

Xasāsti' testamento (Xatze tachihuīn ix- pālacata Jesucristo)

Upper Necaxa Totonac

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mateo	4
Marcos.....	40
Lucas	62
Juan.....	97
Hechos	122
Romanos.....	152
1 Corintios.....	166
2 Corintios.....	180
Gálatas	189
Efesios	195
Filipenses	200
Colosenses.....	204
1 Tesalonicenses	208
2 Tesalonicenses	211
1 Timoteo.....	213
2 Timoteo.....	217
Tito.....	220
Filemón	222
Hebreos.....	223
Santiago	234
1 Pedro.....	238
2 Pedro	243
1 Juan.....	246
2 Juan.....	250
3 Juan.....	251
Judas	252
Apocalipsis.....	254

Mateo

Ī'xū'nāpap Jesucristo

Lc. 3:23-38

1 Huā'mā' lista ū'tza' Ī'xū'nāpap Jesucristo ē xla' Ī'xū'nātā'nat David ē nā Abraham.

² Abraham ixtāta' Isaac ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Jacob ē ū'tza' ixtāta'ca'n Judā ē ixtā'timīn. ³ Judā ixtāta'ca'n Fares ē Zara ixuanī't ē ixtā'ti'ca'n ixuanican Tamar. Fares ixtāta' Esrom ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aram. ⁴ Aram ixtāta' Aminadab ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Naasón tī ixtāta' Salmón. ⁵ Salmón ixtāta' Booz ixuanī't ē ixtā'ti' Booz ū'tza' Rahab. Booz ixtāta' Obed ixuanī't ē ixtā'ti' Obed ixuanican Rut. Obed ixtāta' Isaí ixuanī't. ⁶ Isaí ixtāta' rey David ixuanī't. Rey David ē puscāt tī pūla ixpuscāt Urías ixuanī't, xla'ca'n ixtāta'ca'n Salomón ixtahuanī't.

⁷ Salomón ixtāta' Roboam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Abías tī ixtāta' Asa. ⁸ Asa ixtāta' Josafat ixuanī't ē Josafat ixtāta' Joram ē ū'tza' ixtāta' Uzías. ⁹ Uzías ixtāta' Jotam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Acáz ē ū'tza' ixtāta' Ezequías. ¹⁰ Ezequías ixtāta' Manasés ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Amón tī ixtāta' Josías. ¹¹ Josías ixtāta'ca'n Jeconías ē ixtā'timīn ixuanī't ē a'cxni' ixcāchī'canī't ē cālē'nca israelitas nac ti'ya't jā huanican Babilonia.

¹² A'cxni' cālē'nca'nttza' a'cxni' Jeconías ixka'lhī' ixka'hua'cha Salatiel ē ū'tza' ixtāta' Zorobabel ixuanī't.

¹³ Zorobabel ixtāta' Abiud ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Eliaquim tī ixtāta' Azor. ¹⁴ Azor ixtāta' Sadoc ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aquim tī ixtāta' Eliud. ¹⁵ Eliud ixtāta' Eleazar ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Matán tī ixtāta' Jacob. ¹⁶ Jacob ixtāta' ixuanī't José tī ixkōlu' María. Tzamā' María, xla' ixtā'ti' Jesús ixuanī't, ū'tza' tī huanican Cristo.

¹⁷ Chuntza' ixlīkelhacāujtā'ti' Ī'xū'nātā'natna' Abraham a'cxni' tahuī'lh David. Ixlīkelhacāujtā'ti' Ī'xū'nātā'natna' David a'cxni' ixcālē'nca'nti' israelitas nac ti'ya't jā huanican Babilonia. Ixlīkelhacāujtā'ti' Ī'xū'nātā'natna' huampala a'cxni' lacatuncu'lh Cristo.

Chī lacatuncu'lh Jesucristo

Lc. 2:1-7

¹⁸ A'cxni' tahuī'lh Jesucristo, chuntza' a'kspulalh. Ixtā'ti' ixuanican María ē xla' ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka José. A'cxni' jāna'j ixā'tatā'tahuī'la a'cxni' María ixlīka'lhīni'ntza' ixlītlī'hui'qui Espiritu Santo. ¹⁹ A'cxni' José ca'tzīlh María ixka'lhīni'ntza', xla' ixmakxtekcu'tun. Tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ū'tza' jā ixlīmālacapū'cu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcu'hi't ē jā ixmāmāxanī'cu'tun. Xmān tzē'k ixmakxtekcu'tun. ²⁰ A'cxni' José ixlacapāstacmā'lh huā'mā' a'cxni' lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh

chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē xla' huanilh:

—José, hui'x tī Ī'xū'nātā'nat David, jā catilīmā'xa'na' natā'tamakaxtoka María. Ū'tza' līka'lhīni'lh Espiritu Santo. ²¹ Naka'lhī'ī'ska'ta' ka'hua'cha ē nahui'lī'ni'ya' ixtacuhuīni' Jesús. Xla' nacāmākapūtaxtū ixtachi'xcu'hi't ē ū'tza' nalīmāpācu'huīcan Jesús —huanilh ángel.

²² Pō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū chī huanli ixa'kchi'huīna' Māpa'ksīni' Dios. Chuntza' tzo'kli:

²³ Tzu'mā'jāt naka'lhīni'n ē naka'lhī' ixka'hua'cha ē namāpācu'huīcan Emanuel.

(Huā'mā' tacuhuīni' huanicu'tun: Dios quincātā'hui'lan.)

²⁴ A'cxni' lakahuanli José, tlhualh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh ixángel Māpa'ksīni' ē tā'tamakaxtokli María.

²⁵ Jā xa'malh hasta a'cxni' xla' tahuī'lh ī'ska'ta' ixlīmak-sāsti'. Hui'līni'lh ixtacuhuīni' Jesús.

A'cxni' tamilh magos

2 A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac ti'ya't jā huanican Judea a'cxni' Jesús lacatuncu'lh a'ntza'. Lacatuncu'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Belén. Tachā'lh magos nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén ē xla'ca'n makat tamincha' na ixtankēn ² ē takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu huī'lh ixpuxcu'ca'n israelitas tī tahuī'lhntza'? Quina'n iclaktzī'nī'tauj a'ktin sta'cu na ixtankēn. Ū'tza' quincāmāsu'yuni'n palh tahuī'lhntza'. Ū'tza' iclīmīujtza' huā'tzā' na'icla'ktaquilhpūtayāu.

³ A'cxni' kexmatli huā'mā' tachi'huīn, rey Herodes ixlī'a'ktuyumā'lh ē nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanīn nac Jerusalén nā ixtalī'a'ktuyumā'nalh. ⁴ Rey cāmāta'satīnīni'lh ē cāmākēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' israelitas ē tī ixtamāsu'yu līmāpa'ksīn. Cākelhasqui'nīca jāchu natahui'la Cristo ⁵ ē takelhtīni'lh:

—Natahui'la nac Belén xala' nac estado Judea. Chuntza' tzo'kli a'kchi'huīna':

⁶ Belén xala' nac ti'ya't jā huanican Judā, masqui xamacstī'na'j na ixpu'nanca'n municipios nac huā'tzā' ti'ya't, ā'chulā' ixlacasqui'nca.

Nalacatuncu'hyācha' a'ntza' chā'tin māpa'ksīni'.

Xla' nacāmaktaka'lhā quintachi'xcu'hi't tī cāhuanican israelitas.

⁷ Herodes lakatzē'k cāmāta'satīnīni'lh magos ē cākelhasqui'nīlh jā'cxni' tasu'yulh sta'cu ē tūyā quilhtamacuj ē tūyā mālhcuyū'. ⁸ Cāmacā'lh nac Belén ē cāhuanilh:

—Capinchipitit ē naputzayā'tit palh ixlīcāna' lacatun-cuhuī'lh ska'ta'. A'cxni' namacla'yā'tit, naquilāmā-ca'tzīnīyāuj. Nā quit tzē na'ica'n na'iclaktaquilhpūta —chuntza' cāhuanilh.

⁹ A'cxni' cātā'chihuīna'nkō'lh, magos ta'a'lh. Sta'cu tū ixtalaktzī'nīt ixtankēn, ū'tza' cāpūlani'lh ē cāmāsu'yuni'lh tej hasta tāyalh tālh mā'n jā ixuī'lh ska'ta'.

¹⁰ A'cxni' magos talaktzī'lh chī tāyalh sta'cu, tapāx-uualh xlaca'n. ¹¹ A'cxni' tatanūlh nac chic, talaktzī'lh ska'ta' ē María tī ixtzī'. Tatatzokostani'lh ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxūilh ska'ta'. Tamakxcutli tū ixtalē'ni ē tamaxquī'lh oro ē siyentzu ē perfume tū huanican mirra. ¹² Ā'līstān tataspi'tli lacatin nac tej. Ixtalakahuāna'nīt ē chuntza' cālīmāca'tzīnīca jā catatētaxtulh a'ntza' na ixchic Herodes.

A'cxni' tatzā'lah nac Egipto

¹³ A'cxni' ixta'a'nīt'tza' magos, José lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios. Ángel huanilh:

—Catāqui'. Cacālī'pi ska'ta' ē ixtzī' ē catzā'la'tit nac país jā huanican Egipto. A'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' na'icmāca'tzīnīyān. Herodes naputza ska'ta' ē namaknīcu'tun.

¹⁴ José tāquī'lh a'cxni' tzi'sajcus ixuanī't ē a'lh. Cālē'lh ska'ta' ē ixtzī'. Ta'a'lh nac ti'ya't jā huanican Egipto.

¹⁵ A'ntza' tatachokolh hasta a'cxni' nīlh Herodes. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū Māpa'ksīni' Dios ixuanī't ixa'kchihuīna'. Chuntza' huanli: "Ixuī'lh nac Egipto quiSka'ta' ē a'ntza' icta'sani'lh."

Herodes cāmāmaknīnī'lh lacstīn

¹⁶ A'cxni' Herodes ca'tzīlh ixta'a'kskāhuī'nīt magos, xla' sītzī'lh. Māpa'ksīni'lh cacāmāknīca lacstīn tī ka'hua'cha. Cāmāmaknīnī'nkō'lh ixlīpō'ktuca'n lacstīn tī xaka'hua'cha xalanī'n nac Belén ē ixlacatzuna'j cā'lacchicni'. Cāmāmaknīnī'lh ixlīpō'ktuca'n tī jāna'j ixta-ka'lhī a'ktu' cā'ta. Chuntza' māpa'ksīlh ixpālacata ixtlahuanī'ttza' hua'chi a'ktu' cā'ta a'cxni' ixlacatun-cuhuī'nīt ska'ta' chī tahuanli magos. ¹⁷ Chuntza' mākentaxtulh tū tzo'kli a'kchihuīna' tī ixuanican Jeremías. Chuntza' tzo'kli:

¹⁸ Kexmatcan chī calhuanan nac cā'lacchicni' jā huanican Ramá ē ta'sacan.

Raquel ū'tza' tī cālakcalhuamā'lh ixlacstīn.

Jāla ixmāko'xamixīcan ixpālacata ixtanīnīt'tza'. Chuntza' tzo'kli.

¹⁹ A'cxni' ixnīnīt'tza' Herodes, José lakahuāna'mpālh a'ntza' jā ixuī'lh nac Egipto. Tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē huanilh:

²⁰ —Catāqui' ē calī'pi ska'ta' ē ixtzī'. Cataspi'ttit nac ti'ya't jā huanican Israel. Tanīlhtza' xlaca'n tī ixta-maknīcu'tun ska'ta' —huanli ángel.

²¹ José tāquī'lh ē a'lh ē lē'lh ska'ta' ē ixtzī' hasta nac Israel. ²² Arquelao ixlakxoko ixtāta' Herodes ixuanī't ē ixmāpa'ksīni'mā'lh jā huanican Judea. A'cxni' José ca'tzīlh huā'mā', ixjīcua'n ē jā ixa'ncu'tun a'ntza'.

Lakahuāna'mpālh ē ū'tza' talī'a'lh nac ti'ya't jā huanican Galilea. ²³ A'cxni' tachā'lh a'ntza' nac Galilea, ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret ē a'ntza' tatauī'lh. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuanli: "Jesús namāpācuhuīcan nazareno."

Juan Mā'kpaxīni' a'kchihuīna'nli nac cā'tzaya'nca ti'ya't

Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

3 Huā'mā' quilhtamacuj milh nac cā'tzaya'nca ti'ya't nac Judea Juan tī ixmā'kpaxīni'n. Ixa'kchihuīna'mā'lh ² ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē camakxtektit tū jā tze ixpālacata talacatzuna'jīmā'lh a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³ A'kchihuīna' Isaías tzo'kli chī tachi'xcuhuī't natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nata'a'ka'tī. Tzo'kli ixpālacata huā'mā' Juan jā huan chuntza':

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

"Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'. Camālakstu'nctit tej."

⁴ Ixlu'xu' huā'mā' Juan līcāxtlahualh ixchi'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Xla' ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n. ⁵ Tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén tamilh takexmata. Nā lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac estado Judea ē xalanī'n lacatzuna'j xaka'tla' nac xcān Jordán nā tamilh takexmata. ⁶ A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān Jordán.

⁷ Lhūhua' fariseos ē ixpālejni' israelitas tamilh ta'a'kpaxa. A'cxni' Juan cālaktzī'lh, cālacaquilhnīlh ē cāhuanilh:

—jHui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasī'tzi' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze ē ū'tza' nalītasu'yu ixlīcāna' lakpalīnī'ta'ntittza' mintalacapāstacni'ca'n. ⁹ Jā catihuantit mē'cstuca'n: "Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjīcua'ni'yāuj ixtasī'tzi' Dios." Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuaniyān Dios tzē nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natala ī'xū'nātā'natna' Abraham. ¹⁰ Hua'chi xacacani'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māstā' ix-tahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan. Tachi'xcuhuī't tī jā tatasu'yu palh ta'a'ka'tī, xlaca'n hua'chi qui'hui' tū jā tahua'ca'. ¹¹ Ixlīcāna' quit ic-cālīmā'kpaxiyān xcān. Ū'tza' nalītasu'yu chī līlīpuhuanā'tit tū jā tze tū tlahuanī'ta'ntit. Tī namin ā'līstān, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxiyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn huampala nacā-talīmā'kpaxiyān macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcalhi'. ¹² Xla' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī chi'panī'ttza' ixlīmālakosūn ē nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Xalīcha'nat trigo namānū jā māquī'can ē xapa'lhma' nalhcuyu nac macscut tū jāla catimāmixīlh —cāhuanilh.

Jesús a'kpaxli

Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22

¹³ Ā'lístān Jesús taxtulh nac estado Galilea ē lakchā'lh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā huanican Jordán. Jesús milh a'kpaxa. ¹⁴ Ē Juan jā ixmā'kpaxīcu'tun Jesús ē huanilh:

—Hui'x minī'ni' naquimā'kpaxī'ya' ē jā ixlacasqui'nca quit na'icmā'kpaxīyān.

¹⁵ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j calalh chuntza' chī icsqui'ni'yān. Chuntza' quincāminī'ni'yān ē ū'tza' nalītlahuakō'yāuj tū Dios mā'pa'ksīlh.

Juan kexmatni'lh ē tlahualh tū huanilh.

¹⁶ Jesús, a'cxni' mā'kpaxīca, tacutli nac xcān. Xamaktin talaquī'lh nac a'kapūn ē Jesús laktzī'lh Espīritu Santo. Ixtasu'yu hua'chi tantzasnān. Yujchi na ixlaclhtza' Jesús. ¹⁷ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' tī laktza' icpāxquī' ē xla' quimakapāxūī.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13

4 Palaj tunca Espīritu Santo lē'lh Jesús nac cā'tza-ya'nca ti'ya't. Skāhuī'ni' tī huanican Satanás ixlīlak-tzī'ncu'tun palh tzē na'a'kskāhuī' Jesús.

² A'ntza' tu'pu'xam quilhtamacuj Jesús jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzī'sa ē ixtzī'nca.

³ Skāhuī'ni' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Palh hui'x t'Ska'ta' Dios, cacāmāpa'ksi' tzmā' chi-huixni' pāntzīn catahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā xmān pāntzīn catīlīlatamā'lh chā'tin chi'xcu' nac cā'quilhtamacuj. Nā ixlacasqui'nca cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.”

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús nac Jerusalén jā nā mēpācuhuīcan cā'lacchicni' xatasīcu'lanātlahua.

Māhua'ca'lh na ixa'kspūn xaka'tla' templo ⁶ ē huanica: —Palh hui'x t'Ska'ta' Dios, cayujti nac ti'ya't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios nacāmāpa'ksī ixāngeles natamaktaka'lhān. Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhui' nac chihuix.

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā tilīlaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.”

⁸ Skāhuī'ni' lē'mpālh a'ktin nac sipej tālhmā'n. A'ntza' māsuyuni'kō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ē chī tzēhuanī't ixuanī't. ⁹ Skāhuī'ni' huanilh:

—Pō'ktu huā'mā' na'icmaxquī'yān xmān naquintat-zokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya' —huanica Jesús.

¹⁰ Jesús kelhtīni'lh:

—Caquintapānu'ni', Skāhuī'ni'! Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' la-casqui'n.”

¹¹ Palaj tunca skāhuī'ni' a'kxtekui'līlh. Ē makapitzīn āngeles tamilh ē tamaktaka'lhli Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15

¹² Jesús a'cxni' mēca'tzīnīca chī ixchī'canī't Juan, palaj tunca a'lh nac estado Galilea ¹³ ē jā tachokolh nac Nazaret. A'lh tahui'la nac cā'lacchicni' Capernaum ixlacatzuna'j na ixquilhtūn xcān. Nā huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan ixti'ya'tca'n Zabulón ē Neftalí.

¹⁴ Huā'mā' tū a'kspulalh mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchi-huīna' Isaías na ixtachihuīn Dios. Chuntza' tzo'kli:

¹⁵ Ti'ya't jā mēpācuhuīcan Zabulón ē jā mēpācuhuīcan Neftalí, a'ntza' tētaxtu tej tū mā'lh hasta nac mar.

Nā a'ntza' ixtuntacut nac xcān Jordán nac estado Galilea ē ū'tza' jā tahui'lāna'lh tī jā israelitas.

¹⁶ Tachi'xcuhuī't hua'chi ixtahui'lāna'lh jā cā'pucsua' ē chuhua'j talaktzī'lh a'ktin xaka'tla' taxkaket.

Xlaca'n hua'chi ixtanīmā'nalh ē cā'skē'k ixtahui'lāna'lh. Chuhua'j talaktzī'lh chī xkaka.

Chuntza' tzo'kli Isaías.

¹⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh a'kchihuīna'ntā'kchoko ē huanli:

—Calīlīpuhuanit tū jā tze tlahuanī'ta'ntit ē calak-palī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Talacatzuna'jīmā'lhntza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chi'pāna'nīn squī'ti'

Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11

¹⁸ A'cxni' Jesús ixlātā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican lago Galilea, cālaktzī'lh chā'tu' chi'xcuhuī'n tī lītā'timīn ixtahuanī't. Chā'tin Simón ixuanican ē ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. Ā'chā'tin Andrés ixuanican. Xlaca'n chi'pāna'nīn squī'ti' ixtahuanī't ē ixtamojōmā'nalh nac xcān ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. ¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsuyuni'yān chī nacālīmā'a'ka'tīnī'yā'tit tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

²⁰ Palaj tunca tamakxtekli ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

²¹ A'cxni' a'lh ā'lacatin, cālaktzī'lh ā'chā'tu' huampala lītā'timīn. Xlaca'n ixcamana' Zebedeo ixtahuanī't ē ixtacuhuīni' chā'tin Jacobo ē ā'chā'tin Juan. Ixtatā'hui'lāna'lh ixtāta'ca'n nac barco ē ixtalacachī'mā'nalh tū pūchi'pacan squī'ti'. Jesús cāmāta'satīnīni'lh. ²² Xamaktin xlaca'n tatacutli nac barco ē ta'a'kxtekui'līlh ixtāta'ca'n ē ta'lh tastālani'lh Jesús.

Jesús cāmāsuyuni'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't

Lc. 6:17-19

²³ Jesús ixtlā'huamā'lh calhāxcuhuālh nac estado Galilea ē ixcāmāsuyuni'mā'lh tachi'xcuhuī't na ixtemploca'n israelitas nac a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāsuyuni'mā'lh chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixcāmātzeyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n kempālhuhua' ta'jatāt tū ixcāpasanī't tachi'xcuhuī't. ²⁴ Calhāxcuhuālh nac ti'ya't jā huanican Siria cāmāca'tzīnīca ixpālacata Jesús. Cālīmīni'ca ixlīpō'ktuca'n ta'jatatlānī'n. Cālīmīni'ca tī ix-

tapātīmā'nalh catūxcuhuālh ta'jatat ē catūxcuhuālh taca'tzanajuāt. Cālīmini'ca tī ixtaka'lhī jā tze ya ū'nī'n ē tī ixpaxnīni'n ē tī ixtalū'ntū'nunī't. Jesús cāmātzeyīkō'lh.
²⁵ Līlhūhua' xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh ē nā xalanī'n nac Decápolis ē Jerusalén. Nā tastālani'lh xalanī'n nac estado Judea ē xalanī'n nac ti'ya't ixtunta-cut nac xcān Jordán.

Jesús a'kchiuina'nli na ixlacapūn sipej

5 A'cxni' Jesús cālaktzī'lh tamīlh lhūhua' tachi'xcuui't, xla' tā'cxtulh na ixlacapūn sipej ē a'ntza' tahuī'lh. ¹ I'scujnu'nī'n palaj tunca talītamacsti'li'lh. ² Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'.

Tī ixlīcāna' tapāxuhua

Lc. 6:20-23

Chuntza' Jesús cāhuanīlh:

³ —Masqui pūhua'nā'tit xmān tzē nalīmakapāxuī'yā'tit Dios palh xla' nacāmaktāyayān, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios cālakalhu'manān masqui jā tze hui'xina'n. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata Dios cāmāpa'ksīmā'n.

⁴ Masqui līlīpuhuanā'tit mincuentaca'n ē tū jā tze nac cā'quilhtamacuj, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios nacāmāko'xamāka'tlī'yān.

⁵ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī jā ka'tla' līmakca'tzīyā'tit. Ixlīpō'ktu ti'ya't milaca'n nahuan.

⁶ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī lactze huancu'tunā'tit na ixlacatīn Dios ē chuntza' makca'tzīyā'tit hua'chi tī tzi'ncsa putza ixtahua'. Dios nacāmaktāyayān ē chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit.

⁷ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cālakalhu'manā'tit ā'makapitzīn. Nā Dios nacālakalhu'manān.

⁸ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī xmān a'ktin mintalacapāstacni'ca'n ē ū'tza' chī tzē nalīmakapāxuī'yā'tit Dios. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nac a'kapūn nalaktzī'nā'tit Dios calacan.

⁹ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cāmāko'xamixī'yā'tit tachi'xcuui't tī talāsītzī'ni'. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nacātāmāpācuui'yān ixlacstīn Dios.

¹⁰ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n masqui pātīni'mpā'na'ntit xmān ixpālacata tlahua'pā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Dios cāmāpa'ksīmā'n ē ū'tza' nalīpāxuhua'yā'tit.

¹¹ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n a'cxni' tachi'xcuui't cātālakapalayān ē cātāmātakāhuī'yān ē cātālīmālacsu'yuyān kempālhūhua' tū jā ixlīcāna'. Capāxuhua'tit a'cxni' cātātlahuani'yān chuntza' xmān ixpālacata quilāstālani'uj. ¹² Capāxuhua'tit. Nac a'kapūn māquī'canī't tū milaca'n nahuan ē ū'tza' tū lhūhua' ixtapalh. Nā lacxtim cāmākapātīnīnca ixa'kchiuina'nī'n Dios xalanī'n makāstza'.

Matzat ē pūcās

Mr. 9:50; Lc. 14:34-35

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuui't chī tze natalīhuan. Ū'tza' hua'chi matzat tū lītlahuacan quinī't ē ū'tza' tze nalīhuan ē jā napu'csan. Palh matzat jātza' sko'kō'xni'n, çchī tzē nalīmāsko'kō'nuncan? Jātza' tze catīhuanli. Xmān namaka'ncan ē nalacchi'ntacan.

¹⁴ Nā hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuui't chī natalīlatā'kchoko. Hui'xina'n hua'chi pūcās tū māxkakēni' ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj. A'ktin cā'lacchicni' tālhmā'n nac sipej jā catimātzē'kca. ¹⁵ É nūn catimāpasīca pūcās ē palaj tunca nalīmā'kchahuacan catūhuālh. Ā'chulā' tze māhua'ca'can tālhmā'n ē chuntza' tzē nacāmāxkakē ixlīpō'ktuca'n tī tatanūmā'nalh nac chic. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n tzej natalā'kchokoyā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē chuntza' xlaca'n nata-makapāxuī quinTāta'ca'n nac a'kapūn ixpālacata xatze tū tlahua'pā'na'ntit.

Jesús māsu'yulh ixpālacata līmāpa'ksīn

¹⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā capuhua'ntit icminī't na'icmālakspūtū līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē tū tatzō'kli a'kchiuina'nī'n. Jā ū'tza' iclīminī't. Quit icminī't namākentaxtū. ¹⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Līhuan tahuī'lāna'lhuc a'kapūn ē ti'ya't, jā catixapaca nūn macsti'na'j tzamā' līmāpa'ksīn. Jā tū catixapaca a'cxni' jāna'j namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū nala. ¹⁹ Chuntza' palh catīhuālh namākēnū macsti'na'j tū māpa'ksī līmāpa'ksīn ixpālacata lacpuhuan jā ixlacasqui'nca ē palh chuntza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn, xla' xastancu nalītaxtu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Palh catīhuālh nakexmatni' līmāpa'ksīn ē nā nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn chī xlaca'n natakexmatni', xla' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ²⁰ Chuntza' iccāhuanīyān ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ixlīcāna' ixtalacasqui'nīn Dios. Palh jā tasu'yu ā'chulā' xatze hui'xina'n ē jā xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn ē fariseos, hui'xina'n jā catītanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tasītzi'

Lc. 12:57-59

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī cāhuanica xalanī'n makāstza': "Jā catimāknī'ni'. Palh catīhuālh namāknī'n naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios."

²² Quit iccāhuanīyān palh catīhuālh xmān nasītzi'ni' ā'chā'tin, naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī nalakapala ā'chā'tin nā xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī cachīhuālh nahuani ā'chā'tin: "Lhken-ti hui'x", xla' tzē nalhcuyucan nac pūpātīn.

²³ Chuntza' a'cxni' lī'pimpā't tū nalakahui'liya' Dios ē palh nalacapāstaca chī tlahuani'nī'ta' tū jā tze ā'chā'tin,

²⁴ namakxteka'chi nac pūmacamāstā'n tū ixlakahui'liya' Dios. Pūla napina' namāko'xami'xī'ya' ā'chā'tin ē ā'listān nataspi'ta nalakahui'liya' tū ixlī'pimpā't.

²⁵ Palh catīhuālh mālacapū'yān ē lē'ncu'tunān nac pūchihuīn, calacapāstacti chī palaj nalītalācāxla'ya' līhuan pimpā'na'ntit nac tej. Palh jā chuntza' natlahua'ya', a'cxni' minchā'tu'ca'n nachipinā'tittza', nalē'nān na ixlacatīn juez. Ū'tza' nalīmacamaxquī'yān policía ē xlaca'n natachī'yān ē natamānūyān nac pūlāchī'n. ²⁶ Icuaniyān jā nataxtuyāchi hasta a'cxni' naxokokō'ya' ixlīpō'ktu tū laclīpina'.

Jesús māsuyulh ixpālacata tī taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n

²⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī ixuancan xapūla: “Jā catika'lhī' mintā'lāpāxquī'n.” ²⁸ Quit iccāhuaniyān catīxcuhuālh tī nalaktzī'n chā'tin puscāt ē napuhuan natā'lhatacu'tun, ū'tza' lacxtim hua'chi ixtā'lh-tatanī'ttza' ixpālacata chuntza' lacapāstaca.

²⁹ Palh milakastapun na milacepekcāna'j nalaktzī'n catīhuālh ē ū'tza' nalīmātlahuīyān tū jā tze, namāxtuya' ē namaka'na'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze tī'sputni'n milakastapun ē namakapūtaxtūca'na'. ³⁰ Palh mimacepekcāna'j natlahua tū jā tze, cacā'yuju' ē cama'ka'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata mimacan. Ā'chulā' tze tī'sputni'n mimacan ē namakapūtaxtūca'na'.

Jesús māsuyulh ixpālacata makxtekcan puscāt

Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18

³¹ Jesús cāhuanipālh:

—Nā pūla ixuancan: “Catīhuālh tī namakxteka ix-puscāt ixlacasquī'nca naxapacan nac registro.” ³² Quit iccāhuaniyān palh puscāt jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n a'cxni' naxapacan nac registro, ū'tza' jā tze quīlītaxtulh. Puscāt a'cxni' natamakaxtokpala, ū'tza' nahuanican ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Chi'xcu' tī natā'tamakaxtoka tza-mā' puscāt, nā xla' tzej ixtā'lāpāxquī'n nahuan.

Jesús māsuyulh ixpālacata chī tahuan tū ixlīcāna'

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tnī'ta'ntittza' chī iccāhuanican xam-akāstza': “A'cxni' ixlīcāna' hua'na' natlahua'ya' catūhuālh, Dios laktzī'mā'n ē ixlacasquī'nca namākentaxtūya'.” ³⁴ Quit iccāhuaniyān jā catihua'ntit: “Por Dios”, ixpālacata catūhuālh. Makapitzīn tahuan: “Por los cielos”, a'cxni' tacāxtlahua catūhuālh. Chuntza' jā tze. A'kapūn, a'ntza' jā Dios huī'lh. ³⁵ Ā'makapitzīn tahuan: “Por la tierra.” Chuntza' jā tze. Tī'ya't hua'chi jā Dios cāmājaxī ixtujan. Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por Jerusalén.” Chuntza' jā tze. Jerusalén, ū'tza' ix-cā'lacchicni' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. ³⁶ Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por mi cabeza.” Chuntza' jā tze. Xmān Dios ca'tzī jā'cxni' napu'n ixa'ksatca'n. ³⁷ Ixlīcāna' calalh a'cxni' nahua'nā'tit “tze” o “jā tze.” Chuntza' jā ixlacasquī'nca ā'catūhuālh nahuampalayā'tit. Tzamā'

ā'makapitzīn tachihuīn nacāquilhtaxtuyān ixpālacata skāhuī'ni'.

Jesús māsuyulh chī nacāmālakxokoni

Lc. 6:29-30

³⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Palh namātakāhuī'ya' ixlakastapun ā'chā'tin, nā hui'x nalīxoko'nu'na' milakastapun. Nalīxoko'nu'na' mintatzan ixtatzan ā'chā'tin tū māyujū'ni'nī'ta'.” ³⁹ Quit iccāhuaniyān: Jā catīmālakxokoni'tit tī cātlahuani'nī'ta' tū jā tze. Palh catīhuālh nalacala'sān na milacapīn, natamakxteka' nalacala'sān ā'lacapī kentin. ⁴⁰ Palh catīhuālh ixmālacapū'n ē namaktīcu'tunān milu'xu', nā natamakxteka' nalē'n minchamarra. ⁴¹ Palh catīhuālh tī'sāmācu'quī'ni' ixtacu'ca' a'ktin kilómetro, nacu'ca'pala'ya' ā'chuntza' ā'a'ktin kilómetro. ⁴² A'cxni' catīhuālh nasqui'ni'yān catūhuālh, namaxquī'ya' ē jā xmān catitalakspi'tni' catīhuālh tī maksācu'cu'tunān.

Jesús māsuyulh chī napāxquī'yā' mintā'lāquiclhaktzi'

Lc. 6:27-28, 32-36

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tnī'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Nacāpāxquī'ya' minamigos ē jā ixlacasquī'nca nacāpāxquī'ya' mintā'lāquiclhaktzi'.” ⁴⁴ Quit iccāhuaniyān: Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē casqui'ni'tit Dios cacāsīcu'lanātlahualh xlaca'n tī cā-taquiclhaktzī'nān. Cacāmaktāya'tit xlaca'n tī jā cātālaktzī'ncu'tunān ē catā'chihuīna'tit Dios ixpālacataca'n xla-ca'n tī cātālkapalayān ē cātamakapātīnīnān. ⁴⁵ Chuntza' lītasu'yu hui'xina'n ixlactīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. Dios hui'līnī't chī'chini' ē lacxtim talaktzī'n chī'chini' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't, masqui tī tze ē tī jā tze. Dios macamin xcān ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī takexmata ē masqui tī jā takexmatcu'tun. ⁴⁶ Palh xmān nacāpāxquī'yā'tit xlaca'n tī cā-tapāxquī'yān, ¿tīchu cuenta natlahua huā'mā? Chuntza' tatlahua catīxcuhuālh ā'makapitzīn tī jā tze hua'chi mātā'jīni'nī'n. ⁴⁷ Palh xmān mintā'macchicca'n cātā'chihuīna'nā'tit, ¿ē tze tū tlahua'nī'ta'ntit? Xlaca'n tī jā tastālani' ixtej Dios nā chuntza' tatlahua. ⁴⁸ Ixlacasquī'nca hui'xina'n lactze nahuanā'tit lacxtim chī quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús māsuyulh ixpālacata xatze tū tlahuacan

6 Jesús cāhuanipālh:

—Palh natlahua'yā'tit tū tze o namaktāya'yā'tit ā'chā'tin ē ū'tza' nalīmākentaxtūyā'tit ixtalacasquī'nīn Dios, tzē'k natlahua'yā'tit. Jā catitlahua'tit cā'lhūhua'la-catīn ixpālacata lacasquī'nā'tit nacātālaktzī'nān. Palh cā'lhūhua'lacatīn natlahua'yā'tit, quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn jā tū caticāmaxquī'n. ² Chuntza' a'cxni' nacā-maktāya'yā'tit tī tamaclacasquī'n, jā caticāhua'ni'tit ā'makapitzīn tū tlahua'pā'na'ntit. Xlaca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n tatlahua tū tze nac cā'tejen ē na ix-temploca'n israelitas. Chuntza' tatlahua ixpālacata

tachi'xcuhuī't nacāmāka'tlī'. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatlajca'n tū nata-maktīni'n. ³ Hui'xina'n, a'cxni' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā catimaktektit jā tī chā'tin naca'tzī chī cāmaktāya'yā'tit. ⁴ Ā'chulā' tze tzē'k nacāmaktāya'yā'tit. QuinTāta'ca'n nalaktzī'n tū tzē'k tlahua'yā'tit ē xla' nacāmāxquī'yān mintatlajca'n.

Jesús māsuyulh chī nalī'orarlīcan

Lc. 11:2-4

⁵ Jesús cāhuanipāl'h:

—Makatunu' na'orarlīni'yā'tit Dios, jā catitlahua'tit chī tatlahua xla'ca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n. Xla'ca'n tatāya na ixtemploca'n israelitas ē nac cā'tejen jā nacālaktzī'ncan a'cxni' ta'orarlīmā'nal'h. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatlajca'n tū natamaktīni'n. ⁶ A'cxni' hui'xina'n na'orarlīyā'tit, catanū'tit na minchicca'n ē camālacchahua'tit ē minā'cstuca'n na'orarlīyā'tit ē natā'chihuīna'nā'tit quinTāta'ca'n a'ntza' jā jā tī nalaktzī'nān. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nalaktzī'n tū tzē'k natlahua'yā'tit ē xla' nacāmāxquī'yān mintatlajca'n.

⁷ Calacapāstactit a'cxni' natlahua'yā'tit minora-cionca'n, ē jā maklhūhua' cahua'mpala'tit. Chuntza' tatlahua tzamā' tī jā talakapasa Dios. Tapuhuan Dios nacākexmata ixpālacata lhūhua' tachihuīn. ⁸ Jā catila'tit chī xla'ca'n. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn ca'tzī'tza' tū hui'xina'n maclacasqui'nā'tit a'cxni' jāna'j squi'ni'yā'tit.

⁹ Chuntza' natā'chihuīna'nā'tit Dios:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcuhuī'ca'.

¹⁰ Camilh a'cxni' natzucuya' nacāmāpa'ksī'kō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

¹¹ Caquilāmāxquī'uj chuhua'j quilīhua'tca'n tū icmaclacasqui'nāuj.

¹² Caquilāmātza'nkēna'ni'uj tū iccāmaklaclē'nān chuntza' chī iccāmātza'nkēna'ni'yāuj ū'tunu'n tī quincātamaklaclē'nān.

¹³ Jā camaktekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

Xmān hui'x xaMāpa'ksīni' ē mila' ixlīpō'ktu lītli'huī'qui ē ixlīpō'ktuca'n natamakapāxūiyān pō'ktu quilhtamacuj.

Amén.

¹⁴ Palh hui'xina'n nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn tī cātatlahuani'yān tū jā tze, nā quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā nacāmātza'nkēna'ni'yān tū tlahuanī'ta'ntit tū jā tze. ¹⁵ Palh hui'xina'n jā nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, jā caticāmātza'nkēna'ni'n mincuentaca'n quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús māsuyulh ixpālacata chī jā tihuā'yan

¹⁶ Jesús cāhuanipāl'h:

—A'cxni' jā catihuā'ya'ntit pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata orarlīni'cu'tunā'tit Dios, jā catila'tit chī xla'ca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n. Xla'ca'n ta'a'cpūtahua'ca' lh-

ca'ca'n ē jā talakacha'ka'n. Nacālaktzī'ncan ē ū'tza' nalīca'tzīcan jā tahuā'yan. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xla'ca'n taka'lhī'tza' ixtatlajca'n a'cxni' tasu'yu jā tahuā'yalh. ¹⁷ Hui'xina'n jā catitlahua'tit chuntza'. A'cxni' jā huā'ya'nā'tit pō'ktu quilhtamacuj ē na'orarlīyā'tit, calakacha'ka'ntit ē tzej calacxquī'ttit miya'jca'n ¹⁸ ē chuntza' jā catica'tzīca palh jā huā'ya'nā'tit. Xmān quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn naca'tzī tū tzē'k tlahua'yā'tit ē xla' nacāmāxquī'yān mintatlajca'n.

Jesús māsuyulh ixpālacata tū quilaca'n nahuan nac a'kapūn

Lc. 12:33-34

¹⁹ Jesús cāhuanipāl'h:

—Jā catilacasqui'ntit lhūhua' tumīn ē catūhuālh xala' nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Tzī'ya' ē xumpepe tzē natamālakspūtū tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Tzē naka'lhancan mintumīnca'n. ²⁰ Ā'chulā' tze calacasqui'ntit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn. A'ntza' tzī'ya' ē xumpepe jāla catitamālakspūtūlh ē jāla catitatanūlh ka'lhāna'nīn. ²¹ Pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaclacapinā'tit jā huī'lh tū ā'chulā' cālīmacuani'yān.

Jesús māsuyulh ixpālacata tū pūmāxkakē quimacni'ca'n

Lc. 11:34-36

²² Jesús cāhuanipāl'h:

—Milakastapunca'n hua'chi a'ktin tū māxkakē mimacni'ca'n. Palh jā tampi'lhīni'nā'tit ē palh laktzī'nā'tit tū tamaclacasqui'n ā'makapitzīn, ū'tza' hua'chi tze milakastapunca'n ē hua'chi pō'ktu taxkaket na mimacni'ca'n. ²³ Palh xmān laktzī'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit hui'xina'n mina'cstuca'n, lactampi'lhīn lītaxtuyā'tit. Ū'tza' hua'chi jā tze milakastapunca'n ē hua'chi pō'ktu cā'pucsua' na mimacni'ca'n. Palh jā tze ixmāxkakēni' mimacni'ca'n, ā'chulā' cā'pucsua' nahuan. A'ntza' jā cā'pucsua' jā tasu'yucan jā pe'a'ncan.

Jesús māsuyulh ixpālacata chā'tu' patrón

Lc. 16:13

²⁴ Jesús cāhuanipāl'h:

—Chā'tin chi'xcu' jāla chu lacxtim catitā'scujli chā'tu' ixpatrón. Napāxquī' chā'tin ē jā catilaktzī'ncu'tunlī ā'chā'tin. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalīpāhua'nā'tit Dios palh nalīpāhua'nā'tit mintumīnca'n.

Jesús māsuyulh chī Dios cāmaktaka'lha ixlacstīn

Lc. 12:22-31

²⁵ Jesús cāhuanipāl'h:

—Ū'tza' iccālīhuaniyān chuhua'j. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē chī nalīlatahui'layā'tit. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nalīlhakā'nā'tit. Dios cāmāxquī'yān milīhua'tca'n ē mimacni'ca'n tū tzē nalīscujā'tit, ē ā'chulā' nacāmāxquī'yān tū namaclacasqui'nā'tit. ²⁶ Cuenta cacātlahua'tit spūnī'n tū takosnū'n. Xla'ca'n jā tacha'nāna'n, nūn tamakalanāna'n ē jā taka'lhī'ixpūcuxi'ca'n. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn cāmāhuī'. Hui'xina'n ā'chulā'

mintapalhca'n ē jā spūnī'n. ²⁷ ¿Tīchu na milacpu'na'i'tāt-ca'n tzē natahui'la ā'chulā' makās xmān ixpālacata nalī'a'ktuyunā'tit?

²⁸ ¿Tū ixpālacata cālī'a'ktuyunā'tit milu'xu'ca'n tū nal-hakā'yā'tit? Camaksca'ttit xa'nat chī natalīstaca nac cā'tacuxtu. Jā tascuja ē jā tatzapa' ixlu'xu'ca'n.

²⁹ Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Ic-cāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlītzēhuanī't xa'nat ē xla' rico ixuanī't. ³⁰ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't. Lakalī tū'xama'n nacā'tīcan ē nacālhucuyucan. Dios cāmaktaka'lhā ē cā-makastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' tzej nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū ixpālacata jā a'ka'tyā'tit huā'mā'? ³¹ Chuntza' jā tilī'a'ktuyunā'tit ē jā catihuantit: "¿Tūchu nahua'yāuj? ¿Tūchu nalīko'tnunāuj? ¿Chī na'icli'lhakā'nanāuj?"

³² Tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tahanan ē pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tapuhuan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' tzej ca'tzī tū maclacascuī'nā'tit lakaliyān. ³³ Xatze caputzatit pūla chī nacālimāpa'ksikō'yān Dios ē nā caputzatit chī nalī-makapāxuhui'yā'tit Dios. Xla' nacāmāxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacascuī'nā'tit. ³⁴ Jā catitamakchuyī'tit chuhua'j tū nacā'a'kspulayān lakalī. Chuntza' jāla tzej scuja'tit huā'mā' quilhtamacuj. Ixlīlakalī nalī'a'ktuyunā'tit.

Jesús māsu'yulh jā tze cā'a'ksa'ncan ā'makapitzīn

Lc. 6:37-38, 41-42

7 Jesús cāhuanipālh:

—Jā caticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. ² Chuntza' chī hui'xina'n cāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, chu lacxtim Dios nacāputzāna'ni'yān. Palh hui'xina'n nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit, nā Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³ ¿Chī tzē nalaktzī'na' macstī'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'huī' na milakastapun?

⁴ Palh jā pūla namāxtuya' qui'huī' na milakastapun, jāla catima'xtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin.

⁵ ¿A'kskāhuī'nīnā'tit! Palh hui'x tlahua'ya' tū jā tze, jāla cati'a'ksa'nti ā'chā'tin tī tlahua tū jā tze. Ixlacasquī'nca cuenta natlahua'ya' pūla chī latā'kchokoya' hui'x ē chuntza' tzē namaktāya'ya' ā'chā'tin tzej natalā'kchoko.

⁶ A'nan tachi'xcu'huī't tī ixtāyatca'n jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Palh xlaca'n jā tunca takexmatcu'tun ixtachi-huīn Dios, jā caticāmāsu'yuni'tit. Xmān natasītzī' ē nacātatu'cscu'tunān hua'chi chichi' tū xcana'n. Xata-sicua'lanātlahua ixtachihuīn Dios. Palh tachi'xcu'huī't jā takexmatcu'tun, jā caticāmāsu'yuni'tit xlaca'n. Jā catitalakachi'xcu'huī'lh ixtachihuīn Dios. Xlaca'n hua'chi lakatin pa'xni' tū nalacchi'nta tū tapalaxla'.

Jesús māsu'yulh chī nalīsqū'ni'yāuj Dios

Lc. 11:9-13; 6:31

7 Jesús cāhuanipālh:

—Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmāxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmāxquī'cu'tunān ē namacla'yā'tit. Ca-

macasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātamālaquī'ni'yān.

⁸ Chuntza' tī nasqui'ni' Dios, ū'tza' namaktīni'n ē tī n-putza tū Dios namāxquī', xla' namacla. Tī namacasā'na'n nac mākelhcha, namālaquī'ni'can.

⁹ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mincamana'ca'n. Palh chā'tin minka'hua'cha nasqui'ni'yān pāntzīn, ¿ē namāxquī'ya' a'ktin chihuix? ¹⁰ Palh nasqui'ni'yān squī'ti', ¿ē namāxquī'ya' lūhua'? ¹¹ Hui'xina'n masqui jā tzej ca'tzīyā'tit, tzē nacāmāxquī'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTātaca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmāxquī' tū xatze tī tasqui'ni'.

¹² Chuntza' cacātlahua'ni'tit ā'makapitzīn chuntza' chī lacascuī'nā'tit xlaca'n nacātatlahuani'yān. Ū'tza' huā'mā' tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ū'tza' ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n chī tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios.

Jesús māsu'yulh ixpālacata xapītzuna'j mākelhcha

Lc. 13:24

13 Jesús cāhuanipālh:

—A'nan a'ktu' mākelhcha ē kentu' tej. Natanū'yā'tit nac xapītzuna'j mākelhcha jā mā'lh pītzuna'j tej. Pī-ka'tla' mā'lh tej tū a'n nac pūpātīn ē pīka'tla' xamākelhcha. Līlhūhua' tī natatanūyācha'. ¹⁴ Pītzuna'j tej a'n nac a'kapūn jā natahui'layāuj pō'ktu quilhtamacuj. Jic-sli'huia' a'ncan. Nā pītzuna'j xamākelhcha. Jā a'nan lhūhua' tī natamacla ē natatanūyācha'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chī līlakapascan ixtahua'ca't qui'huī'

Lc. 6:43-44

15 Jesús cāhuanipālh:

—Cuenta catlahua'tit tī tahanan palh ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chi lobo tū taputzamā'nalh ixlīhua'tca'n ē talhakā'nani't hua'chi purecu'. ¹⁶ Tzē nacālīlakapasā'tit chī natalatā'kchoko. Jāla cāpu'xcan uvas nac cā'lhucū'n ē jā tī cāpu'xa higos nac lhtucū' qui'huī'. ¹⁷ Chuntza' xatze qui'huī' namāstā' xatze ixtahua'ca't ē tzēhuanī't. Tū jā tze qui'huī' jā tze ixtahua'ca't. ¹⁸ Xatze qui'huī' jā catimāstā'lh ixtahua'ca't tū jā tze. Ē tū jā tze qui'huī' jāla catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. ¹⁹ Palh qui'huī' jā namāstā' xatze ixtahua'ca't, nacā'can ē nalhcuyucan. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n nacālīlakapasā'tit a'kchihuīna'nī'n tī ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n jā tzej talatā'kchoko.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'

Lc. 13:25-27

21 Jesús cāhuanipālh:

—Lhūhua' a'nan tī naquintamāpācu'huī: "QuiMāpa'ksīni'." Ū'tza' jā huanicu'tun natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Xmān tzē natatanūyācha' xlaca'n tī tatlahua ixtalacasquī'nīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. ²² A'cxni' namin ā'xmān quilhtamacuj, līlhūhua' naquintahuani: "QuiMāpa'ksīni'ca'n, quina'n iclīmāsu'yūj ixtachihuīn Dios milītlī'huī'qui. Nā milītlī'huī'qui ic-cālimāxtūj jā tzeja ū'nī'n. Nā lhūhua' lī'a'cnīn iccālīt-

lahuáuj milítli'hui'qui", natahuan. ²³ Palaj tunca na'ic-cāhuan: "Jā iccālakapasān. Caquilātapānūni'uj. Hui'xi-na'n tlahua'yā'tit tū jā tze."

Jesús māsuyulh ixpālacata tī takexmatni' ē tī jā takexmatni'

Lc. 6:47-49; Mr. 1:22

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' tī quinkexmata ē natlahua tū icmāsu'yu, xla' tzej tlā'huan na ixtej Dios ē natāyani' masqui napātīni'n. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chi'xcu' tī pūlh mā'n yāhualh xatantūn ixchic. ²⁵ Masqui milh lhūhua' xcān ē palha' ū'ni' sno'kli chic, tāyani'lh ē jā maka'a'nīlh. ²⁶ Tī quinkexmata ē jā natlahua tū icmāsu'yu, xla' jāla catitāyani'lh. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chi'xcu' tī xalhkēnti ixuanī't ē jā pūlh mā'n yāhualh xatantūn. ²⁷ A'cxni' lalh xcān ē milh palha' ū'ni' tū sno'kli chic, jā tāyani'lh. Maka'a'nīlh ē laclakō'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh tzamā', tachi'xcu'huīt talī'a'cnīlh tzamā' tamāsu'yun. ²⁹ Xla' cāmāsu'yuni'lh hua'chi tī ka'lhī līmāpa'ksīn, ē jā hua'chi xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn. Xlaca'n xmān ixtamāsu'yu tū tamaksca'tli.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16

8 A'cxni' Jesús lacyujli nac sipej, lhūhua' tachi'xcu'huīt tastālani'lh. ² Laktalacatzuna'jīlh chā'tin ta'jatatlani'. Ixka'lhī ta'jatāt tū huanican lepra ē ū'tza' tū māmasī quinquinītca'n. Ta'jatatlani' tat-zokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti. A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt. Tzetzta' ixuanī't. ⁴ Jesús huanilh:

—Catamaktaka'lhti ē jā tī chā'tin tihua'ni'ya'. Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camā'su'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyani'ta'tza'. Nalīlakatāyana'na' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcu'huīt tzeyani'ta'tza'.

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Lc. 7:1-10

⁵ A'cxni' Jesús tanūlh nac cā'lacchicni' Capernaum, laktalacatzuna'jīlh chā'tin ixcapitanca'n soldados romanos. Squi'ni'lh camaktāyalh ⁶ ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ta'jatātla quintasācua' ē mā'lh na quinchic. Xcāhuī'huani't ē pātīni'mā'lh.

⁷ Jesús huanilh:

—Na'ica'n na'icmātzeyī.

⁸ Capitán kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' na quinchic. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁹ Ā'nā quit quintamāpa'ksī xanapuxcu'nu' ē nā quit iccāmāpa'ksī quisoldados.

A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuanī.

¹⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh. Cāhuanilh tī ixtastālani'tēlha:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jā iclakapasa jā tī chā'tin israelita tī quina'ka'tīni' chī huā'mā' chi'xcu'. ¹¹ Nā iccāhuaniyān natamin lhūhua' xalanī'n ixtankēn ē nā lhūhua' xalanī'n na ixlītā'cnun. Xlaca'n, masqui jā israelitas, xlaca'n nacātā'huā'yan Abraham ē Isaac ē Jacob jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹² Ā'makapitzīn masqui israelitas, xlaca'n nacāmacā'ncan nac kēpūn a'ntza' jā cā'pucsua'. A'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n.

¹³ Palaj tunca Jesús huanilh capitán:

—Capit na minchic. Chuntza' chī a'ka'tīnī'ta', chuntza' natlahuani'ca'na'.

Tzamā' puntzuna' mātzeyīlh ixtasācua'.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39

¹⁴ Jesús a'lh na ixchic Pedro ē a'ntza' laktzī'lh ixpuhuiti'. Ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. ¹⁵ Jesús xa'mani'lh ixmacan ē tapānūni'lh macscut. Tā'kaquī'lh tzamā' puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'

Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41

¹⁶ A'cxni' tī'smalanka'namā'lh'tza', cālīmini'ca Jesús lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n. Xla' xmān māpa'ksīlh ē chuntza' cāmāxtulh jā tzeyā ū'nī'n. Nā cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' a'kspulalh ē mākentaxtūlh chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' huanli huā'mā': "Xla' māpānūlh quinta'jatātca'n quina'n ē nā chī tī'xlajua'nanāuj."

Tī titastālani'cu'tunli Jesús

Lc. 9:57-62

¹⁸ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcu'huīt tī ixtalītamacsti'li'mā'nalh, māpa'ksīlh ē lē'nca ixtuntacut ka'tla' xcān nac barco. ¹⁹ Chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ictā'a'ncu'tunān calhāxcu'huālh jā napina'.

²⁰ Jesús kelhtīlh:

—Tanquihui' taka'lhī ixlu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'iclhata.

²¹ Ā'chā'tin tī tī'scujni' ixuanī't, xla' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquimaktzekti na'ictahuī'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

²² Jesús kelhtīlh:

—Caquistāla'ni'. Xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī' tzē natamā'cnū mintāta'.

Jesús cāmāca'csnīlh ū'ni' ē mar

Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25

²³ Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tatā'to-jōlh ī'scujnu'nī'n. ²⁴ A'cxni' ixtatacutmā'nal, xamaktin tzuculh palha' ū'nun ē ixlītatzumamā'lhtza' xcān barco. Jesús ī'lhtatamā'lh. ²⁵ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh ē tahuanilh:

—¡Māpa'ksīni', caquilāmakapūtaxtūj! ¡Tā'ktzīmā'naujtza'!

²⁶ Jesús cākelhtīlh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? ¡Jā tzej a'ka'īyā'tit!

Palaj tunca tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē mar. Chuntza' ca'cslal. ²⁷ Chi'xcuhuī'n talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Tīchūyā chi'xcu' xla'? ¡Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē mar ē takexmatni'!

Chā'tu' chi'xcuhuī'n xalanī'n nac Gadara tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n

Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39

²⁸ Ixtuntacut nac xcān ixuī'lh a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara. A'cxni' Jesús chā'lh a'ntza', tatalacatzuna'jīlh chā'tu' chi'xcuhuī'n tī ixtahuī'lāna'ncha' nac lhu'cu'. Ix-chā'tu'ca'n ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n ē ixtachuyā ē ixtamekē'klhana'n. Jā tī chā'tin ixtatētaxtucu'tun a'ntza' ixpālacataca'n tzamā' chā'tu'. ²⁹ Tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—Icca'tziyāuj hui'x ī'Ska'ta' Dios. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'nāuj? ¿Ē ta't naquilāmakapātīnāuj a'cxni' jāna'j lakchā'n quilhtamacuj tū līlhcānancanī't?

³⁰ Jā makat a'ntza' ixtahuā'yamā'nal lhūhua' pa'xnī'n. ³¹ Jā tzeyā ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Palh naquilāmāxtuyāuj na ixpūlacni'ca'n chi'xcuhuī'n, caquilāmāxtekuī na'ictanūyāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xnī'n.

³² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Capintittza'.

Jā tzeyā ū'nī'n cāpūlactaxtulh chi'xcuhuī'n ē tapūlac-tajōlh na ixpūlacni'ca'n lhūhua' pa'xnī'n. Palaj tunca lhūhua' pa'xnī'n tatu'jnuntēlha ta'a'lh nac cā'latatam-pān ē tatojōcha' nac xcān ē a'ntza' tajicsua'kō'lh.

³³ Chi'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nal lhūhua' pa'xnī'n, xla'ca'n tajicua'nli ē tatu'jnulh nac cā'lacchicni'. A'cxni' tachā'lh, tahuankō'lh ixlīpō'ktu tū cā'a'kspulalh chi'xcuhuī'n tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'ni'. ³⁴ Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' talaka'lh Jesús jā ixuī'lh. A'cxni' tachā'lh a'ntza', tasqui'ni'lh Jesús cataxtulh na ixti'ya'tca'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcāhuī' huananī't

Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26

9 Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān ē chā'lh nac Capernaum jā nā ixcā'lacchicni'. ² Līmīni'cancha' chā'tin chi'xcu' tī ī'xcāhuī' huananī't ē tī ixmā'lh na ixtalajni'. A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'īni' ixlītlī'huī'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Catahui'xcāni', quinka'hua'cha. Quit icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

³ Palaj tunca makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli: "Huā'mā' chi'xcu' mālākchā'nīmā'lh Dios. Nūn tī chā'tin chi'xcu' tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios." ⁴ Jesús ixca'tzī chī ixtapuhua'mā'nal ē ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n? ⁵ Icuanihlhtza' ta'jatatlani': "Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta." Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: "Catā'kaqui' ē casmi'li' mipūtama' ē catlā'hua'nti'", chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna' tzeyanli. ⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālhmā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'ic-cāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' tī ī'xcāhuī' huananī't:

—Catā'kaqui' ē casmi'li' mipūtama' ē capit na minchic.

⁷ Palaj tunca chi'xcu' tā'kaquī'lh ē lē'lh ixpūtama' ē a'lh na ixchic. ⁸ Tachi'xcuhuī't, a'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Tamakapāxūlīh Dios tī ixcāmaxquī'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn chi'xcuhuī'n.

Mateo tzuculh stālani' Jesús

Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32

⁹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', laktzī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Mateo. Xla' ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē huanica:

—Caquistāla'ni'.

Palaj tunca Mateo tāyalh ē stālani'lh.

¹⁰ A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh na ixchic Mateo, tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chi'xcuhuī'n. Ixlīpō'ktuca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesús ē ī'scujnu'nī'n. ¹¹ A'cxni' makapitzīn fariseos talaktzī'lh huā'mā', xla'ca'n takelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata mimākelhtahua'kē'ni'ca'n cātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chi'xcuhuī'n?

¹² Jesús kexmatli huā'mā' tachi'huī'n ē cāhuanilh:

—Xla'ca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān ta'jatatlani' tamaclacasqui'n. ¹³ Capintit ē casca'ttit tū huanicu'tun huā'mā' tū tzo'kcanī't na ixtachi'huī'n Dios: "Quit ā'chulā' iclacasqui'n nacālakahu'ma'nā'tit ā'makapitzīn. Jā iclacasqui'n naquīlālahui'liyāuj animalh." Chuntza' tzo'kcanī't. Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xla'ca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhuī't tī taca'tzī jā lactze xla'ca'n ē chuntza' natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39

¹⁴ Ā'līstān tī ixtastālani' Juan Mā'kpaxīni', xla'ca'n talakmilh Jesús. Takelhasqui'nīlh:

—Quina'n ē fariseos maklhūhua' jā icuā'yanāuj pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios. ¿Tū ixpālacata miscujnu'nīn pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁵ Jesús cākelhtīl:

—¿Ē natalīpuhuan tī cā'invitarlīcan jā tamakaxtok-mā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', jā talīpuhuan. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' natalīpuhuan ē jā catitahuā'yalh ixamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuī-na'mā'ca.)

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'tza'. Xasāsti' lu'xu' natā'timī ē ā'chulā' naxtī'ta xamasni'. ¹⁷ Xaxcān uva tū jā xaxcu'ta jā tī chā'tin catipūmo-jōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catihuanli ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús. (Ū'tza' huā'mā' līchihuī-na'mā'lh ixtamāsu'yunca'n israelitas ē ixtamāsu'yun Jesús tū xasāsti'.)

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malhx ixlū'xu' Jesús

Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56

¹⁸ Līhuan Jesús iccāhuanimā'lh huā'mā', chā'lh chā'tin xapuxcu' israelitas. Xla' tatzokostani'lh na ixlacatīn Jesús ē huanilh:

—Nīlhcus quintzu'ma'jāt. Masqui nīlhtza', palh hui'x napina' ē namacaxa'ma'ya', xla' nalacastālancuana'n.

¹⁹ Jesús tāyāl ē tā'a'lh chi'xcu'. Nā ī'scujnu'nīn nā tatā'a'lh. ²⁰ Palaj tunca milh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāni' ixka'lhni'. Lakta-lacatzuna'jīlh ixchakēn Jesús ē xa'mani'lh ixquilhtūn ixlū'xu'. ²¹ Puhuanli chuntza': "Xmān ca'icxa'mani'lh ixlū'xu' ē na'ictzeyan", puhuanli. ²² Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh puscāt ē huanilh:

—Catahui'xcāni', quintzu'ma'jāt. Tzeyanī'ta'tza' ix-pālacata a'ka'tnī'ta'.

Xlītza'la tzeyanli tunca.

²³ A'cxni' Jesús chā'lh na ixchic xapuxcu' israelitas, cālaktzī'lh músicos tī natatā'a'n a'cxni' namā'cnūcan. Tachi'xcu'huīt ixtata'samā'nalhx. ²⁴ Jesús cāhuanilh:

—Catapānū'tit huā'tzā'. Tzu'ma'jāt jā nīnī't. Xmān lh-tatamā'lh.

Xlaca'n talīlītzi'nli.

²⁵ A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh tachi'xcu'huīt, xla' tanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt ē macachi'palh. Tzu'ma'jāt tā'kaquī'lh. ²⁶ Calhāxcu'huālh ixā'tun tamacni' a'kahuanli tū a'kspulalh tzu'ma'jāt.

Jesús cāmāzeyīlh chā'tu' lakatzī'nīn

²⁷ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', tatzuculh tastālani' chā'tu' lakatzī'nīn. Palha' tahananilh:

—¡Caquilālakahu'manui, hui'x tī ixtā'nat David!

²⁸ A'cxni' Jesús tanūlh nac chic, lakatzī'nīn tatala-catzuna'jīlh. Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē a'ka'tyā'tit tzē na'iccāmālacahuānīyān?

Takelhtīl:

—Chuntza' ica'ka'tyāuj, Māpa'ksīni'.

²⁹ Palaj tunca Jesús cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n ē cāhuanilh:

—Calalh chuntza' chī a'ka'tyā'tit.

³⁰ Tatzeyalh ixlakastapunca'n ē talacahuāna'lh. Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Tzē'k caca'tzītī ē jā tī chā'tin namāca'tzīnī'yā'tit.

³¹ Masqui chuntza' cāhuanica, a'cxni' tataxtulh xlaca'n tatzuculh tahuani chā'tin chā'tin tū cātlahuani'lh Jesús. Ū'tza' talīca'tzīkō'lh calhāxcu'huālh nac huā'mā' ti'ya't.

Jesús mātzeyīlh kō'ko'

³² A'cxni' jāna'j ixtataxtu tī lakatzī'nīn ixtahuanī't, a'cxni' līmīni'ca Jesús chā'tin kō'ko'. Kō'ko' ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. ³³ A'cxni' Jesús māxtulh jā tzeyā ū'ni', palaj tunca tzuculh chihuīna'n kō'ko'. Tachi'xcu'huīt talī'a'cnīlh ē tahananli:

—Jā maktin iclaktzī'nī'tauj ixtā'chuntza' huā'mā' na quinti'ya'tca'n israelitas.

³⁴ Fariseos, xlaca'n ixtahuan:

—Huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixlīmāpa'ksīn tī xapuxcu' jā tzeyā ū'ni'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeyā ū'ni'.

Jesús cālakahu'manli tachi'xcu'huīt

³⁵ Jesús ixtētaxtutēlha a'katunu' nac cā'lacchicni' ē ranchujnu'. Ixtētānūtēlha a'katunu' na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu. Ixcā'a'kchihuīna'ni' chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā ixcāmāzeyī catūhuālh ta'jatāt ē taca'tzanajuāt. ³⁶ A'cxni' cālaktzī'lh tachi'xcu'huīt, cālakahu'manli ixpālacata ixcālī'a'ktuyumā'lh ē ixtaxla-juanani'. Cālaktzī'lh hua'chi purecu' tī jā ixtaka'lhī ixmaktaka'lhna'ca'n. ³⁷ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nīn:

—Ixlīcāna' lhūhua' a'nan tī ta'a'ka'tcu'tun. Xlaca'n ixtā'chuntza' jā sputacus tasācua'n tī nata'tnīn ē lhūhua' lanānī't. ³⁸ Ū'tza' nalisqui'ni'yā'tit Dios cacāmacamīlh chi'xcu'huīn tī nacāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī a'ka'tcu'tun —cāhuanilh.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nīn

Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16

10 Xlītza'la Jesús cāmāta'satīnīni'lh kelhacāujtu' ī'scujnu'nīn. Cāmāquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeyā ū'ni'n ē nacāmāzeyī catūhuālh ta'jatāt ē taca'tzanajuāt.

² Tzamā' kelhacāujtu' ī'scujnu'nīn ē xlaca'n tī cāmāpacu'huīcan apóstoles. Xapūla, xla' Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacu'huīni' Pedro, ē ī'stancu Andrés; ē nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo; ³ ē nā Felipe ē Bartolomé ē Tomás ē Mateo tī mātā'jīni' ixuanī't; ē nā Jacobo tī ixka'hua'cha Alfeo; ē Lebeo tī ixmāpācu'huīcan Tadeo; ⁴ ē nā Simón tī ixtapa'ksīni' partido cananista; ē nā Judas Iscariote tī ā'līstān macāmāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāpa'ksīlh kelhacāujtu' natalīmāsu'yu ixtachi-huīn Dios

Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6

⁵ A'cxni' Jesús cāmācā'lh tzamā' kelhacāujtu', xla' chuntza' cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh:

—Jā catipintit timāsu'yuyā'tit jā tahuilāna'ncha' xla-ca'n tī jā israelitas ē jā tītanū'yā'tit na ixcā'lacchicni'ca'n samaritanos. ⁶ Napinā'tit nacāmāsu'yuni'yā'tit xalanī'n nac Israel. Xlaca'n hua'chi purecu' tī tātza'nkānīt.

⁷ Capintit ē na'a'kchihiūna'nā'tit chuntza': "Talacatzu-na'jīmā'lhtza' a'cxni' natasu'yū chī Dios nacāmā-pa'ksīni'nkō'." ⁸ Cacāmātzeyī'tit ta'jatatlānī'n ē cacāmālacastālancuanī'tit nīnī'n. Cacāmātzeyī'tit leproso tī cāmasni'mā'nalh ixquinītca'n ē cacāmāxtutit jā tzeza ū'nī'n. Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit huā'mā' lītli'huī'qui tū iccāmāxquī'yān ē chuntza' jā catīcāmātā'jī'tit a'cxni' nacālīmātzeyī'yā'tit quilītli'huī'qui.

⁹ Jā camojō'tit tumīn ixla' oro nūn ixla' plata nūn ixla' cobre na mimbolsaca'n a'cxni' napinā'tit. ¹⁰ Jā calī'pintit mimorralhca'n nūn pūtu' milu'xu'ca'n. Xmān nalī'pinā'tit milu'xu'ca'n tū lhakā'nī'ta'ntit. Jā nalī'pinā'tit nūn calhī' nūn mimpāla'cca'n. Tī māsu'yumā'lh ix-tachihuīn Dios maclacasqui'n namāhuī'can jā mā-su'yumā'lh.

¹¹ 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' o a'ktin nac rancho, napatzayā'tit chā'tin tzeza chī'xcu' tī nacāmānūyān na ixchic. Natachokoyā'chipitit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹² 'A'cxni' natanū'yā'tit nac chic, nacāhuaniyā'tit: "Dios cacāsīcua'lanātlahuah tī tahuilāna'lh huā'tzā' nac chic." ¹³ Palh cā'tapāxuhuān cātamānūyān na ixchic-ca'n, Dios nacāsīcua'lanātlahua ē nā hui'xina'n. Palh jā cātamānūcu'tunān na ixchicca'n, xlaca'n jā catīcāsīcua'lanātlahuaca. ¹⁴ Palh jā cātamānūyān a'ktin nac chic o a'ktin nac cā'lacchicni', ē palh jā cātakexmatni'yān, palaj tunca cataxtutit. 'A'cxni' nataxtuyā'tit, catīncxtit mintujanca'n ē nayuja po'kxni'. Chuntza' nalīmā-su'yuyā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. ¹⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. 'A'cxni' namin quilhtamacuj ē Dios nacāputzāna'nīkō', xlaca'n natapātīnī'n. Dios ā'chulā' nacālalkalhu'man xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra ē jā xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' tī jā takexmatcu'tun —huanli Jesús.

Cāputzastālani'can tī ta'a'ka'īni' Cristo

¹⁶ Jesús cāhuaniyāpālh:

—¡Cuenta catlahua'tit! Quit iccāmācā'nān ē nalītaxtuyā'tit hua'chi purecu' na ixpu'nanca'n lobos. Skalalh cahuantit hua'chi lūhua'. Calā'tit hua'chi tantzānān tū ca'csua'. ¹⁷ Catamaktaka'lhtit. Chī'xcu'huī'n nacātamācāmaxquī'cu'tunān māpa'ksīni'nī'n ē nacātatucsān na ixtemploca'n israelitas. ¹⁸ Nacātamālacapū'yān na ixlacatīnca'n gobernadores ē reyes xmān quimpālacata. Chuntza' tze nacāhuani'yā'tit xatze tachihuīn ē nā nacāhuani'yā'tit tī jā israelitas. ¹⁹ Jā catīlī'a'ktuyuntit chī nalītamaktāyā'tit ē chī nacākelhtīyā'tit a'cxni' nacāmacāmaxquī'yān māpa'ksīni'nī'n. 'A'cxni' nachipinā'tit a'ntza', Dios nacāmāca'tzīnīyān tū nacāhuani'yā'tit xla-ca'n. ²⁰ Jā xmān mintachihuīnca'n tū nachihuīna'nā'tit. Espīritu Santo, ū'tza' tī nacāmāchihuīnīyān.

²¹ 'Chī'xcu'huī'n natamacāmāstā' ixtā'timīnca'n nacāmaknīcan ē xanatātana' natamacāmāstā' ixca-manā'ca'n. Ka'hua'chan natatā'lāquiclhaktzī'n ixnatā-

tana'ca'n ē natamacāmāknīnīnī'n. ²² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't nacātaquiclhaktzī'nān ixpālacata quilā-tapa'ksīni'yāuj quit. Tī tzancs natatāya ē jā natataxtutāya na quintej masqui tapātīnī'mā'nalh, ū'tunu'n nacāmākapūtaxtūcan.

²³ 'A'cxni' nacātaputzastālani'yān a'ktin nac cā'lacchicni', cataxtutit ē capintit ā'lacatin. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jā catītētaxtukō'tit ixlīpō'ktuca'n ixcā'lacchicni'ca'n israelitas namāsu'yuyā'tit quintachihuīn a'cxni' namimpala Chī'xcu' xala' Tālh mā'n.

²⁴ 'Ā'chulā' ixlacasqui'nca xamākelhtahua'kē'ni' ē jā tī sca'tmā'lh. Ā'chulā' ixlacasqui'nca patrōn ē jā tasācua'. ²⁵ Līpāxuhua tī sca'tmā'lh ē tze namālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni' ē nā tasācua' tī tze namālakchā'nī ixpatrōn. Palh lakapalacani'ttza' tī māpa'ksīni'n nac chic ē māpācu'huīcanī'ttza' Beelzebū, ā'chulā' nacālalkapalacān ā'makapitzīn xalanī'n nac huā'mā' chic —cāhuanih Jesús. (Tū huanli Jesús ixlīchihuīna'mā'lh xla' ē nā ī'scu-jnu'nī'n.)

Tīchu najicua'ni'can

Lc. 12:2-9

²⁶ Jesús cāhuaniyāpālh:

—Chuntza' jā catīcājicua'ni'tit tachi'xcu'huī't. Ixlīpō'ktu tū tatzē'knī't, ū'tza' nalaktzī'nca'n. Tū tatzē'knī'cus, naca'tzīkō'can. ²⁷ Tū quit iccāhuaniyān xmān hui'xina'n, ū'tza' nacāhuaniyā'tit cā'lhūhua'lacatīn. Tū quit tze'k iccāhuaniyān, ū'tza' palha' nahuanā'tit calhāxcu'huā'lh. ²⁸ Jā catīcājicua'ni'tit chī'xcu'huī'n tī tze natamacnī' mīmacni'ca'n ē jāla tamāpa'ksī' mīlīstacna'ca'n. Najicua'ni'yā'tit Dios tī tze nacāmālakspūtū mīmacni'ca'n ē mīlīstacna'ca'n nac pūpātīn.

²⁹ ¿Chī' nalīstā'can xalacstīn spūnī'n? Stā'can tantu' ē jā tapalaxla'. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn cuenta natalhua a'cxni' minācha' a'ktin xalacstīn spūnī'n. ³⁰ Hui'xi-hua hasta miya'jca'n cātapūlhekēni'nī'ta'n kenatunu'. ³¹ Ū'tza' jā tilījicua'nā'tit. Hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā xalacstīn spūnī'n —huanli Jesús.

Tī natahuan cā'lhūhua'lacatīn tā'tapa'ksī Cristo

Lc. 12:8-9

³² Jesús cāhuaniyāpālh:

—Catīxcu'huā'lh tī nahuan na ixlacatīn tachi'xcu'huī't: "Quit ictapa'ksīni' Cristo", ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīn quinTāta'ca'n nac a'kapūn: "Xla' quinta-pa'ksīni' quit." ³³ Tī naquinkelhtatzē'ka cā'lhūhua'lacatīn, xlaca'n quit na'iccākelhtatzē'ka a'cxni' natatāya na ixlacatīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús cāmāpāpitzī tachi'xcu'huī't

Lc. 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Jesús cāhuaniyāpālh:

—Jā tipuhua'nā'tit palh quit icmilh ixpālacata a'ktin nala ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't ē chuntza' jā talālīsītzī'nī'lh nac cā'quilhtamacuj. Jā ū'tza' quintascujūt. Na'iccāmāpāpitzīyān. ³⁵ Chī'xcu' natā'lāquiclhaktzī'n ixka'hua'cha. Ē tzu'ma'jāt natā'lāquiclhaktzī'n ixtzī'. Ē nā puscāt natā'lāquiclhaktzī'n ixpuhuitī'.

³⁶ Chā'tin chi'xcu' tā'lāquiclhaktzi' nahuan xalanī'n na ixchic.

³⁷ Tī ā'chulā' natapāxquī' ixtzī'ca'n o ixtāta'ca'n ē jā quit, xla'ca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. Nā tī ā'chulā' natapāxquī' ixka'hua'chaca'n o ixtzu'ma'jātca'n ē jā quit, xla'ca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit.

³⁸ Tī jāla tatāyani' tū nacā'a'kspula quimpālacata, xla'ca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁹ Tī natataxtutāya na quintej ē jā tapātīni'ncu'tun quimpālacata, xla'ca'n jā catitaka'lhīlh ixlamatca'n nac a'kapūn. Tī natapātīni'n masqui ixtalīnīlh quimpālacata, xla'ca'n nacāmakapūtaxtūcan.

Tū natlajacan

Mr. 9:41

⁴⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Palh catīhuālh nata'a'ka'īni' tū hui'xina'n nacāhuani'yā'tit, nā chuntza' nata'a'ka'īni' tū quit icuan. Palh catīhuālh nata'a'ka'īni' tū icuan, nā chuntza' nata'a'ka'īni' tī quimacamilh. ⁴¹ Palh catīhuālh natalakachi'xcu' chā'tin a'kchiuīna' ixpālacata taca'tzī Dios macamini't, chuntza' ū'tunu'n natatlaja lacxtim hua'chi a'kchiuīna'. Palh catīhuālh natalakachi'xcu' chā'tin tzeza chi'xcu' xmān ixpālacata tze xla', chuntza' ū'tunu'n lacxtim natatlaja hua'chi tzeza chi'xcu'. ⁴² Palh chā'tin natā'hua' macsti'na'j xcān xmān ixpālacata quintapa'ksīni' quit ē palh natā'hua' masqui catīhuālh chi'xcu', Dios naxokoni' xla' —huanli Jesús.

Ī'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Lc. 7:18-35

11 A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh ĩ'scujnu'nī'n, taxtulh a'ntza' ē a'lh. Ixtētaxtutēlha ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'jatna' namāsu'yu ē na'a'kchiuīna'n.

² Juan Mā'kpaxīni' ixtanūmā'lh nac pūlāchī'n. A'cxni' māca'tzīnīca tū ixtlahuamā'lh Jesús, palaj tunca cāmacā'lh chā'tu' ĩ'scujnu'nī'n natalaka'n Jesús ³ ē natakahasqui'nī:

—Ĵē hui'x Cristo tī namin o ixlacasqui'nca na'ic-ka'lhīyāujcus ā'chā'tin?

⁴ Jesús cākelhīlh:

—Cataspī'ttit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. ⁵ Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē lū'ntū'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinīca'n, xla'ca'n tatzeyan. Tī jā ixtakexmata, chuhua'j takexmatatza'. Nā cāmālacastālan-cuanīcanī't tī ixtanī'nī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālīmakapūtaxtūcan tī talīpuhuahuī'lāna'lh. ⁶ Līpāxuhua tī pō'ktu quilhtamacuj quintalīpāhuamā'nalh —cāhuanilh.

⁷ A'cxni' xla'ca'n ixta'a'nī't, Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcu'huī't ixpālacata Juan. Cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't, Ĵīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? Ĵē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chi'xcu' tī hua'chi pūlactin pa'lhma' tū lacachiquilh ū'ni'? ⁸ ĴTū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin

chi'xcu' tī tzēhuanī't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tī pō'ktu quilhtamacuj tzēhuanī't talhakā'nani't, xla'ca'n tahui'lāna'lh na ixchicca'n reyes. ⁹ ĴTū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't? Ĵē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchiuīna'? Ixlīcāna', ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchiuīna'. ¹⁰ Huā'mā' a'kchiuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' lītatzō'knī't huā'mā' Juan na ixtachihuīn Dios:

Na'icmacā'n quina'kchiuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

¹¹ Ixlīcāna' huā'mā' tū iccāhuaniyān. Na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcu'huī't jā tī chā'tin a'kchiuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan. Masqui xla' ka'tla' a'kchiuīna' ixuanī't, tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' ka'tla' xla' ē jā Juan.

¹² 'Hasta a'cxni' tzuculh a'kchiuīna'n Juan

Mā'kpaxīni', maklhūhua' titanūcu'tunli jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hua'chi tataquitzimā'nalh natasātanū.

¹³ Ixlīpō'ktuca'n a'kchiuīna'n ixtalīchihuīna'mā'nalh chī namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios namāpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Nā chuntza' tatzō'knī' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Talīchihuīna'nli hasta a'cxni' milh Juan. ¹⁴ Masqui jā cati'a'ka'īni'cu'tuntit tū huanli makāstza', huā'mā' Juan ū'tza' a'kchiuīna' Elías tī ixka'lhīpā'na'ntit. ¹⁵ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit.

¹⁶ ĴChī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chi'xcu'huī'n tī tahui'lāna'lh chuhua'j? Hua'chi lacstīn tatasu'yu tī takamāna'mā'nalh nac lītamāuj. Cātā'ta'sa ixtā'lacstīn ē tahuani: ¹⁷ "A'cxni' quina'n icmakata'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatīt ē jā tlītīt. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui', hui'xina'n jā lakatīt ē jā calhua'ntit. ĴTūchu lacasqui'nā'tit?" tahuani. ¹⁸ Milh Juan ē jā ko'tli ē makatunu' jā huā'yālh pō'ktu quilhtamacuj. Hui'xina'n lē'ksa'nā'tit ē hua'nā'tit palh xla' ka'lhī jā tzeza ū'ni'. ¹⁹ Ā'līstān quit icmilh. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē icua' xcān ē catūxcu'huālh quimālacnūni'can ē pō'ktu quilhtamacuj icuā'yan. Nā quilālē'ksa'nāuj ē hua'nā'tit palh quit laktza' iclīhuā'yan ē laktza' iclīkō'tnun. Hua'nā'tit quit ixamigoca'n mātā'jīni'nī'n ē tī tatlahua tū jā tze. Tī ta'a'ka'ī', xla'ca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Lc. 10:13-15

²⁰ Xlītza'la Jesús tzuculh cālacaquilhīnī xalanī'n tzmā' cā'lacchicni' jā tlahuālh lhūhua' lī'a'cnīn. Cālacaquilhīnīlh tachi'xcu'huī't ixpālacata jā ixtalakpalīcu'tun ixtalacpāstacni'ca'n. Cāhuanilh:

²¹ —Koxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín ē xalanī'n nac Betsaida. Nalīlīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'ī'tit. Tlahuacani't lī'a'cnīn na milacpu'na'i'tātca'n. Palh ixcātlahuaca tzmā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalīlh ixtalacpāstacni'ca'n. Xla'ca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlū'xu'ca'n ē iccā'a'cpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixtatasu'yulh ixtalīpuhuan ixpālacata ixcuentaca'n. ²² Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', hui'xina'n ā'chulā' nacātamakapātīnīnān ē jā xalanī'n nac Tiro ē Sidón.

²³ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, ¿ē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit hasta nac pūpātīn. Palh ixcātlahuacan'ca'cahuālh lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Sodoma tū cātlahuacanī't na milacpu'na'i'tātca'n, ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' Dios jā ixmālakspūtūlh cā'lacchicni'. ²⁴ Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'j nac Sodoma —huanli Jesús.

Jesús huanli: Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxiyān

Lc. 10:21-22

²⁵ Xlītza'la Jesús orarlīlh ē huanli:
—QuinTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna'. Icmāxqui'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ix-cāmātzē'kni'nī'ta' tī lakskalalhna'. ²⁶ Ū'tza' chuntza' chī mintalacapāstacni'.
²⁷ Cāhuanilh tachi'xcu'huīt:
—QuinTāta' quimacamāxqui'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī hui'lh ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ixlīDios quinTāta', xmān quit ī'Ska'ta'. Nā nataca'tzī xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'.
²⁸ Cata'ntit milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī makca'tziyā'tit tzi'nca tū tlahuani'ta'ntit tū jā tze ē palha' scujpā'na'ntit namakapāxui'yā'tit Dios. Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxiyān. ²⁹ Caquilākekmatni'uj ē caquilāmaksca'tui. Līlacatzucu na'iccāhuani'ē'nān ē quit jā ka'tla' icmakca'tzī. Chuntza' jā nacātamāmakchuyiyān. ³⁰ Jā jicslīhua' quintamāsu'yun ē tze namākentaxtūyā'tit —huanli Jesús.

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'īlh tza'ktza' scujnu'nīn

Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5

12 Ā'līstān Jesús ixtētaxtumā'lh nac cā'tacuxtu. Quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. Ī'scujnu'nīn ix-tatzī'ncsatza' ē tatzuculh ta'ī' pātīn pātu' tza'ktza' ē tahua'lh.

² A'cxni' fariseos talaktzī'lh, tahuanilh Jesús:
—Cala'ktzi'. Tascujmā'nal miscujnu'nīn ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Moisés.
³ Jesús cākelhtīlh ē cāhuanilh:
—¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Ixtzi'ncsatza' xla' ē tī ixtatā'a'mā'nal.
⁴ Tatanūlh na ixchic Dios ē tahua'lh pāntzīn tū ixmālac-nūni'canī't Dios. Jā minī'ni' ixtahua'lh huā'mā' pāntzīn. Xmān pālejni' tze natahua'. ⁵ ¿Ē chā jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit nac līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés? Pālejni' tī tascuja xaka'tla' nac templo pō'ktu quilhtamacuj tamākentaxtū ixtascujūtca'n. Masqui tatlahua tū jā minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pūjaxcan, jā tī chā'tin puhuan xlaca'n tatlahua tū jā tze. Jā puhuanan xlaca'n jā takexmatni' līmāpa'ksīn. ⁶ Iccāhuaniyān huā'tzā' hui'lh catīhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā xaka'tla' templo. ⁷ Hui'xina'n jā ca'tzīnī'ta'ntit tū huanicu'tun jā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Quit iclacasqui'n nacālakalhu'manā'tit ā'makapitzīn ē jā icla-

casqui'n naquilālakahui'liyāuj animalh." Palh ixca'tzī'tit cahuālh huā'mā' tachihuīn ixpālacata cālakalhu'man-can, jā ixcālimālacsu'yutit quiscujnu'nīn tī jā tatlahuamā'nal tū jā tze. ⁸ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē tze na'icmāpa'ksīni'n tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī ixmacascācni'

Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11

⁹ Xlītza'la Jesús taxtulh a'ntza' ē tanūlh a'ktin na ixtemploca'n israelitas. ¹⁰ Ixui'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni'. Ixputzamā'ca chī nalīmālacsu'yucan Jesús, ē kelhasqui'nīca:

—¿Ē tze mātzeyīcan ta'jatatlani' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Palh hui'xina'n ixka'lhī'tit mimpurecu'ca'n tū ixtojōlh nac pūlh mā'n pūlu'cu', ¿ē jā ixtimācu'tutit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¹² Ā'chulā' ixtapalh chā'tin chi'xcu' ē jā lakatin purecu'. Chuntza' tze tlahuani'can ā'chā'tin tū xatze ē maktāyacan ā'chā'tin masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan.

¹³ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncti ixmacan, ixtzeyanī'ttza' ē ixtā'chuntza' huanli kentin ixmacan. ¹⁴ Palaj tunca tataxtulh fariseos ē talacapāstacli chī natalīmāmaknīnīni'n Jesús.

Isaías tzo'kli tū na'akspula Jesús

¹⁵ A'cxni' Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nal, ē a'lh ā'lacatin ē līlhūhua' tastālani'lh. Jesús cāmātzeyīkō'lh ta'jatatlani'n ¹⁶ ē cāmāpa'ksīlh jā catahuanli tīchu xla'. ¹⁷ Chuntza' tlhualh namākentaxtū chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' tzo'kli tū huanli Dios:

¹⁸ Huā'mā' quintasācua' tī iclacsacī ē laktza' icpāxqui' ē xla' quimakapāxui'.

QuinEspīritu natā'a'n ē nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzej na'icputzāna'nīkō'.

¹⁹ Xla' jā nalacaquilhnīni'n ē jā nata'sa.

Jā palha' nachihuīna'n nac cā'tejen ixpālacata cuenta natlahuacan xla'.

²⁰ Xla' nacāmaktāya tī jā lactli'huī'quin tī hua'chi cha'nca tū xaxmū'hua.

Jā nacālakmaka'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'.

Xlaca'n hua'chi pūcās tū jā tzej māxkakēni'n ē slam slam la.

Nacāmaktāya hasta a'cxni' xla' nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huīt nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ Tachi'xcu'huīt nata'a'ka'ī'.

Chuntza' tzo'kli profeta Isaías.

Huanca Jesús ixlīscuja ixlītlī'huī'qui skāhuī'ni'

Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10

²² Xlītza'la lē'ni'ca Jesús chā'tin chi'xcu' tī lakatzī'n ē kō'ko' ixuanī't ixpālacata ixka'lhī jā tze ya ū'ni'. Jesús mātzeyīlh ē tzej ixlaktzī'n ē tzuculh chihuīna'n.

²³ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huīt talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' t'xū'nātā'nat David tī xa'ic-ka'lhīmā'nauj?

²⁴ A'cxni' fariseos takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixlītlī'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeza ū'nī'n.

²⁵ Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapāpitzi ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n lakmaj. Natalāmālakspūtūkō'. Palh xalanī'n a'ktin cā'lacchicni' o a'ktin familia tatapāpitzi ē talātucsa, jā catitāyāni'lh. ²⁶ Palh ixlītlī'hui'qui xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n tū iclīmāxtu ā'a'ktin jā tzeza ū'ni', chuntza' talitapāpitzi lītlī'hui'qui. Jā catitāyāni'lh.

²⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit quit iccālīmāxtu jā tzeza ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú. ¿Tīchu ixlītlī'hui'qui tū talīmāxtu jā tzeza ū'nī'n xlaca'n tī cātāta'ksīni'yān hui'xina'n? Chuntza' xlaca'n tamāsu'yu jā ixlīcāna' tū quilālmālacsu'yuyāuj. ²⁸ Tū quit iccālīmāxtu jā tzeza ū'nī'n, ū'tza' ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. Ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chí tzcūlhtza' māpa'ksīni'nkō' huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²⁹ Jāla tanūcan namakka'lhāncan catūhuālh na ixchic tli'hui'qui chi'xcu' palh jā pūla nachī'can tzmā' chi'xcu'.

³⁰ Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun ū'tza' quiclh quilaktzī'n. Tī jā quintā'scujā, ū'tza' lactlahuana'n.

³¹ Ū'tza' iccālīhuaniyān masqui tzē nacāmātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktuca'n ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't ē catūxcu'huālh jā tze tū tahuan, palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlhua Espīritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. ³² Palh catīhuālh cachīhuālh huani Chi'xcu' xala' Tālmā'n, namātza'nkēna'ni'can. Palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlhua Espīritu Santo, xla' jā catimātza'nkēna'ni'ca nūn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nūn nac ā'a'ktin cā'quilhtamacuj tū namin —huanli Jesús.

Qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't

Lc. 6:43-45

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Palh tze qui'hui', namāstā' xatze ixtahua'ca't. Palh jā tze qui'hui', jā catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. Chī māstā' ixtahua'ca't, chuntza' līlakapascan qui'hui'.

³⁴ Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū ka'lhī tū lankīcan masqui tzēhuanī't tasu'yu. ¿Chī nacālīquilhtaxuyān tachihuīn tū tze a'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n? Chuntza' chí lacapāstacā'tit, chuntza' nachihuīna'nā'tit. ³⁵ Tze ixtachihuīn chā'tin tzeza chi'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze ixtachihuīn chā'tin jā tzeza chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. ³⁶ Iccāhuaniyān namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō'. A'cxni' nala, ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't natahuani Dios tūchu ixpālacata catūhuālh tachihuīn tū tlakaj tahuanli. ³⁷ Chuntza' chí chihuīna'nī'ta'ntit, chuntza' nacātalīputzāna'ni'yān palh lactze o jā lactze hui'xina'n —huanli Jesús.

Tachi'xcu'huī't tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn

Mr. 8:12; Lc. 11:29-32

³⁸ Xlī'tza'la makapitzīn fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', quina'n iclaktzī'ncu'tunāuj a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn naquilālmāsu'yuni'yāuj palh ixlīcāna' Dios macaminī'ta'n.

³⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Tachi'xcu'huī't tī jā tze ē tī jā ta'a'ka't'cu'tun, xlaca'n tasqui'n a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn. Xmān nacāmāsu'yuni'can lī'a'cnīn chí tū a'kspulalh Jonás. ⁴⁰ A'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' Jonás ixtojōmā'lh na ixpūlacni' ka'tla' squī'ti' ē xalakahuan taxtulh. Nā chuntza' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n nā na'ictōjō a'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' na ixpūlacni' ti'ya't. ⁴¹ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naputzāna'nīkō'can. A'cxni' nala huā'mā', xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nīnive natatāya ē nacātamālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē lī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás. ⁴² Nā reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacāmālacsu'yuyān a'cxni' namin quilhtamacuj tū naputzāna'nīkō'can. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj —huanli Jesús.

Jā tzeza ū'ni' tū quītaspi'tpala

Lc. 11:24-26

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' a'ktin jā tzeza ū'ni' nataxtuni' chi'xcu', natalā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: ⁴⁴ "Na'ic-taspi'tpala jā ictaxtukēni'." A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lh-nancanī't, ē jā tī chā'tin huī'lh. ⁴⁵ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tzeza ū'nī'n tī ā'chulā' xalīhua'ca'lhtza'. Ixlīpō'ktuca'n natatanū natalatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'. Chuntza' ā'chulā' jā tze tzmā' chí'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tzeza ū'ni'. Nā chuntza' nacā'a'kspula xlaca'n tī jā tze ē tahui'lāna'lh chuhua'j.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21

⁴⁶ Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus tachi'xcu'huī't a'cxni' tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn. Ixtalayāna'lh nac kēpūn ē ixtatā'chihuīna'ncu'tun Jesús. ⁴⁷ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē matatā'chihuīna'ncu'tunān.

⁴⁸ Jesús kelhtīlh tī ixmāca'tzīnīnī't:

—¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

⁴⁹ Palaj tunca Jesús cāmacahuanilh ī'scujnu'nī'n ē huanli:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

⁵⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tunu'n quintā'timīn ē quintzī'.

Cha'nāna'

Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8

13 Huā'mā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac chic ē a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān. ² Lhūhua' tachi'xcuui't tatakēstokli jā ixiu'lh ē Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tahu'lh. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tatachokolh na ixquilhtūn xcān. ³ Palaj tunca cāhuanilh tū lītaca'tzīni'can nacāmāsu'yuni'. Chuntza' cāhuanilh:

—Ixiu'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'nāna'n.

⁴ A'cxni' ixmā'ka'huani'mā'lh ixlīcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūnī'n ē tasacua'lh.

⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlh-mā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlh-mā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chini'lh, xapa'lhma' scācli ē jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xnekli. ⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lhtucū'n. Lhtucu' tastacli ē tamā'ktzī'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze nac ti'ya't ē māstā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāstā'lh a'ktin ciento ē ā'makapitzīn tamāstā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamāstā'lh pu'xamacāuj. ⁹ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh tū lītaca'tzīni'can

Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10

¹⁰ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata pō'ktu quilhtamacuj cālīmāsu'yuni'ya' tachi'xcuui't tū lītaca'tzīni'can?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlaca'n jāla catitaca'tzīlh. ¹² Tī nata'a'ka'ī', xlaca'n natasca'ta ē chuntza' natakexmata ē ā'chulā' nata'a'ka'ī'. Tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n jā catitasca'tli ē natapātza'nkā tū ixtaca'tzī.

¹³ Ū'tza' iccālīmāsu'yuni' tū lītaca'tzīni'can. Masqui xla-ca'n talaktzī'n, jā taca'tzī tū huanicu'tun tū talaktzī'n. Ē masqui takexmata, jā taca'tzī tū huanicu'tun.

¹⁴ Chuntza' xlaca'n tamākentaxtū chuntza' chī huanli profeta Isaías jā tzo'kli chuntza':

Ixlīcāna' masqui nakexpa'tā'tit, jā catitaca'tzī'tit.

Masqui nalaktzī'nā'tit, jā cuenta catitlahua'tit.

¹⁵ Tachi'xcuui't hua'chi jā taka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n ē cā'a'kachi'pacan ē cālakachi'pacan.

Chuntza' jā catitalacahuāna'lh ē jā catitakexmatli ē jāla catitalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n.

Quit xa'iccāmātza'nkēna'ni'lh ē xa'iccāmātzeyīlh.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī Dios huanli.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpālh:

—Līpāxuhua'yā'tit ixpālacata tzē lacahuāna'nā'tit ē tzē kexpa'tā'tit ē nā tzē naca'tzīyā'tit. ¹⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tzamā' tū laktzī'mpā'na'ntit, ū'tza' ixtalak-

tzī'ncu'tun lhūhua' a'kchihuīna'nī'n ē lhūhua' tzeya chī'xcuui'n ē jā talaktzī'lh. Nā chuntza' tzamā' tū hui'xina'n kexpa'tā'tit, ū'tza' xlaca'n ixtakexmatcu'tun ē jā takexmatli.

Jesús cāhuanilh tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Chuhua'j cakexpa'ttit tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata cha'nāna'. ¹⁹ Tī takexmata chī nala a'cxni' Dios namāpa'ksīni'n ē jā cuenta tatlahua, xlaca'n hua'chi līcha'nat tū yujli nac tej. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēnī tū tasca'tli. ²⁰ Līcha'nat tū yujli nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachuīn Dios ē talakatī. ²¹ Huā'mā' līcha'nat jā ixka'lhī pūlh-mā'n ixtankēxē'k ē jā tāyani'lh. Nā chuntza' tachi'xcuui't tī jā tzej takexmata, xlaca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jā'tza' talakatī ē tamakxteka. ²² Līcha'nat tū yujli nac cā'lhtucū'n, ū'tza' tasu'yu hua'chi tī takexmata ē tasca'ta. Masqui takexmata, pō'ktu talacapāstaca chī natalīhuāyan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmā'ktzī'lh līcha'nat. ²³ Līcha'nat tū yujli jā xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tī takexmata xatze tachihuīn ē tzej tasca'tli. Tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlīpō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxui' Dios ē makapitzīn tzej taca'tzī. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh a'ktin ciento o tu'tumpu'xam o pu'xamācauj ixtahua'ca't —huanli Jesús.

Ixpālacata tū jā xatze līcha'nat

²⁴ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō' nala hua'chi a'cxni' chā'tin chī'xcu' cha'nli līcha'nat na ixcā'tacuxtu. ²⁵ A'ktin cā'tzī'sni' līhuan ī'lhtatamā'lh chī'xcu', ixtā'lāquiclhaktzī' quīmā'ka'huani'lh tū jā tze līcha'nat. ²⁶ A'cxni' ī'stadmā'lhtza' tacha'nān a'cxni' tasu'yulh tū jā tzeya tacha'nān. ²⁷ Palaj tunca talakmilh ī'scujnu'nī'n chī'xcu' ē takelhasqui'nīlh ixpatronca'n: “¿Ē jā pō'ktu xatze līcha'nat cha'nti na mincā'tacuxtu? ¿Chī līpu'nli huā'mā' tū jā tzeya tacha'nān?” ²⁸ Ixtēcu' cākelhtīlh: “Chā'tin quintā'lāquiclhaktzī' quintlahuani'lh huā'mā'.” Palaj tunca tasācua'n takelhasqui'nīlh: “¿Ē lacasqui'na' na'ica'nāuj na'iccātampu'lhuyāuj tū jā tze pa'lhma'?” ²⁹ Xla' cākelhtīlh: “E'ē. Palhāsā' nacātampu'lhuyā'tit nā xatze tacha'nān. ³⁰ Xatze nacāmāxtekāuj lacxtim catastacli hasta a'cxni' na'ī'can. Na'iccāhuani tasācua'n tī nata'ī' palh pūla natataya tū jā tze pa'lhma' ē natapāchī' pixatunu' nalhcuyucan. Ā'līstān nata'ī' xatze tacha'nān ē natamāquī' na quimbodega.”

Xalīcha'nat mostaza

Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19

³¹ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī natalīlhūhua'n tī nata'a'ka'īni' Dios, ū'tza' nala hua'chi a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chī'xcu' na ixti'ya't. ³² Huā'mā' līcha'nat ixlīcāna' ā'chulā' xamacsti'na'j ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat. A'cxni' nastackō', ka'tla' nahuan hasta ixtā'chuntza' a'katin qui'hui'. Spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n na ixpekenī'n.

Levadura
Lc. 13:20-21

³³ Jesús līmāsu'yupālh:
—Chī Dios nalīmāpa'ksīni'n nala hua'chi levadura tū nalītlahua puscāt maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

Jesús līmāsu'yulh tū līca'tzīni'can
Mr. 4:33-34

³⁴ Pō'ktu huā'mā' Jesús cāhuanilh tachi'xcu'huīt ē cālītā'chihuīna'nli tū līca'tzīni'can. Xmān chuntza' ix-cā'tā'chihuīna'n. ³⁵ Chuntza' tlhualh ē ū'tza' līmāken-taxtūlh tū huanli profeta a'cxni' tzo'kli huā'mā':
Na'iccālītā'chihuīna'nān tū līca'tzīni'can; na'icuan catūhuālh tū tatzē'knī't hasta a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj.

Jesús māsū'yulh ixpālacata jā tze līcha'nat

³⁶ Xlītza'la Jesús cāmāxtekli tachi'xcu'huīt ē xla' tanūlh nac chic. Ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanihl:

—Caquilāhuaniuj tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata jā tze ya līcha'nat.

³⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Tī cha'nli xatze līcha'nat, ū'tza' Chī'xcu' xala' Tālh-mā'n. ³⁸ Ixcā'tacuxtu, ū'tza' tzamā' cā'quilhtamacuj. Xatze līcha'nat hua'chi xla'ca'n tī tā'tapa'ksī Dios. Tū jā tze līcha'nat hua'chi xla'ca'n tī tā'tapa'ksī skāhuī'ni'.

³⁹ Ixtā'lāquic'hlaktzi' patrón tī mā'kahuanīlh jā xatze līcha'nat, ū'tza' skāhuī'ni'. A'cxni' t'can, ū'tza' huanicu'tun a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Tasācua'n tī nata'ī' pa'lhma', ū'tunu'n ángeles.

⁴⁰ Chuntza' chī nacātayacan jā tze ya pa'lhma' ē nacālhcuycan, chu lacxtim na'a'kspula a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁴¹ Chī'xcu' xala' Tālh-mā'n nacāmāpa'ksī ixángeles nacātaya ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze ē ixlīpō'ktuca'n tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn natatlahua tū jā tze. Nacāmāxtukō' jā xla' māpa'ksīni'n ⁴² ē nacāmānū jā nacālhcuycan. A'ntza' nतालहuan ē natalāxca ixtatzanca'n. ⁴³ Xla'ca'n tī tatlahua ixlīmāpa'ksīn Dios, xla'ca'n natatasu'yu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Tzēhuanī't natatasu'yu hua'chi a'cxni' xkaka chī'chini'. Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata tumīn tū ixmā'cnūcanī't

⁴⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' tze nalīmālakchā'nīcan lhūhua' tumīn tū mā'cnūcanī't nac ti'ya't. Namin chā'tin chī'xcu' ē namacla huā'mā' tumīn.

Xla' namā'cnūpala jā ixuī'lh. Līpāxuhua na'a'n nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē natamāhua huā'mā' ti'ya't jā mā'cnūca tumīn.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata perla tū tapalaxla'

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Nā tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin tamāhuana' tī cāputzatēlha chīhuix xalactze tū huanican perlas. ⁴⁶ A'cxni' namacla a'ktin tū xatze ē tapalaxla', ē nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē na'a'n natamāhua tzamā' perla.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata pūtayan tū pūchi'pacan squī'ti'

⁴⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Nā chī Dios māpa'ksīni'nkō' ū'tza' hua'chi a'ktin pūtayan tū pūchi'pacan squī'ti' ē tū mojōcan nac mar ē nacāmācutū kempālhūhua' squī'ti'. ⁴⁸ A'cxni' tsuma pūtayan, chī'pana'nī'n squī'ti' natalē'n na ixquilhtūn mar ē a'ntza' natatahui'la natalacsaca squī'ti'. Xatze squī'ti' nacāmōjōcan nac morralh ē tū jā xatze, nacāma-ka'nca. ⁴⁹ Chuntza' nala a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Natataxtu ángeles ē nacālacmāxtu tī jā tze tachi'xcu'huīt na ixlacpu'na'itātca'n xalactze. ⁵⁰ Jā tze tachi'xcu'huīt nacāmānūcan jā nacālhcuycan ē a'ntza' nतालहuan ē natalāxca ixtatzanca'n —huanli Jesús.

Xasāsti' catūhuālh ka'lhī ixtapalh ē nā xamakāstza' ka'lhī ixtapalh

⁵¹ Xlītza'la Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē kexpa'tā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin? Xla'ca'n takelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni', iccākexmatāuj.

⁵² Palaj tunca cāhuanilh:

—A'cxni' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn quiscujni' nahuan, xla' nala hua'chi chā'tin ixtēcu' chic. Ē huā'mā' chī'xcu' ka'lhī lhūhua' tū tapalaxla' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh xala' makāstza' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh tū sāsti'cus. Chuntza' natlahua xamākelhtahua'kē'ni'.

Jesús a'lh nac Nazaret

Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh ixlīpō'ktuca'n tū līca'tzīni'can, a'lh ā'lacatin ⁵⁴ ē chā'lh nac Nazaret jā stacli. A'ntza' ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas. Tī takexmatli talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—Huā'mā' chī'xcu', ¿jāchu sca'tli huā'mā' talacapāstacni'? ¿Chī tze cālītlahua tzamā' lī'a'cnīn? ⁵⁵ Ū'tza' huā'mā' ixka'hua'cha xuacna' ē nā María ixtzi'. Ixtā'timīn cāhuanican Jacobo ē José ē Simón ē Judas. ⁵⁶ Ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn xapuscan nā huā'tzā' tahuī'lāna'lh na quincā'lacchicni'ca'n. ¿Jāchu sca'tli ixlīpō'ktu huā'mā'?

⁵⁷ Ū'tza' talīsītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuhuī'can calhāx-cuhuālh jā na'a'n. Xmān xalanī'n na ixchic ē xalanī'n na ixcā'lacchicni' jā talakachi'xcuhuī'cu'tun.

⁵⁸ A'ntza' na ixcā'lacchicni' jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' Jesús jā lhūhua' lītlahualh lī'a'cnīn.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9

14 Tzamā' quilhtamacuj Herodes gobernador ixuanī't nac estado Galilea. Māca'tzīnīca ixpālacata Jesús. ² Herodes cāhuanilh ixtā'scujnu'nīn:

—Ū'tza' huā'mā' Juan Mā'kpaxīni'. Lacastālanca-nā'nī't ixlacpu'na'ītātca'n nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītli'huī'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

³ Herodes ixmāstā'nī't līmāpa'ksīn cachi'paca Juan ē calē'nca nac pūlāchī'n nachī'can. Māchi'nīnī'lh ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixtā'tin Felipe ixuanī't. ⁴ Juan ixuanimā'lh Herodes:

—Jā minī'ni' chī lī'pina' Herodías hua'chi mimpuscāt.

⁵ Masqui Herodes ixmaknīcu'tun Juan, cājicua'ni'lh tachi'xcuhuī't. Xlaca'n tapuhuanli Juan ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁶ A'cxni' Herodes lakchā'lh ixcā'ta, tlhualh cā'tani'. Ixtzu'ma'jāt Herodías tlīlh na ixlacatīnca'n tī ixcā'invitarlīcanī't. Līmaka'pāxūilh Herodes ⁷ ē xla' huanilh ixmaxquī'lh tzu'ma'jāt catūxcuhuālh tū nasqui'ni'. ⁸ Palaj tunca xatzī' maxquī'lh talacapāstacni' ē tzu'ma'jāt squi'ni'lh Herodes chuntza':

—Caquima'xqui' chuhua'j ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Calī'ta' a'ktin nac pulātu.

⁹ Ū'tza' līlīpuhuanli Herodes chī ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Tī ixcā'invitarlīcanī't takexmatli tū ixuanicanī't, ē ū'tza' jātza' la lakpalīlh ixtachihuīn. Herodes māpa'ksīni'lh camaxquī'ca. ¹⁰ Chuntza' macā'lh līmāpa'ksīn nac pūlāchī'n ē māmāyujūnīnī'lh ixa'kxāk Juan. ¹¹ Palaj tunca līminca a'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxquī'ca tzu'ma'jāt ē xla' maxquī'lh ixtzī'.

¹² Palaj tunca tamīlh ī'scujnu'nī'n Juan ē talē'lh ixmacni' ē tamā'cnūlh. Ā'līstān ta'a'lh tamāca'tzīnī Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n

Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

¹³ A'cxni' māca'tzīnīca Jesús, xla' tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān jā jā tī ixa'nān. A'cxni' ca'tzīca jā ixa'mā'lh, lhūhua' tachi'xcuhuī't tataxtulh na ixcā'lacchicni' ē tastālanī'lh catujan na ixquilhtūn xcān. ¹⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē cālakalhu'manli. Cāmātzeyīlh ta'jatatlānī'n tī ixcālīmini'canī't.

¹⁵ A'cxni' ī'smalanka'namā'lh'tza', ī'scujnu'nī'n Jesús talakmilh ē tahuanih:

—Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. Cacāmacapī tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni'.

¹⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Jā ixlacasqui'nca nata'a'n; cacāmāhuī'tit hui'xina'n.

¹⁷ Xlaca'n tahuanih:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Cacālī'ta'ntit.

¹⁹ Palaj tunca cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhuī't nac cā'seketni'. Palaj tunca Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios.

Cāche'keni'lh pāntzīn ē squī'ti' ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzīlh na ixpu'nānca'n tachi'xcuhuī't. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tamākēstokli lhūhua' xalacpītzun hasta tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūlh. ²¹ Chī'xcuhuī'n tī tahuā'yalh xla-ca'n a'kquitzis mil ē nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn.

Jesús kelhtlā'huanli na ixkelhni' xcān

Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21

²² Xlī'tza'la Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n catatojōlh nac barco ē catapūlanī'lh ixtuntacut nac mar. Xla' ixcāmacā'mā'lh tachi'xcuhuī't. ²³ A'cxni' ixcāmacā'nkō'nī't, Jesús ixlīmān tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarlīni' Dios. A'cxni' tzi'suanli, ixlīmān ixi'lh a'ntza' ²⁴ līhuan ī'scujnu'nī'n ixtatētāxtumā'nal nac xcān nac barco. Ū'nulh ē ixpuput mar ixtatā'kayāhuamā'nal ē tasno'kli barco. ²⁵ A'cxni' xkakah, Jesús ixcālaktalacatzuna'jītēlha xla-ca'n. Ixkelhtlā'huantēlha xcān. ²⁶ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzī'lh chā'tin tī ixkelhtlā'huantēlha xcān, cāmekē'klhalh ē tajicua'ni'lh ē palha' tahuanih:

—jLakachuyayāuj!

²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Catahuixcāni'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmimā'lh.

²⁸ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixlīcāna' hui'x, caquihua'ni' ē na'ickelhtlā'huan xcān na'iclakapāxtokān.

²⁹ Jesús huanilh:

—Cata't.

Palaj tunca Pedro tacutli nac barco ē tzuculh kelhtlā'huan xcān nalakapāxtoka Jesús. ³⁰ A'cxni' macca'tzīlh palha' ū'ni', jicua'nli ē tzuculh tā'cnū ē palha' huanli:

—jCaquimakapūtaxtu, Māpa'ksīni'!

³¹ Palaj tunca Jesús macachi'palh ē huanilh:

—Xmān macsti'na'j a'ka'ī'ya'. ¿Tū ixpālacata jā quilīpāhua'na'?

³² A'cxni' xlaca'n tatojōlh nac barco, ca'cs lalh ū'ni'.

³³ Palaj tunca xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac barco talaktaquilhpūtalh Jesús ē tahuanih:

—Ixlīcāna' hui'x ī'Ska'ta' Dios.

Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlānī'n xalanī'n nac cā'lacchicni' Genesaret

Mr. 6:53-56

³⁴ Ta'a'lh ixtuntacut nac xcān ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret. ³⁵ A'cxni' tachi'xcuhuī't xalanī'n a'ntza' talakapasli Jesús, tamāca'tzīnīnī'lh calhāx-cuhuālh nac tzamā' ti'ya't. Cālīmini'ca lhūhua' ta'jatatlānī'n jā ixi'lh Jesús. ³⁶ Tasqui'ni'lh cāmāxtekli xmān

ixtaxa'malh ixtampān ixlu'xu'. Tatzeyalh ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh.

Tū cālactlahua chi'xcuhuī'n

Mr. 7:1-23

15 Palaj tunca makapitzīn fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixtaminī'ta'ncha' cā'lacchicni' Jerusalén ē takelhasqui'nīlh:

² —Miscujnu'nī'n, ztū ixpālacata jā takexmatni' ix-tahui'latca'n quinapapana'ca'n? Jā tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca a'cxni' natahuā'yan.

³ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Nā hui'xina'n, ztū ixpālacata mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n?

⁴ Dios huanli: “Cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.” Nā huanli: “Camaknīca tī cachihuālh huani ixtāta' o ixtzī'.” ⁵ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Hui'xina'n māsu'yu'yā'tit palh chā'tin chi'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtzī': “Jāla icmaktāyayān. Ixlīpō'ktu tū icka'lhī icmālacnū'nī'nttza' Dios.” ⁶ Hui'xina'n māsu'yu'yā'tit palh chā'tin chuntza' nahuan, jātza' ixlacasqui'nca xla' namaktāya ixtāta' o ixtzī'. Chuntza' hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē māsu'yuyā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan mintahui'latca'n.

⁷ ;Tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! Ixlīcāna' chī cālīchihuāna'ni' hui'xina'n profeta Isaías a'cxni' tzo'kli huā'mā':

⁸ Tzamā' tachi'xcuhuī't xmān tahuan quinta-lakachi'xcuhuī'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁹ Jā tū līmacuan chī quilaktaquilhpūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chi'xcuhuī'n.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī huanli Dios.

¹⁰ Palaj tunca Jesús cāta'satīnīlh tachi'xcuhuī't ē cāhuanīlh:

—Caquilākekmatni'uj ē caca'tzītit: ¹¹ Jā ū'tza' tū naquilhtanū chi'xcu' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū jā tze tachihuīn tū naquilhtaxtu chi'xcu', ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta.

¹² Palaj tunca īscujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanīlh Jesús:

—zĒ ca'tzīya' palh cālīmakasītzī'ya' fariseos chī hua'na'?

¹³ Xla' cākelhtīlh:

—Catūxcuhuālh līcha'nat tū jā cha'nli quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tza' natampu'lhucan pō'ktu ixtankēxē'k.

¹⁴ Cacāmakxtektit fariseos. Xlaca'n hua'chi lakatzī'nī'n tī talē'n ā'makapitzīn lakatzī'nī'n. Palh chā'tin lakatzī'n napekechi'palē'n ixtā'lakatzī'n, ixchā'tu'ca'n natata-makahuasa jā pulhucunu'ncanī't.

¹⁵ Palaj tunca Pedro huanīlh Jesús:

—Caquilāhuaniuj tū huanicu'tun huā'mā' tū huanti.

¹⁶ Jesús huanīlh:

—zĒ jā kexpa'tā'tit nūn hui'xina'n? ¹⁷ Ca'tzīyā'tit catūxcuhuālh tū naquincāquilhtanūyān, ū'tza' natojō na quimpūlacni'ca'n ē ā'līstān nataxtu. ¹⁸ Tachihuīn tū

naquincāquilhtaxtuyān, ū'tza' tū lacapāstacnī'tauj pūla. Ū'tza' nalītasu'yu palh tze quina'n o jā tze. ¹⁹ Chuntza' chī lacapāstacna'n chi'xcu', chuntza' natlahua: namaknīnī'n, o naka'lhī ixtā'lāpāxqui'n, o naka'lhāna'n, o na'a'kskāhuī'nin, o na'a'ksa'nīnī'n. ²⁰ Pō'ktu tzamā' tū jā tze tū tlahua, ū'tza' nalactlahua chi'xcu'. Palh nahuā'yan a'cxni' jā macacha'ka'nī't chuntza' chī ix-tahui'latca'n Fariseos, ū'tza' jā tū huanicu'tun.

Puscāt xamini' a'ka'īlh Jesús

Mr. 7:24-30

²¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē a'lh ā'latin jā tahui'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón.

²² Ixui'lacha' chā'tin puscāt xala' nac tzamā' ti'ya't jā huanican Canaán. Xla' jā israelita ixuanī't. Lakmilh Jesús ē huanīlh:

—Māpa'ksīni', hui'x ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj; caquilakalhu'ma'nti. Quintzu'ma'jāt ka'lhī jā tzeya ū'ni' ē palha' pātīnī'n.

²³ Jesús jā tū līkelhtīlh. Palaj tunca tamīlh ī'scujnu'nī'n ē tahuanīlh:

—Tzamā' puscāt quincāstālani'yān ē ta'satēlha. Cama'capi a'jnanu'.

²⁴ Palaj tunca Jesús huanli:

—Dios quimacaminī't na'iccāmākapūtaxtū xmān tī israelitas.

²⁵ Puscāt laktalacatzuna'jīlh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanīlh:

—jMāpa'ksīni', caquimaktāya'!

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxqui'can līchichīn. (Chuntza' huanīlh ixpālacata israelitas jā ixtalakachi'xcuhuī' tī jā israelitas ē ix-cāmāpācuhuī chīchīn.)

²⁷ Xla' huanīlh:

—Jē, ixlīcāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chīchīn tzē natasacua' tū nayuja na ixmesa ixtēcu'ca'n.

²⁸ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—Tzej a'ka'īya', puscāt. Calalh chī quisqui'ni'ya'.

Tzamā' puntzuna' palaj tunca tzeyanli ixtzu'ma'jāt.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlānī'n

²⁹ Jesús taxtulh a'ntza' ē tētaxtulh ixquilhtūn lago Galilea. Ā'līstān tā'cxtunu'lh nac sipej ē a'ntza' tahuī'lh.

³⁰ Līlhūhua' tachā'lh jā ixuī'lh ē talīmini'lh lū'ntū'nunī'n ē lakatzī'nī'n ē tī kō'ko'n ixtahuanī't ē tī macastuntu'lu'n ixtahuanī't ē lhūhua' ā'makapitzīn ta'jatatlānī'n.

Cāmāpī'ca nac ti'ya't lacatzuna'j ixtujan Jesús ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n. ³¹ Tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh chī tachihuāna'nli tī kō'ko' ixtahuanī't ē chī tze tahuanli ixmacanca'n macastuntu'. Ē tī ixtalū'ntū'nunī't tzej tatlā'huanli ē lakatzī'nī'n talacahuāna'lh. Ū'tza' talī'a'cnīlh tachi'xcuhuī't. Tatzuculh tamakapāxui Dios tī ixDiosca'n israelitas.

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n

Mr. 8:1-10

³² Palaj tunca Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Iccālakahu'man tachi'xcuui't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū tahua'. Palh na'iccāmacā'n na ixchicca'n ē jā tahuā'yanī't, palhāsā' nataxlajua'nac nac tej.

³³ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanilh:

—¿Chī nalīka'lhīyāuj līhua't tū natalīka'sa? Lhūhua' tachi'xcuui't ē jā tī huī'lh huā'tzā'.

³⁴ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhīyā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon ē makapitzīn xalacstīn squī'ti'.

³⁵ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuui't nac ti'ya't. ³⁶ Xla' cātayalh mactojon pāntzīn ē squī'ti' ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Palaj tunca cāmāpitzīnī'lh ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē xla-ca'n cāmāxquī'lh tachi'xcuui't. ³⁷ Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Ālīstān xalacpītzun tū taquītāx-tūlh cāmātzumalh pātojon chā'xta. ³⁸ Tī tahuā'yalh, xla-ca'n a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n. Nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn. ³⁹ Ālīstān Jesús cāmācā'lh tachi'xcuui't ē tojōlh nac barco ē a'lh nac a'ktin ti'ya't jā huanican Magdala.

Fariseos ē saduceos tasqui'nli lī'a'cnīn

Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56

16 Fariseos ē saduceos talaka'lh Jesús. Ixtalīlak-tzī'ncu'tun, ē tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalīta-su'yu Jesús xala' nac a'kapūn. ² Xla' cākelhtīlh:

—A'cxni' tā'cnūmā'lh chī'chini' hui'xina'n hua'nā'tit: "Jā catimilh xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn." ³ Palh tzi'saj, hua'nā'tit: "Chuhua'j namin xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn ē pucusī'lh." ;Hui'xina'n tlaha'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē namālākchipini'yā'tit palh namin xcān a'cxni' laktzī'nā'tit a'kapūn. Masqui lak-tzī'nā'tit lī'a'cnīn tū ictlahua, jā a'ka'tī'ni'yā'tit Dios quimacamilh. ⁴ Tachi'xcuui't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j jā tze ē jā ta'a'ka'tī ē xlaca'n tasqui'n lī'a'cnīn. Jā nacāmāsu'yuni'can lī'a'cnīn; xmān naquina'kspula chuntza' chī a'kspulalh Jonás —huanli Jesús.

Cāmāxtekli ē a'lh.

Jesús cāmāsu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n cuenta catatlahualh fariseos

Mr. 8:14-21

⁵ A'cxni' scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, jā talē'lh pāntzīn. Ixtapātza'nkānī't. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixlevaduraca'n fariseos ē saduceos.

⁷ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'lh ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā līmiuj pāntzīn.

⁸ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh ē chī xlaca'n jā ixtaca'tzī ixlīchihuīna'mā'lh tū ixtamāsu'yu fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ;Xmān lacstī'nalj a'ka'tī'yā'tit! ⁹ ¿Ē jāna'j ca'tzīyā'tit? ¿Ē jātza' lacapāstacā'tit macquitzis pāntzīn tū iccāmāpitzīnī'lh a'kquitzis mil chi'xcuui'n? ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹⁰ Calacapāstactit mactojon pāntzīn tū iccāmāpitzīnī'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n. ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹¹ ¿Tū ixpālacata jā ca'tzīyā'tit palh jā pāntzīn xa'iclīchihuīna'mā'lh a'cxni' iccāhuanin cuenta ixtlahua'tit ixlevaduraca'n fariseos ē saduceos?

¹² Palaj tunca taca'tzīlh Jesús jā ixcāhuaninī't cuenta ixtatlahualh ixlevadura pāntzīn. Ixcāhuanicu'tun palh cuenta ixtatlahualh ixtamāsu'yunca'n fariseos ē saduceos.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21

¹³ A'cxni' Jesús chā'lh jā huanican Cesarea Filipino, cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuui't, ¿chī tahuan quimpālacata quit tī Chi'xcu' xala' Tālmā'n?

¹⁴ Xlaca'n takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuan mat hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Āmakapitzīn tahuan mat hui'x Elías. Āmakapitzīn tahuampala mat hui'x Jeremías o ā'chā'tin a'kchihuīna'.

¹⁵ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

¹⁶ Palaj tunca Simón Pedro huanilh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj ē ī'Ska'ta' Dios xaxlīcāna'.

¹⁷ Jesús kelhtīlh:

—Līpāxuhua hui'x, Simón ixka'hua'cha Jonás.

Huā'mā' talacapāstacni' jā tamāsu'yuni'n chi'xcuui'n. Huān Dios māca'tzīnīn. ¹⁸ Quit icuaniyān hui'x Pedro ē ū'tza' mintacuhūni' huanicu'tun "chihuix." Hui'x nalaya' hua'chi chihuix tū nalīmātzucucan quintemplo. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī, jāla caticāskāhu'ca; nūn līnīn jāla caticāskāhu'lh. ¹⁹ Quit na'icmaxquī'yān lītli'hui'qui ē nacāmāpa'ksī'ya' xlaca'n tī tatapa'ksīni' Dios. Tū hui'x makxteka tatlahua tī ta'a'ka'tī huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā nala chuntza' nac a'kapūn. Tū hui'x jā makxteka tatlahua tī ta'aka'tī huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' calalh nac a'kapūn.

²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n jā catitahuanilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīnī'lh chī nanī

Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27

²¹ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' ī'scujnu'nī'n chuntza':

—Ixlasasqui'nca na'ica'n nac Jerusalén. A'ntza' naquintamakapātīnīn xanapuxcu'nu' xala' nac templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

²² Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzuculh tā'lāhuan ē tzē'k huanilh:

—¡Māpa'ksīni!, jā camakxtekli Dios! ¡Jā cati'a'kspulan chuntza'!

²³ Jesús talakspi'tli ē huanilh Pedro:

—¡Catakēnu! Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Hui'x quimāmakchu'yī'ya'. Hui'x jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

²⁴ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Palh catīxcuahuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza'la catilacapāstaclī xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quintalacapāstacni' masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ²⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlamatca'n tū jā catilakspūtlī. Tī natapātīni'n masqui catalīnīlh quimpālacata, xla'ca'n nataka'lhī ixlamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²⁶ Palh chā'tin chī'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan palh jā ka'lhī ixlamat tū jā catilakspūtlī. Jā tū a'nan tū xla' tze namāstā' ē naka'lhī ixlamat tū jā catilakspūtlī. ²⁷ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē na'icmimpala ē na'ic-ka'lhī ixlītlī'huī'qui xaTāta' ē na'icxkaka chī xkaka quin-Tāta' nac a'kapūn. Naquintatā'min quinángeles. A'cxni' na'icmin, chā'tunu' naxoko chuntza' chī tlahuanī't palh tze o jā tze. ²⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xla'ca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j naquilaktzī'ncan quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' na'icmimpala na'icmāpa'ksīni'n.

Xkakah Jesús

Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36

17 Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan tī ixtā'tin Jacobo ē tatā'a'lh.

Xmān ixkelhatā'tī'ca'n ta'a'lh a'ktin nac sipej tālmā'n ē tatā'cxtulh. ² A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. Ixlacan Jesús xkakah hua'chi chī xkaka chī'chini' ē ixlū'xu' stala'nka' huanli hasta xkakah. ³ Palaj tunca cātasu'yuni'lh Moisés ē Elías tī ixtatā'chi-huīna'mā'nalh Jesús. ⁴ Palaj tunca Pedro huanilh Jesús: —Māpa'ksīni', xalītze hui'lāna'uj huā'tzā'. Palh lacasqui'na', quina'n na'icyāhuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'. A'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixtla' Moisés ē a'ktin ixtla' Elías.

⁵ Ixchihuīna'mā'lhcus Pedro ē milh a'ktin poklhnu' snapapa ē cālītamacstī'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē laktza' icpāxquī'. Xla' quimakapāxuī. Cakexpa'ttit tū huan.

⁶ A'cxni' scujnu'nī'n takexmatli huā'mā' tachihuīn, lacataj tatamā'lh ē tajicua'nli. ⁷ Palaj tunca Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē cāxa'malh ē cāhuanilh:

—Catāquī'tit ē jā cajicua'ntit.

⁸ A'cxni' tatāquī'lh ē talaktzī'lh, jā tī chā'tin ixa'nan, xmān Jesús.

⁹ A'cxni' ixtatayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Jā tī chā'tin catihua'ni'tit tū laktzī'ntitcus. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chī'xcu' xala' Tālmā'n nalcāstālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n.

¹⁰ Palaj tunca scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios namacamin?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nalaccāxtlahuakō' ixlīpō'ktu. ¹² Iccāhuaniyān milhtza' tī huanican Elías ē jā tī lakapasli. Chī'xcuhuī'n tatlahuanī'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. Nā chu chuntza' Chī'xcu' xala' Tālmā'n namakapātīnīncan —cāhuanilh.

¹³ Palaj tunca scujnu'nī'n taca'tzīlh a'cxni' Jesús huanli ixmini'ttza' Elías, ixlīchihuīna'mā'lh Juan Mā'kpaxīni'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeza ū'ni'

Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43

¹⁴ A'cxni' tachā'lh jā ixtahuī'lāna'lh tachi'xcuhuī't, chā'tin chī'xcu' laktalacatzuna'jīlh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

¹⁵ —Māpa'ksīni', calakalhu'ma'nti quinka'hua'cha. Paxnīni'n ē palha' pātīni'n. Maklhūhua'tza' chī'chinli nac macscut ē tojōlh nac xcān. ¹⁶ Iccālīmīni'lh miscujnu'nī'n ē jāla tamātzeyīlh.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—¡Hui'xina'n tachi'xcuhuī't tī jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'tyā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'ic-cātā'tahuī'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n? Caquilī'ta'ni' ka'hua'cha.

¹⁸ Palaj tunca Jesús lacaquilhnīlh jā tzeza ū'ni' ē palaj tunca taxtuni'lh ka'hua'cha. Xamaktin tzeyanli.

¹⁹ Ā'līstān scujnu'nī'n ixlīmānca'n ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeza ū'ni'?

²⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā a'ka'tyā'tit. Ū'tza' jāla līmaxtutit. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Palh lī'a'ka'tyā'tit ixlīpō'ktu mīlīstacna'ca'n masqui tzucupā'na'ntitcus a'ka'tyā'tit, tze ixua'ni'tit huā'mā' sipej: “Catapānu' huā'tzā' ē capit ā'lacatin”, ē sipej natapānū. Jā tū a'nan tū jāla catitlahua'tit palh ixlīcāna' a'ka'tyā'tit. ²¹ Huā'mā' jā tzeza ū'ni' hua'chi jāla māxtucan. Xmān tze namāxtucan palh nalīhuī'liyā'tit jā catihua'ya'ntit ē natlahua'yā'tit oración.

Jesús māca'tzīnīni'mpālīh chī nanī

Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45

²² A'cxni' ixtatētaxtumā'nalh nac estado Galilea, Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n chī'xcuhuī'n. ²³ Xla'ca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacāstālancuana'n —cāhuanilh.

Huā'mā' tachihuīn cālīmakalīpuhuanli.

Chī Jesús lixokolh tū ixla' templo

²⁴ A'cxni' Jesús ē īscujnu'nī'n tachā'lh nac cālacchicni' Capernaum, talakmilh Pedro tī ixtamātā'jini'n nac templo. Takelhasqui'nīlh:

—¿Ē jā xoko tū ixla' templo mimākelhtahua'kē'ni'?

²⁵ Pedro cākelhtīlh:

—Xoko.

Palaj tunca a'cxni' Pedro tanūlh nac chic, Jesús pūla chihuīna'nli ē huanilh:

—¿Chī puhua'na', Simón? Reyes xalanī'n huā'mā' cā'quilhtamacuj, ¿tīchu mātā'jini'n lixokot? ¿Ē cāmātā'jī tī māpa'ksīni'n o tī māpa'ksīcan?

²⁶ Pedro kelhtīlh:

—Mātā'jīcan tī māpa'ksīcan.

Jesús huanilh:

—Ē jā taxoko xlaca'n tī tatapa'ksīni' rey. QuinTāta' nac a'kapūn hua'chi rey ē quina'n tapa'ksīni'yāuj xla'.

²⁷ Masqui chuntza', jā cāmakasītzī'ncu'tunāuj tī tamātā'jini'n. Ē capit nac lago ē camojo' minanzuelo. Squi'ti' tū pūla namācutūya', namākelhpitziya' ē namac'la'ya a'ktin tumīn. Ū'tza' na'a'cchā'n tū nalixokocan. Calī'pi ē nalixoko'ya' chī quinchā'tu'ca'n.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48

18 Palaj tunca scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'?

² Palaj tunca Jesús mātā'satīni'lh chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n ³ ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh hui'xina'n jā talakpalī'yā'tit ē nalītaxtuyā'tit hua'chi chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha, jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

⁴ Chuntza' catīxcuhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' tī jā ka'tla' makca'tzī ē na'a'ka't' chī lacstīn ta'a'ka't'. ⁵ Catīxcuhuālh tī quinta'pa'ksīni' quit ē ū'tza' nalīpāxquī' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' hua'chi quit quimpāxquī'.

Jesús līmāsu'yulh tī tatlahuani' tū jā tze ā'makpitzīn

Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2

⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha tī quina'ka'tīni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chi'xcu' jā tze. Xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar jā pūlhāmān ē najicsua'. ⁷ ¡Koxa tila tachi'xcuhuī't xalanī'n cā'quilhtamacuj ixpālacata jā tze tū huī'lh! Pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcuhuī't. ¡Koxa titala xla'ca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze!

⁸ Chuntza' palh mimacan o mintujan nalītlahua'ya tū jā tze, xatze ixmacacā'yuju'ca' o ixtantucā'yuju'ca' ē jā

catilītlahua' tū jā tze ixpālacata mimacan o mintujan. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspūtlī masqui macastuntu'lu' hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj. ⁹ Jā tze palh milakastapun nalaktzī'n catūhuālh ē ū'tza' nalītlahuacu'tuna' tū jā tze. Xatze ixmāxtu ē ixmaka' ē jā ixtlahua' tū jā tze ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspūtlī masqui lakakentin hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata a'ktu' milakastapun —huanli Jesús.

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Lc. 15:3-7

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Jā catilakmaka' jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Ic-cāhuaniyān nac a'kapūn ixángelesca'n lacstīn pō'ktu quilhtamacuj tatāya na ixlacatīn quinTāta' xala' nac a'kapūn. ¹¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālhāmān ē icmilh iccāmakapūtaxtū tī jā ixtaka'lhī ixlamatatca'n tū jā catilakspūtlī. Xlaca'n hua'chi purecu' tū xatza'nkān ix-tahuanī't.

¹² ¿Chī puhua'nā'tit? Palh chā'tin chi'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh lakatin namakatza'nkā, ¿tū natlahua? Nacāmakxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n napatza purecu' tū makatza'nkānī't. ¹³ A'cxni' namacla, ixlicāna' ā'chulā' nalīpāxuhua ixpālacata huā'mā' purecu' tū maclalh ē jā ā'makapitzīn noventa y nueve tū jā tatza'nkālh. ¹⁴ MinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā chuntza' jā lacasqui'n natza'nkā jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Lacasqui'n nataka'lhī ixlamatat tū jā catilakspūtlī —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh ixlacasqui'nca natalāmātza'nkēna'ni' lītā'timīn

Lc. 17:3

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh mintā'tin tlahuani'yān tū jā tze, catā'chihuīna' ixlīmān ē namāca'tzīni'ya'. Palh xla' cuenta tlahua, chuntza' hui'x maktāyanī'ta' ē jā'tza' natlahuapala tū jā tze. ¹⁶ Palh mintā'tin jā cuenta tlahua a'cxni' tā'chihuīna'na', cacāmāta'satīni' ā'chā'tin o chā'tu' tī nacātā'lakpina' ē natakexmata tūchu ixpālacata lītā'chihuīna'na' mintā'tin. ¹⁷ Palh jāna'j cuenta tlahua, nacāhuanī'ya' tī ta'a'ka't' a'cxni' natatakēstoka. Palh chuntza' jā cuenta tlahua, ixlacasqui'nca nalaktzī'na' hua'chi chā'tin tī jā a'ka'tīni' Dios o hua'chi chā'tin mātā'jini' tī a'kskāhuī'nin.

¹⁸ 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tū hui'xina'n jā namakxtekā'tit tū tlahuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuacan nac a'kapūn. Tū hui'xina'n namakxtekā'tit natlahuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuacan nac a'kapūn.

¹⁹ 'Nā iccāhuanipalayān palh chā'tu' hui'xina'n huā'tzā' nac ti'ya't ē lacxtim puhua'nā'tit tū nasqui'ni'yā'tit Dios a'cxni' na'orarli'yā'tit, quinTāta'ca'n Dios xala' nac a'kapūn nacāmāxquī'yān tū squi'ni'yā'tit.

²⁰ Chuntza' a'ntza' jā natatakēstoka chā'tu' o kel-hatu'tun quimpālacata, a'ntza' quit na'ictahui'la na ixlacpu'na'i'tātca'n — huanli Jesús.

²¹ Palaj tunca Pedro laktalacatzuna'jilh Jesús ē kel-hasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿chī maklā't na'icmātza'nkēna'ni' quin-tā'tin a'cxni' naquintlauani' tū jā tze? ¿Ē maktojon na'icmātza'nkēna'ni'?

²² Jesús kelhtīlh:

—Quit jā icuaniyān xmān maktojon; quit icuaniyān ā'maklhūhua' maktojon namātza'nkēna'ni'ya'.

Jesús cāhuanilh tū līca'tzīni'can chā'tin scujni' tī jā mātza'nkēna'ni'lh ā'chā'tin

²³ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' chī Dios nalīmāpa'ksīni'n tzē nalīmālakchā'nī hua'chi chā'tin rey tī cāmātā'jilh ī'scujnu'nīn. ²⁴ Ixtzucumā'lhcus a'cxni' līmini'ca chā'tin tī ixmaklaclē'n lhūhua' tumīn. ²⁵ Ī'scujni' jā ixka'lhī tū nalīxoko, ē ū'tza' rey līmāpa'ksīlh cacāstā'maxquī'ca ā'chā'tin ixtēcu' tasācua'. Ē ā'nā cāstā'maxquī'lh ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixlīpō'ktu tū ixka'lhī. Chuntza' tzē nalīxoko tū ixlaclē'n. ²⁶ Palaj tunca Ī'scujni' tatzokostani'lh ixpatrón ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti, quimpatrón, ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ²⁷ Ixpatrón lakalhu'manli ē mātza'nkēna'ni'lh tū ixlaclē'n ē makxtekli ca'a'lh.

²⁸ X mān taxtulh tzamā' tasācua' ē tā'lāpāxtokli ā'chā'tin ixtā'tasācua' tī ixmaklaclē'n xmān macsti'na'j tumīn. Tzuculh pixpi'ta ē huanilh: “¿Caquixokonu'ni' tū quilacī'pini'ya'!” ²⁹ Palaj tunca tī ixtā'tasācua' tatzokostani'lh ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ³⁰ Ā'chā'tin jā lacasqui'nli ē mālapū'lh ē māmānūnīni'lh nac pūlāchī'n hasta naxokokō' tū laclē'n. ³¹ Ā'makapitzīn scujnu'nīn talīmāmakchuyīlh chī tlahualh ixtā'tasācua'ca'n. Ta'a'lh tamāca'tzīnīkō' ixpatronca'n chī a'kspulalh. ³² Palaj tunca ixpatronca'n māta'satīnīni'lh ixtasācua' ē huanilh: “¿Hui'x quiclhaktzī'na' tasācua'! Quit icmātza'nkēna'ni'kō'n ixlīpō'ktu tzamā' mincuenta ixpālacata quisqui'ni'. ³³ Nā hui'x ixlakalhu'ma'nti mintā'tasācua' chuntza' chī quit iclakalhu'mani'.” ³⁴ Laktza' sītzi'lh ixpatrón ē māpa'ksīni'lh namakapātīnīncan nac pūlāchī'n hasta a'cxni' naxokokō' ixlīpō'ktu tū ixmaklaclē'n.

³⁵ Jesús ā'xmān huanli:

—Nā chuntza' nacātlahuani'yān quinTāta' xala' nac a'kapūn palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit mintā'tinca'n cā'tapāxuhuān.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī makxtekcan puscāt
Mr. 10:1-12; Lc. 16:18

19 A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, taxtulh nac Galilea ē a'lh nac tī'ya't jā huanican Judea. Ū'tza' tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán, a'ntza' na ixquilhtūn jā tā'cxtuyachi' chī'chini'. ² Līlhūhua' tastālani'lh ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n a'ntza'.

³ Palaj tunca makapitzīn fariseos talaktalacatzuna'jilh Jesús. Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē makxtekcan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'ca'n ixpālacata catūxcuhuālh?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā kelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan: “Dios cātlahualh chī'xcu' ē puscāt.” Chuntza' tlahualh a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁵ Nā huan: “Ū'tza' nacālimakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chī'xcu' ē natā'talacxtimī ixpuscāt. Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu.” ⁶ Chuntza' jā tza' chā'tu' xla'ca'n; xmān chā'tin. Chuntza' jā minī'ni' chī'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahualh tzaj chā'tin.

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata māpa'ksīlh Moisés catzo'kca ca'psnap ē chuntza' tzē namakxtekāuj quimpuscātca'n?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tlahualh Moisés ixpālacata jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Jā chuntza' ixuanī't a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. ⁹ Quit iccāhuaniyān palh chā'tin chī'xcu' namakxteka ixpuscāt tī jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, ē palh natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chī'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Tī natā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtekcanī't, nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.

¹⁰ Palaj tunca Ī'scujnu'nī'n tahuanilh:

—Palh jicslīhua' makxtekcan, jā quincāminī'ni'yān natamakaxtokāuj.

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīpō'ktuca'n jāla catitakexmatli huā'mā'. Xmān takexmata xla'ca'n tī Dios nacāmāsu'yuni'. ¹² Tī jā tamakaxtoka ca'tzī tū ixpālacata jā catilītamakaxtokli. Hui'lh tī ixtamī'ni'ca'n jā catitatamakaxtokli. Tū cātlahuani'ca ixmacni'ca'n, ū'tza' jā catitatamakaxtokli ā'makapitzīn, ē ā'makapitzīn tatā'scujcu'tun Dios ē ū'tza' jā catitalītamakaxtokli. Tī tzē nakexmata huā'mā', cakexmatli.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17

¹³ Palaj tunca cālīmini'ca Jesús makapitzīn lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ixmacan ē natlahua oración. Scujnu'nīn tatzuculh talacaquilhni' tī ixtalīmin. ¹⁴ Jesús huanli:

—Cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios jā māpa'ksīni'nkō', xla'ca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn.

¹⁵ Jesús cā'a'cpūhui'līlh ixmacan lacstīn ē ā'līstān a'lh ā'lacatin.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuīna'lh Jesús

Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30

¹⁶ Chā'tin chī'xcu' laka'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:
—Hui'x tzeza Mākelhtahua'kē'ni'. ¿Tūchu xa'ictlahualh tū tze ē ū'tza' na'icīlīka'lhī quilatamat tū jā catilakspulī?

¹⁷ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. Palh ka'lhīcu'tuna' milatamat tū jā catilakspu'tli, nacākepa'tni'ya' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹⁸ Chi'xcu' kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchūyā līmāpa'ksīn?

Jesús kelhtīlh:

—Jā timaknī'ni'na'; jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n; jā tika'lhāna'na'; jā tilīchihiuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna';
¹⁹ cacālakachi'xcu'huī' mintāta' ē mintzī'; ē cacāpāxquī' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu.

²⁰ Chi'xcu' kelhtīni'lh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'. ¿Tūchu quisputni'cus?

²¹ Jesús huanīlh:

—Palh tze huancu'tuna', caquīstā'kō'j ixlīpō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīnī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

²² A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Palaj tunca Jesús cāhuanīlh t'scujnu'nī'n:

—Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xla'ca'n tī lacricujnu'.²⁴ Iccāhuanīpalayān jicslīhua' nalīpātlekecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokon. Ā'līhua'ca' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, t'scujnu'nī'n talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh ixlī'ū'tununca'n:

—¿Tūchu tzē na'a'kapūtaxtu?

²⁶ Jesús cālakalaktzī'lh ē cākelhtīlh:

—Chi'xcu'huī'n jāla tū catitlatlualh tū lī'a'kapūtaxtu-can; xmān Dios tzē nacāmākapūtaxtū.

²⁷ Palaj tunca Pedro huanīlh:

—Māpa'ksīni', quina'n ica'kxtekui'līkō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālanī'mā'n. ¿Tūchu na'icka'lhīyāuj?

²⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' xasāsti' nahuan cā'quilhtamacuj ē a'cxni' quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n na'ictahui'la jā māpa'ksīni'ncan. Quit na'icmāpa'ksīni'n ē hui'xina'n tī quilāstālanī'nī'taujtzā' nā naquilātā'māpa'ksīni'nāuj. Chā'tunu' natahui'layā'tit jā namāpa'ksīni'nā'tit. Nacātaputzāna'ni'yān xalanī'n kelhacāujtu' tribu tī israelitas.

²⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'kxtekui'līlh ixchicca'n o ixtā'timīn-ca'n o ixtāta'ca'n o ixtzī'ca'n o ixpuscātca'n o ixcamana'ca'n o ixti'ya'tca'n, ē palh ta'a'kxtekui'līlh quilīpālacata, ā'līhua'ca'lh nataka'lhī. Catūxcu'huālh tū ta'a'kxtekui'līlh quilīpālacata, ā'chulā' nataka'lhī. Hua'chi a'ktin ciento ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli.

³⁰ Lhūhua' a'nan tī cālakachi'xcu'huī'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā caticālakachi'xcu'huī'ca. Lhūhua' a'nan tī jā cālakachi'xcu'huī'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', nacālakachi'xcu'huī'can —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh ixpālacata maksucujnī'n

20 Jesús cāhuanīpālh:

—Chī Dios līmāpa'ksīni'n tzē nalīmālakchā'nī-can hua'chi chā'tin ixtēcu' pū'uva. Cā'cuhuīni' taxtulh cāputza tasācua'n tī natapu'xa uvas.² Cāhuanīlh natatlaja ixquilhtamacujca'n ē cāmacā'lh natascuja na ixpū'uva.³ Ā'līstān taxtupālh hua'chi makna'jāstza' quilhtamacuj. Cālaktzī'lh ā'makapitzīn nac lītāmāuj tī jā ixtamaclanī't ixtascujūtca'n.⁴ Cāhuanīlh: "Nā capintit nascujā'tit na quimpū'uva ē na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajayā'tit." Xla'ca'n ta'a'lh.⁵ Taxtupālh hua'chi tatsu'nūt ē nā hua'chi maktu'tun kōtanū huampala ē cāmacā'lh tasācua'n nac pū'uva natascuja.⁶ Chī makquitzis kōtanū a'mpālh nac lītāmāuj ē cāmaclalh ā'makapitzīn tī jā ixtascujmā'nalh. Cāhuanīlh: "¿Tū ixpālacata xmān tāya'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj ē jā scu'jpā'na'ntit?"⁷ Takelhtīni'lh: "Jā icka'lhīyāuj quimpatronca'n." Palaj tunca cāhuanīlh: "Capintit nā hui'xina'n ē nascujā'tit na quimpū'uva ē quit na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajacan."⁸ A'cxni' tā'cnūlh chi'chini', ixtēcu' huanīlh xapuxcu' tasācua'n: "Cacāmāta'satīnīni' tasācua'n ē cacāxoko'. Pūla nacāxoko'ya' tī ā'xmān tatanūlh ē ā'līstān nacāxoko'ya' tī pūla tatanūlh."⁹ Palaj tunca tatakextimīlh xla'ca'n tī tatzuculh tascuja hua'chi makquitzis ē tatlajalh ixquilhtamacujca'n.¹⁰ Ā'līstān a'cxni' tatakextimīlh xla'ca'n tī tatzuculh tascuja tzi'saj, tapuhuanli palh ā'chulā' ixtatljaja'n. Xmān tatlajalh ixquilhtamacujca'n.¹¹ Ē a'cxni' tamaktīni'lh ixtumīnca'n, tatzuculh ta'a'ksa'n ixpatronca'n¹² ē tahuanli: "Tzamā' kōtanūtza' tamilh; xmān tascujli a'ktin hora. Lacxtim cāxokoca chī quina'n. Quina'n icscujui pō'ktu quilhtamacuj nac chi'chini'."¹³ Patrón kelhtīlh chā'tin xla'ca'n ē huanīlh: "Quinamigo, quit jā ictlahuanī'n tū jā tze. ¿Ē jā icuanin palh natlajaya' minquilhtamacuj?¹⁴ Calī'pi mintumīn ē capit. Quit icxokocu'tun huā'mā' chi'xcu' tī chū'cus scujli chu lacxtim chī icxokoyān hui'x.¹⁵ ¿Ē jā quila' tumīn? Tzē na'icxoko chuntza' chī quintapāxuhuān. ¿Ē hui'x sītzī'ya' ixpālacata quit jā tampi'lh?"

¹⁶ 'Chuntza' tī ā'xmān ixtahuanī't, xla'ca'n xapūla natahuan. Tī xapūla ixtahuanī't, xla'ca'n ā'xmān natahuan —huanli Jesús.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtā'cxtunu'mā'lh nac Jerusalén, cālē'lh t'scujnu'nī'n lacatzuna'j ē ixlīmānca'n cāhuanīlh:

¹⁸ —Ca'tzīyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xla'ca'n natahuan caquimānīca.¹⁹ Nā xla'ca'n naquintamacamaxquī makatiyātīn. Naquintalakapala, ē naquintakēsnoke ē naquintaxtokohua'ca'. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālanca'na'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n —huanli Jesús.

Tū squi'nli ixtzī'ca'n Jacobo ē Juan

Mr. 10:35-45

²⁰ Palaj tunca laktalacatzuna'jilh Jesús ixtzī'ca'n Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo. Puscāt cālīmīlh ixcamana' na ixlacatīn Jesús ē tatzokostani'lh ē squi'nli a'ktin talakalhu'mān. ²¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na?

Puscāt huanilh:

—Camāpa'ksi' tzamā' chā'tu' quincamana' natapāxtūtahui'layān jā namāpa'ksī'ni'nkōyā', chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxūqui.

²² Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tze natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit chī quit na'icpātīni'n? Hua'chi chuntza' chī tze napūko'tnunā'tit quinvaso.

Xlaca'n tahuanli:

—Tze na'ictāyani'yāuj.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chuntza' chī quit, ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksī'ni'n. Xmān quinTāta' ca'tzī tīchu naquimpāxtūtahui'la. Huā'mā' pūtahuī'lh cāxui'līca xmān ixpālacataca'n tī Dios cālacsacli.

²⁴ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, xlaca'n talīsitzī'ni'lh chā'tu' lītā'timīn ixpālacata pūtahuī'lh. ²⁵ Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksī'ni'n nac cā'ti'ya'tna'. Palha' tamāpa'ksī'ni'n. Nā huī'lh tī cāmāpa'ksī'ni'xlaca'n. ²⁶ Jā chuntza' catilal na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuahuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala chī ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn. ²⁷ Catīxcuahuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nalītaxtu hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn. ²⁸ Ē nacāmaktāya ā'makapitzīn chuntza' chī quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quilatamat ē na'iccāmakapūtaxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

Jesús cāmālacahuānīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43

²⁹ Jesús ē tīscujnu'nī'n ixtataxtumā'nal nac Jericó. Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtastālani'mā'nal. ³⁰ Ixtahui'lāna'lh lacatzuna'j nac tej chā'tu' lakatzī'nī'n. A'cxni' takexmatli ixtētaxtumā'lh Jesús, xlaca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—Māpa'ksī'ni', hui'x ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ¡Caquilālakalhu'manui!

³¹ Tachi'xcuhuī't talacaquilhīlh ē tahuanilh cataquilh-ca'cslalh. Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē tahuampālh:

—Māpa'ksī'ni', hui'x ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ¡Caquilālakalhu'manui!

³² Palaj tunca Jesús tāyalh ē cāmāta'satīnī'lh lakatzī'nī'n ē cākelhasqui'nīlh:

¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahuani'yān?

³³ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Māpa'ksī'ni', iclacahuāna'ncu'tunāuj.

³⁴ Palaj tunca Jesús cālakalhu'manli ē cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n. Palaj tunca lakatzī'nī'n talacahuāna'lh ē tastālani'lh Jesús.

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

21 A'cxni' ixtatalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac cāl'acchicni' jā ixuanican Betfagé. A'ntza' ixlacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' tīscujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cāl'acchicni' tū tasu'yu na milacclhtza'jca'n. A'ntza' nalaktzī'nā'tit a'ktin burro xatzī' tū chī'yāhuacanī't ē nā yālh tī'ska'ta'. Cacāxcuttit ē caquilālimini'uj huā'tzā'. ³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata cāxcutpā'na'ntit?”, nahuaniyā'tit: “Māpa'ksī'ni' nacāmaclacasqui'n.” Chuntza' nacāmakxtekni'yān.

⁴ Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū ixtachihuīn a'kchihuīna' jā tzo'kcanī't chuntza':

⁵ Cacāhua'ni' xalanī'n nac cāl'acchicni' jā huanican Sión:

“Calaktzī'ntit. Mimā'lh mimPuxcu'ca'n.

Xla' jā ka'tla' makca'tzī.

Kēhuī'lh burro mimā'lh.

Kēhuī'lh xaska'ta' animalh tū mācu'quī'can.”

⁶ Palaj tunca scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh tū Jesús cālīmāpa'ksī'lh. ⁷ Talīmīni'lh xatzī' burro ē tī'ska'ta' ē talīkētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahuī'lh. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixa'nan. Xlaca'n tamāpī'lh ixlu'xu'ca'n nac tej. Makapitzīn tacā'lh xalacstīn ixpeken qui'hui' ē tayal tamāpī'lh nac tej. ⁹ Tī ixtapūlatēlha ē tī ixtastālatēlha tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Camakapāxūca ixtā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj! ¡Dios casicua'lanātlahuālh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksī'n Māpa'ksī'ni' quinDiosca'n! ¡Calakachi'xcuhuī'ca Dios!

¹⁰ A'cxni' Jesús tanūlh nac Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'ncha' tatamakchuyīkō'lh ē takelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu huā'mā'?

¹¹ Tachi'xcuhuī't cākelhtīlh:

—Huā'mā' ū'tza' a'kchihuīna' Jesús tī xala' nac Nazaret nac estado Galilea.

Jesús cāmāmacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' nac templo

Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹² Ā'līstān Jesús a'lh xaka'tla' nac templo ē tanūlh ē cātāntlakaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtastā'namā'nal ē tī ixtatamāhuana'mā'nal na ixtanquilhtīn templo. Cāmākpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nal ixtumīnca'n tachi'xcuhuī't. Nā cāmākpūspi'tni'lh ixpūtahuī'lhca'n tī ixtastā'mā'nal pālumax. ¹³ Cāhuanilh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic namāpācuhuīcan Chic jā Tlahuacan Oración.” Chī

tlahuapā'na'ntit, līmaxtunī'ta'ntit hua'chi ixpū-tatzē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁴ A'ntza' nac templo talaktalacatzuna'jilh Jesús makapitzīn lakatzī'nī'n ē lū'ntū'nunī'n. Xla' cāmātzeyīlh. ¹⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn a'cxni' talaktzī'lh lī'a'cnīn tū Jesús cāt-lahualh, xla'ca'n tasītzī'lh. Nā talīsītzī'lh chī lacstīn na ix-pūchakān templo tata'salh ē tahuanli: “¡Camakapāxui-ca'ī'xū'nātā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj!” ¹⁶ Xlaca'n tahuanilh Jesús:

—¿Tū ixpālacata jā cālacaquilhni'ya' tzamā' lacstīn? ¿Ē jā kexpa'ta' tū tahuanimā'nān?

Jesús cākelhtīlh:

—Jē, ickexmata. ¿Ē hui'xina'n jā kelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata huā'mā'? Chuntza' tatzō'kni':

Hui'x cāmāsu'yuni'nī'ta' lacstīn ē tī tatzī'quī'cus chī tzej natamakapāxuiyān.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cā'a'kxtekui'līlh ē taxtulh nac cāl'acchicni' ē a'lh nac Betania jā tachokolh tzamā' tzī'sa.

Jesús lacaquilhni'lh xaqui'hui' higo

Mr. 11:12-14, 20-26

¹⁸ Ixlīlakalī a'cxni' quītaspi'tpālh nac Jerusalén, Jesús ixtzi'nca. ¹⁹ Laktzī'lh a'katin xaqui'hui' higo na ixpax-tūn tej ē talacatzuna'jilh nac qui'hui'. Qui'hui' jā ixka'lhī ixtahua'ca't; xmān ixka'lhī xapa'lhma'. Palaj tunca Jesús huanilh xaqui'hui' higo:

—jātza' ā'maktin catitahua'ca'!

Xamaktin scācli xaqui'hui' higo. ²⁰ A'cxni' t'scujnu'nī'n talaktzī'lh huā'mā', talī'a'cnīlh ē takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata palaj scācli qui'hui'?

²¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh tzej na'a'ka'tyā'tit ē palh jā napuhua'nā'tit Dios jāla natlahua, nā tzej natlahua'yā'tit lacxtim chī ictlahuani'lh quit qui'hui'. Nā tzej nahuaniyā'tit huā'huī'lh sipej: “Catapānu' huā'tzā' ē catojo' nac xcān”; ē nā chuntza' nala. ²² Ixlpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, ixlpō'ktu namaktīni'nā'tit, xmān calīpāhua'ntit Dios.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8

²³ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo. Līhuan ixmāsu'yumā'lh, talaktalacatzuna'jilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tī maxquī'n līmāpa'ksīn?

²⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Nā quit na'iccākelhasqui'niyān catūhuālh. Palh naquilākelhtīyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahua'mā'lh tzamā'. ²⁵ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n? Caquilākelhtīuj.

Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, naquincākelhasqui'niyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?” ²⁶ Jāla nahuaniyāuj ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n. Cājicua'ni'yāuj tachi'xcuhuī't. Ixlpō'ktu-ca'n ta'a'ka'ī' Juan ixlicāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

²⁷ Ū'tza' talīkelhtīlh Jesús:

—Jā icca'tzīyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahua'mā'lh huā'mā'.

Jesús māsuyulh ixpālacata chā'tu' ka'hua'chan

²⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū puhua'nā'tit? Ixui'lh chā'tin chī'xcu' ē ixka'lhī chā'tu' ixka'hua'chan. Huanilh xapuxcu': “Quin-ka'hua'cha, capit scu'ja' na quimpū'uva chuhua'j.” ²⁹ Ixka'hua'cha kelhtīlh: “Jā ica'ncu'tun.” Ā'līstān līlīpuhuanli chī ixkelhtīnī't ixtāta' ē a'lh scuja. ³⁰ Ā'līstān xatāta' laka'lh xastancu ixka'hua'cha ē chuntza' huanipālh. Huā'mā' kelhtīlh: “Tze, tāta', na'ica'n”, ē jā a'lh. ³¹ ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tīchūyā ka'hua'cha tlhualh ix-talacasqui'nīn ixtāta'?

Xlaca'n tahuanli:

—Tī pūla chihuīna'nli.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Quit iccāhuaniyān huā'mā'. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen, xla'ca'n pūla natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē jā hui'xina'n. ³² Juan Mā'kpaxīni' milh ē cāmāsu'yuni'n chī ixlacasqui'nca nalatā'kchokoyā'tit ē hui'xina'n jā a'ka'ī'nī'ta'ntit. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen ta'a'ka'ī'nī't. Masqui laktzī'nī'ta'ntit chī ta'a'ka'ī'lh xla'ca'n, hui'xina'n jā lakpalīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n ē jā a'ka'ī'nī'ta'ntit —huanli Jesús.

Xalacca'tzāna makscujni'

Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19

³³ Jesús cāhuanilh:

—Cakexpa'ttit tzamā' ā'a'ktin tū līca'tzīni'can. Ixui'lh chā'tin ixtēcu' ka'tla' ti'ya't ē cācha'nli mayāc tū māsā' uvas na ixti'ya't. Līculālhui'līlh chihuix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlakchi'tcan uvas ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

Ā'līstān cāmāsācua'nīlh ti'ya't tasācua'n natascuja i'tātina'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ³⁴ A'cxni' chilhtza' ixpūlanan uvas, cāmācā'lh ā'makapitzīn ixlacscujnu'nī'n na ixpū'uva. Ta'a'lh tasqui'ni' tasācua'n cata-maxqui'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't.

³⁵ Cāchi'paca ē tucsca chā'tin ē maknīca chā'tin ē ā'chā'tin līcucta'laca chihuix. ³⁶ Ixtēcu' ti'ya't cāmācā'mpālh ā'makapitzīn ixlacscujnu'nī'n ē ā'chulā'lhūhua' cāmācā'lh. Chu lacxtim chī cātlahuaca.

³⁷ Ā'xmān macā'lh ixka'hua'cha. Puhuanli: “Natalakachī'xcuhuī' quinka'hua'cha.” ³⁸ A'cxni' chā'lh nac pū'uva ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh ixlīmānca'n: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ³⁹ Chuntza' chī'paca ē māxtuca nac pū'uva ē maknīca.

⁴⁰ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' na'a'nācha' ixtēcu' ti'ya't, ¿tū nacātlahuani' tzmā' tī ixcāmāsācua'nīcanī't? ¿Chī puhua'nā'tit?

⁴¹ Tahuanilh:

—Ixlicāna' nacāmālakspūtūkō' tzmā' tī jā tzeza tasācua'n. Nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n. Xlaca'n a'cxni' natapu'xa uva, natamaxquī' tū i'xla' nahuan ixtēcu'.

⁴² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Ē jā maktin likelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata i'Ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū līt-zo'kcanī't ē chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzmā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

Chuntza' tlhualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj. ⁴³ Chuntza' iccāhuanīyān tī Dios ixcāmāxquī'cu'tunān, ū'tza' nacāmāxquī'can ā'makapitzīn tī natatlahua ixtalacasqui'nīn Dios. ⁴⁴ Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī talī'a'kchekxllal chihuix ē chuntza' tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xla-ca'n chuntza' chī tī cā'a'klhta'lal ka'tla' chihuix ē cālaka'nkxli ē tanīlh —huanli Jesús.

⁴⁵ A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos takexmatli tū līmāsu'yulh Jesús, taca'tzīlh Jesús ixcālīchihuī-na'mā'lh xlaca'n. ⁴⁶ Chuntza' masqui titachi'pacu'tunli Jesús, tajicua'ni'lh tachi'xcuhuī't. Tzmā' tachi'xcuhuī't tapuhuanli Jesús ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

Tū līca'tzīni'can chī natamakaxtokcan

22 Jesús tzucupālh cātā'chihuīna'n tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

² —A'cxni' Dios nacāmāpa'ksīni'nkō', ū'tza' nala hua'chi a'cxni' chā'tin rey tlhualh cā'tani' a'cxni' tamakaxtokli ixka'hua'cha. ³ Cāmacā'lh i'scujnu'nī'n ē ta'a'lh cāmāta'satīnī'lh tī ixcā'invitarlīcanī't; xlaca'n jā ixtaminu'tun. ⁴ Cāmacā'mpālh ā'makapitzīn scujnu'nī'n ē cāhuanilh: "Cacāhua'ni'tit tī iccā'invitarlīnī't tacāxni'jtza' huī'lh līhua'. Iccāmāknīlhtza' huācax ē xako'ntin xaska'ta' huācax ē iccāxui'līkō'lhtza' natamakaxtokcan. Catamilh quinamigos." ⁵ Tī ixcā'invitarlīcanī't jā cuenta tatlahualh. Chā'tin a'lh na ixcā'tacuxtu ē ā'chā'tin a'lh stā'nan. ⁶ Ā'makapitzīn tachi'palh i'scujnu'nī'n rey. Tatucslī ē tamaknīlh. ⁷ Palaj tunca sītzi'lh rey ē cāmacā'lh soldados nacāmāknī maknīnī'nī'n ē mālhcuyunīnī'lh ixcā'lacchicni'ca'n. ⁸ Palaj tunca cāhuanilh ixtasācua'n: "Ixlipō'ktu tzejtza' huī'lh natamakaxtoka quinka'hua'cha; tasu'yu xlaca'n tī iccā'invitarlīnī't jā lactze ē jā minī'ni' iccā'invitarlīnī't. ⁹ Capintit chuhua'j nac cā'tejen ē cacā'invitarlītit ixlipō'ktuca'n tī natā'lāpāxtokā'tit. Catamilh nac cā'tani'; natamakaxtoka quinka'hua'cha." ¹⁰ Scujnu'nī'n tataxtulh ē ta'a'lh nac cā'tejen. Ixlipō'ktuca'n tī tatā'lāpāxtokli tatakēstokli ē tī tze ē tī jā tze. Chuntza' lītatzumalh chic.

¹¹ "Palaj tunca tanūlh rey ē cālaktzi'lh tī tamilh. Lak-tzi'lh chā'tin chī'xcu' tī huī'lh ē jā ixlhakā'na'ni't chī minī'ni' jā tamakaxtokmā'ca. ¹² Huanilh: "Quinamigo, ¿tū ixpālacata tanū'ni'ta' huā'tzā' ē jā lhakā'ni'ta' milu'xu' tū minī'ni'?" Xla' jā tū huanilh; xmān ca'cs

tāyalh. ¹³ Palaj tunca rey cāhuanilh tī ixtamak-tāyamā'nal: "Camacachi'tit ē catantūchī'tit ē camāxtu-tit nac kēpūn jā cā'pucsua'. A'ntza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan."

¹⁴ Jesús chihuīna'mpālh:

—Līlhūhua' tī cāmāta'satīnī'nca ē jā lhūhua' tī cālacsacca.

Tū mātā'jīni'ncan

Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26

¹⁵ Palaj tunca fariseos ta'a'lh ē tachihuīna'nli chī tze ixtalīmālacsu'yulh Jesús ixpālacata tū huanli.

¹⁶ Chuntza' cāmacā'lh makapitzīn ixchi'xcuhuī'n ē tatā'lh ixchi'xcuhuī'n Herodes tī rey ixuanī't. Talaka'lh Jesús ē tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tziyāuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna' ē nā tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuhuī't. Lacxtim cālaktzi'na' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁷ ¿Chī puhua'na' ixpālacata tū mātā'jīni'n emperador romano? ¿Inchā tze na'icx-okoyāuj o jā ixlacasqui'nca?

¹⁸ Jesús ixca'tzi' xmān ixtalīlaktzi'ncu'tun ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n tlhualh pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n. ¿Tū ixpālacata quilālīlaktzi'ncu'tunāuj? ¹⁹ Caquilāmāsu'yu-ni'uj tumīn tū līxokocan tū mātā'jīni'ncan.

Līmīni'ca a'ktin denario tū ixtumīnca'n. ²⁰ A'cxni' Jesús laktzi'lh tumīn, cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu huā'tzā' nac tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

²¹ Takelhtīlh:

—Ixla' emperador.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū i'xla' ē camaxquī'tit Dios tū i'xla'.

²² A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, talī'a'cnīlh. Tamakxtekli ē ta'a'lh.

Chī nala a'cxni' natalacastālanca'n

Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40

²³ Huā'mā' quilhtamacuj makapitzīn saduceos talakmilh Jesús. Saduceos ixtahuan jā catilacastālanca'na'ca. Ū'tza' talīhuanilh chuntza':

²⁴ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés māsu'yulh palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' ē palh jā ka'lhī i'ska'ta', ixlacasqui'nca i'stancu natā'tamakaxtoka tī nī-maka'ncanī'ttza'. Xapūla ska'ta' tī nalacatuncuhuī' i'xla' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'. ²⁵ Ixu'lh na quilacpu'na'i'tātca'n kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē ā'līstān nīlh. Jā tī a'nalh i'ska'ta'; tamakxtekni'lh tī nīmaka'ncanī't i'stancu. ²⁶ Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh i'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin xastancu ē nā ā'chā'tin hasta ā'xmān xastancu. Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh i'ska'ta'. ²⁷ A'cxni' ixtanīkō'nī'ttza' lītā'timīn, ā'xmān nīlh puscāt. ²⁸ A'cxni' nalacastālanca'ncan, ¿tīchu i'xla' nahuan tzmā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tā'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'cstucan. Jā ca'tziyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tziyā'tit chī ixlītlī'hui'qui. ³⁰ A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixāngeles Dios xalanī'n nac a'kapūn. ³¹ ¿Ē jā kelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios cāhuanin ixpālacata tī natalacastālancuana'n? Chuntza' huanli: ³² “Quit ix-Diosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob”, huanli. Dios ū'tza' ix Diosca'n xalakahuan ē jā ix Diosca'n xanīn.

³³ A'cxni' tachi'xcuhuī't takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh huā'mā' ixtamāsu'yun Jesús.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 12:28-34; Lc. 10:27

³⁴ Fariseos tatalacxtimīlh a'cxni' takexmatli chī Jesús cāmāca'cslīlh saduceos. ³⁵ Chā'tin chī xlaca'n xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixuanī't. Xla' ixca'tzīcu'tun palh Jesús ixca'tzī ixlīmāpa'ksīn Moisés ē kelhasqui'nīlh:

³⁶ —Mākelhtahua'kē'ni', ¿tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca tū māsu'yulh Moisés?

³⁷ Jesús huanilh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'.” ³⁸ Ū'tza' huā'mā' līmāpa'ksīn tū ā'chulā' xaka'tla' ē tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ³⁹ Ixlī'a'ktu' līmāpa'ksīn chu lacxtim chī ixlacasqui'nca ē huan: “Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.” ⁴⁰ Chī a'ktu' līmāpa'ksīn hua'chi ixlītzucuni' ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44

⁴¹ Fariseos jāna'j ixta'a'n ⁴² ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu līlacapāstacā'tit ixpālacata Cristo tī ka'lhīpā'na'ntit? ¿Tīchu ī'xū'nāpapna'?

Tahuanih:

—Xla' ī'xū'nātā'nat David.

⁴³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata David mēpācuhuīlh Māpa'ksīni' chuntza' chī māsu'yuni'lh Espīritu Santo? David huanli:

⁴⁴ Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j hasta a'cxni' na'ic-cāskāhuī' mintā'lāquicīhlaktzī'.”

⁴⁵ Palh David līchihuīna'lh ī'xū'nātā'nat ē mēpācuhuīlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu ē jā David —Jesús cāhuanilh.

⁴⁶ Jā tī chā'tin tzē kelhtīlh nūn kelhtin tachihuīn. Huā'mā' quilhtamacuj jā tī chā'tin tzē kelhasqui'nīlh.

Jesús cālīmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47

23 Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n ē tachi'xcuhuī't:

² —Mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos taka'lhī līmāpa'ksīn natahuan tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. ³ Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit

tū tahuan ē nacākexpa'tni'yā'tit. Masqui nacākexpa'tni'yā'tit, hui'xina'n jā catitlahua'tit chī xlaca'n tatlahua ixpālacata tahuan catūhuālh ē xtum tatlahua.

⁴ Xlaca'n hua'chi tī tacāxtlahualh xatzi'nca tacu'ca' ē jā tī tī tzē natāyani'. Xlaca'n jā tamaktāyana'ncu'tun. ⁵ Talacasqui'n tachi'xcuhuī't natalaktzī'n ixlīpō'ktu tū tatlahua. Cāmūhui'lī'canī't ē cāpekemāhua'ca'canī't xalapkīka'tla' cintaj jā tatzo'knī't macsti'na'j ixtachihuīn Dios. Nā ā'chulā' pūlh mā'n taka'lhī ixlū'xu'ca'n ē jā ā'makapitzīn. ⁶ Talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca xla-ca'n jā tlahuamā'ca cā'tani'. Na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun. ⁷ Talacasqui'n nacātā'chihuīna'n ncan ē nacālakachi'xcuhuī'can nac cā'tejen ē nacāmāpācuhuīcan mākelhtahua'kē'ni'nī'n.

⁸ Hui'xina'n jā calacasqui'ntit nacātamāpācuhuiyān mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Lacxtim milīpō'ktuca'n ē lītā'timīn lanī'ta'ntit ē xmān chā'tin miMākelhtahua'kē'ni'ca'n ē ū'tza' ixlīmān Cristo. ⁹ Huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna', jā catihua'ni'tit mintā'chi'xcu'ca'n: “Quintā-ta'.” Tzaj xmān chā'tin minTāta'ca'n ē ū'tza' tī hui'lacha' nac a'kapūn. ¹⁰ Jā catimāxtektit nacātamāpācuhuiyān māpa'ksīni'nī'n ixpālacata xmān Cristo ixlīmān miMāpa'ksīni'ca'n. ¹¹ Tī cāmaktāya ixlīpō'ktuca'n na milacpu'na'ī'tātca'n, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla'. ¹² Catīxcuhuālh tī ixlīmān putza chī ā'chulā' ka'tla' nahuan, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can.

¹³ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Jā hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hua'chi mālacchahuanī'ta'ntit jā lacatanūcan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hui'xina'n jā tanū'yā'tit ē nūn cāmāxtektā'tit natatanū ā'makapitzīn. ¹⁴ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Jā hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cā'a'kskāhuī'maktīyā'tit ixchicca'n tī cānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca orar-līyā'tit a'ntza' jā tzē cātālakztī'nān ē chuntza' lī'a'kskāhuī'ninā'tit. Ū'tza' palha' nacātālī-makapātīnīnān.

¹⁵ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Jā hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n tlahua'yā'tit catūxcuhuālh namā'a'ka'tīnī'yā'tit ā'chā'tin mintamāsu'yunca'n. Nā pinā'tit ixtuntacut nac mar ē lacatin nac ti'ya't. A'cxni' tastālani' tū māsu'yuyā'tit ā'chulā' jā tze natalītaxtu.

¹⁶ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī hua'chi lakatzī'nī'n ē cāhuanilīpīncu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hua'nā'tit: “Palh catīhuālh natlahua ixpromesa ixpālacata xaka'tla' templo, jā tū catilani'lh masqui jā mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa ixpālacata ixoro templo, xla' līcuesa namākentaxtū.” ¹⁷ Xalacxumpin hui'xina'n ē jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca templo. Ū'tza' līsicua'lanātlahuacanī't oro. Chuntza' ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū promesa tū tlahualh ixpālacata xaka'tla' templo. ¹⁸ Nā hua'nā'tit: “Palh catīhuālh natlahua ixpromesa ixpālacata pūmacamāstā'n, jā tū catilani'lh masqui jā mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa

ixpālacata tū hui'lilh nac pūmacamāstā'n, xla' līcuesa namākentaxtū." ¹⁹ Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca pūmacamāstā'n. Ū'tza' līscua'lanāt-lahuacanī't tū hui'lh a'ntza'. ²⁰ Chuntza' tī natlahua ixpromesa ixpālacata pūmacamāstā'n nā natlahua ixpālacata ixlīpō'ktu tū hui'lh nac pūmacamāstā'n ē ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū. ²¹ Chā'tin tī nahuan ixlīcāna' ixpromesa tū huanli ixpālacata templo, xla' jā xmān līchihuīna'n templo. Nā līchihuīna'n Dios tī hui'lh nac templo. ²² Nā chā'tin tī nahuan ixpromesa ixpālacata a'kapūn, xla' jā xmān līchihuīna'n a'kapūn. Nā līchihuīna'n ixpūtahuī'lh Dios jā māpa'ksīni'n ē nā ixpālacata Dios tī tahuī'la nac pūtahuī'lh.

²³ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Cuenta tlahua'yā'tit ē maxquī'yā'tit Dios macsti'na'j milīhua'tca'n hua'chi ā'tuchiyē'lh ē anīs ē comin. Masqui chuntza' ixlacasqui'nca, ā'chulā' ixlacasqui'nca cuenta tlahua'yā'tit ixtamāsu'yun līmāpa'ksīn. Līmāpa'ksīn māsu'yu līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit, ē jā na'a'kskāhuī'ninā'tit. Nā līmāpa'ksīn māsu'yu nacālakalhu'ma'nā'tit ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca tzē na'a'ka'tīni'yā'tit Dios. Ixlacasqui'nca namāstā'yā'tit macsti'na'j līhua't ē nā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit tamāsu'yun. ²⁴ Hui'xina'n hua'chi lakatzī'nī'n tī cāhuanilē'ncu'tun ā'makapitzīn. Hua'chi chuntza' chī mācutuyā'tit na milīhua'ca'n macsti'na'j kosnu' ē jā cuenta tlahua'yā'tit ka'tla' xumpepe.

²⁵ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi tī xmān makche'kē' vaso ē pulātu. Masqui tasu'yu tzeya chi'xcu'huī'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Hui'xina'n tampi'lhīni'nā'tit ē ka'lhāna'nā'tit. ²⁶ Hui'xina'n fariseos lakatzī'nī'n, pūla napūche'kē'yā'tit pulātu ē chuntza' nā namakche'kē'yā'tit ixmacni'.

²⁷ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi pūta'cnūn tū cālitzo'kcanī't kextaj. Stala'nka' ē tzēhuanī't tatasu'yu ē na ixpūchakānca'n pō'ktu ixlucutca'n nīnī'n ē tū jā tze. ²⁸ Nā chuntza' hui'xina'n. Na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't tasu'yu'yā'tit palh tze hui'xina'n masqui jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj a'kskāhuī'ninā'tit.

²⁹ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cācāxtlahua'yā'tit ixa'cchicca'n a'kchihuīna'nī'n ē cācāxui'lī'yā'tit ixpūta'cnūnca'n nīnī'n tī tzeya chi'xcu'huī'n ixtahuanī't. ³⁰ Hua'nā'tit: "Palh quina'n xa'ictahuī'lauj cahuāl h a'cxni' ixtahuī'lāna'lh quixū'nāpapna'ca'n, quina'n jā xa'icticāmaktāyauj a'cxni' tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n." ³¹ Ū'tza' lītasu'yuyā'tit hui'xina'n ixnatā'natna'ca'n tī tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n. ³² Catlahua'tit huā'mā' tū xlaca'n talītzuculh ē jāla tatlahuakō'lh. Ū'tza' nalītasu'yu tū hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit.

³³ Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū tzēhuanī't tasu'yu ē ka'lhī tū laknīcan. ¿Chī nalī'a'kapūtaxtuyā'tit nac pūpātīn? ³⁴ Chuntza' na'iccāmacamini'yān a'kchihuīna'nī'n ē chi'xcu'huī'n tī taca'tzī ē mākelh-tahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn nacāmaknī'yā'tit ē nacāxtokohua'ca'yā'tit. Ā'makapitzīn nacākēsno'kā'tit na mintemploca'n ē nacāputzastālani'yā'tit a'katunu' cā'lacchicni'. ³⁵ Nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata xlaca'n. Maknīcanī't Zacarías tī ixka'hua'cha Berequías ixuanī't. Maknīcanī't na ixtanquilhtīn nac templo ē na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Hui'xina'n nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n xatze chi'xcu'huī'n tī cāmaknīca. Tī pūla maknīca ū'tza' Abel tī jā tlahualh tū jā tze ē hui'xina'n lī'pinā'tit cuenta hasta a'cxni' maknīcanī't Zacarías. Nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata hui'xina'n tlahua'yā'tit hua'chi chī tatlahualh xlaca'n tī tamaknīlh. ³⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit chuhua'j nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n xlaca'n tī cāmaknīcanī't —huanli Jesús.

Jesús cālakcalhuanli xalanī'n nac Jerusalén

Lc. 13:34-35

³⁷ Jesús cāhuanipāl h:

—¡Iccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmaknī'yā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'la'yā'tit ixlacscujnī'n Dios tī cāmacamini'yān. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chi xatzī' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn. Hui'xina'n jā lacasqui'ntit. ³⁸ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' minchicca'n ē ixa'cstuca'n natatāya. ³⁹ Nā iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'uj hasta a'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' nahua'nā'tit: "Sicua'lanātlahuacanī't tī mimā'lh ē ka'lhī ixlītlī'huī'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios" —huanli Jesús.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6

24 Jesús taxtulh nac templo. Ixa'mā'lh ā'lacatin a'cxni' talaktalacatzuna'jīlh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tatzuculh tahuani cuenta ixtlahualh chī ixyāhuacanī't templo. ² Jesús cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixa' templo. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahuī'lh. Ixlīpō'ktu nalaclakō'.

Tū nalīca'tzīcan chī nalakspu'ta cā'quilhtamacuj

Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. A'cxni' Jesús ixui'lacha', talaka'lh ī'scujnu'nī'n ē tzē'k tahuaniilh:

—Quina'n iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclicā'tzīyāuj palh hui'x palaj nata'mpala'ya' ē nalakspu'ta cā'quilhtamacuj?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Cuenta catlahua'tit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān. ⁵ Lhūhua' chi'xcu'huī'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: "Quit Cristo tī Dios lacsac-

nī't", ē chuntza' līlhūhua' nacā'a'kskāhuī'can. ⁶ Nakex-pa'tā'tit chī sā'nān jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacā-tamāca'tzīniyān chī lamā'cha' guerra makat. Jā cati-jicua'ntit; chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'kspu-ti'. ⁷ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin ē chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Na'a'nān tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē natachiqui ti'ya't. Nā calhāxcuhuālh nala nac cā'quilhtamacuj. ⁸ Ixlīpō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni'cus chī napātīni'ncan.

⁹ 'Nacātamacamaxquī'yān nacātamakapātīnīnān. Nacātamakniyān ē ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁰ A'cxni' namin tzamā' cā'quilhtamacuj, lhūhua' natataxtutāya na ixtej Dios ē natalāquiclhaktzī'n ē natalāmacamāstā'. ¹¹ Lhūhua' a'kchihuīna'nīn natahuī'la tī nata'a'kskāhuī'nin. Natahuan talīchihuīna'n tū ixlā' Dios ē nata'a'kskāhuī'lhūhua' tachi'xcuhuī't. ¹² Tū jā tze nata'a'kahuanī calhāxcuhuālh ē ū'tza' jātza' catitalālipāxquī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't. ¹³ Tī jā catitaxutūyālh na ixtej Dios ē chuntza' natatachoko hasta a'cxni' nalaksputa, xlaca'n nacāmakapūtaxtūcan. ¹⁴ Xatze tachihuīn ixpālacata chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' nalī'a'kchihuīna'ncan calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natakexmata. Ā'līstān a'cxni' nalaksputa.

¹⁵ 'A'kchihuīna' Daniel tzo'kli ixpālacata chī nalact-lahuacan jā sicua'lanātlahuacanī't ē chī nayāhuacan a'ntza' tū jā tze. (Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', quit ic-cāhuanīyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit.) ¹⁶ A'cxni' nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la nata'a'n hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac estado Judea. ¹⁷ Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh nac chic natamāxtu catūhuālh tū ixlaca'n. ¹⁸ Tī tascujmā'nalh na ixcā'tacuxtucu'a'n, jā catitataspi'tli na ixchicca'n natalē'n ixlū'xu'ca'n. ¹⁹ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n o tī tamātzī'quī'nincus. ²⁰ Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n ē nūn quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²¹ Napātīni'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīni'ncanī't chī napātīni'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jā maktin catilal'lh ixtā'chuntza' ā'līstān. ²² Dios cālakalhu'man xlaca'n tī cālacsacnī't ē namāmacsti'na'jī tzamā' quilhtamacuj. Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh, jā ixta'a'kapūtaxtulh nūn chā'tin.

²³ 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ic-cāhuanin: "Chā cala'ktzī'ntit. Huā'tzā' huī'lh Cristo tī Dios macaminī't", jā cati'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ic-cāhuanin: "Chā cala'ktzī'ntit. A'ntza' hui'lacha'", jā cati'a'ka'ī'tit. ²⁴ Natamin lhūhua' tī nata'a'kskāhuī'nin ē makapitzīn natahuan: "Quit Cristo." Ā'makapitzīn natahuan: "Quina'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios." Xlaca'n nā natatlahua lī'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacnī. Jāla catita'a'kskāhuī'lh tī Dios cālacsacnī masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn. ²⁵ Ic-cāhuanintza' huā'mā' ixpālacata jā nacā-

ta'a'kskāhuī'yān. ²⁶ Chuntza' palh nacātahuanīyān: "Cala'ktzī'ntit. A'ntza' huī'lh Cristo nac cā'tzaya'nca ti'ya't", jā capintit. Palh nacātahuanīyān: "Cala'ktzī'ntit. Ā'tzā' huī'lh nac cuarto", jā ca'a'ka'ī'tit. ²⁷ A'cxni' quit na'icmimpala, nala hua'chi makli'pit tū māxkakēkō' nac a'kapūn hasta jā tā'cxtu ē hasta jā tā'cnū chi'chini'. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ²⁸ Calhāxcuhuālh naca'tzīcan a'cxni' na'icmin chuntza' chī chū'ni' taca'tzī jā mā'lh catūhuālh tū nīnī't —huanli Jesús.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālh mā'n

Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Xmān ca'a'kspulakō'lh huā'mā' tapātīn, ē chi'chini' ē mālhcuyu' jā catitamāxkakēni'lh. Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. ³⁰ Nalak-tzī'ncan nac a'kapūn a'ktin līmāsu'yun tū quila' quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Xalanī'n ixlīpō'ktuca'n tzamā' cā'lacchicni' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n nata-calhuan. Ē naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n chī na'ictaxtu nac a'kapūn ē na'icpūmin poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītli'huī'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ³¹ A'cxni' namacasā'nān līskoli', na'iccāmacamin quināngeles ē natamākēstoka tī cālacsaccanī't. Natamin tī cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

³² 'Camaksca'ttit xaqui'huī' higo: A'cxni' tza'la'nka' ix-peken ē a'kapumā'lh xapa'lhma', hui'xina'n ca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lhntza' a'cxni' nalhcācnan. ³³ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanīyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lhntza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lhntza' hua'chi a'cxni' chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālhntza' na ixtanquilhtīn mākēlhcha. ³⁴ Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Xlaca'n tī tahuī'lāna'lhuc' jā catitanīlh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³⁵ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; nakentaxtukō'.

³⁶ 'Nūn tī ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora; nūn āngeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nā ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

³⁷ 'Chuntza' chī a'kspulal'lh a'cxni' ixuī'lh Noé, nā chuntza' na'a'kspula a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ³⁸ A'cxni' jāna'j ixā'min lakua xcān, tachi'xcuhuī't ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh. Ixtatamakaxto-ka ē ixtamāstā' ixtzu'ma'janca'n natatamakaxto-ka has-ta a'cxni' Noé tanūlh nac arca. Jā ixtapuhuan palh namin lakua xcān, ³⁹ ē jā cuenta tatlahualh hasta a'cxni' milh xcān ē tamuxtukō'lh. Chuntza' nala a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ⁴⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, palh talamā'nalh chā'tu' chi'xcuhuī'n nac cā'tacuxtu, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekcan ā'chā'tin.

⁴¹ Palh tatanūmā'nalh chā'tu' puscan tī tasquitimā'nalh, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekcan ā'chā'tin.

⁴² 'Skalal'lh catahui'la'tit; jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' namin miMāpa'ksīni'ca'n. ⁴³ Caca'tzī'tit huā'mā': Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh cahuālh tūyā hora cā'tzī'sni' ixchā'lh

ka'lhāna', ixka'lhītīl ē jā ixtīlhtatalh ē jā ixmakxtekli natanū naka'lhāna'n na ixchic. ⁴⁴ Nā chuntza' hui'xina'n tacāxni'j catahui'la'tit ixpālacata namin Chi'xcu' xala' Tālh mā'n a'cxni' jā puhua'nā'tit —huanli Jesús.

Xatze tasācua' ē tī jā tzeza tasācua'

Lc. 12:41-48

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—¿Chī huī'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī xatēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴⁶ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujūt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón. ⁴⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁸ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapālī ixpatrón. ⁴⁹ Chuntza' natzucu cālactucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē nacātā'huā'yan ka'chīnī'n ē nacātā'ko'ta. ⁵⁰ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeza tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. ⁵¹ Ixtēcu' chic palha' nacastigarlī tasācua' ē nacātā'pātīnī'n xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī. Ē tasācua' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan —huanli Jesús.

Jesús līmāsu'yulh kelhacāuj tzu'ma'jan

25 Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' na'icmimpala a'cxni' Dios natzucu namāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' nala hua'chi a'cxni' kelhacāuj tzu'ma'jan ix-ta'a'mā'nalh jā natamakaxtokcan. Ixtalē'mā'nalh ix-pūmāxkakēnca'n ē ta'a'lh taka'lhī squi'nīnī'. ² Kel-haquitzis lakskalalhna' ixtahui'lāna'lh ē ā'kelhaquitzis jā chuntza' ixtahui'lāna'lh. ³ Tī jā lakskalalhna' xmān talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē jā talacapāstacli natalē'n macsti'na'j cās natamojō na ixpūmāxkakēnca'n. ⁴ Tī lakskalalhna', xlaca'n talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē nā talē'lh ā'macsti'na'j cās. ⁵ Tanajīl squi'nīnī' ē ixlīpō'ktu-ca'n ixtalacalhtatahui'lāna'lh ē ā'līstān talhtatalh. ⁶ Chī i'tāt tzi'sa takexmatli chī chā'tin ta'salh ē huanli: “jīmīmā'lh squi'nīnī'; capintit lakapāxtokā'tit!” ⁷ Ixlīpō'ktuca'n tzu'ma'jan talakahuanli. Tatā'kaquī'lh ē tacāxtlahualh ixpūmāxkakēnca'n. ⁸ Palaj tunca kel-haquitzis tī jā talīmīl cās tahuanilh ā'kelhaquitzis: “Caquilāmaxquī'uj macsti'na'j mincāscā'n. Tamix-cu'tumā'nalh tzamā' quimpūmāxkakēnca'n.” ⁹ Tī lak-skalalhna' takelhtīl: “E'ē, jā icticāmaxquī'n. Chuntza' jā quinticā'a'cchā'ni'n quina'n ē nūn hui'xina'n. Xatze cap-intit tamāhua'yā'tit jā stā'can.” ¹⁰ Līhuan kelhaquitzis ix-ta'a'nī't tatamāhua cās, chilh squi'nīnī'. Tzu'ma'jan tī tacāxni'j ixtahui'lāna'lh tatā'tanūl squi'nīnī' nac chic ē mālacchahuaca. ¹¹ Ā'līstān tachā'lh ā'kelhaquitzis tzu'ma'jan ē tahuanli: “Māpa'ksīnī', caquilāmālaquī'nī'uj.” ¹² Xla' cākelhtīl: “Quit jā ic-cālakapasān.”

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit tūyā hora ē tūyā quilhtamacuj na'icmimpala quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n.

Jesús līmāsu'yulh tumīn tū māsacua'nīnī'lh

¹⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chī nala jā Dios namāpa'ksīnī'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī ixa'mā'lh ā'lacatin. Cāmāta'satīnīnī'lh īscujnu'nī'n ē cāmaxquī'lh ixtumīnca'n.

¹⁵ 'Chuntza' chī ixlīskalalhca'n chā'tunu', chuntza' maxquī'ca. A'kquitzis mil maxquī'ca chā'tin ē a'ktu' mil maxquī'ca ā'chā'tin ē ā'chā'tin a'ktin mil. Palaj tunca a'lh makat. ¹⁶ Tasācua' tī ixmaxquī'canī't a'kquitzis mil, xla' ixtamāhuana'mā'lh ē īstā'namā'lh ē chuntza' tla-jalh ā'a'kquitzis mil huampala. ¹⁷ Tī maktīnī'lh a'ktu' mil, nā tlapajālh ā'a'ktu' mil. ¹⁸ Tī maktīnī'lh a'ktin mil, xla' a'lh ē ponknu'lh ē mātze'kli ixtumīn ixpatrón.

¹⁹ 'Makās tamakapālīl ixtēcu'ca'n. A'cxni' taspī'tli, ixt-lahuacu'tun ixcuenta. ²⁰ Pūla lakmilh tī ixmaktīnī'nī't a'kquitzis mil ē nā maxquī'lh ixpatrón ā'lakaquitzis mil tū ixtlajani't. Huanilh: “Quimpatrón, hui'x quimaxquī' a'kquitzis mil ē ā' iclīmimpala ā'a'kquitzis mil tū ictla-jalh.” ²¹ Ixtēcu' huanilh: “Tze. Tzeza tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej līscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxquī'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'.”

²² Ā'līstān lakmilh tasācua' tī ixmaktīnī'nī't a'ktu' mil ē huanilh: “Quimpatrón, hui'x quimaxquī' a'ktu' mil ē ā' iclīmimpala ā'a'ktu' mil tū ictlajalh.” ²³ Ixtēcu' huanilh: “Tze. Tzeza tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej līscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxquī'yān. Cata't ē naquintā'pāx-uhua'ya'.”

²⁴ Ā'līstān lakmilh tasācua' tī ixmaktīnī'nī't a'ktin mil. Xla' huanilh ixpatrón: “Quimpatrón, xa'icca'tzī hui'x scālājua. Hui'x ī'ya' jā jā hui'x cha'nī'ta ē cā'ya jā jā hui'x mā'kahuanī'nī'ta'. ²⁵ Ū'tza' iclījicua'ni'n ē quit icponknu'lh nac tī'ya't ē icmā'cnūl mintumīn. Ā' iclīmīn tū mila' ixuanī't.” ²⁶ Ixtēcu' kelhtīl: “Jā tzeza tasācua' hui'x. Lhquitit hui'x. Hui'x puhua'na' palh quit ic'tī jā jā iccha'nli ē iccā' jā jā quit icmā'kahuanīl.

²⁷ Ū'tza' ixlīmā'nu' quintumīn nac banco ē a'cxni' xa'ic-taspi'tli xa'icmaktīnī'lh quintumīn ē ī'ska'ta'.”

²⁸ Cāhuanilh tī ixtayāna'ncha': “Camaktītit a'ktin mil tū ka'lhī ē camaxquī'tit tī ka'lhī a'kcāuj mil.”

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Ā'chulā' namaxquī'can tī ka'lhī ē naquītāxtūnī'. Tī jā ka'lhī, namaktīcan macsti'na'j tū ixka'lhī. ³⁰ Huā'mā' tasācua' tī jā tze, catamaxtutit ē camacapintit jā cā'puc-sua'. A'ntza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan.

Chi'xcu' xala' Tālh mā'n nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj

³¹ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. A'cxni' na'ictanū quīlī'puxcu', quīnāngeles naquīntalītamacsti'li'. Quit na'ictahui'la na quimpūtahui'lh jā na'iccāputzāna'nī ē na'icmāpa'ksīnī'n. ³² Tachi'xcuhui't xalanī'n calhāx-cuhuālh nac cā'quilhtamacuj natatalacxtimī na quila-catīn. Quit na'iccāmpītzī chī pastor cāmāpītzī purecu'

ē chivu. ³³ Na'iccāhui'lī purecu' na quimpekxtūcāna'j ē na'iccāhui'lī chivu na quimpekxtūxquī. ³⁴ Quit Puxcu' na'iccāhuani tī tahui'lāna'lh na quimpekxtūcāna'j: "Cata'ntit hui'xina'n. QuinTāta' Dios cāsica'lanāt-lahuani'ta'n. Camaktitit līmāpa'ksīn tū milaca'n nahuan. Cāxtlahuacani'ttza' mimpālacataca'n a'cxni' Dios tlahualh cā'quilhtamacuj. ³⁵ Dios cāsica'lanāt-lahuani'ta'n. Hui'xina'n quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'nca. Hui'xina'n quilātā'hua'uj mixcānca'n a'cxni' quit xa'ickelhpūtīmā'lh. Chuntza' chī xamini' quit ē quilāmānūj na minchicca'n. ³⁶ Jātza' tze ixuanī't quilu'xu' ē hui'xina'n quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatla ē quilāmaktāyauj. Tachī'n xa'icuanī't ē quilālaxpaxialhna'uj." Chuntza' na'iccāhuani. ³⁷ Tī lactze natahuan: "Māpa'ksīni, ¿jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'nca' ē iccāmāhuī'n? ¿Jā'cxni' iccātā'hua'n xcān a'cxni' ixkelhpūtīya'? ³⁸ ¿Jā'cxni' iccāmānūn na quinchicca'n a'cxni' ixlātā'hua'na' hua'chi xamini'? ¿Jā'cxni' iccāmaxquī'n milu'xu'? ³⁹ ¿Jā'cxni' iccāmaktāyan a'cxni' ixta'jatatlāya' o tachī'n ixua'nī'ta'?"

⁴⁰ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhtī: "Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū tlahua'ni'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', ū'tza' hua'chi quit quilātlahuani'uj."

⁴¹ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccāhuani tī tahui'lāna'lh na quimpekxtūxquī: "Catapānū'tit. Hui'xina'n nacātamakapātīnīnān. Capintit jā jā mixa macscut. Capintit jā cāxtlahuacani't xpālacata skāhuī'ni' ē ixmak-tāyana'nī'n. ⁴² Hui'xina'n jā quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'nca. É jā quilātā'hua'uj mixcānca'n a'cxni' xa'ickelhpūtī. ⁴³ Quit hua'chi xamini' xa'iclatlā'huan ē hui'xina'n jā quilāmānūj na minchicca'n. Jātza' tze ixuanī't quilu'xu' ē jā quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatla ē tachī'n xa'icuanī't. Hui'xina'n jā quilālaxpaxialhna'uj. Ū'tza' nacātalīmakapātīnīnān." Chuntza' na'iccāhuani. ⁴⁴ Xlaca'n natahuan: "Māpa'ksīni, ¿jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'nca', o ixkelhpūtīya', o hua'chi xamini' ē quina'n jā iccāmaktāyan? ¿Jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' jātza' tze ixuanī't milu'xu' o ixta'jatatlāya' o tachī'n ixua'nī'ta' ē quina'n jā iccāmaktāyan?"

⁴⁵ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhtī: "Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū jā tlahua'ni'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', chuntza' hua'chi jā quit quilātlahuani'uj."

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palaj tunca tzamā' tī jā lactze nata'a'n nac pūpātīn pō'ktu quilhtamacuj ē tī lactze nataka'lhī ixlātamatca'n tū jā catilakspu'tli.

Talīchiuīna'nli natachi'pa Jesús

Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

26 A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanilh tīscujnu'nī'n:

² —Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' sputacus a'ktu' quilhtamacuj a'cxni' nala cā'tani' tū huanican pascua. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Iccāhuaniyān naquimacamāstā'can naquixtokohua'ca'can —huanli Jesús.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas, xlaca'n tatakēs-tokli na ixtanquilhtīn ixpalacio Caifás. Xla' ixlicāna' tī xapuxcu' pālej ixuanī't. ⁴ A'ntza' tachihuīna'nli chī natalī'a'kskāhuī'nin ē natachi'pa Jesús ē chuntza' natalī-maknī. ⁵ Ixtalāhuani:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcu'huī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8

⁶ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Huā'mā' Simón ixmasni'mā'lh ixquini't ē ixtzeyani'ttza'. ⁷ Chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlītsuma aceite tū tapalaxla' ē mu'csu ixuanī't. Līhuan Jesús ixuā'yamā'lh, puscāt līcuctlahualh aceite. ⁸ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzī'lh tū tlahualh, tasītzī'lh ē tatzuculh talāhuani:

—¿Tū xpālacata pāxcat līlalh huā'mā' aceite? ⁹ Tzē tīstā'ca xpālacata tapalaxla' ē tumīn tzē iccāmaxquī'ca xcamanī'nī'n.

¹⁰ Jesús ixca'tzī tū ixtalīchiuīna'mā'nal ē cāhuanilh: —¿Tū xpālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanī'nī'n na milacpu'na'i'tātca'n; quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'layān. ¹² Chuntza' chī huā'yālh puscāt quilīcuctlahualh huā'mā' aceite, ū'tza' hua'chi ixquincāxui'līlh naquimā'cnūcan. ¹³ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nīncan xatze tachihuīn ixta' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlahualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla'.

Judas cāhuanilh chī namacamāstā' Jesús

Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6

¹⁴ Chā'tin chī ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n xla' ixuanican Judas Iscariote. Xla' a'lh cātā'chihuīna'n xanapuxcu'nu' pālejni' ¹⁵ ē cāhuanilh:

—¿Chī huanī't naquilāxokoyāuj palh na'iccāmamaxquī'yān Jesús?

Xlaca'n talīxokolh pu'xamacāuj xaplata tumīn ¹⁶ ē a'cxni' Judas tzuculh putza chī tzē nacālimacamaxquī' Jesús.

Jesús cātā'huā'yalh scujnu'nī'n

Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹⁷ Milh quilhtamacuj tū ixlītzucuni' cā'tani' tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹⁸ Xla' cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē natanū'yā'tit na ixchic chā'tin chi'xcu' ē nahuanīyā'tit: "Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: Talacatzuna'jītza' tū na'icpūnī ē icua'cu'tun tū hua'can cā'tani' pascua na minchic. Na'ic-cātā'huā'yan quiscujnu'nī'n."

¹⁹ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh chī Jesús cāmā-pa'ksīlh ē tacāxtlahualh līhua' xala' cā'tani'.

²⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chī'chini', Jesús ē kelhacāuj-tu' t'scujnu'nī'n ixtahuā'yahuī'lāna'lh nac mesa.

²¹ Līhuan ixtahuā'yamā'nal, Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Xlaca'n talīpuhuanli ē tatzuculh takelhasqui'nī chā'tunu':

—¿Ē quit, quiMāpa'ksīni'?

²³ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan pulātu, ū'tza' naquimacamāstā'. ²⁴ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzō'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncu'huī'lh.

²⁵ Judas, ū'tza' tī namacamāstā', ē xla' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿palhāsā' quit?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nti.

²⁶ Līhuan ixtahuā'yamā'nal, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapācatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh t'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²⁷ Palaj tunca tayalh vaso ē maxquī'lh tapācatca'tzīn Dios. Macasti'n cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chā'tunu' hui'xina'n cahua'tit macasti'n. ²⁸ Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālimakapūtaxtū tachi'xcu'huī't. Quinka'lhni' tū na'icmaka'n ū'tza' nacālimātza'nkēna'ni'can ixcountaca'n lhūhua' tachi'xcu'huī't. ²⁹ Iccāhuaniyān jā ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'iccātā'hua'yān xtumtza' xaxcān uva xasāsti'tza'. Na'iccātā'hua'yān a'ntza' jā namā-pa'ksīni'nkō' quinTāta' Dios ē ixlīpō'ktu catūhuālh xasāsti'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

³⁰ A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Huā'mā' tzi'sni' milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekma-ka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuanikō' purecu'", tatzō'kni'. ³² A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

³³ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekma-ka'nān, quit jā maktin ictimakxtekni'.

³⁴ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Huā'mā' tzi'sni' a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³⁵ Pedro huanilh:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn chuntza' tahananli.

Jesús orarlīlh jā huanican Getsemaní

Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46

³⁶ Jesús ē t'scujnu'nī'n tachā'lh jā huanican Getsemaní. Xla' cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' līhuan quit na'ica'n na'icorarlīni' Dios a'jnanu'.

³⁷ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē chā'tu' ixka'hua'chan Zebedeo ē tzuculh līpuhuan ē ixa'ktuyumā'lh. ³⁸ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuāt. Cat-achokotit huā'tzā' ē calātā'līpuhuanui. Jā calhtatit.

³⁹ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios ē huanilh:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātīni'n, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴⁰ Mimpāl h jā iccāmakxteknī't t'scujnu'nī'n ē cālakchilh xlaca'n ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē minkelhatu'tunca'n jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora? ⁴¹ Calakahuantahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān. Ixlīcāna' milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun xatze ē mimacni'ca'n jā taka'lhī lītlī'huī'qui —cāhuanilh.

⁴² Ixlīmaktu' Jesús a'lh ē squi'ni'lh Dios chuntza':

—QuinTāta', palh ixlacasqui'nca na'icpātīni'n ē nakentaxtu chī mintalacasqui'nīn, chuntza' calalh.

⁴³ Palaj tunca taspī'tpāl h jā iccāmakxteknī't t'scujnu'nī'n ē cālakchimpāl h ē ixtalhtatamā'nampāl h. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n. ⁴⁴ Cāmakxtekpāl h ē ixlīmaktu'tun a'lh ē squi'ni'lh Dios. Chu chuntza' huanipāl h chī ixuanī't xapūla. ⁴⁵ Taspī'tpāl h jā cāmakxtekli scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeza chī'xcu'huī'n. ⁴⁶ Catāya'tit ē ca'a'ujtza; mimā'lhtza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' t'scujnu'nī'n ixuanī't.

Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't ē ixtalē'n ixmachīta-ca'n ē qui'huī'. Tamacaminini'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁸ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'lh ē xla' iccāhuaninī'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ē xla' ū'tza' Jesús.

Nachi'payā'tit.

⁴⁹ A'cxni' chilh Judas, laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Lakatzī'suanti', Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁵⁰ Jesús kelhtīlh:

—Amigo, ¿ē tū ixpālacata ta'mpā't?

Tachi'xcuhuī't tī tatā'milh Judas talaktalacatzuna'jilh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁵¹ Palaj tunca chā'tin tī ixtā'minī't Jesús, māxtulh ixmachīta ē mātakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁵² Jesús huanilh:

—Camānū'pala mimachīta na ixpūtanū. Tī nalālītucsa ixmachīta, nā ū'tza' nalīmāknīcan xla'. ⁵³ ¿Ē jā ca'tziya' quit tzē na'icsqui'ni' quinTāta' Dios caquimaktāyalh ē xla' xamaktin naquimacaminī' a'kcāujtu' mil ángeles? ⁵⁴ Palh xa'ictlahualh cahuālh chuntza', ¿chī nalīmāken-taxtūcan tū huan na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' ixlacasqui'nca na'a'kspula chuntza' chī a'kspulamā'lh?

⁵⁵ Jesús cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachītaca'n ē min-quī'hui'ca'n? Hua'chi chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. A'cxni' xa'iccā'tā'latlā'huanān lakaliyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? ⁵⁶ Ixlpō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū tū tatzo'kli a'kchi-huīna'nī'n na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

Ixlpō'ktuca'n tīscujnu'nī'n tatzā'lah ē chuntza' talī'a'kxtekma'lh Jesús.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵⁷ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús talē'lh na ixchic Caifás tī xapuxcu' pālej ixuanī't. A'ntza' ixtalaktakēstoknī't xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁵⁸ Pedro lakamakāt stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixtanquilhtīn chīc ē cātā'tahuī'lh policías nalaktzī'n chī nalīputzāna'nīcan.

⁵⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n ixtaputzamā'nal chī natalīmālacsu'yu Jesús ē natalīmāmaknīnī'nī'n. Ixtaputzamā'nal chī catūhuālh masqui jā ixlīcāna' tū nalīmālacsu'yucan.

⁶⁰ Masqui lhūhua' chī'xcuhuī'n ixtalaka'n ē talīchihuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jāla ixtamaclani' tū natalīmālacsu'yu. Á'listān tamilh chā'tu' tī chu lacxtim chī tachi'huīna'nli. ⁶¹ Xlaca'n tūhuanli:

—Huā'mā' chī'xcu' huanli: "Quit tzē na'icmālak-sputūkō' xaka'tla' ixtemplo Dios ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icyāhuapala."

⁶² Xapuxcu' pālej tāyalh ē huanilh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chā'tu' chī'xcuhuī'n tamālac-su'yumā'nān. ¿Ē jā tū caticākelhti'?

⁶³ Jesús ca'cs tāyalh. Xapuxcu' pālej chihuīna'mpāl h ē huanilh:

—Dios tī lakahuan, ū'tza' kexmatān. Chuhua'j naquihuani'ya' tū ixlīcāna'. Caquilāhuaniuj palh hui'x Cristo tī T'Ska'ta' Dios.

⁶⁴ Jesús kelhtīlh:

—Jē, quit ū'tza' chuntza' chī hua'na'. Nā iccāhuaniyān huā'mā'. Chuhua'j hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chī'xcu' xala' Tālmān na'ictahuī'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Nā na'icminācha' nac a'kapūn xpu'nan poklhnu'.

⁶⁵ Xapuxcu' pālej ū'tza' lacxtī'tli ixlu'xu' tū ixlhakā'nī't ē chuntza' līmāsu'yulh xla' ixstīzī' ē huanli:

—Huā'mā' chī'xcu' līmālakchā'ni'cu'tun Dios. Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān palh jā tze xla'. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālālakchā'ni'cu'tun Dios. ⁶⁶ ¿Chī puhua'nā'tit?

Tahualh:

—Ixlacasqui'nca nanī.

⁶⁷ Palaj tunca talakachojmanīlh Jesús ē tatuscli. Ā'makapitzīn talacala'sli ⁶⁸ ē tūhuanilh:

—Hui'x tī Cristo, calakapasti tīchu lacala'sni'.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús

Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Līhuan Pedro ixuī'lh nac tanquilhtīn ē chā'tin tzu'ma'jāt laktalacatzuna'jilh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Galilea.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kli na ixlacatīnca'n ixlpō'ktuca'n ē huanli:

—Jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

⁷¹ Pedro tatampūxtulh macsti'na'j ē ā'chā'tin huampala tzu'ma'jāt laktzī'lh. Xla' cāhuanilh tī ixtayāna'ncha': —Huā'mā' chī'xcu' nā ixtā'latlā'huan Jesús xala' nac Nazaret.

⁷² Pedro kelhtatzē'kpāl h ē lacatancs huanli:

—Quit jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu'.

⁷³ Ixlika'tlā'tus xlaca'n tī ixtatā'layāna'lh talaktalacatzuna'jilh Pedro ē tūhuanilh:

—Ixlīcāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷⁴ Pedro tzucuca lakapalaca ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlīcāna' tū iccāhuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu'.

Palaj tunca ta'salh puyux. ⁷⁵ Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuaninī't: "A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun." Pedro taxtulh a'ntza' ē ixtalīpūhuāt tzuculh calhuan.

Macamaxquī'ca Jesús Pilato

Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32

27 A'cxni' xkakah, ixlpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas talālītā'chihuīna'nli chī natalīmāknī Jesús. ² Tapekechī'lh ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Poncio Pilato tī gobernador ixuanī't.

Chī līnīlh Judas

³ Judas ū'tza' tī macamāstā'lh Jesús. A'cxni' Judas laktzī'lh chī māpa'ksīca namāmaknīnī'nī'ncan Jesús, līpuhuanli ē xtum lacapāstacli ē cāmāspi'tnī'lh pu'xamācāuj xaplata tumīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas, ⁴ ē cāhuanilh:

—Quit ictlahualh tū jā tze ixpālacata icmacamāstā'lh chī'xcu' tī jā tū ixlaclē'n.

Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Huā'mā' jā quincuentaca'n. Cuenta catlahua' hui'x.

⁵ Judas a'lh nac templo ē tilhquītamācnūlh na ixpūchakān templo tumīn ē a'lh tā'kpixchī' a'katin nac quī'hui'.

⁶ Xanapuxcu'nu' pālejni' tasacli tumīn ē talāhuanilh:

—Jāla namojōyāuj jā mojócan tumīn tū mālac-nūni'can Dios. Huā'mā' tumīn līxokocanī't namā-maknīnī'nīncan chā'tin chi'xcu'.

⁷ Tachihuīna'nli ē taputzalh chī natalītamāhua pītzuna'j ti'ya't. Huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan Ixti'ya't Alfarero ē a'ntza' ixcāmā'cnūcan makatiyātī'n. ⁸ Chuhua'j māpācuhuīcan Ti'ya't tū Ixtapalh Ka'lhni' ixpālacata lī-tamāhuaca tumīn tū ixlīxokocanī't namā-maknīnī'nīncan chā'tin chi'xcu'. ⁹ Chuntza' mākentaxtūca huā'mā' tū huanli a'kchihuīna' Jeremías jā tzo'kli na ixtachihuīn Dios: "Cātayaca pu'xamacāuj tumīn ixla' plata (ū'tza' ixtapalh chā'tin chi'xcu' chuntza' chī tahlualh makapitzīn israelitas). ¹⁰ Huā'mā' tumīn lī-tamāhuaca ixti'ya't Alfarero chuntza' chī quimāpa'ksīlh Māpa'ksīni' Dios."

Jesús na ixlacatīn Pilato

Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38

¹¹ A'cxni' Jesús ixyālh na ixlacatīn gobernador Pilato, ē ū'tza' kelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Jesús huanilh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

¹² A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtalīmālacsu'yū, Jesús jā tū kelhtīni'lh. ¹³ Pilato kelhasqui'nīpālh Jesús:

—¿Ē jā kexpa'ta' tū talīmālacsu'yuyān tachi'xcuhuī't?

¹⁴ Jesús jā tū kelhtīlh. Ū'tza' līlī'a'cnīlh gobernador.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

¹⁵ Ixa'nān a'ktin tahlui'lat ē a'cxni' ixlamā'lh cā'tani', gobernador ixmakxteka chā'tin tachī'n. Tachi'xcuhuī't ixtalacsaca tachī'n tī namakxtekan. ¹⁶ Ixtanūmā'lh chā'tin tachī'n tī ixuanican Barrabás. Calhāxcuhuālh ixlakapascan huā'mā' Barrabás. ¹⁷ A'cxni' ixtatalacx-timīnī't tachi'xcuhuī't, Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchūyā tachī'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Ē na'icmakxteka Barrabás o na'icmakxteka Jesús tī māpācuhuīcan Cristo?

¹⁸ Chuntza' huanli Pilato ixpālacata xla' ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzi'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh.

¹⁹ Līhuan ixuī'lh Pilato jā ixtlahuacan justicia, ixpuscāt macā'ni'lh tachihuīn ē huanilh: "Jā timaktanū'ya' ixpālacata huā'mā' tzeza chi'xcu'. Jā tze chī ixlakahuā'lxaktzī'lh tzamā' chi'xcu' huā' kōtan tzī'sa."

²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtā'chihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīsqū'nīli camakxteka Barrabás ē tahluanli camaknī-ca Jesús. ²¹ A'maktin cātā'chihuīna'nli gobernador ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchūyā tachī'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Jesús o Barrabás?

Xlaca'n tahluanli:

—Iclacasqui'nāuj Barrabás.

²² Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' Jesús tī māpācuhuīcan Cristo?

Ixlīpō'ktuca'n takelhtīlh:

—¿Caxtokohua'ca'ca!

²³ Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahluanilh:

—¿Caxtokohua'ca'ca!

²⁴ A'cxni' Pilato cuenta tlahualh jāla ixcāmāko'xamixī ē ā'chulā' ixtatā'kaquī'mā'nālh ē jāla cāskahuī'lh, xla' squi'nli xcān. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't Pilato makacha'ka'lh ē cāhuanilh:

—Quit jā iclē'n cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī. Jā tū tlahuanī't tū jā tze. Hui'xina'n nalī'pinā'tit cuenta.

²⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't takelhtīlh:

—¿Quina'n ē quincamana'ca'n na'iclē'nāuj cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī!

²⁶ Chuntza' Pilato māxtulh Barrabás ē makxtekli. Palaj tunca māpa'ksīlh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

²⁷ Ā'līstān ī'soldados gobernador Pilato talē'lh Jesús nac pūchihuīn ē tamākēstokli līhuhua' soldados ē talī-tamacstī'li'lh. ²⁸ Palaj tunca tamāmakxtulh ixlū'xu' ē tamā'hekē'lh xasmanta'jua' lu'xu'. ²⁹ Tatlualh a'ktin corona ixla' lhtucu' ē tamā'knūlh. Tamaxquī'lh qui'hui' tū chi'palh na ixmacapekcāna'j. Tatatzokostani'lh ē talīlītzī'nli ē tahluanilh:

—¿Calakachi'xcuhuī'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

³⁰ Nā talakachojmanīlh ē tachi'palh ixqui'hui' ē talīcucni'cli. ³¹ A'cxni' talīlītzī'nkō'lh chuntza', tamā-makxtulh ixlū'xu' xasmanta'jua' ē tamā'hekē'pālh ixlū'xu' tū ixla' ixuanī't. Palaj tunca talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

³² Līhuan ixta'a'mā'nālh, tapāxtokli chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene ē ixtacuhuīni' Simón. Sāmācu'quī'ca ix-cruz Jesús.

³³ Chuntza' ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanīcu'tun Ixa'kxāk Nīn. ³⁴ A'ntza' maxquī'ca Jesús xaxcān vinagre tū ixmojōni'canī't catūhuā'lh tū xū'ni' hua'chi xī'cxī'. Palh ixua'lh, jā ixtimakca'tzī'lh chī napātīni'n. A'cxni' xla' kelhuanalh, jā hua'lh.

³⁵ A'cxni' ixtaxtokohua'ca'nī'ttza', soldados tamāpītzilh ixlū'xu' Jesús na ixpu'na'i'tātca'n ē talīmāxtulh suerte nataca'tzī tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xlaca'n. Chuntza' mākentaxtūca tū huanli a'kchihuīna' jā tzo'kli: "Tamāpītzilh quīlu'xu' na ixpu'na'i'tātca'n; tatlualh suerte tū talīmāxtulh." ³⁶ Palaj tunca tahlui'lalh nata-maktaka'lha. ³⁷ Hui'līca nac cruz a'ktin letrero na ixa'cpūn Jesús. A'ntza' ixtzokcanī't tū ixpālacata līx-tokohua'ca'ca. Ixtzokcanī't: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁸ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na ixpekxtūxūqui. ³⁹ Tī ix-

tatētaxtumā'nalh tasakā'lilh ixa'kxākca'n ē talakapalalh
⁴⁰ ē tahananilh:

—Hui'x ixlactlahuacu'tuna' xaka'tla' templo ē
 ixyāhuapala'cu'tuna' ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj.
 Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu hui'x milīmān. Palh hui'x
 t'Ska'ta' Dios, cayujti nac cruz.

⁴¹ Nā chuntza' ixtalīlītzi'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē
 xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Fariseos ē xana-
 puxcu'nu' israelitas lacxtim ixtalīlītzi'mā'nalh ē ix-
 talāhuanimā'nalh:

⁴² —Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapū-
 taxtu ixlīmān. Palh ixlīcāna' xla' ixPuxcu'ca'n israelitas,
 cayujli nac cruz chuhua'j ē chuntza' na'a'ka'tī'ni'yāuj xla'.

⁴³ Xla' līpāhuan Dios; chuhua'j Dios camakapūtaxtūlh
 palh ixlīcāna' pāxquī'. Quincāhuanin xla' t'Ska'ta' Dios
 —tahuah.

⁴⁴ Nā ka'lhāna'nī'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canīt, nā xla-
 ca'n talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

⁴⁵ Xlītza'la cā'pucsua' huanli calhāxcuhuālh nac
 cā'ti'ya'tna'. Tzuculh hua'chi tastu'nūt ē tanajīlh
 a'ktu'tun hora. ⁴⁶ Chī maktu'tun kōtanū, Jesús palha'
 ta'salh ē huanli:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? (Ē ū'tza' huanicu'tun:
 QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta'
 quina'cstu?)

⁴⁷ Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha' ē
 xlaca'n talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu' ta'sani'mā'lh a'kchihiūna' Elías.

⁴⁸ Xamaktin chā'tin tatu'jnu quītayalh catūhuālh
 hua'chi panamāc. Līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre ē cuc-
 chi'hua'ca'lh a'ktin qui'huī' ē quilhyāhualh Jesús
 nahua'. ⁴⁹ Ā'makapitzīn tahananli:

—Camakxtekti. Nalaktzī'nāuj palh Elías namin na-
 makapūtaxtū.

⁵⁰ Ā'maktin Jesús ta'salh palha' ē palaj tunca nīlh.

⁵¹ Huā'mā' puntzuna' taxtī'tpitzilh ka'tla' līlakamilīn xa-
 ka'tla' nac templo. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū
 ixmāpitzī templo. Tzuculh na ixquilhtūn xala' tālh mā'n
 ē tapūpitzilh hasta na ixtampān. Tī'ya't tachiquilh ē chi-
 huix tatapūpitzilh. ⁵² Tatalaqui'lh pūtā'cnūn ē tala-
 castālancuana'nli lhūhua' tī ixta'a'ka'tī'ni'nīt Dios ē ix-
 tanīnīt'tza'. ⁵³ Xlaca'n tataxtulh nac pūtā'cnūn ē a'cxni'
 ixlacastālancuana'nīt'tza' Jesús, tatanūlh nac cā'lacchic-
 ni' xatasicua'lanātlahuanīt jā huanican Jerusalén.
 A'ntza' cātasu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuhuīt.

⁵⁴ Capitán romano ē soldados tī ixtamaktaka'lh-
 mā'nalh Jesús tajicua'nli a'cxni' tachiquilh ti'ya't ē
 a'cxni' talaktzī'lh tū a'kspulalh. Xlaca'n tahananli:

—Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' t'Ska'ta' Dios ixuanīt.

⁵⁵ Lhūhua' puscan ixtalaktzī'mā'nalh makat. Ix-
 tastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' taxtulh nac estado
 Galilea ē ixtamaktāya. ⁵⁶ Na ixpu'na'i'tātca'n puscan nā
 ixtayāna'lh María Magdalena ē María tī ixtzī'ca'n Ja-
 cobeo ē José ē nā ixiu'lh ixtzī'ca'n ixka'hua'chan Zebe-
 deo.

Mā'cnūca Jesús

Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

⁵⁷ A'cxni' t'smalanka'namā'lh'tza', milh chā'tin chi'xcu'
 tī ixuanican José ē xala' nac cā'lacchicni' Arimatea. Rico
 ixuanīt ē nā ixa'ka'tī'ni' Jesús. ⁵⁸ Xla' laka'lh Pilato ē
 squi'ni'lh ixmacni' Jesús. Pilato māpa'ksīni'lh camax-
 quī'ca. ⁵⁹ José lē'lh ixmacni' Jesús ē līmaksuitli xat-
 ache'ke'n lu'xu'. ⁶⁰ Mā'cnūca a'ktin nac xasāsti' lhu'cu'
 tū ixcāxtlahuacanīt'tza' nac ka'tla' chihuix. Lhu'cu' ixta'
 José ixuanīt. A'cxni' līmālacchahualh a'ktin ka'tla' chi-
 huix nac lhu'cu', xla' a'lh. ⁶¹ Na ixlacapūn lhu'cu' ix-
 tahui'lāna'lh María Magdalena ē ā'chā'tin María.

Soldados tamaktaka'lhli jā ixmā'cnūcanīt Jesús

⁶² A'cxni' ixa'kspulanīt'tza' quilhtamacuj tū
 pūcāxui'līkō'can tū maclacasqui'ncan quilhtamacuj tū
 pūjaxcan, xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos talaka'lh Pi-
 lato. ⁶³ Tahananilh:

—Señor gobernador, quina'n iclacapāstacāuj tū
 huanli tzamā' chi'xcu' tī a'kškāhuī'nilh a'cxni' lakahuan-
 cus ixuanīt. Chuntza' huanli: "Ixlī'a'ktu'tun quilhta-
 macuj na'iclastālancuana'n na ixpu'na'i'tātca'n
 nīnī'n", huanli. ⁶⁴ Chuntza' camāpa'ksi'ni' tzej camakta-
 ka'lhca pūtā'cnūn hasta nati'a'cchā'n a'ktu'tun quilhta-
 macuj. Palhāsā' t'scujnu'nī'n natamin nataka'lh an ix-
 macni'. Tzē nacāhuanican tachi'xcuhuīt palh la-
 castālancuana'nīt na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuntza'
 ā'chulā' nacālī'a'kškāhuī'can tachi'xcuhuīt ē jā xapūla.

⁶⁵ Pilato cāhuanilh:

—Ā' tayāna'lh soldados. Cacālī'pintit ē calaktzī'ntit
 hui'xina'n chuntza' chī natamaktaka'lh.

⁶⁶ Xlaca'n ta'lh ē tzej tacāxtlahualh pūtā'cnūn ē
 hui'līca sello nac chihuix tū kelhui'līca. Cāmakxtekan-
 cha' soldados tī natamaktaka'lh.

Jesús lacastālancuana'nli

Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

28 Ī'sputnīt'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē
 Ī'xkakamā'lh'tza' domingo a'cxni' María Magdale-
 na ē ā'chā'tin María ta'a'lh nac pūtā'cnūn. ² Xamaktin
 palha' tachiquilh ti'ya't. Chā'tin ixāngel Māpa'ksīni'
 Dios ixyujnī'ta'nchi nac a'kapūn. A'cxni' chilh nac
 pūtā'cnūn, māpānūlh chihuix tū ixkelhui'līcanīt ē pū-
 tahuī'lh. ³ Ángel xkakalh hua'chi makli'pit ē ixlū'xu' sta-
 la'nka' ixuanīt hua'chi panamāc. ⁴ A'cxni' soldados ta-
 laktzī'lh, taxpipilh ē tajicua'xnīlh. ⁵ Ángel cāhuanilh
 puscan:

—Jā cajicua'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n putza-
 pā'na'ntit Jesús tī xtokohua'ca'ca. ⁶ Xla' jātza' tihuī'lh
 huā'tzā'. Lacastālancuana'nīt'tza' chuntza' chī huanli.
 Catanū'tit ē calaktzī'ntit jā ixmāpī'canīt. ⁷ Palaj capintit
 ē cacāhua'ni'tit t'scujnu'nī'n lacastālancuana'nīt'tza' na
 ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuhua'j xla' nacāpūlani'yān
 nac estado Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit. Cuenta
 catlahua'tit tū iccāhuaniyān.

⁸ Palaj tunca puscan tatapānūlh nac pūtā'cnūn. Ixtajicua'n ē nā tapāxuhualh. Tatu'jnu'n ta'a'lh cāhuani scujnu'nī'n. ⁹ Xamaktin Jesús cātasu'yuni'lh ē cātā'chihuīna'lh. Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Tachi'palh ixtujan ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh. ¹⁰ Xla' cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Capintit cacāmāca'tzīnī'tit quintā'timīn ixlacasqui'nca cata'a'lh nac estado Galilea ē a'ntza' naqintalakchā'n ē naqintalaktzī'n.

Tū tahananli soldados

¹¹ Lihuan ixta'a'mā'nalh puscan, makapitzīn soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pūtā'cnūn ē xlaca'n ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. Tahanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't. ¹² Tzamā' pālejni' talaka'lh xanapuxcu'nu' israelitas ē talīchihuīna'lh. Lhūhua' tumīn cāmaxquī'ca soldados ¹³ ē cāhuanica:

—Hui'xina'n nahua'nā'tit palh cā'tzī'sni' tamilh ī'scujnu'nī'n Jesús līhuan ī'lh tatapā'na'ntit ē xlaca'n taka'lh anli ixmacni'. ¹⁴ Palh namāca'tzīnīcan gobernador ī'lh tatapā'na'ntit, quina'n na'iclacāxlayāuj chī jā caticātalīmaknīn.

¹⁵ Soldados tamaktīni'lh tumīn ē ta'a'lh ē tahananli chuntza' chī ixcāhuanicanī't. Chuntza' israelitas tahanan hasta chuhua'j.

Jesús cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n

Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁶ Kelhacāujtin ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac estado Galilea a'ktin nac sipej tū Jesús lacsacli. ¹⁷ A'cxni' talaktzī'lh Jesús, talaktaquilhpūtalh masqui makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. ¹⁸ Jesús cālaktalacatzuna'jīlh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Quit quimaxquī'canī't ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn ē na'ic-cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac a'kapūn. ¹⁹ Chuntza' capintit calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj ē cacāmāsu'yuni'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't chī tzē quiscujnu'nī'n natahuan. Nacālīmā'kpaxī'yā'tit ixlītlī'hui'qui xaTāta' Dios ē ī'Ska'ta' ē Espīritu Santo. ²⁰ Nacāmāsu'yuni'yā'tit chī natalatā'kchoko ē chī natakexmatni' ixlīpō'ktu tū quit iccālīmāpa'ksīni'nī'ta'n hui'xina'n. Caca'tzī'tit quit pō'ktu quilhtamacuj iccātā'lamā'n hasta a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Amén.

Marcos

Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

1 Huā'mā' xatze tachihuīn tū māsu'yucan ixpālaca-ta Jesucristo tī ṽSka'ta' Dios.

2 Chā'tin profeta tzo'knulh chī Dios huanilh ṽSka'ta'. Chuntza' huanli:

Cakexpa'tti.

Quit na'icmaca'n quilacscujni' milacatīn tī napūlani'yān hui'x ē tī nacāxtlahua mintej.

3 Nā profeta Isaías tzo'knulh chuntza':

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan chā'tin tī palha' chihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.”

Chuntza' tzo'knulh Isaías.

4 Tzamā' mākentaxtūca a'cxni' Juan tī ixmā'kpaxīni'n ixtasu'yu nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Ixa'kchihuīna'n ē ix-cāhuani tachi'xcuhuī't:

—Calīlīpuhuanitit ixpālacata mincuentaca'n. Cacā-makxtektit ē nacātamāzta'nkēna'ni'yān ē ca'a'kpaxit.

5 Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac estado Judea ē xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tamilh takexmata tū huanli Juan. A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán.

6 Juan ixlhakā'nī't lu'xu' tū ixlīcāxtlahuacanī't ixchi'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n. **7** Ixa'kchihuīna'n ē ix-cāhuani tachi'xcuhuī't:

—Ālīstān namin ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhi'. **8** Quit ic-cālīmā'kpaxīnī'ta'n xcān; xla' nacāmacamini'yān Espīritu Santo.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22

9 Tzamā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' Nazaret xala' estado Galilea ē lakmilh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh. Juan mā'kpaxīlh Jesús nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán. **10** A'cxni' Jesús tacutli nac xcān, xamaktin laktzī'lh chī talaquī'lh nac a'kapūn ē mincha' Espīritu Santo ē ixtasu'yu hua'chi tantzasnān a'cxni' ixuyjmā'chi. Chilh na ixa'kpūn Jesús. **11** Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān —huanli.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13

12 Palaj tunca Espīritu Santo macā'lh Jesús nac cā'tzaya'nca ti'ya't. **13** Ixuī'lh a'ntza' nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam quilhtamacuj. A'ntza' skāhuī'ni' tī huanican Satanás, xla' ixputza chī Jesús jā ixkexmatni'lh Dios. Nā a'ntza' ixa'nan animalh tū ixtahua'nan. Ixāngeles Dios ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15

14 A'cxni' ixchī'canī't Juan, Jesús a'lh nac Galilea ē ixlī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn tū ixla' Dios. **15** Ixuan:

—Chilhtza' quilhtamacuj tū līlhcāna'ncanī't ē tala-catzuna'jīmā'lh tza' a'cxni' nalaktzī'ncan ixlīcāna' Dios māpa'ksīni'n. Calīlīpuhuanitit ixpālacata tū jā tze tū tlahuanī'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Ca'a'ka'īt'it xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'nī't.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chī'pananī'n squī'ti'

Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11

16 A'cxni' Jesús ixlātā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican Lago Galilea, xla' cālaktzī'lh Simón ē ixtā'tin Andrés. Ixtamojōmā'nalh nac xcān ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. Xlaca'n chī'pananī'n squī'ti' ixtahuanī't. **17** Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'ṽnī'yā'tit tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

18 Palaj tunca tamakxtekli ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

19 A'cxni' Jesús a'lh lacapunchuna'j, cālaktzī'lh Jacobo ē Juan ixcamana' Zebedeo. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh nac pūtacutnu' ē ixtalacachī'mā'nalh ixpūtayanca'n. **20** Palaj tunca Jesús cāmā'ta'satīnī'lh ē xlaca'n ta'a'kxtekui'līlh ixtāta'ca'n Zebedeo ē ṽscujnu'nī'n nac pūtacutnu' ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Lc. 4:31-37

21 Ta'a'lh nac cā'lacchicni' Capernaum. A'cxni' a'cchā'lh quilhtamacuj tū pūjaxcan, palaj tunca Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuhuī't.

22 Ixtalī'a'cnī chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh hua'chi chā'tin tī ka'lhī līmāpa'ksīn ē jā chuntza' chī tamāsu'yu xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. **23** Palaj tunca tanūlh nac templo chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Xla' ta'salh ē huanli:

²⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālak-miuj quina'n? ¿Ē ta'nī'ta' naquilāmālakspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē Xatasicua'lanātlahua hui'x.

²⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeza ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla'! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

²⁶ Chi'xcu' taxla'juani'lh ē jā tzeza ū'ni' palha' ta'salh ē taxtuni'lh. ²⁷ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talākel-hasqui'nīlh:

—¿Tūchu huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'mā'n quina'n? Xasāsti' huā'mā'. Huā'mā' chi'xcu' līchihuīna'n līmā-pa'ksīn. Hasta jā tzeza ū'nī'n takexmatni' a'cxni' xla' cāmāpa'ksī.

²⁸ Palaj tunca ta'a'kahuankō'lh calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixpālacata tū tlhualh Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39

²⁹ A'cxni' Jesús taxtulh na ixtemploca'n israelitas, palaj tunca a'lh ē tanūlh na ixchicca'n Simón ē Andrés. Tatā'a'lh Jacobo ē Juan. ³⁰ Ixpuhuiti' Simón ixmacscut-lamā'lh ē ixmā'lh. Palaj māca'tzīnīca Jesús. ³¹ Xla' a'lh ē macachi'palh ē mā'kaquī'lh ē palaj tunca tapānūni'lh chī ixmacscutla. Palaj tunca puscāt cāmāhuī'lh.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'

Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41

³² Kōtanūtzta' a'cxni' ixtā'cnūmā'lh'tza' chi'chini', cālīmi-ni'ca Jesús ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatatlā ē tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n. ³³ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n cā'lacchicni' tatakēstokli na ixtanquihltīn chic. ³⁴ Cāmātzeyīlh lhūhua' tī ixtata'jatatlā chu catūxcuhuālh ta'jatatlā ixtaka'lhī chā'tunu'. Cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeza ū'nī'n. Jā cāmāxtekli natachihuīna'n jā tzeza ū'nī'n ixpālacata jā ixlacasqui'n xla'ca'n ixtahualh tīchu xla'.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Lc. 4:42-44

³⁵ Ixlīlakalī tzi'saj Jesús tāquī'lh ē taxtulh ē a'lh lacatīn jā jā tī ixuī'lh. A'ntza' orarlīlh. ³⁶ Simón a'lh putza ē ā'makapitzīn tatā'a'lh. ³⁷ A'cxni' tamaclalh Jesús, tahuanih:

—Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taputzayān.

³⁸ Xla' cāhuanilh:

—Ca'a'uj nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū tahuī'lā-na'lh lacatzuna'j ē quit a'ntza' na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' iclīmīnī't.

³⁹ Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas ē cāmāxtulh jā tzeza ū'nī'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinī't

Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16

⁴⁰ Lakchā'lh Jesús chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatatlā tū māmāsī quinquīnīca'n tū huanican lepra. Xla' tat-zokostani'lh Jesús ē squi'ni'lh:

—Palh hui'x lacasqui'na', tze naquimātzeyī'ya'.

⁴¹ Jesús lakalhu'manli ē stu'ncli ixmacan ē xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeza'nti.

⁴² A'cxni' huanilh huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatatlā ē tzezanli. ⁴³ A'cxni' Jesús macā'lh, lacatejīn huanilh:

⁴⁴ —Catamaktaka'lhti ē jā tihua'ni'ya' nūn chā'tin.

Xmān calakpi pālej ē camāsu'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzezanī'ta'tza'. Namālacnūni'ya' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés ixpālacata tī ixmakx-tekni'ttza' tzamā' ta'jatatlā. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuhuī't tzezanī'ta'tza'.

⁴⁵ Xla' palaj tunca taxtulh ē tzuculh cāhuanitā'kchoko līlhūhua' ē cāhuanilh tū ixa'kspulanī't. Chuntza' Jesús jā'tza' la ixtanū nac cā'lacchicni' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ixpālacata jā ixlacasqui'n ixtatakēstokli. Chuntza' xmān tachokolh na ixquihltūn cā'lacchicni'. Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh ixtalaka'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī tī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26

² Ixlīlātma'j Jesús taspī'tli ē tanūpālh nac Capernaum. Tachi'xcuhuī't takexmatli ixuī'lh nac chic.

² Palaj tunca līlhūhua' talaktakēstokli hasta jā'tza' ixtatanūkō' ixpūchakān chic. Nā tatzumalh tanquihltīn. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios. ³ Talakmilh ā'makapitzīn ē na ixlacpu'na'i'tātca'n kelhatā'ti' chī'xcuhuī'n ixtapūlīmimā'nalh talajni'. Nac talajni' ixmā'lh chā'tin ta'jatatlani' tī tī'xcahuī'huananī't. ⁴ Jāla talakchā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhuī't ixlītsuma chic. Tapūtahua'ca'lh escalera ixa'kstīn chic ē ta'a'kstīxuakli chic ixlaktza Jesús.

A'cxni' tzej tamālaquī'lh, talīchī'lh lasu talajni' ē tapūmānūlh ta'jatatlani'. ⁵ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ni' ixlītlī'hui'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Quinka'hua'cha, icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

⁶ Ixtakexmatui'lāna'lh ā'makapitzīn xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē tapuhuanli ixa'cstuca'n:

⁷ “¿Tū ixpālacata chihuīna'n chuntza' huā'mā' chi'xcu'? Xla' mālakhā'nī'mā'lh Dios chī chihuīna'nli. Nūn chā'tin tze naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

⁸ Palaj tunca Jesús ixlīmān ca'tzīlh chī xla'ca'n ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstac-na'ca'n? ⁹ Icuanih'tza' ta'jatatlani': “Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui

mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē catlā'hua'nti”, chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna' tzezanli. ¹⁰ Quit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tze na'ic-cāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' tī tī'xcahuī'huananī't:

¹¹ —Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē capit na minchic.

¹² Xamaktin tā'kaquī'lh na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'lh ē sacli ixpūtama' ē taxtulh. Ū'tza'

talil'i'a'cnilh ixlipō'ktuca'n ē tamakapāxuih Dios ē tahuanih:

—Jā maktin laktzī'nī'tauj tū laktzī'uj chuhua'j.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32

¹³ Palaj tunca Jesús a'mpāl'h na ixquilhtūn mar. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talaka'lh ē ixcāmāsu'yuni'.

¹⁴ A'cxni' Jesús ixa'mā'lh, tētaxtulh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē laktzī'lh Leví ixka'hua'cha Alfeo. Jesús huanilh: —Caquistā'la'ni'.

Xla' tāyalh ē stālani'lh.

¹⁵ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixa'yamā'lh na ixchic Leví. Tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n līxokot ē ā'makapitzīn tī ixcālakmaka'ncan. Xlaca'n ix-cātā'huā'yamā'lh Jesús ē ī'scujnu'nī'n. Lhūhua' tī ix-tastālani'. ¹⁶ A'cxni' xamākelhtahua'kē'nī'nī'n līmā-pa'ksīn ē fariseos talaktzī'lh ixcātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī ixcālakmaka'ncan, tahuanih ī'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata cātā'huā'yan Jesús mātā'jīni'nī'n ē tī jā tzeya chi'xcuhuī'n?

¹⁷ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, cāhuanilh: —Xlaca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. Quit jā icmilh ic-cāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhuī't tī taca'tzī jā tze xlaca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39

¹⁸ ī'scujnu'nī'n Juan ē fariseos makatunu' ixtalīhui'lī jā ixtahuā'yan. Makapitzīn chi'xcuhuī'n talakmilh Jesús ē tahuanih:

—ī'scujnu'nī'n Juan ē nā ī'scujnu'nī'n fariseos makatunu' talīhui'lī jā tahuā'yan. ¿Tū ixpālacata miscu-ju'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Xlaca'n tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca, ¿ē natalīhui'lī jā catitahuā'yan? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan ixamigos. ²⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni'. A'cxni' namin tza-mā' quilhtamacuj, jā catitahuā'yah ixamigos ixpālacata natalīpuhuan. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixlīchihuīna'mā'ca ixlē'cstu.)

Jesús cāhuanipāl'h:

²¹ —Huā'mā' tū quit icmāsu'yu, ū'tza' xasāsti'. Palh catīhuā'lh namākentaxtū ē nā mākentaxtūcū'tun ixtahuī'latca'n mixū'nāpapna'ca'n, xla' nala hua'chi chā'tin tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' xamasni'. Xasāsti' lu'xu' nata'a'ktimī ē nastanca xamasni' ē a'ntza' jā taxtī'tli ā'chulā' ka'tla' nala. ²² Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta, jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Palh chuntza' ixtlahuaca, napanka ko'xka' a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva. Namojōcan xas-āsti' nac ko'xka'. A'cxni' naxcu'tan, jā catipankli. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús.

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'ī'lh tza'ktza' scujnu'nī'n

Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5

²³ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcātā'tē-taxtumā'lh ī'scujnu'nī'n nac a'ktin cā'tacuxtu. Xlaca'n tatzuculh ta'ī' pātin pātu' tza'ktza'. ²⁴ Palaj tunca tahuanih Jesús fariseos:

—Cala'ktzi'. Miscujnu'nī'n tascujmā'nalh ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés.

²⁵ Jesús cākelhtīh:

—¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlahualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsa ē cāspu'tni'lh līhua'. ²⁶ Tanūh na ixchic Dios a'cxni' Abi-atar xapuxcu' pālej ixuanī't ē hua'lh pāntzīn tū ixmālac-nūcanī't Dios. Jā minī'ni' ixa'lh huā'mā' pāntzīn ixpālacata xmān pālejni' tze natahua'. Nā David cāmaxquī'lh chi'xcuhuī'n tī ixtatā'a'mā'nalh.

²⁷ Nā Jesús cāhuanilh:

—Dios tlahualh quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacata-cā'n tachi'xcuhuī't ē jā tlahualh tachi'xcuhuī't ixpālacata quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²⁸ Chuntza' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē tze na'icmāpa'ksī tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chā'tin chi'xcu' ixmacascācni't

Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11

3 Jesús tanūpāl'h na ixtemploca'n israelitas. Ixuī'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni't.

² Tachi'xcuhuī't ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh namātzeyīni'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacata ixtalīmālacsu'yucu'tun. ³ Jesús huanilh chi'xcu' tī ixmacascācni't:

—Cata't ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

⁴ Cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—¿Tū ā'chulā' minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pū-jaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē minī'ni' na'icmakapūtaxtū chi'xcu' o na'icmakni't?

Xlaca'n ca'cs ixtahuī'lāna'lh. ⁵ Jesús cālaktzī'lh ixlipō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't. Ixsitzi'yāl'h ē nā ixlīlīpuhuayāl'h chī jā ixtalalahu'man ta'jatatlani' ē huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncli ixmacan, tzetza' ixuanī't. ⁶ Palaj tunca fariseos tataxtulh ē tatā'chihuīna'nli ixchi'xcuhuī'n Herodes chī natalīmakni' Jesús.

Jesús māsu'yulh na ixquilhtūn lago

⁷ Jesús a'lh na ixquilhtūn lago ē ī'scujnu'nī'n tatā'a'lh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh Jesús. A'cxni' takexmatli pō'ktu tū tlahualh Jesús, talakmilh nā xlaca'n xalanī'n nac estado Judea.

⁸ Xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n nac Idumea talakmilh Jesús. Xlaca'n xalanī'n ixtuntacut nac xcān Jordán ē xalanī'n lacatzuna'j cā'lacchicni' Tiro ē Sidón nā talakmilh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't talakmilh Jesús a'cxni' takexmatli tū tlahualh. ⁹ Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n cat-

acāxui'lilh a'ktin barco jā natojō ē chuntza' lhūhua' tachi'xcuui't jāla catitatancli. ¹⁰ Lhūhua' ix-cāmātzeyīnīt ē pō'ktu tī ixtata'jatatla ixtalaktalacatzu-na'jī ē ixtalālacxquitimā'nal. Ixtaxa'macu'tun Jesús. ¹¹ A'cxni' xla'ca'n tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī' talaktzī'lh Jesús, xla'ca'n tatatzokostani'lh ē palha' tahuani:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

¹² Xla' cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh jā ixtahuanli tīchu xla'.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16

¹³ Jesús a'lh nac sipej ē cāta'sani'lh tī cālacasqui'nli ē talakmilh. ¹⁴ Cālacsacli kelhacāujtu' tī natatā'latā'kchoko ē nacāmacā'n natamāsu'yu ixtachuīn Dios. ¹⁵ Nā xla'ca'n cāmāxqui'ca līmāpa'ksīn natamātzeyī ta'jatatlanī'n ē natamāxtu jā tzeza ū'nī'n. ¹⁶ Tzamā' kelhacāujtu': Simón tī hui'līni'ca ixtachuīni' Pedro, ¹⁷ ē nā Jacobo ē Juan ixtā'tin tī ixka'hua'chan Zebedeo ixtahuanīt ē xla'ca'n cāhui'līni'ca ixtachuīni' Boanerges tū huanicu'tun hua'chi jilini'. ¹⁸ Nā Andrés ē Felipe ē Bartolomé ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Tadeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁹ E' Judas Iscariote, xla' tī ā'līstān macamāstā'lh Jesús.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10

Jesús a'lh na ixchic. ²⁰ Tatakēstokpāl hūhua' tachi'xcuui't hasta jāla ixtahuā'yan Jesús ē ī'scujnu'nī'n. ²¹ A'cxni' ixtalapakasni'n taca'tzīlh huā'mā', xla'ca'n talakmilh natachi'pa ixpālacata ixtahuan xla' hua'chi chuyani' ixlīla.

²² Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī ixtaminī'ta'ncha' nac Jerusalén ixtahuan:

—Beelzebú, tī xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n, xla' tanūni'nīt Jesús. Ū'tza' cālīmāxtu jā tzeza ū'nī'n.

²³ Jesús cāta'sani'lh ē cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—¿Chī nalīmāxtucan Skāhuī'ni' palh ū'tza' tī tanūma'lh? ²⁴ Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzi ē talātucsa, jā catitāyāni'lh. ²⁵ Palh tampūtīn familia tatapitzi ē natalātucsa, jā catitāyāni'lh. ²⁶ ¿Chī Skāhuī'ni' nalīmāxtu ixtā'skāhuī'ni' palh chu ū'tza' tī māpa'ksīmā'lh? Palh Skāhuī'ni' natapitzi, jāla catitāyāni'lh; tzē nalakspūta.

²⁷ Jā tī chā'tin catitanūlh naka'lhāna'n na ixchic chā'tin tī tli'hui'qui palh jā pūla nachī'can ixtēcu' chic. A'cxni' chī'hui'līcanī'ttza', a'cxni' tzē'tza' namakka'lhāna'ncan.

²⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān: Tzē namā'tza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tachi'xcuui't ē catūxcuūlh jā tze tū tahuan. ²⁹ Palh catīhuālh ixuanlī jā tze tū tlahua Espīritu Santo, xla' jāla catimā'tza'nkēna'ni'ca. Xla' naka'lhī ixcuenta pō'ktu quilhtamacuj.

³⁰ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata ixtahuan: "Xla' ka'lhī jā tzeza ū'nī'."

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21

³¹ Ā'līstān tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús. Tatāyalh nac kēpūn ē māta'satīnīni'nca xla'. ³² Tachi'xcuui't ixtalītasti'li'nī't ē tahuaniilh:

—Tayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē tatā'chihuīna'ncu'tunān.

³³ Xla' cākelhtīlh:

—¿E' ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

³⁴ Ixcālaktzī'nkō' ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'lh ē ixtalītasti'li'nī't ē cāhuanilh:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n Dios, ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8

4 Palaj tunca Jesús tzucupāl hūhua' tachi'xcuui't ē ū'tza' lītojōlh a'ktin nac barco. Tahuī'lh nac barco tū ixuī'lh na ixkelhni' xcān. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tatachokolh na ixquilhtūn xcān. ² Lhūhua' ixcālīmāsu'yunimā'lh tū līca'tzīni'can. A'cxni' ixcāmāsu'yuni'mā'lh, cāhuanilh:

³ —Cakexpa'ttit. Ixuī'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'n ixlīcha'nat. ⁴ A'cxni' ixmakahuanīmā'lh līcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamīlh spūnī'n ē tasacua'lh. ⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlh mā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlh mā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chīni'lh, scācli xapa'lh-ma' ixpālacata jāla tā'cnūlh ixtankēx'k ē xneklī. ⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lh-tucū'n ē lhtucu' tastacli ē tamā'ktzī'lh ē jā tū taha'ca'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze ti'ya't ē pu'nli ē stacli ē māstā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāstā'lh pu'xamacāuj ē ā'makapitzīn tamāstā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamāstā'lh a'ktin cientu.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' lhūhua' tachi'xcuui't, xmān tatachokolh Jesús ē kelhacāujtu' ē ā'makapitzīn huampala. Kelhacāujtu' takelhasqui'nīlh ixpālacata tū līca'tzīni'can. ¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yuni'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Ā'makapitzīn iccālītachihuīna'n xmān chī natalīca'tzīni'n. ¹² Chuntza' masqui takexmatli, jā catitaca'tzīlh ē masqui talaktzī'n, tasu'yu hua'chi jā talacahuāna'n. Ū'tza' jā catitalīlak-palīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē jā caticāmā'tza'nkēna'ni'ca ixcuentaca'n.

Tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Palh jā kexpa'tā'tit huā'mā' tū līca'tzīni'can, jā cati-ca'tzī'tit ixlīpō'ktu ā'makapitzīn. ¹⁴ Cha'nāna' cha'nli ix-tachihuīn Dios. ¹⁵ A'tntza' jā yujli līcha'nat nac tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcu'huī't tī takexmatli ē palaj milh skāhuī'ni' ē cāmāpātza'nkēnīlh tū ixtasca'tnī't.

¹⁶ Nā chuntza' jā yujli līcha'nat nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakatī.

¹⁷ Hua'chi līcha'nat tū jā ixka'lhī pūlh mā'n ix-tankēxē'kca'n jā tāyani'lh, chuntza' xla'ca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o a'cxni' cāputza-stālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jā'tza' talakatī ē tamakxteku'tun ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Jā yujli līcha'nat nac cā'lhtucū'n, ū'tza' hua'chi xla-ca'n tī takexmata tachihuīn ē sca'ta. ¹⁹ Masqui tasca'tli, talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Nā talacasqui'n lhūhua' catūhuālh. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmakxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jā'tza' tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Chuntza' tzamā' hua'chi lhtucu' tū tamā'ktzī'lh līcha'nat.

²⁰ Jā yujli līcha'nat nac tze ti'ya't, ū'tza' hua'chi xla'ca'n tī takexmata tachihuīn ē tasca'ta ē tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlīpō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxui Dios. Xla'ca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh pu'xamacāuj ē makapitzīn ā'chulā' taca'tzī tamakapāxui Dios. Xla-ca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh tu'tumpu'xam o a'ktin cientu ixtahua'ca't.

Chī lītaxtu hua'chi pūcās

Lc. 8:16-18

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Jā tī chā'tin līmin pūcās ē nalīmakchahua catūhuālh o nahui'lī na ixtampīn tama'. Hui'līcan a'ktin nac mesa o a'ktin nac cajón. ²² Pō'ktu tū tatzē'knī't chuhua'j, pō'ktu namāsu'yukō'can. Tū tatzē'knī'tcus, ū'tza' naca'tzikō'can. ²³ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

²⁴ Chuntza' cāhuanilh Jesús:

—Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit. Palh nalīhui'lī'yā'tit nasca'tā'tit, Dios nacāmaktāyayān ē ā'chulā' nasca'tā'tit. ²⁵ Tī cuenta tlahua ixtachihuīn Dios, ā'chulā' nasca'ta. Tī jā cuenta tlahua, napātza'nkākō' tū kexmatnī't.

Chī lītaxtu hua'chi līcha'nat ē chī līstaca

²⁶ Jesús huanli:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' nacha'n līcha'nat nac ti'ya't. ²⁷ Xla' nalh-tata tzi'sa ē natā'kaquī' tzi'saj. Līcha'nat napu'n ē nastaca ē xla' jā ca'tzī chī līpu'nli ē chī līstacī. ²⁸ Ti'ya't ixlīmān makapu'nli; pūla tasu'yu xapa'lhma' ē palaj tunca xaxihuī't ē ā'līstān tza'ktza'n. ²⁹ A'cxni' scāclitza' ē

cuxi'tza' nahuan, palaj tunca ī'can ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napū'ī'can.

Chī lītaxtu hua'chi xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19

³⁰ Jesús huanli:

—¿Chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī nalīmāsu'yuyāuj chī natalhūhua'n xla'ca'n tī Dios cāmāpa'ksi? ³¹ Natalhūhua'n hua'chi a'ktin xalīcha'nat tū huanican mostaza. Huā'mā' xalīcha'nat ā'chulā' xamactzina'j ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat tū cha'ncan. ³² A'cxni' cha'ncanī'ttza', ē nastaca, ka'tla' nahuan ē lhūhua' ixpekenī'n naka'lhī. Chuntza' spūnī'n tze natatlahua ixmāsekca'n jā skē'knin.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:34-35

³³ Chuntza' lhūhua' ixcālīmāsu'yuni' tū līca'tzīni'can ē līlacatzucu cāmāsu'yuni'lh chuntza' chī tze natalīasca'ta. ³⁴ Xmān tū līca'tzīni'can ixcālītā'chihuīna'n tachi'xcu'huī't. A'cxni' ixlīmānca'n xla' ē ī'scujnu'nī'n, tzej ixcālīmāsu'yuni' ixlīpō'ktu.

Jesús cāmāca'csīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25

³⁵ Kōtanūtza' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj ixtuntacut nac xcān.

³⁶ Jesús ixuī'lhcus nac barco, ē chuntza' talīlē'lh nac barco ē cāmakxteklī lhūhua' tachi'xcu'huī't. Ā'makapitzīn barco nā tatā'a'lh ixtuntacut nac xcān.

³⁷ A'cxni' ixtatacutmā'nalh, palha' tzuculh ū'nun. Mar sno'kli barco ē ixlītatzumamā'lh xcān. ³⁸ Jesús xtum ixmā'lh nac barco ē ī'lhtatamā'lh ē ixa'ktzi'mā'lh a'ktin ixa'ktzi'. Tamālahuanīlh ē tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tā'cnūmā'nauj ē hui'x jā cuenta tlahua'ya'.

³⁹ Jesús tā'kaquī'lh ē lacaquilhnīlh ū'ni' ē huanilh mar: —Caca'csla'.

Ca'cslalh ū'ni' ē ca'cs tahuī'lh mar. ⁴⁰ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? Jā quilālīpāhuanāuj.

⁴¹ Talī'a'cnīlh ē talāhuanilh chā'tunu' xla'ca'n:

—¿Tichūyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tze cāmāpa'ksi ū'ni' ē mar ē takexmatnī'.

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī ixcāka'lhī jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39

5 Tachā'lh xla'ca'n ixtuntacut mar nac a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara. ² A'cxni' Jesús tacutli nac barco, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh chā'tin chi'xcu' tī taxtulh na ixpu'nan pūtā'cnūn. Ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. ³ Xla' ixlahuī'lh nac lhu'cu' jā ixcāmā'cnūcanī't nīnī'n. Jā tī chā'tin tze ixchī' ē masqui ixlīchī'can cadenas. ⁴ Makl-hūhua' ixtūpixchī'canī't ē ixmacatūpixchī'canī't līcā'n ē cadenas ē xla' lacpu'xli cadenas ē lacstīn tlahualh līcā'n ē jā tī chā'tin tze ī'skāhuī'. ⁵ Cā'tzī'sni' ē cā'cu'huīni' jā ixuī'lh lhu'cu' ē na ixlacapūn sipej pō'ktu quilhtamacuj ix-

ta'satā'kchoko ē ixlitākāhuī'can chihuix. ⁶ Makatcus ixmimā'cha' Jesús a'cxni' chi'xcu' laktzī'lh ē laktu'jnulh ē lakachi'xcuhuī'lh. ⁷ Tā'chihuīna'nli palha' ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh, Jesús? Hui'x ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mimaca'tzi tū ictlahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

⁸ Chuntza' ī'squi'ni'mā'ca Jesús ixpālacata xla' ixu-aninī't jā tzeza ū'ni':

—Cataxtuni' tzamā' chi'xcu'.

⁹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī huanica'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión ixpālacata quina'n lhūhua'.

¹⁰ Ixtasqui'ni'mā'nalh Jesús jā cacāmacā'lh makat.

¹¹ Lhūhua' pa'xnī'n ixtahuā'yamā'nalh lacatzuna'j a'ntza' na ixlacapūn sipej. ¹² Jā tzeza ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Caquilāmacamini'uj lhūhua' pa'xnī'n ē tzē na'ic-tanūpalayāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xnī'n.

¹³ Palaj tunca cāmakxtekli natatanū. Jā tzeza ū'nī'n tataxtuni'kō'lh chi'xcu' ē tapūlactojōlh ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n. Xlaca'n tatu'jnulh ta'a'lh lacatampān ē tato-jōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh. Chī a'ktu' mil pa'xnī'n ixtahuani't.

¹⁴ Chi'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pa'xnī'n ē tatzā'lalh ē tamāca'tzīnīni'lh nac cā'lacchicni' ē ixquilitūn cā'lacchicni'. ¹⁵ A'cxni' ā'makapitzīn tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, xlaca'n talaktzī'lh chi'xcu' tī jātza' ixcāka'lhī jā tzeza ū'nī'n. Xla' ca'cs ixuī'lh ē ixmālhekē'canī'ttza'. Xlaca'n tajicua'nli. ¹⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanilh tū ixa'kspulanī't chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē nā tū ixcā'a'kspulanī't pa'xnī'n. ¹⁷ Palaj tunca tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza'.

¹⁸ A'cxni' Jesús ixtojōmā'lh nac barco, milh chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē squi'ni'lh camakxtekli natā'a'n. ¹⁹ Jesús jā makxtekli natā'a'n ē huanilh:

—Cataspi'tti na minchic ē nacāhua'ni'kō'ya' mintalapasni' ē minamigos lhūhua' tū Māpa'ksīni' tlahuani'nī'ta'n ē chī lakalhu'manī'ta'n hui'x.

²⁰ Chi'xcu' a'lh ē calhāxcuhuālh jā huanican Decápolis xla' tzuculh līchihuīna'n tū Jesús tlahuani'lh. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56

²¹ A'cxni' Jesús pūtacutpālh barco ixtuntacut nac xcān, talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcuhuī't jā xla' ixuī'lh lacatzuna'j nac mar. ²² Milh chā'tin xapuxcu' ixtemploca'n israelitas ē ixtacahuīni' Jairo. A'cxni' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh. ²³ Squi'ni'lh ē huanilh:

—Quintzu'ma'jāt nīmā'lh tza'. Cata't ē namacaxa'ma'ya'. Natzeyan ē nalatahui'lapala.

²⁴ Jesús tā'a'lh. Ixtastālani' lhūhua' tachi'xcuhuī't ē ixtalālacquititēlha. ²⁵ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatata. Ixka'lhī'tza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ix-cāsni' ixka'lhīni'. ²⁶ Lhūhua' doctornu' ixtamakapātīnīnī't ē ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn ē jā tū tū ixmacuani'. Ā'chulā' ixlamā'. ²⁷ Ixkexmatnī't chī ixtlahua Jesús ē lak-

talacatzuna'jīlh na ixchakēn na ixpu'nanca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't ē xa'malh ixlu'xu'. ²⁸ Chuntza' tlahualh ixpālacata puhuanli: "Xmān ca'icxa'malh ixlu'xu' ē na'ictzeyan." ²⁹ Chuntza' palaj tunca tzeyanli. Makca'tzīlh na ixmacni' ixtzeyanī'ttza' ixta'jatata. ³⁰ Palaj tunca Jesús u'cxca'tzīlh chī ixlīmātzeyīnī't ixlītlī'huī'qui. Cālaktalakspi'tli tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—¿Tīchu xa'malh quilu'xu'?

³¹ Tahuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Laktzī'na' chī lhūhua' tachi'xcuhuī't talālacx-quitīyān. Ē hui'x kelhasqui'nīni'na': "¿Tīchu quixa'malh?"

³² Xla' calhāxcuhuālh ixlacaputzamā'lh nalaktzī'n tī ī'xa'manī't. ³³ Puscāt ixca'tzī tū ixa'kspulanī't ē chī ixtzeyanī'ttza' ē xla' ixjicua'n. Ī'xpipitēlha laka'lh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanikō'lh. ³⁴ Xla' huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit. Tzeyanī'ta' mintajatat.

³⁵ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tamilh makapitzīn xalanī'n na ixchic Jairo. Tahuanilh Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. ¿Tū ixpālacata māmakchu'yī'ya'cus Mākelhtahua'kē'ni'?

³⁶ Jesús jā cuenta cātlahuani'lh tū ixtahuan. Huanilh xapuxcu' xala' nac templo:

—Jā cajicua'nti, xmān ca'a'ka'ī'.

³⁷ Jesús jā makxtekli jā tī chā'tin nastālani', xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ixtā'tin Jacobo. ³⁸ Ta'a'lh na ixchic xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. A'cxni' tachā'lh, Jesús laktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh. ³⁹ Jesús a'cxni' tanūlh, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata ta'sayā'tit ē calhua'nā'tit? Tzu'ma'jāt jā nīnī't, xmān lhtatamā'lh.

⁴⁰ Xmān talīlītzi'nli. A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh ixlipō'ktuca'n, cālē'lh ixtāta' tzu'ma'jāt ē ixtzī' ē tī ixtatā'minī't. Tatanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt.

⁴¹ Macachi'palh tzu'ma'jāt ē huanilh:

—Talita cumi. (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: Tzu'ma'jāt, icuanīyān catā'kaqui'.)

⁴² Palaj tunca tā'kaqui'lh tzu'ma'jāt ē xla' ixlātā'luan. Xla' ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta. Tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh ē tajicua'nli. ⁴³ Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin ixtamāca'tzīnīlh ē cāhuanilh:

—Camāhuī'tit tzu'ma'jāt.

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30

6 Jesús taxtulh a'ntza' ē taspī'tli na ixcā'lacchicni' jā ī'stacnī't ē tastālani'lh ī'scujnu'nī'n. ² A'cxni' chilh quilhtamacuj tū pūjaxcan, tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Lhūhua' tachi'xcuhuī't takexmatli ē talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Jāchu sca'tli huā'mā' chi'xcu' tū ca'tzī? ¿Tuchūyā talacapāstacni' maxqui'canī't? ¿Chī tzē nacālītlahua tza-mā' lī'a'cnīn? ³ Ū'tza' huā'mā' xuacna' ē María ixtzī'. Nā xla' ixpuxcu'ca'n Jacobo ē José ē Judas ē Simón. Tahui'lāna'lh huā'tzā' xanastancunu' puncan.

Ū'tza' talīsītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. ⁴ Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuhuī'can calhāxcuhuālh na'a'n. Xmān xalanī'n na ixcā'lacchicni' ē ixtalapakasni'n jā talakachi'xcuhuī'cu'tun.

⁵ A'ntza' na ixcā'lacchicni' Jesús jāla tlhualh lī'a'cnīn. Xmān cāxa'malh makapitzīn ta'jatatlani'n ē cāmātzeyīlh. ⁶ Jesús lī'a'cnīlh ixpālacata jā ta'a'ka'īlh. Ixmāsu'yutēlha nac a'katunu' lacsti'na'j cā'lacchicni'.

Jesús cāmācā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n

Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6

⁷ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē tzuculh cāmācā'n chā'tu'yūn ē cāmāxquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeza ū'nī'n. ⁸ Cāhuanilh:

—Jā tū tilī'pinā'tit nac tej, nūn morralh, nūn pāntzīn, nūn tumīn na mimbolsaca'n. Xmān nalī'pinā'tit mimpāla'cca'n ē ⁹ natatūnū'yā'tit mincaclhi'ca'n. Jā tilī'pinā'tit pūtu' milu'xu'ca'n, xmān pūtin.

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Calhāxcuhuālh nac chic jā nachipinā'tit, a'ntza' nat-achokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit nac tzamā' cā'lacchicni'. ¹¹ Palh catīxcuhuālh jā cātāmānūyān na ixchic ē palh jā takexmatcu'tun tū hua'nā'tit, cataxtutit tzamā' cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxitit mintujanca'n ē nayuja pokxni' na ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yū'yā'tit xla'ca'n natalēn cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', xla'ca'n natapātīni'n ixpālacata jā takexmatcu'tunli. A'chulā' natapātīni'n xla'ca'n ē jā xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra —cāhuanilh.

¹² Ta'a'lh scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yuni' tachi'xcuhuī't ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

¹³ Tamāxtulh lhūhua' jā tzeza ū'nī'n. Ixcālīmūtlahua aceite lhūhua' ta'jatatlani'n ē cāmātzeyīlh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9

¹⁴ Rey Herodes kexmatli tū ixtlahuamā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tī ixtalīchihuīna'mā'nalh. Herodes huanli:

—Juan tī ixmā'kpaxīni'n lacastālancuana'nī't ixlacpu'na'ī'tātcan nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītlī'hui'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

¹⁵ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza' Elías tī ixa'kchihuīna' Dios xalanī'n makāstza'. A'makapitzīn ixtahuampala:

—Ū'tza' a'kchihuīna' chī xalanī'n makāstza'.

¹⁶ A'cxni' huanica Herodes tū tlhualh Jesús, xla' huanli:

—Ū'tza' Juan tī icmā'a'cchu'cunīni'lh. Xla' lacastālancuana'nī't ē taxtulh na ixpu'nan nīnī'n.

¹⁷ Herodes ū'tza' ixmāpa'ksīnī't ē ixmāchi'panīni'nī't Juan ē ixmāchī'nīni'nī't nac pūlāchī'n ixpālacata Herodías tī ixpuscāt Felipe ixuanī't. Huā'mā' Felipe ixtā'tin Herodes. Herodes ixtā'tahui'la tzamā' puscāt.

¹⁸ Juan ixuanīni't Herodes:

—Jā minī'ni' chī tā'tahui'la'ya' ixpuscāt mintā'tin.

¹⁹ Ū'tza' Herodías līlālh ixtā'lāquiclhaktzi' Juan ē ixmāknīcu'tun. Jāla ixmaknī ²⁰ ixpālacata Herodes ixjicua'ni' Juan. Ixca'tzī tzeza chī'xcu' ixuanī't Juan ē līlacatejtīn ixtatlā'huan. Ū'tza' Herodes jā līmāxtekli Herodías natlahuani' Juan tū ixtlahuacu'tun. Masqui Herodes tamakchuyīlh ixpālacata tū māsuyulh Juan, ixkexmatcu'tun. ²¹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Herodías tzē tlhualh ixtapāxuhuān. Herodes tlhualh ixcā'tani' a'cxni' chā'lh ixcā'ta. Cā'invitarlīlh nacātā'huā'yan na ixchic xanapuxcu'nu' ē xamāpa'ksīni'nī'n ē generales tī ixtatā'scuja nac estado Galilea. ²² Ixtzu'mā'jāt Herodías tanūlh ē tīlīh ē cāmākapāxūilh Herodes ē tī ixcātā'huā'yamā'lh. Rey Herodes huanilh tzu'mā'jāt:

—Caquisqui'ni' tū lacasqui'na' ē quit na'icmaxquī'yān.

²³ Lacatejtīn huanilh:

—Ixlīcāna' tū icuanin. Na'icmaxquī'yān tū naquisqui'ni'ya' masqui i'tāt jā quit icmāpa'ksī.

²⁴ Tzu'mā'jāt taxtulh ē kelhasqui'nīlh ixtzī':

—¿Tū na'icsqui'ni'?

Xla' huanilh:

—Nasqui'na' ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'.

²⁵ Tzu'mā'jāt palaj tunca tanūlh jā ixu'īlh rey ē huanli:

—Iclacasqui'n ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Chuhua'j palaj tunca naquimaxquī'ya' a'ktin nac pulātu.

²⁶ Ū'tza' līlīpuhuanli rey Herodes ixpālacata tū ixmālacnūni'nī't tzu'mā'jāt. Masqui līlīpuhuanli, jātza' la lakpalīlh ixtachihuīn ixpālacata ixtakexmatni'ttza' tī ixcā'invitarlīcanī't. ²⁷ Palaj tunca rey māpa'ksīlh chā'tin mayūlh nalīmīn ixa'kxāk Juan. Xla' a'lh nac pūlāchī'n ē a'cchu'culh. ²⁸ Līmīnca ixa'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxquī'ca tzu'mā'jāt. Tzu'mā'jāt maxquī'lh ixtzī'.

²⁹ A'cxni' cāmāca'tzīnīca ī'scujnu'nī'n Juan, xla'ca'n tamīlh ē tasacli ixmacni' ē tamā'cnūlh nac a'ktin pūtā'cnūn.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n

Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

³⁰ A'cxni' apóstoles talaktaspi'tli Jesús, tahuanikō'lh pō'ktu tū ixtatlahuanī't ē tū ixtamāsu'yuni't. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit xmān hui'xina'n ē caquilātā'miuj jā nūn chā'tin lahuī'lh ē najaxāuj macsti'na'j.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtaquīlakla Jesús ē chuntza' ī'scujnu'nī'n jāla ixtahuā'yan. ³² Tatojōlh a'ktin nac barco xmān xla'ca'n ē ixta'a'mā'nalh jā jā tī ixa'nancan.

³³ Lhūhua' tachi'xcuhuī't talaktzī'lh a'cxni' ixta'a'mā'nalh ē talakapasli. Xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' catujan tatu'jnulh a'ntza' ē tachā'lh pūla. ³⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē cālakalhu'manli ixpālacata tatasuyulh hua'chi purecu' tū jā taka'lhī tī nacāmaktaka'lha. Tzuculh cāmāsu'yuni' lhūhua' catūhuālh. ³⁵ A'cxni' ī'smalanka'namā'lhtza', scujnu'nī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—Kōtanū'tza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. ³⁶ Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n calhāhuālh jā yākō'lh chic ixpālacata jā taka'lhī tū natahua'.

³⁷ Jesús cākelhtl̄h:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Tahuanilh:

—Lhūhua' tachi'xcuui't. Ixlasqui'nca makās namakscujcan ē chuntza' tzē nalitamāhuacan pāntz̄in tū na'iccāmāhuī'yāuj xla'ca'n.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī maclā't pāntz̄in ka'lhī'yā'tit? Caquīlaktz̄ī'ntit.

Taquīlaktz̄ī'lh ē a'cxni' taca'tz̄ilh, tahuaniilh:

—Macquitzis pāntz̄in ē tantu' squī'ti'.

³⁹ Xla' cāmāpa'ksilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzitit ē xtum catatahuī'lh pūlacatunu' nac cā'seketni'.

⁴⁰ Ixu'lh pūlacatunu' jā tatauī'lh a'ktin cientu. Nā ixu'lh ā'makapitz̄in pūlacatunu' jā tatauī'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴¹ Jesús cātayalh macquitzis pāntz̄in ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tz̄in Dios. Cāche'keni'lh pāntz̄in ē cāmāquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xla'ca'n tamāpitz̄ilh na ixpu'nanca'n tachi'xcuui't. Nā cāmāpitz̄ini'lh tantu' squī'ti' ixlīpō'ktuca'n. ⁴² Taha'lh ixlīpō'ktuca'n ē taka'sli. ⁴³ A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tasacli xalacp̄itzun pāntz̄in ē squī'ti'. Lītatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūni'lh. ⁴⁴ Tī tahuā'yalh a'kquitzis mil chī'xcuui'n ixtahuanī't.

Jesús kelhtlā'huanli xcān

Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21

⁴⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catojō'tit nac barco ē capūla'tit ixtuntacut nac mar nac Betsaida līhuan quit na'iccāmācā'n tachi'xcuui't.

⁴⁶ A'cxni' ixcāmācā'nkō'nī'ttza', xla' tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarlī. ⁴⁷ A'cxni' tā'cnūlh chī'chini', Jesús ixlīmān ixu'lh nac ti'ya't līhuan ī'scujnu'nī'n ixta'a'mā'nalh nac barco ixpu'nanc mar. ⁴⁸ Jesús laktz̄ī'lh chī jāla ixa'n barco ixpālacata ixū'numā'lh. A'cxni' ī'xkakamā'lh, Jesús cālākmilh. Ixkelhtlā'huantēlha xcān ē ixcālāktalacatzuna'jilh. ⁴⁹ Xla'ca'n talaktz̄ī'lh ē tajicua'nli ē tata'salh. Ixlīpō'ktuca'n talaktz̄ī'lh catīhuālh ixkelhtlā'huantēlha xcān ē tapuhuanli ixtalākachuyamā'nalh ē ū'tza' talījicua'nli. Palaj tunca Jesús cātā'chihuīna'nli xla'ca'n ē cāhuanilh:

—Catahuixcānī'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmimā'lh.

⁵¹ Tojōlh nac barco jā ixtahui'lāna'lh xla'ca'n ē ca'cslalh ū'ni'. Xla'ca'n talī'a'cnīlh. ⁵² Masqui ixtalaktz̄ī'nī't chī Jesús mālhuuīlh pāntz̄in, jā ixta'a'ka'ni'lh ixlītlī'huī'qui Jesús.

Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlānī'n nac cā'lacchicni' Genesaret

Mt. 14:34-36

⁵³ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret ē tachī'jūlh ixbarcoca'n. ⁵⁴ A'cxni' tataxtulh nac barco, tachi'xcuui't talakapasli Jesús. ⁵⁵ Palaj ta'a'lh calhāxcuuhālh ē tzucua cālīmīncan ta'jatatlānī'n nac talajni'. Cālē'nca jā ixu'lh Jesús. ⁵⁶ Calhāxcuuhālh Jesús tanūlh nac lacstī'na'j cā'lacchicni' ē nac xaka'tla' cā'lacchicni' ē

masqui nac ranchuj, ixcāmāpī'can ta'jatatlānī'n nac talajni' ē ī'squi'ni'can xmān cacāmāxtekli nataxa'ma ix-tampān ixlu'xu'. Ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh ixlu'xu' tazzeyankō'lh.

Tū cālāctlahua chī'xcuui'n

Mt. 15:1-20

⁷ Talaktalacatzuna'jilh Jesús fariseos ē makapitz̄in xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixtalakminī't Jesús. ² Ixtalaktz̄ī'nī't makapitz̄in ī'scujnu'nī'n Jesús tī ixtahuā'yamā'nalh ē jā pūla ixtamakacha'ka'nī't. ³ Jā chuntza' ixtatlahua fariseos ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitz̄in israelitas. Palh xla'ca'n jā pūla ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixlasqui'nca, jā ixtahuā'yan ixpālacata ixtalakachi'xcuui' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n. ⁴ A'cxni' ixtaquītaspi'ta nac lītāmāuj, jā ixtahuā'yan palh jā tzej ixtamakacha'ka'n pūla. Ixtamākentaxtū lhūhua' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n hua'chi chī talīpūche'kē' vasos ē tla'ma'nc ē tamacatzucun līcā'n ē ixpūtama'ca'n. ⁵ Takelhasqui'nīlh Jesús fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn:

—¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n jā tamākentaxtū tū quixū'nāpapca'n quincātāmāsu'yuni'n? Tahuā'yan ē jā pūla tamakacha'ka'n chī ixlasqui'nca.

⁶ Jesús cākelhtl̄h:

—Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n. Mimpālacataca'n lītzo'kli profeta Isaiás jā tatzō'kni':

Tzamā' tachi'xcuui't xmān tahaun quinta-lakachi'xcuui'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksilh.

⁷ Jā tū līmacuan chī quintalaktaquīlh pūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuui'n.

Chuntza' tzo'kli Isaiás.

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Hui'xina'n pūche'kē'yā'tit tla'ma'nc ē vasos chī ixlasqui'nca ē tlahua'yā'tit lhūhua' ā'makapitz̄in tahuī'lat.

⁹ Nā cāhuanilh:

—Puhua'nā'tit tze chī mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n. ¹⁰ A'ntza' jā tzo'kli Moisés, chuntza' huanli:

Cacālākachi'xcuui' mintāta' ē mintz̄ī'.

Moisés nā huanli:

Camāmāknīnīnca tī cachīhuālh huani ixtāta' o ixtz̄ī'.

¹¹ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Māsu'yuyā'tit palh chā'tin chī'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtz̄ī': "Jāla icmaktāyayān ixpālacata ixlīpō'ktu tū icka'lhī, ū'tza' Corbān." (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: icmālacnūnī'nī'ttza' Dios.)

¹² Chuntza' jā makxtekā'tit nacāmaktāya ixtāta' ē ixtz̄ī'.

¹³ Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata māsu'yuyā'tit ixlasqui'nca namākentaxtūcan ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Lhūhua' tū tlahua'yā'tit hua'chi tzamā' —huanli Jesús.

¹⁴ Jesús cāmāta'satīnīnī'lh tachi'xcuui't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj milipō'ktuca'n ē caca'tzītīt. ¹⁵Jā tū a'nan tū naquilhānū chi'xcu' hua'chi lihua' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū naquilhtaxtu chā'tin chi'xcu' tū jā tze tachihuīn, ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta. ¹⁶Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit —huanli Jesús.

¹⁷A'cxni' Jesús ixtanūnī't nac chic, jā'tza' ixa'nan lhūhua' tachi'xcu'huī't. I'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu ixuanicu'tun tū līca'tzīnī'can. ¹⁸Jesús cāhuanilh: —Nā hui'xina'n zē jā kexpa'tā'tit? Ca'tziyā'tit catūxcu'huālh tū naquilhānū chā'tin chi'xcu', ū'tza' jā catilactlahualh. ¹⁹Ū'tza' xmān tajō na ixpān ē chuntza' taxtu. Jā catitanūlh na ixtalacapāstacni'.

Chuntza' līmāsu'yulh pō'ktu tze tū hua'yāuj. ²⁰Jesús chihuīna'mpāl'h: —Tū quilhtaxtu chā'tin chi'xcu', ū'tza' nalactlahua. ²¹Palh jā tze ixtalacapāstacni' chā'tin chi'xcu', xla' napuhuan tū jā tze. Ū'tza' nalīka'lhīcu'tun ixtā'lāpāxquīn ē nalītlahua tū jā tze ē nalīmāknīnī'n. ²²Naka'lhāna'n ē naka'lhīcu'tun tū ixtla' ā'chā'tin ē natlahua tū jā tze. Natampī'lhīnī'n ē na'a'kskāhuī'nīn ē natlahua tū jā tze ē nalakca'tzāna'n ē na'a'ksa'nīnī'n ē ka'tla' namakca'tzī ē jā tze ixtalacapāstacni' naka'lhī. ²³Pō'ktu tzamā' tū jā tze ē tamātlahuī jā tze chā'tin chi'xcu'. Nā tzamā' tataxtu na ixpūlacni' chā'tin chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni' —huanli Jesús.

Puscāt xamini' a'ka'tni'lh Jesús

Mt. 15:21-28

²⁴A'cxni' Jesús huankō'lh, xla' taxtulh ē a'lh ā'lacatin jā tahuī'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. Tanūlh a'ktin nac chic. Masqui ixlacasqui'n jā tī chā'tin ixca'tzīlh ixuī'lh a'ntza', jāla tatzē'kli. ²⁵Palaj tunca milh chā'tin puscāt. Ixtzu'ma'jāt puscāt ixka'lhī jā tze ya ū'ni'. Māca'tzīnīca a'cxni' chilh Jesús ē lakmilh ē fatzokostani'lh. ²⁶Puscāt jā israelita ixuanī't; xla' sirofenicia ixuanī't. I'squi'ni' talakalhu'mān camāxtuni'lh ixtzu'ma'jāt jā tze ya ū'ni'. ²⁷Jesús huanilh:

—Pūla cataka'sli lacstīn. Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxquī'can chichī'n.

²⁸Puscāt kelhtīlh:

—Ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichī'n tzē tasacua' tū tamakā'n lacstīn na ixtampīn mesa.

²⁹Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī hua'na'. Tzētza' napina' na minchic. Jā tze ya ū'ni' taxtuni'nī'ttza' mintzu'ma'jāt.

³⁰Puscāt a'lh na ixchic. Ixtzu'ma'jāt ixmā'lh nac tama' ē ixtasu'yu ixtaxtuni'nī'ttza' jā tze ya ū'ni'.

Jesús mātzeyīlh chi'xcu' tī jāla ixa'kahuāna'n ē jāla ixchihuīna'n

³¹Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē tētaxtulh nac Sidón ē jā ixmāpa'ksī Decāpolis. Taspī'tli nac mar tū huanican Galilea. ³²Līmini'ca chā'tin chi'xcu' tī jā ixa'kahuāna'n ē kō'ko' ixuanī't. Squi'ni'ca caxa'malh. ³³Jesús lē'lh chi'xcu' lacapunchuna'j jā ixtatakēstoka tachi'xcu'huī't ē mānūnī'lh ixmakaspulh na ixa'ka'xko'lh. Chojmanīlh ixmacan ē nā xa'malh na

i'sī'makā't chi'xcu'. ³⁴Jesús talacayāhualh nac a'kapūn. Jaxapānīlh ē huanli:

—¡Efata! (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: ¡Catalaquī'lh!)

³⁵Palaj tunca tatzeyalh ixa'ka'chakān chi'xcu' ē kexmatli. Tzeyanli i'sī'makā't ē tzētza' ixchihuīna'n. ³⁶Jesús lacatejtin cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit.

Jā takexmatni'lh, ē ā'chulā' tamāca'tzīnīnī'lh. ³⁷Xlaca'n tī cāmāca'tzīnīca ixtalī'a'cnī ē tahuanli:

—Pō'ktu tū tlahuanī't, pō'ktu tze. Ū'tza' cāmā'a'kahuanī tī a'katāp ē cāmāchihuīnī tī kō'ko'.

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil tachi'xcu'huī't

Mt. 15:32-39

8 Tzamā' quilhtamacuj ixtatakēstoknī't tachi'xcu'huī't ē jā tū ixa'nan tū natahua'. Jesús cā'ta'sani'lh i'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

²—Iccālalkalhu'man tachi'xcu'huī't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahuī'lāna'lh huā'tzā' ē jā'tza' taka'lhī tū tahua'.

³Palh xa'iccāmacā'lh na ixchicca'n ē jā tahuā'yanī't, ixtaxlajua'nalh nac tej ē jā ixtatāyani'lh. Makapitzīn xla'ca'n taminī'ta'ncha' makat.

⁴I'scujnu'nī'n takelhtīlh:

—¿Chī nacālīmāhuī'yāuj tachi'xcu'huī't huā'tzā' jā jā tī huī'lh?

⁵Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon.

⁶Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh catatahuī'lalh tachi'xcu'huī't nac ti'ya't. Cātayalh mactojon pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmāpitzīnī'lh ē cāmaxquī'lh i'scujnu'nī'n natamāpitzī tachi'xcu'huī't. Chuntza' tatlahualh. ⁷Nā ixtaka'lhī makapitzīn xalacstīn squī'ti' ē Jesús maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata squī'ti'. Cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

—Cāmāpitzīnī'tit.

⁸Ixlipō'ktuca'n tahuā'yālh ē talīka'sli. Tamākēstokli xalacpītzun tū quītāxtūlh ē tamātzumalh pātojon chā'xta. ⁹Tī tahuā'yālh hua'chi a'ktā'ti' mil ixtahuanī't. Jesús cāmāca'lh tachi'xcu'huī't na ixchicca'n. ¹⁰Palaj tunca xla' ē i'scujnu'nī'n tatojōlh nac barco ē tachā'lh jā ixmāpa'ksī cā'lacchicni' Dalmanuta.

Fariseos tasqui'ni'lh Jesús catlahualh a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56

¹¹Fariseos talakmilh ē tatzuculh tatā'lāhuani Jesús. Tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalītasu'yu xla' xala' nac a'kapūn. Tasqui'nli ixpālacata xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun.

¹²Jesús cājichuanini'lh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata tachi'xcu'huī't tasqui'n lī'a'cnīn? Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j jā caticātamāsu'yuni'n lī'a'cnīn.

¹³Cāmāxteklei ē tojōpāl'h nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān.

Camaktaka'lhtit tū tahuan fariseos

Mt. 16:5-12

¹⁴ X mān mactin ixu'lh pāntzīn nac barco ixpālacata ixtapātza'nkānīt ē jā talē'lh pāntzīn. ¹⁵ Jesús cāmax-qui'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ē camaktaka'lhtit ixlevadura-ca'n fariseos ē Herodes.

¹⁶ Scujnu'nīn talātā'chihuīna'nli ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā līmiuj pāntzīn.

¹⁷ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh. Ū'tza' līca'tzīlh jā ixtakexmata xla' ixlīchihuīna'mā'lh ixtamāsu'yun fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh ī'scujnu'nīn:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ¿Jā cuenta tlahua'yā'tit nūn kexpa'tā'tit? ¿Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? ¹⁸ Ka'lhī'yā'tit milakastapunca'n. ¿Ē jā laktzī'nā'tit? Ka'lhī'yā'tit mi-na'ka'xko'lhca'n. ¿Ē jā a'kahuā'na'nā'tit? ¿Ē jā lacapāstacna'nā'tit? ¹⁹ A'cxni' iccāche'kelh macquitzis pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcu'huī'n, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit? Xlaca'n takelhtīlh:

—Pācāujtu'.

²⁰ Xla' huanli:

—A'cxni' iccāche'kelh mactojon pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'ktā'ti' mil, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Pātojon.

²¹ Cāhuanilh:

—¿Ē jāna'j kexpa'tā'tit?

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n nac cā'lacchicni' Betsaida

²² Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cā'lacchicni' tū huanican Betsaida ē līmini'ca Jesús chā'tin lakatzī'n ē squi'ni'ca caxa'malh. ²³ Makachi'palh ē pekechi'palē'lh lakatzī'n na ixquilhtūn cā'lacchicni'. Chojmanīlh ixlakastapun ē xa'mani'lh na ixlakastapun ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū la'ktzī'na'?

²⁴ Xla' lacahuāna'nli ē huanli:

—Iccālaktzī'n chi'xcu'huī'n tī talatlā'huan. Tatasu'yu hua'chi xalaka'tla' qui'huī'.

²⁵ Palaj tunca xa'mani'pālh na ixlakastapun. Chi'xcu' lacahuāna'mpālh ē tzeyanli ē lacahuāna'nkō'lh.

²⁶ Jesús huanilh:

—Lacatzaj capit na minchic ē jā titētanū'ya' nac cā'lacchicni'. Jā tī chā'tin tihuani'ya' xalanī'n nac cā'lacchicni' chī lītze'ya'nti.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21

²⁷ Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' a'ntza' jā huanican Cesarea Filipino. Līhuan ix-ta'a'mā'nalh, xla' cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcu'huī't, ¿chī tahuan quimpālacata?

²⁸ Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpaxīni' ē ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías ē ā'makapitzīn huampala tahuan palh hui'x palhāsā' chā'tin a'kchihuī-na'.

²⁹ Palaj tunca cāhuanilh:

—Ē hui'xina'n, ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīnī'lh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj.

³⁰ Cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh nūn tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīnī'lh chī nanī

Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27

³¹ Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' chuntza':

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

³² Lacatejtin huanli huā'mā' tachihuīn. Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzē'k huanilh jā cahualh chuntza'. ³³ Jesús cālaktalaksipi'tli ē cālaktzī'lh ī'scujnu'nī'n ē lacaquilhnīlh Pedro ē huanilh:

—Catakēnu'. Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

³⁴ Jesús cāta'sani'lh tachi'xcu'huī't ē ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Palh catīxcu'huālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli x mān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhuī'līlh natlahua quintalacasqui'nīn masqui capātīnī'lh chuntza' chī quit na'icpātīnī'n ē caquistālani'lh. ³⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīnī'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlamatca'n tū jā catilaksputli. Tī natapātīnī'n masqui natanī quimpālacata ē ixpālacata xatze tachihuīn, xlaca'n nataka'lhī ixlamatca'n tū jā catilaksputli. ³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmācuan palh jā ka'lhī ixlamat tū jā catilaksputli. ³⁷ Jā tū a'nan tū xla' tzē namāstā' ē chuntza' nalīka'lhī ixlamat tū jā catilaksputli. ³⁸ Tachi'xcu'huī't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j taputza ā'xtum díos. Palh catīxcu'huālh hui'xina'n nalīmāxana'nā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ē nalīmāxana'nā'tit quimpālacata ē ixpālacata tū icmāsu'yu, ū'tza' na'iclīmāxana'n a'cxni' na'icmimpala. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē na'icka'lhī ixlītlī'huī'qui quinTā-ta' Dios ē naquintatā'min ixángeles tī xalactze.

9 Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xlaca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakah Jesús

Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36

² Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan ē tatā'a'lh. X mān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh nac a'ktin sipej tālh mā'n ē tatā'cxtulh. A'ntza' talak-

palilh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. ³ Ixlu'xu' xkakah ē stala'nka' huanli hasta ixlilakachi'xua'nancan. Jā tū a'nancan cā'ti'ya'na' tū mālakchā'nī chī ixlīstala'nka'. ⁴ Cātasu'yuni'lh Elías ē Moisés ē ixtatā'chi-huīna'mā'nal Jesús. ⁵ Pedro huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', xalītze hui'lāna'uj huā'tzā'. Na'icyāhuayāuj huā'tzā' a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

⁶ Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī chī nahuan ē ixkelhatu'tunca'n tajicua'nli. Ū'tza' līhuanli chuntza'. ⁷ Palaj tunca milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacstī'li'lh. Taxexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'ttit tū huan.

⁸ Palaj tunca talacauptzalh ē nūn chā'tin ixa'nancan; xmān Jesús ixlīmān talaktzī'lh.

⁹ A'cxni' ixtayujmā'nal nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit tū laktzī'nī'ta'ntit. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tālh mā'n nala-castālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n.

¹⁰ Tzē'k taca'tzīlh huā'mā' tachihuīn ē ixtalākelhasqui'nīmā'nalh:

—¿Tū huanicu'tun tzamā' lacastālancuana'nancan na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n?

¹¹ Takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn palh ixlacasqui'nca xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios lacsacnī't?

¹² Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nacāxtlahuakō' ixlīpō'ktu. ¿Ē jā tatzō'kni' ixpālacata Chi'xcu' xala' Tālh mā'n napātīni'n lhūhua' ē nalakmaka'nancan?

¹³ Quit iccāhuaniyān milhtza' tī huanican Elías ē makapitzīn chi'xcu'huī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. A'kspulalh chuntza' chī tatzō'kni' ixpālacata xla'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43

¹⁴ A'cxni' ixkelhatā'ti'ca'n tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, talaktzī'lh chī lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtalītamacstī'li'nī't. Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtatā'lāhuanimā'nal scujnu'nī'n. ¹⁵ A'cxni' tachi'xcu'huī't talaktzī'lh Jesús, talī'a'cnīlh ē palaj tunca talaktu'jnulh ē tatā'chihuīna'nli. ¹⁶ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'mpā'na'ntit?

¹⁷ Kelhtīlh chā'tin na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīmīni'n quinka'hua'cha. Ka'lhī jā tzeyā ū'ni' tū makakō'ko'nī. ¹⁸ Calhāxcu'huālh chi'pa ē a'ntza' māmakahuāsī nac ti'ya't ē tzucu kelhpupu ē lāxcakō' ixtatzan ē lhtuncu lakō'. Iccāsqi'ni'lh tza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh. Xlaca'n jāla tamāxtuni'lh.

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā tzej a'ka'tyā'tit. ¿Hasta jā'cxni' na'ic-cātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n chī hui'lāna'ntit? Caquilī'ta'ni' ka'hua'cha.

²⁰ Talīmīni'lh ē a'cxni' laktzī'lh Jesús, jā tzeyā ū'ni' makapaxnīni'n ka'hua'cha ē a'kā'lh nac ti'ya't ē tapi'li'lh ē kelhpupulh. ²¹ Jesús kelhasqui'nīlh ixtatā' ka'hua'cha: —¿Chī a'klā't cā'ta ka'lhī huā'mā' ta'jatat?

Ixtatā' kelhtīni'lh:

—Hasta ixlīska'ta tzucunī't. ²² Maklhūhua' a'cchichin-tapūlh nac macscut ē nac xcān. Ixmānīcu'tun. Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh, caquilālakahu'mauj quina'n ē caquilāmaktāyauj.

²³ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni': "Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh?" Palh hui'x a'ka'tīni'ya' Dios ē līpāhua'na' Dios, chuntza' tzē na'iclītlahuani'yān catūxcu'huālh.

²⁴ Palaj tunca ixtatā' ka'hua'cha ta'salh ē huanli:

—Quit ica'ka'tī. Caquimaktāya' ixpālacata quisput-nī'cus chī tzej na'ica'ka'tī.

²⁵ A'cxni' Jesús cuenta tlahuālh chī ixtatu'jnun talakmilh ixtalaktakēstokmā'nal, xla' lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—Icmāpa'ksīyān hui'x tī makā'katāpanī'ta' ē makakō'ko'nī'ta' ka'hua'cha. Icmāpa'ksīyān cataxtu xla' ē jā makstin titanūpala'ya' na ixpūlacni'.

²⁶ Jā tzeyā ū'ni' ta'salh ē makapaxnīni'lh ka'hua'cha ē taxtulh. Ka'hua'cha ixtasu'yu hua'chi xanīn ixuanī't. Ū'tza' lhūhua' talīhualh ixpālacata ka'hua'cha:

—Nīlhtza'.

²⁷ Jesús makachi'palh ē maktāyālh ē ka'hua'cha tā'kaquī'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús ē t'scujnu'nī'n tatanūlh nac chic, ē ixlīmānca'n ixtahui'lāna'lh ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeyā ū'ni'?

²⁹ Cāhuanilh:

—Jā tzeyā ū'ni' hua'chi huā'mā' xmān tzē māxtucan palh natlahua'ya'tit oración ē palh nalīhui'lī'yā'tit jā nahuā'ya'nā'tit.

Jesús māca'tzīnīni'mpālh chī nanī

Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45

³⁰ Tataxtulh a'ntza' ē ta'a'lh ē ixtalatlā'huan nac esta-do Galilea. Jesús jā ixlacasqui'n naca'tzīcan ixu'lh a'ntza' ³¹ ixpālacata iccāmāsu'yuni'mā'lh t'scujnu'nī'n. Ixcāhuani:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n, ē naquīl-macamāstā'can na ixmacanca'n chi'xcu'huī'n. Xlaca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icla-castālancuana'n —cāhuanilh.

³² Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun ē jā ixtakelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca?

Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48

³³ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Capernaum. A'cxni' tatanūlhtza' nac chic, Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixlālīquilhñpā'nantit a'cxni' ixta'mpā'na'ntit nac tej?

³⁴ Xlaca'n taquilhca'cslalh ixpālacata līhuan ixtatlā'huamā'nalh nac tej, ixtalālīquilhñmā'nalh ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca na ixlacpu'na'i'tātca'n. ³⁵ Jesús tahuī'lh ē cāta'sani'lh ixkel-hacāujtu'ca'n ē cāhuanilh:

—Palh catīhuālh lacu'tun xapuxcu' hui'xina'n, calalh hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn ē calalh hua'chi xastancu.

³⁶ Makachi'palh chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n. Cha'xli ē cāhuanilh:

³⁷ —Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' nalīpāxquī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quimpāxquī'. Catīxcuhuālh tī quimpāxquī' quit, nā pāxquī' tī quimacamilh ē jā xmān quit.

Tī jā quiclhaktzī'n Jesús, ū'tza' namaktāya

Mt. 10:42; Lc. 9:49-50

³⁸ Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin chi'xcu' tī ixmāpācuhi' mintacuhuīni' ē ū'tza' icālīmaxtumā'lh jā tzeya ū'nī'n. Icuani'ntauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata xla' jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

³⁹ Jesús huanli:

—Camakxtektit ē jā timāmakchuyīyā'tit. Jā tī chā'tin tī natlahua lī'a'cnīn a'cxni' namāpācuhi' quintacuhuīni' ē palaj tunca tzē naquilakapala. ⁴⁰ Tī jā quinquiclhaktzī'n, ū'tza' quincāmaktāyayān. ⁴¹ Ixlīcāna' tū icāhuaniyān: catīxcuhuālh tī nacātā'hua'yān xcān ixpālacata hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ū'tza' naxokonu'ni'can.

Cuenta catlahua'tit tū mātlahuīyān tū jā tze

Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2

⁴² Jesús chihuīna'mpālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha tī quina'ka'īni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chi'xcu' jā tze. Ā'chulā' xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojóca nac mar najicsua' ē jā ixa'kskāhuī'lh ka'hua'cha.

⁴³ Jā tze palh mimacan nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xalītze macastuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentū' mīmacanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. A'ntza' macscut jā makstin catimixli. ⁴⁴ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquinītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁵ Jā tze palh mintujanca'n nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xatze palh tantustuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentū' mintujanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁶ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquinītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁷ Jā tze palh tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze ixpālacata catūhuālh tū talaktzī'n milakastapunca'n. Xatze lakakentin ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit a'ktu' milakastapunca'n tū nacāmātlahuīyān tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁸ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catitahua'kō'lh xamasni' ixquinītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁹ Ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n ixpālacata ā'chulā' tze natala. Ū'tza' hua'chi macscut ē ixlacasqui'nca chuntza' chī līhua' maclacasqui'n matzat. Tū lakahui'līcan Dios, pō'ktu nalīmāsko'kō'can matzat.

⁵⁰ Masqui matzat tze, palh matzat jā'tza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan? Caka'lhī'tit hua'chi matzat na milatamatca'n. Tzej nalatahui'la'yā'tit —huanli Jesús.

Jesús māsuyulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:1-12; Lc. 16:18

10 Jesús taxtulh nac Capernaum ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ē nā a'lh nac ti'ya't tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán. Tatzucupālh tatakēstoka tachi'xcuhuī't. Jesús tzucupālh cāmāsu'yuni' chuntza' chī ixlīsmānī't. ² Talaktalacatzuna'jīlh Jesús makapitzīn fariseos. Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē namakxtekan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'?

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Chī cāmāpa'ksīn Moisés jā tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn?

⁴ Xlaca'n tahuanilh:

—Moisés huanli: "Tzē tzo'kcan a'ktin ca'psnap ē chuntza' tzē namakxteka' mimpuscāt."

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Xalīlacxumpīn hui'xina'n ē jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' lītzo'kli Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn.

⁶ A'cxni' ixlītzucuni' cā'quilhtamacuj, tatzō'kni' chuntza': Dios tlahualh chi'xcu' ē puscāt.

⁷ Ū'tza' nacālīmakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chi'xcu' ē natā'talacxtimī' xpuscāt.

⁸ Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu. Chuntza' tatzō'kni'. Chuntza' jā'tza' chā'tu' xlaca'n; xmān chā'tin. ⁹ Chuntza' jā minī'ni' chi'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahuanī't tzaj chā'tin.

¹⁰ A'cxni' tatanūpālh nac chic, takelhasqui'nīlh tīscujnu'nīn ixpālacata tū huanli. ¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Catīxcuhuālh tī namakxteka xpuscāt ē palh natā'tamakxteka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chi'xcu' ka'lhī' ixtā'lāpāxquī'n. Chuntza' tlahua tū jā tze. ¹² Palh chā'tin puscāt namakxteka ixkōlu' ē natā'tamakxteka ā'chā'tin chi'xcu', chuntza' huā'mā' puscāt naka'lhī' ixtā'lāpāxquī'n.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17

¹³ Cālīmini'ca Jesús lacstīn nacā'li'ā'cpūxa'ma ixmacan. Ī'scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhñ tī ixtalīmin.

¹⁴ A'cxni' Jesús ca'tzīlh tū ixtatlahuamā'nal, xacā'lh ē cāhuanilh t'scujnu'nīn:

—Cacāmakxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmamakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaça'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁵ Ixlīcāna' iccāhuanīyān tī jā ta'a'ka'tī' chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'tī', jā maktin catitatanūlh jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

¹⁶ Jesús cācha'xli lacstīn ē cālīcuslutli ixmacan ē cāsīcua'lanātlahualh.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús

Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30

¹⁷ Jesús a'mpāl, ē ixtlā'huamā'lh nac tej. Laktu'jnulh chā'tin chī'xcu' ē tatzokostani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilakspulī?

¹⁸ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī tze ē ū'tza' Dios. ¹⁹ Hui'x ca'tziya' ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Jā ti'a'kskāhuī'maktīya' catūhuālh.

Cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.

²⁰ Xla' kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', pō'ktu tzamā' icmākentax-tūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

²¹ Palaj tunca Jesús laktzī'lh ē pāxquī'lh ē huanilh:

—Ā'xmān a'ktin tispunī'yān tū natlahua'ya'.

Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzī'ni'ya' tumīn xcamanīnī' ē naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina', masqui napātīni'na'.

²² A'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Jesús calhāxcuhuālh cālaktzī'lh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh t'scujnu'nīn:

—Xlaça'n tī lacricujnu' jicslīhua' natatamakxteka Dios nacāmāpa'ksī.

²⁴ T'scujnu'nī'n talī'a'cnīlh ixtachihuīn. Jesús cāhuanipāl:

—Quinamigos, iccāhuanīyān xlaça'n tī talīpāhuan ix-tumīnca'n, jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios. ²⁵ Jicslīhua' nalīpātīle'kecu'tun a'ktin camello na ixtani' līxtokon. Ā'chulā' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā namāpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁶ Xlaça'n lhūhua' talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tīchu tzē namakapūtaxtūcan?

²⁷ Jesús cālaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Chī'xcuhuī'n jāla catitlahualh tū natalī'a'kapūtaxtu, xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū ixpālacata Dios tzē tlahua pō'ktu.

²⁸ Pedro tzuculh chihuīna' ē huanilh Jesús:

—Ica'kxtekui'līkō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālanī'mā'n.

²⁹ Jesús kelhtīni'lh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'lī ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'lī ixcā'lacchicni'ca'n, o ixtā'timīnca'n, o ixtzī'ca'n, o ixtāta'ca'n, o ixcamana'ca'n, o ixpūcuxtuca'n, ³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac tzamā' cā'quilhtamacuj. Hua'chi a'ktin cientu ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ixcā'lacchicni'ca'n ē nā lhūhua' ixtā'timīnca'n ē ixtzī'ca'n ē ixtāta'ca'n ē ixcamana'ca'n ē ixpūcuxtuca'n. Nā nacāmakapātīnīncan. Nataka'lhī ixlamatca'n tū jā catilakspulī jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³¹ Lhūhua' a'nan tī ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā ixtā'chuntza' catihuanli. Lhūhua' a'nan tī jā ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' nalacasqui'nca.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34

³² Jesús ē t'scujnu'nī'n ixtatā'cxtunū'mā'nal nac Jerusalén ē Jesús ixcāpūlanī'tēlha. Xlaça'n talī'a'cnīlh ē tī ixtastālanī' ixtajicua'n. Cālē'mpāl lacapunchuna'j kelhacāujtu' t'scujnu'nī'n ē tzucupāl cāhuani tū na'a'kspula. ³³ Jesús cāhuanilh:

—Ca'tziyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' naquimacamāstā'can ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. Naquimacamāstā'can na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaça'n natahuan caquimaknīca. Xlaça'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xalanī'n makat. ³⁴ Naquintalakapala ē naquintakēsnoke ē naquintalakachojmanī ē naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālanuana'n na ixlacpu'na'ītātca'n nīnī'n.

Jacobo ē Juan tasqui'nli a'ktin talakalhu'mān

Mt. 20:20-28

³⁵ Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo, talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclacasqui'nāuj naquilāt-lahua'ni'yāuj tū na'iccāsqui'ni'yān.

³⁶ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahua'ni'yān?

³⁷ Xlaça'n tahuanih:

—A'cxni' hui'x namāpa'ksīni'nkō'ya', quina'n iclacasqui'nāuj na'iccāpāxtūtahui'layān, chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxquī.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit hua'chi quit na'icpātīni'n? Ū'tza' hua'chi pūkō'tnu'nā'tit quivaso ē hua'chi quintā'a'kpaxā'tit.

³⁹ Xlaça'n tahuanih:

—Tzē na'ictlahuayāuj; tzē na'ictāyani'yāuj.

Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chī quit, ⁴⁰ ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksī. Huā'mā' pūtahuī'lh cāxui'līca xmān ixpālacata tī Dios lacsacli.

⁴¹ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, tatzuculh talīsitzī'ni' Jacobo ē Juan.

⁴² Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n hua'chi ixtēcu'nī'n tī tā'tapa'ksi'xlaca'n. Palha' tamāpa'ksīni'n. ⁴³ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuhuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn. ⁴⁴ Catīxcuhuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn hui'xina'n. ⁴⁵ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Quit jā icmilh na'icla hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quilatamat na'iccāmakapūtāxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

Jesús mālacahuānīlh Bartimeo tī lakatzī'n ixuanī't

Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43

⁴⁶ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jericó. A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh nac Jericó, tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē lhūhua' tachi'xcu'huī't. Na ixpāxtūn tej ī'squi'ni'huā'yahuī'lh lakatzī'n tī ixuanican Bartimeo ixka'hua'cha Timeo. ⁴⁷ A'cxni' ca'tzīlh ixtētāxtumā'lh Jesús xala' nac Nazaret, tzuculh ta'sa ē huanli:

—¡Jesús, hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj!
¡Caquilakalhu'ma'nti quit!

⁴⁸ Lhūhua' chi'xcu'huī'n talacaquilhnīlh ē tahuanihl:

—Caquilhca'csla'.

Bartimeo ā'chulā' ixta'sa ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj,
caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁹ Jesús tāyalh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cata'sa'ni'tit.

Tata'sani'lh lakatzī'n ē tahuanihl:

—Capāxuhua' ē catāya'. Jesús ta'sani'yān.

⁵⁰ Xla' tamakxtulh a'ktin ixlū'xu' ē tāyalh ē lakmilh Jesús. ⁵¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquimālacahuā'ni'.

⁵² Jesús huanilh:

—Tzētza' napina'. Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tze na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' lītze'antitza'.

Xamaktin lacahuāna'lh ē stālani'lh Jesús nac tej.

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

11 A'cxni' ixtalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac sipej jā huanican Olivos, ē ū'tza' lacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintin nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacatza'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacani't. Jā tī chā'tin tī ketahuī'lani't. Caxcuttī ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'ni'yān: “¿Tū ixpālacata xcut-

pā'na'ntit burrito?”, hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n ē palaj tunca namacamim-pala huā'tzā'.”

⁴ Ta'a'lh ē tamaclalh lakatin xasāsti'cus burro tū ixchī'yāhuacani't. Ixyālh nac tej lacatzuna'j xamākelhcha a'ktin chic. Tatzuculh taxcuta.

⁵ Makapitzīn chi'xcu'huī'n tī ixtayāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Tū tlhua'pā'na'ntit? ¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

⁶ Scujnu'nī'n takelhtīni'lh chuntza' chī Jesús ix-cāhuanini't. Chi'xcu'huī'n tamakxteklī ē talē'lh. ⁷ Talīmini'lh Jesús xasāsti'cus burro ē talīkētlapalh ixlū'xu'ca'n ē xla' kētahuī'lh. ⁸ Lhūhua' tachi'xcu'huī't tamāpī'ni'lh ixlū'xu'ca'n nac tej. Ā'makapitzīn ixtacā' xalacstīn ixpeken qui'huī' natamāpī'ni' nac tej. Chuntza' talīmāsu'yulh palh ixtalakachi'xcu'huī'mā'nalh Jesús.

⁹ Tī ixtapūlani'tēlha ē tī ixtastālani'tēlha tatzuculh tata'sa ē tahuanihl:

—¡Camakapāxuīca Dios! Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quinDiosca'n.

¹⁰ Dios casicua'lanātlahualh līmāpa'ksīn tū nala, ē ū'tza' hua'chi ixlīmāpa'ksīn quixū'nāpapca'n David.

¡Calakachi'xcu'huī'ca Dios!

¹¹ A'cxni' Jesús chā'lh nac Jerusalén, tanūlh xaka'tla' nac templo. Kōtanūtza' ixuanī't, ē a'cxni' calhāxcuhuālh laktzī'nkō'lh na ixchakān templo, taxtulh ē cātā'a'lh kelhacāujtu' scujnu'nī'n nac Betania.

Jesús lacaquilhnīlh xaqui'huī' higo

Mt. 21:18-19

¹² Ixlīlakālī a'cxni' tataxtulh nac Betania, Jesús ixtzi'ncsa. ¹³ Makat laktzī'lh a'katin xaqui'huī' higo ē ixtaxtuni'nī'ttza' xapa'lhma' qui'huī'. Jesús talacatzuna'jīlh nalaktzī'n palh ixa'ca'lhntza' xatahua'ca't. A'cxni' chā'lh jā ixyālh qui'huī', jā ixka'lhī ixtahua'ca't. Xmān xapa'lhma' ixka'lhī ixpālacata jāna'j ixchā'n ixpūlanān higo.

¹⁴ Jesús huanilh qui'huī':

—Jā makstīn catihua'ca' mintahua'ca't.

ī'scujnu'nī'n takexmatli tū huanilh qui'huī'.

Jesús cāmācxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹⁵ A'cxni' tachā'lh nac Jerusalén, Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātāntlakaxtu tī ixtastā'namā'nal ē tī ixtatamāhuana'mā'nal na ixtanquilhtīn templo. Cāmāpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nal ixtumīnca'n tachi'xcu'huī't ē nā ixpūtahuī'lhca'n tī ixtastā'mā'nal pālūmax. ¹⁶ Jā makxteklī nūn chā'tin natētāxtu na ixtanquilhtīn templo palh ixlē'mā'lh catūhuālh. ¹⁷ Ixcāmāsu'yuni' tachi'xcu'huī't ē huanli:

—¿Ē jā tatzo'kni' chuntza'?: “Quinchic namāpācu'huī-can chic jā tlhua'can oración. Tachi'xcu'huī't xalanī'n calhāxcuhuālh natamin natatlahua oración.” Chī tlhua'pā'na'ntit, līmāxtunī'tantit hua'chi ixpūtatze'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁸ Cāmāca'tzīnīca xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n ixtaputzamā'nal h chī natalīmāknī Jesús. Ixtajicua'ni' Jesús ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtalī'a'cnī chī ixmāsu'yu. ¹⁹ A'cxni' ixtā'cnūnī'ttza' chī'chini', Jesús ē t'scujnu'nī'n tataxtulh nac Jerusalén.

Scācli xaqui'hui' higo

Mt. 21:20-22

²⁰ Ixlīlakalī tzi'saj tatētaxtulh jā ixyāl h xaqui'hui' higo ē talaktzī'lh hua'chi t'scāckō'nī'ttza' pō'ktu ixtankēxē'k.

²¹ Pedro lacapāstacli tū ixuaninī't Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Qui'hui' scāc-tāyākō'htza'; ū'tza' tū lacaquilhni'.

²² Jesús cākelhtīl h:

—Ca'a'ka'ī'nī'tit Dios. ²³ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Catīxcuhuāl h tī tzej na'a'ka'ī' ē jā naka'lhī a'ktu' ixtalacapāstacni', natlahuani'can tū xla' nasqui'n. Palh nahuani sipej: “Catapānu' ā'tzā' ē catojo' nac xcān”, chuntza' nala, xmān jā caka'lhīl h a'ktu' ixtalacapāstacni'. ²⁴ Ū'tza' iccālīhuaniyān ixlīpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarīyā'tit Dios, ca'a'ka'ī'tit ka'lhī'yā'tittza' ē namaktīnī'nā'tit. ²⁵ A'cxni' natāya'yā'tit ē tlahua'pā'nantit oración, namātza'nkēna'ni'yā'tit catīhuāl h palh cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze. Chuntza' minTāta'ca'n tī huī'lh nac a'kapūn tze nacāmātza'nkēna'ni'yān mincuenta'ca'n. ²⁶ Palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, minTāta'ca'n tī huī'lh nac a'kapūn jā catīcāmātza'nkēna'ni'n tū jā tze tū tlahua'nī'ta'ntit.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8

²⁷ Tachā'lh nac Jerusalén. A'cxni' Jesús ixlātlā'huan xaka'tla' nac templo, talaktalacatzuna'jīl h xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xalakōlu'n israelitas. ²⁸ Takelhasqui'nīl h:

—¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

²⁹ Jesús cākelhtīl h:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuāl h. Palh naquilākelhtīyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'. ³⁰ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n? Caquilākelhtīuj.

³¹ Xlaca'n tazuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanih:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj ixlīmā'kpaxīni'n ixlīmāpa'ksīn Dios, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?” ³² Jāla catīhuaniuj ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n ixpālacata cājicua'ni'yāuj tachi'xcuhuī't —talāhuanih.

Ixtajicua'n tachi'xcuhuī't natasītzī' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n ixta'a'ka'ī'ni' Juan ixlīcāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. ³³ Ū'tza' talīkelhtīl h Jesús:

—Jā iccā'tzīyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Jesús cāhuanih:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuani'n tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

Xalacca'tzana' makscujni'n

Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19

12 Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't tū līca'tzīni'can ē cāhuanih:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī cha'nli mayāc tū māstā' uvas. Līculālhui'līl h chihuix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlacchī'can ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

‘Ālīstān cāmāsācua'nīl h ixti'ya't makapitzīn tasācua'n natascuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ² A'cxni' chilhtza' ixpūlanān uvas, macā'lh t'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³ Tasācua'n tachi'palh scujni' ē tatucslī ē chuntza' tamāspi'tli. Jā tū tū maxquī'ca. ⁴ Ixtēcu' pū'uva macā'mpāl h ā'chā'tin t'scujni'. Tasācua'n tacucta'lal h ē talakapalal h ē chuntza' tamacā'lh. ⁵ Ixtēcu' macā'mpāl h ā'chā'tin ē tamaknīl h xla'. Ixtēcu' cāmācā'mpāl h lhūhua' ā'makapitzīn. Tasācua'n cālācni'cuī'līl h makapitzīn ē tamaknīl h ā'makapitzīn.

⁶ ‘Ā'xmān chā'tin ixuī'lhcus tī tze namacā'nca'n, ē ū'tza' ixka'hua'cha tī ixpāxquī'. Xla' ā'xmān macā'lh ē huanli: “Natalakachi'xcuhuī' quinka'hua'cha.” ⁷ Chuntza' jā ixlīcāna'. Tasācua'n talāhuanih: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ⁸ Tachi'palh ē tamaknīl h ē taquīmacā'lh ixquilhtūn pū'uva.

⁹ Jesús cākelhasqui'nīl h:

—¿Chī puhua'nā'tit? ¿Tūchu nacātlahuani' ixtēcu' pū'uva tī iccāmāsācua'nīcanī't? Na'a'n ē nacāmālak-sputūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

¹⁰ ¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata t'aska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū līt-zo'kcanī't ē chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹¹ Chuntza' tlahualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

¹² Tī ixtaquīdhlaktzī'n Jesús titachi'pacu'tunli ixpālacata ta'u'cxca'tzīl h xlaca'n hua'chi tasācua'n nac pū'uva. Ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīmakxteklī ē ta'a'lh.

Ixpālacata tamātā'jīn

Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26

¹³ Cālācmacā'nca Jesús ā'makapitzīn fariseos ē ix-chī'xcuhuī'n Herodes. Cālācmacā'nca natalexmatxtu catūhuāl h tū tze natalīmālacsu'yu. ¹⁴ A'cxni' talakchā'lh, tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna'. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuhuī't. Lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ¿Inchā tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

¹⁵ Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīl h:

—¿Tū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj? Caquilālīmi-nī'uj a'ktin tumīn na'iclaktzī'n.

¹⁶ Talīmini'lh a'ktin denario tū ixtumīnca'n ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzo'kni'?

Xlaca'n tahananilh:

—Ixla' emperador.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

Xlaca'n talī'a'cnīlh chī cākelhtīlh Jesús.

Chī nala a'cxni' nalacastālancuana'n

Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40

¹⁸ Ā'līstān talakmilh Jesús makapitzīn saduceos. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

¹⁹ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakx-tekni'nī'tan huā'mā' tatzo'kni': Palh nanī chā'tin chi'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza', ē palh nīmakxteka ixcuscāt ē jā tī tī'ska'ta', ixlacasqui'nca tīstancu natā'tamakaxtoka tī nī-maka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhuī' tī'ska'ta' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'. ²⁰ Ixtahui'lānalh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ix-ka'lhī tī'ska'ta' a'cxni' nīlh. ²¹ Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā xla' nīlh ē jā ka'lhīlh tī'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin tīstancu a'cxni' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza'. ²² Chuntza' chā'tunu' ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokli puscāt ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh. Jā tī chā'tin tī'ska'ta'ca'n tamakxtekli. Ā'xmān nīlh puscāt. ²³ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' līta'a'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'cstuca'n. Jā ca'tziyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tziyā'tit chī huanī't ixlīli'hui'qui. ²⁵ A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixāngeles Dios xalanī'n nac a'kapūn.

²⁶ Moisés tzo'kli ixpālacata tī natalacastālancuana'n a'cxni' lītzo'kli a'ctzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. ¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios huanilh Moisés? Chuntza' huanli: "Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob." ²⁷ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā xanī'nī'n. Hui'xina'n ta'a'kskāhuī'yā'tit mina'cstuca'n.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 22:34-40; Lc. 10:27

²⁸ Cālakmilh Jesús chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē cākexmatli chī saduceos talālīhuanimā'nalh. Xla' ca'tzīlh chī tzej cākelhtīlh Jesús. Palaj tunca kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca?

²⁹ Jesús kelhtīlh:

—Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': "Cakexpa'ttit hui'xina'n israelitas. Māpa'ksīni' quinDiosca'n xmān ū'tza' Māpa'ksīni'. ³⁰ Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu

mintalacapāstacni' ē milīli'hui'qui." ³¹ Ixlī'a'ktu' līmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': "Capāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu." Jā tū a'nan ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

³² Palaj tunca xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanilh:

—Ixlīcāna' tū hua'na', Mākelhtahua'kē'ni'. Huī'lh chā'tin Dios ē xla' xmān ixlīmān Dios. ³³ Ixlacasqui'nca nalīpāxqui'yāuj ixlīpō'ktu quilīstacna'ca'n ē ixlīpō'ktu quintalacapāstacni'ca'n ē quilīli'hui'quica'n. Nā ixlacasqui'nca napāxqui'yāuj ā'chā'tin chuntza' chī quina'cstuca'n quincātapāxqui'yān. Palh chuntza' natlahuayāuj, ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā namālacnūniyāuj Dios tū maknīcan ē tū lhucuyucan.

³⁴ Jesús cuenta tlhualh chī tzej lacapāstacli ē kelhtīlh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn. Jesús huanilh:

—Tisputni'yān xmān macstī'na'j natapa'ksīni'ya' Dios. Jātza' tī chā'tin ixkelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Cristo tīxū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44

³⁵ Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't xaka'tla' nac templo ē cāhuanilh:

—Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ¿chī talīhuanancan Cristo tī Dios hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu' ū'tza' tīxū'nātā'nat David? ³⁶ Tzamā' David huanli chuntza' chī māsu'yuni'lh Espīritu Santo ē chuntza' tzo'kli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

"Catahuī'la' na quimpekxtūcāna'j hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī'kō' mintā'lāquichlaktzi'."

³⁷ Palh David līchihuīna'nli tīxū'nātā'nat ē māpācuhuīlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't līpāxuhua takexmatli.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47

³⁸ A'cxni' Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't, ix-cāhuani:

—Catamaktaka'lhtit ē jā ticālī'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlh mā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhuī'ca nac cā'tejen. ³⁹ Na ixtemploca'n israelitas xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁰ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixtacānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'nin. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Lc. 21:1-4

⁴¹ Jesús tahuī'lh na ixlacatīn jā ixmojōcan tumīn tū maxquī'can Dios. Ixcālaktzī'mā'lh tachi'xcuhuī't a'cxni' ixtamojō ixtumīnca'n. Kelhalhūhua' lacricujnu' tamo-

jölh lhūhua' ixtumīnca'n. ⁴² Milh chā'tin tī nīma-ka'ncanī't; xcamanīn ixuanī't. Xla' cāmojölh pektu' ixtumīn cobre; xmān macsti'na'j ixtatlaj. ⁴³ Jesús cā-ta'sani'lh ī'scujnu'nīn ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān: tū mojölh huā'mā' xcamānīn tī nīmaka'ncanī't ā'chulā' ixtatlaj na ixlacatīn Dios ē jā tū tamojölh ā'makapitzīn. ⁴⁴ Xlaca'n tamojölh xmān tū ixcāquitāxtūnī'nī'ttza' ixpālacata xlaca'n lacricujnu'. Puscāt, xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh ixlīpō'ktu tū ixlīhuā'yan.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6

13 A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh xaka'tla' nac templo, chā'tin ī'scujnu'nīn huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Tzēhuanī't chihuix tū lītlahuacanī't huā'mā' xaka'tla' templo ē tzej taxtulh.

² Jesús kelhtīlh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixla' templo. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākētahuī'lh. Ixlīpō'ktuca'n nataponckō' ē talhta'm nalacā.

Nalīca'tzīcan chī na'a'kspuata cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús tahuī'lh na ixtūtza'n sipej jā huanican Olivos ē na ixlaktzaj xaka'tla' templo. Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés tzē'k takelhasqui'nīlh:

⁴ —Iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclicā'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti'?

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān.

⁶ Lhūhua' chī'xcuui'n natahuan taka'lhī quilīmā-pa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: "Quit Cristo tī Dios lacsacnī't." Chuntza' lhūhua' tī nacā'a'kskāhuī'can.

⁷ Nakexpa'tā'tit chī macasā'nan jā lacatzuna'j lā-ta'lamā'ca ē nacātamāca'tzīnīyān chī lāta'lamā'ca makat. Jā tijicua'nā'tit. Chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'kspuati'. ⁸ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzī' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Calhāxcuui'lh natachiqui ti'ya't ē na'a'nan tatzī'ncstat. Ixlīpō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni' chī napātīnī'ncan.

⁹ Cuenta catlahua'tit ixpālacata nacāta-macamāstā'yān jā tahuī'lāna'n māpa'ksīni'nīn ē nacātamaksno'kān nac templo. Quilā'a'ka'ī'nī'yāuj ē ū'tza' nacātalīlē'nān na ixlacatīnca'n gobernadores ē na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nīn. Chuntza' nachihuīna'nā'tit quimpālacata.

¹⁰ A'cxni' jāna'j ā'sputa tzamā' cā'quilhtamacuj, ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'can xatze tachihuīn tachi'xcuui't calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj.

¹¹ A'cxni' nacātachi'payān ē nacātamacamāstā'yān a'ntza' jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nīn, jā catilī'a'ktayuntit pūla chī nalītamaktāyayā'tit. Nahua'nā'tit tū puhua'nā'tit a'cxni' nachā'n tzamā' hora. Jā hui'xina'n catichihuīna'ntit. Espīritu Santo nacāmāchihuīnīyān.

¹² Tī quinta'a'ka'ī'ni' nacāmacamāstā'can jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nīn. Masqui ixtā'tinca'n nata-macamāstā' nacāmāknīcan. Xanatātana' nata-macamāstā' nacāmāknīcan ixcamana'ca'n tī ta'a'ka'ī'. Lacstīn natasitzi'nī' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n tī ta'a'ka'ī' ē natamāmaknīnīnīn. ¹³ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān tū quilīpālacata. Tī natatāyani' hasta a'cxni' natanī, xlaca'n nacāmākapū-taxtūcan.

¹⁴ 'Nalaktzī'nā'tit tzamā' jā tze tū nalactlahuakō' ē natāya jā jā minī'ni' chuntza' chī tzo'knulh profeta Daniel. Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', iccāhuaniyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit. A'cxni' nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac Judea. ¹⁵ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh na ixchicca'n natamāxtu catūhuālh tū ixla'ca'n. ¹⁶ Tī tascujmā'nal nac pūcuxtu jā catitataspi'tli na ixchicca'n natataya ixlu'xu'ca'n. ¹⁷ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala pusan tī taka'lhīnī't o tī tamātzī'quī'nī'ncus.

¹⁸ 'Casqui'nī'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n. ¹⁹ Napātīnī'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' Dios mālacatzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīnī'ncanī't chī napātīnī'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jātza' maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'līstān. ²⁰ Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh huā'mā' quilhtamacuj, jā ixta'a'kapūtaxtulh jā tī chā'tin. Dios namāmacsti'na'jī ixpālacata cālakalhu'man xlaca'n tī cālacsacnī't.

²¹ A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ix-cāhuanin: "Chā calaktzī'ntit. Ā' hui'lh Cristo tī Dios lacsacui'līlh", jā cati'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ix-cāhuanin: "Chā calaktzī'ntit. Ā'jnanu' yālh", jā cati'a'ka'ī'tit. ²² Namin lhūhua' a'kskāhuī'nī'nīn ē makapitzīn natahuan māni' xlaca'n Cristo ē ā'makapitzīn natahuan māni' xla-ca'n ixa'kchihuīna'nīn Dios. Nā natatlahua lī'a'cnīn na-ta'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacli. Jāla cati-ta'a'kskāhuī'lh tī Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn. ²³ Skalalh catahui'la'tit. Iccāhuanintza' ixlīpō'ktu huā'mā' ē chuntza' jā nacātita'a'kskāhuī'yān.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspulatza' huā'mā' tapātīn, chī'chini' ē mālhcuyu' jā catitamāxkakēni'lh.

²⁵ Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. ²⁶ A'cxni' naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'icpūmin nac poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītli'huī'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁷ Palaj tunca na'iccāmacamin quināngeles ē natamākestoka tī cālacsacnī't. Natamin tī cālacsacnī't xalanī'n calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj.

²⁸ Calīmaksca'ttit xaquī'huī' higo. A'cxni' tza'la'nka' ix-peken ē tzucumā'lh tapu'n xapa'lhma', hui'xina'n ca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lhtza' a'cxni' nalhcācnan.

²⁹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlipō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lhtza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lhtza' hua'chi chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālhtza' na ixlacapūn mākelhcha. ³⁰ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahui'lāna'lhcus jā catitanikō'lh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlipō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³¹ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quin-tachihuīn; pō'ktu nakentaxtukō'.

³² Jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj o huā'mā' hora; nūn ángeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nūn t'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

³³ Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'. ³⁴ Ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī na'a'n latā'kchoko makat. Nacāmacamaxquī'tā'quī' ix-chic t'scujnu'nī'n ē nacāmaxquī' ixtascujūtca'n chā'tunu'. Nayāhua chā'tin maktaka'lhna' nac tanquilhtīn ē namāpa'ksī skalalh natāya. ³⁵ Chuntza' hui'xina'n skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' namin ixtēcu' chic. Palhāsā' namin smalanka'n, o a'cxni' chū'cus nata'sa puyux, o i'tāt tzi'sa, o a'cxni' xkakatzā'. ³⁶ Ū'tza' skalalh calītahui'la'tit ixpālacata jā lhtatapā'na'ntit a'cxni' xamaktin namin. ³⁷ Iccāhuaniyān hui'xina'n: Skalalh catahui'la'tit. Nā skalalh catatahui'lh ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't —cāhuanilh Jesús.

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

14 Ā'a'ktu' quilhtamacuj t'sputacus ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalī'a'kskāhuī' Jesús natachi'pa ē natamā-maknīnī'n. ² Talāhuanilh:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcuhuī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8

³ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Ū'tza' huā'mā' Simón tī ixmasni'mā'lh ixquinīt ē ixtzeyanīt'tza'. A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh a'ntza', chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlitzuma aceite tū xatapalaxla' ē mu'csu ixuanīt'. Ū'tza' tū huanican nardo. Puscāt pa'klhli lameti ē līcuctlahualh Jesús aceite. ⁴ Makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh talisītzī'lh ē talāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata pāxcat līlal huā'mā' aceite? ⁵ Ixtatlaj hua'chi ixtatlaj chā'tin chi'xcu' chī a'ktin cā'ta. Tzē t'stā'ca ē tumīn tzē iccāmaxquī'ca xcamanī'n.

Taquilhnhil puscāt.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camakxtektit. ¿Tū ixpālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ⁷ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanī'n na milacpu'na'itātca'n. A'cxni' lacasqui'nā'tit, tzē nacātlahuani'yā'tit tū tze. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'layān.

⁸ Puscāt tlahualh tū tzē ixlacpuhuan. Quilīcuctlahualh aceite ē chuntza' quincāxui'līlhtza' chī naquimā'cnūcan. ⁹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nīncan xatze tachihuīn ixa' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlahualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlipō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla' —huanli Jesús.

Judas cāhuanilh namacamāstā' Jesús

Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6

¹⁰ Judas Iscariote chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanīt'. Xla' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' nacāhuani iccāmacamaxquī'lh Jesús. ¹¹ A'cxni' takexmatli tū cāhuanica, tapāxuhualh ē tahuanih natamaxquī' tumīn. Ē Judas tzuculh putza chī ixlīmacamāstā'lh Jesús.

Jesús cātā'huā'yalh t'scujnu'nī'n

Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹² Milh quilhtamacuj tū ixlitzucuni' cā'tani' a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' maknīcan xaska'ta' purecu' tū nahua'can ixpālacata huā'mā' cā'tani' tū huanican pascua. I'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'ica'nāuj na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹³ Cāmacā'lh chā'tu' t'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē namacla'yā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixlāmam. Nastālani'yā'tit. ¹⁴ Jā xla' natanū, nā natanū'yā'tit ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: "Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿Jā yālh cuarto jā tzē na'iccātā'hua'yān quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?" ¹⁵ Xla' nacāmāsu'yuni'yān a'ktin cuarto ixlīquilha'ktu' chic. Ka'tla' cuarto ē cāxni'jtza' huī'lh. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilīhua'ca'n.

¹⁶ Ta'a'lh t'scujnu'nī'n ē tatanūlh nac cā'lacchicni'. Kentaxtulh chuntza' chī Jesús iccāhuaninīt' ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁷ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chi'chini', Jesús cātā'chā'lh t'scujnu'nī'n a'ntza'. ¹⁸ Ixtahuā'yamā'nalhcus a'cxni' Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' iccāhuaniyān. Chā'tin chī hui'xina'n tī quilātā'huā'yamā'nauj, ū'tza' naquimacamāstā'.

¹⁹ Xlaca'n tatzuculh talīpuhuan ē chā'tunu' xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē quit?

²⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Chā'tin chī hui'xina'n milīkelhacāujtu'ca'n ē ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan tzamā' pulātu. ²¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzō'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chi'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlīpuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncuhuī'lh.

²² Līhuan ixtahuā'yamā'nalhcus Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh t'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²³ Tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cā-maxquī'lh ī'scujnu'nīn ē ixlīpō'ktuca'n tahua'lh.

²⁴ Cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuacan xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālimakapūtaxtū tachi'xcuui't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n nacāmātza'nkēna'ni' tū jā tze tū tatlahualh tachi'xcuui't. ²⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'icua' xtum xaxcān uva xasāsti' jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

²⁶ A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. ²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmake'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: "Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuankō' purecu'."

²⁸ A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

²⁹ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmake'nān, quit jā ictimakxtekni'.

³⁰ Jesús huanilh:

—Ixlīcāna' tū icuaniyān. Chuhua'j huā'mā' tzi'sa a'cxni' jāna'j ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³¹ Pedro ā'chulā' lacatejtin huanli:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn lacxtim tahananli.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemanī

Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46

³² Jesús ē ī'scujnu'nīn ta'chā'lh jā huanican Getsemanī. Cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' līhuan quit na'icorarlī.

³³ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē Jacobo ē Juan. Tzuculh tamachuyī ē a'katuyunli. ³⁴ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuat. Cat-achokotit huā'tzā' ē skalalh catahui'la'tit.

³⁵ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios palh tzē ixa'kapūtaxtulh tū na'a'kspula ³⁶ ē huanli:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātī, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

³⁷ Mimpālh jā iccāmakxtekni't ī'scujnu'nīn ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē lhtatahui'la', Simón? ¿Ē jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora? ³⁸ Lakahuan catahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān. Ixlīcāna' masqui milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun tū xatze, mimacni'ca'n jā taka'lhī lītlī'huī'qui.

³⁹ Ixlīmaktu' a'lh lacapunchuna'j ē chu ū'tza' lacxtim squi'ni'lh Dios. ⁴⁰ Taspī'tpālh jā iccāmakxtekni't ī'scujnu'nīn ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n ē jā ixtaca'tzī chī natakelhtī.

⁴¹ A'cxni' ixlīmaktu'tun taspī'tli a'ntza' jā iccāmakxtekni't, cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Tzetzā'. Chuhua'j chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeja chi'xcuui'n. ⁴² Catāya'tit ē cāhuetzā'; mimā'lhtza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴³ Palaj tunca a'cxni' Jesús iccātā'chihuīna'mā'lhcus, chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nīn ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcuui't ē ixtalēn ixmachītaca'n ē qui'huī'. Talīchā'lh ixlīmāpa'ksīnca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁴ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'mā'lh ē xla' iccāhuaninī'ttza' chī natalīlaka-pasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit ē nalīpinā'tit ē namaktaka'lhā'tit.

⁴⁵ A'cxni' chā'lh Judas, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁴⁶ Tachi'xcuui't tī tatā'milh talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁴⁷ Ixyālh chā'tin tī ixtā'minī't Jesús. Xla' māxtulh ixmachīta ē matakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁴⁸ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachītaca'n ē min-quī'huī'ca'n? Hua'chi chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'.

⁴⁹ A'cxni' xa'iccātā'latlā'luanān lakaliyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? Chuhua'j naquina'kspula ē namākentaxtū tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

⁵⁰ Ixlīpō'ktuca'n scujnu'nīn tatzā'lal ē chuntza' talī'a'kxtekmake'lh Jesús.

Tzā'lal chā'tin ka'hua'cha

⁵¹ Chā'tin ka'hua'cha stālani'lh. Jā ixlhakā'nī't ixl'u'xu'; xmān ixlītapāchī'nī't a'ktin sávana. A'cxni' tachi'xcuui't tachi'palh, ⁵² makalhalha tzā'lal ē maka'lh sávana.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nīn israelitas

Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵³ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús, talē'lh jā ixuī'lh xapuxcu' pālej. Talaktakēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn. ⁵⁴ Pedro laka makat stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixcorralh chic ē cātā'tahuī'lh policías. Ixcātā'sko'huī'lh nac macscut.

⁵⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nīn tī ixtaputzāna'nī, xlaca'n ixtaputzā-

mā'nalh chī natalīmālacsu'yu Jesús natalīmā-maknīnī'n. Jā ixtamacla tū tzē natalīmālacsu'yu.
⁵⁶ Masqui līlhūhua' talīchihuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jā lacxtim tahananli. ⁵⁷ Makapitzīn tatāyalh ē ta'a'ksa'nīnī'lh ē tahananli tū jā ixlīcāna'. Chuntza' tahananli:

⁵⁸ —Quina'n ickexmatui chī huanli: “Quit na'icmālak-sputūkō' ixlīpō'ktu huā'mā' xaka'tla' templo tū ixtatlaujca'n chī'xcuhuī'n. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj xtum na'ictlahua ā'a'ktin tū jā ixtatlaujca'n chī'xcuhuī'n.”

⁵⁹ Nūn xlaca'n jā lacxtim tahananli.

⁶⁰ Xapuxcu' pālej tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē kelhasqui'nīlh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chī'xcuhuī'n tamālacsu'yumā'na'n.

¿Ē jā nakhltīnī'na'?

⁶¹ Jesús ca'cs tāyalh ē jā tū kelhtīnī'lh. Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīpāl:

—¿Ē hui'x Cristo tī Dios lacsacnī't? ¿Ē hui'x ī'Ska'ta' Dios tī quina'n iclakachi'xcuhuī'yāuj?

⁶² Jesús kelhtīlh:

—Quit Cristo. Hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahuī'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīnī'mā'lh. Na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhnu'.

⁶³ Xapuxcu' pālej, xla' xtī'tli ixlū'xu' ē chuntza' līmā-su'yulh ixtasītzī' ē huanli:

—Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuani-palayān jā tze xla'. ⁶⁴ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālakchā'ni'cu'tun Dios. ¿Chī puhua'nā'tit?

Ixlīpō'ktuca'n tahananli camaknīca.

⁶⁵ Makapitzīn tatzuculh talakachojmanī. Xlaca'n tala-catlalpalh ē tatucslī ē tahananli:

—¡Calakapasti tīchu lacala'sni'!

Soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh nā xlaca'n tatucslī.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Pedro ixyālh na ixtanquilhtīn chic ē milh chā'tin tzu'ma'jāt tī ī'scujmā'lh na ixchic xapuxcu' pālej.

⁶⁷ A'cxni' laktzī'lh Pedro jā ī'sko'huī'lh, tzu'ma'jāt lakalaktzī'lh ē huanli:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Nazaret.

⁶⁸ Xla' kelhtatzē'kli ē huanli:

—Jā iclakapasa ē jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

A'lh lacapunchuna'j ē ta'salh puyux. ⁶⁹ Tzu'ma'jāt lak-tzī'mpāl ē tzuculh cāhuani tī ixtatā'yāna'ncha':

—Ū'tza' huā'mā' chā'tin chī xlaca'n.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kpāl. Ixlīka'tlā'tus tī ixtatā'yā-na'ncha' tahananli Pedro:

—Ixlīcāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n ixpālacata hui'x xala' nac estado Galilea. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷¹ Pedro tzuculh lakapalacan ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlīcāna' tū icuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu' tī līchihuī-na'mpā'na'ntit.

⁷² Puyux ta'sapāl ixlīmaktu'. Ū'tza' līmāpāstaquilh Pedro chī Jesús ixuaninī't: “A'cxni' jā ā'ta'sa ixlīmaktu'

puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” A'cxni' Pedro lacapāstacli chuntza', tzuculh calhuan.

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38

¹⁵ A'cxni' xkakalh, xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ā'makapitzīn māpa'ksīnī'nī'n tatakēstokli ē tachihuīna'nli. Tapekechī'lh Jesús ē talē'lh ē tamacamaxqui'lh Pilato tī gobernador ixuanī't. ² Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Xla' kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtalīmālacsu'yu lhūhua' catūhuālh. ⁴ Pilato kelhasqui'nīpāl:

—¿Tū ixpālacata jā tū tū kelhtīnī'na'? Kexpa'tti ixlīpō'ktu tū talīmālacsu'yun.

⁵ Jesús jātza' kelhtīlh. Ū'tza' lī'a'cnīlh Pilato.

Jesús līchihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

⁶ Ixa'nan a'ktin tahi'lat a'cxni' ixlāmā'lh cā'tani'. Pilato ixmakxteka chā'tin tachī'n. Tachi'xcuhuī't ixtalacsaca tachī'n tī namakxtekcan. ⁷ Ixtatanūmā'nalh nac pūlāchī'n makapitzīn tī ixtamaknīnī'nī't a'cxni' tatā'kaqui'lh. Chā'tin tachī'n ixuanican Barrabás.

⁸ Lhūhua' tachi'xcuhuī't talaktalacatzuna'jīlh Pilato ē tatzuculh tasqui'ni' catlahualh chuntza' chī ixi'lh ix-tahui'latca'n līhuan ixlāmā'lh cā'tani'. ⁹ Pilato cākelhtīlh: —¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹⁰ Pilato ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzī'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh. ¹¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtachihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīsqi'nīli Barrabás. ¹² Pilato cākelhtīpāl ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' tī mēpācuhi'yā'tit ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹³ Xlaca'n tata'salh ē palha' tahananli:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁴ Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahananli:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁵ Pilato ixcāmāko'xamixīcu'tun lhūhua' tachi'xcuhuī't, ē cāmakxtekni'lh Barrabás. Māpa'ksīnī'lh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

¹⁶ Palaj tunca ī'soldados gobernador talē'lh Jesús nac pūchihuīn jā huanican pretorio. Cāmākēstokca ā'makapitzīn soldados. ¹⁷ Tamālhekē'lh a'ktin ixlū'xu' xasmanta'jua' ē talītlahualh lhtucu' a'ktin corona ē tamā'knūlh. ¹⁸ Tatzuculh tahananli:

—¡Calakachi'xcuhuī'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

¹⁹ Talīcucni'clī qui'huī' ē talakachojmanīlh. Tatatzokostani'lh hua'chi ixtalakachi'xcuhuī'mā'nalh.

²⁰ A'cxni' talīlītzī'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlū'xu'

xasmanta'jua' ē tamālhekē'pālhx ixluxu' tū ixlax iXuani't. Talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

²¹ A'cxni' ixta'almā'nalhx, ixtētaxtumā'lh chā'tin chi'xcu' xalax nac Cirene tī iXuanican Simón. Xlax ixtāta'ca'n Alejandro ē Rufo ē ixmimā'cha' nac rancho. Soldados tasāmācu'quī'lh ixacruz Jesús.

²² Ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. ²³ Jesús maxquī'ca vino nahua'. Ixtā'tlahuapāspi'tcanī't līcu'chu' tū huanican mirra. Ū'tzax ixlīmā'lhataicu'tuncan. Jesús jā maktīnī'lh.

²⁴ A'cxni' tī'xtokohua'ca'canī'ttza', soldados tamāpitzilh ixluxu' Jesús ē talīmāxtulhx tī'suerteca'n nataca'tzī tūchu nacālāchā'n chā'tunu' xlacax'n.

²⁵ Hua'chi makna'jāstzax tzi'saj iXuani't a'cxni' xtokohua'ca'ca. ²⁶ Ixtzok'canī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca ē iXuancuntzax: Ixpuxcu'ca'n israelitas. ²⁷ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tunu' na ixacruzca'n, chā'tin na ixpekxtūcāna'j Jesús ē ā'chā'tin na ixpekxtūxui. ²⁸ Chuntzax mākentaxtūca tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios jā huan: "Xlax cātā'pūtle'keca tī tatlaha tū jā tze."

²⁹ Xlacax'n tī ixtatētaxtumā'nalhx talakapalalhx ē tasakā'līlhx ixa'kxākca'n ē tahuanihx:

—¡A! Hui'x ixlactlahua'cu'tunax xaka'tlax templo ē ixyāhuapalax ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj. ³⁰ Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu milīmān ē cayujtī nac cruz.

³¹ Nā chuntzax xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīlītzī'n Jesús ē ixtalāhuanimā'nalhx:

—Xlax cāmakapūtaxtūlhx ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. ³² Cayujlī chuhua'j nac cruz Cristo tī ixpuxcu'ca'n israelitas. Nalaktzī'nāuj nayujax nac cruz ē chuntzax nalī'a'ka'tīni'yāuj.

Xlacax'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't nā talakapalalhx Jesús.

Jesús nīlhx

Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

³³ A'cxni' tastu'nūttzax iXuani't, cā'pucsua' huanli calhāxcuahuā'lh nac cā'ti'ya'tna' hasta maktu'tun kōtanū. ³⁴ Hua'chi maktu'tun kōtanū Jesús palhax ta'salhx ē huanli:

—Eloī, Eloī, ¿lax sabactani? (Ū'tzax huanicu'tun: QuīnDios, quīnDios, ¿tū ixpālacata quīnaxkxtekui'līnī'ta' quīnaxcstu?)

³⁵ Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'nchax. Xlacax'n talāhuanilhx:

—Cakexpa'ttit. Xlax ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

³⁶ Tu'jnuhx chā'tin ē līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre nac a'ktin catūhuā'lh hua'chi panamāc. Cucchi'huī'līlhx a'ktin quī'huī' ē quīlhyāhuā'lh Jesús nahua' ē huanli:

—Camakxtekui; nalaktzī'nāuj palhx Elías namin namāyujū nac cruz.

³⁷ Jesús palhax ta'salhx ē palaj tunca nīlhx. ³⁸ Huā'mā' puntzuna' ka'tlax līlakamīlīn xaka'tlax nac templo tax-

tī'tpūpitzilh iXquilhtūn xalax tālhmā'n hasta na ixtampān. Ū'tzax huā'mā' līlakamīlīn tū ixmāpitzī templo. ³⁹ Capitān romano ixyā'lh na ixlacatīn Jesús. A'cxni' lak-tzī'lh chī Jesús ta'salhx ē nīlhx, ē capitān huanli:

—Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' tī'Ska'ta' Dios iXuani't.

⁴⁰ Nā puscan ixtalaktzī'mā'nalhx makat; na iXpu'nanca'n ixtayāna'lh María Magdalena ē Salomé ē María ixtzī'ca'n Jacobo xastancu ē José. ⁴¹ Xlacax'n ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' iXuī'lh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. Nā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn lūhuax puscan tī ixcātā'minī't a'ntzax nac Jerusalén.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

⁴² Kōtanūttzax iXuani't tzamā' quilhtamacuj tū iXpūcāxtlahuakō'can quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tzax ixlīlakalī iXuani't. ⁴³ Lax'lh Pilato chā'tin chi'xcu' xalax nac cā'lacchicni' Arimatea. Tzamā' chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē iXka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Xlax chā'tin ixmāpa'ksīni'nī'n israelitas tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. Huā'mā' chi'xcu' ixlakachi'xcuhuī'can. Xlax ixlīmān tahuixcānīlhx ē squī'ni'lh Pilato camaxquī'lh iXmacni' Jesús.

⁴⁴ Pilato lī'a'cnīlhx ixpālacata puhuanli jāna'j iXnī. Māta'satīnīni'lh capitān ē kelhasquī'nīlhx palhx ixlīcāna' iXnīni'ttza' Jesús. ⁴⁵ A'cxni' capitān māca'tzīnīlhx iXnīni'ttza', Pilato makxtekli José nalē'n iXmacni' Jesús.

⁴⁶ José tamāhuā'lh a'ktin xatze lū'xu'. A'cxni' iXmāyujūni'ttza' iXmacni' Jesús, līmaksui'tli lū'xu' ē mānūlhx a'ktin nac lū'cu' tū iXcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tlax chihuix. Līmālacchahuāni'ca a'ktin ka'tlax chihuix. ⁴⁷ María Magdalena ē María ixtzī' José talaktzī'lh jā iXmāpī'canī't iXmacni' Jesús.

Jesús lacastālancuana'nli

Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

16 A'cxni' iXa'kspulanī'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan, María Magdalena ē María ixtzī' Jacobo ē Salomé tatamāhuā'lh pomada tū xamu'csu natalīmactlahua iXmacni' Jesús. ² Tzi'saj domingo a'cxni' tā'cxtulhcus chī'chīni', ta'a'lh nac pūtā'cnūn ³ ē ixtalāhuani:

—¿Tī'chū naquīncāmāpānūni'yān chihuix tū līmālacchahuacani't lū'cu'?

⁴ A'cxni' talacax'lh, talaktzī'lh iXmāpānūcāni'ttza' chihuix ē ka'tlax iXuani't. ⁵ Tatanūlhx nac pūtā'cnūn ē talaktzī'lh chā'tin ángel tī ixtasu'yu hua'chi chi'xcu'. Ixuī'lh na iXa'cpucāna'j lū'cu' ē stalā'nkax ixluxu' ē pūlhmā'n iXuani't. Xlacax'n tajicua'nli. ⁶ Ángel cāhuanilhx:

—Jā cajicua'ntit. Hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús xalax nac Nazaret tī tī'xtokohua'ca'canī't. Xlax jāttzax huī'lh huā'tzā'; xla' lacastālancuana'nli'tzax. Chā calaktzī'ntit jā iXmāpī'canī't. ⁷ Capintit ē cacāhua'ni'tit Pedro ē ā'makapitzīn tī'scujnu'nī'n Jesús. Nahua'ni'yā'tit xla' nacāpūlanī'yān nac Galilea. A'ntzax natā'lāpāxtokā'tit chuntzax chī cāhuanin.

⁸ Puscan tataxtulhx nac lū'cu' ē tatzā'lalhx. Ixtaxpipitēlhx ē ixtalī'a'cnītēlhx. Ixtajicua'n, ē jā tī chā'tin ixtahuani.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Jn. 20:11-18

⁹ Tzamā' domingo tzi'saj Jesús lacastālanacuana'nli. Pūla tasu'yuni'lh María Magdalena tī ixmāxtuni'nī't kelhatojon jā tzeya ū'nī'n. ¹⁰ María cālakhā'lh xla'ca'n tī ix-cātā'latlā'huan Jesús. Ixtalīpuhuahui'lāna'lh ē ixtacalhuahui'lāna'lh. Cāmāca'tzīnīlh tū ixa'kspulanī't. ¹¹ Masqui xla'ca'n takexmatli chī ixlacastālanacuana'nī't Jesús, ē chī María Magdalena ixlaktzī'nī't, xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cātasu'yuni'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n

Lc. 24:13-35

¹² Ā'līstān Jesús xtum cātasu'yuni'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n a'cxni' ixta'a'mā'nalh lacapunchuna'j nac tej. ¹³ Xla'ca'n tataspi'tli ē tamāca'tzīnīlh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, ē xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cāmaxqu'ī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁴ Ā'līstān huampala Jesús cātasu'yuni'lh kelhacāujtin scujnu'nī'n a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. Cālacaquilhñīlh ixpālacata jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. Jā ta'a'ka'ī'lh chī tahuanli

ixtalaktzī'nī't Jesús a'cxni' ixlacastālanacuana'nī'ttza'.

¹⁵ Jesús cāhuanilh:

—Capintit calhāxcuhuālh ē nacāmāsu'yuni'yā'tit xatze tachihuīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Catīxcuhuālh tī na'a'ka'ī' xatze tachihuīn ixpālacata Jesucristo ē na'a'kpaxa, xla' namakapūtaxtūcan. Catīxcuhuālh tī jā na'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xla' naka'lhīcus ixcuenta. ¹⁷ Nalīlakapascan tī ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn chuntza'. Natalīmāxtu jā tzeya ū'nī'n quilītlī'hui'qui. Tzē natachihuīna'n xasāsti' tachihuīn. ¹⁸ Masqui catachi'palh lūhua' ē masqui catalīhua'lh catūhuālh tū ka'lhī tū lankīcan, jā catitalaknīn. Xmān nataxa'ma ta'jatatlanī'n ē xla'ca'n natatzeyan.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Lc. 24:50-53

¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesús chuntza' ixcāhuaninī't ī'scujnu'nī'n, xla' tā'kayāhualh ē a'lh nac a'kapūn. Tahuī'lh na ixpāxtucāna'j Dios jā lakachi'xcuhuī'can. ²⁰ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē calhāxcuhuālh ixta'a'kchihuīna'n. Māpa'ksīni' ixcāmaktāya. Chuntza' tzē ixtalītlahua lī'a'cnīn. Ū'tza' ixlīca'tzīcan ixlīcāna' tū ixtamāsu'yumā'nalh. Amén.

Lucas

Chī tzo'kca huā'mā' tachihuīn

1 Lhūhua' tī tatzo'kli tū a'kspulalh na quilacpu'na'i'tātca'n. ² Tū quincātahuanin ixpālacata Cristo ē tū laktzī'nca xalītzucuni' hasta chuhua'j, ū'tza' tatzo'kli. Nā tī talaktzī'lh xalītzucuni' nā tamā-su'yulh. ³ Nā chuntza' quiminī'ni'lh ictzo'knun. Makās līlacatejtin xa'iclicāxtlahuamā'lh chī na'ictzo'knuni'yān, Teófilo, ⁴ ē chuntza' naca'tziya' ixlicāna' tū māsu'yunī-canī'ta'.

Ángel māca'tzīnīni'lh nalacatuncuhuī' Juan Mā'kpxānī'

⁵ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac Judea, ixuī'lh chā'tin pālej; ixtacuhuīni' Zacarías. Cātā'tapa'ksīlh pālejni' tī cāmāpācuhuīca Abías. Nā ixpuscāt Zacarías ixuanican Elisabet ē xla' t'xū'nātā'nat Aarón. ⁶ Ixchā'tu'ca'n tamākentaxtūlh ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tatlahualh tū jā tze. ⁷ Jā ixtaka'lhī ixlacstīnca'n ixpālacata Elisabet jāla ka'lhīlh ē nā lakkōlu'ntza' ixtahuanī't ixchā'tu'ca'n.

⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Zacarías ē ixtā'pālejni' ixtatlahuamā'nalh ixtascujūtca'n na ixlalatīn Dios. ⁹ Ixtahui'latca'n ixtamāxtu suerte natalacsaca tī natanū nac templo nalhcuyu siyentzu ē ū'tza' līlacsaca Zacarías. ¹⁰ A'cxni' t'lhucyumā'ca nac pūmacamāstā'n, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatalacxtimīnī't tatachokolh nac tanquilhtīn ē ixta'orarlīmā'nalh. ¹¹ Palaj tunca tasu'yuni'lh Zacarías chā'tin ixāngel Dios. Ixyālh ixpekcāna'j pūmacamāstā'n jā t'lhucuyucan siyentzu.

¹² A'cxni' Zacarías laktzī'lh, tamakchuyīlh ē jicua'nli.

¹³ Ángel huanilh:

—Zacarías, jā cajicua'nti. Dios kexmatli tū squi'nīnī'ta'. Mimpuscāt Elisabet naka'lhī t'ska'ta' ē namāpācuhuī'ya' Juan. ¹⁴ Nalīpāxuhua'ya' hui'x ē lhūhua' tachi'xcuhuī't natalīpāxuhua tzamā' ska'ta' ¹⁵ ixpālacata ka'tla' nalītaxtu na ixlalatīn Dios. Jā makstin catihua'lh cu'chu' nūn cerveza ē nūn pulhqui tū līka'chīcan. Nalītatzuma ixlīstacna' Espīritu Santo a'cxni' jā ixā'tahui'la. ¹⁶ Nacālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n lhūhua' israelitas ē chuntza' natatzucupala natakexmatni' Dios ixMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁷ Tzamā' chi'xcu' napūlanī' Māpa'ksīni'. Naka'lhī ixespīritu ē ixlītlī'huī'qui Elías. Nacāmālakpalīni' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't ē chuntza' natapāxquī' ixlacstīnca'n. Xla' nacāmaxquī' xatze talacapāstacni' tī jā takexmata. Chuntza' nat-acāxtahui'la tachi'xcuhuī't a'cxni' namin Māpa'ksīni'.

¹⁸ Zacarías kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī na'iclicā'tzī palh ixlicāna' huā'mā'? Quit kōlu'tza' ē nā quimpuscāt lē'ntza' quilhtamacuj.

¹⁹ Ángel kelhtīni'lh:

—Quit Gabriel ē icyālh na ixlalatīn Dios.

Quimacamilh na'ictā'chihuīna'nān ē na'icmaxquī'yān huā'mā' xatze tachihuīn. ²⁰ Chuhua'j hui'x nakō'ko'na'. Jāla catichihuī'na' hasta a'cxni' na'a'cchā'n ixmālhcuuyu' miska'ta' ixpālacata jā quina'ka'tī'ni' quintachihuīn tū nakentaxtu a'cxni' nachā'n mālhcuyu'.

²¹ A'cxni' tamakapalīlh Zacarías, tī ixtaka'lhīmā'nalh na ixtanquilhtīn templo talītamakchuyīlh jā palaj taxtulh. ²² A'cxni' taxtulh, Zacarías jātza' la ixcātā'chihuīna'n. É ū'tza' talīca'tzīlh ixlakachuyanī't na ixpūchakān templo. Xmān ixcāmacahuani' ixpālacata jāla cātā'chihuīna'n.

²³ A'cxni' sputkō'lh ixtascujūt nac templo, Zacarías taspī'tli na ixchic. ²⁴ Ā'līstān ka'lhīni'lh Elisabet tī ixpuscāt ixuanī't. Jā taxtulh nac chic hasta ixlīlakaquitzis mālhcuyu'. Puhuanli: ²⁵ “Māpa'ksīni' chuntza' quint-lahuani'nī't ixpālacata jātza' naquintalakmaka'n.”

Ángel māca'tzīnīni'lh chī nalacatuncuhuī' Jesús

²⁶ Ixka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' a'cxni' Zacarías ixlakachuyanī't, ē Dios macamilh ángel Gabriel lacatin nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret. ²⁷ Lakmilh chā'tin tzu'mā'jāt tī ixuanican María ē ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka chā'tin chi'xcu' tī ixuanican José ē t'xū'nātā'nat David.

²⁸ Ángel tanūlh jā ixuī'lh María ē huanilh:

—¿Iclakminān hui'x tī sicua'lanātlahuacanī'ta'! Māpa'ksīni' maktaka'lhāni'; Dios ā'chulā' sicua'lanāt-lahuani'ta'n ē jā ixlīpō'ktuca'n puscan.

²⁹ A'cxni' María laktzī'lh ángel, lī'a'cnīlh huā'mā' tachihuīn. ³⁰ Ángel kelhtīlh:

—María, jā cajicua'nti; Dios pāxquī'yān. ³¹ Chuhua'j naka'lhīni'na' ē naka'lhī'ya' chā'tin ska'ta' ka'hua'cha. Namāpācuhuī'ya' Jesús. ³² Ka'tla' ixlalatizucut ē namāpācuhuīcan t'Ska'ta' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. Māpa'ksīni' Dios nahui'lī ixlīpuxcu' chuntza' chī ixpap David ³³ ē pō'ktu quilhtamacuj nacāmāpa'ksī israelitas. Ixlītlī'huī'qui jā makstin catisputli.

³⁴ Palaj tunca María kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī līla quit? Jāna'j icā'tamakaxtoka.

³⁵ Ángel kelhtīlh:

—Espīritu Santo nalakminān ē ixlītlī'huī'qui quin-Diosca'n Xaka'tla' nalītamacsti'li'yān hua'chi poklhnu'. Ū'tza' nalī'a'nan tzamā' ska'ta' tī natahui'la xmān ixla' Dios nahuan ē namāpācuhuīcan t'Ska'ta' Dios. ³⁶ Nā mintalakapasni' Elisabet nā naka'lhī t'ska'ta' ka'hua'cha masqui lē'ntza' quilhtamacuj ē huancan jātza' cati-

ka'lhīlh ī'ska'ta'. Ka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' chī ka'lhīni'n ³⁷ixpālacata Dios tzē natlahua ixlīpō'ktu catūxcuhuālh.

³⁸A'cxni' María kelhtīlh ē huanilh:

—Quit i'xla' Dios. Camākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn. Calalh chuntza' chī quihua'ni'nī'ta'.

Ángel a'lh.

María laka'lh Elisabet

³⁹Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' María taxtulh ē palaj tunca a'lh lacatin nac cā'lacchicni' xala' nac Judea.

⁴⁰Tanūlh na ixchic Zacarías ē tā'chihuīna'lh Elisabet.

⁴¹A'cxni' Elisabet kexmatni'lh ixtachihuīn María, ska'ta' tasakā'līlh na ixpūlacni' Elisabet ē lītatzumalh Espiritu Santo ixlīstacna'. ⁴²A'cxni' Elisabet chihuīna'nli palha' ē huanli:

—Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuanī'ta'n hui'x ē jā ā'makapitzīn puscan ē nā sicua'lanātlahuanī't miska'ta'. ⁴³¿Tīchu quit naquīlīlakmin ixtzī' quiMāpa'ksīni'? Quit jā tū quilacatzucut. ⁴⁴Xmān ickexmatli mintachihuīn ē quisca'ta' līpāxuhualh ē tasakā'līlh na quimpūlacni'. ⁴⁵Hui'x līpāxuhua'ya' ixpālacata a'ka'tīnī'ta' ē namākentaxtū tū huaninī'ta'n Māpa'ksīni'.

⁴⁶Palaj tunca María huanli:

Quilīstacna' makapāxuīmā'lh Māpa'ksīni'.

⁴⁷Quilīstacna' līpāxuhua ixpālacata quiMakapūtaxtūnu' Dios.

⁴⁸Dios cuenta quintlahuaninī't quit tī ixtasācua' xcamānīn.

Chuhualj ē nā pō'ktu quilhtamacuj tachi'xcuhūit natahuan iclīpāxuhua quit.

⁴⁹Dios tī ka'lhī lītli'hui'qui ka'tla' tū quintlahuaninī't. Xla' xaticua'lanātlahua.

⁵⁰Pō'ktu quilhtamacuj nacālakalhu'man tī talakachi'xcuhūit.

⁵¹Ixlītli'hui'qui lītlahuanī't lhūhua' catūhuālh.

Cāskāhuī'lh tī ka'tla' ixtamakca'tzī.

⁵²Cāmāpānūni'lh ixlītli'hui'quica'n tī ka'tla' ixtahuanī't ē tī tapuhuan ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁵³Tī ixtatzi'ncsmā'nalh cālīmāka'sīlh xatze līhua' ē jā tū cāmācā'ni'lh lacricujnu'.

⁵⁴Cāmaktāyanī't xala' nac Israel tī tamākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios ē jā makstin makxtekli ixtalalaku'man.

⁵⁵Chuntza' tlhualh chī cāhuaninī't quimpapca'n Abraham ē ixnatā'natna'.

Pō'ktu quilhtamacuj nacāmaktāya.

⁵⁶María tahuī'lh na ixchic Elisabet a'ktu'tun mālhcuyu' ē ā'līstān taspī'tli na ixchic.

Chī lacatuncuhū'lh Juan Mā'kpaxīni'

⁵⁷A'cxni' a'cchā'lh ixmālhcuyu', tahuī'lh ī'ska'ta' Elisabet. Ka'hua'cha huanli. ⁵⁸Ixamicujnu' ē ixtalakapasni'n tamīlh natatā'pāxuhua a'cxni' taca'tzīlh tze tū Dios tlhuanī'lh Elisabet. ⁵⁹Ixlīlakatzayan quilhtamacuj ta'a'lh tatlahua ixtahui'latca'n nachu'cucan ska'ta' ē

ixui'līni'cu'tuncan ixtacuhuīni' Zacarías chī ixtāta'.

⁶⁰Ixtzī' cāhuanilh:

—Jā chuntza' catihui'līca. Ixtacuhuīni' Juan nahuanican.

⁶¹Kelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata? Jā tī a'nan mintalakapasni' tī huanican Juan.

⁶²Palaj tunca tamacahuani'lh ixtāta' ska'ta' nataca'tzī tūyā tacuhuīni' nahui'līni'. ⁶³Xatāta' squi'nli a'ktin ca'psnap ē tzo'kli: "Ixtacuhuīni' Juan." Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh. ⁶⁴Palaj tunca Zacarías tzucupālh chihuīna'n ē laktaquilhpūtalh Dios. ⁶⁵Ū'tza' talī'a'cnīlh ixamicujnu' ē tahuankō'lh huā'mā' calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' xala' lakakēstīn nac Judea. ⁶⁶Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talacapāstacli ē talākelhasqui'nīlh:

—Huā'mā' ska'ta' ¿tīyā chī'xcu' nahuan?

Ixtasu'yu ī'sicua'lanātlahuanī't Māpa'ksīni' ē ū'tza' talīhuanli.

Zacarías makapāxuīlh Dios

⁶⁷Espiritu Santo lītatzumalh ixlīstacna' Zacarías ē chihuīna'nli chī Dios māsu'yuni'lh ē huanli:

⁶⁸Camakapāxuīca Māpa'ksīni' tī ixDiosca'n israelitas ixpālacata quincālakalhu'mani' quina'n tī ixraza ē quincāmakapūtaxtūn.

⁶⁹Quincāmaxqui'nī'ta'n chā'tin Makapūtaxtūnu'; ka'lhī ixlītli'hui'qui ē ū'tza' xla' chā'tin chī ixnatā'natna' David tī mākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn Dios.

⁷⁰Chuntza' chī huanli a'kchihuīna'nīn xamakās, chuntza' līhui'līlh Dios.

⁷¹Huanli naquincālīmakapūtaxtūyān ixlītli'hui'qui quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē ixlīpō'ktuca'n tī jā quincātalaktzī'ncu'tunān.

⁷²Huampālh nacālakalhu'mani' quimpapca'n ē jā napātza'nkā chī talācāxlanīn.

⁷³Tzamā' talācāxlan tū Dios ixtlahuaninī't quimpapca'n Abraham, ⁷⁴ū'tza' ixquincālīmāpānūni'n quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē chuntza' ixtlahuāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixjicua'nui.

⁷⁵Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj lactze nahuanāuj nac cā'quilhtamacuj, hua'chi jā ixtitlahuāuj tū jā tze.

⁷⁶Ē hui'x, quisca'ta', namāpācuhūca'na' ixa'kchihuīna' Dios tī ā'chulā' xaka'tla' ē napūlani'ya' Māpa'ksīni' ē namālaclhtzaja jā na'a'n.

⁷⁷Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhūit ē chuntza' natalīca'tzī namin Makapūtaxtūnu' ē nacāmātza'nkēna'ni' ix-cuentaca'n.

⁷⁸Dios quincāpāxqui'yān ē quincālakalhu'manān. Ū'tza' quincālīmacamini'yān chā'tin tī naquincāmakapūtaxtūyān.

Xla' namāxkakē quinteja'n.

⁷⁹Quina'n hua'chi cā'pucsua' hui'lānauj ē hua'chi palajtza' nanīyāuj.

Naquincāmāsu'yuni'yān chī ixtej Dios.

⁸⁰Tzamā' ska'ta' stacli ē ixca'tzī ixlīpō'ktu catūxcuhuālh tū i'xla' Dios. A'cxni' ka'tla'tza' huanli, ixuī'lh nac cā'tzaya'nca tī'ya't hasta a'cxni' tzuculh cāmāsu'yuni' israelitas.

Chī lacatuncuñi'lh Jesús

Mt. 1:18-25

2 A'cxni' jāna'j ixtahui'la Jesús, emperador Augusto māpa'ksīlh a'ktin censo calhāxcuñi'lh nac cā'quilhtamacuj. 2 A'cxni' Cirenio gobernador ixuanīt' nac Siria a'cxni' pūla tlahualh censo. 3 Ixlacasqui'nca chā'tunu' cata'a'lh na ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtatahui'lanīt' ixpapca'n ē a'ntza' nacātzo'kni'can ixtacuhuñi'ca'n. 4 Ū'tza' lītaxtulh José nac cā'lacchicni' Nazaret xala' nac estado Galilea ē a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' Belén xala' nac estado Judea. A'ntza' xatahui'lani' David ē ixpālacata José ī'xū'nātā'nat ixuanīt', ixlacasqui'nca a'ntza' natzo'kcan ixtacuhuñi'. 5 A'lh nac Belén natzo'kcan ixtacuhuñi'. Tā'a'lh María tī ixtā'lacāxlanīt'tza' natā'tamakaxtoka xla' ē xla' ixka'lhñi'ntza'. 6 Tū a'kspulalh a'cxni' ixuī'lh nac Belén, a'cchā'lh ixmālhcuñi' ska'ta'. 7 Tahui'lh ixka'hua'cha ixlīmaksāsti' María. Līpāchī'lh ixtanchut ē māpī'lh jā mojócan paja tū tahua' cahuāyuj. A'ntza' ixtahui'lh ixpālacata jā tamaclalh chic jā natamaklhtata.

Ángeles ē pastores

8 Ixtahui'lāna'lh pastores lacatzuna'j nac Belén. Pō'ktu tzi'sa ixtamaktaka'lh mā'nalh nac potrero ixpurecua'n. 9 Xamaktin tasu'yulh chā'tin ixāngel Dios ē cālītamacsti'li'lh ixtaxkaket Māpa'ksīni'. Tajicua'nli. 10 Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Iccālīmini'yān xatze tamāca'tzīni'n ē ū'tza' natalīka'lhī tapāxuhuān ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuñi't. 11 Chuhua'j huā'mā' tzi'sa tahui'la'cha' chā'tin ska'ta' nac cā'lacchicni' jā ixtahui'lanīt' David. Xla' ū'tza' Makapūtaxtūnu' ē tī huanican Cristo Māpa'ksīni'. 12 Namaclayā'tit chā'tin ska'ta' lītāpāchī'nīt' ixtanchut ē māpī'canīt' jā mojócan paja tū tahua' cahuāyuj. E ū'tza' nalīlakapasā'tit.

13 Xamaktin tatasu'yulh lhūhua' ángeles xalanī'n nac a'kapūn tī ixtamakapāxūimā'nalh Dios. Tahualh:

14 —¡Calaktaquilhpūtaca Dios tī huī'lh nac a'kapūn ē tzej calatapā'tit nac cā'quilhtamacuj milīpō'ktuca'n tī Dios cālalkalhu'manīt'a'n!

15 Palaj tunca a'cxni' ángeles tataspi'tli nac a'kapūn, pastores tatzuculh talāhuani:

—Ca'auj chuhua'j nac Belén ē nalaktzī'nāuj tū a'kspulalh ē tū Māpa'ksīni' Dios quincātamāca'tzīnīn.

16 Palaj ta'a'lh ē cāmaclaca María ē José ē ska'ta' jā ixmāpī'canīt' ē jā chī'yāhuacan cahuāyuj. 17 A'cxni' talaktzī'lh, tahuanli tū ixtahuanīt' ángeles ixpālacata ska'ta'. 18 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatti talī'a'cnīlh ixtachi-huñca'n pastores. 19 María ixlacapāstacmā'lh ixlīpō'ktu tū a'kspulanīt' ē tū ixuanicanīt' ē ixpuhuan.

20 Pastores tataspi'tli ē ixtalakachi'xcuñi'mā'nalh Dios ē ixtamakapāxūimā'nalh ixpālacata a'kspulalh chī cāhuanica.

Ska'ta' Jesús māsu'yuca xaka'tla' nac templo

21 Ixlīlaktzayan quilhtamacuj tlahuani'ca circuncisión ska'ta' ē huī'līni'ca ixtacuhuñi' Jesús. Ū'tza' huā'mā' tacuhuñi' tū āngel huanilh María a'cxni' jāna'j ixka'lhñi'n.

22 Ixlītu'pu'xam quilhtamacuj tamākentaxtūlh ixtahui'latca'n puscān chī Moisés ixuī'līnīt' līmāpa'ksīn natache'kē' ixlīka'hua'jua' puscāt. Talē'lh ska'ta' nac Jerusalén namāsu'yuni'can Māpa'ksīni' Dios.

23 Chuntza' tatlahualh ixpālacata tatzō'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios:

Chā'tunu' ska'ta' xaka'hua'cha tī līmaksāsti', ū'tza' ixlā' Māpa'ksīni' Dios nahuan.

24 Chuntza' María ē José ta'a'lh natalakātāyana'n. Chuntza' chī huan na ixlīmāpa'ksīn Dios ixlacasqui'nca namaxquī'can xaka'hua'cha ē xatzu'mā'jāt tórtola o tantu' tantzāsnān.

25 Ixuī'lh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Simeón. Tzeya chī'xcu' ixuanīt' ē ixlakachi'xcuñi' Dios ē ixka'lhīmā'lh ixMakapūtaxtūnu'ca'n israelitas. Espiritu Santo ixtā'huī'lh. 26 Ixmāsu'yuni'nīt'tza' jā ixtinīlh palh jā pūla ixlaktzī'lh Cristo tī Māpa'ksīni' Dios namacamin. 27 Espiritu Santo mālacpuhuanilh na'a'n nac templo a'cxni' līmīnca ska'ta' Jesús nac templo namākentaxtū ixtahui'latca'n ē tū māpa'ksīlh līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés. 28 Simeón cha'xli ska'ta' ē lakachi'xcuñi'lh Dios ē huanli:

29 QuiMāpa'ksīni', chuhua'j līpāxuhua na'icni' ixpālacata mākentaxtū'nīt'a' tū quihua'ni'nīt'a' quit tī mintasācua'.

30 Iclīlaktzī'nīt'tza' quilakastapun tzamā' Makapūtaxtūnu' 31 tī huī'x māstā'nīt'a' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuñi't.

32 Ū'tza' nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzē natatlā'huan nac cā'quilhtamacuj chuntza' chī pūcās nacāmāxkakēni' tī talatlā'huan jā cā'pucsua'.

Israelitas tī mintachi'xcuñi't nacālakachi'xcuñi'can ixpālacata xla'.

33 José ē ixtzī' Jesús talī'a'cnīlh tū huanli Simeón ixpālacata ska'ta'. 34 Simeón squi'ni'lh Dios cacāsīcua'lanātlahualh ē huanilh María tī ixtzī' Jesús:

—Cala'ktzi'. Dios lacsacnīt' huā'mā' ska'ta'. A'cxni' chī'xcu'tza' nahuan, lhūhua' israelitas nata'a'ka'ī' ē xla' nacāmaktāya. Tī jā nata'a'ka'ī', xla' nac natalālīhuani. Xla' namāsu'yu ixtalacasqui'nīn Dios ē tachi'xcuñi't natalakmaka'n. 35 Chuntza' naca'tzīkō'can chī lacapāstaca chā'tunu' na ixlīstacna'ca'n. Hui'x nalīpuhuana' chuntza' chī kentin machīta nalakpusa na milīstacna' —huanli Simeón.

36 Nā ixuī'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixa'kchihuāna' Dios ē ixtacuhuñi' Ana. Xla' ixtzu'mā'jāt Fanuel xala' ixraza Aser. Ixlē'ntza' quilhtamacuj. Tzu'mā'jātcus ixuanīt' a'cxni' tamakaxtokli ē tā'tahuī'lh ixkōlu' a'ktojon cā'ta. 37 Chuhua'j ixlītā'ti'pu'xamatā'ti' cā'ta tī nīma'ka'ncanīt'. Jā ixtaxtu xaka'tla' nac templo. Pō'ktu quilhtamacuj ixlaktaquilhpūtāmā'lh Māpa'ksīni' Dios. Makatunu' jā ixuā'yan ixpālacata ixtlahua oración.

³⁸ A'cxni' José ē María tatanūlh xaka'tla' nac templo, huā'mā' puntzuna' Ana cālaktalacatzuna'jilh. A'cxni' maxquī'kō'lh tapāxcatca'tzīn Dios, tzuculh līchihuīna'n ska'ta' tī huanican Jesús. Cālītā'chihuīna'nkō'lh tī ixta-ka'lhīmā'nalhx imkapūtāxtūnu'ca'n ē tī xalanī'n nac Jerusalén.

Tataspi'tli nac Nazaret

³⁹ A'cxni' José ē María tamākentaxtūlh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh Moisés tū tzo'kli na ixlīmāpa'ksīn Dios, talē'mpālhx ska'ta' nac Nazaret xala' nac Galilea iccā'lacchicni'ca'n. ⁴⁰ Ska'ta' īstacmā'lh ē ixtatli'hui'clhtēlha ē skalalh ixuantēlha ē Dios ā'chulā' ī'sicua'lanātlahua.

Ka'hua'cha Jesús xaka'tla' nac templo

⁴¹ Cā'ta cā'ta José ē María ixta'a'n nac Jerusalén ixpālacata iccā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. ⁴² A'cxni' Jesús ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta, ixlīpō'ktuca'n ta'a'lh nac Jerusalén ixpālacata cā'tani' chuntza' chī ixtalīsmānī'nttza'. ⁴³ A'cxni' a'kspulitza' cā'tani' ē ixtaquī'taspi'tmā'nalhx ē Jesús tachokolh nac Jerusalén. Ixtzī' ē José jā cuenta tatlahualh. ⁴⁴ Ixtapuhuan Jesús cātā'mimā'lhntza' ā'makapitzīn ē chuntza' ta'a'lh nac tej a'ktin quilhtamacuj. A'cxni' taputzalhx ixpū'nanca'n ixtalapasnī'nca'n ē ixamicujca'n, ⁴⁵ jā tamaclalh. Palaj tunca tataspi'tli nac Jerusalén; ta'a'lh taputza. ⁴⁶ Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamaclalh Jesús xaka'tla' nac templo. Ixcālaclhpu'nahuī'lh ixmākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē iccākekmatmā'lh ē iccākelhasqui'nīmā'lh. ⁴⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtalacapāstacni' ē chī iccākelhtīmā'lh. ⁴⁸ A'cxni' talaktzī'lh María ē José, talī'a'cnīlh ē ixtzī' huanilh:

—Quinka'hua'cha, ¿tū ixpālacata quilātlahuani'nī'ta'uj chuntza'? Quit ē mintāta' iclīpuhuamā'na'uj ē icmiuj iccāputzayān.

⁴⁹ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata quilāputzayāuj? ¿Ē jā ca'tzīyā'tit ixlacasqui'nca na'ictahui'la na ixchic quīnTāta' Dios?

⁵⁰ Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun.

⁵¹ Palaj tunca xla' cātā'taspi'tli nac Nazaret ē cākekmatni'lh. Ixtzī' lhūhua' ixlacapāstaca ixlīpō'ktu huā'mā' ē māquī'kō'lh na ixlīstacna'. ⁵² Jesús īstacmā'lh ē ā'chulā' ixka'lhīmā'lh talacapāstacni'. Nā tze ixuanī't na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

Juan Mā'kpaxīni' ixa'kchihuīna'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't
Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28

3 Ixlīlakacāujquitzis cā'ta ixiū'lh līgobrador Tiberio ē Poncio Pilato gobernador ixuanī't nac Judea. Herodes gobernador ixuanī't nac Galilea, ē ixtā'tin Felipe gobernador ixuanī't nac Iturea ē nac Tracónite, ē Lisánias gobernador ixuanī't nac Abilinia. ² Anás ē Caifás xamāpa'ksīni'nī'n pālejni' ixtahuanī't. A'cxni' ixlīpō'ktuca'n ixtamāpa'ksīni'mā'nalhx, a'cxni' Dios tā'chihuīna'lh Juan ixka'hua'cha Zacarías tī ixiū'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ³ Juan a'lh na ixquilhtūn ka'tla'

xcān Jordán. Cāhuanilh tachi'xcuhuī't ixtalacpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē ixta'a'kpaxli nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n. ⁴ Huā'mā' a'kspulalh chī ixtzo'knunī't tza-mā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixuanican Isaías. Chuntza' tzo'kli:

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.

⁵ Ixlīpō'ktu jā jā cāxtim natatzumana'n ē pūscanahuanā'.

Jā lhka'hui'li' tej lacatza'j nala.

Jā jā lakaxtim, lakaxtim nahuan.

⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natalaktzī'n tī Dios macamilh Makapūtāxtūnu'.”

⁷ A'cxni' lhūhua' tachi'xcuhuī't tataxtulhx ixpālacata Juan nacāmā'kpaxī, xla' cālacaquilhnīlh ē cāhuanilh:

—jHui'xina'n tlaha'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n!

¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasī'tzi' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze; nalītasu'yu palh ixlīcāna'

lakpalīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n. Jā catihuantit

mē'cstucan: “Quina'n īxū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza'

iclīpāhuanāuj ē jā icjicuanī'yāuj ixtasī'tzi' Dios.” Jā

chuntza' ixuan'tit. Quit iccāhuanīyān Dios tzē nacālak-

palī huā'mā' chihuixni' ē natahuan īxū'nātā'natna'

Abraham. ⁹ Hua'chi xacacanī'ttza' ā'chaj ē natzucucan

natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā mātā' ix-

tahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan.

¹⁰ Tachi'xcuhuī't takelhasqui'nīlh:

¿Tū na'ictlahuayāuj?

¹¹ Juan cākelhtīlh:

—Tī ka'lhī a'ktu' ixcamisa camaxquī'lh a'ktin tī jā tū

ka'lhī. Tī ka'lhī ixlīhua' catā'hua'lh tī jā tū ka'lhī.

¹² Nā tamīlh mātā'jīni'nī'n nata'a'kpaxa ē takel-

hasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahuāuj quina'n?

¹³ Juan cākelhtīlh:

—Nasqui'nā'tit xmān tū ixtapalhx līxokot.

¹⁴ Soldados nā takelhasqui'nīlh:

—Ē quina'n ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahuayāuj?

Cākelhtīlh:

—Jā tilīmālacsu'yu'yā'tit tū jā ixlīcāna' ē jā tilītuc-

snu'nā'tit naka'lhā'na'nā'tit. Calīpāxuhua'tit mintatlaj-

ca'n.

¹⁵ Tachi'xcuhuī't ixtaca'tzīcu'tun ixpālacata Juan. Xla-

ca'n ixtapuhuanā'nalhx palhāsā' Juan, ū'tza' Cristo tī

Dios lacsacni't. ¹⁶ Juan cāhuanilh:

—Ixlīcāna' quit iccālimā'kpaxīyān xcān. Tī namin, xla'

makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espīritu

Santo ē ā'makapitzīn macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē

jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni'

na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcalhī'. ¹⁷ Xla' chuntza' chī tī

ka'lhī ixpūmālakosūn na ixmacan nalacsu'nu trigo tū

tlahuacan harina. Nasaca trigo ē namāquī' nahua' ē

paja nalhcuyu nac macscut tū jā mixa.

¹⁸ Chuntza' cāhuanilh Juan xatze tachihuīn ē nā

cāmālacpuhuanīlh tachi'xcuhuī't. ¹⁹ Nā lacaquilhnīlh

gobernador Herodes ixpālacata Herodías tī ixpuscāt

ixuanī't ixtā'tin Felipe. Herodes ixka'lhī hua'chi ix-puscāt. Nā lacaquihñīlh ixpālacata lhūhua' tū tlhualh tū jā tze. ²⁰ Ū'tza' Herodes līsītzī'lh ē ā'chulā' tlhualh ē Juan mánūca nac pūlāchī'n.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11

²¹ A'cxni' Juan ixmā'kpaxīni'n, nā Jesús milh na'a'kpaxa. Lihuan ixorarlīmā'lh, a'kapūn talaquī'lh ²² ē mincha' Espíritu Santo. Tasu'yulh hua'chi lakatin tantzasnān ixuyjmā'lh na ixlactza'j Jesús ē kexmatca a'ktin tachihuīn tū huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān.

Ixnapapana' Jesucristo

Mt. 1:1-17

²³ A'cxni' Jesús tzuculh tlhualh ixtascujūt, ixka'lhī chī pu'xamacāuj cā'ta. Huā'tzā' tatzō'kni' ixnapapana' Jesús. Ixpuhuancan Jesús ixka'hua'cha José. José ixka'hua'cha ixuanī't Elí ²⁴ tī ixka'hua'cha Matat tī ixka'hua'cha Leví. Leví ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Jana tī ixka'hua'cha José. ²⁵ José ixka'hua'cha ixuanī't Matatías tī ixka'hua'cha Amós tī ixka'hua'cha Nahum tī ixka'hua'cha Esli tī ixka'hua'cha Nagai. ²⁶ Nagai ixka'hua'cha ixuanī't Maat tī ixka'hua'cha Matatías tī ixka'hua'cha Semei tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Judá. ²⁷ Judá ixka'hua'cha ixuanī't Joana tī ixka'hua'cha Resa tī ixka'hua'cha Zorobabel tī ixka'hua'cha Salatiel tī ixka'hua'cha Neri. ²⁸ Neri ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Adi tī ixka'hua'cha Cosam tī ixka'hua'cha Elmodam tī ixka'hua'cha Er. ²⁹ Er ixka'hua'cha ixuanī't Josué tī ixka'hua'cha Eliezer tī ixka'hua'cha Jorim tī ixka'hua'cha Matat. ³⁰ Matat ixka'hua'cha ixuanī't Leví tī ixka'hua'cha Simeón tī ixka'hua'cha Judá tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Jonán tī ixka'hua'cha Eliaquim.

³¹ Eliaquim ixka'hua'cha ixuanī't Melea tī ixka'hua'cha Mainán tī ixka'hua'cha Matata tī ixka'hua'cha Natán. ³² Natán ixka'hua'cha ixuanī't David tī ixka'hua'cha Isaí tī ixka'hua'cha Obed tī ixka'hua'cha Booz tī ixka'hua'cha Salmón tī ixka'hua'cha Naasón. ³³ Naasón ixka'hua'cha ixuanī't Aminadab tī ixka'hua'cha Aram tī ixka'hua'cha Esrom tī ixka'hua'cha Fares tī ixka'hua'cha Judá. ³⁴ Judá ixka'hua'cha ixuanī't Jacob tī ixka'hua'cha Isaac tī ixka'hua'cha Abraham tī ixka'hua'cha Taré tī ixka'hua'cha Nacor. ³⁵ Nacor ixka'hua'cha ixuanī't Serug tī ixka'hua'cha Ragau tī ixka'hua'cha Peleg tī ixka'hua'cha Heber tī ixka'hua'cha Sala. ³⁶ Sala ixka'hua'cha ixuanī't Cainán tī ixka'hua'cha Arfaxad tī ixka'hua'cha Sem tī ixka'hua'cha Noé tī ixka'hua'cha Lamec. ³⁷ Lamec ixka'hua'cha ixuanī't Matusalén tī ixka'hua'cha Enoc tī ixka'hua'cha Jared tī ixka'hua'cha Mahalaleel tī ixka'hua'cha Cainán. ³⁸ Cainán ixka'hua'cha ixuanī't Enós tī ixka'hua'cha Set tī ixka'hua'cha Adán tī ixka'hua'cha Dios.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13

4 Ixlīstacna' Jesús ixlītzuma Espíritu Santo ē taspī'tli na ixquihltūn nac xcān Jordán. Espíritu Santo lē'lh nac cā'tzaya'nca tī'ya't. ² A'ntza' ixuī'lh tu'pu'xam quihltamacuj. Milh skāhuī'ni' nalīlaktzī'n palh tzē ixa'kskāhuī'lh Jesús. Jesús jā huā'yah' a'klhūhua' quihltamacuj ē ixtzi'ncsmā'lh'tza'. ³ Palaj tunca huanilh skāhuī'ni':

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, camāpa'ksi' tzamā' chihuix pāntzīn cahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā xmān pāntzīn catīlīlatamā'lh chā'tin chī'xcu' huā'tzā' nac cā'quihltamacuj.

Ā'chulā' cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús a'ktin nac sipej tālh-mā'n. A'ntza' xamaktin māsu'yuni'kō'lh ixlīpō'ktu cā'quihltamacuj. ⁶ Huanilh:

—Na'icmaxquī'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē namā-pa'ksi'ya'. Pō'ktu quila' ē nā tzē na'icmaxquī' catīxcu'huā'lh. ⁷ Palh hui'x naquintatzokostani'ya' ē naquilaktaquihpūtaya', na'icmaxquī'kō'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē mila' nahuan.

⁸ Jesús kelhtīlh:

—Catapānu', Skāhuī'ni'. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Natatzokostani'ya' ē nalaktaquihpūtaya' miMā-pa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasquī'n.

⁹ Ā'līstān skāhuī'ni' lē'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén ē yāhualh na ixa'kspūn xaka'tla' templo. Huanilh:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, catamakahuasyujti nac tī'ya't. ¹⁰ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios nacāmāpa'ksī' ixāngeles natamaktaka'lhān.

¹¹ Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhuī'lh nac chihuix.

¹² Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā tīlīlaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.

¹³ Skāhuī'ni' jātza' maclani'lh chī nalīlaktzī'n Jesús ē tapānūlh puntzuna'.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15

¹⁴ Jesús taspī'tli nac Galilea ē ixka'lhī ixlītlī'hui'qui Espíritu Santo. Calhāxcu'huā'lh nac estado Galilea ixlīchi-huīna'mā'ca ixpālacata tū tlhualh Jesús. ¹⁵ Ixcāmā-su'yuni'mā'lh na ixtemploca'n israelitas ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakachi'xcu'huī'mā'nalh.

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6

¹⁶ Palaj tunca Jesús taspī'tli nac cā'lacchicni' tū huanican Nazaret jā ī'stacnī't. Tanūlh nac templo a'ktin quihltamacuj tū pūjaxcan chī ixlīsmānicānī't. Tāyalh nalīkelhtahua'ka ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Maxquī'ca tū tzo'kli profeta Isaías. A'cxni' mālakapitzilh, maclalh jā ixtatzō'kni':

¹⁸ IxEspíritu Māpa'ksīni' quintā'huī'lh ixpālacata quilacsacnī't na'iccāmāca'tzīnī xatze tachihuīn lacxamanī'n.

Nā quimacamilh na'iccāmāko'xamāka'tlī' tī talīpuhuan ē na'iccāmāxtu tī cāchī'canī't.

Icmilh na'iccāmālacahuānī lakatzī'nī'n ē na'iccāmāktāya tī tapātīni'mā'nal.

¹⁹ Nā quimacamilh na'iccāmāsu'yuni'yān ixquilhtamacuj Māpa'ksīni'.

²⁰ A'cxni' Jesús mālakachahuālh libro, maxquī'lh chā'tin tī ixmaktaka'lh mā'lh templo ē tahuī'lh.

²¹ Ixlīpō'ktuca'n nac templo ixtalaktzī'mā'nal, ē xla'tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj mākentaxtūcanī't na milacatīnca'n tzamā' tū kexpa'ttitcus.

²² Ixlīpō'ktuca'n tahuānli tze Jesús ē talī'a'cnīlh ixtachihuīn tzēhuanī't tū cāhuanilh. Ixtalāhuanimā'nal:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José?

²³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' naquilāhuaniyāuj huā'mā' tachihuīn: "Hui'x doctor ē pūla namā'tzeyīca'na' milīmān." Nā naquilāhuaniyāuj: "Chuhua'j catlahua' huā'tzā' na minti'ya't chuntza' chī quincātahuanin tlahuanī'ta' nac Capernaum."

²⁴ Chihuīna'mpāl h ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān nūn tī chā'tin a'kchihuīna' tī nalaktzī'ncu'tuncan na ixcā'lacchicni' jā stacli. ²⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' ixtahuī'lāna'lh tī nīmakā'nca'nī't nac paīs Israel a'cxni' ixlalā'huan Elías ē a'cxni' a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lal xcān. Calhāxcuhuālh ixtzi'ncsnīmā'ca. ²⁶ Dios jā cālakmacā'lh Elías jā tī chā'tin tī nīmakā'nca'nī't xalanī'n nac Israel. Lakmacā'nca chā'tin xamini' nac Sarepta tū ixlacatzuna'j cā'lacchicni' Sidón. ²⁷ Nā chuntza' ixa'nan nac Israel lhūhua' tī ixtapātīnīmā'nal ta'jatāt tū makamasa quinquinī'tca'n ē a'cxni' ixui'lacha' a'kchihuīna' Eliseo. Jā tī chā'tin xlaca'n mātzeyīca, xmān Naamán tī chā'tin xamini' nac Siria.

²⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatanūmā'nal nac templo tasītzī'lh. ²⁹ Tatā'kaquī'lh ē tatamacxtulh Jesús nac cā'lacchicni'. Talē'lh hasta na ixa'cpūn sipej nac cā'lacchicni' natamacā'n makjū.

³⁰ Jesús tētaxtulh ixpu'nanca'n ē a'lh.

Chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mr. 1:21-28

³¹ Palaj tunca Jesús a'lh nac Capernaum xala' nac estado Galilea. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan. ³² Talī'a'cnīlh chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixlichihuīna'mā'lh līmāpa'ksīn.

³³ Ixuī'lh nac templo chā'tin chi'xcu' tī ixchi'panī't jā tzeyā ū'ni'. Ta'salh ē huanli:

³⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmiuj? ¿Ē ū'tza' līta't naquilāmālacspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixa' Dios ē xaticua'lanātlahua hui'x.

³⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¿Caquilhca'csla! ¿Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

Jā tzeyā ū'ni' māyujūlh chi'xcu' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē makxtekli chi'xcu'. Jā tū lani'lh.

³⁶ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tuchūyā tachihuīn tzamā'? ¿Huā'mā' chi'xcu' līchi-huīna'n līmāpa'ksīn ē cātamāxtulh jā tzeyā ū'ni'!

³⁷ Calhāxcuhuālh na ixlacatzuna'j nac Capernaum talīchi-huīna'nli Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31

³⁸ A'cxni' Jesús taxtulh nac templo, a'lh ē tanūlh na ixchic Simón. Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē huanica Jesús camātzeyīlh. ³⁹ Jesús taquilhpūtalh jā ixmā'lh ē lacaquilhnīlh ta'jatāt ē tapānūni'lh chī ixmacscutla. Xamaktin tā'kaquī'lh puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n

Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34

⁴⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lh tza' chi'chini', ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatata kempāl hūhua' ta'jatāt cālīmīni'ca Jesús. Cāmacaxa'malh ē cāmātzeyīlh. ⁴¹ Lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'ni' ē cāmātzeyīlh. A'cxni' jā tzeyā ū'ni' cāmāxtuni'lh na ixlīstacna'ca'n, tahuānli:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

Jesús cālacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē jā cāmāxtekli natchihuīna'n ixpālacata xlaca'n taca'tzīlh ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Mr. 1:35-39

⁴² A'cxni' xkakalh, Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh jā jā tī ixa'nan. Tachi'xcuhuī't ixtaputzamā'nal ē tamaclalh jā ixuī'lh. Jā ixtamakxteku'tun ca'a'lh makat.

⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ā'makapitzīn xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Na'iccāmāsu'yuni' chī Dios māpa'ksī. Ū'tza' quilīmacamilh.

⁴⁴ Chuntza' ixcāmāsu'yuni'tēlha Jesús nac templos xalanī'n nac Galilea.

Lhūhua' squī'ti' cāchi'paca

Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20

5 Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixuī'lh na ixquilhtūn lago ixtacuhuīni' Genesaret. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tamilh ē ixtalālacxquitimā'nal tza' ixpālacata natalaktalacatzuna'jī Jesús. Ixtakexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ² Jesús cālaktzī'lh a'ktu' barcos na ixquilhtūn lago ē jā tī chā'tin ixpūtojōma'lh. Ixtēcu'ca'n ixta'a'nī't ixtache'kē' xaka'tla' ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. ³ Palaj tunca Jesús tahuā'ca'lh a'ktin nac barco tū ixla' Simón ē huanli camātampūxtuca macsti'na'j na ixquilhtūn. Palaj tunca Jesús tahuī'lh nac barco ē a'ntza' tzuculh cāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't.

⁴ A'cxni' cāmāsu'yuni'kō'lh, huanilh Simón:

—Calī'pi huā'mā' barco jā pūlh mā'n ē camojō'tit mimpūtayanca'n napūchi'payā'tit squī'ti'.

⁵ Simón kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tintascactza' icmojōmā'nauj ē jā tū icchi'panī'tauj. Masqui chuntza', palh hui'x quilāhuaniyāuj na'icmojōpalayāuj quimpūtanca'n.

⁶ A'cxni' tatlhualh chuntza', lhūhua' squī'ti' talaknūcha' nac pūtan ē ixtaxtī'tmā'lhntza'. ⁷ Palaj tunca tamacahuani'lh ixtā'chi'pananī'n squī'ti' a'ktin nac barco natamin natamaktāyana'n. Squī'ti' lītatzumalh a'ktu' barco hasta ixtatā'ctzicu'tuntza'.

⁸ A'cxni' Simón Pedro laktzī'lh, tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', caquintapānū'ni' ixpālacata quit jā tzeza chi'xcu'.

⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Simón ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'chi'pamā'nalh squī'ti' talī'a'cnīlh ixpālacata lhūhua' squī'ti' tū tachi'palh. ¹⁰ Nā Jacobo ē Juan tī ixka'han Zebedeo ē tī ixtā'chi'pananī'n squī'ti' Simón nā xlaca'n tajicua'nli. Jesús huanilh Simón:

—Jā cajicua'nti. Chī mintascujūt ixuanī't milīchi'pana' squī'ti', chuhua'j mintascujūt nahuan nacāmā'a'ka'īnī'ya' tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹¹ A'cxni' tachā'lh barcos nac tī'ya't, palaj tunca ta'a'kxtekmaka'lh ixbarcoca'n ē tastālani'lh Jesús.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45

¹² A'cxni' Jesús ixuī'lh nac cā'lacchicni', lakchā'lh chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmasī quinquinītca'n ē tū huanican lepra. A'cxni' ta'jatatlani' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tze naquimātzeyī'ya'.

¹³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeza'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt tzamā' chi'xcu'. ¹⁴ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin cati-huanilh. Huanilh:

—Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camāsu'yu'ni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzezanī'ta'tza'.

Nalīlakatāyana'n chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuhuī't tzezanī'ta'tza'.

¹⁵ Masqui Jesús huanilh jā tī chā'tin ixuanilh, ā'chulā' calhāxcuhuālh tachi'xcuhuī't takexmātlī ixpālacata Jesús. Līlhūhua' ixtatakēstoka natakexmata ē ixpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatātca'n. ¹⁶ Jesús tamakatīlh ē a'lh ā'lacatin jā jā tī ixa'nan ē a'ntza' tlahualh ixoración.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12

¹⁷ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixmā-su'yumā'lh ē ixtakexmatuī'lāna'lh ā'makapitzīn fariseos ē tī xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Ixtaminī'ta'ncha' xalanī'n nac Jerusalén ē lhūhua' cā'lacchicni' xalanī'n nac Galilea ē Judea. Ixtasu'yu ixlītlī'huī'qui Dios ixpālacata Jesús ixcāmātzeyīmā'lh ta'jatatlani'n.

¹⁸ Palaj tunca a'cxni' tachā'lh tachi'xcuhuī't ē talīmilh nac talajni' chā'tin ta'jatatlani' tī ī'xcahuī'huananī't. Ixtamānūcu'tun ixpūchakān chic natamāpī' na ixlacatīn Jesús. ¹⁹ Lhūhua' ixtahuani't tachi'xcuhuī't ē jāla ix-

tatanū nac chic. Ū'tza' talīthahua'ca'lh ixa'kstīn nac chic ē ta'a'kstīxua'kli chic. A'ntza' talacmānūlh ixtalajni' ta'jatatlani' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't hasta na ixlacapūn Jesús.

²⁰ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī', xla' huanilh ta'jatatlani':

—Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mincuenta.

²¹ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xlaca'n tatzuculh tapuhuan: “¿Tīchūyā chī'xcu' tī mālakchā'nimā'lh Dios? Nūn chā'tin tze naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

²² Jesús ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n? ²³ Icuanihlntza' ta'jatatlani': “Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmī'li' mintalajni' ē catlā'hua'nti”, chuntza' nalītasu'yu palh ixlīcāna' tzezanli. ²⁴ Quit Chī'xcu' xala' Tālh-mā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī ixka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tze na'ic-cāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

Palaj tunca huanilh chi'xcu' tī ī'xcahuī'huananī't:

—Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmī'li' mintalajni' ē capit na minchic.

²⁵ Xamaktin tā'kaquī'lh ta'jatatlani' na ixlacatīnca'n ē sacli ixtalajni' ē a'lh na ixchic. Makapāxuītēlha Dios.

²⁶ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē tamakapāxuīlh Dios. Nā tajicua'nli ē tahuanli:

—Huā'mā' quilhtamacuj laktzī'nī'tauj ka'tla' lī'a'cnīn.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17

²⁷ Ā'līstān Jesús taxtulh ē laktzī'lh chā'tin mātā'jīni'. Ixtacuhuīni' Levī ē ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan. Huanica:

—Caquistāla'ni'.

²⁸ Palaj tunca tāyalh ē makxtekkō'lh ē stālani'lh Jesús.

²⁹ Ā'līstān Levī tlahualh a'ktin ka'tla' cā'tani' na ixchic nalakachi'xcuhuī' Jesús. Lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n ixtatā'huā'yamā'nalh. ³⁰ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli jā tze tū tlahualh Jesús. Tatzuculh tatā'chi-huīna'n ī'scujnu'nī'n Jesús ē tahuanilh:

—¿Tū ixpālacata tā'huā'yanā'tit mātā'jīni'nī'n ē tī jā tzeza chi'xcuhuī'n?

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatātla, jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatātla tamaclacasqui'n. ³² Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhuī't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' naltalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús tū ixpālacata jāla talīhuā'yalh

Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22

³³ Palaj tunca xlaca'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—Tī tastālani'lh Juan, jā tahuā'yan a'cxni' tatlhaua ixoracionca'n. Nā chuntza' fariseos. Miscujnu'nī'n

pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan ē tako'tnūn. ¿Tū ixpālacata?

³⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē chā jā catitahuā'yalh tī cā'invitarlīca jā tamakaxtokmā'ca? Lihuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan. ³⁵ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' jātza' catitahuā'yancu'tunli ixamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchiuīna'mā'ca.)

³⁶ Nā chuntza' cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Jā tī chā'tin nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'. Palh chuntza' ixtlahuaca jātza' tze catihuanli xasāsti' lu'xu' ē xamasni' ā'chulā' nataxtī'ta. ³⁷ Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan nac xasāsti' ko'xka' ē chuntza' a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva. ³⁸ Ū'tza' nalīmojōcan xasāsti' xaxcān uva nac xasāsti' ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva, ko'xka' nataxta'nca ē jā catitaxtī'tli. ³⁹ Nā chuntza' xaxcān uva tū makāstza' xcu'tani't, ā'chulā' canī ē jā xasāsti'. Tī nahua' xaxcu'ta jātza' catihua'cu'tunli xasāsti'. Nahuan: "Ā'chulā' tze xaxcu'ta."

Scujnu'nīn tatē'īlh tza'ktza' a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan

Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28

6 A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús ixlatatā'huan nac cā'tacuxtu ē ī'scujnu'nīn tatē'īlh pātu'yūn tza'ktza'. Palaj tunca tapa'sli ē tahuā'lh.

² Makapitzīn fariseos cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata scujpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? Jā minī'ni'.

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsmā'nalh. ⁴ Tanūlh na ixchic Dios ē tayalh pāntzīn tū ixlīlakatāyacanī't Dios. Hua'lh ē cātā'hua'lh tī ixtatā'a'mā'nalh, masqui jā minī'ni' nahua' catīhuālh chī'xcu', xmān pālej.

⁵ Nā cāhuanilh:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni' tū natlahuacan a'cxni' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chī'xcu' tī macascahuahua ixuanī't

Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6

⁶ A'ktin quilhtamacuj huampala tū pūjaxcan a'cxni' Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Ixu'īlh a'ntza' chā'tin chī'xcu' tī ixmacascācnī't. ⁷ Xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn ixtamaktaka'lh-mā'nalh Jesús palh ixmātzeyīni'lh huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' tzē ixtalīmālacsu'yulh. ⁸ Xla' ca'tzīlh tū ixtapuhuan ē huanilh chī'xcu' tī ixmacascācnī't:

—Catāqui' ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

Chī'xcu' tāqu'īlh ē tāyalh a'ntza'. ⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. ¿Tū ā'chulā' minī'ni' na'ictlahua tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē na'icmakapūtaxtu chī'xcu' o na'icmaktī ixlīstacna'?

¹⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't ē huanilh chī'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

Chī'xcu' stu'ncli ixmacan ē tzetza' ixuanī't. ¹¹ Xlaca'n tasītzī'lh ē tatzuculh talālītā'chihuīna'n tū natatlahuanī' Jesús.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' apóstoles

Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19

¹² Tzamā' quilhtamacuj Jesús a'lh a'ktin nac sipej na'orarlī. Pō'ktu tzī'sa ixorarlīmā'lh. ¹³ Ixlīlakalī cātā'sani'lh ī'scujnu'nīn ē cālacsacli kelhacāujtu' ē cāmāpācuhūilh apóstoles. ¹⁴ Xlaca'n cāhuanican Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacuhūini' Pedro ē Andrés ī'stancu Simón ē Jacobo ē Juan ē Felipe ē Bartolomé ¹⁵ ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁶ Ē Judas ixtā'tin Jacobo ē Judas Iscariote tī ā'līstān macamāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuhūi't

Mt. 4:23-25

¹⁷ Jesús cātā'yujli xlaca'n nac sipej ē tā'tachokolh ī'scujnu'nīn jā pūscā'nān. Ixu'īlh lhūhua' tachi'xcuhūi't calhāxcuhūālh nac Judea ē xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n ixquilhtūn mar lacatzuna'j jā ixuanican Tiro ē Sidón. Xlaca'n ixtachā'nī't natakexmata Jesús ixpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n. ¹⁸ Tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'ni' nā cāmātzeyīca xlaca'n. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't ixtaxa'macu'tun Jesús ixpālacata xla' cālīcu'chū'kō'lh ixlītli'huī'qui.

Tī tapāxuhua ē tī talīpuhuan

Mt. 5:1-12

²⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ī'scujnu'nīn ē cāhuanilh:

—Pāxuhua'yā'tit tī jā ka'tla' makca'tzīyā'tit. Dios nacāmāpa'ksīyān.

²¹ Pāxuhua'yā'tit tī putzapā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' nacāmaktāyāyān.

Pāxuhua'yā'tit tī calhua'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'līstān napāxuhua'yā'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

²² Napāxuhua'yā'tit a'cxni' tachi'xcuhūi't jā cātālak-tzī'ncu'tunān ē a'cxni' nacāmāxtumlī'yān quimpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Napāxuhua'yā'tit a'cxni' cātālakapalayān ē a'cxni' nacātālakmaka'nān ixpālacata natapuhuan jā tze hui'xina'n, ē ixlīpō'ktu quimpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ²³ Capāxuhua'tit ē caka'lhī'tit tapāxuhua'n a'cxni' chuntza' napātīni'nā'tit. Nac a'kapūn naka'lhī'yā'tit pō'ktu tū tze. Tī cātāmakapātīnīmā'n hui'xina'n, nā chuntza' ixnapāpana'ca'n tamakapātīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios.

²⁴ Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n lacricujnu' ixpālacata tlhua'tittza' mintapāxuhua'nca'n.

²⁵ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lhūhua' ka'lhī'yā'tit chuhua'j ixpālacata nacāmakasputāni'.

'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lītzi'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'listān mintalīpuhuātca'n nacāmakacalhuānān.

²⁶ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n palh ixlīpō'ktu talakachi'xcu'huī'yān. Makāstza' chuntza' ixnapapana'ca'n ixtatlahuani' a'kchihuīna'nī'n tī tahuanli tū jā ixlīcāna'.

Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n

Mt. 5:38-48; 7:12

²⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī quilākexmatāuj:

Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit tī jā cālaktzi'ncu'tunān. ²⁸ Casqui'ni'tit Dios cacāsicua'lanātlahuālh tī cachīhuālh cātālīchihuīna'nān ē nacālī'orarīyā'tit ixpālacataca'n tī cātalakapalayān.

²⁹ Palh catīhuālh nalacala'sāni' na milacapīn, nata-makxteka' ā'lapāi kentin nalacala'sāni'. Palh catīhuālh namāmaktuyān minchamarra, camaxqui' masqui milu'xu'. ³⁰ Camaxqui' catīxcu'huālh tī squi'ni'yān ē palh catīhuālh namāmaktuyān tū mila', jātza' tisqui'ni'ya'.

³¹ Chuntza' natlahua'ni'ya' ā'chā'tin chuntza' chī lacasqui'na' xla' natlahua'ni'yān hui'x.

³² 'Palh hui'xina'n xmān cāpāxquī'yā'tit tī tapāxquī'yān, zē tzeza chi'xcu'huī'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā chuntza' talāpāxquī'. ³³ Palh xmān cāmaktāyayā'tit tī tamaktāyayān hui'xina'n, zē tzeza chi'xcu'huī'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Lacxtim talāmaktāya tī jā tze. ³⁴ Palh xmān namāsācua'ni'yā'tit tī tze nacāmāsācua'ni'palayān, zē tzeza chi'xcu'huī'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā tamāsācua'ni' tī ixtā'chuntza'ca'n ixpālacata taca'tzi' namāstā'pala.

³⁵ Hui'xina'n nacāpāxquī'yā'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit ē nacāmāsācua'ni'yā'tit ē jā catiputzal tū nacātālīxokonu'ni'yān. Chuntza' naka'lhī'yā'tit ka'tla' mintatljaca'n nac a'kapūn ē nalītaxtuyā'tit ixlacstīn tī xala' tālhmā'n ē tī ka'tla'. Nā xla' cālakalhu'man tampi'lhīni'ni' ē tī jā tze.

³⁶ Cacālakalhu'mantit tachi'xcu'huī't chuntza' chī minTā-ta'ca'n Dios nā cālakalhu'manān.

Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn

Mt. 7:1-5

³⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. Jā timakapātīnīni'nā'tit ē Dios jā caticāmakapātīnīn hui'xina'n. Nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit ē Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³⁸ Cacāmāxquī'tit ā'makapitzīn ē nā Dios nacāmāxquī'yān hui'xina'n. Xla' nacāmāxquī'yān chī tī tzej pūlhcāna'n ē nalacchiqui pūculhila ē namatzuma hasta natakelhmaka'n ē namojō na mimurralhca'n. Lacxtim chī hui'xina'n namāxquī'yā'tit ā'chā'tin, chuntza' Dios nacāmāxquī'yān.

³⁹ Jesús cāhuanilh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

—Chā'tin lakatzīn zē tze napūlani' ixtā'lakatzīn? zē jā catikostajōlh a'ktin nac lhu'cu'? ⁴⁰ Chā'tin tī kelhtahua'kamā'lhcus jāla mālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni'. A'cxni' nasca'tkō', tze namālakchā'nī.

⁴¹ zChī tze nalīlaktzi'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun? ⁴² Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catimaxtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. jA'kskāhu'ni'na'! Pūla camāxtu' xaka'tla' pa'lhxtum na milakastapun ē chuntza' tzej nalaktzi'na' namāxtuya' macsti'na'j pa'lhxtum tū tanūmā'lh na ixlakastapun mintā'tin.

Qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't

Mt. 7:17-20; 12:34-35

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tū xatze qui'hui' tū namāstā' ixtahua'ca't tū jā tze. Pūlactin qui'hui' tū jā tze jāla namāstā' xatze ixtahua'ca't. ⁴⁴ Pūlactin qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't. Jāla pu'xcān higo nac lhtucu' qui'hui' ē jāla cāpu'xcān uvas cā'lhtucu'n. ⁴⁵ Tze nala tū nahuan tī tzeza chi'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze tū nahuan tī jā tzeza chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. Chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaca, chuntza' nachihuīna'n.

Kempātu' ixlītzucuni' chic

Mt. 7:24-27

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh quilāmāpācu'huī'yāuj: "Māpa'ksīni'", ztū ixpālacata jā tlaha'yā'tit tū quit iccālīmāpa'ksīyān? ⁴⁷ Tī namin naquinkexmatni' ē natlahua tū quilīmāpa'ksīn, na'iccāhuaniyān chī tasu'yu. ⁴⁸ Xla' lītasu'yu hua'chi chā'tin chi'xcu' tī yāhualh ixchic. Pūla ponknu'lh pūlh-mā'n ē tzej yāhualh ixtantūn. A'cxni' stacli ka'tla' xcān, snū'n tahuilani'lh chic. É jā lacachiquilh ixpālacata tzej ixyāhuacanī't. ⁴⁹ Tī quinkexmatni' ē jā natlahua tū quilīmāpa'ksīn, ū'tza' lītasu'yu hua'chi chā'tin chi'xcu' tī yāhualh ixchic ē jā pūlh-mā'n ponknu'lh. A'cxni' stacli ka'tla' xcān ē snū'n tahuilani'lh chic, a'kā'lh ē mū'xtulh ē laclakō'lh.

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Mt. 8:5-13

7 A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh tachi'xcu'huī't, a'lh nac Capernaum. ² A'ntza' ixu'lh chā'tin capitán xala' nac Roma. Ixka'lhī chā'tin ixtasācua' tī laktza' ixpāxquī'. Ū'tza' ta'jatatlal hasta ixnīcu'tumā'lhtza'.

³ A'cxni' capitán kexmatli līchihuīna'mā'ca Jesús, cāmacā'lh ā'makapitzīn māpa'ksīni'ni'n israelitas natahuani camilh ē camātzeyīlh ixtasācua'. ⁴ Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tatzuculh tahuani:

—Minī'ni' ixmaktāya' huā'mā' capitán ⁵ ixpālacata quincālakachi'xcu'huī'yān quina'n israelitas. Ū'tza' māt-lahuīni'lh quintemploca'n.

⁶ Palaj tunca Jesús cātā'a'lh.

A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nancha' ixchic capitán, cāmācā'lh ā'makapitzīn amigos natahuani Jesús:

—Māpa'ksīni', jā catamakchuyi'. Hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' nac quinchic. ⁷ Ū'tza' iclīpuhuan palhāsā' jā minī'ni' chī icquīputzān. Xmān

namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁸ Nā quit quintamāpa'ksī xalaka'tla' ē quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuani.

⁹ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh ē cālaktalakspī'tli tī ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Jā iclakapasa nūn chā'tin israelita tī quina'ka'tīni' chī huā'mā' chī'xcu'.

¹⁰ A'cxni' lacscujnīn tataspī'tli nac chic, talaktzī'lh ixtzeyanī'ttza' tasācua'.

Jesús mālacastālancuanīlh ixka'hua'cha chā'tin tī nīma-ka'ncañī't

¹¹ Ā'līstān Jesús a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' ix-tacuhuīni' Naín ē cātā'a'lh ī'scujnu'nīn ē līlhūhua'.

¹² A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nalh nac cā'lacchicni' ē laktzī'lh ixlīmimā'ca nīn namā'cnūcan. Ixtzī' ka'hua'cha tī ixnīnī't tanīmaka'tza' ixuanī't. Xmān chā'tin ixuanī't ixka'hua'cha. Līlhūhua' xalanīn tzamā' cā'lacchicni' ixtatā'a'mā'nalh. ¹³ A'cxni' laktzī'lh tī tanīmaka'tza', Māpa'ksīni' lakalhu'manli ē huanilh:

—Jā cacalhua'nti.

¹⁴ Palaj tunca Jesús laktalacatzuna'jīlh ē xa'malh tū ix-pūmā'lh. Tī ixtalē'mā'nalh tatāyalh. Jesús huanilh nīn:

—Ka'hua'cha, quit icuanīyān: ¡Catā'kaqui'!

¹⁵ Palaj tunca tā'kxpāquī'lh ē tahuī'lh tī ixnīnī'ttza' ē tzuculh chihuīna'n. Jesús macamaxquī'lh ixtzī'. ¹⁶ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tachi'xcuhuī't tajicua'nkō'lh ē tatzuculh talakachi'xcuhuī' Dios ē tahuani:

—Tasu'yulh chā'tin ka'tla' a'kchihuīna' na quimpu'na'itātca'n.

Nā tahuani:

—Dios quincālakalhu'manān.

¹⁷ Calhāxcuhuālh nac Judea ē ixlacatzuna'jātna', ixlīpō'ktu taca'tzīlh tū tlhualh Jesús.

Ixlacscujnīn Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Mt. 11:2-19

¹⁸ Ī'scujnu'nīn Juan tamāca'tzīnīlh tū ixtlahuamā'lh Jesús. Palaj tunca cāta'sani'lh chā'tu' ī'scujnu'nīn ¹⁹ ē cāmācā'lh natakelhasqui'nī Jesús palh ixlīcāna' xla' Cristo tī namin o palh nataka'lhī ā'chā'tin. ²⁰ Tzamā' chā'tu' ixlacscujnīn Juan talakmilh Jesús ē tahuani:

—Juan Mā'kpaxīni' quincātalakmacamin ē ū'tza' ca'tzīcu'tun palh ixlīcāna' hui'x Cristo tī namin o palh na'icka'lhī'yāujcus ā'chā'tin.

²¹ Chū'tza' tzamā' puntzuna' Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n ē cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tze ya ū'ni'. Nā lhūhua' lakatzī'nīn cāmālacahuānīlh.

²² Chuntza' cākelhtīlh Jesús:

—Cataspī'ttit ē nahuanīyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Nahuanīyā'tit chī lakatzī'nīn talacahuāna'n ē nā lū'ntu'nunīn tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ix-cāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n, xla'ca'n tatzeyanli. Tī jā ix-takexmata chuhua'j takexmata ē nā cāmālacastālancuanīcānī't tī ixtanīnī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālī-

makapūtaxtūcan tī talīpuhuamā'nalh. ²³ Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' chī Dios quimacamilh.

²⁴ A'cxni' ixta'a'nī't ixlacscujnīn Juan, Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Juan ē cāhuanilh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chī'xcu' tī hua'chi pūlactin pa'lhma' tū lacachiquilh ū'ni'? ²⁵ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chī'xcu' tī tzēhuanī't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tī pō'ktu quilhtamacuj tzēhuanī't talhakā'nani't ē pō'ktu quilhtamacuj tapaxialhna'n, xla'ca'n tahuī'lāna'lh na ixchicca'n lacricujnu'. ²⁶ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlīcāna'. Ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. ²⁷ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Juan: Na'icmacā' quina'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

²⁸ Iccāhuanīyān na ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan Mā'kpaxīni'. Tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā Juan.

²⁹ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ē mātā'jīni'nīn tī Juan ixcāmā'kpaxīnī't, xla'ca'n ixtalāhuani tze Dios ixpālacata tū ixcāhuanīnī't Juan. ³⁰ Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn tī jā ixcāmā'kpaxīnī't Juan, xla'ca'n talakmaka'lh tū Dios ixcātlahuani'cu'tun. ³¹ Māpa'ksīni' huanli:

—¿Chī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chī'xcuhuī'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? ¿Chī tatasu'yu? ³² Tatasu'yu hua'chi lacstīn tī takamāna'mā'nalh nac lītāmāuj. Ta'ta'sa ē tahuani ixtā'lacstīn: "A'cxni' quina'n icmaka'ta'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatī'tit ē jā tlī'tit. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui, hui'xina'n jā lakatī'tit ē jā calhua'ntit. ¿Tūchu lacasqui'nā'tit?" tahuani.

³³ 'Chuntza' līla'yā'tit hui'xina'n. Hua'nā'tit Juan Mā'kpaxīni' ka'lhī jā tze ya ū'ni' ixpālacata jā hua' pāntzīn ē jā ko'ta. ³⁴ Ā'līstān quit icmilh ē quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. Quit icuā'yah ē icua'lh xcān ē catūxcuhuālh quimālacnūni'ca. Hua'nā'tit quit laka iclihuā'yan ē laka iclīko'tnūn, quit ixamigoca'n mātā'jīni'nīn ē tī jā tze. ³⁵ Tī ta'a'ka'ī', xla'ca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Jesús ixuī'lh na ixchic Simón tī fariseo

³⁶ Chā'tin fariseo ixtā'huā'yancu'tun Jesús. Jesús a'lh na ixchic ē tahuī'lh nac mesa. ³⁷ Tzamā' nac cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin puscāt tī jā lacatejtin. A'cxni' ca'tzīlh Jesús ixa'nī't huā'yan na ixchic chā'tin fariseo, puscāt lē'lh a'ktin frasco aceite tū xamu'csu. ³⁸ Ixcalhuamā'lh ē a'cxni' tahuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús ē yujli ixlakaxta'jat na ixtujan. Ū'tza' līche'kē'lh ixtujan Jesús. Palaj tunca līmāscāquīlh ixya'j ē tantūmu'sulh ē lītlahualh aceite tū mu'csun.

³⁹ A'cxni' laktzī'lh huā'mā', fariseo tī ixtā'huā'yamā'lh Jesús, puhuanli: "Palh ixlīcāna' cahuālh huā'mā' chī'xcu' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't, ixca'tzīlh tīchu xla' ē

tichūyā puscāt xa'malh. Ixca'tzīlh palh jā tzeza puscāt."

⁴⁰ Palaj tunca Jesús huanilh fariseo:

—Simón, icuanicu'tunān a'ktin tachihuīn.

Fariseo kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquihua'ni'.

⁴¹ Jesús huanilh:

—Ixtahui'lāna'lh chā'tu' chi'xcuhuīn. Ixchā'tu'ca'n ixtamaklaclē'n chā'tin māsācua'nīni'. Chā'tin maklaclē'lh quinientos denarios (tū tumīn xala' makāstza'). Ā'chā'tin maklaclē'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴² Xlaca'n jāla taxokolh, ē māsācua'nīni' cāmāspūtūnu'ni'lh ixchā'tu'ca'n. Chuhua'j caquihua'ni', z'tichu ā'chulā' napāxquī' chī ixchā'tu'ca'n?

⁴³ Simón kelhtīni'lh:

—Icpuhuan chi'xcu' tī ā'chulā' ixmaklaclē'nī't.

Jesús huanilh:

—Ixlicāna'.

⁴⁴ Palaj tunca Jesús laktalakspi'tli puscāt ē huanilh Simón:

—¿Ē laktzī'na' huā'mā' puscāt? Ictanūlh na minchic ē jā quimāxquī'nī'ta' xcān na'icīlīlakche'kē' quintujan. Huā'mā' puscāt quilīlacmu'nulh ixlakaxta'jat na quintujan ē cālīmāscāquīlh ixya'j. ⁴⁵ Hui'x jā quimacamu'sunī'ta' a'cxni' ictanūlh. Xla' jā jaxnī't chī quintantūmu'sumā'lh. ⁴⁶ Hui'x jā quilītlahua' aceite na quina'kxāk; xla' quilītantūtlahualh ixperfume. ⁴⁷ Ū'tza' iclīhuaniyān lhūhua' ixtapāxquī'n puscāt ē ū'tza' līmāsu'yu chī Dios mātza'nkēna'ni'nī'ttza' ixcuenta masqui lhūhua'. Tī laka pāxquī'nin māsū'yu lhūhua' ixcuenta cāmātza'nkēna'ni'lh.

⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh puscāt:

—Icmātza'nkēna'ni'yān mincuenta.

⁴⁹ Tī iccā'invitarlīcanī't tatzuculh talāhuani:

—¿Tīchu huā'mā' chi'xcu' tī tzē cāmātza'nkēna'ni' quincuentaca'n?

⁵⁰ Jesús huanilh puscāt:

—Makapūtaxtūcanī'ta'tza' ixpālacata a'ka'īnī'ta'. Capit cā'tapāxuhuān.

Puscan tī tamaktāyālh Jesús

8 Ā'līstān Jesús ixtētaxtumā'lh lalalhūhua' nac cā'lacchicni' ē nac ranchos. Ixmāsū'yutēlha ē icālītā'chihuīna'ntēlha chī Dios māpa'ksīni'nkō'. Kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ixtatā'a'mā'nalh. ² Nā ixtatā'a'mā'nalh ā'makapitzīn puscan tī iccāmāxtuni'canī't jā tzeza ū'ni' ē tī iccāmāzēyīcanī't ixta'jatata'ca'n. Na ixpu'na'i'tātca'n ixa'mā'lh María tī ixlīkempātu' ixtacuhuīni' Magdalena. Ū'tza' tī cāmāxtuni'ca kelhatojon jā tzeza ū'ni'. ³ Nā ixtā'a'n Juana, ixpuscāt Chuza tī xapuxcu' ixtasācua' Herodes. Nā ixtatā'a'mā'nalh Susana ē lhūhua' ā'makapitzīn puscan tī ixtalīmaktāyanī't ixtumīnca'n.

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9

⁴ Xalanī'n lalalhūhua' cā'lacchicni' tataxtulh natakexmata Jesús. A'cxni' tatalacxtimīlh lhūhua' tachi'xcuhuī't, cāhuanilh tū līca'tzīni'can. ⁵ Cāhuanilh:

—Chā'tin cha'nāna' taxtulh nacha'nan ixlīcha'nat.

Līhuan ixmakahuanimā'lh ixlīcha'nat makapitzīn tayujli nac tej ē cālacchi'ntaca ē tasacua'lh spūnī'n.

⁶ Ā'makapitzīn tayujli na ixkelhni' chihuix jā xmān macstī'na'j ixka'lhī ti'ya't. A'cxni' pu'nli tzamā' līcha'nat jā maclalh xcān ē scācli ixpālacata jā pūlh mā'n ixka'lhī ti'ya't. ⁷ Ā'makapitzīn huampala tayujpālh nac cā'lhucun' ē jāla stacli ixpālacata tamā'ktzī'lh lhtucu'.

⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli nac tze ti'ya't ē pu'nli. A'cxni' stacli, tahua'ca'lh. A'cxni' ī'ca, lhūhua' taxtulh xmān pūlactin līcha'nat tū ixmakahuanicanī't hasta a'ktin ciento tahua'ca'lh.

A'cxni' huankō'lh huā'mā' Jesús cāhuanilh palha':

—Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit.

Jesús līchihuīna'lh xmān tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12

⁹ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu huanicu'tun huā'mā' tamāsū'yun. ¹⁰ Cāhuanilh:

—Dios cāmāsū'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Ā'makapitzīn iccālīchihuīna'n xmān tū līca'tzīni'can. Chuntza' masqui takexmatli jā catitaca'tzīlh tū huanicu'tun, ē masqui talaktzī'n ē hua'chi jā talacahuāna'n.

Tū huanicu'tun huā'mā' tamāsū'yun

Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20

¹¹ Jesús cāhuanipālh:

—Huā'mā' tamāsū'yun huanicu'tun chuntza': līcha'nat, ū'tza' ixtachihuīn Dios; ¹² ē tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuhuī't tī takexmata tachihuīn. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēnī ē jā catita'a'ka'ī'lh ē jāla catita'a'kapūtaxtulh. ¹³ Tī'ya't nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't. Xlaca'n takexmata ē tapuhuan tze, ē talakatī. Jā makās ta'a'ka'ī'. A'cxni' jā cālaktzī'ncu'tuncan ixpālacata ixtachihuīn Dios, palaj natamakxteka.

¹⁴ 'Huā'mā' lhtucu', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn huampala tachi'xcuhuī't. Masqui takexmata tachihuīn, jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalh ixtascujūtca'n ē ixtumīnca'n ē chī natalakastāna'n. Chuntza' jāla tzej tasca'ta. Ū'tza' hua'chi līcha'nat tū tamā'ktzī'lh lhtucu'. Jāla staca.

¹⁵ Tū yujli nac xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tachi'xcuhuī't tī tzej takexmatli tachihuīn. Ta'a'ka'ī' ē takexmatni' ē tzeza chi'xcuhuī'n natahuan. Jā tamakxteka ixtachihuīn Dios.

Pūcās

Mr. 4:21-25

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī māpasī pūcās ē nahui'lī ixtampīn chā'xta. Ē nūn catihuī'līca ixtampīn tama'. Namāhua'ca'can tālh mā'n ixpālacata tī tatanūmā'nalh natalaktzī'n.

¹⁷ Ixlīpō'ktu tū iccāmāsū'yuni'yān mina'cstuca'n, ā'līstān ixlacasqui'nca nacāmāsū'yuni'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁸ 'Chuntza' tzej cakexpa'ttīt ixpālacata tī tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, ū'tza' ā'chulā' naca'tzī; ē tī jā tzej

a'ka'ti'ni' ixtachihuīn Dios, xla' namāpātza'nkēnīcan tū kexmatli.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35

¹⁹ Palaj tunca tamilh ixtzī' ē ixtā'timīn jā ixuī'lh Jesús ē jāla talaktalacatzuna'jīlh ixpālacata līlhūhua' tachi'xcuhuī't ixuī'lh. ²⁰ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn.

Tatā'chihuīna'ncu'tunān.

²¹ Xla' cāhuanilh:

—Tī kexmata ixtachihuīn Dios ē mākentaxtū, ū'tza' quintzī' ē quintā'timīn.

Jesús cāmāca'csīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41

²² Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús cātā'tojōlh ī'scujnu'nī'n a'ktin nac barco. Cāhuanilh:

—Ca'auj tuntacut nac xcān.

Ta'a'lh.

²³ Līhuan ixtatacutmā'nalh, lhtatalh Jesús. Palaj tunca tzuculh ū'nun ē ixlītatzumamā'lhtza' xcān barco hasta ixtā'cnūmā'lhtza'. ²⁴ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh Jesús ē tahuanih:

—;Mākelhtahua'kē'ni'! ;Icīcsua'mā'nauj!

Palaj tunca Jesús tā'kaquī'lh ē cālacaquilhni'lh ū'ni' ē ixpupunu' xcān, ē taca'csnankō'lh.

²⁵ Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—;Chī līla'tit? ;Ē jā a'ka'ī'yā'tit?

Xlaca'n tajicua'nli ē talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—;Tīchūyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē xcān ē takexmatni'.

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī lhūhua' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20

²⁶ Ā'līstān tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Gadara. A'ntza' ixtuntacut nac xcān ē na ixlaktza'j Galilea.

²⁷ A'cxni' Jesús tacutli nac barco, chā'tin chi'xcu' xala' a'ntza' laktalacatzuna'jīlh. Makās xla' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n. Jā maktin lhakā'lh ixlu'xu' ē jā tahuī'lh nac chīc. Xmān nac lhu'cu' ixtahuī'la.

²⁸ A'cxni' chi'xcu' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh na ixlacatīn ē ta'salh ē huanli:

—;Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh? Hui'x Jesús ī'ska'ta' Dios xaka'tla'. ;Ē mincuenta tū icltahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

²⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Jesús ixmāpa'ksīmā'lh jā tzeya ū'ni' cataxtuni'lh. Maklhūhua' chi'palh jā tzeya ū'ni'. Ixlīmacachī'can cadenas ē nā ixlītantūchī'can cadenas ē xla' ixcālacpu'xa. Jā tzeya ū'ni' makatzā'lalh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ³⁰ Jesús kelhasqui'nīlh:

—;Chī hua'ni'ca'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión.

Chuntza' huanilh ixpālacata Legión huanicu'tun lhūhua', ē lhūhua' jā tzeya ū'nī'n ixtatanūnī'nī't.

³¹ Huā'mā' jā tzeya ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús jā cacā-

macā'lh nac pūpātīn. ³² Lhūhua' pa'xnī'n ix-tahuā'yamā'nalh na ixlacapūn sipej. Jā tzeya ū'nī'n tasqui'nli cacāmakxtekca natatanū na ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n ē Jesús cāmakxtekli. ³³ Palaj tunca jā tzeya ū'nī'n tataxtunikō'lh chi'xcu' ē tapūlactojōlh na ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n. Xlaca'n tatamakjūlh nac cā'lacatampān ē tatamakahuasli ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh.

³⁴ A'cxni' maktaka'lhna'nī'n pa'xni' talaktzī'lh tū ixa'kspulanī't, tajicua'nli ē tatu'jnulh ē tamāca'tzīnīnī'lh nac cā'lacchicni' ē ixlacatzuna'j huā'mā' cā'lacchicni'. ³⁵ Tachi'xcuhuī't tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaktzī'n tū ixa'kspulanī't.

A'cxni' tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, talaktzī'lh chi'xcu' tī jā'tza' ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Ixcāmāxtuni'nī'ttza' jā tzeya ū'nī'n ē chi'xcu' ixmālhekē'canī'ttza' ē ca'cs ixuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús. Xlaca'n tajicua'nli. ³⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanih chī ixlītzeyanī't chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. ³⁷ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Gadara tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza' ixpālacata tajicua'nli.

Chuntza' Jesús tojōlh nac barco ē a'lh. ³⁸ Masqui chi'xcu' tī ixtzeyanī'ttza' squi'ni'lh Jesús camakxtekli natā'a'n, Jesús māpa'ksīlh catahuī'lh ē huanilh:

³⁹ —Cataspi'tti na minchic. Nacāhua'ni'kō'ya' ka'tla' tū tlahuani'nī'ta'n Dios ē chī a'kspulanī'ta'n.

Chi'xcu' a'lh ē tzuculh līchihuīna'n tū ixtlahuani'nī't Jesús calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43

⁴⁰ A'cxni' Jesús taspi'tpāl, tachi'xcuhuī't talaktzī'lh ē tapāxuhualh ixpālacata ixlīpō'ktuca'n ixta-ka'lhīmā'nalh. ⁴¹ Palaj tunca milh chā'tin chi'xcu', ixtaculuīnī' Jairo ē xapuxcu' ixuanī't na ixtemploca'n israelitas. Xla' tatzokostani'lh Jesús. Huanilh ca'a'lh na ixchic ⁴² ixpālacata xmān chā'tin ixtzu'ma'jāt ē ixnīmā'lhtza'. Ixka'lhī chī a'kcāujtu' cā'ta. A'cxni' ixa'mā'lh Jesús na ixchic Jairo, līlhūhua' ix-tastālani'mā'nalh hasta ixtalālacxquititēlha.

⁴³ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. Ī'sputni'kō'nī'ttza' ixtumīn tū ixlīxokolh doctor-nu'. Jā tī chā'tin mātzeyīlh. ⁴⁴ Xla' talacatzuna'jīlh na ixchakēn Jesús ē xa'malh ixquilhtūn ixlu'xu'. Palaj tunca cāsni'lh ixka'lhni'.

⁴⁵ Jesús kelhasqui'nīnī'lh:

—;Tīchu quixa'manī't?

Ixlīpō'ktuca'n tahuanih jā tī chā'tin. Pedro ē ā'makapitzīn tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', līlhūhua' lītamacsti'li'ca'nī'ta' ē lālaxquitimā'ca ē hui'x kelhasqui'nīnī'na: "¿Tī quixa'malh?"

⁴⁶ Jesús cāhuanilh:

—Icmakca'tzī catīhuā quixa'manī't ē iclīmātzeyīnī't quilī'tli'huī'qui.

⁴⁷ A'cxni' puscāt ca'tzīlh Jesús cuenta tlahualh xa'maca, ī'xpipitēlha lakmilh ē tatzokostalh na ixtujan Jesús. Huanilh na ixlacatīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

chī līxa'malh Jesús ē chuntza' palaj tunca ixtzeyanīt.

⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' hui'x ixpālacata a'ka'īnī'ta'. Līpāxuhua capit.

⁴⁹ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chilh chā'tin xala' na ixchic Jairo xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. Huani-ca Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. Jātza' camāmakchu'yi' Mākelhtahua'kē'ni'.

⁵⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā', huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Mintzu'ma'jāt natzeyan, xmān ca'a'ka'i'.

⁵¹ A'cxni' chā'lh nac chic, Jesús jā makxtekli natā'tanū jā tī chā'tin, xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ē ixtāta' ē ixtzī' tzu'ma'jāt. ⁵² Ixlīpō'ktuca'n ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh ixpālacata tzu'ma'jāt. Jesús cāhuanilh:

—Jā cacalhua'ntit. Tzu'ma'jāt jā xanīn, xmān lh-tatamā'lh.

⁵³ Xlaca'n talīlītzī'nli ixpālacata ixtaca'tzī ixnīnī'ttza'.

⁵⁴ Palaj tunca Jesús macachi'palh tzu'ma'jāt ē palha' huanilh:

—Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.

⁵⁵ Taspī'tli ixlīstacna' ē palaj tunca tā'kaquī'lh. Jesús māpa'ksīnī'lh camāhuī'ca. ⁵⁶ Ixtāta' ē ixtzī' talī'a'cnīlh ē Jesús cāmāpa'ksīlh jā tī chā'tin ixuanli tū ixa'kspulanīt.

Jesús cāmācā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n

Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13

9 Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē cāmāxquī'lh lītlī'hui'qui ē līmāpa'ksīn natamāxtu catūxcuhuālh jā tzeyā ū'ni'. Nā cāmāxquī'lh lītlī'hui'qui natamāzēyī ta'jatatlanī'n. ² Cāmācā'lh natahuan chī māpa'ksīnī'n Dios. ³ Cāhuanilh:

—Jā tū tilī'pinā'tit na mintejca'n, nūn mimpāla'cca'n nūn tumīn nūn mimpūtumīnca'n nūn pāntzīn. Jā catilī'pintit pūtu' mincamisaca'n, xmān pūtin. ⁴ Calhāhuālh nac chic jā nachipinā'tit a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'.

⁵ Palh jā cātamānūyān na ixchicca'n, cataxtutit tzamā' nac cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catinxcitit mintujanca'n ē nayuja pokxni' ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yū'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā taxexmatcu'tunli.

⁶ Palaj tunca tataxtulh scujnu'nī'n ē ta'a'lh calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'. Tatā'chihuīna'nli ē tahuanih chī nacālīmakapūtāxtūcan ē tamāzēyīlh ta'jatatlanī'n calhāxcuhuālh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29

⁷ Gobernador Herodes māca'tzīnīca ixlīpō'ktu tū Jesús ixtlahuamā'lh. Jā ixca'tzī chī nalacpuhuan ixpālacata ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nalh Juan Mā'kpaxīni' ixlacastālancuana'nī't ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n ē ixtahuan palhāsā' ū'tza' Jesús. ⁸ Ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nampālh Jesús ū'tza' Elías tī tasu'yulh. Ā'makapitzīn huampala ixtalāhuanimā'nalh chā'tin

a'kchihuīna' xala' makāstza' lacastālancuana'nli.

⁹ Herodes huanli:

—Quit icmā'a'cchu'cunīnī'lh Juan. ¿Tīchu huā'mā' tī ixpālacata ickexmata lhūhua' catūhuālh?

Herodes ixlaktzī'ncu'tun Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14

¹⁰ A'cxni' tataspi'tli apóstoles, tahuanih Jesús tū ixtatlahuanīt. Palaj tunca Jesús cālē'lh ixlīmānca'n ē tatā'a'lh nac ā'latin cā'lacchicni' jā huanican Betsaida. ¹¹ A'cxni' tachi'xcuhuīt taca'tzīlh, tastālani'lh. Jesús cāhuanilh catatahuī'lh ē tzuculh cālītā'chihuīna'n ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Dios. Cāmāzēyīlh ta'jatatlanī'n.

¹² A'cxni' ixkōtanūmā'lhntza', talaktalacatzuna'jīlh Jesús kelhacāujtu' scujnu'nī'n ē tahuanih:

—Cacāmacapi tachi'xcuhuīt nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni' jā lacatzuna'j. Huā'tzā' jā hui'lāna'uj jā tū a'nan tū hua'can.

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' palh jā na'ica'nāuj na'ictamāhuayāuj. Ē lhūhua' xlaca'n.

¹⁴ Ixtahuī'lāna'lh hua'chi a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n.

Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catatahuī'lh i'tātna' ciento.

¹⁵ Chuntza' tatlahualh ē tatahuī'lakō'lh. ¹⁶ Palaj tunca Jesús cātayalh makquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'. Tala-cayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmāpitzīnī'lh ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzīni' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuīt.

¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yālh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, apóstoles tasacli lhūhua' xalacpītzun. Tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quitāxtūlh.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29

¹⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ixlīmān ixorar-līmā'lh Jesús. Ī'scujnu'nī'n lacatzuna'j tatahuī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Tachi'xcuhuīt, ¿chī tahuan quimpālacata?

¹⁹ Takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías. Ā'makapitzīn huampala tahuan hui'x chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' tī lacastālancuana'nī't.

²⁰ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīlh:

—Hui'x Cristo tī Dios macamilh.

Jesús māca'tzīnīnī'lh chī nanī

Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1

²¹ Jesús cāmāpa'ksīlh jā catitahuanih jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca. ²² Cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xla'ca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Masqui naquimāknīcan, ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icla-castālancuana'n.

²³ Ā'līstān cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n:

—Palh catīxcu'huālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quilīmāpa'ksīn lakalī lakalī masqui capātīnī'lh chuntza' chī quit na'icpātīnī'n ē caquistālani'lh. ²⁴ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalīpātīnī'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Tī natalīpātīnī'n masqui natanī quimpālacata, xla'ca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²⁵ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan huā'mā' palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspūtlī. ²⁶ Palh chā'tin naquilīmāxana'n ē nalīmāxana'n quintachihuīn, ū'tza' na'iclīmāxana'n a'cxni' na'icmin hua'chi Puxcu' ē na'icka'lhī ixlītlī'huī'qui quīn-Tāta' Dios ē naquintatā'min āngeles tī tze. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Iccāhuanīyān tū ixlīcāna'. Tahui'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j makapitzīn tī jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlītlī'huī'qui Dios ē chī namāpa'ksīnī'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8

²⁸ Ixlī'a'ktzayan quilhtamacuj Jesús tahua'ca'lh a'ktin nac sipej natlahua oración. Tatā'a'lh Pedro ē Jacobo ē Juan. ²⁹ Līhuan ixtlahuamā'lh oración Jesús, xla' talakpalīlh ē xtum ixtasu'yu ixlacan. Stala'nka' huanli ixlū'xu' hasta xkakalh. ³⁰ Palaj tunca tatasu'yulh chā'tu' chi'xcu'huī'n ē ixtatā'chihuīna'mā'nal Jesús. Xla'ca'n Moisés ē Elías tī makāstza' ixtanīnī't. ³¹ Cālītamacstī'li'lh taxkaket. Ixtatā'chihuīna'mā'nal chī Jesús napātīnī'n ē nanī nac Jerusalén. ³² Pedro ē tī cātā'a'lh masqui ixtalhtatacu'tun ixtalakahuahui'lāna'lh ē talaktzī'lh chī xkakalh Jesús ē chā'tu' chi'xcu'huī'n ixtatā'yāna'lh.

³³ A'cxni' huā'mā' chi'xcu'huī'n ixtamakxtekmā'nalhtza' Jesús, Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ;xalītze hui'lāna'uj huā'tzā' Na'ictlahuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixtla' Moisés ē a'ktin ixtla' Elías.

Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī tū ixuan. ³⁴ Līhuan ixchihuīna'mā'lh, milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacstī'li'lh. Tajicua'nli a'cxni' tamakca'tzīlh na ixpūlacni' poklhnu'. ³⁵ Palaj tunca takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'tni'tit tū huan.

³⁶ A'cxni' huankō'lh tachihuīn, talaktzī'lh ixlīmān ixuī'lh Jesús. Ca'cs tatāyalh ē jā tī chā'tin tahuanih tū ixtalaktzī'nī't.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeja ū'ni'

Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29

³⁷ Ixlīlakalī huampala, a'cxni' tayujli nac sipej, līl-hūhua' tachi'xcu'huī't talakapāxtokli Jesús. ³⁸ Palaj tunca chā'tin chi'xcu' na ixcu'na'itātca'n palha' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icsqui'ni'yān a'ktin talakalhu'mān. Capit laktzī'na' quinka'hua'cha, tzaj chā'tin icka'lhī. ³⁹ Chi'pa jā tzeja ū'ni' ē makata'sa ē palha' xpipi ē kelhpupu. Māmakahuasī ē jāla makxteka. ⁴⁰ Iccāsqi'ni'lh tza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh jā tzeja ū'ni' ē jāla tamāxtuni'lh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—¡Hui'xina'n tachi'xcu'huī't jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'tyā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahuī'layān ē jā nakexpatā'tit hui'xina'n? ¿Hasta jā'cxni' na'ic-cātāyani'yān? Calī'ta' huā'tzā' minka'hua'cha.

⁴² A'cxni' ka'hua'cha ixlaktalacatzuna'jīmā'lh tza', tzu-culh xpipi ē paxnīnī'n ē jā tzeja ū'ni' māmakahuasīlh nac ti'ya't. Jesús lacaquilhni'lh jā tzeja ū'ni'. Mātzeyīlh ka'hua'cha ē maxquī'pālh ixtatā'. ⁴³ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ixlīka'tla' Dios.

Jesús māca'tzīnīnī'mpālh chī nanī

Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32

Līhuan ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh tū Jesús tlahualh, xla' cāhuanilh tīscujnu'nī'n:

⁴⁴ —Tzej cakexpa'ttit ē jā tipātza'nkāyā'tit; quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tachi'xcu'huī't.

⁴⁵ Scujnu'nī'n jā takexmatli tū cāhuanilh ixpālacata xtum ixtalacapāstacmā'nal. Jā ixtakelhasqui'nīcu'tun tū ixuanicu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37

⁴⁶ Palaj tunca tīscujnu'nī'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixpālacata tīchu xla'ca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ⁴⁷ Jesús ca'tzīlh chī ixtalacapāstacmā'nal. Palaj tunca macachi'palh chā'tin ska'ta' ē yāhualh na ixpāxtūn ⁴⁸ ē cāhuanilh:

—Catīxcu'huālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' natalīpāxquī' chā'tin ska'ta' chī huā'mā' ka'hua'cha, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quintapāxquī'lh. Catīxcu'huālh tī quintapāxquī', nā tapāxquī' tī quimacamilh ē jā xmān quit. Ū'tza' tī jā ka'tla' makca'tzī na mimpu'na'itātca'n, ū'tza' tī ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios.

Tī quincāmaktāyayān

Mr. 9:38-40

⁴⁹ Palaj tunca Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī ixcālītamacxtumā'lh jā tzeja ū'nī'n milītlī'huī'qui. Icuani'nī'tauj jā tza' catlahualh chuntza' ixpālacata jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

⁵⁰ Jesús cāhuanilh:

—Jā tihua'nā'tit chuntza' ixpālacata tī jā quinquiclh-laktzi'ca'n xla' quincāmaktāyayān.

Jesús cālacaquihñilh Jacobo ē Juan

⁵¹ A'cxni' ixmimā'lh quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixa'lh nac a'kapūn, līhui'līlh na'a'n nac Jerusalén.

⁵² Cāmāpūlilh ā'makapitzin t'scujnu'nī'n ē ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'. Ta'a'lh taputza jā natamaklhata. Cā'lacchicni' xala' nac Samaria, ⁵³ ē xalanī'n a'ntza' jā tamānūcu'tunli na ixchicca'n ixpālacata ixtasu'yu Jesús ixa'mā'lh nac Jerusalén. ⁵⁴ A'cxni' scujnu'nī'n Jacobo ē Juan talaktzī'lh huāmā', tahuanilh:

—Māpa'ksīni', zē lacasqui'na' na'icmāyujūyāuj macscut xala' nac a'kapūn natalīspūta xlaca'n chuntza' chī tlahualh a'kchiuina' Elías?

⁵⁵ Palaj tunca Jesús cālaktalakspi'tli ē cālacaquihñilh. Huanli:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit jā tze chī lacapāstac-na'nā'tit. ⁵⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā ictimilh na'iccāmālakspūtūkō' ixlamatatca'n tachi'xcu'huīt. Icmilh na'iccāmākapūtaxtū.

Palaj tunca ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'.

Tī tastālani'cu'tunli Jesús

Mt. 8:19-22

⁵⁷ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, chā'tin chi'xcu' huanilh Jesús:

—Quit na'icstālani'yān calhāxcu'huālh jā napina'.

⁵⁸ Jesús kelhtīlh:

—Tanqui'huī' taka'lhī ixlhu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'iclhata.

⁵⁹ Jesús huanilh ā'chā'tin:

—Caquistāla'ni'.

Xla' kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', caquimakxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

⁶⁰ Jesús kelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī tze natamā'cnū mintāta'. Hui'x capit ē cacāmāsu'yu'ni' tachi'xcu'huīt chī natalī'a'kapūtaxtu.

⁶¹ Palaj tunca huanipālh ā'chā'tin:

—Māpa'ksīni', icstālani'cu'tunān, xmān pūla ica'ncu'tun na'iccāmāca'tzīnī na quinchic.

⁶² Jesús huanilh:

—Tī natzucu nalīscuja arado ē palh palaj natalakspi'ta na ixchakēn, jā tze chī līscuja. Nā chuntza' jā minī'ni' palh hui'x natā'scuja Dios ixpālacata taspī'tcu'tuna' na minchic.

Jesús cāmācā'lh tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huīt'n

10 Ā'līstān Māpa'ksīni' cālacsacū tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huīt'n xtum huampala ē cāmācā'lh chā'tu'yūn. Ixtapūlani' nac cā'lacchicni' ē calhāxcu'huālh ixa'mā'lh. ² Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' a'nan tī jāna'j ta'a'ka'tī ē jā lhūhua' tī nacāmāsu'yuni' xlaca'n.

Chuntza' chī a'cxni' lhūhua' la cuxi' ē jā tī tī'nin. Dios hua'chi ixtēcu' cuxi'. Ū'tza' nalīkelhasqui'nīyā'tit Dios cacāmācāmilh chi'xcu'huīt'n nacāmāsu'yuni'can tī jāna'j ta'a'ka'tī. ³ Capintit ē cuenta catlahua'tit. Iccāmācā'nān hua'chi xalacstīn purecu' na ixlacpu'na'i'tātca'n misinī'n. ⁴ Jā tilīpinā'tit nūn murralh, nūn pūtumīn, nūn calhi'. Jā titamakapāliyā'tit natā'chihuina'nā'tit ā'chā'tin nac tej.

⁵ A'cxni' natanū'yā'tit a'ktin nac chic jā chipinā'tit, pūla nacāhuanī'yā'tit: "Dios cacāsīcua'lanātlahuan tī hui'lā'na'ntit huā'tzā' nac chic." ⁶ Palh a'nan tī ta'a'ka'tī, Dios nasīcua'lanātlahua; ē palh jā a'nan tī ta'a'ka'tī, Dios jā caticāsīcua'lanātlahualh. ⁷ Catahui'la'tit a'ktin nac chic ē tū nacātalakahui'līyān, nahua'yā'tit ē nako'tnu'nā'tit ixpālacata tī scuja xla' nahuā'yan. Jā tilactā'kchokoyā'tit a'katunu' nac chic.

⁸ A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' jā nacātamānūyān nac chic, tū nacātalakahui'līyān nahua'yā'tit. ⁹ Nacāmātzeyiyā'tit tī tata'jatlatla a'ntza' ē nacāhuanī'yā'tit tachi'xcu'huīt: "Laktzī'mpā'na'ntit ixlītlī'huī'qui Dios." ¹⁰ Palh nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' ē palh jā tī lacasqui'n natachokoyā'tit, napimpalayā'tit nac tej ē nacāhuanī'yā'tit: ¹¹ "Pokxni' xala' ā'tzā' tū quincātantūpasanī'ta'n na'ictincxmaka'nāuj ē ū'tza' huanīcu'tun hui'xina'n līpinā'tit cuenta. Caca'tzītīt huāmā', hui'xina'n laktzī'nī'ta'ntittza' chī Dios māpa'ksīni'n."

¹² Iccāhuanīyān a'cxni' Dios nalaccāxtlahuakō', ā'chulā' nacāmākapātīnīn xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ē jā xalanī'n nac Sodoma.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Mt. 11:20-24

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—jKoxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín! jKoxa tila'yā'tit xalanī'n nac Betsaida! Nalīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'tītit. Tlahuacanī't lī'a'cnīn na milacpu'na'i'tātca'n. Palh iccātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpālīlh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlū'xu'ca'n ē iccā'acpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixlītasu'yulh ixtalīpuhuātca'n ixpālacata tū jā tze tū tlahualh.

¹⁴ A'cxni' Dios naputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamākapātīnīn hui'xina'n ē jā xalanī'n nac Tiro ē nac Sidón. ¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, zē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit nac pūpātīn.

¹⁶ Jesús cāhuanilh t'scujnu'nī'n:

—Tī cākexmatni'yān hui'xina'n, xla' naquinkexmatni'. Tī nacālakmaka'nān hui'xina'n, chuntza' naquilakmaka'n nā quit. Tī naquilakmaka'n quit chuntza' nalakmaka'n Dios ixpālacata ū'tza' tī quimacamilh.

Taquītaspi'tli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huīt'n

¹⁷ Tu'tumpu'xamacāuj taquītaspi'tli cā'tapāxuhuān. Tahuanilh:

—Māpa'ksīni', hasta jā tzeza ū'nī'n quincāta-lakachi'xcu'huī'n ixpālacata milīmāpa'ksīn.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Nā quit iclaktzī'lh a'cxni' skāhuī'ca skāhuī'ni'. Tasu'yulh hua'chi a'ktin makli'pit. ¹⁹ Iccāmaktaka'lhān ē chuntza' mintā'lāquic'hlaktzi'ca'n jāla caticāskāhuī'n. Ic-cāmaxquī'kō'nī'ta'ntza' lītlī'huī'qui tū nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. ²⁰ Jā calīpāxuhua'tit xmān ixpālacata jā tzeza ū'nī'n cātalakachi'xcu'huī'yān. Calīpāxuhua'tit ixpālacata a'ka'tī'tit ē Dios cālakapasān chī ixlacstīn.

Jesús pāxuhualh

Mt. 11:25-27; 13:16-17

²¹ Palaj tunca Jesús ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata Espiritu Santo ē Jesús orarlīlh:

—QuinTāta', huī'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cāti'ya'tna'. Icmāxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ix-cāmātzē'kni'nī'ta' tī lakskalalhna'. Ū'tza' tla'hua' chuntza' chī mintalacasqui'nīn.

²² Nā Jesús huanli:

—QuinTāta' quimacamaxquī'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī tī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin lakapasa Dios xaTāta' chī tī'Ska'ta'. Nā nata-lakapasa xla'ca'n tī na'iccāmāsu'yuni'.

²³ Palaj tunca talakspi'tli ē cāhuanilh tīscujnu'nī'n xmān ixlīmānca'n:

—Līpāxuhua tī talaktzī'n tū huī'xina'n laktzī'nā'tit.

²⁴ Iccāhuanīyān lhūhua' a'kchihuīna'nī'n ē ka'tla' xapux-cu' ixtalaktzī'ncu'tun huā'mā' tū huī'xina'n laktzī'nā'tit, ē jā talaktzī'lh. Ixtakexmatcu'tun tū kexpa'tā'tit, ē jā takexmatli.

Tzeza chi'xcu' xala' nac Samaria

²⁵ Palaj tunca chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn tāyalh ē tā'chihuīna'nli Jesús nalīlaktzī'n. Kelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—¿Tū tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés? ¿Chī līkēlh-tahua'kaya'?

²⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn kelhtīni'lh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu milītlī'huī'qui ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'. Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu.”

²⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī kelhtīni'nī'ta'. Palh chuntza' natlahua'ya', naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspu'tli.

²⁹ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixlī'a'kapūtax-tūcu'tun tū kelhasqui'nīlh ē huanilh Jesús:

—¿Tīchu ā'makapitzīn tī na'iccāpāxqui'?

³⁰ Kelhtīlh Jesús:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; taxtulh nac Jerusalén ē ixa'mā'lh nac Jericó. Ka'lhāna'nī'n tachi'palh ē tamakka'lhankō'lh hasta ixlū'xu' tū tī'lhakā'nī't. Tatuclī ē

ta'a'lh. Xala'ca'lhztzincsnī' tamakxteklī. ³¹ Chuntza' a'kspulalh ixa'mā'lh nac tej chā'tin pālej. A'cxni' laktzī'lh chī'xcu', xmān makskāhuī'maka'lh. ³² Nā tētaxtulh chā'tin ixmaktaka'lhna' xaka'tla' templo. A'cxni' laktzī'lh chī'xcu', nā xla' stī'li'maka'lh.

³³ A'cxni' milh chā'tin samaritano, xla' laktzī'lh ē lalalhu'manli. ³⁴ Palaj tunca talacatzuna'jīlh chī'xcu' ē līcu'chū'lh aceite jā ixtakāhuī'nī't. Huī'līni'lh venda. Palaj tunca kēhuī'līlh ixburro tī ixtakāhuī'nī't ē lē'lh nac mesón ē a'ntza' maktaka'lhli. ³⁵ Ixlīlalkalī xkalalh a'cxni' samaritano ixtaxtumā'lh, maxquī'lh tumīn ixtēcu' mesón ē huanilh: “Camaktaka'lhī huā'mā' takāhuī'n. Palh jā a'cchā'n tzamā' tumīn, na'icmaxquī'yān ixlakx-oko a'cxni' na'icchimpala.”

³⁶ Jesús huanilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn:

—Chuhua'j caquihua'ni', ¿tichūyā chī'xcu' chī kelhatu'tun tī ā'chulā' pāxquī'lh takāhuī'n?

³⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanli:

—Tī lalalhu'manli.

Jesús huanilh:

—Capit ē chuntza' catlahua'.

Jesús a'lh na ixchicca'n Marta ē María

³⁸ Jesús tēlh ixtej ē chā'lh a'ktin nac cā'lacchicni'. A'ntza' chā'tin puscāt tī ixuanican Marta mānūlh na ixchic. ³⁹ Marta ixka'lhī ixtā'tin tī ixuanican María. Xla' tahuī'lh na ixtujan Jesús nakexmata tū xla' ixmāsu'yumā'lh. ⁴⁰ Marta ixlītamakchuyīmā'lh ixpālacata ixka'lhī ixlītlahuat ē laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā laktzī'na' quintā'tin quimakx-tekni'kō' lītlahuat? Cahua'ni' caquimaktāyalh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—Marta, huī'x māmakchuyīnīna' ē lī'a'ktuyuna' lhūhua'. ⁴² Huī'lh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. María lac-sacnī't tū ā'chulā' xatze ē jā tī chā'tin catimaktīlh.

Jesús quincāmāsu'yuni'yān chī na'orarlīyāuj

Mt. 6:9-15; 7:7-11

11 A'ktin quilhtamacuj Jesús ixorarlīmā'lh. A'cxni' orarlīkō'lh, chā'tin tīscujni' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāscatīuj chī orarlīcan chuntza' chī cāmāscatīlh tīscujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni'.

² Jesús cāhuanilh:

—A'cxni' orarlīyā'tit, chuntza' nahua'nā'tit: QuinTāta'ca'n tī huī'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcu'huī'ca'.

Camilh a'cxni' natzucuya' namāpa'ksīni'nkō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cāti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

³ Caquilāmāxquī'uj quilīhua'tca'n tū na'icua'yāuj lalalī lalalī.

⁴ Caquilāmātzana'nkēna'ni'uj quincuentaca'n ixpālacata nā quina'n iccāmātzana'nkēna'ni'yāuj tī quincāquic'hlaktzī'nān.

Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmāt-lahuīyān tū jā tze.

⁵ Nā Jesús cāhuanilh:

—Nalīhui'li'yāuj chā'tin chī hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minamigoca'n. I'tāt tzi'sa napina' na ixchic ē nahuani'ya': "Amigo, caquimpāhua'maxqui' mactu'tun pāntzīn. ⁶ Na'jtza' quilakchil chā'tin quinamigo na quinchic ē jā tū icka'lhī tū na'ictā'hua'." ⁷ É xla' na ix-pūchakān chic nakelhtiyān: "Jā caquijicmāhui'. Lac-chahuayālh'tza' mākelhcha ē quilpō'ktuca'n iclh-tatamā'naujtza'. Jāla ictāquī' na'icmaxquī'yān tū quisquī'ni'ya'", nahuaniyān minamigo.

⁸ Iccāhuaniyān masqui minamigo jā tāquī'cu'tunli namaxquī'yān catūhuālh, ixpālacata lī'amigo hui'xina'n, xla' namaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasquī'na'. Chuntza' jātza' jics catimāhui'.

⁹ Chuntza' iccāhuaniyān: Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxquī'cu'tunān ē namaclayā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātāmālaquī'ni'yān. ¹⁰ Chuntza' tī nasquī'n, xla' namaktīni'n; ē tī naputza tū Dios namaxquī', xla' namacla; ē tī namacasā'nan nac mākelhcha, namālaquī'ni'can.

¹¹ 'Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit milacstīnca'n. ¿É namaxquī'ya' chihuix minka'hua'cha a'cxni' squi'ni'yān pāntzīn? ¿É tze namaxquī'ya' a'ktin lūhua' palh squi'ni'yān squi'ti'? ¹² ¿É namaxquī'ya' a'ktin a'ca'cūlūtī palh squi'ni'yān ka'lhua'? ¹³ Hui'xina'n masqui jā tze ca'tzi'yā'tit, tze namaxquī'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTāta'ca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquī' Espīritu Santo tī tasquī'ni'.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27

¹⁴ Jesús ixmāxtuni'mā'lh chi'xcu' jā tze ya ū'ni' tū ix-makakō'ko'nī't. A'cxni' taxtulh jā tze ya ū'ni', tze'tza' tzu-culh chihuīna'n tī kō'ko' ixuanī't. Masqui tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh huā'mā', ¹⁵ makapitzīn tahananli:

—Huā'mā' chi'xcu' cālīmāxtu jā tze ya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tze ya ū'nī'n.

¹⁶ Ā'makapitzīn ixtalīlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixtasquī'ni' a'ktin lī'a'cnīn xala' nac a'kapūn. ¹⁷ Xla' ixca'tzī'tza' tū xlaca'n ixtalacpuhan ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzī ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n makās. Natalāmālakspūtūkō'. Palh tamputin familia tatapitzī ē natalātucsa lītā'timīn, jā cati-tatāyani'lh. ¹⁸ Chuntza' palh tatapitzī xlaca'n tī tata-pa'ksīni' skāhuī'ni' ē ixtā'lāquiclhaktzī' nahuan, ¿chī nalīka'lhī ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'? Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata hui'xina'n quilāhuaniyāuj quit iclīmāxtulh jā tze ya ū'ni' ixlītlī'hui'qui Beelzebú. ¹⁹ Palh quit iccālīmāxtu jā tze ya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú, ¿tīchu ixlītlī'hui'qui taka'lhī xlaca'n tī tatapa'ksīni' hui'xina'n ē talīmāxtu jā tze ya ū'ni'? Chuntza' xlaca'n talīmāsu'yu jā ixlīcāna' tū quilālīmālacsu'yuyāuj. ²⁰ Quit iccālīmāxtu jā tze ya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Dios. Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ 'A'cxni' maktaka'lh mā'lh ixchic chā'tin chi'xcu' tī tli'hui'qui ē tī ka'lhī līcā'n tū nalīmaktāyacan, jā tū cati'a'kspulalh catūhuālh. ²² Palh namin ā'chā'tin

ā'chulā' xatli'hui'qui, ū'tza' naskāhuī' ē namaktī ixlīcā'n tū līpāhuan ē namāpitzī tū namaktī.

²³ Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun quit, ū'tza' quintā'lāquiclhaktzī'. Tī jā quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

Jā tze ya ū'ni' quītaspi'tpālh

Mt. 12:43-45

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' chā'tin jā tze ya ū'ni' nataxtuni' chi'xcu', natalā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: "Na'ic-taspi'tpala jā ictaxtukēnī'tancha'."

²⁵ 'A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnanca'nī't. ²⁶ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tze ya ū'nī'n ā'chulā' xalīhua'ca'lh'tza'. Ixlīpō'ktuca'n natatanū natatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'. Chuntza' ā'chulā' nalītahua'ca'ni' chi'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tze ya ū'ni'.

Ixlīcāna' tapāxuhuān

²⁷ 'A'cxni' Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'tin puscāt na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhuī't ta'salh ē huanli:

—jLīpāxuhua puscāt tī mālacatuncuhuī'n ē tī mātzi'quī'n!

²⁸ Jesús huanli:

—jĀ'chulā' natalīpāxuhua tī takexmata tū Dios huan ē tatlahua!

Tachi'xcuhuī't tasquī'nli a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 12:38-42; Mr. 8:12

²⁹ Tachi'xcuhuī't ā'chulā' talaktakēstokli Jesús ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Hui'xina'n jā tze. Ū'tza' līsquī'nā'tit a'ktin lī'a'cnīn. Xmān nacātāmāsu'yuni'yān lī'a'cnīn chī a'kspulalh Jonás. ³⁰ Tū a'kspulalh Jonás cāmāsu'yuni'lh ixlītlī'hui'qui Dios xalanī'n nac Nīnive. Nā chuntza' tū na'a'kspula Chi'xcu' xala' Tālh mā'n nacāmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios. ³¹ Namin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. É reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacālīmālacsu'yuyān. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasquī'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj.

³² 'Nā a'cxni' naputzāna'nīkō'can, xlaca'n tī ixtahui'la-na'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nīnive natatāya ē nacātālīmālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātālīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē lī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lak-palī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasquī'nca ē jā Jonás.

Pūcās

Mt. 5:15; 6:22-23

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī chā'tin namāpasī ixpūcās ē namātze'ka o nahui'lī ixtampīn cajón. Namāhua'ca' tálhmā'n ē chuntza' tī natatanū tzē natalaktzī'n. ³⁴ Palh tzej a'ka'tya' ē latlā'hua'na na ixtej Dios nalitaxtuya' hua'chi taxkaket tū cāmāxkakē ā'makapitzīn. ³⁵ Cuenta catlahua'tit ē jā natzucuya'tit lacapāstacā'tit tū jā tze, ixpālacata chuntza' jāla catitlahua'tit tū tze. ³⁶ Palh hui'x lacapāstaca' tū tze ē palh tlahua'ya' tū tze, chuntza' nala chī a'ktin pūcās tū tzej mākakē mintej.

Jesús cāmālacsu'yulh fariseos ē xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47

³⁷ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, chā'tin fariseo huanilh catā'a'lh tā'huā'yan na ixchic. Jesús tanūlh ē tahuī'lh huā'yan. ³⁸ Fariseo lī'a'cnīlh chī Jesús jā makacha'ka'lh chī xla'ca'n ixtalīsmānī't a'cxni' natahuā'yan. ³⁹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Hui'xina'n fariseos hua'chi tī namakche'kē' vaso ē pulātu ē jā catipūche'kē'lh. Masqui tasu'yu'yā'tit tze ya chi'xcu'huī'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n ixpālacata tampī'lhīnī'nā'tit ē tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze. ⁴⁰ ¡Jā kexpatcu'tunā'tit! ¿Ē jā ca'tziyā'tit Dios cātlahuanī'ta'n hui'xina'n nalakachi'xcu'huī'yā'tit Dios? A'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n, jāla catilakachi'xcu'huī'tit. ⁴¹ Palh ixlīcāna' lakachi'xcu'huī'cu'tunā'tit Dios, ixlacasqui'nca xatze mintalacapāstacni'ca'n. Palh tze mintalacapāstacni'ca'n, ixlīpō'ktuca'n nacātalaktzī'nān lactze.

⁴² ¡Hui'xina'n fariseos nalīpuhuanā'tit! Māstā'yā'tit macsti'na'j līhua't chī culāntu' ē chī ā'cunculim ē ā'makapitzīn līhua't tū ixla' Dios nahuan. Chuntza' tze. Masqui chuntza' tlahua'yā'tit, jātza' tasu'yu palh pāxquī'yā'tit Dios ē palh natlahua'yā'tit tū lactze. Ixlasasqui'nca namakataxtūyā'tit tū ixla' Dios. Á'chulā' ixlasasqui'nca natlahua'yā'tit tū xatze ē napāxquī'yā'tit Dios.

⁴³ ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos! Lacasqui'nā'tit natahui'la'yā'tit jā cātālakztī'nān nac templo. Lacasqui'nā'tit cacātalakachi'xcu'huī'n a'cxni' pim-pā'na'ntit nac tej.

⁴⁴ ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tī laktza' lī'a'kskāhuī'ni'nā'tit! Hui'xina'n hua'chi pūtā'cnūn tū jā tatasu'yu. Tachi'xcu'huī't tachi'nta ē jā taca'tzī. Chuntza' tatlahua tū jā tze chuntza' chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Nā chuntza' hui'xina'n cāmātlahuanīyā'tit ā'makapitzīn chī cāmāsu'yuni'yā'tit. Xla'ca'n jā taca'tzī palh talaclē'n —huanli Jesús.

⁴⁵ Palaj tunca kelhtīlh chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', a'cxni' chuntza' hua'na' huā'mā' quilālaquilhniyāuj.

⁴⁶ Jesús huanli:

—¡Nalīpuhuanā'tit nā hui'xina'n xamākelh-tahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Lhūhua' tahuī'lat māt-lahuīnī'nā'tit ē jātza' la mākentaxtūkō'can. Ū'tza'

hua'chi ixcāmācu'quī'tit tū ztinca. Jā tī chā'tin tzē natāyani' ē hui'xina'n jā maktāyayā'tit.

⁴⁷ ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n! Jā tze chī tlahua'yā'tit. Xmān cālakachi'xcu'huī'cu'tunā'tit tī tanīnī'ntza' a'kchi-huīna'nī'n. Minapapana'ca'n tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n ē ⁴⁸ hui'xina'n tlahua'yā'tit ixpanteonca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n chī minapapana'ca'n, ē puhua'nā'tit tze tū tatlahualh xla'ca'n.

⁴⁹ Ū'tza' līchihuīna'nli Dios tī ixlīcāna' ka'lhī talacapāstacni'. Huanli: "Na'iccāmacamini' a'kchihuīna'nī'n ē apóstoles. Nacāmāknīcan ā'makapitzīn ē nacāmakapātinīncan ā'makapitzīn huampala." ⁵⁰ Chuntza' tachi'xcu'huī't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j, ū'tunu'n natalē'n cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't hasta a'cxni' ixlītzucuni' cā'quilhtamacuj. ⁵¹ Natzucucan nacākelhasqui'nīcan ixpālacata Abel ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n hasta Zacarías tī maknīca na ixlaczuna'j templo ē pūmacamāstā'n. Ū'tza' iccāhuanīyān Dios nacākelhasqui'nīyān hui'xina'n huā'tzā' ixpālacata a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't.

⁵² ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n, mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Ixtachihuīn Dios hua'chi tanūmā'lh a'ktin nac chic. Hui'xina'n ka'lhīyā'tit xallave chic. Jā tanūyā'tit ē jā cāmāxtekā'tit natatanū ā'makapitzīn.

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanilh tzamā', mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tasītzī'ni'lh Jesús. Tatzuculh takelhasqui'nī lhūhua' catūhuā'lh. ⁵⁴ Ixtamak-taka'lh mā'nal palh tzē ixtamaclani'lh tū ixtalīmālacsu'yulh.

Tī a'ktu' tlahua ixlacan

12 Līhuan ixtatakēstokmā'nal lhūhua' tachi'xcu'huī't hasta ixtalālaxquititza'. Jesús tzu-culh cāhuani pūla ī'scujnu'nī'n:

—Cuenta natlahua'yā'tit fariseos ixpālacata xla'ca'n a'ktu' tatlahua ixlacanca'n. Jā titlahua'yā'tit chī xla'ca'n. ² Catūhuā'lh tū tzē'kcanī't, ū'tza' nalaktzī'ncan. Tū tzē'kcanī'tcus, naca'tzīkō'can. ³ Chuntza' tū hui'xina'n huaninī'ta'ntit xmān chā'tin, ū'tza' nakexmatcan calhāxcu'huā'lh. Tū tzē'k huanī'ta'ntit ixchakān nac chic, ū'tza' palha' nahuancan calhāxcu'huā'lh nac kēpūn.

Tīchu ixlacasqui'nca najicua'ni'can

Mt. 10:28-31

⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuanīyān jā tijicua'ni'yā'tit tī tamaknīni'n ē ā'līstān jāla tū ā'chulā' tatlahua. ⁵ Na'ic-cāhuanīyān tī najicua'ni'yā'tit: Cajicua'ni'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtūkō'yān ē ā'līstān nacāmācā'nān nac pūpātīn. Ū'tza' calījicua'ni'tit Dios.

⁶ Jā tapalaxla' lakatin tantzicni'. Stā'can tanquitzis xmān a'ktu' tumīn. Dios jā cāpātza'nkā nūn lakatin xla'ca'n. ⁷ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekeni'nī'tan kenatunu'. Ū'tza' jā tilījicua'nā'tit; hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā tantzicni'.

Calacan natahuan tatā'tapa'ksī Jesús

Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān catīxcuahuālh tī nahuan na ixlacatīn-ca'n tachi'xcuui't: "Quit ictapa'ksīni' Cristo", ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios: "Xla' quintapa'ksīni'." Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ⁹ Palh catīxcuahuālh naquinkelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't, nā quit na'ickelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios.

¹⁰ Tī cachīhuālh talīchihiūina'n Chi'xcu' xala' Tālmā'n, tzē namātza'nkēna'ni'can. Tī tahuan jā tze tū tlahua Espīritu Santo, xla'ca'n jāla caticāmātza'nkēna'ni'ca.

¹¹ A'cxni' nacātālē'nān na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu', jā catilī'a'ktuyuntit chī nakelhtīni'nā'tit. ¹² A'cxni' nachihuīna'nā'tit, Espīritu Santo nacāmāsu'yuni'yān chī nakelhtīni'nā'tit —huanli Jesús.

Chā'tin chi'xcu' tī rico

¹³ Chā'tin ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuui't huanilh Jesús: —Mākelhtahua'kē'ni', cahua'ni' quintā'tin caquimax-quī'lh tū quila' nahuan.

¹⁴ Jesús kelhtīl:

—¿Tīchu quihui'līnī't quit hua'chi juez o tī māpitzitī'ya't?

¹⁵ Nā huanli:

—Cuenta catlahua'tit. Jā tilakca'tzana'ntit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj tū jāla caticāmāxquī'n milatamatca'n.

¹⁶ Palaj tunca Jesús cālīmāsu'yuni'lh a'ktin tachihuīn ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu'; rico ixuanī't. Ixmakalanāna'n na ixti'ya't. ¹⁷ Xla' palaj tunca lacpuhuanli: "¿Tūchu na'ictlahua? Jā icka'lhī jā na'icmāquī' lhūhua' quincuxi'.

¹⁸ Pūla na'iccālectlahua xalacsti'na'j ixpūtahuīlh quincuxi' ē na'ictlahua ā'chulā' xaka'tla' ē a'ntza' na'icmāquī'kō' quincuxi' ē ixlīpō'ktu tū icmakalalh.

¹⁹ A'cxni' na'icpuhuan quina'cstu: Chuhua'j icka'lhī lhūhua' tū icmakalalh tū naquilīmacuani' ā'lhūhua' cā'ta. Chuhua'j na'icjaja ē na'icuā'yan ē na'icko'tnu'n ē na'icpāxuhua." ²⁰ Dios huanilh: "Hui'x jā tze lacapāstacna'na'. Chuhua'j huā'mā' tzī'sa nanī'ya'. Tū māquī'nī'ta, ¿tīchu ixla' nahuan?" ²¹ Chuntza' na'a'kspula chā'tin chi'xcu' tī mākēstoka lhūhua' catūhuālh tū ixla'.

Ixlīpō'ktu tū ka'lhī, jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios.

Dios cāmaktaka'lha ixlacstīn

Mt. 6:25-34

²² Ā'līstān Jesús cāhuanilh tīscujnu'nī'n:

—Iccāhuaniyān. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē tū nalhakā'yā'tit. ²³ Dios cāmāxquī'yān milatamatca'n ē mimacni'ca'n tū tzē nalīscujā'tit ē ā'chulā' nacāmāxquī'yān milīhua'tca'n ē milu'xu'ca'n. ²⁴ Cuenta cacātlahua'tit cha'kni'. Xla'ca'n jā tacha'nāna'n ē nūn tamakalanāna'n. Jā taka'lhī ixpūcuxi'ca'n ē Dios cāmāhuī'. Ā'chulā' tapalaxla' hui'xina'n ē jā tzamā'

spūnī'n. ²⁵ Jā tī chā'tin chī hui'xina'n tzē ā'chulā' makās natahui'la masqui calī'a'ktuyunti. ²⁶ Palh chuntza' jāla natlahua'yā'tit, ¿tū ixpālacata lhūhua' tū lī'a'ktuyunā'tit?

²⁷ 'Cuenta cacātlahua'tit xanatna' chī natalīstaca. Jā tascuja ē jā tatza'pa' ixlu'xu'ca'n. Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakhā'nī ixlītzēhuanī't xanat ē xla' rico ixuanī't. ²⁸ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't ē lakalī tū'xama'n nacā'tī'can ē nacālhcuycuan. Dios cāmaktaka'lha ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū ixpālacata jā a'ka'tī'yā'tit huā'mā'? ²⁹ Chuntza' jā tilī'a'ktuyunā'tit ixpālacata tū nahua'yā'tit ē tū nalīko'tnu'nā'tit.

³⁰ Tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj xmān ū'tza' taputzatlā'huan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' ca'tzī tū maclacasqui'nā'tit. ³¹ Xatze pūla caputzatit chī nalīkexpatnī'yā'tit Dios xala' tālmā'n ē nā namaktīni'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit.

Rico nahua'na' nac a'kapūn

Mt. 6:19-21

³² Jesús cāhuanipālh:

—Quilacstīn, jā cajicua'ntit. Masqui jā lhūhua' hui'xina'n, minTāta'ca'n nac a'kapūn lacasqui'n nata-pa'ksīni'yā'tit xla'. ³³ Castā'tit tū ka'lhī'yā'tit ē cacāmāxquī'tit tī tamaclacasqui'n. Chuntza' naka'lhī'yā'tit mim-pūtumīnca'n tū jā maktin catimasli ē milīricujca'n nac a'kapūn ē jā maktin catisputli. A'ntza' jā catitanūlh ka'lhāna' ē nūn tū catilacua'lh. ³⁴ Jā huī'lh milīricujca'n, a'ntza' huī'lh mintalacapāstacni'ca'n.

Ixlacasqui'nca tacāxni'j natahui'la'yā'tit

³⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Cacāxtahui'la'tit. Camāpasītītza' mimpūcāscā'n. ³⁶ Hua'chi tasācua' cahuantit tī taka'lhīmā'nalh ixpatronca'n tī a'nī't jā tamakaxtokmā'ca. A'cxni' nataspi'ta ē nalīmacasā'nān mākelhcha, lacasqui'n palaj camālaquī'ni'ca. ³⁷ Līpāxuhua tasācua' tī talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixpatronca'n nacāhuani catahuī'lh ē nacāmāhuī'can. ³⁸ Masqui cachilh i'tāt tzī'sa o xkakanī'ttza', līpāxuhua tasācua' palh talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n.

³⁹ 'Caca'tzītīt huā'mā'. Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh tūyā hora nachin ka'lhāna', ixlakahuantahuī'lh ē jā ixtimāxtekli natanū ka'lhāna'. ⁴⁰ Nā hui'xina'n caskalalhtahui'la'tit. Namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' jā ca'tzīyā'tit.

Xatze tasācua' ē tī jā xatze tasācua'

Mt. 24:45-51

⁴¹ Palaj tunca Pedro kelhasqui'nīlh:

—¿Ē quilālīmāsu'yuni'uj xmān quimpālacataca'n o ixlīpō'ktuca'n?

⁴² Jesús huanli:

—¿Chī huī'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī ixtēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ixtasācua' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora.

⁴³ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujūt a'cxni' nataspi'ta ixpathrón. ⁴⁴ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁵ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpathrón. Chuntza' natzucu cālectucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē natzucu nahuā'yan ē nako'ta ē naka'chī. ⁴⁶ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeza tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. Ixtēcu' chic palha' namakapātīnīn tasācua' ē nacātā'pātīnīn xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī.

⁴⁷ Tasācua' tī ca'tzī tū lacasqui'n ixpathrón ē jā mākentaxtū ē jā lakachi'xcuhuī', xla' maklhūhua' natucscan. ⁴⁸ Tī jā ca'tzī tū lacasqui'n ixpathrón ē masqui natlahua tū maclacasqui'n castigo, xla' jā maklhūhua' catihui'līnī'ca. Palh jā lhūhua' macamaxquī'can, xla' jā lhūhua' catisqui'ni'can. Tī lhūhua' macamaxquī'can, ā'chulā' lhūhua' nasqui'ni'can.

Jesús cāmakpitzilh tachi'xcuhuī't

Mt. 10:34-36

⁴⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Quimpālacata quit jā lacxtim catihuantit. Makapitzīn natakexmatni' quintachihuīn ē ā'makapitzīn natalakmaka'n. Makapitzīn lacatancs natahuan ixlīcāna' quintachihuīn ē ā'makapitzīn lacatancs natahuan jā ixlīcāna'. Chuntza' calal chuhua'j. ⁵⁰ Ixlacasqui'nca na'icpātīnīn. ¿Chī na'iclītāyani' hasta a'cxni' na'icmākentaxtū? ⁵¹ ¿Ē puhua'nā'tit icmilh ixpālacata lacxtim natahuan tachi'xcuhuī't? Ic-cāhuaniyān jā chuntza'. Na'iccāmāpitziyān. ⁵² Chuhua'j hasta kelhaquitzis xalanīn a'ktin nac chic natat-apāpitzī. Chā'tu'tun ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu', ē chā'tu' ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu'tun. ⁵³ Xatāta' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixka'hua'cha ē ka'hua'cha ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtā'ta'. Ixtzī' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzu'ma'jāt ē tzu'ma'jāt ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzī'. Puscāt ē ixpuhuitī' natalāquiclhaktzī'n.

Jā ixtaca'tzī tū huanicu'tun lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13

⁵⁴ Nā Jesús cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—A'cxni' hui'xina'n laktzī'nā'tit tā'kaquī'mā'cha' poklhu' jā tā'cnū chī'chini', palaj tunca hua'nā'tit namin xcān. Ē chuntza' a'kspula. ⁵⁵ A'cxni' minācha' ū'ni' xala' nac sur, huancan nalhcācna'n. Ē chuntza' la. ⁵⁶ Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē nahuanā'tit palh namin xcān o jā namin, xmān ixpālacata laktzī'nā'tit a'kapūn. ¿Tū ixpālacata jā cuenta tlahua'yā'tit tū a'kspulamā'lh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' laktzī'nā'tit lī'a'cnīn?

Calī'huī'li' natā'lācāxla'ya' mintā'lāquiclhaktzi'

Mt. 5:25-26

⁵⁷ Jesús cāhuanipālh:

—¿Tū ixpālacata jāla puhua'nā'tit palh catūhuālh tze o jā tze? ⁵⁸ Palh catīhuālh mālacapū'yan, calacapāstacti chī palaj nalitā'lācāxla'ya' līhuan jāna'j pinā'tit nac pūchihuīn ē chuntza' jā catilē'n na ixlacatīn juez. Palh nalē'nān na ixlacatīn juez, xla' namacamāstā'yan na ixmacan policia ē xlaca'n natamānū'yan nac pūlāchī'n. ⁵⁹ Palh chuntza' na'a'kspulayān icuaniyān jā catitaxtu hasta jā naxokokō'ya' ixlīpō'ktu.

Ixlacasqui'nca nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n

13 Tzamā' quilhtamacuj tamilh chi'xcuhuī'n. Ix-tahuanimā'nalh Jesús chī Pilato cāmā-maknīnīnī'lh makapitzīn chi'xcuhuī'n xalanī'n nac Galilea. Cāmāknīca a'cxni' ixtalīlakatāyamā'nalh Dios animalhna'. ² Jesús cāhuanilh:

—¿Ē puhua'nā'tit chuntza' cā'a'kspulanī't tzmā' chi'xcuhuī'n ixpālacata ā'chulā' ixtalacelē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Galilea? ³ Iccāhuaniyān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā milīpō'ktuca'n nanīkō'yā'tit. ⁴ Kelhacāujtzayan tī tanīlh a'cxni' torre Siloē a'kā'lh ē cā'a'klhta'lal, ¿ē puhua'nā'tit ā'chulā' ixtalacelē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Jerusalén? ⁵ Iccāhuanī'yān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā nanī'yā'tit.

Xaqui'huī' higo tū jā ixka'lhī ixtahua'ca't

⁶ Palaj tunca Jesús cāhui'līnī'lh tzmā' tū talīca'tzīnī'lh ē cāhuanilh:

—Chā'tin chi'xcu' ixcha'nī't pūlactin xaqui'huī' higo na ixti'ya't. A'cxni' a'lh laktzī'n palh ixua'ca'lhtza', jā maclani'lh ixtahua'ca't. ⁷ Palaj tunca huanilh ixtasācua': "A'ktu'tuntza' cā'ta icmakputza ixtahua'ca't huā'mā' qui'huī' ē jā tū icmaclani't. Catanca'; xmān yālh. Jā tū līmacuan iccha'nli." ⁸ Tī ixmaktaka'lha ti'ya't kelhtīlh: "Camakxtekti xmān huā'mā' cā'ta. Na'iclakponkni' ti'ya't ē na'icmaka'ni' abono. ⁹ Palhāsā' natahua'ca' huā'mā' cā'ta. Palh jā tahua'ca'lh nahuan a'cxni' natancā'ya'."

Quilhtamacuj tū pūjaxcan Jesús mātzeyīlh chā'tin puscāt tī ā'clhchā'cupulu ixuanī't

¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús iccāmāsu'yuni'mā'lh nac templo. ¹¹ Ixū'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixta'jatatla a'kcāujtzayan cā'ta. Ixchi'panī't a'ktin jā tzeza ū'ni' ē ixmakata'jatatla ē ixtacupucsnī'ttza' ē jātza' la ixtā'klhsaja nūn macsti'na'j.

¹² Jesús, a'cxni' laktzī'lh puscāt, ta'sani'lh ē huanilh:

—Puscāt, tzezanī'ta'tza'. Jātza' ka'lhī'ya' mintajatat.

¹³ Palaj tunca Jesús a'cpūhui'līlh ixmacan ē palaj tunca puscāt tastu'ncli ē tzuculh laktaquilhpūta Dios. ¹⁴ Xapuxcu' xala' nac templo sītzī'lh ixpālacata Jesús mātzeyīlh tzmā' quilhtamacuj tū pūjaxcan, ē cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Xmān a'kchāxan quilhtamacuj nascujā'tit. Ē tzmā' quilhtamacuj a'cxni' cata'ntit tacu'chu'yā'tit ē jā a'cxni' jaxcan.

¹⁵ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—¡Tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! ¿Ē jā catixcuttit mi-huācaxca'n o mimburoca'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē namāko'tnīyā'tit? ¹⁶ Huā'mā' puscāt īxū'nātā'nat Abraham ē hua'chi līchī'hui'līlh skāhuī'ni' huā'mā' ta'jatāt. Chuhua'j a'kcāujtzayantza' cā'ta. ¿Ē jā tze ixmaktīca ixta'jatāt tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹⁷ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', cāmāmāxanī'lh tī ixtaquichlaktzī'n. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtalīpāxuhua lī'a'cnīn tū tlahualh Jesús.

Xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32

¹⁸ Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Chī huī'lh ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī na'iclīmāsu'yu chī natalīlhūhua'n xlaca'n tī Dios cāmāpa'ksī? ¹⁹ Natalhūhua'n chuntza' chī staca a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chi'xcu' nac ti'ya't. Lacsti'na'j tzamā' xalīcha'nat ē a'cxni' nastackō', hua'chi a'katin qui'hui' nahuan. A'cxni' ka'tla'tza' ē a'ntza' spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n.

Levadura

Mt. 13:33

²⁰ Nā Jesús cāhuanilh:

—¿Chī na'iclīmāsu'yu chī nalīstaca ixlīmāpa'ksīn Dios? ²¹ Ū'tza' hua'chi a'ktin levadura tū chā'tin puscāt nalītlahua maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

Xapītzuna'j mākēlhcha

Mt. 7:13-14, 21-23

²² Jesús tayapālh ixtej nac Jerusalén. Ixtētaxtu nac cā'lacchicni' jā macsti'na'j ē jā laka'tla' ē ixmāsu'yu.

²³ Chā'tin kelhasqui'nīlh:

—¿Ē xmān makapitzīn nata'a'kapūtaxtu?

Jesús kelhtīlh:

²⁴ —Calīhui'lī'tit natanū'yā'tit xapītzuna'j xamākelhcha nac a'kapūn. Iccāhuanīyān lhūhua' nataputza chī natalītanūcu'tun ē jāla catitatanūlh. ²⁵ A'cxni' ixtēcu' chic namālacchahua, hui'xina'n tī yā'na'ntit nac kēpūn nalīmacasā'na'nā'tit mākēlhcha. Nahua'nā'tit: “Caquilāmālaquīni'uj.” Xla' nacākelhtīyān: “Jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n.” ²⁶ Hui'xina'n naquilhtzucuyā'tit nahua'nā'tit: “Iccātā'huā'yanī'ta'n ē hui'x māsu'yu'nī'ta' na quincā'lacchicni'ca'n.” ²⁷ Xla' nacākelhtīyān: “Ic-cāhuanīni'ta'ntza' jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n. ¡Caquilātapanūni'uj! Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.” ²⁸ Chuntza' hui'xina'n nacalhua'nā'tit a'ntza' ē nalāmāxcani'yā'tit mintatzanca'n a'cxni' nalaktzī'nā'tit Abraham ē Isaac ē Jacob ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahui'lāna'ncha' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē hui'xina'n jā caticāta-makxteknī' natanū'yā'tit.

²⁹ Nataminācha' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh ē natahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³⁰ Tzamā' quilhtamacuj nacālakachi'xcuhuī'can xlaca'n tī jā ixlacasqui'nca chuhua'j; ē tī cālakachi'xcuhuī'cantza'

chuhua'j ē ā'līstān jātza' caticālakachi'xcuhuī'ca —huanli Jesús.

Jesús līlīpuhuanli ixpālacata Jerusalén

Mt. 23:37-39

³¹ Chū ū'tza' tzamā' quilhtamacuj ā'makapitzīn fariseos talakchilh Jesús ē tahuanih:

—Cataxtu huā'tzā' ixpālacata Herodes maknīcu'tunān.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Calakpintit tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nin ē nahuani'yā'tit: “Chuhua'j ē laka'lī na'iccamāxtukō' jā tze ya ū'ni'. Ē ā'nā na'iccamātzeyī ta'jatatlānī'n. Tū'xama'n na'ictlahuakō'.” ³³ Ixlacasqui'nca na'ica'n na quinte'j chuhua'j ē laka'lī ē tū'xama'n ixpālacata jā minī'nī' calhāxcuhuālh nanī chā'tin a'kchihuīna', xmān jā huanican nac Jerusalén.

³⁴ ¡Iccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmāknīyā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācuca'tayā'tit lacscujnī'n tī Dios cāmacamini'yan. Maklhūhua' xa'iccamākēstokcu'tunān na'iccamakta-ka'lhān hua'chi xatzi' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn ē jā lacasqui'ntit. ³⁵ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' mincā'lacchicni'ca'n. Iccāhuanīyān jātza' quintilāktzī'mpalayāuj hasta a'cxni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Sicua'lanātlahuanī't tī min ē ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios.”

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' tī cu'nli

14 Milh a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan ē a'cxni' Jesús quīmakuā'yālh na ixchic chā'tin xapuxcu' fariseos. Ā'makapitzīn fariseos ixtamaktaka'lh mā'nal. ² Nā ixuī'lh chā'tin chi'xcu' na ixlacatīn tī ixcu'nī't. ³ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos:

—Ixlīmāpa'ksīn Moisés ¿ē makxteka namātzeyīcan chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁴ Xlaca'n ca'cs tatāyalh. Palaj tunca Jesús macachi'palh ta'jatatlani' ē mātzeyīlh ē huanilh ca'a'lh.

⁵ Cāhuanilh fariseos:

—Palh mimburoca'n o mihuācaxca'n nakōstojō xapūlh mā'n nac xcān, ¿ē jā palaj namācutuyā'tit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁶ Jā tū takelhtīni'lh.

Tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca

⁷ A'cxni' Jesús laktzī'lh tī cā'invitarlīcanī't ē chī ixtaputzamā'nalh pūtahuī'lh tū ā'chulā' xatze, cāmaxqui'lh huā'mā' talacapāstacni':

⁸ —A'cxni' na'invitarlīca'na' jā tamakaxtokcan, jā titahui'la'ya' jā xatze pūtahuī'lh. Palhāsā' nachin ā'chā'tin tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā hui'x. ⁹ Tī invitarlīyān nalaka'nān nahuanīyān: “Cama'xqui' mimpūtahuī'lh huā'mā' chā'tin tī ā'līstān chilh.” Chuntza' līmāxana'tza' napina' natahuī'la'ya' nac cā'chakēn.

¹⁰ A'cxni' na'invitarlīca'na', natahuī'la'ya' nac cā'chakēn. A'cxni' namin tī invitarlīni'ta'n nahuanīyān: “Cata't,

catahui'la' nac mesa." Chuntza' nalakachi'xcuhuī'ca'na' na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn jā tamakaxtokcan. ¹¹ Tī ixa'cstu ka'tla' makca'tzī, ū'tza' namāmāxanī'can. Tī jā ixa'cstu putza ixlīka'tla', ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can.

¹² Nā Jesús huanilh chi'xcu' tī ixinvitarlīnī't:

—A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani' o mintahua', jā nacā'invitarlīya' xmān minamigos ē mintā'timīn ē mintalakapasnī'n ē lacricujnu'. Xlaca'n a'cxni' natalahua' ixcā'tani'ca'n, nā tzē nata'invitarlīyān ē chuntza' naka'lhī'ya' ixlakxoko mincā'tani'. ¹³ A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani', nacā'invitarlīya' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlānī'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n. ¹⁴ Chuntza' nalīpāxuhua'ya' ixpālacata xlaca'n jā tū catitamaxquī'n. Chuntza' naka'lhī'ya' mintatlaj a'cxni' natalacastālan-cuana'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios.

Xaka'tla' tahua'

¹⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā', chā'tin tī ixuī'lh nac mesa huanilh Jesús:

—Līpāxuhua' tī nahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

¹⁶ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—Chā'tin chi'xcu' hui'līlh a'ktin ka'tla' tahua' ē cā'invitarlīkō'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't. ¹⁷ A'cxni' chā'lh hora tū pūhuā'yancan, cāmācā'lh ixtasācua' natamāca'tzīnīnī'n ē cāhuanilh tī ixcā'invitarlīnī't: "Cata'ntit. Cāxui'lakō'tza' ixlīpō'ktu." ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tamācā'lh tachihuīn ixpālacata jāla ta'a'n. Chā'tin huanli: "Ā'cus ictamāhualh a'ktin ti'ya't ē ixlacasqui'nca na'ica'n na'icla'ktzī'n. Icsqui'ni'yān naquimātza'nkēna'ni'ya' ixpālacata jāla icti'a'ncha'." ¹⁹ Chā'tin chihuīna'mpāl'h: "Īctamāhualh tanquitzis par huācax ē ica'nā iccālaktzī'n palh tze tascuja. Icsqui'ni'yān a'ktin lītze caquimātza'nkēna'ni' ixpālacata jāla icti'a'ncha'." ²⁰ Chā'tin chihuīna'mpāl'h: "Īctamakaxtoklicus ē chuntza' jāla icti'a'ncha'."

²¹ A'cxni' taspi'tli tasācua', huanikō'lh ixpatrón chī a'kspulalh. Ixpatrón sītzi'lh ē huanilh ixtasācua': "Palaj capit xatej nac cā'lacchicni' ē cacālī'ta' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlānī'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n." ²² A'mpāl'h ē ā'līstān taspi'tpāl'h tasācua' ē huanli: "Īctlahualhtza' chuntza' chī quihua'ni' ē hui'lhcus jā tahui'lacan." ²³ Ixtēcu' huanilh ixtasācua': "Capit nac tej jā ā'chulā' makat ē cuesa nacālī'ta'na' ē natatzuma quinchic. ²⁴ Ic-cāhuaniyān jā tī chā'tin xlaca'n tī iccā'invitarlīlh pūla natahua' quilīhua't."

Tū ixlacasqui'nca ixpālacata tī nastālani' Cristo

²⁵ Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtastālani' Jesús, ē xla' cālaktalakspi'tli ē cāhuanilh:

²⁶ —Palh catīhuālh quintapa'ksīni'cu'tun quit ixlacasqui'nca ā'chulā' napāxqui' Dios ē jā ixtāta' ē ixtzī' ē ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixtā'timīn ē hasta ixa'cstu. Palh jā chuntza', jāla quintitā'scujli. ²⁷ Tī jā pātīni'ncu'tun quimpālacata ē jā latahui'lacu'tun chī icuī'lh quit, jāla quintitā'scujli.

²⁸ Palh chā'tin chi'xcu' tlahuacu'tun a'ktin chic, pūla natlahua' ixcuenta chī huanī't nalē'n tumīn. Chuntza' naca'tzī palh na'a'cchā'ni' tumīn tū nalītlahuakō'. ²⁹ Palh

jā chuntza' natlahua', nasputa ixtumīn a'cxni' xmāncus xatantūn yālh. ³⁰ Ixlīpō'ktu tī natalaktzī'n, natalīlītzi'n. Natahuan: "Huā'mā' chi'xcu' timātzuculh ixchic ē jā mā'ksputukō'lh."

³¹ Jā tī chā'tin rey tī jā pūla nalacapāstaca palh tzē nalīskāhuī'lh a'kcāuj mil soldados ā'chā'tin rey ixtā'lāquiclhaktzī' tī ka'lhī a'kpu'xam mil. ³² Palh ca'tzī jāla catiskāhuī'lh ixtā'lāquiclhaktzī', namacā'n chā'tin lacscujni' natā'lācāxla a'cxni' makatcus mimā'cha'. ³³ Chuntza' palh hui'xina'n jā makxteku'tunā'tit ixlīpō'ktu tū milaca'n, jāla quiscujnu'nī'n catihuantit.

Matzat

Mt. 5:13; Mr. 9:50

³⁴ Jesús cāhuanipāl'h:

—Masqui tze matzat, palh jātza' sko'ko'xnin, zchī nalīmāsko'kō'nuncan? ³⁵ Jātza' tze. Xmāntza' nama-ka'nca. Tī kexmata cuenta catlahualh.

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Mt. 18:10-14

15 Ixlīpō'ktuca'n tī mātā'jīni'nī'n līxokot ē tī jā lactze, xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús natakexmata. ² Fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīchihuīna'n Jesús. Talāhuanilh: —Huā'mā' chi'xcu' cātā'huā'yan tachi'xcuhuī't tī jā tze.

³ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh huā'mā' tū lī-ca'tzīni'can:

⁴ —Palh chā'tin chi'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh namakatza'nkā lakatin, ztū natlahua? Nacā-makxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatza'nkānī't. Naputza hasta jā namacla.

⁵ A'cxni' namacla, napekxtūtahua'ca'līmin. ⁶ A'cxni' nachā'mpala na ixchic, nacāmākēstoka ixamigos ē tī lacatzuna'j tahuī'lāna'lh na ixchic. Nacāhuani: "Caquilātā'pāxuhuáj chuhua'j ixpālacata icmaclalh quimpurecu' tū ixtza'nkānī't." ⁷ Iccāhuaniyān ā'chulā' naka'lhī tapāxuhuān nac a'kapūn ixpālacata chā'tin tī lakpalī ixtalacapāstacni' ē jā chī xanoventa y nueve tī tapuhuan lactzeya chi'xcuhuī'n. Xlaca'n jā tamakca'tzī palh ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Tumīn tū tza'nkāl'h

⁸ Jesús cāhuanipāl'h:

—Palh chā'tin puscāt ka'lhī pekcauj moneda ē palh namakatza'nkā pektin, namāpasī ixpūcās ē napa'lh-na'n ē tzej naputza hasta jā namacla. ⁹ A'cxni' namacla, nacāmākēstoka ixamigas ē tī lacatzuna'j tahuī'lāna'lh na ixchic, ē nacāhuani: "Caquilātā'pāxuhuáj ixpālacata icmaclalh tza' moneda tū xa'icmakatza'nkānī't." ¹⁰ Ic-cāhuaniyān lacxtim natapāxuhua' ángeles a'cxni' nalakpalī ixtalacapāstacni' chā'tin tī jā tze.

Ka'hua'cha tī pāxcat līlakō'lh ixtumīn

¹¹ Nā Jesús huanli:

—Chā'tin chī'xcu' ixka'lhī chā'tu' ixcamana'. ¹² Xastancu huanilh ixtāta': "Tāta', caquima'xqui' chuhua'j tū quila' nahuan." Xatāta' cāmāpitzini'lh ixherenciaca'n.

¹³ Jā makās xastancu mākēstokkō'lh ixtamacatzucun ē a'lh makat ā'lacatin cā'lacchicni'. A'ntza' pāxcat līlakō'lh ixtumīn.

¹⁴ 'A'cxni' ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn, lakmilh a'ktin tatzī'ncstat tzamā' nac cā'lacchicni' ē xla' tzuculh tzi'ncsa. ¹⁵ Palaj tunca a'lh putza jā namakscuja. Chā'tin chī'xcu' xala' nac cā'lacchicni' macā'lh nacāmaktaka'lha pa'xni'n. ¹⁶ Tihua'cu'tunli tū ixcāmāhuī'mā'lh pa'xni', ē jā tī chā'tin ixmaxquī' tū nahua'.

¹⁷ 'Palaj tunca tzuculh lacapāstaca: "Chī kelhalā't tasācua' na ixchic quintāta' jā tahuā'yamā'nalh ē cāquītāxtūni' ē quit ictzi'ncsnīmā'lh huā'tzā'. ¹⁸ Na'icla-ka'mpala quintāta' ē na'icuanī: Tāta', ictlahuani'nī'ta'n tū jā tze ē nā ictlahuani't tū jā tze na ixlacatīn Dios.

¹⁹ Jātza' minī'ni' naquihuanī'ya' palh quit min-ka'hua'cha. Caquilīmāxtu hua'chi chā'tin mintasācua'."

²⁰ Palaj tunca tayalh ixtej nalaka'n ixtāta'.

'A'cxni' makatcus ixa'mā'cha' na ixchic, ixtāta' laktzī'lh ē lakapasli ē lakalhu'manli. Tu'jnun a'lh lakapāxtoka ixka'hua'cha ē skōkalh ē mu'sulh. ²¹ Palaj tunca ixka'hua'cha huanilh: "Tāta', ictlahuani't tū jā tze na ixlacatīn Dios ē na milacatīn. Jātza' minī'ni' naquihuanī'ya' palh quit minka'hua'cha."

²² 'Masqui chuntza' huanilh ka'hua'cha, xatāta' cāhuanilh ixtasācua'n: "Calīta'ntit pūtin xasāsti' lu'xu' ē camālhekē'tit huā'mā' quinka'hua'cha. Camā-makanū'tit tū nalītasu'yu quinka'hua'cha ē camātūnū'tit ixcacli'. ²³ Calīta'ntit huācax tū xako'ntīntza' ē camaknī'tit. Natlahuayāuj a'ktin cā'tani' ē nahuā'yanāuj. ²⁴ Hua'chi xanīntza' ixuanī't huā'mā' quinka'hua'cha ē lacastālancuana'nī't. Ixtza'nkānī'ttza' ē icmaclapālh." Ū'tza' lī'a'nalh tapāxuhuān.

²⁵ 'Tzamā' quilhtamacuj xapuxcu' ixka'hua'cha ixa'nī't scuja. A'cxni' ixmimā'lh na ixchic, kexmatli chī ī'sla'knāmā'ca ē ixtlī'mā'ca. ²⁶ Palaj tunca ta'sani'lh chā'tin tasācua' ē kelhasqui'nīlh tūchu lamā'lh. ²⁷ Xla' kelhtīlh: "Mat milh mistancu. Mintāta' māmaknīnīnī'lh xako'ntīn huācax ixpālacata tze chilh ē jā ta'jatatla."

²⁸ 'Xapuxcu' sītzī'lh ē jā ixtanūcu'tun. Ixtāta' taxtulh ē huanilh catanūlh. ²⁹ Xla' huanilh ixtāta': "Hui'x ca'tzīya' lhūhua'tza' cā'ta ictā'scujnī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj ickexmatni'nī'ta'n. Jā maktin quimaxquī'nī'ta' nūn lakatin xaska'ta' chivo na'iccālītā'pāxuhua quinamigos. ³⁰ Chuhua'j ixpālacata chilh huā'mā' minka'hua'cha tī pāxcat cātā'līlakō'lh mintumīn tī jā tzeya puscan ē hui'x māmaknīnīnī'nī'ta' xako'ntīn huācax."

³¹ 'Palaj tunca xatāta' huanilh: "Hui'x quinka'hua'cha ē hui'x pō'ktu quilhtamacuj quintā'hui'la', ē ixlīpō'ktu tū icka'lhī pō'ktu mila'. ³² Chuhua'j ixlacasqui'nca natlahuayāuj cā'tani' napāxuhuayāuj ixpālacata mistancu hua'chi xanīntza' ixuanī't ē lacastālancuana'mpālh. Hua'chi ixtza'nkānī'ttza' ē chuhua'j icmaclapālh."

Chā'tin xapuxcu' tasācua' tī skalalh ixuī'lh

16 Nā Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixuī'lh chā'tin patrōn; rico ixuanī't. Ixka'lhī chā'tin xapuxcu' ixtasācua'. Mālacsu'yuca tzamā' xapuxcu' tasācua' chī pāxcat ixlīlani'mā'lh ixtumīn. ² Palaj tunca ixpatrōn māta'satīnīnī'lh ē huanilh: "¿Chī quilīthuanimā'ca tzamā' tachihuīn tū mimpālacata? Caquimāsu'yuni' tū icmacamaxquī'nī'ta'n. Jātza' quintā'tā'scujti chī xapuxcu' tasācua'."

³ 'Xapuxcu' tasācua' tahuī'lh ē tzuculh lacapāstaca: "¿Tūchu na'ictlahua chuhua'j ixpālacata quimpatrōn quimaktīlh quintascujūt? Jā tli'hui'qui quit ē jāla ca'ictiscujli nac cā'tacuxtu, ē icmāxana'n na'icsqui'nīhuā'yan. ⁴ Quit icka'lhī quintalacapāstacni' ē chuntza' tzē na'ic-chā'n a'ktin nac chic na'icua'yan a'cxni' jā tū icka'lhī quintascujūt."

⁵ 'Chuntza' chā'tunu' cāmāta'satīnīnī'lh tī ixtamakla-clē'n ixpatrōn. Tī chā'lh pūla kelhasqui'nīlh: "¿Chī huanī't laclīpini'ya' quimpatrōn?" ⁶ Xla' kelhtīlh: "Icmak-laclē'n a'ktin ciento barriles aceite." Palaj tunca xapuxcu' tasācua' huanilh: "Ā' huī'lh minca'psnap. Palaj tunca catahui'la' ē catlahua'pala' ā'a'ktin xmān cincuenta." ⁷ Ā'līstān kelhasqui'nīlh ā'chā'tin: "¿Ē huī'x, chī huanī't laclīpini'ya'?" Huanilh: "A'ktin ciento cuartillo trigo." Palaj tunca huanilh: "Ā' huī'lh minca'psnap. Catlahua'pala' ā'a'ktin xmān ochenta."

⁸ 'Ixpatrōn puhuanli xapuxcu' tasācua' skalalh huanli chī tlhualh. Chuntza' tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj laskalalhna' chī natatlahua ixnegocioca'n. Ā'chulā' skalalhna' xlaca'n ē jā tī ta'a'ka'ni' ixtachihuīn Dios.

⁹ 'Quit iccāhuaniyān: Nacālīmaktāyayā'tit mintumīn-ca'n tī jā tū taka'lhī. Chuntza' a'cxni' nanī'yā'tit ē jāla catilī'pintit mintumīnca'n, nacātāmānūyān jā pō'ktu natahui'la'yā'tit.

¹⁰ 'Tī tzej namaktaka'lha macsti'na'j tū macamax-quī'can, nā tzej namaktaka'lha lhūhua' palh namacamaxquī'can. Tī jā tzej namākentaxtū ixtascujūt tū jā ixlacasqui'nca, xla' jāla catimākentaxtūlh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹¹ Palh jāla cātamacamaxquī'yān tū xala' nac cā'quilhtamacuj, ¿chī nacātālīmacamaxquī'yān tū ixta' Dios? ¹² Palh jā maktaka'lhā'tit tū cātamacamax-quī'yān hui'xina'n, jā caticātamacquī'n tū milaca'n nahuan.

¹³ 'Jā tī chā'tin tasācua' tzē nacātā'scuja chā'tu' ixpatrōn. Chā'tin napāxquī' ē ā'chā'tin jā catilaktzī'ncu'tunli. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalīpāhua'nā'tit Dios palh nalīpāhua'nā'tit mintumīnca'n.

¹⁴ Fariseos tī ixtapāxquī' ixtumīnca'n ixtakexmat-mā'nalh ixlīpō'ktu huā'mā' ē ixtalīlītzi'mā'nalh Jesús.

¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Masqui hui'xina'n lacasqui'nā'tit tachi'xcuhuī't natapuhuan lactze hui'xina'n, Dios cālākapasni'yān milīstacna'ca'n. Masqui cā'a'kskāhuī'yā'tit chī'xcuhuī'n ē chuntza' xlaca'n cātālakachi'xcuhuī'yān, Dios lakma-ka'n tū tachi'xcuhuī't tapuhuan ā'chulā' ka'lhī ixtapalh.

Ixlimāpa'ksin Moisés ē chī Dios māpa'ksini'nkō'

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh ixlīmāpa'ksin Moisés hasta a'cxni' ixlatlā'huan Juan Mā'kpaxini', ē ū'tza' lacxtim chī tamāsu'yulh a'kchihiuina'nī'n. Chuhua'j talīchihiuina'n xatze tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksini'nkō' ē ixlīpō'ktu tatanūcu'tun.

¹⁷ 'Jicslīhua' namālakspūtūcan a'kapūn ē ti'ya't, ē ā'chulā' jicslīhua' nalakpalīcan ixtachihuīn Dios. Jā catīlakpalīca nūn macsti'na'j.

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin chī'xcu' namakxteka ixpuscāt ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin, xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios. Tī tā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtecanī'ttza', nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios.

Lázaro ē chī'xcu' tī rico ixuanī't

¹⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; rico ixuanī't. Ixlhakā' ixlu'xu' xalactze. Lakalīyān ixtlahua cā'tani'. ²⁰ Nā ixuī'lh ā'chā'tin chī'xcu'; ixtacuhuīni' Lázaro. Lhūhua' ixka'lhī ixmactzi'tzi'. Ixtahui'la ī'squi'nīhuā'yan na ixtanquilhtīn rico. ²¹ Xla' ixlīka'scu'tun xalacpītzun pāntzīn tū ixyuja na ixmesa rico. Chichi'n ixtasnakani' ixtzi'tzi'.

²² 'Milh a'ktin quilhtamacuj ē Lázaro nīlh, ē āngeles talē'lh nac a'kapūn. Nā a'ntza' ixuī'lh Abraham. Nā rico nīlh ē mā'cnūca.

²³ 'A'cxni' ixpātīni'mā'lh rico nac pūpātīn, tala-cayāhualh ē cālaktzī'lh Abraham ē Lázaro ixchā'tu'ca'n.

²⁴ Palaj tunca ta'salh ē huanli: "Quintāta' Abraham, caquilakalhu'ma'nti ē cama'cata' Lázaro camojōlh nac xcān kentin ixmakaspulh ē camāske'hui'huī'lh quisi'ma'kā' ixpālacata icpātīni'mā'lh na ixpu'nan lamana'."

²⁵ 'Abraham huanilh: "Quinka'hua'cha, calacapāstacti chī tzej ixlapā't na milatamat ē Lázaro jā tze ixlamā'lh. Chuhua'j xla' pāxuhuamā'lh huā'tzā' ē hui'x pātīni'mpā't a'ntza'. ²⁶ Nā huī'lh a'ktin ka'tla' pūlhu'cu' tū quincāmāpāpitziyān. Chuntza' tī ta'a'ncu'tun a'ntza' jāla catita'a'lh ē nūn xalanī'n a'ntza' jāla catitamilh huā'tzā'."

²⁷ 'Palaj tunca rico huanli: "Quintāta' Abraham, ic-squi'ni'yān cama'capi Lázaro na ixchic quintāta' ²⁸ nacāhuani kelhaquitzis quintā'timīn tī tahui'lā-na'ncha'cus. Chuntza' xla'ca'n jā catitamilh huā'tzā' nac pūpātīn."

²⁹ 'Abraham huanilh: "Xlaca'n taka'lhī'tza' tū tzo'kli Moisés ē profetas. Cuenta catatlahualh ū'tza'." ³⁰ Rico kelhtīni'lh: "Ixlicāna'. Ū'tza' icca'tzītza'. Masqui chuntza' icca'tzī, icpuhuan palh ixcālaka'lh chā'tin tī nīnī'ttza', ix-talakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n." ³¹ Abraham huanilh: "Palh jā cuenta tatlahua tū tzo'kli Moisés ē profetas, jā

catita'a'ka'ī'lh masqui ixcālaka'lh chā'tin tī lacastālan-cuana'nī'ttza' na cā'līnī'n."

Pō'ktu quilhtamacuj huī'lh tī jā lactze

Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42

¹⁷ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Masqui pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcuhuī't, koxa titala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze. ² Xatze ixpīx-chī'hua'ca'ca a'ktin chihuix ē ixmacā'nca nac mar, ē jā ixmāmakahuasīlh jā tī chā'tin tī tzucumā'lhcus a'ka'ī'. ³ Cuenta catlahua'tit.

'Palh mintā'tin tlahuani'nī'ta'n tū jā tze, nalacaquilh-nī'ya'. Palh xla' lacpuhuan jā tze tū tlahualh, namātza'nkēna'ni'ya'. ⁴ Namātza'nkēna'ni'ya' masqui a'ktin quilhtamacuj maktojon catlahualh tū jā tze ē maktojon nalakminān nahuaniyān: "Jā tze quit tū ictlahuani', ē jā'tza' ā'maktin ictitlahualh."

Tī ta'a'ka'ī' taka'lhī līmāpa'ksin

⁵ Ixapóstoles tahuanilh Jesús:

—Caquilāmaktāyauj ē ā'chulā' na'ica'ka'ī'yāuj.

⁶ Māpa'ksini' cāhuanilh:

—Palh ixa'ka'ī'tit, masqui macsti'na'j, ixua'ni'tit huā'yālh qui'hui': "Catapu'lhū' ē capit catacha'nti nac mar." Chuntza' qui'hui' ixtlahualh.

Ixtascujūt tī tasācua'

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'x ixka'lhīya' chā'tin mintasācua' tī scujnī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj ē ixtaspi'tli na minchic, jā catihua'ni': "Catanu', cahuā'ya'." ⁸ Palhāsā' nahuanī'ya': "Cacāxtlahua' quilīhua't ē pūla naquimā'huī'ya' quit. Ā'līstān nahuā'ya'na' hui'x."

⁹ 'A'cxni' mintasācua' natlahuakō' ixtascujūt, jā catimaxqui' tapāxcatca'tzīn ixpālacata xla' sa'j tasācua'.

¹⁰ Chuntza' hui'xina'n, a'cxni' tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu ixtalacasqui'nīn Dios, nahuanā'tit: "Jā ixlacasqui'nca naquincāhuaniyān pāxcatca'tzīlh ixpālacata xmān ictlahuáuj quintascujūtca'n."

Jesús cāmātzeyīlh kelhacāuj tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī't-ca'n

¹¹ 'A'cxni' ixa'mā'lhcus nac Jerusalén, Jesús tētaxtulh lalchūhua' cā'lacchicni' nac Samaria ē Galilea.

¹² 'A'cxni' ixtalacatzuna'jītēlhatza' a'ktin cā'lacchicni', kelhacāuj chī'xcuhuī'n tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n tataxtulh ē talakapāxtokli. Makat tatāyalh xlaca'n ¹³ ē palha' tahuanilh:

—jJesús, Mākelhtahua'kē'ni', caquilālakalhu'manui!

¹⁴ 'A'cxni' Jesús cālaktzī'lh, cāhuanilh:

—Capintit cāmāsu'yuni'tit mimacni'ca'n pālejni'.

'A'cxni' xlaca'n ixta'a'mā'nalhcus nac tej, talaktzī'lh ix-macni'ca'n tzetza' ixtahuanī't. ¹⁵ Chā'tin xlaca'n, a'cxni' laktzī'lh ixtzeyani'ttza', taspī'tli makapāxuitēlha Dios.

¹⁶ Laktatzokostalh Jesús namaxquī' tapāxcatca'tzīn.

Huā'mā' chi'xcu' xala' nac Samaria ixuanī't. ¹⁷ Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Ē jā kelhacāuj tī tatzeyanli? ¿Tū ixpālacata jā tamilh makapitzīn kelhana'jāstza'? ¹⁸ ¿Ē xmān huā'mā' samaritano taspi'tli naquimaxquī' tapāxcatca'tzīn?

¹⁹ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Catāqui' ē catlā'hua'nti. Tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'tīnī'ta'.

Chī nachin ixlīmāpa'ksīn Dios

Mt. 24:23-28, 36-41

²⁰ Fariseos takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jā'cxni' nalacchā'n a'cxni' namāpa'ksīni'nkō' Dios? Xla' cākelhtīlh:

—Chī Dios namāpa'ksīni'nkō', jā tasu'yu. ²¹ Jāla catihuanca: "Ā' hui'lh", o "Ā' hui'lacha'." Ixlīmāpa'ksīn Dios hui'lhtza' na ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't.

²² Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nalaktzī'ncu'tunā'tit chī namāpa'ksīni'n Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. Nalaktzī'ncu'tunā'tit masqui xmān a'ktin quilhtamacuj. Jā catilaktzī'ntit. ²³ Nacātahuaniyān: "Ā' hui'lh", o "Ā' hui'lacha'." Jā tipinā'tit ē jā tistālani'yā'tit. ²⁴ Chuntza' chī tasu'yu a'ktin makli'pit tū palaj xkaka nac a'kapūn, chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. ²⁵ Pūla na'icpātīni'n ē naquintalakmaka'n xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Noé, nā chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. ²⁷ Ixtahuā'yan ē ixtatamakaxto-ka ē ixtamāstā'mā'nalh ixtzu'ma'jātca'n natā'tamakaxtokcan hasta a'cxni' quilhtamacuj tū pūtanūlh Noé nac arca. Lakuat milh ē tanīkō'lh. ²⁸ Nā chuntza' a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Lot; ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh; ixtatamāhuana'mā'nalh ē ixtastā'namā'nalh; ixtacha'nāna'n ē ixtatlahua ixchicca'n. ²⁹ A'cxni' Lot taxtulh nac cā'lacchicni' Sodoma, yujli macscut ē azufre nac a'kapūn ē cāmaknīkō'lh ixlīpō'ktuca'n.

³⁰ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixtahuī'lāna'lhcus Lot ē Noé, chuntza' nala a'cxni' na'iccātasu'yuni'yān quit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. Tachi'xcuhuī't jā tapuhuan palh palaj na'icmimpala.

³¹ A'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj, tī hui'lh nac kēpūn ē ixtamacatzucun tanūmā'lh na ixchic, jā catitanūlh nacāmāxtu. Tī scujmā'cha' na ixā'tacuxtu, jā catitaspi'tli na ixchic nataya catūhuālh. ³² Calacapāstac-tit tū a'kspulalh ixpuscāt Lot. ³³ Tī makapūtaxtūcu'tun ixlīstacna', jā catilacapāstacli tū hui'lh nac cā'quilhtamacuj. Tī xmān lacapāstaca tū a'nān nac cā'quilhtamacuj, xla' jā cati'a'kapūtaxtulh.

³⁴ 'Iccāhuaniyān tzamā' cā'tzī'sni' chā'tu' natalhtata a'ktin nac pūtama', ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁵ Chā'tu' puscan lacxtim natasquiti, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁶ Chā'tu' chi'xcuhuī'n natascuja ixchā'tu'ca'n nac cā'tacuxtu, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'?

Xla' cākelhtīlh:

—Na'a'kspula chuntza' chī chū'ni' tatakēstoka calhāx-cuhuālh jā mā'lh tū xanīn.

Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē juez

18 Jesús cāmāsu'yuni'lh chī ixlakalīyān nata'orarlī ē jā maktin catitaxlajuani'lh. ² Cāhuanilh:

—Ixuī'lh a'ktin nac cā'lacchicni' chā'tin juez. Jā ixlakachi'xcuhuī' Dios ē jā cuenta ixcātlahua tī ixtaputza justicia. ³ Nā a'ntza' tzamā' cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't. Ixlakalīyān ixa'n laktzī'n juez natlahuani'can a'ktin justicia ixpālacata ixtā'lāquiclh-laktzī'. ⁴ Ixlīmaklhūhua'tza' ixuani juez ē jā ixtlahuani' justicia. Ā'līstān puhuanli: "Masqui jā iclakachi'xcuhuī' Dios ē jā quincuenta tī taputza justicia, ⁵ huā'mā' tī nīmaka'ncanī't jicstza' quimāhuī'lh. Ū'tza' na'icītlahuani' justicia. Chuntza' jā'tza' catimilh jics quimāhuī'."

⁶ Māpa'ksīni' Jesús huanli:

—Cuenta catlahua'tit tū tlahualh juez masqui jā tze ixuanī't. ⁷ Ā'chulā' nacālimaktāya Dios xlaca'n tī cālac-sacnī't ē tī ixlakalīyān ē pō'ktu tzī'sa tasqui'ni'. ¿Ē nata-makapalī nacāmaktāya? ⁸ Iccāhuaniyān palaj nacālī-maktāyayān. Quit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. A'cxni' na'icmimpala, ¿ē na'icmacla tī ta'a'ka'tī' nac cā'quilhtamacuj tī tasqui'ni'mā'nalh Dios ixlakalīyān?

Fariseo ē mātā'jīni' līxokot

⁹ Jesús cāhuanipālh tamāsu'yun ixpālacata tī tapuhuan xlaca'n xalactze ē talakmaka'n ā'makapitzīn. Huanli:

¹⁰ —Chā'tu' chi'xcuhuī'n ta'a'lh nac templo nata'orarlī. Chā'tin xlaca'n fariseo ixuanī't, ē ā'chā'tin mātā'jīni' līx-okot ixuanī't. ¹¹ Fariseo tāyalh orarlī chuntza': "Dios, ic-maxquī'yān tapāxcatca'tzīn quit jā hua'chi ā'makapitzīn. Jā icka'lhāna'nī't. Jā ictampi'lhīni'nī't. Quit jā icka'lhī'quintā'lāpāxquī'n. Ē quit jā chuntza' chī huā'mā' mātā'jīni' līxokot. ¹² A'ktu' quilhtamacuj chī a'ktin semana quit jā icuā'yan, ē icmāstā' quindiezmo chuntza' chī ixlacasqui'nca."

¹³ 'Xtum huanli mātā'jīni'. Xla' makat tāyalh. Jā ixtalacayāhuacu'tun. Ixcu'xatucsmā'ca ixa'cstu ē ixuan: "¡Dios, caquilakalhu'mā'nti ixpālacata quit jā tze!"

¹⁴ 'Iccāhuaniyān huā'mā' mātā'jīni' ā'chulā' tze tasu'yu na ixlacatīn Dios ē jā fariseo. Chuntza' tī ka'tla' mak-ca'tzī, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16

¹⁵ Nā Jesús cālīmini'ca lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ix-macan. A'cxni' talaktzī'lh ī'scujnu'nī'n, talacaquilhnīlh tī ixtalīmin. ¹⁶ Jesús cāmāta'satīnī'lh lacstīn ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit lacstīn caquintalakmilh ē jā cacāmāmakchuyī'tit ixpālacata tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaça'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁷ Ixlīcāna' iccāhuaniyān. Tī jā ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'tī, jā maktin catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús

Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31

¹⁸ Chā'tin xapuxcu' kelhasqui'nīlh Jesús:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

¹⁹ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. ²⁰ Hui'x ca'tzīya' ixlīmāpa'ksīn Dios tū chuntza' huan:

Jā tika'lhīya' mintā'lāpāxqui'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchi'huīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Cacālakachi'xcu'huī' mintāta' ē mintzī'.

²¹ Chi'xcu' kelhtīlh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīka'ta'.

²² A'cxni' kexmatli huā'mā', Jesús huanilh:

—Ā'xmān a'ktin spu'tni'yān tū natlahua'ya'. Caqui'stā'kō'j pō'ktu tū ka'lhīya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīni'n ē chuntza' naka'lhīya' tū rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

²³ A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachi'huīn, līlīpuhuanli ixpālacata rico ixuanī't.

²⁴ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixlīpuhuan, huanilh:

—Jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xlaça'n tī lacricujnu'. ²⁵ Jicslīhua' nalīpātē'kecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokon. Ā'līhua'ca' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

²⁶ Tī takexmatli huā'mā' tahuani'li:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtū?

²⁷ Jesús cāhuani'li:

—Chi'xcu'huī'n jāla catitatlualh tū natalī'a'kapūtaxtū; xmān Dios tzē nacāmākapūtaxtū.

²⁸ Pedro huanilh:

—Quina'n ica'kxtekui'līkō'uj ixlīpō'ktu tū xa'ic-ka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n.

²⁹ Palaj tunca Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'lī ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'lī ixtā'taca'n o ixtzī'ca'n o ixta'timinca'n o ixpuscātca'n o ixca-manaca'n, ³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj, ē nataka'lhī ixlātamataca'n tū jā catilakspu'tli jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34

³¹ Jesús cāmāta'satīnīni'lh tīscujnu'nī'n ē cāhuani'li:

—A'mā'nauj nac Jerusalén jā namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū tatzō'kli profetas quimpālacata quit

Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ³² Naquintamacamāstā' na ixmacanca'n tī jā israelitas ē naquintalakapala ē naquintalakmakā'n ē naquintalakachojmanī. ³³ Naquintakēs-noka ē ā'līstān naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icacastālanuana'n.

³⁴ Ī'scujnu'nī'n jā ixtakexmatni' tū huanicu'tun huā'mā', nūn ixtaca'tzī tū ixlīchi'huīna'mā'lh ixpālacata hua'chi xatatzē'kni' tū ixcāhuanimā'lh.

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n xala' nac Jericó

Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52

³⁵ A'cxni' Jesús ixchā'mā'lh tza' nac cā'lacchicni' Jericó, ixuī'lh chā'tin lakatzī'n na ixpāxtūn tej. Ī'squi'nīhuā'yan.

³⁶ A'cxni' ixkexmata tētaxtumā'ca, ixkelhasqui'nīni'n tīchu ixtētaxtumā'lh. ³⁷ Huanica Jesús xala' nac Nazaret ixtētaxtumā'lh. ³⁸ Palaj tunca ta'salh ē huanli:

—¡Jesús! ¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

³⁹ Tī ixtapūlani' Jesús talacaquilhnīlh lakatzī'n ē tahuani'li caquilhca'cslalh, ē xla' ā'chulā' ta'salh ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj!

¡Caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁰ Palaj tunca Jesús tāyalh ē huanli calīmini'ca. A'cxni' lacatzuna'j ixlakayālh tza', kelhasqui'nīlh:

⁴¹ —¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', caquimālacahuā'ni'.

⁴² Jesús huanilh:

—¡Calacahuā'na'! Hui'x a'ka'tīni'ta' quit tzē na'icmālacahuāniyān ē ū'tza' lītze'ya'ntitza'.

⁴³ Xamaktin lacahuāna'lh lakatzī'n. Stālani'lh Jesús, ē makapāxuitēlha Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't talaktzī'lh huā'mā' ē nā xlaça'n tamakapāxui'lh Dios ixlīpō'ktuca'n.

Jesús ē Zaqueo

19 Ixuī'lh chā'tin rico; ixtacuhuīni' Zaqueo. Xapuxcu' māta'jīni'nī'n līxokot ixuanī't. A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh nac Jericó, a'ntza' ixuī'lh Zaqueo.

³ Huā'mā' Zaqueo ixlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixlakapas-cu'tun. Jāla ixlaktzī'n Jesús ixpālacata a'ctzuna'j chi'xcu' ixuanī't ē lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtokokecan.

⁴ Palaj tunca tu'jnumpūlalh jā natētaxtu Jesús ē tahuca'ca'lh nac a'katin ka'tla' qui'huī' tū huanican sicómoro.

Chuntza' tzē nalaktzī'n. ⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh a'ntza', talacayāhualh ē huanilh Zaqueo:

—Palaj cayujti. Chuhua'j na'ictētachoko na minchic.

⁶ Zaqueo palaj tunca yujli ē līpāxuhua lē'lh Jesús na ixchic.

⁷ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', ixlīpō'ktuca'n tatzuculh talīchi'huīna'n ē talāhuani'lh Jesús tachokolh na ixchic tī jā tzeya chi'xcu'. ⁸ Ā'līstān Zaqueo tāyalh ē huanilh Jesús:

—Chuhua'j, na'iccāmaxqui' i'tāt tū icka'lhī xcamanīni'n. Palh xa'iccā'a'kskāhuī'maktīnī't ā'makapitzīn, na'iccāmaxqui' maktā'ti' ixlakxoko.

⁹ Jesús huanilh:

—Chuhua'j a'kapūtaxtunī'ta' ixpālacata a'ka'īnī'ta' chuntza' chī Abraham a'ka'īlh. Nā xalanī'n na minchic nata'a'kapūtaxtu. ¹⁰ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n icmilh iccāputza tī jā ta'a'ka'ī' ē na'iccāmāsu'yuni' chī nacālī-makapūtaxtūcan.

Pekcāuj tumīn

¹¹ A'cxni' ixtakexmātmā'nalh tachi'xcuhuī't tū ix-cāhuanimā'lh Jesús, xla' cāhuanilh tū lītāmāsu'yu. Ix-tatalacatzuna'jīmā'nalh nac Jerusalén, ē xla'ca'n tapuhuanli palaj natasu'yu chī Dios namāpa'ksīni'nkō' nac cā'quilhtamacuj. ¹² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Ixi'lh chā'tin chi'xcu' ē xla' jā catīhuālh chi'xcu'. Ixa'mā'lh makat a'ktin nac ti'ya't jā nalīhuī'līcan ixlīrey ē ā'līstān nataspi'tpala. ¹³ A'cxni' ixtaxtumā'lh'tza', cāmāxextimīlh kelhacāuj ixtasācua' ē lacxtim cāmāx-quī'lh lhūhua' tumīn chā'tunu' ē cāhuanilh: “Camāscu-jū'tit zamā' tumīn hasta a'cxni' na'icmimpala.”

¹⁴ Tachi'xcuhuī't xalanī'n iccā'lacchicni' jā ixtalac-tzī'ncu'tun ē cāmāstālica lacscujnī'n natahuan: “Jā icla-casqui'nāuj huā'mā' chi'xcu' rey nahuan.” ¹⁵ Masqui jā ixtalacasqui'n, līhuī'līca ixlīrey ē chuntza' taspī'tli na ix-ti'ya't.

'A'cxni' chilh, cāmāta'satīnī'nī'lh tasācua' tī ix-cāmāx-quī'nī't tumīn. Ixa'tzīcu'tun chī ixtatlajani'ttza'. ¹⁶ Tī xapūla lakmilh ē huanli: “Mintumīn tlajani't makcāuj.” ¹⁷ Rey kelhtīlh: “Tzeya tasācua' hui'x, ixpālacata tzej māscuju'nī'ta' masqui macsti'na'j tumīn. Na'icui'līyān milīgobrnador lakacāuj cā'lacchicni'.”

¹⁸ Chā'mpāl chā'tin ē huanli: “Mintumīn tlajani't makquitzis.” ¹⁹ Nā kelhtīlh: “Hui'x nalītahui'la'ya' milīgobrnador lakaquitzis cā'lacchicni'.”

²⁰ Palaj tunca chā'mpāl chā'tin ē huanli: “Ā' huī'lh mintumīn. Icmāquī'lh a'ktin nac pixtahua'ca' ²¹ ixpāla-cata icjicua'ni'yān. Hui'x palha' milīmāpa'ksīn. Hui'x taya'ya' tū jā huī'līnī'ta' ē makalana'na' jā jā cha'nā-na'nī'ta'.” ²² Palaj tunca rey huanilh: “Hui'x jā tzeja tasācua'. Mintachihuīn līmālacsu'yuyān. Hui'x puhua'na' palh quit palha' icmāpa'ksīni'n ē ictaya tū jā quit icui'līnī't, ē icmakalana'n jā jā quit iccha'nāna'nī't. ²³ ĴTū ixpālacata jā huī'li' nac banco quintumīn? Chuntza' xa'icmaktīnī'lh quintumīn ē tī'ska'ta' a'cxni' xa'ictaspi'tpāl na quinchic.”

²⁴ Cāhuanilh tī ixtayāna'lh: “Camaktītit ixtumīn ē camāxquī'tit tī tlajani't makcāuj.” ²⁵ Tahanilh: “Xla' ka'lhī'tza' makcāuj.” ²⁶ Rey kelhtīnī'lh: “Iccāhuaniyān ā'chulā' namāxquī'can tī ka'lhī, ē tī jā lhūhua' ka'lhī namaktīkō'can tū ka'lhī. ²⁷ Quintā'lāquidhlaktzī'nī'n tī jā talacasqui'n na'ictahui'la hua'chi rey, caquilī'ta'ni'tit ē cacāmāknī'tit na quilacatīn.”

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19

²⁸ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús tayalh ixtej nac Jerusalén. ²⁹ Ixtalacatzuna'jīmā'lh'tza' nac cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. A'ntza' la-catzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' tīscujnu'nī'n ³⁰ ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu milacatzu-na'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit, nalaktzī'nā'tit a'ktin xas-ka'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jāna'j tī chā'tin ixkē-tahui'lanī't. Caxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³¹ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “ĴTū ixpālacata xcut-pā'na'ntit burrito?” hui'xina'n nakelhtīnī'nā'tit: “Mā-pa'ksīni' namaclacasqui'n.”

³² Scujnu'nī'n ta'alh ē tamaclalh chuntza' chī Mā-pa'ksīni' ixcāhuaninī't. ³³ A'cxni' ixtaxcutmā'nalh burro, ixtēcu' cāhuanilh:

—ĴTū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

³⁴ Xla'ca'n takelhtīnī'lh:

—Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.

³⁵ Lē'ni'ca Jesús palaj tunca ē talīkētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahuī'lh burro. ³⁶ A'cxni' Jesús ixa'mā'lh'tza' punchuna'j, ixmāpī'nī'tēlhacan lu'xu' nac tej. ³⁷ A'cxni' ixtatalacatzuna'jītēlhata' ē ixta'a'kapūmācha'tza' nac sipej Olivos, tatzculh tapāxuhua ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtastālani'tēlha. Tata'salh ē tamakapāxūilh Dios ixpālacata ixlīpō'ktu lī'acnīn tū talaktzī'lh. ³⁸ Ix-tahuan:

—ĴSicua'lanālanī't Puxcu' tī mimā'lh ixpālacata ixlīmā-pa'ksīn quinDiosca'n! Ĵlīpāxuhua nac a'kapūn! ĴCalakachi'xcuhuī'ca Dios!

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn fariseos tī ixtayāna'lh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't, tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', cacāquilhni' tī tastālani'yān.

⁴⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaniyān palh tzamā' nataquilhca'csla, chi-huixni' natata'sa.

⁴¹ A'cxni' lacatzuna'j'tza' ixa'mā'cha', Jesús laktzī'lh cā'lacchicni' Jerusalén ē calhuanli ⁴² ē huanli:

—ĴTze ixuanli mimpālacataca'n xalanī'n nac Jerusalén palh ixkexpa'ttit cahuālh chī nalī'a'kapūtaxtuyā'tit, masqui huā'mā' quilhtamacuj! Chuhua'j tatzē'knī't ē jāla cati'a'kapūtaxtutit. ⁴³ Namin a'ktin quilhtamacuj tū jā tze. Mintā'lāquidhlaktzī'ca'n natamin natayāhua a'ktin culalh ixmacni' mincā'lacchicni'ca'n ē nacātalīta-macsti'li'yān calhāxcuuhālh. ⁴⁴ Nacātalīso'nkta-macatāyān nac ti'ya't. Nacātamāknīkō'yān milīpō'ktuca'n ē natalakpaklhkō' ē jā catimakxtekli nūn a'ktin chi-huix ixa'cpūn talhta'm. Chuntza' nacā'a'kspulayān ix-pālacata jā lakapastit Dios a'cxni' ticālakmin ixcā-makapūtaxtūcu'tunān.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22

⁴⁵ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzu-culh cātamacxtu tī ixtastā'namā'nalh ē ixtatamāhua-na'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo. ⁴⁶ Cāhuanilh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic xmān ix-pūtlahuacan oración.” Chī tlaha'pā'na'ntit līmāx-tunī'tantit hua'chi ixpūtatzē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

⁴⁷ Ixlakalīyān Jesús ixmāsu'yumā'lh nac templo. Ixtaputzani'mā'nalh chī natalīmaknī xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā mā-pa'ksīni'nī'n. ⁴⁸ Jā ixtamaclani' chī natalīmaknī ixpālacata

ta ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ca'cs ixtakexmatmā'nalh.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús
Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33

20 A'ktin quilhtamacuj Jesús ixcāmāscatīmā'lh tachi'xcuhuī't nac templo ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī tzē nalī'a'kapūtaxtucan. Tachilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā xanapuxcu'nu' israelitas. ² Tahanilh:

—Caquilāhuaniuj: ¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tza-mā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

³ Palaj tunca cāhuanilh Jesús:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Caquilākelhtūj: ⁴ ¿Tī ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksī'nca'n chī'xcuhuī'n? Caquilākelhtūj.

⁵ Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj Dios mā-pa'ksīlh Juan, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ni'ta'ntit?” ⁶ Palh nahuaniyāuj chī'xcuhuī'n tamāpa'ksīlh, ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't naquincā-tacucta'lamaknīyān ixpālacata xlaca'n tahanan Juan ixlīcāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁷ Chuntza' takelhtīlh jā ixtaca'tzī tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan. ⁸ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahua huā'mā'.

Xalacca'tzāna' makscujnī'n
Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11

⁹ Palaj tunca Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't. Cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī cha'nli mayāc tū māstā' uva. Ā'līstān māsācua'nīlh ixtī'ya't makapitzīn tasācua'n natascuja i'tātna' ē makās a'lh ā'lacatin.

¹⁰ A'cxni' chilhtza' ixpūlan uvas, macā'lh t'scujni' na ix-pū'ua. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū i'la' ixtēcu' ti'ya't. Xlaca'n talacni'cui'līlh lacscujni' ē tzaj chuntza' māspi'tca. Jā tū tū maxquī'ca.

¹¹ Palaj tunca ixtēcu' pū'ua macā'mpāl'h ā'chā'tin ixlacscujni'. Nā chuntza' tlahuaca chī xapūla; lacni'cui'lī-ca ē talakapalalh ē chuntza' māspi'tca. ¹² Ixlīmaktu'tun macā'mpāl'h ā'chā'tin. Nā xla' matakāhuī'ca ē makatzā'laca.

¹³ Ā'līstān ixtēcu' ti'ya't huanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Na'icmacā'n quinka'hua'cha tī icpāxquī'. A'cxni' nalak-tzī'nca'n palhāsā' nalakachi'xcuhuī'can.” ¹⁴ A'cxni' talak-tzī'lh ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī i'la' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quila-ca'n nahuan pū'ua.” ¹⁵ Tamāxtulh nac pū'ua ē tamaknīlh.

Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Ixtēcu' pū'ua, ¿tū puhua'nā'tit nacātlahuani' tī ix-tamaksujmā'nalh? ¹⁶ Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tza-mā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'ua ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

A'cxni' tachi'xcuhuī't takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahananli:

—jNūn calacasqui'nli Dios!

¹⁷ Jesús cālaktzī'lh ē huanli:

—¿Tū huanicu'tun tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹⁸ Jesús chihuīna'mpāl'h:

—Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī talī'a'kchekxlalh chihuix ē tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'tī quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī cā'a'klhta'lalh ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanīlh.

Ixpālacata tamātā'jin

Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17

¹⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn titachi'pacu'tunli Jesús palaj tunca huā'mā' quilhtamacuj ixpālacata taca'tzīlh xlaca'n hua'chi scu-jnu'nī'n nac pū'ua. Jā tachi'palh ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't. ²⁰ Palaj tunca cālakmacā'nca maktaka'lh-na'nī'n tī ixtatasu'yu lactzeya chī'xcuhuī'n. Cālak-macā'nca natakexmatxtu catūhuālh tū tzē natalīmālac-su'yun. Chuntza' tzē ixtalīmālacapū'lh na ixlacatin gob-ernador. ²¹ Ū'tza' talikelhasqui'nīlh huā'mā':

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj tū hua'na' ē tū mā-su'yu'ya' ū'tza' ixlīcāna'. Icca'tzīyāuj hui'x jā cat-lahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuhuī't. Hui'x lacxtim cālaktzī'na' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ²² ¿Ē tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

²³ Jesús i'ca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākel-hasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj?

²⁴ Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan. ¿Tīchu i'la-can tasu'yu' nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

Takelhtīlh:

—I'la' emperador.

²⁵ Palaj tunca cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū i'la' ē camaxquī'tit Dios tū i'la'.

²⁶ Jā tū tamaclalh tū tzē ixtalīmālacsu'yu' tū ixuan i'la-catinca'n tachi'xcuhuī't. Talī'a'cnīlh chī kelhtīni'lh ē chuntza' taquilhca'cslalh.

Chī nala a'cxni' nalacastālancuana'n

Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27

²⁷ Ā'līstān makapitzīn saduceos talaka'lh Jesús. Xla-ca'n tamāsu'yu' jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

²⁸ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmāx-tekni'nī'tan huā'mā' tatzō'kni': Palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' ē palh nīmakxtekli ixpuscāt ē jā tī ixka'hua'cha, ixlacasqui'nca tīstancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'nca'nī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhuī' ixka'hua'cha nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

²⁹ Ixtahui'lāna'lh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ka'lhīlh ī'ska'ta' a'cxni' nīlh.

³⁰ Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē chuntza' nīpāl chī'xcu'; jā tī chā'tin ī'ska'ta' makxtekli. ³¹ Ixlīchā'tu'tun tā'tamakaxtokpāl tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā chuntza' ixlīkelhatojon ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh; jā tī chā'tin ī'ska'ta'ca'n tamakxtekli. ³² Ā'līstān nā puscāt nīlh. ³³ A'cxni' nalacastālanacuana'ncan, z̄tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtoknīt.

³⁴ A'cxni' Jesús cākelhtīlh:

—Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj tamakaxtokcan ē tamāmakaxtoka ixtzu'ma'janca'n. ³⁵ Tī natalacastālanacuana'mpala ē natachā'n nac a'kapūn jātza' catitata-makaxtokli ē jātza' catilāmāmakaxtokli, ³⁶ ē jātza' maktin catitanīlh. Chuntza' natala hua'chi ixāngeles Dios. Ixlacstīn Dios natahuan ixpālacata talacastālanacuana'nīt. ³⁷ Nā Moisés quincāmāca'tzīniyān chī nīnī'n natalacastālanacuana'mpala, a'cxni' tzo'kli ixpālacata pūtzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. Tzo'kli chī Māpa'ksīni' ū'tza' ixDios Abraham ē ixla' Isaac ē ixla' Jacob. ³⁸ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixlaca'n xanīn. Dios cālaktzī'n ixlīpō'ktuca'n talakahuan.

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanih Jesús:

—Tzej kelhtīni'nī'ta'.

⁴⁰ Ē jātza' talīhui'līlh natakelhasqui'nī catūhuālh.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī līhuanan Cristo tī Dios hui'līlh ixlīmākapūtax-tūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David? ⁴² David tzo'kli nac libro tū huanican Salmos:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':
“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j, ⁴³ hasta a'cxni' na'ic-cāskāhuī'kō' mintā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁴ Palh David līchihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē māpācuhih ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54

⁴⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhiū't ixtakexmatmā'nalh ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁶ —Catamaktaka'lhtit ē jā ticāta'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlh mā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhiū'ca nac cā'tejen. Na ixtemloca'n israelitas xlaca'n taquilh-pūlahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhiū'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁷ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'makti ix-chicca'n tī xcānīmaka'ncanī'ttza' ē ā'līstān naj tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'ni'n. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

Tū mästā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Mr. 12:41-44

²¹ Jesús ixiū'lhcus nac templo ē cālaktzī'lh chī lacricujnu' ixtamojō lhūhua' tumīn jā māquī'can tumīn tū lakalhu'mancanī't Dios. ² Nā laktzī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't ē xcamanīn. Mojōlh pektu' ixtumīn ixla' cobre tū jā tapalaxla'. ³ Jesús huanli:

—Ixlīcāna' iccāhuaniyān. Huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't mästā'nīt tū ā'chulā' ixtapalh na ixlacatīn Dios ē jā ā'makapitzīn. ⁴ Xlaca'n tamästā' tū cāquītāx-tūni'nīt'tza'. Xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, mästā'kō'lh tū ixlīhuā'yan.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2

⁵ Ā'makapitzīn ixtalīchihuīna'mā'nalh chī ixlītzhuanī't templo ē ixlītzhuanī't chihuix ē ixlīpō'ktu tū chī'xcuhiū'n ixtalīmini'nīt Dios. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahui'lh. Ixlīpō'ktuca'n natapaclhkō' ē talhta'm nalacā.

Tū nalīca'tzīcan a'cxni' na'a'ksputa cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', z̄jā'cxni' na'a'kspula tzamā'? ¿Chī na'iclicā'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit ē jā nacāta'a'kskāhuī'yān ixpālacata lhūhua' chī'xcuhiū'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnīt.” Natahuampala: “Chuhua'j chilhtza' ixquilhtamacuj Cristo.” Jā tistālani'yā'tit. ⁹ Nakexmatcan chī sā'nān jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīniyān chī tatā'kaquī' tachi'xcuhiū't. Jā tijicua'nā'tit ixpālacata huā'mā' pūla na'a'kspula ē ā'līstān na'a'ksputa cā'quilhtamacuj.

¹⁰ Cāhuanipāl h:

—Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. ¹¹ Palha' natachiqui tī'ya't ē calhāxcuahuālh na'a'nān tatzi'ncstat ē lhūhua' ta'jatāt. Lījicua' tū natatasu'yu nac a'kapūn ē laka'tla'n lī'a'cnīn.

¹² Pūla nacātachi'payān hui'xina'n ē nacāta-makapātīnīnān. Nacātālē'nān nac templo natlahuacan justicia, ē nacātamānūyān nac pūlāchī'n ē nacātālē'nān ixlacatīnca'n reyes ē gobernadores ixpālacata quilā'a'ka'ni'yāuj. ¹³ Chuntza' tze' naquilālīchihuīna'nāuj. ¹⁴ Calīhui'lī'tit jā nalī'a'ktuyunā'tit chī nalītamaktāyayā'tit. ¹⁵ Quit na'iccāmāsu'yuni'yān tachihuīn ē na'iccāmāxquī'yān talacapāstacni' ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā caticāskāhuī'n ē jā catitā'lāhua'nīt.

¹⁶ Hui'xina'n nacāmācamästā'yān mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n ē mintā'timīnca'n ē mintalakapasni'ca'n ē minamigoca'n. Ā'makapitzīn hui'xina'n nacāta-

makniyān. ¹⁷ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nacātaquiclh-laktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁸ Jā caticāyujni'n nūn kentin miya'jca'n. ¹⁹ Calīhui'lī'tit natāyani'yā'tit ē a'cxni' na'a'kspulakō', naka'lhī'yā'tit milatamatca'n.

²⁰ 'A'cxni' nalaktzī'nā'tit Jerusalén lītamacstī'li'nī't soldados, naca'tziyā'tit palaj nalactlahuacan cā'lacchicni'. ²¹ Palaj tunca ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac estado Judea. Tī tahui'lāna'lh nac Jerusalén ixlacasqui'nca natataxtuyācha'. Tī ta'a'nī't nac cā'tacuxtu jā catitataspi'tli nac cā'lacchicni'. ²² Ē tza-mā' quilhtamacuj ū'tza' napūpātīni'ncan. Namākentax-tūcan ixlipō'ktu tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

²³ 'Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n ē tī tamāzti'quī'ni'ncus ixpālacata lhūhua' tapātīn na'a'nan. Ixtasīzī' Dios nacāmakapātīnīn tachi'xcuhuī't.

²⁴ 'Makapitzīn natanī nac guerra ē ā'makapitzīn xat-achī'n nacālē'ncan lacatin nac cā'lacchicni'. Tī xalanī'n makat natalactlahua ixlīka'tla' nac Jerusalén ē nata-maknī xalanī'n a'ntza' hasta a'cxni' Dios nahuan jātza' catatlahualh.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palaj tunca na'a'nan lī'a'cnīn nac cā'quilhtamacuj ē nac mālhcuyū' ē nac sta'cu. Xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj natatamakchuyīkō' ē nūn catitaca'tzilīh tū natatlahua. Najicua'xnīncan chī namacasā'nan mar.

²⁶ Tachi'xcuhuī't natajicua'xnīkō' a'cxni' natalacapāstaca tū nacā'a'kspula huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Hasta nac a'kapūn natachiqui. ²⁷ 'A'cxni' naquilaktzī'ncan quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'icpūmin nac poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁸ 'A'cxni' natzucu a'kspula huā'mā', calīpāxuhua'tit ē catalacayāhua'tit ixpālacata palaj na'a'kapūtaxtuyā'tit.

²⁹ Nā cāhui'līni'lh huā'mā' tamāsu'yun:

—Calaktzī'ntit xaqui'hui' higo ē catūhuālh qui'hui'.

³⁰ 'A'cxni' tasu'yutza' a'kapu'mā'lh qui'hui' a'cxni' naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' lhcāncan.

³¹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlipō'ktu huā'mā' tū ic-cāhuaniyān, naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³² 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahui'lāna'lhucj jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' jāna'j cati'a'nalīh ixlipō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³³ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; namākentaxtūkō'can.

³⁴ 'Cuenta catlahua'tit ē jā camakxtektit palha' nala milīstacna'ca'n ixpālacata vicio ē taka'chīn ē nūn ixpālacata catūhuālh tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Caskalalhtahui'la'tit; xamaktin namin huā'mā' quilhtamacuj.

³⁵ Namin hua'chi a'ktin a'ktā'lh tū xamaktin yuja. Lacx-tim chuntza' nacā'a'kspula ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³⁶ Tacāxni'j catahui'la'tit ē pō'ktu quilhtamacuj nasqui'ni'yā'tit Dios ē chuntza' tzē nalītāyani'yā'tit ixlipō'ktu tzamā' tū na'a'nan. Na'orar-

lī'yā'tit ē chuntza' tzē natāyayā'tit na quilacatīn quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

³⁷ Cā'cuhuīni' Jesús ixmāsu'yu nac templo ē cā'tzī'sni' ixa'n tahui'la nac sipej jā huanican Olivos.

³⁸ Tachi'xcuhuī't tzi'saj ixta'a'n nac templo nataxkexmata tū Jesús ixcāhuani.

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53

22 Lacatzuna'jtza' ixmimā'lh ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. ² Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nīn līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalīh chī natalīmāmaknīnīnīn Jesús. Ixtajicua'n tachi'xcuhuī't.

³ Palaj tunca skāhuī'ni' tanūni'lh Judas tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Iscariote. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nīn ixuanī't. ⁴ Xla' ū'tza' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policia tī ixtamaktaka'lha templo. Ū'tza' cātā'chihuīna'nli chī nacālīmacamaxquī' Jesús. ⁵ Xlaca'n tapāxuhua'kō'lh ē tahuanilīh natamaxquī' tumīn. ⁶ Judas cākelhtīlīh ē tzuculīh putzani' chī tzē nalīmacamāstā' Jesús a'cxni' jā lhūhua' ixtahui'lāna'lh tachi'xcuhuī't.

Jesús cātā'huā'yalh ixapóstoles

Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

⁷ Ixtzucumā'lh'tza' cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā lītlahuacanī't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj ixlacasqui'nca namaknīcan a'ktin waska'ta' purecu' tū nalakahuī'līcan Dios. ⁸ Jesús cāmacā'lh Pedro ē Juan ē cāhuanilīh:

—Capintit nacāxtlahua'ya'tit jā nahua'yāuj purecu'.

⁹ Xlaca'n takelhasqui'nīlīh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj?

¹⁰ Jesús cākelhtīlīh:

—'A'cxni' natanū'yā'tit nac cā'lacchicni', napāxtokā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit hasta jā natanū'yācha' nac chic ¹¹ ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: "Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿Jā huī'lh cuarto jā tzē na'iccātā'hua' quisucujnu'nīn tū hua'can cā'tani' pascua?" ¹² Palaj tunca nacāmāsu'yuni'yān a'ktin ka'tla' cuarto cāxyālh'tza' ixlē'ktu' piso. A'ntza' nacāxtlahua'ya'tit quilīhua'ca'n.

¹³ Ta'a'lh ē chuntza' tamākentaxtūlīh chī Jesús cāhuanilīh, ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁴ 'A'cxni' lacchā'lh hora, Jesús ē ixapóstoles tatahui'lh tahua'yān. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilīh:

—Xa'iccātā'huā'yancu'tunān huā'mā' smalanka'n ixpālacata quit palaj na'icnī. ¹⁶ Chuhua'j ā'xmān na'ic-cātā'huā'yanān hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlipō'ktu tū Dios māpa'ksīni'lh.

¹⁷ Palaj tunca tayalīh vaso tū ixlītzumā'lh xaxcān uva ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāhuanilīh ī'scujnu'nīnīn:

—Camaktīni'ntit ē cahua'tit milīpō'ktuca'n. ¹⁸ Quit jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' nalaktzī'nā'tit chī Dios māpa'ksīni'nkō'.

¹⁹ Ixlītza'la tayalīh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē māpitzīlīh. Cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilīh:

—Ū'tza' huā'mā' quimacni' tū macamāstā'mā'ca mimpālacataca'n. Chuntza' natlahua'yā'tit naquilālilacapāstacāuj.

²⁰ Nā chuntza' tlahuapāl h vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh ē cāhuanilh:

—Xaxcān uva tū pūhuī'lh huā'mā' vaso, ū'tza' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan ixpālacata chī Dios nacālīmākapūtāxtū tachi'xcuui't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n mimpālacataca'n.

²¹ 'Chuhua'j chī huī'lh quimacan nac mesa, nā chuntza' huī'lh ixmacan chī'xcu' tī naquimacamāstā'.

²² Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzō'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan —huanli Jesús.

²³ Palaj tunca tatzuculh talākelhasqui'nī chā'tunu' xla-ca'n tī ixmacamāstā'lh.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

²⁴ Palaj tunca tatzuculh talālītā'chihuīna'n tīchu chī xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ²⁵ Jesús cāhuanilh:

—Reyes tamāpa'ksi' hua'chi ixtēcu'ca'n tachi'xcuui't ē tachi'xcuui't tahuan lactze reyes. ²⁶ Jā chuntza' tila'yā'tit hui'xina'n. Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca chī hui'xina'n xla' nala chuntza' chī xastancu. Tī namāpa'ksīni'ncu'tun ixlacasqui'nca nala chuntza' chī chā'tin tasācuā'. ²⁷ ¿Tīchu puhua'na' ā'chulā' ixlacasqui'nca, tī huā'yamā'lh o tī mojōmā'lh pulātu? ¿Ē jā ixlīcāna' ā'chulā' ixlacasqui'nca tī huā'yamā'lh? Quit iclītaxtulh chuntza' chī tī mojōmā'lh mimpulātuca'n.

²⁸ 'Hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj quilātā'latlā'huanāuj masqui lhūhua' tū ixquina'kspula.

²⁹ QuinTāta' quimaxquī'lh quilīmāpa'ksīn, ē nā quit na'iccāmaxquī'yān milīmāpa'ksīnca'n. ³⁰ Chuntza' na'ic-cātā'huā'yanān jā na'icmāpa'ksīni'n. A'ntza' natahui'la'yā'tit ē nacāputzāna'nīyā'tit kelhacāujtu' tribus tī israelitas.

Jesús huanilh Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38

³¹ Nā Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixpālacata skāhuī'ni' cālīlaktzī'ncu'tunān palh tzē nacā'a'kskāhuī'yān. ³² Quit ic-squi'ni'lh Dios mimpālacata, Simón. Icsqui'ni'lh jā catipātza'nkākō'j ixlīpō'ktu tū a'ka'ī'nī'ta'. Hui'x a'cxni' naquintalakspitni'palaya', cacāmaktāya' mintā'timīn.

³³ Simón Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīhui'lī na'ictā'a'nān hasta nac pūlāchī'n ē na'ictā'nīyān.

³⁴ Jesús huanilh:

—Pedro, icuanīyān huā'mā' quilhtamacuj, a'cxni' jā-na'j ta'sa puyux, maktu'tun naquinquilhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'.

Ixtalacatzuna'jīmā'lh hora tū napūpātīni'n Jesús

³⁵ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' iccāmacā'n ē jā lī'pintit mimpūtumīnca'n nūn mimmuralhca'n nūn mincaclhī'ca'n, ¿ē cāspu'tni'n tū ixmaclacasqui'nā'tit?

Xlaca'n tahuanli:

—Jā tū.

³⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—Chuhua'j xtum iccāhuanīyān. Tī ka'lhī ixmuralh, calē'lh ē calē'lh ixpūtumīn. Palh jā ka'lhī ixmachīta, castā'lh ixchamarra nalītamāhua. ³⁷ Ū'tza' iccāhuanīyān ixpālacata quit na'icmākentāxtū ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' quimpālacata. Chuntza' tatzō'kni':

Laktzī'ncan hua'chi chā'tin tī jā tze.

Chuhua'j ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' quimpālacata, ixlacasqui'nca nakentāxtu.

³⁸ Palaj tunca Tīscujnu'nī'n tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', ā' huī'lh kentu' machīta.

Jesús kelhtīni'lh:

—Tzetzā'.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemaní

Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42

³⁹ Palaj tunca Jesús taxtulh nac cuarto ē chī ixlīsmān-īnī'ttza', a'lh nac sipej jā huanican Olivos. Tastālani'lh Tīscujnu'nī'n. ⁴⁰ A'cxni' tachā'lh, cāhuanilh:

—Na'orarlīyā'tit jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacā-tālīlaktzī'ncu'tunān.

⁴¹ Palaj tunca Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh na'orarlī. ⁴² Huanli:

—QuinTāta' Dios, palh hui'x lacasqui'na', caquimā'a'kapūtāxtu huā'mā' tapātīn. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴³ Palaj tunca tasu'yuni'lh chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. Tā'chihuīna'nli Jesús namaxquī' tatli'huī'clhtat.

⁴⁴ Lhūhua' ixpātīni'mā'lh, ē Jesús ā'chulā' squi'ni'lh Dios. Tīskakana'mā'lh ixpālacata lhūhua' ixpātīni'mā'lh. Tasu'yulh hua'chi Tīsta'jmā'lh ixka'lhni' chī skakana'lh.

⁴⁵ A'cxni' orarlīkō'lh, tāyalh ē taspī'tli jā iccāmakx-tekni't Tīscujnu'nī'n. Ixtalhtatamā'nal h cāmaclalh ix-pālacata iccāskāhuī'mā'lh talhtata ē ix-talīpuhuamā'nal. ⁴⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lhtatapā'na'ntit? Catā'kaquī'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacātāskāhuī'yān a'cxni' nacā-tālīlaktzī'ncu'tunān.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tachā'lh lhūhua' tachi'xcuui't. Chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n tī ixuanican Judas, ū'tza' iccāpūlani'tēlha. Lak-talacatzuna'jīlh Jesús ē mu'sulh. ⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Judas, hui'x quilacamū'su'ya' ē chuntza' quīlī-macamāstā'ya' quit, Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

⁴⁹ A'cxni' talaktzī'lh tū ixa'kspulamā'lh Jesús, tī ix-tatā'huī'lāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Ē na'icmāxtuyāuj machīta na'iccālīhui'līni'yāuj?

⁵⁰ Chā'tin ī'scujni' mātakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kapekcāna'j.
⁵¹ Jesús huanilh:

—Camakxtektit; jātza' catlahua'tit.

Palaj tunca Jesús xa'malh ixa'ka'xko'lh tasācua' ē tzej cāxlapālh. ⁵² Palaj tunca cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policia' tī ixtamaktaka'lha templo ē xanapuxcu'nu' israelitas, ixlīpō'ktuca'n tī ixtaminī't tachi'pa, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līta'nā'tit mimachītaca'n ē min-quihui'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'.
⁵³ A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalī lakalī nac templo, ¿tū ixpālacata jā quilāchi'pauj a'cxni'? A'cus milh min-quilhtamacujca'n ē namāpa'ksīni'n tī jā tze.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Palaj tunca chi'paca Jesús ē lē'nca na ixchic xapuxcu' pālej. Pedro lacapunchuna'j ī'stālani'tēlha. ⁵⁵ A'ntza' tahuī'līlh macscut nac tanquilhtīn ē tatzuculh tasko'n. Nā Pedro tahuī'lh pu'nan. ⁵⁶ A'cxni' laktzī'lh chā'tin tzu'ma'jāt jā ī'sko'huī'lh, lakalaktzī'huī'līlh ē huanli:

—Nā huā'mā' chi'xcu' ū'tza' ixtā'latlā'huan Jesús.

⁵⁷ Pedro kelhtatzē'kli ē huanli:

—Puscāt, jā iclakapasa.

⁵⁸ A'listān ā'chā'tin laktzī'mpālhl ē nā huanilh:

—Nā hui'x iccātā'latlā'hua'na' xlaca'n.

Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā quit.

⁵⁹ Ixlī'a'ktin hora ā'chā'tin lacatancs huanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ixtā'latlā'huan ē xala' nac Galilea.

⁶⁰ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā icca'tzī tū hua'na'.

Huā'mā' puntzuna' a'cxni' ixchihuīna'mā'lhcus Pedro, palaj tunca puyux ta'salh. ⁶¹ Māpa'ksīni' Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh Pedro, ē Pedro lacapāstacli chī ixuaninī't Māpa'ksīni': "A'cxni' jā ā'ta'sa puyux, maktu'tun naquinkelhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'."

⁶² Palaj tunca Pedro taxtulh ē ixtalīpuhuāt līcalhuanli.

Lakapalaca Jesús

Mt. 26:67-68; Mr. 14:65

⁶³ Chi'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalhl Jesús talakapalahl ē tatuscli. ⁶⁴ Talakachī'lh ē talacala'sli ē tahuanihl:

—¡Calakapasti tīchu lacala'sni'!

⁶⁵ Lhūhua' ixtahuani catūhuālh ixpālacata ix-tamāmxanī'cu'tun.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24

⁶⁶ A'cxni' xkakah, tatakēstokli xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ē talē'lh Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. A'ntza' kelhasqui'nīca:

⁶⁷ —Caquilāhuaniuj: ¿Ē hui'x Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu'?

Xla' cākelhtīlh:

—Masqui xa'iccāhuanin palh ixlīcāna', jā ixquintilā'a'ka'ū'uj. ⁶⁸ Palh quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh, jā quintilākelhtīuj nūn quintilāmaktexkui.

⁶⁹ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē chuhua'j quit na'ic-tahuī'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī ā'chulā' tunca māpa'ksīni'n.

⁷⁰ Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ī'Ska'ta' Dios?

Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna'. Chuntza' chī huanā'tit.

⁷¹ Palaj tunca talāhuanilh:

—Jātza' maclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuani-palayān jā tze xla'. Quina'n kexmatnī'tauj tū līhuanli ix-quilhni'.

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38

23 Xlītza'la ixlīpō'ktuca'n tatāyakō'lh ē talē'lh Jesús na ixlacatīn Pilato tī gobernador ixuanī't.

² A'ntza' tatzuculh talīmālacsu'yu ē tahuani:

—Iclaktzī'nī'tauj chī huā'mā' chi'xcu' cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Huanli jā ixlacasqui'nca naxokoyāuj ixlīx-okot emperador, ē nā huanli ū'tza' Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu', ē huā'mā' tachihuīn huanicu'tun xla' xapuxcu'.

³ Palaj tunca Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī huanī'ta'.

⁴ Palaj tunca Pilato cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē tachi'xcuhuī't:

—Jā tū icmaclanī't tū ixpālacata.

⁵ Xlaca'n palha' tahuani:

—Cāmāmakchuyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Judea chī māsu'yumā'lh. Tzuculh māsu'yu nac Galilea ē ixmāsu'yutēlha hasta chilh huā'tzā'.

Jesús na ixlacatīn Herodes

⁶ A'cxni' Pilato kexmatli huā'mā', kelhasqui'nīni'lh palh xala' nac Galilea Jesús. ⁷ A'cxni' huanica ixlīcāna' xala' nac Galilea, macā'ni'ca Herodes tī gobernador xala' nac Galilea ixuanī't. Nā xla' ixmini't nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj.

⁸ A'cxni' Herodes laktzī'lh Jesús, līpāxuhualh ixpālacata makāstza' ixlaktzī'ncu'tun. Ixkexmatnī't chī ixlīchi-huīna'ncan ē puhuanli nalaktzī'n a'ktin lī'a'cnīn.

⁹ Lhūhua' catūhuālh kelhasqui'nīlh Jesús ē xla' jā tū kelhtīlh.

¹⁰ Nā a'ntza' ixtahuī'lāna'nkō'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xlaca'n palha' ixtalīmālacsu'yumā'nalh. ¹¹ Herodes ē ī'soldados talakmaka'lh Jesús ē tamālhekē'lh tzēhuanī't lu'xu' hua'chi ixla' rey natalilītzī'n. A'listān Herodes macā'ni'pālhl Pilato. ¹² Chuntza' huā'mā' quilhtamacuj Pilato ixamigo tlauhualh Herodes. Xapūla ixtā'lāquiclhaktzī' ixuanī't.

Jesús lichihuina'nca chī namaknīcan

Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16

¹³ Pilato cāmākēstokpāl̄h xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nīn' ē tachi'xcuhuī't. ¹⁴ Cāhuanilh: —Hui'xina'n quilālīmini'uj huā'mā' chi'xcu' ē quilāhuaniuj cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Quit ickel-hasqui'nīnī'ttza' na milacatīnca'n ē ca'tziyā'tittza' jā tū icmaclani'lh tū līmālacsu'yuyā'tit. ¹⁵ Nā chuntza' Herodes jā tū maclani'lh. Ū'tza' līmacamimpalacha'. Laktzī'nā'tittza' chī jā tū tlahuanī't nachī'can ē nanī. ¹⁶ Na'iclimāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

¹⁷ Ixa'nan tahui'lat ē ū'tza' Pilato ixlīmākxteka chā'tin tachi'n a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ¹⁸ Ixlipō'ktuca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Camāmaknīni'ni' huā'mā' ē camakxtekti Barrabás!

¹⁹ Barrabás ixlīchī'canī't ixpālacata xla' ē ix-chi'xcuhuī'n tatā'kaquī'lh ixpālacata tatā'lāquiclhaktzī'n māpa'ksīni'nīn' romanos ē hasta tamaknīni'lh.

²⁰ Pilato ixmakxteku'tun Jesús ē cātā'chihuina'mpāl̄h.

²¹ Ā'chulā' tata'salh ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

²² Ixlīmaktu'tun Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't? Quit jā tū icmaclani't tū ixpālacata nalīmaknīcan. Xmān na'iclimāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

²³ Xlaca'n ā'chulā' palha' tahuanli caxtokohua'ca'ca. Palha' tahuanli xlaca'n ē xanapuxcu'nu' pālejni', ē chuntza' talīskāhuī'lh. ²⁴ Chuntza' Pilato tlahualh tū ix-talacasqui'n xlaca'n, ²⁵ ē makxtekli chi'xcu' tī ixtalacsacnī't. Ū'tza' Barrabás tī ixmānūcanī't ixpālacata tā'kaquī'lh ē maknīni'lh. Macamāstā'lh Pilato Jesús natatlahuanī' tū ixtalacasqui'n.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27

²⁶ A'cxni' ixtalē'mā'nalh Jesús nataxtokohua'ca', tachi'palh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón ē xala' nac Cirene. Xla' ixtanūtēlha nac cā'lacchicni' Jerusalén ē sāmācu'quī'ca cruz ē māstālica Jesús.

²⁷ Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtastālani'tēlha, nā lhūhua' puscan tī ixtacalhuantēlha ē talīpuhuanli ixpālacata Jesús. ²⁸ Jesús cālakalaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Puscan xalanī'n nac Jerusalén, jā cacalhua'ntit quimpālacata. Xatze nacalhua'nā'tit tū mimpālacataca'n ē ixpālacataca'n mincamana'ca'n. ²⁹ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: "Līpāxuhua tī jāla ka'lhī'ī'ska'ta'. Līpāxuhua tī jā maktin lacatuncuhuī'lh ī'ska'ta' ē jā maktin mātzi'quī'nilh." ³⁰ A'cxni' tachi'xcuhuī't natahuani sipej: "Caquilā'a'kta'pū'j"; ē natahuani ixmacni' sipej: "Caquilāmātzē'kui." ³¹ Palh chuntza' tlahuanī'can xastaka qui'hui', ā'chulā' natlahuanī'can xascahuahua. Palh chuntza' quintlahuanī'can ē quit jā tū iclahuanī't tū jā tze, ā'chulā' nacātlahuanī'can tī tatlahualh tū jā tze —huanli Jesús.

³² Nā ixcālē'mā'ca chā'tu' maknīni'nīn' nacātā'maknīcan Jesús. ³³ A'cxni' tachā'lh jā huanican La Calavera

(ū'tza' huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn), a'ntza' xtokohua'ca'ca Jesús ē nā chuntza' chā'tu' maknīni'nīn' ē chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē chā'tin na ixpekxtūxūqui.

³⁴ A'cxni' ixtaxtokohua'ca'mā'nalh, Jesús huanli: —QuinTāta', cacāmātzā'nkēna'ni' ixpālacata jā taca'tzī tū tatlahuamā'nalh.

Soldados talītlahualh suerte ixlu'xu' Jesús natatapitzi chā'tunu' xla'ca'n. ³⁵ Tachi'xcuhuī't ixtayāna'lh ē ixtalaktzī'mā'nalh ē hasta māpa'ksīni'nīn' talīlītzī'nli ē tahuanli:

—Ā'makapitzīn cāmākapūtaxtūlh. Chuhua'j ca'a'kapūtaxtulh ixlīmān palh ixlīcāna' Dios lacsacnī't ē hui'līlh ixlīmākapūtaxtūnu'.

³⁶ Nā soldados ixtalīlītzī'mā'nalh. Talaktalacatzuna'jīlh ē tamāhuī'lh xaxcān vinagre. ³⁷ Tahuanilh: —Palh hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas, ca'a'kapūtaxtu milīmān.

³⁸ Ixua'ca'lh a'ktin letrero ixa'cpūn ē ixtatzo'kni' nac griego ē latino ē hebreo. Letrero ixuan: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁹ Chā'tin maknīni' tī ixtā'hua'ca'lh līlītzī'nli ē huanilh: —Palh ixlīcāna' hui'x tī Dios hui'līlh ixlīmākapūtaxtūnu', ca'a'kapūtaxtu milīmān ē nā caquilāmakapūtaxtūj quina'n.

⁴⁰ Ā'chā'tin quilhnīlh ixtā'maknīni' ē huanilh: —¿Ē jā jicua'ni'ya' Dios? Nā hui'x lacxtim pātīni'mpā't.

⁴¹ Quina'n quincāminī'ni'yān pātīni'mā'nauj ixpālacata xokomā'nauj tū laclē'nāuj. Huā'mā' chi'xcu' jā tū laclē'n.

⁴² Palaj tunca huanilh Jesús: —Naquilacapāstaca a'cxni' namāpa'ksīni'na'.

⁴³ Jesús kelhtīlh: —Ixlīcāna' icuaniyān. Chuhua'j, huā'mā' quilhtamacuj naquintā'tahui'la'yā'chi nac a'kapūn.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30

⁴⁴ Hua'chi tastu'nūttza' ixuanī't a'cxni' cā'pucsua' lakō'lh calhāxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' lalh hasta hua'chi maktu'tun kōtanū. ⁴⁵ Chi'chini' jā māxkakēni'lh. Līlakamilīn nac templo ixlīmān taxtī'tli ē tapūpitzīlh. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzī templo. ⁴⁶ Palaj tunca Jesús palha' ta'salh ē huanli: —QuinTāta', icmacamaxquī'yān quilīstacna'. A'cxni' huankō'lh, nīlh.

⁴⁷ A'cxni' capitān romano laktzī'lh tū a'kspulalh, laktaquilhpūtalh Dios ē huanli: —Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' tzeza chi'xcu' ixuanī't.

⁴⁸ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī tamīlh ē talaktzī'lh tū a'kspulalh, tatapānūlh ā'tzā' ē cācu'xatucstēlhacan ixpālacata ixtalīpuhuātca'n. Ta'a'lh na ixchicca'n. ⁴⁹ Ixtalapakasni'n Jesús ē nā puscan tī ixtastālani'nī't nac estado Galilea makat tatāyalh ē ixtalaktzī'mā'nalh huā'mā'.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42

⁵⁰ Ixū'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē ū'tza' xala' nac Arimatea nac estado Judea. Ixcātā'tapa'ksī mā-

pa'ksīni'nīn tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n israelitas. Tzeya chī'xcu' ixuanī't. ⁵¹ Ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Jā lakatīlh tū ixtatlahuanī't māpa'ksīni'nīn ixpālacata Jesús. ⁵² Nā huā'mā' chī'xcu' la-ka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús. ⁵³ A'cxni' ixmāyujūnī'ttza' nac cruz, līmaksui'tli a'ktin lu'xu' ē mānūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacanī'ttza' nac ka'tla' chihuix. A'ntza' jāna'j tī chā'tin ixmā'cnūcanī't. ⁵⁴ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūcāxtlahuakō'can ixpālacata ixlīlakalī quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ixtzucumā'htza'. ⁵⁵ Puscan tī ixtatā'mini't Jesús nac estado Galilea ta'a'lh talaktzī'n lhu'cu' ē cuenta tatlahualh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. ⁵⁶ Tataspi'tli na ixchicca'n ē tacāxtlahualh perfume ē pomada ixla' tī nīnī't. Tapū-jaxli quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī māpa'ksīlh Moisés.

Jesús lacastālcuana'nli

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10

24 Tzī'saj domingo tzamā' puscan ta'a'mpāl nac pūtā'cnūn ē ixtalē'mā'nal perfume tū ixtacāxtlahuanī'ttza'. Ā'makapitzīn puscan tatā'a'lh. ² A'cxni' tachā'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix tū ixlīmālacchahuacanī't pūtā'cnūn. ³ Tatanūlh ē jā tamaclal ixmacni' Māpa'ksīni' Jesús. ⁴ Tajicua'nli ē jā ixtaca'tzī tū natatlahua ē a'cxni' talaktzī'lh chā'tu' ángeles tī ixtatasu'yu hua'chi chī'xcu'huī'n. Snapapa ixlu'xu'ca'n ixtahuanī't ē ixtayāna'lh ixlacatzuna'jca'n puscan. ⁵ Xlaca'n tajicua'nli, ē tataquilhpūtalh ē ángeles cāhuanilh:
—¿Tū ixpālacata putzayā'tit na ixpu'nanca'n nīnī'n chā'tin tī lakahuanlitzā'? ⁶ Huā'tzā' jātza' tihuī'lh. Xla' lacastālcuana'nī'ttza'. Calacapāstactit chī cāhuanin a'cxni' ixuī'lhucac nac Galilea. ⁷ Huanli chī ixlacasqui'nca Chī'xcu' xala' Tālh mā'n nacāmacamaxquī'can tī jā tzeya chī'xcu'huī'n ē nataxtokohua'ca' ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālcuana'mpala.

⁸ Palaj tunca puscan talacapāstacti ixtachihuīn Jesús.

⁹ A'cxni' tataspi'tli nac pūtā'cnūn, tahananikō'lh kelhacāujtin apóstoles ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn.

¹⁰ Puscan, xlaca'n cāhuanican María Magdalena ē Juana ē María tī ixtzī' Jacobo ē ā'makapitzīn puscan huampala. ¹¹ Apóstoles takexmatli hua'chi takelhkamān tū ixcāhuanimā'ca ē jā ta'a'ka'lh.

¹² Masqui jā ta'a'ka'lh, Pedro taxtulh ē tu'jnulh nac pūtā'cnūn. Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzī'lh xmān lu'xu' jā ixmā'lh. A'lh na ixchic ē ixlī'a'cnīmā'lh ē ixlacapāstacmā'lh tū a'kspulanī't.

Na ixtej cā'lacchicni' Emaús

Mr. 16:12-13

¹³ Ū'tza' huā'mā' quilhtamacuj chā'tu' tī ixtastālanī'nī't Jesús, ixta'a'mā'nal a'ktin nac cā'lacchicni' jā huanican Emaús. Ū'tza' hua'chi a'kcāujtin kilómetros ixlīmakat Jerusalén. ¹⁴ Ixtalītā'chihuīna'ntēlha ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't. ¹⁵ Līhuan ixtalītā'chihuīna'mā'nal ē ixtalālīhuanimā'nal, Jesús cālaktalacatzuna'jilh ē tzu-culh cātā'tlā'huan. ¹⁶ Masqui talaktzī'lh, jāla talakapasli

ixpālacata catūhuālh talītamakchuyīlh. ¹⁷ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'ntēlhayā'tit? ¿Tūchu līlīpuhua'nā'tit?

¹⁸ Chā'tin tī huanican Cleofas kelhtīni'lh:

—Ixlīpō'ktu tachi'xcu'huī't taca'tzikō' tū a'kspulalh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj. ¿Hui'x tī ixuī'la'chi a'ntza' ē jā ca'tziya'?

¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū lalh?

Tahuanilh:

—Lhūhua' tū a'kspulalh ixpālacata Jesús xala' nac Nazaret tī a'kchihuīna' ē ixka'lhī lītlī'hui'qui na ixlacatīn Dios ē na ixpu'na'itātca'n tachi'xcu'huī't. Ū'tza' lītasu'yulh tū tlhualh ē tū huanli. ²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejini' ē māpa'ksīni'nīn tamacamāstā'lh namaknīcan ē naxtokohua'ca'can nac cruz.

²¹ 'Quina'n xa'icka'lhīmā'nauj ū'tza' xla' tī nacāmakapūtaxtū israelitas. Ixlīlakatu'tuntza' quilhtamacuj chuhua'j a'cxni' a'kspulalh. ²² Ā'makapitzīn puscan na quilacpu'na'itātca'n quincātalimekē'klhanī'tan. Tzī'saj taquilalh nac pūtā'cnūn, ²³ ē jā talaktzī'lh ixmacni' Jesús ē tataspi'tli. Quincātahuanin talīlakachuyalh ángeles tī cāhuanilh lakahuan Jesús. ²⁴ Palaj tunca ā'makapitzīn quincompañerosnu'ca'n taquilalh nac pūtā'cnūn ē chuntza' chī tahuanilh puscan, chuntza' tamaclal. Jā talaktzī'lh Jesús.

²⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Jā lacaca'tziyā'tit. ¿Jā'cxni' na'a'ka'tiyā'tit ixlīpō'ktu tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n? ²⁶ Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu', ¿ē jā ixlacasqui'nca pūla napātīni'n chuntza' ē ā'līstān natanū jā xkaka?

²⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'kō' ixlīpō'ktu tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios ē tū līchihuīna'n xla'. Tzuculh tū tzo'knunī't Moisés ē cāmāsu'yuni'lh tū ixtatzo'knunī't ixlīpō'ktuca'n profetas.

²⁸ A'cxni' tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixta'a'mā'nal, tasu'yulh hua'chi Jesús ixa'mā'lh ā'chulā' pekanācha'.

²⁹ Xlaca'n cuesa tahuanilh natachoko ē tahuanilh:

—Xatze catachoko. Licua' tzi'suamā'htza'. Cā'puc-sua'tza'.

Palaj tunca Jesús cātā'tanūlh nac chic.

³⁰ A'cxni' tatauī'lh tahuā'yan, xla' tayalh pāntzīn ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē māpitzīlh ē cāmaxquī'lh.

³¹ Palaj tunca huā'mā' tza'la hua'chi tzej talacahuāna'nli ē talakapasli ē xla' cālaksputni'lh.

³² Xlaca'n talāhuanilh:

—¿Ē chā jā ixlīcāna' quina'n līpāxuhua'j a'cxni' ix-quincāmāsu'yuni'tēlhayān ixtachihuīn Dios?

³³ Xamaktin tachi'papāl ixtejca'n. Jā tatamakapalīlh nūn macsti'na'j. Tataspi'tpāl nac Jerusalén ē cātā'lāpāxtokli kelhacāujtin apóstoles jā ixtatakēstoknī't ē ā'makapitzīn. ³⁴ Cāhuanica huā'mā' chā'tu':

—Ixlīcāna' lacastālcuana'nli Māpa'ksīni'. Tasu'yuni'lh Simón.

³⁵ Palaj tunca xlaca'n cāhuanilh chī cā'a'kspulalh nac tej ē chī talakapasli Jesús a'cxni' māpitzīlh pāntzīn.

Jesús cātasu'yuni'lh īscujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23

³⁶ A'cxni' ixtalīchihiuīna'mā'nalhcus tzamā', a'cxni' Jesús tāyalh na ixpu'na'i'tātca'n. Cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

³⁷ Cāmekē'klhaca ē tajicua'nli ē ixtapuhuan ixtalak-tzī'mā'nalh espīritu. ³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? ¿Tū ixpālacata xtum puhua'nā'tit mina'cstuca'n? ³⁹ Calaktzī'ntit quimacani'n ē quintujanī'n. Naquilālakapasāuj. Caquilāxa'mauj ē caquilālaktzī'uj. Espīritu jā ka'lhī quinīt ē lucut chuntza' chī quit.

⁴⁰ A'cxni' chuntza' cāhuanilh, cāmāsu'yuni'lh ixmacani'n ē ixtujanī'n. ⁴¹ Masqui līpāxuhua talaktzī'lh, jāla ta'a'ka'ī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē huī'lh līhua't?

⁴² Palaj tunca maxquī'ca pītzu'na'j xatatzī'li' squī'ti' ē pītzu'na'j xatachu'cu cera tū ka'lhī xaxcān. ⁴³ Xla' mak-tīni'lh ē hua'kō'lh na ixlacatīnca'n. ⁴⁴ Ā'līstān cāhuanilh:

—Tū quina'kspulalh ū'tza' tū iccāhuanin a'cxni' xa'ic-cātā'latlā'huanān. Ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios quimpālaca-ta, jā tzo'knulh Moisés ē profetas ē jā huanican Salmos.

⁴⁵ Palaj tunca cāmāasca'tīlh ixtachihuīn Dios.

⁴⁶ Cāhuanilh:

—Chuntza' tatzō'kni'. Ixlacasqui'nca nanī Cristo tī Dios hui'līnīt ixlīmakapūtaxtūnu'. Ixlacasqui'nca ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālanca'na'n jā tahui'lāna'ncha' nīnī'n. ⁴⁷ Ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'kō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuīt xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ixpālacata Cristo. Natzucucan nac Jerusalén ē nacāhuanikō'can ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can.

⁴⁸ Hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tzamā' catūhuālh ixpālacata laktzī'nkō'tit. ⁴⁹ Chuhua'j calaktzī'ntit. Na'iccāmacamini'yān tū huanli quinTāta'. Natachokoyā'tit huā'tzā' nac Jerusalén hasta a'cxni' namaktīni'nā'tit lītli'huī'qui tū xala' nac a'kapūn.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Mr. 16:19-20

⁵⁰ Palaj tunca Jesús cālē'lh īscujnu'nī'n nac tej hasta nac Betania ē makayāhualh ixmacani'n ē cāsīcua'lanāt-lahualh. ⁵¹ Līhuan iccāsīcua'lanātlahuamā'lh, tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n ē lē'nca nac a'kapūn. ⁵² Xlaca'n talaktaquilhpūtalh ē ā'līstān līpāxuhua tataspi'tli nac Jerusalén. ⁵³ Pō'ktu quilhtamacuj ixtahui'lāna'lh xaka'tla' nac templo natamāka'tlī Dios. Amén.

Juan

Ixtachihuīn Dios quītachi'xcuhuī'lichi nac cā'quilhtamacuj

1 A'cxni' jāna'j ixcāxui'līcan cā'quilhtamacuj, ix-uī'lhtza' chā'tin tī tzamā' Tachihuīn. Chuntza' huanican ixpālacata ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān Dios. Xla' ixtā'huī'lacha' Dios. Xla' ū'tza' Dios. 2 Xapūla ixtā'huī'lh Dios. 3 Tzamā' Tachihuīn cāxui'līlh ixlīpō'ktu tū a'nan; jā tū ixa'nal' palh jā cahualh ū'tza'. 4 Ū'tza' māstā' latamat ē chuntza' lītaxtulh a'ktin taxkaket ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. 5 Ū'tza' chī a'ktin taxkaket tū māxkakēni'n a'ntza' jā nac cā'pucsua'. Skāhuī'ni' xala' nac cā'pucsua' ē jāla skāhuī' taxkaket.

6 Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Juan, tī Dios macamilh. 7 Xla' milh nalīchihuīna'n tī huanican taxkaket ē milh nacālīmaxquī' talacapāstacni' tachi'xcuhuī't nata'a'ka'ī'ni' tī huanican taxkaket. 8 Juan jā ū'tza' taxkaket. Xla' xmān quīmāsu'yuchi huā'mā' tī ixlīcāna' taxkaket. 9 Tī ixlīcāna' taxkaket ixmimā'lhcus nac cā'quilhtamacuj. Xla' cāmāxkakēni'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

10 Xla' milh nac cā'quilhtamacuj. Masqui ū'tza' cāxui'līlh cā'quilhtamacuj, tachi'xcuhuī't jā talakapasli. 11 Tī ixla' ticālakmilh ē jā tamaktīni'nli. 12 Makapitzīn ta'a'ka'ī'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh, xla' cāmāxquī'lh lītlī'huī'qui natalītaxtu ixlacstīn Dios. 13 Chī talīlacatuncuhuī' ixlacstīn Dios, jā chī talīlacatuncuhuī' ixcamana'ca'n tachi'xcuhuī't. Ixlacstīn Dios jā chī a'ktin ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh ixpālacata ixtapāxuānca'n ē ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' tī cāmāxquī' ixlatamatca'n ixlacstīn.

14 Tī huanican Tachihuīn, xla' quītachi'xcuhuī'lichi nac cā'quilhtamacuj. Xla' ixquincātā'huī'lan. Iclaktzī'uj chī ka'lhī lītlī'huī'qui. Huā'mā' lītlī'huī'qui ū'tza' ixla' tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. Xla' lakalhu'manīni'n ē pō'ktu tū huanli ū'tza' ixlīcāna'. 15 Juan līchihuīna'nli ē huanli: —Ū'tza' huā'mā' tī iclīchihuīna'nli a'cxni' icuanli tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Xla' ix-uī'lhtza' a'cxni' quit iclatatuncuhuī'lh.

16 Quincātlahuani'nī'ta'n lhūhua' talakalhu'mān, ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. 17 Moisés quincāmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Jesucristo quincāmāca'tzīni'yān tū ixlīcāna' ē chī quincālakalhu'manān Dios. 18 Jā tī laktzī'nī't Dios nūn maktin. Tī ixlīmān ī'Ska'ta' tī Dios pāxquī', ū'tza' quincāmāsu'yuni'nī'ta'n Dios.

Juan līchihuīna'nli Jesucristo

Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17

19 Israelitas xalanī'n nac Jerusalén talakmacamilh Juan makapitzīn pālejni' ē levitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh Juan tīchu xla'. 20 Juan cālīmāsu'yulh ē cāhuanilh:

—Jā quit Cristo.

21 Takelhasqui'nīpāl'h:

—¿Tīchu hui'x? ¿Ē hui'x ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Elías?

Juan huanli:

—Jā quit.

Takelhasqui'nīpāl'h:

—¿Ē hui'x ixa'kchihuīna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

Xla' kelhtīni'lh:

—Jā quit.

22 Takelhasqui'nīpāl'h:

—¿Tīchu hui'x? Caquilāhuaniuj ē chuntza' na'ic-cāhuaniyāuj tī quincātamacaminī'ta'n. ¿Tīchu hui'x?

23 Juan cākelhtīlh:

—Quit hua'chi tī palha' na'icuan nac cā'tzaya'nca ti'ya't: “Cacāxtlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n ē nakex-pa'tā'tit Māpa'ksīni' a'cxni' namin.” Chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Isaías, a'cxni' huanli: Camālaksajtīt ixtej Māpa'ksīni'.

24 Nā ixtahui'lāna'lh makapitzīn fariseos tī ixcālak-macaminī't Juan. 25 Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata mā'kpaxīni'mpā't palh jā Cristo hui'x, nūn Elías, nūn ixa'kchihuīna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

26 Juan cāhuanilh:

—Quit iclīmā'kpaxīni'n xcān. Huā'tzā' huī'lh chā'tin tī jā lakapasā'tit. Nā xla' namā'kpaxīni'n. 27 Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīchī'can ixcaclhi'.

28 Pō'ktu huā'mā' a'kspulalh nac Betábara tuntacut nac Jordán, jā ixmā'kpaxīni'n Juan.

Jesús ixTamālacnūn Dios

29 Ixlīlakalī Juan laktzī'lh Jesús ixlaktalacatzuna'jītēlha ē cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Calaktzī'ntit tī mimā'lh. Ū'tza' tī macaminī't Dios ē ū'tza' huanican ixTamālacnūn Dios. Ū'tza' namāpānū quincuentaca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. 30 Ū'tza' iclīchihuīna'nli a'cxni' iccāhuanin: “Tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit ixpālacata xla' ixuī'lhtza' a'cxni' quit iclatatuncuhuī'lh.” 31 Masqui quit jāna'j

xa'iclakapasa, quit icminī't iclīmā'kpaxīni'n xcān ixpāla-cata tachi'xcuhuī't nataca'tzī Dios macamilh tī icpūlanī'nī't.

³² Nā cāhuanilh Juan:

—Quit iclaktzī'lh Espīritu Santo tī yujchi ē chilh na ixa'cpūn Jesús. Espīritu Santo tasu'yulh hua'chi a'ktin tanzasnān. ³³ Xapūla quit jā xa'icca'tzī tīchu xla'. Qui-huanilh Dios tī quimacā'lh na'iclīmā'kpaxīni'n xcān. Dios quihuanilh: "Nalaktzī'na' nayujāchi Espīritu Santo ē nachin na ixa'cpūn chā'tin. Huā'mā' chī'xcu' ū'tza' tī līmā'kpaxīni'n Espīritu Santo." ³⁴ Iclaktzī'nī'ttza' chī qui-huanicanī't. Ū'tza' iclīmāsu'yu quit ū'tza' huā'mā' tī'Ska'ta' Dios.

Xapūla tīscujnu'nī'n Jesús

³⁵ Ixlīlakalī huampala Juan ixcātā'layālh chā'tu' tīscu-jnu'nī'n. ³⁶ Laktzī'lh ixtētaxtumā'lh Jesús. Juan laktzī'lh Jesús ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī macamilh Dios ē tī huanican ix-Tamālacnūn Dios.

³⁷ Chā'tu' tīscujnu'nī'n Juan takexmatli ē tastālani'lh Jesús. ³⁸ Jesús talakspi'tli ē cālaktzī'lh ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:

—¿Tū putzayā'tit?

Xlaca'n tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā hui'la'?

³⁹ Jesús cākelhtīl:

—Cata'ntit ē calaktzī'ntit.

Tatā'a'lh ē talaktzī'lh jā ixuī'lh. Kōtanūtza' hua'chi maktā'ti'tza' ixuanī't, ē chuntza' a'ntza' tatachokolh tza-mā' quilhtamacuj.

⁴⁰ Tzamā' chā'tu' tī tastālani'lh Jesús ixpālacata tū ix-cāhuaninī't Juan, chā'tin ixuanican Andrés, ixtā'tin Simón Pedro. ⁴¹ Palaj tunca Andrés putzalh ixtā'tin tī ixuanican Simón ē huanilh:

—Ictā'lāpāxtokuitza' Mesías. (Ū'tza' huanicu'tun: Cristo tī lacsacnī't Dios.)

⁴² Andrés tā'a'lh Simón talaktzī'n Jesús. A'cxni' Jesús laktzī'lh Simón ē huanilh:

—Hui'x Simón, ixka'hua'cha Jonás. Hui'x nahuanica'na' Cefas. (Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun: Pedro ē nā chihuix.)

Jesús cāta'sani'lh Felipe ē Natanael

⁴³ Ixlīlakalī huampala Jesús ixa'ncu'tun jā huanican Galilea. Tā'lāpāxtokli Felipe ē huanilh:

—Caquistāla'ni'.

⁴⁴ Huā'mā' Felipe xala' nac Betsaida ixuanī't ē nā xala' a'ntza' Andrés ē Pedro. ⁴⁵ Felipe laka'lh Natanael ē huanilh:

—Iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā Moisés tzo'kli līmāpa'ksīn ē jā tatzo'knulh profetas. Xla' ū'tza' Jesús, ixka'hua'cha José xala' nac Nazaret.

⁴⁶ Natanael huanli:

—¿Ē tzē nataxtu tū xatze nac Nazaret?

Felipe kelhtīl:

—Cata't ē calaktzī'.

⁴⁷ Jesús laktzī'lh Natanael lakmimā'lh ē līhuanli:

—Tī mimā'lh ū'tza' tzeyā israelita. Xla' jā a'kskāhuī'nin.

⁴⁸ Natanael kelhasqui'nīl:

—¿Chī quilīlakapasti?

Jesús huanilh:

—Quit iclaktzī'nī'ta'ntza' xapūla na ixtampīn nac ka'tla' qui'hui' a'cxni' jāna'j ixā'ta'sani'yān Felipe.

⁴⁹ Natanael kelhtīl:

—Mākelhtahua'kē'ni', hui'x tī'Ska'ta' Dios; hui'x puxcu' nalītahui'la'ya' nac Israel.

⁵⁰ Jesús kelhtīl:

—Quina'ka'tī'ni'ya' xmān ixpālacata icuanin iclak-tzī'nī'ta'n na ixtampīn nac qui'hui'. Nalaktzī'na'cus ā'chulā' xalaka'tla' tū na'ictlahua.

⁵¹ Nā huanli Jesús:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit a'kapūn laquī'yālh, ē āngeles tī nacāmacamin Dios. Xlaca'n natatahua'ca' ē natayujāchi na ixa'cpūn Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n.

Tamakaxtokca nac Caná

2 Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamakaxtokca nac a'ktin cā'lacchicni' jā huanican Caná, nac Galilea. Ixtzī' Jesús a'ntza' ixuī'lh. ² Nā ixuanicanī't na'a'n Jesús ē tīscujnu'nī'n. ³ Sputli xaxcān uva, ē ixtzī' Jesús huanilh:

—Jātza' tū xaxcān uva.

⁴ Jesús kelhtīl:

—¿Tū ixpālacata quihuanī'ya' huā'mā', Nā? Jāna'j tzu-cu tū quilītlahuat nahuan.

⁵ Ixtzī' cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nal:

—Catlahua'tit ixlīpō'ktu tū xla' nacāhuaniyān.

⁶ Ixuī'lh pāchāxan tlāmam ixla' chihuix tū ixtamaclacascu'ni' israelitas a'cxni' ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. (Ixta'a'ka'tī palh maklhūhua' ixtamakacha'ka'n, chuntza' natalītaxtu lactze na ixlacatīn Dios.) Pātunu' tlāmam ixtalītatsumā'lh pātu' o pātu'tun pūxka'tni'. ⁷ Jesús cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nal:

—Cacālimātzuma'tit xcān tzamā' tlāmam.

Chuntza' xlaca'n tamātzumalh. ⁸ Jesús cāhuanilh:

—Camācututit macsti'na'j ē calīpini'tit tī cuenta lanī' ixla' cā'tani'.

⁹ Xla' kelhuāna'lh. Xaxcāntza' uva ixuanī't. Xla' jā ix-ca'tzī palh xcān ixuanī't ē ixtalakpalīnī'ttza'. Ixtaca'tzī xmān tī ixtamacascujmā'nal, ixpālacata ū'tunu'n ixtamojōnī't xcān. Chī'xcu' tī cuenta lanī' cā'tani' ta'sani'lh tī ixtamāxtokmā'lh ¹⁰ ē huanilh:

—Tahui'lat xapūla cāmaxquī'can tī cāta'sani'canī't xatze xaxcān uva. Ā'līstān, a'cxni' tzejtza' tako'tnī't tī cāta'sani'canī't, cāmaxquī'can tū jā xatze. Ē hui'x ā'xmān māstā'pā't tū xatze.

¹¹ Ū'tza' huā'mā' tū tlhualh Jesús nac Caná nac Galilea, ū'tza' xapūla lī'a'cnīn. Chuntza' līmāsu'yulh ixlītlī'hui'qui. I'scujnu'nī'n talī'a'ka'tī'lh.

¹² Ā'līstān Jesús a'lh nac Capernaum. Tatā'a'lh ixtzī' ē ixtā'timīn ē tīscujnu'nī'n. A'ntza' jā lakma'j tatahuī'lh.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46

¹³ Ixtalacatzuna'jīmā'lh ixcā'tani'ca'n lī'israelitas tū huanican pascua. Jesús a'lh nac cā'lacchicni' jā huanicān Jerusalén. ¹⁴ Tanū'lh xaka'tla' nac templo. A'ntza' cālaktzī'lh tī ixtastā'mā'nal' huācax ē borregos ē tantzasnān, ē ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh na ixmesaca'n jā ixpūpakxtucan tumīn. ¹⁵ Jesús tlahualh a'ktin lītasno'knu' i'xla' ko'xka', ē cālītansno'kxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n nā borregos nā huācax. Cā-makpūspi'tni'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nal' tumīn, ē cāmaka'ni'kō'lh ixtumīnca'n. ¹⁶ Cāhuanilh stā'na'nī'n tantzasnān:

—Camāxtutit tzamā' huā'tzā'. Jā calīmāxtutit lītāmāuj na ixchic quinTāta'.

¹⁷ Ī'scujnu'nī'n talīlacapāstacli chuntza' chī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Iclacasqui'n calakachi'xcuhuī'ca ixchic Dios.

Ū'tza' iclacasqui'n quit.

¹⁸ Israelitas tahuanih:

—¿Ē ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn natlahua'ya' huā'mā'? Caquilātlahuani'uj a'ktin lī'a'cnīn ē chuntza' na'ic-ca'tziyāuj palh hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn nacāmāxtuya' animalh xaka'tla' nac templo.

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Calactlahua'tit tzamā' chic ē ixlītu'tuma'j na'iclicāxt-lahuapalakō'.

²⁰ Israelitas takelhtīh:

—Tu'pu'xamachāxan cā'ta līcāxtlahuakō'ca huā'mā' templo. ¿Ē hui'x tzē nalīcāxtlahuakō'ya' a'ktu'tun quilhtamacuj?

²¹ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús ixlīchihuīna'mā'lh ixmacni'. ²² Ī'scujnu'nī'n talacapāstacli ixtachihuīn Jesús a'cxni' lacastālancuana'nli. Ta'a'ka'ī'lh tū ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ā'nā tū huanli Jesús.

Jesús cālākapaskō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

²³ Nac Jerusalén i'xlamā'lh cā'tani' tū huanican pascua. Jesús ixui'lacha' ē a'ntza' tlahualh lhūhua' lī'a'cnīn. Ū'tza' lhūhua' talī'a'ka'ī'ni'lh Jesús. ²⁴ Jesús ixcālākapaskō' ixlīpō'ktuca'n, ē xla' ixca'tzī makapitzīn ix-ta'a'ka'ī' ē ā'makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'. ²⁵ Jā ixlacasqui'nca nahuanican ixtalacapāstacni'ca'n. Xla' cālākapasni'kō' ixtalacapāstacni'ca'n.

Jesús ē Nicodemo

3 Ixuī'lh chā'tin fariseo ixtacuhuīni' Nicodemo. Xapuxcu' israelitas ixuanī't. ² A'ktin tzi'sni' xla' lakmilh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ca'tziyāuj Dios macaminī'ta'n namāsu'yu'ya'. Jā tī tī tzē tlahua lī'a'cnīn tū hui'x tlahua'ya' palh jā Dios macaminī't.

³ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Tī jā catilacatuncuhuī'pāl' jāla catitā'tapa'ksīh Dios.

⁴ Nicodemo kelhasqui'nīh:

—¿Chī nalīlacatuncuhuī'pala chā'tin tī kōlu'tza'? Jāla natanūpala na ixpūlacni' ixtzī' ē nalīlacatuncuhuī'pala.

⁵ Jesús huanli:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Palh tī jā līlacatuncuhuī' xcān ē ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, jāla catitā'tapa'ksīh Dios.

⁶ Tī ixlacstīn tachi'xcuhuī't, ū'tza' ka'lhī ixquinī ē ixlucut. Tī ka'lhī xasāsti' ixlamatat ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo, ū'tza' ka'lhī ixEspīritu Dios. ⁷ Jā calī'a'cni' tū icuaniyān: "Ixlacasqui'nca nalacatuncuhuī'pala'yā'tit ē chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milamatatca'n milīpō'ktuca'n." ⁸ Ū'ni' a'n calhāxcuhuāh. Xmān kexpa'ta' chī macasānan ē hui'x jā ca'tziya' jāchu mincha' ē jāchu a'mā'lh. Nā chuntza' jā ca'tziya' chī nalīlīlacatuncuhuī'pala chā'tin chī'xcu' ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo ē naka'lhī xasāsti' ixlamatat.

⁹ Nicodemo kelhasqui'nīpāl'h:

—¿Chī līla huā'mā'?

¹⁰ Jesús huanli:

—¿Ē jā ca'tziya' hui'x huā'mā'? Hui'x chā'tin mākelhtahua'kē'ni' nac Israel. ¹¹ Ixlicāna' tū icuaniyān. Iclīchi-huīna'nāuj tū icca'tziyāuj ē icuanāuj tū iclaktzī'ni'tauj. Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit tū icuanāuj. ¹² Hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj a'cxni' quit iccālītā'chihuīna'nān tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jā quintilā'a'ka'ī'ni'uj palh na'iccālītā'chihuīna'nān tū xala' nac a'kapūn.

¹³ Nūn chā'tin lakapasna'n nac a'kapūn, xmān quit. Xa'icui'lacha' a'cxni' jāna'j xa'icā'yujachi ē ū'tza' iclīlakapasna'n. Quit Chi'xcu' xala' Tāhlmā'n. ¹⁴ Chuntza' chī Moisés līmā'kayāhualh qui'hui' lūhua' nac cā'tzaya'nca ti'ya't, nā chuntza' ixlacasqui'nca naquimā'kayāhuacan quit nac cruz. Quit Chi'xcu' xala' Tāhlmā'n. ¹⁵ Chuntza', ixlīpō'ktuca'n tī quintalīpāhuan nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspu'tli.

Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

¹⁶ Jesús cāhuanipāl'h:

—Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' līmāstā'lh tī ixlīmān ī'Ska'ta' ē chuntza' tī natalīpāhuan xla', xlaca'n jā makstin catitaspu'tli. Nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā ka'lhī ixlīspu'tni'. ¹⁷ Dios macamilh ī'Ska'ta' nac cā'quilhtamacuj. Jā macamilh nacāmākapātīnīn. Macamilh nacālīmakapūtaxtū.

¹⁸ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n jā caticā-makapātīnīnca. Tī jā talīpāhuan, nacāmākapātīnīncan ixpālacata jā talīpāhuanli tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios.

¹⁹ Milh nac cā'quilhtamacuj tī taxkaket ixpālacata namāsu'yu' tū ixlīcāna'. Makapitzīn jā ixtalakatī taxkaket. Ā'chulā' talakatīh jā cā'pucsua' ixpālacata ixtatlahuacu'tun tū jā tze. Ū'tza' nacālīmakapātīnīncan.

²⁰ Pō'ktu tī tatlaha tū jā tze jā talakatī taxkaket ē jā tatalacatzuna'jīcu'tun nac taxkaket ixpālacata jā tala-casqui'n nacālaktzī'ncan chī tatlahaumā'nal' tū jā tze.

²¹ Tī tatlaha tū tze, xlaca'n tatalacatzuna'jī nac taxkaket ixpālacata nacālaktzī'ncan tatlahaumā'nal' tū Dios lacasqui'n.

Juan Mā'kpaxīni' līchihuīna'mpāl̄h Jesús

²² Ālīstān Jesús a'lh nac Judea ē tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n. A'ntza' tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixmā'kpaxīni'mā'lh. ²³ Nā Juan nā ixmā'kpaxīni'n nac Enón na ixlacatzuna'j Salīm ixpālacata a'ntza' ixmā'lh ka'tla' xcān. Tachi'xcuui't ixtalakchin ē ixta'a'kpaxa. ²⁴ Jāna'j ixmānūcan Juan nac pūlāchī'n.

²⁵ Makapitzīn ixchi'xcuui'n Juan tatzuculh tatā'lāhuanī ā'makapitzīn israelitas ixpālacata chī mā'kpaxīni'ncan ē palh Dios laktzī'n ā'chulā' xatze catīhuālh a'cxni' a'kpaxa. ²⁶ Talaka'lh Juan ē tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿pāstaca' chi'xcu' tī ixtā'hui'lāchi ixtuntacut nac Jordán ē tī līchihuī'na'? Chuhua'j nā xla' mā'kpaxīni'mā'lh ē ū'tza' lhūhua' talakminkō'.

²⁷ Juan cākelhtīlh:

—Chā'tin chi'xcu' ka'lhī xmān tū Dios maxquī'.

²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī icuanli: "Jā quit Cristo. Xmān quimacaminca'ni' na'icpūlani'." ²⁹ A'cxni' chā'tin chi'xcu' tamakaxtoka, ixta'tza' tlahua tasqui'ni'. Ixamigo pāx-tūtāya ē kexmata ē līpāxuhua tū līchihuīna'n. Nā chuntza' quit iclīpāxuhua chī talakmin Jesús. ³⁰ Ixla-casqui'nca ā'chulā' natastālani'kō' Jesús ē jā quit.

Tī mincha' nac a'kapūn

³¹ Tī minī'ta'ncha' nac a'kapūn, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. Tī talacatuncuui' nac cā'quilhtamacuj, ū'tunu'n xala' nac cā'quilhtamacuj ē xmān talīchihuīna'n tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Tī mincha' nac a'kapūn, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. ³² Masqui xla' līchihuīna'n tū laktzī'nī't ē tū kexmatnī't, jā tī chā'tin a'ka'tī tū huan. ³³ Palh tī a'ka'tī ixtachihuīn tī mincha' nac a'kapūn, ū'tza' līta-su'yu ixlīcāna' tū huan Dios. ³⁴ Tī Dios macamilh, xla' līchihuīna'n ixtachihuīn ixpālacata Dios līpāxuhua māstā' Espīritu Santo. ³⁵ XaTāta' pāxquī' ī'Ska'ta' ē macamaxquī'kō'lh pō'ktu ē ū'tza' namāpa'ksikō'. ³⁶ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlata-matca'n tū jā catilakspūtlī. Tī jā talīpāhuan, xla'ca'n jā catitaka'lhīlh xasāsti' ixlatamatca'n. Dios nacā-makapātīnīn.

Jesús ē chā'tin puscāt xala' nac Samaria

4 Fariseos ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza' Jesús ā'chulā' lhūhua' ixtastālani' ē ixcāmā'kpaxīmā'lh, ē jā Juan. ² Jesús jā ixmā'kpaxīni'n; xmān ī'scujnu'nī'n ū'tunu'n ixtamā'kpaxīni'n. ³ A'cxni' Jesús ca'tzīlh fariseos ixcāmā-ca'tzīnīcanī'ttza', Jesús taxtulh nac Judea ē a'lh nac Galilea.

⁴ Ixtej Galilea tētaxtu nac Samaria. ⁵ A'cxni' Jesús ixtē-taxtumā'lh jā ixtapa'ksīni' nac Samaria, chā'lh nac Sicar a'ktin cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j ti'ya't tū Jacob ix-maxquī'nī't ixka'hua'cha tī ixuanican José. ⁶ A'ntza' ix-ū'lh a'ktin mu'sni' tū makāstza' ixta' ixuanī't Jacob. A'cxni' tastu'nūt ixuanī't, Jesús chā'lh nac mu'sni'. Makat ixminī'ta'ncha', ē ū'tza' ixlītlakua'nī't. A'ntza'

tahuī'lh na ixquilhtūn mu'sni'. ⁷ Jā ixlīna'j lakchilh chā'tin puscāt xala' nac Samaria namācutu xcān. Jesús huanilh:

—Quintā'hua' mixcān.

⁸ Ī'scujnu'nī'n ixta'a'nī't nac cā'lacchicni' natatamāhua ixlīhua'ca'n. ⁹ Tzamā' puscāt samaritana huanilh Jesús:

—Hui'x israelita ē quit samaritana. ¿Chī quilīsqi'ni'ya' xcān? (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas ē samaritanos jā ixtalālaktzī'ncu'tun.)

¹⁰ Jesús kelhtīlh:

—Ca'tzīya' cahuālh tū Dios māstā' ē tī squi'ni'mā'n xcān, hui'x ixquisqui'ni' xatze xcān ē quit xa'icmax-quī'n.

¹¹ Puscāt huanilh:

—Hui'x jā ka'lhī'ya' tū napūmācutuya' ē xcān pūlh-mā'n tojōmā'cha'. ¿Jāchu nataya'ya' xatze xcān? ¹² Tī quimpapca'n Jacob quincāmāxtekni'n huā'mā' mu'sni'. Ā'tzā' ixtako'tnun Jacob ē ixlacstīn ē ixanimalh. ¿Ē hui'x ā'chulā' ka'tla' ē jā Jacob?

¹³ Jesús huanilh:

—Ixlīpō'ktu tī natahua' huā'mā' xcān, natakelpūtī-pala. ¹⁴ Tī natahua' xcān tū na'iccāmāxquī', xla'ca'n jā'tza' maktin catitakelpūtīpāl̄h. Tzamā' xcān tū na'ic-cāmāxquī' nala hua'chi mu'sni' na ixpūlacni'ca'n, ē nacāmāxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

¹⁵ Puscāt huanilh:

—Caquima'xqui' huā'mā' xcān ē chuntza' jā'tza' maktin ictikelpūtīlh ē jā'tza' ictimilh na'ictaya xcān huā'tzā'.

¹⁶ Jesús huanilh:

—Caquīta'sa'ni' minkōlu' ē cata'ntit.

¹⁷ Puscāt kelhtīlh:

—Jā icka'lhī quinkōlu'.

Jesús huanilh:

—Ixlīcāna' tū hua'na' jā ka'lhī'ya' minkōlu'. ¹⁸ Hui'x cā-ka'lhī'nī'ta' kelhaquitzis chi'xcuui'n. Tī tā'hui'la' chuhua'j jā minkōlu'. Ixlīcāna' tū huanī'ta'.

¹⁹ Puscāt huanilh:

—Hui'x ixa'kchihuīna' Dios. Chuntza' tasu'yu.

²⁰ Quinapapana'ca'n samaritanos ixtamakapāxūī Dios huā'tzā' nac sipej. Hui'xina'n israelitas hua'nā'tit xmān nac Jerusalén tzē namakapāxūīcan Dios.

²¹ Jesús kelhtīlh:

—Ca'a'ka'ī' tū na'icuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā'tza' catimaclacasqui'nca na'a'ncan namakapāxūīcan Dios nac sipej ē jā nac Jerusalén.

²² Hui'xina'n samaritanos jā lakapasā'tit tī makapāx-ūī'yā'tit. Quina'n iclakapasāuj tī icmakapāxūīyāuj. Tī namakapūtaxtūnu'n, xla' ū'tza' chā'tin israelita. ²³ Chilh-tza' quilhtamacuj a'cxni' tī tzej tamakapāxūī Dios natalīmakapāxūī ixlīpō'ktu ixlīstacna'ca'n ē nata'a'ka'tī ixtachihuīn Dios. Dios lacasqui'n chuntza' nalīmakapāx-ūīcan. ²⁴ Dios lakahuan masqui jā tasu'yu. Ixla-casqui'nca tachi'xcuui't natalīmakapāxūī pō'ktu ixlīstacna'ca'n; ē ixlacasqui'nca nata'a'ka'tī ixtachihuīn. Chuntza' tzej natalīmakapāxūī Dios.

²⁵ Puscāt huanilh:

—Quit icca'tzī namin Mesías tī huanican Cristo tī Dios lacsacnī't ē līhui'līlh ixlīmakapūtāxtūnu'. Xla' naquincāhuanikō'yān ixlīpō'ktu a'cxni' namin.

²⁶ Jesús huanilh:

—Ū'tza' quit tī tā'chihuīna'mā'n.

²⁷ Palaj tunca tachilh ī'scujnu'nī'n. Talī'a'cnīni'lh ixtā'chihuīna'mā'lh Jesús chā'tin puscāt. Nūn chā'tin kelhasqui'nīlh: "¿Tū lacasqui'na?" Jā kelhasqui'nīca: "¿Tū lītā'chihuīna'mpā't tzamā' puscāt?" ²⁸ Puscāt hui'līlh ixtlāmam ē a'lh nac cā'lacchicni' ē cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

²⁹ —Capintit laktzī'nā'tit chā'tin chi'xcu' tī qui-huanikō'lh ixlīpō'ktu tū ictlahuanī't. Palhāsā' ū'tza' tī Cristo.

³⁰ Tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaka'n Jesús.

³¹ A'cxni' ixtamimā'nalh tachi'xcuhuī't, ī'scujnu'nī'n Jesús tahuanihl:

—Māpa'ksīni', catihua'ya' macsti'na'j.

³² Xla' cāhuanilh:

—Quit icka'lhī quilīhua' tū jā lakapasā'tit.

³³ Scujnu'nī'n talākelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'lh tī quixtekni'chitza' ixlīhua'?

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Quit ictlahuacu'tun ixlīmāpa'ksīn quinTāta' tī quimacaminī't, ē ictlahuakō'cu'tun tū quilīmacaminī't. Ū'tza' huā'mā' quit quilīhua'. ³⁵ Hui'xina'n hua'nā'tit: "Sputacus a'ktā'ti' mālhcuyu' nalanāna'n." Quit iccāhuaniyān: Calaktzī'ntit tachi'xcuhuī't. Talacapatēlha nata'a'ka'ī' quintachihuīn. ³⁶ Tī scuja maxquī'can ixtatlaj. Nā chuntza' tī quintatā'scuj. Makapitzīn ta'a'ka'ī' ē ū'tza' ixtatlajca'n tī quintatā'scuj. Tī ta'a'ka'ī'nī't quintachihuīn, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlātamatca'n tū jā catilakspu'tli. Ū'tza' natalīpāxuhua tī tamāsu'yulh quintachihuīn xapūla ē tī tamāsu'yulh ā'līstān. ³⁷ Ixlīcāna' chī tahanan: "Chā'tin cha'n ē ā'chā'tin ī'nin." ³⁸ Quit iccāmacā'nī'ta'n na'ī'ninā'tit hui'xina'n jā jā cha'nī'ta'ntit hui'xina'n. Na'ī'ninā'tit jā tascujli ā'makapitzīn. Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tī cāmāca'tzīnīcanī'ttza' macsti'na'j quintachihuīn. Xla'ca'n nata'a'ka'ī' —huanli Jesús.

³⁹ Lhūhua' samaritanos xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ta'a'ka'ī'nī'lh Jesús ixpālacata tū ixuanī't tzamā' puscāt: "Quihuanikō'lh ixlīpō'ktu tū ictlahuanī't quit."

⁴⁰ Chuntza' samaritanos, a'cxni' talakchilh Jesús, tahuanihl cacātā'tamakxtekli ū'tunu'n. Xla' tachokolh a'ktu' quilhtamacuj. ⁴¹ Lhūhua' ta'a'ka'ī'lh a'cxni' takexmatli tū huanli xla'. ⁴² Xla'ca'n tahuanihl tzamā' puscāt:

—Chuhua'j jā xmān ixpālacata mintachihuīn ica'ka'ī'yāuj. Quina'n iclīlaktzī'uj quilakastapunca'n ē ickexmatnī'tauj tū huan xla'. Ixlīcāna' palh ū'tza' Cristo tī nacāmakapūtāxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

Jesús mātzeyīlh ixka'hua'cha chā'tin māpa'ksīni'

⁴³ Ixlī'a'ktu' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac Samaria ē a'lh nac Galilea. ⁴⁴ Jesús huanli chā'tin a'kchihuīna' jā lakachi'xcuhuī'can na ixtā'chicni'. ⁴⁵ A'cxni' Jesús chilh nac Galilea, līpāxuhua talaktzī'lh xalanī'n nac Galilea. Xla'ca'n ixtaquīlanī't nac Jerusalén jā ixlāmā'lh cā'tani'

tū huanican pascua, ē ixtalaktzī'nkō'nī'ttza' lhūhua' tū quītlahualh Jesús.

⁴⁶ Jesús mimpāl h nac Caná, nac Galilea, a'ntza' jā līmāxtulh xaxcān uva. Ixlacatzuna'j Caná, nac a'ktin cā'lacchicni' tū huanican Capernaum, ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtā'scujmā'lh puxcu'. Ixka'hua'cha ixta'jatata. ⁴⁷ A'cxni' ca'tzīlh ixtaxtunī'ttza' Jesús nac Judea ē ixuī'lacha'tza' nac Galilea, palaj tunca xatāta' a'lh laktzī'n Jesús ē huanilh ca'a'lh na ixchic namātzeyī ixka'hua'cha tī ixnīmā'lh'tza'. ⁴⁸ Jesús huanilh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh jā nalaktzī'nā'tit lī'a'cnīn.

⁴⁹ Tzamā' chi'xcu' huanilh:

—Capit na quinchic līhuan jā nanī quinka'hua'cha.

⁵⁰ Jesús huanilh:

—Capinchitza' na minchic. Minka'hua'cha tzeyanlītza'.

Tzamā' chi'xcu' a'ka'ī'lh tū huanilh Jesús ē a'lh.

⁵¹ A'cxni' ixchintēlha na ixchic, ixtasācu'a'n palaj tunca tataxtulh ta'a'lh talāpāxtoka ē tahuanihl:

—Minka'hua'cha tzeyanlītza'.

⁵² Cākelhasqui'nīlh tuchūyā hora tzuculh tzeyan. Tahuanihl:

—Huā' kōtan maktin hora kōtanū tapānūni'lh macscut.

⁵³ Xatāta' palaj tunca ca'tzīlh chu ū'tza' tzamā' hora a'cxni' huanilh Jesús: "Minka'hua'cha tzeyanlītza'." Ū'tza' lī'a'ka'ī'nī'lh Jesús tzamā' chi'xcu' ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic.

⁵⁴ Ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús a'cxni' mincha' nac Judea ē chā'lh nac Galilea.

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' xala' nac Betesda

5 Jā makās ā'līstān israelitas talītzuculh cā'tani'.

Jesús a'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén jā ixlāmā'lh cā'tani'. ² Nac Jerusalén, ixuī'lh a'ktin mu'sni' na ixlacatzuna'j jā ixtalactanū borregos. Tzamā' mu'sni' ixuanican Betesda. Ū'tza' ixtachihuīn hebreo. Ixyāhuacanī'ttza' ixa'cchic tū ixka'lhī a'kquitzis ixtanquilhtīn.

³ A'ntza' ixtamā'nalh lhūhua' ta'jatatlānī'n ē tī lakatzī'nī'n ē tī jā tze ixtujanca'n ē tī ixtalū'ntū'lanī't. Xla'ca'n ixtaka'lhīmā'nalh a'cxni' ixtasakā'līlh xcān.

⁴ Makatunu' ixquīyujāchi chā'tin ángel. Ū'tza' ixsakā'lī xcān. Tī pūla ixtojō nac xcān, a'cxni' ixtasakā'lī, xla' palaj tunca ixtzeyan catūhuālh ta'jatata.

⁵ A'ntza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixta'jatata pu'xamacāujtzeyan cā'ta. ⁶ Jesús laktzī'lh tzamā' chi'xcu' jā ixmā'lh. Ixca'tzītza' makāstza' ixta'jatata ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzeyancu'tuna'?

⁷ Tzamā' chi'xcu' kelhtīni'lh:

—Jā tī tī naquimojō nac xcān a'cxni' tasakā'lī. A'cxni' quit icto'jōcu'tun palaj tunca tojō ā'chā'tin ē chuntza' quilīskāhuī'can.

⁸ Jesús huanilh:

—Catā'kaqui' ē casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.

⁹ Palaj tunca tzamā' chi'xcu' tzeyanli ē sacli ixpūtama' ē tzuculh tlā'huan. Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' ixpūjaxcan. ¹⁰ Israelitas tahuanilh chi'xcu' tī mātzeyīca:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj ū'tza' tū pūjaxcan. Hui'x jā minī'ni' līpimpā't mimpūtama'.

¹¹ Tzamā' chi'xcu' cākelhtīlh:

—Tī quimātzeyīlh, ū'tza' quihuanilh: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.”

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Tīyā chi'xcu' tī huanin: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti?”

¹³ Tzamā' chi'xcu' jā ixca'tzī tī mātzeyīlh ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhū't ixtahū'lāna'lh ē Jesús ixcātēlacatxtunī'ttza'. ¹⁴ Ā'līstān Jesús tā'lāmaclalh xaka'tla' nac templo ē huanilh:

—Chuhua'j hui'x tze'ya'nī'ta'tza'. Jātza' catla'hua' tū jā tze. Palh hui'x natlahua'pala'ya' tū jā tze, ā'chulā' napātīpala'ya'.

¹⁵ Tzamā' chi'xcu' a'lh ē cāmāca'tzīnīlh israelitas Jesús tī ixmātzeyīnī't. ¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús tlhualh tzamā' lī'a'cnīn. Ū'tza' tatzuculh talīputzastālani' israelitas ē ixtamaknīcu'tun.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—QuinTāta' pō'ktu quilhtamacuj scujmā'lh ē nā ū'tza' quit iclīscuja.

¹⁸ Ū'tza' ā'chulā' talīsītzī'lh israelitas ē ixtalīmaknīcu'tun. Ū'tza' talīsītzī'lh tū tlhualh Jesús tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ū'tza' ā'chulā' talīsītzī'lh hua'chi Dios lītaxtulh a'cxni' huanli: Dios quinTāta'.

Ī'Ska'ta' Dios ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Quit quina'cstu jāla tū iclāhua. Xmān iclāhua ixtalacasqui'nīn quinTāta' Dios. Iclaktzī'n tū tlāhua quinTāta' ē xmān ū'tza' iclāhua. Tū tlāhua quinTāta', nā ū'tza' iclāhua. ²⁰ QuinTāta' quimpāxqui' quit ē quimāsu'yuni' ixlīpō'ktu tū tlāhuamā'lh. Naquimāsu'yuni'cus tū ā'chulā' xalaka'tla'. Ū'tza' na'ictlāhua ē nalī'a'cnī'yā'tit. ²¹ QuinTāta' mālacastālan-cuanīni'n. Nā chuntza' quit iccāmaxqui' ixlatamatca'n tī quit iclacasqui'n. ²² QuinTāta' jā tī putzāna'nī. Xla' quimacamaxqui'nī't līmāpa'ksīn quit na'iccāputzāna'nī. ²³ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n naquintalīlakachi'xcuhū' quit lacxtim chī talakachi'xcuhū' quinTāta' Dios. Tī jā quilakachi'xcuhū' jā lakachi'xcuhū' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁴ Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Tī takexmata tū icuan ē talīpāhuan tī quimacaminī't, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Xla'ca'n jā catīcāmāpātīnīca; taka'lhī'tza' ixlatamatca'n xasāsti' tū jā makstin catīspūtlī. ²⁵ Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Mimā'lh'tza' quilhtamacuj ē chuhua'jtza' huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' tī jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n, xla'ca'n natakexmata quintachihuīn quit, Ī'Ska'ta' Dios. Tī natakexmata quintachihuīn, xla'ca'n nacāmaxqui'can xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²⁶ Chuntza' chī quinTāta' Dios mās'tā' latamat, nā Ī'Ska'ta' tzē namās'tā' latamat. ²⁷ Quimaxqui'nī't līmāpa'ksīn na'icputzāna'nī,

ixpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ²⁸ Jā calī'a'cnī'tit tū iccāhuanīmā'n. Mimā'lh quilhtamacuj a'cxni' nīnī'n natakexmata quintachihuīn. ²⁹ Natatā'cxtuyāchi xla'ca'n nac pūtā'cnūn. Tī tatlahualh tū tze, xla'ca'n natalacastālan-cuanā'n ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Tī tatlahualh tū jā tze, xla'ca'n natalacastālan-cuanā'n ē nacāmakapātīnīcan.

Jesús māsuyulh xla' ka'lhī līmāpa'ksīn

³⁰ Jesús cāhuanīpālh:

—Quit jā iclāhua tū xmān quintapāxuān. Quit icputzāna'nī chuntza' chī quilīmāpa'ksī Dios. Ū'tza' tzej iclīputzāna'nī. Quit jā iclāhua tū quintapāxuān. Ictlāhua ixtapāxuān quinTāta' tī quimacaminī't. ³¹ Palh xmān quit quilīmān naquilīchihuīna'n can ē jā tī ā'chā'tin tī naquilīchihuīna'n, chuntza' jā catī'a'ka'ī'ca tū icuan. ³² Hui'lapālh ā'chā'tin tī naquilīchihuīna'n. Quit icca'tzī tū nahuan xla' quimpālacata, ū'tza' ixlicāna'. ³³ Hui'xina'n mākelhasqui'nīnīnī'tit Juan. Juan kelhtīnī'lh tū ixlicāna'. ³⁴ Quit jā icmaclacasqui'n nūn chā'tin chi'xcu' tī nalīchihuīna'n quimpālacata. Xmān iccāhuanīmā'n tzamā' ixpālacata hui'xina'n na'a'kapūtaxtuyā'tit. ³⁵ Juan xla' hua'chi a'ktin pūmaksko tū ixlama ē ixmāxkakēni'n. Hui'xina'n jā makās lakātītīt chī ix-cāmāxkakēni'yān. ³⁶ Juan huanli Dios quimacaminī't. Ē quit iclāhua tū quimacamaxqui'nī't. Ū'tza' ā'chulā' māsuyu Dios quimacaminī't. ³⁷ Nā Dios quimacaminī't ē līchihuīna'n quimpālacata. Hui'xina'n jā makstin kexpa'tnī'ta'ntit ixtachihuīn ē jā makstin laktzī'nī'ta'ntit Dios. ³⁸ Jā makstin cātanūni'nī'ta' ixtachihuīn na milīstacna'ca'n. A'ntza' lītasuyu hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh quit Dios quimacaminī't. ³⁹ Hui'xina'n tzej līkelhtahua'ka'yā'tit ixtachihuīn Dios. Puhua'nā'tit chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Masqui ixtachihuīn Dios līchihuīna'n quimpālacata, ⁴⁰ hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'cu'tunāuj ē chuntza' jā naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ⁴¹ Quit jā icputza ixtapāxqui'n chi'xcuhū'n. ⁴² Quit icca'tzī tzej hui'xina'n jā pāxqui'yā'tit Dios. ⁴³ Dios quimaxqui'nī't līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmīnī't. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj. Palh ixa'cstu ixmilh ā'chā'tin, ū'tza' ixa'ka'ī'tit. ⁴⁴ Hui'xina'n lacasqui'nā'tit cacātapāxqui'n tachi'xcuhū't ē jā lacapāstacā'tit natlahua'yā'tit tū ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' jā lī'a'ka'ī'yā'tit. ⁴⁵ Jā capuhua'ntit na'iccālimālacsuyuyān na ixlacatīn quinTāta'. Tī nacālimālacsuyuyān ū'tza' Moisés tī lī'a'ka'ī'ni'yā'tit. ⁴⁶ Palh hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit cahuālh tū tzo'kli Moisés, nā quit ixquilā'a'ka'ī'ni'uj. Moisés lītzo'knunī't quimpālacata. ⁴⁷ Palh hui'xina'n jā a'ka'ī'ni'yā'tit tū tzo'kli Moisés, ¿chī naquilālī'a'ka'ī'ni'yāuj tū iccāhuanīmā'n?

Jesús cāmāhu'lh a'kquitzis mil chi'xcuhū'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17

6 Ā'līstān Jesús a'lh ixtuntacut nac mar jā huanican Galilea ē nā huanican Tiberias. ² Lhūhua' tachi'xcuhū't ixtastālani'nī't ixpālacata ixtalaktzī'nī't lhūhua' lī'a'cnīn tū ixtlahuanī't, a'cxni' ixcāmātzeyīnī't

ta'jatatlanin. ³ Jesús tahua'ca'lh nac sipej ē a'ntza' cātā'tahuil'lh ī'scujnu'nī'n. ⁴ Ixtalacatzuna'jītēlha ix-cā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. ⁵ Jesús la-ca'a'lh ē cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuīt ixtalac-mimā'nalh. Huanilh Felipe:

—Chuhua'j jāchu natamāhuayāuj līhua' tū nacāmāhuī'yāuj huā'mā' tachi'xcuhuīt?

⁶ Jesús ixlītzā'samā'lh Felipe. Jesús, ixca'tzītza' tū natalhua. ⁷ Felipe kelhtīnī'lh:

—A'ktu' ciento tumīn jā cati'a'cchā'lh natalīhuā'yankō' macasti'n.

⁸ A'chātīn ī'scujni' ixtacuhuīni' Andrés, ixtā'tin Simón Pedro, huanilh:

⁹ —Ā'tzā' huī'lh chā'tin ka'hua'cha. Līmin macquitzis pāntzīn ixla' cebada ē tantu' squī'ti'. ¿Chī nalī'a'cchā'n natalīhuā'yankō' tachi'xcuhuīt?

¹⁰ Jesús huanli:

—Cacāhuani'tit tachi'xcuhuīt catatahuī'lh.

A'ntza' nac cā'seketni' tatahuī'lakō'lh hua'chi a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n. ¹¹ Jesús maktīni'lh pāntzīn ē maxquī'lh tapācatca'tzīn Dios ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamaxquī'lh tī ixtahuī'lāna'lh. Nā chuntza' cāmaxquī'ca squī'ti'. Cāmaxquī'ca chī xlaca'n ixtalacasquī'n. ¹² A'cxni' taka'sli, Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmākēstokkō'tit xalacpītzun. Jā capācatlīla'tit.

¹³ Tamākēstokli ē a'cchā'lh pācāujtu' chā'xta lītatzu-malh xalacpītzun macquitzis pāntzīn ixla' cebada.

¹⁴ Tachi'xcuhuīt a'cxni' talaktzī'lh tzamā' lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús, xlaca'n tahuanli:

—Ixlīcāna' ū'tza' tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixmilh nac cā'quilhtamacuj.

¹⁵ Jesús ca'tzīl'lh ixtalē'ncu'tun ē ixtasāhuī'līcu'tun chī ixpuxcu'ca'n. Ū'tza' lītapanūlh ē ixlīmān a'lh nac sipej.

Jesús kelhtlā'huanli xcān

Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52

¹⁶ A'cxni' tzī'satza' ixuanī't, ī'scujnu'nī'n tamincha' na ixquilhtūn mar. ¹⁷ Tatojōlh a'ktin nac barco ē ixtapūta-cutnu'mā'nalh nac mar. Ixtachā'ncu'tun nac Capernaum. Cā'pucsua'tza' ixuanī't ē Jesús jāna'j ixtaspi'ta.

¹⁸ Palha' tzuculh ū'nun. Ixpuput xcān tzuculh tā'kayāhua. ¹⁹ A'cxni' ixtatlā'huanī'ttza' hua'chi a'kquitzis kilómetro ixlīmakat, ī'scujnu'nī'n talaktzī'lh Jesús. Ixtalacatzuna'jītēlha nac barco, ē ixkelhtlā'huan-tēlha xcān. Xlaca'n tajicua'nli. ²⁰ Jesús cāhuanilh:

—Quit Jesús. Jā cajicua'ntit.

²¹ Xlaca'n cā'tapāxuān tamojōlh nac barco. Palaj tunca tachā'lh na ixquilhtūn mar, ixlacatzuna'j Capernaum.

Tachi'xcuhuīt taputzalh Jesús

²² Ixlīlakalī tachi'xcuhuīt ixtalahui'lāna'ncha' na ixtuntacut mar. Xlaca'n taca'tzīl'lh xmān a'ktin barco ixuī'lh ē ū'tza' ixtapūtacutnī't ī'scujnu'nī'n Jesús, ē Jesús jā ix-cātā'a'nī't. ²³ Makapitzīn barcos xalacstīn ixtam-inī'ta'ncha' nac Tiberias ē tachilh ixlacatzuna'j jā ixua'canī't pāntzīn a'cxni' māsā'lh tapācatca'tzīn Jesús.

²⁴ A'cxni' tachi'xcuhuīt taca'tzīl'lh Jesús jātza' ixuī'lh a'ntza' ē nūn ī'scujnu'nī'n, xlaca'n tatojōlh nac barcos ē ta'a'lh taputza nac Capernaum.

Jesús ū'tza' līhua't tū māsā' latamat

²⁵ A'cxni' tachi'xcuhuīt tatacutcha', tamaclalh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', jājā'cxni' chita' huā'tzā'?

²⁶ Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n laktzī'ntit lhūhua' lī'a'cnīn tū ictlahualh. Jā ixpālacata lī'a'cnīn quilālīputzayāuj. Hui'xina'n huā'yantit ē kelhka'stit. Ū'tza' quilālīputzayāuj. ²⁷ Jā calīscujtit milhūa'tca'n tū nasputa. Ā'chulā' caputzatit līhua't tū jā makstin catisputli. Quit icmāsā' huā'mā' līhua't ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē quinTāta' Dios quimāsu'yuchi.

²⁸ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Chī na'iclītlahuayāuj tū Dios lacasqui'n?

²⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit, ū'tza' huā'mā': Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, ixpālacata quit quimacaminī't Dios.

³⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Tūyā lī'a'cnīn tzē naquilāmāsu'yuni'yāuj ē chuntza' na'iccālī'a'ka'ī'ni'yān? ¿Tūchu natlahua'ya'? ³¹ Quinapapana'ca'n tahua'lh tū ixuanican manā nac cā'tzaya'nca tī'ya't. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Xla' cāmaxquī'lh ixlīhua'tca'n xala' nac a'kapūn.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Moisés jā cāmaxquī'lh līhua't tū xala' nac a'kapūn. QuinTāta' cāmaxquī'yān tū ixlīcāna' līhua't xala' nac a'kapūn. ³³ Minī'ta'ncha' nac a'kapūn chā'tin tī cāmaxquī' xasāsti' ixlamatca'n tachi'xcuhuīt.

³⁴ Tahuanilh:

—Caquilāmāxquī'uj pō'ktu quilhtamacuj tzamā' līhua't.

³⁵ Jesús cāhuanilh:

—Quit huā'mā' līhua't. Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlamatca'n tachi'xcuhuīt. Masqui hui'xina'n huā'yanā'tit, natzi'ncspalayā'tit ē nakelhpūtīpalayā'tit. Palh naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, jā caticāspu'tni'n tapāxuān.

³⁶ Iccāhuanintza' laktzī'nī'ta'ntittza' lhūhua' lī'a'cnīn tū ictlahualh. Jā a'ka'ī'yā'tit masqui laktzī'nī'ta'ntit.

³⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī nacāmālacpuhuanī quinTāta', naquintalakmin. Ē tī naquintalakmin jā ic-ticāmālakaspi'tli. ³⁸ Quit icminī'ta'ncha' nac a'kapūn na'ictlahua ixtalacasqui'nīn tī quimacamilh. Jā ictlahua xmān quintapāxuān. ³⁹ QuinTāta' tī quimacaminī't lacasqui'n na'iccāmāktaka'lha ixlīpō'ktuca'n tī cāmālacpuhuanī naquintalakmin. Xla' lacasqui'n na'ic-cāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj. ⁴⁰ Ixtalacasqui'nīn quinTāta' ū'tza' huā'mā':

Ixlīpō'ktuca'n tī natahuan quit ī'Ska'ta' Dios ē naquintalīpāhuan, nataka'lhī xasāsti' ixlamatca'n tū jā catilakspu'tli; ē quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj —huanli Jesús.

⁴¹ Israelitas tatzuculh talīchihuīna'n Jesús. Jā cāminī'nī'lh chī huanli Jesús: "Quit līhua't. Quit icmincha' nac a'kapūn." ⁴² Talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José huā'mā' Jesús? Quina'n cālākapasāuj ixtāta' ē ixtzī'. ¿Tū ixpālacata quincāhuaniyān chuhua'j palh nac a'kapūn minī'ta'ncha'?

⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Jā chuntza' calālīchihuī'na'ntit. ⁴⁴ Xmān Dios tzē cāmālacpuhuanī tachi'xcu'huī't naquintastālani'. Ē tī naquinta'a'ka'tī'ni' quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj. ⁴⁵ Chuntza' huan jā tatzō'knunī't ixa'kchihuīna'nī'n Dios:

Dios nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Ixlīpō'ktuca'n tī natakexmata ixtachihuīn quinTāta' ē chuntza' natalīscā'ta, ē naquintastālani'.

⁴⁶ 'Nūn chā'tin laktzī'nī't quinTāta'. Xmān quit iclaktzī'nī't, ixpālacata icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios.

⁴⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī quintalīpāhuan, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ⁴⁸ Quit līhua't tū ka'lhī latamat. ⁴⁹ Minapapana'ca'n ixtahua' maná a'cxni' ixtalatlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Masqui ixtahua' maná, tanīlh. ⁵⁰ Quit iccālītā'chihuīna'mā'n līhua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Quit huā'mā' līhua't. Tī quinta'a'ka'tī'ni' jā makstin catitanīlh. ⁵¹ Quit xalakahuan līhua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Tī natahua' huā'mā' līhua't jā makstin catitasputlī. Līhua't tū na'iccāmaxquī', ū'tza' quimacni' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n —huanli Jesús.

⁵² Israelitas tatzuculh talālītā'chihuīna'n ē talāhuanilh: —¿Chī līlah huā'mā' chi'xcu' naquincāmaxquī'yān ixmacni' nahua'yāuj?

⁵³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Quit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n. Palh hui'xina'n jā nahua'yā'tit quimacni' ē quinka'lhni', jā catika'lhī'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁵⁴ Tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', xla'ca'n nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catisputlī. Quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj. ⁵⁵ Quimacni' xatze līhua't ē quinka'lhni' xatze līko'tnuncan. ⁵⁶ Xla'ca'n tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', lacx-tim naquintatā'tahui'la. ⁵⁷ Quimacaminī't quinTāta'. Quit xalakahuan ixpālacata quinTāta' xalakahuan. Nā chuntza' na'iccāmālakahuanī tī natahua' quimacni'.

⁵⁸ Quit huā'mā' līhua't tū mincha' nac a'kapūn. Jā chuntza' chī maná tū tahua'lh minapapana'ca'n. Masqui minapapana'ca'n tahua'lh maná, tanīlh. Tī natahua' huā'mā' līhua't tū iccālītā'chihuīna'mā'n, nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

⁵⁹ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' ixcāmāsu'yuni'mā'lh nac templo nac Capernaum.

Cāmāsu'yuni'ca chuntza' chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī

⁶⁰ A'cxni' takexmatli huā'mā', lhūhua' tī ixtastālani'mā'nal' Jesús talāhuanilh:

—Palha' huā'mā' tachihuīn ē jātza' kexmatcu'tunāuj.

⁶¹ Jesús ixca'tzī' t'scujnu'nī'n ixtalīchihuīna'mā'nal' ē jā ixcāminī'nī' ixtachihuīn. Ē xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē jā cāminī'nī'yān tū iccāhuaniyān? ⁶² ¿Tūchu ixpūhuanit palh ixlaktzī'ntit Chi'xcu' xala' Tālh-mā'n tā'kayāhuamā'lh jā pūla ixui'lacha'? ⁶³ Tū iccāhuaniyān, ū'tza' jā huanicu'tun ixlīcāna' nahua'yā'tit quinquinī't. Quinquinī't jā caticāmaxquī'n milatamatca'n. Ū'tza' Espīritu Santo tī nacāmaxquī'yān xasāsti' milatamatca'n. Tū iccāhuanincus, ū'tza' māsuyū chī tzē nalīka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁶⁴ Huī'lh makapitzīn hui'xina'n tī jā a'ka'tī'yā'tit.

Jesús ixca'tzī'tza' tī jā ixta'a'ka'tī' ē tī namacamāstā'.

⁶⁵ Huanli:

—Ū'tza' iccālīhuaninī'ta'ntza' nūn chā'tin tzē naquintapā'ksīni' palh quinTāta' jā namālacpuhuanī naquistālani'.

⁶⁶ Ū'tza' lhūhua' talītaspī'tli ē jātza' tastālani'lh Jesús.

⁶⁷ Jesús cākelhasqui'nīlh ixlīkelhacāujtu' t'scujnu'nī'n:

—¿Ē hui'xina'n quilāmaxtekcu'tunāuj?

⁶⁸ Simón Pedro kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu tzē na'ictā'a'nāuj? Mintachihuīn māsuyū chī na'icīlka'lhī'yāuj quilatamatca'n tū jā catisputlī. ⁶⁹ Quina'n iccā'a'ka'tī'ni'nī'ta'n hui'x Cristo, tī'Ska'ta' Dios tī xalakahuan.

⁷⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccālacacnī'ta'n minkelhacāujtu'ca'n. Chā'tin tā'scujatza' skāhuī'ni'.

⁷¹ Jesús ixlīchihuīna'mā'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón tī namacamāstā' Jesús, masqui ū'tza' chā'tin ixlīkelhacāujtu' ixuanī't.

Ixtā'timīn Jesús jā ixta'a'ka'tī'

7 A'cxni' tētaxtukō'lh, Jesús a'lh tā'kchoko nac Galilea. Jātza' ixlātā'kchokocu'tun nac Judea ixpālacata israelitas ixtamaknīcu'tun. ² Ixtalacatzuna'jītēlhata' cā'tani' tū huanican ixta' mū'xta'ka' tū ixtatlahua israelitas. ³ Ē ixtā'timīn Jesús tahuanilh:

—Jā catamakxtekti huā'tzā'. Capittza' nac Judea ē chuntza' mintachi'xcu'huī't natalaktzī'n tū tlahua'pā't. ⁴ Tī lacasqui'n nalakapascan jā tū catitlahualh cā'lakatzē'k. Palh ixlīcāna' tū tla'hua'ya' hui'x, catla'hua' na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't.

⁵ Nūn chu ixtā'timīn jā ixta'a'ka'tī'ni' Jesús. ⁶ Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j chin quilhtamacuj a'cxni' na'ica'n nac Judea. Hui'xina'n tzē napinā'tit a'cxni' napincu'tunā'tit.

⁷ Hui'xina'n jāla caticātaquiclhaktzī'n. Quit quintalīquiclhaktzī'n iccāhuanimā'lh jā tze tū tlahuamā'nal' h. ⁸ Capintit hui'xina'n jā lamā'lh cā'tani'. Quit jāna'j icti'a'lh ixpālacata jāna'j chin quilhtamacuj tū na'icpū'a'n.

⁹ A'cxni' cāhuanikō'lh ixtā'timīn, Jesús tachokolh nac Galilea.

Jesús a'lh já iklamā'lh cā'tani'

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' ixtā'timīn Jesús, nā xla' hua'chi tzē'k a'lh já iklamā'lh cā'tani'. ¹¹ Israelitas ixtaputza Jesús já iklamā'lh cā'tani' ē ixtalīkelhasqui'nīni'n:

—¿Jāchu huī'lh tzamā' chi'xcu'?

¹² Lhūhua' tī tzē'k ixtalīchihuīna'mā'nalh. Makapitzīn ixtahuan: "Tzeya chi'xcu'." ē makapitzīn ixtahuan: "Jā tzeya chi'xcu'; a'kskāhuī'nin."

¹³ Ē lītze'k ixtalīchihuīna'n ixpālacata ixtajicua'ni' lī'israelita.

¹⁴ A'cxni' i'tāttza' iklamā'lh cā'tani', Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cāmāsu'yuni'. ¹⁵ Israelitas talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Chī tzej līca'tzī huā'mā' chi'xcu'? Já maktin kelhtahua'ka'nī't.

¹⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Tū icmāsu'yu quit já quintalacapāstacni'. Ixtalacapāstacni' tī quimacaminī't. ¹⁷ Palh tī tlahuacu'tun tū Dios lacasqui'n, naca'tzī palh icmāsu'yumā'lh ixtalacapāstacni' Dios, ē já xmān quintalacapāstacni'. ¹⁸ Tī chihuīna'n xmān ixtalacapāstacni', lacasqui'n calakachi'xcu'huī'ca. Tī lacasqui'n nalakachi'xcu'huī'can tī macaminī't, nahuan tū ixlīcāna'. Já cati'a'kskāhuī'nīlh.

¹⁹ Moisés cāmāxqui'n līmāpa'ksīn ē já mākentax-tūyā'tit tzamā' līmāpa'ksīn. ¿Ē tū ixpālacata quilālī-maknīcu'tunāuj?

²⁰ Tachi'xcu'huī't takelhtīlh:

—Hui'x chuya'ya'. ¿Tīchu maknīcu'tunān?

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n lī'a'cnī'yā'tit tū ictlahualh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²² Moisés cāmāsu'yuni'n tahuilat tū huanican circuncisión (masqui xapūla quinapapana'ca'n chuntza' ixtatlahua). Ū'tza' hui'xina'n līchu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²³ Chuntza' mākentax-tūyā'tit tū huanli Moisés ē chu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Palh hui'xina'n chuntza' tlahua'yā'tit', ¿tū ixpālacata līsītzī'yā'tit icmātzeyīlh chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ²⁴ Hui'xina'n quilāputzāna'nīyāuj ixpālacata puhua'nā'tit já tze tū ictlahualh. A'cxni' naputzāna'nīyā'tit ā'chā'tin, ixlacasqui'nca naputzāna'nīyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n —huanli Jesús.

Jesús cāhuanilh já xala'

²⁵ Tatzuculh talākelhasqui'nīn xalanī'n nac Jerusalén:

—¿Ē já ū'tza' tī putzacan maknīcu'tuncan? ²⁶ Calak-tzī'ntit chī chihuīna'mā'lh nac cā'lhūhua'lacatīn ē já tū tahuani xanapuxcu'nu'. ¿Ē talacpuhuan huā'mā' Cristo tī Dios lacsacnī't? ²⁷ A'cxni' namin Cristo nūn chā'tin catīca'tzīlh já naminācha'. Quina'n ca'tzīyāuj já xala' huā'mā' chi'xcu'.

²⁸ Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn já iccāmāsu'yuni'mā'lh xaka'tla' nac templo. Palha' cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālakapasāuj ē nā ca'tzīyā'tit já icminī'ta'ncha'. Quit já icminī't quina'cstu. Tī

quimacaminī't xla' ixlīcāna' ē já lakapasā'tit hui'xina'n. ²⁹ Quit iclakapasa ixpālacata a'ntza' icmincha' ē ū'tza' quimacamilh.

³⁰ Palaj tunca ixtachī'lē'ncu'tun. Nūn chā'tin tī chi'palh ixpālacata jāna'j ixchā'n ixquilhtamacuj. ³¹ Ē līlhūhua' ta'a'ka'īni'lh ē tahuanli:

—Palhāsā' huā'mā' Cristo. ¿Ē Cristo a'cxni' namin ē ā'chulā' natlahua lī'a'cnīn ē já huā'mā'?

Fariseos tamacā'lh policia nachī'lē'ncan Jesús

³² Fariseos takexmatli chī tzē'k ixtalīchihuīna'n Jesús tachi'xcu'huī't. Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' tamacā'lh ixpolicīaca'n natachī'lē'n Jesús. ³³ Jesús cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—Jātza' lakma'j icticātā'latamān. Palajtza' na'iclaka'n tī quimacaminī't. ³⁴ Hui'xina'n naquilāputzayāuj ē já quintilāmaclauj. Jāla catichipintit já quit na'ica'n.

³⁵ Israelitas talākelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu na'a'n palh jāla catimaclauj? Palhāsā' nacālaka'n israelitas tī tatā'huī'lāna'ncha' griegos ē nacāmāsu'yuni' griegos. ³⁶ Quincāhuanin: "Naquilāputzayāuj ē já quintilāmaclauj, ixpālacata jāla catichipintit já na'ica'n quit." ¿Tūchu huanicu'tun huā'mā' tachihuīn?

Xcān tū māsā' latamat

³⁷ Tū ā'xmān quilhtamacuj ixla' cā'tani' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, tzamā' quilhtamacuj Jesús tāyalh ē palha' chihuīna'lh:

—Tī takelhpūtī, caquintalakmilh ē catahua'lh. ³⁸ Tī quinta'a'ka'īni' nataka'lhī hua'chi mu'sni' na ixlīstacna'ca'n ē natā'cxtuni'yāchi lhūhua' xcān tū māsā' latamat. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios.

³⁹ Jesús ixuanicu'tun tī nata'a'ka'ī' natamaktīni'n Espīritu Santo. Jāna'j ixmin Espīritu Santo ixpālacata Jesús jāna'j ixa'n nac a'kapūn.

Jā lacxtim ixuanī't ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't

⁴⁰ A'cxni' tachi'xcu'huī't takexmatli huā'mā' tachihuīn, makapitzīn tahuanli:

—Ixlīcāna' huā'mā' Jesús ixa'kchihuīna' Dios tī naquincālakminān.

⁴¹ Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Ū'tza' huā'mā' Cristo.

Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Cristo jā catimincha' nac Galilea. ⁴² Cristo tī'xū'nātā'nat David. Ē natahui'la nac Belén já xala' ixuanī't David. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios.

⁴³ Ū'tza' já lacxtim ixtalīlacapāstaca ixpālacata Jesús. ⁴⁴ Makapitzīn ixtachī'lē'ncu'tun ē nūn chā'tin chi'palh.

Māpa'ksīni'nīn já ixta'a'ka'īni' Jesús

⁴⁵ Policías talaka'mpālh fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni'. Cākelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata já līlī'ta'ntit?

⁴⁶ Policías takelhtīni'lh:

—Jā maktin ickexmatnī'tauj nūn chā'tin chi'xcu' tī chi-huīna'n chī huā'mā' chi'xcu'.

⁴⁷ Fariseos takelhtīnī'lh:

—Palhāsā' nā hui'xina'n cāta'a'kskāhuīnī'ta'ntza'. ⁴⁸ Jā a'ka'īnī'nī't Jesús nūn chā'tin xapuxcu' ē nūn chā'tin fariseo. ⁴⁹ Catīhuālh tachi'xcuhuī't tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmālakspūtūcan.

⁵⁰ Nicodemo tī ixlakminī't Jesús cā'tzī'snī', xla' nā fariseo ixuanī't. Xla' cāhuanilh:

⁵¹ —Jāla catimakapātīnī'uj chā'tin chi'xcu' palh jā pūla naca'tzīyāuj tū laclē'n ē palh jā pūla namakxtekāuj nachihuīna'n. Chuntza' tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn.

⁵² Ā'makapitzīn fariseos tahuaniilh Nicodemo:

—¿Ē nā hui'x xala' nac Galilea? Hui'x cakelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios ē naca'tzīyā' jā makstin minī'ta'ncha' nac Galilea chā'tin ixa'kchihuīna' Dios.

⁵³ Palaj tunca ta'a'lh na ixchicca'n.

Puscāt tī xamaklani'

8 Jesús a'lh nac sipej jā ixuanican Olivos. ² Ixlīlakalī tzi'saj Jesús a'lh xaka'tla' nac templo. Ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't talakminkō'lh. Xla' tahuī'lh ē tzuculh cāmāsu'yuni'. ³ Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talīmini'lh Jesús chā'tin puscāt. Tzamā' puscāt quītā'maclaca chā'tin chi'xcu' ē chi'paca. Yāhuaca a'ntza' na ixlacpu'i'tātca'n tī ixtahui'lāna'lh. ⁴ Tahuaniilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', huā'mā' puscāt tā'maclaca chā'tin chi'xcu'. ⁵ Līmāpa'ksīn tū quincāmāxquī'nī'ta'n Moisés, ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān nacuc-ta'lamaknīyāuj chā'tin puscāt tī chuntza' la. Hui'x, ¿chī hua'na'?

⁶ Xlaca'n tahuaniilh Jesús huā'mā' xmān talīputzāna'nīcu'tun ē chuntza' tzē natalīmālacapū'. Jesús taquilhpūtāl ē tzuculh lītzo'knun ixmacan nac ti'ya't. ⁷ Ā'chulā' ixtakelhasqui'nī ē xla' tā'clhsajli ē cāhuanilh:

—Chā'tin chī hui'xina'n tī jā tū laclē'n ū'tza' pūla cacucta'lalh tzamā' puscāt.

⁸ Jesús taquilhpūtāpāl ē lītzo'knumpāl ixmacan nac ti'ya't. ⁹ A'cxni' takexmatli huā'mā', nā xlaca'n tamakca'tzīlh ixtalacclē'n. Tatzuculh ta'a'n tī ā'chulā' kōlu'ntza' ē makapitzīn chā'tunu' chā'tunu' ta'a'nkō'lh. Xlīmān tamakxtekli Jesús ē tzamā' puscāt. ¹⁰ Jesús tā'clhsajli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu tayāna'lh tī ixtamālacsu'yumā'na'n? ¿Nūn tī chā'tin tī makapātīnī'nī'ta'n?

¹¹ Xla' huanli:

—Nūn chā'tin, Māpa'ksīnī'.

Jesús huanilh:

—Nūn quit icmakapātīnī'nān. Capit ē jātza' ā'makstin titlahua'ya' tū jā tze.

Jesús taxkaket nac cā'quilhtamacuj

¹² Jesús cātā'chihuīna'mpāl tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—Quit iccāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't. Chuntza' quit taxkaket. Tī naquintastālani' jā catitalatā'kchokolh nac cā'pucsua'. Quit na'iccāmāxkakēni'nī' ixlatamatca'n.

¹³ Fariseos tahuaniilh:

—Hui'x mintalacapāstacni' līchihuīna'na'. Chuntza' jā tū līmācuan mintachihuīn.

¹⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Quit tū icuan, ū'tza' ixlīcāna' masqui quit quina'cstu quīlīchihuīna'ncan. Quit icca'tzī jā icminī'ta'ncha' ē jā na'ica'mpala. Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit jā icminī'ta'ncha' ē jā na'ica'mpala. ¹⁵ Hui'xina'n līputzāna'nā'tit xmān tū laktzī'nā'tit. Quit jā tī tī icputzāna'nī. ¹⁶ Palh quit xa'icputzāna'nīlh, na'icputzāna'nī chuntza' chī ixlīcāna'. Quit jā quīlīmān icputzāna'nī. QuinTāta' tī quimacaminī't ū'tza' quīntā'putzāna'n. ¹⁷ Chuntza' tatzō'kni' na milīmāpa'ksīnca'n: A'cxni' chā'tu' chi'xcuhuī'n līlacxtim tamālactzeyī, ū'tza' huā'mā' tū ixlīcāna'. ¹⁸ Quit iclīmāsu'yu quimpālacata. Hui'lapāl hā'chā'tin tī līmāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' quinTāta' ē ū'tza' quimacaminī't.

¹⁹ Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lacha' mintāta'?

Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā quīlīlakapasāuj ē nā jā lakapasā'tit quinTāta'. Palh ixquīlīlakapasui, nā quinTāta' ixlakapastit hui'xina'n.

²⁰ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' ixmāsu'yumā'lh xaka'tla' nac templo jā ixmāquī'can tumīn. Nūn chā'tin puhuanli nachī'lē'n ixpālacata jāna'j ixchā'ni' ixquīlhtamacuj tū napūchī'lē'ncan.

Jāla catita'a'lh jā ixa'mā'lh Jesús

²¹ Jesús ā'maktin cāhuanipāl h:

—Quit na'ica'n. Hui'xina'n naquīlāputzayāuj. A'cxni' nanīyā'tit hui'xina'n naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Jāla catipintit jā na'ica'n quit.

²² Israelitas tahuaniilh:

—Palhāsā' ixa'cstu namaknīcan ē ū'tza' līhualh jāla cati'a'uj jā na'a'n.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n xala' nac cā'ti'ya'tna', ē quit xala' nac tālhmā'n. Hui'xina'n xala' nac cā'quīlhtamacuj ē quit jā xala' nac cā'quīlhtamacuj. ²⁴ Ū'tza' iccālīhuanin a'cxni' nanīyā'tit naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Hui'xina'n jā quīlā'a'ka'īnī'yāuj a'cxni' iccāhuanīyān tī quit. Chuntza' nalīka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n a'cxni' nanīyā'tit.

²⁵ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x'?

Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaninī'ta'ntza' xapūla. ²⁶ Quit tzē na'icuan lhūhua' mimpālacataca'n ē tzē na'iccāputzāna'nīyān lhūhua' tū tlahuapā'na'ntit tū jā tze. Tī quimacaminī't, xla' huan tū ixlīcāna'. Tū quīhuanī, xmān ū'tza' iccāhuanī tachi'xcuhuī't.

²⁷ Xlaca'n jā ixtaca'tzī Jesús ixlīchihuīna'mā'lh Dios, xaTāta'. ²⁸ Ū'tza' cālīhuanilh Jesús:

—A'cxni' hui'xina'n naquīlāmā'ka'yāhuayāuj tālhmā'n, hasta a'cxni' naca'tzīyā'tit tīchu quit. Quit Chi'xcu' xala' Tālhmā'n. Naca'tzīyā'tit quit jā tū iclāhua quina'cstu.

Xmān icuan tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'.²⁹ Tī quimacamilh, xla' quintā'huī'lh. Jā quimakxteknī't quina'cstu, ixpālacata quit pō'ktu quilhtamacuj ictlahuamā'lh tū ixtalacasqui'nīn.

³⁰ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh.

Tī ixlacstīn Dios ē tī jā ixlacstīn

³¹ Jesús cāhuanilh israelitas tī ixta'a'ka'ī'ni'mā'nalhcus:
—Hui'xina'n palh naquilākexpa'tni'yāuj quintachi-
huīn, chuntza' hui'xina'n ixlīcāna' quiscujnu'nīn.

³² Nalakapasā'tit tū ixlīcāna'. Tū ixlīcāna' nalīlaktax-
tuyā'tit hui'xina'n.

³³ Xlaca'n takelhtīlh:

—Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Nūn makstin
quincātata māhuanī'ta'n. ĸtū ixpālacata hua'na' hui'x
na'iclaktaxtuyāuj?

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī tlahua tū jā tze,
chuntza' chī chā'tin tasācua' tī tamāhuacanī't, ixpāla-
ca tā jāla makxteka tū jā tze.³⁵ Xatata māuj tasācua' jā
chuntza' chī tī ixlīcāna' ka'hua'cha. Xatata māuj jā
pō'ktu quilhtamacuj catitahui'lal na ixchic ixtēcu' ix-
pālacata nastā'palacan. Tī ixlīcāna' ixka'hua'cha chā'tin
chī'xcu', xla' pō'ktu quilhtamacuj ixka'hua'cha. Jāla
catistā'lh.³⁶ Hui'xina'n hua'chi tī xatata māuj ixpālacata
jāla makxtekā'tit tū jā tze. Ī'Ska'ta' Dios tzē nacāmak-
tāyāyān hui'xina'n ē chuntza' tzē nalīmakxtekā'tit tū jā
tze. Chuntza' jā'tza' catitahui'la'tit hua'chi xatata māuj.

³⁷ Masqui hui'xina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, quilā-
maknīcu'tunāuj ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit tū ic-
cāhuaniyān.³⁸ Quit iclīchihuīna'n tū quimāsu'yuni'nī't
quinTāta'. Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū cāhuaninī'ta'n
mintāta'ca'n.

³⁹ Xlaca'n takelhtīlh:

—Quintāta'ca'n, ū'tza' Abraham.

Jesús cāhuanilh:

—Palh ixlīcāna' cahuālh hui'xina'n ixlacstīn Abraham,
chuntza' ixtlahua'tit chī ixtlahua Abraham.⁴⁰ Hui'xina'n
quilāmknīcu'tunāuj masqui quit iccāhuaniyān tū
ixlīcāna' tū Dios quimāsu'yuni'nī't. Abraham jā chuntza'
ixtlahua chī hui'xina'n tlahua'yā'tit.⁴¹ Hui'xina'n
tlahua'pā'na'ntit tū tlahua mintāta'ca'n.

Xlaca'n tahuanih:

—Quina'n jā xtūka'hua'chan. Icka'lhīyāuj xmān
chā'tin quintāta'ca'n ē ū'tza' Dios.

⁴² Jesús cāhuanilh:

—Palh mintāta'ca'n cahuālh Dios, hui'xina'n ix-
quilāpāxquī'uj ixpālacata quit icminī'ta'ncha' jā
hui'lacha' Dios ē chuhua'j ā'tzā' icuī'lh. Quit jā icmilh
quina'cstu talacapāstacni'. Dios ū'tza' tī quimacaminī't.
⁴³ Hui'xina'n jā kexpa'tcu'tunā'tit tū icuan. Ū'tza' jā lī-
ca'tziyā'tit tū iccāhuanimā'n.

⁴⁴ Mintāta'ca'n hui'xina'n ū'tza' skāhuī'ni'. Hui'xina'n
tlahuacu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn. Skāhuī'ni' xla' ū'tza'
xamknīni' hasta ixquilhtzucut. Xla' jā makstin lacapā-
saca tū ixlīcāna' ixpālacata jā lakatī tū ixlīcāna'. Xla'
huāk tā'ksa'nīn līchihuīna'n ixpālacata xla' chuntza' ix-
tāyat. Xla' a'ksa'nīni' ē xla' ū'tza' mālacatzuculh

tā'ksa'nīn.⁴⁵ Quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna' ē hui'xina'n
jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj.⁴⁶ ĸTichu chī hui'xina'n nahuanā'tit
palh quit iclāhuanī't tū jā tze? Palh quit iccāhuaniyān
tū ixlīcāna', ĸtū ixpālacata jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj?⁴⁷ Tī
ixla' Dios kexmata ixtachihuīn. Hui'xina'n jā ixla' Dios.
Ū'tza' jā līkexpa'tcu'tunā'tit —huanli Jesús.

**Cristo ixuī'lh'tza' a'cxni' jāna'j ixā'lacatuncuhuī' Abra-
ham**

⁴⁸ Israelitas tahuanih Jesús:

—Ixlīcāna' chī icuanāuj hui'x samaritano ē ka'lhī'ya'
jā tze ya ū'ni'.

⁴⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Jā icka'lhī jā tze ya ū'ni'. Quit iclakachi'xcuhuī' quin-
Tāta' ē hui'xina'n jā quilālakachi'xcuhuī'yāuj.⁵⁰ Quit jā
quincuenta palh jā quilālakachi'xcuhuī'yāuj. Hui'lh
chā'tin tī lacasqui'n caquilakachi'xcuhuī'ca, ū'tza' tī na-
putzāna'nīkō'.⁵¹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān: Tī
natamākentaxtū quintachihuīn xlaca'n nataka'lhī xas-
āsti' ixlatamatca'n tū jā makstin catisputli.

⁵² Israelitas takelhtīni'lh:

—Quina'n icca'tziyāujtza' hui'x ka'lhī'ya' tū jā tze ya
ū'ni'. Abraham nīlhtza' ē nā tanīlhtza' ixa'kchihuīna'nī'n
Dios. Hui'x hua'na' tī natamākentaxtū mintachihuīn jā
makstin catitasputli.⁵³ ĸĒ hui'x ā'chulā' xaka'tla' ē jā
quintāta'ca'n Abraham? Xla' nīlh ē a'kchihuīna'nī'n nā
tanīlh. ĸTichu hui'x palh jā catinī't?

⁵⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Palh quina'cstu naquilakachi'xcuhuī'can, jā tū ixta-
palh. Tī quilakachi'xcuhuī' quit, xla' ū'tza' quinTāta' ē
ū'tza' tī hui'xina'n huani'yā'tit minDiosca'n.⁵⁵ Ū'tza', tī
hua'nā'tit minDiosca'n, jā lakapasā'tit. Ē quit iclaka-
pasa. Palh quit xa'icualh jā iclakapasa, quit xa'iclitax-
tulh chā'tin a'ksa'nīni' chuntza' chī hui'xina'n. Quit
ixlīcāna' iclakapasa ē quit icmāquī' ixtachihuīn.⁵⁶ Abra-
ham tī mimpapca'n ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata ix-
ca'tzī nalaktzī'n a'cxni' xa'icmilh nac cā'quilhtamacuj.
Xla' laktzī'lh ē līpāxualh.

⁵⁷ Israelitas tahuanih Jesús:

—Hui'x jāna'j ka'lhī'ya' nūn i'tāt ciento cā'ta, ĸē chī
līhua'na' palh laktzī'nī'ta'tza' Abraham?

⁵⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Quit xa'icuī'lh'tza' a'cxni'
jāna'j ixlacatuncuhuī' Abraham.

⁵⁹ Palaj tunca tasacli chihuix ē ixtalīcucta'lacu'tun.
Jesús cātatzē'knī'lh ē chuntza' lītaxtulh xaka'tla' nac
templo.

**Jesús mātzeyīlh chā'tin chī'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't
xalakatzī'n**

9 A'cxni' Jesús ixlatlā'huan, laktzī'lh chā'tin chī'xcu' tī
ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzī'n.² Ī'scujnu'nī'n
takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ĸtū ixpālacata līlacatuncuhuī'lh
lakatzī'n huā'mā' chī'xcu'? ĸĒ ixpālacata ixcuentaca'n ix-
tāta' ē ixtzī', o ixpālacata ixcuenta līlakatzī'?

³ Jesús cāhuanilh:

—Jā ixpālacata ixcuenta līlakatzī' nūn ixcuentaca'n ix-tāta' ē ixtzī'. Xla' līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n ixpālacata chuntza' tzē nalīmāsu'yu ixlītlī'hui'qui Dios a'cxni' namātzeyī. ⁴ A'cxni' xkakacus, tzē scujcan; a'cxni' tzi'suamā'lhntza', jātza' la caticujca. Nā chuntza' quit ixlacasqui'nca na'ictlahua chuhua'j ixtascujūt tī quimacaminī't. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' tachi'xcu'huī't līhuan icuī'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús chojli nac cā'ti'ya'tna'. Tlahualh macsti'na'j pūtlū'n ē līlacatlahualh na ixlakastapun lakatzī'n. ⁷ Huanilh:

—Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē nalakacha'ka'na'. (Siloé huanicu'tun: Macamincanī't.)

Tzamā' lakatzī'n a'lh ē a'ntza' lakacha'ka'nli. A'cxni' chimpāl'h, tzētza' ixlacahuāna'n. ⁸ Ixtā'līmacchicni' ē tī ixtalaktzī'nī't xapūla a'cxni' lakatzī'n ixuanī't, xla'na' talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' chi'xcu' tī t'squi'nīhuā'yan?

⁹ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza'.

Ā'makapitzīn ixtahuan:

—Jā ū'tza'. Hua'chi ū'tza' tasu'yu.

Ē ū'tza' huanli:

—Quit tzamā' chi'xcu'.

¹⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Chī līlah tzētza' lacahuāna'na' hui'x?

¹¹ Xla' cākelhtīlh:

—Ū'tza' tzamā' chi'xcu' tī huanican Jesús tlahualh pūtlū'n ē quilīlacatlahualh na quilakastapun. Qui-huanilh: “Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē calakacha'ka'.” Ica'lh ē a'cxni' iclakacha'ka'nkō'lh, tzētza' iclacahuāna'lh.

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu huī'lh tzamā' chi'xcu'?

Xla' cāhuanilh:

—Jā icca'tzī.

Fariseos takelhasqui'nīlh chi'xcu' tī ixlakatzī'

¹³ Cālīmini'ca fariseos tzamā' chi'xcu' tī ixlakatzī'.

¹⁴ Tzamā' quilhtamacuj tū pūtlahualh pūtlū'n Jesús ē mātzeyīlh lakatzī'n, ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

¹⁵ Fariseos ā'maktin takelhasqui'nīpāl'h:

—¿Chī līlacahuā'na'?

Xla' cākelhtīlh:

—Quilīlacatlahualh pūtlū'n na quilakastapun ē iclakacha'ka'nli ē chuhua'j quit tzē iclacahuāna'n.

¹⁶ Makapitzīn fariseos tahuanih:

—Huā'mā' chi'xcu' jā ixla' Dios ixpālacata jā lakachi'xcu'huī' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Ā'makapitzīn tahuampāl'h:

—Tī tlahua tū jā tze, xla' jā catitlahualh lī'a'cnīn chī tlahua huā'mā' chi'xcu'.

Jā lacxtim ixtaka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁷ Takelhasqui'nīpāl'h tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't:

—¿Chī hua'na' hui'x ixpālacata tzamā' chi'xcu' tī mālacahuānīn?

Xla' huanli:

—Xla' ixa'kchihuīna' Dios.

¹⁸ Israelitas, xla'ca'n jā ta'a'ka'īni'lh palh lakatzī'n ixuanī't ē mālacahuānīca. Cāta'sani'ca ixtāta' ē ixtzī'. ¹⁹ Ē cākelhasqui'nīca:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' chi'xcu' minka'hua'chaca'n tī lacatuncuhuī'lh xalakatzī'n? ¿Chī tzētza' līlacahuāna'n chuhua'j?

²⁰ Ixtāta' ē ixtzī' takelhtīni'lh:

—Quina'n icca'tziyāuj ū'tza' quinka'hua'chaca'n. Icca'tziyāuj līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n. ²¹ Jā icca'tziyāuj chī tzētza' līlacahuāna'n chuhua'j. Jā icca'tziyāuj tī mālacahuānīlh. Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'.

Māni' ū'tza' tzē nacāhuaniyān. ²² Ixtāta' ē ixtzī' tahuanih chuntza' ixpālacata xla'ca'n ixtajicua'ni' israelitas. Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamacxtucan xaka'tla' nac templo tī natahan Jesús ū'tza' Cristo. ²³ Ū'tza' talīhuanli ixtāta' ē ixtzī': “Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'.”

²⁴ Israelitas tata'sani'pāl'h ixlīmaktu' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't ē tahuanih:

—Caquilāhuanij ixlīcāna' na ixlacatīn Dios. Quina'n icca'tziyāuj huā'mā' chi'xcu' tlahua tū jā tze.

²⁵ Xla' cākelhtīlh:

—Quit jā icca'tzī palh tlahua tū jā tze. Xmān icca'tzī xapūla lakatzī'n xa'icuanī't ē chuhua'j iclacahuāna'tza'.

²⁶ Kelhasqui'nīpalaca:

—¿Tū tlahuani'n? ¿Chī līmālacahuānīn?

²⁷ Xla' cākelhtīlh:

—Iccāhuanīntza'. Hui'xina'n jā ixkexpa'tcu'tunā'tit. ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit na'icāhuanipalayān? ¿Ē nā stālani'cu'tunā'tit nā hui'xina'n?

²⁸ Talakapalal ē tahuanih:

—Hui'x stālani'ya' tzamā' chi'xcu'. Quina'n icstālani'yāuj Moisés. ²⁹ Icca'tziyāuj Dios tā'chihuīna'nli Moisés. Huā'mā' Jesús jā icca'tziyāuj jā minī'ta'ncha'.

³⁰ Chi'xcu' cākelhtīlh:

—¿Chī līlah jā ca'tziyā'tit jā mincha' tzamā' chi'xcu'? Ū'tza' tī quimālacahuānīlh. ³¹ Quina'n ca'tziyāuj Dios jā cākexmata tī tatlahua tū jā tze. Dios cākexmata tī talakachi'xcu'huī' ē tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīn Dios.

³² A'cxni' ixlītzucuni' quilhtamacuj, jā makstin kexmatca chā'tin chi'xcu' mālacahuānī tī lakatzī'n lacatuncuhuī'nī't. ³³ Palh jā Dios ixmacamilh, jāla tū ixtitlahualh.

³⁴ Tahuanih:

—Hui'x līlacatuncuhuī'nī'ta' ixlītzumayān tū jā tze. ¿Tū naquilāmāsu'yuni'yāuj quina'n?

Tamacxtuca nac kēpūn.

Lakatzī'nīn tī jā ta'a'ka'ī'

³⁵ Jesús huanica ixtamacxtucanī't tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't. A'cxni' tā'lāpāxtokli, huanilh:

—¿Ē a'ka'īni'ya' hui'x t'ska'ta' Dios?

³⁶ Chi'xcu' huanilh:

—¿Tīchu xla'? Caquihua'ni' ē chuntza' tzē na'icli'a'ka'īni'.

³⁷ Jesús kelhtīlh:

—Hui'x laktzī'nī'ta'tza'. Ū'tza' tī tā'chihuīna'mā'n.

³⁸ Tzamā' chi'xcu' taquilhpūtani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ica'ka'īni'yān.

³⁹ Jesús huanli:

—Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj nalītasu'yu tī ta'a'ka'ī' ē tī jā ta'a'ka'ī'. Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj na'iccāmālacahuānī tī xalakatzi'nī'n ē icmilh na'ic-cāmālakatzi' tī talacahuāna'n.

⁴⁰ Makapitzīn fariseos ixtayāna'lh ixlacatzuna'j. A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahananli:

—¿Ē iclakatzi'yāuj quina'n?

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—Palh lakatzi'n cahuālh hui'xina'n, jā ixlīpintit cuenta. Hua'nā'tit hui'xina'n lacahuāna'nā'tit, ē ū'tza' hui'xina'n līlīpina'tit cuenta.

Ixchicca'n borregos

10 Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tī lacatin lactanū na ixchicca'n borregos ē jā lactanū jā yālh xamākelhcha ū'tza' ka'lhāna'. ² Tī lactanū jā yālh xamākelhcha, ū'tza' ixmaktaka'lhna' borregos. ³ Tī maktaka'lhna mākelhcha mālaquī'ni' tī cāmaktaka'lhna borregos ē takexmata ixtachihuīn. Cāmāpācuhuī chī tanatanu' ixborrego. Cāmāxtu na ixchicca'n. ⁴ A'cxni' cāmāxtukō' xla' cāpūlani' ē ixlīborregos tastālani' ixpālacata xla'ca'n takelhlakapasatza' ixtēcu'ca'n. ⁵ Jā catitastālani'lh tī ā'chā'tin ixpālacata jā takelhlakapasa. Natatzā'lani'.

⁶ Jesús cāhuanilh huā'mā' tachihuīn chī cālīmāsu'yu-nī'can. Xlaca'n jā taca'tzīlh tū iccāhuanicu'tuncan.

Jesús hua'chi tī xatze maktaka'lhna' borregos

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit chī xamākelhcha jā talactanū borregos. ⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī quintapūlani'lh, xlaca'n ka'lhāna'nī'n. Ē borregos jā takexmatni'lh lī-ka'lhāna'nī'n. ⁹ Quit chī mākelhcha. Tī naquina'ta'a'ka'ī'ni', xlaca'n natapūtaxtu. Na'iccāmaktaka'lhna chī cāmaktaka'lhca'n borregos tū natataxtu ē nataputza ixlīhua'tca'n ē natatanūpala.

¹⁰ 'Ka'lhāna' xmān min ka'lhāna'n ē maktakā'nī'n ē mālakspūtūnu'n. Quit icminī't na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū ā'chulā' xatze. ¹¹ Quit ā'chulā' xatze ixmaktaka'lhna' borregos. Tī xatze ixmaktaka'lhna' tzej cāmaktaka'lhna ixborregos ē masqui cacālīnīlh. ¹² Tī xmān tasācu'a', a'cxni' laktzi'n mimā'lh misin, cāmakxteka borregos ē tzā'latāquī' ixpālacata jā tzamā' maktaka'lhna' jā i'xla' borregos. Palaj tunca misin cāchi'pa borregos ē cāmaktatzā'lakō'. ¹³ Tasācu'a' tzā'la ixpālacata xmān tasācu'a' ē jā i'xla' borregos, ē xla' jā ix cuenta.

¹⁴ 'Quit hua'chi xatze maktaka'lhna' borregos. Xatze maktaka'lhna' cālakapasa ixborregos, ē nā quit iccālakapasa quintachi'xcuhuī't, ē nā xlaca'n quintalapakapasa. ¹⁵ Nā chuntza' quinTāta' quilakapasa ē nā quit iclakapasa. Quit na'iccālīnī quintachi'xcuhuī't chuntza' chī maktaka'lhna' borregos cālīnī ixborregos.

¹⁶ Hui'lāpālh ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't tī jāna'j quinta-

lakapasa. Nā ixlacasqui'nca nā xlaca'n na'iccālīmin. Xlaca'n naquintakexmatni'. Chuntza' xlaca'n kēxtim natala quintachi'xcuhuī't. Xmān chā'tin ixmaktaka'lhna' nahuan.

¹⁷ 'QuinTāta' quimpāxquī' ixpālacata icmāstā' quilatamat ē quit na'iclakahuampala. ¹⁸ Nūn chā'tin quintimaktīlh quilatamat. Quit icmāstā' ixpālacata icmāstā'cu'tun. Quit icka'lhī talacasqui'nīn ē chuntza' tzē na'icmāstā', ē tzē na'ictayapala. Chuntza' quilīmāpa'ksīlh quinTāta' —huanli Jesús.

¹⁹ A'cxni' israelitas takexmatli huā'mā' tachihuīn, tatapāpitzini'lh. ²⁰ Makapitzīn ixtahuan:

—¿Tū ixpālacata kexpa'tni'yā'tit huā'mā' chi'xcu' palh ka'lhī jā tzeza ū'ni', ē xla' chuya?

²¹ 'Makapitzīn huampala tahananli:

—Tī ka'lhī jā tzeza ū'ni', xla' jā chuntza' catichihuīna'nli. ¿Ē tzē namālacahuānī chā'tin lakatzi'n jā tzeza ū'ni'?

Israelitas talakmaka'lh Jesús

²² Nac Jerusalén ixtlahuamā'ca cā'tani'. Tzamā' cā'tani' ū'tza' tū ixlīlacapāstaccan a'cxni' ixcāxtlahuakō'canī't xaka'tla' templo makāstza'. Cā'lonkni' ixuanī't. ²³ Jesús ixlātlā'huan na ixtanquilhtīn xaka'tla' templo jā ixuanican Ixtanquilhtīn Salomón. ²⁴ Israelitas tasti'li'hui'līlh ē tahananilh:

—¿Hasta jā'cxni' naquilāhuaniyāuj tīchu hui'x? Palh hui'x Cristo xamaktin caquilāhuanij.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccāhuanintza' ē hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit. Pō'ktu tū iclāhua quit iclītlāhua ixlītlī'hui'qui quinTāta'. Ū'tza' lītasu'yu tīchu quit. ²⁶ Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit ixpālacata hui'xina'n jā quintachi'xcuhuī't. ²⁷ Quintachi'xcuhuī't takexmata quintachihuīn chuntza' chī borregos takexmata ixtachihuīn ixtēcu'ca'n. Quit iccālakapasa quintachi'xcuhuī't, ē xlaca'n quintastālani'. ²⁸ Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā makstin catilakspūtli. Jā tī chā'tin tzē naquimaktī tī quin-ta'a'ka'ī'ni'. ²⁹ Quimacamaxquī'nī't quinTāta' ē xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' māpa'ksīni'. Ē nūn tī chā'tin tī tzē quintimaktīlh tī quinta'a'ka'ī'ni'lh. ³⁰ Quit ē quinTāta' chu chā'tin quina'n.

³¹ Palaj tunca israelitas tasacpālh chihuix ixtalīcucta'lacu'tun. ³² Jesús cāhuanilh:

—Ixlītlī'hui'qui quinTāta' quit iclītlāhuanī't lhūhua' tū xatze na milacatīnca'n. ¿Ē ū'tza' naquilālīcucta'layāuj?

³³ Israelitas tahananilh:

—Jā ū'tza' icticālīcucta'lan ixpālacata tū lactze tlahuanī'ta'. Na'iccālīcucta'layān ixpālacata hui'x lakmaka'na' Dios ē mālakchipini'cu'tuna'. Hui'x xmān chī'xcu'.

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tatzō'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios: "Hui'xina'n milīpō'ktuca'n diosnu'." ³⁵ Dios cāmāpācuhuīlh diosnu' tī cāmācamaxquī'lh ixtachihuīn Dios ē huā'mā' tatzō'kni' jā makstin catilactlahuaca. ³⁶ Dios quilacsacī ē quimacamīlh nac cā'quilhtamacuj. ¿Tū ixpālacata quilālīmālacsu'yuyāuj iclakmaka'lh Dios a'cxni' ic-

cāhuanin quit t'Ska'ta' Dios? ³⁷ Palh quit jā ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', jā caquilā'a'ka'tī'ni'uj. ³⁸ Palh hui'xina'n jā quilā'a'ka'tī'ni'cu'tunāuj, masqui quit ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', ca'a'ka'tī'tit tū ictlahua ū'tza' i'xla' Dios. Chuntza' naca'tziyā'tit hui'xina'n ē na'a'ka'tī'yā'tit xaTāta' ē quit chu chā'tin quina'n.

³⁹ Ē ā'maktin ixtachī'lē'mpalacu'tun ē Jesús cāzā'lanī'lh.

⁴⁰ Palaj tunca Jesús a'lh na ixtuntacut nac Jordán. Chā'lh jā Juan ixmā'kpaxī'ni'mā'lh xapūla. ⁴¹ Lhūhua' tachi'xcuui't talakchilh Jesús ē xlaca'n talāhuanilh: —Masqui Juan jā tlahualh lī'a'cnīn, pō'ktu tū ixlīchi-huīna'n Jesús, ū'tza' tū ixlīcāna'.

⁴² A'ntza' lhūhua' ta'a'ka'tī'ni'lh Jesús.

A'cxni' nīlh Lázaro

11 Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhuīni' Lázaro. Xla' ixta'jatlatla. Xla' ixlahuī'lh a'ktin nac cā'lacchicni' tū huanican Betania. Nā ixtatā'lahui'lāna'lh María ē Marta ixtā'timīn. ² Huā'mā' María ū'tza' tī lītantūtlahualh Jesús xaxcān xa'nat ē lītantūxacalhx ya'j. Lázaro, ixtā'tin María ixta'jatlatla. ³ María ē Marta tamāca'tzīnīlh Jesús ē tahuanihl:

—Māpa'ksīni', ta'jatlatla tī pāxquī'ya'.

⁴ A'cxni' huanica huā'mā' Jesús huanli:

—Huā'mā' ta'jatlat jā catilaknīlh. Ixpālacata tzamā' ta'jatlat nalaktzī'nacn chī ixlīka'tla' Dios, ē nā nalīmā-su'yu chī ixlīka'tla' t'Ska'ta'.

⁵ Jesús icxāpāxquī' Marta ē María ē nā Lázaro.

⁶ A'cxni' huanica Lázaro ixta'jatlatla, Jesús tachokopālh jā ixuī'lh ā'a'ktu' quilhtamacuj. ⁷ Ā'līstān cāhuanilh t'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj nac Judea.

⁸ Ī'scujnu'nī'n tahuanihl:

—Māpa'ksīni', israelitas xalanī'n nac Judea jāna'j makās ixtacucta'lamaknīcu'tunān. Ē hui'x pim-palacu'tuna'tza'.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—A'ktin quilhtamacuj ka'lhī a'kcāujtu' hora. Palh chā'tin latlā'huan cā'cuhuīni', jā cati'a'kche'kxlalhx i'xpālacata xkakana'n. ¹⁰ Palh chā'tin latlā'huan cā'tzī'sni', xla' a'kche'kxla i'xpālacata jā ka'lhī taxkaket. Ixla-casqui'nca na'ica'n chuhua'j. Jā tū quinti'a'nani'lh hasta na'icitlahaūkō' quintascujūt.

¹¹ Ā'līstān Jesús cāhuanilh:

—Lázaro, quinamigoca'n lhtatamā'lh ē quit na'ica'n na'icmālakahuanī.

¹² Ī'scujnu'nī'n tahuanihl:

—Māpa'ksīni', palh lhtatamā'lh, natzeyan.

¹³ Jesús icxāhuanicu'tun Lázaro ixnīnī'ttza'. Ī'scujnu'nī'n ixtapuhuan Jesús icxāhuanimā'lh xmān tī'lh-tatamā'lh. ¹⁴ Ū'tza' tzej cālīhuanikō'lh:

—Lázaro nīnī'ttza'. ¹⁵ Xalītze jā xa'icui'lh a'ntza' quit. Chuntza' xatze mimpālacataca'n. Chuntza' nalī'a'ka'tī'yā'tit. Chuhua'j ca'a'uj jā mā'cha' Lázaro.

¹⁶ Tomás, tī ixuanican līstu', cāhuanilh ā'makapitzīn scujnu'nī'n:

—Nā catā'a'uj Jesús. Nanīyāuj lacxtim.

Jesús nacāmālacastālancuanī tachi'xcuui't

¹⁷ A'cxni' chā'lh Jesús, māca'tzīnīca tā'ti'ma'jtza' ixa'cnū Lázaro. ¹⁸ Betania hua'chi a'ktu'tun kilómetro ixuanī't ixlīmakat nac Jerusalén. ¹⁹ Lhūhua' israelitas ixtalakminī't Marta ē María. Tatakstokli i'xpālacata ixnīnī't ixtā'tinca'n. ²⁰ Marta, a'cxni' ca'tzī'lh ixchā'ntēlhatza' Jesús, palaj tunca milh lakapāxtoka. María tachokolh nac chic. ²¹ Marta huanilh Jesús:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinīlh quin-tā'tin. ²² Quit icca'tzī, masqui chuhua'j, Dios namax-quī'yān pō'ktu tū nasqui'ni'ya'.

²³ Jesús huanilh:

—Mintā'tin nalacastālancuana'mpala.

²⁴ Marta huanilh:

—Quit icca'tzī nalacastālancuana'mpala a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

²⁵ Jesús huanilh:

—Quit tī na'iccāmālacastālancuanī tachi'xcuui't ē quit na'iccāmāxquī' xasāsti' i'xlatamatca'n. Tī quin-talīpāhuan, masqui catanīlh, xlaca'n nataka'lhī xasāsti' i'xlatamatca'n. ²⁶ Tī taka'lhī xasāsti' i'xlatamatca'n ē quintalīpāhuan, jā makstin catitasputli. ¿Ē hui'x jā a'ka'tī'ya' huā'mā'?

²⁷ Marta huanilh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Quit ica'ka'tī' hui'x t'Ska'ta' Dios, ē hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nāuj.

Jesús calhuanli ixlacatzuna'j nac pūtā'cnūn

²⁸ Marta, a'cxni' huanli huā'mā', a'lh ta'sani' María ix-tā'tin. Lakatzē'k huanilh:

—Chuhua'j chilhtza' Māpa'ksīni' ē ta'sani'yān.

²⁹ A'cxni' kexmatli huā'mā', María palaj tunca tāyalh ē laka'lh Jesús. ³⁰ Jesús jāna'j ixtanū nac cā'lacchicni'. Ixlayālhcus jā quīpāxtokli Marta. ³¹ Israelitas ixtatā'lahui'lāna'lh María nac chic ē ixtamāmakxtok-mā'nalh. A'cxni' talaktzī'lh María chī tāyalh ē palaj tunca a'ntāquī'lh, xlaca'n tastālani'lh. Ixtapuhuan a'mā'lh calhuan nac pūtā'cnūn.

³² María a'cxni' lakchā'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinīlh quin-tā'tin.

³³ Jesús laktzī'lh tzuculh calhuan María ē israelitas tī ixtatā'mimā'nalh. Lhpīpekllah ē līpuhuanli. ³⁴ Cākel-hasqui'nīlh:

—¿Jāchu mā'cnū'tit?

Tahuanihl:

—Māpa'ksīni', cata't laktzī'na'.

³⁵ Jesús calhuanli. ³⁶ Israelitas talāhuanilh:

—Calaktzī'ntit chī i'xpāxquī'.

³⁷ Ā'makapitzīn tahuanihl:

—Ū'tza' huā'mā' tī mālacahuānīlh lakatzī'n. ¿Ē jāla ixtlahualh Lázaro jā ixtinīlh?

Lázaro lacastālancuana'nli

³⁸ Jesús līpuhuampāl̄h ā'maktin. Chā'lh nac pūtā'cnūn. A'ktin lhu'cu' ixtlahuacani't ē ixlīlakatalacani't a'ktin chihuix. ³⁹ Jesús huanli:

—Camāpānū'tit chihuix.

Marta, ixtā'tin nīn, huanilh:

—Māpa'ksīni', ka'lhī a'ktā'ti' quilhtamacuj nīnī't ē chuhua'j pu'csantza'.

⁴⁰ Jesús huanilh:

—Ē jā icuanin palh na'a'ka'tī'ya', nalaktzī'na' ixlītlī'hui'qui Dios tū natlahua?

⁴¹ Palaj tunca māpānūca chihuix. Jesús talacayāhualh nac tālhmā'n ē huanli:

—Tāta', icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata hui'x quinkexpa'tni'nī'ta'. ⁴² Quit icca'tzī tihua'na' quinkexpa'tni'ya'. Quit icuaniyāntza' ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' xla'ca'n chuntza' nata'a'ka'tī' hui'x quimacata'nī'ta'.

⁴³ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús palha' huanli:

—ĴLázaro, cataxtu!

⁴⁴ Ta'a'cxtulh tī xanīntza' ixuanī't. Ixlīmakchī'canī't ē ixlīlacchī'canī't ē ixlīlakatlapacani't lu'xu'. Jesús cāhuanilh:

—Calacxcutit ē camacaxcutit ē chuntza' camakxtektit.

Talīchiuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2

⁴⁵ A'cxni' talaktzī'lh Jesús tū tlhualh, ta'a'ka'tī'lh lhūhua' israelitas tī ixtamāmakxtokmā'nalh María.

⁴⁶ Makapitzīn talaka'lh līfariseos ē cāhuanica tū ixtlahuani't Jesús. ⁴⁷ Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nīn talāmāstokli ē talāhuanilh:

—ĒTū natlahuayāuj chuhua'j? Huā'mā' chi'xcu' tlahuamā'lh lhūhua' lī'a'cnīn. ⁴⁸ Palh jā tū natlahuani'yāuj, nata'a'ka'tī'ni'kō' ū'tza', ē xanapuxcu'nu' romanos natamin ē natalactlahua xaka'tla' templo ē quincā'lacchicni'ca'n.

⁴⁹ Chā'tin chī ū'tunu'n ixuanican Caifás. Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej ixuanī't tzamā' cā'ta. Cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit. ⁵⁰ Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' tze palh chā'tin chi'xcu' nanī quimpālacataca'n. Chuntza' ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā catilakspu'tli.

⁵¹ Tū huanli Caifás, jā ixa'cstu ixtalacapāstacni'. Caifás xapuxcu' pālej ixuanī't tzamā' cā'ta, ē Dios māhuanilh chī Jesús nalīnī ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. ⁵² Jā xmān israelitas ixticālinīlh; nā ixlīpō'ktuca'n xala' makat, ē ū'tza' tze nacālimākēxtimī ē kēxtim natala. ⁵³ Tzamā' quilhtamacuj xanapuxcu'nu' israelitas tatzuculh talīchiuīna'n chī tze natalīmāknī Jesús.

⁵⁴ Ū'tza' Jesús jā'tza' ixcālītasu'yuni' israelitas. Taxtulh nac Judea ē a'lh ā'lacatin cā'lacchicni' tū ixuanican Efraín, na ixlacatzuna'j nac cā'tzaya'nca tī'ya't. A'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scujnu'nī'n.

⁵⁵ Ixtalacatzuna'jītēlhatza' ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', lhūhua' tachi'xcuhuī't ta'a'lh nac Jerusalén natatalacpa'lha

chuntza' chī ixtahui'latca'n. ⁵⁶ Xlaca'n ixtaputza Jesús. A'cxni' ixtatanūmā'nalhtza' xaka'tla' nac templo, ixtalākelhasqui'nī:

—ĒChī puhua'nā'tit hui'xina'n? ĴNamin Jesús o jā catimilh?

⁵⁷ Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ixtamāstā'nī't līmāpa'ksīn palh ixuī'lh tī ixca'tzī jā ixuī'lh Jesús, cacāmāca'tzīnīca ē chuntza' tze nalīchi'pacan.

Chā'tin puscāt lītlahualh xaxcān xa'nat ixtujan Jesús

Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9

12 Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū ixuanican pascua. Xmān a'kchāxan quilhtamacuj ī'sputa. Jesús a'lh nac Betania jā ixuī'lacha' Lázaro tī ixmālacastālancuanīnī't. ² A'ntza' cāxtlahuaca ixlīhua' Jesús. Marta ixcāmaxquī' ixpulātuca'n. Lázaro ē makapitzīn lacxtim ixtatā'hui'lāna'lh Jesús jā ixtahuā'yamā'nalh. ³ María līmīlh ī'tāt litro xaxcān xa'nat nardo tū mu'csun ē lhūhua' ixtapalh. Lītantūtlahualh Jesús ē palaj tunca lītantūxacalh ixya'j. Ixlīpūchakānmu'csun chic. ⁴ Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, tī nā ī'scujni' ixuanī't ē tī namacamāstā' Jesús, huanli:

⁵ —ĒTū ixpālacata jā līstā'ca huā'mā' xaxcān xa'nat? Hua'chi a'ktu'tun ciento tumīn ixtapalh. Huā'mā' tumīn tze ixcāmaxquī'ca xcamanīnī'n.

⁶ Judas jā ixcālakahu'man xcamanīnī'n. Huanli huā'mā' chū'nu xla' ka'lhāna' ixuanī't. Xla' ixmāmāquī'nīcanī't tumīn ē a'ntza' ixka'lhantēlha. ⁷ Jesús huanilh:

—Jā camāmakchu'yi' huā'mā' puscāt. Xla' māquī'nī't huā'mā' xaxcān xa'nat hasta naquilitlahua ixpālacata a'cxni' na'icnī ē naquimā'cnūcan. ⁸ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanīnī'n. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj ic-ticātā'latamān.

Talīchiuīna'nli Lázaro

⁹ A'cxni' taca'tzīlh Jesús ixuī'lacha' nac Betania, lhūhua' israelitas ta'a'lh talaktzī'n. Jā xmān Jesús ixtalaktzī'ncu'tun. Nā ixtalaktzī'ncu'tun Lázaro tī ixmālacastālancuanīnī't Jesús. ¹⁰ Chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' nā xlaca'n talīchiuīna'impāl̄h nā natamāknī Lázaro. ¹¹ Ixpālacata Lázaro, lhūhua' israelitas ixtatalakaspi'tnī'ttza' pālejni' ē ixta'a'ka'tī'nī'nī'ttza' Jesús. Ū'tza' ixtalīmāknīcu'tun Lázaro.

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40

¹² Ixlīlakalī lhūhua' tachi'xcuhuī't tī ixtachinī't nac Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani', xlaca'n taca'tzīlh Jesús ixmīmā'lh nac Jerusalén. ¹³ Talē'lh ixpeken palhma ē ta'a'lh talāpāxtoka Jesús ē ixtamāta'sīmā'nalh:

—ĴCamakapāxuī'tit Dios! ĴDios casicua'lanātlahualh tī līmīmā'lh ixlītlī'hui'qui Māpa'ksīni'! Ū'tza' quimPuxcu'ca'n quina'n israelitas.

¹⁴ Jesús ixmaclanī't lakatin burro ē ixkēhuī'lh. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¹⁵ Jā cajicua'ntit hui'xina'n xalanī'n nac Sión;

chuhua'j mimPuxcu'ca'n mimā'lh
ē kēhuī'lh lakatin xaska'ta' burro.

¹⁶ Xapūla īscujnu'nī'n jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun huā'mā'. A'cxni' Jesús lacastāncuana'nli, a'cxni' tala-capāstaclī chī ixtatzo'kni' ē chuntza' mākentaxtūlh Jesús.

¹⁷ Tachi'xcuui't tī ixtatā'hui'lāna'lh Jesús a'cxni' xla'ta'sani'lh Lázaro nac pūtā'cnūn jā ixmā'cnūcanī't ē mālacastāncuanīlh, ē xlaca'n ixtalīchihuīna'mā'nalī tū ixtalaktzī'nī't. ¹⁸ Ū'tza' talī'a'lh talīpāxtoka Jesús lhūhua' tachi'xcuui't ixpālacata xlaca'n ixtaca'tzī ixtlahuanī't huā'mā' lī'a'cnīn. ¹⁹ Fariseos talāhuanīlh:

—Calaktzī'ntit chī tastālanī'kō'. Jāla tū tlahuanī'yāuj.

Makapitzīn griegos taputzalīh Jesús

²⁰ Makapitzīn griegos nā xlaca'n ixta'a'nī't nac Jerusalén natalaktaquilhpūta Dios a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ²¹ Xlaca'n talaka'lh Felipe xala' nac Betsaida nac Galilea. Tahuanīlh:

—Señor, quina'n ictā'chihuīna'ncu'tunāuj Jesús.

²² Felipe laka'lh Andrés ē huanīlh tū tahuanli. Ix-chā'tu'ca'n ta'a'lh tahuanī Jesús. ²³ Jesús cāhuanīlh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chilhtza' quilhtamacuj tū naquimpūlakachi'xcuui'can ixpālacata palaj na'icnī.

²⁴ Ū'tza' ixlīcāna'. Palh a'ktin līcha'nat namāstā' ix-tahua'ca't, ixlacasqui'nca namā'cnūcan nac ti'ya't. A'cxni' namā'cnūcan, pūla tasu'yu hua'chi ixnīnī't.

Ā'līstān namāstā' ixtahua'ca't. Nā chuntza' naquina'kspula a'cxni' naquimā'cnūcan. ²⁵ Nā chuntza' tachi'xcuui't. Tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīnca'n, xla-ca'n nacāspu'tni' ixlatamatca'n. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā makstin caticāspu'tni'lh. ²⁶ Tī quintatā'scujcu'tun, caquintastālanī'lh. Jā na'ictahui'la quit nac a'kapūn, nā a'ntza' naquintatā'tahui'la tī quintatā'scuj. QuinTāta' nacālakachi'xcuui' ixlīpō'ktuca'n tī quintatā'scuj.

Jesús huanli chī nanī

²⁷ 'Chuhua'j quit ictamakchuyīnī't. ¿Chī na'icuan? Jā ic-tihuanīlh quinTāta': "Tāta', caquimakapūtaxtū tū na'icpātī." Jāla icuan chuntza'. Ixlacasqui'nca na'icpātīnī'n. Ū'tza' iclīminī't nac cā'quilhtamacuj. ²⁸ Tā-ta', calakachi'xcuui'ca' hui'x.

Palaj tunca kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Quilakachi'xcuui'canī'ttza' ē naquilakachi'xcuui'palacan.

²⁹ Tachi'xcuui't, a'cxni' takexmatli huā'mā', tahuanli:

—Jilīlh.

Ā'makapitzīn tahuampālīh:

—Chā'tin ángel tā'chihuīna'lh.

³⁰ Jesús cāhuanīlh:

—Huā'mā' tachihuīn chihuīna'nli mimpālacataca'n ē jā quimpālacata. ³¹ Chuhua'j natzucucan cāputzāna'nī-can xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Namaktīcan ixlīli'huī'qui tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj.

³² Quit a'cxni' naquimā'kayāhuacan nac cruz, na'ic-

cāmāpāstaquī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't palh naquin-takexmatni'.

³³ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata chuntza' naca'tzī-can chī nalīnī. ³⁴ Tachi'xcuui't takelhtīlh:

—Quilīmāpa'ksīnca'n quincāmāsu'yuni'yān Cristo natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¿Chī līhua'na' hui'x Chi'xcu' xala' Tālmā'n namā'kayāhuaca'na' nac cruz? ¿Ē tīchu huā'mā' Chi'xcu' xala' Tālmā'n?

³⁵ Jesús cāhuanīlh:

—Jātza' makās catika'lhī'tit taxkaket. Catlā'hua'ntit hui'xina'n līhuancus ka'lhī'yā'tit taxkaket ē jāna'j lakatzī'suanā'tit. Tī talatlā'huan cā'pucsua' jā taca'tzī jā ta'a'n. ³⁶ Quit taxkaket ixpālacata icmāsu'yu tū ixlīcāna'. Caquilā'a'ka'tī'nī'uj ē chuntza' naca'tzīyā'tit tū ixlīcāna'.

A'cxni' ixuanī'ttza' huā'mā', Jesús a'lh ē cātatzē'kni'lh.

Tū ixpālacata israelitas jā ixta'a'ka'tīni' Jesús

³⁷ Israelitas jā ixta'a'ka'tīni' Jesús masqui ixtlahuanī'ttza' lhūhua' lī'a'cnīn ixlacatīnca'n. ³⁸ Chuntza' mākentaxtūlh tū ixtzo'knī't a'kchihuīna' Isaías:

Māpa'ksīnī', jā tī a'ka'tīnī't tū icmāsu'yūj.

Jā tī a'ka'tīlh masqui laktzī'nca chī Dios ka'lhī lītli'huī'qui.

³⁹ Isaías līchihuīna'nli chī jāla ixta'a'ka'tī. Ē ū'tza' līhuampālīh:

⁴⁰ Dios cāmālakatzī'lh ē cālactlahuanī'lh ixtalacapāstacni'ca'n.

Chuntza' jāla natalacahuāna'n

ē jā natalīlacapāstaca ixlīstacna'ca'n

ē jā quintalakmin na'iccālīmātzeyī.

⁴¹ Isaías huanli huā'mā' ixpālacata ixlaktzī'nī'ttza' chī ixlītli'huī'qui Jesús. Chuntza' līchihuīna'nli Jesús.

⁴² Lhūhua' xanapuxcu'nu' ta'a'ka'tīnī'lh Jesús. Xlaca'n xmān tzē'k ta'a'ka'tī'lh ixpālacata ixtajicua'ni' līfariseo.

Ixtajicua'n nacātamacxtucan nac templo. ⁴³ Xlaca'n ā'chulā' ixtalakatī catalakachi'xcuui'lh tachi'xcuui't; ē jā ixtatlahuacu'tun tū Dios lacasqui'n.

Ixtachihuīn Jesús nacālīputzāna'nīcan tachi'xcuui't

⁴⁴ Jesús palha' chihuīna'nli ē huanli:

—Tī quinta'a'ka'tīnī'nī't jā xmān quina'cstu quinta'a'ka'tīnī'nī't. Xlaca'n ta'a'ka'tīnī'nī't nā quinTāta' tī quimacaminī't.

⁴⁵ Tī quintalakatzī'n hua'chi talaktzī'mā'nalīh nā quinTāta' tī quimacaminī't. ⁴⁶ Quit taxkaket. Icmīnī't nac cā'quilhtamacuj

nacāmāxkakēni'ni' tachi'xcuui't. Chuntza' tī naquinta'a'ka'tīnī' jātza' catitatahui'lh nac cā'pucsua', ixpālacata nata'a'ka'tī tū ixlīcāna'.

⁴⁷ Tī takexmata quintachihuīn ē jā ta'a'ka'tī, jā quit icticāputzāna'nīlh. Quit icminī't

na'iccāmākapūtaxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ē jā icminī't na'iccāputzāna'nī. ⁴⁸ Tī quintalakmaka'n ē jā ta'a'ka'tī quintachihuīn, xlaca'n nacāputzāna'nīcan.

A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj, nacālīputzāna'nīcan tū icuanī't. ⁴⁹ Quit jā xmān icchihuīna'n tū quintalacapāstacni'.

QuinTāta' tī quimacamilīh xla' quimāpa'ksīlh tū icuan ē tū icmāsu'yu. ⁵⁰ Quit icca'tzī quinTāta' quimāpa'ksīlh tū iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't chī natalīka'lhī

xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspuṭli. Tū quihuaninī't quinTāta', ū'tza' iclīchihuīna'n.

Jesús cātantūche'kē'lh ṽscujnu'nī'n

13 A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', Jesús ca'tzīlh ā'macsti'na'j ṽsputni' nalatama ē nalaka'mpala ixTāta'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixcāpāxquī'nī't tī i'xla' xala' nac cā'quilhtamacuj. Jātza' lātma'j namāsu'yu chī lhūhua' ixcāpāxquī'.

²Jesús ixcātā'huā'yamā'lh ṽscujnu'nī'n. Skāhuī'ni' ixmālacpuhuaninī'ttza' Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, namacamāstā' Jesús. ³Jesús ixca'tzī ixTāta' ixmaxquī'kō'nī't līmāpa'ksīn. Nā ixca'tzī ixmini'ta'ncha' jā huī'lh Dios ē nalaka'mpala. ⁴Ā'listān tāyalh jā ixuā'yamā'lh ē tamakxtulh ixlu'xu' tū ixmākelhalinī't ē tampātahuī'lh a'ktin ixlīmacaxaca. ⁵Palaj tunca mojólh xcān nac a'ktin pūmakacha'ka'. Tzuculh cātantūche'kē' ṽscujnu'nī'n ē cālītantūxacalh ixlīmacaxaca tū ixtampāhuī'lh.

⁶A'cxni' ixtantūche'kē'cu'tumā'lh tza' Simón Pedro huanli:

—Māpa'ksīni', ¿hui'x naquintantūche'kē'ya'?

⁷Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j hui'x jā ca'tzīya' tū ictlahuamā'lh. Ā'listān nalacapāstaca.

⁸Pedro huanilh:

—Quit jā makstin quintitantūche'ke'.

Jesús huanilh:

—Palh jā ictitantūche'kē'n, hui'x jātza' quintitā'scujti.

⁹Simón Pedro huanilh:

—Jā xmān quintujan, nā quimacan caquimakache'ke', ē nā quina'kxāk caquina'kche'ke'.

¹⁰Jesús huanilh:

—Tī paxni'cus, xmān ixlacasqui'nca natan-tūche'kē'can ixpālacata pō'ktu ixmacni' xatache'kē'n. Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.

¹¹Jesús ixca'tzītza' tī namacamāstā'. Ū'tza' līhuanli: "Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze."

¹²Jesús a'cxni' cātantūche'kē'kō'lh ṽscujnu'nī'n, lhakā'pālh ixlu'xu' ē tahui'lapālh ē cāhuanilh:

—¿Ē lacaca'tzīyā'tit tū iccātlahuani'nī'ta'n? ¹³Hui'xina'n quilāmāpācuhiyāu' Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni'. Tze chī hua'nā'tit. Ū'tza' quit. ¹⁴Quit Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni', ē iccātantūche'kē'nī'ta'n. Nā chuntza' ixlacasqui'nca hui'xina'n nalātan-tūche'kē'yā'tit. ¹⁵Quit iccātlahuani'n huā'mā' hua'chi xalīlaktzī'ntēn. Nā chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n. ¹⁶Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chi quintasācu'a'n ē quit mintēcu'ca'n. Hui'xina'n quilacscujnī'n ē quit iccāmālacscujyūyān. Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ictlahua. ¹⁷Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tū iccāhuani'nī'ta'ncus. Palh natlahua'yā'tit, līpāxuhua nalatapāyā'tit.

¹⁸Jā milpō'ktuca'n iccālīchihuīna'nān. Quit icca'tzī tī iccālacsacnī't. Namākentaxtū chuntza' chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ū'tza' tī quintā'huā'yan ū'tza' jā quilaktzī'ncu'tun.

¹⁹Quit iccāhuaniyān tū na'a'kspula. A'cxni' nala huā'mā', hui'xina'n naca'tzīyā'tit tīchu quit. ²⁰Quit ixlīcāna' iccāhuaniyān. Tī takexmatni' tī icmacā'n, quit quintakexmatni' ē nā takexmatni' tī quimacaminī't.

Jesús huanli ū'tza' Judas namacamāstā'

Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23

²¹A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús līpuhuanli ē lacatancs huanli:

—Ixlīcāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²²Ē tatzuculh talālakalaktzī'n ṽscujnu'nī'n ixpālacata jā ixtaca'tzī tī ixlīchihuīna'mā'lh. ²³Chā'tin ṽscujni' ixuā'yamā'lh na ixpāxtūn. Ū'tza' tī ā'chulā' ixpāxquī' Jesús. ²⁴Simón Pedro macahuanih tzamā' scujni':

—Cakelhasqui'ni' tīchu līchihuīna'mā'lh.

²⁵Xla' ā'chulā' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu līchihuīna'mpā't?

²⁶Jesús kelhtīlh:

—Na'icmāchū'huī' līhua' pītzu'na'j pāntzīn. Ē tī na'icmaxquī' ū'tza' iclīchihuīna'mā'lh.

Māchū'huī'lh pītzu'na'j pāntzīn ē maxquī'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón. ²⁷A'cxni' Judas maktīni'lh pāntzīn, tanūni'lh skāhuī'ni' na ixlīstacna'. Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tū tla'hua'cu'tuna', palaj tunca catla'hua'.

²⁸Makapitzīn tī ixtahuā'yamā'nal' jā ixtalacaca'tzī tū chuntza' ixlīhuaniyān'lh. ²⁹Judas ū'tza' ixmāmāquī'nī' canī't tumīn, ē makapitzīn tapuhuanli Jesús ixuaninī't natamāhua tū ixtamaclacasqui'n ixpālacata cā'tani', o ixuaninī't nacāmaxquī' macasti'n xcamanī'nī'n. ³⁰A'cxni' ixua'nī'ttza' pāntzīn, Judas taxtulh. Tzī'satza' ixuanī't.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

³¹A'cxni' Judas ixtaxtunī'ttza', Jesús huanli:

—Chuhua'j Dios quimāka'tlī'nī't quit, Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Ē xla' quilītaka'tlī'nī't. ³²Namāka'tlī'can Dios ixpālacata tū ictlahua, ē chuntza' Dios naquilīmāka'tlī'. Palaj tunca nakentaxtu. ³³Quilacstīn, jātza' makās icticātā'tahuī'lan. Hui'xina'n naquilāputzayāu'j. Chuntza' chī iccāhuanih israelitas, nā hui'xina'n chu chuntza' chuhua'j na'iccāhuaniyān: Jā na'ica'n, hui'xina'n jāla catipintit. ³⁴Iccāmaxquī'yān xasāsti' līmāpa'ksīn: Calāpāxquī'tit hui'xina'n. Chuntza' chī iccāpāxquī'yān quit, nā chuntza' nalāpāxquī'yā'tit. ³⁵Palh hui'xina'n nalāpāxquī'yā'tit, chuntza' natalīca'tzī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't hui'xina'n quiscujnu'nī'n.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34

³⁶Simón Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ¿jāchu pimpā't?

Jesús kelhtīlh:

—Jā na'ica'n, jāla quintitā'pi chuhua'j. Ā'listān naquistālani'ya'.

³⁷Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata jāla ictitā'a'n chuhua'j? Iclīnīcu'tun mimpālacata.

³⁸ Jesús kelhtīlh:

—¿Ē ixlīcāna' quīlīnīcu'tuna'? Ixlīcāna' tū icuanīyān. A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x nakelhtatzē'ka' mak-tu'tun.

Ū'tza' Jesús nalīlakchā'nca Dios

14 Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n jātza' catamakchuyī'tit.

Calīpāhua'ntit Dios ē nā chuntza' quit caquilālipāhuanui. ² Jā hui'lacha' quinTāta', a'ntza' a'nan lhūhua' pūtahuī'lh. Palh jā cahuālh chuntza', xa'iccāhuanin. Ica'nā iccāxui'lī pūtahuī'lh jā natahuī'la'yā'tit. ³ A'cxni' na'ica'n ē na'ic-cāxui'līkō'yācha', na'icmimpala ē na'iccāle'nān. Chuntza' jā na'ictahui'la, nā hui'xina'n a'ntza' natahuī'la'yā'tit. ⁴ Hui'xina'n ca'tziyā'tit jā ica'mā'lh ē ca'tziyā'tit chī tzē līchā'nca.

⁵ Tomás huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n jā icca'tziyāuj jā pimpā't. ¿Chī na'iclicā'tziyāuj chī līchā'nca?

⁶ Jesús kelhtīlh:

—Quit xatze tej, ē quit tū ixlīcāna', ē quit latamat. Xmān tī quinta'a'ka'tīni' tzē natalakchā'n quinTāta'. ⁷ Palh hui'xina'n ixca'tzītīt tīchu quit, ixlakapastit quinTāta'. Chuhua'j lakapasā'tittza' quinTāta' ē lak-tzī'nī'ta'ntit.

⁸ Felipe huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'. Xmān ū'tza' iccāsqui'ni'yān.

⁹ Jesús kelhtīlh:

—Felipe, makās iccātā'huī'lan. ¿Tū ixpālacata jāna'j quilakapasa'? Tī quintalaktzī'nī't, nā talaktzī'nī't quinTāta'. ¿Tū ixpālacata līhua'na': "Caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'?" ¹⁰ ¿Ē jā a'ka'tīya' quinTāta' ē quit chu chā'tin? Tū iccāhuanīyān, jā quintalacapāstacni'. QuinTāta' quintā'lahuī'lh, ē māni' ū'tza' quintā'tlahua tū ixtascujūt. ¹¹ Ca'a'ka'tītīt chu chā'tin quina'n, quit ē quinTāta'. Palh jāla na'a'ka'tīyā'tit huā'mā', calī'a'ka'tītīt lī'a'cnīn tū ictlahua. ¹² Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Tī quinta'a'ka'tīni', nā xlaca'n natatlahua tū ictlahua quit. Ā'chulā' xalaka'tla' natatlahua ixpālacata quit na'icclaka'n quinTāta'. ¹³ Tū nasqui'nā'tit hui'xina'n na quintacuhuīni' quit na'ictlahua ixpālacata quit tī'Ska'ta' Dios. Chuntza' tzē na'iclimāsu'yukō' chī ixlīka'tla' ixlītlī'huī'qui quinTāta'. ¹⁴ Quit na'ictlahua pō'ktu tū nasqui'nā'tit na quintacuhuīni'.

Jesús huanli namacamin Espiritu Santo

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'xina'n quilāpāxquī'yāuj, cakexpa'ttit quilīmāpa'ksīn. ¹⁶ Quit na'icsqui'ni' quinTāta' ē xla' nacālakmacamimpalayān ā'chā'tin tī nacāmaktāyayān. Xla' ū'tza' nacātā'tahuī'layān chī ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Ū'tza' Espiritu Santo tī māsuyū tū ixlīcāna'.

¹⁷ Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jāla catitamaktīni'lh Es-

pīritu Santo ixpālacata xlaca'n jā catitalaktzī'lh ē jā catitalakapasli. Hui'xina'n lakapasā'tit ixpālacata xla' cātā'huī'lan. ¹⁸ Jā icticāmakxtekni' mina'cstuca'n. Na'ic-cālakmimpalayān. ¹⁹ Jātza' makās quintitalaktzī'lh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n naquilālak-tzī'nāuj. Nalatahuī'la'yā'tit ixpālacata quit iclahuī'lh. ²⁰ A'cxni' namin Espiritu Santo, hui'xina'n naca'tziyā'tit quinTāta' quintā'huī'lh ē nā iccātā'huī'lan. ²¹ Tī taca'tzī quilīmāpa'ksīn ē tamākentaxtū, ū'tza' lītasuyū quin-tapāxquī'. QuinTāta' nā nacāpāxquī' tī quintapāxquī'. Nā quit na'iccāpāxquī' ē na'iccātasuyūni'.

²² Judas (ā'chā'tin Judas ē jā Iscariote) huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata naquilātasuyūni'yāuj quina'n ē jā ā'makapitzīn?

²³ Jesús kelhtīlh:

—Tī quintapāxquī', xlaca'n natakexmata tū iccāhuani. QuinTāta' nacāpāxquī'. QuinTāta' ē quit na'iccālak-mināuj ē na'iccātā'tahuī'layāuj. ²⁴ Tī jā quintapāxquī' jā takexmata tū icuan. Quintachihuīn tū kexpa'tpā'na'ntit, xla' jā quila'; i'xla' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁵ Pō'ktu huā'mā' iccāhuani'kō'nī'ta'n līhuan ic-cātā'huī'lan. ²⁶ QuinTāta' namacamin Espiritu Santo ē xla' namāsuyū quimpālacata. Ū'tza' nacāmaktāyayān ē nacāmāsuyūni'kō'yān ē nacāmālapāstaquīyān ixlīpō'ktu tū iccāhuaninī'ta'n.

²⁷ Iccāmakxtekni'yān quintapāxuān. Iccāmaxquī'yān quintapāxuān ē jā chuntza' chī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Jā catamakchuyī'tit ē jā cajicua'ntit. ²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī iccāhuanin: "Quit ica'nā ē na'iccālakmimpalayān." Palh ixlīcāna' ixquilāpāxquī'uj, ixlīpāxua'tit ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'. Xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. ²⁹ Iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', hui'xina'n na'a'ka'tīyā'tit.

³⁰ Jātza' icticātā'chihuīna'n ixpālacata mimā'lhtza' tī māpa'ksīni'n cā'quilhtamacuj. Xla' jāla quintimāpa'ksīlh quit. ³¹ Quit ictlahua tū quihuani quinTāta'. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē nataca'tzī palh quit icpāxquī' quinTāta'.

A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanipālh:

—Chuhua'j catāya'tit ē ca'a'uj

Xamayāc uva ē ixpekenī'n

15 Jesús cāhuanipālh:

—Quit hua'chi xatze mayāc ē quinTāta' hua'chi xamaktaka'lhna'. ² Ixlīpō'ktu ixpekenī'n tū jā māstā' ix-tahua'ca't, xla' cāpekesitmaka'n. Ixlīpō'ktu ixpekenī'n tū māstā' ixtahua'ca't, xla' nacāmaktaka'lhna. Chuntza' ā'chulā' namāstā' ixtahua'ca't. ³ Nā chuntza' Dios cāmāpānūni'nī'ta'n tū jā tze ixpālacata hui'xina'n a'ka'tīnī'ta'ntit quintachihuīn. ⁴ Caquilātā'lātahuī'lauj ē chuntza' quit na'iccātā'lātahuī'layān. Kentin ixpeken xamayāc palh jā tzej chī'pāxna'n jā catimāstā'lh ixtahua'ca't ixa'cstu. Nā chuntza' nalītaxtuyā'tit hui'xi-na'n. Palh jā a'cxim quilātā'huī'lanāuj, jāla catimāstā'tit mintahua'ca'tca'n.

⁵ Quit hua'chi xamayāc ē hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n. Tī pō'ktu quintatā'lātahuī'la, xlaca'n natamāstā' ixtahua'ca'tca'n. Hui'xina'n mina'cstuca'n

jāla tū catitlahua'tit palh quit jā na'iccāmaktāyayān. ⁶ Tī jā quintatā'lātahui'la nacālākmaka'ncan hua'chi ixpekenī'n tū cāpekesitmaka'ncanī't ē natascāca ē namākēxtimīcan ē nalhcuyucan.

⁷ Palh hui'xina'n lacxtim naquilātā'tahui'layāuj, ē palh jā napātza'nkāyā'tit quintachihuīn, casqui'ntit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit ē nacātamaxquī'yān. ⁸ Palh hui'xina'n māstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n, chuntza' nalīmāka'tlī'yā'tit quinTāta'. Chuntza' lītasu'yu ixlīcāna' quiscujnu'nī'n. ⁹ Quit iccāpāxquī'yān chuntza' chī quinTāta' quimpāxquī'. Hui'xina'n caquilāpāxquī'tēlhauj. ¹⁰ QuinTāta' quimpāxquī' ixpālācata icckexmatni' ixtachihuīn. Nā hui'xina'n palh naquinkexpa'tni'yā'tit quintachihuīn, nā chuntza' na'iccāpāxquī'yān.

¹¹ 'Quit iccāhuaninī'ta'n huā'mā' ixpālācata naka'lhī'yā'tit quintapāxuhuān. Chuntza' nalīka'lhī'yā'tit lhūhua' tapāxuhuān. ¹² Quilīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit hui'xina'n chuntza' chī quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Palh huī'lh chā'tin tī līnīlh ixamigo, ixlīcāna' pāxquī'. ¹⁴ Hui'xina'n quinamigos palh natlahua'yā'tit tū iccālīmāpa'ksīyān. ¹⁵ Jātza' icticāmāpācuhūn quintasācua'n ixpālācata tasācua' jā ca'tzī tū tlahuacu'tumā'lh ixtēcu'. Hui'xina'n iccāhuaniyān quinamigos ixpālācata quit iccāmāca'tzīnīyān pō'ktu tū quihuanī quinTāta'. ¹⁶ Jā hui'xina'n quilālacsacui. Quit iccālacsacnī'ta'n. Iccāmācamaxquī'yān napinā'tit ē namāstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Nā chuntza' quinTāta' nacāmāxquī'yān pō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit na quintacuhūnī'. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīmāpa'ksīyān: calāpāxquī'tit milīpō'ktuca'n.

Makapitzīn jā caticātalaktzī'ncu'tun

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj cātaquiclhaktzī'nān, jā natamakchuyī'yā'tit. Ca'tzīyā'tit nā quit xapūla quintaquiclhaktzī'lh. ¹⁹ Palh cahuālh hui'xina'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ixcātapāxquī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chī talāpāxquī' xla'ca'n. Quit iccālacsacnī'ta'n ē chuntza' hui'xina'n jā'tza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' cātalīquiclhaktzī'nān. ²⁰ Calācapāstactit chī iccāhuanin hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chi quintasācua'n ē quit hua'chi mintēcu'ca'n. Makapitzīn quintaputzastālani'nī't. Nā hui'xina'n chuntza' nacātaputzastālani'yān. Ā'makapitzīn takexmatnī't quintachihuīn, ē nā hui'xina'n nacātakexmatnī'yān. ²¹ Pō'ktu huā'mā' nacātalahuani'yān quimpālācata, ixpālācata xla'ca'n jā talācapasa tī quimacaminī't.

²² Palh quit jā xa'icmilh iccāhuanī quintachihuīn, xla'ca'n jā ixtalē'lh cuenta. Chuhua'j jāla catitahualh palh jā talē'n cuenta, ixpālācata iccāhuaninī'ttza'. ²³ Tī quintaquiclhaktzī'n, nā chuntza' quinTāta' taquiclhaktzī'n. ²⁴ Xla'ca'n jā tū ixtalē'lh cuenta, palh quit jā xa'ictlahualh na ixlacatīnca'n tū jāla tlahua ā'chā'tin. Masqui talaktzī'nī't huā'mā', quintaquiclhaktzī'lh ē nā quinTāta' taquiclhaktzī'lh. ²⁵ Chuntza' nalīkentaxtu chī tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn tū cāmāxquī'ca:

Quintaquiclhaktzī'lh ē jā tū ixpālācata.

²⁶ Namin Maktāyana'. Ū'tza' Espīritu Santo tī nahuan tū ixlīcāna'. Xla' naminācha' jā hui'lacha' xaTāta'. Quit na'iccāmācamini'yāchā'n jā hui'lacha' quinTāta'. Namāsu'yu quimpālācata. ²⁷ Nā hui'xina'n nalīchihuīna'nā'tit ixpālācata ixquilātā'hui'lāna'uj a'cxni' iclītzuculh quintascujūt huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

16 'Quit iccāhuanimā'n huā'mā' ē chuntza' jā tita-makahuasā'tit a'cxni' napātīni'nā'tit. ² Hui'xina'n nacātatamacxtuyān nac templos. Namin a'ktin quilhtamacuj tū nacātapūmaknīyān. Tī nacātamaknīyān, xla'ca'n natapuhuan tatlahuamā'nal tū ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Huā'mā' natatlahua ixpālācata jā makstin talakapasnī't quinTāta' ē nā quit jā quintalākapasnī't. ⁴ Iccāhuaniyān huā'mā' ē chuntza' a'cxni' nacātaputzastālani'yān, nalīlacapāstacā'tit chī iccāhuanin xapūla.

Tū tlahua Espīritu Santo

Jesús cāhuanipālh:

—Quit jā iccāhuanin huā'mā' xapūla ixpālācata quit xa'iccātā'hui'lan. ⁵ Chuhua'j na'iclaka'mpala tī quimacaminī't. Hui'xina'n nūn tī tī quinkelhasqui'nīn: "¿Jā pimpā't?" ⁶ Chuhua'j hui'xina'n līlīpuhuanā'tit ixpālācata tū iccāhuanimā'n. ⁷ Quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna'. Xatze mimpālācataca'n palh quit na'ica'n. Palh quit jā icti'a'lh, jā caticālakmin tī nacāmaktāyayān. Ē palh na'ica'n quit na'iccālākmācaminān tī nacāmaktāyayān. ⁸ Xla', a'cxni' namin, nacāmāca'tzīnī tachi'xcuhū't chī talaclē'n chā'tunu' xla'ca'n. Nacāmāca'tzīnī tū xatze na ixlacatīn Dios. Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī. ⁹ Nacāmāca'tzīnī xla'ca'n talaclē'n ixpālācata jā quinta'a'ka'tīni'. ¹⁰ Nacāmāca'tzīnī tū xatze, ixpālācata quit iclaka'mā'lh quinTāta' ē hui'xina'n jā'tza' quintilālaktzī'uj. ¹¹ Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī ixpālācata chuhua'j putzāna'nīcanī'ttza' tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj.

¹² 'Lhūhua' sputa tū iccāhuanicu'tunān. Jāna'j la catikexpa'tkō'tit chuhua'j. ¹³ A'cxni' namin Espīritu Santo, tī nahuan tū ixlīcāna', ū'tza' nacāmāsu'yuni'kō'yān pō'ktu. Xla' jā catichihuīna'nli xmān ixtalācapāstacnī'. Xla' nacāhuaniyān xmān tū xaTāta' nahuanī. Nā nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n tū na'a'kspulana'n. ¹⁴ Xla' naquimāka'tlī' ixpālācata nacāmāca'tzīnīyān tū iclacasqui'n naca'tzīyā'tit. ¹⁵ Pō'ktu tū ka'lhī quinTāta' nā quila'. Ū'tza' iclīhualh Espīritu Santo nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n tū iclacasqui'n naca'tzīyā'tit.

Natapāxuhua tī talīpuhuan

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Ā'macsti'na'j hui'xina'n jā quintilālaktzī'uj. Ā'macsti'na'j huampala naquilālaktzī'mpalayāuj ixpālācata quit iclaka'mā'lh quinTāta'.

¹⁷ Makapitzīn tīscujnu'nī'n talākelhasqui'nīlh: —¿Tū huanicu'tun huā'mā'? Xla' quincāhuaniyān ā'macsti'na'j jā catilaktzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala nalaktzī'mpalayāuj, ixpālācata nalaka'n ixTāta'.

¹⁸ ¿Tūchu huanicu'tun ā'macsti'na'j? Jā ca'tziyāuj tū quincāhuanimā'n.

¹⁹ Jesús ca'tzilh tū ixtakelhasqui'nīcu'tun ē ū'tza' cālīhuanilh:

—Quit iccāhuanin ā'macsti'na'j jā quintilālaktzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala naquilālaktzī'mpalayāuj. ¿Jā ū'tza' huā'mā' tū lākelhasqui'nī'pā'na'ntit? ²⁰ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n nacalhuanā'tit ē nalīpuhuanā'tit. Tachi'xcuhui't natalīpāxuhua. Masqui pūla nalīpuhuanā'tit, ā'līstān līpāxūj natahui'la'yā'tit. ²¹ A'cxni' chā'tin puscāt nacamala, xla' līpuhuan ixpālacata pātīni'n. A'cxni' lacatuncuhui'nī'ttza' t'ska'ta', xla' jātza' pāstaca chī pātīni'lh ixpālacata chilhtza' nac cā'quilhtamacuj chā'tin ska'ta'. Ū'tza' līpāxuhua. ²² Nā chuntza' hui'xina'n chuhua'j līpuhuanā'tit. A'cxni' quit na'iccālakmimpalayān hui'xina'n napāxua'yā'tit. Nūn chā'tin caticāmaktīn huā'mā' tapāxuhuān.

²³ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, hui'xina'n jā tū quintilākelhasqui'nī'uj. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān, quin-Tāta' nacāmaxqui'yān ixlīpō'ktu tū nasqui'nī'yā'tit na quintacuhuīni'. ²⁴ Jāna'j tū squi'nī'ta'ntit na quin-tacuhuīni'. Casqui'ntit ē nacātamaxqui'yān. Ē ū'tza' nalīpāxua'yā'tit.

Jesús skāhuī'lh tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaninī'ta'n huā'mā' tū līmāsu'yun. Namin quilhtamacuj a'cxni' jātza' icticātā'chihuīna'n chuntza'. Tzej na'iccātā'līchihuīna'nān quinTāta'. ²⁶ Tzamā' quilhtamacuj hui'xina'n nasqui'nī'yā'tit quinTāta' na quin-tacuhuīni'. Jātza' ixlacasqui'nca quit na'icsqui'nī' quin-Tāta' mimpālacataca'n. ²⁷ QuinTāta' cāpāxqui'yān hui'xina'n ē ū'tza' nalīsqi'nī'yā'tit na quintacuhuīni'. Hui'xina'n quilāpāxqui'yāuj quit ē a'ka'tīnī'ta'ntit quit icminī'ta'ncha' jā huī'lh Dios. Ū'tza' xla' cālīpāxqui'yān hui'xina'n. ²⁸ Quit icmincha' na ixpāxtūn quinTāta' ē icmilh huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Chuhua'j na'ic-makxteka cā'quilhtamacuj ē na'iclaka'mpala quinTāta'.

²⁹ I'scujnu'nī'n tahuanih:

—Chuhua'j tzej icca'tziyāuj tū līchihuīna'mpā't ixpālacata jātza' chihuīna'mpā't tū līmāsu'yun. ³⁰ Chuhua'j icca'tziyāuj hui'x ca'tzīkō'ya' ixlīpō'ktu. Jātza' ixla-casqui'nca nakelhasqui'nīca'na'. Icca'tziyāuj hui'x ta'nī'ta'nchi jā hui'lacha' Dios.

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—¿Chuhua'j a'ka'tyā'tittza'? ³² Mimā'lhntza' quilhtamacuj, ē chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nata'a'kahuanī'yā'tit. Milīpō'ktuca'n hui'xina'n ē chā'tunu' napinā'tit na minchicca'n ē quit naquilā-makxtekāuj quina'cstu. Masqui quilāmakxtekui, jā quilīmān ictitahuī'lh ixpālacata quinTāta', xla' quin-tā'huī'lh. ³³ Iccāhuaniyān huā'mā' ē chuntza' jā najicua'nā'tit ixpālacata hui'xina'n quilālipāhuanāuj xmān quit. Līhuan hui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj, napātīni'nā'tit. Jā cajicua'ntit. Quit icskāhuī'lhntza' tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj.

Jesús lī'orarlīh t'scujnu'nī'n

17 A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús talacayāhualh nac a'kapūn ē huanli:

—Tāta', chilhtza' quilhtamacuj. Caquilakachi'xcuhui' quit, miSka'ta', ē nā chuntza' quit nā na'iclakachi'xcuhui'yān. ² Quimaxqui'nī'ta' līmāpa'ksīn na'iccāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' quit tzē na'iccāmaxqui' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catī-lakspuṭli. Tzē na'iccāmaxqui' xasāsti' ixlatamatca'n tī quimacamaxqui'nī'ta'. ³ Xlaca'n talakapasān hui'x ē quintalakapasa quit, Jesucristo. Taca'tzī hui'x ixlīcāna' Dios ē hui'x quimacata'nī'ta'. Chuntza' tasu'yu xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catīlakspuṭli.

⁴ Quit iclakachi'xcuhui'nī'ta'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Ictlahuakō'lhntza' tū quimāpa'ksīnī'ta' na'ict-lahua. ⁵ Chuhua'j Tāta', caquilakachi'xcuhui' na mila-catīn chuntza' chī ixquilakachi'xcuhui'ya' a'cxni' xa'ic-tā'huī'lachā'n hui'x a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj.

⁶ Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tī hui'x quimacamax-qui'nī'ta', xlaca'n iccāmāca'tzīnī'nī'ttza' tī hui'x. Xlaca'n mila' ixtahuanī't ē hui'x quimacamaxqui'nī'ta' ē xlaca'n takexmatni'nī't milīmāpa'ksīn. ⁷ Chuhua'j xlaca'n taca'tzī milīmāpa'ksīn ū'tza' tū iclītlahua ixlīpō'ktu.

⁸ Quit iccāmāsu'yuni'nī't mintachihuīn tū quihua'ni'. Xlaca'n quinta'a'ka'tīni'lh. Chuhua'j taca'tzītza' ixlīcāna' icminī'ta'ncha' jā hui'la'chi hui'x. Ta'a'ka'tīnī'ttza' hui'x quimacata'nī'ta'.

⁹ Quit icsqui'nī'yān ixpālacataca'n. Jā icsqui'nī'yān ix-pālacataca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Icsqui'nī'yān xmān ixpālacataca'n tī quimacamaxqui'nī'ta' ixpālacata xlaca'n pō'ktu mila'. ¹⁰ Pō'ktu tī quila' ē nā mila'. Pō'ktu tī mila' ē nā quila'. Quit quintalakachi'xcuhui'nī't.

¹¹ Chuhua'j quit na'iclakmimpalayān. Ē jātza' ictita-chokolh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n natatachoko nac cā'quilhtamacuj. Tāta' xatasicua'lanālanī' hui'x, cacālī-maktāya' milītlī'huī'qui xlaca'n tī quimacamaxqui'nī'ta' ē kēxtim catalalh, chī hui'x ē quit lacxtim. ¹² A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, xa'iccālīmaktaka'lha milītlī'huī'qui tī quimacamaxqui'. Xa'iccāmaktaka'lha xlaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tza'nkāl, xmān ū'tza' tī jā ixa'ka'tīcu'tun ū'tza' tza'nkāl. Chuntza' mākentaxtūlh mintachihuīn chī tatzo'kni'.

¹³ Chuhua'j quit iclaka'mā'chā'n. Līhuan icuī'lhcus huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quit icuan huā'mā' ē chuntza' xlaca'n natalīka'lhī tapāxuhuān chī quit. ¹⁴ Iccāmaxqui'nī't mintachihuīn. Ē xalanī'n nac cā'quilhtamacuj taquiclhaktzī'n xlaca'n. Cāquiclhaktzī'ncan quinchī'xcuhui'n ixpālacata xlaca'n jātza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁵ Jā icsqui'nī'yān nacāmāxtuya' nac cā'quilhtamacuj. Quit icsqui'nī'yān cacāmaktāya'. Chuntza' skāhuī'ni' jā nacā'a'kskāhuī'. ¹⁶ Xlaca'n jā xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Xalactze cacālīmāxtu mintachihuīn. Mintachihuīn ū'tza' tū ixlīcāna'. ¹⁸ Chuntza' chī quimacata'nī'ta' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' xla-

ca'n nā quit na'iccāmacā'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁹ Ix-pālacataca'n quit na'iclitāmacamāstā' quina'cstu hua'chi a'ktin talakalhu'mān ē chuntza' ā'chulā' xla'ca'n mila' natalitaxtu.

²⁰ Icsqui'ni'mā'n ixpālacataca'n xla'ca'n ē ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tī nā nata'a'ka'tī ā'listān ixpālacata ix-tamāsu'yunca'n xla'ca'n tī quila'. ²¹ Icsqui'ni'yān quina'n ē xla'ca'n kēxtim nalayāuj, Tāta', chuntza' chī hui'x ē quit. Catalalh chī chā'tin ē chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā nata'a'ka'tī hui'x tī quimacata'nī'ta'. ²² Chī hui'x quilakachi'xcu'huī'nī'ta', nā chuntza' quit ic-cālakachi'xcu'huī'nī't xla'ca'n ē chuntza' chā'tin natahuan chī quit ē hui'x chu chā'tin quina'n. ²³ Quit ic-cātā'lahuī'lh xla'ca'n chuntza' chī hui'x quintā'huī'la', ē xla'ca'n natalitaxtu chu chā'tin. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē natalīca'tzī hui'x quimacata'nī'ta' ē hui'x nā cāpāxquī'ya' xla'ca'n chī quimpāxquī'ya' quit.

²⁴ 'QuinTāta', hui'x quimacamaxquī'nī'ta' xla'ca'n. Quit iclacasquī'n nā xla'ca'n catachā'lh jā quit na'icchā'n, ē chuntza' xla'ca'n natalaktzī'n chī quilakachi'xcu'huī'ya'. Hui'x quilakachi'xcu'huī'ya' ixpālacata ixquimpāxquī'ya' xapūla a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj. ²⁵ Tāta', hui'x xatze. Masqui jā talakapasān tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, quit iclakapasān. Quinchi'xcu'huī'n, xla'ca'n taca'tzī hui'x quimacata'nī'ta'. ²⁶ Quit iccāmāca'tzī'nī'nī'ttza' tī hui'x. Na'iccāmāca'tzī'nī-cus ē xla'ca'n natapāxquī'nī'n chuntza' chī hui'x quimpāxquī'ya'. Nā xla'ca'n pō'ktu quilhtamacuj na'ic-cātā'tahui'la.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53

18 Jesús a'cxni' tlahuakō'lh oración, cātā'taxtulh ī'scujnu'nī'n ē tatacutli nac Cedrón. A'ntza' ixiuī'lh a'ktin pū'olivar. Jesús a'ntza' cātā'tanū'lh ī'scujnu'nī'n. ² Nā Judas tī namacamāstā' Jesús, xla' ixlakapasna' a'ntza' ixpālacata maklūhua' Jesús iccātā'takēstoknī't a'ntza' ī'scujnu'nī'n. ³ A'ntza' nac pū'olivar Judas cālē'lh soldados ē policías tī iccāmācā'nī't xanapuxcu'nu' pālej-nī' ē fariseos. Ixtalē'nācha' ixespadaca'n ē ixpūmak-skoca'n ē ixlamparaca'n. ⁴ Jesús ixca'tzīkō'tza' ixlīpō'ktu tū na'a'kspula ē cālaktalacatzuna'jī'lh ē cākelhasquī'nī'lh:

—¿Tī putzayā'tit?

⁵ Xla'ca'n takelhtī'lh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

Jesús cākelhtī'lh:

—Quit Jesús tī putzayā'tit.

A'ntza' iccātā'yāl'lh Judas tī namacamāstā' Jesús.

⁶ A'cxni' Jesús cāhuanilh: "Quit Jesús tī putzayā'tit", xla'ca'n chā'kēni'yaj tatamakahuasli ē ta'a'kā'lh nac ti'ya't.

⁷ Jesús cākelhasquī'nī'pāl'lh:

—¿Tī putzayā'tit?

Xla'ca'n tahuampāl'lh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Iccāhuanintza' quit. Palh quit quilāputzayāuj, cacā-makxtektit cata'a'lh tzamā' makapitzīn.

⁹ Huanli huā'mā' ixpālacata namākentaxtū tū Jesús ixuanī't: "Jā tī chā'tin tza'nkāl'lh tī quimacamaxquī'lh xaTāta'."

¹⁰ Simón Pedro ixlē'mā'lh ixmachīta, ē māxtulh ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kacāna'j tī ixuanican Malco. Xla' ū'tza' ixtasācua' ixuanī't xapuxcu' pālej.

¹¹ Jesús huanilh Pedro:

—Camānū'pala' mimachīta na mimpūmachīta. Quit iclīhui'līnī't na'icpātī tū ixtalacasquī'nī'n quinTāta'.

Lē'ni'ca Jesús xapuxcu' pālej

Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54

¹² Tachi'palh Jesús soldados ē ixcomandante'ca'n ē policías tī ixlaca'n israelitas. Macachī'ca. ¹³ Lē'nca pūla na ixchic Anás. Kōlu' Anás ixpuhuiti' ixuanī't Caifás tī xapuxcu' pālej tzamā' cā'ta. ¹⁴ Tzamā' Caifás ū'tza' tī ic-cāhuaninī't israelitas ā'chulā' tze palh chā'tin chī'xcu' nalīnī' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús jā ixlakapasa

Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57

¹⁵ Ixtastālani'tē'lh Jesús Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni'. Tzamā' ī'scujni' xla' ixlakapasa xapuxcu' pālej. Ū'tza' lītā'tanū'lh Jesús na ixtanquilhtī'n ixchic xapuxcu' pālej. ¹⁶ Pedro tachokolh nac kēpūn, ixlacatzuna'j nac mākelhcha. Taxtulh tzamā' ī'scujni' tī ixlakapasa xapuxcu' pālej. Tā'chihuīna'nli tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lh mā'lh mākelhcha. Chuntza' tzamā' ī'scujni' tzē mánū'lh Pedro nac tanquilhtī'n. ¹⁷ Tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lh mākelhcha, xla' kelhasquī'nī'lh Pedro:

—¿Ē jā hui'x ī'scujni' huā'mā' chī'xcu'?

Pedro kelhtī'nī'lh:

—Jā quit.

¹⁸ Tasācua'n ē policías ixtahui'līnī't macscut ixpālacata ixlonknu'n. Ixtayāna'lh ē ixtasko'mā'nal'lh. Nā a'ntza' ixmaklayāl'lh Pedro ixmaksko'mā'lh.

Xapuxcu' pālej kelhasquī'nī'lh Jesús

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71

¹⁹ Anás tī xapuxcu' pālej, xla' līkelhasquī'nī'lh Jesús ixpālacata ī'scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yun.

²⁰ Jesús huanilh:

—Quit icchihuīna'nī't cā'la'can na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't. Pō'ktu quilhtamacuj xa'icmāsu'yu quit nac templos ē nac xaka'tla' templo jā ixtatakēstoka ixraelitas. Jā tū icuanī't nac cā'tzē'k. ²¹ ¿Tū ixpālacata quilīkelhasquī'nī'ya' quit? Cacākelhasquī'nī' tachi'xcu'huī't tī quintakexmatnī't. Ū'tunu'n catahualh tū iccāhuanilh.

²² A'cxni' Jesús huanli huā'mā', chā'tin policia tī ixlayāl'lh a'ntza', lalaca'syāhualh ē huanilh:

—¿Ē chuntza' kelhtīcan tzamā' xapuxcu' pālej?

²³ Jesús kelhtī'lh:

—Palh jā tze tū icuanli, cacāhua'ni' ixlīpō'ktuca'n huā'tzā' tū icuanli. Palh tze tū icuanli, ¿tū ixpālacata quilītuca'?

²⁴ Anás lakmacā'lh Jesús xatachī'n Caifás tī xapuxcu' pālej.

Pedro kelhtatzē'kpālĥ Jesús jā ixlakapasa

Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62

²⁵ Simón Pedro ixyālh t'sko'mā'lh. Huanica:

—¿Ē hui'x jā t'scujni' huā'mā' chi'xcu'?

Pedro kelhtatzē'kpālĥ ē huanli:

—Jā quit.

²⁶ Nā a'ntza' ixi'lh chā'tin ixtasācua' xapuxcu' pālej. Xla' ixtalakapasni' ixuanī't tī a'kacā'yujulh Pedro. Tza-mā' tasācua', xla' kelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Ē jā hui'x ictā'laktzī'n Jesús nac pū'olivar?

²⁷ Pedro kelhtatzē'kpālĥ ē palaj tunca ta'salh lakatin puyux.

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5

²⁸ Tzi'sajcus ixuanī't a'cxni' māxtuca Jesús na ixchic Caifás ē lē'nca na ixchic gobernador. Israelitas, xlaca'n jā tatanūlh nac chic. Palh ixtatanūlh, chuntza' jā tze ixtalītaxtulh na ixtahui'latca'n. Palh ixtatanūlh jāla ixtahua'lh līhua' i'xla' cā'tani' tū huanican pascua. ²⁹ Ū'tza' lītaxtulh Pilato nacātā'chihiūna'n. Cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līmālacsu'yuyā'tit huā'mā' chi'xcu'?

³⁰ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Palh jā cahuālh xla' laclē'n, jā xa'icticāmacamax-quī'n.

³¹ Pilato cāhuanilh:

—Calī'pintit hui'xina'n ē calacāxtlahua'tit chī ka'lhī'yā'tit milīmāpa'ksīnca'n hui'xina'n.

Israelitas takelhtīlh:

—Quina'n israelitas jā icka'lhīyāuj līmāpa'ksīn na'ic-maknīyāuj catīhuālh.

³² Chuntza' a'kspulalh ixpālacata namākentaxtū tū ixuanī't Jesús ixpālacata chī nalīnī. ³³ Pilato tanūpālĥ na ixpūchihiūn ē ta'sani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

³⁴ Jesús huanilh:

—¿Ē mintalacapāstacni' quilīkelhasqui'nī'ya' huā'mā' o talīchihiūna'nī'ta'n ā'makapitzīn quimpālacata?

³⁵ Pilato kelhtīlh:

—¿Ē quit israelita? Quintamacamaxquī'n hui'x mintā'israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni'. ¿Tūchu tlahua'nī'ta'?

³⁶ Jesús kelhtīlh:

—Quit jā icmāpa'ksīni'n nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Palh chuntza' cahuālh, quinchi'xcu'huī'n ixquintamak-tāyalh a'cxni' quintachi'palh israelitas. Jā icmāpa'ksīni'n huā'tzā'.

³⁷ Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x xapuxcu'?

Jesús kelhtīlh:

—Ixlicāna' tū huanī'ta'. Ū'tza' iclīlacatuncu'huī'lh ē ū'tza' iclīmīlh nac cā'quilhtamacuj ixpālacata na'icuan tū ixlicāna'. Ixlipō'ktuca'n tī taca'tzīcu'tun tū ixlicāna', xlaca'n quintakexmatni'.

³⁸ Pilato huanilh:

—¿Chī līca'tzīcan tū ixlicāna'?

Jesús lichihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25

A'cxni' Pilato ixuanī'ttza' huā'mā', xla' cālaktaxtupālĥ israelitas ē cāhuanilh:

—Quit jā icmaclani' nūn tū jā tze tū tlahuanī't huā'mā' chi'xcu'. ³⁹ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mintahui'latca'n cā'ta cā'ta quit icmakxteka chā'tin tachī'n a'cxni' lamā'lh cā'tani' tū huanican pascua. ¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

⁴⁰ Ixlipō'ktuca'n tata'sapālĥ ē tahuanli:

—¡Jā ū'tza'! ¡Camakxtekti Barrabás!

Tzamā' Barrabás xla' ka'lhāna' ixuanī't.

19 Pilato māmaksno'knīni'lh Jesús. ² Soldados tatlauhualh a'ktin corona i'xla' tzu'pīn ē tamaknūlh na ixa'kxāk Jesús ē tamālhakē'lh a'ktin i'xlu'xu' xasmataka chī ixtalhakā'nan reyes. ³ Ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtahuanī:

—¡Tzehuanī't ixPuxcu'ca'n israelitas!

Ixtalacala'syāhuamā'nalĥ.

⁴ Pilato cālaktaxtupālĥ tachi'xcu'huī't ē cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit. Iccāmāxtuni'yān hui'xina'n. Ē naca'tzīyā'tit quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtat-lauj.

⁵ Taxtulh Jesús. Ixa'knū a'ktin corona i'xla' tzu'pīn.

Ixmālhakē'canī't lu'xu' xasmataka. Pilato cāhuanilh:

—¡Huā'yālh tzamā' chi'xcu'!

⁶ A'cxni' talaktzī'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē policías, xlaca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—Calī'pintit ē caxtokohua'ca'tit hui'xina'n. Quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauj.

⁷ Israelitas takelhtīlh:

—Quina'n icka'lhīyāuj a'ktin līmāpa'ksīn. Chuntza' chī huan nac līmāpa'ksīn, ixlacasqui'nca nanī huā'mā' chi'xcu' ixpālacata xla' huan ū'tza' t'Ska'ta' Dios.

⁸ Pilato, a'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuīn, xla' ā'chulā' jicua'nli. ⁹ Tanūpālĥ na ixpūchihiūn ē kelhasqui'nīpālĥ Jesús:

—¿Jāchu xala' hui'x'?

Jesús jā kelhtīlh.

¹⁰ Pilato huanilh:

—¿Chī jā quilīkelhtīya'? ¿Ē jā ca'tzīya' palh quit icka'lhī līmāpa'ksīn tzē na'icmakxtekān ē nā tzē na'icxtokohua'ca'yān?

¹¹ Jesús kelhtīlh:

—Palh jā Dios ixmaxquī'n līmāpa'ksīn, hui'x jā ixtika'lhī' nūn a'ktin līmāpa'ksīn naquintlahua'ni'ya' catūhuālh. Chi'xcu' tī quimacamāstā'lh na milacatīn, xla' ā'chulā' ka'tla' ka'lhī ixcuenta ē jā hui'x.

¹² A'cxni' kexmatli huā'mā', Pilato ā'chulā' makxteku'tunli Jesús. Israelitas tata'salh ē tahuanilh:

—¡Palh hui'x namakxteka', hui'x jā ixamigo César, ixpuxcu'ca'n romanos! ¡Tī litanūcu'tun i'xlipuxcu', xla' ū'tza' ixtā'lāquiclhaktzi' César!

¹³ A'cxni' kexmatli Pilato huā'mā', māmāxtunīni'lh Jesús. Tahuī'lh na ixpūmāpa'ksīn jā huanican Empedra-

do ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gabata. ¹⁴ X mān a'ktin quilhtamacuj ī'sputni' natzucu cā'tani' tū huanican pas-cua. Hua'chi i'tāt quilhtamacuj Pilato cāhuanilh israeli-tas:

—;Huā'yālh mimPuxcu'ca'n!

¹⁵ Xlaca'n tata'salh ē tahananli:

—;Camaknīca! ;Camaknīca! ;Caxtokohua'ca'ca!
Pilato cāhuanilh:

—;Ē lacasqui'nā'tit nextokohua'ca'can mimPux-cu'ca'n?

Xanapuxcu'nu' pālejni' takelhtīni'lh:

—Quina'n icka'lhīyāuj x mān chā'tin quimpuxcu'ca'n.
Ū'tza' César.

¹⁶ Palaj tunca Pilato cāmacamaxquī'lh xlaca'n nax-tokohua'ca'can. Ē xlaca'n talē'lh.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43

¹⁷ Jesús taxtulh ē icxu'ca'lē'mā'lh ix cruz. Chā'lh jā huanican Calavera ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gólgota.

¹⁸ A'ntza' xtokohua'ca'ca ē nā cāxtokohua'ca'ca ā'chā'tu' na ixpāxtūtunī'n Jesús. Jesús pū'i'tāt ixua'ca'lh. ¹⁹ Pilato māhui'līnīni'lh a'ktin letrero nac cruz tū ixuan: Jesús xala' nac Nazaret, ixPuxcu'ca'n israelitas. ²⁰ A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús ixlacatzuna'j nac cā'lacchicni' ē lhūhua' israelitas talaktzī'lh letrero. Tzamā' letrero kempātu'tun tachihuīn ixtzo'kcanī't: hebreo ē griego ē latín. ²¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' tahananilh Pilato:

—Jā ixtzo'kti "IxPuxcu'ca'n israelitas." Chuhua'j cat-zo'kti: "Ū'tza' huanli: Quit ixPuxcu'ca'n israelitas."

²² Pilato cākelhtīlh:

—Ū'tza' tū ictzo'knī't, ū'tza' natahui'la.

²³ A'cxni' soldados ixtaxtokohua'ca'nī'ttza' Jesús, tasanli ixlu'xu' kelhatā'ti' soldados ē talātapitzīlh. Ixkel-hni' lu'xu' xla' jā xatatzā'pa' ixuanī't; chu a'ktin ixtacāxt-lahuanī't chī ixā'cpūn ē chī ixquilhtūn. ²⁴ Soldados talāhuanilh:

—Jā calacxitui. Xatze calālīlaktzī'uj ē nalaktzī'nāuj tī napāxtoka.

Chuntza' mākentaxtūlh ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni':
Tamālacpitzīlh quilu'xu' ē talālīlaktzī'lh chī napāxtoka.
Chuntza' tatlahualh soldados.

²⁵ Ixlacatzuna'j cruz jā ixmāhua'ca'canī't Jesús, ixtayā-na'lh ixtzī' Jesús ē xapuscāt ixtā'tin ixtzī' ē María ix-puscāt Cleofas, ē María Magdalena. ²⁶ Jesús cālaktzī'lh ixtzī' ē ī'scujni' tī ixmakyālh. Tzamā' ī'scujni' ū'tza' tī tzej ixpāxquī'. Jesús huanilh ixtzī':

—Nā', ā'tzā' huī'lh minka'hua'cha.

²⁷ Ē huanilh ī'scujni':

—Ū'tza' huā'yā puscāt mintzī'.

Tzamā' ī'scujni' mānūlh na ixchic.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49

²⁸ Jesús ixca'tzī'tza' ixmākentaxtūkō'canī'ttza' ixlīpō'ktu. Chuntza' chī tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios, xla' huanli:

—Ickelhpūtī.

²⁹ A'ntza' ix yālh a'ktin tla'ma'nc ixlītsuma xaxcān vina-gre. Līmāchū'huī'ca esponja xaxcān vinagre. Cuc-chi'huī'lica a'ktin qui'huī' tū huanican hisopo ē līlak-macā'nca ē māhuī'ca. ³⁰ Jesús hua'lh xaxcān vinagre. Palaj tunca huanli:

—Ixlīpō'ktu icmākentaxtūkō'nī'ttza'.

Jesús māquilhpūtīlh ixā'kxāk ē ixā'cstu tamacamāstā'ni'lh Dios ē chuntza' nīlh.

Chā'tin soldado lītāpālhtuculh Jesús ixlanza

³¹ X māntza' ā'a'ktin quilhtamacuj ī'sputa natzucutza' cā'tani' tū huanican pasqua. Israelitas jā ixtalacasqui'n ixmacni'ca'n nīnī'n natatahua'ca' nac cruz quilhtamacuj tū pūjaxcan, ixpālacata tzamā' quilhtamacuj xla' ū'tza' ixlakachi'xcuhuī'can. Ū'tza' līsqui'ni'ca Pilato nacāmāchēketu'cxnī'n tī ixcāxtokohua'ca'canī't ē nacāmāyujūnīnī'n ixmacni'ca'n nīnī'n. ³² Soldados ta'a'lh ē tachēketu'cxli chā'tu' chi'xcuhuī'n tī ix-cātā'xtokohua'ca'canī't Jesús. ³³ A'cxni' talaktalacatzu-na'jīlh Jesús, talaktzī'lh ixnīnī'ttza'. Ū'tza' jā līchēketu'cx-ca xla'.

³⁴ Chā'tin soldado lītāpālhtuculh Jesús ixlanza ē palaj tunca taxtulh ka'lhni' ē xcān. ³⁵ Quit Juan ē iclaktzī'lh huā'mā'. Tū icuan ū'tza' tū ixlīcāna'. Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata chuntza' nā hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. ³⁶ Huā'mā' a'kspulalh ixpālacata namākentaxtū ixtachihuīn Dios chī tatzō'kni':

Jā catitu'cxni'ca nūn kentin ixlucut.

³⁷ Nā chuntza' tatzō'kni':

Xlaca'n natalaktzī'n tī tāpālhtucucanī't.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56

³⁸ A'cxni' ixā'kspulanī't huā'mā', José xala' nac Ari-matea squi'ni'lh Pilato namakxteka nalē'n ixmacni' Jesús. Huā'mā' José tī tatzē'kli ixā'ka'ī'ni' Jesús ixpālacata xla' ixcājicua'ni' israelitas. Pilato makxtekni'lh José ē xla' a'lh ē lē'lh ixmacni' Jesús. ³⁹ Nā tā'a'lh Nicodemo tī pūla ixlakminī't cā'tzī'sa Jesús. Xla' līmīlh mirra ē áloes. Chī pu'xamacāuj kilos līmīlh Nicodemo. ⁴⁰ Chuntza' José ē Nicodemo talē'lh ixmacni' Jesús ē talīpāsna'tli lu'xu' ē nā tatā'mānūlh mirra ē áloes tū ixtalīmīnī't. Chuntza' ixtahui'latca'n israelitas a'cxni' ix-tamā'cnūnu'n. ⁴¹ A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús, ixlacatzuna'j a'ktin pū'olivar ē a'ntza' ixuī'lh a'ktin lhu'cu' tū ixtlahuacanī't namā'cnūcan catīhuā'lh. A'ntza' jāna'j tī ixmā'cnūcanī't, nūn chā'tin. ⁴² Tzamā' lhu'cu' ixlacatzu-na'j ixuī'lh ē a'ntza' mānūca ixmacni' Jesús ixpālacata ixtzucumā'lh'tza' quilhtamacuj tū ixtapūjaxa israelitas.

Jesús lacastālanuana'nli

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12

20 Ixlītucuni' semana tzi'saj a'cxni' cā'pucsua'cus ixuanī't, María Magdalena a'lh nac lhu'cu' jā ixmānūcanī't Jesús. Xla' laktzī'lh jātza' ixuī'lh chihuix tū ixkelhui'līcanī't nac lhu'cu'. ² Tu'jnuntēlha cālaka'lh

Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tī tzej ixpāxquī' Jesús. Ē cāhuanilh:

—Māxtucanī't nac lhu'cu' Māpa'ksīni' ē jā icca'tziyāuj jā mā'cnūca.

³ Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tataxtulh ē ixta'a'mā'nalh nac lhu'cu'. ⁴ Ixchā'tu'ca'n ixtatu'jnuntēlha lacxtim. Ā'līstān chā'tin ā'chulā' tu'jnulh. Pedro a'kapūlaca. Xapūla chā'lh nac lhu'cu' ā'chā'tin ī'scujni'. ⁵ Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzī'lh a'ntza' ixuī'lh lu'xu' tū ixlīpāsna'tcanī't Jesús. Tzamā' ī'scujni' jā tanūlh.

⁶ Simón Pedro ī'stālātēlha. Ā'līstān xla' chā'lh ē tanūlh nac lhu'cu' ē a'ntza' laktzī'lh lu'xu' tū ixlīpāsna'tcanī't Jesús. ⁷ Nā laktzī'lh tū ixlītacucsna'tnī't. Xtum ixuī'lh tza-mā' lu'xu'; ē ixpāsui'tuī'līcanī't. ⁸ Nā tanūlh ī'scujni' tī xapūla ixchini't nac lhu'cu' ē laktzī'lh ē a'ka'ī'lh Jesús ixlacastālancuana'nī'ttza'. ⁹ Jāna'j ixtakexmatnī't ixtachihuīn Dios jā ixtatzo'kni' ixlacasqui'nca nalacastālancuana'n Jesús ā'maktin. ¹⁰ Tzamā' scujnu'nī'n ta'a'mpālh na ixchic'ca'n.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Mr. 16:9-11

¹¹ María tāyalh ixtanquilhtīn nac lhu'cu' jā ixmānūcanī't Jesús. Ixcalhuamā'lh. Lihuan ixcalhuayālh, taquilhpūtalh ē talacanūlh nac lhu'cu'. ¹² Cālaktzī'lh chā'tu' ángeles ē lakstala'nka'n ixtaka'lhī ixl'u'xu'ca'n. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. Chā'tin ixuī'lh na ixa'cpūn ē chā'tin nā ixuī'lh na ixtujan jā ixmāpī'canī't Jesús. ¹³ Ángeles takelhasqui'nīlh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'?

Xla' cāhuanilh:

—Lē'nca ixmacni' quiMāpa'ksīni'. Jā icca'tzī jā mānūcanī't.

¹⁴ A'cxni' ixuanī'ttza' huā'mā', palaj tunca xla' talakspi'tli ē laktzī'lh Jesús a'ntza' ixyālh. Xla' jā ixlakapasa palh ū'tza' Jesús. ¹⁵ Jesús huanilh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'? ¿Tī putzaya'?

Tzamā' puscāt xla' ixlacpuhuan ū'tza' ixmaktaka'lhna' pū'olivar ē huanilh:

—Chi'xcu', palh hui'x lī'pi, caquihua'ni' jā lī'pi, ē chuntza' quit na'ica'n ictaya.

¹⁶ Jesús huanilh:

—¡María!

Xla' talakspi'tpālh ē huanilh:

—¡Raboni! (Ū'tza' a'ktin tachihuīn hebreo tū huanicu'tun: Mākelhtahua'kē'ni'.)

¹⁷ Jesús huanilh:

—Jā caquixa'ma' ixpālacata quit jāna'j ictā'kayāhua jā hui'lacha' quinTāta'. Capinchi ē cacāhua'ni' quintā'timīn quit na'ictā'kayāhua jā hui'lacha' quinTāta'. Ū'tza' nā minTāta'ca'n ē quinDios ē minDiosca'n.

¹⁸ Palaj tunca María Magdalena a'lh cāmāca'tzīnī ī'scujnu'nī'n xla' ixlaktzī'nī'ttza' Māpa'ksīni' ē cāhuanilh tū ixuaninī't.

Jesús cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49

¹⁹ A'cxni' ixtzī'suamā'lhtza' ixlītzucuni' semana ī'scujnu'nī'n ixtatakēstokkō'nī't a'ktin nac chic. Lacchahuaj ixtatanūmā'nalh ixpālacata xlaca'n ixtajicua'ni' israelitas. Jesús tanūlh ē tāyalh na ixlacpu'na'ī'tātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁰ A'cxni' ixcāhuaninī'ttza' huā'mā', cāmāsu'yuni'lh ixmacan ē ixtāpān. Ī'scujnu'nī'n tapāxualh ixpālacata talaktzī'mpālh ixMāpa'ksīni'ca'n.

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Tzej calatapā'tit. Chuntza' chī quimacamilh quinTāta' ē nā chuntza' hui'xina'n na'iccāmacā'nān.

²² A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús cāsu'nulh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chuhua'j, caquilāmaktīuj Espiritu Santo. ²³ Palh hui'xina'n namātza'nkēna'ni'yā'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' jā'tza' laclē'n. Palh hui'xina'n jā catimātza'nkēna'ni'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' ū'tza' laclē'ncus.

Tomás laktzī'lh Māpa'ksīni' lacastālancuana'nī'ttza'

²⁴ Chā'tin ī'scujni' ixtacuhuīni' Tomás nā ixuanican Līstut'. Jā ixmakuī'lh xla' a'cxni' cātasu'yuni'lh Jesús ā'makapitzīn scujnu'nī'n. ²⁵ Xlaca'n tahuanilh:

—Iclaktzī'ujtza' Māpa'ksīni'.

Tomás cāhuanilh:

—Palh jā na'icclaktzī'n jā ixtakāhuī'nī't na ixmakxtampūn ē palh jā na'icxa'mani' jā ixtanūni'nī't clavos, ē palh jā na'icxa'ma ixtāpān jā ixtakāhuī'nī't, jā icti'a'ka'ī'lh palh lacastālancuana'nī't.

²⁶ Ixlītzeyama'j huampala ixtatakēstokpalanī't ī'scujnu'nī'n ē nā Tomás a'ntza' ixmakuī'lh. Masqui ixlacchahuayālh chic, Jesús tanūlh ē tāyalh na ixlacpu'ī'tātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁷ Palaj tunca huanica Tomás:

—Camānu' mimacan na quimakxtampūn jā quimakxtampūlhu'cu'canī't ē cālaktzi' quimacan ē calī'ta' mimacan ē catamacnu' na quintāpān. Jātza' capuhua' palh jā ixlīcāna' iclcastālancuana'nī't. Ca'a'ka'i'.

²⁸ Tomás kelhtīni'lh:

—¡QuiMāpa'ksīni' ē quinDios!

²⁹ Jesús huanilh:

—Tomás, chuhua'j hui'x a'ka'ī'ya' ixpālacata quilaktzī'nī'ta'. Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' ē masqui xlaca'n jā quin-talaktzī'nī't.

Tū ixpālacata tzo'kca huā'mā' libro

³⁰ Jesús tlahuapālh lhūhua' lī'a'cnīn na ixlacatīnca'n ī'scujnu'nī'n. Tzamā' lī'a'cnīn jā tatzo'kni' tizamā' nac libro. ³¹ Makapitzīn lī'a'cnīn tatzo'kni't ē chuntza' hui'xina'n tze na'a'ka'ī'ya'tit Jesús xla' ū'tza' ī'Ska'ta' Dios tī Dios līhui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu', ē hui'xina'n tze naka'lhī'ya'tit xasāsti' milatamatca'n palh nalīpāhua'nā'tit Jesucristo.

Jesús cātasu'yuni'lh kelhatojon ī'scujnu'nī'n

21 Ā'līstān Jesús cātasu'yuni'pāl̄h ī'scujnu'nī'n na ix-quilhtūn xcān tū ixuanican Galilea, ē nā ixuanican Tiberias. A'cxni' talacsu'yulh chuntza' lī'a'kspulahl: ² A'ntza' ixtahui'lāna'lh lacxtim Simón Pedro ē Tomás, tī ixuanican Līstu', ē Natanael xala' nac Caná, Galilea, ē ixka'hua'chan Zebedeo ē ā'chā'tu' ī'scujnu'nī'n Jesús.

³ Simón Pedro cāhuanilh:

—Ica'nā icchi'pāna'n.

Xlaca'n tahananli:

—Nā quina'n na'iccātā'a'nān.

Ta'a'lh ē tatorjōlh nac barco. Jā tū tachi'palh ixlīpō'ktu tzamā' tzi'sni'. ⁴ A'cxni' tzuculh xkaka, Jesús cātasu'yuni'lh ixquilhtūn nac xcān. Ē ī'scujnu'nī'n jā ixtalakapasa.

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Chī'xcu'huī'n, ¿ē chī'patittza' squī'ti'?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Jā tū icchi'panī'tauj.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camacapintit pūtayan na ixpekxtūcāna'j barco.

A'ntza' nachī'payā'tit.

Chuntza' tatlahualh xlaca'n. Palaj tunca jātza' la ix-tamācutu ixpūtayanca'n ixpālacata lhūhua' squī'ti' ixtal-aknūnī't. ⁷ Ī'scujni' tī tzej ixpāxquī' Jesús, xla' huanilh Pedro:

—j'Ū'tza' Māpa'ksīni'!

A'cxni' huanica huā'mā', Simón Pedro palaj tunca lhakā'lh ixlu'xu' tū ixtamakxtunī't ē palaj tunca tojōlh nac xcān ē laka'lh Jesús. ⁸ Tzamā' barco lacatzuna'j ix-quilhtūn nac xcān ixuī'lh hua'chi a'ktin ciento metros ixlīmakat. Makapitzīn ixtapūmimā'nal̄h barco ē ix-tasakalīmimā'nal̄h ixpūtayanca'n tū ixpūta-laknūnī'ta'ncha' lhūhua' squī'ti'.

⁹ A'cxni' tatacutchi xlaca'n talaktzī'lh pūlactin macscut ē ixa'ctzi'li'pūmā'ca lakatin squī'ti' ē pāntzīn. ¹⁰ Jesús cāhuanilh:

—Calīta'ntit squī'ti' tū chī'patittza'.

¹¹ Simón Pedro palaj tunca tojōlh nac barco ē sakalīmīlh pūtayan na ixquilhtūn nac xcān. Pūtayan ix-pūtalaknūnī'ta'ncha' a'ktin ciento tu'pu'xamacāujtu'tun laka'tla' squī'ti'. Masqui lhūhua' squī'ti' ixtalaknūnī't, pūtayan jā taxtī'tli. ¹² Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit, cahuā'ya'ntit.

Nūn chā'tin ī'scujni' līhui'līlh nakelhasqui'nī tīchu, ix-pālacata ixtaca'tzī palh ū'tza' Māpa'ksīni'. ¹³ Jesús quī-tayal̄h pāntzīn ē cāmaxquī'lh. Ē chuntza' tlahuapāl̄h squī'ti'.

¹⁴ Tzamā' ixlīmaktu'tun cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n a'cxni' ixlacastālanacuana'nkō'nī'ttza'.

Jesús tā'chihuīna'nli Simón Pedro

¹⁵ A'cxni' tahuā'yankō'lh, Jesús kelhasqui'nīlh Simón Pedro:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē ā'chulā' quimpāx-quī'ya' quit ē jā ā'makapitzīn?

Pedro kelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn.

¹⁶ Kelhasqui'nīpāl̄h ixlīmaktu':

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro kelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktaka'lhti tī quilacstīn.

¹⁷ Ixlīmaktu'tun kelhasqui'nīpāl̄h:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro līlīpuhuanli ixpālacata xla' kelhasqui'nīca ixlīmaktu'tun palh ixpāxquī' Jesús. Huanilh:

—Māpa'ksīni' hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktu. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn. ¹⁸ Icuaniyān quit tū ixlīcāna'. A'cxni' ka'hua'chacus ixuanī'ta', hui'x ixlī-hakā'na'na' ē ixpina' jā ixpincu'tuna'. A'cxni' nakōlu'ya' hui'x, nalacstū'nca' mimpekenīn ē ā'chā'tin natāpāchī'yān ē xla' nalē'nān jā jā pincu'tuna'.

¹⁹ Chuntza' Jesús ixlīhuanimā'lh Pedro chī xla' nalīnī ē chuntza' nalīlakachi'xcu'huī' Dios. Ā'līstān huanilh:

—Caquistāla'ni'.

Ī'scujni' tī tzej ixpāxquī'can

²⁰ Pedro talakspi'tli ē laktzī'lh chā'tin ī'scujni' ī'stālani'tēlha. Ū'tza' huā'mā' Jesús tzej ixpāxquī'. Nā huā'mā' ū'tza' tī ixpāxtūhui'lh Jesús a'cxni' ix-tahuā'yamā'nal̄h ē kelhasqui'nīlh: "Māpa'ksīni', ¿tīchu namacamāstā'yān?" ²¹ A'cxni' laktzī'lh Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ē huā'mā' chī'xcu' ¿tū na'a'kspula'?

²² Jesús kelhtīlh:

—Palh quit na'iclicasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala ā'maktin, ¿ē mincuenta hui'x? Hui'x caquistāla'ni'.

²³ Ū'tza' ixtalīhuan tā'timīn tzamā' ī'scujni' jā catinīlh. Jesús jā huanli xla' jā catinīlh. Tū huanli xla' ū'tza': "Palh quit na'iclicasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala, ¿ē mincuenta hui'x?"

²⁴ Huā'mā' ī'scujni' ū'tza' quit. Iclīmāsu'yunī't ē ictzo'knī't huā'mā' tachihuīn. Icca'tzīyāuj ixlīcāna' tū icuan.

²⁵ A'nampala lhūhua' catūhuālh tū tlahualh Jesús. Palh ixtzo'kui'līca cahuālh ixlīpō'ktu tū tlahualh xla', quit icpuhuan jāla ixlīthui'lakō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ixlīlhūhua' libros jā ixtzo'kui'līca. Amén.

Hechos

Chī māstā'ca Espíritu Santo

1 Icuaniyān, Teófilo, a'cxni' ictzo'kli pūla a'ktin ca'psnap, ictzo'kli ixlīpō'ktu tū Jesús lītzuclh tlahua ē māsu'yu. ² Ictzo'kli tū tlahualh hasta a'cxni' a'lh nac a'kapūn. A'cxni' jāna'j ixa'n nac a'kapūn, Jesús cāmaxquī'lh a'ktin līmāpa'ksīn ixapóstoles tī ixcālacsacnī't. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn ixpālacata Espíritu Santo chī tzē natuscuja. ³ A'cxni' Jesús ixpātīni'nī'ttza', xla' xalakahuan cātasu'yuni'lh ixapóstoles. Xla' tlahualh lhūhua' tū māsu'yulh ixlīcāna' xalakahuan ixuanī't Jesús. Cātasu'yuni'lh hasta jā chā'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Ixcālītā'chihuīna'mā'lh chī māpa'ksīni'n Dios.

⁴ A'cxni' ixcātā'takēstoknī't Jesús cāhuanilh: —Jāna'j cataxtutit nac Jerusalén. Caka'lhī'tit tū nacāmaxquī'yān quinTāta'. Huā'mā' quit iccāhuaninī'ta'ntza' hui'xina'n. ⁵ Ixlīcāna', Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Xtum chī nalī'a'kpaxā'tit. Hui'xina'n nacātamaxquī'yān Espíritu Santo. Palaj nacātamaxquī'yān —cāhuanilh Jesús.

Jesús a'lh nac a'kapūn

⁶ Tī ixtatakēstoknī't takelhasqui'nīlh: —Māpa'ksīni', ¿ē chuhua'j nahui'lī'ya' a'ktin līmāpa'ksīn nac Israel?

⁷ Jesús cāhuanilh: —Hui'xina'n jāla catica'tzītīt tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nala huā'mā'. Xmān Dios ca'tzī a'cxni' namacamin huā'mā' tū nala. Ū'tza' tī māpa'ksīni'n. ⁸ Hui'xina'n namaktīni'nā'tit lītlī'hui'qui a'cxni' Espíritu Santo nacālakminān. Hui'xina'n nachihuīna'nā'tit quimpālacata nac Jerusalén ē na ixlīpō'ktu Judea ē Samaria ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

⁹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā' xla' palaj tunca tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n. Tanūlh nac a'ktin poklhnu' tū lītatzē'kli. ¹⁰ Xlaca'n ixtatalacayāhuayāna'lh a'cxni' Jesús ixa'mā'lh tālhmā'n. Xamaktin tatāyachi chā'tu' chī'xcuhū'n ixlacatzuna'jca'n. Ixtaka'lhī ixlū'xu'ca'n xastala'nka'. ¹¹ Xlaca'n tachihuīna'nli:

—Hui'xina'n chī'xcuhū'n xalanī'n nac Galilea, ¿tū ixpālacata talacayāhuapāna'ntit nac a'kapūn? Ū'tza' huā'mā' Jesús, tī tā'kayāhuamā'lh nac a'kapūn na milacatīnca'n, chuntza' nataspi'tpala ā'maktin —cāhuanica.

Lacsacca Matías natahui'la ixlakxoko Judas

¹² Apóstoles tayujchi nac sipej jā huanican Olivos. Huā'mā' sipej ixlacatzuna'j nac Jerusalén ixlīmakat a'cxnim chī tzē natlā'huanca'n a'ktin quilhtamacuj tū pūjax-

can chuntza' chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn. Xlaca'n tataspi'tpālh nac Jerusalén. ¹³ A'cxni' tachā'lh xlaca'n tatahua'ca'lh tālhmā'n. A'ntza' ixtahui'lāna'ncha' Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés ē Felipe ē Tomás ē Bartolomé ē Mateo ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón Zelote ē Judas ixtā'tin Jacobo. ¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n lacxtim ixta'orarlāmā'nalh. Nā puscan ixta'orarlāmā'nalh ē María tī ixtzī' Jesús ē nā ixtā'timīn Jesús.

¹⁵ Tī ixtahui'lāna'lh a'ktin ciento ē ā'kelhapu'xam. Huā'mā' quilhtamacuj Pedro tāyalh ixlacpu'na'nca'n tā'timīn. Cāhuanilh:

¹⁶ —Tā'timīn, chuntza' ixlacasqui'nca na'a'kspula tū huan ixtachihuīn Dios jā David līhuanli pūla ixlītlī'hui'qui Espíritu Santo. David līchihuīna'nli Judas. Ū'tza' huā'mā' Judas tī cāpūlani'lh xlaca'n tī tachi'palh Jesús. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' Judas tī ixquincātā'latlā'huanān. Nā ū'tza' ixtā'scuja Dios chuntza' chī quina'n tā'scujaūj Dios. ¹⁸ Huā'mā' tumīn tū tlajalh ixpālacata tū tlahualh tū jā tze lītāmāhuaca ti'ya't. Judas tālhmā'n mincha' ē taxtuni'kō'lh ixpālūhua'. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Jerusalén taca'tzīkō'lh huā'mā'. Ū'tza' līmāpācuhiica ti'ya't Acéldama. Nā ixtachihuīnca'n Acéldama huanicu'tun ti'ya't ixtapalh ka'lhni'. ²⁰ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios nac libro ixtacuhūni' Salmos:

Calakmaka'nca ixchic. A'ntza' jā tī chā'tin catitahui'lalh. Nā tatzo'kni' chuntza': —Ā'chā'tin catahui'lapālh na ixtascujūt.

²¹ Pedro chihuīna'mpālh: —Catanūlh chā'tin ixlakxoko Judas tī ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Jesús ixquincātā'latlā'huanān. ²² Catahui'lh chā'tin tī ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Juan mā'kpaxīlh Jesús hasta a'cxni' Jesús a'lh nac a'kapūn. Ū'tza' nala hua'chi quina'n ē nalīchihuīna'n chī Jesús lacastālancuana'nli. ²³ Cālacsacca chā'tu' chī'xcuhū'n. Ixtacuīni' chā'tin José tī ixuanican Barsabás ē Justo. É ā'chā'tin huampala ixtacuhūni' Matías. ²⁴ É tatlahualh oración ē tahananli chuntza':

—QuinDiosca'n, hui'x cālakapasni'ya' ixlīstacna'ca'n ixlīpō'ktuca'n chī'xcuhū'n. Hui'x caquilāmāsu'yuni'uj tī hui'x lacsacnī'ta' huā'mā' chā'tu'. ²⁵ Ū'tza' natā'scujān chī apóstol. Natahui'la ixlakxoko Judas tī makxtekli ixtascujūt ē tlahualh tū jā tze. Ū'tza' lī'a'lh nac pūpātīn.

²⁶ Tlahuaca a'ktin talacsacni' tī napāxtoka. A'cxni' lak-tzī'nca ū'tza' Matías pāxtokli. É ū'tza' līchi'palh tzamā' tascujūt. Ū'tza' lacchā'lh ixlīkelhacāujtu' apóstoles.

Macaminca Espíritu Santo

2 A'cxni' chilh ixquilhtamacuj Pentecostés, ixlípō'ktuca'n ixtatakēstokkō'nī't. 2 Xamaktin macasā'nalh tū ixmimā'cha' nac a'kapūn. Kexmatca hua'chi palha' ū'ni' ixmimā'lh pō'ktu nac chic jā ixtahui'lāna'lh. 3 Cātasu'yuni'lh hua'chi sī'ma'kā't tū tasu'yulh hua'chi macscut. Cālakchā'lh chā'tunu' xla-ca'n. 4 Ixlīstacna'ca'n talītatzumakō'lh Espíritu Santo. Tatzuculh tachihuīna'n a'katunu' tachihuīn tū cāmaxqū'lh Espíritu Santo natachihuīna'n.

5 Ixtahui'lāna'lh nac Jerusalén israelitas, chi'xcuhuī'n tī ixtalakachi'xcuhuī' Dios. Xlaca'n ixtaminkō'nī't xala' calhāxcuhuālh. 6 A'cxni' takexmatli tū macasā'nali, tatakēstokkō'lh ixlípō'ktuca'n. Jā ixtaca'tzī chā'tunu' chī ixtakexmatmā'nalh chī ixtachihuīnca'n. 7 Ixtalīta-makchuyīmā'nalh ē talāhuanilh:

—Hua'chi jā xala' nac Galilea tī tachihuīna'mā'nalh. 8 ¿Chī kexmatāuj huā'mā' tachihuīn tū chihuīna'nāuj līchā'tunu' quina'n? 9 Makapitzīn quina'n xala' nac Partia ē Media ē Elam ē Mesopotamia ē Judea ē Capadocia ē Ponto ē Asia. 10 Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Frigia ē Panfilia ē Egipto ē xala' nac África ā'chulā' pekanācha' Cirene. Ā'makapitzīn xala' nac Roma tī tamini'ta'ncha' nac Jerusalén. Makapitzīn xlaca'n talīlacas-tacni' israelitas ē ā'makapitzīn tamaktanūkō'lh na ixtamāsu'yunca'n israelitas. 11 Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Creta ē Arabia. Quina'n cākexmatni'yāuj tzamā' chi'xcuhuī'n, xala' nac Galilea, chī tachihuīna'mā'nalh tū quintachihuīnca'n. Quincātalīchihuīna'mā'n tū līt-lahuamā'lh Dios ixlītlī'hui'qui —talāhuanilh.

12 Ixlípō'ktuca'n talī'a'cnīkō'lh ē jā ixtaca'tzī chī līlamā'lh. Talākelhasqui'nīlh:

—¿Tū huanicu'tun huā'mā'?

13 Makapitzīn ixtalīkelhkamāna'mā'nalh ē ixtaquilhuamā'nalh:

—Huā'mā' chi'xcuhuī'n taka'chī.

Pedro cātā'chihuīna'nli tachi'xcuhuī't

14 Pedro tāyalh ē ā'makapitzīn apóstoles ē palha' chihuīna'lh:

—Iccāhuaniyān chi'xcuhuī'n israelitas ē milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit nac Jerusalén. Caca'tzītī hui'xina'n huā'mā' ē cakexpa'ttīt quintachihuīn. 15 Tzamā' chi'xcuhuī'n jā taka'chī chī puhua'nā'tit hui'xina'n. Jā taka'chī ixpālacata xmān makna'jāstza' tzi'saj.

16 Huā'mā', tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit, ū'tza' līchihuīna'nli profeta Joel makāstza'. Joel huanli:

17 Chuntza' Dios huanli:

A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj na'iccāmacamini' quinEspíritu ixlípō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

Minka'hua'chanca'n ē mintzu'ma'janca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

Minka'hua'chanca'n natalakachuya ē lakkōlu'n natalakahuāna'n.

18 Ixlīcāna' na'iccāmacamini' xlaca'n quinEspíritu huā'mā' quilhtamacuj tī quintatā'scuja, chi'xcuhuī'n ē pusan.

Xlaca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

19 Na'icmāsu'yu lī'a'cnīn tālhmā'n nac a'kapūn ē natusu'yu tū talī'a'cnīn chi'xcuhuī'n nac cā'ti'ya'tna'.

Natatasu'yu ka'lhni' ē lamana' ē mixini' tū hua'chi jini'.

20 Chī'chini' jā naxkaka ē mālhcuyu' natusu'yu chī ka'lhni'.

Ā'līstān namin ixquilhtamacuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'cxni' namimpala.

Nala a'ktin quilhtamacuj xaka'tla'.

Nalaktzī'n can tū na'a'nan.

21 Nala chuntza': Catīxcuhuālh tī nata'sani' Māpa'ksīni' namaktāya, ū'tza' na'a'kapūtaxtu.

22 Pedro chihuīna'mpālh:

—Chī'xcuhuī'n israelitas, cakexpa'ttīt huā'mā' tachihuīn. Dios cāmāsu'yuni'n hui'xina'n ū'tza' macamilh Jesús xala' nac Nazaret. Cāmāsu'yuni'n huā'mā' ixpālacata lī'a'cnīn tū lītlahualh Jesús ixlītlī'hui'qui Dios na mīlacatīnca'n. Huā'mā' hui'xina'n ca'tziyā'tit. 23 A'cxni' macamāstā'ca Jesús, ē hui'xina'n hua'ntit caxtokohua'ca'ca ē camāmaknīca. Tī tamaknīlh Jesús, xlaca'n jā tzeza chi'xcuhuī'n. Huā'mā' kentaxtūlh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios tū jāla talakpalī ē chuntza' chī ixca'tzī Dios makāstza'. 24 Dios mālacastālanuanīlh Jesús ē līmāxtulh ixlītlī'hui'qui līnīn ixpālacata Jesús jāla tamakxteka nac cā'līnīn. 25 David līchihuīna'nli Jesús ē huanli:

Pō'ktu quilhtamacuj xa'iclaktzī'n Māpa'ksīni' na quila-catīn.

Huī'lh na quimpekxtūcāna'j.

Chuntza' jā ictitamakchuyīlh.

26 Ū'tza' līpāxuhualh quilīstacna' ē icchihuīna'nli catūhuālh tū līpāxuhualh ixpālacata jā catimakxteka quimacni'.

27 Hui'x jā catimakxtekti quilīstacna' nac cā'līnīn, ē jā catimakxtekti namasa quimacni'.

Quit mīska'ta' xatasīcua'lanālanī'.

28 Quimāsu'yuni'nī'ta' chī na'iclīlatā'kchoko.

Na'icka'lhī tapāxuhuān na milacatīn.

29 Pedro chihuīna'mpālh:

—Chī'xcuhuī'n, israelitas chī quit, na'iccāhuaniyān tū ixlīcāna' ixpālacata quimpapca'n David tī ixpuxcu'ca'n israelitas ixuanī't. Xla' nīlh ē mā'cnūca. Huī'lhcus jā mā'cnūca. 30 Xla' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. Ixca'tzī chī Dios ixuanī't ixlīcāna' nahui'lī chī ixlīpuxcu' tī tīxū'nātā'nat David. 31 David ixca'tzī Cristo nalacastālan-cuana'n ē jā catitahui'lacha' nac cā'līnīn ē jā catimasli ixmacni' Cristo. Ū'tza' chuntza' lītzo'knulh David.

32 Dios mālacastālanuanīnī't huā'mā' Jesús.

Quilīpō'ktuca'n iclaktzī'nī'ta'uj huā'mā'. 33 Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē līhui'līlh na ixpekxtūcāna'j. XaTā-ta' Dios maxquī'lh Jesús Espíritu Santo chuntza' chī huanli pūla. Nā Jesús macamilh Espíritu Santo huā'tzā'. Huā'mā' ū'tza' tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit chuhua'j. 34 David jā a'lh nac a'kapūn. Xla' huanli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':
 "Catahui'la'na quimpekxtūcāna'
³⁵ hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhak-
 tzi'."

³⁶ Pedro chihuīna'mpāl'h:

—Cataca'tzīkō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Israel
 huā'mā': Dios hui'līlh Jesús ixlīMāpa'ksīni' ē ixlīCristo.
 Ū'tza' huā'mā' Jesús tī hui'xina'n māxtoko-
 hua'ca'nīni'ntit.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh. Kel-
 hasqui'nīca Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles:

—Chi'xcuhuī'n, ζtū na'ictlahuayāuj?

³⁸ Pedro cāhuanilh:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit
 milīpō'ktuca'n hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesucristo.
 Chuntza' nacātamātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n ē
 Dios nacāmaxquī'yān Espīritu Santo. ³⁹ Ū'tza' tū Dios
 huanī't namāstā'. Huā'mā' tzē namaktīni'nā'tit hui'xi-
 na'n. Nā tzē natamakktīni'n nā mincamana'ca'n ē nā
 ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n ā'lacatunu' cā'lac-
 chīcni' ē ixlīpō'ktu tī nacāta'sani' Māpa'ksīni' quin-
 Diosca'n.

⁴⁰ Pedro cāhuanilh ē cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē
 huanli:

—Ca'a'kapūtaxtutit ē chuntza' jā tila'yā'tit chī huā'mā'
 tachi'xcuhuī't jā tze tī tahui'lāna'lh chuhua'j —cāhuanī-
 ca.

⁴¹ Tī ta'a'ka'ī'ni'lh ixtachihuīn Pedro, xla'ca'n
 ta'a'kpaxli. Tī ta'a'ka'ī'lhcus huā'mā' quilhtamacuj
 a'ktu'tun mil tachi'xcuhuī't. ⁴² Xla'ca'n jā ixtamakxteka
 ixtamāsu'yunca'n apóstoles. Jā ixtamakxteka chī ix-
 tatakēstoka ē chī ixtamālacpitzī pāntzīn ē chī ixta'orar-
 la. Ixtaka'lhī a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n.

Chī ixtalīlatlā'huan tī ixta'a'ka'ī xapūla

⁴³ Ixlīpō'ktuca'n ixtajicua'n. Apóstoles tatlhualh
 lhūhua' laka'tla' lī'a'cnīn tū talīmāsu'yulh ixlīli'huī'qui
 Dios. ⁴⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī, ixtahui'lāna'lh kēx-
 tim ē a'ktin ixtamālacpitzī ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī.

⁴⁵ Tastā'lh ixti'ya'tca'n ē tū ixtaka'lhī ē ixtalāmāpitzīni'
 tumīn ixlīpō'ktuca'n chā'tunu' chī ixtamaclacasqui'n.

⁴⁶ Lakalīyān ixtatakēstoka xaka'tla' nac templo. Ix-
 tamāpitzī pāntzīn na ixchicca'n ē cā'tapāxuhuān ix-
 tahuā'yan. Ixtapāxuhua ixlīstacna'ca'n. ⁴⁷ Ixtamakapāx-
 uī Dios. Ixcālaktzī'ncan tzeya chī'xcuhuī'n. Māpa'ksīni'
 Dios ixmālhūhuī'pala lakalīyān. Lakalī lakalī ixtal-
 hūhua'ntēlha tī ixta'a'kapūtaxtu.

Mātzeyīca chā'tin lū'ntu'

3 A'ktin quilhtamacuj Pedro ē Juan lacxtim ix-
 tatahua'ca'mā'nalx xaka'tla' nac templo. Ixlac-
 chā'ni' hora tū ixpūtlahuacan oración, chī maktu'tun
 hora kōtanū. ² Lakalī lakalī ixtahui'la a'ntza' chā'tin
 chī'xcu' lū'ntu' chu tunca ixlīlacatuncuhuī'nī't. Lakalī
 lakalī ixuī'līcan na ixtanquilhtīn nac templo xalacatzu-
 na'j nac xamākelhcha jā ixuanican Tzēhuanī't. A'ntza'
 ī'squi'n tumīn tū ixlīhuā'yan. Ixcāsqi'ni' tī ixtatanū nac

templo. ³ A'cxni' lū'ntu' cālaktzī'lh Pedro ē Juan ix-
 tatanūmā'nalx nac templo ē xla' cāsqi'ni'lh tumīn.

⁴ Pedro ē Juan talakalaktzī'lh ē Pedro huanilh:

—Caquilālakalaktzī'uj.

⁵ Xla' cālakalaktzī'lh ē xla' puhuanli huī'lh tū namax-
 quī'can. ⁶ Pedro huanilh:

—Jā tū icka'lhī plata ē nūn oro. Na'icmaxquī'yān tū ic-
 ka'lhī. Na ixtacuhuīni' Jesucristo xala' nac Nazaret,
 catāya' ē catlā'hua'nti.

⁷ Macachi'palh ixpekcāna'j ē yāhualh. Palaj tunca ix-
 tujan ē ixtūpixni' tatli'huī'clhli. ⁸ Palaj tunca tāyalh ē
 tlā'huanli ē cātā'tanūlh Pedro ē Juan nac templo.
 Ixtlā'huantēlha tanūlh ē ixtachāyāhuatēlha ē ix-
 makapāxuīmā'lh Dios. ⁹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ta-
 laktzī'lh chī ixlātīlā'huan ē ixmakapāxuīmā'lh Dios. ¹⁰ Ta-
 lakapasli ū'tza' tī ī'squi'ntahui'la tumīn na ixtanquilhtīn
 xaka'tla' templo, xalacatzuna'j jā huanican xamākel-
 hcha Tzēhuanī't. Talī'a'cnīlh tū ixa'kspulanī't. Jā ixta-
 ca'tzī.

Pedro a'kchihuīna'nli na ixtanquilhtīn Salomón

¹¹ Tzamā' lū'ntu' tī ixtzeyanī'tcus, ixcātā'lā-
 macachi'patlā'huan Pedro ē Juan. Ixlīpō'ktu
 tachi'xcuhuī't tu'jnun ta'a'lh ē cālaktastokca nac tan-
 quilhtīn jā huanican ixtanquilhtīn Salomón ē
 talī'a'cnīlh. ¹² Pedro, a'cxni' laktzī'lh huā'mā', cāhuanilh
 tachi'xcuhuī't:

—Chi'xcuhuī'n israelitas, ζtū ixpālacata lī'a'cnī'yā'tit
 huā'mā'? ζTū ixpālacata quilālakalaktzī'nāuj? Jā
 quilīli'huī'quica'n tū iclīmātzeyīnī'ta'uj ē jā ixpālacata
 quina'n tzeya chī'xcuhuī'n. ¹³ Tlahualh huā'mā' ix-
 Diosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob ē quinatāta'na'ca'n.
 Ū'tza' Dios māsu'yunī't ka'lhī līmāpa'ksīn Jesús tī
 ī'Ska'ta' Dios. Huā'mā' Jesús ū'tza' tī macamāstā'tit
 hui'xina'n ē kelhtatzē'ktit na ixlacatīn Pilato. Pilato ix-
 makxteku'tun ē hui'xina'n jā lacasqui'ntit. ¹⁴ Hui'xina'n
 kelhtatzē'ktit tī tze ē tlahuanī't xmān tū tze. Hui'xina'n
 hua'ntit camakxteka chā'tin maknīni'. ¹⁵ Mā-
 maknīnīni'ntit Jesús tī māstā' latamat ē tī Dios māla-
 castālanucanilh. Huā'mā' quina'n icmāsu'yuyāuj chī la-
 castālanucana'nli. ¹⁶ Ica'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo. Ū'tza'
 līmātzeyīca huā'mā' chī'xcu' tī hui'xina'n laktzī'nā'tit ē
 lakapasā'tit. Jesús quincāmā'a'ka'īnīn. Ū'tza' līmātzeyī-
 ca na milacatīnca'n milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁷ 'Chuhua'j chī'xcuhuī'n, quit icca'tzī hui'xina'n jā ix-
 ca'tzīyā'tit tū tlahua'tit a'cxni' māmaknīnīni'ntit Jesús.
 Nā jā ixtaca'tzī mimāpa'ksīni'nī'nca'n. ¹⁸ Dios mā-
 ca'tzīnīni'lh xapūla Cristo napātīni'n. Chuntza' tahananli
 ixa'kchihuīna'nīn Dios xala' makāstza'. Huā'mā'
 mākentaxtūlh Dios. ¹⁹ Chuhua'j hui'xina'n calakpalī'tit
 mintalacapāstacni'ca'n ē calakpalī'tit milīstacna'ca'n ē
 chuntza' naxapacan mincuentaca'n. Chuntza' namin
 quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāsīcua'lanātlahuani'yān
 milīstacna'ca'n. ²⁰ Namacamin Jesucristo tī xapūla
 līhui'līlh Dios nacāmacamini'yān hui'xina'n. ²¹ Jesu-
 cristo natahui'la nac a'kapūn hasta a'cxni' Dios nacāxt-
 lahuapalakō ixlīpō'ktu chī Dios makāstza' cāmāchi-

huinilh ixa'kchihuina'nin ti lactze. ²² Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n:

Māpa'ksini' quinDiosca'n nacāmacamini'yān hui'xina'n chā'tin a'kchihuina', chuntza' chī quimacamilh quit.

Dios nalacsaca chā'tin chī hui'xina'n.

Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ixlipō'ktu tū nacāhuaniyān.

²³ Tī jā nata'a'ka'tī tū nahuan tzamā' chi'xcu', ū'tunu'n nacāmālakspūtūcan ē nacātamacxtucan ixlacatīnca'n tachi'xcu'huīt.

²⁴ 'Chuntza' tahananli ixlipō'ktuca'n ixa'kchihuina'nin Dios xamakāstza', Samuel ē nā chuntza' tī tamilh ā'līstān. Xlaca'n tahananli na'a'kspula huā'mā'. ²⁵ Hui'xina'n ixcamana'ca'n ixa'kchihuina'nin Dios. Nā milaca'n talacāxtlahuan tū tlahuah quinDiosca'n ē quinapapana'ca'n. Tlahuaca talacāxtlahuan a'cxni' Dios huanilh Abraham:

Ixpālacata minatā'natna' nacāsīcua'lanātlahuacan ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huīt xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ A'cxni' Dios macamilh ī'Ska'ta', cālakmacamin hui'xina'n pūla ixpālacata milipō'ktuca'n namakxtekā'tit tū jā tze ē chuntza' nacātasīcua'lanātlahuayān —huanli Pedro.

Pedro ē Juan na ixlacatīnca'n scujnī'n

4 A'cxni' Pedro ē Juan ixtatā'chihuina'mā'nalh tachi'xcu'huīt, talakmilh pālejni' ē ixcapitān tropas xalanī'n nac templo ē nā saduceos. ² Xlaca'n tata-makchuyīlh ixpālacata tū ixcāmāsu'yuni'can tachi'xcu'huīt ē chī ixtalīchihuina'n Jesús lacastālancuana'nli, ē chuntza' nalīlacastālancuana'ncan.

³ Cāchi'paca Pedro ē Juan ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Kōtanūtza' ixuanī't, ē ū'tza' cālīmakxtekca a'ntza' hasta ixlīlakalī. ⁴ Ta'a'ka'tīlh līhūhua' tī takexmatli tachihuīn. Ixlīlhūhua'ca'n chī a'kquitzis mil chi'xcu'huīn.

⁵ Ixlīlakalī tatakēstokli nac Jerusalén māpa'ksini'nin ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'nin līmāpa'ksīn. ⁶ Milh Anás, tī xapuxcu' pālej, ē Caifás ē Juan ē Alejandro ē ixlipō'ktuca'n ixtalakapasnī'n xapuxcu' pālej. ⁷ A'cxni' ixcāhui'līcanī'ttza' Pedro ē Juan na ixlacatīnca'n, cākelhasqui'nīca:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn tū lītlahua'tit huā'mā'? ¿Tīchu cāmacaminān lītlahua'tit huā'mā'?

⁸ Ixlīstacna' Pedro ixlītuma Espīritu Santo ē cāhuanilh:

—Chi'xcu'huīn, māpa'ksini'nin ē xanapuxcu'nu' israelitas: ⁹ Chuhua'j quina'n quilāmālacapū'nī'ta'uj ixpālacata a'ktin tū tze iclāhuani'uj huā'mā' chi'xcu' ta'jatatlani' ē ixpālacata chī lītatze'yīlh. ¹⁰ Caca'tzītī milipō'ktuca'n hui'xina'n ē cataca'tzīlh ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huīt israelitas huā'mā' tū a'kspulalh. Huā'mā' chi'xcu' tī yālh na milacatīnca'n ū'tza' līmātzeyīlh ixlītli'huīqui Jesucristo xala' nac Nazaret. Ū'tza' Jesucristo tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīnī'ntit ē Dios mālacastālancuanīlh. ¹¹ Huā'mā' Jesucristo ū'tza' tī lakma-ka'ntit hui'xina'n hua'chi tapācna'nī'n talakmaka'n a'ktin chihuix. Chuhua'j huā'mā' Jesucristo hua'chi chi-

huix tū pūla hui'līca ixtzā'stūn. ¹² Jesucristo xmān ū'tza' makapūtaxtūnu'. Jā a'nampala ā'chā'tin chi'xcu' nac cā'quilhtamacuj tī tze quincāmakapūtaxtūyān —huanli Pedro.

¹³ A'cxni' talaktzī'lh māpa'ksini'nin chī Pedro ē Juan jā ixtajicua'n, xlaca'n talī'a'cnīlh ixpālacata ixtaca'tzī Pedro ē Juan xlaca'n catīhuālh chi'xcu'huīn ē jā tū ixtaca'tzī. Ū'tza' talīca'tzīlh xlaca'n ixtatā'latlā'huan Jesús. ¹⁴ Talaktzī'lh chi'xcu' tī mātzeyīca ē ixyālh ixlacatīnca'n. Jāla tahananli jā tze tū tatlahualh Pedro ē Juan. ¹⁵ Cāmax-quī'ca līmāpa'ksīn catataxtulh macstī'na'j Pedro ē Juan jā ixtatakēstoknī't tī ixtatlahua justicia. Talīkelhachihuīnā'nli xlaca'n ¹⁶ ē talāhuanilh:

—¿Tū nacātlahuani'yāuj tzamā' chi'xcu'huīn? Ū'tunu'n tatlahuanī't a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn. Huā'mā' taca'tzī ixlipō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac Jerusalén. Jāla catī'a'kskāhuī'uj. ¹⁷ Cacāmekē'klhauj ē cacāhuaniuj jātza' catamāsu'yulh na ixtacuhuīni' Jesús. Chuntza' jātza' catitalhūhua'nli tī ta'a'ka'tī ixtachihuīnca'n —talāhuanilh.

¹⁸ Cāmāta'satīnī'nīnca Pedro ē Juan ē cāmāpa'ksīca jātza' catalīchihuīnā'nli ē jātza' catamāsu'yulh nūn ā'maktin na ixtacuhuīni' Jesús. ¹⁹ Pedro ē Juan takelhtīnī'lh ē tahananli:

—¿Ē chā tze na ixlacatīn Dios na'iccākexmatnī'yān hui'xina'n ē jā na'ickexmatnī'yāuj Dios? ¿Chī puhua'nā'tit? Caquilāhuaniuj. ²⁰ Quina'n jāla ictimakxtekui na'icuanāuj tū iclaktzī'nī'ta'uj ē tū ickexmatnī'ta'uj —tahuanli.

²¹ A'cxni' ixcāmekē'klhacanī't huampala, cāmakxtekca. Jāla ixtamaclani' chī nacālīmakapātīnīncan ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcu'huīt. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huīt ixtachihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios chī lītzevanli lū'ntu'. ²² Ē huā'mā' chi'xcu' ixka'lhītza' līhua'ca'lh tu'pu'xam cā'ta.

Tā'timīn tasqui'nī'lh Dios cacāmaktāyalh jā titajicua'n

²³ A'cxni' Pedro ē Juan ixcāmakxtekcanī'ttza', talaka'lh ixtā'timīnca'n. Cāhuanica ixlipō'ktu tū ixtahuanī't xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ²⁴ A'cxni' takexmatli huā'mā', ixlipō'ktuca'n kēxtim ta'orarīlh ē tahuanilh Dios:

—Māpa'ksini', hui'x Dios ē hui'x tla'hua' a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlipō'ktu tū a'nan. ²⁵ Ixlītli'huīqui Espīritu Santo hui'x māchihuīni' David tī ixtā'scujān. David huanli chuntza':

¿Tū ixpālacata tata'sa ē tasītzī' tzamā' tachi'xcu'huīt tī jā israelitas?

¿Tū ixpālacata talacapāstaca tachi'xcu'huīt tū jā ixtapalh?

²⁶ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'ti'ya'tna' tatā'lāquiclh-laktzī'lh Dios.

Māpa'ksini'nin tatakēstokli, ē talītalakaspī'ni'nī'lh Māpa'ksini' Dios ē nā Cristo tī Dios lacsacnī't.

²⁷ Ū'tza' ixlīcāna'. Nac huā'mā' cā'lacchicni' tatakēstokli Herodes ē israelitas ē tī jā israelitas. Talītalakaspī'ni'nī'lh Jesús miSka'ta' tī lacsacnī'ta'

hui'x, quin Diosca'n. ²⁸ Xlaca'n tatakēstokli natatlahua xmān tū hui'x lihūi'li' xapūla tū nala ē xmān tū milīmā-pa'ksīn ē mintalacapāstacni'. ²⁹ Chuhua'j, Māpa'ksīni' Dios, cala'ktzi' chī quincātamekē'klhacu'tunān.

Caquilāmaktāyauj quina'n tī iccātā'scujān. Chuntza' na'icli'chihuīna'nāuj mintachihuīn ē jā na'icjicua'nāuj. ³⁰ Camāsu'yu' milītlī'huī'qui ē cacāmātzeyi' ē calītla'hua' lī'a'cnīn ixlīpō'ktuca'n tī tze.

³¹ A'cxni' ixta'orarlīnī'ttza', tachiquilh jā ixtatakēs-toknī't. Ixlīpō'ktuca'n ixlīstacna'ca'n talītatzumalh Espīritu Santo. Talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios ē jā ixtajicua'n.

Kēxtim tahuilīlh tū ixtaka'lhī

³² Ixlīlhūhua' tī ixta'a'ka'īnī't ixtaka'lhī a'ktin tala-capāstacni' ē a'ktin tapuhuāt. Nūn chā'tin puhuanli jāla namāstā' tū ixka'lhī. Maktin ixtamākēxtimīnī't ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī. ³³ Apóstoles ixtaka'lhī lhūhua' lītlī'huī'qui. Ixtalīmāsu'yu' chī Māpa'ksīni' Jesús ixlacastālanca'na'nī't. Ē Dios iccāsīcua'lanātlahua. ³⁴ Nūn chā'tin ī'sputni' catūhuālh ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tī ixtaka'lhī ixti'ya'tca'n ē ixchicca'n, ixtastā' ē ixtalīmin ixtapalh tū ixtastā'. ³⁵ Ixtamaxquī' apóstoles. Tamāpitzilh chā'tunu' chī ixtamaclacasquī'n. ³⁶ Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacu'huīni' José. Apóstoles tamāpācu'huīlh ixlī'a'ktu' ixtacu'huīni' Bernabé (huā'mā' huanicu'tun māko'xamixīni'). Ū'tza' levita ixuanī't xala' nac Chipre. ³⁷ Xla' ixka'lhī ixti'ya't. Stā'lh ē cālīmini'lh ixtapalh ē cāmaxquī'lh apóstoles.

Tamātzē'kli macsti'na'j tumīn Ananías ē Safira

5 Nā ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacu'huīni' Ananías. Ixka'lhī ixpuscāt tī ixuanican Safira. Xlaca'n tastā'lh pītzu'na'j ixti'ya'tca'n. ² Ananías māquī'lh macsti'na'j ixtapalh. Nā ixpuscāt nā ixtā'līca'tzī. Ananías līmīlh tū quītāxtūlh ē cāmaxquī'lh apóstoles. ³ Pedro huanilh: —Ananías, ζtū ixpālacata lītanūlh skāhuī'ni' na milīstacna' ē lakpalīlh mintalacapāstacni' lī'a'kskāhuī'cu'tuna' Espīritu Santo ē namāquī'ya' macsti'na'j tumīn ixtapalh ti'ya't? ⁴ Mila' ixuanī't ti'ya't a'cxni' jāna'j ī'stā'ya'. Mila' ixuanī't ixtapalh a'cxni' stā't ti'ya't. ζTū ixpālacata līlacapāstacti natlahua'ya' huā'mā'? Hui'x a'ksa'nī'ni' jā xmān na ixlacatīnca'n chī'xcu'huī'n. Hui'x nā a'ksa'nī'ni'nī'ta' na ixlacatīn Dios.

⁵ A'cxni' Ananías kexmatli huā'mā' tachihuīn, a'kā'lh xanīn. Tajicua'nli ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli tū a'kspulalh. ⁶ Ka'hua'chan tamā'kaquī'lh Ananías ē tapāsuī'tli ē tamāxtulh ē tamā'cnūlh.

⁷ Chī ixlī'a'ktu'tun hora ixpuscāt Ananías tanūlh. Xla' jā ixca'tzī tū ixa'kspulanī't. ⁸ Pedro kelhasquī'nīlh:

—Caquihua'ni', ζchī līstā'tit ti'ya't?

Puscāt huanilh chuntza' chī ixuanīnī't ixkōlu'.

⁹ Pedro huanilh:

—ζTū ixpālacata lālīca'tziyā'tit a'kskāhuī'cu'tunā'tit ix Espīritu Dios? Cakexpa'tti chī tatantūsa'nan kēpūn tī tamā'cnūlh minkōlu'. Nā hui'x natamāxtuyān.

¹⁰ Lacapala puscāt a'kā'lh xanīn na ixlacatīn Pedro. Ka'hua'chan tatanūchi ē talaktzī'lh mā'lh xanīn. Tamāxtulh ē tamā'cnūlh ixpāxtūn ixkōlu'. ¹¹ Ixtajicua'n ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī takexmatli huā'mā'.

Tlahuaca lhūhua' lī'a'cnīn

¹² Apóstoles tatlahualh lhūhua' lī'a'cnīn ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcu'huī't. Ixtatakēstoknī't ixlīpō'ktuca'n na ixtanquilhtīn Salomón. ¹³ Nūn chā'tin chī ixlīlhūhua'ca'n jā tā'takēxtimīcu'tunli ū'tunu'n ixpālacata ixtajicua'n. Tachi'xcu'huī't ixtalaktzī'n apóstoles chī tzeja chī'xcu'huī'n. ¹⁴ Tī ixta'a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' ā'chulā' ixtalhūhua'n, chī'xcu'huī'n ē pusan. ¹⁵ Ixcālīmīncan ta'jatatlanī'n nac cā'tejen jā ixtētāxtu Pedro. Ixcāhuī'līcan nac talajni' ē na ixpūtama'ca'n, palh tzē cahuālh masqui xmān ixmāstilē'k Pedro ixcālīmātzeyīlh. ¹⁶ Nā ixtamimā'nal nac Jerusalén lhūhua' tachi'xcu'huī't xalanī'n cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j Jerusalén. Ixtalīmin ta'jatatlanī'n ē tī ixtaka'lhī jā tzeja ū'ni'. Ixlīpō'ktuca'n cāmātzeyīca.

Cāputzastālanī'ca Pedro ē Juan

¹⁷ Tā'kaquī'lh xapuxcu' pālej ē ixchi'xcu'huī'n tī ixta'a'ka'ī'ni' ixtamāsu'yunca'n saduceos. Tasītzī'lh xla'ca'n. ¹⁸ Cāchi'paca apóstoles ē cāmānūca nac pūlāchī'n. ¹⁹ Dios macamīlh chā'tin ángel. Ē cāmālaquī'ni'lh pūlāchī'n tzi'sa ē cāmāxtulh ē cāhuanilh:

²⁰ —Capintit ē catāya'tit xaka'tla' nac templo ē cacātā'chihuīna'ntit tachi'xcu'huī't ixlīpō'ktu chī tzē natalīka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n.

²¹ A'cxni' ixtakexmatnī't huā'mā', tatanūlh xaka'tla' nac templo a'cxni' ī'xkakamā'lh'tza' ē tamāsu'yulh.

Xapuxcu' pālej ē nā ixchi'xcu'huī'n tatakēstokli. Cāmākēstokca ū'tunu'n tī ixtatlahua justicia ē ixlīpō'ktu xanapuxcu'nu' xalanī'n nac Israel. Cāmacā'nca policías natamāxtu tachī'nī'n nac pūlāchī'n ē natalīmin.

²² A'cxni' policías tachā'lh, jā cāmaclaca nac pūlāchī'n. Taquī'taspi'tli ē tamāca'tzīnīni'lh. ²³ Tahualh:

—Icchā'uj nac pūlāchī'n ē iclaktzī'uj ē tzej ixlacchahua. Maktaka'lhna'nī'n ixtayāna'lh ixtanquilhtīn nac pūlāchī'n. A'cxni' icmālaquī'uj, jā tī chā'tin icmaclauj na ixpūchakān pūlāchī'n.

²⁴ A'cxni' takexmatli huā'mā', xacapitān xaka'tla' templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' lhūhua' talacapāstacni'lh tūchu nala. ²⁵ Palaj tunca milh chā'tin ē cāhuanilh:

—Chī'xcu'huī'n tī cāmānū'tit nac pūlāchī'n tayāna'ncha' xaka'tla' nac templo ē tamāsu'yuni'mā'nal tachi'xcu'huī't.

²⁶ Palaj tunca ta'a'lh capitān ē policías ē cāquī'tēpalaca Pedro ē Juan. Cālīmīnca līlacatzucu ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcu'huī't palh ixcācucta'laca. ²⁷ A'cxni' ixcālīmīncanī'ttza', cāhuī'līca ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Xapuxcu' pālej cākelhasquī'nīlh:

²⁸ —ζĒ jā iccāmāpa'ksīn hui'xina'n jā'tza' camāsu'yu'tit na ixtacu'huīni' Jesús? Hui'xina'n cāmāscā'tikō'tittza' xalanī'n nac Jerusalén tzamā' mintamāsu'yunca'n.

Hui'xina'n hua'nā'tit quina'n iclē'nāuj cuenta ixpālacata maknīca Jesús.

²⁹ Takelhtīni'lh Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles ē tahuanli:

—¿Ē chā tze palh na'iccākexmatni'yāuj chi'xcuui'n ē jā Dios? ³⁰ IxDiosca'n quinatāta'na'ca'n mālacastālan-cuanīlh Jesús tī hui'xina'n māmaknīnīnī'ntit a'cxni' xtokohua'ca'ca nac cruz. ³¹ Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'j ē līhui'līlh xapuxcu' ē makapūtaxtūnu'. Ū'tza' tlhualh ixpālacata xalanīn nac Israel natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n. ³² Quina'n iclīmāsu'yuyāuj huā'mā'. Ē chuntza' līmāsu'yu Espīritu Santo tī Dios cāmāxquī'nī't tī takexmatni'.

³³ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē ixcā-maknīcu'tuncan. ³⁴ Chā'tin scujni', tī fariseo ixuanī't, ix-uanican Gamaliel. Xla' ū'tza' chā'tin xamākelh-tahua'kē'ni' līmapa'ksīn ē ixlakachi'xcuui'can. Xla' tāyalh ē huanli cacāmāxtuca Pedro ē Juan tzāla'j. ³⁵ Gamaliel cāhuanīlh ā'makapitzīn scujnī'n:

—Chi'xcuui'n xalanīn nac Israel, calacapāstacna'ntit tū nacātlahuani'yā'tit tzamā' chi'xcuui'n. ³⁶ Ca'tziyā'tit makāstza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuui'nī' Teudas, tī ka'tla' ixmakca'tzī. Makapitzīn chi'xcuui'n, hua'chi a'ktā'ti' ciento, ixtastālani'. Xla' maknīca. Tata'a'kahuanīkō'lh tī ixtastālani'nī't. Chuntza' līspu'tli tū ixmātzucunī't Teudas. ³⁷ Ā'līstān ixuī'lapālh Judas xala' nac Galilea a'cxni' lālaktzo'kca. Xla' cāmā'kaquī'lh makapitzīn tī ixtastālani'. Nā Judas sputli. Tata'a'kahuanīkō'lh tī ixtastālani'nī't. ³⁸ Chuhua'j ic-cāhuanīyān hui'xina'n, jā tū cacātlahuani'tit tzamā' chi'xcuui'n ē cacāmāxtektit. Palh huā'mā' talacapāstacni' ē huā'mā' tamāsu'yun xmān ixlaca'n chi'xcuui'n, ixlīmān nalakspu'ta. ³⁹ Palh i'xla' Dios, jā maktin catimāpānū'tit. Jā catā'lākelhtaxtoktīt Dios.

⁴⁰ Ta'a'ka'ī'lh ixtachihuīn Gamaliel. Cāmā-ta'satīnīnī'nca apóstoles ē cāsno'kca. Cāhuanica jātza' catachihuīna'lh na ixtacuui'nī' Jesús. Cāmāxte'kca.

⁴¹ Pedro ē Juan tataxtulh ixlacatīnca'n scujnī'n. Tapāx-uualh ixpālacata cālaktzī'nca xla'ca'n tze natapātī tū līmāxana' ixpālacata Jesucristo. ⁴² Lakalī lakalī xaka'tla' nac templo ē na ixchicca'n, jā ixtamakxteka tamāsu'yu ē talīchihuīna'n Jesucristo.

Cālacsacca kelhatojon maktāyana'nī'n

6 Huā'mā' quilhtamacuj ixtatachā'lhūhuītēlha tī ixta'ta'ka'ī'. Chi'xcuui'n griegos talāhuanīlh hebreos jā tze chī ixcāmāpitzini'can līhua' lakalī lakalī tī ixcānī-maka'ncanī'ttza' ē jā lacxtim ixcāmāxquī'can. ² Kel-hacāujtu' apóstoles tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'ta'ka'ī' ē cāhuanica:

—Jā minī'nī' na'icmāxte'kāj na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios ē na'icmāstā'yāuj līhua'. ³ Chuhua'j, tā'timīn, cacālacsactit kelhatojon chi'xcuui'n chī hui'xi-na'n tī cālākapasā'tit lactze ē tī talītzuma Espīritu Santo ē tī tzej talacapāstacna'n. Nacāmācamāxquī'yāuj huā'mā' tascujūt. ⁴ Quina'n ū'tza'tza' quintascujūtca'n:

na'icorarlīyāuj ē na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios —cāhuanica.

⁵ Huā'mā' cāminī'nī'lh ixlīpō'ktuca'n. Lacsacca Esteban, chā'tin chi'xcu' tī ixlītzuma Espīritu Santo ē tī tzej ixa'ka'ī'nī' Dios. Cālacsacca Felipe ē Prócoro ē Nicanor ē Timón ē Parmenas ē Nicolás xala' nac Antioquía tī ix-cātā'a'ka'ī' israelitas. ⁶ Cālīmīnca ixlacatīnca'n apóstoles ē cā'orarlīca ē cā'a'cpūhuī'līca ixmacanca'n.

⁷ A'kahuanli ixtachihuīn Dios. Tī ixta'a'ka'ī' ixtat-achā'lhūhuītēlha nac Jerusalén. Lhūhua' pālejni' ta'a'ka'ī'lh ē takexmatni'lh ixtachihuīn Dios.

Chi'paca Esteban

⁸ Esteban ixa'ka'ī' ē ixka'lhī ixlītlī'huī'qui Dios. Ixtlahua lī'a'cnīn ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcuui't. ⁹ Tatā'kaquī'lh makapitzīn xalanī'n na ixtemploca'n israelitas tī ix-cāmāpācu'huīcan Libertos, ē nā xalanī'n nac Cirene ē Alejandría ē Cilicia ē Asia. Ē tatā'lālīhuani'lh Esteban.

¹⁰ Xlaca'n jāla ixtatā'lāskāhuī' ixpālacata ixtalacapāstacni' Esteban ē ixpālacata Espīritu Santo tī ixmāchihuīnī.

¹¹ Xlaca'n taxokolh ā'makapitzīn nata'a'ksa'nīnī'n ixtakexmatnī't chī Esteban a'ksa'nli Moisés ē Dios.

¹² Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcuui't ē xanapux-cu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xamaktin laktalacatzuna'jīca Esteban ē chi'paca ē līmīnca ixlacatīnca'n scujnī'n. ¹³ Cāhuī'līca tī natahuan tū jā ixlīcāna' ē tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' jā makxteka a'ksa'n līmāpa'ksīn ē tzamā' xaka'tla' templo tū xatasicua'lanālan. ¹⁴ Ickex-matui a'cxni' huanli Jesús xala' nac Nazaret namālak-sputū xaka'tla' templo ē natalakpalī tahuilat tū mā-su'yulh Moisés.

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'ncha' jā ixtlahuacan justicia, talakalaktzī'lh Esteban. Ixlacan ixtasu'yu hua'chi ángel.

Tamaktāyalh Esteban ē maknīca

7 Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Esteban: —¿Ē ixlīcāna' huā'mā'?

² Esteban huanli:

—Chi'xcuui'n, israelitas hua'chi chī quit, cakexpa'ttit. Dios, tī ka'tla', tasu'yuni'lh quimpapca'n Abraham a'cxni' xla' ixuī'lhcus nac cā'lacchicni' nac Mesopotamia. Jāna'j ixa'n tahuī'la nac Harán. ³ Dios huanīlh:

Cataxtu na mincā'lacchicni' ē cacāmāxtekti mintalākapasnī'n ē capit nac cā'lacchicni' tū na'icmāsu'yu-nī'yān.

⁴ Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni'ca'n caldeos ē a'lh tahuī'la nac Harán. A'cxni' ixnīnī'ttza' ixtāta' Abraham, Dios līmīlh Abraham nac cā'lacchicni' jā hui'xina'n hui'lā'na'ntit chuhua'j. ⁵ Dios jā maxquī'lh ti'ya't huā'tzā', nūn pītzuna'j jā nayāhua ixtujan. Xmān huanīlh ixtēcu' ti'ya't nahuan xla' ē ixnatā'natna', masqui jāna'j ixka'lhī ixka'hua'cha. ⁶ Dios tā'chihuīna'nli chuntza':

Minatā'natna' natatahui'la chī xamini' nac ā'lacatin cā'lacchicni'.

A'ntza' nacāmāscujūcan ē nacāmākapātīnīncan a'ktā'ti' ciento cā'ta.

⁷ Quit na'iccāmākapātīnīn tachi'xcuhuī't tī nacāmāscujū minatā'natna'.

Ā'līstān natataxtu minatā'natna' ē naquintamakapāx-uī huā'tzā'.

⁸ Dios hui'līlh a'ktin talacāxtlahuan tū ixpālacata ix-cāchucucan chi'xcuhuī'n israelitas ixpālacata nacā'ilakapascan. Tahuī'lh chā'tin ixka'hua'cha Abraham, ixtacuhuīni' Isaac. Ixī'a'ktzayan quilhtamacuj Abraham chu'culh ixka'hua'cha. Ā'līstān tahuī'lh chā'tin ixka'hua'cha Isaac, ixtacuhuīni' Jacob. Ā'līstān Jacob ka'lhīlh kelhacājtu' ixcamana' tī quinapapana'ca'n.

⁹ Quinapapana'ca'n ixtaquiclhaktzī'n ixtā'tinca'n José. Xlaca'n tastā'lh José. Lē'nca'n Egipto. Dios ix-maktaka'lha. ¹⁰ Dios makapūtāxtūlh ixlīpō'ktu tū pātīlh. Dios maxquī'lh José talacapāstacni' na ixlacatīn Faraón tī puxcu' xala' nac Egipto. Faraón ixlakachi'xcuhuī José. Līhui'līlh chī gobernador nac Egipto. Hui'līlh namā-pa'ksīkō' pō'ktu ixchic Faraón.

¹¹ Milh a'ktin tatzī'ncstat ixlīpō'ktu tzamā' ti'ya't Egipto ē nac Canaán. Tapātīni'lh. Quinapapana'ca'n jā ixta-macla tū natahua'. ¹² A'cxni' kexmatli Jacob ixa'nān trigo nac Egipto, pūla cāmacā'lh a'ntza' ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹³ A'cxni' ta'a'mpālhx ixlīmaktu', José cāhuanilh ixnapuxcu'nu': "Quit mistancuca'n." Faraón māca'tzīnīca ixtā'timīn José ixtahuanī't. ¹⁴ José mā-ta'satīnīni'lh Jacob tī ixtā'ta' ē ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn ē ixcamana'ca'n, i'tāt ciento ā'pu'xamaquitzis tachi'xcuhuī't. ¹⁵ Jacob a'lh tahuī'la nac Egipto. A'ntza' nīlh xla' ē nā tanīkō'lh ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹⁶ Ā'maktin cālē'mpalaca nac Siquem ē a'ntza' cāmā'cnūca nac lhu'cu' tū cāmaktamāhualh Abraham ixcamana' Hamor xalanī'n nac Siquem. Lī-tamāhualh tumīn.

¹⁷ Ixtalacatzuna'jītēlha quilhtamacuj a'cxni' ixmāken-tāxtūlh Dios tū ixuaninī't Abraham. Tachi'xcuhuī't israelitas lhūhua'ntēlhalh nac Egipto. ¹⁸ Hui'līpalaca chā'tin puxcu' nac Egipto tī jā lakapasli José. ¹⁹ Xla' cā'a'kskāhuī'lh quinapapana'ca'n ē chuntza' cālītlajalh. Xla' cāmākapātīnīnli quinapapana'ca'n ē cāmāma-ka'nīlh xanatā'ta'na' ixlacstīnca'n natanī. ²⁰ Milh a'ktin quilhtamacuj lacatuncuhuī'lh Moisés ē tzēhuanī't ixu-anī't na ixlacatīn Dios. Ixmaktaka'lh mā'ca a'ktu'tun mālhcuyū' na ixchic ixtā'ta'. ²¹ A'cxni' quīhui'līca Moisés nac xcān, ixtzu'ma'jāt Faraón sacli ē makastacli hua'chi ixlīcāna' ixka'hua'cha. ²² Moisés māsca'tīca ixlīpō'ktu talacapāstacni' xala' nac Egipto. Tzej ixchihuīna'n ē pō'ktu tzē ixtlahua.

²³ A'cxni' ixka'lhītza' tu'pu'xam cā'ta, puhuanlītzā' palh nacā'laka'n ixtalakapasni' tī israelitas. ²⁴ Laktzī'lh chī chā'tin egipcio ixmakapātīnīmā'lh chā'tin israelita. Moisés līmaktāyālh ē maknīlh tzamā' egipcio. Chuntza' tapānūni'lh tū ixmakca'tzī. ²⁵ Moisés ixpuhuan israelitas ixtakexmata chī Dios ixlacsacni't nacāmaktāya nata'a'kapūtāxtu. Ē xlaca'n jā ixtakexmata. ²⁶ Ixlīlakalī

huampala cālakhilh Moisés chā'tu' israelitas ixtalātuc-smā'nalh ē ixlāmāxtekecu'tun ē cāhuanilh:

"Chi'xcuhuī'n, hui'xina'n lītalakapasni'n. ¿Tū ixpālacata lālītucspā'na'ntit?" ²⁷ Tī ixlacatāquī'mā'lh ixtā'chic palaj tunca tancsli Moisés ē huanilh: "¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chi quimpuxcu'ca'n ē quiujezca'n?" ²⁸ ¿Ē naquimāknīcu'tuna' quit chī ma'kni' huā' kōtan egip-cio?" ²⁹ A'cxni' kexmatli huā'mā', Moisés tzā'lal. Chā'lh cā'lacchicni' nac Madián ē a'ntza' tachokolh chī xamini'. A'ntza' tatahuī'lh chā'tu' ixcamana'.

³⁰ A'cxni' ixtētāxtunī'ttza' tu'pu'xam cā'ta, chā'tin ángel tasu'yuni'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't ixlacatzuna'j nac sipej ixtacuhuīni' Sinaí. A'ntza' tasu'yulh nac a'katin putzuna'j qui'huī' tū tī'lhcumā'lh. ³¹ A'cxni' laktzī'lh Moisés jā ixca'tzī tū tī'lhcumā'lh. Ē talacatzuna'jīlh nalaktzī'n. Ixtachihuīn Dios huanilh:

³² Quit ixDiosca'n minatā'ta'na' ē ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.

Moisés xpipīlh ē jicua'nli ē jā ixlaktzī'ncu'tun. ³³ Mā-pa'ksīni' huanilh:

Catatūxtu mincaclhi' ixpālacata jā yā't, ixlacatīn Dios.

³⁴ Quit ixlīcāna' iclaktzī'nī't chī cāmākapātīnīmā'ca quintachi'xcuhuī't tī tahuī'lāna'lh nac Egipto.

Ickexmatnī't chī tata'samā'nalh xlaca'n, ē icyu-jnī'ta'nchi na'iccāmākapūtāxtū.

Chuhua'j cata't.

Na'icmacā'nān nac Egipto.

³⁵ Huā'mā' ū'tza' Moisés tī talakmaka'lh a'cxni' tahuanli: "¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chi quimpuxcu'ca'n ē quiujezca'n?" Dios macamilh huā'mā' Moisés chī xapuxcu' ē makapūtāxtūnu'. Ixmaktāya ángel tī tasu'yuni'lh nac a'katin putzuna'j qui'huī'. ³⁶ Moisés cāmāxtulh quinapapana'ca'n. Xla' tlahualh laka'tla' lī'a'cnīn nac Egipto ē nac Xatzu'tzo'ko Mar ē nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam cā'ta. ³⁷ Huā'mā' ū'tza' Moisés tī cāhuanilh israelitas:

Māpa'ksīni' quinDiosca'n nalacsaca chā'tin mintalaka-pasni'ca'n chuntza' chī quilacsacli quit.

Ū'tza' ixa'kchihuīna' Dios nahuan.

Nakexpa'tā'tit hui'xina'n.

³⁸ Huā'mā' Moisés ū'tza' ixuī'lh a'cxni' ixtatakēstoknī't nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Ángel tā'chihuīna'nli nac sipej Sinaí. Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n tū huanli ángel. Moisés maktīni'lh tachihuīn tū jā maktin catisputli ē ū'tza' quincāmaxquī'n.

³⁹ Huā'mā' quinapapana'ca'n jā takexmatni'cu'tunli Moisés ē talakmaka'lh. Ixtataspi'tcu'tun nac Egipto.

⁴⁰ Tahuanilh Aarón:

Caquilātlahuanī'uj ídolos tū naquincāpūlani'yān.

Jā icca'tzīyāuj tū a'kspulalh Moisés tī quincāmāxtun nac ti'ya't Egipto.

⁴¹ Xlaca'n tatlahualh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu hua'chi xaska'ta' huācax ē maknīca animalh ē maxquī'ca talakalhu'mān ídolo. Talīpāxuhualh tū ixtalītlahuanī't ix-macanca'n. ⁴² Dios cātamakātīni'lh xlaca'n ē cāmāx-tekli natalaktaquilhpūta sta'cu. Nā chuntza' tatzō'kni' nac libro tū tatzō'kli ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Huanli:

¿Ē quilāmālacnūni'uj talakalhu'mān ē animalh tū xata-maknīn tu'pu'xam cā'ta nac cā'tzaya'nca ti'ya't?

⁴³ Hui'xina'n līta'ntit ixa'cchic ídolo Moloc jā ixlak-taquilhpūtacan, ē ídolo Renfán tū ixtasu'yu hua'chi sta'cu.

Hui'xina'n tlahua'tit ídolos nacālaktaquilhpūtayā'tit. Chuhua'j quit na'iccālē'nān ā'chulā' ixlakamakāt Ba-bilonia.

⁴⁴ Esteban chihuīna'mpāl'h:

—Nac cā'tzaya'nca ti'ya't, quinapapana'ca'n ixtaka'lhī xaka'tla' a'cchic tū ixmāsu'yu Dios ixcāmāmakxtok-lē'mā'lh. A'cchic ū'tza' ixtlahuacanī't chuntza' chī Dios ixmāsu'yuni'nī't Moisés. ⁴⁵ Quinapapana'ca'n tamak-tīni'lh ixa'cchic. Talīmilh a'cxni' tatā'tanūchi Josué na ix-ti'ya'tca'n ā'makapitzīn chi'xcuhuī'n tī Dios cāmāxteklh ixlacatīnca'n quinapapana'ca'n. A'ntza' tamakxteklh a'cchic hasta a'cxni' ixtahitamacuj David. ⁴⁶ Dios līpāx-uhualh David chun ixtlahuani'cu'tun a'ktin ixchic Dios tī nā ixDios Jacob. ⁴⁷ Tī tlahualh ixchic Dios, ū'tza' Sa-lomón. ⁴⁸ Dios xaka'tla' jā tahuī'la nac a'ktin chic tū tatlahuani't chi'xcuhuī'n. Nā chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios:

⁴⁹ Quit, Dios, icmāpa'ksī nac a'kapūn ē nac cā'quilhtamacuj.

¿Tuyā chic naquilātlahuani'yāuj? huanli Māpa'ksīni'.
¿Jāchu na'icjaxa quit?

⁵⁰ ¿Ē jā quit iclītlahualh quimacan ixlīpō'ktu tū a'nan?

⁵¹ Esteban cāhuanipāl'h:

—Hui'xina'n lacxumpin. Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit. Jā kexpa'tcu'tunā'tit. Tihua'na' tā'lāhuaniyā'tit Espíritu Santo. Chuntza' chī ixtala mina-papana'ca'n nā chuntza' la'yā'tit hui'xina'n. ⁵² Minapapana'ca'n tamakapātīnīni' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tamaknīlh tī tahuanli xapūla namin tī xatze. Ū'tza' milh ē hui'xina'n macamāstā'tit ē maknī'tit. ⁵³ Hui'xina'n maktīni'ntit līmāpa'ksīn tū tamacamāstā'lh ángeles ē jā kexpa'tni'tit —cāhuanilh Esteban.

Maknīca Esteban

⁵⁴ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē talāxcakō'lh ixtatzanca'n ixpālacata chī tasītzī'lh. ⁵⁵ Ixlīstacna' Esteban ixlītzuma Espíritu Santo. Xla' ixtalacayāhuamā'lh nac a'kapūn. Laktzī'lh taxkaket jā huī'lh Dios. Laktzī'lh Jesús ixyāl'h na ixpekxtūcāna'j Dios ⁵⁶ ē huanli:

—Calaktzī'ntit. Quit iclaktzī'n a'kapūn laquī'yāl'h, ē Chi'xcu' xala' Tālh mā'n na ixpekxtūcāna'j Dios.

⁵⁷ Ē tī ixtakexmatmā'nal'h tata'sal'h palha' ē cā'a'kachī'paca. Ixlīpō'ktuca'n palaj tunca talak-minkō'lh. ⁵⁸ Māxtuca Esteban nac cā'lacchicni' ē cuc-ta'laca. Testigos tahuī'līlh ixlu'xu'ca'n na ixlacatīn chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Saulo. ⁵⁹ A'cxni' cucta'la-ca Esteban huanilh Dios:

—Māpa'ksīni' Jesús, icmacamaxquī'yān quilīstacna'.

⁶⁰ Tatzokostalh ē huanli palha':

—Māpa'ksīni', cacāmāzta'nkēna'ni' tū quintat-lahuani'mā'nal'h.

A'cxni' huanli huā'mā' Esteban nīlh.

Saulo ixcāputzatokoke tī ixta'a'ka't

8 Saulo ixcātā'līca'tzī chī līmāknīca Esteban.

Tzamā' quilhtamacuj tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka't' nac Jerusalén. Ixlīpō'ktuca'n ta'a'kahuankō'lh hasta nac ti'ya't Judea ē Samaria. Tat-achokolh xmān apóstoles. ² Makapitzīn chi'xcuhuī'n, tī ixtalakachi'xcuhuī' Dios, talē'lh Esteban ē tamā'cnūlh ē talakcalhuanli. ³ Saulo ixcāmālakspūtūcu'tunkō' tī ixta'a'ka't'. Tzuculh tanū a'katunu' nac chic ē ixcāsakalē'n chi'xcuhuī'n ē puscan ē ixcāmānū nac pūlāchī'n.

Māsu'yuca xatze tachihuīn nac Samaria

⁴ Tī ta'a'kahuankō'lh ixta'a'n calhāxcuhuālh ē ixtalīchi-huīna'n xatze tachihuīn. ⁵ Felipe a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' nac Samaria. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Cristo. ⁶ Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtakexmata kēxim tū ixcāhuani Felipe. Takexmatli ē talaktzī'lh lī'a'cnīn tū ixtlahua. ⁷ Tū jā tzeya ū'ni' ixtata'sa palha' ē ixcātaxtuni' tī ixtaka'lhī. Lhūhua' ixtalū'ntū'nun ē tī tī'xcāhui'huananī't ixcāmātzeyīmā'ca. ⁸ Lhūhua' ixa'nan tapāxuhuān tza-mā' nac cā'lacchicni'.

⁹ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Simón. Xla' xapūla ixuanī't xantilh nac tzamā' cā'lacchicni'. Ixcā'a'kskāhuī'mā'lh xalanī'n nac Samaria. Huanli ū'tza' xaka'tla'. ¹⁰ Tzej ixtakexmatni' Simón ixlīpō'ktuca'n tī xalacstīn ē tī xalaka'tla'tza'. Ixtahuan:

—Huā'mā chi'xcu' ka'lhī ixlītlī'hui'qui Dios.

¹¹ Tzej ixtakexmatni' Simón ixpālacata makāstza' ixcālī'a'kskāhuī'nī't ixlīxantilh. ¹² Felipe cālītā'chihuīna'lh xatze tachihuīn chī Dios māpa'ksīni' ē ixpālacata Jesu-cristo. Xlaca'n ta'a'ka'tī'lh ē ta'a'kpaxli chi'xcuhuī'n ē puscan. ¹³ Nā Simón nā a'ka'tī'lh ē a'kpaxli ē stālani'lh Felipe. A'cxni' Simón laktzī'lh lhūhua' lī'a'cnīn tū tlahualh Felipe, lhūhua' ixlacapāstaca.

¹⁴ A'cxni' taca'tzīlh xalanī'n nac Samaria ixtamak-tīni'nī'ttza' ixtachihuīn Dios, apóstoles nac Jerusalén tamacā'lh Pedro ē Juan nac Samaria. ¹⁵ Xlaca'n tamilh ē ta'orarīlh ixpālacata natamaktīni'n Espíritu Santo xalanī'n nac Samaria. ¹⁶ Jāna'j ixcālakyujachi Espíritu Santo. Xmān ixtalī'a'kpaxnī't na ixtacuhuīni' Jesús. ¹⁷ Cā'a'cpūhui'līca ixmacanca'n ē tamaktīni'lh Espíritu Santo.

¹⁸ Simón laktzī'lh chī Espíritu Santo maktīni'nca a'cxni' apóstoles ta'a'cpūhui'līlh ixmacanca'n ē cāmālacnūni'lh tumīn. ¹⁹ Huanli Simón:

—Nā quit caquilāmaxquī'uj huā'mā' lītlī'hui'qui ē chuntza' chī catīhuālh na'ica'cpūhui'lī quimacan nā namaktīni'n Espíritu Santo.

²⁰ Pedro huanilh:

—Calakspūtli mintumīn ē nā hui'x casputti ixpālacata puhuanti nalītamāhua'ya' tumīn tū Dios māstā'.

²¹ Hui'x jāla catimaktīni' tzamā' talakalhu'mān ixpālacata jā tze milīstacna' na ixlacatīn Dios. ²² Camakxtekti tzamā' tū jā tze talacapāstacni' ē casqui'ni' Dios namāzta'nkēna'ni'yān tzamā' talacapāstacni' tū

ka'lhī'ya' na milīstacna'. ²³ Iclaktzī'nān hui'x jā tze ya chi'xcu'. Hui'x jāla makxteka tū jā tze.

²⁴ Kelhtīni'lh Simón ē huanli:

—Casqui'ni'tit Māpa'ksīni' Dios jā quinti'a'kspula tū hui'xina'n quilāhuaniuj.

²⁵ A'cxni' xla'ca'n ixtalīmāsu'yuni'ttza' ē ixtalīchihiuīna'nī'ttza' ixtachihiuīn Dios, tataspi'tpāl'h nac Jerusalén. Talīchihiuīna'nli xatze tachihiuīn i'xla' Jesucristo na ix-cā'lacchicni'ca'n samaritanos.

Felipe ē chā'tin chi'xcu' xala' nac Etiopía

²⁶ Tā'chihiuīna'nli Felipe chā'tin ángel tī Dios macamilh ē huanilh:

—Catā'kaqui' ē capit nac sur. Nalacpina' xatej Jerusalén tū a'mā'lh nac Gaza. A'ntza' cā'tzaya'nca ti'ya't.

²⁷ Felipe tā'kaqui'lh ē a'lh. Tā'lāpāxtokli chā'tin chi'xcu' eunuco xala' nac Etiopía. Xla' chā'tin scujni' i'xuanī't nac Etiopía jā i'xmāpa'ksīni'n reina ixtacuhuīni' Candace. Huā'mā' chi'xcu', xla' ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtumīn reina. Quilachi nac Jerusalén namakapāxūichi Dios. ²⁸ Ixtaspi'tmā'lh'tza' ē i'xpūmimā'lh a'ktin carreta. Ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū tzo'kli Isaías, tī i'xa'kchihiuīna' Dios i'xuanī't. ²⁹ Espīritu Santo huanilh Felipe:

—Catalacatzuna'ji' nac tej jā lē'mā'ca carreta ē catā'pi.

³⁰ Felipe tu'jnulh ē laktalacatzuna'jīlh ē kexmatli tū i'xlīkelhtahua'ka'tēlha tū i'xtzo'knī't Isaías. Felipe kelhasqui'nīlh:

—¿Ē chā kexpatni'ya' tū līkelhtahua'ka'tēlha'ya'?

³¹ Kelhtīlh:

—¿Ē chī na'iclikexmatni' palh jā tī tī quimāsu'yuni'? Huanica Felipe:

—Catahua'ca' ē caquimpāxtūtahui'la'.

³² Xla' i'xlīkelhtahua'ka'huī'lh ixtachihiuīn Dios jā huan chuntza':

Hua'chi chī lē'ncan lakatin oveja tū namaknīcan, chuntza' lē'nca;

ē chī lakatin oveja xakō'ko' na i'xlacatīn tī macsi'ta, chuntza' tzamā' chi'xcu' jā tū huanli.

³³ Māmāxanī'ca ē jā tlahuani'ca justicia.

¿Tīchu cahuālh nahuan hasta makās tilatamalh?

¿Ē jā naminācha' i'xlīlakapasni' palh maktin maknīca ē mālaksputūni'ca i'xlatamat nac cā'quilhtamacuj?

³⁴ Eunuco huanilh Felipe:

—Ickelhasqui'nīyān, ¿tīchu līchihiuīna'mā'lh huā'mā' Isaías? ¿I'xlīmān līchihiuīna'ncan, o līchihiuīna'mpala ā'chā'tin?

³⁵ Felipe tzuculh chihuīna'n. Tzuculh huani tū i'xlīkelhtahua'ka'nī't ixtachihiuīn Dios ē māsuyuni'lh i'xpālacata Jesús. ³⁶ A'cxni' i'xta'a'mā'nal'h nac tej, tachā'lh jā mā'lh xcān. Huanli eunuco:

—Cala'ktzi'. Huā'tzā' mā'lh xcān. ¿Tū naquimā-makchuyī palh na'ica'kpaxa'?

³⁷ Felipe huanilh:

—Palh hui'x lī'a'ka'tīya' pō'ktu milīstacna', tzē na'a'kpaxa'.

Xla' kelhtīni'lh:

—Quit ica'ka'tīni' Jesucristo ū'tza' tī'Ska'ta' Dios.

³⁸ Palaj tunca māchokolh ixcarreta. Tatojōlh nac xcān ixchā'tu'ca'n, Felipe ē eunuco. Felipe mā'kpaxīlh.

³⁹ A'cxni' tatacutli, ixEspīritu Dios mā'kayāhualh Felipe. Eunuco jā'tza' laktzī'lh. A'mpāl'h ē pāxuhualh. ⁴⁰ Felipe chā'lh nac cā'lacchicni' Azoto. Ixcālītā'chihuīna'ntēlha xatze tachihiuīn i'xla' Jesucristo na i'xlīpō'ktu cā'lacchicni' hasta chā'lh nac Cesarea.

Saulo lakpalīh ixtalacapāstacni'

Hch. 22:6-16; 26:12-18

9 Saulo ixcāmekē'klha tī i'xta'a'ka'tīni' Māpa'ksīni' ē i'xcāmknīcu'tun. Laka'lh xapuxcu' pālej ² ē squi'nli a'ktin tatzo'knu' tū nalē'n na ixtemploca'n israelitas nac Damasco. Chuntza' tzē nacāputza chi'xcuhuī'n ē puscan tī i'xtastālani' Jesús ē tzē nacālīmīn xatachī'nī'n nac Jerusalén. ³ Saulo i'xtlā'huantēlha ē i'xtalacatzuna'jītēlhatza' nac Damasco. Xamaktin a'ktin taxkaket xala' nac a'kapūn lītamacstī'li'lh. ⁴ A'kā'lh nac ti'ya't. Kexmatli a'ktin tachihiuīn tū huanica:

—Saulo, Saulo, ¿tū i'xpālacata quimputzatokokeya'?

⁵ Saulo kelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?

Xla' huanli:

—Quit Jesús, ū'tza' tī hui'x putzatokokeya'. Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chi lakatin cahuāyuj a'cxni' chi'nta qui'hui' tū lītlakalē'ncan.

⁶ Saulo xpīpīlh ē jicua'nli ē huanli:

—Māpa'ksīni', ¿tū lacasqui'na' na'ictlahua'?

Māpa'ksīni' huanilh:

—Catā'kaqui' ē catanu' nac cā'lacchicni'. A'ntza' nahuanica'na' tū milītlahuat nahuan.

⁷ Chi'xcuhuī'n tī i'xtatā'a'mā'nal'h Saulo takexmatli tachihiuīn ē jā tū talaktzī'lh ē tajicua'nli. ⁸ Saulo tā'kaqui'lh nac ti'ya't. A'cxni' tilacahuāna'ncu'tunli, jā'tza' lacahuāna'nli. Pekechi'palē'nca ē līmīn nac Damasco. ⁹ A'ntza' tamakxteklī a'ktu'tun quilhtamacuj ē jāla lacahuāna'nli. Jā huā'yalh ē jā ko'tnūlh.

¹⁰ I'xu'lh nac Damasco chā'tin chi'xcu' tī i'xa'ka'tīni' Jesucristo ē i'xtacuhuīni' Ananías. Xla' lakachuyalh ē Māpa'ksīni' huanilh:

—Ananías.

Xla' kelhtīni'lh:

—Ā'tzā' icuī'lh, Māpa'ksīni'.

¹¹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit nac tej tū huanican Lacasaj. Caputza na ixchic Judas chā'tin tī huanican Saulo xala' nac Tarso. A'ntza' orarlīmā'lh. ¹² Ū'tza' līlakachuyanī't ē laktzī'nī't chā'tin chi'xcu' i'xtacuhuīni' Ananías tī tanūlh ē a'cpūhui'līlh ixmacan ē chuntza' nalīlacahuāna'mpala.

¹³ Ananías kelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', lhūhua' quintahuaninī't huā'mā' chi'xcu' tū jā tze cātlahuani'nī'ttza' xalanī'n nac Jerusalén tī ta'a'ka'tīni' mintachihiuīn. ¹⁴ Xanapuxcu'nu' pālejni' tamaxquī'nī't līmāpa'ksīn naquincāchi'payān quilīpō'ktuca'n tī iclīchihiuīna'nāuj milīmāpa'ksīn.

¹⁵ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit. Quit iclacsacnī't Saulo. Xla' nacālītā'chihuī-na'n quimpālacata ā'makapitzīn ē na ixlaca'tīnca'n reyes ē israelitas. ¹⁶ Quit na'icmāsu'yuni' lhūhua' tū napātīni'n quimpālacata.

¹⁷ Ananías a'lh ē tanūlh nac chic jā ixuī'lh Saulo. A'cpūhui'līlh ixmacan ē huanilh:

—Tā'tin Saulo, quimacaminī't Māpa'ksīni' Jesús tī tasu'yuni'n nac tej jā ixta'mpā't. Ū'tza' quimacaminī't nalacahuāna'mpala'ya' ē nalītatsumakō'ya' Espīritu Santo na milīstacna'.

¹⁸ Palaj tunca yujni'lh na ixlakastapun tū ixua'ca'ni'lh chī kepēksma' ē lacahuāna'mpāl. Tā'kaquī'lh ē palaj tunca a'kpaxli. ¹⁹ Huā'yalh ē tatli'hui'clhli. A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātā'lahuī'lh tā'timīn nac Damasco.

Saulo a'kchihuīna'nli nac Damasco

²⁰ Palaj tunca na ixtemploca'n israelitas, Saulo tzu-culh līchihuīna'n Jesús. Ixuan ū'tza' huā'mā' t'Ska'ta' quinDiosca'n. ²¹ Talī'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli ē talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' tī ixcāmālakspūtūcu'tun nac Jerusalén tī ixtatapa'ksīni' Jesús? Minī't huā'tzā' ē quincāchī'lē'ncu'tunān ē quincāmacamāstā'cu'tunān na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni'. Ū'tza' līmīlh huā'tzā'.

²² Saulo ā'chulā' ixlītati'hui'clhmā'lh ē ixmāsu'yumā'lh Jesús ū'tza' huā'mā' Cristo tī Dios iclacsacnī't. Ū'tza' talīlī'a'cnīlh israelitas tī ixtahui'lāna'lh nac Damasco.

Saulo cātā'lanī'lh israelitas

²³ A'cxni' ixpātle'kēnī'ttza' lakma'jtza' quilhtamacuj, israelitas tachihuīna'nli natamaknī Saulo. ²⁴ Māca'tzīnīca Saulo ixmaktaka'lh mā'ca. Pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzi'sa ixtaka'lhītīmā'nalh jā ixlactanūcan nac cā'lacchic-ni' ixpālacata ixtamaknīcu'tun. ²⁵ Cā'tzi'sa tā'timīn talē'lh Saulo ē tamāyujūlh a'ktin nac canasta nac lhu'cu' nac xatalhta'm cā'lacchicni'. Chuntza' līpūtax-tulh.

Saulo a'lh nac Jerusalén

²⁶ Saulo chā'lh nac Jerusalén ē ixcātā'tanūcu'tun tā'timīn a'ntza'. Xlaca'n ixtajicua'ni'. Jā ixta'a'ka'ī'ni' palh xla' ixa'ka'ī'ni'ttza'. ²⁷ Bernabé cālīmīni'lh Saulo lī'após-toles. Cāhuanilh chī Saulo ixlaktzī'nī't nac tej Māpa'ksīni' Jesucristo tī tā'chihuīna'nli. Cāhuanī'lh chī Saulo ixlīchihuīna'nī't nac Damasco ixlīmāpa'ksīn Jesús, ē jā ixjicua'n. ²⁸ Saulo ixcātā'latlā'huan nac Jerusalén. ²⁹ Ixlīchihuīna'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā ixjicua'n. Ixcātā'lāhuani israelitas tī ixtachihuīna'n griego. Ixtamaknīcu'tun Saulo. ³⁰ A'cxni' tā'timīn taca'tzīlh huā'mā', talē'lh Saulo nac Cesarea ē tamacā'lh nac Tarso.

³¹ Cā'līpāxuhuatza' ixtahui'lāna'lh tī ixtatalacxtimī na ixlīpō'ktu ixlīka'tla' Judea ē Galilea ē Samaria. Ā'chulā' ixta'a'ka'ī'ni' ē ixtajicua'ni'tēlha Māpa'ksīni'. Espīritu Santo ixcāmāko'xamāka'tlī ē ixtatalhūhua'ntēlha.

Eneas mātzeyīca

³² Pedro calhāxcuahuālh ixlatlā'huan ē cālakmilh tī ixta'a'ka'ī' xalanī'n nac Lida. ³³ A'ntza' maclalh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Eneas. Xla' ixmā'lh na ixpūtama' a'ktzayan cā'ta. Ixchēkēnī'n ixlū'ntū'nunī't. ³⁴ Pedro huanilh:

—Eneas, Jesucristo mātzeyīyān. Catā'kaqui' ē camā'kaqui' mimpūtama'.

Palaj tunca tā'kaquī'lh Eneas. ³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh nac Lida ē Sarón talaktzī'lh Eneas ixtzeyanī'ttza'. Xlaca'n tatamacamāstā'ni'lh Jesucristo.

Dorcac lacastālanuana'nli

³⁶ Ixuī'lh nac Jope chā'tin puscāt tī ixa'ka'ī'. Ixtacuhuīni' Tabita ē nā Dorcas ixtacuhuīni' griego. Huā'mā' puscāt ixtlahua lhūhua' tū tze. Ixmāstā' lhūhua' talakalhu'mān. ³⁷ Huā'mā' quilhtamacuj ta'jatatlal ē nīlh. Ixmāpaxīcanī'ttza' ē ix-cāxmāpī'canī'ttza' na ixlī'a'ktu' piso. ³⁸ Tā'timīn nac Jope takexmatli Pedro ixuī'lh nac Lida, ixlaca'tzuna'j nac Jope. Cālakmacā'nca chā'tu' chī'xcu'huī'n. Xlaca'n tahuanih Pedro:

—Palaj capit a'ntza' jā icui'lāna'uj.

³⁹ Palaj tunca Pedro cātā'a'lh. A'cxni' cālakhā'lh, lē'nca na ixlī'a'ktu' piso. Ixlīpō'ktuca'n tī ixcānīma-ka'ncanī'ttza' talītalacxtimīlh jā ixmā'lh Dorcas ē tacal-huanli. Tamāsu'yuni'lh lu'xu' tū ixtlahua Dorcas a'cxni' ixuī'lhcus. ⁴⁰ Pedro cāmāxtulh ixlīpō'ktuca'n ē tatzokostalh ē orarlīlh. Laktalakspi'tli zamā' nīn ē huanilh:

—Tabita, catā'kaqui'.

Lacahuāna'nli ē laktzī'lh Pedro ē tā'kaquī'lh ē tahuī'lh. ⁴¹ Pedro makachi'palh ē yāhualh. Pedro cāta'sani'lh tī ixta'a'ka'ī' ē tī ixcānīmaka'ncanī't ē cāmāsu'yuni'lh Dorcas xalakahuan. ⁴² Huā'mā' ca'tzīkō'ca na ixlīpō'ktu Jope. Lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁴³ Pedro tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Jope na ix-chic chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Simón tī ixcāxtlahua ko'xka'.

Pedro ē Cornelio

10 Ixuī'lh nac Cesarea chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Cornelio. Xla' capitán ixuanī't a'ktin nac batallón tū ixuanican Italiano. ² Cornelio ixlakachi'xcu'huī' ē ixtajicua'ni' Dios, ē nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ix-chic. Ixmāstā' talakalhu'mān ē pō'ktu quilhtamacuj ixorarlīni' Dios. ³ A'ktin quilhtamacuj chī maktu'tun kōtanū, Cornelio lakachuyalh. Laktzī'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Ángel tanūlh ē huanilh:

—¡Cornelio!

⁴ Cornelio laktzī'lh ē jicua'nli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu, Māpa'ksīni'?

Ángel huanilh:

—Dios kexmatni'cha'n minoración ē chī mātā'ya' talakalhu'mān. ⁵ Chuhua'j cacāmacapi chī'xcu'huī'n nac Jope ē camāta'satīnī'ni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ix-

tacuhuīni' Pedro. ⁶ Xla' tētachokonī't na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' tī ka'lhī ixchic na ixquilhtūn mar. Ū'tza' nahuaniyān tū natlahua'ya'.

⁷ A'cxni' huanikō'lh ángel palaj tunca a'lh. Cornelio cāta'sani'lh chā'tu' ixtasācua'n ē chā'tin tropa tī ixlakachi'xcuhuī' Dios ē tī ixtā'scuja na ixchic. ⁸ A'cxni' cāhuanikō'lh tū ixuanini't ángel, cāmacā'lh nac Jope.

⁹ Ixlilakalī xla'ca'n ixtatlā'huamā'nalh ē ixtatalacatzu-na'jitēlha nac cā'lacchicni'. Chī tastu'nūt Pedro tahua'ca'lh na ixa'kstīn chic na'orarlī. ¹⁰ Ē tzi'ncstāyalh ē ixuā'yancu'tun. Lihuan ixcāxtlahuamā'ca lihua', Pedro lakachuyalh. ¹¹ Laktzī'lh a'kapūn laquī'yālh ē hua'chi a'ktin ka'tla' sávana chī'canī't ixa'katzā'stūtā'ti'. Yujli na ixlacatīn. ¹² A'ntza' ixtatojōmā'nalh ixlīpō'ktu animalh tū makakentā'ti' ē lūhua' ē spūnī'n. ¹³ Kexmatli chī tā'chihuā'nca ē huanica:

—Catā'kaqui', Pedro, cama'kni' ē cahua't.

¹⁴ Pedro huanli:

—E'ē, Māpa'ksīni'; jā maktin icua'nī't tū jā tzē hua'can.

¹⁵ Kexmatpālhl ixlīmaktu' tā'chihuā'nca ē huanica:

—Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuanī't tze.

¹⁶ Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē sávana tayapalacancha' nac a'kapūn. ¹⁷ Pedro ixlacapāstacū'lh ixpālacata jā ixa'tzī tū ixuanicu'tun tū lakachuyalh. Tzamā' chī'xcuhuī'n, tī ixcāmacamini't Cornelio, takelhasqui'nīni'lh jā yālh ixchic Simón. Palaj tunca tachilh na ixlacapūn mākelhcha. ¹⁸ Palha' tachihiuā'nalh ē takelhasqui'nīni'lh palh jā lahu'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro.

¹⁹ A'cxni' Pedro ixlacapāstacū'lh chī lakachuyanī't, Espiritu Santo huanilh:

—Chā'tu'tun chi'xcuhuī'n taputzayān. ²⁰ Catāya' ē cayujti ē cacātā'pi. Jā tipuhua'na': "Jā icti'a'lh." Quit iccāmacamini't.

²¹ Pedro cālakyujli chi'xcuhuī'n ē huanli:

—Quit tī putzayā'tit. ¿Tūchu lakta'nī'ta'ntit?

²² Xlaca'n takelhtīlh:

—Ixpālacata capitán Cornelio. Xla' tzeza chi'xcu' ē jicua'ni' Dios. Talaktzī'n israelitas tzeza chi'xcu'. Chā'tin ángel tī Dios macamilh huanilh Cornelio namāta'satīnīni'nān ē xla' nakexmata tū nahua'na'.

²³ Pedro cāmānūlh nac chic ē cāhuanilh catatachokokelhuā'mā' tzi'sni'. Ixlilakalī cātā'a'lh ē nā ta'a'lh makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Jope.

²⁴ Ixlilakalī huampala tachā'lh nac Cesarea. Cornelio ixcāka'lhīmā'lh ē ixcāmākēstokkō'nī't ixtalakapasnī'n ē ixamigo tī ā'chulā' ixcālakapasa. ²⁵ A'cxni' Pedro ixtanūmā'lh, Cornelio lakchilh. Palaj tunca tazokostani'lh ē laktaquilhpūtalh. ²⁶ Pedro mā'kaquī'lh ē huanilh:

—Catā'kaqui'. Nā quit chi'xcu' chī hui'x.

²⁷ A'cxni' Pedro ixtanūtēlha ē ixtā'chihuā'nantēlha ē lhūhua' cāmaclalh tī ixtatakēstoknī't. ²⁸ Pedro cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chā'tin israelita jāla catitā'talacxtimīlh tī jā israelita. Jāla catitanūlh na ixchic. Dios quimāsu'yuni'nī't jāla ictihualh jā tze ā'chā'tin chi'xcu' ē xmān catīhuālh. ²⁹ Ū'tza' iclīmīlh a'cxni' quimā-

ta'satīnīni'nca ē jātū tū icpuhuanli. Iccākelhasqui'nīyān: ¿Tūchu ixpālacata quilālīmāta'satīnīni'uj?

³⁰ Palaj tunca Cornelio huanli:

—Tā'ti'majatzā' quit jā xa'icua'yamā'lh. Hua'chi maktu'tun kōtanū quit xa'icorarlāmā'lh na quinchic. Chā'tin chi'xcu' tāyalh na quilacatīn ē ixka'lhī ixlū'xu' tū t'xkaka.

³¹ Quihuanilh: "Cornelio, Dios kexmatnī't minoración ē lacapāstacmā'lh chī mās'tā'ya' talakalhu'mān. ³² Cacāmacapi chi'xcuhuī'n nac Jope ē camāta'satīnīni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. Xla' tēta-chokomā'lh na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' na ixquilhtūn mar. Xla' namin ē natā'chihuā'nān."

Chuntza' quihuanilh. ³³ Ū'tza' iclīmāta'satīnīni'n palaj tunca. Hui'x quintlahua'ni' talakalhu'mān quilakta. Chuhua'j quilpō'ktuca'n icui'lāna'uj huā'tzā' na ixlacatīn Dios. Ickexmatcu'tunāuj tū Dios māpa'ksīnī'ta'n nahua'na' —huanica Pedro.

Pedro tzuculh a'kchihuā'n na ixchic Cornelio

³⁴ Pedro tzuculh a'kchihuā'nca ē cāhuanilh:

—Chuhua'j quit icca'tzī ixlīcāna' Dios lacpuhuan lacxtim ixlīpō'ktuca'n chi'xcuhuī'n. ³⁵ Xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' tī tajicua'ni' Dios ē tatlahua tū tze, ū'tunu'n tamakapāxū Dios. ³⁶ Dios cāmacamini'lh israelitas ixtachihuīn. Cāmāsu'yuni'lh tzē ixamigo natahuan Dios ixpālacata Jesucristo tī cāmāpa'ksīkō'.

³⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī mās'u'ycanī't xatze tachihiūn pūla nac Galilea ē ā'līstān nac Judea a'cxni' Juan ixmāsu'yunī'ttza' ē ixmā'kpxānī'nī'ttza'. ³⁸ Dios maxquī'lh Jesús, xala' nac Nazaret, ixlīli'huī'qui Espiritu Santo. Jesús ixtlahuatlā'huan tū tze ē iccāmātzeyītlā'huan tī ixtapātīni'n ixpālacata tū mās'tā' skāhuī'ni'. Huā'mā' tzē tlahualh Jesús ixpālacata Dios ixmaktāyamā'lh. ³⁹ Quina'n icmāsu'yuyāuj tū tlahualh Jesús na ixcā'lacchicni'ca'n israelitas ē nac Jerusalén. Ū'tza' tī xtokohua'ca'ca nac cruz ē chuntza' maknīca.

⁴⁰ Dios mālacastālancuanīlh ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj ē Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús. ⁴¹ Jā cāmāsu'yuni'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús xmān quina'n tī quincālacsa'nī'ta'n na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn. Quina'n ictā'huā'yauj Jesús ē ictā'ko'tnūj a'cxni' ixlacastālancuana'nī'ttza'. ⁴² Dios quincāhuanin na'iccāmāsu'yuni'yāuj tachi'xcuhuī't ē na'icuanāuj Jesús ū'tza' tī Dios hui'līlh chī ixjuezca'n xalakahuan ē xanīnī'n. ⁴³ Ixlīpō'ktuca'n ixa'kchihuā'nā'nī'n Dios, xamakāstza', ixtamāsu'yu ixlīpō'ktu tī talīpāhuan Jesús, xla'ca'n nacāmātza'nkēna'ni'can ix-cuentaca'n.

Ta'a'ka'lh tī jā israelitas

⁴⁴ Pedro ixa'kchihuā'nā'mā'lhcus ē Espiritu Santo cālakyujchi ixlīpō'ktuca'n tī ixtakexmatni'mā'nalh Pedro. ⁴⁵ Talī'a'cnīni'lh israelitas tī ixta'a'ka'ī ē ixtatā'minī't Pedro. Talī'a'cnīlh ixpālacata ixcāmaxquī'mā'ca Espiritu Santo tī jā israelitas. ⁴⁶ Cālī'a'cnīca ixpālacata ixcākexmatcanī't chī ixtachihuā'nā'n xtum tachihiūn ē ixtamāka'tlī'mā'nalh Dios. ⁴⁷ Pedro cāhuanipālhl:

—¿Ē huī'lh chā'tin tī nacāmāmakchuyī nata'a'kpxa huā'mā' chī'xcuhuī'n? Ā'nā xlaca'n cāmaxquī'ca chuntza' chī quina'n quincātamaxquī'n Espíritu Santo. ⁴⁸ Pedro cāhuanilh cata'a'kpxali na ixtacuhuī'ni' Jesucristo. Huanica Pedro cacātā'lātahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj.

Pedro cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac templo nac Jerusalén

11 Apóstoles ē tā'timīn tī ixtahui'lāna'lh nac Judea cāmāca'tzīnīca chi ixta'a'ka't' ixtachihuīn Dios nā xlaca'n tī jā israelitas. ² A'cxni' Pedro chā'lh nac Jerusalén, tatā'lāquilhnīlh israelitas. ³ Takelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Tū ixpālacata maktanūnī'ta' jā tahuī'lāna'lh chī'xcuhuī'n tī jā israelitas? ¿Tū ixpālacata cātā'huā'ya'nī'ta'?

⁴ Pedro tzuculh chihuīna'n ē cāhuanilh:

⁵ —Xa'icui'lācha' quit nac Jope ē xa'icorarlāmā'lh e iclakachuyalh. Iclaktzī'lh hua'chi ka'tla' sá'bana tū yujchi nac a'kapūn. Chī'canī't ixa'katzā'stūtā'ti' ē quilakchilh. ⁶ Iclaktzī'lh animalh tū xamakakentā'ti' ē animalh tū tahua'nān ē lūhua' ē spūnī'n. ⁷ Ickexmatli a'ktin tachi-huīn tū quihuanilh: “Pedro, catā'kaqui' ē cama'kni' ē cahua't.” ⁸ Icuanih: “E'ē, Māpa'ksīni'. Jā maktin icua'nī't tū catūhuālh ē tū jā tze.” ⁹ Quintā'chihuīna'mpālh ixlī-maktu' nac a'kapūn. Quihuanilh: “Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuanī't tze.” ¹⁰ Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē tayapalacancha' tālhmā'n. ¹¹ Palaj tunca tachilh nac chic jā xa'icui'lāna'uj chā'tu'tun chī'xcuhuī'n tī ixquilak-macaminca'nī't nac Cesarea. ¹² Espíritu Santo quihuanilh: “Cacātā'pi ē jā tipuhua'na': Jā icti'a'lh.” ¹³ Quintā'a'lh kelhachāxan tā'timīn. Ictanūj na ixchic Cornelio. ¹⁴ Xla' quincāhuanin chī laktzī'lh na ixchic chā'tin ángel tī tasu'yuni'lh ē huanih: “Cacāmacapi chī'xcuhuī'n nac Jope ē calīminca Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuī'ni' Pedro. ¹⁵ Xla' nahuaniyān chī tzē nalī'a'kapūtaxtuya' hui'x ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na minchic.”

¹⁵ Pedro cāhuanipālh:

—A'cxni' ictzuculh iclīchihuīna'n, Espíritu Santo cālakmilh chuntza' chī quincālakmin pūla. ¹⁶ Quit iclacapāstacli chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: “Ixlīcāna' Juan ixlīmā'kpxāni'n xcān. Hui'xina'n nalī'a'kpxā'tit Espíritu Santo.” ¹⁷ Dios cāmaxquī'lh Espíritu Santo nā chuntza' chī quincāmaxquī'n quina'n tī a'ka't'ni'nī'ta'uj Jesucristo. ¿Ē tīchu quit na'iclīmāmakchuyī Dios? —huanli Pedro.

¹⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', ca'cs taquilhuanli. Palaj tunca tatzuculh tachi-huīna'n chī ixlīka'tla' Dios ē tahananli:

—Dios lacasqui'n natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā chuntza' nataka'lhī ixlata-matca'n.

Ta'a'ka't'īlh xalanī'n nac Antioquía

¹⁹ A'cxni' maknīca Esteban, tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka't'ni't. Xlaca'n tatzā'lal ē ix-

ta'a'kahuankō'nī't. Ixtalatlā'huanācha' nac Fenicia ē nac Chipre ē nac Antioquía. Cāhuanica xatze tachi-huīn xmān israelitas. ²⁰ Makapitzīn xlaca'n xalanī'n nac Chipre ē nac Cirene tachā'lh nac Antioquía. Cātā'chihuīna'nca tī jā israelitas. Ē cāmāsu'yuni'ca xatze tachi-huīn ixta' Jesús. ²¹ Jesucristo cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui ē chuntza' lhūhua' ta'a'ka't'īlh.

²² Cāmāca'tzīnīca tī ixta'a'ka't'ni't xalanī'n nac Jerusalén tū ixlāmā'lh nac Antioquía. Macā'nca Bernabé a'ntza'. ²³ A'cxni' chā'lh, laktzī'lh chī Dios ix-cāsicua'lanātlahuanī't, ē pāxuhualh. Bernabé cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Calīhui'lī'tit nastālani'yā'tit Jesucristo.

²⁴ Bernabé tzeya chī'xcu' ixuanī't ē ixlīstacna' ixlītzuma Espíritu Santo ē ixa'ka't'. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tatzuculh tatapa'ksīni' Jesucristo.

²⁵ Ā'līstān Bernabé a'lh putza Saulo nac Tarso.

²⁶ A'cxni' maclalh, līmilh nac Antioquía. A'ktin cā'ta Bernabé ē Saulo ixtatā'takēstoka tī ixta'a'ka't'ni't. Ix-cāmāsu'yuni'can lhūhua' tachi'xcuhuī't. A'ntza' nac Antioquía tzucuca pūla cāmāpācuhuīcan cristianos tī ixta'a'ka't'tēlha.

²⁷ Tzamā' quilhtamacuj tataxtulh nac Jerusalén makapitzīn ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tachā'lh nac Antioquía. ²⁸ Chā'tin, tī ixuanican Agabo, tāyalh na ixlacatīnca'n ē cāhuanilh tū ixmāca'tzīnīlh Espíritu Santo. Huanli calhāxcuhuālh na'a'nān a'ktin ka'tla' tatzīncstat. Chuntza' lalh a'cxni' Claudio ixmāpa'ksīni'n. ²⁹ Tī ixta'a'ka't'ni't talīhui'līlh tamacā'ni' a'ktin tamaktay tā'timīn xalanī'n nac Judea. Tapuhuanli natamāstā' chuntza' chī ixtaka'lhī chā'tunu'. ³⁰ Chuntza' tatlhualh. Bernabé ē Saulo talē'ni'lh tamaktay xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo.

Maknīca Jacobo ē chī'ca Pedro

12 Tzamā' quilhtamacuj rey, tī ixuanican Herodes, tzuculh cāchi'pa ē cāmāpātīnīn tī ixta'a'ka't'ni't. ² Līmāmaknīnīnī'nli cuchilu Jacobo ixtā'tin Juan. ³ A'cxni' laktzī'lh Herodes israelitas talīpāxuhualh tū tlahualh, ā'chulā' cātlahuasti'lh. Nā Pedro māchi'panīnī'nli. Huā'mā' lalh a'cxni' ixlāmā'lh cā'tani' a'cxni' tahua'lh pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. ⁴ A'cxni' Herodes ixmāchi'panīnī'nī't Pedro ē māmānūnīnī'lh nac pūlāchī'n. Cāmacamaxquī'ca kelhacāujchāxan tropas tī natamaktaka'lhā ē ixtalālīlakpalītēlha līkelhatā'ti'n. Herodes ixpuhuan ixlīminca ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't a'cxni' na'a'kspu'ta cā'tani' tū huanican pascua. ⁵ Chuntza' Pedro ixmānūcanī't nac pūlāchī'n ē ixtamaktaka'lh mā'nal. Tī ixta'a'ka't'ni't jā tajaxli talī'orarla ē tasqui'ni'lh Dios ixpālacata Pedro.

Dios māxtulh Pedro nac pūlāchī'n

⁶ A'ktin tzī'sni' Pedro ī'lhtatamā'lh nac pūlāchī'n. Herodes ixmāxtucu'tun ixlīlakalī. Ī'lhtatamā'lh Pedro na ixpāxtūnca'n chā'tu' tropas ē ixcātā'lāmacachī'maxquī'canī't chā'tunu' tropa. Ē a'chā'tu' tropa ixtayāna'lh ixlacapūn mākelhcha ē ixtamaktaka'lhā pūlāchī'n. ⁷ Xa-

maktin tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. A'ktin taxkaket māxkakēlh pūlāchī'n. Ángel tāpātoklhi Pedro ē mālakahuanilh ē huanilh:

—Palaj catā'kaqui'.

Taxcutli na ixmacan Pedro. ⁸ Ángel huanilh:

—Calha'kā'na' ē catatūnu' mincachi'.

Chuntza' tlahualh Pedro. Huanipālh ángel:

—Calha'ka' milu'xu' ē caquistā'ni'.

⁹ Pedro taxtulh ē ī'stālani'tēlha. Jā ixca'tzī palh ixlīcā-na' tū ixtlahuamā'lh ángel. Ixpuhuan ixlakachuya.

¹⁰ Tatēlakataxtulh xapūla tropa tī ixmaktaka'lh mā'lh ē ā'līstān tatētaxtupālh ā'chā'tin. Tachilh nac mākelhcha xalīcā'n jā lactanūcan nac cā'lacchicni'. Ixa'cstu ta-laqui'lh. Xlaca'n tatētaxtulh nac kentin tej. Palaj ángel makxtekli Pedro. ¹¹ A'cxni' Pedro tzeya ca'tzīlh ē huanli:

—Chuhua'j icca'tzī Jesucristo macamilh ixángel ē quimakapūtaxtūnī't na ixlīmāpa'ksīn rey Herodes. Quimakapūtaxtūnī't tū ixquintatlahuani'cu'tun israelitas.

¹² A'cxni' ixlacapāstacnī'ttza' huā'mā', Pedro chā'lh na ixchic María tī ixtzī' Juan tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos. A'ntza' līlhūhua' ixtastokcanī't ē ixta'oraramā'nalh. ¹³ Pedro toklhi nac mākelhcha jā lactanūcan na ixtanquilhtīn chic. Chā'tin tzu'ma'jāt, tī ixuanican Rode, milh kelhasqui'nī tīchu xla'. ¹⁴ Kelhlakapasli Pedro ē pāxuhualh. Ū'tza' jā līmālaqui'ni'lh ē palaj tu'jnuntēlha tanūpālh nac chic. Cāhuanilh tī ixtatakēstoknī't:

—Layālh Pedro nac kēpūn.

¹⁵ Xlaca'n tahuanilh:

—Chuya'ya'.

Rode ā'chulā' cāhuanilh ixlīcāna' ū'tza'. Palaj tunca tahuanli:

—Jā ū'tza'. Ixmāstilē'k ángel tī maktaka'lha Pedro.

¹⁶ Pedro ā'chulā' palha' toklhi nac mākelhcha. A'cxni' tamālaqui'lh, talaktzī'lh Pedro ē talī'a'cnīlh. ¹⁷ Pedro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Cāhuanilh chī Dios līmāxtulh nac pūlāchī'n. Cāhuanilh:

—Camāca'tzīnī'tit Jacobo ē tā'timīn huā'mā' tū quina'kspulalh.

Pedro taxtulh ē a'lh ā'lacatin.

¹⁸ Palaj a'cxni' xkakah, tropas tatamakchuyīlh ixpālacata chī lītā'lah Pedro. ¹⁹ A'cxni' Herodes māputzīni'lh Pedro ē jā maclaca ē cākelhasqui'nīlh tropas tī ix-cāyāhuacanī't natamaktaka'lha ē cāmāmaknīnī'lh. Herodes taxtulh nac Judea ē a'lh tancā'n nac Cesarea ē a'ntza' tachokolh.

Nīlh Herodes

²⁰ Herodes ixcātā'lāsītzī'nī't xalanī'n nac Tiro ē Sidón. Makapitzīn talālītā'chihuīna'nli palh tzē natalaka'n. Lī'amigos talalh Blasto tī ixmaktaka'lha jā tī'htata rey. Xlaca'n ixtalīmāko'xamixīcu'tun ixpālacata ixlīhua'tca'n tū līmīncancha' na ixcā'lacchicni' rey. ²¹ Lakchā'lh quilhtamacuj tū ixcālhcāni'nī't Herodes. Ixlhakā'nī't ixlū'xu' tū ixtasu'yu chī rey ixuanī't. Tahuī'lh nac trono ē a'kchi-huīna'nli. ²² Tachi'xcuhuī't tamāta'sīlh:

—Jā chi'xcu' tī chihuīna'mā'lh. Hua'chi chā'tin dios.

²³ Xamaktin chā'tin ixángel Dios makata'jatatlalh Herodes ixpālacata cāmakxtekli talaktaquilhpūtalh hua'chi Dios. Lūhua' taha'lh ē nīlh.

²⁴ Ixtachihuīn Māpa'ksīni' ta'a'kahuani'lh ē cālakchā'lh ā'makapitzīn chi'xcuhuīn.

²⁵ A'cxni' Bernabé ē Saulo ixtatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n nac Jerusalén, xlaca'n tataspi'tli nac Antioquía. Cātā'a'lh Juan tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos.

Bernabé ē Saulo tatzuculh ta'a'n makat talīchihuīna'n xatze tachihuīn

13 Chī ū'tunu'n tī ixtatakēstoka nac Antioquía, ixtahui'lāna'lh a'kchihuīna'nī'n ē mākelh-tahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn ixtacuhuīni'ca'n Bernabé ē Simón (tī ixuanican Negro) ē Lucio xala' nac Cirene ē Manaén (tī tā'stacli rey Herodes) ē Saulo. ² Xlaca'n ixtalaktaquilhpūtamā'nalh Dios ē ixtalīhui'līnī't jā tū natahua'. Espiritu Santo huanli:

—Iclacasqui'n Bernabé ē Saulo natatlahua xtum ixtascujūtca'n tū na'iccāmaxquī'.

³ Xlaca'n jāna'j tū ixtahua', ē ta'orarlīlh ē ta'a'cpūhui'līlh ixmacanca'n ē cāmacā'nca.

Apóstoles tamāsu'yulh nac Chipre

⁴ Espiritu Santo cāmacā'lh Bernabé ē Saulo. Xlaca'n ta'a'lh tancā'n nac Seleucia. A'ntza' tapū'a'lh barco nac Chipre, a'ntza' jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't. ⁵ A'cxni' tachilh nac Salamina, talī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios na ixtemploca'n israelitas. Talē'lh Juan ixmaktāyana'ca'n. ⁶ A'cxni' tatētaxtulh ixlīpō'ktu nac Chipre, tachilh nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Pafos. Tamaclalh chā'tin chi'xcu' israelita ixtacuhuīni' Barjesús. Xla' xantīlh ixuanī't ē a'kchihuīna' tū jā ixla' Dios. Xmān ix-cālī'a'kskāhuī'mā'lh. ⁷ Xantīlh ixmaktāya gobernador Sergio Paulo tī skalalh ixuanī't. Gobernador cāmāta'satīnī'lh Bernabé ē Saulo ē ixkexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ⁸ Cātā'lāhuanilh xantīlh tī ixuanican Barjesús ē Elimas. Xla' jā ixlacasqui'n na'a'ka'tī gobernador.

⁹ Saulo, tī nā ixuanican Pablo, ixlītzuma Espiritu Santo na ixlīstacna'. Xla' lakalaktzī'lh Elimas. ¹⁰ Huanilh:

—Hui'x a'kskāhuī'ni'na' ē jā tzeya chi'xcu'. Hui'x ixka'hua'cha skāhuī'ni' ē hui'x jā lakatiya' tū tze. ¿Chī jā lī-makxteka' lactlahua'ya' tū ixla' Dios? ¹¹ Chuhua'j Dios namakapātīnīnān. Lakatzī'n nahua'na' ē lakma'j jāla catilacahuā'na'.

Xamaktin lakapoklhuana'lh ē jāla lacahuāna'lh ē ixtatzatlā'huan tī ixpekechi'palē'lh. ¹² A'cxni' gobernador laktzī'lh tū a'kspulalh, xla' a'ka'tī'lh ē lī'a'cnīlh tū ixmāsu'yucan ixpālacata Jesús.

Pablo ē Bernabé nac Antioquía

¹³ Pablo ē tī ixtatā'a'n tataxtulh nac Pafos ē tapū'a'lh barco ē tachā'lh nac Perge ixlīka'tla' nac Panfilia. A'ntza' Juan cāmakxtekli ē taspī'tli nac Jerusalén.

¹⁴ Pablo ē Bernabé tataxtulh nac Perge ē tachā'lh nac Antioquía ixlīka'tla' nac Pisidia. Quilhtamacuj tū pūjaccan, xlaca'n tatanūlh na ixtemploca'n israelitas ē

tatahu'i'lh. ¹⁵ Likelhtahua'ka'ca ixtachihu'in Dios jā tatz'o'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. Xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo tamacamilh chā'tin tī cāhuanilh Pablo ē Bernabé:

—Chi'xcuhu'i'n, palh cāmaxquī'cu'tunā'tit talacapāstacni' tachi'xcuhu'i't, cacāhuani'tit.

¹⁶ Pablo tāyalh ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh ē huanli:

—Cakexpa'ttit chi'xcuhu'i'n israelitas ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios. ¹⁷ Quindiosca'n quina'n israelitas cālacsacli quinapapana'ca'n. Dios cāmālhūhu'i'lh a'cxni' xlaca'n xamini' ixtahuanī't nac ti'ya't Egipto. Dios ka'lhī lhūhua' lītli'huī'qui ē ū'tza' tzē cālīmāxtulh nac huāmā' ti'ya't. ¹⁸ Dios cālīpātīlh tu'pu'xam cā'ta a'cxni' ixtalatlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹⁹ Dios cāmālak-sputūlh tachi'xcuhu'i't xalanī'n a'ktojon cā'lacchicni' nac ti'ya't jā ixtahuan Canaān. Cāmāpitzīni'lh ti'ya't quinapapana'ca'n jā natatahu'i'la. ²⁰ Dios cāhuī'lini'lh ixjueza'ca'n tī nacāmāpa'ksī a'ktā'ti' ciento ā'i'tāt cā'ta. A'kchi-huīna' Samuel ū'tza' ā'xmān ixlīhu'i'lh ixlījuez. ²¹ Ā'līstān quinapapana'ca'n israelitas tasqui'nli chā'tin ixreya'ca'n. Dios huī'līlh ixlīrey Saúl, ixka'hua'cha Cis. Ixtalakapasni' Benjamín ixuanī't. Xla' ixmāpa'ksīni'n tu'pu'xam cā'ta. ²² A'cxni' Dios māpānūlh Saúl, ē huī'līpālh David ixlīrey. Dios līchihuīna'nli David ē huanli: "Quit iclakapasa David, ixka'hua'cha Isaí. Iclaktzī'n ū'tza' chā'tin chi'xcu' tī lacapāstacna'n chī iclacapāstacna'n quit. Xla' natalhua pō'ktu tū iclacasqui'n." Chuntza' huanli Dios. ²³ Dios cāmaxquī'lh israelitas chā'tin makapūtaxtūnu' chuntza' chī huanli Dios xapūla. Makapūtaxtūnu' ū'tza' Jesús, tī'xū'nātā'nat David. ²⁴ A'cxni' Jesús jāna'j ixā'min, Juan ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhu'i't israelitas: "Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit."

²⁵ A'cxni' tī'sputmā'lh tza' quilhtamacuj tū ixlīmā'kpaxīni'n Juan, xla' ixuan: "Jā quit tī puhua'ni'yā'tit. Ā'līstān namimpala ā'chā'tin tī ka'lhī lītli'huī'qui. Ū'tza' jā minī'ni' na'icxcutni' ixcacli'."

²⁶ Pablo chihuīna'mpālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī tī'xū'nātā'natna' Abraham, chī quit, ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios. Chuhua'j cātamacaminī'nī'ta'n tachihuīn tū nalī'a'kapūtaxtucan. ²⁷ Xalanī'n nac Jerusalén ē nā tī'scujni'ca'n jā ixtaca'tzī tī Jesús. Jā takexmatli ixtachihuīnca'n ixa'kchi-huīna'nī'n Dios tū līkelhtahua'ka'can pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' līmāmāknīni'nca Jesús. Chuntza' tamākentaxtūlh chuntza' chī tahuanli a'kchi-huīna'nī'n xamakāstza'. ²⁸ Masqui jāla tamaclani'lh chī natalīmāknī Jesús, xlaca'n tasqui'ni'lh Pilato camāknīca. ²⁹ A'cxni' xlaca'n ixtamākentaxtūnī'ttza' ixlīpō'ktu tū ixtatzo'kni' natatlahuani' Jesús, māyujūca Jesús xanīn nac cruz ē mānūca nac lhu'cu'. ³⁰ Dios mālacastālan-cuanīlh. ³¹ A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātasu'yuni' tī ix-cātā'taxtunī't nac Galilea ē ixcātā'a'nī't nac Jerusalén. Huāmā' chi'xcuhu'i'n ū'tunu'n tī tamāsu'yuni'mā'nalh chuhua'j tachi'xcuhu'i't ixpālacata Jesús.

³² Chuhua'j quina'n iccāhuaniyān hui'xina'n xatze tachihuīn ixpālacata tū cāhuanilh Dios quinapapana'ca'n namāstā'. ³³ Ū'tza' Dios quincāmākentax-

tūni'n quina'n, tī tī'xū'nātā'natna'ca'n, a'cxni' mālacastālan-cuanīlh Jesús. Chuntza' tatz'o'kni' nac libro Salmos ixlī'a'ktu' capítulo:

Hui'x quinKa'hua'cha.

Chuhua'j icmaxquī'nī'ta'n latamat.

³⁴ Dios mālacastālan-cuanīlh Jesús nac cā'linīn. Jā ā'maktin cati'a'lh nac cā'linīn. Dios chuntza' huanli: Na'iccāsicua'lanātlahuayān chuntza' chī huanica David.

³⁵ Tatz'o'kni' nac libro Salmos ā'a'ktin capítulo:

Hui'x jā catimakxtekti namasa ixmacni' minKa'hua'cha tī tze.

³⁶ David ixtlahuanī'ttza' ixtalacasqui'nīn Dios ixlacatīn-ca'n xlaca'n tī ixtahuī'lāna'lh a'cxni' xla' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xla' nīlh ē mā'cnūca jā ixcāmā'cnūcanī't ixnatā'ta'na'. Ixmacni' David masli. ³⁷ Jā masli ixmacni' Jesús tī Dios mālacastālan-cuanīlh. ³⁸ Caca'tzītīt hui'xina'n tī israelitas chī quit. Ixpālacata huāmā' chi'xcu', cātamāca'tzīnīyān hui'xina'n mincuentaca'n tzē nacāmā'tza'nkēna'ni'yān. ³⁹ Jesús cāmā'tza'nkēna'ni' ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tī talīpāhuan Jesús. Līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés, ū'tza' jāla catimālak-sputūlh tū jā tze. ⁴⁰ Caskalalhuantit jā nacā'a'kspulayān tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuanli:

⁴¹ Cakexpa'ttit hui'xina'n tī lakmaka'nā'tit.

Ca'a'cnī'tit ē calakspūttit; ixpālacata quit, Dios, na'ictlahua a'ktin lī'a'cnīn a'cxni' hui'xina'n hui'lā'na'tit.

Palh ixcā'tahuani'n tū quit na'ictlahua, hui'xina'n jā cati'a'ka'tit.

⁴² Pablo ē Bernabé tataxtulh na ixtemploca'n israelitas. Tachi'xcuhu'i't, tī jā israelitas, tasqui'ni'lh natahuani-pala huāmā' tachihuīn ixlītzayama'j. ⁴³ Tataxtulh tī ixtatakēstoknī't nac templo. Tastālanī'lh Pablo ē Bernabé lhūhua' israelitas ē ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'tīnī't chī israelitas. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh jā catamakxtekli xatze tachihuīn tū māsuyū ixtalalhu'mān Dios.

⁴⁴ Ixlītzayama'j, a'cxni' ixchā'n quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' tatakēstokli natakexmata ixtachihuīn Dios. ⁴⁵ A'cxni' israelitas talaktzī'lh ixlīlhūhua'ca'n tachi'xcuhu'i't, xlaca'n talaksītzī'lh ē tatā'lāhuani'lh Pablo ē talakapalalh. ⁴⁶ Pablo ē Bernabé tachihuīna'nli ē jā tajicua'nli ē cāhuanica:

—Ixlacasqui'nca cacā'tahuani'n xapūla hui'xina'n, israelitas, ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n lakmaka'ntit, ē chuntza' lītasu'yū jā ka'lhīcu'tunā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Chuhua'j quina'n na'iccāla-ka'nāuj tī jā israelitas. ⁴⁷ Chuntza' quindiosca'n quincāmāpa'ksīn ē huanli:

Quit iclacsacni'ta'n nacāmāca'tzīnī'ya' chī natalī'a'kapūtaxtu xalanī'n nac ā'lacatunu' cā'lacchicni' na ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj.

Chuntza' hui'x chī a'ktin pūcās chī namāxkakēni'na' ixlīpō'ktu.

⁴⁸ A'cxni' takexmatli huāmā', tapāxuhualh tī jā israelitas. Tahuanli tze ixtachihuīn Dios. Ta'a'ka'tī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixcāhuī'līcanī't natamaktīni'n xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspūtlī. ⁴⁹ Māca'tzīnīni'nca ixtachihuīn

Māpa'ksīni' calhāxcuahuālh jā ixmāpa'ksī Antioquía.
⁵⁰ Israelitas tachihuīna'makasītzī'lh xalaka'tla' puscan tī ixtalakachi'xcuui' Dios ē nā xanapuxcu'nu' cā'lacchicni'. Tachihuīna'makasītzī'lh cacāputzatokokeca Pablo ē Bernabé ē cāmakatzā'laca na icxā'lacchicni'ca'n ē nā a'ntza' jā ixtamāpa'ksī. ⁵¹ Pablo ē Bernabé tatincxli pokxni' ixtujanca'n ē chuntza' cāmāca'tzīnīca xalanī'n cā'lacchicni' ixtalē'n cuenta. Ta'a'lh nac Iconio.
⁵² Tā'timīn tapāxuhualh. Ixlīstacna'ca'n ixlītsuma Espiritu Santo.

Pablo ē Bernabé nac Iconio

14 Pablo ē Bernabé lacxtim tatanūlh na ixtemploca'n israelitas nac Iconio ē ta'a'kchiuīna'nli. Ta'a'ka'tī'lh lhūhua' israelitas ē nā tī jā israelitas. ² Israelitas tī jā ixta'a'ka'tī' tachihuīna'makasītzī'lh tī jā israelitas. Cāmālacapāstaquīca tā'timīn jā tze ixtahuanī't. ³ Pablo ē Bernabé tatauī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Iconio ē ixta'a'kchiuīna'n ē jā tajicua'nli ixpālacata ixtalīpāhuan Jesucristo. Ixlītlī'huī'qui Dios lhūhua' ixtalītlahua tū laka'tla' lī'a'cnīn. Ū'tza' līmāsu'yulh Dios ixlīcāna' tū ixtalīchiuīna'n Pablo ē Bernabé ixpālacata Jesucristo. ⁴ Tachi'xcuui't xalanī'n nac Iconio jā lacxtim ixtalacapāstaca. Makapitzīn ixtalacapāstaca chī israelitas ē ā'makapitzīn ixtalacapāstaca chī apóstoles. ⁵ Israelitas ē nā tī jā israelitas ē nā xanapuxcu'nu' tachihuīna'nli natalacatā'quī'nin ē natacucta'lanā'n. ⁶ A'cxni' taca'tzīlh huā'mā', Pablo ē Bernabé tatzā'lal. Ta'a'lh nac estado Licaonia nac cā'lacchicni' Listra ē Derbe ē ā'lacatunu' cā'lacchicni'. ⁷ A'ntza' ixtalī'a'kchiuīna'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo.

Cucta'laca Pablo nac Listra

⁸ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' nac Listra. Jā tze ixuanī't ixtujan. Ixlū'ntū'nunī't chu tunca ixlīlacatuncuui'ni'. Jā maktin ixtlā'huan. ⁹ Ixkexmatmā'lh Pablo. Pablo lakalaktzī'lh ē ca'tzīlh ixa'ka'tī' tze namātzeyican.

¹⁰ Pablo palha' huanli:

—Laclhtzaj catāya'.

Chi'xcu' tāyalh ē tzuculh tlā'huan.

¹¹ A'cxni' ixlīlhūhua'ca'n talaktzī'lh tū tlhualh Pablo, xlaca'n tata'salh ē tahuanli chī ixtachihuīnca'n xalanī'n nac Licaonia. Tahualh:

—Tayujnī'ta'nchi dioses tī tatasu'yu chī chi'xcuui'n!

¹² Ixtahuan Bernabé ixuanī't ū'tza' dios Júpiter. É ixtahuan Pablo ixuanī't ū'tza' dios Mercurio ixpālacata ū'tza' tī ixa'kchiuīna'nī't. ¹³ Templo jā ixlaktaquilhpūta can dios Júpiter, ixyālh jā lactanūcanācha' nac cā'lacchicni'. Ixcura Júpiter līmīlh huācax ē xa'nat nac tanquilhtīn. Pālej ē tachi'xcuui't ixtalakachi'xcuui'cu'tun apóstoles. ¹⁴ A'cxni' apóstoles, Bernabé ē Pablo, taca'tzīlh tū icxātlahuani'cu'tuncan, xlaca'n talacxtī'tli ixlīmānca'n ixlū'xu'ca'n ixpālacata tatamakchuyīlh. Tatu'jnulh ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuui't ē tata'salh ē tahuanli:

¹⁵ —jTachi'xcuui't! ¿Tū ixpālacata tlhua'yā'tit huā'mā'? Quina'n nā chi'xcuui'n chuntza' chī hui'xi-

na'n. Iccālīmini'yān xatze tachihuīn ixpālacata nalīta-lakaspi'tni'yā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tū ixtapalh tū tlhua'yā'tit. É chuntza' naputzayā'tit Dios tī lakahuan. Ū'tza' tī tlhuanī't a'kapūn ē cā'ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. ¹⁶ Lakma'jtza' Dios cāmāxteknī't ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natatlahua tū talacasqui'n. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj Dios icxāmacā'ni' tū ixmāsu'yu palh a'nan Dios. Dios tlhua tū tze. Ū'tza' līla xcān ē līla tū tze hua'can. Quincāmaxquī'yān quina'n tapāxuhuan ē tū hua'yāuj hasta līpāxuhua hui'lāna'uj —huanli Pablo. ¹⁸ Masqui Pablo cāhuanilh huā'mā', ē jicslīhua' cālīmāpānūni'ca ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't jā catalakachi'xcuui'lh Pablo ē Bernabé.

¹⁹ Tachilh makapitzīn israelitas xalanī'n nac Antioquía ē Iconio. Tachihuīna'makasītzī'lh tachi'xcuui't. Ū'tza' līcucta'laca Pablo ē sakalē'nca ē māxtuca nac cā'lacchicni' ē makxtekca. Tapuhuanli xanīntza' ixuanī't. ²⁰ Tā'timīn talītamacsti'li'lh ē Pablo tā'kaquī'lh ē tanūlh nac cā'lacchicni'. Ixlīlakalī ta'a'lh Pablo ē Bernabé nac Derbe.

²¹ Ixta'a'kchiuīna'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo nac tzamā' cā'lacchicni' ē lhūhua' ta'a'ka'tī'lh. Palaj tunca xlaca'n tataspi'tli nac Listra ē nac Iconio ē nac Antioquía. ²² A'ntza' icxāmaxquī'ca tā'kpuhuanīn tī ixta'a'ka'tī'. Ixcāmaxquī' talacapāstacni' nata'a'ka'tī' pō'ktu quilhtamacuj. Cāhuanica:

—Ixlasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' jāna'j tanūyāuj jā Dios māpa'ksīni'n.

²³ Cālacacca xanapuxcu'nu' a'katunu' nac templo. Pūla ta'orarlīh ē jā tahuā'yalh. Tasqui'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo tī ixta'a'ka'tī'nī't. Tasqui'ni'lh cacāmaktaka'lhli xanapuxcu'nu'.

Pablo ē Bernabé taquītaspi'tpāl h nac Antioquía

²⁴ Palaj tunca Pablo ē Bernabé tatētaxtulh nac Pisidia ē tamīlh nac Panfilia. ²⁵ A'cxni' ixtalī'a'kchiuīna'nī't xatze tachihuīn nac Perge, ē ta'a'lh tancā'n nac Atalia. ²⁶ A'ntza' tapū'a'lh barco nac Antioquía. Chu ū'tza' cā'lacchicni' ixuanī't jā xapūla ī'squi'ni'canī't Dios cacāmaktāyalh Bernabé ē Pablo ixtascujūtca'n tū chū'cus ixtatlahuanī't.

²⁷ A'cxni' tachā'lh Pablo ē Bernabé nac Antioquía, tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'tī'. Cāhuanica ixlīpō'ktu tū Dios icxāmaktāyanī't natatlahua. Cāhuanica chī Dios icxāmāsu'yuni'nī't ixlacasqui'nca nā nata'a'ka'tī' nā xlaca'n tī jā israelitas. ²⁸ A'ntza' Pablo ē Bernabé tatā'tachokokō'lh tā'timīn makās.

Tatakēstokli nac Jerusalén

15 Tamīlh nac Antioquía makapitzīn chi'xcuui'n xalanī'n nac Judea. Tatzuculh tamāsu'yuni' tā'timīn. Tahuanli:

—Ixlasqui'nca natachu'cuyā'tit chuntza' chī ixmāsu'yu Moisés. Palh jā tachucunī'ta'ntit, jāla cati'a'kapūtaxtutit.

² Pablo ē Bernabé talālīhuanilh xlaca'n ē talālīquilhīlh. Ā'līstān cālacacca Pablo ē Bernabé ē

ā'makapitzīn huampala tī natalaka'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo nac Jerusalén ē natakel-husqui'nīnī'n chī nalīlacāxtlahuacan.

³ Chuntza' tā'timīn xalanī'n nac templo nac Antioquía tamacā'lh Pablo ē Bernabé. Xlaca'n ta'a'lh ē ixtatētax-tumā'nalhxā'tuntamacni' estado Fenicia ē Samaria. Ixcāhuani chī ixta'a'ka'ī'nī't tī jā israelitas. Ū'tza' talīpāx-uhualh tā'timīn.

⁴ A'cxni' Pablo ē Bernabé tachā'lh nac Jerusalén ē talālakchā'lh tā'timīn ē apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo. Pablo ē Bernabé tahananilh ixlīpō'ktu tū Dios cāmaktāyahlh tzē natatlahua. ⁵ Tatāyahlh makapitzīn tī tīstālanī' ixtamāsu'yunca'n fariseos ē ixta'a'ka'ī'. Tahuanli:

—Ixlasquisi'nca nacāchu'cucan israelitas nā xlaca'n tī jā israelitas. Nā ixlacquisi'nca catakexmatni'lh līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés.

⁶ Apóstoles ē xanapuxcu'nu' tatakēstokli nataputzā-na'nī huā'mā'. ⁷ Ixtachihuīna'mā'nalhcus ē tāyahlh Pedro ē cāhuanilh:

—Tā'timīn, hui'xina'n ca'tziyā'tit makāstza' Dios lac-saclī chā'tin chī quina'n. Quit quilacsacli na'iccāhuani xatze tachihuīn tī jā israelitas ē chuntza' tzē nata'a'ka'ī' xlaca'n. ⁸ Dios, tī lakapasa ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't, ū'tza' cāmāxquī'lh xlaca'n Espīritu Santo chuntza' chī quincāmāxquī'nī'ta'n. Chuntza' māsu'yulh Dios chī lacasqui'n nata'a'ka'ī' nā xlaca'n tī jā israelitas. ⁹ Chuntza' Dios nā līche'kē'lh ixlīstacna'ca'n xlaca'n chī quina'n ixpālacata līpāhuanāuj Dios. ¹⁰ ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n jā tze chī Dios lacasqui'n nata'a'ka'ī' nā xlaca'n tī jā israelitas? ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit hui'xina'n xlaca'n natamākentaxtū līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés? Ū'tza' quinatāta'na'ca'n jāla tamākentaxtūlh. Nā quina'n jāla catimākentaxtūj. ¹¹ Ica'ka'ī'yāuj ta'a'kapū-taxtuyāuj quina'n chuntza' chī xlaca'n ixpālacata quincāmākapūtaxtūcu'tunni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús —huanli Pedro.

¹² Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n ixlīlhūhua'ca'n tachi'xcuhuī't taquilhca'cslalh. Xlaca'n takexmatli a'cxni' Bernabé ē Pablo tachihuīna'nli ē tahuanli laka'tla' lī'a'cnīn tū Dios cāmaktāyahlh tzē tatlahua na ixlacpu'na'i'tātca'n tī jā israelitas. ¹³ A'cxni' xlaca'n tachi-huīna'nkō'lh, Jacobo kelhtīni'lh:

—Tā'timīn, caquilākexmatui. ¹⁴ Chihuīna'nī'ttza' Simón Pedro chī Dios xapūla cālacsacli makapitzīn chī'xcuhuī'n tī jā israelitas. Dios cālacsacli ixpālacata ixlacstīn natahuan. ¹⁵ Chuntza' tahuanli a'kchi-huīna'nī'n xalanī'n makāstza'. Ē chuntza' tatzo'kni':

¹⁶ Ā'līstān na'ictaspi'ta ē na'ictlahuapala ixchic David tū laclalh.

Na'iccāxtlahuapala jā laclanī't, ē na'icyāhuapala.

¹⁷ Chuntza' ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n nataputza Māpa'ksīni',

ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac ā'latatunu' cā'lacchic-ni' tī cālakahui'līcanī't idolos ē nā jā catahua'lh xaquinī't animalh tū a'kpixchī'canī't ē nā jā catahua'lh ka'lhni'.

¹⁸ Huā'mā' huanli Māpa'ksīni' tī māsu'yulh huā'mā' a'cxni' tzuculh quilhtamacuj.

¹⁹ Jacobo chihuīna'mpālhl:

—Ū'tza' quit quintalacapāstacni': jā cacāmā-makchuyīuj tī tatā'a'n Dios tī jā israelitas. ²⁰ Icpuhuan natzo'kāuj ē nacāhuaniyāuj jā catahua'lh tū cālakahui'līcanī't idolos ē nā jā cataputzalhxā'tā'lāpāx-quī'nca'n ē nā jā catahua'lh xaquinī't animalh tū a'kpixchī'canī't ē nā jā catahua'lh ka'lhni'. ²¹ Chuntza' icpuhuan ixpālacata makās na ixlīpō'ktu cā'lacchicni', pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan, a'kchihuīna'nca'n ē kelhtahua'ka'can tū huanli Moisés —cāhuanilh Jacobo.

²² Apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē ixlīpō'ktuca'n talīhui'līlh talacsaca makapitzīn chī'xcuhuī'n ixlī'ū'tunu'nca'n ē nacātā'macā'nca'n Pablo ē Bernabé nac Antioquía. Macā'nca Judas, tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Barsabás, ē ā'chā'tin ixtacuhuīni' Silas. Tzamā' chā'tu' chī'xcuhuī'n xalaka'tla' lītā'timīn ixtahuanī't. ²³ Tzo'kca a'ktin carta tū talē'lh Judas ē Silas. Ē a'ntza' nac carta tahuanli:

“Quina'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē tā'timīn iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tā'timīn tī jā israelitas xalanī'n nac Antioquía ē nac estado Siria ē Cilicia. ²⁴ Ickexmatni'ta'uj makapitzīn tataxtunī't huā'tzā' masqui quina'n jā iccāmaxquī'uj līmāpa'ksīn. Xlaca'n cātālīmāmakchuyīni'ta'n tū ixtamāsu'yunca'n. Ē cātālīlakpalīcu'tunān a'cxni' tahuanli ixlacasqui'nca hui'xina'n natlahuayā'tit ixtahui'latca'n israelitas. ²⁵ A'cxni' quina'n ictakēstokui, iclīhui'līuj iclacsacāuj chī'xcuhuī'n tī na'iccālākmācā'nāchā'n hui'xina'n ē natatā'a'n Bernabé ē Pablo tī cāpāxquī'yāuj. ²⁶ Huā'mā' chā'tu' chī'xcuhuī'n tatanūnī't jā cā'lījicua' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁷ Iccāmacā'ni'ta'nchāuj Judas ē Silas. Xlaca'n nacāhuaniyān ū'tza' tū iccāt-zo'knuni'mā'n. ²⁸ Na'iccāmaxquī'yān hui'xina'n a'ktin līmāpa'ksīn chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Espīritu Santo ē nā chuntza' quintalacapāstacni'ca'n. Chu xmān huā'mā' ixlacasqui'nca: ²⁹ hui'xina'n jā catihua'tit quini't tū cālakahui'līcanī't idolos, ē jā cahua'tit ka'lhni', ē jā cahua'tit ixquinī't animalh tū a'kpixchī'canī't, ē jā caputzatit mintā'lāpāxquī'nca'n. Palh hui'xina'n namākentaxtūyā'tit huā'mā', natlahuayā'tit tū tze. Xmān huā'mā' iccāhuaniyān.”

³⁰ Cāmacā'nca Bernabé ē Pablo ē ā'makapitzīn. Xlaca'n ta'a'lh tancā'n nac Antioquía. A'ntza' cāmākēstokca tachi'xcuhuī't tī ixta'a'ka'ī' ē cāmāxquī'ca carta. ³¹ Xlaca'n talīkelhtahua'ka'lh ē tapāxuhualh ixpālacata cāmāko'xamāka'tlī'ca. ³² Judas ē Silas nā xlaca'n a'kchi-huīna'nī'n ixtahuanī't. Xlaca'n tamāstā'lh talacapāstacni' ixpālacata lītā'timīn ē nā tamāstā'lh lītli'huī'qui. ³³ A'cxni' ixtahui'lāna'lhtza' makās a'ntza', cāmāxtekca tā'timīn ē cāhuanica: “Dios cacālē'ncha'n.” Ē talak-taspi'tpālhl tī iccāmacā'ni't. ³⁴ Silas puhuanli natachoko a'ntza'. ³⁵ Pablo ē Bernabé tatchokolh nac Antioquía. Ē lhūhua' ā'makapitzīn huampala ixtamāsu'yu ē ixtalīchihuīna'n ixtachi-huīn Māpa'ksīni'.

Pablo a'lh ixlīmaktu' a'cxni' lē'lh makat xatze tachihuīn

³⁶ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' lakma'j quilhtamacuj, Pablo huanilh Bernabé:

—Cacālaka'mpalauj quintā'timīnca'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā māsuyuni'ta'uj ixtachihuīn Māpa'ksīni'. Ca'a'uj cālaktzī'nāuj chī tataxtukō'.

³⁷ Bernabé ixlē'ncu'tun Juan, tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ix-tacuhuīni' Marcos. ³⁸ Pablo jā ixlē'ncu'tun ixpālacata Marcos ixcāmāxtekni't a'cxni' ixtahui'lāna'lh nac Pan-filia. Jā a'lh cātā'scuja. ³⁹ Talālītā'chihuīna'lh Bernabé ē Pablo. Ū'tza' talītaxtumlīlh. Bernabé lē'lh Marcos ē tapū'a'lh barco nac Chipre. ⁴⁰ Pablo lacsacil Silas ē tataxtulh. Tā'timīn ixtasqui'ni'nī't Dios cacāmaktaka'lh-li. ⁴¹ Pablo ē Silas ixtatētaxtu nac estado Siria ē Cilicia ē ixcāmāxqui' tā'kpuhuanīn tā'timīn tī a'ntza' ixtatakēs-toka nac a'katunu' cā'lacchicni'.

Timoteo cātā'a'lh Pablo ē Silas

16 Pablo ē Silas tachā'lh nac Derbe ē Listra. Talāpāxtokli chā'tin ixta'tinca'n ixtacuhuīni' Timoteo, ixka'hua'cha chā'tin puscāt israelita tī ixa'ka'ī'. Ixtāta' Timoteo griego ixuanī't. ² Tā'timīn nac Listra ē nac Iconio tzeza chi'xcu' ixtalaktzī'n Timoteo. ³ Pablo ixlē'ncu'tun Timoteo. Israelitas ixtaca'tzī ixtāta' Timoteo jā israelita ixuanī't. Ū'tza' Pablo līmāchu'cunīni'lh Timoteo ixpālacata naka'lhī ixlīlakapascan chī israelita. Pablo tlhualh huā'mā' ixpālacata jā cāmāsītzī'cu'tunli israelitas. ⁴ Xlaca'n ixtatētaxtumā'nalh a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāca'tzīnīcan līmāpa'ksīn tū ixtahuanī't apóstoles ē xanapuxcu'nu' nac Jerusalén. ⁵ Chuntza' tī ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni' tatauixcānīlh ē ā'chulā' ta'a'ka'ī'lh. Lakalī lakalī talhūhua'ntēlhalh.

Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Macedonia

⁶ Espiritu Santo jā cāmāxtekli natalīchihuīna'n xatze tachihuīn nac Asia. Pablo ē tī ixtatā'a'n tatētaxtulh na ixlīka'tla' Frigia ē Galacia. ⁷ A'cxni' tachā'lh na ixlītapitzī jā ixmāpa'ksī Misia, ē tita'a'ncu'tunli nac Bitinia. IxE-spiritu Jesús jā cāmāxtekli nata'a'n. ⁸ Tatētaxtulh nac Misia ē ta'a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' Troas. ⁹ A'ntza' tzī'sa Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Macedonia tī tāyalh ixlacatīn. Chi'xcu' tī'squi'ni'mā'lh ē huanilh: “Caquilālakau' nac Macedonia ē caquilāmaktāyauj.” ¹⁰ A'cxni' lakachuyakō'lh, palaj tunca quina'n ictacāxui na'ica'nāuj nac estado Macedonia. Palaj tunca iclapāstacui ixlīcāna' Dios quincālac-sacni'ta'n na'iccālītā'chihuīna'nāuj xalanī'n nac Macedonia xatze tachihuīn ixta' Jesucristo.

Pablo ē Silas nac Filipos

¹¹ Ictaxtūj nac Troas ē icpū'a'uj barco ē lacatza'j icmiuj nac Samotracia. Ixlīlakalī huampala ica'uj nac Neápolis. ¹² Ictaxtūj a'ntza' ē icchā'uj nac Filipos tū tapa'ksī' nac Roma. Ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' cā'lacchicni' ixlīpō'ktu estado Macedonia. Ictachokouj nac huā'mā' cā'lacchicni' a'klhūhua' quilhtamacuj. ¹³ A'ktin quilhtamacuj tū tapū-jaxa israelitas, ictaxtūj nac cā'lacchicni'. Icchā'uj na ix-quilhtūn ka'tla' xcān jā icpuhuanui palhāsā' a'ntza' jā ixtakēstokcan ixtlahuacan oración. Ictahui'lauj ē ic-

cātā'chihuīna'uj puscan tī ixtatakēstokni't. ¹⁴ Chā'tin chī xlaca'n, tī ixquincāxematni'yān, chā'tin puscāt ixtacuhuīni' Lidia. Xla' xala' nac Tiatira ē tīstā' lu'xu' xas-mataka. Ixlakachi'xcuui' Dios. Māpa'ksīni' mākex-matīcu'tunli tū huanli Pablo. Kexmatni'lh. ¹⁵ Xla' a'kpxali ē ixlīpō'ktu tī xalanī'n na ixchic. Lidia quincāsqui'ni'n ē quincāhuanin:

—Palh puhua'nā'tit hui'xina'n quit ixlīcāna' ica'ka'ī'ni' Jesucristo, capintit na quinchic ē natachokoyā'tit a'ntza'.

Chuntza' ixquincāhuanian.

¹⁶ A'ktin quilhtamacuj a'cxni' xa'ica'mā'nauj jā ixtlahuacan oración, ictā'lāpāxtokui chā'tin tzu'ma'jāt tī ixka'lhī tū jā tzeza ū'ni' tū ixmāhuanī tū na'a'kspula. Chi'xcuui'n, tī ixtēcu'nī'n tzu'ma'jāt, lhūhua' ixtalītlaja ixpālacata ixca'tzī tū na'a'kspula. ¹⁷ Tzu'ma'jāt ix-quincāstālani'yān a'cxni' xa'ictā'latlā'huanāuj Pablo. Palha' ixta'sa ē ixuan:

—Tzamā' chi'xcuui'n tatā'scuja Dios tī ka'tla'. Xlaca'n cāthuanian chī tze nāl'a'kapūtaxtucan.

¹⁸ Chuntza' ixuan a'klhūhua' quilhtamacuj. Pablo jiclualh ē talakspi'tli ē huanilh tū jā tzeza ū'ni':

—Na ixtacuhuīni' Jesucristo iclīhuanian cataxtu na ixlīstacna' tzu'ma'jāt.

Palaj tunca taxtulh.

¹⁹ A'cxni' taca'tzīlh ixtēcu'nī'n jātza' la ixtalītlaja, cāchi'paca Pablo ē Silas ē cālīmīnca nac pūchihuīn.

²⁰ A'cxni' ixcālīmīncanī't ixlacatīnca'n scujnī'n cāhuanica:

—Tzamā' chi'xcuui'n israelitas cāmāmakchuyīlh xalanī'n na quincā'lacchicni'ca'n. ²¹ Tamāsu'yu ā'xtum tahuilat tū quina'n jāla a'ka'ī'yāuj ixpālacata quina'n romanos. Jāla catitlahuáuj ixpālacata jā chuntza' quilīmāpa'ksīnca'n.

²² Chuntza' tachi'xcuui't tatā'kaquī'lh ē cāquiclhak-tzī'nca Pablo ē Silas. Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh cacāx-tī'tpūxtuca ixlū'xu'ca'n ē cacālīmācni'cca qui'hui'.

²³ A'cxni' cāhui'līni'kō'ca ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Nā māpa'ksīca tī maktaka'lhnan tzej cacāmaktaka'lhca.

²⁴ Chuntza' māpa'ksīca, ē ū'tza' cālīmānūlh ā'xmāntza' ē cāmānūni'ca ixtujanca'n jā ixtlahu'cu'canī't kentu' qui'hui' ē ixmāpekstokcanī't.

²⁵ I'tāt tzī'sa, Pablo ē Silas ixta'orarlītanūmā'nalh ē ixtapixtlī'tanūmā'nalh ē nā ixtamakapāxuimā'nalh Dios. Tachī'nī'n ixtakexmattanūmā'nalh. ²⁶ Xamaktin tzuculh tachiqui ti'ya't. Ixtūtzā'n talhta'm pūlāchī'n tasakā'līlh. Palaj tunca pūlāchī'n talaquī'lh. Qui'hui' jā ixcāmānūcanī't ixtujanca'n ixlīpō'ktuca'n tachī'nī'n palaj tunca talaxtulh. ²⁷ Palaj tunca lakahuanli tī maktaka'lhnan ē laktzī'lh laquī'yālh pūlāchī'n. Māxtulh ixcuchilu ē ixlīmān ixmāknīcu'tuncan ixpālacata xla' puhuanli tachī'nī'n ixtatzā'lanī'ttza'. ²⁸ Pablo ta'salh palha' ē huanilh:

—Jā tū catlahua'ni'ca milīmān. Quilīpō'ktuca'n ic-tanūmā'nauj huā'tzā'.

²⁹ Maktaka'lhna' squi'nli a'ktin pūcās ē tanūlh palaj ē tīxpīpītēlha cātatzokostani'lh Pablo ē Silas. ³⁰ Cāmāxtulh ē cākelhasqui'nīlh:

—Chi'xcuhuī'n, ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahua quit na'ica'kapūtaxtu?

³¹ Xlaca'n takelhtīlh:

—Ca'a'ka'i' Māpa'ksīni' Jesucristo ē na'a'kapūtaxtuya' hui'x ē nā chuntza' xalanī'n na minchic.

³² Lītā'chihuīna'nca ixtachihuīn Dios tī maktaka'lhnan ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. ³³ Tzamā' tzi'sa, tī maktaka'lhnan cālē'lh Pablo ē Silas ē cāche'kē'ni'lh jā ixcāmātakāhuī'canī't. Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh na ixchic ta'a'kpaxkō'lh palaj tunca. ³⁴ Tī maktaka'lhnan cālē'lh na ixchic ē cāmāhuī'lh. Pāxuhualh xla' ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic ixpālacata ta'a'ka'tī'lh Dios.

³⁵ A'cxni' xkakah, scujnī'n tamacā'lh mayūlhnu' natahuani tī maktaka'lhnan:

—Cacāmakxtekti tzamā' chi'xcuhuī'n.

³⁶ Tī maktaka'lhnan māca'tzīnīlh Pablo ē huanli:

—Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh na'iccāmakxtekān. Chuhua'j cataxtutit ē capintit ē Dios cacālē'ncha'n.

³⁷ Pablo cāhuanilh mayūlhnu':

—Quincātamacni'cni'ta'n na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē quincātamānūn nac pūlāchī'n ē jā quincātatlahuani'n justicia, masqui quina'n ictapa'ksiyāuj nac Roma ē ū'tza' iclīka'lhīyāuj quintachihuīnca'n. Chuhua'j tzē'k quincātamakatzā'lacu'tunān. Chuhua'j catamilh ū'tunu'n ē caquincātamāxtun.

³⁸ Mayūlhnu' tamāca'tzīnīpāl scujnī'n. Xlaca'n tajicua'nli a'cxni' takexmatli tachī'nī'n ixtatapa'ksī nac Roma ē jā catīhuālh chi'xcuhuī'n. ³⁹ Cālakminca Pablo ē Silas ē cāsqui'ni'ca tamāzta'nkēn. Cāmāxtuca ē cāsqui'ni'ca catataxtulh nac cā'lacchicni'. ⁴⁰ Pablo ē Silas, a'cxni' ixtataxtunī'ttza' nac pūlāchī'n, tatanūlh na ixchic Lidia. Cālaktzī'nca tā'timīn. Pablo ē Silas tamāstā'lh talacapāstacni' ē ta'a'lh.

Tatā'kaquī'lh nac Tesalónica

17 Pablo ē Silas tatētaxtulh nac Anfípolis ē Apolonia. Tachā'lh nac Tesalónica jā ixyālh a'ktin ixtemploca'n israelitas. ² Pablo ixlīsmānī't tanū nac templo ē chuntza' cātā'tanūlh. A'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan, Pablo cālītā'chihuīna'lh ixtachihuīn Dios. Chuntza' tlahuapāl ixlītzayama'j ē ixlīcāujquitzisma'j. ³ Pablo cāmāsu'yuni'lh ē cāmāca'tzīnīlh ixlacasqui'nca napātīni'n ē nalacastālancuana'n Cristo tī Dios lacsacnī't. Cāhuanilh:

—Huā'mā Jesús, tī iccālītā'chihuīna'nān, xla' ū'tza' Cristo.

⁴ A'makapitzīn ta'a'ka'tī'lh tū huanli Pablo. Talītastokli Pablo ē Silas. Nā chuntza' cāmākēxtimīlh lhūhua' tī jā israelitas ē ixtalakachi'xcuhuī' Dios. Makapitzīn puscan xalaka'tla' nā xlaca'n cāmākēxtimīlh Pablo ē Silas. ⁵ Israelitas tī jā ixta'a'ka'tī', xlaca'n taquiclhaktzī'lh ē talē'lh ā'makapitzīn tī jā tzeya chi'xcuhuī'n ē tī xmān ixtalatlā'huan. Tamākēstokli lhūhua' tachi'xcuhuī't ē tatā'kaquī'lh nac cā'lacchicni'. Līcuesa ixtatanūcu'tun na ixchic Jasón. Ixtamāxtucu'tun Pablo ē Silas ē iccālīmīncu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't. ⁶ Jā cā-

maclaca ē sakalē'nca Jasón ē makapitzīn huampala tā'timīn. Talē'ni'lh scujnī'n ē palha' cāhuanica:

—Tzamā' chi'xcuhuī'n tamāmakchuyīnī't ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't nac cā'quilhtamacuj. Nā taminī't huā'tzā'. ⁷ Jasón cāmānūlh na ixchic. Xlaca'n jā talakachi'xcuhuī' ixlīmāpa'ksīn César. Xlaca'n tahuan a'nampala chā'tin rey ixtacuhuīni' Jesús. Xlaca'n talacasqui'n ū'tza' huā'mā' nalakachi'xcuhuī'can.

⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh tachi'xcuhuī't ē scujnī'n. ⁹ A'cxni' cālācāxtlahuaca, taxokolh macstī'na'j ē makxtekca Jasón ē ā'makapitzīn.

Pablo ē Silas nac Berea

¹⁰ Palaj tunca tzamā' tzi'sa tā'timīn tamacā'lh Pablo ē Silas nac Berea. A'cxni' tachā'lh, tatanūlh na ixtemploca'n israelitas. ¹¹ Tzamā' israelitas xalanī'n nac Berea tzej ixtalacapāstacna'n ē jā chī xalanī'n nac Tesalónica. Ixtakexmatcu'tun xatze tachihuīn ē lalālī lalālī ixtaputzana'ni' na ixtachihuīn Dios palh ixlīcāna' tū huanli Pablo. ¹² Chuntza' ta'a'ka'tī'lh lhūhua' tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Ixlīlhūhua'ca'n tī jā israelitas, lhūhua' puscan xalaka'tla' ē lhūhua' chi'xcuhuī'n. ¹³ A'cxni' israelitas xalanī'n nac Tesalónica taca'tzīlh Pablo ixcālītā'chihuīna'mā'lh nac Berea ixtachihuīn Dios, ē xlaca'n ta'a'lh a'ntza'. Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcuhuī't xalanī'n nac Berea tī jā ixta'a'ka'tī'. Xlaca'n tatā'kaquī'lh. ¹⁴ Palaj tunca tā'timīn tamacā'lh Pablo na ixquilhtūn mar. Silas ē Timoteo tatachokolh nac Berea. ¹⁵ Tī tatā'a'lh Pablo talē'lh nac cā'lacchicni' Atenas ē tataspi'tli nacāmāca'tzīnīcan Silas ē Timoteo catalaka'lh Pablo palaj tunca.

Pablo nac Atenas

¹⁶ Pablo ixcāka'lhīmā'lh Silas ē Timoteo nac Atenas. Tamakchuyīlh ixpālacata laktzī'lh tzamā' cā'lacchicni' ixlītzumakō' ídolos. ¹⁷ Lalālī lalālī iccātā'lāhuanimā'lh nac templo israelitas ē tī ixtalakachi'xcuhuī' Dios. Lalālī lalālī iccātā'lāhuani nac lītāmāuj tī ixtachā'n a'ntza'. ¹⁸ Tatā'chihuīna'nli ā'makapitzīn tī laskalalhna' chi'xcuhuī'n. Makapitzīn ū'tunu'n ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n tī iccāhuanican epicúreos. A'makapitzīn ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n estoicos. Makapitzīn tahuanli:

—¿Tū māsu'yumā'lh tzamā' chi'xcu' tī chihuīna'n?

—A'makapitzīn tahuanli:

—Huā'mā māsu'yumā'lh ixdiosesca'n makatiyātī'n.

Tahuanli huā'mā' ixpālacata Pablo ixcālīmāsu'yuni' Jesús ē chī nalīlacastālancuana'nca. ¹⁹ Chi'paca Pablo ē lē'nca nac Areópago jā ixtatalacxtimī makapitzīn scujnī'n ē tahuanilh:

—Quina'n icca'tzīcu'tunāuj huā'mā' xasāsti' tachihuīn tū māsu'yu'ya'. ²⁰ Hui'x ta'nī'ta' ē quilāmāsu'yuni'yāuj tū jā maktin ickexmatnī'tauj. Icca'tzīcu'tunāuj tūchu huanicu'tun huā'mā'.

²¹ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Atenas ē xamini' tī ixtahui'lāna'lh a'ntza', xlaca'n jā tū ixtatlahuacu'tun xmān ixtahuancu'tun ē ixtakexmatcu'tun tū xalacsāsti'.

²² Pablo ixyāl̄h na ixlacat̄nca'n tī ixtatakēstoknī't nac Areópago ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n xalanī'n nac Atenas, hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit mindiosesca'n. Chuntza' tasu'yu. ²³ A'cxni' ictētaxtulh, iclaktzī'lh tū laktaquilhpūtayā'tit hui'xina'n. A'ntza' icmaclalh a'ktin pūmacamāstā'n jā tatzō'kni' tzamā' tachihuīn: "Ixla' quindiosca'n tī jāna'j iclakapasāuj." Quit iccātā'chihuīna'mā'n hui'xina'n ix-pālacata huā'mā' Dios tī laktaquilhpūtayā'tit masqui jā-na'j lakapasā'tit.

²⁴ Dios tlhualh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Xla' māpa'ksīkō' a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Xla' jā huī'lh nac templo jā xamacanī'tlahua. ²⁵ Xla' jā maclacasqui'n tachi'xcuhuī't catamaktāyalh. Xla' jā tū sputni'. Ixlmāpa'ksīn līhui'lāna'uj ē lījaxāna'nāuj ē pō'ktu lī-ka'lhīyāuj.

²⁶ Dios līmātzumalh tachi'xcuhuī't ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ixpālacata chā'tin chi'xcu' tī ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios cāmāsu'yuni'lh ixquilhtamacujca'n chī natalīlatama ē jāchu natatahui'la.

²⁷ Xla' lacasqui'n naputzayāuj ē hua'chi namacaputzayāuj palh namaclayāuj Dios masqui huī'lh na quila-catzuna'jca'n. ²⁸ Ixlmāpa'ksīn līhui'lāna'uj quina'n ē līlatlā'huanāuj ē līlatā'kchokoyāuj. Chā'tin chī hui'xina'n tī lactzēhuanī't ixtachihuīn, ū'tza' huanli chuntza': "Nā quina'n ixlacstīn." ²⁹ Palh quina'n ixlacstīn Dios, jā capuhuanui Dios hua'chi oro ē plata ē chihuix tū cāxtlahualh chā'tin chi'xcu' xmān chī ixtalacapāstacni' xla'. ³⁰ A'cxni' jāna'j ixtaca'tzī tachi'xcuhuī't jā tū, Dios xmān cālaktzī'lh ē jā tū cātlahuanī'lh. Chuhua'j cāmāpa'ksī Dios catalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

³¹ Dios līlacsacni' a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Nacāputzāna'nī chuntza' chī ixlacasqui'nca. Dios lacsacni't chā'tin chi'xcu', Jesucristo, tī nacāputzāna'nī tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' tzej ca'tzīcan ixpālacata Dios mālacastālan-cuanīlh Jesucristo —cāhuanilh Pablo.

³² A'cxni' tachi'xcuhuī't takexmatli chī nalacastālan-cuana'nca, makapitzīn tatzuculh talakapala. Ā'makapitzīn tahuani:

—Na'iccākexmatni'yān ā'maktin ixpālacata huā'mā'.

³³ Pablo cāmakxtekli. ³⁴ Ā'makapitzīn tatalacxtimīlh ē ta'a'ka'ī'lh. Nā a'ka'ī'lh Dionisio, chā'tin scujni' tī ixtatalacxtimī nac Areópago. Nā a'ka'ī'lh chā'tin puscāt tī ixuanican Dámaris ē ā'makapitzīn huampala.

Pablo nac Corinto

18 Ā'līstān Pablo taxtulh nac Atenas ē a'lh nac Corinto. ² Tā'lāpāxtokli chā'tin israelita tī ixtacuhuīni' Aquila xala' nac Ponto. Xla' ē ixpuscāt, tī ixuanican Priscila, ixtataxtunī'tcus nac Italia. Xapuxcu' Claudio ix-cāmāpa'ksīnī't ixlīpō'ktuca'n israelitas catataxtukō'lh nac Roma. Ū'tza' talītaxtulh Aquila ē Priscila. Pablo cālaka'lh. ³ A'ntza' cātā'tachokolh ixpālacata ixtā'chuntza' ixtascujūtca'n ixuanī't. Ixtascuja ē ixtatlahua a'cchic. ⁴ Pablo ixcāmāsu'yuni' nac templo ixta-

yama'jān ixlīpō'ktu quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. Ix-cāmā'a'ka'ī'nīcu'tun israelitas ē nā tī jā israelitas.

⁵ Silas ē Timoteo tataxtulh nac Macedonia ē tachā'lh nac Corinto. A'cxni' xla'ca'n tachā'lh, Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios. Ixcāhuanimā'lh tachi'xcuhuī't israelitas Jesús ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacni't. ⁶ Xla'ca'n tatā'lāhuanilh ē talakapalalh. Pablo tincxli ixlū'xu' na ixlacat̄nca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n līpinā'tit cuenta tū nacā'a'kspulayān. Quit jātza' quincuenta. Chuhua'j na'iccālaka'n tī jā israelitas.

⁷ A'lh ē chā'lh na ixchic tī ixuanican Justo. Xla' ixlakachi'xcuhuī' Dios. Ixka'lhī ixchic ixlacatzuna'j ix-temploca'n israelitas. ⁸ A'ka'ī'lh Crispo, tī xapuxcu' xala' nac templo. Nā ta'a'ka'ī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Chuntza' chā'lhūhua' xalanī'n nac Corinto takexmatli tū huanli Pablo ē ta'a'ka'ī'lh ē ta'a'kpxli. ⁹ Pablo lakachuyalh tzamā' tzi'sa. Māpa'ksīni' huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Jā camakxtekti chihuīna'na'. ¹⁰ Quit icmaktaka'lhān. Jā tū catitlahuani'ca. A'nan lhūhua' tachi'xcuhuī't nac huā'mā' cā'lacchicni' tī naquin-tastālanī'.

¹¹ Pablo tachokolh a'ktin cā'ta ā'itāt. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios.

¹² A'cxni' Galiōn ixlīgobrador ixuanī't nac Acaya, ē israelitas ixlīpō'ktuca'n ixtatā'lāquiclhaktzī'n Pablo. Talē'lh jā ixtlahuacan justicia. ¹³ Tahuanih gobernador: —Huā'mā' chi'xcu' chihuīna'makasītzī' tachi'xcuhuī't. Xtum chī cāhuanī catalaktaquilhpūtalh Dios, ē jā chī tatzō'kni' na quilīmāpa'ksīnca'n.

¹⁴ A'cxni' Pablo ixchihuīna'ncu'tun, Galiōn cāhuanilh israelitas:

—Palh tlhuanī't cahuālh a'ktin tū jā tze, o palh maknīni'nī't cahuālh, quit xa'iccākexmatni'n līlacatzucu hui'xina'n, israelitas. ¹⁵ Hui'xina'n līmālacapū'yā'tit xmān tū māsu'yu ē a'ktin tacuhuīni' tū māpācuhi ē tū milīmāpa'ksīnca'n. Hui'xina'n caputzāna'nī'tit. Quit jā icputzāna'nīcu'tun huā'mā'.

¹⁶ Cāmāxtulh jā ixtlahuacan justicia. ¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n talhūhua'chi'palh Sóstenes, tī xapuxcu' xala' nac templo, ē tatusli na ixlacat̄n gobernador. Galiōn jā tū cāhuanilh.

Pablo a'lh ixlīmaktu'tun nalē'n makat xatze tachihuīn

¹⁸ Pablo tahuī'lapālh ā'a'klhūhua' quilhtamacuj. Ā'līstān cāmakxtekli tā'timīn ē pū'a'lh barco nac Siria. Nā Priscila ē Aquila tatā'a'lh. Tā'ksitpūxtulh ē ū'tza' līmākentaxtulh ixpromesa nac Cencrea. ¹⁹ A'cxni' tachā'lh nac Efeso, Pablo a'ntza' cāmakxtekli. Tanūlh nac templo ē ixcātā'chihuīna'mā'lh israelitas tī ixtatakēstoknī't a'ntza'. ²⁰ Tahuanih Pablo ixtachokolh ā'chulā' a'ntza'. Pablo jātza' lacasqui'nli. ²¹ A'cxni' cātā'lāmakxtekli Pablo cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca quit tunca na'ica'n nac Jerusalén jā nala cā'tani'. Na'ictaspi'tpala palh Dios lacasqui'n.

Pablo taxtulh nac Efeso ē pū'a'lh barco.

²² Pablo chā'lh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén ē cātā'chihuīna'nli tī ixta'a'ka'ī'nī't, ē a'lh tancā'n nac An-

tioquía. ²³ Tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj ē taxtulh ē a'lh ē tētaxtutēlhalh nac a'katunu' cā'lacchicni' xala' nac Galacia ē Frigia. Ixcāmāhuixcānītēlha ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'īnīt.

Apolos a'kchiuina'nli nac Efeso

²⁴ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' israelita xala' nac Alejandría tī ixuanican Apolos. Xla' chā'lh nac Efeso. Huā'mā' chi'xcu' tzej ixchiuina'n hua'chi tī t'sca'tnīt. Tzej ixca'tzī ixtachihuīn Dios. ²⁵ Xla' t'sca'tnīt ixlīmāpa'ksīn Dios. Līchiuina'lh ixlītlī'hui'qui. Tzej ixmāsu'yu xipālacata Jesús, masqui ixca'tzī xmān ixlīmā'kpaxīn Juan. ²⁶ Apolos tzuculh chihuina'n na ixtemploca'n israelitas ē jā ixjicua'n. Priscila ē Aquila takexmatli ē talē'lh ā'lacatin ē ā'chulā' tzej tamāsu'yuni'lh xipālacata Dios. ²⁷ Apolos ixa'ncu'tun nac Acaya. Tā'timīn tahananilh tzē na'a'n. Cāmacā'ni'ca a'ktin carta tā'timīn xalanī'n nac Acaya ē cāhuanica catamānūlh Apolos na ixchicca'n. A'cxni' chā'lh Apolos, lhūhua' cāmaktāyālh tī ixta'a'ka'īnīt ixpālacata ixtalakalhu'mān Dios. ²⁸ Lhūhua' līmāpa'ksīn Apolos ixcālītā'lāhuani israelitas ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n. Ē ixcāskāhuī'kō'. Ixmāsu'yu ixtachihuīn Dios chī Jesús chu ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacnīt.

Pablo nac Efeso

19 A'cxni' Apolos ixuī'lh nac Corinto, Pablo ixtētax-tunī'ttza' nac lacsti'na'j cā'lacchicni' nac cā'sipejni' ē chā'lh nac Efeso. A'ntza' cātā'lāpāxtokli ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'īnīt ² ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Chā maktīnī'ntit Espīritu Santo a'cxni' a'ka'īt'it? Xlaca'n tahananli:

—Jā maktin ickecxmatnī'ta'uj palh māstā'can Espīritu Santo.

³ Pablo cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu cāmāsu'yuni'n na'a'kpaxā'tit?

Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Quina'n ica'kpaxui chuntza' chī ixquincāmāsu'yuni'yān Juan.

⁴ Pablo cāhuanilh:

—A'cxni' ixmā'kpaxīnī'n Juan ixcāhuani tachi'xcuhuīt: "Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'ka'īt'it tī namin ā'līstān." Ū'tza' huanicu'tun Jesús.

⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā', talī'a'kpaxli na ix-tacuhuīnī' Jesús. ⁶ A'cxni' Pablo cā'a'cpūhui'līlh ixmacan, Espīritu Santo tanūlh na ixlīstacna'ca'n. Xlaca'n tachi-huina'nli xtum tachiuhuīn tū jā ixtaca'tzī, ē talīchiuī-na'nli ixtachihuīn Dios. ⁷ Ixlīpō'ktuca'n xlaca'n hua'chi kelhacāujtu' chi'xcuhuī'n.

⁸ A'ktu'tun mālhcuyu' Pablo ixtanū na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu ē jā ixjicua'n. Ixcālītā'chihuīna'n ē ixcāmā'a'ka'īnīcu'tun chī māpa'ksīnī'n Dios.

⁹ Makapitzīn lacxumpin ixtahuanīt ē jā ixta'a'ka'ī'. Ixtalapakala xasāsti' tamāsu'yun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuīt. Pablo cā'a'kxtekma'lh ē cālē'lh tī ixta'a'ka'ī'. Ixchiuīna'n pō'ktu quilhtamacuj na xipūs-cuela Tiranno. ¹⁰ Chuntza' hasta tlhualh a'ktu' cā'ta. Chuntza' takexmatli ixtachihuīn Māpa'ksīnī' ixlīpō'ktu-

ca'n xalanī'n nac Asia, tī israelitas ē nā tī jā israelitas.

¹¹ Dios mātlahuīlh Pablo laka'tla' lī'a'cnīn. ¹² Pixtahua'ca' ē lu'xu' tū talītoklīhli Pablo, ē a'cxni' talē'ni'lh ta'jatatlani'n, cātapānūnī'lh ixta'jatatca'n. Cāmāxtuni'ca tū jā tzeza ū'ni' tū ixtaka'lhī.

¹³ Ixtahuī'lāna'lh makapitzīn xantilhni' israelitas tī ixtalatlā'huan a'katunu' cā'lacchicni'. Xlaca'n, na ix-tacuhuīnī' Jesús, talīmāxtucutunli tū jā tzeza ū'ni'. Cāhuanica tū jā tzeza ū'ni':

—Iccālīmāpa'ksīyān hui'xina'n na ixtacuhuīnī' Jesús, tū māsuyumā'lh Pablo, cataxtutit.

¹⁴ Tī ixtatlahua huā'mā', xlaca'n kelhatojon ix-ka'hua'chan chā'tin israelita tī ixuanican Esceva tī xapuxcu' pālej. ¹⁵ A'cxni' huanica chuntza', jā tzeza ū'ni' cākelhtīlh:

—Iclakapasa Jesús ē icca'tzī tīchu Pablo. Hui'xina'n jā iccālakapasan. ¿Tīchu hui'xina'n?

¹⁶ Chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeza ū'ni' cālaktu'jnunli ē ix-ka'lhī lītlī'hui'qui ē cāskāhuī'lh xantilhni'. Xlaca'n tatakulh nac chic ē tatzā'lal maklhpī'mpi'lī'n ē tatakāhuī'nīt. ¹⁷ Taca'tzīkō'lh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Tajicua'nkō'lh. Chuntza' ā'chulā' tamāka'tlī'lh Māpa'ksīnī' Jesús.

¹⁸ Lhūhua' tī ixta'a'ka'īnī'tcus tamilh ē tahananilh Dios tū jā tze ixtatlahuanīt. ¹⁹ Lhūhua' ū'tunu'n, tī xantilhni' ixtahuanīt, tamākēstokli ixlibroca'n ē talhcuyulh na ixlacatīnca'n ixlīlhūhua'. Tatlahualh ixcuentaca'n ē ixtaxokonīt i'tāt ciento mil tumīn xaplata. ²⁰ Ā'chulā' a'kahuanli ixtachihuīn Māpa'ksīnī' ē ā'chulā' ixtasu'yutēlha ixlītlī'hui'qui Dios.

²¹ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' huā'mā', Pablo puhuanli natētaxtu nac estado Macedonia ē nac Acaya ē na'a'n nac Jerusalén. Pablo huanli:

—Pūla na'ica'n nac Jerusalén ē ā'līstān ixlacasqui'nca na'ica'n nac Roma.

²² Cāmacā'lh nac Macedonia chā'tu' ixmaktāyana', Timoteo ē Erasto. Pablo tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Asia.

²³ Tzamā' quilhtamacuj taka'lhīlh a'ktin tā'kslokun ixpālacata xatze tachiuhuīn. ²⁴ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtacuhuīnī' Demetrio. Xla' platero ixuanīt. Plata ixcālīt-lahua lacsti'na'j tū ixtemplo dios Diana. Demetrio ē tī ixtatā'scuja lhūhua' ixtalītla. ²⁵ Demetrio cāmākēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī nā ū'tza' ixtalīscuja. Cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n, hui'xina'n ca'tzīyā'tit huā'mā' tascujūt ū'tza' lītlajayāuj. ²⁶ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit o jā kexpa'tā'tit tū a'kspulamā'lh nac Efeso ē na ixlīpō'ktu nac Asia? Huā'mā' Pablo cāmā'a'ka'īnīnīt lhūhua' tachi'xcuhuīt. Cālakpalīnī'lh ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanī tū ixtamacanī'tlaujca'n chi'xcuhuī'n jā ū'tza' dios. ²⁷ Quit icjicua'n tzamā' quintascujūtca'n nasputa ē jā'tza' cati'a'ka'īca ixtemplo xaka'tla' quimpāxca'ttzi'ca'n Diana. Jā'tza' catihuanca palh ka'tla' Diana tū talak-taquilhputa chuhua'j xalanī'n nac Asia ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj —cāhuanilh Demetrio.

Tatā'kaquī'lh xalanī'n nac Efeso

²³ Tzamā' quilhtamacuj taka'lhīlh a'ktin tā'kslokun ixpālacata xatze tachiuhuīn. ²⁴ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtacuhuīnī' Demetrio. Xla' platero ixuanīt. Plata ixcālīt-lahua lacsti'na'j tū ixtemplo dios Diana. Demetrio ē tī ixtatā'scuja lhūhua' ixtalītla. ²⁵ Demetrio cāmākēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī nā ū'tza' ixtalīscuja. Cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n, hui'xina'n ca'tzīyā'tit huā'mā' tascujūt ū'tza' lītlajayāuj. ²⁶ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit o jā kexpa'tā'tit tū a'kspulamā'lh nac Efeso ē na ixlīpō'ktu nac Asia? Huā'mā' Pablo cāmā'a'ka'īnīnīt lhūhua' tachi'xcuhuīt. Cālakpalīnī'lh ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanī tū ixtamacanī'tlaujca'n chi'xcuhuī'n jā ū'tza' dios. ²⁷ Quit icjicua'n tzamā' quintascujūtca'n nasputa ē jā'tza' cati'a'ka'īca ixtemplo xaka'tla' quimpāxca'ttzi'ca'n Diana. Jā'tza' catihuanca palh ka'tla' Diana tū talak-taquilhputa chuhua'j xalanī'n nac Asia ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj —cāhuanilh Demetrio.

²⁷ Quit icjicua'n tzamā' quintascujūtca'n nasputa ē jā'tza' cati'a'ka'īca ixtemplo xaka'tla' quimpāxca'ttzi'ca'n Diana. Jā'tza' catihuanca palh ka'tla' Diana tū talak-taquilhputa chuhua'j xalanī'n nac Asia ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj —cāhuanilh Demetrio.

²⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā, tasītzī'lh ē tata'salh ē tahuani:

—¡Ka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

²⁹ Palaj tunca tasītzī'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso. Cāchi'paca Gayo ē Aristarco ē cāsakalē'nca jā ixtatakēstokmā'nalh. Tzamā' chā'tu' chi'xcuhuī'n xalanī'n nac Macedonia ixtatā'scuja Pablo. ³⁰ Pablo ixtanūcu'tun na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhuī't. Tā'timīn jā tamakxtekli. ³¹ Makapitzīn scujnī'n xalanī'n nac estado Asia, xla'ca'n ixamigo Pablo ixtahuani't. Tahuani'lh jā ca'a'lh nac pūtastokni'. ³² Makapitzīn a'ntza' jā ixtatakēstokni't tata'salh palha' ē tahuani catūhuā'lh. Ā'makapitzīn huampala tahuampā'lh xtum. Chuntza' tatamakchuyīkō'lh ixlīpō'ktuca'n jā ixtatakēstokni't. Jā ixtaca'tzī ixlīlūhua' tūchu ixpālacata ixtalī-takēstokni't. ³³ Māxtuca Alejandro ixlacpu'na'i'tātca'n ixlīlūhua'. Israelitas ta'a'clhta'ncslē'lh na ixlacatīnca'n. Alejandro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Xla' ixtamaktāyacu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't. ³⁴ A'cxni' ca'tzīca palh xla' israelita ixuanī't, tata'salh lacxtim chī a'ktu' hora ē tahuani:

—¡Ka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

³⁵ A'cxni' secretario icāmāquilhca'cslīnī'ttza' ixlīlūhua', xla' huanli:

—Iccāhuaniyān chi'xcuhuī'n xalanī'n nac Efeso. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtemplo xaka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n, ē nā ixídolo tū mincha' nac a'kapūn. ¿Ē huī'lh tī jā ca'tzī huā'mā? ³⁶ Jāla catihuanca jā ixlīcāna' huā'mā'. Chuntza' hui'xina'n caquilhca'csla'tit ē tzej calacapāstactit tū tlahua'yā'tit. ³⁷ Hui'xina'n cālīta'nī'ta'ntit huā'tzā' tzamā' chi'xcuhuī'n. Xlaca'n jā tū tatlahuani'nī't tzamā' quimpāxca'ttzi'ca'n ē jā talīchiuīna'nī't. ³⁸ Palh Demetrio ē tī tatā'scuja talāmakasītzī'lh ā'makapitzīn, ū'tza' lī'a'nan pūchiuīn ē juez. Catamālacapū'lh. ³⁹ Palh catūhuā'lh talacasqui'n xlaca'n, cataputzāna'nī'lh a'cxni' tatakēstokkō' scujnī'n natlahuacan justicia. ⁴⁰ Quit icjicua'n naquincātalīmālacsu'yuyān tā'kaquī'lh ixpālacata tū a'kspulalhcus. ¿Chī nakelhtīnī'nāuj quina'n palh naquincātakelhasqui'nīyān tū ixpālacata takēstokni'ta'ntit ē ta'sapā'na'ntit?

⁴¹ Chuntza' lī'a'ksputli chihuīna'n secretario ē cāmacā'lh na ixchicca'n.

Pablo a'lh nac Macedonia ē nac Grecia

20 A'cxni' taquilhca'cslakō'lh'tza', Pablo cāmā-ta'satīnīnī'lh tā'timīn. A'cxni' icāmāxquī'nī'ttza' talacapāstacni', cāmāxtekli ē taxtulh ē a'lh nac Macedonia. ² A'cxni' ixlatlā'huan nac Macedonia, icāmāxquī' talacapāstacni' tā'timīn. Ā'līstān chā'lh jā ixmāpa'ksīnī'ntza' Grecia. ³ A'ntza' ixi'lh a'ktu'tun mālhcuyu'. Ixlacapāstacmā'lh na'a'n nac barco nac Siria. Israelitas ixtalīchiuīna'nī'ttza' natamāknī Pablo. Ū'tza' Pablo līlacpuhuampā'lh natētaxtu nac Macedonia. ⁴ Tatā'a'lh nac Asia, Sópater xala' nac Berea, ē Aristarco ē Segundo xalanī'n nac Tesalónica, ē Gayo xala' nac

Derbe ē nā Timoteo. Nā tatā'a'lh Tíquico ē Trófimo xalanī'n nac Asia. ⁵ Tzamā' chi'xcuhuī'n xapūla tachā'lh nac cā'lacchicni' Troas ē a'ntza' quincātaka'lhīn.

⁶ Quina'n ictaxtūj nac Filipos a'cxni' a'ksputli cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. Icpū'a'uj barco ē ixlī'a'kquitzis quilhtamacuj iccālakchā'uj nac Troas. A'ntza' ictahuī'lauj a'ktojon quilhtamacuj.

Pablo ixi'lh nac Troas

⁷ Xapūla quilhtamacuj a'cxni' tanūlh semana, tatakēstokli tī ixta'a'ka'tī natamāpitzī pāntzīn. Pablo cātā'chi-huīna'nli. Xla' ixpuhuamā'lh palh na'a'n ixlīlakalī. Mālh-mā'nīlh ixtachiuhūn hasta i'tāt tzī'sa. ⁸ A'ntza' jā xa'ic-takēstokni'ta'uj tā'lh-mā'n na ixlī'a'ktu'tun piso nac chic. Lhūhua' pūcās ixua'ca'lh. ⁹ Chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Eutico ixi'lh nac ventana. Ī'lh'tacatu'tun ixpālacata Pablo lhūhua' chihuīna'nli. Ā'līstān lhtatahuī'lh ē kelhtun mincha' ixlī'a'ktu'tun nac piso. Quīsacca xanīn. ¹⁰ Pablo yujli ē taquilhpūtalh ē laktzī'lh ē sko'ka'lh. Cāhuanilh tā'timīn:

—Jā cajicua'ntit. Xla' lakahuan.

¹¹ Pablo tahuā'ca'lh ē māpitzīlh pāntzīn ē hua'lh. Cā'a'kchihuīna'nī'pā'lh hasta jā xkakah. Ā'līstān a'lh.

¹² Lē'nca ka'hua'cha xalakahuan ē tapāxuhualh.

Ica'uj nac Mileto

¹³ Quina'n icpū'lauj ē icpū'a'uj barco nac Asón jā Pablo ixtanūcu'tun nac barco. Chuntza' icchihuīna'uj ixpālacata xla' ixtlā'huana'a'ncu'tun hasta nac Asón. ¹⁴ A'cxni' quincāmaclan nac Asón, quincātā'tanūn nac barco. Ā'līstān icchā'uj nac Mitilene. ¹⁵ Ictaxtūj a'ntza' nac a'ktin barco. Ixlīlakalī icchā'uj ixlacatīn Quío. Ixlīlakalī huampala ictalacatzuna'jūj Samos. Ā'līstān icchā'uj nac Trogilio. Ixlīlakalī icchā'uj nac Mileto. ¹⁶ Pablo ixlacapala ixpālacata ixtahuī'lacu'tun nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj tū huanican Pentecostés. Ū'tza' jā lī-tanūcu'tunli nac Efeso ē jā tahuī'lacu'tunli lakma'j nac Asia.

Pablo a'kchihuīna'nli nac Efeso

¹⁷ A'cxni' xa'icui'lāna'nchāujcus nac Mileto, Pablo cāmāta'satīnīnī'lh xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo nac Efeso. ¹⁸ A'cxni' talakchā'lh, Pablo cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī xa'icīlīlatlā'huan na milacatīnca'n pō'ktu quilhtamacuj hasta xapūla quilhtamacuj a'cxni' icmilh nac Asia. ¹⁹ Quit xa'ictā'scuja Māpa'ksīnī'. Quit jā maktin ka'tla' icmakca'tzī'lh. Ē icpātīnī'lh ē lhūhua' tū ixquina'kspula ixpālacata israelitas ixquintalīchiuīna'nī'ttza'. ²⁰ Quit tzej xa'iccāmāsu'yuni'n ixlīpō'ktu tū hui'xina'n namaclacasqui'nā'tit. Iccāmāsu'yuni'nī'ta'na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē na minchicca'n. ²¹ Israelitas ē nā tī jā israelitas xa'ic-cāhuani: "Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē cakexpa'tnī'tit Dios ē calīpāhua'ntit quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo."

²² 'Chuhua'j ica'mā'lh nac Jerusalén. Espíritu Santo quimacā'mā'lh. Quit jā icca'tzī tū naquina'kspulayācha'.

²³ Quilimān icca'tzī ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā ica'n, Espiritu Santo quimāca'tzīnī naquinchī'can ē na'icpātīnī'n. ²⁴ Pō'ktu huā'mā' jā quince'tzani'. Quit jā iclakca'tzan quilatamat. Xmān līpāxuhua icmāspūtūcu'tun quintascujūt ē icmākentaxtūcu'tun tū quimacamaxquī'lh Māpa'ksīni' Jesús. Quimacamaxquī'lh na'icli'chihuīna'n xatze tachihuīn tū quincāhuaniyān ixtalalaku'mān Dios.

²⁵ Quit icca'tzī jātza' quintilālaktzī'uj milīpō'ktuca'n hui'xina'n, tī xa'iccāhuanitlā'huanān chī māpa'ksīni'n Dios. ²⁶ Ū'tza' quit chuhua'j iccālīhuanicu'tunān quit icmākentaxtūnī'ttza' tū ixquimacamaxquī'canī't mim-pālacataca'n. Jātza' iclē'n cuenta. ²⁷ Quit iccāmāsu'yuni'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū ixtalacasquī'nīn Dios. Nūn tū icmātzē'kli. ²⁸ Chuhua'j cacuentatlahua'tit chī nalatā'kchokoyā'tit. Nā cacāmatkaka'lhtit tī ixlacstīn Dios. Espiritu Santo cāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmaktaka'lhā'tit chī maktaka'lhna'nī'n purecu. Māpa'ksīni' cālītamāhualh ixka'lhni' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī. ²⁹ Quit icca'tzī a'cxni' na'ica'n, nacātalacpu'na'tanūyān chī'xcuhuī'n. Xlaca'n hua'chi misinī'n lījicu'ni' tū tamālakspūtū purecu. Nūn macstī'na'j catitalakalhu'manli ixlacstīn Dios. ³⁰ Nā makapitzīn hui'xina'n natatzucu cāta'a'kskāhuī'yān ē nacātamāxtucu'tunān makapitzīn hui'xina'n ixpālacata nacāstālani'yā'tit ū'tunu'n. ³¹ Skalalh catahui'la'tit ē calacapāstactit chī xa'iccāmāxquī'yān talacapāstacni' tzī'sa ē cā'cuhuīni' a'ktu'tun cā'ta hasta iccalhuanli.

³² Chuhua'j quit icsquī'ni' Dios ū'tza' cacāmaktaka'lhni' hui'xina'n. Ē hui'xina'n ka'lhī'yā'tit tachihuīn tū quincātahuaniyān ixtalalaku'mān Dios. Tzamā' tachihuīn tzē nacāmāxquī'yān lītli'huī'qui ē tzē nacāmāxquī'yān tū natamaktīni'n ixlīpō'ktuca'n tī Dios cātalahuanī't lactze. ³³ Quit jā iclakca'tzani't ixtumīn ē ixoro ē ixlu'xu' ā'chā'tin. ³⁴ Hui'xina'n ca'tzī'yā'tit chī xa'icli'scujaja quimacan ē chuntza' xa'icli'huā'yān quit ē tī ixquintatā'lahui'lāna'lh. ³⁵ Nā chuntza' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n cascu'jtīt ē cacāmaktāya'tit tī cāspūtni' tū tamaclacasquī'n. Calacapāstactit chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: "Ā'chulā' līpāxuhua'can a'cxni' mās'tā'can ē jā a'cxni' maktīni'ncan."

³⁶ A'cxni' Pablo chihuīna'nkō'lh, tatzokostalh ē cātā'orarlīh ixlīpō'ktuca'n. ³⁷ Tacalhuankō'lh ixlīpō'ktuca'n ē tasko'ka'lh Pablo ē tamu'sulh. ³⁸ Pablo iccāhuaninī't jātza' maktin catitalaktzī'lh. Ū'tza' ixtalīlīpuhuan. Ā'līstān taquīxtekli hasta nac barco.

Pablo a'lh nac Jerusalén

21 Iccāmāxtekui tā'timīn ē ictojōuj nac barco ē lacatza'j ica'uj nac Cos. Ixlīlkalī icchā'uj nac Rodas ē ā'līstān icchā'uj nac Pátara. ² A'ntza' icmaclauj a'ktin barco tū ixa'mā'lh nac Fenicia. Ictojōuj nac barco ē ica'uj. ³ A'cxni' ictētāxtūj makat, iclaktzī'uj quimpāxtūnca'n Chipre a'ntza' jā pu'nahuīlh macstī'na'j ti'ya't. Ica'uj nac Siria. Ā'līstān icchā'uj nac Tiro ixpālacata barco natēxteka ixtacu'ca'. ⁴ A'ntza' iccāmaclauj tī ixta'a'ka'tī ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktojon quilhtamacuj. Espiritu Santo iccāhuaninī't tū na'a'kspula. Ū'tza' tā'timīn

talīhuanilh Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ⁵ Ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ictaxtūj. Quincātātā'a'n, hasta iclachtaxtukō'uj nac cā'lacchicni', ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'tī ē ixpuscātca'n ē ixcamana'ca'n. A'cxni' icchā'uj na ixquilhtūn mar, ictatzokostauj ē icorarlauj. ⁶ Ā'līstān iclāsko'ka'uj ē iclāmāxtekui. Quina'n ictojōuj nac barco ē xlaca'n tataspi'tpāl na ixchicca'n.

⁷ Ictaxtūj nac Tiro ē icchā'uj nac Tolemaida. A'ntza' ica'ksputui iclatā'kchokoyāuj nac mar. Iccāmaclauj tā'timīn a'ntza' ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktin quilhtamacuj. ⁸ Ixlīlkalī huampala ictā'taxtūj Pablo. Iccā'uj nac cā'lacchicni' Cesarea. A'ntza' ictanūj na ixchic Felipe tī ixmāsu'yū xatze tachihuīn ixta' Jesús. Xla' chā'tin ixlīkelhatojonca'n maktāyana'nī'n xalanī'n nac templo. Ictā'tachokouj ū'tza'. ⁹ Xla' ixcāka'lhī kelhatā'ti' ixtzu'ma'jan tī jāna'j ixtatamakaxtoca. Xlaca'n ixtalīchihuīna'n tū Dios iccāmāca'tzīnīnī't. ¹⁰ A'ntza' ictachokouj a'klīhūhua' tū Dios quilhtamacuj. Chilh chā'tin chī'xcu' xala' nac Judea tī ixuanicn Agabo. Ū'tza' ixuan tū na'a'nan.

¹¹ Xla' quincālakhchin ē tayalh tīcinturón Pablo ē lītan-tūchī'ca ē nā līmacachī'ca ē huanli:

—Espiritu Santo huanli: "Chuntza' nac Jerusalén israelitas nā natachī' ixtēcu' huā'mā' cinturón ē nacāmacamaxquī'can tī jā israelitas."

¹² A'cxni' ickexmatui huā'mā', quina'n ē nā xalanī'n nac Cesarea icuanij Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén.

¹³ Pablo kelhtīnī'lh ē quincākelhasquī'nīn:

—¿Tū ixpālacata līcalhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tū ixpālacata quilālīmāmakchuyīyāuj? Quit icli'huī'līnī't naquinchī'can ē naquimāknīcan nac Jerusalén ixpālacata Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁴ A'cxni' jāla icmālacpuhuanīuj jā ca'a'lh nac Jerusalén, jātza' ā'chulā' icuanij. Xmān huā'mā' icuanui:

—Calalh tū ixtalacasquī'nīn Māpa'ksīni'.

¹⁵ Ā'līstān ictacāxui ē ica'uj nac Jerusalén. ¹⁶ Quincātātā'a'n makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Cesarea ē quincātalē'n na ixchic Mnasón xala' nac Chipre. Xla' makāstza' ixa'ka'tīnī't. A'ntza' na ixchic ictētachokouj.

Pablo laka'lh Jacobo

¹⁷ A'cxni' icchā'uj nac Jerusalén, tā'timīn tapāxuhualh a'cxni' iclāpāxtokui. ¹⁸ Ixlīlkalī quina'n ē Pablo iclakchā'uj Jacobo. A'ntza' ixtahui'lāna'n ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' lītā'timīn. ¹⁹ Pablo cātā'chihuīna'nli ē ā'līstān cāhuanilh pō'ktu chī Dios maktāyalh tū tlhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n tī jā israelitas. ²⁰ A'cxni' takexmatli xlaca'n tamakapāxūilh Dios. Tahuanih Pablo:

—Tā'tin, hui'x ca'tzīya' lhūhua' miles israelitas ta'a'ka'tīnī't. Kēxtim takexmatni' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés. ²¹ Cāmāca'tzīnīcanī'ttza' hui'x cāmāsu'yuni'ya' israelitas, tī tahuī'lāna'ncha' na iccā'lacchicni'ca'n makatīyātī'n, ē cāhuanī'ya' jā catakexmatni'lh Moisés. Tahuan hui'x cāmāsu'yuni'ya' jā ixlacasquī'nca ixka'hua'chanca'n nataka'lhī ixtasmani'ca'n israelitas ē jā ixlacasquī'nca natatlahua ixtahui'latca'n israelitas.

²² Chuhua'j, ¿tū natlahuayāuj? Tzamā' tachi'xcuhuī't

natatakēstoka a'cxni' nataca'tzī palh ta'nī'ta'.
²³ Chuntza' hui'x catla'hua' tū na'iccāhuaniyān. Tahui'lāna'lh kelhatā'ti' chi'xcuhuī'n na quilacpu'na'i'tātca'n. Xlaca'n natamākentaxtū tū tamālacnūnī't. ²⁴ Cacālī'pi ē catalacpa'lhtit ē hui'x nacāxokonuni'ya'. Ā'listān xlaca'n tzē nacā'a'csitcan. Chuntza' naca'tzīkō'can jā ixlīcāna' chī līchihiū'na'nca'na' hui'x. Ā'chulā' nā nalaktzī'ncan nā hui'x kexpa'tni'ya' līmāpa'ksīn. ²⁵ Quina'n iccāmacā'ni'nī'ta'uj a'ktin carta tī jā israelitas tī ta'a'ka'ī'nī't. Iccāhuaniuj tū icpuhuanāuj quina'n. Iccāhuaniuj: "Camākentaxtūtī xmān huā'mā': Jā tihua'yā'tit quinīt tū hui'līni'canī't īdo-los ē jā tihua'yā'tit ka'lhni' nūn quinīt ixa' animalh tū ta'a'kpixchī'nī't. Jā tika'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n." Chuntza' iccāhuaniuj xlaca'n.

Chi'paca Pablo xaka'tla' nac templo

²⁶ Pablo cālē'lh kelhatā'ti' chi'xcuhuī'n ē ixlīlakalī cātā'talacpa'lhli. Tanūlh xaka'tla' nac templo nacāmā-ca'tzīnī a'cxni' natamāspūtū quilhtamacuj tū napūta-lacpa'lhcan a'cxni' ixlīpō'ktuca'n natalīmin ixofrenda-ca'n.

²⁷ Xmān macsti'na'j ī'sputa ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē israelitas xalanī'n nac Asia talaktzī'lh Pablo xaka'tla' nac templo. Tachihuīna'makasītzī'lh tachi'xcuhuī't ē chi'paca Pablo. ²⁸ Palha' tahananli:

—¡Chi'xcuhuī'n israelitas, caquilāmaktāyauj! Huā'mā' chi'xcu' calhāxcuhuālh cāmāsu'yuni'tlā'huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Xla' cālīchihiū'na'n quincā'lacchicni'ca'n ē quilīmāpa'ksīnca'n ē huā'mā' xaka'tla' templo. Nā cāmānūnī't xaka'tla' nac templo tī jā israelitas. Chuntza' talactlahualh chī ixlītze ixuanī't.

²⁹ Chuntza' tahananli ixpālacata laktzī'nca Pablo ē Tró-fimo xala' nac Efeso. Tapuhuanli Pablo ū'tza' ixmānūnī't xaka'tla' nac templo.

³⁰ Ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't xalanī'n nac Jerusalén tatā'kaquī'lh ē tatu'jnuntēlha tatalacxtimīlh. Chi'paca Pablo ē sakaxtuca xaka'tla' nac templo ē palaj tunca mālacchahuaca. ³¹ A'cxni' ixmaknīcu'tuncantza', palaj māca'tzīnīca xapuxcu' tropa ē huanica ixlīpō'ktu xalanī'n nac Jerusalén ixtasītzī'kō'nī't ē ixtatā'kaquī'kō'nī't. ³² Palaj tunca xapuxcu' tropa cālē'lh ixtropas ē ixcapitanesca'n. Tatu'jnulh ē tachā'lh jā ixtatakēstoknī't. A'cxni' xlaca'n talaktzī'lh tropas ē capitanes, jātza' tatusli Pablo. ³³ Xapuxcu' tropa talacatzu-na'jīlh ē palaj tunca māchi'panīni'nli Pablo ē līmāchī'nīni'lh kentu' cadenas. Kelhasqui'nīni'lh tīchu xla' ē tūchu ixtlahuanī't. ³⁴ Makapitzīn tachi'xcuhuī't palha' tahananli catūhuālh ē ā'makapitzīn xtum tahuampālh. Chuntza' xapuxcu' tropa jāla tzej ca'tzīlh tū ixa'kspulamā'lh ixpālacata ixtata'samā'nalh. Mālē'nīni'nca Pablo nac cuartel. ³⁵ A'cxni' tachā'lh jā ixlactahua'ca'can nac cuartel, tropas tacu'ca'lē'lh Pablo ixpālacata ixtamaknīcu'tuntza' tachi'xcuhuī't.

³⁶ Ixlīpō'ktuca'n ixtastālani'tēlha ē ixtata'satēlha ē ixtahuan:

—¡Canīlh!

Pablo tamaktāyalh na ixlacatīn tachi'xcuhuī't

³⁷ A'cxni' ixmānūtēlhacantza' nac cuartel, Pablo huanilh xapuxcu' tropa:

—Icchihiū'na'ncu'tun macsti'na'j.

Xapuxcu' huanli:

—¿Ē chā tzē chihuīna'na' griego? ³⁸ ¿Jā hui'x tzamā' chi'xcu' xala' nac Egipto tī tā'kaquī'lh lakma'jtza' ē cālē'nca nac cā'tzaya'nca ti'ya't a'ktā'ti' mil maknīni'nī'n?

³⁹ Pablo kelhtīni'lh:

—Quit israelita xala' nac xaka'tla' cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Icsqui'ni'yān caquimakxtekti na'ic-cātā'chihuīna'n tzamā' tachi'xcuhuī't.

⁴⁰ Xapuxcu' maxquī'lh talacasqui'nī'n. Pablo tāyalh jā ixtahua'ca'mā'lh ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh tachi'xcuhuī't. A'cxni' taquilhca'cslalh, cātā'chihuīna'nli tachihuīn hebreo ē huanli:

22 —Chi'xcuhuī'n, quintā'israelitas, cakexpa'ttit chī na'icchihiū'na'n ē chī na'icli'tamaktāya na milacatīnca'n.

² A'cxni' takexmatli chī cātā'chihuīna'lh tachihuīn hebreo, ā'chulā' taquilhca'cslalh. Pablo cāhuanilh:

³ —Quit israelita. Iclacatuncuhuī'lh nac cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Huā'tzā' quimakastacca nac Jerusalén. Quimāsu'yuni'lh Gamaliel. Tzej quimāsu'yuni'ca ixlīmāpa'ksīnca'n quinatāta'na'ca'n. Quit xa'icli'huī'lī na'icli'lahua tū ixa' Dios chuntza' chī hui'xi-na'n tlahua'yā'tit chuhua'j. ⁴ Quit xa'iccāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī' Jesús ē xa'iccāmknīcu'tun. Tachī'n xa'ic-cālē'n chi'xcuhuī'n ē puscan ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n. ⁵ Xapuxcu' pālej ē xanapuxcu'nu' israelitas tzē natahuan ixlīcāna' tū icuan. Ū'tunu'n quintamax-quī'lh carta na'iccālē'ni' israelitas xalanī'n nac Damasco. Tzamā' carta ū'tza' tū tzē xa'iccālīchi'palh tī ixta'a'ka'ī' Jesús a'ntza' ē xa'iccālīmīlh tachī'n nac Jerusalén jā ixcāmaka'pātīnīnca.

Pablo cāhuanilh chī līlakpalīlh ixtalacapāstacni'

Hch. 9:1-19; 26:12-18

⁶ Quit xa'ica'mā'lh nac tej ē xa'icchā'ntēlhatza', chī i'tāt quilhtamacuj, nac Damasco ē xamaktin quin-tapūnūlh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn.

⁷ Ica'kā'lh nac ti'ya't ē icke'xmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh: "Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputza-tokokeya'?" ⁸ Quit ickelhasqui'nīlh: "¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?" Quihuanilh: "Quit Jesús xala' nac Nazaret tī hui'x putzatokokeya'." ⁹ Tī ixquintatā'a'mā'nalh nā xla-ca'n talaktzīlh taxkaket ē tajicua'nli ixpālacata jā take'xmatli tū quihuanilh tachihuīn.

¹⁰ Quit icuanilh: "¿Tū na'icli'lahua, Māpa'ksīni'?" Māpa'ksīni' quihuanilh: "Catā'kaqui' ē capit nac Damasco. A'ntza' nahuanica'na' ixlīpō'ktu tū natlahua'ya'." ¹¹ Tzamā' taxkaket quimālakatzī'lh. Quintapekechi'palē'lh tī ixquintatā'a'mā'nalh. Chuntza' icchā'uj nac Damasco.

¹² A'ntza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Ananías. Xla' ixlakachi'xcuhuī' Dios ē ixkexmatni' līmāpa'ksīn. Ixtaca'tzīkō' israelitas xalanī'n nac Damasco tzeja

chi'xcu' ixuanīt. ¹³ Ananías quilakmilh ē quilaktalacatzuna'jilh ē quihuanihl: "Tā'tin Saulo, calacahuā'na'mpala'." Lacapala iclacahuāna'mpāl ē iclaktzī'lh Ananías. ¹⁴ Quihuanihl: "Ix Diosca'n quinatā-ta'na'ca'n lacsacni' hui'x ē chuntza' nalīca'tzīya' tū ixtalacasqui'nīn ē nalaktzī'na' tī Xatze ē nakexpa'ta' ixtachi-huīn. ¹⁵ Chuntza' nacātā'chihuīna'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huīt ixpālacata tī Xatze. Nacāhuani'ya' tū laktzī'nī'ta' ē tū kexpa'tnī'ta'. ¹⁶ Chuhua'j, ztū ixpālacata lī-tamakapālī'ya'? Catā'kaqui' ē ca'a'kpaxti ē calīpāhua'nti Jesucristo ē chuntza' naxapacan mincuenta." Chuntza' quihuanihl Ananías.

Pablo cāhuanihl chī līmacā'nca na ixlacatīnca'n tī jā israelitas

¹⁷ Icmimpāl nac Jerusalén ē icquī'orarlīlh xaka'tla' nac templo. Iclakachuyalh. ¹⁸ Iclaktzī'lh Māpa'ksīni' Jesús ē xla' quihuanihl: "Calacapala' ē cataxtu palaj tunca nac Jerusalén ixpālacata ā'tzā' jā cati'a'ka'tca tū līchihuīna'na' quimpālacata." ¹⁹ Icuanihl: "Māpa'ksīni', xla'ca'n taca'tzī quit xa'ica'n ixlīpō'ktu nac templo ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n tī ixta'a'ka'tnī'yān ē xa'ic-cāhuī'līni'. ²⁰ Nā quit xa'icyāl h'a'tza' a'cxni' maknīca Esteban tī ixlīchihuīna'n mimpālacata. Quit nā xa'iclicā'tzī tū tatlahuani'lh ē xa'icmaktaka'lha ixlū'xu'ca'n xla'ca'n tī tamaknīlh." ²¹ Māpa'ksīni' quihuanihl: "Capit. Quit na'icmacā'nān makat. Nacālākpina' xla'ca'n tī jā israelitas." Chuntza' quihuanihl —huanli Pablo.

Xapuxcu' tropa timāpa'ksīni'lh ixkēsno'kca Pablo

²² Tachi'xcu'huīt jātza' ixtakexmatni'cu'tun Pablo tū ix-cāhuani. Tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—JCanīlh huā'mā' chi'xcu'! jJā līmacuan natahui'la!

²³ Ixtata'sa ē ixtatīnca ixlū'xu'ca'n ē ixtamākosū pokxni' ixpālacata ixtasītzī'nī't. ²⁴ Xapuxcu' tropa māmānūnī'lh Pablo nac cuartel. Ixmāmak-sno'knīni'ncu'tun ixpālacata namāchihuīnīcan. Ix-ca'tzīcu'tun tū ixpālacata ixtalīta'sa tachi'xcu'huīt ē ixtalīsītzī'nī' Pablo. ²⁵ A'cxni' ixchī'yāhuamā'ca nakēsno'kcan, Pablo kelhasqui'nīlh capitān tī ixyāl h'a'tza':

—¿Chā chuntza' huan nac līmāpa'ksīn? Jāla kēsno'kcan chā'tin tī tapa'ksī nac Roma ē palh jāna'j tlahuani'can justicia.

²⁶ A'cxni' huanica huā'mā', capitān laka'lh xapuxcu' tropa ē māca'tzīnīlh ē huanlihl:

—¿Tū natlahuani'ya'? Tzamā' chi'xcu' xla' tapa'ksī nac Roma.

²⁷ Xapuxcu' tropa lakmilh Pablo ē kelhasqui'nīlh:

—¿Chā ixlīcāna' hui'x xala' nac Roma?

Pablo kelhtī'lh:

—Ixlīcāna'. Quit ictapa'ksī nac Roma.

²⁸ Xapuxcu' tropa huanli:

—Lhūhua' tumīn icxokōnī't na'ictapa'ksī nac Roma.

Pablo huanli:

—Hasta chī iclalatuncu'huī'lh quit ictapa'ksī nac Roma.

²⁹ Palaj tunca ta'a'kxtekyāhualh Pablo tī ixtakēsno'kcu'tun. Xapuxcu' jicua'nli a'cxni' ca'tzīlh ixchī'nī't chā'tin tī ixtapa'ksī nac Roma.

Pablo tamaktāyalh nac pūchihuīn

³⁰ Ixlīlakalī xapuxcu' tropa ixca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata israelitas talīmālacsu'yulh Pablo. Macaxcutli Pablo. Cāmākēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n scujnī'n. Līmīnca Pablo ē hui'līca na ixlacatīnca'n.

23 Pablo cālākalaktzī'lh scujnī'n ē huanli:

—Chi'xcu'huī'n, quintā'israelitas, quit quina'cstu iclacapāstacna'n tzej iclatlā'huan na ixlacatīn Dios hasta chuhua'j.

² Palaj tunca Ananías, tī xapuxcu' pālej, cāhuanihl tī ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j Pablo:

—Caquilhtu'cstit.

³ Pablo huanlihl:

—Dios namakapātīnīnān hui'x, a'kskāhuī'nī'. Hui'x hui'la' naquintlahuani'ya' justicia chuntza' chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn. Quimātu'csnī'nī'. Jā chuntza' tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn.

⁴ Tī ixtayāna'lh a'ntza' tahuanli:

—¿Tū ixpālacata lacaquilhni'ya' xla' tī Dios hui'līnī't xapuxcu' pālej?

⁵ Pablo huanli:

—Chi'xcu'huī'n, quit jā xa'icca'tzī palh xla' xapuxcu' pālej. Chuntza' tatzo'kni': "Jā tilīchihuīna'na' tī cāmāpa'ksī tachi'xcu'huīt."

⁶ Makapitzīn scujnī'n xla'ca'n ixchī'xcu'huī'n saduceos ixtahuanī't ē ā'makapitzīn huampala ixchī'xcu'huī'n fariseos. A'cxni' ca'tzīlh Pablo huā'mā', palha' cāhuanihl:

—Chi'xcu'huī'n, quintāta' xla' fariseo ē nā quit fariseo. Quilālīmālacsu'yuyāuj ixpālacata quit ica'ka'tī natalacastālancuana'n nīnī'n.

⁷ A'cxni' Pablo huanli huā'mā', tataxtumlīlh tī ixtakēstoknī't. Tatzuculh talālītā'chihuīna'n fariseos ē saduceos. ⁸ Saduceos tahuan jāla catitalacastālancuana'nli nīnī'n. Tahuan jā tī ángeles ē jā tī espíritu. Fariseos, xla'ca'n ta'a'ka'tī pō'ktu a'nan. Ú'tza' talālīhuanihl. ⁹ Ixlīpō'ktuca'n ixtata'samā'nal. Palaj tunca tatāyalh makapitzīn mākelhtahua'kē'nī'nīn līmāpa'ksīn, tī ixchī'xcu'huī'n fariseos ē tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' jā tū tlahuani't tū jā tze. Palhāsā' tā'chihuīna'nli a'ktin espíritu o chā'tin ángel. Jā catā'lāt-lahuáuj Dios.

¹⁰ Á'chulā' talālītā'chihuīna'lh. Xapuxcu' tropa, xla' jicua'nli Pablo ixtalālīlaksakamā'nal. Ú'tza' cālīmacā'lh ixtropas namāxtucan ē nalē'mpalacan nac cuartel.

¹¹ Huā'mā' tzī'sa Māpa'ksīni' tasu'yuni'lh Pablo ē huanlihl:

—Jā caji'cua'nti. Chuntza' chī chihuīna'nī'ta' quimpālacata nac Jerusalén, chuntza' nachihuīna'na' nac Roma.

Talīchihuīna'nli natamaknī Pablo

¹² A'cxni' xkakah, makapitzīn israelitas tachihuīna'nli natamaknī Pablo. Talāhuanilh:

—Jā tū catihua'uj ē jā catiko'tnūnui hasta a'cxni' namakniyāuj Pablo. Dios caquincāmakapātīnīn palh jā namākentaxtūyāuj.

¹³ Tī chuntza' tahananli līhua'ca'lh chī tu'pu'xam chī'xcu'huī'n. ¹⁴ Xlaca'n talaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē cāhuanica:

—Quina'n icuanī'ta'uj Dios caquincāmakapātīnīn palh na'icua'yāuj catūhuālh a'cxni' jāna'j na'icmakniyāuj Pablo. ¹⁵ Chuhua'j hui'xina'n ē milpō'ktuca'n scujnī'n, casqui'ni'tit xapuxcu' tropa lakalī calīmīlh Pablo na milacatīnca'n. Nahua'ni'yā'tit hui'xina'n palh ā'chulā' kelhasqui'nīcu'tunā'tit. Pablo jā catichilh. Quina'n na'icka'lhītyāuj nac tej na'icmakniyāuj.

¹⁶ Ixka'hua'cha ixtā'tin Pablo ca'tzīlh tū ixlīchihuīna'n ncanī't ē a'lh nac cuartel ē māca'tzīnīlh Pablo.

¹⁷ Pablo ta'sani'lh chā'tin capitán ē huanilh:

—Calī'pini'chi huā'mā' ka'hua'cha xapuxcu' tropa. Xla' tā'chihuīna'ncu'tun macsti'na'j.

¹⁸ Capitán lē'ni'lh ē huanilh xapuxcu':

—Tachī'n Pablo quinta'sani'lh ē quisqui'ni'lh ca'iclimi'ni'n huā'mā' ka'hua'cha. Xla' tā'chihuīna'ncu'tunān macsti'na'j.

¹⁹ Xapuxcu' tropa makachi'palh ka'hua'cha ē lē'lh lacapunchuna'j ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū quihuanicu'tuna'?

²⁰ Ka'hua'cha huanli:

—Israelitas talīchihuīna'nī'ttza' natasqui'ni'yān nalīpina' lakalī Pablo jā tlahuacan justicia. Natahuaniyān tū ā'chulā' takelhasqui'nīcu'tun Pablo. Xmān nata'a'kskāhuī'lē'nān. ²¹ Jā cacākexpa'tni'. Xlaca'n līhua'ca'lh chī tu'pu'xam chī'xcu'huī'n tī taka'lhītmā'nal. Jā tū catitahua'lh ē nūn catitako'tnūlh hasta jā natamaknī Pablo. Chuhua'j tacāxui'lāna'ncha'tza'. Ā'xmān hui'x taka'lhīmā'nān palh namacapina'.

²² Xapuxcu' tropa huanilh:

—Jā tī tihuanī'ya' palh quimāca'tzīnīnī'ta'tza' huā'mā'. Ē macā'lh na ixchic ka'hua'cha.

Lakmacā'nca Pablo gobernador Félix

²³ Xapuxcu' tropa cāta'sani'lh chā'tu' ixcapitán ē cāhuanilh:

—Cacāmācāxtit a'ktu' ciento tropas ē tu'tumpu'xamacāuj tropas kētahui'lana'nī'n ē a'ktu' ciento tī natalē'n espada. Nataxtuyā'tit makna'jāstza' tzī'sa ē napinā'tit nac Cesarea. ²⁴ Cacākētla'pa'tit cahuāyujnu' tū nakētahui'la Pablo. Chuntza' jā tū cati'a'nani'lh Pablo ē nalakchā'n gobernador Félix.

²⁵ Xapuxcu' tropa tzo'kli a'ktin ca'psnap ē huanli:

²⁶ “Quit, Claudio Lisias, ictzo'knuni'yān hui'x, gobernador Félix, tī lakachi'xcu'huī'ca'na'. ²⁷ Israelitas tachi'panī't huā'mā' chī'xcu' ixtacuhuīni' Pablo. Ixtamaknīmā'nal a'cxni' icchā'lh ē quintropas. Icmakapū-

taxtūlh ixpālacata icca'tzīlh xla' ixtapa'ksī nac Roma.

²⁸ Quit xa'icca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata ixtalīmālacsu'yu. Ū'tza' iclīlē'lh jā tatlahua justicia israelitas.

²⁹ Palaj tunca icca'tzīlh ixtalīmālacsu'yu ixpālacata ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū laclē'n huā'mā' chī'xcu' ixpālacata tū nalīmāknīcan o ixpālacata tū nalīmānūcan nac pūlāchī'n. ³⁰ A'cxni' quit icca'tzīlh israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamaknī, palaj tunca quit icmacā'ni'cha'n. Quit iccāhuanilh tī ixtamālacsu'yumā'nal Pablo catalīmālacsu'yulh na milacatīn. Xmān ū'tza' icuaniyān.”

³¹ Chuntza' chī iccāhuanicanī't, tropas talē'lh Pablo ē līminca cā'tzī'sni' nac cā'lacchicni' Antīpatris. ³² Ixlīlakalī tropas tachimpāl nac cuartel. Xmān kētahui'lāna'nī'n ixtatā'a'mā'nal Pablo. ³³ A'cxni' tachā'lh nac Cesarea, tamacamaxquī'lh ca'psnap gobernador Félix ē talīmini'lh Pablo na ixlacatīn. ³⁴ A'cxni' gobernador līkelhtahua'ka'kō'lh ca'psnap, xla' cākelhasqui'nīlh jāchu xala' Pablo. Tahanilh xla' xala' nac estado Cilicia.

³⁵ Félix huanilh Pablo:

—Naquihuanī'ya' ixlīpō'ktu a'cxni' natamin tī tamālacsu'yuyān.

Gobernador māchī'nīni'lh Pablo na ixpalacio Herodes ē cāyāhuaca tī natamaktaka'lha.

Pablo tamaktāyalh na ixlacatīn Félix

24 Ixlī'a'kquitzis quilhtamacuj chā'lh nac Cesarea Ananías tī xapuxcu' pālej. Nā tachā'lh makapitzīn xanapuxcu'nu' israelitas ē chā'tin ixkelhmaktāyana'ca'n tī ixuanican Tértulo. Talakchā'lh gobernador Félix ē tamālacsu'yulh Pablo.

² A'cxni' līminca Pablo, Tértulo tzuculh mālacsu'yu Pablo. Huanilh Félix:

—Señor gobernador, iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn quina'n cā'ca'csua' icui'lāna'uj. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n makāstza' xatze ixpālacata mintalacapāstacni'.

³ Iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn hui'x, señor gobernador Félix, tū pō'ktu quilhtamacuj quilāmaxquī'yāuj calhāxcu'huālh. ⁴ Jā icmāmakchuyīcu'tunān ā'chulā'. Icsqui'ni'yān caquintlahua'ni' talakalhu'mān ē caquinkexpa'tni' macsti'na'j. ⁵ Huā'mā' chī'xcu' Pablo jicsmāhuī'nin. Calhāxcu'huālh chihuīna'makasītzī'lh ixlīpō'ktuca'n israelitas. Xla' ū'tza' xapuxcu' secta tū huanican nazarenos. ⁶ Xla' lactlahuacu'tun ixlītze xaka'tla' templo. Quina'n icchī'pauj ē xa'ickelhasqui'nīcu'tunāuj chuntza' chī huan na quilīmāpa'ksīnca'n. ⁷ Lisias, tī xapuxcu' tropa, maktanūlh ē palha' quincāmaktīn. ⁸ Cāhuanilh tī tamālacsu'yu catalakmin hui'x. Hui'x tzē nakelhasqui'nī'ya' ē chuntza' naca'tzīya' ixlīpō'ktu tū ixpālacata iclīmālacsu'yuyāuj —huanli.

⁹ Israelitas nā xlaca'n tamālacsu'yulh ē tahananli pō'ktu ixlīcāna' tū huanli Tértulo. ¹⁰ Gobernador macahuanī'lh Pablo nachihuīna'n. Pablo huanli: —Quit icca'tzī hui'x juez huā'tzā' nac cā'lacchicni' lakma'jtza'. Ū'tza' iclīpāxuhua na'ictamaktāya na milacatīn. ¹¹ Hui'x tzē nakelhasqui'nīni'na' palh ixlīcāna' ka'lhītza' xmān a'kcāujtu' quilhtamacuj icquīlālh nac

Jerusalén icquílaktaquilhpūtalh Dios. ¹² Jā tī chā'tin xa'ictā'lāhuanimā'lh a'cxni' quilaktzī'nca a'ntza'. Jā ic-cāmākēstokli tachī'xcu'huīt xaka'tla' nac templo, nūn na ixtemploca'n israelitas, ē nūn nac Jerusalén. ¹³ Xlaca'n jāla catitamālectzeyīlh tū quintaputzāna'nīlh. ¹⁴ Tū ixlīcāna' ū'tza' huā'mā': Quit iclaktaquilhpūta ix-Diosca'n quinatāta'na' chuntza' chī xasāsti' tamāsu'yun tū xlaca'n tahanan secta. Quit ica'ka'tī ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. ¹⁵ Chuntza' chī ta'a'ka'tī xlaca'n nā chuntza' ica'ka'tī quit chī Dios nacāmālacastālancuanī tī xalactze ē tī jā xalactze. ¹⁶ Ū'tza' iclīhui'līlh na'ictlahua tū tze ē chuntza' quit na'iclīca'tzī jā tū icmaklāclē'n nūn Dios ē nūn chī'xcu'huīn.

¹⁷ 'Quit makās xa'iclatlā'huan ē chuhua'j icmimpālhtza' na quincā'lacchicni' na'icmāstā' limosna ē talakalhu'mān. ¹⁸ Xmān huā'mā' xa'ictlahuamā'lh ē makapitzīn israelitas xalanī'n nac Asia quintalaktzī'lh xaka'tla' nac templo a'cxni' ixquilakpa'lhcanī'tcus. Jā tī ixa'nān. Cā'ca'csua' ixuanī't. ¹⁹ Palh xlaca'n tapuhuan quit ictlahuani't catūhuālh, ixtamilh huā'tzā' ē ixquintamālacsu'yulh na milacatīn. ²⁰ Catahuanli xlaca'n tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' palh quintamaclani'lh tū jā tze xa'ictlahuani't a'cxni' quilē'nca na ixlacatīnca'n xanapuxcu'nu' israelitas. ²¹ Tū xa'ictlahuani't ū'tza' huā'mā': A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, iccāhuanilh palha': "Chuhua'j hui'xina'n quilākelhasqui'nīmā'nauj ixpālacata quit ica'ka'tī natalacastālancuana'n nīnī'n."

²² Félix tzej ixca'tzī ixtamāsu'yunca'n tī ixtatā'a'n Jesucristo. Xla' cālhcāni'lh ā'a'ktin quilhtamacuj ē cāhuanilh:

—Hasta a'cxni' namin Lisias xapuxcu' tropa, hasta a'cxni' na'icputzāna'nī huā'mā'.

²³ Félix māpa'ksīlh capitān calē'lh Pablo tachī'n ē catlahuani'lh talakalhu'mān macsti'na'j ē cacāmakxtekli talakmin ixamigo natatlahuani' tū xla' namaclacacqui'n.

²⁴ A'klhūhua' quilhtamacuj tachā'lh Félix ē Drusila, ixpuscāt, tī israelita ixuanī't. Félix māta'satīnīni'lh Pablo. Pablo cātā'chihuīna'nli chī a'ka'tīcan Jesucristo.

²⁵ Cālītā'chihuīna'nli chī tzej līlatā'kchokocan ē chī līhui'līcan jāla catitlahuaca tū jā tze. Cālītā'chihuīna'nli chī Dios nalīputzāna'n. Félix jīcua'nli ē huanilh:

—Tzetza'. Chuhua'j capit. A'cxni' icka'lhī quilhtamacuj na'icmāta'satīnīni'mpalayān.

²⁶ Félix ixpuhuan Pablo ixmaxquī'lh tumīn ixpālacata ixlīmāxtekli. Ū'tza' maklhūhua' ixlīmāta'satīnīni'n ē ixtā'chihuīna'n. ²⁷ A'cxni' tlhualh a'ktu' cā'ta, Félix taxtulh ixlīgobrador. Tanūlh ixlakxoko tī ixuanican Porcio Festo. Félix ixcātlahuani'cu'tun israelitas ka'tla' talakalhu'mān. Ū'tza' līmāxtekli Pablo tachī'n.

Pablo na ixlacatīn Festo

25 Festo chā'lh natanū ixlīgobrador. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj taxtulh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén. ² A'ntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē israelitas ā'chulā' xalaka'tla' talīmālacsu'yulh Pablo na ixlacatīn Festo. ³ Lhūhua' talakalhu'mān tasqui'ni'lh Festo camā-

ta'satīnīni'lh Pablo nac Jerusalén. Xlaca'n ixtalīchihuīna'nī'ttza' nataka'lhī'tī nac tej natamaknī. ⁴ Festo cāhuanilh Pablo chī'canī'ta'ncha' nac Cesarea ē ū'tza' ixa'ncu'tun a'ntza' palaj. ⁵ Cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit līmāpa'ksīn. Palh huā'mā' chī'xcu' tlahuani't tū jā tze, camālacsu'yutit a'ntza'.

⁶ Festo tachokolh nac Jerusalén xmān a'ktzayan o a'kcāuj quilhtamacuj ē a'mpālh nac Cesarea. Ixlīlakalī tahuī'lh jā ixtlahuacan justicia. Māta'satīnīni'lh Pablo. ⁷ A'cxni' milh Pablo, talīstā'i'lh israelitas tī ixtamīnī'ta'ncha' nac Jerusalén. Lhūhua' laka'tla' ixtalīmālacsu'yū. Jā tū ixtamālectzeyī. ⁸ Pablo ixtamāktāya ē huanli:

—Quit jā tū ictlahuani'nī't ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū ictlahuani'nī't xaka'tla' templo nūn xamāpa'ksīni' nac Roma tī huanican César.

⁹ Festo ixcātlahuani'cu'tun israelitas a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' līkelhasqui'nīlh Pablo:

—¿Pīncu'tuna' nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' nauptzāna'nīni'ca'na' na quilacatīn?

¹⁰ Pablo kelhtīni'lh:

—Quilākelhasqui'nīmā'nauj nac pūchihuīn tū māpa'ksī César. Chuntza' xatze. Quit jā tū tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze. Huā'mā' hui'x ca'tzīya'.

¹¹ Palh quit ictlahuani't tū naquilīmāknīcan, caquimāknīca. Palh jā ixlīcāna' tū quintaputzāna'nī, jāla tī quintimācāmāstā'lh chī ū'tunu'n. Icsqui'ni' César caquimputzāna'nīlh.

¹² Festo cātā'chihuīna'nli ixmāktāyana'nīn ē palaj tunca xla' huanilh Pablo:

—Hui'x squi'nī'ta' César ixputzāna'nīn. Ū'tza' nalīlakpina' César.

Pablo na ixlacatīn rey Agripa

¹³ Ā'līstān ē jā a'klhūhua' quilhtamacuj rey Agripa ē Berenice, ixpuscāt rey, talakchā'lh Festo nac Cesarea.

¹⁴ A'ntza' tatchokolh a'klhūhua' quilhtamacuj. Festo tā'chihuīna'lh rey ixpālacata Pablo ē huanli:

—Huā'tzā' tachī'nī't chā'tin chī'xcu' tī tachī'n makxtekli Félix. ¹⁵ A'cxni' quit icquīlalh nac Jerusalén, tamālacsu'yulh na quilacatīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Quintasqui'ni'lh quit ca'icmāmaknīnīni'lh. ¹⁶ Quit iccākelhtīlh, chuntza' chī ixlīmāpa'ksīnca'n romanos, xla' jā līsmānī namāknīcan chā'tin palh jā pūla natā'lacāxla nac cā'lacan tī mālacsu'yumā'lh. ¹⁷ A'cxni' tachīlh xlaca'n huā'tzā', quit jā ic-tanajīlh. Ixlīlakalī ictahuī'lh jā tlahuacan justicia. Icmāta'satīnīni'lh tachī'n Pablo. ¹⁸ A'cxni' tatāyalh tī ixtalīmālacsu'yuni', jā tamālacsu'yulh chī quit xa'icpuhuan. ¹⁹ Tū ixtahuan xmān ixpālacata tū ta'a'ka'tī xlaca'n ē ixpālacata chā'tin tī ixtacu'huīni' Jesús tī nīlh. Pablo huan xla' lakahuan. ²⁰ Quit jāla xa'icputzāna'nī huā'mā', ē ū'tza' iclīkelhasqui'nīlh Pablo palh a'ncu'tun nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' nauptzāna'nīcan. ²¹ A'cxni' Pablo squi'nli caputzāna'nīlh César, xamāpa'ksīni' nac Roma, quit icmāpa'ksīni'lh cāchokolh tachī'n hasta a'cxni' quit tzē na'iclakmacā'n César.

²² Agripa huanilh Festo:

—Nā quit ickexmatni'cu'tun ixtachihuīn huā'mā' chi'xcu'.

Kelhtīca:

—Lakalī nakexpa'ta'.

²³ Ixlīlakalī Agripa ē Berenice tamilh tzej tacāxyāna'lh. Tatanūlh nac pūtastokni' ē nā tatanūkō'lh xanapuxcu'nu' tropa ē xalaka'tla' chi'xcuhuīn. Festo mā-ta'satīnīnī'lh Pablo. ²⁴ Festo huanli:

—Rey Agripa ē milīpō'ktuca'n tī takēstoknī'ta'ntit huā'tzā', hui'xina'n laktzī'nā'tit huā'yālh chi'xcu' Pablo. Quintasqui'ni'lh, ixpālacata huā'mā' chi'xcu', lhūhua' israelitas xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n huā'tzā' nac Cesarea. Palha' tahananli canīlh. ²⁵ Quit icpuhuan jā tū tlahuanī't ixpālacata tzē namaknīcan. Xla' squi'ni'lh xamāpa'ksīni' César caputzāna'nīlh. Ū'tza' quit iclīlacpuhuanli na'iclakmacā'n César. ²⁶ Quit jā tū ica'kālī tū ixlacasqui'nca na'ictzo'knun ixpālacata tzamā' chi'xcu'. Ū'tza' iclīlīmin na milacatīnca'n hui'xina'n. Ā'chulā' iclīmincu'tun na milacatīn hui'x, rey Agripa, ixpālacata nakelhasqui'nī'ya'. Chuntza' quit na'icca'tzī tū na'ictzo'ka. ²⁷ ¿Chī quit na'iclīmacā'n chā'tin tachī'n palh jā icca'tzī chī putzāna'nīcan?

Pablo tamaktāyalh na ixlalatīn rey Agripa

26 Agripa huanilh Pablo:

—Chuhua'j tzē natamaktāya'ya'.

Pablo tamacayāhualh ē tzuculh tamaktāya ē huanli:

² —Rey Agripa, iclīpāxuhua ixpālacata quit na'icta-maktāya na milacatīn ixpālacata ixlīpō'ktu tū quintalīmālacsu'yu israelitas. ³ Hui'x lakapasa' ixlīpō'ktu chī quintahui'latca'n quina'n israelitas ē nā tū iclīlīhuanimā'nauj. Ū'tza' iclīsqui'ni'yān caquinkexpa'tni' līlacatejtin.

Pablo cāhuanilh chī ixlīlatlā'huan a'cxni' jāna'j ixa'ka't'

⁴ Ixlīpō'ktuca'n israelitas taca'tzīkō', a'cxni' quilīka'hua'chacus xa'icuanī't, chī xa'iclīlatlā'huan nac Jerusalén ē na ixlacpu'na'itātca'n. ⁵ Xlaca'n taca'tzī ē, palh tahuancu'tun, tzē natalīmāsu'yu makāstza' quit fariseo xa'icuanī't. Fariseos, xlaca'n taka'lhī ixlīmāpa'ksīnca'n ā'chulā' xapalha' ē jā ixlīpō'ktuca'n tī tamakstāla chī israelitas. ⁶ Chuhua'j quinkelhasqui'nīmā'ca ixpālacata quit ica'ka't' Dios nacāmāla-castālancuanī nīnī'n chuntza' chī Dios cāhuanilh quina-papana'ca'n. ⁷ Quina'n, israelitas, ī'xū'nātā'natna'ca'n kelhacāujtu' lītā'timīn tī ixka'hua'chan Israel ix-tahuanī't. Quilīpō'ktuca'n ica'ka't'ni'yāuj Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' iclīlaktaquilhpūtayāuj Dios tzī'sa ē cā'cuhuīni'. Icuaniyān, rey Agripa, nā quit ica'ka't'ni' Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' quintalīmālacsu'yu israelitas. ⁸ ¿Tū ixpālacata hui'xina'n jā a'kā'tyā'tit Dios tzē namālacastālancuanī nīnī'n?

Pablo cāhuanilh chī ixcāputzatokoce tī ixta'a'ka't'

⁹ Xapūla quit xa'icpuhuan lhūhua' catūhuālh xa'iccāt-lahuani'lh tī ixtastālani' Jesús xala' nac Nazaret.

¹⁰ Chuntza' ictlahualh nac Jerusalén. Xanapuxcu'nu' pālejni' quintamaxquī'lh līmāpa'ksīn. Chuntza' xa'ic-cāmānū nac pūlāchī'n lhūhua' tī ixtastālani' Jesús. Nā quit xa'iclīca'tzī a'cxni' ixcāmāknīcan. ¹¹ Maklhūhua' quit xa'iccāmākapātīnīn ē chuntza' quit xa'iccāmā-makxtekēcu'tun chī ixta'a'ka't'ni'nī't Jesús. Chuntza' xa'ictlahua quit na ixlīpō'ktu ixtemploca'n israelitas. Ix-quintamakasītzī ē xa'iccāputzatokoce hasta na ix-cā'lacchicni'ca'n makatiyātīn.

Pablo cāhuanilh chī tzuculh tapa'ksīni' Cristo

Hch. 9:1-19; 22:6-16

¹² Ū'tza' xa'iclī'a'mā'lh nac Damasco. Xanapuxcu'nu' pālejni' ixquintamaxquī'nī't līmāpa'ksīn ē tala-casqui'nīn ē ū'tza' tzē xa'iccālīputzatokoce. ¹³ Na'icuaniyān hui'x, rey, tū quina'kspulalh. Chī tas-tu'nūt ixuanī't xa'ictlā'huantēlha, quit iclaktzī'lh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn. Xla' ā'chulā' xkaka ē jā chī'chini'. Quilītamacstī'līlh quit ē nā tī ixquin-tatā'a'mā'nal. ¹⁴ Quilīpō'ktuca'n ica'kā'uj nac tī'ya't. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh ixtachihuīn hebreo: "Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputza-tokokeya'? Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chi lakatin cahuāyuj a'cxni' chī'nta qui'hui' tū līt-lakalē'nca'n." ¹⁵ Quit icuanli: "¿Tīchu hui'x, Chī'xcu'?" Mā-pa'ksīni' quihuanilh: "Quit Jesús tī hui'x putzatokokeya'." ¹⁶ Catā'kaqui' ē catāya'. Quit ictasu'yuni'mā'n hui'x. Quit iclacsacnī'ta'n ē naquintā'scuja ē nacāhuani'ya' ā'makapitzīn chī iclītasu'yuni'n ē chī na'iclītasu'yu-nī'yān. ¹⁷ Na'icmakapūtaxtūyān tī israelitas ē nā tī jā israelitas jā na'icmacā'nān. ¹⁸ Na'iccāmacā'ni'yān ixpālacata nā xlaca'n natalacahuāna'n ē natataxtu jā cā'puc-sua' ē chuntza' natalatā'kchoko nac taxkaket ē na-ta'a'kapūtaxtu na ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni' ē nastālani' Dios. Quit na'iccāmacā'ni'yān naquinta'a'ka't'ni' quit ē chuntza' ixcuentaca'n nacāmāspūtūnu'ni'can ē nā xla-ca'n nacātlahuacan lactze chī ixlīpō'ktuca'n tī quin-ta'a'ka't'ni' quit." Chuntza' quihuanilh Māpa'ksīni' Jesús.

Pablo kexmatni'lh Māpa'ksīni' Jesús

¹⁹ Ū'tza' huā'mā' icuaniyān, rey Agripa. Quit ickex-matni'lh tū quihuanilh Māpa'ksīni' xala' nac a'kapūn a'cxni' quintasu'yuni'lh. ²⁰ Quit xapūla iccā'a'kchihuī-na'ni'lh xalanī'n nac Damasco ē ā'līstān xalanī'n nac Jerusalén ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Judea. Nā xa'iccāhuani tī jā israelitas: "Calakpalī'tit mintalacapās-tacni'ca'n ē castālani'tit Dios ē chuntza' catahui'la'tit chī tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n." Chuntza' xa'ic-cāhuani. ²¹ Ū'tza' quintalīchi'palh israelitas xaka'tla' nac templo ē ixquintamāknīcu'tun. ²² Hasta chuhua'j Dios quimaktāyanī't. Ū'tza' iccālīhuanicus ixtachihuīn Dios ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī xalaka'tla' ē tī jā xala-ka'tla'. Xmān iclīchihuīna'n tū māsu'yulh Moisés makāstza' ē tū tahananli a'kchihuīna'nī'n na'a'kspula. ²³ Xlaca'n tahananli ixlacasqui'nca napātīnī'n Cristo ē nanī ē ū'tza' tī xapūla nalacastālancuana'n, ē chuntza' nacāmāca'tzīnīcan tū ixlīcāna' tī israelitas ē nā tī jā israelitas.

Pablo ixmā'a'ka'tī'nīcu'tun Agripa

²⁴ Chuntza' Pablo lītamakāyālh. Festo huanli palha': —Hui'x chuya'ya', Pablo! Lhūhua' sca'tnī'ta'. Ū'tza' lī-makachuya'yān.

²⁵ Pablo kelhtīnī'lh:

—Quit jā icchuya, Festo. Quit ixlīcāna' tū icuan. ²⁶ Rey Agripa nā xla' lakapasa huā'mā'. Ū'tza' iclīchihiuīna'n na ixlacatīn ē jā icmāxana'n. Quit tzej icca'tzī nā xla' ca'tzīkō' huā'mā'. Quit iclīchihiuīna'n tū jā tzē'k tlahua-canī't. ²⁷ Ē hui'x, rey Agripa, a'ka'tī'ya' tū tahuanli a'kchihiuīna'nī'n xalanī'n makāstza'? Quit icca'tzī a'ka'tī'ya'.

²⁸ Agripa huanilh Pablo:

—Puhua'na' palh ā'macstī'na'j tachihuīn naquilīmā'a'ka'tī'nī'ya'.

²⁹ Pablo huanli:

—Masqui macstī'na'j, o masqui lhūhua' tachihuīn, iclacasqui'n hui'x cala't hua'chi chī quit. Catalakō'lh hua'chi chī quit ixlīpō'ktuca'n tī quintakexmat-nī'mā'nal chuhua'j. Xmān jā cacāmacachī'ca hua'chi chī quit —huanli Pablo.

³⁰ Tatāyakō'lh ixlīpō'ktuca'n, rey ē gobernador ē Berenice ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'hui'lāna'lh. ³¹ Tatatam-pūxtulh lacapunchuna'j ē talāhuanilh:

—Huā'mā chi'xcu' jā tū tlahuanī't tū ixpālacata nalī-maknīcan o nalīchī'can.

³² Agripa huanilh Festo:

—Palh huā'mā' chi'xcu' jā ī'squi'nli naputzāna'nī César, quina'n tzē ixmakxtekui.

Macā'nca Pablo nac Roma

27 A'cxni' lacapāstacca naquincātamacā'nān nac Italia, Pablo ē ā'makapitzīn tachī'nī'n tamacamaxquī'lh chā'tin capitān tī ixuanican Julio. Xla' ixmā-pa'ksī batallón tū huanican Augusto. ² Ictojōuj a'ktin nac barco xala' nac Adramitio ē ica'uj. Huā'mā' barco ixtētaxtumā'lh nac makapitzīn cā'lacchicni' nac Asia jā ixpūjaxni' barco. Quincātā'a'n Aristarco xala' nac Tesalónica, a'ktin cā'lacchicni' nac Macedonia.

³ Ixlīlakalī icchā'uj nac Sidón jā ixpūjaxni' barco. Julio tzej ixtā'lālē'n Pablo ē makxtekli cālaka'lh ixamigo. Xla-ca'n tatlahuanī'lh tū ixmaclacasqui'n. ⁴ Ā'maktin ica'mpalauj nac barco. Ū'ni' palha' quincālāpāxtokni'. Ū'tza' iclītētaxtūj na ixpāxtūn Chipre a'ntza' jā pu'nahuī'lh macstī'na'j ti'ya't. A'ntza' jā'tza' palha' ix-quincāsno'kmā'n ū'ni'. ⁵ Ā'līstān icpū'a'uj barco lacatzuna'j na ixquilhtūn jā huanican Cilicia ē Panfilia. Icchā'uj nac Mira, a'ktin cā'lacchicni' nac estado Licia.

⁶ A'ntza' maclalh capitān a'ktin barco xala' nac Alejandro tū ixa'mā'lh nac Italia. Quincāmojōpalan ā'a'ktin nac barco. Ū'tza' icpū'a'mpalauj. ⁷ Xa'ica'mā'nauj līlacatzucu a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jicslīhua' iclīchā'uj ixlacatzuna'j Gnido. Ū'ni' quincāmāmakchuyīn ē ū'tza' iclītētaxtupalauj ixlacatzuna'j Salmón na ixpāxtūn Creta a'ntza' jā pu'nahuī'lh macstī'na'j ti'ya't. A'ntza' jā palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. ⁸ Jicslīhua' xa'ictētax-

tumā'nauj ixlacatzuna'j Creta. Icchā'uj nac Buenos Puertos, ixlacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Lasea.

⁹ Makās ictamakapalīuj ē ixmimā'lhtza' lonkni'. Ū'tza' ixlījicua'n can ixpū'a'n can barco. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ¹⁰ ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n, quit icpuhuan palh ā'chulā' na'a'nāuj, huī'lh tū naquincālani'yān ē lhūhua' namakasputāuj. Lhūhua' natza'nkāna'n: tzamā' barco ē tzamā' tacu'ca' ē nā quina'n nanīyāuj.

¹¹ Capitān jā kexmatni'lh Pablo. Cākexmatni'lh piloto ē ixtēcu' barco. ¹² A'ntza' jāla ixmakxtekcan barco a'cxni' ixlonknu'n. Ū'tza' ixlīlhūhua' talīhualh:

—Ca'a'uj ā'chulā'.

Ixtapuhuan palh tzē cahuālh ixtachā'lh nac Fenice, a'ktin cā'lacchicni' nac Creta. Nac Fenice jā ixpūjaxni' barco laca'a'huī'lh nac noroeste ē nac suroeste. A'ntza' ixtapuhuan ixtatachokolh a'cxni' ixlonknu'lh.

Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco

¹³ A'cxni' tzuculh ū'nun macstī'na'j nac sur, tapuhuampālh tzētza' nata'a'mpala. Tatzucupālh ta'a'n ē ixtatētaxtumā'nal ixlacatzuna'j Creta. ¹⁴ Palaj tunca milh a'ktin palha' ū'ni' tū ixuanican Nordeste. ¹⁵ Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco ē jā quincāmakxtekni' na'ica'nāuj jā xa'ica'ncu'tumā'nauj. Jātza' la tū ixtlahua-can. Calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁶ Ictētaxtūj na ixlacatzuna'j a'ktin pītza' ti'ya't tū ixuanican Claudia. A'ntza' jā'tza' palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. Jicslīhua' ic-sakacu'tūj pūtacutnu' tū xa'icsakalīmimā'nauj. ¹⁷ A'cxni' ixmojōcanī'ttza' pūtacutnu' nac barco, chā'xpāchī'ca barco. Ixtalījicua'n palhāsā' ixa'ksatāyālh nac cā'cucujnu' tū ixuanican Sirte. Ū'tza' talīmāyujūlh xalu'xu' barco tū ixlīsno'klē'n ū'ni'. Chuntza' calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁸ Ixlīlakalī xaxiyālh xcān ē ū'ni' palha' sno'kli barco. Ū'tza' tatzuculh talīmaka'n tacu'ca' nac mar. Chuntza' jā'tza' tzi'nca līhualh barco. ¹⁹ Ixlīlakalī huampala iclīmaka'uj quimacanca'n ixtamacatzucun tū ixtojōmā'lh nac barco. ²⁰ Lakma'j quilhtamacuj tētax-tulh ē jā iclaktzī'uj chi'chini' nūn sta'cu. Ū'ni' palha'cus ī'sno'kmā'lh barco. Ū'tza' jā'tza' xa'iclīca'tzīyāuj palh xa'iclaktaxtūj.

²¹ Lakma'jtza' jā xa'icuā'yanī'ta'uj. Pablo tāyālh na ixlacpu'na'ītātca'n ē huanli:

—Chi'xcuhuī'n, ixquilākexmatni'uj. Palh jā ixtax-tucha'uj nac Creta, jā tū ixquincā'a'kspulan huā'mā' lījicua' ē jā tū ixtimakasputui. ²² Chuhua'j, jā calīpuhua'ntit. Hui'xina'n jā tī chā'tin catinīlh, masqui casputli tzamā' barco. ²³ Tzamā' huā' kōtan tzī'sa quit quintasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Huā'mā' Dios ū'tza' tī quimāpa'ksī ē tī ictā'scuja. ²⁴ Ángel quihuanilh: “Hui'x, Pablo, jā caji'cuanti. Ix-lacasqui'nca hui'x nalakpina' César. Milīpālacata, Dios nacāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tojōmā'nac nac barco.” Chuntza' quihuanilh. ²⁵ Chuhua'j, chi'xcuhuī'n, jā calīpuhua'ntit. Quit iclīpāhuan Dios. Quit icuan chuntza' nala chī quihuanica. ²⁶ Ixlacasqui'nca nachā'nāuj jā pu'nahuī'lh macstī'na'j ti'ya't —huanli Pablo.

²⁷ A'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ixlanī't palha' ū'ni'. Hua'chi i'tāt tzi'sa barco calhāxcuahuālh ixlē'n xaxiyālh xcān jā huanican Adria. Marineros tapuhuanli palhāsā' ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac a'ktin ti'ya't. ²⁸ Talhcālh ixlīpūlh mā'n xcān ē pu'xamacāujchāxan metro ixuanī't. Lacapunchuna'j huampala talhcāpālh ē xmāntza' pu'xamatojon metro ixuanī't. ²⁹ Ixtajicua'n palhāsā' ixtalaknūlh barco nac cā'chihuixni'. Ū'tza' talīmojōlh nac xcān a'ktā'ti' xalactzinca līcā'n xala' na ixchakēn barco ē chuntza' tzē talīyāhualh barco. Taka'lhīlh hasta a'cxni' xkakah. ³⁰ Marineros ixtamāyujūmā'nalh pūtacutnu'. Ixtatasu'yu chī ixtamojōmā'nampālh nac xcān xalactzinca līcā'n xala' na ixquini' barco tū nalītāya barco. Xmān ta'a'kskāhuī'nīlh. Ixtapūtzā'lacu'tun nac pūtacutnu'. ³¹ Pablo cāhuanīlh capitān ē tropas:

—Palh tzamā' chi'xcu'huī'n jā natatachoko nac barco, hui'xina'n jātza' la cati'a'kapūtaxtutit.

³² Palaj tunca tropas tacā'tu'cxli lāsu' tū tapūmāyujūlh pūtacutnu'. Tamacamincha' nac xcān.

³³ A'cxni' t'xkakamā'lh tza', Pablo cāhuanīlh ixlīpō'ktuca'n catahuā'yālh macsti'na'j. Cāhuanīlh:

—Ka'lh tza' a'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ē jā huā'ya'nī'ta'ntit ē jā lhtatani'ta'ntit. ³⁴ Iccāhuaniyān cahuā'ya'ntit ē chuntza' tli'huī'qui nahuanā'tit. Nūn chā'tin hui'xina'n catimakasputtit nūn kentin miya'jca'n.

³⁵ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Pablo tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ē che'kelh ē tzuculh huā'yan. ³⁶ Ixlīpō'ktuca'n jā tza' ixtalīpuhuan ē nā tahuā'yālh. ³⁷ Quina'n quilīpō'ktuca'n a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xamacāujchāxan tī xa'ictojōmā'nauj nac barco. ³⁸ A'cxni' ixtahuā'yanī'ttza', tamaka'lh trigo nac mar ē chuntza' jātza' ixtzincan barco.

Barco laclalh

³⁹ A'cxni' xkakah, marineros jā ixtalapakapasna'n tza-mā' nac ti'ya't. Talaktzī'lh jā ixquīpātanūnī't mar ē ixka'lhī cucuj. Titapuhualh palh tzē cahuālh ixtamālacatzuna'jīlh a'ntza' barco. ⁴⁰ Tacā'tu'cxli lāsu' ē chuntza' tachokolh nac mar xalactzinca līcā'n ē chuntza' tzē tasakā'līlh barco. Taxla'jalh xalāsu' ixlīkosnu' barco. Tamakyāhualh lu'xu' xala' ixquini' barco ē chuntza' natantancslē'n ū'ni'. Barco tzuculh a'n nac ti'ya't. ⁴¹ Talaknūlh nac cā'cucujnu'. Ixquini' barco a'ksātāyālh ē jātza' la tasakā'līlh. Ixlīsnū'n xcān mālakuanīlh ixchakēn barco. ⁴² Tropas ixtamaknīcu'tun tachī'nī'n ē chuntza' nūn chā'tin natasuāyanatacuta nac mar ē chuntza' tzē natatzā'la. ⁴³ Capitān ixmakapūtaxtūcu'tun Pablo. Ū'tza' jā līmakxtekli nacāmāknīcan. Cāmāpa'ksīlh tī tzē ixtasuāyanan xapūla catatojōlh nac xcān ē cata'a'lh nac ti'ya't. ⁴⁴ Māpa'ksīni'lh makapitzīn catapūtacutli lhta'ca'la' ē makapitzīn catapūtacutli xalacpītzun barco. Chuntza' tātacutkō'lh nac xcān ē ta'a'kapūtaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n.

Pablo nac Malta

28 A'cxni' xa'ica'kapūtaxtunī'ta'ujtza', icca'tzīuj pītzuna'j ti'ya't tū ixuanican Malta. ² Xalanī'n a'ntza' quincātalakalhu'manni'. Ixlamā'lh xcān ē ixlonknu'n. Tahui'līlh macscut. Quincātahuanin ca'ic-skō'nui. ³ Pablo putzalh makxpātin qui'hui'. A'cxni' ixmāpūcu'tumā'lh nac macscut, taxtuchi lakatin lūhua' tzā'latēlha nac macscut ē macaxcalh Pablo. ⁴ A'cxni' xalanī'n nac Malta talaktzī'lh lūhua' chī ixlaknūhua'ca'lh na ixmacan Pablo, talāhuanīlh:

—Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' maknīni'nī't. Masqui a'kapūtaxtulh nac mar, ixlacasqui'nca nanī ē chuntza' nalixokoni' Dios.

⁵ Pablo tincxma'lh lūhua' nac macscut ē jā tū lani'lh. ⁶ Xlaca'n ixtapuhuan palh ixcu'ni'lh jā t'xcanī't lūhua' o palh ixa'kā'lh ē ixnīlh. Naj tunca taka'lhīlh. A'cxni' talaktzī'lh jā tū lani'lh, ē tapuhuampālh ē talāhuanīlh:

—Ū'tza' chā'tin dios huā'mā' chi'xcu'.

⁷ Lacatzuna'j ixuī'lh ixti'ya't xapuxcu' chi'xcu' xala' nac Malta. Xla' ixuanican Publio. Ū'tza' quincāhui'līn na ixchic a'ktu'tun quilhtamacuj ē lūhua' quincātlahuani'n tū tze. ⁸ Ixtāta' Publio ixmā'lh nac tama' ē ixmacscutla ē ixka'lhni'tantin. Pablo laka'lh ē orarlīlh ē hui'līni'lh ixmacan ē mātzeyīlh. ⁹ A'cxni' mātzeyīlh, tamīlh ā'makapitzīn huampala ta'jatatlānī'n tī ixtahui'lāna'lh nac Malta. Nā cāmātzeyīca. ¹⁰ Lūhua' talakalhu'mān quincātatlahuani'n. A'cxni' ictaxtūj, ū'tunu'n tamānūlh nac barco tū na'icmaclacasquī'nāuj.

Pablo chā'lh nac Roma

¹¹ Ixlī'a'ktu'tun mālhcuyu' icpū'a'uj a'ktin barco tū ixtachokonī't na ixlacatzuna'j Malta ixlīpō'ktu cā'lonkni'. Barco xla' xala' nac cā'lacchicni' Alejandría.

Ixyāhuani'canī't nac barco ixlīlakapascan tū a'ktu' ídolo tū ixuanican Cástor ē Pólux. ¹² Iccā'uj nac Siracusa ē a'ntza' ictētahuī'lauj tu'tuma'j. ¹³ A'ntza' ictaxtūj ē jāla lacatza'j ica'uj. Ā'līstān icchā'uj nac Regio. Ixlīlakalī lalh ū'ni' nac sur. Ixlītu'ma'j icchā'uj nac Puteoli. ¹⁴ A'ntza' iccātā'lāpāxtokui ā'makapitzīn tā'timīn. Xlaca'n quincātahuanin ca'iccātā'tachokouj a'ntza' a'ktojon quilhtamacuj. Ā'līstān ictaxtupalauj na'ica'nāuj nac Roma.

¹⁵ Ixcāmāca'tzīnicanī'ttza' tā'timīn nac Roma palh na'ic-chā'nāuj. Xlaca'n tataxtulh ē tamīlh hasta nac lītamāuj Apio ē nā jā huanican Tres Tabernas. A'ntza' iclāpāxtokui nac tej. A'cxni' cālaktzī'lh Pablo maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē ka'lhīlh tapāxuhuān. ¹⁶ A'cxni' icchā'uj nac Roma, capitān cāmācamaxquī'lh tachī'nī'n xapuxcu' maktaka'lhna'. Pablo makxtekca natachoko ixlīmān ē chā'tin tropa ixmaktaka'lhna.

Pablo a'kchihuīna'nli nac Roma

¹⁷ Ixlītu'tuma'j Pablo cāmāta'satīnīni'lh xanapuxcu'nu' israelitas nac Roma. A'cxni' talakminkō'lh, Pablo cāhuanīlh:

—Chi'xcuhuī'n israelitas, quit jā tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze nūn ixtahui'latca'n quinatāta'na'ca'n. Masqui jā tū ictlahuani't tū jā tze, quimacamāstā'ca hua'chi chā'tin tachī'n na ixlīmāpa'ksīnca'n romanos nac Jerusalén. ¹⁸ Romanos quintakelhasqui'nīlh ē jā tū tamaclalh tū tzē naquilīmaknīcan. Ū'tza' ixqintalī-makxteku'tun. ¹⁹ Israelitas jā talacasqui'nli naquimakxtekan. Ū'tza' iclīsqui'nli quit caquinkelhasqui'nīca na ixlacatīn César, masqui jā iccāmālac-su'yu xalanī'n na quincā'lacchicni'. ²⁰ Ū'tza' iccālīmā-ta'satīnīnī'ta'n hui'xina'n. Xa'iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ē xa'iccātā'chihuīna'ncu'tunān. Israelitas ta'a'ka'ī' nacāmālacastālancuanīcan nīnī'n. Nā quit chuntza' ica'ka'ī'. Ū'tza' quilīmacatūpīxchī'canī't.

²¹ Xanapuxcu'nu' israelitas tahuanihlh:

—Xalanī'n nac Judea jā tamacamīnī't ca'psnap mimpālacata. Israelitas, tī tamincha' nac Judea, jā tū quincātahuanīnī'ta'n mimpālacata. ²² Iclacasqui'nāuj caquilāhuaniuj tū hui'x puhua'na'. Icca'tzīyāuj chī calhāxcuhuālh huancan jā tze huā'mā' secta —huanica Pablo.

²³ Tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsaccanī't, ixlhūhua'ca'n tamīlh nac chic jā ixtachoko Pablo. Pablo tzuculh tzi'saj cālītā'kelhachihuīna'n chī māpa'ksīni'n Dios. Cātā'chihuīna'nli hasta jā tzi'suanli. Cālītā'chihuīna'nli tū huan ixtachihuīn Dios ixpālacata Jesús jā tazo'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē jā huanican profetas. Chuntza' Pablo cāmā'a'ka'ī'nīcu'tunli ixpālacata Jesús. ²⁴ Makapitzīn ixta'a'ka'ī'mā'nalh ē ā'makapitzīn

jā ta'a'ka'ī'lh. ²⁵ Chuntza' jā a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n ixtahuanī't. Tatzuculh ta'a'n. A'cxni' jāna'j ixtataxtu, Pablo cāhuanīlh:

—Espīritu Santo huanli tū ixlīcāna' a'cxni' māchi-huīnīlh a'kchihuīna' Isaías. Chuntza' cāhuanīlh quina-papana'ca'n:

²⁶ Capit ē cacāhua'ni' huā'mā' tachi'xcuhuī't: Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ē jā catīca'tzītī tū huanīcu'tun;

nalaktzī'nā'tit ē jā cuenta catītlahua'tit tū laktzī'nā'tit.

²⁷ Jā tū tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n huā'mā' tachi'xcuhuī't.

Ixa'ka'xko'lhca'n jā tzej talīkexmata.

Ixlakastapunca'n jā talīlaktzī'n.

Jā talaktzī'ncu'tun ē jā takexmatcu'tun.

Jā taca'tzī tū huanīcu'tun.

Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n ē chuntza' quit tzē na'iccāmātzeyī.

²⁸ Pablo ā'chulā' ixchihuīna'n ē cāhuanīlh:

—Caca'tzītī tū hui'xina'n huā'mā': Tī jā israelitas cāmā-ca'tzīnīcanī'ttza' chī Dios makapūtāxtūnu'n. Xlaca'n natakexmata.

²⁹ A'cxni' Pablo ixuanī'ttza' huā'mā', israelitas ta'a'lh ē ixtalīkelhachihuīna'ntēlha.

³⁰ Pablo a'ntza' tachokolh a'ktu' cā'ta nac chic jā ixsācua'nī't. Ixcāmamakaktīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ixtalakmin. ³¹ Ixcāhuani chī Dios māpa'ksīni'n. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo na ixlacatīnca'n ē jā tī chā'tin ixmāmakchuyī.

Romanos

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

1 Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit ic-tā'scuja Jesucristo. Dios quilihui'lilh quilī'apóstol. Quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnī'lh.

² Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios, jā huanican profetas, chī Dios huanli tū na'a'kspula. ³ Tatzō'kni' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo xla' ī'xū'nātā'nat rey David. ⁴ Nā Jesucristo, nā xla' ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo lacastālanacuana'nli ē chuntza' līmāsu'yu xla' ī'Ska'ta' Dios ē ka'lhī lītlī'hui'qui. Xla' chuntza' chī Dios ixlītze. ⁵ Cristo quilakalhu'manli ē quilihui'lilh quilī'apóstol ixpālacata ū'tza' ixlīmāpa'ksīn Dios. Xla' lacasqui'n na'icmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' xla'ca'n tzē nata'a'ka'īni' Jesucristo ē tzē nataxematni' Dios. Chuntza' Jesucristo nalakachi'xcuhuī'can. ⁶ Nā chuntza' hui'xina'n xalanī'n nac Roma. Dios cā-ta'satīnī'ta'n ē chuntza' tapa'ksīni'yā'tittza' Jesucristo.

⁷ Quit iccātzo'knuni'yān milīpō'ktuca'n xalanī'n nac Roma tī Dios cāpāxquī'yān ē cāta'satīnī'ta'n ē ū'tza' līlī-taxtuyā'tit ixtachi'xcuhuī't Dios. Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Dios tī quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacāmaxquī'n tze latamat.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

⁸ Pūla icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata Jesucristo, ixpālacata hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'tit. Calhāxcuhuālh līchihuīna'ncan hui'xina'n chī tzej a'ka'ī'yā'tit. ⁹ Dios ca'tzī palh ixlīcāna' tū na'iccāhuaniyān. Xla' ū'tza' tī iclītā'scuja ixlīpō'ktu quilīstacna', ixpālacata quit icmāsu'yu xatze tachihuīn ixa' ī'Ska'ta' Dios. Dios ca'tzī palh pō'ktu quilhtamacuj iccālacapāstacān hui'xina'n a'cxni' icorarla. ¹⁰ Quit icsqui'ni' Dios tzē na'iccāla-ka'nāchā'n hui'xina'n palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Quit iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ixpālacata iccāmasu'yuni'cu'tunān tū quimāca'tzīnīlh Espīritu Santo. Chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. ¹² Chuntza' tzē nalāmaktāyāyāj chā'tunu' chī a'ka'ī'yāyāj.

¹³ Quit iclacasqui'n caca'tzītīt hui'xina'n, tā'timīn, maklhūhua' xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n. Jā ica'nī'ta'ncha' ixpālacata jālanā'j ica'ncha'. Quit iccāmaktāyacu'tunān ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'nānī't ā'lacatin jā iccāmasu'yuni'nī't ixtachihuīn Dios tī jā israelitas. ¹⁴ Ix-lacasqui'nca na'icmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Ixlacasqui'nca na'icmāsu'yuni' tī catīx-

cuhuālh tachi'xcuhuī't ē nā tī jā catīxcuhuālh tachi'xcuhuī't, ē tī taca'tzī ē nā tī jā taca'tzī. ¹⁵ Chuntza' iccāmasu'yuni'cu'tunān chī lī'a'kapūtaxtucan hui'xina'n xalanī'n nac Roma.

A'kapūtaxtucan a'cxni' a'ka'ī'can xatze tachihuīn

¹⁶ Jā iclīmāxana'n icmāsu'yu xatze tachihuīn ixa' Jesucristo. A'cxni' māsu'yucan huā'mā' tachihuīn, Dios cāmā'a'kapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī talīpāhuan Dios, ixpālacata xla' ka'lhī lītlī'hui'qui. Pūla cāmāsu'yuni'ca tī israelitas ē ā'līstān tī jā israelitas. ¹⁷ Ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān chī Dios cāmāpānūni' ix-cuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī talīpāhuan Dios. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ix-cuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, xla'ca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n."

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talaclē'n

¹⁸ Ca'tzīyāj Dios hui'lacha' nac a'kapūn ē xla' nacā-makapātīnīn tī tatlhua tū jā tze. Xla'ca'n tatlhua'cu'tun tū jā tze, ē ū'tza' jā talīlacapāstaccu'tun tū ixlīcāna' ixa' Dios. ¹⁹ Xla'ca'n tzē nataca'tzī macsti'na'j chī Dios, chuntza' chī quilīpō'ktuca'n nā tzē ca'tzīyāj. Ū'tza' Dios cāmāsu'yuni'nī't. ²⁰ A'cxni' ixlītzucuni' cā'quilhtamacuj tachi'xcuhuī't talaktzī'n tū tlahuanī't Dios. Chuntza' tzē natalīca'tzī chī Dios. Masqui jāla talaktzī'n Dios, xla'ca'n taca'tzī huī'lh Dios ē xla' ka'lhī ixlītlī'hui'qui tū jā maktin catilakspūtli. Ū'tza' talīlē'n cuenta. ²¹ Masqui xla'ca'n taca'tzī Dios huī'lh, xla'ca'n jā talakachi'xcuhuī' chī ixlacasqui'nca nalakachi'xcuhuī'can. Jā tamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. Ā'chulā' talacapāstaca tū jā tze. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n jā tze taka'lhī. ²² Xla'ca'n tahuan lakskalalhna', ē ā'chulā' talalh xalac'hkēntin. ²³ Jā tamakapāxūcu'tun Dios tī pō'ktu quilhtamacuj huī'lh. Talaktaquilhpūta ídolos tū tatasu'yu chī chi'xcuhuī'n. Chi'xcuhuī'n, xla'ca'n natanīkō'. Nā xla'ca'n talaktaquilhpūta xtum ídolos xatamacanī'tlhua tū tatasu'yu hua'chi spūnī'n ē lūhua' ē animalh.

²⁴ Ū'tza' Dios cālīlakmaka'lh ē cālīmakxtekli natatlhua tū jā tze. Chuntza' talātlahuani' tū jā tze chuntza' chī ixtalacasqui'nīnca'n. ²⁵ Xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'cu'tun tū ixlīcāna' ixa' Dios; xmān ta'a'ka'ī'cu'tun a'ktin tā'ksa'nīn. Talakachi'xcuhuī' ē talaktaquilhpūta tū tlahuanī't Dios. Jā tamakapāxū tī ixlīcāna' Dios. Ū'tza' tī tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca ū'tza' namakapāxūyāj quilīpō'ktuca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²⁶ Ū'tza' Dios cālīmakxtekli natatlahua tū līmāxana' chuntza' chī tatlahuacu'tun. Chuntza' puscan jātza' taka'lhīcu'tun ixkōlu'ca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lal' chī ixlīpuscanca'n. Chuntza' talāt-lahuani' puscan tū līmāxana'. ²⁷ Nā chuntza' chī'xcu'huī'n. Jā taputza' ixcu'cāca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lal' chī ixlīchi'xcu'huī'nca'n. Chuntza' talāt-lahuani' chī'xcu'huī'n tū līmāxana'. Ū'tza' talīlacatāy'alh. ²⁸ Jā talacapāstaccu'tun tū i'xla' Dios, chuntza' Dios cālākmaka'lh ē cāmāxtekli natalacapāstaca tū jā tze. Ū'tza' talītlahua tū jā tze. ²⁹ Tatlahua kempāl'hu'hua' tū jā tze. Taputza' ixtā'lāpāxqui'nca'n. Tatlahua tū jā tze. Xlaca'n talālākca'tzani' tū taka'lhī ā'makapitzīn. Jā talak-tzī'ncu'tun ā'makapitzīn. Talālākca'tzani'. Tamaknīni'n. Talālīsītzī'ni'. Ta'a'kskāhuī'nin. Talālacpuhuani' tū jā tze ā'makapitzīn. Ta'a'ksa'nīni'n. ³⁰ Talīchi'huīna'n ā'makapitzīn tū jā tze, ē tasītzī'ni' Dios. Talacatāquī'nin. Ka'tla' tamakca'tzi'. Tahuani palh xlaca'n laka'tla'. Tapuhuan chī natalītlahua ā'chulā' tū jā tze. Jā takex-matni' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n. ³¹ Jā taca'tzī' tū xatze. Jā tamākentaxtū tū tahuani. Jā tapāxqui' ā'makapitzīn. Jā tamātza'nkēna'ni' ā'makapitzīn. Nūn ta-lakalhu'manīni'n. ³² Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua chuntza', xlaca'n nacāmākapātīnīncan. Chuntza' huanīt Dios. Masqui xlaca'n taca'tzī' huā'mā', jā tamāxteka tatlahua tū jā tze. Ā'chulā' tamālacpuhuani' ā'makapitzīn nā natatlahua tū jā tze.

Dios nacāputzāna'nī tachi'xcu'huī't

2 Palh chā'tin ixuanli ā'makapitzīn talaclē'n, chuntza' xa'cstu huanimā'ca ū'tza' laclē'n ixpālaca-ta nā xla' tlahua tū jā tze. ² Ca'tzīyāuj Dios nacāputzā-na'nī chī ixlīcāna' xlaca'n tī jā tze tū tatlahua. ³ Tī natahuan Dios nacāputzāna'nī ā'makapitzīn ixpālacata talaclē'n, nā xlaca'n nā nacāputzāna'nīncan ixpālacata xlaca'n nā taka'lhī ixcuentaca'n. ⁴ Masqui Dios quincālāk'alhu'manān, ē masqui jā palaj quincā-makapātīnīnān, xlaca'n jā takexmata. Hua'chi talakma-ka'n Dios chī cālīpātīmā'lh. Dios tzej lakalhu'manīni'n ixpālacata xla' lacasqui'n natalakpalī ixtalacapāstac-ni'ca'n xalanīn nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Xlaca'n xalīlacx-umpin. Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' ā'chulā' natalīxoko na ixlacatīn Dios a'cxni' Dios nacāputzāna'nī xlaca'n tī talaclē'n. ⁶ Dios naputzāna'nī chā'tunu' chuntza' chī tlahuanīt. ⁷ Nacāmāxqui' ixlata-matca'n tū jā catilakspu'tli xlaca'n tī tatlahua tū tze. Tat-lahua tū tze ixpālacata xlaca'n ta'a'ncu'tun nac a'kapūn, ē talacasqui'n Dios nacālaktzī'n lactze, ē taka'lhīcu'tun xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁸ Dios tamakasītzī' xlaca'n tī lacxumpin ē jā tat-lahuacu'tun ixtalacasqui'nīn Dios, ē xmān tat-lahuacu'tun tū jā tze. Dios nacāmākapātīnīn. ⁹ Nat-apātīni'n ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze. Natapātīni'n israelitas xapūla ē nā natapātīni'n tī jā israelitas. ¹⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū tze, Dios nacālaktzī'n lactze. Dios nacāmāxqui' tze latamat. Nata'a'n nac a'kapūn. Nā chuntza' xapūla nacā'a'kspula tī israelitas ē nā chuntza' nacā'a'kspula tī jā israelitas.

¹¹ Chuntza' nacā'a'kspula tī israelitas ē nā tī jā israeli-tas, ixpālacata Dios chu lacxim cālaktzī'n. ¹² Ixlīpō'ktu-ca'n tachi'xcu'huī't taka'lhī ixcuentaca'n. Makapitzīn xla-ca'n jā talakapasa līmāpa'ksīn tū Dios cāmāxqui'lh is-raelitas. Xlaca'n nacāputzāna'nīncan chuntza' chī taca'tzī' xlaca'n. Ā'makapitzīn talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlaca'n nacāputzāna'nīncan chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ¹³ Dios lactze cālaktzī'n xla'ca'n tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī taca'tzī' ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā takex-mat'cu'tun, xlaca'n jā tze cālaktzī'ncan. ¹⁴ Xlaca'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios, ē palh xlaca'n lacatejtin tahuī'lāna'lh chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n, chuntza' tatlahua chī ixlīmāpa'ksīn Dios masqui jā ta-lakapasa. Chuntza' lītasu'yu palh xlaca'n taca'tzī' tū tze ē tū jā tze. ¹⁵ Hua'chi ixtalakapasli ixlīmāpa'ksīn Dios, ixpālacata ixlīmāna'n taca'tzī' palh tze o palh jā tze tū tatlahuamā'nal. ¹⁶ Namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalīhui'lī Jesucristo naputzāna'n. Jesucristo nacāputzā-na'nī tachi'xcu'huī't ixpālacata ixcuentaca'n ē ixtala-capāstacni'ca'n tū jā tze tū lakatzē'k taca'tzī'. Ū'tza' icmāsu'yu a'cxni' ica'kchi'huīna'n xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo.

Israelitas ixtalīpāhuan līmāpa'ksīn tū maxqui'ca Moisés

¹⁷ Xlaca'n tī israelitas, xlaca'n ka'tla' talīmakca'tzī. Talīpāhuan līmāpa'ksīn tū Dios cāmāxqui'lh. Ka'tla' talī-makca'tzī ixcālacsacni't Dios. ¹⁸ Xlaca'n talakapasa ixta-lacasqui'nīn Dios. Cāmāsu'yuni'canī't huā'mā' līmā-pa'ksīn ē chuntza' tzētza' taca'tzī' tū tze ē tū jā tze. ¹⁹ Xlaca'n tapuhuan tzē natamāsu'yuni' tī jā tū talaka-pasa. Nā tapuhuan xlaca'n hua'chi tamāxkakēni'mā'nal tī talatlā'huan nac cā'pucsua'. ²⁰ Tapuhuan tzē tamāsu'yuni' tī xalac'hkēntin ē tī hua'chi lacstīn ixpālacata jāna'j tū taca'tzī. Talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Tapuhuan taca'tzī'tza' ixlīpō'ktu tū ixlīcāna' ē ixlīpō'ktu tū ca'tzīcan. ²¹ Xlaca'n tamāscatī ā'makapitzīn, ē jā tamākentaxtū tū tamāsu'yu. Tahuani ā'makapitzīn jā tze palh ka'lhāna'ncan, ē xlaca'n taka'lhāna'n. ²² Xlaca'n tahuani ā'makapitzīn jā tze palh taputza' ixtā'lāpāxqui'nca'n, ē xlaca'n taputza' ix-tā'lāpāxqui'nca'n. Xlaca'n talakmaka'n ídolos, ē xlaca'n taka'lhāna'n nac templo jā tahuī'lāna'lh ídolos. ²³ Xla-ca'n ka'tla' talīmakca'tzī cāmāxqui'canī't ixlīmāpa'ksīn Dios, ē xlaca'n jā takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' talīlakmaka'n Dios ā'makapitzīn. ²⁴ Chuntza' tat-zo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Hui'xina'n israelitas ā'chulā' līpinā'tit cuenta ixpālaca-ta talakmaka'n Dios ā'makapitzīn tī jā israelitas.

²⁵ Tze israelita huancan xmān palh natamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh jā tamākentaxtū, chuntza' jā tū līmacuan huancan israelitas. ²⁶ Xlaca'n tī jā israelitas, palh xlaca'n tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' Dios cālaktzī'n hua'chi israelitas. ²⁷ Palh xlaca'n tī jā is-raelitas tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' līta-su'yu hui'xina'n tī israelitas ka'lhī'yā'tit mīncuentaca'n, ixpālacata hui'xina'n jā mākentaxtūyā'tit huā'mā' līmā-pa'ksīn, masqui ka'lhī'yā'tit jā tatzo'kni'. ²⁸ Chā'tin jā catitaxtulh ixka'hua'cha Dios xmān ixpālacata chu'cu-

cani't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. ²⁹ Tī ixlīcāna' ixtachi'xcuhuī't Dios, ū'tunu'n tī talakpalīnī't ixtalacapistacni'ca'n. Chuntza' talakpalīnī't nā ixpūlacni'ca'n ē jā xmān na ixcacni'ca'n. Xlaca'n tī talakpalīnī't ixtalacapistacni'ca'n, Dios cālaktzī'n lactze masqui jā cālaktzī'ncu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

3 Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit palh jā tū ixtapalh huanca'n israelita ē palh jā tū ixtapalh chu'cucan. ² Quit icuan jā ixlīcāna'. Israelitas lhūhua' taka'lhī tū jā taka'lhī ā'makapitzīn. A'cxni' Dios cāmaxquī'lh tachi'xcuhuī't ixtachihuīn tū tatzo'kni', israelitas ū'tunu'n tī Dios cāmaxquī'lh ixtachihuīn. ³ Masqui ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'cu'tun palh ixlīcāna' tū huan Dios, Dios namākentaxtū tū huan. ⁴ Masqui ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ta'a'kskāhuī'nin, Dios namākentaxtū tū huan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Chuntza' lītasu'yu pō'ktu quilhtamacuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna'.

Nūn chā'tin tzē nahuan jā tze tū hua'na'. Chuntza' huanica Dios.

⁵ Palh quina'n natlahuayāuj tū jā tze, chuntza' ā'chulā' lītasu'yu palh Dios pō'ktu quilhtamacuj tlhua tū tze. Palhāsā' chā'tin nakelhasqui'nīni'n: "¿Tū ixpālacata naquincātamakapātīnīnān? Ixpālacata quincuentaca'n, ā'chulā' naca'tzīcan Dios ā'chulā' xatze. ¿Chā naquincātamakapātīnīnān ixpālacata tū māsu'yu Dios xatze?" Chuntza' tapuhuan tachi'xcuhuī't. ⁶ Jā tze talacapistaca. Palh Dios jā nacāmakapātīnīn xlaca'n tī talaclē'n, ¿chī nacālīputzāna'nī tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj?

⁷ Palhāsā' chā'tin nahuan: "Palh quintā'ksa'nīn māsu'yu Dios xatze, ixpālacata xla' jā maktin a'ksa'nīni'n, ¿chā naquilīmakapātīnīn Dios? Ixpālacata quincuenta ā'chulā' nalakachi'xcuhuī'can Dios." ⁸ Palh tze cahuālh huā'mā' talacapistacni', chuntza' tzē ixuanui: "Ā'chulā' catlahuāuj tū jā tze ē chuntza' ā'chulā' nalakachi'xcuhuī'can Dios." Jāla huanca'n huā'mā' tachi'huīn. Makapitzīn tahuan quit chuntza' icmāsu'yu. Jā ixlīcāna'. Dios nacāmakapātīnīn tī tahuan chuntza'.

Nūn chā'tin tī jā laclē'n

⁹ Jāla huanāuj israelitas ā'chulā' lactze. Icuani'ttza' kēxim jāla tamakxteka tū jā tze, xlaca'n tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ¹⁰ Nā huā'mā' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios huan:

Nūn chā'tin tī tze.

¹¹ Nūn chā'tin tī kexmata tū i'xla' Dios.

Nūn chā'tin tī lacapistaccu'tun Dios.

¹² Ixlīpō'ktuca'n tatamakātīni'lh Dios.

Talaclakō'lh ixlīpō'ktuca'n.

Nūn tī chā'tin tlhua tū tze.

¹³ A'cxni' tatakelpitzi, hua'chi mālaquī'can a'ktin pūtā'cnūn jā tojōmālh' nīn, ixpālacata jā tze chī tachi'huīna'n.

Ta'a'kskāhuī'nin ē ta'a'ksa'nīni'n.

Ixtachihuīnca'n tū taxtu na ixquilhni'ca'n hua'chi ixlīcu'chu lūhua' tū xcana'n.

¹⁴ Taquiclhaktzī'n ā'makapitzīn.

¹⁵ Masqui jā tū ixpālacata, palaj tunca tamaknīni'n.

¹⁶ A'ntza' jā talatā'kchoko xlaca'n tamālakspūtūnu'n ē tamālakalīpuhuanīni'n.

¹⁷ Jā taca'tzī chī tze natalīlatama.

¹⁸ Nūn talacapistaca natalakachi'xcuhuī' Dios.

¹⁹ Quina'n ca'tzīyāuj tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, ū'tza' cāhuani xlaca'n tī cāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n talaclē'n na ixlacatīn Dios. Nūn chā'tin tzē catihuanli palh jā laclē'n. ²⁰ Nūn chā'tin mākentaxtūkō'nī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Ū'tza' jā tī chā'tin lītasu'yu palh tze na ixlacatīn Dios. Ixlīmāpa'ksīn Dios xmān tzē naquincāmāsu'yuni'yān palh quina'n ka'lhīyāuj quincuentaca'n.

Ta'a'kapūtaxtu xlaca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo

²¹ Chuhua'j ca'tzīyāuj Dios jā catimāpānūni'lh ixcuenta chā'tin chi'xcu' tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Xtum chī Dios cālīmāpānūni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. ²² Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Catīxcuhuālh tī a'ka'ī'ni' Jesucristo, ū'tza' Dios namakapūtaxtū palh xla' israelita ē palh jā israelita. ²³ Quilīpō'ktuca'n tlhuanī'ta'uj tū jā tze. Nūn chā'tin tī līlācatejtin latā'kchoko chuntza' chī Dios lacasqui'n. ²⁴ Dios lakalhu'manīni'n. Cristo Jesús xokolh quincuentaca'n. Chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. ²⁵ Chī ixtalacasqui'nīn Dios, Jesucristo xtokohua'ca'ca. Xla' nīlh ē chuntza' xla' xapakō'lh ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu Dios pō'ktu tze tū tlhua. A'cxni' jāna'j ixnī Cristo, Dios iccālīpātī chī ixtlahuacan tū jā tze. ²⁶ Chuhua'j Cristo nīnī't ē cāmāpānūni'nī't ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu ū'tza' Dios tlhua tū tze.

²⁷ Jā tī tī ka'tla' nalīmakca'tzī na ixlacatīn Dios. Palh chā'tin cahuālh ixmākentaxtūkō'lh ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' tzē ka'tla' ixlīmakca'tzīlh. Jāla ka'tla' makca'tzīyāuj, ixpālacata Cristo ū'tza' tī quincāmākapūtaxtūnī'ta'n ixpālacata līpāhuanāuj xla'. ²⁸ Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ixpālacata a'ka'ī'yāuj Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ē masqui quina'n jā mākentaxtūkō'nī'ta'uj ixlīmāpa'ksīn.

²⁹ Ixlacstīn Dios, xlaca'n jā xmān israelitas. Nā xlaca'n tī jā israelitas nā xlaca'n ixlacstīn Dios. ³⁰ Dios xmān chā'tin. Xla' cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā ū'tza'. ³¹ Jā māpānūmā'nauj ixlīmāpa'ksīn Dios. A'ka'ī'yāujtza' Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ā'chulā' tzej natlahuayāuj tū tze chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios.

Abraham ixlīpāhuan Dios

4 Chuhua'j na'iclīchihuīna'n Abraham, quimpapca'n quina'n israelitas. ¿Chī līmātzā'nkēna'ni'ca ixcuenta? ² Palh Abraham tzē ixmākentaxtūkō'lh cahuālh tū

Dios ixuani ē palh chuntza' Dios ixlīmāpānūni'lh ix-cuenta, chuntza' tzē ka'tla' ixlīmākca'tzīlh Abraham. Jā chuntza' lalh. Ū'tza' jāla ka'tla' līmākca'tzīlh. ³Ixtachi-huīn Dios huan Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tze Abraham. ⁴A'cxni' chā'tin chi'xcu' maks-cuja, xla' maxquī'can ixtatlaj. Ixtatlaj xla' jātza' ta-lakalhu'mān. Xokocan ixpālacata maks-cuja. Ū'tza' tū la-clē'ni'can. ⁵Dios cāmāpānūni' ix-cuentaca'n xlaca'n tī talīpāhuan Dios, ē masqui jā tū tatlahuanī't tū xatze na ixlacatīn Dios. Tū Dios māstā' huāktza' talakalhu'mān. ⁶Nā David līchihuīna'nli huā'mā'. Līchihuīna'nli chī talīpāxuhua tī Dios cāmāpānūni'lh ix-cuentaca'n xmān hua'chi talakalhu'mān ē jā ixpālacata tatlahuanī't tū tze. ⁷Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli David:

Tapāxuhua xlaca'n tī Dios cāmātza'nkēna'ni'lh ē cāxapani'lh ix-cuentaca'n.

⁸Tapāxuhua xlaca'n tī Dios jā caticāmāxokonīlh ix-cuentaca'n.

⁹Na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. zĒ hui'xina'n puhua'nā'tit Dios cāmātza'nkēna'ni' xmān tī cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas? Jā chuntza'. Nā Dios cāmātza'nkēna'ni' tī jā cāchu'cucanī't. Ic-cāhuanini'ta'tza' Abraham ixlīpāhuan Dios, ē ū'tza' Dios līlaktzī'lh Abraham tze. ¹⁰A'cxni' a'kspulalh huā'mā', Abraham jāna'j ixchu'cucanī't. ¹¹Ā'listān chu'cuca. Huā'mā' līlakapascan Abraham tze na ixlacatīn Dios ixpālacata ixlīpāhuan Dios, masqui jāna'j ixchu'cucan. Chuntza' Abraham hua'chi ixtāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ix-cuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, masqui jā cāchu'cucanī't. ¹²Nā Abraham hua'chi ixtāta'ca'n tī cāchu'cucanī't. Jā ixpālacata cāchu'cucanī't. Hua'chi ixtāta'ca'n ixpālacata ta'a'ka'ī' xlaca'n chuntza' hua'chi quimpapca'n Abraham a'ka'ī'lh a'cxni' jāna'j ixchu'cucanī't.

Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't

¹³Dios huanilh Abraham namaxquī' cā'quilhtamacuj, xla' ē nā ī'xū'nātā'natna'. Huanilh huā'mā' jā ixpālacata Abraham kexmatni'lh līmāpa'ksīn. Jā chuntza'. Dios huanilh huā'mā' ixpālacata Abraham ixa'ka'ī'nī't ixlīcāna' tū Dios ixuaninī't ē ū'tza' līlaktzī'lh palh tze. ¹⁴Dios huanli nacāsīcua'lanātlahua tachi'xcuhuī't. Jā ixpālacata tamākentaxtū līmāpa'ksīn. Jā ū'tza' cālīsīcua'lanātlahuacan. Palh chuntza' cahuālh, palh Dios ix-cāsīcua'lanātlahuacal xmān xlaca'n tī tamākentaxtū līmāpa'ksīn, chuntza' jā tī chā'tin ix-sīcua'lanātlahuaca, ixpālacata jā tī tzē mākentaxtūkō' līmāpa'ksīn. Nā jā ix-cāsīcua'lanātlahuaca nūn xlaca'n tī ta'a'ka'ī'. ¹⁵Ixlīmāpa'ksīn Dios quincāmāsu'yuni'yān palh laclē'nāuj ē ū'tza' nalīpātīni'nāuj. Palh jā ixa'nalh līmāpa'ksīn, jā ix-cā'tziuj palh laclē'nāuj.

¹⁶Tī Dios cāsīcua'lanātlahua, ū'tunu'n tī ta'a'ka'ī'. Dios cātlahuani' huā'mā' talakalhu'mān ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chuntza' hua'chi Abraham, masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā israelitas. Abraham a'ka'ī'lh ixlīcāna' tū huan Dios. Chuntza' Abraham hua'chi quintāta'ca'n quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj. ¹⁷Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanilh Abraham:

Quit iclacsacnī'ta'n ē chuntza' nalītaxtuya' hua'chi ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't.

Abraham a'ka'ī'lh tū Dios huanilh namākentaxtū. Dios ū'tza' tī tzē nacāmālacastālcuanī nīnī'n ē xla' nā cāmaxquī' ixlatamatca'n tī jāna'j talacatuncuhuī'.

¹⁸Dios ixuaninī't Abraham naka'lhī chā'tin ixa'ka'hua'cha. Abraham a'ka'ī'lh tū ixuaninī't Dios. Puhuanli ixlīcāna', ē masqui ixtasu'yu palh jāla ixlītaxtulh ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't. Abraham a'ka'ī'lh chī ixuanicanī't:

Mixū'nātā'natna' lhūhua' natahuan.

¹⁹Abraham kōlu'tza' ixuanī't. Ixka'lhī chī a'ktin ciento cā'ta. Sara, tī ixpuscāt, tētaxtunī'ttza' chī namālacatuncuhuī'nīnī'n. Masqui kōlu'tza' ixtahuanī't, Abraham jā pātza'nkālh tū ixuaninī't Dios. ²⁰Jā puhuanli palh Dios jā namākentaxtū tū ixuanicanī't. Xla' ā'chulā' ixa'ka'ī' ē ixmakāpaxuī Dios. ²¹Xla' ixca'tzī' palh Dios tzē natlahua tū ixmālacnūni'nī't. ²²Abraham a'ka'ī'lh na'a'kspula chī Dios ixuaninī't ē ū'tza' Dios līmāpānūni'lh ix-cuenta.

²³Ū'tza' jā tzo'kca xmān ixpālacata Abraham. ²⁴Nā tzo'kcanī't ixpālacata quina'n tzē naca'tzīyāuj Dios nā quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n quina'n tī līpāhuanāuj Dios. Xla' ū'tza' tī mālacastālcuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁵Dios macamilh Jesucristo nanī ixpālacata quincuentaca'n. Ā'listān mālacastālcuanīlh. Ū'tza' Dios quincālīmāpānūni'yān quincuentaca'n.

Jā caticāmākapātīnīnca xlaca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ix-cuentaca'n

5 Quina'n a'ka'ī'nī'ta'uj Jesucristo. Ū'tza' Dios quincālīmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Chuntza' jātza' ixtā'lāquiclhaktzī' Dios quina'n, ixpālacata Dios quincāmāspūtūnu'ni'nī'ta'n quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²A'ka'ī'yāuj Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ē chuntza' Dios quincālakalhu'manān. Chuhua'j pāxuhua'yāuj ixpālacata ca'tzīyāuj na'a'nāuj nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. ³Nā līpāxuhua hui'lāna'uj masqui pātīni'mā'nauj, ixpālacata ca'tzīyāuj chuntza' nalīca'tzīyāuj līlacatzucu napātīni'nāuj. ⁴Palh līlacatzucu napātīni'nāuj, chuntza' Dios nalīpāxuhua. Chuntza' līca'tzīyāuj palh nalakchā'nāuj Dios. ⁵Jā catita'a'kskāhu'uj. Ixlīcāna' nalakchā'nāuj Dios. Huā'mā' tzej ca'tzīyāuj, ixpālacata makca'tzīyāuj na quilīstacna'ca'n chī Dios quincāpāxquī'yān. Huā'mā' quincāmāmakca'tzīnīyān Espīritu Santo. Ū'tza' tī Dios quincālakmacaminī'ta'n.

⁶Quina'n jāla catī'a'kapūtaxtūj quina'cstuca'n. Chuntza' a'cxni' chilh quilhtamacuj tū Dios ī'lhcā'nī't, Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n. ⁷Jā tī chā'tin nīcu'tun ixpālacata ā'chā'tin masqui xla' chā'tin chi'xcu' tī jā tū tlahuani't. Palhāsā' nanī ixpālacata ā'chā'tin tī tzeya chi'xcu'. ⁸Cristo nīlh quimpālacataca'n quina'n masqui jā tze ixuanī'ta'uj. Chuntza' Dios līmāsu'yulh palh quincāpāxquī'yān. ⁹Chuhua'j Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj jā quinticāmakapātīnīn a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj.

¹⁰ Quina'n ixtā'läquiclhaktzi' Dios ixuanī'ta'uj. Dios ix-amigo quincātlahuan ixpālacata Cristo, ī'Ska'ta' Dios, nīlh quimpālacataca'n. Quina'n ixamigo Dios ē ixpālacata Cristo lacastālanacuana'nli, ā'chulā' ca'tziyāuj Cristo quincāmaktāyān ē chuntza' jā quinticāmakapātīnīn. ¹¹ Ū'tza' līpāxuhuyāuj Dios jātza' quinticāmakapātīnīn. Nā līpāxuhuyāuj Dios ixamigo quincātlahuanī'ta'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Adán ē Cristo

¹² Xapūla ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Adán. Ū'tza' tī xapūla ē chū'cus tlahualh tū jā tze. Ixcuenta ū'tza' līnīlh. Chuhua'j ū'tza' talīnīkō' tachi'xcuui't ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tatlhualh tū jā tze. ¹³ A'cxni' jāna'j ixmaxquī'can ixlīmāpa'ksīn Dios, tachi'xcuui't ixtatlhuanmā'nalīh tū jā tze. Masqui jāla ixuancan xlaca'n ixtalactlahuanī'ttza' līmāpa'ksīn, ixpālacata jāna'j ixcāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn, xlaca'n ixtalacalē'n na ixlacatīn Dios. ¹⁴ Chuntza' talīnīlh masqui xlaca'n jā tatlhualh chu lacxtim chī tlahualh Adán. Ixcuenta Adán talīlacalīh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Cristo jā chuntza' chī Adán. Xla' tze tū cātlahuani'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

¹⁵ Xtum Adán ē xtum Cristo; jā chu chā'tin talītaxtulh. Adán tlahualh tū jā tze. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talīnī. Dios cālakahu'mankō' tachi'xcuui't. Chuhua'j tze nata'a'kapūtaxtu ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakahu'mān tū Dios māstā'. ¹⁶ Xtum tū tlahualh Adán. Xtum tū tlahualh Dios. Adán tlahualh tū jā tze, ē ū'tza' nacālīmakapātīnīnkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Dios cālakahu'manli, ē chuntza' lhūhua' cāmāpānūni'canī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁷ Chā'tin tī xapūla ē chū'cus tlahualh tū jā tze. Ū'tza' Adán. Ū'tza' talīnīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Xtum tū tlahualh ā'chā'tin chi'xcu' tī huanican Jesucristo. Ixpālacata Jesucristo, Dios cālakahu'manli tachi'xcuui't ē Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ē nā cāmaxquī' xasāsti' ixlātamataca'n.

¹⁸ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n nacāmākapātīnīnkō'can ixpālacata a'ktin tū jā tze tū tlahualh Adán. Jesucristo tlahualh tū tze, ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tze nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n ē tze natalīka'lhī xasāsti' ixlātamataca'n. ¹⁹ Adán jā kexmatni'lh Dios ē ū'tza' talīlacalē'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Jesucristo, xla' kexmatni'lh Dios ē ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tze nacālīmāpānūni'kō'can ixcuentaca'n.

²⁰ Dios māstā'lh līmāpa'ksīn ixpālacata namāsu'yu palh quina'n tlahuayāuj tū jā tze. Masqui ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze, ā'chulā' Dios quincālakahu'manān. ²¹ Xapūla quilīpō'ktuca'n ixtlahuayāuj tū jā tze. Ū'tza' ixpālacata nalīnīkō'yāuj. Chuhua'j Dios lakahu'manīnīn, ē chuntza' tze naka'lhīyāuj xasāsti' quilātamataca'n tū jā catilakspu'tli. Dios quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Ti tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n jātza' cāmāpa'ksī tū jā tze

6 Jāla huanāuj natlahuayāuj ā'chulā' tū jā tze ē ā'chulā' Dios naquincālakahu'manān. ² Quina'n jāla catihuāuj chuntza'. Quina'n makxteknī'ta'ujtza' tū jā tze. Jātza' la natlahuatā'kchokoyāuj tū jā tze. ³ Hui'xina'n ca'tziyā'tit quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo, chu chā'tin lītaxtuyāuj. Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo. ⁴ A'cxni' a'kpaxāuj, hua'chi tā'tā'cnūyāuj Cristo. Hua'chi tā'lacastālanacuana'nāuj Cristo. Xla' līlacastālanacuana'nli ixlīlī'huī'qui Dios quinTāta'ca'n. Chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilātamataca'n.

⁵ Cristo hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj ē tā'lacastālanacuana'huī, ē chuntza' quina'n nā ka'lhīyāuj xasāsti' quilātamataca'n. ⁶ Ca'tziyāuj talakpalīnī'ta'ujtza'. Xapūla ixtlahuatlā'huanāuj tū jā tze. Chuhua'j hua'chi ixquincātā'taxtokohua'ca'nī'ta'n Cristo. Chuntza'tza' tze nalīlatā'kchokoyāujtza'. Jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁷ Chā'tin tī xanīntza' jātza' tlahua tū jā tze. Nā quina'n jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁸ Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo, ē chuhua'j tā'lacastālanacuana'nī'ta'ujtza' Cristo. ⁹ Ca'tziyāuj Cristo lacastālanacuana'nli. Jātza' maktin catīnīlh. Xla' natahuī'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo xmān maktin līnīlh ixcuentaca'n tachi'xcuui't. Chuhua'j Cristo huī'lh. Xla' tlahuamā'lh ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Calīhuī'lī'tit jātza' natlahua'yā'tit tū jā tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milātamataca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Chuhua'j calatā'kchokotit chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Jātza' catamakxtektit nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' catlahua'tit tū lacasqui'n mimacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Jā catamakxtektit mintalacapāstacni'ca'n nacāmālahuīyān tū jā tze. Catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milātamataca'n, ē catlahua'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁴ Jātza' nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' līpāhuanāuj līmāpa'ksīn. Līpāhuanāuj xmān ixtalakahu'mān Dios.

Ti tatlhualh tū tze

¹⁵ Masqui jātza' līpāhuanāuj līmāpa'ksīn, quina'n jāla tlahuayāuj tū jā tze. ¹⁶ Hui'xina'n ca'tziyā'tit palh ka'lhī'yā'tit chā'tin xapuxcu', natlahua'yā'tit tū nahuan xla'. Nā chuntza' xlaca'n tī tatamakxteka nacāmāpa'ksī tū jā tze, xlaca'n chu līcuesa natatlahua tū jā tze. Tī tatlhualh tū jā tze natanī. Xlaca'n tī tatamakxteka nacāmāpa'ksī Dios, xlaca'n natatlahua tū Dios lacasqui'n.

¹⁷ Quit icmaxquī' Dios tapāxcatca'tzīn mimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit tū cāmāsu'yuni'n ē tū maktīnī'nī'ta'ntit. Jātza' cāmāpa'ksīyān tū jā tze. ¹⁸ Makxteknī'ta'ntittza' tū jā tze; chuhua'j tlahua'cu'tunā'tit tū xatze. ¹⁹ Chuntza' iclīchihuīna'n quit ixpālacata hui'xina'n nakexpa'tā'tit. Xapūla hui'xina'n tamakxtektit ixcāmāpa'ksīyān tū jā tze. Ā'chulā' ixtlahua'pā'na'ntit tū jā tze. Chuhua'j catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ā'chulā' natlahuatē'ha'yā'tit tū tze.

²⁰ Xapūla a'cxni' ixcāmāpa'ksiyān tū jā tze, hui'xina'n jāla ixtlahua'yā'tit tū tze. ²¹ Chuhua'j līmāxana'nā'tit tū ixtlahua'yā'tit xapūla. Tū ixtlahua'yā'tit xapūla, jā tū līmacuan. Tī tatlahua huā'mā', xla'ca'n natanī.

²² Chuhua'j Dios cāmāpa'ksiyān hui'xina'n, ē chuntza' talakpalīnī'ta'ntit tū jā tze. Chuhua'j tzētza' natalhua'yā'tit tū tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²³ Xlaca'n tī cāmāpa'ksī tū jā tze, xlaca'n natamakānī'n ixtatlajca'n. Ū'tza' līnīn. Dios quincāmāxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'īnī' quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo, xlaca'n cāmāxquī'can xasāsti' ixlamatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

Tū līca'tzīcan tī tamakaxtoklitza'

7 Hui'xina'n tā'timīn, lakapasā'tit ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n. Ca'tzīyā'tit chā'tin chī'xcu' natlahua tū talīmāpa'ksīnī'n līhuan lamā'lh nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' xla' nīnī'ttza', huā'mā' līmāpa'ksīn jātza' māpa'ksī. ² Chā'tin puscāt tī tamakaxtoknī'ttza', xla' ka'lhī ixkōlu' līhuan huī'lh ixkōlu' nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' huan ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhuī'n. Palh nanī ixkōlu' puscāt jātza' māpa'ksī. ³ Palh puscāt ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n ē palh ka'lhīcus ixkōlu', chuntza' xla' tlahua tū jā tze. Palh ixkōlu' nī, xla' tze natamakaxtokpala. Xla' masqui tamakaxtokpala, chuntza' jā tlahua tū jā tze.

⁴ Hui'xina'n tā'timīn, hua'chi tā'nīnī'ta'ntit Cristo. Ū'tza' lītāxokolh tū ixlāclīpinā'tit chuntza' chī līmāpa'ksīn. Chuhua'j tzamā' līmāpa'ksīn jātza' cāmāpa'ksiyān. Chuhua'j tapa'ksīnī'yā'tit Cristo. Xla' lacastālancuana'nī'ttza'. Tzētza' nalatapāyā'tit chuntza' chī Dios lacasquī'n. ⁵ A'cxni' jāna'j tapa'ksīnī'yā'uj Dios, quina'n ixlātlā'huanāuj chuntza' chī quintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. A'cxni' lakapasui ixlīmāpa'ksīn Dios, ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze. Tī chuntza' tatlahua, xla'ca'n natanī. ⁶ Chuhua'j līmāpa'ksīn jātza' quincāmāpa'ksiyān, ixpālācata hua'chi tā'nīnī'ta'ujtza' Cristo. Xapūla ixquincāmāpa'ksiyān līmāpa'ksīn. Chuhua'j kexmatnī'yāuj Dios ixpālācata ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' lītlahuacu'tunāuj ixtalacasquī'nīn Dios.

Tachi'xcuhuī't ixa'cstuca'n jāla tamakxteka tū jā tze

⁷ Palhāsā' hui'xina'n nahua'nā'tit jā tze līmāpa'ksīn. Jā ixlīcāna'. Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yunī'yān chī a'nani' tū jā tze. Chuntza' huan līmāpa'ksīn:

Jā tilakca'tzana' tū ixlā' ā'chā'tin. Ū'tza' līca'tzīyāuj tzamā' tū jā tze. ⁸ A'cxni' icca'tzīlh huā'mā' līmāpa'ksīn, ā'chulā' xa'iclakca'tzan tū ixlā' ā'chā'tin. A'cxni' jāna'j ixlakapascan līmāpa'ksīn, jā icca'tzīcan tū jā tze. ⁹ A'cxni' jāna'j xa'icca'tzī tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, quit xa'icpuhuan tzej xa'iclatlā'huan. A'cxni' icca'tzīlh tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, icca'tzīlh palh xa'iclaclē'n na ixlacatīn Dios ē chuntza' Dios naquimakapātīnīn. ¹⁰ Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yunī'nī'ta'n līlācatejtin natahui'layāuj. Quit quimāsu'yunī'lh xa'iclaclē'n ē Ū'tza' Dios ixquīlīmālak-

sputūlh. ¹¹ Iclīta'a'kskāhuī'lh quina'cstu ixpālācata tū jā tze. Ū'tza' iclīlacpuhualh quit tze xa'icmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios. Tzamā' līmāpa'ksīn quimāsu'yunī'lh Dios naquīlīmālakspūtlī ixpālācata quincuenta.

¹² Ixlīmāpa'ksīn Dios tze. Pō'ktu tze. ¹³ Masqui tze ixlīmāpa'ksīn Dios, ū'tza' quimāsu'yunī'lh xa'iclaclē'n. Nā quimāsu'yunī'lh jā tze tū xa'ictlahuamā'lh ē ū'tza' tū ixquīlīmākapātīnīlh Dios.

¹⁴ Ca'tzīyāuj tzamā' līmāpa'ksīn ixlā' Dios ē tze. Quit jā tze xa'icuanī't ixpālācata xa'ictlahua tū jā tze, chuntza' chī tatlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁵ Quit jā icca'tzī tū quina'kspula. Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' ictlahua. Masqui quit ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' lītāsu'yu palh quit icpuhuan xatze līmāpa'ksīn. ¹⁷ Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, jā tze quintalacapāstacni' ē ū'tza' quimātlahuī tū jā tze. ¹⁸ Icca'tzī quit quina'cstu jāla ictlahua tū tze. Ū'tza' jāla iclītlahua tū tze, masqui chuntza' ictlahuacu'tun tū xatze. ¹⁹ Masqui ictlahuacu'tun tū tze, jāla ictlahua. Masqui jā ictlahuacu'tun tū jā tze, chuntza' ictlahua. ²⁰ Hua'chi quintalacapāstacni' jā tze. Ū'tza' quimātlahuī tū jā tze, ē jā quit. Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze.

²¹ Pō'ktu quilhtamacuj chuntza' quina'kspula. A'cxni' quit ictlahuacu'tun tū tze, xmān tze ictlahua tū jā tze. ²² Quit tzej icca'tzī tze ixlīmāpa'ksīn Dios. Iclīpāxuhua a'cxni' iclacapāstaca huā'mā' līmāpa'ksīn. ²³ Masqui ictlahuacu'tun tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, hua'chi ā'a'ktin līmāpa'ksīn lītapa'ksī quimacni'. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixtā'lāquīclhaktzī' ixlīmāpa'ksīn Dios. Quit hua'chi xatāchī'n ixpālācata jāla icmakxteka ictlahua tū jā tze.

²⁴ Līlakalhu'mānat quit. Jāla ictapānūni' huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze. ¿Tīchu tze naquimakapūtāxtū huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze? ²⁵ Dios ū'tza' tī tze namakapūtāxtūnu'n ixpālācata quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo. Quimacni' tlahuacu'tun tū jā tze, masqui quit icmākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuhua'j Dios quimakapūtāxtūnī't huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmāxquī' Dios tapāxcatca'tzīn.

Espīritu Santo cāmāxquī' xasāsti' ixlamatamatca'n tī ta'a'ka'ī'

8 Chuhua'j jātza' caticāmākapātīnīlh Dios xlaca'n tī talīpāhuan Cristo ē talatlā'huan chuntza' chī ixtalacasquī'nīn Espīritu Santo ē jātza' talatlā'huan chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Espīritu Santo ka'lhī lītli'huī'qui. Ū'tza' tze cālīmāxquī' xasāsti' ixlamatamatca'n tī ta'a'ka'īnī' Cristo Jesús. Quīlakmāxtulh huā'mā' līmāpa'ksīn tū ixquīmātlahuī tū jā tze. Chuntza' Dios jātza' quintimakapātīnīlh. ³ Ixlīmāpa'ksīn Dios jāla catimakapūtāxtūnu'lh, ixpālācata jā tī tī tze mākentaxtūkō' tzamā' līmāpa'ksīn. Dios tlahualh tū jāla tlahua līmāpa'ksīn. I'Ska'ta' macamīlh naquīncāmāpānūnī'yān tū jā tze. A'cxni' mīlh, ixtasu'yu chā'tin chī quina'n. Masqui ixtasu'yu chī quina'n, xla' jā tlahualh tū jā tze. Xla' xokolh tū quina'n ixlāclē'nāuj. Chuntza' quīncālīmākapūtāxtūnī'ta'n chī ixlītli'huī'qui tū ixquīncāmātlahuīyān tū jā tze. ⁴ Chuntza'

lilatlä'huanāujtza' chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata tlahuayāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espiritu Santo. Jātza' lilatlä'huanāuj tū jā tze quintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tī tatlahuacu'tun tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xmān ū'tza' talacapāstaca xla'ca'n. Tī tatlahuacu'tun tū cāmāsu'yuni' Espiritu Santo, xla'ca'n talacapāstaca chī lacasqui'n Dios. ⁶ Tī talatlä'huan chuntza' chī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xla'ca'n nacāmākapātīnīncan. Tī talatlä'huan chuntza' chī lacasqui'n Dios, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n ē tzej talamā'nalh. ⁷ Ixlīpō'ktuca'n ixtā'lāquiclhaktzi' Dios tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jā tatlaha tū ixlīmāpa'ksīn Dios. Masqui ixtalahuacu'tunli, jāla ixtitlatlahualh. ⁸ Tī talatlä'huan chuntza' chī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xla'ca'n jāla tamakapāxū' Dios.

⁹ Hui'xina'n jātza' latlä'hua'nā'tit chuntza'. Hui'xina'n latlä'hua'nā'tittza' chuntza' chī lacasqui'n Espiritu Santo, ixpālacata Espiritu Santo cātā'latlä'huanān hui'xina'n. Tī jā taka'lhī Espiritu Santo, xla'ca'n jā tatapa'ksīni' Cristo. ¹⁰ Quina'n, Cristo quincātā'lahui'lān. Quimacni'ca'n natanī, ixpālacata quilīpō'ktuca'n tlahuanī'ta'uj tū jā tze. Masqui quimacni'ca'n natanī, quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quilamatca'n, ixpālacata Dios quincāmātza'nkēnāni'nī'ta'n quincuentaca'n. ¹¹ Dios mālacastālancuanīnī't Jesús. Masqui nanīyāuj, Dios naquincāmālacastālancuanīyān quina'n ixpālacata Espiritu Santo quincātā'lahui'lān.

¹² Chuhua'j tā'timīn, jātza' catlahuáuj chī xapūla quintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Tī tatlaha tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, Dios nacāmākapātīnīn. Tī tamakxteknī'ttza' tatlaha tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, ixpālacata Espiritu Santo cāmaktāya, xla'ca'n nataka'lhī ixlamatca'n tū jā catilaksputi.

¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlaha tū cāmālacapāstaquī Espiritu Santo, xla'ca'n ixlacstīn Dios. ¹⁵ Chuhua'j ka'lhīyāuj Espiritu Santo. Jātza' jicua'ni'yāuj Dios, hua'chi chā'tin tasācua' tī tamāhuacanī't. Ca'tzīyāuj quina'n ixlacstīn Dios. Ū'tza' tzē nalīhuaniyāuj: "Dios quinTāta'ca'n." ¹⁶ Espiritu Santo quincāmāca'tzīnīyān quina'n ixlacstīn Dios. ¹⁷ Quina'n ixlacstīn Dios, ē chuntza' namaktīnī'nāuj tū Dios cāmālacnūni' ixlacstīn. Tū maxquī'can Cristo nā quina'n quilaca'n nahuan. Cristo pātīnī'lh. Nā chuntza' quina'n napātīnī'nāuj. Chuntza' tū namaxquī'can Cristo, ē nā ū'tza' naquincātamaxquī'yān.

¹⁸ Chuhua'j pātīnī'mā'nauj. Ā'līstān naka'lhīyāuj tapāxuhuan nac a'kapūn ē jātza' catitlahuáuj cuenta tū pātīnī'mā'nauj. Chuntza' icpuhuan quit. ¹⁹ Ixlīpō'ktu tū a'nān nac cā'quilhtamacuj taka'lhīmā'nalh chī namāsu'yu tī ixlacstīn Dios. ²⁰ Ixlīpō'ktu tū a'nān nac cā'quilhtamacuj nalaksputa. Chuntza' Dios māpa'ksīnī'lh. Ē huī'lh tū ka'lhīmā'nauj. ²¹ Dios namāsāsti'kō' ixlīpō'ktu tū a'nān nac cā'quilhtamacuj a'cxni' nacāmāxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'nī't. ²² Ca'tzīyāuj ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj hua'chi ixtaca'tzana'juā't hua'chi chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuhui'nī'ī'ska'ta'. ²³ Masqui quina'n ka'lhīyāujtza' Espiritu Santo, hua'chi nā makca'tzīyāuj

taca'tzana'juā't ixpālacata ka'lhīmā'nauj a'cxni' Dios naquincāmāxquī'yān xasāsti' quimacni'ca'n ē nā namāsu'yu quina'n ixlacstīn Dios. Ka'lhīmā'nauj a'cxni' Dios nacāmāxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'nī't. ²⁴ Quina'n quincātamakapūtaxtūnī'ta'ntza'. Ka'lhīmā'nauj tū Dios naquincāmāxquī'palayān. Jātza' ka'lhīmā'nauj tū ka'lhīyāujtza'. ²⁵ Ca'tzīyāuj Dios naquincāmāxquī'yān tū jāna'j ka'lhīyāuj, chuntza' līlacatzucu ka'lhīmā'nauj.

²⁶ Espiritu Santo quincāmāktāyayān a'cxni' jāla tlahuayāuj tū talacasqui'n natlahuayāuj. A'cxni' orarīyāuj, quina'n jā ca'tzīyāuj tū ixlacasqui'nca nasqui'ni'yāuj Dios. Espiritu Santo quincāmāsu'yuni'yān nasqui'ni'yāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n. Nā quincāmāmakca'tzīnīyān tū jāla līchihuīna'nāuj. ²⁷ Dios lakapasa quilīstacna'ca'n. Xla' ca'tzī tū squi'n Espiritu Santo, ixpālacata Espiritu Santo squi'n chī lacasqui'n Dios. Espiritu Santo squi'ni' Dios quimpālacataca'n, ixpālacata quina'n tapa'ksīnī'yāuj Dios.

Quina'n tzē skāhuī'yāuj

²⁸ Quina'n ca'tzīyāuj tzej nalītaxtuyācha' ixlīpō'ktu tū quincā'a'kspulayān quina'n tī pāxquī'yāuj Dios. Dios quincālacsnī'ta'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn.

²⁹ Xapūla Dios ixquincālakapasān quina'n hua'chi ixlacstīn. Chuhua'j quincālimāxtucu'tunān chī ixlītze Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios. Chuntza' Jesucristo xla' chī quimpuxcu'ca'n quilīpō'ktuca'n tā'timīn. ³⁰ Dios quincālacsnī'ta'n ē quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Xla' natā'tahui'lachāuj nac a'kapūn.

³¹ Dios quincātlahuani'nī'ta'n ixlīpō'ktu huā'mā', ē ū'tza' līca'tzīyāuj jāla quincāskāhuī'n tī quincātā'lātlahuayān, ixpālacata pō'ktu quilhtamacuj Dios quincāmāktāyamā'n. ³² Dios māstālh ī'Ska'ta ē macamilh nanī quimpālacataca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj Dios naquincāmāxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj. ³³ Dios quincālacsnī'ta'n ē xapakō'nī'ttza' quincuentaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquincālimālacsu'yuyān. ³⁴ Jā tī chā'tin tzē naquincāmākapātīnīnān, ixpālacata Cristo xokokō'lh quincuentaca'n a'cxni' nīlh. Nā xla' la-castālancuana'nli. Hui'lacha' na ixpekxtūcāna'j Dios. Squi'ni'mā'lh Dios quimpālacataca'n. ³⁵ Cristo pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān. Masqui pātīnī'nāuj, ē masqui tētamakchuyīyāuj, ē masqui quincātaputzatokokeyān, ē masqui tzi'ncsāuj, ē masqui jā tū quīlu'xu'ca'n, ē masqui nac cā'lījicua' latlä'huanāuj, ē masqui quincātamaknīcu'tunān, Cristo pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān. ³⁶ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Mimpālacata hui'x, pō'ktu quilhtamacuj quincātamaknīcu'tunān.

Quina'n hua'chi borregos tū nacāmāknīcan.

³⁷ Masqui quincā'a'kspulayān ixlīpō'ktu huā'mā', quina'n naskāhuī'yāuj, ixpālacata Cristo quincāpāxquī'yān ē quincāmāktāyayān. ³⁸ Quit icca'tzī Dios pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān masqui xanīntza' ē masqui xalakahuancus. Jā tī chā'tin tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios, nūn āngeles, ē nūn tī taka'lhī lītlī'huī'qui, ē nūn tū huī'lh chuhua'j, ē nūn tū

namin. ³⁹Jā tū tū tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios nūn tū huī'lh nac a'kapūn, ē nūn tū huī'lh nac cā'quilh-tamacuj. Ca'tziyāuj Dios pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān ixpālacata ū'tza' huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Dios cālacsacli israelitas natalitaxtu ixtachi'xcuhuī't Dios

9 Ixlīcāna' tū na'iccāhuanīyān. Jā ic-cā'a'kskāhuī'mā'n, ixpālacata quit ictapa'ksīni' Cristo. Espīritu Santo laktzī'n quilīstacna' ē ca'tzī ixlīcāna' tū na'icuan. ²Quit iccālaclīpuhuan quintā'israelitas hasta quincā'tzani' quilīstacna', ixpālacata xlaca'n jā ta'a'ka'ī'nī' Jesucristo. ³Quit xa'icpātīni'lh ixpālacataca'n quintā'israelitas ē xa'iclitapekpānūni'lh Cristo palh chuntza' tzē cahuālh ixtalī'a'kapūtaxtulh quintā'israelitas. ⁴Israelitas xlaca'n ī'xū'nātā'natna' Israel. Dios cālacsacli ixtachi'xcuhuī't nacātlahua. Dios cāmāsu'yuni'lh ixlīmāpa'ksīn. Dios chuntza' līlacāxui'līlh a'ktin talacāxtlahuan. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn. Cāmāsu'yuni'lh chī natalīmakapāxui. Cāhuanīlh nacāmaxquī' tū mālacnūni'. ⁵Xlaca'n ixnapapana'ca'n israelitas tī tahui'lāna'lh chuhua'j. Cristo, a'cxni' milh nac cā'quilhtamacuj, lacatuncuhuī'lh israelita. Cristo ū'tza' Dios tī māpa'ksīkō'. Ū'tza' makapāxui'can pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

⁶Jāla huanāuj palh Dios jā mākentaxtūlh tū cāhuanīlh israelitas makāstza'. Jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ta'a'ka'ī'nī't Cristo. Chuntza' jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ixlacstīn Dios. ⁷Jā ixlīpō'ktuca'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, jā pō'ktu ixlacstīn Dios. Makāstza' Dios huanīlh Abraham:

Ixlacstīn Dios natala tī ixlacstīn minka'hua'cha Isaac, ē nā ī'xū'nātā'natna' Isaac.

⁸Tū iccāhuanīmā'n ū'tza' huā'mā': israelitas jā ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios, xmān tī taka'lhī ixlatamatca'n chuntza' chī huanli Dios. ⁹Ū'tza' tū Dios huanīlh Abraham makāstza':

Huā' quilhtamacuj tū talhcān, quit na'icmākentaxtū tū icuanīyān.

Mimpuscāt, Sara, naka'lhī chā'tin ī'ska'ta' ka'hua'cha.

¹⁰Chuhua'j xtum na'iccāhuanīyān. Jacob ē Esaú tī ixlacstīn Rebeca xmān chā'tin ixtāta'ca'n. Ū'tza' Isaac, quimpapca'n. ¹¹A'cxni' jāna'j ixtalacatuncuhuī' lacstīn, Dios lacsacli chā'tin chuntza' chī lacasqui'nli. Jā lacsacli chī tatlahualh lacstīn, ixpālacata jāna'j tū ixtatlahua tū jā tze nūn tū tze. ¹²Dios huanīlh Rebeca:

Xastancu namāpa'ksī' ixpuxcu'.

¹³Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Quit xa'icpāxquī' Jacob.

Esaú jā xa'icpāxquī'.

¹⁴Jāla huanāuj jā tze chī līlacsacna'n Dios, ixpālacata xmān chā'tin lacsacli ē ā'chā'tin jā lacsacli. Ic-cāhuanīyān tū tlaha Dios ū'tza' pō'ktu tze. ¹⁵Dios huanīlh Moisés:

Na'iccālakahu'man tī na'iccālakahu'mancu'tun.

¹⁶Ā'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakahu'man xlaca'n chī talacasqui'n. Ā'makapitzīn tapuhuan Dios

nacālakahu'man ixpālacata xlaca'n tze tū tatlahua. Jā chuntza'. Dios cālakahu'man tī cālakahu'mancu'tun. ¹⁷Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanica rey Faraón:

Quit iclīhui'līn milīrey, ixpālacata quit xa'icmāsu'yucu'tun quilītlī'huī'qui a'cxni' hui'x quintā'lātlahua'ya'.

Chuntza' tachi'xcuhuī't xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj, xlaca'n nataca'tzī tū quit tzē na'icltlahua.

¹⁸Chuntza' tasu'yu Dios cālakahu'man tī cālakahu'mancu'tun. Makapitzīn tī jā takexmatni'cu'tun Dios, Dios cāmāxteka ā'chulā' lacxumpin catahuanli.

¹⁹Ē palh chā'tin nahuan: "Palh Dios chuntza' lacasqui'n, ¿chī quincāputzāna'nīyan? Palh chuntza' chī Dios nahuan, chuntza' nalatā'kchoko chā'tin chī'xcu'. Jāla catitalakpalīlh."

²⁰Palh chā'tin chuntza' ixqui-huanīlh, quit xa'icuanīlh: "Hui'x xmān chā'tin chī'xcu'. ¿Ē tze hui'x natā'lāhua'ya' Dios?" A'ktin tla'ma'nc jā chuntza' kelhasqui'nī tī tlhualh tla'ma'nc: "¿Tū ixpālacata chuntza' quilītla'hua'?" ²¹Chā'tin tī tlaha tla'ma'nc tze natlahua chī ū'tza' lacasqui'n. Ū'tza' pūtlū'n tze nalītlahua a'ktin tla'ma'nc tū tze huanī't ē a'ktin tla'ma'nc tū jā tze huanī't.

²²Nā chuntza' Dios līlacatzucu iccālīpātīmā'lh xlaca'n tī ixtatlahuamā'nalh tū jā tze. Masqui Dios ixmāsu'yucu'tun ixtasītzi', ē masqui ixmāsu'yucu'tun palh ka'lhī līmāpa'ksīn nacāmākapātīnīn, ē masqui ixlacasqui'nca natapātīni'n, Dios iccālīpātīmā'lh xlaca'n. ²³Nā Dios ixmāsu'yucu'tun palh xla' tze. Dios quincālakahu'manān ē quincālakpalīyān chī tze nalīchā'nāuj nac a'kapūn. ²⁴Dios quincāta'satīnī'ta'n quina'n tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ²⁵Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā tzo'kli Oseas tū huanli Dios:

Tī jā quintachi'xcuhuī't ixtahuanī't, na'iccāmāpācuhuī' quintachi'xcuhuī't.

Tachi'xcuhuī't tī jā iccāpāxquī'can quit na'iccāpāxquī' xlaca'n.

²⁶A'ntza' jā cāhuanica: "Hui'xina'n jā quintachi'xcuhuī't",

xlaca'n nacāmāpācuhuī'can ixlacstīn Dios xalakahuan.

²⁷Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli Isaías ixpālacataca'n israelitas. Xla' huanli:

Masqui israelitas xlaca'n lhūhua' hua'chi cucuj tū huī'lh ixquilhtūn nac mar,

jā ixlīpō'ktuca'n catita'a'kapūtaxtulh.

²⁸Dios nacāmākapātīnīnkō' a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

Ē palaj natlahua.

²⁹Nā Isaías chuntza' chihuīna'mpāl'h:

Dios ka'lhī ixlītlī'huī'qui.

Palh xla' jā iccāmāxtekli natatahui'la makapitzīn, quilīpō'ktuca'n quina'n ixnīkō'uj chuntza' chī tanīkō'lh xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra.

Israelitas jā ixta'a'ka'ī'cu'tun

³⁰Nā chuntza' xlaca'n tī jā israelitas. Masqui xapūla jā ixtaputza chī tze natalitaxtu na ixlacatīn Dios, chuhua'j

Dios cāmāpānūni'lh ixcountaca'n ixpālacata xla'ca'n ta'a'ka'ti'ni'lh Jesucristo. ³¹ Israelitas talihui'lilh ta'a'ka'ti' ixlimāpa'ksin Dios ixpālacata tapuhuanli chuntza' Dios nacālilaktzi'n tze. Xla'ca'n jāla tatlahualh tū tze natali-taxtu lactze na ixlacatin Dios. ³² ¿Tū ixpālacata? Ixpālacata xla'ca'n talitaxtucu'tunli tze na ixlacatin Dios ixpālacata tū xla'ca'n ixtatlahua. Jāla chuntza'. Xla'ca'n jā ixta'a'ka'ti'ni'cu'tun Jesucristo. Xmān ū'tza' tī tze makapūtaxtūnu'n. Hua'chi talī'a'kche'kxlalh a'ktin chihuih, ixpālacata Jesucristo hua'chi a'ktin chihuih tū lī'a'kche'kxlacan. ³³ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios:

Quit icui'lī nac Sión chā'tin tī hua'chi chihuih jā a'kche'kxlacan ē hua'chi chihuih jā pūtamakahuascan. Xla'ca'n tī talipāhuan xla', jā chu tlakaj catitalipāhuanli. E chuntza' jā catitamāxana'ni'lh.

10 Tā'timīn, quit iclacasqui'n cata'a'kapūtaxtulh quintā'israelitas. Ū'tza' iclīsqui'ni' Dios huā'mā'. ² Quit icca'tzi xla'ca'n tamakapāxūicu'tun Dios. Xla'ca'n jā taca'tzi chī limakapāxūican Dios. ³ Xla'ca'n jā taca'tzi chī Dios cālīmāpānūni' ixcountaca'n tachi'xcuui't. Chuntza' ixlimānca'n taputza xtum chī nacālīmāpānūni'can ixcountaca'n. E jā takexmatni' Dios. ⁴ Dios nacāmāpānūni' ixcountaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ti'ni' Cristo, ixpālacata Cristo xla' mākentax-tūkō'lh ixlīpō'ktu ixlimāpa'ksin Dios.

⁵ A'makapitzin tamākentaxtūcu'tun limāpa'ksin ixpālacata chuntza' tapuhuan nacālīmāpānūni'can ixcountaca'n. Makāstza' Moisés līchihuīna'nli huā'mā'. Xla' huanli:

Palh chā'tin mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu limāpa'ksin, xla' na'a'kapūtaxtu.

⁶ Masqui Moisés huanli chuntza', quina'n Dios quincāmāpānūni'ni'ta'n quincuentaca'n ixpālacata a'ka'ti'nyāuj Cristo. Ū'tza' māsu'yucan na ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n nac a'kapūn nalimin Cristo. ⁷ Jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n jā tahui'lāna'ncha' nīn'n ē nalimin Cristo, ixpālacata xla' lacastālancuana'ni'ttza'. ⁸ ¿Chī huan ixtachihuīn Dios?

Lacatzuna'j ka'lhī'ya' ixtachihuīn Dios, a'ntza' na min-quilhni' ē na milistacna'.

Ū'tza' huā'mā' tachihuīn ixlicāna' tū icmāsu'yu.

⁹ Chuntza' palh huanāuj Jesús ū'tza' quiMāpa'ksini'ca'n ē palh a'ka'tiyāuj ixlicāna' Dios mālacastālancuanilh, chuntza' Dios naquincāmakapūtaxtūyān. ¹⁰ Palh a'ka'tiyāuj Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē palh cāhuaniyāuj ā'makapitzin a'ka'tiyāuj, chuntza' Dios quincāmakapūtaxtūyān.

¹¹ Chuntza' ixlicāna'. Ixtachihuīn Dios huan:

Xla'ca'n tī talipāhuan xla', jā chu tlakaj catitalipāhuanli ē jā catitamāxana'ni'lh.

¹² Lacxtim chī natalī'a'kapūtaxtu xla'ca'n tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Dios xmān chā'tin. Xla' cālakalhu'man ixlīpō'ktuca'n tī tasqui'ni' Dios nacāmaktāya. ¹³ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ixlīpō'ktuca'n tī natasqui'ni' Māpa'ksini' nata'a'kapū-taxtukō'.

¹⁴ ¿Chī tze nalīsqui'ni' Cristo palh jāna'j a'ka'ti'? ¿E chī nalī'a'ka'ti' palh jāna'j kexmata? ¿E chī līkexmata palh jā tī tī litā'chihuīna'n? ¹⁵ Nūn chā'tin tze na'a'nācha' namāsu'yu palh jā Dios namacā'nācha'. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tze a'cxni' min chā'tin tī namāsu'yu xatze tachihuīn tū ixla' Dios.

¹⁶ Masqui cāmāsu'yuni'cani't xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ā'makapitzin jā ta'a'ka'ti'. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā Isaías huanilh Dios:

QuiMāpa'ksini', jā tī chā'tin a'ka'ti'cu'tun tū icmāsu'yu.

¹⁷ A'ka'ti'can xmān palh pūla kexmatcan ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Quit iccākelhasqui'nīyān: ¿E ixlicāna' israelitas jā takexmatni't xatze tachihuīn? Ixlicāna' takexmatni't. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Calhāxcuahuālh taxtumā'lh ixtachihuīnca'n tī Dios cāmācāni't ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Nā quit icuan: ¿E jā talakapasa huā'mā' israelitas?

Moisés cāhuanilh israelitas chī Dios ixmāsu'yuni't:

Na'iccāsicua'lanātlahua tī jā israelitas.

Ū'tza' nacālīlakca'tzani'yā'tit hui'xina'n israelitas.

Na'iccālīmakasitzī'yān hui'xina'n ixpālacata tachi'xcuui't tī jā taca'tzi.

²⁰ Nā Isaías tzej huanli chī Dios huanli:

Xla'ca'n chuhua'j taca'tzilhtza' tī jā ixquintaputza.

Cāmāsu'yuni'ca xla'ca'n quimpālacata xla'ca'n tī jā ix-takelha'squi'nīni'n tū quimpālacata.

²¹ Dios huampālh ixpālacata israelitas:

Lakaliyān xa'iccāta'sani' tachi'xcuui't tī xalacxumpin ē jā ixquintakexmatni'cu'tun.

Makapitzin israelitas cāmakapūtaxtūcani'ttza'

11 Hui'xina'n jā capuhua'ntit palh Dios cālakma-ka'nkō'ni't israelitas. Quit israelita. Abraham quimpap. Quit ixquilhtzucut Benjamín tī xala' makāstza' ixuanit'. ² Dios jā cālakmaka'ni't ixtachi'xcuui't tī cālacsacli makāstza'. Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Elías cālīmālacsu'yulh israelitas a'cxni' t'squi'ni'mā'lh Dios.

³ Xla' huanli:

QuiMāpa'ksini' Dios, cāmāknīkō'cani't ixlīpō'ktuca'n mina'kchihuīna'nī'n.

Cāmāmakahuasikō'cani't ixlīpō'ktu altares.

Ā'xmān quit iclatlā'huan.

Nā quimāknīcu'tuncan quit.

⁴ Dios kelhtīh ē huanilh:

Ā'lakatojon mil chi'xcuui'n jā quintamakxtekni'.

Xla'ca'n jā talaktaquilhpūtanit' idolo Baal.

⁵ Chuhua'j a'kspulamā'lh chu a'cxtim. Xmān makapitzin israelitas ta'a'ka'ti'ni't. Dios cālacsacni't ixpālacata xla' lalalhu'manīni'n.

⁶ Dios cālacsacli ē jā ixpālacata tū ixtatlahuanit'. Dios cātlahuanī'lh a'ktin talakalhu'mān. A'ktin talakalhu'mān jā hua'chi tatlah. Dios ix-cālakalhu'manī't ē ū'tza' cālīlacsacli.

⁷ Israelitas ixtaputza chī nacālīmāpānūni'can ixcountaca'n. Jā lhūhua' xla'ca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcountaca'n. Xla'ca'n ū'tunu'n tī Dios cālacsacni't.

Ā'makapitzīn ā'chulā' lacxumpin tataxtulh. ⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Hua'chi Dios cāmālhātālīh ixpālacata xla'ca'n jā takexmatcu'tun tū ixlīcāna'.

Hua'chi jā tze ixlakastapunca'n ē ixa'ka'xko'lhca'n ixpālacata jā takexmata tū cāhuanican ē tū talaktzīn.

Nā chuntza' hasta chuhua'j.

⁹ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā David huanli:

Tū talīpāhuan xla'ca'n, ū'tza' nalītaxtu hua'chi a'ktin a'ksuj tū nacāpūchi'pacan.

Ē nalītaxtu hua'chi a'ktin chihuix tū natalī'a'kche'kxla. Dios nacāmakapātīnīn.

¹⁰ Natatalakatzī' ē chuntza' jā catitalacahuāna'lh.

Natapātīnīn hua'chi tī talē'n tzinca ixtacu'ca'ca'n.

Tī jā israelitas nā xla'ca'n nā tzē nacāmakapūtaxtūcan

¹¹ Iccāhuanīyān hui'xina'n Dios jā cālakmaka'nī't israelitas pō'ktu quilhtamacuj. Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli. Chuntza' Dios cāmakapūtaxtūlh tī jā israelitas. Dios lacasqui'n palh israelitas natalakca'tzani' xla'ca'n tī jā israelitas ixpālacata xla'ca'n ixtachi'xcuhuī'ttza' Dios. Chuntza' israelitas nā nata'a'ka'ī'cu'tun. ¹² A'cxni' israelitas jā takexmatni'cu'tunli Dios, chuntza' Dios cāsīcua'lanātlahualh xla'ca'n tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natalexmatni'pala, Dios ā'chulā' nacāsīcua'lanātlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹³ Chuhua'j na'iccāhuanīyān catūhuālh hui'xina'n tī jā israelitas. Dios quimacamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn. Quit ictlahuacu'tun tū quimacamaxquī'canī't. ¹⁴ Quit iclacasqui'n quintā'israelitas natalaktzīn chī Dios cāsīcua'lanātlahuamā'lh ā'makapitzīn ē ū'tza' natalī'a'kapūtaxtucu'tun nā xla'ca'n. ¹⁵ A'cxni' Dios cālakmaka'lh israelitas, ixamigo cātlahualh tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natatapa'ksīni'pala Dios, hua'chi xla'ca'n natalacastālanacuana'mpala. ¹⁶ Palh macsti'na'j tasquit tze ē chuntza' ixlīpō'ktu nā tze. Palh ixtankēxē'k a'ktin qui'hui' tze, nā ixpekenī'n tze. Nā chuntza' israelitas. Quinapapana'ca'n quina'n israelitas ixtatapa'ksīni' Dios, ē nā chuntza' ī'xū'nātā'natna'ca'n nā natatapa'ksīni' Dios.

¹⁷ Israelitas hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui'. Ixpekenī'n tū cācā'tayacanī't, xla'ca'n hua'chi israelitas tī cālakmaka'lh Dios. Hui'xina'n tī jā israelitas, hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui' tū a'cstun pu'n. Hua'chi cālāchā'mānūcanī't ixpekenī'n qui'hui' tū a'cstun pu'n jā cācā'tayacanī't. Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't talīstaca ixtankēxē'k jā lāchā'mānūcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāsīcua'lanātlahuayān hui'xina'n a'cxtim chī israelitas. ¹⁸ Hui'xina'n tī jā israelitas, jā ka'tla' calīmakca'tzītī ixpekenī'n tū cācā'tayacanī't. ¿Ē jā ca'tzīyā'tit ixtankēxē'k qui'hui' ū'tza' tū makastaca ixpekenī'n? Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't jāla makastaca ixtankēxē'k qui'hui'.

¹⁹ Jā tze palh nahuanā'tit hui'xina'n tī jā israelitas: "Dios ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' cālīlakmaka'lh israelitas." Huā'mā' hua'chi ixcācā'tayani'kō'lh ixpekenī'n qui'hui', ixpālacata cālāchā'mānūcu'tunli

ā'makapitzīn. ²⁰ Jā chuntza'. Xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' cālīlakmaka'lh Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit ē ū'tza' Dios jā cālīlakmaka'nī'ta'n hui'xina'n. Ū'tza' jā ka'tla' calīmakca'tzītī. Tzej calatā'kchokotit. ²¹ Dios cālakmaka'lh israelitas tī hua'chi ixpekenī'n tū ixa'nan xapūla. Dios nā tzē nacālakmaka'nān hui'xina'n tī hua'chi ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't. ²² Chuntza' tasu'yu Dios lalaku'hanīnīn ē nā nacāmakapātīnīn xla'ca'n tī tatlaha tū jā tze. Cāmakapātīnīnli israelitas tī jā ta'a'ka'ī'lh. Hui'xina'n cālaku'hanīnīn līhuan a'ka'ī'yā'tit. Palh makxtekā'tit na'a'ka'ī'yā'tit, Dios nacālakmaka'nān chuntza' hua'chi chā'tin chī'xcu' tī pekecā'yujū ixpeken qui'hui'. ²³ Israelitas, palh nata'a'ka'ī'cu'tun, Dios nacālaktzīmpala chī ixtachi'xcuhuī't. Chuntza' hua'chi Dios cālāchā'mānūpala jā ixtayāna'ncha' xapūla. ²⁴ Jā jicslīhua' cālāchā'mānūpalacan ixpekenī'n tū ixcācā'tayacanī'ttza'. Ā'chulā' jicslīhua' cālāchā'mānūcan ixpekenī'n ā'makapitzīn qui'hui'. Israelitas, xla'ca'n hua'chi ixpekenī'n qui'hui' tū ixa'nan xapūla.

Israelitas nata'a'ka'ī'ni' Cristo

²⁵ Tā'timīn iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū jāna'j lakapascan. Chuntza' a'cxni' naca'tzīyā'tit huā'mā', jā ka'tla' nalīmakca'tzīyā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū iccāhuanīcu'tunān: Ā'makapitzīn israelitas lacxumpin ē jā takexmatni' Dios. Namin quilhtamacuj natatalakpalī. A'cxni' nata'a'ka'ī' līhūhua' tī jā israelitas, israelitas nata'a'ka'ī' nā xla'ca'n. ²⁶ Dios nacāmakapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n israelitas tī nata'a'ka'ī'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Makapūtaxtūnu' naminācha' nac Sión. Nacāxapani' ixcountaca'n israelitas, ī'xū'nātā'natna' Jacob.

²⁷ Quit na'iccāmātzā'nkēna'ni' ixcountaca'n ē chuntza' na'icmākentaxtū tū iccāhuanīlh makāstza'. Chuntza' huanli Dios.

²⁸ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo, ē chuntza' talītaxtulh ixtā'lāquīchlaktzī' Dios. Xla'ca'n jā takexmatni'cu'tun Jesucristo, chuntza' cātamāca'tzīnīn hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāpāxquī'cus israelitas, ixpālacata makāstza' ixcālacacnī't ī'xū'nāpapa'ca'n natalītaxtu ixtachi'xcuhuī't. ²⁹ Dios jā lakpalī ixtalacapāstacni'. Ixlīpō'ktuca'n tī cālacsacnī't xla' nacāsīcua'lanātlahua. ³⁰ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli, ē chuntza' hui'xina'n cātamāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Masqui xapūla hui'xina'n jā a'ka'ī'tit, chuhua'j cālaku'hanīnīn Dios ē cāmakapūtaxtūnī'ta'n.

³¹ Chuntza' chī Dios cālaku'hanīnīn hui'xina'n, nā chuntza' nacālaku'hanīnīn israelitas masqui chuhua'j jāna'j ta'a'ka'ī'. ³² Dios māsu'yuni't ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't taka'lhī ixcountaca'n. Dios ixcāmāsu'yuni'cu'tun chī cālaku'hanīnīn ixlīpō'ktuca'n.

³³ Dios tzej lacapāstaca ē ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Quina'n jāla ca'tzīyāuj chī ixtalacapāstacni' ē tū tlaha. ³⁴ Jā tī chā'tin ca'tzī chī lacpuhuan Dios. Jā tī chā'tin tzē namālacapāstacni' Dios. ³⁵ Palh namaxquī'yāuj Dios catūhuālh, jāla catihuanui Dios quincāmaklaclē'nān.

³⁶ Dios tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu. Pō'ktu ixla'. Camā-ka'tlī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Ixlacasqui'nca natamacamāstā'ni'yāuj Dios

12 Tā'timīn, Dios quincālakalhu'manī'ta'n. Ū'tza' ic-cālīsqui'ni'yān catamacamāstā'ni'tit Dios. Chuntza' hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū hui'līcan nac pūmacamāstā'n, masqui xalakahuancus hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān tū līpāxuhua Dios. Chuntza' nalīmakapāxū'yā'tit Dios. ² Jā calatā'kchokotit chī talatlā'huan tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Catamakstekni'tit Dios nalakpalī mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' tzē naca'tziyā'tit tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit. Chuntza' tzē natlahua'yā'tit tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios. ³ Dios lakalhu'manīni'n ē quimacamaxquī'lh na'ic-cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' tzē na'iccālīhuaniyān huā'mā'. Jā ka'tla' tilīmakca'tziyā'tit. Calacapāstactit hui'xina'n, chī Dios cāmaktāyayān na'a'ka'tī'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ⁴ Quimacni'ca'n lhūhua' lātāstuca masqui a'ktin macni'. Chā'tunu' xla'ca'n xtum ixtascujūtca'n. ⁵ Nā chuntza' quina'n tī a'ka'tī'ni'yāuj Cristo. Quina'n quilhūhua'ca'n ē quilīpō'ktuca'n chu chā'tin lī-taxtuyāuj chī Cristo. Ixlacasqui'nca chā'tunu' quina'n nalāmaktāyayāuj. ⁶ Chā'tunu' chī quina'n ka'lhīyauj quintascujūtca'n chuntza' chī Dios quincāmaxquī'nī'ta'n chā'tunu'. Xla'ca'n tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios, catamāsu'yulh xmān tū Dios cāhuani. ⁷ Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī, tzej catatlahualh. Tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn nā tzej catamāsu'yulh. ⁸ Tī tahuanilē'n ā'makapitzīn nā tzej catatlahualh. Tī tamāstā' tumīn, jā catatampi'lhīni'lh. Tī xanapuxcu'nu' tā'timīn, catamākentaxtūlh tū cāmamacamaxquī'canī't. Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī talīpuhuan catatlahualh nac cā'tapāxuhuān.

Ixlacasqui'nca līlacatejtin natalatā'kchoko tī ta'a'ka'tī

⁹ Milīpō'ktuca'n hui'xina'n tzej cacāpāxquī'tit ā'makapitzīn. Camāpānū'tit tū jā tze. Catlahua'tit tū tze. ¹⁰ Calāpāxquī'tit ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. Cacālakachi'xcu'huī'tit ā'makapitzīn ē jā cala'tit hua'chi xla'ca'n tī xmān talacasqui'n nacālakachi'xcu'huī'can. ¹¹ Tzej cascu'jtīt ē jā tilhquititni'nā'tit. Catā'scu'jtīt quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cā'tapāxuhuān. ¹² Capāxua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios nacāsicua'lanātlahuayān. Capātīni'ntit masqui nacā'a'kspulayān tū jā tze. Jā timakstekā'tit na'orar-layā'tit. ¹³ Palh tā'timīn cāspu'tni' catūhuālh, cacāmaktāya'tit. Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' makat. ¹⁴ Casqui'ni'tit Dios nacāsicua'lanātlahua xla'ca'n tī cā-taputzastālani'yān. Jā tīsqi'nā'tit tū nacā'a'kspula xla'ca'n tū jā tze. ¹⁵ Cacātā'pāxuhua'tit xla'ca'n tī tapāxuhua. Cacātā'cal-hua'ntit tī tacalhuan.

¹⁶ Chu a'ktin talacapāstacni' naka'lhī'yā'tit. Jā ka'tla' timakca'tziyā'tit. Capāxquī'tit tī catīhuālh tachi'xcu'huī't. Jā tipuhua'nā'tit palh hui'xina'n ca'tziyā'tit ā'chulā'.

¹⁷ Palh chā'tin nacātlahuani'yān tū jā tze, hui'xina'n jā titlahua'ni'yā'tit tū jā tze. Calīhuī'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. ¹⁸ Tzej nalīputzayā'tit chī amigos nacālītā'la'yā'tit ā'makapitzīn. ¹⁹ Tā'timīn, jā ticātlahuani'yā'tit tū jā tze palh chuntza' hui'xina'n cātatlahuani'yān tū jā tze. Namakstekā'tit xmān Dios nacāmakapātīnīn xla'ca'n. Tat-zo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Xmān quit tzē na'iccāmakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Naquintaxokonuni' quit, huanli quiMāpa'ksīni'ca'n Dios.

²⁰ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh mintā'lāquiclhaktzi' tzi'nca, catā'huā'ya'.

Palh kelhputī, cama'xqui' xcān.

Chuntza' xla' nalīmāxana'n.

²¹ Jā titamakstekā'tit nacāskāhuī'yān tū jā tze. Catlahua'tit xmān tū tze ē chuntza' nalīskāhuī'yā'tit tū jā tze.

13 Ixlacasqui'nca milīpō'ktuca'n nacākex-pa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n na mincā'lacchic-ni'ca'n. Dios cāhuī'līnī't natamāpa'ksīni'n xla'ca'n. Palh jā cahuālh Dios ixcāmaxquī'lh līmāpa'ksīn, xla'ca'n jāla ixtamāpa'ksīni'lh. ² Tī tatā'lāhuani māpa'ksīni'nī'n, xla'ca'n chuntza' tatā'lāhuani Dios. Xla'ca'n natakokonuni' Dios. ³ Tī tatlahua tū tze, xla'ca'n jā catitajicua'ni'lh māpa'ksīni'nī'n. Xmān xla'ca'n tī tatlahua tū jā tze, xla'ca'n tajicua'ni' māpa'ksīni'nī'n. Palh hui'xina'n jā cājicua'ni'cu'tunā'tit māpa'ksīni'nī'n, līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit ē chuntza' nacātalīlaktzī'nān hui'xi-na'n lactze. ⁴ Māpa'ksīni'nī'n taka'lhī līmāpa'ksīn ixpālacata Dios cāmaxquī'nī't nacāmaktāyayān hui'xina'n. Palh hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze, nacājicua'ni'yā'tit ixpālacata xla'ca'n tzē nacātamakapātīnīnān. Dios cāmaxquī'nī't līmāpa'ksīn natamakapātīnīn xla'ca'n tī tatlahua tū jā tze. ⁵ Ū'tza' lītalacasqui'n nacākex-pa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n. Jā xmān ixpālacata xla'ca'n nacātamakapātīnīnān. Ixlacasqui'nca nacākex-pa'tni'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit. ⁶ Nā ixlacasqui'nca nax-okoyā'tit impuestos. Māpa'ksīni'nī'n tī tamākentaxtū ix-tascujūtca'n, xla'ca'n chuntza' tatlahua tū Dios lacasqui'n.

⁷ Chuntza' caxokotit ixlīpō'ktu tū laclīpinā'tit. Cax-okonu'ntit tū cātasqui'ni'yān. Cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcu'huī'tit tī tamāpa'ksīni'n. ⁸ Palh cālaclīpi-ni'yā'tit ā'makapitzīn, cacāxokonuni'tit. Calāpāxquī'tit. Tī tapāxquī' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁹ Ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan: Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n. Jā timaknīni'na'. Jā tika'lhāna'na'. Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'. Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin. Huī'lh ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū huan:

Chuntza' chī mina'cstu pāxqui'ca'na', nā chuntza' cacāpāxqui' ā'makapitzīn. Chā'tin tī tlhua huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' māken-taxtū pō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn ē nā ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan. ¹⁰ Palh chā'tin chī'xcu' pāxqui' ā'chā'tin, chuntza' jāla tlhuanī' tū jā tze. Chuntza' tī tapāxqui' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹¹ Ixlīpō'ktu huā'mā' natlhua'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuhua'j ā'chulā' ixlacasqui'nca nakex-pa'tni'yā'tit Dios. Skalalh natahui'la'yā'tit ixpālacata namin quilhtamacuj a'cxni' Cristo naquincālē'nān nac a'kapūn. Tzamā' quilhtamacuj jātza' makās chī puhuanī'ta'uj xapūla. ¹² Palaj namin quilhtamacuj a'cxni' nalaka'nāuj Dios nac a'kapūn. Hua'chī xkakamā'ltza'. Ū'tza' calīmāxtekui natlahuayāuj tū jā tze. Jā catlahuāuj chī tatlahua tī xalanī'n nac cā'pucsua'. Catlahuāuj tū tze chuntza' chī tī xalanī'n nac cā'xkaka. ¹³ Tzej nalatā'kchokoyāuj chī talacasqui'n. Jā tū natlahuayāuj tū nalīmāxana'nāuj palh naquincātalak-tzī'nān. Jā ticālipāxuhuyāuj tī tatlahua tū jā tze. Jā tika'chīyāuj. Jā tika'lhīyāuj quintā'lāpāxqui'nca'n. Jā titlahuayāuj tū jā tze. Jā tilālīsītzī'nī'yāuj. Jā tilak-ca'tzana'nāuj. ¹⁴ Calīlatā'kchokotit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā catlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze.

Jā tze nacālīchihiuīna'nāuj ā'makapitzīn tā'timīn

14 Masqui makapitzīn jāna'j tzej ta'a'ka'ī' ixpālacata jāna'j tū taca'tzī, līpāxuhua cacāmākamak-tīni'ntit. Jā ticātā'lāhuanī'yā'tit xla'ca'n ixpālacata tū jāna'j tū taca'tzī. ² Ā'makapitzīn tapuhuan tzē natahua' ixlīpō'ktu tū a'nan. Ā'makapitzīn tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī', xla'ca'n tapuhuan jā tze hua'can quini't. ³ Hui'xina'n tī hua'yā'tit ixlīpō'ktu tū a'nan, jā cālākmaka'ntit tī jā tahua' quini't. Hui'xina'n tī jā hua'yā'tit quini't, jā ticālīchihiuīna'nā'tit xla'ca'n tī tahua' quini't. Dios cāmāktīni'nān milīpō'ktuca'n. ⁴ Jā quincuentaca'n chī scuja ixtasācua' ā'chā'tin chī'xcu'. Xmān tī māpa'ksī' tzē nahuan chī scuja ixtasācua' palh tze o palh jā tze. Nā chuntza' tī tatapa'ksīni' Dios, xmān Dios ca'tzī chī talīlatlā'huan. Dios cāmāktāya, ē chuntza' xla'ca'n jā catitata-makahuasli.

⁵ Ā'makapitzīn tā'timīn talakachi'xcu'huī' a'ktin quilhtamacuj. Ā'makapitzīn tapuhuan ixlīpō'ktu quilhtamacuj chu a'ktin. Calacapāstactit chā'tunu' hui'xina'n tū xatze ē ū'tza' catlahua'tit. ⁶ Tī talakachi'xcu'huī' a'ktin quilhtamacuj, xla'ca'n ū'tza' talīlakachi'xcu'huī'cu'tun Dios. Nā tī tahua' quini't, xla'ca'n ū'tza' talīlakachi'xcu'huī'cu'tun Dios ixpālacata tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata līhua't. Tī jā tahua' quini't, nā xla'ca'n chuntza' talakachi'xcu'huī'cu'tun Dios, ē nā tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios.

⁷ Līhuan hui'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, jā tlhuayāuj xmān tū quina'n puhuanāuj. Jā nīyāuj a'cxni' quina'n nīcu'tunāuj. ⁸ Līhuan hui'lāna'uj, tlhuayāuj ixtalacasqui'nīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nīyāuj chuntza' a'cxni' ixtalacasqui'nīn. Masqui lakahuancus

quina'n ē masqui xanīntza', tapa'ksīni'yāuj Cristo.

⁹ Cristo nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Chuntza' tzē nacāmāpa'ksī' xla'ca'n tī xalakahuancus ē nā tī tanīnī'ttza'.

¹⁰ Chuntza' jā tze palh chā'tin nacālīchihiuīna'n ā'makapitzīn tā'timīn. Jā tze palh chā'tin nacālākmaka'n ā'makapitzīn tā'timīn. Quilīpō'ktuca'n nachā'nāuj na ixlacatīn Cristo ē xla' ū'tza' tī naquincāputzāna'nīyān.

¹¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

QuiMāpa'ksīni'ca'n huan: Ixlīcāna' tū icuan.

Ixlīpō'ktuca'n naquintatatzokostani'kō'.

Ē naquintahuani quit Dios.

¹² Chuntza' quilīpō'ktuca'n nakelhtīyāuj Dios tū tlhuanī'ta'uj.

Jā tze namāmakahuasīyāuj ā'chā'tin quintā'tinca'n

¹³ Chuntza' jātza' calālē'ksa'ntit. Xatze calīhui'lī'tit jā natlhua'yā'tit tū nalītamakahuasa ā'chā'tin. ¹⁴ Quit ic-tapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús, ē quit tzej icca'tzī ixlīpō'ktu līhua't pō'ktu tze. Masqui chuntza' icpuhuan, quit icuan ā'chā'tin tlhua tū jā tze palh hua' quini't, masqui lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Hui'xina'n jā cahua'tit quini't palh ū'tza' nalīmāmakchuyī'yā'tit chā'tin quintā'tinca'n, ixpālacata xla' napuhuan jā tze tū tlhua'yā'tit. Palh pāxqui'yā'tit quintā'tinca'n, xatze jā natlhua'yā'tit tū xla' napuhuan jā tze. Cristo nīlh ixpālacata, ē jā xmān mimpālacataca'n. Ū'tza' jā tilīhua'yā'tit hui'xina'n tū nalītalakspi'ta ā'chā'tin na ix-tej Dios. ¹⁶ Masqui hui'xina'n ca'tziyā'tit pō'ktu tze tū tlhua'yā'tit, jā catlahua'tit tū ā'makapitzīn tahuan jā tze. ¹⁷ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios, jā ā'chulā' lacapāstacāuj tū hua'can. Tū ā'chulā' talacasqui'n ū'tza' huā'mā': Līlacatejtin nalatā'kchokoyāuj ē tze nalatahui'layāuj ē naka'lhīyāuj tapāxuhuan ixpālacata Espīritu Santo quincātā'lahuī'lān. ¹⁸ Tī chuntza' takexmatni' Cristo, chuntza' talīmākapāxui' Dios ē nahuancan tzej talatlā'huan.

¹⁹ Lacatancs natahui'layāuj. Nalāmāktāyayāuj ē ā'chulā' nakexmatni'yāuj Dios. ²⁰ Jā nalactlahua'yā'tit tū Dios tlhualh. Palhāsā' chuntza' tlhua'yā'tit a'cxni' hua'yā'tit tū tahuan ā'makapitzīn jā tze. Ixlīpō'ktu līhua't tze na ixlacatīn Dios. Tzē nahua'yāuj ixlīpō'ktu. Jāla xmān nahua'yāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²¹ Xatze jā nahua'yāuj quini't ē jā nahua'yāuj vino, ē jā natlahuayāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²² Palh chā'tin chī hui'xina'n lacpuhuan palh tze na ixlacatīn Dios nahua' ixlīpō'ktu tū a'nan, xla' tze'k caca'tzīlh. Līpāxuhua tahuī'lāna'lh tī taca'tzī tzej talatlā'huan chuntza' chī Dios lacasqui'n. ²³ Tī tahua' quini't, masqui tapuhuan jā tze hua'can, ē chuntza' xla'ca'n tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chī'xcu' tlhua tū xla' lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios, chuntza' tlhua tū jā tze.

Ixlasqui'nca natlahuayāuj tū natalipāxuhua
ā'makapitzin tā'timīn

15 Quina'n tī tzejtza' a'ka't'yāuj, nacāmaktāyayāuj tā'timīn tī jāna'j taca'tzīkō'. Jā xmān nā-puhuanāuj tū quina'n lacasqui'nāuj. ² Quina'n natlahuayāuj tū natalipāxuhua ā'makapitzin quintā'timīnca'n ē chuntza' nacāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nata'a'ka't'. ³ Nūn Cristo jā ixtlahua xmān tū ixlasqui'n. Ū'tza' līpātīni'lh. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanica Dios:

Tī talakmaka'nān hui'x, nā quit quintalakmaka'n. ⁴ Ixlīpō'ktu tū tzo'kca makāstza' na ixtachihuīn Dios, quincāmāsu'yuni'yān tū Dios lacasqui'n naca'tzīyāuj. Ixtachihuīn Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. Quincāmaktāyayān natāyani'yāuj tū quincā'a'kspulayān. Quincāmāca'tzīni'yān na'a'nāuj nac a'kapūn. ⁵ Dios ū'tza' tī quincāmāko'xamāka'tlī'yān ē quincāmaktāyayān natāyani'yāuj. Dios cacāmaktāyan hui'xina'n a'ktin nala mintalacapāstacni'ca'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo Jesús. ⁶ Chuntza' milīpō'ktuca'n tzē kēxtim namakapāxui'yā'tit Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Xatze tachihuīn cāmāca'tzīnīca tī jā israelitas

⁷ Hui'xina'n calālaktzī'ntit hua'chi lītā'timīn ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' nalakachi'xcuui'can Dios. ⁸ Jesucristo a'cxni' milh nac cā'quilhtamacuj, ix-cāmāsu'yuni' israelitas Dios mākentaxtū tū huan. Chuntza' māsu'yulh Cristo, ixpālacata xla' mākentaxtūlh tū Dios ixcāhuanini't makāstza' quinapapana'ca'n. Chuntza' lītasu'yu Dios mākentaxtū tū huan. ⁹ Nā Cristo ixlasqui'n natatapa'ksīni' Dios nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā xlaca'n natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanica Dios:

Quit na'icmāka'tlī'yān na ixpu'nanca'n tī jā israelitas. Na'icpixtlī' chī milīka'tla'.

¹⁰ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Cacātā'pāxua'tit ixtachi'xcuui't Dios, hui'xina'n tī jā israelitas.

¹¹ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Camāka'tlī'tit Māpa'ksīni' milīpō'ktuca'n tī jā israelitas. Catamāka'tlī'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

¹² Nā tatzo'kni' jā Isaiās huan:

Namin chā'tin ī'xū'nātā'nat Isai.

Xla' nacāmāpa'ksī tī jā israelitas.

Xlaca'n nata'a'ka't' chī nacāmākapūtaxtū.

¹³ Dios ū'tza' tī quincāmāca'tzīni'yān xla' naquincāmākapūtaxtūyān. Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios. Dios ā'chulā' cacāmāquī'n tapāxuhuān ē tzej calatapā'tit. Espiritu Santo cacāmāca'tzīnīn chī Dios namākentaxtū tū huanī't.

¹⁴ Quit tzej icca'tzī, tā'timīn, hui'xina'n tzej līhui'lā'na'ntit na ixlatatīn Dios ē tzejtza' ca'tzīyā'tit ixtachihuīn Dios. Nā tzē nalāmāsu'yuni'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ¹⁵ Xmān xa'iccāmāpāstaquīcu'tunān hui'xina'n tū ictzo'kni't. Dios quimacamaxquī'lh huā'mā' tas-

cujūt. Ū'tza' quit jā iclījicua'n na'iccātzo'knuni'yān tū lacatejtin. ¹⁶ Dios quilacsacil na'ictā'scuja Jesucristo. Quimacamaxquī'lh na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas xatze tachihuīn. Ā'makapitzin ta'a'ka't'nī't. Espiritu Santo cālīmāxtulh ixtachi'xcuui't Dios. Xlaca'n hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū icmaxquī' Dios. Dios chuntza' līpāxuhua.

¹⁷ Quit icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Cristo Jesús, ixpālacata quimaktāyanī't ē na'icmākentaxtū tū Dios quimacamaxquī'lh. ¹⁸ Quit na'iccāhuaniyān xmān tū Cristo quimaktāyalh na'ictlahua. Quit iccāmāsu'yuni'lh tī jā israelitas. Chuhua'j xlaca'n tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁹ Ixlītlī'huī'qui Espiritu Santo ixlītlahuacan lī'a'cnīn. Chuhua'j icmākentaxtūnī't tū Dios quimacamaxquī'lh. Iccāmāsu'yuni'nī't xalanī'n nac Jerusalén xatze tachihuīn ixpālacata Cristo. Calhāxcuuhālh icmāsu'yuni't hasta nac Ilríco. ²⁰ Quit xa'ic-cāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jāna'j ixtaca'tzī tū xla' Cristo. Chuntza' xa'ictlahua quit ixpālacata xa'icmāsu'yucu'tun jā jāna'j ixmāsu'yucan. ²¹ Chuntza' ictlahuamā'lh chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī jāna'j cāmāsu'yuni'can chī xla', nataca'tzī xlaca'n. Tī jāna'j takexmata, natakexmata xlaca'n.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

²² Quit xa'icmāsu'yutlā'huan, ē ū'tza' jāla xa'iccālīlaka'nāchā'n, masqui maklīhūhua' xa'ica'ncu'tunācha'. ²³ Chuhua'j na'ica'nācha'. Jātza' la jā icmāsu'yu huā'tzā', ē līhūhua'tza' cā'ta xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n. ²⁴ A'cxni' quit na'ica'n nac España na'iccātēlaktzī'nān hui'xina'n. Quit icka'lhī tapāxuhuān iccātā'chihuīna'ncu'tunān macsti'na'j. Iclacasqui'n naquilāmaktāyayāuj ē chuntza' tzē na'ica'mpalacha'. ²⁵ Pūla na'ica'n nac Jerusalén. Na'iccālē'ni' macsti'na'j tumīn tā'timīn xalanī'n a'ntza'. ²⁶ Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya, xlaca'n tamāstā'nī't tumīn, ē tamacā'ni'cu'tun tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén tī lacpobres. ²⁷ Huā'mā' ū'tza' tū tatlahuacu'tunli xlaca'n xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya. Chuntza' tī jā israelitas tamaktāyacu'tun tī israelitas. Chuntza' tze ixpālacata israelitas tamāca'tzīnīnī't chī natalī'a'kapūtaxtu. Chuhua'j, tī jā israelitas tzē natamaxquī' tū taka'lhī. ²⁸ Quit, a'cxni' na'icmāstā' huā'mā' tumīn, quit na'ica'n nac España ē na'iccātēlaktzī'nān hui'xina'n. ²⁹ A'cxni' na'ic-cālākchā'nān quit icca'tzī Cristo nacāsīcua'lanātlahuayān ixpālacata tū Cristo quimacamaxquī' na'ic-cāhuaniyān.

³⁰ Chuhua'j tā'timīn, hui'xina'n nā tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Espiritu Santo quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. Chuhua'j iccāsqui'ni'yān naquilāmaktāyayāuj nac oración. ³¹ Casqui'ni'tit Dios caquimaktaka'lhī ē jā tū naquintatlahuani' xalanī'n nac Judea tī jā ta'a'ka't'. Nā casqui'ni'tit Dios caquintamaktīlh tumīn tū na'ic-cālē'ni' tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén. ³² Chuntza', palh Dios lacasqui'n, quit na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Chuntza' quit na'iclipāxuhua. Chuntza' nalālīmāko'xamāka'tlī'yāuj. ³³ Chuhua'j Dios

cacātā'tahui'lan milipō'ktuca'n. Xla' ū'tza' tī quincāmax-quī'yān tze latamat. Amén.

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

16 Iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n quintā'tinca'n Febe. Huā'mā' puscāt cātā'scuja xla'ca'n tī tata-pa'ksīni' Cristo nac Cencrea. ² A'cxni' xla' nacālākchā'nān, calaktzī'ntit chī mintā'tinca'n. Chuntza' ixlītlahuatca'n tī ta'a'ka'tī' ixtachihuīn Dios. Calīmak-tāya'tit tū xla' namaclacasqui'n. Xla' lhūhua' tī cāmak-tāyanī't. Nā quit quimaktāyanī't.

³ Casaludarlī'tit Priscila ē Aquila. Xla'ca'n tamāsu'yu chī Cristo Jesús, chuntza' chī quit. ⁴ Xla'ca'n cā'a'kspulalh tū lījicua' a'cxni' quintamaktāyalh. Ū'tza' iccālimax-quī' tapāxcatca'tzīn. Nā tamāstā' tapāxcatca'tzīn ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas tī tatapa'ksīni' Cristo. ⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos tā'timīn tī tatakēstoka na ixchicca'n Priscila ē Aquila. Nā icmacā'ni' saludos Epeneto. Xla' quinamigo ē icpāxquī'. Xla' ū'tza' tī xapūla a'ka'tī'ni'lh Cristo nac Acaya. ⁶ Nā icmacā'ni' saludos María. Xla' scujnī't mimpālacataca'n. ⁷ Nā iccāmacā'ni' saludos quintā'israelitas tī Andrónico ē Junias. Ū'tunu'na xa'iccātā'chī'nī't. Apóstoles nā talakachi'xcuui' xla'ca'n. Nā xla'ca'n ixta'a'ka'tī'ni'nī'ttza' Cristo xapūla a'cxni' quit jāna'j xa'ica'ka'tī'.

⁸ Nā icmacā'ni' saludos Amplias. Icpāxquī' ixpālacata xla' nā a'ka'tī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Nā icmacā'ni' saludos Urbano tī quincāmaktāyayān quina'n tī tā'scujāuj Cristo. Nā icmacā'ni' saludos Estaquis tī icpāxquī'. ¹⁰ Nā icmacā'ni' saludos Apeles. Tasu'yu xla' tzej a'ka'tī'ni' Cristo. Nā iccāmacā'ni' saludos tī tahui'lāna'ncha' na ixchic Aristóbulo. ¹¹ Nā icmacā'ni' saludos quintā'israelita Herodión ē nā xalanī'n na ixchic Narciso tī ta'a'ka'tī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹² Nā iccāmacā'ni' saludos Trifena ē Trifosa. Xla'ca'n tatā'scuja quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos Pérsida tī pāxquī'can. Huā'mā' puscāt tā'scujnī't quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹³ Nā icmacā'ni' saludos Rufo. Tasu'yu xla' tzej a'ka'tī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos ixtzī' Rufo, tī hua'chi quintzī' icca'tzīni'. ¹⁴ Nā iccāmacā'ni' saludos Asíncrito ē Flegonte ē Hermas ē Patrobas ē Hermes ē nā tā'timīn tī tatā'hui'lāna'ncha'. ¹⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos Filólogo ē Julia ē Nereo ē nā ixtā'tin xapuscāt ē Olimpás ē ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuui't Dios tī tatā'hui'lāna'ncha'.

¹⁶ Calāsaludarlī'tit ixpālacata lāpāxquī'yā'tit. Xalanī'n calhāxcuua'lh tī ta'a'ka'tī', xla'ca'n cātamacā'ni'yān saludos.

¹⁷ Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān hui'xina'n naca'tzīyā'tit tī tataxtumlī ē chuhua'j tamāsu'yu tū jā tze ē jā chuntza' chī cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla. Cacātapekpānūni'tit xla'ca'n. ¹⁸ Xla'ca'n jā tatā'scujmā'nalh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tatlahua xmān tū xla'ca'n talacasqui'n. Tasu'yu hua'chi tze tū tahuan ē hua'chi tzēhuanī't ixtachihuīnca'n. Xmān ta'a'kškāhuī' tī ta'a'ka'tī' tū cāhuanican. ¹⁹ Calhāxcuua'lh ca'tzīcantza' chī hui'xina'n a'ka'tī'yā'tit xatze tachihuīn ixta' Cristo. Huā'mā' iclīpāxuhua. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzejtza' naca'tzīyā'tit chī natlahua'yā'tit tū tze. Iclacasqui'n jā tipuhua'nā'tit natlahua'yā'tit tū jā tze. ²⁰ Dios tī quincāmaxquī'yān tze latamat. Dios palaj naskāhuī' skāhuī'ni' chī cāscujni'cu'tunān hui'xina'n. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n.

²¹ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Timoteo tī quintā'scuja, ē nā quintā'israelitas Lucio ē Jasón ē Sosípater.

²² Quit, Tercio, quimātzo'knīca huā'mā' carta. Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tī a'ka'tī'yā'tit chī quit.

²³ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Gayo. Quit Pablo icmaklahuī' na ixchic. Nā ā'tzā' tatakēstoka tī ta'a'ka'tī'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos Erasto tī tesoroero huā'mā' cā'lacchicni'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos quintā'tinca'n Cuarto.

²⁴ Cacāsicua'lanātlahuachā'n milipō'ktuca'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Pablo ixmāka'tlī' Dios

²⁵ Chuhua'j camāka'tlī'uj Dios. Xla' tze cāmaktāyayān tzej na'a'ka'tī'yā'tit chī xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ē tū ixta' Jesucristo. Xatze tachihuīn, xapūla jā tī chā'tin icca'tzī. Chuhua'j Dios quincāmāca'tzīnīnī'ta'n.

²⁶ Chuhua'j māsuyucan. Nā chuntza' māsuyucan nā ixtachihuīn Dios jā huanican profetas. Dios līmāpa'ksīni'lh nacāmāca'tzīnīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixpālacata Dios lacasqui'n nata'a'ka'tī'ni' ē natakexmatni' Dios. Dios ū'tza' tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

²⁷ Xmān Dios ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Calakachi'xcuui'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Jesucristo. Amén.

1 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Corinto tī ixta'a'ka'tī'ni Cristo

1 Quit Pablo, ē quilacsacnī't Jesucristo ixapóstol na'icuan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ictzo'knumā'lh ē nā quintā'tinca'n Sóstenes nā xla' huī'lh huā'tzā'. ² Huā'mā' carta iccāmacā'ni'yāchān milīpō'ktuca'n tī a'ka'tī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē xalanī'n nac Corinto. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī cāsīcua'lanāt-lahuani'ta'n Cristo Jesús. Xla' cālacsacnī'ta'n ē ixta' Dios huanī'ta'ntittza' ē ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī' xala' calhāhuā'lh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n talaktaquilhpūta Dios ē ixlakaliyān tasqui'ni' cacāmaktāyalh chī hui'xina'n nā squi'ni'yā'tit. ³ Dios quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacālakalhu'mani'. Tzej calatapā'tit.

Pablo māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata Cristo cāsīcua'lanātlahualh

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn quinDios mimpālacataca'n. Dios cāmaxquī'nī'ta'n talakalhu'mān ē ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān cāmaxquī'n ixpālacata tapa'ksīni'ya'tit Cristo Jesús. ⁵ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē ū'tza' Dios lhūhua' cālīmāscā'tiyān. Chuntza' tzej kexpatā'tit ē chuntza' nacālīmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn. ⁶ Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios cātlahuani'n ixpālacata cuenta tlahua'tit ē a'ka'tī'tit tū iccāmāsu'yuni'n tū ixta' Cristo. ⁷ Nā chuntza' hui'xina'n jā tū cāmakasputān chī Dios quincāsīcua'lanāt-lahuayān līhuan ka'lhī'pā'na'ntit quilhtamacuj tū napūmin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁸ Nā xla' nacāmaktāyayān hasta a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj ē chuntza' jā tū na'a'nan tū nacātalīmālacsu'yuyān a'cxni' nacāputzāna'nī Jesucristo. ⁹ Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū mālacnū ē xla' cālacsacnī'ta'n ē chuntza' chā'tin nalītaxtuyā'tit Jesucristo, tī'Ska'ta' Dios, tī quiMāpa'ksīni'ca'n.

Tī ixta'a'ka'tī' tatalacpitzīlh

¹⁰ Tā'timīn, iccāsquī'ni'yān ixpālacata ixlītlī'hui'qui Jesucristo ē iccāsquī'ni'yān talakalhu'mān milacxtimca'n nahua'nā'tit ē jā titalacpitziyā'tit. Caka'lhī'tit a'ktin mintalacapāstacni'ca'n milīpō'ktuca'n ē a'ktin mintapuhuatca'n. ¹¹ Tachīlh huā'tzā' tī xalanī'n na ixchic Cloé. Xlaca'n quintamāca'tzīnīlh hui'xina'n lāquilhni'yā'tit. ¹² Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n jā lacxtim hua'nā'tit. Makapitzīn tahuan: "Quit icstālani' Pablo." Ā'makapitzīn tahuampala: "Quit icstālani' Apolos."

Ā'makapitzīn tahuampala: "Quit icstālani' Pedro." Ā'makapitzīn tahuampala: "Quit icstālani' Cristo." ¹³ ¿Ē tapāpitzīnī't Cristo? ¿Ē quit icnīlh nac cruz mimpālacataca'n? ¿Ē quit iccāmā'kpaxīn naquīlālīstālani'yāuj? ¹⁴ Icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios jā iccāmā'kpaxīlh nūn chā'tin tī hui'xina'n, xmān Crispo ē Gayo. ¹⁵ Chuntza' jā tī chā'tin tē nahuan quit iccāmā'kpaxīlh naquīntastālani'lh. ¹⁶ Nā iccāmā'kpaxīlh xalanī'n na ixchic Estéfanos. Jā icca'tzī palh icmā'kpaxīnī't ā'chā'tin. ¹⁷ Cristo jā quīmacamīnī't na'icmā'kpaxīnī'n. Quīmacamīlh na'iclīmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā iclīmāsu'yu xalaka'tla' tachihuīn. Palh chuntza' xa'ictlahualh, xa'iclakmaka'lh Cristo tī pātīnī'lh nac cruz.

Cristo lītasu'yu ixlītlī'hui'qui Dios

¹⁸ Tī ta'a'mā'nalh nac pūpātīn ixpālacata jā ta'a'ka'tī'ni Dios, xlaca'n tapuhuan jā ixlacasqui'nca namāsu'yucan Cristo nīlh nac cruz. Quina'n tī Cristo quīncāmakapūtaxtūnī'ta'ntza' puhuanāuj tū māsu'yucan chī līnīlh Cristo nac cruz, ū'tza' ixlītlī'hui'qui Dios. ¹⁹ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Na'icmālakspūtū ixlīpō'ktu tū taca'tzī xalaka'tla' chī'xcuhuī'n.

Ū'tza' jā tū ixtapalh.

Na'iccāmāpānūnī' pō'ktu ixlīskalalhca'n tī ā'chulā' taca'tzī.

²⁰ Chuhua'j ¿chī natalītaxtu tī laskalalhna' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n? ¿Chī natalīla tī tē talīchihuīna'n catūhuā'lh? ¿Ē jā tamāxana'n na ixlacatīn Dios? Dios ā'chulā' ca'tzī. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n na cā'quilhtamacuj hua'chi tachuyā na ixlacatīn Dios.

²¹ Masqui skalalh tachi'xcuhuī't, jāla chuntza' talīlakapasa Dios. Xla' jā makxteka chuntza' nalīlakapascan. Xla' līhui'līlh cāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī'ni ixtachihuīn tū icmāsu'yumā'nauj masqui ā'makapitzīn tahuan tachuyā.

²² Israelitas talacasqui'n catatlahualh a'ktin tū lī'a'cnīcan ū'tunu'n tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Tī jā israelitas taputza tī ā'chulā' taca'tzī. Palh jā chuntza', jā ta'a'ka'tī'ni'cu'tun ixtachihuīn Dios. ²³ Quina'n icmāsu'yuyāuj chī Cristo nīlh nac cruz. Ū'tza' cālīmāmakchuyīlh israelitas ixpālacata jā takexmatcu'tun. Xlaca'n tī jā israelitas tapuhuan tachuyā. ²⁴ Tī Dios cālacsacī ē xlaca'n ta'a'ka'tī', masqui israelitas ē masqui jā israelitas, taca'tzī Cristo ka'lhī ixlītlī'hui'qui Dios ē ixtalacapāstacni' Dios. ²⁵ Ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhuī'n jāla catitamālakchā'nīlh ixtalacapāstacni' Dios. Chī'xcuhuī'n tapuhuan Dios hua'chi jā ixka'lhī

ixlītlī'hui'qui chī Cristo nīlh nac cruz. Dios ā'chulā' mā-pa'ksīni'n ē jā chī'xcu'huī'n. ²⁶ Cuenta catlahua'tit māni' hui'xina'n, tā'timīn. Na milacpu'na'i'tātca'n hui'xina'n tī Dios cālacsacni' jā lhūhua' tī xalakskalalhna' ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'tīlh. Jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī mā-pa'ksīni'nī'n ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'tīlh ē jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī laka'tla'n chī'xcu'huī'n ixtahuanī't. ²⁷ Dios cālacsacni' tī xla' cālacasquī'n masqui puhuanca'n jā taca'tzī. Cālacsacni' nacālīmāmāxanī' tī ā'chulā' taca'tzī. Dios cālacsacni' tī puhuanca'n jā lactli'hui'qui nacālīmāmāxanī' tī xalactli'hui'quin. ²⁸ Dios cālacsacni' tī cāpuhuanca'n xla'ca'n jā laka'tla'n chī'xcu'huī'n ē tī cālaksacni' ncanī't hua'chi jā tū ixtapalhca'n ē chuntza' tzē natalīmālakspūtū tū cāpuhuanca'n ixlacasquī'nca. ²⁹ Nā chuntza' jā tī chā'tin tzē ka'tla' nalīmaka'tzī na ixlacatīn Dios. ³⁰ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús xmān ixlītlī'hui'qui Dios. Ū'tza' quincālīmāsu'yuni'n ixtalacasquī'nīn. Dios quincālaktzī'nān lactze quina'n. Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ē ū'tza' quincālīmāpūtaxtuyān. ³¹ Chuntza' tatzokni' na ixtachihuīn Dios:

Tī ka'tla' makca'tzī, ka'tla' calīmaka'tzīlh tū quincātlahuani'nī'ta'n Māpa'ksīni'.

Māsu'yuca chī lixtokohua'ca'ca Cristo

2 Chuntza' a'cxni' pūla icchā'lh ē iccāta'chihuīna'n, jā iccāmāsu'yuni'n hua'chi chā'tin xaka'tla' a'kchihuīna'. Jā ka'tla' quintachihuīn ē nūn lhūhua' quintalacapāstacni', a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān tū ixlīcāna' i'xla' Dios ē tū jā ixtasu'yu hasta chuhua'j. ² Quit iclīhui'līlh jā tū quimaca'tzi, xmān Jesucristo tī maknīca nac cruz. ³ Quit hua'chi jā tli'hui'qui xa'icuanī't a'cxni' xa'iccātā'huī'lān ē xa'icjicua'n ē xa'icxpipi. ⁴ Quintachihuīn ē chī xa'iccāmāscā'tiyān jā chī i'xla' xaka'tla' a'kchihuīna' tī ā'chulā' ca'tzī. Palh chuntza' cahuālh xa'icāmāscā'tīn, jā ixtitasu'yulh chī tīscujmā'lh Espīritu Santo ē ixlītlī'hui'qui Dios. Espīritu Santo quimāsu'yuni'lh tachihuīn ē iclīchihuīna'nli ixlītlī'hui'qui. ⁵ Chuntza' jā nalī'a'ka'tīyā'tit ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcu'huī'n. Xmān nalī'a'ka'tīyā'tit ixlītlī'hui'qui Dios.

Dios cālīmāsu'yuni' tachi'xcu'huī't Espīritu Santo

⁶ Na ixlacpu'na'i'tātca'n tī tzej takexmata ixtachihuīn Dios, tasu'yu chī icca'tzī. Quintalacapāstacni' jā chuntza' chī i'xla'ca'n xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla'ca'n natalakspūta. ⁷ Iclīchihuīna'nāuj ixtalacapāstacni' Dios tū jāna'j i'xla'tzīcan. Talacapāstacni' ū'tza' huā'mā': A'cxni' jāna'j tū i'xla'nān cā'quilhtamacuj, xmān ixtalacapāstacni' Dios ixuanī't naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ⁸ Jā tī chā'tin mā-pa'ksīni'n xala' nac cā'quilhtamacuj takexmānī't huā'mā' tū jāna'j i'xla'tzīcan. Palh ixtakexmātlī cahuālh, jā maktin ixtaxtokohua'ca'lh Māpa'ksīni' tī ā'chulā' xaka'tla'. ⁹ Chuntza' tatzokni' na ixtachihuīn Dios:

Jā tī chā'tin laktzī'nī't
ē jā tī chā'tin kexmatnī't

ē jā tī chā'tin puhuanī't tū Dios cāxui'līnī't i'xpālacataca'n tī tapāxquī'.

¹⁰ Dios ixlīcāna' quincālīmāsu'yuni'n Espīritu Santo ē jā tū mātzē'kni'canī't Espīritu. Xla' ca'tzī hasta ixtalacapāstacni' Dios ē chī līhuī'lh Dios.

¹¹ ¿Tīchu ca'tzī tū lacpuhuan chā'tin chī'xcu'? Xmān ixlīmān ca'tzī. Chuntza' jā tī chā'tin tzē ca'tzī ixtalacapāstacni' Dios; xmān ixEspīritu Dios cā'tzī. ¹² Dios quincāmāxquī'nī'ta'n Espīritu tī i'xla' Dios ē jā i'xla'ca'n chī'xcu'huī'n. Chuntza' tzē nakexmatāuj chī Dios quincālalkalhu'manān ē quincāmāxquī'yān talacapāstacni'. ¹³ Jā icmāsu'yuyāuj chuntza' chī tamāsu'yu tachi'xcu'huī't masqui taca'tzī catūhuālh. Quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espīritu. Chuntza' iccāmāsu'yuni'yāuj xla'ca'n tī taka'lhī Espīritu Santo ē xla'ca'n takexmata tū i'xla' Dios.

¹⁴ Chā'tin chī'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' i'xlatamat xmān lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jāla maktīni'n tū māsuyu Espīritu Santo. Lacpuhuan hua'chi tachuyā. Jāla kexmata i'xpālacata xmān Espīritu Santo līkexmatcan. ¹⁵ Espīritu Santo cātanūni'nī'ttza' chī'xcu'huī'n tī i'xla' Dios ē chuntza' talīkexmata tū ā'chulā' i'xlasquī'nca. Chī'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' i'xlatamat jāla ca'tzī chī lītalakpalī tī ka'lhī xasāsti' i'xlatamat. ¹⁶ Tatzokni' na ixtachihuīn Dios:

¿Tīchu lakapasnī't ixtalacapāstacni' Māpa'ksīni' Dios?
¿Tīchu tzē namāsu'yuni' tū natlahua?
Quina'n iclapāstacnāuj chī Cristo lacasquī'n.

Chī i'xlatamatca'n tī tatā'scuja Dios

3 Chuntza', tā'timīn, jāla iccāhuanin chī xa'icāhuani xla'ca'n tī takexmata Espīritu Santo. I'xlasquī'nca hui'xina'n na'iccāhuaniyān chī tatzucumā'nalhcus ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios ē tī tatlahuamā'nalhcus tū xmān xla'ca'n talacasquī'n. Hui'xina'n hua'chi lacstīn. ² Nā hua'chi ska'ta' jāna'j la laktzaka quini't ē xmān hua' ixtzi'quī', chuntza' jāla iccāmāsu'yuni'n tū jicslīhua' nakexpatatit. Jāla catisca'ttit. Nūn chuhua'j jā iccāmāsu'yuni'yān tū jicslīhua' nakexpatatit. ³ Lacapāstacna'nā'titcus hua'chi tī jāna'j ta'a'ka'tī. Palh lāquihnīpā'na'ntitcus ē lāsitzī'ni'yā'tit ē lāquiclhaktzī'nā'titcus, tasu'yu tlahua'yā'titcus tū xmān mintapāxuhuānca'n. Latā'kchokoyā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n tahuān: "Quit icstālanī' Pablo." Ā'makapitzīn tahuāmpala: "Quit icstālanī' Apolos." A'cxni' chuntza' hua'nātit tapāpitzīpā'nantit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

⁵ A'cxni' iccāmāsu'yuni'n, jā iccāmāsu'yuni'n naquilāstālanī'yāuj. Apolos jā cāmāsu'yuni'n nastālanī'yā'tit xla'. Quina'n xmān tīscujnu'nī'n Dios. Quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē huixina'n a'ka'tī'tit. Chā'tunu' quina'n iclīahuāuj quincāscujūtca'n tū Dios quincāmāxquī'n. ⁶ Quit icztuculh iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. Ā'līstān milh Apolos. Nā xla' māsuyupālh ixtachihuīn Dios. Dios ix-cāmā'a'ka'tīnīmā'n. Ū'tza' hua'chi quit iccha'nli ixtachihuīn Dios ē Apolos mu'nulh ē Dios makastaclī ē tahuā'ca'lh huā'mā' tacha'nān. ⁷ Chuntza' tī cha'nli ē tī

mu'nulh, xla'c'n chu lacxtim ixpālacata xmān Dios ū'tza' maxqui' t'istacat. ⁸ Tī cha'n ē tī mu'nu lacxtim t'scujnu'nī'n. Chā'tunu' namaktīni'n ixtatlaj chuntza' chī scujli. ⁹ Chuntza' quina'n t'scujnu'nī'n ixpālacata ic-tā'scujāuj Dios ē hui'xina'n hua'chi ixtacuxtu Dios jā cha'n'can ixtachihuīn Dios. Xla' maktaka'lh mā'lh ē natahua'ca'.

Nā hui'xina'n hua'chi a'ktin chic tū ixla' Dios ē tū yāhuamā'cacus. ¹⁰ Dios quilacsacli ē quimāsu'yuni'lh chī na'icmāsu'yu ixtachihuīn jā jā maktin kexmatcanī't. Ā'līstān milh ā'chā'tin. Nā xla' māsu'yulh ixtachihuīn Dios. Ū'tza' hua'chi quit chā'tin tī iclahualh ixlītzucuni' chic. Ā'chā'tin namin nayāhua tzamā' chic. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca chā'tunu' cuenta catlahualh tūchu nalīcāxtlahua tzamā' chic. ¹¹ Xmān a'ktin ixlītzucuni' huā'mā' chic tū ixla' Dios tū yāhuamā'cacus. Ū'tza' huā'mā' tū iccāmāsu'yuni'n ixpālacata Jesucristo ē chī pātīni'lh nac cruz. ¹² Kempālhūhua' namāsu'yucan tū ixla' Dios, chuntza' chī a'ktin chic kempālhūhua' nalīcāxtlahua'can. Makapitzīn natalīcāxtlahua oro o plata o xatze chihuix tū tāyani'. Ā'makapitzīn natalīcāxtlahua qui'huī' o matlū'c o seket tū jā tāyani'. ¹³ Nachin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' natasu'yu tū talīscujli chā'tunu'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj natzucu hua'chi macscut ē chuntza' chī oro ē plata tatāyani' macscut, chu chuntza' ixtascujūt xatze mākelhtahua'kē'ni' nā natāyani'. ¹⁴ Palh ixtascujūt chā'tin natāyani', xla' namaktīni'n ixtatlaj. ¹⁵ Palh jā tāyani' ixtascujūt chā'tin, nasputni' ixtatlaj. Masqui namālakspūtūni' ixtatlaj, Dios namakapūtaxtū chuntza' hua'chi chi'xcu' tī na'a'kapūtaxtu a'cxni' lhcumā'lh ixchic ē nalhcukō' ixlīpō'ktu tū ixka'lhī.

¹⁶ ¿Ē jā ca'tziyā'tit milīpō'ktuca'n hui'xina'n hua'chi ixtemplo Dios? Espīritu Santo huī'lh na milīstacna'ca'n. ¹⁷ Nā palh chā'tin natlahuani' tū jā tze ixtemplo Dios, Dios namālakspūtū xla' ixpālacata ixtemplo Dios xata-sicua'lanātlahua. Hui'xina'n lītaxtutit ixtemplo Dios a'cxni' a'ka'tī'tit.

¹⁸ Jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Palh chā'tin na milacpu'na'i'tātca'n lacpuhuan skalalh xla' ixpālacata tū a'nan nac cā'quilhtamacuj, calalh hua'chi jā tū ixca'tzī. Chuntza' tze nasca'ta tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹⁹ Tzamā' talacapāstacni' tū xala' nac cā'quilhtamacuj Dios cālaktzī'n hua'chi tachuyā. Chuntza' tatzō'kni':

Tī tapuhuan laskalalhna', ū'tunu'n Dios nacāmāt-lahuanī

tū natalīta'a'kskāhuī' ixa'cstuca'n ixlīlakskalalhca'n a'cxni' tatlahuacu'tun ixtalacapāstacni'ca'n ē chuntza' jāla catitamākentaxtūlh.

²⁰ Tatzō'kni' huampala:

Māpa'ksīni' Dios cālakapasni' ixtalacapāstacni'ca'n tī laskalalhna'

ē cālaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalhca'n.

²¹ Chuntza' jā ka'tla' catimakca'tzītī't ixpālacata tū tlahualh catīhuālh chi'xcu' o tū māsu'yulh. Ixlīpō'ktu catūhuālh milaca'n. ²² Ixlīpō'ktu catūhuālh milaca'n ē tze na'iccālimaktāyayān. Pablo ē Apolos ē Pedro, quilīpō'ktuca'n tze naiccālimaktāyayān hui'xinan. Nā

milaca'n cā'quilhtamacuj ixpālacata tze nacālimaktāyayān. Masqui hui'lā'na'ntitcus ē masqui canī'tit, Dios nacāmaktāyayān. Tū lamā'lh ē tū nalacus, pō'ktu ū'tza' tze nacālimaktāyayān. ²³ Pō'ktu milaca'n ixpālacata hui'xi'na'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Cristo tapa'ksīni' Dios.

Ixtascujūtca'n apóstoles

4 Quina'n tī apóstoles, caquincātalaktzī'n quina'n t'scujnu'nī'n Cristo tī quincāmacamaxquī'nī'tan quintascujūtca'n ē ū'tza' na'icmāsu'yuyāuj tū ixla' Dios ē tū Dios quincāmāca'tzī'nīn. ² Tī macamaxquī'canī't tascujūt ixlacasqui'nca xla' tzej namākentaxtū tū līmāpa'ksīcanī't. ³ Quit jā quimaca'tzi tū puhua'nā'tit. Ē quit jā quimaca'tzi tū tapuhuan ā'makapitzīn tachi'xcu'huī't quimpalacata. Quit jāla na'icuan palh tze o jā tze quit. ⁴ Masqui icmakca'tzī palh jā tū iclāclē'n palhāsā' iclāclē'n. Dios nahuan palh iclāclē'n. ⁵ A'cxni' jāna'j min Māpa'ksīni' Jesucristo, jā catipuhua'ntit palh tze o jā tze ā'chā'tin ixpālacata tū tlahualh. A'cxni' namin Māpa'ksīni', xla' namālakxkakēni'nkō' ixlīpō'ktu catūhuālh tū tatzē'knī't jā cā'pucsua'. Namāsu'yukō' ixlīpō'ktu tū tapuhuan tachi'xcu'huī't ē tū tatlahuacu'tun. Tzamā' quilhtamacuj Dios nacāmāka'tlī' chā'tunu' ixpālacata xatze tū tatlahuanī't.

⁶ Tā'timīn, ixlīpō'ktu hua'mā' iccātzo'knuni'nī'ta'n quimpālacataca'n quit ē Apolos. Ū'tza' hua'chi tū iccālīpūlanī'mā'n nalīscā'tā'tit chī tzej nakexpatni'yā'tit ixtachihuīn Dios tū tzo'kcanī't. Chuntza' jā ka'tla' tilīmakca'tzīyā'tit ixpālacata chā'tin mākelhtahua'kē'ni' ē jā catilakmaka'ntit ā'chā'tin. ⁷ Jā tipuhua'na'tit palh hui'xi'na'n ā'chulā' xatze. Pō'ktu tū ka'lhī'yā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n. Jā tla'janī'ta'ntit. Jā ka'tla' tilīmakca'tzīyā'tit tū cāmaxquī'nī'ta'n Dios.

⁸ Makca'tzīyā'tit hua'chi jā tū caticāspūtūni' ē makca'tzīyā'tit hua'chi ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Puhua'nā'tit tze natapa'ksīyā'tit mina'cstuca'n ē quilāmakxteknī'ta'uj. Jātza' lacasqui'nā'tit na'iccāmaktāyayān. Xatze palh ixlīcāna' ixmāpa'ksīni'ntit cahuālh ixpālacata quina'n tze xa'iccātā'māpa'ksīni'n. ⁹ Palhāsā' Dios lacasqui'n quina'n apóstoles ictasu'yuyāuj hua'chi chi'xcu'huī'n tī ā'chulā' xatalakmaka' ē hua'chi tī līhuī'līcan namaknīcan. Quincātatlahuanī'ta'n hua'chi tū nalīstāna'n'can nac cā'quilhtamacuj ē na ixlacatīnca'n ángeles ē tachi'xcu'huī't. Quincātalaktzī'nān hua'chi tī jā tū quintapalhca'n. ¹⁰ Huancan quina'n lāclhkēntin ixpālacata Cristo. Ē hui'xina'n puhua'nā'tit ca'tzīyā'tit tū ixla' Cristo. Huancan quina'n xaxlajuanani'n ē hui'xina'n tī iccātzo'knuni'yān ka'lhī'yā'tit lītlī'huī'qui. Hui'xina'n cātalakachi'xcu'huī'yān ē quina'n xatalakmaka'. ¹¹ Hasta chuhua'j quina'n ictzi'ncsāuj ē ickelhpūtīyāuj ē jātza' tze quilū'xu'ca'n. Quincātatucsān ē ictejelatlā'huanāuj. ¹² Palha' icscujāuj na'iclihuā'yanāuj, ē ictlakua'nāuj. A'cxni' quincātalakapalayān, quina'n icsqui'ni'yāuj Dios ixpālacataca'n. A'cxni' quincātamakapātīni'nān, quina'n ictāyani'yāuj. ¹³ A'cxni' jā tze quincātalīchihuīna'nān, quina'n lacatejtin ickelhtīni'nāuj. Hasta chuhua'j cā'lhūhua'lacatīn

quina'n hua'chi pa'lhxtum iclanī'tauj ē hua'chi xatan-ca'chi' ixlīpō'ktu tū lakmaka'ncan.

¹⁴ Jā iccālīmāmāxanī'cu'tunā'n tū iccātzo'knuni'yān. Iccātzo'knuni'yān huā'mā' na'iccāmāca'tzīnīyān tū natlahua'yā'tit. Iccāpāxquī'yān hua'chi quincamana'.

¹⁵ Masqui ixcāka'lhī'tit a'kcāuj mil tī nacātamāsu'yuni'yān ixpālacata Cristo, xmān chā'tin hua'chi mintā-ta'ca'n. Quit mintāta'ca'n ixpālacata Cristo ē xatze tachihuīn tū iccāmāscā'tīyān. ¹⁶ Ū'tza' iccālīsqū'ni'yān caquilāmaksca'txtūj chī nalītahui'layā'tit.

¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīlakmacā'nchān Timoteo. Nā xla' lītaxtulh hua'chi quinkahua'cha ixpālacata quiMāpa'ksīni' ē laktza' icpāxquī' ē xla' mākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios. Timoteo nacāmāpāstaquīyān chī iclīlatlā'huan ē ickexmatni' Cristo ē chuntza' chī iccāmāsu'yuni'mā'lh ā'makapitzīn nā chuntza' xla'ca'n natlīlatā'kchoko. Chuntza' chī icmāsu'yu calhāxcuahuīlh nac templo. ¹⁸ Makapitzīn hui'xina'n ka'tla' līmakca'tziyā'tit ixpālacata puhua'nā'tit: "Jā catimilh Pablo."

¹⁹ Palh Dios lacasqui'n, palaj na'iccālaka'nāchān ē na'iclakapasa ixlītlī'hui'quica'n xla'ca'n tī ka'tla' tamakca'tzi o palh xmān tahanan. ²⁰ Natasu'yu tīchu tata-pa'ksīni' Dios. Natasu'yu ixpālacata tū tzē talītlahua ixlītlī'hui'qui Dios, ē jā xmān tū tahanan chī'xcuahuī'n.

²¹ ¿Tūchu lacasqui'nā'tit a'cxni' na'iccālaka'nāchān? ¿Lacasqui'nā'tit na'icmin na'iccācastigarlīyān o lacasqui'nā'tit na'iccāpāxquī'yān ē na'ic-cālakalhu'manān?

Makapātīnīca tī ixtlahua tū jā tze

⁵ Ixlīcāna' ca'tzīcan a'nan na milacpu'na'i'tātca'n chā'tin jā tzeya chī'xcu'. Xla' tā'tahuī'lh ixtūtzi'. E tī jā ta'a'ka'tī' jā chuntza' talamā'nal. ² Hui'xina'n jā māxa'na'nā'tit ē nūn līpuhuanā'tit ixpālacata hua'mā tū jā tze. Ixtamacxtutit na milacpu'na'i'tātca'n tzamā' chī'xcu' tī ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. ³ Quit masqui jā a'ntza' icuī'lh a'cxni' talacxtimīyā'tit, iccālacapāstacmā'n. Chuntza' hua'chi icuī'lacha' ē icputzā-na'nīnī'ta'ncha'tza'. ⁴ A'cxni' takēstokchipitit ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē cātā'hui'lan ixlītlī'hui'qui, ē a'cxni' hua'chi xa'icui'lacha', ixpālacata iccālacapāstacmā'n, ⁵ catamacxtutit na milacpu'na'i'tātca'n tzamā' chī'xcu'. Namacamaxquī'yā'tit Skā'huī'ni' ē xla' namakapātīni'n ixmacni' ē namakapūtaxtūcan ixlīstacna' a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo.

⁶ Jā tze chī ka'tla' makca'tziyā'tit. ¿E jā ca'tziyā'tit macsti'na'j levadura laklhtāyakō' ixlīpō'ktu tasquit? Chuntza' ixcuēta chā'tin chī'xcu' nacāmāpasikō'yān milīpō'ktuca'n ixpālacata ū'tza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn. ⁷ Camakxtektit ixlīpō'ktu tū jā tze. Ū'tza' hua'chi xaxcu'ta levadura. Camāxtutit xla' ē chuntza' nalītaxtuyā'tit hua'chi xasāsti' tasquit tū jā ka'lhī levadura. Ixlacasqui'nca lactze nahua'nātit ixpālacata maknīcanī't Cristo quimpālacataca'n chuntza' chī maknīcan purecu' tū nalīlakatāyana'ncan a'cxni' pas-cua. ⁸ A'cxni' tlahuacan ixcā'tani'ca'n israelitas tū huani-can pascuā, maka'ncan xamakās levadura ē hua'can xasāsti' pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Chuntza' calak-

taquilhpūtau' Dios. Ixlacasqui'nca pūla camakxtekui tū jā tze talacapāstacni' ē pō'ktu tū jā tze. Catahui'lauj līlacatejtin. Chuntza' calaktaquilhpūtau' Dios.

⁹ Iccātzo'knuni'nī'ta'ntza' a'ktin carta jā caticātā'talacxtuctit tī tatlahua tū jā tze. ¹⁰ Jā xa'icuanicu'tun xalanī'n tzamā' cā'quilhtamacuj tī tatlahua tū jā tze. E jā xa'icuanicu'tun tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē tatampi'lhīni'n ē ta'a'kskāhuī'ka'lhāna'n. Nūn xa'icuanicu'tun jā caticātā'talacxtuctit xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tī talakachi'xcu'huī' ixídolosca'n. Palh jā ixcātā'talacxtuctit jā tī chā'tin xla'ca'n, ixlacasqui'nca namakxtekātīt huā'mā' cā'quilhtamacuj. ¹¹ Tū iccātzo'knuni'nī'ta'n ū'tza' huā'mā': Palh chā'tin tī a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios ē nā xla' tlahua tū jā tze, jā catitā'talacxtuctit. Palh chā'tin tī a'ka'tī' ē tlahua tū jā tze o tampi'lhīni'n o lakachi'xcu'huī' ixídolo, jā catitā'talacxtuctit ē jā titā'huā'ya'nā'tit. Jā titā'huā'ya'nā'tit tī a'ka'tī' ē xla' lakapalana'n o ka'chī o ka'lhāna'n. ¹² ¿E quimaca'tzi na'iccālīputzāna'ni' tī jā ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios? Tī jā ta'a'ka'tī', xla'ca'n Dios nacāputzāna'ni'. Ixlacasqui'nca hui'xina'n naputzāna'nī'yā'tit tī ta'a'ka'tī'. Chuntza' cata-macxtutit na milacpu'na'i'tātca'n tzamā' chī'xcu' tī tlahua huā'mā' tū jā tze.

Tī tā'talacapū'ni' na ixlacatīnca'n jueces tī jā ta'a'ka'tī'

⁶ A'cxni' chā'tin putzāna'nīcu'tun catūhuālh ā'chā'tin tī a'ka'tī', līmāxana' palh ixmālacapū'lh na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'tī'. Ixtaputzāna'nīlh tī tā'tapa'ksīni' Dios. ² Hui'xina'n tī tā'tapa'ksīyā'tit Dios nacāputzāna'nī'yā'tit tachi'xcu'huī't a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Palh hui'xina'n nacāputzāna'nī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, nā tzē naputzāna'nī'yā'tit tū jā ixlacasqui'nca. ³ ¿E jā ca'tziyā'tit quina'n nacāputzāna'nī'yāuj ángeles? Palh nacāputzāna'nī'yāuj ángeles, ā'chulā' tzē nacāputzāna'nī'yāuj tū xala' nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Chuntza' palh ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, ¿tū ixpālacata lacasqui'nā'tit nacāta-putzāna'nī'yān chī'xcu'huī'n tī jā cālakachi'xcu'huī'can na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'tī'? ⁵ Huā'mā' iccāhuaniyān na'ic-cāmāmāxanī'yān. ¿E jā huī'lh chā'tin na milacpu'na'i'tātca'n tī tzē nacāputzāna'nī'yān hui'xina'n tī lītā'timīn? ⁶ Ca'tziyā'tit huī'lh. Chuntza' jā tze chī tlahua'yā'tit a'cxni' chā'tin tī a'ka'tī' ē namālacapū' ā'chā'tin xatā'tin ē nalacāxtlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'tī'.

⁷ Lāmālacapū'yā'tit lītā'timīn ē chuntza' tasu'yu jā mākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios ē lhūhua'cus cāspu'tnī'yān. Ixlīpātītīt tū jā tze tū cātatlahuani'n. Ixtāya'nī'tit chī cāta'a'kskāhuī'maktīn. ⁸ Hui'xina'n lāt-lahua'nī'yā'tit tū jā tze ē cā'a'kskāhuī'maktiyā'tit masqui mintā'tinca'n.

⁹ ¿E jā ca'tziyā'tit tī tatlahua tū jā tze, xla'ca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'? Jā tita'a'kskāhuī'yā'tit minā'cstuca'n. Tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tī tatlahua tū jā tze ē tī talaktaquilhpūta ídolos, xla'ca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talātahui'lāna'lh līlacchī'xcu'huī'n ē tī tala līpuscāt, xla'ca'n jāla cati-

tatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹⁰ Nā tī taka'lhāna'n ē tī talakca'tzan catūhuālh ē tī taka'chī jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talakapalana'n ē tī ta'a'kskāhuī'maktīni'n catūhuālh jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nūn tī chā'tin xla'ca'n catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹¹ Chuntza' ixtlahua'yā'tit makapitzīn hui'xina'n. Chuhua'j Dios cālacasacnī'ta'n ē cāxapanī'nī'ta'n mincuentaca'n ē lacasqui'n natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Chuhua'j Dios cālaktzī'nān lacuantza' hui'xina'n ixpālacata ixlītlī'hui'qui quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē ixpālacata ixlītlī'hui'qui ixE-spiritu quinDiosca'n.

Ixlacasqui'nca Dios namāpa'ksī quimacni'ca'n

¹² Tzē na'icuan: "Icka'lhī līmāpa'ksīn ē tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh tū iclacasqui'n." Masqui xa'icuanli, jā ixlīpō'ktu tū ictlahuacu'tun nacāmaktāya ā'makapitzīn. Tzē na'icuan: "Tzē na'ictlahua catūcuhuālh tū iclacasqui'n. Masqui xa'icuanli, jā ictlahuacu'tun catūhuālh tū jāla na'icmakxteka ā'līstān ē ū'tza' naquiliskāhuī'." ¹³ Nā nahuacan: "Quimpānca'n maclacasqui'n līhua' ē huī'lh līhua' ixpālacata quimpānca'n", nahuacan. Chī kempātu' jā catitātāyani'lh pō'ktu quilhtamacuj. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāmālakuanī chī kempātu'. Dios tlahualh quimacni'ca'n nalīlakachi'xcu'huī'yāuj xla'. Xla' quincāmaxquī'yān tū maclacasqui'n quimacni'ca'n. Jā lacasqui'n nalītlahuayāuj tū jā tze quimacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' chī Dios mālacastālancuanīlh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesucristo nā chuntza' nalīmālacastālancuanī quimacni'ca'n ixlītlī'hui'qui.

¹⁵ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit quimacni'ca'n tā'tapa'ksī Cristo? Quimacni' tū tapa'ksīni' Cristo, ¿chī na'iclitā'talacxtimī chā'tin puscāt xala' nac cā'tejen? Jā maktin ictitlahualh. ¹⁶ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit a'cxni' chā'tin chi'xcu' tā'talacxtimī chā'tin puscāt tī xala' nac cā'tejen chu a'ktin macni' natahuan a'cxni' natā'talacxtimī? Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ixchā'tu'ca'n chu a'ktin macni' natahuan. ¹⁷ A'cxni' natamacamāstā'ni'ya' Jesús, minchā'tu'ca'n nalītaxtuyā'tit chu a'ktin līstacna'. ¹⁸ Jā catlahua'tit tū jā tze. A'cxni' chā'tin ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, xla' ixa'cstu lactlahua ixmacni'. ¹⁹ Ca'tzīyā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē chī xla' tanūmā'lh na milīstacna'ca'n, chuntza' mimacni'ca'n lanī't ixtemplo Espīritu Santo. Ixlacasqui'nca Dios namāpa'ksīni'n a'ntza'. Hui'xina'n jā tapa'ksīyā'tit mē'cstucan; tapa'ksīni'yā'tit Dios. ²⁰ Tapalaxla' cālītamāhuanī'ta'n a'cxni' Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' tū lītlahua'yā'tit mimacni'ca'n calīlakachi'xcu'huī'tit Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Dios.

Ixpālacata chī tamakaxtokcan

7 Tū quilātzo'knuni'uj, chuhua'j iccākelhtiyān. Tze palh chā'tin chi'xcu' jā maktin tā'talacxtimī chā'tin puscāt. ² Masqui tze chuntza', ixpālacata lhūhua' a'nan tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, caka'lhīlh chā'tin chi'xcu'

xmān chā'tin ixpuscāt ē chā'tin puscāt caka'lhīlh xmān chā'tin ixkōlu'. ³ Camākentaxtūlh chā'tunu' chi'xcu'huī'n tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixpuscātca'n. Chuntza' chā'tunu' puscan camākentaxtūlh tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixkōlu'ca'n. ⁴ Puscāt jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; ixkōlu' nā tā'māpa'ksī. Nā chuntza' chi'xcu' jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; nā ixpuscāt tā'māpa'ksī. ⁵ Palh chi'xcu' ē ixpuscāt ā'chulā' natlahuacu'tun oración, tzē natachihuīna'n jā natalātā'lh-tata jā a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jā makās. Palh makās jā natalātā'lh-tata, skāhuī'ni' nacālīlaktzī'ncu'tun ixpālacata jā catitātāyani'lh.

⁶ Ū'tza' huā'mā' iccāhuaniyān tzē tlahuacan. Jā iccāmāpa'ksīmā'n. ⁷ Iclacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't ixtalal chuntza' chī quit. Dios cāmaxquī' chā'tunu' chi'xcu'huī'n chī tzē natalātā'kchoko. Chā'tin tzē natlahua catūhuālh ē ā'chā'tin natlahua tū ā'xtum. Chā'tin natamakaxtoka ē ā'chā'tin jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka.

⁸ Iccāhuaniyān hui'xina'n tī jā ā'tamakaxtoka'tit ē tī cānimaka'ncanī'ttza', tze palh natahuī'la'yā'tit chuntza' chī quit. ⁹ Palh chā'tin jā catitātāni'lh ixlīmān, xatze catamakaxtokli ixpālacata jā pō'ktu quilhtamacuj nala-capāstaca tū lacasqui'n ixmacni'.

¹⁰ Hui'xina'n tī tamakaxtoknī'ta'ntittza', iccāmāpa'ksīyān ē jā xmān quit. Nā Māpa'ksīni' nā xla' cāmāpa'ksīyān jā catitamakxtekli ixkōlu'ca'n puscan. ¹¹ Palh makxteknī'ttza' ixkōlu' chā'tin puscāt, catahuī'lh ixlīmān o catā'tahuī'lapālh ixkōlu'. Chi'xcu' jā catimakxtekli ixpuscāt.

¹² Chuhua'j xmān quit iccāhuaniyān ā'makapitzīn hui'xina'n ē jātza' Māpa'ksīni'. Palh chā'tin chi'xcu' a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios ē ixpuscāt jā a'ka'tī, jā catimakxtekli ixpuscāt palh xla' tā'tahuī'lacu'tun. ¹³ Chā'tin puscāt tī a'ka'tī, jā catimakxtekli ixkōlu' tī jā a'ka'tī palh xla' tā'tahuī'lacu'tun. ¹⁴ Masqui chi'xcu' jā a'ka'tīni' Dios, ixpālacata ixpuscāt tī a'ka'tī, māxtumlīcanī't chi'xcu' ē tzē nala ixla' Dios. Nā puscāt tī jā a'ka'tī māxtumlīcanī't ē tzē nala ixla' Dios ixpālacata ixkōlu' tī a'ka'tī. Palh jā chuntza' cahuālh, mincamana'ca'n ixtalal hua'chi tī jā ta'a'ka'tī. Chuhua'j laktzī'ncan hua'chi tī ta'a'ka'tī.

¹⁵ Chi'xcu' tī jā a'ka'tī ē palh makxtekcu'tun ixpuscāt, camakxtekli na'a'n. Puscāt tī jā a'ka'tī ē palh makxtekcu'tun ixkōlu', camakxtekli na'a'n. Dios lacasqui'n tze calatahuī'lauj quina'n. ¹⁶ ¿Chi līca'tzīya', puscāt, palh tzē namakapūtaxtūcan minkōlu'? ¿Ē chī līca'tzīya', chi'xcu', palh tzē namakapūtaxtūcan mimpuscāt?

¹⁷ Chuntza' chī ixui'la a'cxni' pūla a'ka'tīnī'ta', chuntza' catahuī'la, xmān nalatā'kchokoya' chī Dios lacasqui'n. Ū'tza' icmāsu'yu na ixlīpō'ktu templo. ¹⁸ Palh hui'x xatachu'cutza' chī cālīlakapascan israelitas a'cxni' pūla a'ka'tīnī'nī'ta' ixtachihuīn Dios, chuntza' catahuī'la. Palh jā xatachu'cutza' a'cxni' pūla a'ka'tīnī'ta', nā chuntza' catahuī'la. ¹⁹ Palh xatachu'cutza' o palh jā xatachu'cu, xla' jā tū huanicu'tun. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' tlahuacan ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Chā'tunu' calāta-chokolh na ixtascujūt tū ixka'lhī a'cxni' pūla a'ka'tīnī'lh ixtachihuīn Dios. ²¹ Palh xatastā'maka tasācua' ix-

ua'nī'ta' a'cxni' a'ka'tī'nī'ta, jā tilīpuhua'na'. Palh mintēcu namakxtekāni', capit. ²² Tī tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'tī'lh, ū'tza' Dios laktzī'n hua'chi jā tasācua' ixuanī't. Tī jā xatastā'maka tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'tī'lh, ū'tza' nahuan xatastā'maka ixtasācua' Cristo.

²³ Tā'timīn, Dios xla' tapalaxla' cālītāmāhuanī'ta'n ixpālacata Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' jā catilītamakxtektit nacāmāpa'ksīyān chi'xcu'huī'n. Xmān Dios nacāmāpa'ksīyān. ²⁴ Tā'timīn, chuntza' chī ixuanī'ta'ntit a'cxni' a'ka'tī'tit, chuntza' natahui'layā'tit masqui tamakaxtoknī'ta'ntittza' o jāna'j ā'tamakaxtokatit, ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua'. Xmān chuhua'j ixlacasqui'nca Dios nacāmākextimīyān.

²⁵ Masqui Māpa'ksīni' jā quimaxquī'lh līmāpa'ksīn ixpālacata tī jāna'j ā'tamakaxtoka, tzē na'a'ka'tī'nī'yā'tit tū iccāhuanīyān ixpālacata Dios quilakalhu'manli ē quilacsacli. ²⁶ Icpuhuan tze palh chā'tunu' ixtahuī'lh chuntza' chī quit icuī'lh. Chuntza' tze ixpālacata mimā'lh a'ktin quilhtamacuj tū napūpātīni'nāuj. ²⁷ Palh ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā catimāxtekti ē palh jā ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā caputza. ²⁸ Palh natamakaxtokcu'tuna', ū'tza' tze. Palh chā'tin tzu'ma'jāt natamakaxtokcu'tun, ū'tza' tze. Masqui tze, ā'chulā' jisclīhua' ixpālacataca'n xla'ca'n tī tatamakaxtoknī'ttza' a'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj. Quit jā iclacasqui'n napātīni'nā'tit.

²⁹ Tā'timīn, jātza' makās natahui'layāuj nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' iccālīhuanīyān tī ka'lhī' xpuscāt catā'scujli Dios hua'chi jā ixka'lhī'lh. ³⁰ Jātza' makās nasputa huā'mā' cā'quilhtamacuj. Jātza' makās nacalhua'nā'tit ē jātza' makās napāxuhua'yā'tit ē jātza' makās natamāhua'na'nā'tit. Ū'tza' calīputzatit tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ³¹ Makapitzīn tī taka'lhī' ixlīstā'ca'n, pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nal' ixlīstā'ca'n. Hui'xina'n tī a'ka'tī'yā'tit, jā chuntza' calītaxtutit chī xla'ca'n. Tū xala' nac cā'quilhtamacuj jā catitāyani'lh.

³² Jā iclacasqui'n hui'xina'n tū nalī'ā'ktuyuna'ntit. Chi'xcu' tī jā ā'tamakaxtoka, xla' cuenta natlahua chī tzē namakapāxuhua Māpa'ksīni'. ³³ Chi'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios; nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Cuenta tlahua chī namakapāxuhua xpuscāt. Chuntza' kempātu' ixtalacapāstacni'. ³⁴ Tzu'ma'jāt tī jā ā'tamakaxtoka o puscāt tī jātza' ka'lhī' ixkōlu', ū'tza' tzē cuenta natlahua chī nalītlahua ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'. Pō'ktu tū natlahua ē tū nalacapāstaca nalīlakachi'xcu'huī' Dios. Puscāt tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios. Nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Nā cuenta tlahua chī namakapāxui' ixkōlu'.

³⁵ Ū'tza' iccāhuanīyān ixpālacata iccāmaktāyacu'tunān. Jā iccāhui'līni'cu'tunān chuntza' chī a'cxni' cā'a'ksu'yucan cahuāyuj. Iclacasqui'n pō'ktu quilhtamacuj natlahua'yā'tit tū tze ixpālacata xmān māken-taxtūcu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios.

³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' lacpuhuan jā tze ixpālacata jā ā'tamakaxtoka ixtzu'ma'jāt ē xla' ka'tla'tza' ē ixlacasqui'ncatza' natamakaxtoka, catlahualh tū lacasqui'n. Jā tlahuamā'lh tū jā tze. Camāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt. ³⁷ Palh chā'tin chi'xcu' līhui'līnī't jā catimā-

makaxtokli ixtzu'ma'jāt ē lacpuhuan jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka ixtzu'ma'jāt, ū'tza' tze. Māpa'ksī' xatāta' jā camāmakaxtokli. ³⁸ Chuntza' tī māmāmakaxtoka ixtzu'ma'jāt, tze tlahua, ē ā'chulā' tze tlahua tī jā māmāmakaxtoka ixtzu'ma'jāt.

³⁹ Puscāt jāla catimāxtekli ixkōlu' palh huī'lhcus. Palh nīnī'ttza' ixkōlu', tzē natamakaxtokpala ā'maktin, xmān ixlacasqui'nca ū'tza' tī a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios.

⁴⁰ Quit icpuhuan ā'chulā' napāxuhua palh jātza' natamakaxtoka. Icpuhuan chuntza' quimāsu'yuni'lh Es- pīritu Santo.

Līhua' tū cālakahui'līcan ídolos

8 Chuhua'j iccāhuanīyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Hui'xina'n hua'nā'tit: "Quilpō'ktuca'n lacaca'tzīyāuj ē ka'lhīyāuj talacapāstacni'", hua'nā'tit. Quit iccāhuanīyān: "Calacapāstactit. Ka'tla' makca'tzīcan palh xmān ka'lhīcan lhūhua' talacapāstacni'." Tū cāmaktāyayān milpō'ktuca'n, ū'tza' palh lāpāxquī'can. ² Palh chā'tin lacpuhuan cā'tzī catūhuālh, xla' jāna'j ca'tzī chī ixlacasqui'nca naca'tzī. ³ Palh chā'tin pāxquī' Dios, Dios ca'tzī palh xla' tapa'ksīni'.

⁴ Iccāhuanīyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Quina'n ca'tzīyāuj ídolo jā lakahuan ē xmān huī'lh chā'tin Dios tī xalakahuan. ⁵ Huī'lh tī cāmāpācu'huīcan dioses nac a'kapūn o nac cā'ti'ya'tna'. Masqui huancan lhūhua' huī'lh dioses ē lhūhua' māpa'ksīni'nī'n, ⁶ quina'n ca'tzīyāuj xmān chā'tin quin-Diosca'n ē ū'tza' tī xaTāta'. Xla' cāmālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh. Quina'n hui'lāna'uj namāka'tlī'yāuj ē nalakachi'xcu'huī'yāuj. Quina'n ca'tzīyāuj xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo ē xla' cācāxui'līkō'lh ixlīpō'ktu catūhuālh ē quina'n hui'lāna'uj ixpālacata.

⁷ Jā taca'tzī huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī'. Makapitzīn tapuhuan tatlahua tū jā tze a'cxni' tahua' quinīt tū lakahui'līcanī't ídolos. Ū'tza' tapuhuan ixpālacata xapūla ixtalaktaquilhpūta ídolos a'cxni' jāna'j ixta'a'ka'tī'. Hasta chuhua'j chuntza' tapuhuan huā'mā' quinīt ixta' ídolo. Tahuan jā tze palh hua'can ixpālacata xla'ca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ⁸ Quinīt jā quincālactlahuayān na ixlacatīn Dios. Chu lacxtim chī quincālaktzīnān masqui nahua'yāuj quinīt tū ixta' ídolo ē masqui jā nahua'yāuj. ⁹ Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'yā'tit tū tlahua'pā'na'ntit ixpālacataca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'tī' ē jā namātlahuī'yā'tit tū jā tze ā'chā'tin.

¹⁰ Hui'x ca'tzīya' ē palh nahuā'ya'na' a'ntza' jā laktaquilhpūtacan ídolos, palhāsā' nalaktzī'nān chā'tin tī a'ka'tī' ē jāna'j ca'tzī tū tze ē tū jā tze. Hui'x tzej ca'tzīya', ē a'cxni' xla' nalaktzī'nā'n nalīhui'lī nahua' tū lakahui'līcanī't ídolos masqui makca'tzī tlahuamā'lh tū jā tze. ¹¹ Chuntza' mintā'tin tī jā tzej a'ka'tī', natlahua tū jā tze. Chuntza' natamakahuasa ixpālacata tū hui'x tla'hua'ya'. Cristo nīlh ixpālacata mintā'tin. ¹² Chuntza' hui'x tlahuani'pāt tū jā tze Cristo a'cxni' māmakchuyiya' mintā'tin ixpālacata tū puhuan xla' ē chuntza' mātlahuī'ya' tū jā tze. ¹³ Palh nalītamakahuasa

chā'tin quintā'tin ixpālacata quinīt tū icua', jā maktin ic-tihua'lh quinīt.

Tū tzē ixtatlahua apóstoles

9 Ca'tziyā'tit quit apóstol ē quit libre. ¿Ē jā iclak-tzī'nīt quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo? Quit iccāmā-su'yuni'n chī Dios quimacamaxquī'nīt ē ū'tza' lī'a'ka'tīt. 2 Masqui na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn quit jā apóstol, hui'xina'n jāla catihua'ntit chī xla'ca'n. Hui'xi-na'n a'ka'tīt a'cxni' iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē chuntza' lītasu'yu quit apóstol.

3 A'cxni' quina'ksa'nca'n, ictamaktāya ē chuntza' ic-cākelhtī: 4 ¿Ē jā ixlacasqui'nca palh naquintamāhuī' tī iccāmāsu'yuni'? 5 ¿Ē jā icka'lhī talacasqui'nī'n lacxtim na'ictlahua chī ā'makapitzīn apóstoles a'cxni' icmā-su'yu ixtachihuīn Dios? Chā'tunu' nalē'n ixpuscāt a'cxni' na'a'n calhāxcuahuālh namāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' tatlahua ā'makapitzīn apóstoles ē ixtā'timīn Jesús ē nā Pedro. 6 ¿Ē xmān quit ē Bernabé jāla iccāmāxtekāuj naquincātamāhuī'yān? ¿Ē ixlacasqui'nca xmān quina'n icscujāuj na'icxokoyāuj quilīhua'tca'n? 7 Tī tanū ixlīsoldado, ¿ē jā xokocan? Tī cha'n pūlactin tacha'nān, xla' tzē nahua' ixtahua'ca't. Ē tī cāmaktaka'lhā purecu', xla' nahua' xaquini't. 8 Tū ic-cāhuaniyān jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcu'huī'n. Nā chuntza' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. 9 Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn:

Jā caquilhui'li' ixbosal minanimalh tū lacchi'ntamā'lh trigo tū lītlahuacan harina.

Namakxteka' nahua'.

Jā xmān ixpālacata animalh līhuanli Dios chuntza'.

10 Nā huanli quimpālacataca'n. Tī cuxtu ē tī cha'n chu lacxtim taka'lhīmā'nal hasta a'cxni' nalanāna'n ē natahua' xatza'ktza'. 11 Palh quina'n iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj, ¿ē ka'tla' catūhuālh palh naquilāmaxquī'yāuj macsti'na'j tū hui'xina'n ka'lhī'yā'tit ē tū jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj? 12 Palh cāmāpitzini'yā'tit ā'makapitzīn mimākelhtahua'kē'ni'ca'n, ā'chulā' ixquilāmāpitzini'uj quina'n. Quina'n ā'chulā' icka'lhīyāuj talacasqui'nī'n. Quina'n jā maktin iccāsqi'ni'n i'xquilāmāpitzini'uj.

Xatze quina'n ictāyani'uj ixlīpō'ktu ixpālacata jā na'a'nan tū nacāmāmakchuyī tī nata'a'ka't' xatze tachi-huīn i'xla' Jesucristo. 13 ¿Ē jā ca'tziyā'tit tī tamaktāyana'n xaka'tla' na i'xtemploca'n israelitas, xla'ca'n natahua' tū līmīncanīt' nac templo? Tī natamaktāyana'n nac pū-macamāstā'n, xla'ca'n nā natahua' macsti'na'j tū hui'līnicanīt' nac pūmacamāstā'n. 14 Chuntza' chī ix-pālacata mākelhtahua'kē'ni'. Tī tasca'tmā'nal ixtachi-huīn Dios natamāhuī' tī cāmāsu'yuni'mā'lh. Chuntza' huanli Māpa'ksīni'. 15 Quit jā iccāsqi'ni'nī'ta'n naquilā-maxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Quit jā iccāt-zō'knuni'mā'n natzucuyā'tit naquilāmaxquī'yāuj tū ic-maclacasqui'n. Xatze xa'icnīlh ē jā naquimaktīcan tū ka'tla' iclīmākca'tzī. Ū'tza' ka'tla' iclīmākca'tzī: jā maktin iccāsqi'ni'nī'tā'n tū icmaclacasqui'n.

16 Masqui icmāsu'yu ixtachihuīn Dios, jāla ka'tla' iclī-mākca'tzī ixpālacata chuntza' quimacamaxquī'ca. Koxa'

ictila palh jā na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. 17 Palh xa'icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios ixpālacata chuntza' quintapuhuān, quintapāxuhuān ixlanīt' hua'chi quin-tatlaj. Quit ixlacasqui'nca na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' quimacamaxquī'ca. 18 ¿Tūchu quintatlaj? Ū'tza' huā'mā: Libre quit ē jā iccāmāta'jyān a'cxni' ic-cāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios masqui tzē xa'ic-cāsqi'ni'n catūhuālh.

19 Jā tu icmaklaclē'n chā'tin chī'xcu' ē chuntza' jā tī chā'tin chī'xcu' tzē naquimāpa'ksī. Chuntza' libre quit. Masqui libre quit, iclītaxtu hua'chi ixtasācu'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Chuntza' naquintakexmata a'cxni' na'iccāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios ē nata'a'ka't'.

20 Na ixlacpu'na'i'tātca'n israelitas quit iclatā'kchokolh hua'chi israelita ē chuntza' natalā'a'ka't'. Na ixlacpu'na'i'tātca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chi xa'icmākentax-tūcu'tun līmāpa'ksīn, masqui quit icca'tzī jā i'x-lacasqui'nca na'icmākentaxtū līmāpa'ksīn. Chuntza' pal-hāsā' na'iccāmā'a'ka't'nī xla'ca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. 21 Na ixlacpu'na'i'tātca'n tī jā ta-lakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chi ū'tunu'n. Masqui jā ixlacasqui'nca na'icmāken-taxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, ixlacasqui'nca na'icmāken-taxtū ixlīmāpa'ksīn Cristo. Chuntza' palhāsā' na'ic-cāmā'a'ka't'nī ixtachihuīn Dios tī jā talakapasa ixlīmā-pa'ksīn Moisés. 22 Na ixlacpu'na'i'tātca'n xla'ca'n tī jāna'j taca'tzī tū tze o tū jā tze, iclatā'kchokolh hua'chi xla'ca'n ixpālacata tzē na'iccāmāsu'yuni'. Palhāsā' na'ic-cāmā'a'ka't'nī. Hua'chi catīhuālh chī'xcu' iclatā'kchokolh ē chuntza' natakexmata tū icmāsu'yumā'lh ē na-ta'a'ka't'. 23 Pō'ktu huā'mā' ictlahuamā'lh na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' ā'makapitzīn naquin-tatā'pāxuhua ixpālacata Dios quincālakalhu'man.

24 Ca'tziyā'tittza' tī tatanū nac talālīskāhuī' cuenta tat-lahua chī natatu'jnun ixpālacata xmān chā'tin natlaja ixpremio. Chuntza' natlahua'yā'tit. Cakexpatni'tit Dios natla'ja'yā'tit. 25 Tī tanūcu'tun nac talālīskāhuī' i'x-lacasqui'nca nalaktahuaka' ē tzej natamaktaka'lhā. Tī natlaja, namaxquī'can a'ktin corona tū palaj nascāca. Tū naquincātamaxquī'yān quina'n tī nalīhui'līyāuj nat-lahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios, xla' natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. 26 Ū'tza' iclīhui'līlh ictlahua ixtala-casqui'nīn Dios ē iclīhui'līlh na'ictlaja. Quit ixlīcāna' iclīhui'līlh ictlaja. Quit ja hua'chi tī tucsnu'ncu'tun ē xmān nac ū'ni' tētaxtu. 27 Quit iclīhui'līlh ictlahua ixtala-casqui'nīn Dios ē quit icmakapātīnīn quimacni'. Chuntza' tzē na'iclīmāpa'ksī quimacni'. Chuntza' ict-lahua ixpālacata jā tze palh quina'cstu quit jāla icmākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios chuntza' chī ic-cāmāsu'yuni'lh ā'makapitzīn.

Jā tze palh laktaquilhpūtacan ídolos

10 Jā iclacasqui'n napātza'nkā'yā'tit tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n tī tatā'a'lh Moisés. Ixlīpō'ktuca'n tastālani'lh poklhu' tū Dios cāpūlani'lh. Ē tatētaxtulh nac mar tū māpācu'huīcan Xatzu'tzo'ko Mar. 2 Xla'ca'n tastālani'lh poklhu' ē cātujan tatētaxtulh nac mar.

Chuntza' hua'chi ta'a'kpaxli a'ntza' ē īscujnu'nīn Moisés tahuani. ³ Ixlīpō'ktuca'n tahuah'lh maná. Ū'tza' līhuat tū Dios macamilh ixlakaliyān. Ixlīpō'ktuca'n lacxtim tahuah'lh xcān tū Dios māxtulh nac chihuix.

⁴ Huā'mā' chihuix hua'chi Cristo tī cāmaxquī'lh ixlīpō'ktu tū ixtamaclacasqui'n calhāxcuhuālh na ixtejca'n. ⁵ Masqui Dios tzej ixcāmaktaka'lha, xlaca'n jā tamakapāxuih ē ū'tza' ixtalīnītēlha nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

⁶ Tzamā' tū cā'a'kspulalh quilakmakānīn, pō'ktu quincāmāsu'yuni'yān jā catilacasquinui tū jā tze chī xlaca'n talacasqui'nli. ⁷ Makapitzīn xlaca'n tatatzokostani'lh ídolo. Chuntza' tatzoknī't ixpālacataca'n tī tatatzokostani'lh ídolo:

Tachi'xcu'huī't tatau'lhāl ē tahuā'yah ē tako'tnūlh. A'cxni' tahuā'yankō'lh, tatzuculh talakastāna'n.

Jā catitatzokostani'tit ídolos chī xlaca'n. ⁸ Makapitzīn xlaca'n tatlahualh tū jā tze ē a'ktin quilhtamacuj tanīlh pu'xamatu'tun mil. Jā catitlahua'tit tū jā tze chī xlaca'n tatlahualh. ⁹ Makapitzīn xlaca'n tajicsmāhuī'lh Dios ē ū'tza' cālīlakxcamaknīlh lhūhua' lūhua'. Jā cajic-smāhuī'tit Māpa'ksini' chī tatlahualh xlaca'n.

¹⁰ Makapitzīn xlaca'n talīquilhni'lh Moisés ē milh ángel tī cāmālakspūtūkō'lh. Hui'xina'n, jā catitlahua'tit chī xlaca'n.

¹¹ Ixlīpō'ktu tū cā'a'kspulalh xlaca'n ū'tza' talīmāsu'yu quimpālacataca'n. Tzo'kui'līca chī naquincātalīmāca'tzīnīyān chī natlahuayāuj quina'n tī hui'lāna'uj a'cxni' jātza' lakmaj nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ¹² Ū'tza' tī lacpuhuan tze xla' ē jā natlahua tū jā tze, cuenta catlahualh. Xamaktin tze natlahua tū jā tze. ¹³ Catūxcuhuālh tū na'a'kspulayān ū'tza' nalīlaktzī'nān ē ū'tza' chu lacxtim tū tze na'a'kspula ā'chā'tin. Tze nalīpāhua'na' Dios ixpālacata xla' jā catimakxteklī nalīlaktzī'nca'na' hasta a'cxni' jātza' tāyani'ya'. Xla' namāhuixcānīyān ē chuntza' nalītāyani'ya' ē chuntza' nalī'a'kapūtaxtuya'.

¹⁴ Iccātzoknuni'mān huā'mā' ixpālacata iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Camakxteklī tū ixlā' ídolos ē jā tilaktaquilhpūtayā'tit. ¹⁵ Hui'xina'n tze lacapāstacna'nā'tit. Capuhua'ntit mina'cstuca'n palh tze o jā tze tū iccāhuaniyān. ¹⁶ A'cxni' hua'can Santa Cena, māstā'yāuj tapāxcatca'tzīn ixpālacata tū tojōmā'lh nac vaso. Quilīpō'ktuca'n hua'yāuj tū tojōmā'lh. Ū'tza' huanicu'tun quina'n tā'talacxtimīyāuj Cristo tī maka'lh ixka'lhni'. Pāntzīn tū che'keyāuj ē hua'yāuj nā ū'tza' huanicu'tun tā'talacxtimīyāuj Cristo ixpālacata quilīpō'ktuca'n hua'uj ixmacni'. ¹⁷ Xmān mactin pāntzīn tū māpitzican, chuntza' quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksini'yāuj Cristo quina'n chu a'ktin macni' lauj ixpālacata quilīpō'ktuca'n hua'uj tzamā' pāntzīn.

¹⁸ Capāstactit chī tatlahua tī cāmāpacuhuīcan israelitas. A'cxni' tahuā' quinīt tū hui'līcanī't nac pūmacamāstā'n, tā'talacxtimī Dios ixpālacata pūmacamāstā'n ixlā' Dios. ¹⁹ ¿Tūchu icmāsu'yumā'lh? ¿Ē iccāhuanimān ídolo ka'lhī ixlītlī'huī'qui o ixofrenda ídolo tze nacāmaktāyayān? ²⁰ Jā chuntza' iccāhuani. Iccāhuanicu'tunān tū talakahui'lī ídolo tī jā israelitas, xla-

ca'n talakahui'līmā'nalh tū jā tze ya ū'nī' tū cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. Jā talakahui'līmā'nalh Dios. Quit jā iclacasqui'n natā'talacxtimīyā'tit skāhuī'ni'. ²¹ Palh tzej a'ka'tīyā'tit, jāla catipūko'tnu'ntit ixvasoca'n Māpa'ksini' nac Santa Cena ē nā ixvasoca'n ídolos. Ē jāla catihuā'yantit na ixmesa Māpa'ksini' nac Santa Cena ē nā na ixmesaca'n ídolos. ²² ¿Ē hui'xinan palhāsā' makasītzī'cu'tunā'tit Māpa'ksini'? Ā'chulā' xla' māpa'ksini'n ē jā quina'n.

Nacālacapāstacāuj ā'makapitzīn

²³ Masqui tze tlahuacan catūxcuhuālh, hui'lapālh catūhuālh tū jā minī'ni' tlahuacan ē jā cāmaktāya tī ta'a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios. ²⁴ Jā catipuhua'ntit pō'ktu: "¿Tūchu ā'chulā' tze quimpālacata?" Nā napuhua'nā'tit: "¿Tūchu ā'chulā' tze ixpālacata ā'chā'tin?"

²⁵ A'cxni' tamāhua'ya' quinīt nac lītamāuj, jā catikelhasqui'ni' palh lakahui'līcanī't ídolo. Tze nahua'ya' ē jā tū tilacpu'hua'na'. ²⁶ Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan huā'tzā'.

²⁷ Palh chā'tin minamigo jā a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios ē tā'huā'yancu'tunān ē palh pincu'tuna' na ixchic, cahua't catūxcuhuālh tū namaxquī'ca'na'. Jā cakelhasqui'ni' palh lakahui'līcanī't ídolo. ²⁸ Palh chā'tin nahuanīyān: "Huā'mā' quinīt lakahui'līcanī't ídolo", jā catihua't ixpālacata tī māca'tzīnī'yān. Palhāsā' xla' lacpuhuan jāla hua'can. Hui'x ca'tzīya' jā tū catilīlanī'n palh nahua'ya'; tī māca'tzīnī'yān, xla' jā ca'tzī. ²⁹ Ū'tza iclīhuani jā cahua't ixpālacata tī māca'tzīnī'yān.

Chā'tin tze nakelhasqui'nīnī'n: "¿Tū iclītlahuani' cuenta tū lacpuhuan ā'chā'tin ixpālacata tū tze ē tū jā tze a'cxni' quit ictlahuacu'tun catūhuālh? ³⁰ Palh pūla na'icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' na'icua' catūxcuhuālh, ¿chī quilīchihuīnancan tū iclīmaxquī'nīt tapāxcatca'tzīn Dios?" Chuntza' tze nakelhasqui'nīnī'n. ³¹ Chuntza' catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit, ū'tza' natlahua'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui Dios. A'cxni' huā'ya'mpā'na'ntit ē a'cxni' ko'tnu'nā'tit, natlahua'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui Dios. ³² Jā titlahua'yā'tit jā tū tū nacāmāmakchuyīn israelitas nūn griegos nūn xlaca'n tī tatā'tapa'ksī Dios. ³³ Quit iccālīmakapāxui'cu'tun ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't catūxcuhuālh ictlahuamā'lh. Jā icputzamā'lh xmān tū tze quimpālacata; nā icputzamā'lh tū tze ixpālacata ā'makapitzīn ē chuntza' tze natalī'a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios ē nacāmākapūtaxtūcan.

11 Caquilāmaksca'tui chuntza' chī quit icmaksca'tli Cristo.

Ixpālacata puscan a'ntza' jā takēstokcan

² Chuhua'j tā'timīn, tze chī hui'xina'n quilālacapāstacāuj ē mākentaxtūyā'tit tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. ³ Iclacasqui'n naca'tzīyā'tit Cristo cāmāpa'ksī chā'tunu' chi'xcu'huī'n; ē chi'xcu' māpa'ksī ixpuscāt; ē Dios māpa'ksī Cristo. ⁴ A'cxni' chi'xcu' orarlīmā'lh o līchihuīna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh ē palh jā tā'kx-tu ixtā'knu', xla' jā lakachi'xcu'huī' ixMāpa'ksini'. ⁵ A'cxni'

puscāt orarlīmā'lh o līchihuīna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh, ixlacasqui'nca natacuctlapa. Palh jā natacuctlapa puscāt, tamāxani' ixlīmān ē chu chuntza' lacxtim hua'chi ta'a'ksitnī't. ⁶ Palh chā'tin puscāt jā tacuctlapacu'tun, ca'a'ksitca; ē ixpālacata līmāxana' ta'a'ksita puscāt, catacuctlapalh. ⁷ Tū tlahua chi'xcu', ū'tza' tzē nalimāka'tlī'can Dios ē tū tlahua puscāt, ū'tza' nalīlakachi'xcu'huī'can ixkōlu'. ⁸ Dios jā tlahualh pūla puscāt. Pūla tlahualh chi'xcu' ē lītlahualh puscāt ix-tāpālucut chi'xcu'. ⁹ Chuntza' Dios jā tlahualh chi'xcu' ixpālacata puscāt. Tlahualh puscāt ixpālacata chi'xcu'. ¹⁰ Ū'tza' ixlīlacasqui'nca puscāt natacuctlapa. Chuntza' lakachi'xcu'huī' ixkōlu' ē ángeles. ¹¹ Na ixlacatīn Dios, chi'xcu' ē puscāt chu lacxtim, ē talāmaclacasqui'n chā'tunu'. ¹² Xapūla puscāt Dios māxtulh na ixtāpālucut chi'xcu' ē chuhua'j puscāt mālacatuncu'huī' chā'tin ska'ta ka'hua'cha. Dios, xla' mālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan.

¹³ Hui'xina'n mina'cstuca'n calīhui'lī'tit. ¿Ē puhua'nā'tit minī'ni' palh puscāt na'orarlī ē jā tacuctlapanī't? ¹⁴ ¿Ē jā līmāxana' palh pūlhmā'n ixya'j chi'xcu'? ¹⁵ Puscāt ka'tla' nalīmaka'tzī ixya'j xapūlhmā'n. Ū'tza' lītacuctlapa. ¹⁶ Palh chā'tin līchihuīna'ncu'tun ixpālacata tacuctlapacān, nahuanīyā'tit: "Quina'n iclīsmanīnī'ta'uj puscan natatacuctlapa a'cxni' ta'orarlīmā'nalh", nahuanīyā'tit. Chuntza' līsmanīcan calhāxcu'huālh jā makapāxuīcan Dios.

Tlahuaca tū jā minī'ni' a'cxni' hua'can Santa Cena

¹⁷ Chuhua'j iccālacaquilhnīyān ē ixpālacata huā'mā': A'cxni' takēstokā'tit, tlahua'yā'tit tū jā minī'ni' ē tū jā lālīmaktāya'yā'tit. ¹⁸ Xapūla iccāhuanīyān tū quihuani-ca. A'cxni' takēstokā'tit, hui'xina'n tapāpitziyā'tit na milacpu'na'i'tātca'n. Macsti'na'j ica'ka'tī' tū tahuan. ¹⁹ Palhāsā' ixlacasqui'nca natapāpitziyā'tit ē chuntza' natasu'yu tīchu ixlīcāna' tamakapāxuī Dios. ²⁰ A'cxni' takēstokā'tit, tasu'yu palh jā hua'pā'na'ntit ixCena Māpa'ksīni'. ²¹ A'cxni' hui'xina'n hua'yā'tit, chā'tunu' palaj tayayā'tit milīhua'ca'n tū līta'nī'ta'ntit. Chuntza' chā'tin tī jā tū ka'lhī, xla' natzi'nca ē ā'chā'tin naka'sa ē hasta naka'chī. ²² ¿Ē jā ka'lhī'yā'tit minchicā'n jā tzē nahuā'ya'nā'tit ē nako'tnū'nā'tit? Jā tze chī tlahua'pā'na'ntit ixpālacata chuntza' cālakmaka'nā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī' ē tatakēstoknī't. Cāmāmāxa'nī'yā'tit tī jā taka'lhī ixlīhua'ca'n. ¿Chī na'ic-cāhuanīyān palh tze tū tlahua'yā'tit? Jā icticāhuanin, nūn maktin.

IxCena Māpa'ksīni'

Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20

²³ Quit iccāmāsu'yuni'n tū quimāscā'tīlh Māpa'ksīni' ē ū'tza' huā'mā'. Tzamā' tzī'sa a'cxni' ixmacamāstā'mā'ca namaknīcan, Māpa'ksīni' Jesús tayalh pāntzīn a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. ²⁴ Māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata pāntzīn ē che'kelh ē māpitzīlh ē cāhuanīlh ixapóstoles: "Cataya'tit ē cahua'tit. Huā'mā' quimacni' tū ic-macamāstā' mimpālacataca'n. Nahua'yā'tit chuntza' chī hua'yāuj chuhua'j ixpālacata naquilālīlacapāstactēl-

hayāuj." ²⁵ Chu chuntza' tlahuapalh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh. Tayalh ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē cāhuanīlh: "Tū tojōmā'lh nac huā'mā' vaso ū'tza' xas-āsti' ixtalacāxtlahuan Dios lītaxtu ē tū līlacāxtlanī't quinka'lhni'. Napūhua'yā'tit chuntza' chī pūhua'yāuj chuhua'j naquilālīlacapāstactēlhayāuj." Chuntza' cāhuanīlh. ²⁶ Makatunu' nahua'yā'tit chuntza' huā'mā' pāntzīn ē napūhua'yā'tit chuntza' huā'mā' vaso, namā-su'yuyā'tit chī nīlh Māpa'ksīni' quimpālacataca'n. Chuntza' catlahua'tit hasta a'cxni' nataspi'ta Māpa'ksīni'.

Chī nahua'can Santa Cena

²⁷ Catīxcu'huālh tī nahua' huā'mā' pāntzīn ē catīxcu'huālh tī napūhua' huā'mā' vaso, catlahualh chī ixlacasqui'nca. Ū'tza' huanicu'tun ixlacasqui'nca tzej nalatā'kchoko na ixlacatīn Dios. Palh jā chuntza' natalahuacan, nalakmaka'ncan ixmacni' ē ixka'lhni' Jesús. ²⁸ Ixlacasqui'nca chā'tunu' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso pūla nalacapāstaca palh tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios. Palh jā tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios, pūla casqui'nli namātzankenāni'can ē chuntza' tzē nahua' pāntzīn ē tzē napūhua' vaso. ²⁹ Chuntza' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso ē palh jā ca'tzī tū huanicu'tun tū tlahuamā'lh, xla' a'cstutlahuacan. Xla' jā ca'tzī huā'mā' līhuat hua'chi ixlakxoko ixmacni' ē ixka'lhni' Māpa'ksīni'. Hui'xina'n jā cuenta tlahua'yā'tit tū huanicu'tun ixCena Māpa'ksīni'. ³⁰ Ū'tza' lhūhua' na milacpu'na'i'tātca'n jā lactlī'huī'quīn ē ū'tza' talīta'jatatlā ē ā'makapitzīn tanīlh. ³¹ Palh quina'n ixpuhuanui: "¿Chā tzej o ja tzej iclatlā'huan na ixlacatīn Dios?", palh chuntza' ixpuhuanui, jā ixquinticāstacyāhuan. ³² Dios cuenta quincātlahuayān ē quincāstacyāhuayān' ē chuntza' nalīscā'tāuj. Chuntza' jā catī'a'uj nac pūpātīn hua'chi xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios. ³³ Tā'timīn, a'cxni' natakēstokā'tit nahuā'ya'nā'tit, jā palaj titaya'yā'tit milīhua'ca'n. Cacāka'lhī'tit ā'makapitzīn. ³⁴ Palh tzi'nca chā'tin, cahuā'yalh pūla na ixchic. Chuntza' jā natlahua'yā'tit tū mina'cstuca'n nalīlactlahua'yā'tit jā takēstokā'tit. Ā'makapitzīn catūhuālh na'iccālacāxtlahua a'cxni' na'ica'nācha'.

Tascujūt tū cāmaxquī' Espīritu Santo chā'tunu' chi'xcu'huī'n

12 Chuhua'j iclacasqui'n naca'tzīyā'tit ixpālacata tū māstā' Espīritu Santo.

² Ca'tzīyā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'tī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios, ixcāta'a'kskāhuī'yān ē chuntza' ixcātālīmāxtuyān na ixtej Dios nalaktatzokostayā'tit ídolos. Hua'chi sa'j ixpinī'ta'ntit cālakachi'xcu'huī'yā'tit ídolos tū jāla caticā-maktāyan. ³ Iccāmāsu'yunicu'tunān tī ka'lhī ixEspīritu Dios jāla catilakapalalh ixtacuhuīni' Jesús. Ē palh jā ixmāsu'yuni'lh Espīritu Santo, jā tī chā'tin tzē ixuanli Jesús xla' ū'tza' Māpa'ksīni'.

⁴ Masqui xtumnu' ixtascujūtca'n chā'tunu' chi'xcu'huīn, xmān chā'tin Espīritu Santo tī cāmaxquī'lh. ⁵ Xtumnu' ixtalacapāstacni'ca'n chā'tunu' ē

xmān chā'tin quiMāpa'ksīni'ca'n tī scujni'mā'nauj.
⁶ Xtum chī chā'tunu' tatā'scuja Dios ē ixlīmān Dios tī māsu'yu ixlītlī'hui'qui a'cxni' chī'xcuhuī'n tatā'scuja.
⁷ Tasu'yu Espīritu Santo cāmaxquī' ixlītlī'hui'qui chā'tunu' chī natalīmaktāya ā'makapitzīn. ⁸ Chā'tin tzej ca'tzī chī nalīmāsu'yu tū ixlīcāna' xpālacata Dios ē chī Dios lacasqui'n nalatā'kchokoyāuj chātunu' quina'n. Ā'chā'tin tzej ca'tzī chī namāsu'yu tū jicslīhua' līkexmatni'can na ixtachihuīn Dios. Tī cāmāscatīlh chā'tunu', xmān chā'tin ē ū'tza' Espīritu Santo. ⁹ Espīritu Santo māsu'yu chā'tin chī līpāhuan Dios a'cxni' tlahua oración ē ca'tzī Dios namaxquī' tū nasqui'ni'. Ā'chā'tin tzē nacāmātzeyī ta'jatatlānīn xpālacata Espīritu Santo. ¹⁰ Chā'tin tzē natlahua tū natalī'a'cnī chī'xcuhuī'n ē ā'chā'tin tzē nahuan tū Dios māca'tzīnīlh. Ā'chā'tin huampala tzē naca'tzī tīchu cāmāchihuīn ā'makapitzīn, palh Espīritu Santo o palh a'kskāhuī'ni'nīn. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā maktin chihuīna'nī't. Ā'chā'tin tzē nakexmata ē nahuan tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ¹¹ Ixlīpō'ktu tzamā' catūhuālh ixtascujūt ixEspīritu Dios. Chu chuntza' chī lacasqui'n Espīritu Santo chu chuntza' cāmāsu'yuni' chā'tunu' tū natatlahua.

Quilīpō'ktuca'n tī a'ka'tīyāuj hua'chi chu a'ktin macni'

¹² Chā'tunu' chī'xcuhuī'n xmān a'ktin ixmacni'ca'n. Lhūhua' xalacpītzun ka'lhī quimacni'ca'n hua'chi quimacanca'n ē quilakastapunca'n ē quintujanca'n. Ixlīpō'ktu tzamā' chu a'ktin quimacni'ca'n. Nā chuntza' quina'n lanī'tauj hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo. ¹³ Quilīpō'ktuca'n tī a'ka'tīyāuj ixtachihuīn Dios, quina'n lanī'tauj hua'chi chu a'ktin macni' a'cxni' Dios quincāmaxquī'n Espīritu Santo. Quilīpō'ktuca'n masqui israelitas o griegos ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua', quilīpō'ktuca'n tī a'ka'tīyāuj chu a'ktin lanī'tauj a'cxni' maktīni'uj Espīritu Santo. ¹⁴ Kempāhūhua' xalacpītzun quimacni'ca'n. Jā xmān ka'lhīyāuj quimacanca'n. Nā ka'lhīyāuj quintujanca'n ē qui'a'ka'xko'lhca'n ē chuntza' natalīlakō' chu a'ktin macni'. ¹⁵ Palh tujan ixuanli: "Quit jā ixmacan huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixla' macni'", chuntza' jā ixlīcāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁶ Palh a'ka'xko'lh ixuanli: "Quit jā ixlakastapun huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixla' macni'", chuntza' jā ixlīcāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁷ ¿Chī ixlīkexmatui palh xmān ixka'lhīuj quilakastapunca'n? ¿Chī ixlīkenkahuana'uj palh quimacni'ca'n pō'ktu a'ka'xko'lh ixuanli? ¹⁸ Chuntunca quimacni'ca'n chuntza' chī Dios cācāxtlahualh. Xla' cācāxtlahualh chuntza' chī xla' lacasqui'nli ē ka'lhī ixlīpō'ktu xalacpītzun. ¹⁹ Palh pō'ktu quimacni'ca'n ixlalh cahuālh xmān a'ktin xalacpītzun hua'chi a'ka'xko'lh, jā tzē ixtasu'yulh a'ktin macni'. ²⁰ Chuntza' lhūhua' ixlacpītzun quimacni'ca'n ē xmān a'ktin macni' lanī't. ²¹ Chuntza' quilakastapunca'n jāla catihuanilh quimacanca'n: "Hui'x jā icmaclacasqui'nān." Nūn quina'kxākca'n jāla catihuanilh quintujanca'n: "Hui'x jā icmaclacasqui'nān." ²² Masqui jā lacxtim tasu'yu

ixlītlī'hui'qui a'katunu' xalacpītzun quimacni'ca'n chu lacxtim talacasqui'n. ²³ Huī'lh na quimacni'ca'n jā jā minī'ni' tasu'yu. Tzej mālhekē'yāuj pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' tzej maktaka'lhāuj ē lakachi'xcuhuī'yāuj jā līmāxana' tasu'yu. ²⁴ Xalacpītzun tū jā līmāxana' tasu'yu, jā cuenta tlahuayāuj. Dios tzej cāxtlahualh ixlīpō'ktu quimacni'ca'n ē chuntza' nalakachi'xcuhuī'yāuj jā huancan jā ixlacasqui'nca. ²⁵ Jāla cāmāxtumlīcan xalacpītzun quimacni'ca'n xpālacata xalacpītzun talāmaktāya. Chuntza' quintujanca'n ē quimacanca'n ē quilakastapunca'n talāmaktāya. ²⁶ A'cxni' tatakāhuī' quintujanca'n o quimacanca'n, ixlīpō'ktu quimacni'ca'n tatā'pātīni'n. Palh nalakachi'xcuhuī'can quintujanca'n o quimacanca'n, tatā'pāxuhua ixlīpō'ktu quimacni'ca'n. ²⁷ Chuhua'j hui'xina'n hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo ē ixlacasqui'nca chā'tunu' nalāmaktāya'yā'tit. Chā'tunu' ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁸ Chā'tunu' tī a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios, xla' cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n. Xapūla Dios cāhui'līlh makapitzīn ixlī'apóstolca'n tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē ixlīkempātu' cāhui'līlh chī a'kchihuīna'nī'n ē ixlīkempātu'tun cāhui'līlh ixlīmākelhtahua'kē'ni'nī'nca'n. Nā Dios cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tzē natatlahua tū lī'a'cnīn ē cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tzē natamātzeyī ta'jatatlānīn. Nā ā'makapitzīn cāhui'līlh natamātzeyāna'n ē ā'makapitzīn cāhui'līlh natala xapuxcu' tī ta'a'ka'tī. Cāhui'līlh huampala ā'makapitzīn tī tzē natchihuīna'n xtum tachihuīn. ²⁹ ¿Ē ixlīpō'ktuca'n apóstoles tahuanī't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahuanī't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n mākelhtahua'kē'ni'nī'n tahuanī't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n natatlahua tū lī'a'cnīn? Jā maktin nala chuntza'. ³⁰ Ixlīpō'ktuca'n jāla natamātzeyīni'n. Ixlīpō'ktuca'n jāla natchihuīna'n xtum tachihuīn. Nūn ixlīpō'ktuca'n jāla catitahuanli tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ³¹ Caputza'tit chī naka'lhī'yā'tit mintascujūtca'n tū ā'chulā' tze. Ē chuhua'j na'iccāmāsu'yuni'yān tū ā'chulā' līhua'ca' xatze.

Chī nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn

13 Palh ixchihuīna'uj kempālhūhua' tachihuīn ē nā chī tachihuīna'n ángeles, jā tū līmacuan palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. Quintachihuīnca'n hua'chi līcā'n ixuanlī tū palha' macasā'nan ē pucsmakahuanini'n palh jā cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. ² Masqui tzej ixlīmāsu'yūj ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, ē masqui ixca'tzīuj tū huanicu'tun talacapāstacni' tū tatzē'knī't, ē palh ixca'tzīkō'uj kempālhūhua' catūhuālh, ū'tza' jā tū ixquinticālimaktāyan palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. Huampala palh ixlīpāhuanui Dios ē ixca'tzīuj tzē ī'squi'ni'uj camālacxijli a'ktin sipej ē ixtalacxijli, jā tū quintapalhca'n palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. ³ Palh ixcāstā'kō'uj tū ka'lhīyāuj ē ix-cāmāpitzīni'uj tī cāspu'tni' ixlīhuatca'n ē palh ix-macamāstā'uj quimacni'ca'n naquincātalhcuyuyān, jā tū līmacuan ixtlahuāuj tzamā' palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn.

⁴ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn nalīpātīni'kō' ē jā nalisītzi'. Xla' nalakalhu'manīni'n ē jā tū catipuhuanli masqui ā'makapitzīn ā'chulā' taka'lhī. Nā xla' jā ka'tla' makca'tzi ē jā ixlīmān napuhuan xla' xatze. ⁵ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn jā natlahua tū jā minī'ni' nūn nalacpuhuan tū xmān ū'tza' minī'ni'. Xla' jā tū catilīsītzi'lh ē jā namālaxxonī'cu'tun tū tlahuani'canī't tū jā tze. ⁶ Nā xla' jā nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū jā tze; nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū xatze. ⁷ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn, xla' natāyani'kō' catūxcuahuālh tū nalani'. Napuhuan tze ā'makapitzīn ē jā palaj nacālīmālacsu'yucu'tun. Xla' napuhuan ā'līstān natatlahua tū tze. Masqui napātīni'n, jā catimakxtekli nacāpāxquī' ā'makapitzīn.

⁸ Tapāxquī'n jā maktin catisputli. Nasputa ixtachihuīn tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā natasputa kempāl-hūhua' tachihuīn tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Nasputa ixlīpō'ktu tū chī'xcuahuī'n tze nataka'tzi. ⁹ Jā ketzi chī ca'tziyāuj chuhua'j ē jā ketzi chī māsu'yuyāuj chuhua'j ixtachihuīn Dios. ¹⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naca'tzi'kō'yāuj ixlīpō'ktu ē a'cxni' jātza' namaclacacqui'nāuj tū ca'tziyāuj chuhua'j ē tū jā ketzi.

¹¹ A'cxni' ska'tacus xa'icuanī't, hua'chi chā'tin ska'ta' xa'icchihuīna'n. Hua'chī chā'tin ka'hua'cha xa'icpuhuan ē xa'iclacapāstacna'n. A'cxni' ictachi'xcuahuī'līlh, icmakxtekli chī xa'icuanī't quilīska'ta'. ¹² Chuhua'j jā tzej lakapasāuj Dios, xmān hua'chi ixlaktzi'uj ixtaxkaket nac xaslamama līcā'n. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalaktzi'nāuj Dios cālacan. Chuhua'j macsti'na'j ca'tziyāuj chī līhuī'lh Dios; a'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, nalakapasāuj Dios chuntza' chī xla' quincālakapaskō'yān. ¹³ Chuntza' kempātu'tun catūhuālh tū ixlacacqui'nca pō'ktu quilhtamacuj. Ixlacacqui'nca nalīpāhuanāuj ē na'a'ka'tī'ni'yāuj Dios; ixlacacqui'nca napuhuanāuj Dios namākentaxtū tū huanī't; ē ixlacacqui'nca nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Tū ā'chulā' ixlacacqui'nca, ū'tza' cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn.

Chihuīna'ncan ā'xtum tachihuīn

14 Caputzatit chī nacālīpāxquī'yā'tit ā'makapitzin ē calacacqui'ntit tū Espīritu Santo cāmaxquī'yan. A'ktin tascujūt tū mästā' Espīritu Santo, ū'tza' tze māsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' calacacqui'ntit huā'mā' tascujūt ē jā ā'makapitzīn. ² A'cxni' chā'tin chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, xla' xmān tā'chihuīna'mā'lh Dios ē jā cātā'chihuīna'mā'lh chī'xcuahuī'n ixpālacata jā tī ca'tzi tū huanicu'tun. Espīritu Santo māchihuīnī. ³ Tī līmāsu'yu ixtachihuīn Dios ixlītlī'huī'qui Espīritu Santo, xla' cātā'chihuīna'n chī'xcuahuī'n. Chuntza' nacāmāsu'yuni' ē nacāmaktāya ē nacāmāhuixcānī. ⁴ Tī chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, ū'tza' xmān tahuixcānī ixlīmān. Tī māsu'yu ixtachihuīn Dios, ū'tza' cāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī.

⁵ Iclacacqui'n milīpō'ktuca'n ixchihuīna'ntit xtumnu' tachihuīn tū jā ixca'tziyā'tit. Ā'chulā' iclacacqui'n ixmāsu'yu'tit ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' ixlacacqui'nca tī līmāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tī xmān chihuīna'n xtumnu'

tachihuīn ē jāla nahuan tū huanicu'tun tzamā' xtum tachihuīn. Xmān palh tze nahuan tū huanicu'tun tzamā' tachihuīn ē chuntza' nacāmaktāya ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī, xmān chuntza' tze palh nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā ca'tzi'. ⁶ Palh na'ica'nācha' ē na'icchihuīna'n xtum tachihuīn, ¿chī na'iccālīmaktāyayān? Palh jā na'iccāhuaniyān tū Dios quimāsu'yuni'lh o tū icscatli tū ixlā' Dios, ¿chī na'iccālīmaktāyayān? Palh jā na'iccāhuaniyān ixtachihuīn Dios o palh jā iccāmāsu'yuni'yān, ¿chī na'iccālīmaktāyayān?

⁷ A'cxni' skoli'can ē a'cxni' sla'knancan, kexmatāuj chī sā'nan. Palh jā tzej skoli'can, jāla ca'tzīcan tū huanicu'tun. ⁸ Palh jā tzej līskoli'can trompeta, soldado jā catikexmatli ē jā catitā'kaquī'lh ē jā catitacāxli na'a'n nalāta'la. ⁹ Chuntza' hui'xina'n. Palh jāla kexmatcan mintachihuīnca'n, ¿chī nalīca'tzīcan tū huanicu'tun? Hua'chi xmān nachihuīna'nā'tit nac ū'nī'. ¹⁰ Kempāl-hūhua' tachihuīn chihuīna'ncan nac cā'quilhtamacuj ē chā'tunu' kexmata tū ixtachihuīn. ¹¹ Palh jāla icxemata ixtachihuīn ā'chā'tin, quit iclanī't hua'chi xamini' ixpālacata xla' ē xla' xamini' lanī't quimpālacata. ¹² Hui'xina'n naputzayātī tzamā' talakalhu'mān tū mästā' Espīritu Santo. Chuntza' calacacqui'ntit nacāmāxquī'yān tzamā' talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Ū'tza' tū cāmāhuixcānī tī ta'a'ka'tī.

¹³ Chuntza' tī nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, casqui'ni'lh Dios namaktāya nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn tū huanicu'tun. ¹⁴ Palh xtum quintachihuīn a'cxni' icorarlīmā'lh, xmān quilīstacna' ca'tzi tū huanicu'tun. Jā scujmā'lh quintalacapāstacni' ē jā tī chā'tin icmaktāyamā'lh. ¹⁵ ¿Chī na'icīlītlahua? Na'icīlī'orarlī quilīstacna' ē nā na'icmāscujū quintalacapāstacni' ē chuntza' na'iccāmaktāya tī takexmatmā'nal. Na'icīlīpīxtlī' quilīstacna' ē nā na'icīlīpīxtlī' quintalacapāstacni' ē ānā chuntza' tī takexmatmā'nal nataca'tzi tū huanicu'tun. ¹⁶ Palh chihuīna'na' xtum tachihuīn a'cxni' mästā'ya' tapāxcatca'tzīn, xmān milīstacna' makapāxui'mā'lh Dios, ē ā'makapitzīn jāla takexmata. ¿Chī tze nalīhuan catīhuālh: "Amén", palh jāla ca'tzi tū huanicu'tun tū huanī'ta? ¹⁷ Masqui hui'x tzej maxquī'pā't tapāxcatca'tzīn Dios, jā maktāya'ya' ā'chā'tin. ¹⁸ Quit tze icchihuīna'n xtum tachihuīn tū jā icscatnī't. Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios quit ā'chulā' tze icchihuīna'n xtum tachihuīn ē jā hui'xinan. ¹⁹ A'ntza' jā tatakēstoka tī ta'a'ka'tī, icchihuīna'ncu'tun macsti'na'j tachihuīn tū kexmatcan ē ū'tza' nacālīmāsu'yuni'. Jā icchihuīna'cu'tun lhūhua' xtum tachihuīn tū jā catilītamaktāyalh ā'chā'tin.

²⁰ Jā catipuhua'ntit hua'chi lacstīn tī jā takexmata; napuhua'nā'tit hua'chi lacstīn tī jāna'j taca'tzi tatlahua tū jā tze. A'cxni' lacapāstacpā'na'ntit, calacapāstacna'ntit hua'chi chī'xcuahuī'n. Xlaca'n taca'tzi tū ā'chulā' ixlacacqui'nca. ²¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē Dios huanli chuntza':

Na'iccātā'chihuīna'n tzamā' israelitas.

Na'iccāmacamin tī xtum ixtachihuīnca'n ē tī makatiyātī'n.

Quit na'iccāmāchihuīnī.

Nūn chuntza' jā quintitakexmatni'cu'tunli tzamā' israelitas.

²² Chuntza' a'cxni' chihuīna'n can xtum tachihuīn tū jā kexmatcan, ū'tza' nacālīmāsu'yuni' ixlītlī'hui'qui Dios xla'ca'n tī jā ta'a'ka'tī ē talaktzī'mā'nal h a'ktin lī'a'cnīn. A'cxni' līmāsu'yucan ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, ū'tza' cālīmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios hui'xina'n tī a'ka'tī'yā'tit. ²³ Palh milipō'ktuca'n tī a'ka'tī'yā'tit ixtakēstoktīt ē palh milipō'ktuca'n ixchi-huī'nā'tit xtum tachihuīn tū jā ixca'tziyā'tit, ē palh ix-tanūlh catīhuālh chi'xcu' o tī jā a'ka'tī, zē jā nahuan chuya'yā'tit? ²⁴ Palh milipō'ktuca'n ixmāsu'yutit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' natanū catihuālh chi'xcu' o chā'tin tī jā a'ka'tī, xla' tze nakexmata tū māsu'yupā'na'ntit. Chuntza' nalīca'tzī xla' jā tze na ixlacatīn Dios. ²⁵ Nā naca'tzī jā tū catimāzē'kli ixlacatīn Dios. Chuntza' nalīlaktatzokosta namakapāxūī Dios ē nahuan: "Ixlicā-na' Dios huī'lh na milacpu'na'itātca'n."

Chī chā'tunu' natachihuīna'n a'cxni' takēstokcan

²⁶ Ū'tza' huā'mā' tū natlahua'yā'tit a'cxni' natakēstokā'tit: Chā'tunu' napuhua'nā'tit tū napixtlī'yā'tit o jā namāsu'yu'yā'tit na ixtachihuīn Dios. Chā'tin tze namāsu'yu tū Dios māsu'yuni'lh. Ā'chā'tin tze nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't o tze namāsu'yu tū huanicu'tun xtum tachihuīn. Catūxcuhuālh tū tlahua-can, calalh ū'tza' tū nacālīmaktāya tī tatakēstoka.

²⁷ Palh tahuī'lanalh tī natachihuīna'n xtum tachihuīn, catachihuīna'nli līchā'tunu' ē xmān chā'tu' o chā'tu'tun ē catalīlakpalītēlhalh. Nā ca'a'nalh chā'tin tī namāsu'yu tū huanicu'tun. ²⁸ Palh jā tī a'nan tī tze namāsu'yu tū huanicu'tun xtum tachihuīn, caca'csla cahuanli tī tze chihuīna'n xtum tachihuīn. Ixa'cstu catā'chihuīna'nli Dios ē jā a'ntza' jā takēstokcan. ²⁹ Chā'tu' o chā'tu'tun tze natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'makapitzīn tzej catakexmatli nataca'tzī palh Dios ixlicāna' cāmāsu'yuni'lh tī tachihuīna'n. ³⁰ Palh huī'lh ā'chā'tin ē nā Dios māca'tzīnī xla' tū namāsu'yu, tī chihuīna'mā'lhcus jā'tza' catichihuīna'nli. Palaj nachihuīna'nkō' a'cxni' tasu'yu chihuīna'ncu'tun ā'chā'tin.

³¹ Līchā'tunu' namāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacāmāscatīcan ixlīpō'ktuca'n ē nacāmāhuixcānīcan. ³² Tī līmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, xla' tze naquilhca'csla a'cxni' ca'tzī Dios namāchihuīnī ā'chā'tin. ³³ Dios lacasqui'n lacatejtin natlahua-can ē jā lacasqui'n xamaktin natachihuīna'n.

Calhāxcuhuālh tatakēstoka tī ta'a'ka'tī ixtachihuīn Dios, chuntza' tlahua-can. ³⁴ Ca'cs natatahui'la puscan. Jā cacāmakxtekca natachihuīna'n xla'ca'n. Puscan catakexmatli chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas jā huan puscan jā catitamāpa'ksīlh chi'xcuhuīn. ³⁵ Palh chā'tin puscāt sca'tcu'tun catūhuālh, cakelhasqui'nīlh ixkōlu' a'cxni' tahuī'lāna'lh na ixchicca'n. Līmāxana' palh puscan natachihuīna'n jā takēstokcanī't namakapāxūīcan Dios.

³⁶ Calacapāstactit huā'mā'. Na mincā'lacchicni'ca'n jā a'ntza' pūla māsu'yuca ixtachihuīn Dios. Jā xmān hui'xi-

na'n kexpatnī'ta'ntit. zTū ixpālacata puhua'nā'tit ca'tziyā'tit chī ixlacasqui'nca talatā'kchoko tī ta'a'ka'tī? ³⁷ Makapitzīn puhua'nā'tit tze māsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios o puhua'nā'tit Espīritu Santo cāmāxqui'nī'ta'n a'ktin talakalhu'mān. Caca'tzītīt hui'xina'n tū iccātzo'knuni'yān, ū'tza' ixlīmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n. ³⁸ Palh catīhuālh jā kexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, calatachokolh chī ixtapāxūān.

³⁹ Tā'timin, caputza'tit chī nalīmāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios ē jā timāmakchuyīyā'tit tī tze chihuīna'n xtum tachihuīn. ⁴⁰ Ixlīpō'ktu tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit chuntza' chī ixlacasqui'nca ē chuntza' chī minī'ni'.

Chī līlacastālancuana'lh Cristo

15 Chuhua'j iccāmālacapāstaquīyān xatze tachihuīn tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. Hui'xina'n mak-tīnī'nī'ta'ntit ē a'ka'tī'nī'ta'ntit. ² Ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n lī'a'kapūtaxtutit palh jā chu tlakaj a'ka'tī'nī'ta'ntit.

³ Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n tū ixlacasqui'nca ē tū quimāscatīcanī't. Ū'tza' huā'mā'; Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n chuntza' chī tzo'kcanī't makāstza' na ixtachihuīn Dios. ⁴ Mācnūcanī't Cristo ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj mālacastālancuanīca. Chuntza' tatzo'knī't na ixtachihuīn Dios. ⁵ A'cxni' lacastālancuana'nlitza', apóstol tī pūla laktzī'lh Cristo, ū'tza' Pedro. Ā'līstān ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh. ⁶ Ā'līstān huampala hua'chi lakaquitzīs ciento ā'makapitzīn ixtachi'xcuhuī't xamaktin talaktzī'lh. Lhūhua' xla'ca'n tahuī'lāna'lhcus ē ā'makapitzīn tasputlitza'. ⁷ Ā'līstān huampala Jacobo nā laktzī'lh ē huampala ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh.

⁸ Ā'xmān quit iclaktzī'lh Cristo. Quit hua'chi chā'tin ska'ta' tī xatamāyujūn ē jā a'cchā'lh ixmālhcu'yu'. ⁹ Quit hua'chi apóstol tī ā'chula' xastancu. Ā'makapitzīn apóstoles ā'chulā' laka'tla' ē jā quit. A'cxni' jāna'j xa'ica'ka'tī xa'iccāmākapātīnīn tī xta'a'ka'tī. Ū'tza' jā quilīmīnī'nī'n palh apóstol quihuanica. ¹⁰ Dios quilakalhu'manli ē ū'tza' apóstol iclīhuanli. Jātza' xmān quilakalhu'manli ixpālacata quit ā'chulā' i'cscujli ē jā ā'makapitzīn apóstoles. Jā quilīmān icscujli. Dios quilakalhu'manli ē ū'tza' quimaktāyalh chī icscujli. ¹¹ Masqui ā'makapitzīn apóstoles o masqui quit, quilīpō'ktuca'n icmāsu'yuyāuj xatze tachihuīn ixla' Jesucristo ē hui'xina'n a'ka'tī'nī'ta'ntit.

Natalacastālancuana'n nīnī'n

¹² Palh icmāsu'yuyāuj chī Cristo lacastālancuana'nli, zchī tze nalīhua'nā'tit makapitzīn hui'xina'n jā tī chā'tin nalacastālancuana'n? ¹³ Palh jā tī chā'tin cahuālh ixlacastālancuana'nli, chuntza' jā ixtilacastālancuana'nli Cristo. ¹⁴ Ē palh Cristo jā ixtilacastālancuana'nli, jā ixlicāna' tū icmāsu'yumā'nauj ē jā tū līmacuan ixa'ka'tītīt. ¹⁵ Nā chuntza' quina'n xa'icuanui tū jā ixlicāna' ixpālacata Dios chī icmāsu'yuyāuj Dios mālacastālancuanīlh Cristo. Chuntza' xa'icmāsu'yūj tū jā ixlicāna' palh jā tī chā'tin cahuālh ixlacastālancuana'nli.

¹⁶ Palh jā tī chā'tin cahuālh nalacastālancuana'n, nūn Cristo jā ixlacastālancuana'nli. ¹⁷ Palh Cristo jā cahuālh lacastālancuana'nli, jā tū līmacuan ixa'ka'tit. Jāna'j ixticātamāzta'nkēna'nīn mincuentaca'n. ¹⁸ Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan, chuntza' tī tanīlhtza' masqui ixtatā'tapa'ksīlh Cristo, ixta'a'lh nac pūpātīn. ¹⁹ Palh jā ixka'lhīuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli ixpālacata līpāhuanāuj Cristo, ā'chulā' koxa tīlayāuj quina'n ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tachi'xcuḥuīt. ²⁰ Ixlīcāna' chī mālacastālancuanīca Cristo ē laktax-tulh nac cā'līnīn. Chuntza' cāpūlanī'lh tī ta'a'ka'tīlh ē tanīlhtza' ē natalacastālancuana'mpala. ²¹ Adán tlahualh tū jā tze ē ū'tza' talītzuculh tanī tachi'xcuḥuīt. Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' natalīlacastālancuana'n tachi'xcuḥuīt ē nataka'lhī ixlamatca'n tū jā catilakspuṭli. ²² Adán quixu'napapca'n ixuanīt, ē chuntza' quilpō'ktuca'n nanīyāuj. Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo, xla'ca'n natalacastālancuana'n. ²³ Chā'tunu' ka'lhī ixquilhtamacuj a'cxni' napūlacastālancuana'n. Tī xapūla lacastālancuana'nli, ū'tza' Cristo. A'cxni' namimpala Cristo, natalacastālancuana'n xla'ca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo. ²⁴ Cristo nacāmālakspuṭukō' ixlītlī'hui'quica'n ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ē a'cxni' nacāskāhuī'kō'tza' ixlīpō'ktuca'n tī quiclh talaktzī'n xla', palaj tunca xla' namacamaxquī'kō' Dios ixlītlī'hui'qui. A'cxni' nala huā'mā', a'cxni' ixlīspuṭni' cāquilhtamacuj. ²⁵ Ixlasqui'nca Cristo namāpa'ksīni'n hasta nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktu ti quiclh talaktzī'n xla'. ²⁶ Tī ā'xmān naskāhuī'can, ū'tza' līnīn. ²⁷ Ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan Dios cāmaxquī'lh Cristo nacāmāpa'ksīkō'. A'ntza' jā huan ixtachihuīn Dios nacāmāpa'ksīkō', ū'tza' jā huanicu'tun Cristo namāpa'ksī Dios. Dios ū'tza' tī māstā'lh lītlī'hui'qui. ²⁸ Pūla nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktuca'n ti quiclh talaktzī'n Cristo. A'cxni' xla' nacāmāpa'ksīkō', a'cxni' Cristo tī 'Ska'ta' Dios ixa'cstu natamacamāstā'ni' Dios. Chuntza' namākentaxtukō' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' tī ixlīmān namāpa'ksīni'nkō' calhāxcuḥuālh, ū'tza' Dios.

²⁹ Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan, žtū tapuhuamā'nalh xla'ca'n tī ta'a'kpaxa natamaktāya tī tanīlh? žChī talī'a'kpaxa ixpālacata tī tanīlh palh jā tapuhuan natalacastālancuana'n?

³⁰ Lakalīyān lījicua' icuī'lh. Palh jā lacastālancuana'ncan, žtū ixpālacata chuntza' icuī'lh? ³¹ Lakalīyān quintamaknīcu'tun. Huā'mā' ixlīcāna' ē nā ixlīcāna' chī ka'tla' iclīmākca'tzī mimpālacataca'n. Ka'tla' iclīmākatzī ixpālacata tā'tapa'ksī'yā'tit Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. ³² Līlhūhua' huā'tzā' nac cā'lacchicni' Efeso hua'chi hua'na'nīn chī ixquintamaknīcu'tun. Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan žtū ixpālacata na'iclitāyani' chuntza' chī iclīpātīni'mā'lh huā'tza' nac cā'quilhtamacuj? Xatze na'ictlahua chī huancan: "Nahuā'yanāuj ē nakō'tnu'nāuj. Lakalī nanīyāuj."

³³ Jā catā'kskahuī'tit. Chuntza' chī huancan: "Tī līlacatejtīn latlā'huan ē nacātā'talacxtuca xla'ca'n tī jā tze, xla' nala ixtā'chuntza'ca'n xla'ca'n tī jā tze." ³⁴ Tzej calacapāstactit ē cuenta catlahua'tit ē jātza' catlahua'tit tū jā tze. Huī'lh ā'makapitzīn na milacpu'na'i'tātca'n tī jā-

na'j ta'a'ka'tī ixtachihuīn Dios ē jā taca'tzī chī līhuī'lh Dios. Ū'tza' iccāhuaniyān na'iccālīmāmāxanī'yān.

Chī natalīlacastālancuana'n nīnīn

³⁵ Ā'makapitzīn natakelhasqui'nīni'n: "žChī tzē natalīlacastālancuana'n tī tanīlh? žChī natala ixmacni'ca'n a'cxni' natalacastālancuana'n?" ³⁶ Calacapāstacna'ntit. A'cxni' nacha'nā'tit līcha'nat, namā'cnūyā'tit nac ti'ya't ē namasa xako'xka' ē chuntza' napu'n. ³⁷ Tū cha'nā'tit jā tasu'yu hua'chi tū nataxtu. Nacha'nā'tit xalīcha'nat cuxi' o stapun o catūxcuḥuālh tū māscāquīcanīt. Tū napu'n, xla' sca'yā'hua' ē tzēhuani't. ³⁸ Dios cāmaxquī' chī nalīstaca ē chī ixtalacasqui'nīn. Xtum tasu'yu xāhuat ē xtum tasu'yu xapa'lhma' stapun. Kempālhūhua' līcha'nat ē xtum tatasu'yu pūlacatunu' chī tastaca. ³⁹ Nā a'nan kempālhūhua' macni'. A'nan ixmacni'ca'n tachi'xcuḥuīt ē a'nan ixmacni'ca'n animalh ē a'nan ixmacni'ca'n squī'ti' ē ixmacni'ca'n spūnī'n. Chā'tunu' xtum ixmacni'ca'n. ⁴⁰ A'nan ixmacni' tī huī'lh nac a'kapūn ē ixmacni' tī huī'lh nac ti'ya't. Xtum chī ixlītzēhuani't macni' xala' nac a'kapūn ē xtum chī ixlītzēhuani't macni' xala' nac ti'ya't. ⁴¹ Xtum chī ixlītzēhuani't chī'chini' ē xtum chī ixlītzēhuani't mālhcu'yu' ē sta'cu. Nā xtum chī ixlītzēhuani't a'katunu' sta'cu. A'katunu' macni' xtum ixlītzēhuani't. ⁴² Chuntza' a'kspula a'cxni' lacastālancuana'ncan. Nacāmā'cnūcan quimacni'ca'n ē natamasa. A'cxni' nalacastālancuana'nāuj, xtum natala quimacni'ca'n ē jātza' catitamasli. ⁴³ Quimacni'ca'n tū nacāmā'cnūcan jā tze; xasāsti' quimacni'ca'n tzēhuani't natala ē nataxkaka. Xaxlajuani' quimacni'ca'n tū nacāmā'cnūcan; a'cxni' natalacastālancuana'n lactlī'hui'quīn natahuan. ⁴⁴ Quimacni'ca'n tū ka'lhīyāuj huā'tza' nac cā'quilhtamacuj xmān macni' ē nacāmā'cnūcan a'cxni' nanīyāuj. A'cxni' natalacastālancuana'nāuj, Dios naquincāmaxquī'yān xasāsti' quimacni'ca'n tū espiritual. Ka'lhīyāuj quimacni'ca'n xala' huā'tza' nac cā'quilhtamacuj; nā naka'lhīyāuj quimacni'ca'n xala' nac a'kapūn.

⁴⁵ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Pūla tlahuaca chā'tin chī'xcu'.

Nā maxquī'ca ixlamat.

Huī'līni'ca ixtacuḥuīni' Adán.

Dios su'nulh na ixquini' ē chuntza' lakahuanli ē tahuī'lh. Ā'līstān lacatuncuḥuī'lh Jesucristo tī quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n. ⁴⁶ Pūla ka'lhīyāuj quimacni'ca'n tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tū natanī. Ā'līstān naka'lhīyāuj xasāsti' quimacni'ca'n xala' nac a'kapūn. ⁴⁷ Xapūla chī'xcu' ū'tza' Adán ē Dios līlahualh xapokxni' ti'ya't. Ā'chā'tin chī'xcu' ū'tza' Jesucristo ē xla' mincha' nac a'kapūn. ⁴⁸ Chuntza' chī ixuanīt ixmacni' Adán chu lacxtim chī quimacni'ca'n quina'n tī xalanīn nac cā'quilhtamacuj. Nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo nataka'lhī xasāsti' ixmacni'ca'n hua'chi ixmacni' Cristo. ⁴⁹ Chuntza' chī nac huā'mā' cā'quilhtamacuj lītasu'yuyāuj Adán, nā chuntza' nac a'kapūn nalītasu'yuyāuj Cristo tī mincha' nac a'kapūn.

⁵⁰ Chuhua'j iccāhuanīyān quimacni'ca'n tū ka'lhī ka'lh-ni' ē quinīt jāla catitanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Quimacni'ca'n tū natamasa jāla catitatanūlh jā tahui'lana'lh tī taka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ⁵¹ Cakexpa'ttit. Na'iccāhuanīyān tū ixtatzē'knīt. Quilīpō'ktuca'n jā catinīuj. Quilīpō'ktuca'n nalakpalīcan quimacni'ca'n. ⁵² A'cxni' ixlīspuṭni' cā'quilhtamacuj ē nasā'nan trompeta, xamaktin naquincā'a'kspulayān hua'chi a'cxni' natalakatzī'yāuj ē nalacahuā-na'mpalayāuj. Nasā'nan trompeta ē tī tanīnī'ttza' natalacastālanacuana'n ē nataka'lhī ixmacni'ca'n xasāsti' tū jā maktin catitamasli. Quilīpō'ktuca'n naquincātalakpalīni'yān quimacni'ca'n. ⁵³ Quimacni'ca'n tū tze nata-masa ka'lhī natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā maktin catitamasli. Quimacni'ca'n tū natanī ixlacasqui'nca xasāsti' natahuan ē jā catilakspuṭli. ⁵⁴ A'cxni' quimacni'ca'n tū natamasa natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā catitamasli ē a'cxni' quimacni'ca'n tū natanī natalakpalī ē jā catitanīlh, a'cxni' namākentaxtūcan tū tatzo'knīt chuntza':

Taskāhuī'nīt līnīn.

Ē chuntza' quincātalīmālakahuanīyān.

⁵⁵ ¿Jā huī'lh ixlītlī'hui'qui līnīn? Sputlitzā'. ¿Tīchu naca'tzani' ixpālacata līnīn? Jā tī chā'tin. ⁵⁶ Tzamā' tū jā tze ū'tza' nalīnīyāuj. Tachi'xcuhuī't jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuntza' lītasu'yu hua'chi tū jā tze cāmāpa'ksīmā'lh. Lītasu'yu ixpālacata tachi'xcuhuī't jā takexmatni'lh ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁵⁷ Icmāxquī' tapāxcat-ca'tzīn Dios chī līskahuī'yāuj līnīn ixpālacata ixlītlī'hui'qui quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

⁵⁸ Tā'timīn, iccāpāxquī'yān. Ū'tza' iccālīhuanīyān jā catamāxtektit tū nacāmāmakchuyīyān ē nacālīmāpānūni'yān tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Pō'ktu quilhtamacuj tzej nascu'jā'tit ixpālacata Māpa'ksīni'. Ca'tzyā'tit tū natlahua'yā'tit ixpālacata Māpa'ksīni' jā catilakspuṭli.

Tumīn tū namākēstokcan

16 Chuhua'j iccāhuanīyān ixpālacata tumīn tū namākēstokā'tit ē tū nacālīmaktāyayā'tit tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Judea. Chuntza' chī iccāhuani tī tatakēstoka jā huanican Galacia, nā chuntza' natlahua'yā'tit. ² Cā'domingo namāquī'tēlha'yā'tit macsti'na'j mintumīnca'n tū tlajani'ta'ntit tzamā' semana. Chuntza' a'cxni' na'ica'nācha', xmān namākēstokā'tit tū māquī'nī'ta'ntittza'. ³ Hui'xina'n cacālacsā'ctit chī'xcuhuī'n tī lactze ē xlaca'n natalē'n minofrendaca'n. Quit na'iccāmaxquī' a'ktin ca'psnap ē na'iccāmacā'ni' nac Jerusalén. ⁴ Palh minī'ni' na'ica'n, naquintatā'a'n xlaca'n.

Pablo a'ncu'tun ā'lacatin

⁵ Na'ictētaxtutēlha nac cā'lacchicni' jā huanican Macedonia ē ā'līstān na'iccālaka'nāchān. ⁶ Palhāsā' lak-

maj na'ictachokoyācha' na mincā'lacchicni'ca'n o palhāsā' a'ntza' icuī'lācha' nahuan a'cxni' nalonknun. Chuntza' hui'xina'n tze naquilāmaktāyayāuj a'cxni' na'ictaxtupala calhāxcuhuālh na'ica'ncu'tun. ⁷ Jā iclacasqui'n xmān na'ictētaxtu a'cxni' na'iccālaka'nāchān. Iccātā'tachokocu'tunāchān lakma'j palh Dios lacasqui'n. ⁸ Na'ictachoko huā'tzā' nac Efeso hasta cā'tani' tū māpācuhuīcan Pentecostés. ⁹ Calhāxcuhuālh nac huāmā' cā'lacchicni' tze na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios masqui lhūhua' tahui'lāna'lh tī quintaquicīhlak-tzī'n.

¹⁰ A'cxni' nachā'nācha' Timoteo, calakachi'xcuhuī'tit ē tzej camaktīnī'ntit ixpālacata jā namāxana'n. Tzej camakamaktīnī'nchipitit ixpālacata xla' tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' chuntza' chī quit. ¹¹ Jā tī chā'tin calakma'lh. Tzej namaktāyayā'tit naquilakmin. Quit icka'lhīmā'lh ē nā iccātā'ka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'.

¹² Ē quintā'tinca'n Apolos, icsqui'nli cacātā'a'lh ā'makapitzīn tī nacālaka'nāchān. Jā ixtalacasqui'ni'n ixuanī't na'a'nācha' chuhua'j. Na'a'n a'cxni' naka'lhī quilhtamacuj.

Ā'xmān saludos

¹³ Catamaktaka'lhtit. Jā tilakpalī'yā'tit tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Calatā'kchokotit chuntza' chī cāminī'ni' chī'xcuhuī'n ē catahui'xcā'nī'tit. ¹⁴ Catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit ixpālacata cāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁵ Ca'tzyā'tit Estéfanos ē ixlīpō'ktu ixfamilia xlaca'n xapūla tī ta'a'ka'ī'lh a'cxni' icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios jā huanican Acaya. Xlaca'n talīhui'līlh nacāmaktāyā ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh. ¹⁶ Iccāsqui'ni'yān cacākexpatni'tit xlaca'n ē cacākexpatni'tit chā'tunu' tī tzej tatā'scuja ē tamaktāyā ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. ¹⁷ Iclīpāxuhua ixpālacata tachīlh huā'tzā' Estéfanos ē Fortunato ē Acaico. Xlaca'n milaxkokoca'n ixpālacata quintalalkmilh ē hua'chi chuntza' iccālaktzī'kō'n. ¹⁸ Xlaca'n quintamakapāxuih ē nā nacātamakapāxuiyān hui'xina'n. Nacālakachi'xcuhuī'yā'tit chī'xcuhuī'n tī chuntza' chī xlaca'n.

¹⁹ Tī ta'a'ka'ī' ē xalanī'n calhāxcuhuālh jā huanican Asia, xlaca'n cātamacā'ni'yāchān saludos. Aquila ē Priscila tī ixcuscāt nā cātamacā'ni'yāchān saludos ixpālacata Māpa'ksīni'. Nā chu lacxtim ixlīpō'ktuca'n tī tatakēstoka na ixchicca'n. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchān saludos. Nā hui'xina'n nalāsaldarī'yā'tit.

²¹ Chuhua'j quit na'ictzo'ka huāmā'. Quit, Pablo, iccāmacā'ni'yāchān saludos.

²² Palh chā'tin jā pāxquī' Māpa'ksīni' Jesucristo, camakapātīnīnca nac pūpātīn. Camīlh quiMāpa'ksīni'ca'n.

²³ Cacāsīcua'lanātlahuan Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁴ Iccāpāxquī'kō'yān ixpālacata Jesucristo. Amén.

2 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh tī xalanī'n nac Corinto

1 Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta quit Pablo ē nā Timoteo tī quintā'tinca'n. Quit ixapóstol Jesucristo ixpālacata Dios quilīhui'līlh quilī'apóstol. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē tā'kēs-tokā'tit nac Corinto namakapāxui'yā'tit Dios. Nā iccātzo'knuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' nac Acaya.
² Hui'xina'n cacālakahu'man Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Pablo pātīni'lh

³ Ca māka'tlī'ca Dios tī ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios lakalhu'manīni'n ē quincāmaktāyayān.
⁴ Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' pātīni'nāuj. Dios lacasqui'n nacāmāko'xamāka'tlī'yāuj ā'makapitzīn tī tapātīni'mā'nal chuntza' chī Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān.
⁵ Cristo pātīni'lh, ē nā quina'n pātīni'nāuj. Cristo quincāmāko'xamāka'tlī'yān a'cxni' pātīni'nāuj.
⁶ Quit icpātīni'n, ē chuntza' tze iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē tze iccāmaktāyayān na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. Dios quimāko'xamāka'tlī', nā chuntza' tze na'iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē nā tze na'iccāmaktāyayān a'cxni' hui'xina'n pātīni'nā'tit chī quit.
⁷ Quit tzej icca'tzī hui'xina'n natāyani'yā'tit masqui pātīni'mpā'na'ntit nā hui'xina'n. Nā icca'tzī nacātamāko'xamāka'tlī'yān.
⁸ Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī iclīpātīni'lh a'cxni' xa'icui'lacha' nac Asia. Quit jātza' xa'ictāyani'. Ictipuhuanli jātza' ā'chulā' xa'ictilatamalh.
⁹ Xa'icpuhuan na'icnītza'. Xa'icca'tzī quit jātza' la tū xa'ictlahua. Ū'tza' xmān Dios xa'iclipāhuan. Xla' ū'tza' tī tze cāmālacastālanuanī nīnī'n.
¹⁰ Dios quimakapūtax-tūlh tzamā' lījicua'. Tzēcus naquimakapūtax-tū Dios. Quit icca'tzī Dios naquimakapūtax-tū a'cxni' na'ictahui'lapala nac cā'lījicua'.
¹¹ Xmān ixlacasqui'nca hui'xina'n na'orarli'yā'tit quimpālacata. Chuntza' naquilāmaktāyayāuj hui'xina'n. Chuntza' a'cxni' Dios naquiscua'lanātlahua, lhūhua' tī natamaxquī' Dios tapāxcatca'tzīn, ixpālacata tū Dios māstā'nī't chuntza' chī hui'xina'n squi'ni'tit.

Pablo huanli tū ixpālacata jā lī'a'lh nac Corinto

¹² Līpāxuhua icui'lh ixpālacata quit icca'tzī tzej iclā'huani't na milacpu'na'itātca'n ē nā na ixlacpu'na'itātca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Jā ica'kskāhuī'ninī't. Dios quimaxquī'lh talacapāstacni'. Ū'tza' tzej iclīlatlā'huan. Dios lakalhu'manīni'n. Quimax-

quī'nī't talacapāstacni' tū jā hua'chi ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ¹³ Tū iccātzo'knuni'yān huā'mā' huanicu'tun xmān tū kexpa'tā'tit hui'xina'n a'cxni' nakelhtahua'ka'yā'tit. Jā iccāhuanimā'n ā'catūhuālh tachihuīn. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzej nakexpa'tā'tit tū ictzo'kmā'lh.
¹⁴ Ā'makapitzīn hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī nalīpāxuhua'yā'tit quimpālacata a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús. Nā quit na'iclipāxuhua mimpālacataca'n.

¹⁵ Quit xa'icca'tzī huā'mā', ē ū'tza' quit iclīpuhuanli na'iccālaka'mpalayāchā'n hui'xina'n.
¹⁶ Quit xa'iccātēlaktaxtucu'tunān hui'xina'n a'cxni' icmilh nac Macedonia. Nā icpuhuanli na'iccālaka'nāchā'n a'cxni' xa'ictaxtulh nac Macedonia. Ē chuntza' ā'līstān hui'xina'n iquilāmāmakxtoklē'uj nac Judea.
¹⁷ Masqui icuanli xa'iccālaka'ncha'n hui'xina'n, quit jāla icmākentax-tūlh. Ū'tza' talīhuan ā'makapitzīn palh quit xmān xa'ica'ksa'nīni'mā'lh a'cxni' icuanli xa'ica'ncu'tun. A'cxni' quit iclīchihuīna'n tū na'ictlahua, jā icchihuīna'n hua'chi chī'xcu'huī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan ixlīcāna' natatlahua catūhuālh masqui taca'tzī jā catitamākentax-tūlh.
¹⁸ Dios jā maktin talakpalī. Xla' ca'tzī ixlīcāna' tū icuan. Tū iccāhuaniyān hui'xina'n tze na'a'ka'ī'yā'tit.
¹⁹ Quit ē Silvano ē Timoteo xa'iccāmāsu'yuni'yān ixpālacata Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Tze a'ka'ī'can tū huan Jesucristo. Xla' pō'ktu quilhtamacuj huan tū ixlīcāna'. Xla' jā maktin talakpalī.
²⁰ Ixlīpō'ktu tū Dios huan natlahua, Jesucristo mākentax-tūkō'. Ū'tza' līmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios.
²¹ Dios ū'tza' tī quimaktāya na'ica'ka'ī'ni ni' Jesucristo. Nā hui'xina'n cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Nā xla' quilacsacnī't na'ictā'scuja.
²² Dios quincālakmacamini'ta'n Espīritu Santo tī huī'lh na quilīstacna'ca'n. Chuntza' tasu'yu tapa'ksīni'yāuj Dios, ē hua'chi līxokohui'līnī'ttza' quilīstacna'ca'n.

²³ Dios ca'tzī palh ixlīcāna' tū na'iccāhuaniyān. Palh quit xa'iccālaka'ncha'n cahuālh nac Corinto, quit xa'iccālacaquilhnīn hui'xina'n. Ū'tza' jā iclī'a'lh. Dios ca'tzī tū jā iclī'a'ncha'.
²⁴ Quit jā iccāmāpa'ksīcu'tunān chī hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. Hui'xina'n tzejtza' a'ka'ī'yā'tit. Xmān iccātlahuanī'cu'tunān tū nalīpāxua'yā'tit.

2 Ū'tza' quit iclīhui'līlh jā iccālaka'ncha'n hui'xina'n palh ixlacasqui'nca xa'iccālacaquilhnīn. Palh quit xa'iccālacaquilhnīn, lacxtim ixlīpūhuanui quina'n.
² Palh quit xa'iccāmālakaputzīn hui'xina'n, jā tī ixa'nalh tī iquimakapāxui'lh quit. Palh hui'xina'n līpuhuanā'tit, quit jāla līpāxuhua iclatahui'la.
³ Ū'tza' jā iclī'a'lh. Xmān iccātzo'kni'n a'ktin carta. Jā xa'ica'ncu'tunācha' iccālacaquilhnīyān ē nūn xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Palh

hui'xina'n mākentaxtūyā'tit tū iccātzo'knuni'n, quit na'iclipāxuhua ē nā hui'xina'n nalipāxua'yā'tit. ⁴ Quit xa'iclipuhuan a'cxni' iccātzo'knuni'n hui'xina'n. Nā xa'ic-calhuan ixpālacata xa'icca'tzī iccāmālakaputzīn tū xa'ic-cātzo'knuni'nī'ta'n. Jā xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Iclacascqui'nli hui'xina'n naca'tziyā'tit chī quit iccāpāx-quī'yān hui'xina'n.

Ixlasqui'nca namāspūtūnu'ni'can chi'xcu' tī jātza' tlahua tū jā tze

⁵ Tzamā' chi'xcu' tī tlahualh tū jā tze, xla' iclipuhuan-li, ixpālacata jā tze tū tlahualh. Ā'chulā' cāmālakaputzīnī'ta'n hui'xina'n. Jā icuan palh milpō'ktuca'n hui'xina'n cāmālakaputzīnī'ta'n. Palhāsā' jā milpō'ktuca'n. ⁶ Milīlhūhua'ca'n hui'xina'n makapātīnīnī'ta'ntit tzamā' chi'xcu'. Chuhua'j tzetza'. Jātza' camakapātīnīnī'tit. ⁷ Chuhua'j camātza'nkēna'ni'tit ē camāko'xamixī'tit. Palh jā chuntza' natlahua'yā'tit, tzamā' chi'xcu' jāla catitāyani'lh, ixpālacata nalīpuhuan. ⁸ Ū'tza' ic-cālīsqui'ni'yān hui'xina'n camāsu'yu'tit chī pāxquī'yā'tit. ⁹ A'cxni' quit iccāmacā'ni'chān a'ktin carta, quit ic-ca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixtlahua'tit tū iccāhuanin ixpālacata tzamā' chi'xcu'. Icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixquilākexmatni'uj. ¹⁰ Palh hui'xina'n māsputūnu'ni'yā'tit tzamā' chi'xcu', nā quit na'icmāsputūnu'ni'. Palh quit icmāsputūnu'ni'lh catīhuālh, mimpālacataca'n icmāsputūnu'ni'lh na ixlacatīn Cristo. ¹¹ Māsputūnu'ni'yāuj ixpālacata jā lascasqui'nāuj naquincāskāhuī'yān skāhuī'ni'. Ca'tziyāuj skāhuī'ni' a'kskāhuī'nin.

Pablo tamakchuyīlh a'cxni' ixuī'lh nac Troas

¹² Quit icētāxtulh nac Troas ixpālacata a'ntza' icmāsu'yucu'tunli xatze tachihuīn tu īxla' Cristo. A'cxni' icētāxtulh a'ntza', Dios ixlacāxtlahuakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu a'ntza'. ¹³ Masqui tzej taxtulh, quit xa'ictamakchuyīnī't, ixpālacata quintā'tinca'n, Tito, jā chā'lh a'ntza' chuntza' chī xa'iclacāxlanī'ta'uj. Ū'tza' iccālīmāxtekli xalanī'n nac Troas ē icmilh nac Macedonia ixpālacata icpuhuan-li Tito ixchilh huā'tzā'.

Ixtachihuīn Dios tzej taxtu

¹⁴ Maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Cristo tzej lītaxtuyācha' tachihuīn tū icmāsu'yu. Xla' quimaktāya na'icmāsu'yu calhāxcuhuālh ixpālacata Cristo. Huā'mā' tamāsu'yun hua'chi a'ktin perfume tū mu'csun calhāxcuhuālh. ¹⁵ Līpāxuhua Dios chī quina'n icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Cristo. Quina'n hua'chi a'ktin jini' na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtax-tunī'ttza' ē nā tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu. ¹⁶ Na ixpu'nanca'n tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu, tzamā' tamāsu'yun hua'chi catūhuālh tū mu'csun tū laknīcan. Na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza', tzamā' tamāsu'yun hua'chi a'ktin perfume tū māsā' latamat. Nūn chā'tin tī tzē ixlīmān namāsu'yu tū ixla' Cristo. Ixlasqui'nca Dios namaktāya. ¹⁷ Quit jā hua'chi tī ta'a'kskāhuī'nin ē talakpalī tamāsu'yun tū ixla' Dios. Xlaca'n jā tzej tamāsu'yu ix-

pālacata xmān ta'a'kskāhuī'tlajacu'tun. Quit iclīchihuī-na'n tū ixlīcāna' na ixlacatīn Dios, ixpālacata xla' quimacamaxquī'nī't na'ictā'scuja Cristo.

A'ktin xasāsti' talacāxtlahuan

³ Palhāsā' ā'makapitzīn natahuan quit ka'tla' icmak-ca'tzī ē quilīchihuīna'ncan quina'cstu. Jā ixlasqui'nca quit na'iccāmaxquī'yān a'ktin carta tū nahuan quit tzeza chi'xcu'. Jā ixlasqui'nca hui'xina'n naquilāmaxquī'yāuj a'ktin carta tū tzē na'iclē'n calhāxcuhuālh, chuntza' chī talē'n ā'makapitzīn. ² Hui'xina'n hua'chi quincarta. Mimpālacataca'n ca'tzīcan tze tū ictlahua. Huā'mā' carta tzē natalaktzī'n ē natalīkelhtahua'ka' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'xina'n hua'chi a'ktin carta lītaxtuyā'tit tū tatzō'kni' na quilīstacna', ixpālacata quit iccālacapāstacān hui'xina'n. ³ Hui'xina'n lītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin carta tū Cristo quimāzo'knīlh. Tzamā' carta jā lītzo'kcanī't tinta. Jā tzo'kcanī't nac a'ktin chihuix tū hua'chi lhta'ca'la'. Espīritu Santo tī macamilh Dios xalakahuan, xla' cālākpālīnī'n mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' iccāhuanin ixtachihuīn Jesucristo. Chuntza' tasu'yu tū tlahuanī't Cristo mimpālacataca'n.

⁴ Chuntza' icuan ixpālacata quit icca'tzī tze tū icmāsu'yu na ixlacatīn Dios, ixpālacata Cristo quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu. ⁵ Quit jā icuan xmān quina'cstu tzē ictlahua huā'mā' tascujūt. Dios quimaktāya ē ū'tza' tzē iclītlahua. ⁶ Xla' ū'tza' tī quimaxquī' talacāpāstacni'. Ū'tza' tzē iclīmāsu'yu xasāsti' talacāxtlahuan tū Dios tlahuanī't. Tzamā' talacāxtlahuan jā hua'chi a'ktin līmāpa'ksīn tū tatzō'kni'. Tzamā' talacāxtlahuan līchihuīna'n Espīritu Santo. Ixlīmāpa'ksīn Dios māsu'yu ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taka'lhī ixcuentaca'n ē ū'tza' natalīnī. Espīritu Santo māstā' xasāsti' latamat.

⁷ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū māsu'yu ixlasqui'nca nanīcan, huā'mā' tzo'kca pektu' nac chihuix. A'cxni' maxquī'ca Moisés tzamā' līmāpa'ksīn, a'nalh a'ktin ka'tla' taxkaket. Ixlacan Moisés ī'xkaka. Israelitas tī ixtayāna'lh a'ntza' jāla ixtalaktzī'n chī ī'xkaka ixpālacata iccāmālakachi'xuani'. Huā'mā' taxkaket līlacatzucu mixli. Chuntza' tzēhuanī't ixuanī't chī Dios māstā'lh huā'mā' līmāpa'ksīn. ⁸ Ā'chulā' tzēhuanī't tamāsu'yun tū Espīritu Santo quincāmaxquī'yān. ⁹ Tzēhuanī't ixuanī't huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios ixmaxquī'nī't Moisés masqui ū'tza' līca'tzīcan tachi'xcuhuī't nacamakapātīnīncan. Ā'chulā' xatzēhuanī't ixtachihuīn Jesucristo, ixpālacata huā'mā' quincāmāsu'yuni'yān chī tzē nalīxapacan tū laclē'nāuj. ¹⁰ Huā'mā' līmāpa'ksīn tzēhuanī't ixuanī't. Masqui tzēhuanī't ixuanī't, jāla mālākhā'nīcan ixtachihuīn Jesucristo. ¹¹ Palh līmāpa'ksīn tzēhuanī't ixuanī't masqui jā makās ixtitāyani'lh, ā'chulā' tzēhuanī't tū jā catilak-sputli. Ū'tza' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

¹² Quit lacatancs icca'tzī huā'mā' tachihuīn jā catilak-sputli. Ū'tza' quit tzej iccālīmāsu'yuni'cu'tun tachi'xcuhuī't. ¹³ Quit jā ictlahua chī Moisés. Xla' ixtalakatlapa, ē chuntza' israelitas jāla ixtalaktzī'n chī ixtapānūni' tū ī'xkaka na ixlacan. ¹⁴ Israelitas jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun. Hasta chuhua'j xlaca'n jā taca'tzī tū

huanicu'tun a'cxni' talikelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' talacāxtlahuan xala' makāstza'. Huā'mā' tzē ca'tziyāuj tū huanicu'tun xmān palh tapa'ksīni'yāuj Cristo. ¹⁵ Hasta chuhua'j israelitas jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talikelhtahua'ka' tū tzo'kli Moisés. ¹⁶ A'cxni' chā'tin a'ka'tīni' Māpa'ksīni' Jesucristo, tzētza' ca'tzī tū huanicu'tun tū tzo'kli Moisés. ¹⁷ Māpa'ksīni' Jesucristo, xla' chu chā'tin chī Espīritu Santo. Tī tatā'latlā'huan Espīritu Santo, xlaca'n jātza' cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. ¹⁸ Quina'n ca'tziyāujtza' tū huanicu'tun. Hua'chi jātza' talakatapani'ta'uj na quilacanca'n. Chuntza' hua'chi laktzī'nāuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'ktin nac hualhtin. Laktzī'nāuj chī ixlīka'tla' ē chī ixlītze. Quina'n litalakpalītēlhayāuj chī Cristo. Ū'tza' huā'mā' tū tlahuamā'lh Espīritu Santo.

4 Dios lalahu'manīni'n, ē quimacamaxquī'lh xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. Chuntza' jā ictaxlajuani'. Jā icmakxteka icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ² Quit jā maktin ictlahua tū līmāxana' tū lakatzē'k tlahuacan. Jā ica'kskāhuī'nin. Jā iclakpalī ixtachihuīn Dios. Tzej icmāsu'yu tū ixlīcāna' na ixlacatīn Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tzē nataka'tzī ixlīcāna' tū icmāsu'yu. ³ Tī jā taxexmatcu'tun xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ū'tunu'n nacāmākapātīnīncan. ⁴ Xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī xatze tachihuīn, xlaca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' jā lacasqui'n xlaca'n nataka'tzī tū huanicu'tun. Ū'tza' jā talīca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' hua'chi ixdiōsca'n, ē ū'tza' ixcāmālakatzī'nī't ē ū'tza' jāla talīlaktzī'n taxkaket tū xatze tachihuīn ixta' Cristo. Cristo xaka'tla' chī Dios. ⁵ Tū icmāsu'yu quit, jā quit quilīchihuīna'ncan. Quit icmāsu'yu ixpālacata Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca nalaktaquilhpūtayāuj. Quit iccāmāktāyayān hui'xina'n. Ū'tza' tū Jesucristo lacasqui'n na'ictlahua. ⁶ Dios quincāmāca'tzīnīni'ta'n tū ixlīcāna'. Ū'tza' māxkakē quintalacapāstacni'ca'n. Xla' ū'tza' tī māstā'lh līmāpa'ksīn natahui'la taxkaket nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' lī-tahuī'lh taxkaket. Ē chuntza' ixquincāmāxkakētēlhān. Ū'tza' līca'tziyāuj chī Dios ixlīka'tla'. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata lakapasāuj Jesucristo.

Pablo ixlīpāhuan Dios

⁷ Xatze tachihuīn tū Dios quilīmacamaxquī'lh na'icmāsu'yu, ka'lhī lhūhua' ixtapalh. Quit quina'cstu jā icka'lhī talacapāstacni' na'icmāsu'yu huā'mā' tachihuīn. Quit hua'chi a'ktin pūxkatni' jā tojomā'lh tū ka'lhī ixtapalh. Chuntza' tasu'yu Dios ū'tza' tī ka'lhī lītli'huī'qui ē jā quit. ⁸ Masqui lhūhua' quit icpātīni'n, pō'ktu quilhtamacuj tzē ictāyani'. Masqui makatunu' jā icca'tzī tū na'ictlahua, jā ictaxlajuani'. ⁹ Masqui quimputzastālani'can, Dios jā quimāxteka. Masqui makatunu' quilīсно'ktamacatacan, jā tī quimāknī. ¹⁰ Pō'ktu quilhtamacuj lījicua' icuī'lh ixpālacata quimāknīcu'tuncan, chuntza' chī ixmāknīcu'tuncan Jesucristo. A'ntza' lītasu'yu quimāktāyāmā'lh Jesucristo xalakahuan. ¹¹ Ictīlatlā'huancus nac cā'quilhtamacuj, quimāknīcu'tuncan, ixpālacata quit ictā'scuja Jesucristo. Ū'tza' lītasu'yu Jesucristo quintā'latlā'huan. ¹² Quit icmāsu'yu xatze

tachihuīn ixta' Jesucristo. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj quilīmacnīcu'tuncan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n, ixpālacata quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Cristo.

¹³ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli chā'tin: Quit ica'ka'tī'lh, ē ū'tza' quit iclīchihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios.

Quit nā ica'ka'tīnī't, ē ū'tza' iccālīhuani ā'makapitzīn ixtachihuīn Dios. ¹⁴ Quit iclīpāhuan xmān Dios, ixpālacata icca'tzī Dios mālacastālancuanīlh Māpa'ksīni' Jesucristo. Nā icca'tzī quit naquimālacastālancuanī, ixpālacata quit ictapa'ksīni' Jesucristo. Hui'xina'n ē quit kēxtim naquincātālē'nān na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Ixlīpō'ktu tū icpātīlh, quit icpātīkō'lh ixpālacata iclacasqui'nli hui'xina'n na'a'ka'tīyā'tit. Chuntza' a'cxni' lhūhua' hui'xina'n na'a'ka'tīyā'tit, namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn Dios ē namāka'tlī'yā'tit Dios.

¹⁶ Ū'tza' jā iclītaxlajuani'. Masqui quimācni' taxlajuani'tēlha, ā'chulā' ica'ka'tī lalālī lalālī. ¹⁷ Tū icpātīmā'lh hua'chi xmān macstī'na'j ē hua'chi jā makās icpātīmā'lh ixpālacata Dios quisicua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁸ Chuntza' icuan quit ixpālacata jā iclacapāstaca tū tasu'yu. Ā'chulā' iclacapāstaca tū jā tasu'yu. Tū tasu'yu nalakspūta. Tū jā tasu'yu jā catilakspūtlī.

5 Quimācni'ca'n hua'chi a'ktin a'cchic jā hui'lāna'uj. Quit icca'tzī a'cxni' nasputa quimācni'ca'n, Dios naquincāmaxquī'yān ā'a'ktin xasāsti' quimācni'ca'n. Xasāsti' quimācni'ca'n hua'chi quinchicca'n nac a'kapūn. Tzamā' chic ixtatlahuat Dios ē jā ixtatlahuatca'n tachi'xcuhuī't. Huā'mā' chic jā maktin catilakspūtlī. ² Ū'tza' līpāstacāuj ixpālacata a'ncu'tunāuj na quinchicca'n nac a'kapūn. ³ Jā capuhuanui jā naka'lhīyāuj quimācni'ca'n a'cxni' nanīyāuj. Naka'lhīyāuj xasāsti' quimācni'ca'n nac a'kapūn. ⁴ Līhuan quina'n ka'lhī'yāujcus quimācni'ca'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, macca'tziyāuj taxlajuani'yāuj chī pātīni'mā'nauj. Masqui jā ixmakxteku'tunui huā'mā' macni', ka'lhīcu'tunāuj xasāsti' quimācni'ca'n nac a'kapūn. Quimācni'ca'n tū ka'lhīyāuj chuhua'j, nalakspūta. Xasāsti' quimācni'ca'n tū Dios naquincāmaxquī'yān, ū'tza' tū jā catilakspūtlī. ⁵ Dios quincālācāxtlahuanī'ta'n ē ū'tza' tzē nalīchā'nāuj nac a'kapūn. Quincāmacamini'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tziyāuj ixlīcāna' natanūyāuj nac a'kapūn.

⁶ Chuntza' jā maktin taxlajuani'yāuj. Ca'tziyāuj līhuan latlā'huanāuj nac cā'quilhtamacuj, jāna'j tā'huī'lāna'nchāuj Māpa'ksīni' Jesucristo nac a'kapūn.

⁷ Chuhua'j quina'n jā latlā'huanāuj chuntza' chī laktzī'nāuj. Latlā'huanāuj chuntza' chī tū a'ka'tīyāuj.

⁸ Chuntza' quina'n jā taxlajuani'yāuj. Makxteku'tunāuj huā'mā' quimācni'ca'n ixpālacata lakchā'ncu'tunāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁹ Ū'tza' nalīhuī'līyāuj natalahuayāuj tū Jesucristo lacasqui'n palh tā'huī'lāna'nchāuj Dios nac a'kapūn ē palh hui'lāna'ujcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Huā'mā' līhuī'līyāuj, ixpālacata ixlacasqui'nca quilīpō'ktuca'n natāyayāuj na ixlacatīn Cristo. Xla' naquincāputzāna'nīyān chā'tunu' quina'n. Namaktīni'nāuj quilīpō'ktuca'n chuntza' chī

latā'kchokonī'tauj, palh tzej o palh jā tzej nac cā'quilh-tamacuj.

Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuhuī't

¹¹ Quit iclakachi'xcuhuī't Māpa'ksīni' Jesucristo ē ickex-matni'cu'tun. Ū'tza' quit iccālīmā'a'ka'tīnīcu'tun tachi'xcuhuī't. Dios laktzī'n quilīstacna'. Quit icpuhuan nā hui'xina'n ca'tzīyā'tit quit iclāhuacu'tun tū tze.

¹² Quit jā ka'tla' icmakca'tzī na milacatīnca'n. Jā ū'tza' iclīchihiuīna'mā'lh chuntza'. Xmān iclacasqui'n hui'xi-na'n tzē naquilāmaktāyayāuj a'cxni' naquimālacsu'yucan. Iclacasqui'n tzē nacākelhtīyā'tit tī quintamālacsu'yucu'tun. Xlaca'n tapuhuan laka'tla' masqui jā tze ixlīstacna'ca'n. ¹³ Masqui makapitzīn tapuhuan quit icchuya ē masqui ā'makapitzīn tapuhuan tzej iclacapāstacna'n, quit iclāhuacu'tun xmān tū nalīpāxuhua Dios. Iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n ixpālacata iclacasqui'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'tīyā'tit. ¹⁴ Cristo quincāpāxquī'yān ē ū'tza' iclītlāhuacu'tun tū xla' lacasqui'n.

Quina'n a'ka'tīyāuj Cristo līnīlh ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' līca'tzīyāuj quilīpō'ktuca'n ixnīuj. ¹⁵ Cristo līnīlh quincāmākapūtaxtuyān. Chuntza' līhuan hui'lāna'uj, jā catilatā'kchokouj chuntza' chī xmān quintapuhūanca'n. Ixlacasqui'nca nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Ū'tza' nīlh quimpālacataca'n ē lacastālancuana'nli.

¹⁶ Chuntza' jātza' iccālaktzī'n ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n chuntza' chī talaktzī'n chī'xcuhuī'n xalanī'n nac cā'quilh-tamacuj. Xapūla xa'icpuhuan Cristo lacxtim chī talacapāstaca xalanī'n nac cā'quilh-tamacuj. Jātza' icpuhuan chuntza'. ¹⁷ Palh chā'tin chī'xcu' a'ka'tīni' Cristo, chuntza' talakpalī ixtalacapāstacni' ē xasāsti' chī'xcu' lī-taxtu. Ixlīpō'ktu tū xapūla lakspunī'ttza'. Tzamā' chī'xcu' jātza' hua'chi xapūla. Pō'ktutza' xasāsti' ixtalacapāstacni'.

¹⁸ Xmān Dios tī tzē lakpalī chā'tin chī'xcu'. Chuhua'j quina'n ixamigo Dios ixpālacata Jesucristo xokolh tū ixlāclē'nāuj. Dios quincāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī tzē natalītaxtu ixamigo Dios. ¹⁹ Ixpālacata Cristo, Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuhuī't ē cāmātza'nkēna'ni'cu'tun ixcuentaca'n. Quincāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n chī tzē natalītaxtu ixamigo Dios. ²⁰ Chuhua'j quit ictā'scuja Cristo. Hua'chi Dios ix-chihuīna'nli a'cxni' iccāsqui'ni'yān hui'xina'n. Iccālīsqi'ni'yān ixlīmāpa'ksīn Cristo, catamakxtekni'tit Dios ixamigo nacātlahuayān. ²¹ Masqui Cristo jā mak-tin tlhualh tū jā tze, Dios macamāstā'lh īSka'ta' namaknīcan. Ū'tza' nalīmāpānū quincuentaca'n Cristo. Chuntza' Dios xapa quincuentaca'n ē jātza' tū lā-clē'nāuj.

6 Quit ictā'scuja Dios. Ū'tza' iccālīhuanīyān hui'xi-na'n, jā chu tlakaj camaktīnī'ntit talakalhu'mān tū Dios cāmāxquī'cu'tunān. ² Tatzo'kni' na ixtachihiūn Dios chī Dios huanli:

Quit ickexmatli chī quisqui'ni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' xa'icmaxquī'cu'tunān a'ktin talakalhu'mān.

Quit icmaktāyan a'cxni' xa'iccamākapūtāxtūcu'tun tachi'xcuhuī't.

Chuhua'j tzē namaktīnī'ncan talakalhu'mān tū Dios māstā'. Chuhua'j tzē na'a'kapūtāxtucan.

³ Quit tzej iclatā'kchokocu'tun chuntza' chī talacasqui'n. Palh jā tzej iclatā'kchoko, nahuancan jā tze tū icmāsu'yu. ⁴ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī talacasqui'n tzej natalā'kchoko tī tatā'scuja Dios. Ū'tza' quit līlacatzucu iclīpātī tū quina'kspula. Lhūhua' icpātīni'nī't. Quisputni'nī't tū xa'icmaclacasqui'n. Lhūhua' tū jā tze quina'kspulanī't. ⁵ Quimaksno'kcanī't. Quinchī'canī't. Iccātā'talacxtucnī't tachi'xcuhuī't tī jā ixquintalak-tzī'ncu'tun. Palha' icscujnī't. Iclakachu'huā'lhātānī't. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilīhua't. ⁶ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī ixlacasqui'nca. Pō'ktu tze quintalacapāstacni'. Tzej icca'tzī tū icmāsu'yu. Ictāyani' tū quintlahuani'can. E iclakalhu'manīni'n. E quimaktaya Ēspīritu Santo. E iccāpāxquī' ā'makapitzīn. ⁷ Quit icmāsu'yu tū ixlīcāna'. Iclīscuja ixlītlī'huī'qui Dios. Dios quimaktāya tzej na'iclatā'kchoko. Chuntza' jā quintiskāhuī'lh.

⁸ Makapitzīn quintalakachi'xcuhuī'; ē ā'makapitzīn quintalakmaka'n. Makapitzīn tahanan tze quit; ē ā'makapitzīn tahanan jā tze quit. Makapitzīn tahanan quit ica'kskāhuī'nin. Quit icuan xmān tū ixlīcāna'. ⁹ Masqui makapitzīn tapuhuan quit jā tū quintapalh, ā'makapitzīn taca'tzī quit ictā'scuja Dios. Masqui makl-hūhua' quit xa'ictahui'la nac cā'lījīcua' ē hua'chi xa'ic-nīmā'lh'tza', chuhua'j icuī'lhcus. Masqui quimputa-stālani'can, jā quimaknīcan. ¹⁰ Masqui quina'kspulanī't tū quimakalīpuhuan, pō'ktu quilhtamacuj līpāxuhua icuī'lh. Masqui pobre quit, iccāmāxquī' ā'makapitzīn tū ā'chulā' xatapalaxla' ē jā tumīn. Masqui jā tū icka'lhī nac cā'quilh-tamacuj, Dios quimaxquī' chuntza' chī icmaclacasqui'n.

¹¹ Quit lacatejtin iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n xalanī'n nac Corinto. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

¹² Masqui hui'xina'n jā quilāpāxquī'yāuj, quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n hua'chi quilacstīn. Iccāsqui'ni'yān caquilāpāxquī'uj chī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

Quina'n hua'chi ixtemplo Dios

¹⁴ Jā a'ktin cacātā'latit tī jā ta'a'ka'tī. Xtum talatā'kchoko tī ta'a'ka'tī ē xtum talatā'kchoko tī jā ta'a'ka'tī. Jāla a'ktin cātā'lacan. Taxkaket xtum ē cātzi'sni' nā xtum. Tū tze xtum ē nā tū jā tze nā xtum.

¹⁵ Cristo jā tlhualh tū tlhualh skāhuī'ni'. Nā huan tī ta'a'ka'tī Cristo, xlaca'n jā talacapāstaca hua'chi tī jā ta'a'ka'tī. ¹⁶ Jā tze laktaquilhpūtācan ídolos na ixtemplo Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios xalakahuan. Dios huanī't:

Quit na'ictahui'la na ixpu'nanca'n tī ta'a'ka'tī. Na'iccātā'latā'kchoko xlaca'n.

Xlaca'n quintachi'xcuhuī't natahuan. ¹⁷ Ū'tza' līhuan Dios:

Catapānūnī'tit tī tatlahua tū jā tze.

Jā catlahua'tit tū tatlalhua xla'ca'n.
 Jā caxa'ma'tit tū jā tze.
 Chuntza' quila' nalitaxtuyā'tit hui'xina'n.
¹⁸ Quit hua'chi minTāta'ca'n na'icuan.
 Hui'xina'n nalitaxtuyā'tit hua'chi quinka'hua'chan ē
 quintzu'ma'jan.
 Chuntza' huanli Dios tī māpa'ksīni'n.
7 Tā'timīn, chuntza' huanī't Dios. Ū'tza' nalīmākx-
 tekkō'yāuj ixlīpō'ktu tū jā tze talanān.
 Nalīhui'liyāuj nalayāuj xatze ixpālacata
 nalakachi'xcu'huī'yāuj Dios.

Talakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac Corinto

² Iccāsqui'ni'yān hui'xina'n naquilāpāxquī'yāuj. Nūn
 chā'tin ictlahuani'nī't tū jā tze. Nūn chā'tin icmāx-
 tuyāhuani't. Nūn chā'tin ica'kskāhuī'maktīnī't
 catūhuālh. ³ A'cxni' icuan huā'mā', jā icuan hui'xina'n
 quilātlahuani'nī'ta'uj tū jā tze. Iccāhuaninī'ta'ntza' ic-
 cāpāxquī'yān hui'xina'n. Na'iccāpāxquī'yān ictika'lhīcus
 quilatamat ē hasta a'cxni' na'icnī. ⁴ Chuhua'j quit ic-
 ca'tzī hui'xina'n natlahua'yā'tit chuntza' chī ic-
 cāhuaninī'ta'n. Chuntza' iccāhuani ā'makapitzīn chī
 hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Icca'tzī hui'xina'n tzej
 latlā'hua'nā'tit. Ū'tza' quit jā iclītamakchuyīnī't. Icpāx-
 uhua masqui icpātīni'mā'lh.

⁵ A'cxni' icchilh huā'tzā' nac Macedonia icta-
 makchuyīlh. Lhūhua' tū quina'kspulalh. Quintatā'lāt-
 lahualh. Xa'iclitamakchuyī. Jā xa'icca'tzī palh
 natataspi'tpala tī ixta'a'ka'ī'mā'nalhcus. ⁶ Dios
 cāmāko'xamāka'tlī' tī tatamakchuyīnī't. Dios makachilh
 Tito. Ū'tza' iclītako'xamāka'tlī'lh. ⁷ Ā'chulā' ictako'xamā-
 ka'tlī'lh a'cxni' icca'tzīlh chī hui'xina'n ixmāko'xamā-
 ka'tlī'nī'ta'ntit Tito. Xla' quihuanilh chī hui'xina'n
 quilālaktzī'ncu'tunāuj ē chī līlīpuhuanit ixpālacata
 ca'tzīt itxquilāmakalīpuhuanī'ta'uj. Quihuanilh chī
 hui'xina'n quilālacapāstacāuj. Ū'tza' ā'chulā' iclīpāx-
 ual.

⁸ Masqui huā'mā' carta tū iccātzo'kni'n hui'xina'n
 cāmālakaputzīn, quit icpuhuan tze chī iccāt-
 zo'knuni'nī'ta'n. Ā'līstān icpuhuanli jā xa'ictzo'kli tzamā'
 carta. Jātza' icpuhuan chuntza'. Chuhua'j tasu'yu jā
 makās līpuhuanit. ⁹ Chuhua'j icpāxuhua. Jā ixpālacata
 hui'xina'n līlīpuhuanit. Hui'xina'n līlīpuhuanit ixpāla-
 cata mincuentaca'n. Chuntza' makxtektit tū jā tze.
 Ū'tza' iclīpāxuhua. Dios cālīmālakaputzīn mincuenta-
 ca'n. Chuntza' lītasu'yu jā iccātlahuani'n tū jā tze a'cxni'
 iccātzo'kni'n carta. ¹⁰ Palh Dios mālacpuhuanī chā'tin
 chī'xcu' jā tze chī latlā'huan, ē palh huā'mā' chī'xcu'
 nalīpuhuan ē nalakpalī ixtalacapāstacni', chuntza' Dios
 namakapūtātū. Ā'līstān huā'mā' chī'xcu' jā
 catīpuhualh palh jā tze chī a'kapūtātūlh. Palh chā'tin
 chī'xcu' līpuhuan ē palh jā kexmatni'cu'tun Dios, tza-
 mā' chī'xcu' jā catī'a'kapūtātūlh. ¹¹ Hui'xina'n jā
 chuntza'. A'cxni' Dios cāmālakaputzīn, palaj tlahua'tit
 tū ixtalacasqui'nīn. Squi'ntit tamātza'nkēna'ni'. Ca'tzīt
 tū ixtlahua'nī'ta'ntit huā'mā' tū jā tze. Ixjicua'ni'yā'tit
 Dios. Quilālacapāstacui quit. Tlahua'cu'tuntit tū
 na'iclīpāxuhua quit. Makapātīnīntit tī ixtlahuanī't tū jā

tze. Chuntza' lītasu'yu puhua'ntit jā tze tū ixtlahua tza-
 mā' chī'xcu'. ¹² Quit ictzo'kli tzamā' carta, ē jā xmān ix-
 pālacata tī tlahualh tū jā tze, ē jā xmān ixpālacata tī
 tlahuani'ca tū jā tze. Quit ictzo'kli tzamā' carta ixpālaca-
 ta icmāsu'yucu'tunli na ixlacatīn Dios chī iccāmak-
 takalhu'cū'tunān hui'xina'n. ¹³ Ū'tza' quilīmāko'xamā-
 ka'tlī'ca.

Tito iclīpāxuhua mimpālacataca'n. Ū'tza' nā iclīpāx-
 uhua. ¹⁴ A'cxni' jāna'j ixcālaka'nāchā'n Tito, icuanilh
 hui'xina'n naquilākexmatni'yāuj. Chuhua'j jā iclīmāx-
 ana'n. Ixlīcāna' chī icuanilh Tito. Ixlīpō'ktu tū ic-
 cāhuaninī'ta'n hui'xina'n, pō'ktu iclīcāna'. Nā chuhua'j
 tasu'yu iclīcāna' tū icuanilh Tito. ¹⁵ Chuhua'j Tito
 ā'chulā' cāpāxquī'yān hui'xina'n ē cālacapāstacān chī
 hui'xina'n lakachi'xcu'huī'tit ē kexpa'tnī'tit tū cāhuanin.
¹⁶ Chuntza' tasu'yu hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze,
 chuntza' chī icpuhuanli. Ū'tza' iclīpāxuhua.

Chī māstā'ca xatze tapuhuāt

8 Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit
 chī Dios cāsicua'lanātlahualh tī ta'a'ka'ī' xalanī'n
 nac Macedonia. ² Masqui xla'ca'n ixtapātīni'mā'nalh, ix-
 tapāxuhua. Chuntza', masqui pobres ixtahuanī't xla-
 ca'n tamāstā'lh lhūhua' chī ixtapuhuatca'n. ³ Quit
 iclīchihuīna'n jā lakca'tzan huan tū tamāstā'lh.
 Tahui'līlh ā'chulā huan tū iclīmāstā'ca'n. ⁴ Quincā-
 tasqui'ni'n xa'icmaktīni'uj tumīn ē xa'iccālē'ni'uj tā'timīn
 xalanī'n nac Jerusalén tī iccāmaktāyacu'tun. ⁵ Xla'ca'n
 ā'chulā' tatlhualh ē jā tū xa'icpuhuan quit. Xapūla
 tahuanih Dios chī ixtatapa'ksīni' ē ixtatlahuacu'tun ix-
 talacasqui'nīn Dios. Nā ixtatlahuacu'tun tū iccāhuanilh
 chī lacasqui'n Dios. ⁶ Chuntza' icsqui'ni'lh Tito ixcāla-
 ka'ncha'n hui'xina'n ē iccāmaktāyan namākēs-
 tokkō'yā'tit tumīn tū namāstā'yā'tit. Ū'tza' tī cāmā-
 ca'tzīnīn hui'xina'n namāstā'yā'tit. ⁷ Hui'xina'n pō'ktu
 tzej tlahua'yā'tit. Tzej a'ka'ī'yā'tit. Tzej lakapasā'tit ix-
 tachihuīn Dios ē tzej māsu'yu'yā'tit. Tlahua'cu'tunā'tit
 ixtalacasqui'nīn Dios. Quilāpāxquī'yāuj. Chuhua'j ixla-
 casqui'nca hui'xina'n namāstā'yā'tit nacāmaktāyā'yā'tit
 ā'makapitzīn tā'timīn.

⁸ Huā'mā' tū iccāhuanincus jā a'ktin līmāpa'ksīn.
 Xmān iccāhuanimā'n chī ā'makapitzīn
 tamāstā'mā'nalh. Quit iclacasqui'n hui'xina'n nacāmāx-
 quī'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn. A'ntza' nalītasu'yu chī
 hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit quintā'timīnca'n. ⁹ Hui'xina'n
 ca'tzīyā'tit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo pāxquī'nin.
 Xla' masqui iclīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj
 pō'ktu ixla', xla' xcamanīn hualh ixpālacata quincāpāx-
 quī'yān. Chuntza' quina'n quincālīricujui'līnī'ta'n tū ix-
 sicua'lanātlahuan.

¹⁰ Na'iccāhuaniyān tū icpuhuan quit: Cā'tatza' hui'xi-
 na'n ixmāstā'cu'tunā'tit tumīn. Xapūla tzucutit
 māstā'yā'tit. Xmān tzucutit mākēstokā'tit. Quit
 icpuhuan xatze nahuan palh hui'xina'n
 namāstā'kō'yā'tit. ¹¹ Xapūla timāstā'cu'tuntit tumīn.
 Chuhua'j camākentaxtūtīt chuntza' chī tzē
 namāstā'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ¹² Līpāxuhua Dios
 palh chā'tin ixtapāxuhuan līmāstā' chuntza' chī tzē

namāstā' chā'tin. Dios, xla' jā quincāsqui'ni'yān palh jā tū ka'lhīyāuj.

¹³ Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n namāstā'yā'tit ixlīpō'ktu tū ka'lhī'yā'tit a'cxni' nacāmaxquī'yā'tit tī jā tū taka'lhī.

¹⁴ Tū icuan ū'tza' huā'mā': lacxtim cataka'lhīlh ixlīpō'ktuca'n tā'timīn. Chuhua'j hui'xina'n nacāmaxquī'yā'tit tī jā tū taka'lhī. Palh namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n jā catika'lhī'tit nūn tū, xla'ca'n nacātamaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' tze nahuan.

¹⁵ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī lhūhua' mākēstokli, jā quitāxtūni'lh.

Tī macsti'na'j mākēstokli, jā sputni'lh.

Tito ē tī tatā'a'lh

¹⁶ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata Tito lacasqui'n hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī quit iclacasqui'n. ¹⁷ Tito ixlīmān puhuanli nacālakā'nāchā'n hui'xina'n. A'cxni' icuanilh ca'a'ncha', xla' ix-cālaka'ncu'tunāchā'n.

¹⁸ Quit ictā'macā'mā'lh Tito chā'tin quintā'tinca'n tī talakapaskō' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Lhūhua' talīchihuīna'n chī tzej māsu'yu xatze tachihuīn ixa' Jesucristo.

¹⁹ Nā huā'mā' quintā'tinca'n, talacsacli ā'makapitzīn tā'timīn xalanī'n ā'latatunu' nac templo ā'tzā'. Xla'ca'n talacasqui'n Tito naquintā'a'n a'cxni' quit na'iccālē'ni' tumīn tī jā tū taka'lhī tumīn nac Jerusalén. Huā'mā' tumīn, nalīlakachi'xcu'huī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nā naca'tzīcan quina'n cāmaktāyacu'tunāuj.

²⁰ Līskalalh na'icmākēstokāuj tumīn ixpālacata jā naquincātālē'ksa'nān. Jā iclacasqui'n nahuancan jā icmākentaxtū tū quimacamāxquī'can lhūhua' tumīn.

²¹ A'cxni' icmākēstokāuj huā'mā' tumīn, pō'ktu tze iclahuacu'tun na ixlacatīn Dios ē nā ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't.

²² Na'iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n tzamā' chī'xcu'huī'n. Nā na'iccātā'macā'n ā'chā'tin quintā'tinca'n. Xla' mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu tū macamaxquī'can. Maklhūhua' iclaktzī'nī't mākentaxtū. Chuhua'j ā'chulā' mākentaxtūcu'tun tū macamaxquī'canī't, ixpālacata xla' ca'tzī hui'xina'n namākentaxtūyā'tit tū ixlacasqui'nca. ²³ Tito quintā'scuja. Tito ē quit iccāmaktāyanī'ta'n hui'xina'n. Tā'timīn tī natatā'a'n Tito, xla'ca'n tamacā'nī't tī ta'a'ka'ī' xalanī'n huā'tzā'. Xla'ca'n tzej talatlā'huan, ē ū'tza' līlakachi'xcu'huī'can Cristo. ²⁴ A'cxni' natchā'nācha' Tito ē tā'timīn, cacālakachi'xcu'huī'tit. Ā'makapitzīn tā'timīn natalaktzī'n chī hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit. Chuntza' naca'tzīcan ixlīcāna' chī icuanī't hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit tā'timīn.

Cāhuanica chī natamākēstoka tumīn

9 Jā ixlacasqui'nca quit na'iccāhuanīyān namākēstokā'tit tumīn tū nacālīmaktāyayā'tit tā'timīn.

² Quit tzej icca'tzī hui'xina'n cāmaktāyacu'tunā'tit. Quit iccāhuanī'nī't xalanī'n nac Macedonia chī tlhua'yā'tit tū tze. Iccāhuanī'nī't chī hui'xina'n xalanī'n nac Acaya ixmāstā'cu'tunā'tit cā'tatza'. A'cxni' taca'tzīlh huā'mā', nā tamāstā'cu'tunli xalanī'n nac Macedonia. ³ Ic-

cāhuanī'nī't xla'ca'n chī hui'xina'n māstā'cu'tunā'tit tumīn. Chuntza' jā tze palh hui'xina'n jā namākentaxtūyā'tit. Ū'tza' iccālīlakmacā'nchan tā'timīn. Chuntza' hui'xina'n namāstā'yā'tit tumīn chuntza' chī iccāhuanī'nī't. ⁴ Palh hui'xina'n jā tlhua'yā'tit ē palh ā'makapitzīn xalanī'n nac Macedonia naquintatā'a'n a'ntza', ē palh hui'xina'n jāna'j mākēstokā'tit tumīn, quit na'ictamāxanī' ixpālacata iccāhuanī'nī't chī hui'xina'n namāstā'yā'tit tumīn. Nā hui'xina'n namāxana'nā'tit. ⁵ Ū'tza' iclīpuhualh ixlacasqui'nca na'iccāhuani tā'timīn naquintapūlani'. Chuntza' xla'ca'n natamaktīni'n tumīn tū hui'xina'n hua'nā'tit namāstā'yā'tit. Chuntza' natasu'yu hui'xina'n māstā'yā'tit chī mintalacapāstacni'ca'n. Jā catitapuhuanli palh quit iccāsāmāstā'nīn tumīn.

⁶ Ca'tzīyāuj tī macsti'na'j natacha'n, xla'ca'n nā macsti'na'j natamakala. Tī lhūhua' natacha'n, xla'ca'n lhūhua' natamakala. Nā chuntza' quina'n a'cxni' māstā'yāuj. ⁷ Chā'tunu' hui'xina'n camāstā'tit chuntza' chī puhua'nā'tit tze namāstā'yā'tit. Jā lakca'tzana'j camāstā'tit. Jā catusu'yulh palh cātasāmāstā'nīyān. Dios cāpāxquī' tī tamāstā' cā'tapāxuān. ⁸ Dios tze nacāmaxquī'yān lhūhua'. Hui'xina'n, masqui cāmaxquī'yā'tit ā'makapitzīn, hui'xina'n naka'lhī'yā'tit tū namaclacasqui'nā'tit. ⁹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata chā'tin tī tzeya chī'xcu':

Xla' lhūhua' cāmaxquī' lacxcamanī'nī'n.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj tze nacāmaxquī'.

¹⁰ Nā quina'n, Dios quincāmaxquī'yān tū nacha'nāuj, ixpālacata ū'tza' Dios tī makastaca. Chuntza' nalīka'lhīyāuj tū nahua'yāuj ē nā tū nacha'mpalayāuj.

Hui'xina'n palh nacāmaxquī'yā'tit ā'makapitzīn tī jā tū taka'lhī, Dios nacāmaxquī'yān tū maclacasqui'nā'tit hui'xina'n. ¹¹ Chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n, ē chuntza' tze namāstā'yā'tit lhūhua'.

Chuntza' natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios xla'ca'n tī natamaktīni'n mintumīnca'n tū na'iccālē'ni'. ¹² Chuntza' ixpālacata tumīn tū hui'xina'n namāstā'yā'tit, hui'xina'n nacāmaktāyayā'tit ixtachi'xcu'huī't Dios tī jā tū taka'lhī. Nā xla'ca'n natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata tū māstā'nī'ta'ntit hui'xina'n. ¹³ A'cxni' nalaktzī'nca'n chī hui'xina'n māstā'yā'tit, lhūhua' natamakapāxui' Dios. Natamakapāxui' Dios a'cxni' natalaktzī'n chī hui'xina'n ixlīcāna' a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn ixa' Cristo, ē natalaktzī'n chī hui'xina'n cāmaktāyayā'tit xla'ca'n ē nā ā'makapitzīn huampala. ¹⁴ Chuntza' xla'ca'n nacātalī'orarlīyān ē nacātalacapāstacān hui'xina'n ixpālacata Dios cāsicua'lanātlahuani'ta'n ē chuntza' hui'xina'n tze māstā'yā'tit tumīn. ¹⁵ Namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata xla' quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū xatapalaxla'. Jāla huanāuj chī huanī't ixtapalh.

Pablo apóstol ixuanī't ē ū'tza' ixlīka'lhī limāpa'ksīn

10 Quit, Pablo, iccāhuanīcu'tunān catūhuālh. Ā'makapitzīn tahanan quit xalacatzucu icchihuīna'n na milacatīnca'n. Nā tahanan quit iccālacaquilh-nīyān a'cxni' iccāzto'knuni'yān. Chuntza' chī Cristo

lakalhu'manīnī'n, nā chuntza' quit xalacatzucu iccātā'chihuīna'ncu'tunān. ² Iccāhuanicu'tunān tzej calatā'kchokotit. Palh jā latā'kchokoyā'tit līlacatejtin, quit na'iccālacaquilhnīyān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n. Palh hui'lh chā'tin chī hui'xina'n tī huan quit iclatlā'huan hua'chi catīhuālh chī'xcu' ē quit ictlahua xmān tū quit iclacasqui'n, quit na'iclacaquilhni' xla'. ³ Masqui quina'n hui'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, xtum guerra tū tlahuayāuj. Jā hua'chi guerra tū tatlahua xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Xlaca'n talē'n tū natalīmāknī ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. Quina'n jā tū lē'nāuj tū nalīmāknīyāuj. Xmān ixlīmāpa'ksīn Dios tzē nacālīskāhuī'yāuj ixlīmāpa'ksīn ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. ⁵ Ixlīmāpa'ksīn Dios tzē cālīskāhuī'yāuj ixtalacapāstacni'ca'n tī tatā'lātlahua Dios. Nā ixlīmāpa'ksīn Dios tzē nalīskāhuī'yāuj ixlīpō'ktu talacapāstacni' tū cāmāmakchuyī tī ta'a'ka'tni'cu'tun Dios. Ixlīmāpa'ksīn Dios tzē cālākpālīni' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't ē hantzeta' nataxexmatni' Cristo. ⁶ A'cxni' hui'xina'n tzej nakexpa'tni'yā'tit Dios, quit na'iccāmākapātīnīn tī jā takexmatni'cu'tun.

⁷ Hui'xina'n lacapāstacā'tit xmān tū tasu'yu. Na mimpunanca'n tahui'lāna'lh tī quintatā'lātlahua ē tahuan xlaca'n tatā'scuja Cristo. Cataca'tzil'xlaca'n nā quit ic-tā'scuja Cristo. ⁸ Māpa'ksīni' Jesucristo quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn. Jā icmāxana'n iclīchihuīna'n huā'mā' līmāpa'ksīn. Quimaxquī'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' tzē na'iccālīmāktāyāyān hui'xina'n chī a'ka'tyā'tit. Jā quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn na'iclatlahua chī a'ka'tyā'tit. ⁹ Chuntza' icuan, ixpālacata jā iclacasqui'n najicua'nā'tit chī iccātzo'knuni'yān. ¹⁰ Ā'makapitzīn na mimpunanca'n quintalīchihuīna'n ē tahuan: "A'cxni' xla' quincāmacamini'yān a'ktin carta, palha' chihuīna'n chī ixka'lhī līmāpa'ksīn. A'cxni' quincātā'huī'lān xalacatzucu chihuīna'n. Jāla tzej a'kchihuīna'n." Chuntza' tahuan. ¹¹ Tī chuntza' tachihuīna'n, cataca'tzil' huā'mā': chuntza' chī iccātzo'knuni'yān nac a'ktin carta, chuntza' na'iccātā'chihuīna'nān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

¹² Quit jāla icticātā'lāmālakchā'nīlh xlaca'n tī tapuhuan xalactze. Quit jā chuntza' chī tapuhuan xla-ca'n xalactze ixpālacata talāmālakchā'nī. Jā taca'tzī. ¹³ Quit jā iclītaka'lhī a'cxni' iclīchihuīna'n tū ictlahuanī't. Icsucujnī't xmān jā Dios quimāsu'yuni'nī't na'icscuja. Dios quimāca'tzīnīlh na'icscuja nā nac Corinto jā mincā'lacchicni'ca'n. ¹⁴ Quit xapūla iccāmāca'tzīnīn xatze tachihuīn ixla' Cristo. A'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n hua'chi xa'icscujmā'lh nac līlē'k tū Dios quimāsu'yuni'lh. Jā līhua'ca'lh icscujli nac līlē'k a'cxni' iccālaka'nchan. ¹⁵ Jā iclītaka'lhī ixtascujūtca'n ā'makapitzīn masqui tū quit jā ictlahualh. Quit iclacasqui'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'tyā'tit. Chuntza' ā'chulā' tzē na'icscuja, chuntza' chī quimāsu'yuni'lh Dios tū na'ictlahua. ¹⁶ Chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo tī tahui'lāna'ncha' ā'chulā' makat. Quit icmāsu'yucu'tun xatze tachihuīn jā jāna'j tī māsuyuni't. Chuntza' jā iclītaka'lhīlh tascujūt tū tlahuanī't ā'chā'tin ē palh jā quit ictlahuanī't.

¹⁷ Jā tze palh chā'tin nalītaka'lhī. Xatze palh namāka'tlī' Dios. ¹⁸ Palh chā'tin nahuan xla' tze tū tlahua, huā'mā' jā tū ixtapalh. Xmān Dios nahuan palh tze tū tlahuanī't chā'tin chī'xcu'.

Pablo cālīchihuīna'nli tī xmān ixta'a'kskāhuī'nin

11 Quit iclacasqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit līlacatzucu līhuan iccāhuanīyān tū ictlahuanī't. Caquilālpātīuj līlacatzucu, masqui hua'chi chā'tin lhkēnti tī ixa'cstu līchihuīna'ncan. ² Dios lacasqui'n hui'xina'n jā catitaxtumlīni'tit Cristo. Nā quit ū'tza' iclacasqui'n. Quit iccāmāktāyan natapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' quit hua'chi catīhuālh tī squi'n chā'tin tzu'ma'jāt. Chuhua'j hua'chi chā'tin tzu'ma'jāt tī pāxquī' t'squi'nīni', nā chuntza' ixlacasqui'nca hui'xina'n napāxquī'yā'tit xmān Cristo. ³ Quit icjicua'n hui'xina'n nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' chī Eva a'kskāhuī'ca. Skāhuī'ni' lītaxtulh lūhua' ē a'kskāhuī'lh Eva. Skāhuī'ni' ca'tzī chī na'a'kskāhuī'nin. Palhāsā' nacā'a'kskāhuī'yān nā hui'xina'n, ē ū'tza' nalītalakaspi'tni'yā'tit Cristo. ⁴ Icjicua'ni' huā'mā' ixpālacata hui'xina'n kexpa'tā'tit tī cātālakminān ē catamāsu'yuni'yān ā'xtum ē jā chī tū iccāmāsu'yuni'n quit tū ixla' Jesús. Xtum tū talīmāsu'yu chī Espīritu Santo. Jā ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'n. Xtum tū talīmāsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. Jā chuntza' chī quit iccāmāsu'yuni'n. ⁵ Tzamā' chī'xcu'huī'n tahuan xlaca'n apóstoles. Xlaca'n jā quintalacatzā'la. ⁶ Palhāsā' jā tzēhuanī't chī quit ica'kchihuīna'n. Quit tzej icca'tzī. Ixlīpō'ktu iccāmāsu'yuni'nī'ta'n.

⁷ Quit jā iccāmātā'jīn hui'xina'n a'cxni' iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Dios. Quit palha' xa'iclīscujmā'lh quimācan līhuan xa'iccālīmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. ⁸ Jā tze tū ictlahualh? ⁸ Līhuana quit xa'icscuja na mimpunanā'i'tātca'n, ixquintamacamini' tumīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' cālācchicni'. Quit iccāmāktīlh ixtumīnca'n na'iccālīmāktāyāyān hui'xina'n. ⁹ Līhuana xa'iccātā'huī'lan quit jā xa'iccāsqui'ni'yān tumīn a'cxni' xa'icmaclacasqui'n tamāktāy. Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ixquintalīmīni' tū xa'icmaclacasqui'n. Chuntza' jā tū iccāmāmakasputūnī'ta'n hui'xina'n. Ē jā maktin icticāsqui'ni'n tū na'icua'. ¹⁰ Jā icticāsqui'ni'lh nūn tā'timīn xalanī'n nac Acaya. Quit ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' iclīhuan tū ixlīcana'. ¹¹ Palhāsā' ā'makapitzīn tapuhuan quit jā iccāpāxquī'yān hui'xina'n ixpālacata jā iccāmāktīcu'tunān mintumīnca'n. Huā'mā' jā ixlīcāna'. Dios ca'tzī iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

¹² Jā iccāsqui'ni'nī'ta'n tumīn tū na'iclihuā'yān. Jā ictisqui'nli nūn maktin. Chuntza' xlaca'n tī tasqui'n tumīn jāla catitahualh palh tascuja chī quit. ¹³ Tahuan xlaca'n apóstoles. Jā ixlīcāna'. Xmān ta'a'kskāhuī'nin a'cxni' tamāsu'yu. Talacasqui'n nacālaktzī'ncan hua'chi apóstoles tī tatā'scuja Cristo. ¹⁴ Jā tipuhuanā'tit palh jā chuntza' catilalh. Skāhuī'ni' tzē talakpalī ē tzē lītaxtu hua'chi chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. ¹⁵ Nā tzē natatalakpalī tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Hua'chi tze tū tlahuamā'nalh masqui tū jā tze. Xlaca'n nataxokoni' Dios tū tatlahuanī't.

Chī pātīni'lh Pablo

¹⁶ Quit iccāhuanipalayān hui'xina'n: Jā capuhua'ntit hui'xina'n palh quit chā'tin lhkēnti xipālacata quina'cstu quilīchihuīna'mā'ca. Masqui capuhuanca palh quit chā'tin lhkēnti, caquilākexmatni'uj ē caquilā-makxtekui na'icchihuīna'n. ¹⁷ Ca'tziyāuj tī ka'tla' makca'tzī, xla' chihuīna'n hua'chi chā'tin lhkēnti, ē jā hua'chi chā'tin tī tapa'ksīni' Cristo. Tū na'icuan quit, hua'chi quit xaka'tla' icmakca'tzī. ¹⁸ Lhūhua' talītaka'lhī cātāmā-su'yuni'cu'tunān hui'xina'n. Nā quit na'iclitaka'lhī tū ictlahua quit. ¹⁹ Hui'xina'n masqui puhua'nā'tit palh ca'tziyā'tit, cālīpātīyā'tit zamā' chi'xcu'huīn tī hua'chi chā'tin lhkēnti. ²⁰ Hui'xina'n cālīpātīyā'tit masqui xla-ca'n cātāmāpa'ksīcu'tunān hui'xina'n. Xlaca'n cātamak-tīyān ixlīpō'ktu tū ka'lhī'yā'tit. Xlaca'n cātāmākex-matīyān. Xlaca'n cātalakmaka'nān hui'xina'n. Cātala-cala'sān. Ē hui'xina'n cālīpātīyā'tit. ²¹ Quit jā chuntza' iccātlahuani'nī'ta'n hui'xina'n. Palh tze cahuālh tlahuacan tzamā', quit xa'icmāxana'lh, xipālacata jā ictlahualh chuntza'.

Xlaca'n talīchihuīna'n tū tatlahuani't. Chuhua'j quit na'iclichihuīna'n tū ictlahuani't quit, masqui natasu'yu palh ka'tla' icmakca'tzī ē hua'chi chā'tin lhkēnti. ²² Xlaca'n ka'tla' tamakca'tzī ē tahuan xlaca'n hebreos. Nā quit hebreo. Tahuan xlaca'n israelitas. Nā quit israelita. Tahuan Abraham ixpapca'n. Nā Abraham nā quimpap. ²³ Tahuan tatā'scuja Cristo. Quit ā'chulā' ictā'scuja Cristo. Chuntza' chī icchihuīna'mā'lh hua'chi chā'tin lhkēnti. Xlaca'n jā tascujnī't chī quit. Jā tapātīni'nī't chī quit. Quintucscanī't. Nā xa'ictachī'n. Maklhūhua' quintimānīcu'tunca. Xlaca'n jā tapātīni'nī't chuntza'. ²⁴ Quintā'israelitas quintamaksno'kli pu'xamacāujna'jāstza'. Chuntza' quintatlahuani'nī't makquitzis. ²⁵ Maktu'tun tanūni'ca quinkēni'ccan. Maktin quincucta'laca. Maktu'tun tā'cnūlh barco tū xa'icpū'a'mā'lh. A'ktin quilhtamacuj ē a'ktin tzi'sni' xa'ictojōmā'lh nac xcān a'cxni' tā'cnūlh barco. ²⁶ Calhāxcu'huālh iclatā'kchokonī't na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā ictahui'lanī't jā cālījicua'. Nā maklhūhua' ictacutnī't nac ka'tla' xcān. Nā ica'nī't jā ixtalatlā'huan ka'lhāna'nī'n. Quintitamānīcu'tunli quintā'israelitas ē nā tī jā israelitas. Xa'iclatlā'huan nac cālījicua' nac cālīlacchicni' ē nac cālīqui'huīn ē nac mar. Ixquintamānīcu'tun tī ixtahuan xlaca'n nā tā'timīn. ²⁷ Ictlakua'nī't ē palha' icscujnī't. Maklhūhua' iclakachu'huā'lhātatanī't. Ē nā ictzi'ncsnī't ē nā ickelhpūtīnī't maklhūhua'. Icpātīni'nī't nac cālīlonkni'. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilu'xu'.

²⁸ Jā xmān huā'mā'. Pō'ktu quilhtamacuj ictamakchuyīnī't ē quina'tzani'nī't na quilīstacna' xipālacataca'n tī tā'a'ka'tī. ²⁹ Palh catīhuālh jāla tzej latā'kchoko na ixtej Dios, quit iclakalhu'man. Palh catīhuālh tamakahuasa, quit iclīstīzī' chī mā-makahuasīca. ³⁰ Palh ixlacasqui'nca quit naquilīchihuīna'nca quina'cstu, quit iclīchihuīna'ncu'tun tū namāsu'yu quit jāla tū ictlahua quina'cstu. ³¹ Dios ca'tzī iclīcāna' tū icuan. Xla' ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Calakachi'xcu'huī'ca pō'ktu quilhtamacuj.

³² A'cxni' quit xa'icuī'lh nac Damasco, a'ntza' ixmāpa'ksīni'n chā'tin gobernador tī ixui'līnī't rey Aretas. Huā'mā' gobernador cāyāhualh maktaka'lhna'nī'n jā lactaxtucan nac cālīlacchicni'. Ixquintachī'lē'ncu'tun.

³³ Quilacmāxtuca a'ktin nac lhu'cu' tū ixuī'lh nac talhta'm tū ixlīstī'li'canī't cālīlacchicni'. Quimpūmāyujūca a'ktin xaka'tla' a'kscahui'. Chuntza' iclītzā'lalh ē iclī'a'kapūtaxtulh.

Chī lakachuyalh Pablo

12 Jā tze palh na'icuan ka'tla' quit. Xmān na'ic-cāhuaniyān tū quimāsu'yuni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ē tū iclaktzī'lh a'cxni' iclakachuyalh. ² Ka'lhītza' a'kcāujtā'ti' cā'ta ē xa'ica'ka'tī'nī'ttza' Cristo, a'cxni' quit quilē'nca nac a'kapūn jā hui'lacha' Cristo. Jā icca'tzī palh lē'nca quimacni' o palh jā lē'nca. Xmān Dios ca'tzī. ³ Dios ca'tzī palh lē'nca quimacni' o palh xmān lē'nca quilīstacna'. Quit jā icca'tzī. ⁴ Quilē'nca nac a'kapūn. A'ntza' ickexmatli tachihuīn tū jāla icuan xipālacata Dios jā quimakxteka na'icuanī nūn chā'tin. ⁵ Dios quintalahuani'lh huā'mā', ē ū'tza' quit iclīmāka'tlī'. Quit jā ka'tla' iclīmāka'tzī tū quina'kspulalh. Xmān na'ic-cāhuaniyān tū māsu'yu quit jāla tū ictlahua quina'cstu. ⁶ Palh quit ixquilīchihuīna'nca tzej tū ictlahuani't, jā xa'icchihuīna'nli hua'chi chā'tin lhkēnti, xipālacata quit xmān iclīchihuīna'n tū ixlīcāna'. Jā quintilīchihuīna'nca quit xipālacata jā iclacasqui'n ā'makapitzīn nata-puhuan quit xaka'tla'. Quit iclacasqui'n nataca'tzī palh quit tze xipālacata chī iclatā'kchoko ē chī icchihuīna'n. ⁷ Palhāsā' quit ka'tla' xa'iclīmāka'tzīlh chī iclakachuyani't. Ū'tza' Dios quilīmaxqui'lh a'ktin taca'tzana'juā't. Huā'mā' taca'tzana'juā't hua'chi a'ktin lhtucu' tū skāhuī'ni', Satanás, yāhualh na quimacni'. Dios quimaxqui'lh huā'mā' taca'tzana'juā't xipālacata jā lacasqui'nli quit ka'tla' na'icmakca'tzī. ⁸ Maktu'tun ic-squi'nī'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ixquimāpānūni'lh huā'mā' taca'tzana'juā't. ⁹ Xla' quihuani'lh: "Quit na'ic-maktāyayān ē chuntza' natāyani'ya'. A'cxni' hui'x taxlajuani'ya' ē ā'cxni' tasu'yu quit icka'lhī lītli'huī'qui." Chuntza' quihuani'lh. Chuntza' tapāxuhuān na'ictāyani' a'cxni' ictaxlajuani'. Chuntza' lītasu'yu quit iclīscuja ixlītli'huī'qui Cristo. ¹⁰ Chuntza' icpāxuhua masqui ictaxlajuani' quit ē masqui quilakapalacan ē masqui quisputni' tū icmaclacasqui'n ē masqui quimputzastālani'can ē masqui quina'kspula tū jā tze. A'cxni' ictaxlajuani' quit, a'cxni' tasu'yu Cristo quimaktāyamā'lh. Ū'tza' iclīpāxuhua.

Pablo ixcāpāstaca xalanī'n nac Corinto

¹¹ Hua'chi quit chā'tin lhkēnti xipālacata xmān quilīchihuīna'nca quit. Xmān mimpālacataca'n chuntza' iclīchihuīna'n. Hui'xina'n ixquilāmaktāyauj na ixlaca'tīnca'n tī tahuan xlaca'n apóstoles. Tī tapuhuan xlaca'n laka'tla' apóstoles, xlaca'n jā quintalakatzā'la chī quit, masqui quit jā tū quintapalh. ¹² A'cxni' xa'icscuja na mimpu'nanca'n, tasu'yulh Dios ixquilīhuī'līnī't quilī'apóstol. Quit līlacatzucu xa'icscuja. Quit xa'ict-

lahua lī'a'cnīn. Huā'mā' māsuyulh Dios ixquilihui'līnīt quili'apóstol. ¹³ Xmán a'ktin tū jā iclalahualh na mimpu'nanca'n tū iclalahualh na ixpu'nanca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī. Ū'tza' huā'mā': Jā iccāsqui'ni'n hui'xina'n tū na'iclihuā'yan. Palh hui'xina'n puhua'nā'tit jā tze huā'mā', caquilāmāspūtūnu'ni'uj.

¹⁴ Chuhua'j ixlīmaktu'tun iclacapāstacni' na'iccāla-ka'nāchā'n. A'cxni' na'icchā'n a'ntza', hui'xina'n jā catixokotit tū na'icua'. Xmán iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n na'a'ka'tīyā'tit ā'chulā'. Jā iclacasqui'n mintumīnca'n. Ca'tziyā'uj camana' jāla tamāhuī' ixtā-ta'ca'n. Xanatāta'na' tamāhuī' ixcamana'ca'n. Quit hua'chi mintāta'ca'n. ¹⁵ Quit tapāxuhuān na'icmālak-sputū tū icka'lhī palh chuntza' na'a'ka'tīyā'tit ā'chulā'. Na'icsuja ē na'icltakua'n. Masqui quit iccāpāxquī'yān, hui'xina'n jā quilāpāxquī'yāuj.

¹⁶ Masqui jā iccāsqui'ni'nī'ta'n nūn tū, ā'makapitzīn tahaun iccā'a'kskāhuī'maktīnī'ta'n mintumīnca'n.

¹⁷ Quit jā tū iccā'a'kskāhuī'maktīn a'cxni' iccālaka-macā'ncha'n tī ā'chā'tin. ¹⁸ Quit icsqui'ni'lh Tito ixcāla-ka'ncha'n hui'xina'n. Xla' ictā'macā'lh ā'chā'tin quintā'tinca'n. Tito jā cā'a'kskāhuī'maktīn nūn tū. Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'iclatlā'huan quit, nā chuntza' ixlatlā'huan Tito. Quina'n a'ktin quintalacapāstacni'ca'n.

¹⁹ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit quit ictamak-tāyamā'lh na milacatīnca'n. Jā chuntza'. Quit icchihiuī-na'n na ixlacatīn Dios ē icchihiuīna'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Iccāmaktāyacu'tunān tzej na'a'ka'tīyā'tit. Ū'tza' iclītlahuakō' ixlīpō'ktu mimpālacataca'n. ²⁰ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'icca'tzī hui'xina'n jā tzej latlā'hua'nā'tit. Palh jā tzej latlā'hua'nā'tit, ixlacasqui'nca na'iccālacaquilhniyān hui'xina'n. Iclītamakchuyīnī't icpuhuan palhāsā' lās-lokoyā'tit hui'xina'n, ē lālakca'tzana'ni'yā'tit ē lāsītzī'ni'yā'tit ē lāquiclhaktzī'nā'tit ē nā lālichihuī-na'nā'tit ē lālē'ksa'nā'tit ē laka'tla' makca'tziyā'tit ē jā a'cxnim tahui'la'yā'tit. ²¹ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n, quit na'iclimāxana'n na ixlacatīn Dios tū tlaha'yā'tit hui'xina'n. Quit na'iccalhuan palh lhūhua' hui'xina'n tlahuani'ta'ntit tū jā tze ē palh jā makxtekcu'tunā'tit tū jā tze ē palh ka'lhī'yā'titcus mintā'lāpāxquī'nca'n ē palh tlaha'yā'titcus tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

Pablo cāmāxquī'lh talacapāstacni'

13 Chuhua'j ixlīmaktu'tun na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Hui'xina'n ca'tziyā'tit a'cxni' mālac-su'yucan chā'tin, talacasqui'n chā'tu' o kelhatu'tun testigos. ² Na'iccāhuanipalayān ā'maktin tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n ixlīmaktu'. Masqui jā

iccātā'huī'lan chuhua'j, na'iccāhuanipalayān hui'xina'n tī tlahuani'ta'ntit tū jā tze ē ā'makapitzīn huampala chī hui'xina'n. Na'iccāmakapātīnīn tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Xlaca'n jā catitalakatzā'lah chī na'iccāmakapātīnīn. ³ Chuntza' hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit iclīchihiuīna'n ixlīmāpa'ksīn Cristo. Xla' jā catitaxlajuani'lh na milacatīnca'n. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit Cristo ka'lhī līmāpa'ksīn. ⁴ Hua'chi ixtaxlajuani' Cristo a'cxni' nīlh nac cruz. Chuhua'j xla' huī'lh. Dios maxquī'nīt līmāpa'ksīn. Quit ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' līlacatzucu iccālītā'chihuīna'nī'ta'n. Hua'chi quit ictaxlajuani'. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit iclīlatlā'huan ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' chī Cristo.

⁵ Tzej calacapāstacna'ntit hui'xina'n palh ixlīcāna' a'ka'tīyā'tit hui'xina'n. Camāsu'yu'tit palh ixlīcāna' a'ka'tīyā'tit. Hui'xina'n tzej ca'tziyā'tit palh ixlīcāna' tā'latlā'hua'nā'tit Cristo. Palh jā tā'latlā'hua'nā'tit Cristo, hui'xina'n jā tapa'ksīni'yā'tit xla'. ⁶ Hui'xina'n naca'tziyā'tit quit ictapa'ksīni' Cristo ixpālacata quit ictā'latlā'huan xla'. ⁷ Chuhua'j icsqui'ni' Dios jā'tza' catlahua'tit tū jā tze. Jā quincuenta palh ā'makapitzīn tapuhuan quit jā icka'lhī līmāpa'ksīn na'iccālacaquilhniyān. Iclacasqui'n natlahua'yā'tit tū tze. Huā'mā' iclacasqui'n masqui chuntza' jā catitasu'yulh quit icka'lhī līmāpa'ksīn. ⁸ Xmán icka'lhī līmāpa'ksīn na'icltahua tū ixtachihuīn Dios. Jā icka'lhī līmāpa'ksīn na'icltahua tū jā chī ixtachihuīn Dios. ⁹ Icpāxuhua a'cxni' hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Huā'mā' quimakapāxui' masqui chuntza' jā ixlacasqui'nca quit icmāsu'yu līmāpa'ksīn tū Dios quimaxquī'lh na'iccālacaquilhniyān. Xmán iclacasqui'n hui'xina'n lactze nahuanā'tit. ¹⁰ Ū'tza' iccālītzo'knuni'yān chuntza' nac carta a'cxni' jāna'j xa'iccālaka'mpalayāchā'n. Quit jā iclacasqui'n na'iccālacaquilhniyān a'cxni' na'icchā'nācha'. Quit iclacasqui'n jā ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni'yān līmāpa'ksīn tū quimaxquī'nīt Māpa'ksīni' Jesucristo. Quimaxquīca'nīt huā'mā' līmāpa'ksīn na'iccāmaktāyayān chī tzej na'a'ka'tīyā'tit. Jā quimaxquī'canīt huā'mā' līmāpa'ksīn na'iccāmāmakchuyīyān hui'xina'n chī a'ka'tīyā'tit.

¹¹ Chuhua'j, tā'timīn, caka'lhī'tit tapāxuhuān. Calīhui'lī'tit tzej natalā'kchokoyā'tit. Jā calakachipini'tit. Chu a'ktin calalh mintalacapāstacni'ca'n. Ca'cs catahui'la'tit. Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n. Xla' quincāpāxquī'yān ē quincāmaxquī'yān tze latamat. ¹² Calāsaludarlī'tit milīpō'ktuca'n ixpālacata lītā'timīn hui'xina'n. ¹³ Quintā'timīnca'n xalanī'n huā'tzā' cātamacā'ni'yāchā'n a'ntza' saludos milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁴ Māpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n. Camakca'tzīt chī cāpāxquī'yān Dios. Espiritu Santo cacātā'tahui'lan chā'tunu' hui'xina'n. Chuntza' hui'xina'n chu a'ktin nalītaxtuyā'tit. Amén.

Gálatas

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Galacia tī ix-ta'a'kaṽ

1 Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' ca'psnap. Quit apóstol. Tī quilihui'līnī't quilī'apóstol jā chā'tin chi'xcu'. Nūn chā'tin chi'xcu' quilacsacli palh apóstol na'iclitaxtu. Tī quilihui'līnī't quilī'apóstol xla' ū'tza' Jesucristo ē nā quinTāta'ca'n Dios tī mālacastālanuanīlh Jesucristo. ² Quit ē ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh, quina'n pūla iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n xalanī'n nac Galacia tī a'kaṽ'yā'tit. ³ Cacāsīcua'lanātlahuan hui'xina'n quinTāta'ca'n Dios ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāmaxquī'n tze latamat. ⁴ Jesucristo tamacamāstā'lh ixa'cstu a'cxni' nīlh ixpālacata quincuentaca'n. Ixquincāmakapūtaxtūcu'tunān tzamā' cā'quilhtamacuj tū jā tze. Chuntza' tlhualh Jesucristo ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n Dios. ⁵ Camakapāxūīca Dios pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Jā a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun tū tzē nalī'a'kapū-taxtucan

⁶ Quit iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī palaj tamakatīni'pā'na'ntit Dios. Tzamā' ū'tza' tī cāta'sani'n hui'xina'n ixpālacata Cristo quincātlahuani'n a'ktin talakalhu'mān ē nīlh quimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n stālani'pā'na'ntit xaxtumtza' tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan. ⁷ Quina'n ca'tzīyāuj palh jā ixlīcāna' a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan. A'nān makapitzīn chi'xcuhuī'n tī talakpalīcu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. Chuntza' xlaca'n cātamāmakchuyīmā'n hui'xina'n. ⁸ Palh catīhuālh cāmāsu'yuni'yān ā'kempātin tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan, xla' Dios camakapātīnīnli ū'tza'. Capātīni'lh masqui chā'tin ángel xala' nac a'kapūn tī māsū'yu huā'mā' ē masqui chā'tin quina'n. ⁹ Iccāhuaninī'ta'ntza' ē chuhua'j na'iccāhuanipalayān: Palh chā'tin cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ā'kempātin tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan ē jā chuntza' chī xapūla maktīni'ntit, xla' Dios camakapātīnī'lh.

¹⁰ Tū iclīchihuīna'mā'lh a'ntza' tasu'yu jā iclīchihuīna'n xmān ū'tza' tū takexmatcu'tun tachi'xcuhuī't. Jā chuntza'. Quit ictlahuacu'tun tū xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¿É quit xmān tachi'xcuhuī't iccāmakapāxūīcu'tun? Palh quit cahuālh xmān tachi'xcuhuī't iccāmakapāxūīcu'tun quit jā Cristo xa'ictikexmatni'lh.

Dios hui'līlh Pablo ixlī'apóstol

¹¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit huā'mā'. Xatze tachihuīn tū icmāsu'yu quit, huā'mā' jā ū'tza' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. ¹² Jā quimāca'tzīnīlh chā'tin chi'xcu'. Jā chā'tin chi'xcu' quimāsu'yuni'lh. Tunca Jesucristo ū'tza' quimāca'tzīnīlh.

¹³ Hui'xina'n cātahuaninī'ta'ntza' chī quit xa'iclīlatlā'huan xapūla a'cxni' xa'icstālani' ixtamāsu'yunca'n israelitas. Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' chī quit xa'iccāputzastālani' tī ixta'a'kaṽ'ni' Jesucristo. Quit jā xa'iccālakalhu'man. Quit xa'iclatlahuacu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. ¹⁴ Chī ta'a'kaṽ' israelitas quit ā'chulā' xa'iccatzī ē jā ā'makapitzīn quintā'israelitas tī ixtaka'lhī iccā'taca'n hua'chi chī quit. Quit ā'chulā' xa'iccākexmatni' ixtamāsu'yunca'n quinapapana' israelitas. ¹⁵ Dios quilakalhu'manli, ē quilacsacli apóstol na'iclitaxtu a'cxni' jāna'j xa'iclatuncuhuī'. Quinta'sani'lh na'ictā'scuja ū'tza'. ¹⁶ Chuntza' chī Dios lacasqui'nli xla' chuntza' quimāsu'yuni'lh Jesucristo tī ṽ'Ska'ta' Dios. Ū'tza' tlhualh ixpālacata quit nā chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xlaca'n tī jā israelitas xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. A'cxni' Dios quimālaka-pasnīlh ṽ'Ska'ta', jā icquīsqui'ni'lh talacapāstacni' ā'chā'tin chi'xcu'. ¹⁷ Jā iccālaka'lh apóstoles nac Jerusalén tī apóstoles ixtahuani'ttza' xapūla. Quit jā chuntza' ictlahualh. Palaj tunca ica'lh nac Arabia ē ā'līstān ictaspi'tpālīh nac Damasco.

¹⁸ Ixlī'a'ktu'tun cā'ta iclaka'lh apóstol Pedro nac Jerusalén. A'ntza' ictā'tachokolh xla' xmān cāujquitzis-mā'j. ¹⁹ Jā iclaktzī'lh ā'chā'tin apóstol, xmān Jacobo ixtā'tin Māpa'ksīni' Jesús. ²⁰ Ixlīcāna' tū ictzo'kmā'lh. Iccāhuanimā'n huā'mā' na'ixlaca'tīn Dios. Jā iccā'a'kskāhuī'mā'n.

²¹ Ā'līstān ica'lh jā tapa'ksīni' nac Siria ē Cilicia. ²² Jāna'j ixquintalakapasa tī ixta'a'kaṽ'ni' Cristo xalanī'n nac Judea. ²³ Xlaca'n xmān ixtakexmata chī ixuancan: "Ū'tza' tzamā' chi'xcu' tī ixquincāputzastālani'yān xapūla, chuhua'j xla' līchihuīna'ntlā'huan tamāsu'yun ixpālacata Cristo tū xapūla ixmālaksputūcu'tun."

²⁴ Xalanī'n nac Judea a'cxni' takexmatli huā'mā', ixtamakapāxūī Dios quimpālacata.

Ā'makapitzīn apóstoles talakatīlh chī Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios

2 Ā'līstān ixlīlakacāujtā'ti' cā'ta ica'mpālīh nac Jerusalén ā'maktin huampala ē quintā'a'lh Bernabé. Nā iclē'lh Tito. ² A'ntza' icquīlīlh ixpālacata Dios ix-

quimāca'tzīnīnīt ixlacasqui'nca na'ica'n. Ē a'ntza' nac Jerusalén ictakēstokui xmān quit ē tī xanapuxcu'nu'. Quit iccāhuanilh chī quit xa'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas xatze tachihuīn i'la' Jesucristo. Chuntza' ictlahualh ixpālacata jā xa'iclacasqui'n chu tlakaj chī xa'icmāsu'yumā'lh ē chī icmāsu'yumā'lh chuhua'j. ³ Xlaca'n jā quintatā'lālīhuanilh chī xa'iccāmāsu'yuni'mā'lh jā ixlacasqui'nca natastālani' ixtahui'latca'n israelitas, xlaca'n tī jā israelitas. Nā Tito tī ixquintā'lahuī'lh, jā huanica palh ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas, ē masqui Tito jā israelita ixuani't. ⁴ Xla' jā chu'cuca masqui ixtalacasqui'n makapitzīn tī jā ixlīcāna' tā'timīn. Xlaca'n ixquincātātā'tanūnī'ta'n xmān naquincātakexmatxtuyān. Xmān ixtaca'tzīcu'tun chī jā ixlacasqui'nca natlahuayāuj chī ixtahui'latca'n israelitas quina'n tī tapa'ksīnī'yāuj Cristo Jesús. Xlaca'n ixtalacasqui'n quina'n natlahuayāuj ixtahui'latca'n israelitas. ⁵ Quina'n jā icmāxtekui naquincātākāhuī'yān nūn macstī'na'j. Quina'n xa'iclacasqui'nāuj hui'xina'n ā'chulā' naca'tzītēlha'yā'tit tū ixlīcāna' xatze tachihuīn i'la' Jesucristo.

⁶ Xanapuxcu'nu' tī cālakachi'xcuhuī'can, xlaca'n jā quintahuanilh ixlacasqui'nca na'iclakpalī tū xa'icmāsu'yu. Quit jā quincuenta palh cālakachi'xcuhuī'can o jā cālakachi'xcuhuī'can. Dios lakapasa quilīstacna'ca'n ē jā laktzīn xmān tū talaktzīn tachi'xcuhuī't. ⁷ Xlaca'n jā quintahuanilh na'iclakpalī tū xa'icmāsu'yu. Xlaca'n taca'tzīlh palh Dios quimacamaxquī'nīt na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā israelitas chuntza' chī Dios ixmacamaxquī'nīt Pedro nacāmāsu'yuni' israelitas xatze tachihuīn. ⁸ Chuntza' chī Dios mātli'hui'clhli Pedro ē līhui'līlh ixlī'apóstol chī nacāmāsu'yuni' israelitas ē nā quit quimātli'hui'clhli ē quilīhui'līlh quilī'apóstol chī na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas.

⁹ Jacobo ē Pedro ē Juan ixcālaktzī'nca'n hua'chi xanapuxcu'nu'. A'cxni' xlaca'n taca'tzīlh Dios ixquimacamaxquī'nīt huā'mā' tascujūt, ē quintamakachi'palh quit ē Bernabé. Chuntza' tatlahualh ixpālacata quilīpō'ktuca'n xa'icchihuīna'nīt'auj quina'n na'icscujāuj na'ixpu'nanca'n tī jā israelitas ē xlaca'n natasuja na'ixpu'nanca'n israelitas. ¹⁰ Xmān quincātahuanin jā na'icpātza'nkāyāuj na'iccāmaktāyayāuj tī lacxamanīnī'n. Nā chuntza' quit xa'ictlahuacu'tun.

Pablo tā'lāhuanilh Pedro nac Antioquía

¹¹ A'cxni' Pedro milh nac Antioquía quit cā'lacan ictā'lāhuanilh ixpālacata xla' jā tze chī ixtlahuamā'lh. ¹² Xapūla Pedro ixcātā'huā'yan xlaca'n tī jā israelitas, masqui xlaca'n jā cāchu'cucanīt chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Ā'līstān a'cxni' tamilh israelitas tī cāmacamilh Jacobo, Pedro tatampūxtulh ē jātza' cātā'huā'yālh. Xla' ixcājicua'ni' israelitas ixpālacata xlaca'n ixtahuan ixlacasqui'nca nacāchu'cucan xlaca'n tī jā israelitas. ¹³ Ā'makapitzīn tā'timīn tī israelitas ē xlaca'n tatzuculh tatlahua lacxtim chī ixtlahua Pedro. Nā xlaca'n tatlahualh a'ktu' ixlacanca'n. Nā Bernabé chu a'ktin cātā'lāh. ¹⁴ Tū ixtatlahuamā'nalh, quit icca'tzīlh jā chuntza' chī huan xatze tachihuīn tū i'la' Dios. A'cxni'

icca'tzīlh huā'mā', quit icuanilh Pedro na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n: "Hui'x nā israelita. Ixla'ya' chī tī jā israelitas ē jā chī israelita. ¿Tū ixpālacata lacasqui'na' natatlahua ixtahui'latca'n israelitas xlaca'n tī jā israelitas?" Chuntza' icuanilh Pedro.

Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka't' Dios chu lacxtim chī cāmakapūtaxtūcan

¹⁵ Quina'n israelitas iclīlacatuncuhuī'nīt'auj. Quina'n jā chī ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't tī taka'lhī ixcuenta'ca'n. ¹⁶ Ca'tzīyāuj Dios cāmāpānūni' ixcuenta'ca'n xmān xlaca'n tī talīpāhuan Jesucristo, ē jā xlaca'n tī xmān tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Chuntza' quina'n nā līpāhuanāuj Jesucristo. Dios quincāmāpānūni'nīt'a'n quincuenta'ca'n ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo ē jā ixpālacata kexmatni'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn. Jā tī chā'tin tī Dios māmāpānūni' ixcuenta'ca'n xmān ixpālacata mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn.

¹⁷ Quina'n iclīpāhuanāuj Jesucristo, ē icca'tzīyāuj xmān chuntza' Dios quincāmāpānūni'yān quincuenta'ca'n. Jātza' iclīpāhuanāuj līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Ū'tza' makapitzīn talīhuan quina'n iclāclē'nauj ē nā tahuan Cristo quincāmātlahuī'mā'n tū jā tze. Ū'tza' jā ixlīcāna'. Cristo jā quincāmātlahuī'yān tū jā tze. ¹⁸ Palh quit na'icmākēnū huā'mā' līmāpa'ksīn ē ā'līstān na'ica'ka't'pala tzamā' līmāpa'ksīn, chuntza' natasu'yu quit iclāclē'n. ¹⁹ Quit icca'tzīlh jāla icmākentaxtūkō' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Ū'tza' jātza' iclīpāhuan huā'mā' līmāpa'ksīn. Chuhua'j quit iclatlā'huan chī ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Quit hua'chi icnīnīt'tza' ē hua'chi quintā'xtokohua'ca'canīt'tza' Cristo. Hua'chi jātza' quit icuī'lh ē xmāntza' Cristo huī'lh na quilīstacna'. Quit iclīpāhuan ī'Ska'ta' Dios ē chuntza' quit iclīhuī'lh chuhua'j. Xla' quimpāxquī'lh ē līnīlh quimpālacata. ²¹ Quit jā iclakma'ka'n ixtalalaku'mān Dios. Palh chā'tin mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ē xmān ū'tza' ixlīmāpānūni'ca'cahuālh ixcuenta, chuntza' chu tlakaj ixnīlh Cristo.

Xatze līpāhuanca'n Jesucristo ē jā līmāpa'ksīn

3 ¿Chu jā ka'lhī'yā'tit mīlīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? ¿Tīchu cāmāmāchuyīn hui'xina'n, tā'timīn, xalanī'n nac Galacia? Jātza' kexpa'tnī'yā'tit tū ixlīcāna'. Hui'xina'n ixlīcāna' icticāhuanin chī Jesucristo xtokohua'ca'ca nac cruz. ² Caquilāhuanīuj huā'mā': ¿Chī līmaktīnī'ntit Espīritu Santo? Jā cāmāmaxquī'n ixpālacata kexpa'tnī'tit huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Cāmāmaxquī'n Espīritu Santo ixpālacata kexpa'ttit xatze tachihuīn i'la' Jesucristo. ³ ¿Tū ixpālacata hui'xina'n jā a'cxtuncuhuī' ca'tzīyā'tit? Hui'xina'n tzucutit līstālanī'yā'tit na'ixtej Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. ¿Chī līpuhua'nā'tit jātza' maclacasqui'nā'tit ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo? ¿Chī līpuhua'nā'tit mīna'cstuca'n tze namākentaxtūyā'tit tū lacasqui'n Dios? ⁴ Chuhua'j tasu'yu jā tū cālīmacuani'yān tū līpātīnī'nīt'a'ntit. Jā chuntza' icpuhuan quit. ⁵ Dios cā-

maxquī'yān Espíritu Santo ē Dios tlahua lī'a'cnīn na milacatīnca'n. ¿Chī ixpālacata tlahua chuntza'? Jā tlahua ixpālacata kexpatnī'tit līmāpa'ksīn. Tlahua chuntza' ixpālacata hui'xina'n kexpatnī'ta'ntit ē a'ka'īnī'ta'ntit palh ixlīcāna' xatze tachihuīn.

⁶ Ixtachihuīn Dios huan: "Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tze Abraham." ⁷ Ixlacasqui'nca hui'xina'n naca'tzīyā'tit tī ixlīcāna' ī'xū'nātā'natna' Abraham, ū'tunu'n tī ixlīcāna' talīpāhuan Dios. ⁸ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios tū Dios natlahua. Tatzō'kni' chī Dios nacāmāpānūnī' ixcuentaca'n xla'ca'n tī natalīpāhuan Dios masqui xla'ca'n jā israelitas. Hasta xapūla Dios māca'tzīnīlh Abraham chī nacālīsicua'lanātlahuacan tachi'xcu'huī't. Huanilh: "Mimpālacata hui'x ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nacāsīcua'lanātlahuacan." ⁹ Ū'tza' cālīsicua'lanātlahuacan xla'ca'n tī talīpāhuan Dios chuntza' chī Abraham. Xla' ixlīpāhuan Dios ē sicua'lanātlahuaca.

¹⁰ Ā'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ixpālacata tapuhuan chuntza' Dios nacāmāpānūnī' ixcuentaca'n. Xla'ca'n nacāmakapātīnīncan. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlīpō'ktuca'n tī jā tamākentaxtū pō'ktu quilhtamacuj ixlīpō'ktu tū huī'lh nac ca'psnap jā tatzō'kni' līmāpa'ksīn, xla'ca'n nacāmakapātīnīncan." ¹¹ Chuntza' līkexmatcan Dios jā catimāpānūnī'lh ixcuenta jā tī chā'tin tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūnī' ixcuentaca'n ixpālacata chī talīpāhuan Dios, xla'ca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlātamataca'n." ¹² Huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas, makapitzīn tamākentaxtūcu'tun. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xla'ca'n jā talīpāhuan Cristo. Tī talīpāhuan'cu'tun huā'mā' līmāpa'ksīn, palh taka'lhīcu'tun ixlātamataca'n tū jā catilak-sputli, ixlacasqui'nca natamākentaxtū ixlīpō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn.

¹³ Dios nacāmakapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tī jā natamākentaxtū ixlīpō'ktu tū huan nac līmāpa'ksīn. Quina'n ixlāclē'nāuj ixpālacata quina'n jā mākentax-tūyāuj līmāpa'ksīn. Cristo quincāmakapūtāxtūn huā'mā' tapātīn ixpālacata xla' xokokō'lh tū quina'n ixlāclē'nāuj. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlīpō'ktuca'n tī cāxtokohua'ca'canī't nac cruz a'ntza' taxokoni'mā'nalh Dios." ¹⁴ Cristo xokokō'lh nac cruz. Chuntza' nā xla'ca'n tī jā israelitas nā xla'ca'n tze nacāsīcua'lanātlahuacan chu chuntza' chī Dios sicua'lanātlahuah Abraham chuntza' chī Dios ixu-aninī't Abraham xapūla. Nā chuntza' Cristo tlahualh huā'mā' ē chuntza' quilīpō'ktuca'n, ixpālacata līpāhuanāuj xla', tze namaktīnī'nāuj Espíritu Santo chuntza' chī Dios huanli namāstā'.

Līmāpa'ksīn jāla lactlahua talacāxtlahuan tū Dios hui'līlh xapūla

¹⁵ Tā'timīn, na'iccāhuaniyān tū hua'chi lītalacłhsaja. A'cxni' quina'n tlahuayāuj a'ktin contrato o a'ktin talacāxtlahuan ē firmarīyāuj, chuntza' jā tī chā'tin cati-

lactlahualh ē jā tī chā'tin tze natzo'kpala ā'a'ktin tachi-huīn. ¹⁶ Nā chuntza' huā'mā' talacāxtlahuan tū tlahualh Dios a'cxni' huanilh Abraham nasīcua'lanātlahuah xla' ē chā'tin ī'xū'nātā'nat. Ixtachihuīn Dios jā huan:

"ī'xū'nātā'natna'." Tū huan: "chā'tin ī'xū'nātā'nat." Ū'tza' huanicu'tun Cristo. ¹⁷ Tū iccāhuaniyān ū'tza' huā'mā': Dios huanilh Abraham ixlīpō'ktuca'n tī natalīpāhuan Dios, xla'ca'n nata'a'kapūtāxtu. Ū'tza' hua'chi talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Ixlī'a'ktā'ti' ciento ā'puxamacāuj cā'ta Dios maxquī'lh līmāpa'ksīn Moisés. Chuntza' līmāpa'ksīn jāla catilactlahualh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. ¹⁸ Palh Dios ixquincāsīcua'lanātlahuacan xmān ixpālacata kexmatnī'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca ā'līstān, chuntza' ixlāclāh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Dios sicua'lanātlahuani't Abraham xmān ixpālacata Abraham ixlīpāhuan Dios.

¹⁹ ¿Tū lītalacasqui'n līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés? Ā'līstān hui'līca huā'mā' līmāpa'ksīn ē ū'tza' līca'tzīyāuj quina'n lē'nāuj cuenta. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixmaclacasqui'nca xmān hasta a'cxni' milh Jesucristo tī ī'xū'nātā'nat Abraham. Tzamā' ī'xū'nātā'nat Abraham, ū'tza' tī Dios ixlīchihuīna'nī't xapūla a'cxni' tā'tlahualh talacāxtlahuan Abraham. Ángeles cāmāpa'ksīca nata-mastā' līmāpa'ksīn. Ē maxquī'ca Moisés. Moisés cāmaxquī'lh tachi'xcu'huī't israelitas. ²⁰ Dios jā ixmaclacasqui'n tī namaktāya a'cxni' tā'cāxtlahualh Abraham a'ktin talacāxtlahuan. Ū'tza' cāxtlahualh.

Līmāpa'ksīn jāla cāmaxquī' xasāsti' ixlātamataca'n tachi'xcu'huī't

²¹ Quit jā icchihuīna'mā'lh palh līmāpa'ksīn tā'lālīhuani tū Dios mālacnū ixpālacata talacāxtlahuan. Palh ixmāstā'ca cahuālh a'ktin līmāpa'ksīn tū tze ixmāstā'lh xasāsti' quilātamataca'n, chuntza' tze ixquincāmāpānūnī'n quincuentaca'n xmān ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn. ²² Ixtachihuīn Dios huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't talē'n cuenta. Ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn, tasu'yu palh ixlīpō'ktuca'n talē'n cuenta ē ixlīpō'ktuca'n hua'chi tachī'nī'n tī jāla talāxtaxtu. Chuntza' tī talīpāhuan Jesucristo, xmān xla'ca'n nata'a'kapūtāxtu.

²³ A'cxni' jāna'j ixā'min Jesucristo, quina'n hua'chi tachī'nī'n ixuani'tauj ixpālacata quina'n jāla mākentax-tūyāuj tū huan līmāpa'ksīn. Hua'chi tachī'nī'n ixu-anī'tauj ē jāla ixlāxtaxtuyāuj hasta a'cxni' quincāmā-ca'tzīnīn chī na'a'ka'ī'yāuj Jesucristo tī tze makapūtāxtūnu'n. ²⁴ Huā'mā' līmāpa'ksīn xla' hua'chi chā'tin tī pūla. Ixquincāmāsu'yuni'yān ixtej Dios hasta a'cxni' milh Jesucristo ē ca'tzīuj chī nalīpāhuanāuj xla' ē chuntza' tze naquincāmāpānūnī'yān quincuentaca'n. ²⁵ Chuhua'j chilhtza' quilhtamacuj ē līpāhuanāuj Cristo. Chuhua'j jātza' maclacasqui'nāuj līmāpa'ksīn.

²⁶ Hui'xina'n a'ka'īnī'ta'ntit Jesucristo makapūtāxtūnu'n ē ū'tza' ixlācstīn Dios līhua'ntit. ²⁷ Milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī a'kpaxnī'ta'ntit ū'tza' lītasu'yu palh a'ka'īnī'nī'ta'ntit Cristo ē chu chā'tin lītaxtutit chī Cristo. ²⁸ Palh hui'xina'n tā'talacxtimī'tit Cristo, chuntza'

milipō'ktuca'n hui'xina'n xmān chu chā'tin lītaxtutit. Kēxtimtza' talalh israelitas ē tī jā israelitas; kēxtimtza' tī hua'chi xatastā'maka ē tī jā xatastā'maka; kēxtimtza' talalh chi'xcuhuī'n ē pusan. ²⁹ Palh hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, hui'xina'n hua'chi ī'xū'nātā'natna' Abraham. Chuntza' nā namaktīni'nā'tit tū Dios mālacnūni'nī't Abraham.

4 Chuhua'j na'iccāhuanianyān tū hua'chi lītalaclhsaja. Chā'tin ka'hua'cha a'cxni' jāna'j maktīni'n ixherencia, xla' jālana'j māpa'ksīni'n. Chuntza' xla' hua'chicus chā'tin tasācua', masqui ū'tza' ixtēcu' nahuan. ² A'cxni' macsti'na'jcus tzamā' ka'hua'cha, ā'makapitzīn tamaktaka'lha, ē cāmacamaxquī'can ixlipō'ktu tū ixla' nahuan hasta a'cxni' huā'mā' quilhtamacuj tū līlhcāna'nī't ixtā'ta'. ³ Nā chuntza' quina'n. Xapūla quina'n jāna'j tzej ixca'tziyāuj tū ixla' Dios; hua'chi lacstīn ixuanī'ta'uj. Xapūla kexmatni'uj ixtahui'latca'n ē ixtamāsu'yunca'n tachi'xcuhuī't. ⁴ A'cxni' chilh tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsacnī't Dios macamilh ī'Ska'ta'. Xla' mālacatuncuhuī'nīlh chā'tin puscāt. Ē ī'Ska'ta' Dios ī'stālani' ixtahui'latca'n israelitas. ⁵ Chuntza' xla' milh naquincāmakapūtaxtūyān ixpālacata ixui'lāna'uj ixtampīn nac līmāpa'ksīn. Ū'tza' līmīlh ī'Ska'ta' Dios ē chuntza' quina'n tzē ixlacstīn Dios nahuanāuj.

⁶ Dios macamilh Espīritu Santo na quilīstacna'ca'n. Chuntza' tzē nahuanianyāuj Dios: "¡QuinTāta'ca'n!" Ē chuntza' lītasu'yu quina'n ixlacstīn Dios. ⁷ Chuhua'j quina'n jā'tza' hua'chi tasācua'. Quina'n ixlacstīn Dios. Chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios ē naquincāmaxquī'yān quiherenciaca'n ixpālacata Cristo.

Pablo cālī'a'katuyunli tī ixta'a'ka'ī'nī't

⁸ Xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Dios, hui'xina'n ixui'lā'na'ntit na ixlīmāpa'ksīn tī jā diosnu'. ⁹ Chuhua'j hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios, ē Dios nā cālaka-pasāntza'. Hui'xina'n lakapasā'tit Dios, ē ¿chī līt-lahua'cu'tumpala'yā'tit mintahui'latca'n? Mintahui'latca'n jāla caticāmakāyān ē jā tū ixlīmacua. ¿Ē chī nalīstālani'pala'yā'tit? ¹⁰ Hui'xina'n maclacapini'yā'tit makapitzīn quilhtamacuj ē mālhcuyu' ē cā'ta. Ē nā tlahua'yā'tit ā'makapitzīn cā'tani'. ¹¹ Quit icjicua'n palhāsā' chu tlakaj icscujli na mimpunanca'n.

¹² Tā'timīn, iccāsqūni'yān calītaxtutit chuntza' chī quit. Masqui quit chā'tin israelita, jā'tza' icstālani' ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n tī jā israelitas jā ixlacasquī'nca nalīzucuyā'tit tlahua'yā'tit ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n jā tū quilātlahuani'nī'tauj tū jā tze.

¹³ Hui'xina'n ca'tziyā'tit xa'iclīta'jatatlāmā'lh ē ū'tza' iccālīmāsu'yuni'n xapūla xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁴ Hui'xina'n jā quilālakmaka'uj ē masqui jā līlak-tzī'ncu'tu xa'icuanī't ixpālacata xa'icta'jatatla. Quilālī-maktīni'uj hua'chi chā'tin ángel tī Dios macamilh ē hua'chi chī Jesucristo. ¹⁵ ¿Ē jā lacapāstacā'tit hui'xina'n chī ixpāxuhua'yā'tit a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n? ¿Chī cā'a'kspulanī'ta'n hui'xina'n? Quit icuan palh tzē cahuālh hui'xina'n ixmāxtutit milakastapunca'n ē ixquilāmaxquī'uj. ¹⁶ Chuhua'j hui'xina'n quilālaktzī'nāuj hua'chi mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ixpālacata quit ic-

cāhuanianyān tū ixlīcāna'. ¿Tū ixpālacata quilālaktzī'nāuj chuntza'?

¹⁷ Tzamā' chi'xcuhuī'n tī cātlahuacu'tunān ixamigoca'n, tasu'yu palh xla'ca'n cātamaktāyacu'tunān. Jā ixlīcāna'. Xla'ca'n xmān cātamāxtumlīcu'tunān. Chuntza' hui'xina'n xmān ū'tunu'n nacālakachi'xcuhuī'yā'tit. ¹⁸ Tze palh ā'makapitzīn cāt-lahuacu'tunān ixamigoca'n hui'xina'n a'cxni' iccātā'hui'lan ē a'cxni' jā icui'lacha'. Xmān ixlīcāna' cacātamaktāyan. ¹⁹ Quilacstīn, cā'tziyāuj chī chā'tin puscāt pātīni'n a'cxni' tahui'la ī'ska'ta'. Nā chuntza' icpātīni'mā'lh hasta jā natasu'yu hui'xina'n nalatahui'layā'tit chī tī takexmatni' Cristo. ²⁰ Tze cahuālh palh xa'iccātā'tahui'lacha'n hui'xina'n, ē xtum xa'iccātā'chihuīna'n. Quit iccālītamakchuyīmā'n hui'xina'n.

Pablo līchihuīna'nli Agar ē Sara

²¹ Hui'xina'n mākentaxtūcu'tunā'tit līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Chuhua'j caquilāhuanianyāuj huā'mā': ¿Chī jā līkexmatā'tit tū huan ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn? ²² Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixcāka'lhī chā'tu' ixcamana'. Chā'tin ka'hua'cha Agar ixuanican ixtzī'. Tzamā' puscāt xatastā'maka ixuanī't. Ā'chā'tin ka'hua'cha huampala jā xatastā'maka ixtzī' ixuanī't. ²³ Ī'ska'ta' Agar lacatuncuhuī'lh chu hua'chi chī talacatuncuhuī' ā'makapitzīn lacstīn. Jā chuntza' ā'chā'tin. A'cxni' lacatuncuhuī'lh ī'ska'ta' huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka īxuanī't, chuntza' Dios līmākentaxtūlh tū ixuanī't. Ū'tza' tū Dios ixmālacnūni't. ²⁴ Huā'mā' hua'chi a'ktin līlaktzī'ntēn. Huā'mā' chā'tu' pusan xla'ca'n hua'chi a'ktu' talacāxtlahuan ixtahuanī't. Huā'mā' xatastā'maka tī ixtacuhuīni' Agar, xla' ū'tza' hua'chi a'ktin talacāxtlahuan tū cāxtlahuaca nac sipej tū huanican Sinaí. A'ntza' nac Sinaí maxquī'ca Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xla'ca'n hua'chi ixlacstīn Agar, ixpālacata xla'ca'n jā ixa'cstuca'n tatapa'ksī. ²⁵ Agar lītaxtu Sinaí tū huī'lh nac Arabia. Nā Agar hua'chi Jerusalén. Xla'ca'n tī tatapa'ksī nac Jerusalén, nā xla'ca'n talīpāhuan līmāpa'ksīn. Nā xla'ca'n jā ixtalaktaxtunī't. ²⁶ Jā chuntza' tzamā' Jerusalén xala' nac a'kapūn. Quina'n tapa'ksīyāuj nac tzamā' Jerusalén. Ē quina'n līlaktaxtunī'tauj. ²⁷ Ixtachihuīn Dios huan:

Capāxuhualh huā'mā' puscāt tī jāna'j ka'lhī ī'ska'ta'. Calīta'salh cā'tapāxuhuān tī jāna'j mālacatuncuhuī'nī chā'tin ska'ta'.

Capāxuhualh ixpālacata xla'.

Masqui makxtekca, ā'chulā' nacāka'lhī ixlacstīn ē jā ū'tza' tī ka'lhī ixkōlu'.

²⁸ Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't. Ū'tza' līlacatuncuhuī'lh Isaac. Nā quina'n, tā'timīn, lītaxtūj ixlacstīn Dios, ixpālacata Dios mākentaxtūlh tū huanli. ²⁹ Tzamā' quilhtamacuj, ka'hua'cha tī lacatuncuhuī'lh chuntza' chī ā'makapitzīn, xla' ixlakapala ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh ixpālacata Espīritu Santo. Chuntza' a'kspulamā'lh chuhua'j. Quincātalakapalayān quina'n tī līka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n ixlīmāpa'ksīn Espīritu

Santo. ³⁰ Ca'tziyāuj tū huan ixtachihuīn Dios: "Catlakama'capi tzamā' puscāt tī xatastā'maka ē nā ixka'hua'cha. Ixka'hua'cha xatastā'maka jāla catitā'tapitzilh herencia tī jā xatastā'maka. Xmān ixka'hua'cha huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka, ū'tza' namaktīn'in herencia." ³¹ Chuntza' tā'timīn, quina'n jā hua'chi ixlacstīn huā'mā' puscāt xatastā'maka. Quina'n hua'chi ixlacstīn puscāt tī jā xatastā'maka.

Tī talipāhuan Cristo jātza' talipāhuan līmāpa'ksīn

5 Chuhua'j quina'n xalactaxtunī'n ixpālacata tū tlahualh Cristo. Chuntza' jā catixlajuana'ntit. Jātza' xatastā'maka tilapala'yā'tit.

² Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān quit, Pablo. Palh hui'xina'n natamakxtekā'tit nacātachu'cuyān ē ū'tza' nalipāhuanā'tit, chuntza' hua'chi jā tū līmacuan tū tlahualh Cristo. ³ Iccāhuanipalayān: Catīxcuahuālh tī lacasqui'n nachu'cucan, xla' ū'tza' līcuesa namākentax-tūkō' ixlīpō'ktu tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios.

⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' nacāmāpānūni'yān mincuentaca'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, taxtumlīnī'nī'ta'ntit Cristo ē makx-tekni'ta'ntit ixtalalaku'mān Dios. ⁵ Espiritu Santo quincāmāca'tzīn chī Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n, ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo.

⁶ Palh tapa'ksīni'yāuj Jesucristo, jā tū līmacuan palh naquincātachu'cuyān o palh jā naquincātachu'cuyān. Tū ixlacasqui'nca nalipāhuanāuj Jesucristo. E ū'tza' nalālīpāxquī'yāuj.

⁷ Hui'xina'n tzej ixtlā'hua'mpā'nā'tit na ixtej Dios. Iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī tamakxtektit cātāmā-makchuyīn. Jātza' tzej kexpa'tni'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. ⁸ Huā'mā' tū xla'ca'n cātāmāsu'yuni'n, jā ixla' Dios. Dios ū'tza' tī cālacsacni'ta'n. ⁹ Xla'ca'n tī cātāmā-makchuyīmān, xla'ca'n hua'chi levadura. Ca'tziyāuj macsti'na'j levadura māxcu'tūkō' ixlīpō'ktu tasquit. ¹⁰ Quina'n lacxtim a'ka'tiyāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. Ū'tza' quit iclīca'tzī hui'xina'n ā'chulā' nalacapāstacā'tit chuntza' chī iclacapāstaca quit. Tī cātāmā-makchuyīmān, xla'ca'n nataxokoni' Dios, ē catīxcux-tīhuālh.

¹¹ Quit, tā'timīn, palh cahuālh xa'iccāmāsu'yuni'n ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' jā ixquimputza-stālani'ca. Xla'ca'n tasītzī' ixpālacata quit icmāsu'yu xmān Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' xokolh quincuentaca'n. ¹² Tī cātāmāmakchuyītlā'huanān hui'xina'n ixpālacata lāchu'cucan, quit iclacasqui'n xla'ca'n cacātāpānūni'kō'n.

¹³ Dios cālacsacni' hui'xina'n, tā'timīn, ē chuntza' līlactaxtutit hui'xina'n. Masqui xalactaxtunī'n hui'xina'n, jā tze palh natlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Xatze calāpāxquī'tit ē chuntza' tzē nalāmaktāya'yā'tit.

¹⁴ A'nan a'ktin līmāpa'ksīn tū huan: "Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu." Tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tamākentax-tū ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn. ¹⁵ Palh hui'xi-

na'n lālacatāquī'yā'tit ē lālīsta'lani'yā'tit, cuenta catlahua'tit jā nalāmālakspūtūyā'tit hui'xina'n.

Espiritu Santo quincāmāsu'yuni'yān chī nalatā'kchokoyāuj

¹⁶ Tū iccāhuanimā'n ū'tza' huā'mā': E calatā'kchokotit chuntza' chī Espiritu Santo cāmāsu'yuni'yān. Chuntza' jātza' catitlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze.

¹⁷ Tū jā tze quintalacapāstacni'ca'n ū'tza' ixtā'lāquiclh-laktzi' Espiritu Santo. E Espiritu Santo nā ixtā'lāquiclh-laktzi' tū jā tze. Chī a'ktu' tā'lāquiclh-laktzī'n. E ū'tza' jāla lītlahua'yā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¹⁸ Palh hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Espiritu Santo, jātza' caticāmāpa'ksīn tū xapūla līmāpa'ksīn.

¹⁹ Ca'tziyāuj chī jā tze tū tatlahua tachi'xcu'huī't tī jā takexmatni' Dios. Xla'ca'n taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n. Pō'ktu jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Xla'ca'n jā a'cxtuncu'huī' taca'tzī. ²⁰ Xla'ca'n talaktaquīlh pūta ídolos ē taxantīlhīni'n. Xla'ca'n talāquiclh-laktzī'n ē talālīsītzī'nī' ē talālakca'tzani'. Palaj tunca tasītzī'. Xmān ixa'cstuca'n cālīpāhuanan. E ixa'cstuca'n talāmāxtumlī. ²¹ Xalīlac-tampi'lhīn. Tamaknīni'n, ē taka'chī, ē talīlakastāna'n tū jā tze. Ā'chulā' catūhuālh tatlahuapala. Chī xa'ic-cāhuaniyān xapūla, chuntza' iccāhuanipalayān: tī chuntza' tatlahua jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'n.

²² Jā chuntza' ixlīlatca'n tī takexmatni' Espiritu Santo. Espiritu Santo cāmaktāya. Chuntza' xla'ca'n tapāxquī' ā'makapitzīn ē taka'lhī tapāxuhuān. Ca'cs tahui'lāna'lh. Talīpātī ā'makapitzīn. Tze taca'tzī. Jā lactampi'lhīni'n. Tamākentaxtū tū tahuan. ²³ Xla'ca'n jā ka'tla' tamakca'tzī. Tzē a'cstu tatapa'ksī. Jā tū a'ktin līmāpa'ksīn tū nahuan jā catitlahuaca chuntza'. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xla'ca'n jātza' tatamakxteka nacāmāpa'ksī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā xatze. Hua'chi tamaknīlh ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze, chuntza' chī xtokohua'ca'can chā'tin nac cruz. ²⁵ Espiritu Santo quincāmāxquī'n xas-āsti' quilatamatca'n. Ū'tza' ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj ē nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī quincāmāsu'yuni'yān Espiritu Santo.

²⁶ Jā ka'tla' catimakca'tzīuj ē jā caticātā'lāhuanuij ē jā cacālakca'tzanāni'uj ā'makapitzīn.

Ixlacasqui'nca nalāmaktāya'yā'tit

6 Tā'timīn, palh chā'tin laktzī'nca'n tlahuamā'lh catūhuālh tū jā tze, hui'xina'n tī latlā'hua'nā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n, camaktāya'tit ē chuntza' nacāxla. Jā ka'tla' tīlīmakca'tziyā'tit a'cxni' namaktāya'yā'tit. Cacuentatlahua'tit hui'xina'n jā tita-makahuasā'tit nā hui'xina'n. ² Calāmaktāya'tit natāyani'yā'tit. Chuntza' namākentaxtūyā'tit tū ixlīmāpa'ksīn Cristo.

³ Palh chā'tin lacpuhuan xla' ā'chulā' xatze ē jā ā'makapitzīn ē palh jā ixlīcāna', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'mā'lh. ⁴ Chā'tunu' nalacapāstaca palh tzej latlā'huan o jā tzej. Palh ū'tza' u'cxca'tzī tzej latlā'huan, xla' līpāxuhua natahui'la. Jā ixlacasqui'nca cuenta natlahua palh xla' ā'chulā' xatze o palh ā'chā'tin ā'chulā'

xatze. ⁵ Chā'tunu' natalē'n ixtacu'ca'ca'n. Natakelhtīni'n ixpālacata chī talīlatlā'huan.

⁶ Tī cāmāsu'yuni'can ixtachihuīn Dios, xla'ca'n nata-maxquī' macstī'na'j tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios.

⁷ Hui'xina'n jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Dios, jā tī chā'tin catiskāhuī'lh. Tū Dios nahuan, ū'tza' nala.

Ca'tziyāuj tū nacha'n chā'tin chi'xcu', ū'tza' namakala.

⁸ Palh chā'tin tlahuatlā'huan tū jā tze ixtalacapāstacni', xla' ū'tza' namakala līnīn. Palh chā'tin tlahua ixtalacasqui'nīn Espīritu Santo, xla' naka'lhī xasāsti' ixlata-mat tū jā catilakspu'tli. ⁹ Jā catlakua'ni'uj tlahuayāuj tū xatze. Palh quina'n jā namakxtekāuj natlahuayāuj tū xatze, tzej namakalayāuj a'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj tū līlacsaccanī't. ¹⁰ Ū'tza' nacālītlahuani'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tū tze, pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' tze tlahuayāuj. Ā'chulā' nacātlahuani'yāuj tū tze tā'timīn tī ta'a'ka'īni' Dios.

Pablo māstā'lh talacapāstacni'

¹¹ Calaktzī'ntit chī ixlīlaka'tla' letrās iccāt-zo'knuni'mā'n. Māni' quimacan iclītzo'kmā'lh. ¹² Xlaca'n tī tzej tatasu'yucu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't, ē ū'tunu'n tī līcuesa tahuan nacātachu'cuyān. Chuntza' tatlahua ixpālacata jā talacasqui'n nacāputza-

stālani'can. Jā tapātīni'ncu'tun chī tapātīni'n tī ta'a'ka'ī' palh xmān Cristo tze makapūtaxtūnu'n, ixpālacata xla'n nīlh nac cruz. ¹³ Ū'tunu'n tī cāchu'cucanī't, xla'ca'n jā tamākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn tū Dios max-quī'lh Moisés. Xlaca'n talacasqui'n hui'xina'n cacā-tachu'cun. Chuntza' xla'ca'n tze ka'tla' natalīmakca'tzī mimpālacataca'n hui'xina'n cātachu'cunī'ta'n. ¹⁴ Quit jā ka'tla' iclīmakca'tzīcu'tun nūn tū; xmān icmāsu'yucu'tun chī līnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cruz. Ictapa'ksīni' Cristo; quit jātza' quimāpa'ksī tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' cā'quilhtamacuj jātza' quincuenta. ¹⁵ Tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús, chuntza' lacxtim palh chu'cucan o palh jā chu'cucan. Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': Naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ¹⁶ Chuhua'j ixlīpō'ktuca'n tī talatlā'huan chuntza' chī tzamā' talacapāstacni', ē nā ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios, cacālalkhu'manli Dios, ē cacā-makapāxuīlh na ixlīstacna'ca'n.

¹⁷ Chuhua'j jātza' chā'tin caquimāmakchuyīlh. A'ntza' jā ictakāhuī'nī't ū'tza' lītasu'yu quit ictapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Tā'timīn, milīpō'ktuca'n hui'xina'n cacāsicua'lanāt-lahuakō'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Efesios

Pablo cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ṽ

1 Quit, Pablo, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ixapóstol Jesucristo, ixpālacata ū'tza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Quit iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī xalanī'n nac Efeso tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē a'ka'ṽni'yā'tit Cristo Jesús. ² Cacātasīcua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calat-apā'tit.

Dios quincāsīcua'lanātlahuayān ixpālacata Jesucristo

³ Camaxquī'uj tapācatca'tzīn Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Xla' quincāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Quincāmaxquī'nī'ta'n kempālhūhua'tasīcua'lanātlahuan tū xala' nac a'kapūn. Quincātlahuani'nī'ta'n huā'mā' ixpālacata tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁴ A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj, Dios ixquincālacacni'ta'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo. Quincālacacni' ixpālacata quincātlahuacu'tunni' xalactze, ixpālacata xla' ixlacasqui'n jā tū na'a'nan catūhuālh tū tzē naquincātlāmālacsu'yuyān na ixlactīn Dios. ⁵ Dios quincāpāxquī'yān, ē chuntza' xapūla puhuanli naquincātlahuayān ixlactīn ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' ixtalacasqui'nīn. ⁶ Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata xla' pāxquī'nin. Quincātlahuani'nī'ta'n tzamā' talakalhu'mān ixpālacata Jesucristo ī'Ska'ta', tī Dios pāxquī'. ⁷ Cristo nīlh ē chuntza' quincālimakapūtaxtūn. Nā Dios quincāmātzā'nkēna'ni'ntza' quincuentaca'n. Dios quincātlahuani'n huā'mā' ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ⁸ Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' xla' quincāmākexmatīn tū ixlīcāna' ē tzej quincāmālacapāstaquī'yān. ⁹ Xapūla xmān Dios tzē'k ixca'tzī tū ixpuhuan naquincātlahuani'yān. Chuhua'j quincāmāca'tzīnīnī'ta'n. ¹⁰ Huā'mā' tū Dios puhuanli, ū'tza' huā'mā': A'cxni' namin quilhtamacuj tū Dios lhcānī't, xla' namacamaxquī' Cristo ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Cristo nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu.

¹¹ Dios tlahuakō' ixlīpō'ktu chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Xla' quincālacacni' ixpālacata ixtachi'xcu'huī't quincātlahuacu'tunni'. ¹² Chuntza' māka'tlī'can Dios quimpālacataca'n quina'n tī xapūla ica'ka'ṽni'uj Cristo. ¹³ Nā hui'xina'n tī jā israelitas nā a'ka'ṽni'tit Cristo a'cxni' kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. Ixpālacata huā'mā' xatze tachihuīn, hui'xina'n cātlāmākapūtaxtūn. A'cxni' hui'xina'n a'ka'ṽtit, Dios cāmaxquī'n Espīritu Santo, chuntza' chī ixmālacnūnī't.

Huā'mā' līmāsu'yu Dios chuntza' nacāmākapūtaxtūkō'yān. ¹⁴ Ka'lhīyāujtza' Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tzīyāuj namaktīni'nāuj tū Dios nacāmāxquī' ixtachi'xcu'huī't, chuntza' chī ixuanī't xla'. Nā ixpālacata Espīritu Santo līca'tzīyāuj ixlīcāna' Dios naquincāmakapūtaxtūkō'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios.

Pablo squi'ni'lh Dios ixpālacataca'n tī ixta'a'ka'ṽ

¹⁵ Quihuanicanī'ttza' chī a'ka'ṽni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē chī cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁶ Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iclīmāxquī' tapācatca'tzīn Dios mimpālacataca'n, ē iclīhua oración mimpālacataca'n. ¹⁷ Icsqui'ni' Dios mimpālacataca'n. Xla' ū'tza' quinTāta'ca'n ē ka'lhī līmāpa'ksīn. Nā xla' ixDios quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Icsqui'ni' cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū ixla' Dios ē chī ā'chulā'nalakapasā'tit Dios. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' ixpālacata tū ka'lhīpā'na'ntit ē ixpālacata xaka'tla' herencia tū naquincāmaxquī'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios. ¹⁹ Nā cacāmākexmatīn hui'xina'n palh Dios ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. Chuntza' tzē naquincātlahuani'yān lhūhua' quina'n tī līpāhuanāuj Dios. ²⁰ Dios māsu'yulh ixlīmāpa'ksīn a'cxni' mālacātlancuanīlh Cristo ē lē'lh nac a'kapūn ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'j. ²¹ Dios maxquī'lh lhūhua' līmāpa'ksīn Cristo. Cristo cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktuca'n māpa'ksīni'nīn ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī taka'lhī līmāpa'ksīn na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tī tī ka'lhī līmāpa'ksīn chī Cristo. Jā catī'a'nalh tī naka'lhī līmāpa'ksīn chī xla'. ²² Dios maxquī'lh ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Ū'tza' namāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan. Ē nā maxquī'lh līmāpa'ksīn nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ṽ. ²³ Tī ta'a'ka'ṽ, xlaca'n chī ixmacni' Cristo. Xla' cātā'lahuī'lh xlaca'n. Xla' huī'lh na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn.

Dios quincāmākapūtaxtūyān ixpālacata xla' pāxquī'nin

2 Dios cāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' milatamatca'n. Xapūla hui'xina'n hua'chi nīnīn ixua'nī'ta'ntit, ixpālacata jā ixkexpa'tni'yā'tit Dios ē ixpālacata ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ² Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ixkexpa'tni'yā'tit skāhuī'ni'. Xla' ū'tza' xapuxcu' xlīpac līmāpa'ksīn tū jā tze, ē espīritu tī cāmātlahuī tū jā tze xlaca'n tī jā takexmatni'cu'tun Dios. ³ Nā chuntza' quina'n xapūla ixtlahuayāuj chī xlaca'n tī jā takexmat-

ni'cu'tun Dios. Ixtlahuayāuj tū jā tze xmān chī quina'n ixlacasqui'nāuj. Ixtlahuayāuj chuntza' chī jā tze quinta-lacapāstacni'ca'n ē chuntza' chī ixlacasqui'n quimacni'ca'n. Dios nacāmākapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tī tatlaha tū jā tze. Ē nā chuntza' ixquincā'a'kspulan quina'n. ⁴ Dios quincālakalhu'manni' xpālācata quincāpāxqui'yān. Ē ū'tza' jā quincātalīmakapātīnīn. ⁵ Masqui hua'chi xanīn ixuanī'ta'uj xpālācata quincuentaca'n, Dios quincāmaxqui'n xasāsti' quilatamatca'n chuntza' chī maxqui'lh ixlātamāta Cristo a'cxni' mālacastālancuanīlh. Dios nā chuntza' quincāmākapūtaxtūn quina'n xpālācata ixtalalakalhu'mān. ⁶ Dios mālacastālancuanīlh Cristo, ē nā quina'n naquincāmālacastālancuanīyān. Ē chuntza' natā'tahui'layāuj Cristo nac a'kapūn. ⁷ Ū'tza' huā'mā' tlahualh Dios xpālācata māsu'yucū'tunli pō'ktu quilhtamacuj chī xla' pāxqui'nin. Ū'tza' huā'mā' māsu'yulh a'cxni' macamilh Cristo Jesús nanī quimpālācatataca'n. ⁸ Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Jesucristo, ē chuntza' Dios cāmākapūtaxtūn hui'xina'n xmān xpālācata cālākalhu'manān. Jā tū tlahua'tit hui'xina'n. Xmān Dios tī cāmākapūtaxtūn. Hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū Dios cāmāxqui'n. ⁹ Tū lī'a'kapūtaxtucan, xla' hua'chi a'ktin talakalhu'mān. Jāla lītlajacan. Chuntza' jā tī tī tze ka'tla' nalīmakca'tzī tū lī'a'kapūtaxtucan. ¹⁰ Dios quincātlahuanī'ta'n chu chā'tin chī Cristo, ē quincāmaxqui'nī'ta'n xasāsti' quilatamatca'n, xpālācata lacasqui'n natlahuayāuj tū tze. Dios xapūla quincālīhui'līn xalactze natalā'kchokoyāuj chī līlacatejtin.

Talacāxtlahuan

¹¹ Calacapāstactit, hui'xina'n tī jā israelitas, chī ixuanī'ta'ntit xapūla. Israelitas cāmāpācuhūn tachi'xcuhū't tī jā cātachu'cunī'ta'n. Xlaca'n tatachu'cu na ixmacni'ca'n tī chī'xcuhū'n xpālācata natamāsu'yu tatapa'ksīnī'tza' Dios. Ixlīmānca'n cāhuanican chī'xcuhū'n tī cāchu'cuanī't. ¹² Xapūla hui'xina'n jā itapa'ksīnī'yā'tit Cristo. Xmān israelitas tī itachi'xcuhū't Dios itahuanī't. Xmān israelitas Dios icāmāca'tzīnī xapūla talacāxtlahuan. Xmān xlaca'n icāmāca'tzīnī Dios nacāmāxqui' a'ktin talakalhu'mān. Hui'xina'n jā israelitas, ē ū'tza' jā līmaktīnī'ntit huā'mā'. Hui'xina'n ixlātlā'hua'nā'tit nac cā'quilhtamacuj. Jā icca'tzīyā'tit palh Dios tze icāmākapūtaxtūn. Jā ixlakapasā'tit Dios. ¹³ Xapūla makat ixlātlā'hua'nā'tit na ixlacatīn Dios. Chuhua'j laktalacatzuna'jīnī'ta'ntit Dios xpālācata Cristo Jesús tī nīnī't quimpālācatataca'n. ¹⁴ Nā Cristo cāmāko'xamixīnī't israelitas ē nā tī jā israelitas. Chu chā'tin cālīmāxtulh. Cristo cālācāxtlahualh. ¹⁵ Cristo nīlh quimpālācatataca'n, ē chuntza' līlactlahualh itahui'latca'n israelitas xpālācata jā chuntza' lī'a'kapūtaxtucan. Xmān Cristo tze makapūtaxtūnu'n. Chuntza' jā'tza' tatā'lāquiclhaktzīn israelitas ē tī jā israelitas. Kempātu' tachi'xcuhū't ixlānī't. Cristo chā'tin cālīmāxtulh. ¹⁶ Chu chā'tin cātlahualh israelitas ē tī jā israelitas. Cristo nīlh nac cruz, ē chuntza' cālīlacāxtlahualh Dios ē tachi'xcuhū't.

¹⁷ Cristo milh ē māca'tzīnīnī'lh chī ca'cs natahui'lacan. Chuntza' cāmāca'tzīnīlh israelitas tī ixtalākapasatza' Dios. Nā cāmāca'tzīnīlh xlaca'n tī jā israelitas, tī jānā'j ixtalākapasa Dios. ¹⁸ Xpālācata tū tlahualh Cristo, quilīpō'ktuca'n quina'n, tī israelitas ē tī jā israelitas, chuntza' tze nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios quincāta'ca'n, xpālācata Espīritu Santo tī quincāmāktāyamā'n. ¹⁹ Hui'xina'n tī jā israelitas, hua'chi makatiyātīn ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j tapa'ksīnī'yā'tit Dios ē kēxtim cātā'lanī'ta'ntit israelitas tī ta'a'ka'tī. Nā hui'xina'n ixlacstīntza' Dios. ²⁰ Dios tlahualh hua'chi a'ktin templo. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' tū lītapācna'ncan. Apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios, xlaca'n hua'chi cimientō. Jesucristo hua'chi chihuix tū līmātzucacan cimientō. ²¹ Xpālācata Cristo, tzamā' templo stactēlha. Ixlīpō'ktu chihuix tzej cāhui'līcanī't tū nala a'ktin templo tū ixlā' Māpa'ksīnī' Dios ē pō'ktu tze. ²² Hui'xina'n ē quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīnī'yāuj Cristo, quina'n hua'chi itemplo Dios, xpālācata Espīritu Santo quincātā'huī'lan.

Pablo macāmaxqui'ca nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas

3 Quit, Pablo, ictā'scuja Cristo Jesús, ē ictachī'nī't xpālācata icāmāsu'yuni'yān itachihuīn Dios hui'xina'n tī jā israelitas. ² Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Dios pāxqui'nin ē chuntza' quimāmaxqui'nī't na'icāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn hui'xina'n tī jā israelitas. ³ Huā'mā' quimāca'tzīnīlh Dios masqui xapūla jā icca'tzīcan huā'mā'. Macsti'nal'j huā'mā' iccātzo'knuni'nī'ta'ntza' hui'xina'n. ⁴ A'cxni' nalīkelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuni'mā'n, naca'tzīyā'tit icca'tzītza' tū jā icca'tzīcan xapūla xpālācata Cristo. ⁵ Tachi'xcuhū't tī itahui'lāna'lh xapūla, xlaca'n jā itaca'tzī huā'mā' tū Dios iccātlahuanī'lh tī jā israelitas. Chuhua'j Espīritu Santo cāmāca'tzīnīnī't apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ⁶ Cāmāca'tzīnīnī't chu chā'tin tī ta'a'ka'tī, israelitas ē tī jā israelitas. Ixlīpō'ktuca'n talītaxtūnī't itachi'xcuhū't Dios. Ixlīpō'ktuca'n Dios nacāsīcua'lanātlaha. Lacxtim natamaktīnī'n tū Dios mālacnūnī't xpālācata xatze tachihuīn ixlā' Cristo Jesús.

⁷ Dios quincālakalhu'manān. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn, ē quimāmaxqui'lh na'icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ⁸ Chuntza' Dios quimāmaxqui'lh, masqui quit ā'chulā' xamacsti'nal'j ē jā ā'makapitzīn tī tapa'ksīnī'yāuj Dios. Dios quimāmaxqui'lh na'icāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī Cristo tze tlahua ixlīpō'ktu tū jāla ca'tzīkō'can ē ā'chulā' līhua'ca'lh tze tlahua. ⁹ Quimāmaxqui'lh na'icāmāca'tzīnī ixlīpō'ktuca'n tū Dios puhuanī't. Xapūla xmān Dios ixlīmān icca'tzī huā'mā' a'cxni' jānā'j itzucu cā'quilhtamacuj. Dios, ū'tza' cātlahuakō'lh ixlīpō'ktu. ¹⁰ Chuhua'j āngeles tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac a'kapūn, xlaca'n nataca'tzī chī Dios cāmākapūtaxtū kelhalhūhua' tachi'xcuhū't ē cālīmāxtulh itachi'xcuhū't. Chuntza' āngeles natalīca'tzī Dios ka'lhī lhūhua' talacapāstacni'. ¹¹ Dios icca'tzītza' xapūla quilhtamacuj chī nacālīmakapūtaxtū tachi'xcuhū't. Chuntza' tlahualh xpālācata quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo. ¹² Quina'n līpāhuanāuj Jesucristo, ē chuntza' tze

nalaktalacatzuna'jyāuj Dios ē jā namāxana'nāuj.
 13 Chuntza' quit iclacasqui'n jā tī lakachipini'yā'tit hui'xi-
 na'n masqui icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n. Chuntza'
 nacātalīlakachi'xcu'huī'yān.

Cristo quincāpāxquī'yān

14 Chuntza' quit ictatzokostani' Dios ixTāta' quiMā-
 pa'ksīni'ca'n Jesucristo. 15 Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n
 ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj ē nac
 a'kapūn. 16 Icsqui'ni' Dios cacāmātli'huī'clhni' Ēspīritu
 Santo. Huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata xla' ka'lhī
 lītli'huī'qui. 17 Nā icsqui'ni' Dios cacātā'latā'kchokon
 Cristo ixpālacata līpāhua'nā'tit xla'. Nā icsqui'ni' Dios
 cacāmaktāyan nacāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn. 18 Nā ic-
 squi'ni' Dios hui'xina'n naca'tziyā'tit chī Cristo
 quincāpāxquī'yān. Cataca'tzīlh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī
 tatapa'ksīni' Dios. 19 Icsqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit
 chī Cristo quincāpāxquī'yān, masqui jā tī chā'tin tī tzē
 ca'tzīkō'. Chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit chī Dios la-
 casqui'n.

20 Dios tzē natlahua lhūhua' quimpālacataca'n. Jā
 ca'tziyāuj chī nasqui'nāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē
 naquincātlahuani'yān ē jāla lacapāstacāuj ixlīpō'ktu tū
 Dios tzē naquincātlahuani'yān, ixpālacata xla' ka'lhī
 līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn scuja na quilīstac-
 na'ca'n. 21 Jā maktin catisputli chī namakapāxūīcan
 Dios ixpālacata Jesucristo ē quimpālacataca'n
 quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Amén.

Espīritu Santo chu chā'tin quincālimāxtunī'ta'n

4 Quit, Pablo, iclītachi'nī't ixpālacata ictā'scuja Dios
 quiMāpa'ksīni'ca'n. Iccāsqui'ni'yān calatā'kchokotit
 chuntza' chī minī'ni' nalatā'kchokoyāuj quina'n tī Dios
 quincāta'satīnī'ta'n. 2 Jā ka'tla' camakca'tzītīt. Līlacatzu-
 cu cachihuīna'ntit. Cacālīpātītīt ā'makapitzīn nac
 cā'tapāxquī'n. 3 Espīritu Santo chu chā'tin cālīmāx-
 tunī'ta'n. Chuntza' calīhui'lī'tit līlacatejtin
 nalatahui'la'yā'tit. Jā titapāpitziyā'tit. 4 Quina'n tī
 tapa'ksīni'yāuj Dios chu chā'tin chī quina'n. A'nān xmān
 chā'tin Espīritu Santo, ē chu a'ktin tū ka'lhīmā'nāuj tū
 naka'lhīyāuj quilīpō'ktuca'n tī Dios quincāta'satīnī'ta'n.
 5 Xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chu a'ktin tū
 a'ka'ŷyāuj. A'cxni' a'kpaxāuj lacxtim māsu'yuyāuj palh
 a'ka'ŷyāuj. 6 Ē nā xmān chā'tin Dios. Xla' ū'tza' ixTā-
 ta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Xla' māpa'ksīkō'.
 Calhāxcu'huālh huī'lh. Ē quincātā'huī'lan quilīpō'ktu-
 ca'n.

7 Dios quincāmaktāyayān namākentaxtūyāuj quin-
 tascujūtca'n tū quincāmacamaxquī'nī'ta'n Cristo. 8 Tat-
 zo'kni' na ixtachihuīn Dios:

A'cxni' a'lh nac a'kapūn, cālē'lh lhūhua' tachī'nī'n.

Cāmaxquī'lh tachi'xcu'huī't tū ixlacasqui'nca na-
 talītā'scuja.

9 Tī a'lh nac a'kapūn, ū'tza' Cristo. Xla' xapūla ixyu-
 jnī'ta'nchi nac cā'quilhtamacuj. 10 Cristo yujchi nac
 cā'ti'ya'tna' ē nā xla' tahua'ca'lh jā ā'chulā' tālhmā'n nac
 a'kapūn. Tahua'ca'lh ixpālacata chuntza' tzē namā-

pa'ksīni'nkō'. 11 Cristo chā'tunu' cāmacamaxquī'lh ix-
 tascujūtca'n. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'apóstoles.
 Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'a'kchihuīna'ca'n.
 Ā'makapitzīn cāmaxquī'lh natamāsu'yu tū xatze tachi-
 huīn. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh xanapuxcu'nu' nac temp-
 lo. Ā'makapitzīn cāmaxquī'lh natamāsu'yu ixtachihuīn
 Dios. 12 Huā'mā' tlhualh ixpālacata xla' ixlacasqui'n
 tzej natatā'scuja tī tatapa'ksīni' Dios. Chuntza' ā'chulā'
 nata'a'ka'ŷni' Cristo. 13 Xla' lacasqui'n quina'n lacxtim
 tzej na'a'ka'ŷyāuj, ē lacxtim nalakapaskō'yāuj ī'Ska'ta'
 Dios. Dios lacasqui'n ā'chulā' natlahuayāuj ixtala-
 casqui'nīn hasta jā namālakchā'nīyāuj chī Cristo.
 14 Jātza' chī lacstīn catihuanui. Lacstīn pō'ktu ta'a'ka'ŷ tū
 cāhuanican masqui cā'a'kskāhuī'can. Chuhua'j ta'a'nān
 ā'makapitzīn tī taca'tzī ta'a'kskāhuī'nīn. Quincātamā-
 su'yuni'cu'tunān tū jā ixlīcāna'. 15 Ixlacasqui'nca quina'n
 nahuanāuj xmān tū ixlīcāna'. A'cxni' nahuanāuj tū
 ixlīcāna', namāsu'yūyāuj chī cāpāxquī'yāuj
 ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca ā'chulā' nahuanāuj chī
 Cristo. Xla' hua'chi a'ktin a'kxāk ixpālacata xla' mā-
 pa'ksīni'n. 16 Quina'n hua'chi a'ktin macni'. Quimac-
 ni'ca'n tlhualh tū lacapāstaca quina'kxākca'n. Nā
 chuntza' quina'n nakexmatni'yāuj Cristo. Lātātā'stuc-
 nī'tauj cāmāquilhtāstuca ixlīpō'ktu macni'. Palh
 ixlīpō'ktu macni' tascuja, chuntza' stactēlha ē lī-
 tatli'huī'clhtēlha. Nā chuntza' quina'n tī a'ka'ŷni'yāuj
 Dios. Hua'chi a'ktin macni' lanī'ta'uj quina'n ixpālacata
 chī lāpāxquī'yāuj. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ŷtēlhayāuj.

Xasāsti' latamat tū māsā' Cristo

17 Tū na'iccāhuaniyān ixtalacasqui'nīn quiMā-
 pa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jātza' calatā'kchokotit chī ta-
 latlā'huan ā'makapitzīn tī jā ta'a'ka'ŷ. Ixtalacapāstac-
 ni'ca'n xlaca'n jā tū ixtapalhca'n. 18 Xlaca'n jāla tzej tala-
 capāstaca. Jā taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū Dios
 māsā'. Jā taka'lhī, ixpālacata lacxumpin ē jā takexma-
 ta. 19 Jātza' tamāxana'n. Talīhui'līnī't tatlahua tū jā tze.
 Līpāxuhua tatlahua ixlīpō'ktu tū jā tze ē tū lacasqui'n
 ixmacni'ca'n. 20 Jā chuntza' sca'tnī'ta'ntit hui'xina'n.
 Cristo, xla' jā chuntza' māsu'yu. 21 Hui'xina'n kex-
 pa'tnī'ta'ntit ixpālacata Cristo. Cātamāsu'yuni'nī'ta'n tū
 Cristo māsu'yulh. Huā'mā' ū'tza' tū ixlīcāna'.
 22 Chuhua'j jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit
 xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Cristo ē ixtlahua'yā'tit
 tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n tū xmān ixlī-
 ta'a'kskāhuī'yā'tit. 23 Chuhua'j caka'lhī'tit xasāsti' mintal-
 acapāstacni'ca'n. 24 Calatā'kchokotit chuntza' chī xas-
 āsti' mintalacapāstacni'ca'n tū Dios cāmaxquī'n ē tū
 ixla'. Catlahua'tit tū tze.

25 Jātza' cahua'ntit tā'ksa'nīn. Calāhua'ni'tit tū ixlīcā-
 na', ixpālacata chu chā'tin quina'n tī tapa'ksīni'yāuj
 Cristo.

26 Palh sītzi'yā'tit hui'xina'n, jā catlahua'tit tū jā tze ix-
 pālacata mintasītzi'ca'n. Jā tisītzi'yā'tit pō'ktu quilhta-
 macuj. 27 Jā catamakxtektit nacā'a'kskāhuī'yān
 skāhuī'ni'.

²⁸ Jätza' caka'lhāna'ntit hui'xina'n tī ixka'lhāna'nā'tit. Cascujtit ē nahuā'yanā'tit. Chuntza' tzē namak-tāya'yā'tit ā'makapitzīn tī jā tū taka'lhī.

²⁹ Jā cachīhuālh tihua'nā'tit hui'xina'n. Cahua'ntit xmān tū tze ē tū nacāmaktāya ā'makapitzīn. Chuntza' nacālīmakatāya'yā'tit tī cātakexmatān hui'xina'n. ³⁰ Jā catlahua'tit tū nalīlīpuhuan Espīritu Santo. Espīritu Santo quincātā'hui'lan, ē chuntza' ca'tziyāuj palh tapa'ksīni'yāuj Dios. Nā ca'tziyāuj Dios naquincā-makapūtaxtūkō'yān ixpālacata ka'lhīyāuj Espīritu San-to.

³¹ Jätza' calacapāstactit tū cātatlahuani'nī'ta'n ā'makapitzīn. Jätza' casītzī'tit. Jätza' cacālakapala'tit ā'makapitzīn. Jätza' ca'a'ksa'nīni'ntit. Jätza' tiqiclhak-tzī'nā'tit ā'makapitzīn. ³² Xatze calāpāxquī'tit. Calālakahu'ma'ntit. Nā calāmātza'nkēna'ni'tit chuntza' chī Dios cāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n hui'xina'n ixpālacata Cristo.

Ixlacasqui'nca lacatejtin natalatā'kchoko ixlacstīn Dios

5 Hui'xina'n ixlacstīntza' Dios, ē xla' cāpāxquī'yān. Chuntza' hui'xina'n natlahua'yā'tit tū xla' la-casqui'n. ² Nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n chuntza' chī Cristo quincāpāxquī'yān. Xla' quincāpāxquī'yān hasta nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Tamacamāstā'lh hua'chi a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Huā'mā' līpāxuhualh Dios.

³ Hui'xina'n ixtachi'xcuui't Dios. Jā tilacapāstacā'tit tū jā tze. Jā tiputzayā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilīchi-huīna'nā'tit tū jā līmacuan. Nūn macsti'nalj natampi'lhīni'nā'tit. ⁴ Jā tihua'nā'tit tū jā tze tachihuīn. Jā tihua'nā'tit tū jā tū ixtapalh. Jā tilīkelhkamāna'nā'tit tū jā tze tachihuīn. Pō'ktu tzamā' jā tū līmacuan. Xatze camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Hui'xina'n ca'tziyā'tittza' tī tatlahuatlā'huan tū jā tze, jā cati-tatanūlh jā māpa'ksīni'n Cristo ē Dios. Jā catitatanūlh tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tī tatlahua tū jā tze ē tī ta-laktampi'lhīni'n ixlīpō'ktu catūhuālh ē jā talacapāstaca Dios. ⁶ Jā catamakxtektit nacāta'a'kskāhuī'yān hui'xi-na'n, masqui makapitzīn tahuan tzē tlahuacan catūhuālh. Xlaca'n jā takexmatni'mā'nalh Dios. Dios nacāmakapātīnīn. ⁷ Hui'xina'n jā cacātā'talacxtuctit xla-ca'n.

⁸ Xapūla hui'xina'n hua'chi ixlatlā'hua'nā'tit nac cā'pucsua'. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Dios, ē chuntza' hua'chi tlā'hua'mpā'na'ntittza' nac taxkaket. Chuntza' līlacatejtin calatā'kchokotit chuntza' chī xalanī'n nac taxkaket. ⁹ Palh tlā'huanāuj nac taxkaket, natalatā'kchokoyāuj chuntza' chī Dios lacasqui'n. Nā nahuanāuj tū ixlīcāna'. ¹⁰ Caca'tzītit tū nalīpāxuhua Dios ē ū'tza' huā'mā' catlahua'tit. ¹¹ Jā catlahua'tit tū jā tze hua'chi xalanī'n nac cā'pucsua'. Jā tū ixtapalh tū tatlahua xlaca'n. Xatze cacāmāsu'yuni'tit jā tze tū tatlahua. ¹² Līmāxana' līchihuīna'ncan tū xlaca'n tatlahua lakatzē'k. ¹³ Nac taxkaket tzē cālīlaktzī'ncan catūhuālh palh tze o jā tze. ¹⁴ Chuntza' huanican tī jā a'ka'tī: Hui'x, hua'chi lhtatapā't ē hua'chi xanīn hui'x. Calakahua'nti ē catā'kaqui' ē Cristo namāxkakēni'yān.

¹⁵ Calīhui'lī'tit līlacatejtin natalatā'kchokoyā'tit. Jā ca-latā'kchokotit hua'chi tī jā takexmata ixtachihuīn Dios. Līlacatejtin calatā'kchokotit, ixpālacata hui'xina'n ca'tziyā'tittza'. ¹⁶ Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze, ti-ka'lhī'yā'tit latamat. Chuhua'j lhūhua' tachi'xcuui't tatlahua tū jā tze. ¹⁷ Tzej calacapāstacna'ntit. Cakexpa'ttit tū ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁸ Jā caka'chī'tit. Tī taka'chī, xla-ca'n tatlahua tū jā līmacuan. Xatze catamakxtektit Espīritu Santo nacāmāpa'ksīyān. ¹⁹ A'cxni' nalatā'chihuī-na'nā'tit, camāka'tlī'tit Dios chuntza' chī nac salmos ē nā chuntza' chī nac himnos tū ixta' Dios. Capixtlī'ni'tit ē calīmāka'tlī'tit Dios ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. ²⁰ Pō'ktu quilhtamacuj camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios quinTā-ta'ca'n ixlīpō'ktu na ixtacuhuīni' quiMāpa'ksīni'ca'n Je-sucristo.

Chī talīlatahui'la chi'xcu' ē ixpuscāt tī tatapa'ksīni' Cristo

²¹ Calālakahachi'xcuui'tit hui'xina'n ixpālacata lakachi'xcuui'yā'tit Dios.

²² Hui'xina'n tī puscan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n chuntza' chī quinān kexmatni'yāuj quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²³ Xakōlu' māpa'ksī ixpuscāt chuntza' chī Cristo cāmāpa'ksī tī tatapa'ksīni'. Cristo cāmakapūtax-tūnī't xlaca'n tī ta'a'ka'tī ē chuhua'j xla' ū'tza' cālīmā-pa'ksī. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n takexmatni' Cristo. Nā chuntza' puscan natakexmatni' ixkōlu'ca'n.

²⁵ Hui'xina'n tī chi'xcuui'n, cacāpāxquī'tit mim-puscātca'n chuntza' chī Cristo cāpāxquī' tī tatapa'ksīni'. Xla' nīlh nacāmakapūtaxtū. ²⁶ Nīlh ixpālacata xalactze quincālītlahuacu'tunni' ixtachihuīn Dios. E māpānūcu'tunli quincuentaca'n. Chuhua'j a'kpaxāuj ix-pālacata xapacanī'ttza' quincuentaca'n. ²⁷ Cristo cācāxui'līcu'tunli ixtachi'xcuui't ixpālacata chuntza' natachā'n lactze na ixlacatīn. Lacasqui'n lactze ixta-lakō'lh. ²⁸ Ixlacasqui'nca chi'xcuui'n natapāxquī' ix-puscātca'n chuntza' chī cāpāxquī'can ixlīmānca'n. Chā'tin chi'xcu' tī pāxquī' ixpuscāt, nā chuntza' pāx-quī'can ixlīmān. ²⁹ Jā tī chā'tin quiclhaktzī'n ixmacni'. Māhuī'can ē maktaka'lhcan. Nā chuntza' Cristo cāmaka-taka'lhān ixtachi'xcuui't. ³⁰ Cristo quincāmakta-ka'lhān ixpālacata quina'n hua'chi ixmacni' Cristo. ³¹ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: "Chā'tin chi'xcu' na-makxteka ixtāta' ē ixtzī'. Natā'talacxtimī ixpuscāt. Chuntza' a'ktin macni' natala ixchā'tu'ca'n." ³² Tzamā' tachihuīn jicsīhua' kexmatcan. Quit icpuhuan līchihuī-na'n Cristo ē ixtachi'xcuui't. ³³ Nā huanicu'tun ixla-casqui'nca chi'xcuui'n natapāxquī' ixpuscātca'n chuntza' chī cāpāxquī'can ixlīmānca'n. Ixlacasqui'nca puscan natalakachi'xcuui' ixkōlu'ca'n.

6 Hui'xina'n tī lacstīn cakexpa'tni'tit mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n. Chuntza' ixlacasqui'nca ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ² Dios huan nacāsīcua'lanātlahua tī tamākentaxtū huā'mā' līmā-pa'ksīn. Huā'mā' ū'tza' xapūla līmāpa'ksīn tū chuntza' līchihuīna'n Dios. Huā'mā' līmāpa'ksīn chuntza' huan: "Calakachi'xcuui' mintāta' ē mintzī'. ³ Chuntza' līpāx-

uhua nalatahui'la'ya'. Ē chuntza' makās nalatapā'ya' nac cā'quilhtamacuj."

⁴ Hui'xina'n tī xanatātana' ē xanatzī'tni', jā cacā-makasītzī'tit mincamana'ca'n. Cacāmakastactit chuntza' chī Dios huan. Cacāmāsu'yuni'tit chī nataxematni' Dios.

⁵ Hui'xina'n tī makscujnī'n, cakexpa'tni'tit tī cātā'scujā'tit. Cacālakachi'xcu'huī'tit ē cacājicua'ni'tit. Tzej cascujtit hua'chi ixtā'scujtit Cristo.

⁶ Tzej cascujtit ē jā xmān a'cxni' cātalaktzī'mā'n tī tā'scujā'tit. Jā xmān xla'ca'n nacāmakapāxui'cu'tunā'tit. Tzej cascujtit ixpālacata namakapāxui'yā'tit Dios, hua'chi Cristo ixtā'scujtit. ⁷ Līpāxuhua cascujtit, hua'chi ixtā'scujtit Dios ē jā chī'xcu'huī'n. ⁸ Hui'xina'n ca'tziyā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo chuntza' nacāxoko chā'tunu' chī tatlahuanī't tū tze masqui tasācua' ē masqui māpa'ksīni'.

⁹ Hui'xina'n tī māpa'ksīni'nā'tit, tzej cacā'talatapā'tit mintasācua'ca'n. Jā nacāmekē'klha'yā'tit. Calacapāstactit quiMāpa'ksīni'ca'n hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' kēxtim cāmāpa'ksī tasācua'n ē tī tamāpa'ksīni'n. Dios chu chā'tin cālaktzī'n.

Dios cāmaxquī ixlacstīn tū natalītamaktāya

¹⁰ Chuhua'j, tā'timīn, ā'xmān iccāhuanicu'tunān kem-pātin. Jā titaxlajuani'yā'tit chī a'ka'ī'ni'yā'tit Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' ka'lhī lītli'huī'qui ē tzē nacāmaktāyayān.

¹¹ Catamakstekni'tit Dios nacāmaktāyayān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. Chī Dios quincālīmak-tāyayān, ū'tza' hua'chi a'ktin ixta'lha'ā'n tū tamaclacasqui'n soldados a'cxni' ta'a'n nac guerra. ¹² Nā quina'n hua'chi chā'tin tī a'n nac guerra. Quintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā chī'xcu'huī'n. Quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ū'tza' tū jā tzeya ū'ni'. Ka'lhī lītli'huī'qui ē māpa'ksīni'n nac tzamā' cā'quilhtamacuj jā tlahuacan tū jā tze ē latlā'huan nac cā'ū'nī'n. ¹³ Ū'tza' calītamakstekni'tit Dios nacāmaxquī'yān tū nalītamaktāya'yā'tit. Huā'mā' hua'chi ixta'lha'ā'nca'n ixlacstīn Dios. Chuntza' jā caticātaskāhuī'n mintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Palhāsā' namimpala mintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Palh skalalh tahui'la'yā'tit,

hui'xina'n jā caticātaskāhuī'n. ¹⁴ Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Camaktīni'tit tū Dios cāmaxquī'yān tū hua'chi ixta'lha'ā'n chā'tin tropa. Chā'tin tropa tampātahui'la a'ktin cinturón ē lē'n tū namaktāya icxu'xan. Nā hui'xina'n ixlacasqui'nca nalakapasā'tit tū ixlīcāna' ē xmān natlahua'yā'tit tū tze.

¹⁵ Tropa tatūnū botas a'cxni' a'n calhāxcu'huālh. Hui'xina'n līskalalh catahui'la'tit napinā'tit namāsu'yu'yā'tit ixtachi'huīn Dios. ¹⁶ Tropa lē'n tū lītamaktāya. Tzamā' jāla lakpusa flecha masqui ta'la'can. Hui'xina'n palh līpāhua'nā'tit Dios, ū'tza' hua'chi tū lītamaktāya'yā'tit. Chuntza' skāhuī'ni' jā caticāskāhuī'n. ¹⁷ Tropa maclacasqui'n ixtā'knu' xalīcā'n. Hui'xina'n ixlacasqui'nca tzej naca'tziyā'tit Dios cāmākapūtāxtūnī'ta'ntza'. Ū'tza' līca'tziyā'tit nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios. Hua'chi ū'tza' mintā'knu'ca'n xalīcā'n. Ixtachi'huīn Dios, ū'tza' hua'chi a'ktin espada tū Espiritu Santo cāmaxquī'yān. ¹⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calī'orarlīni'tit Dios ixpālacata tū maclacasqui'nā'tit. Casqui'ni'tit Dios nacāmaktāyayān. Catamakstekni'tit Espiritu Santo nacāmaktāyayān na'orarla'yā'tit. Skalalh catahui'la'tit. Jā tijiclhua'yā'tit na'orarla'yā'tit. Pō'ktu quilhtamacuj cacālī'orarlī'tit ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios. ¹⁹ Nā calī'orarlī'tit quimpālacata. Caquilālīsqi'nui chī tzē na'icmāsu'yu ixtachi'huīn Jesucristo ē jā tī ca'icjicua'ni'lh. ²⁰ Dios quimacaminī't na'icmāsu'yu xatze tachi'huīn. Ū'tza' iclītachī'nī't chuhua'j. Casqui'ni'tit Dios naquimaktāya jā na'icjicua'n a'cxni' na'icmāsu'yu, chuntza' chī ixlacasqui'nca.

Cāmacā'ni'ca saludos

²¹ Palhāsā' hui'xina'n ca'tzīcu'tunā'tit chī iclīlahuī'lh ē tū iclīlahuamā'lh. Pō'ktu huā'mā' nacāhuaniyān quincā'tinca'n Tíquico. Xla' tzej tā'scujā Dios. ²² Ū'tza' iccālīlakmacā'nāchā'n hui'xina'n. Nacāhuaniyān chī iclīlahuī'lāna'uj. Ē chuntza' nacāmā'a'kpuhuantīnīyān.

²³ Icsqui'ni' Dios, quinTāta'ca'n, ē Māpa'ksīni' Jesucristo tzej calatapā'tit. Nā icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan tzej na'a'ka'ī'yā'tit ē nalāpāxquī'yā'tit. ²⁴ Dios cacāsīcua'lanātlahuakō'n milīpō'ktuca'n tī līpāxquī'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. Amén.

Filipenses

Tachīn Pablo cātzo'knuni'lh xalanīn nac Filipos tī ix-ta'a'kaṽ

1 Quina'n, Pablo ē Timoteo, ṽscujnu'nīn Jesucristo tī quincālacsnī'ta'n. Quina'n iccāmacā'ni'yāchān huā'mā' carta nac Filipos. Quit Pablo tī iccāt-zo'knuni'yān milīpō'ktuca'n tī hui'lā'na'nchipitit ē a'ka'ṽni'nī'ta'ntit Jesucristo ē nā xanapuxcu'nu' ē nā tī tamaktāyana'n tī cāmāpācuhuīcan diáconos. ² QuinTā-ta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāta-sicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Pablo cālī'orarlīh tī ixta'a'kaṽ

³ A'cxni' iccālacapāstacān, icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. ⁴ A'cxni' icorarlīmā'lh, pō'ktu quilhtamacuj cātāpāxuhuān iclīsqi'ni'mā'lh Dios mimpālacataca'n. ⁵ Icmāstā' tapāxcatca'tzīn ixpālacata a'cxni' pūla a'ka'ṽtit, ē tzucutit quilātā'scujāuj ixpālacata xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīn. Hasta chuhua'j quilātā'scujāujcus. ⁶ Quit iclīpāhuan Dios tī tzucunī't cāmāsu'yuni'yān chī nalītlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn, ē icca'tzī nacāmāsu'yuni'tēlhayān hasta natlahuakō' a'cxni' namimpala Jesucristo. ⁷ Laktza' iccāpāxquī'yān ē lacxtim Dios quincāsicua'lanātlahuan. Chuntza' tze chī icpuhuan mimpālacataca'n. Hui'xina'n ē quit lacxtim quincālakalhu'manān Dios masqui tachīn quit o masqui icyālīh na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nīn na'iclitāya xatze tachihuīn ē na'iclimāsu'yu tū ixlicāna'. Hui'xina'n quilāmaktāyayāuj na'iclitāya xatze tachihuīn. ⁸ Dios ū'tza' ca'tzī chī iccāpāxquī'yān milīpō'ktuca'n chuntza' chī Jesucristo cāpāxquī'yān. ⁹ A'cxni' icorarlīmā'lh Dios, icsqui'ni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit. Nā icsqui'ni' naca'tzīyā'tit tū Dios lacasqui'n ē tzej nalacapāstacna'nā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalīlac-sacā'tit tū xatze. Nā chuntza' xalactze nalītaxtuyā'tit ē jā tū na'a'nan tū cātālīputzāna'nīyān a'cxni' namimpala Cristo. ¹¹ Nā icsqui'ni' Dios līlacatejtin nalītahui'la'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Jesucristo ē ū'tza' nalīlakachi'xcuhuī'can Dios ē nalaktaquilhpūtacan.

Ixlatamat Pablo pō'ktu ixla' Cristo

¹² Tā'timīn, iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū quina'kspu-lanī't ū'tza' ā'chulā' maktāyalh mā'kahuanī xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹³ Quit ictachī'nī't, ē ixlīpō'ktuca'n soldados tī tamaktaka'lh palacio taca'tzītza' quilīchī'canī't ixpālacata icmāsu'yu tū ixla' Cristo. Nā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn huā'tzā' nā taca'tzī huā'mā'. ¹⁴ Makapitzīn tī ta'a'kaṽ cālīmāhuixcānīcanī't a'cxni'

taca'tzīlh quit ictachī'nī't. Ē ā'chulā' tamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tajicua'n.

¹⁵ Masqui makapitzīn talī'a'kchihuīna'n Cristo ixpālacata quintaquiclhaktzī'n ē tatapāpitzicu'tun, ā'makapitzīn talī'a'kchihuīna'n ixpālacata xla'ca'n tala-casqui'n lhūhua' tachi'xcuhuī't nata'a'ka'ṽni' Cristo. ¹⁶ Tī tze ixtalacapāstacni'ca'n, xla'ca'n talīmāsu'yu Cristo ixpālacata quintapāxquī'. Taca'tzī quihui'līcanī't huā'tzā' na'iclitāya xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁷ Tī taquiclh-ca'tzan, xla'ca'n tatapāpitzicu'tun a'cxni' talī'a'kchihuīna'n Cristo. Tapuhuan chuntza' ā'chulā' naquinta-makapātīnīn līhuan ictachī'ni'. ¹⁸ Jā quimaca'tzi tū ixpālacata talī'a'kchihuīna'n Cristo. Masqui tamāsu'yu ixpālacata tatapāpitzicu'tun, masqui tamāsu'yu ixpālacata quintapāxquī', talī'a'kchihuīna'n Cristo ē ū'tza' iclīpāxuhua.

¹⁹ Ā'chulā' icpāxuhua ixpālacata icca'tzī huā'mā' tzej nataxtuyācha' ē na'ictaxtu nac pūlāchī'n ixpālacata hui'xina'n quilālmaktāyamā'nauj minoracionca'n. Nā quimaktāya Espīritu Santo ixpālacata ictapa'ksīni' Jesucristo. ²⁰ Quit icka'lhīmā'lh tū namin. Iclacasqui'n jā tū na'iclitāmāxani'. Ā'chulā' na'ictahuixcāni chuhua'j hua'chi pō'ktu quilhtamacuj xa'ictahuixcāni na'icmāsu'yu ixpālacata Cristo. Chuntza' nalaktzī'ncan chī ixlīka'tla' Cristo ixpālacata quilatamat, masqui ix-quimāknīca ē masqui icuī'lhcus. ²¹ Quit, palh ā'lakma'j na'ictahui'la, pō'ktu quilatamat ixla' Cristo nahuan. Masqui ca'icnīlh, na'icka'lhī quilatamat tū jā catilak-sputli. ²² Līhuan icuī'lh, tzē na'icscuja ixpālacata Māpa'ksīni'. Chuntza' quit jā icca'tzī tū na'iclacasaca.

²³ Quimāmakchuyī ixpālacata a'ktu' quintalacapāstacni'. Palh na'icnī, na'ictā'tahui'la Cristo nac a'kapūn ē ū'tza' tze quimpālacata. ²⁴ Ē hui'xina'n, tū ā'chulā' xatze mimpālacataca'n, ū'tza' na'iclitahui'lacus ē na'iccāmak-tāyayān. ²⁵ Chuntza' iclīca'tzī na'iccātā'tachokoyān ē na'iccātā'scujān ixpālacata ā'chulā' na'a'ka'ṽyā'tit ē nalīpāxuhua'yā'tit tū a'ka'ṽyā'tit. ²⁶ Chuntza' a'cxni' na'ica'mpalayācha', naka'lhī'yā'tit lhūhua' tū nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata tū Jesucristo cātlahuani'n hui'xina'n, ē chī quimāspi'tlitza'.

²⁷ Masqui iclahuī'lhcus ē masqui na'icnī, tū ā'chulā' ixlacasqui'nca mimpālacataca'n, ū'tza' huā'mā'. Natahui'layā'tit chuntza' chī cāmīnī'ni' tī ta'a'ka'ṽni' xatze tachihuīn tū ixla' Cristo. Chuntza' palh quit iccāla-ka'nān o palh jāla na'ica'nācha', naquimāca'tzīnīcan hui'xina'n jā lakpalī'ni'ta'ntit tū a'ka'ṽni'ta'ntit. Lacxtim calalh mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n. Calātā'scujit lacxtim ixpālacata xatze tachihuīn tū a'ka'ṽyā'tit. ²⁸ Jā caticājicua'ni'tit mintā'lāquiclhak-

tzi'ca'n nūn macsti'na'j. Palh jā lakpalī'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'tit ē jā cātijicua'ni'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n, chuntza' tzej nacālīmāsu'yuni' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n nacāmālakspūtūcan xlaca'n nac pūpātīn ē hui'xina'n naka'lhī'yā'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtli. ²⁹ Hui'xina'n a'ka'ī'nī'yā'tit Cristo ē ū'tza' nacālīmakapūtax-tūyān. Nā ca'tzīyā'tit ixlacasqui'nca nalīpātīnī'nā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³⁰ Quina'n lacxtim ka'lhīyāuj quintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Laktzī'ntittza' chī icpātīnī'lh ē chuhua'j kexpa'tnī'ta'ntit chī icpātīnī'mā'lh-cus.

Chī jā ka'tla' ixmakca'tzī Cristo ē ā'listān laktaquilhpū-taca

2 Ixlītze palh makca'tzīyā'tit Cristo cāmāhuix-cānīyān ē cāmāko'xamaka'tlīyān ixpālacata xla' cāpāxquī'yān. Nā tze palh makca'tzīyā'tit Espīritu Santo cātā'hui'lān. Tze palh lakapasā'tit ixtapāxquī'n ē ixtalalahu'mān Cristo. ² Palh chuntza' makca'tzīyā'tit, naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuān ixpālacata tzej nalatā'kchokoyā'tit. Chu lacxtim chī nalacapāstacna'nā'tit ē chu lacxtim nalāpāxquī'yā'tit ē a'ktin nahuan mintalacapāstacni'ca'n. Lacxtim chī nalatapāyā'tit ē chuntza' naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuān. ³ Jā tū catlahua'tit xmān mimpālacataca'n nūn ixpālacata nacātalakachi'xcuhuī'yān māni' hui'xina'n. Jā ka'tla' ca-makca'tzītīt. Xatze chā'tunu' calacapāstactit ā'makapitzīn ā'chulā' xatze ē jā xla'. ⁴ Chā'tunu' cuenta catlahualh tū ixlaca'n ā'makapitzīn ē catalāmaktaka'lh-li. Jā xmān namaktaka'lhā tū ixlā'.

⁵ Caka'lhī'tit huā'mā' talacapāstacni' tū ixka'lhī Cristo Jesús. ⁶ Xla' masqui lacxtim chī Dios, jā puhuanli ixtā'chuntza' Dios jā maktin catimakxtekli. ⁷ Mākēnūlh ixtā'chuntza' Dios nalītaxtu hua'chi tasācua' ē nalacatuncuhuī chī chī'xcuhuī'n talacatuncuhuī. ⁸ A'cxni' ixlalā'huan nac cā'ti'ya'tna' chī chī'xcu', ā'chulā' macsti'na'j līhuanli ē kexmatni'lh Dios hasta tamacamāstā'lh nanī. Māmāxani'ca ixpālacata chī xtokohua'ca'ca nac cruz. ⁹ Ū'tza' Dios līlakachi'xcuhuī'lh ē nā līmaxquī'lh ixtacuhuīni' līhua'ca'lh xatze ē jā ixtacuhuīni' ā'makapitzīn. Jā tū a'nan ixtā'chuntza' xatze chī huā'mā' tacuhuīni'. ¹⁰ Chuntza' tlahuaca ixpālacata ixlīpō'ktuca'n natamakapāxui' Jesús ē natatat-zokostani'. Ixlīpō'ktuca'n calhāxcuhuālh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē na ixtampīn ti'ya't, xlaca'n natamakapāxui' Jesús. ¹¹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natahuan Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ū'tza' nalīlaktaquilhpūtacan Dios xaTāta' ē nalakachi'xcuhuī'can.

Tī ta'a'ka'ī hua'chi pūmaksko nac cā'quilhtamacuj

¹² Tā'timīn, chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj quilākexmatni'nī'ta'uj a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān, ā'chulā' catlahua'tit chuhua'j līhuan quit jā iccātā'latlā'huanān. Chā'tunu' calīhui'lītīt mina'cstuca'n namākentax-tūkō'yā'tit tū cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī'. Catamaktaka'lhīt ē cuenta catlahua'tit ixpālacata jā natlahua'yā'tit tū jā

tze. ¹³ Dios ū'tza' tī cāmālacapāstaquīyān xatze ē cāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn.

¹⁴ Catūhuālh tū natlahua'yā'tit, līpāxuj catlahua'tit ē jā titā'lāhuaniyā'tit ē jā nalāquilhniyā'tit. ¹⁵ Chuntza' catlahua'tit ixpālacata jā tū tū nacātalī'a'ksa'nān ē lactze nalītaxtuyā'tit chuntza' chī cāminī'ni' ixlacstīn Dios. Masqui hui'lā'na'ntit na ixlacpu'na'itātca'n tī jā tzeya chī'xcuhuī'n ē tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, jā caticāmaksca'txtutit xlaca'n. Na ixlacpu'na'itātca'n hui'xina'n naxkakayā'tit hua'chi pūmaksko jā cā'puc-sua'. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n cāmāsu'yuni'pā'na'ntit chī natalīka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n. Ū'tza' ka'tla' na'iccālī-makca'tzīyān a'cxni' nachin ixquilhtamacuj Cristo ē na'icca'tzī līmacuanli quintascujūt. Jā pāxcat huanli tū iccāmāsu'yuni'n. ¹⁷ Hui'xina'n a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi tū mālacnūnī'tit Dios nac pū-macamāstā'n. Palh ixlacasqui'nca naquimāknīcan ē chuntza' na'iclītaxtu hua'chi tamālacnūn na mimpū-macamāstā'nca'n, quit na'iccātā'pāxuhuayān. ¹⁸ Nā ū'tza' naquilālītā'pāxuhuayāuj.

Timoteo ē Epafrodito

¹⁹ Palh Māpa'ksīni' Jesús naquimāxteka, palaj quit na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo naquihuani chī hui'lā'na'nchipitit a'cxni' naquītaspi'ta. Chuntza' quit na'icka'lhī tapāxuhuān. ²⁰ Na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo ixpālacata jā tī a'nan ā'chā'tin chī xla' tī cālacapāstacān hui'xina'n hua'chi chī quit. Xla' ixlīcāna' lī'a'ktuyun mimpālacataca'n. ²¹ Ā'makapitzīn ixlīpō'ktuca'n cuenta tatlahua tū xmān ixlaca'n ē jā cuenta tatlahua tū Cristo lacasqui'n. ²² Hui'xina'n tzej lakapasā'tit ixlamat Timoteo ē ca'tzīyā'tit chī hua'chi quin-ka'hua'cha xla' quintā'scujli a'cxni' xa'icmāsu'yut-lā'huan xatze tachihuīn tū ixlā' Dios. ²³ Xmān na'icca'tzī chī naquintaxtuni'kō', icpuhuan na'iccālā-macā'nāchā'n Timoteo. ²⁴ Nā quit ica'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' naquimāxtu nac pūlāchī'n ē chuntza' palaj na'iccāla-ka'nāchā'n.

²⁵ Quit icpuhuan ixlacasqui'nca na'iccā-macā'ni'yāchā'n quintā'tin Epafrodito. Xla' ixquin-tā'latlā'huan ixpālacata Jesús ē ixquintā'scujā. Nā xla' milacscujni'ca'n ē milaxkokoca'n chī quimaktāyalh a'cxni' xa'icmaclacasqui'n. ²⁶ Xla' ixcālaktzī'ncu'tunān ē līlīpuhuanli ixpālacata hui'xina'n ixkexpa'tnī'ta'ntit chī ixta'jatatla. ²⁷ Ixlīcāna' snūn ixlamā'lh ē ixnīcu'tumā'lh'tza'. Dios lakalhu'manli ē xla' tzeyanli. Nā quit quilakalhu'manli ixpālacata jā ā'chulā' xa'iclīlīpuhuanli palh ixnīlh. ²⁸ Nā palaj iccālā-macā'ncu'tunāchā'n ē chuntza' nalīpāxuhua'yā'tit a'cxni' nalaktzī'mpala'yā'tit. Chuntza' quit jā na'icka'lhī tū na'iclī'a'ktuyun. ²⁹ A'cxni' natā'lāpāxtokā'tit, camax-quī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. Calakachi'xcuhuī'tit Epafrodito ē nā ā'makapitzīn hua'chi xla' tī jā tajicua'n natanī ixpālacata Cristo. ³⁰ Ixnīmā'lh'tza' Epafrodito ixpālacata ixtascujūt Cristo. Jā līlakaputzalh ixlamat a'cxni' quimaktāyalh ē tlahuakō'lh tū hui'xina'n jāla catitlahua'tit ixpālacata makat ixlalā'hua'nā'tit.

Tū līlacatejtin ē ixlīcāna'

3 Chuhua'j, tā'timīn, calīpāxuhua'tit ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā iclījicsua' masqui chu ū'tza' na'iccātzo'knuni'palayān ē ū'tza' xatze mim-pālacataca'n. ² Cacātapānū'ni'tit tī jā tze ixtalacapāstac-ni'ca'n, tī tatlahua tū jā tze. Cacātapānū'ni'tit tī tahuan ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n. Ū'tza' ixtahui'latca'n israelitas tū huanican circuncisión. Xlaca'n tamālak-sputūcu'tun tū a'ka'ī'nta'ntit. ³ Quina'n tī ixlīcāna' ixtachi'xcuhuī't Dios ē līmakapāxuiyāuj Espīritu Santo. Ē cā'tapāxuhuan līpāhuanāuj Cristo Jesús. Jā quincā-talīpāhuanān quina'cstuca'n nūn līpāhuanāuj catūhuālh tū tatlahua chi'xcuhuī'n. ⁴ Quit quina'cstu nā icka'lhī tū xa'iclipāhuanlī. Palh catīhuālh napuhuan xla'tze nahuan ixpālacata mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, quit na'icpuhuan ā'chulā' tze quit. ⁵ Circuncisión quintlahuani'ca a'cxni' icthualh a'ktzayan quilhtamacuj a'cxni' xa'ictahui'lanī'tcus. Quit, quixū'nāpāna' israelitas ixtahuanī't. Quilītalakapasni' hasta ixquilhtzucuni' Benjamín ixuanī't. Quit hebreo ē nā quintāta' ē quintzī' nā hebreo ixtahuanī't. Fariseo xa'icuanī't ē ū'tza' quit līlacatejtin icmākentaxtū'kh līmāpa'ksīn. ⁶ Xa'iclimāktāyacu'tun quireligión. Xasāsti' ixuanī'tcus ixtamāsu'yun Jesús. Ū'tza' xa'icclīputzastālani'tā'kchoko tī ta'a'ka'ī'lh. Jā tū tū quintilī'a'ksa'nca chī iclīmākentaxtū'lh līmāpa'ksīn. ⁷ Ixlīpō'ktu tzamā' catūhuālh tū ka'tla' xa'iclimāka'tzī, ū'tza' chuhua'j iclaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalh ixpālacata Cristo. ⁸ Icāhuaniyān ixlīpō'ktu tzamā' tū icka'lhī hua'chi jā tū ixtapalh. Ā'chulā' ixtapalh lakapascan Cristo Jesús quiMāpa'ksīni' ē jā na'icka'lhī tū ka'tla' na'iclimāka'tzī. Chuhua'j ica'ka'ī'ntī Cristo ē icmakxtekli ixlīpō'ktu tū ka'tla' xa'iclimāka'tzī. Quit iclaktzī'n hua'chi a'ktin pa'lhxtum. Ā'chulā' tze xmān iclipāhuan Cristo. ⁹ Chuntza' quit ictapa'ksīni' xla' ē xatze quit na ixlacatīn Dios ixpālacata iclipāhuan Cristo ē ictapa'ksīni' xla'. Jātza' iclipāhuan līmāpa'ksīn; ū'tza' jāla quimāktāya chī tze na'iclihuān na ixlacatīn Dios. ¹⁰ Tzej iclakapascu'tun Cristo ē icka'lhīcu'tun līmāpa'ksīn tū xla' līlacastālancuana'nli. Quit iclītaxtucu'tun chuntza' chī Cristo masqui naquimakapātīnīncan ixpālacata. ¹¹ Chuntza' quit icka'lhīmā'lh a'cxni' na'iclastālancuana'n ē a'cxni' ixlīcāna' na'iclitaxtu chuntza' chī Cristo.

Tanūni'can chī nalītlajacan premio

¹² Jā iccāhuanimā'n jā tū quisputni' ē ictaxtunī'ttza' chī Cristo. Cristo Jesús quimakapūtaxtū'lh ē ictapa'ksīni'. Ū'tza' iclīmākentaxtūcu'tun ixtalacasqui'nīn. ¹³ Tā'timīn, quit jā icpuhuan palh icmākentaxtū'khltza'. Tū icthualhūmā'lh ū'tza' huā'mā'. Icpātza'nkāmā'lh tū huī'lh nac quinchakēn chī nac tatu'jnu' ē tzej ictu'jnumā'lh hasta jā na'icchā'n. ¹⁴ Lacatza'j ica'mā'lh hasta jā na'a'kspuata tatu'jnu' ē na'icmaktīni'n premio. Dios ū'tza' tī naquimaxquī' ē ū'tza'

quinta'sani'yācha' tālhmā'n ixpālacata ictapa'ksīni' Cristo Jesús.

¹⁵ Quina'n tī tzej a'ka'ī'yāuj, napuhuanāuj jāna'j lactze quina'n chī ixlacasqui'nca. Palh xtum lacapāstac-na'nā'tit, ū'tza' Dios nacāmāsu'yuni'yān. ¹⁶ Chuntza' chī sca'ttittza', chuntza' calīlatlā'huantit.

¹⁷ Tā'timīn, catlahua'tit chuntza' chī quit ictlahua ē cuenta catlahua'tit tī talatlā'huān chī iccāmāsu'yuni'n. ¹⁸ Lhūhua' a'nan tī jā lacatejtin talatā'kchoko. Tasu'yu jā ta'a'ka'ī' palh Cristo nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Maklhūhua'tza' iccāhuanin ē chuhua'j iccalhuamā'lh a'cxni' iccātzo'knuni'mā'n. Iclīlīpuhuan ixpālacata jā ta'a'ka'ī'. ¹⁹ Xlaca'n nata'a'n nac pūpātīn. Tū xlaca'n talacasqui'n, hua'chi ū'tza' ixdiosca'n. Ka'tla' talīmakca'tzī masqui tatlahua tū līmāxana' ē xmān talacapāstaca tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. ²⁰ Quina'n tapa'ksīni'yāuj nac a'kapūn ē ka'lhīmā'nauj camilh quiMakapūtaxtūnu'ca'n ē ū'tza' Jesucristo. ²¹ Xla' naquincālakpalīni'yān quimacni'ca'n tū namasa ē chuntza' quimacni'ca'n natasu'yu chī ixuanī't ixmacni' Cristo a'cxni' lacastālancuana'nli. Naquincālīlakpalīni'yān quimacni'ca'n ixlītlī'huī'qui tū tzē nacālīmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan.

Calīpāxuhua'tit Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj

4 Chuntza', tā'timīn, jā cataxtutāya'tit na ixtej Māpa'ksīni'. Iccāpāxquī'yān ē iccālaktzī'ncu'tunān. Hui'xina'n quilāmaxquī'yāuj tapāxuhuan. Chī a'ka'ī'yā'tit, ū'tza' hua'chi quintatlaj. Laktza' iccāpāxquī'yān.

² Iccāsqui'ni' Evodia ē Síntique chu a'ktin catalacapāstacī' ē jātza' catalāquilhnīlh. Lītā'timīn tatapa'ksīni' Cristo. ³ Hui'x tī tzej quintā'scuja' cacāmāko'xamixi' tza-mā' puscan; xlaca'n quintamāktāyalh a'cxni' xa'icmāsu'yumā'lh xatze tachihuīn tū ixla' Dios. Xlaca'n tatā'scujli Clemente ē ā'makapitzīn tī quintatā'scujli. Cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlibro Dios tī taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n.

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj calīpāxuhua'tit ixpālacata Māpa'ksīni' ē na'iccāhuanipalayān, capāxuhua'tit.

⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't cacātalakapasni' palh tzeza chi'xcuhuī'n hui'xina'n. Palaj namimpala Māpa'ksīni'.

⁶ Jātza' tū catilītamakchuyī'tit ē pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlītī ē casqui'ni'tit Dios nacāmāktāyayān. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn ē cahua'ni'tit Dios ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ⁷ Chuntza' Dios nacāmājaxiyān ē ā'makapitzīn jāla catitalacaca'tzīlh chī jā tū cāmāmakchuyiyān. Dios nacāmāktaka'lha mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n ixpālacata tā'tapa'ksīyā'tit Jesucristo.

Calacapāstactit tū tze

⁸ Chuhua'j ā'xmān, tā'timīn. Catūxcuhuālh tū ixlīcāna' ē tū līlacatejtin, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū lactze ē catūxcuhuālh tū lakachi'xcuhuī'can, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū tzēhuanī't ē tū minī'ni', ū'tza' calīlacapāstactit.

tactit. Palh huī'lh catūhuālh tū tze ē palh huī'lh tū tzē lakachi'xcuhuī'can, hui'xina'n cuenta catlahua'tit tza-mā'. Calacapāstactit tzamā' ē tzej nalatā'kchokoyā'tit.

⁹ Tamāsu'yun tū quilāmaksca'txtunī'tauj, chuntza' catlahua'tit. Chī iccāhuaninī'ta'n ē chī laktzī'nī'ta'ntit tū ictlahuanī't, nā chuntza' catlahua'tit ē Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n ē tzej nalatapāyā'tit.

Pablo cāmaxquī'lh tapāxcatca'tzīn xalanī'n nac Filipos

¹⁰ Iclīpāxuhua Māpa'ksīni' ē chī chuhua'j quilāla-capāstacpalayāuj hui'xina'n. Masqui pō'ktu quilhtamacuj ixquilālacapāstacāuj, jāla quilāmaktāyauj ixpālacata makat xa'iclamā'cha'. ¹¹ Jā iccāhuanīyān quisputni' catūhuālh; quit icsca'tnī'ttza' chuntza' chī icuī'lh, ū'tza' ixtalacasqui'nīn Dios quimpālacata. ¹² Icca'tzī chī na'iclahui'la a'cxni' quisputni' tū icmaclacasqui'n ē nā icca'tzī chī na'iclahui'la a'cxni' quinquītāxtūni' tū icmaclacasqui'n. Chuntza' chī icuī'lh icsca'tlitza' chī tzē iclīpāxuhua masqui ictzī'nca ē masqui icka'sa. Masqui jā tū tū icmaclacasqui'n ē masqui quisputni', quit icpāxuhua. ¹³ Ictapa'ksīni' Cristo, ū'tza' tī quimātli'huī'clhī ē chuntza' tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh. ¹⁴ Masqui Cristo quimātli'huī'clhī, xatze hua'chi quilāmaktāyanī'tauj a'cxni' xa'icpātīni'mā'lh.

¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Filipos tzej ca'tzīyā'tit huā'mā'. A'cxni' ixtzucupā'na'ntitcus a'ka'tīni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ictaxtulh nac estado Macedonia, xmān hui'xina'n quilāmaktāyauj. Ā'makapitzīn tī

ta'a'ka'tī'lh ē ixtatakēstokmā'nal ā'lacatin, jā tī chā'tin quimacamini'lh tumīn masqui iccāmāsu'yuni'lh ixtachihuīn Dios. ¹⁶ Xa'iclahuī'lhcus nac cā'lacchicni' Tesalónica ē hui'xina'n quilāmacamini'uj tumīn ē jā xmān mak-tin. ¹⁷ Jā icuanicu'tun icputzamā'lh talakalhu'mān. Quit iclacasqui'n tū tze mimpālacataca'n. Dios cuenta natlahua chī tlahua'nī'ta'ntit ē nacāxokonū'ni'yān.

¹⁸ Hua'chi quilāxokokō'uj ē hasta quītāxtūlh. Jātza' icmaclacasqui'n catūhuālh ixpālacata Epafrodito quilīmi-nī'lh talakalhu'mān tū quilāmacamini'uj hui'xina'n. Dios laktzī'n tū quilāmaxquī'uj ē hua'chi Dios līlakatāyā'tit. Xla' nalīpāxuhua. ¹⁹ QuinDiosca'n nacāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Ū'tza' natlahua ixpālacata tū tlahualh Jesús. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā huī'lh Dios ē ka'lhī ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nca. Ū'tza' Dios tzē nacālimaxquī'yān. ²⁰ Calaktaquilhpūtaca Dios quinTāta'ca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Ā'xmān saludos

²¹ Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yā'tit Jesucristo. Tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh nā xlaca'n cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

²² Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī cātamacā'ni'yāchā'n saludos ē nā xlaca'n tī tascujmā'nal na ixchic emperador cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

²³ Ixtalalakalhu'mān Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'tachokon milīpō'ktuca'n. Amén.

Colosenses

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Colosas tī ixta'a'ka'ṭ'

1 Quit Pablo tī cāmacamini'yān huā'mā' carta ē quit ixapóstol Jesucristo chī ixtalacasqui'nīn Dios. Nā huī'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. ² Quinchā'tu'ca'n iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milīpō'ktuca'n xalanī'n nac Colosas tī tā'tapa'ksiyā'tit Dios ē jā taxtutāya'nī'ta'ntit na ixtej Cristo. QuinTāta'ca'n Dios cacālakalhu'mani' ē tzej calatapā'tit.

Pablo orarlīni'lh Dios ixpālacata tā'timīn

³ A'cxni' icorarlīni'yāuj Dios tī ixTāta' Jesucristo quiMā-pa'ksīni', icorarlīyāuj mimpālacataca'n. Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn ⁴ ixpālacata quincātamāca'tzīnīn chī a'ka'ṭ'ni'yā'tit Jesucristo ē chī cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. ⁵ Chuntza' a'ka'ṭ'yā'tit ē cāpāxquī'yā'tit ixpālacata ka'lhīpā'na'ntit tū māquī'canī't mimpālacataca'n nac a'kapūn. Ū'tza' hui'xina'n sca'ttitzā' a'cxni' pūla kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. ⁶ Chuntza' chī cātalīmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n, calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj nā cāmāsu'yuni'mā'ca. Talhūhua'mā'nalh tachi'xcuhuī't tī ta'a'ka'ṭ'mā'nalh. Nā chuntza' lanī't na milacpu'na'i'tātca'n a'cxni' kexpa'ttit ē ca'tzītīt chī Dios ixlīcāna' quincālakalhu'manān. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ixlīcāna' tū cātamāsu'yuni'n. ⁷ Ē chuntza' cāmāsu'yuni'n Epafras tī quincāta'scujni' ē tī icpāxquī'yāuj. Xla' quilaxkokoca'n quit ē Timoteo ē līlācatejtīn scuja chuntza' chī ṭ'scujni' Cristo. ⁸ Quincātamāca'tzīnīn xla' chī lālīpāxquī'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo.

⁹ A'cxni' ickexmatui chī a'ka'ṭ'tit, quina'n jā icmakxtekuī icorarlīni'yāuj Dios mimpālacataca'n. Icsqui'ni'yāuj hui'xina'n tzej caca'tzītīt tū ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' Dios tzej nacāmāca'tzīnīyān tū xla' lācasqui'n natlahua'yā'tit. Cālīmāsu'yuni'yān ixEspīritu ē tze natlahua'yā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalīlatā'kchokoyā'tit chī Dios lācasqui'n ē catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit namakapāxui Dios. Xatze tū tlahua'yā'tit, ē ū'tza' lītasu'yu tlahua'pā'na'ntit ixtascujūt Dios. Ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios.

¹¹ Cacālīmātli'huī'clhīn xaka'tla' ixlītlī'huī'qui Dios chuntza' chī xla' māstā' ē ū'tza' nalītāyani'yā'tit tū nacā'a'kspulayān ē jā nalījclhua'yā'tit. Napāxuhua'yā'tit. ¹² Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn xaTāta' Dios. Xla' quincācāxtlahuanī'ta'n ē chuntza' tze namaktīni'nāuj tū cāxtlahuacani't ixpālacata a'ka'ṭ'yāuj Dios. Ē ū'tza' huā'mā' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē a'ntza' pō'ktu

quilhtamacuj xkaka. ¹³ Dios quincāmakapūtaxtūn jā cā'pucsua' ē jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Quincālē'n jā māpa'ksīni'n ṭ'Ska'ta' tī laktza' pāxquī'. ¹⁴ Jesús quincālakmāxtun ē quincāmāzta'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n.

Dios ē tachi'xcuhuī't tako'xamixli ixpālacata Cristo

¹⁵ Masqui jāla laktzī'ncan Dios, Jesús māsu'yulh chī ixlīDios. Xla' Dios lāsacli namāpa'ksī ixlīpō'ktu tū huī'lh. ¹⁶ Cristo tlahualh ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' tū laktzī'ncan ē tū jāla laktzī'ncan. Cristo cāxtlahualh chī namāpa'ksīni'ncan nac a'kapūn ē cāhuī'līlh xanapuxcu'nu' ángeles. Nā cāmāzuculh tī cāmāpa'ksī espīritus. Tlahualh ixlīpō'ktu tū a'nan ixpālacata nalīmākapāxui xla'. ¹⁷ Xla' xapūla ixuanī't ē jā ixlīpō'ktu tū a'nan ē ixpālacata xla' ixlīpō'ktucus huī'lh ē tzej lamā'lh. ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ṭ'ni' Jesús, xla'ca'n talītaxtunī't hua'chi ixmacni'. Xla' hua'chi ixa'kxāk tzamā' macni'. Xla' xalītzucuni' ē xla' xapuxcu' ixlīpō'ktuca'n tī natalacastālancuana'n. Chuntza' xla' xapūla ē nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu. ¹⁹ Chuntza' pō'ktu tū Dios ka'lhī, nā ka'lhī Cristo. Chī Dios, chu chuntza' Cristo. Chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Tako'xamixkō'lh Dios ē tachi'xcuhuī't ixpālacata Jesús. Catīxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna' ē catīxcuhuālh nac a'kapūn, ixlīpō'ktuca'n ē Dios cāmāko'xamixīkō'ca. Ū'tza tlahualh a'cxni' xtokohua'ca'ca Jesús ē taxtulh ixka'lhni'.

²¹ Hui'xina'n ixtā'lāquiclhlaktzī' Dios ixuanī'ta'ntit. Jā ixlaktzī'ncu'tunā'tit Dios ē jā ixa'tzīcu'tunā'tit tū xla' lācasqui'n. Hui'xina'n ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ²² Chuhua'j ixamigos Dios hua'nī'ta'ntit ixpālacata Cristo cāmāko'xamixīn a'cxni' māstā'lh ixmacni' nanī. Chuntza' tlahualh ixpālacata tze nacāmāsu'yukō'yān lactze na ixlācatīn Dios ē ixpālacata jā tū nalaclī'pīnā'tit ē jā na'a'nan tū nacātalīputzāna'nī'yān. ²³ Chuntza' ixlācasqui'nca na'a'ka'ṭ'tēlhayā'tit ē jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios. Jā calakpalī'tit chī a'ka'ṭ'yā'tit. Xatze tachihuīn tū cātamāsu'yuni'n hui'xina'n ē tū lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj, ū'tza' ca'a'ka'ṭ'tit. Huā'mā' xatze tachihuīn ixa' Jesucristo ē ū'tza' tū quit icmāsu'yu.

Pablo huanli Cristo cātā'lahuī'lh tī ta'a'ka'ṭ'

²⁴ Chuhua'j masqui icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n, iclīpāxuhua. Tū pātī quimacni', ū'tza' maktāya namākentaxtūkō' tū ixlācasqui'nca napātīni'ncan ixpālacata tī ta'a'ka'ṭ'. Quina'n hua'chi ixmacni' Jesucristo. ²⁵ Ē quit chuntza' chī Dios quimacamaxquī'lh quintas-

cujūt mimpālacatata'n, chuntza' icmāsu'yukō' ixtachi-huīn Dios. ²⁶ Huā'mā' tū iccāmātzē'kni'canī't tachi'xcuui't hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, ū'tza' chuhua'j cāmāsu'yuni'can xlaca'n tī ta'a'ka'tī'.

²⁷ Dios lacasqui'n xlaca'n nataca'tzī chī xaka'tla' ē tzhēhuanī't ū'tza' tū ixtatzē'kni't. Ū'tza' huā'mā': Cristo lacxtim cātā'hui'la israelitas ē nā tī jā israelitas. Ū'tza' lī-ka'lhīpā'na'ntit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn.

²⁸ Huā'mā' Cristo quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ē iccāhuaniyāuj tū nacā'a'kspula palh jā nata'a'ka'tī'. Iccāmālacapās-taqui'yāuj ixlīpō'ktuca'n ē iccālīmāsu'yuni'yāuj tala-capāstacni' tū Cristo quincāmāca'tzīnīn. Chuntza' tzē na'iccāmāktāyayāuj natalītaxtu chī Cristo lacasqui'n. ²⁹ Ū'tza' quit iclīscujmā'lh. Ixlīpō'ktu quilītlī'hui'qui tū xla' quimāhuixcānī, ū'tza' iclīscuja.

2 Quit iclacasqui'n naca'tziyā'tit chī icscujmā'lh mimpālacatata'n hui'xina'n xalanī'n nac Colosas ē nā xlaca'n xalanī'n nac Laodicea ē chī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n jā jā tī quilakapasa. ² Icsucujmā'lh na'ic-cāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n ixpālacata chī talāpāxquī'. Iclacasqui'n natalāpāxquī' ē lacxtim natalītaxtu. Iclacasqui'n nataca'tzī tzej natakexmata xaxlīcāna' ē nataca'tzī tū xmān ixca'tzī Dios hasta chuhua'j. Ū'tza' tū jā ixca'tzīcan ixpālacata Cristo. ³ Jā maclacasqui'nāuj xtum tamāsu'yun. Xmān Cristo ca'tzikō' ixlīpō'ktu ē tzhē naquincāmāscā'tiyān ē tzhē naquincāmākexmatiyān tū quincāmāsu'yuni'n. ⁴ Ū'tza' huā'mā' iccāhuaniyān ē chuntza' jā tī chā'tin nacālī'a'kskāhuī'yān xatzēhuanī't tachi'huīn. ⁵ Masqui jā cātā'hui'lacha' quimacni', quinta-lacapāstacni' cātā'hui'lacha'. Līpāxuhua iclaktzī'mā'lh chī tzej latā'kchokoyā'tit ē jā taxtutāyayā'tit na ixtej Dios. Ū'tza' iclīpāxuhua.

⁶ A'ka'tī'ni'ta'ntit Cristo hua'chi miMāpa'ksīni'ca'n, nā chuntza' nalatā'kchokoyā'tit hua'chi hui'xina'n ē Cristo chu lacxtim. ⁷ Tzej ca'a'ka'tī'ni'tit tū cātāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi pūlactin qui'hui' tū pūlh mā'n mā'cnūlh ixtankēx'k. Ā'chulā' nalīscā'ttēlhayā'tit chī māsu'yulh Cristo ē natasu'yu hua'chi stacpā'na'ntit chuntza' chī tasu'yu stacmā'lh qui'hui'. Lhūhua' tapāxcatca'tzīn namaxquī'yā'tit ixpālacata Jesús.

Cristo quincāmāxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

⁸ Cuenta catlahua'tit ē jā catamakxtektit ā'chā'tin nacālī'a'kskāhuī'yān tū māsu'yu tū jā ixlīcāna' ē jā tū ixtapalh. Huā'mā' tamāsu'yun nacāmāpātza'nkēniyān tū a'ka'tī'yā'tit. Xmān cāmāsu'yuni'yān ixtachi'huīnca'n chī'xcuui'n tī tahanan palh ixlacasqui'nca natalhua'yā'tit lhūhua' catūhuā'lh ē ū'tza' Dios nacālīlak-tzī'nān lactze. Tahanan palh xmān a'ka'tī'ni'yā'tit Cristo, tispūtacus. Huā'mā' tamāsu'yun ixtapuhuanca'n chī'xcuui'n ē jā ixta' Cristo.

⁹ Cuenta catlahua'tit jā cātāmāsu'yuni'yān tū jā ixlīcāna' ixpālacata Cristo ē chī Cristo chu chā'tin chī Dios. ¹⁰ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo ē ū'tza' lītzu-ma'yā'tit ixlītlī'hui'qui. Xla' ū'tza' xapuxcu' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn ē ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n. ¹¹ A'cxni' tamacamāstā'ni'tit Cristo, cātāxapani'n mincuentaca'n

ē ū'tza' hui'xina'n xtumtza' cālīhui'līn Dios. Chī'xcuui'n cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n natatlahua circuncisión ē ū'tza' līca'tzīcan xtum cāhui'līcan. Xtum chī Cristo quincāmāxtumliyān. Hua'chi ū'tza' quincātalīchu'cumaka'ni'n quincuentaca'n ē quincāmāxquī'n xasāsti' quilīstacna'ca'n. Huā'mā' circuncisión jā ixta' quimacni'ca'n. ¹² Xasāsti' milatamatca'n chuhua'j ixpālacata a'ka'tī'ni'yā'tit Dios. A'cxni' a'kpaxtit, ū'tza' līmāsu'yulh hua'chi cātātā'mā'cnūyān Cristo ē tā'lacastālanca'na'ntit ixpālacata Dios mālacastālanca'ni'lh Cristo. ¹³ Hui'xina'n hua'chi xanīn ixuanī'ta'ntit ixpālacata mincuentaca'n ē jā tze chī ixlīlatlā'huanā'tit. A'cxni' Dios quincāmātzā'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n, xla' quincāmālacastālanca'ni'n chu lacxtim chī Cristo. ¹⁴ Hua'chi ixtzo'kcanī't a'ktin tatzo'knu' tū quincā-talīmālacsu'yuyān. Dios mālaksputūkō'lh ē cāmālak-sputūkō'lh ixlīpō'ktu tū ixta'clē'nāuj. Dios māpānūkō'lh a'cxni' xtokohua'ca'ca Cristo nac cruz ē hua'chi tā'xtokohua'ca'ca tatzo'knu' nac cruz. ¹⁵ Ixlīpō'ktu ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nac ū'ni', Dios cāmāktīkō'lh ixlīmāpa'ksīnca'n ē cāmāmaxanī'lh cā'lhūhua'latatīn. Dios cātāljah ixpālacata Cristo a'cxni' nīlh nac cruz.

Caputzatit tū xala' nac a'kapūn

¹⁶ Chuntza' jā catitamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'ksa'nān ixpālacata tū hua'yā'tit ē nūn ixpālacata jā tlahua'yā'tit cuenta cā'tani' nūn sábadō. ¹⁷ Tzamā' tamāsu'yun xmān hua'chi ixmāstilē'k chī Dios māpa'ksī. Cristo ū'tza' tī tlahualh huā'mā' māstilē'k ē xla' māsu'yu chī līmāpa'ksīni'n Dios. ¹⁸ Jā catamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān a'cxni' nahuan jā minī'ni' chā'tin chī'xcu' na'orarlīni' Dios. Makapitzīn tahanan ixlacasqui'nca pūla nacā'orarlīni' ángeles. Tī huan chuntza' lacasqui'n napuhua'nā'tit xla' jā ka'tla' makca'tzī masqui jā ixlīcāna'. Ka'tla' līmāca'tzī ixpālacata tū līlakachuyalh. Ixtapuhuan jā ixta' Espīritu Santo. ¹⁹ Chuntza' tlahua ē jā tzej stālanī' Cristo tī hua'chi ixa'kxāk macni'. Huā'mā' macni', ū'tza' tī ta'a'ka'tī'. Quimacni'ca'n cāka'lhī ixtatā'stucut ē tī'xno'jot tū līmāktāya ē tū lālīchi'panī't. Quina'kxākca'n, ū'tza' tū māpa'ksī quimacni'ca'n. Chuntza' Cristo tī ixa'kxākca'n tī ta'a'ka'tī' līmāstaquī ixmacni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Ixmacni' Cristo, ū'tza' xlaca'n tī ta'a'ka'tī'. Ixmacni' Cristo a'ktin huanī't ixpālacata tī ta'a'ka'tī' talīpāhuan xla'.

²⁰ Tī jā ta'a'ka'tī'ni' Cristo tahanan ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuui'yā'tit lhūhua' tahui'lat tū jā ixta' Cristo. Hui'xina'n hua'chi tā'ni'tit Cristo ē chuntza' jā ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuui'yā'tit ixtahui'latca'n tachi'xcuui't. ¿Tū ixpālacata tlahua'yā'tit tahui'lat chī tahanan? ²¹ Huanca'n: "Jā tixa'ma'ya' huā'mā'. Jā tihua'ya' huā'mā'. Jā tichi'paya' huā'mā'." ²² Ixlīpō'ktu tū tzhē chī'pacan o hua'can o xa'macan, jā catitātāyani'lh; pō'ktu natasputkō'. Tzamā' tahui'lat xmān tū tamāpa'ksī chī'xcuui'n ē tamāsu'yu xlaca'n. ²³ Tī chuntza' tamāsu'yu, tapuhuan hua'chi tzej lacaca'tzī chī talak-taquilhpūta ángeles. Masqui tamakapātīnī ixmacni'ca'n, xmān ā'chulā' ka'tla' natalīmāca'tzī.

3 Hui'xina'n tā'lacastālanacuana'ntit Cristo ē ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n, ē chuntza' calīhui'lī'tit naka'lhī'yā'tit tū nacālakpalīni'yān ixpālacata nalītaxtuyā'tit chī Cristo. Xla' pāxtūtahuī'lh Dios ē tā'māpa'ksīni'mā'lh. ² Pō'ktu quilhtamacuj nalacapāstacā'tit tū iخلا' Cristo ē jā catilī'a'ktuyunā'tit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. ³ Tzamā' ū'tza' jātza' la cātalīmāpa'ksīyān ixpālacata milatamatca'n tatā'tzē'knī't Cristo. Dios ū'tza' tī cāmātzē'kli. Hua'chi nīnī'ta'ntittza' ē jātza' la māpa'ksīcan tī xanīntza'. ⁴ A'cxni' namimpala Cristo ē naxkaka, nā hui'xina'n natā'tasu'yuyā'tit ixpālacata milatamatca'n chu lacxtim chī xla'.

Pablo māsu'yulh chī tatalakpalīh tī iخلا' Cristo

⁵ Chuntza' calīhui'lī'tit nacāmāxtukō'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Tū jā tze, ū'tza' huā'mā': ka'lhīcan ixtā'lāpāxquī'nca'n; ka'lhīcan jā tze talacapāstacni'; tamakxtekan cāmāpa'ksī ixmācni'ca'n; lakatican tū jā tze; ē tampi'lhīni'ncan. Tī chuntza' tatlahua, ixtā'chuntza' tī tatzokostani' a'ktin ídolo. ⁶ Līsītzī' Dios tzamā' tū jā tze. Namin a'ktin quilhtamacuj ē tī jā takexmatni' Dios xla'ca'n nataca'tzī ixtasītzī' Dios. ⁷ Nā hui'xina'n chuntza' ixlātā'hua'nā'tit a'cxni' jānā'j ixa'ka'ī'yā'tit. ⁸ Chuhua'j cacāmāxtumlī'tit ixlīpō'ktu tza-mā': tasītzī' ē tā'ksa'nīn. Jātza' catiquiclhaktzī'nī'ntit. Tū jā tze tachihuīn jātza' catiquilhtaxtutit. ⁹ Jā cati'a'kskāhuī'tit ā'chā'tin. Makxtektittza' mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze ¹⁰ ē lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Xasāsti' sca'tpā'na'ntit ixpālacata ā'chulā' nalītaxtuyā'tit chī Dios tī cāmāxquī'n xasāsti' milatamatca'n. Chuntza' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios. ¹¹ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chu a'ktin tahuanī't. Griego tī a'ka'ī' chu lacxtim chī israelita tī lakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés ē tī a'ka'ī'. Nā tī tlahuanī'canī't circuncisión chu lacxtim chī tī jā tlahuanī'canī't circuncisión. Tī xamini' ē tī jā tū ca'tzī ē xatastā'maka tasācua' ē tī xalaktaxtuni', ixlīpō'ktuca'n a'ktin tahuanī't ixpālacata Cristo. Xmān Cristo talīpāhuan. Cristo quincātā'hui'lan quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj ē xmān xla' quincāmātlahuīyān chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Dios cālacsacni'ta'n hui'xina'n ē cāpāxquī'yān ē xtum cāhui'līn ixpālacata iخلا' nalītaxtuyā'tit. Ū'tza' calīhui'lī'tit nalakalhu'ma'nā'tit ē nacāmāktāyāyā'tit ā'makapitzīn. Jā ka'tla' catimakca'tzītīt ē jā palha' catisqui'ntit tū mimpālacataca'n. Pūla calacapāstactit ā'chā'tin. Jā palaj casītzī'tit. ¹³ Catāyani'tit tū cāt-lahuani'yān tū jā tze ā'chā'tin ē calāmātzā'nkēna'ni'tit tī puhua'nā'tit cāmaklaclē'nān. Calāmātzā'nkēna'ni'tit lacxtim chī Cristo cāmātzā'nkēna'ni'n. ¹⁴ Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': talāpāxquī'n, ē ū'tza' hua'chi tū nacālīmāchi'pīkō' ixlīpō'ktu milīlactzeyca'n. ¹⁵ Dios cacāmākapāxūīh milīstacna'ca'n ē cacāmākapāxūīh ixlīstacna'ca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Ū'tza' chu a'ktin līhuanā'tit milīpō'ktuca'n. Nā ū'tza' tū nacālīmāktāyāyān ē tzē naca'tzīyā'tit tū tze ē tū jā tze. Chuntza' capāxuhua'tit ē camāstā'tit tapāxcatca'tzīn.

¹⁶ Lhūhua' calacapāstactēlha'tit ixtachihuīn Cristo. Nalālīmāsu'yuni'yā'tit ē nalālīmāxquī'yā'tit talacapāstacni'ca'n tū jā tze.

tacni' ixlītlī'hui'qui Dios. Cacālīpixtlī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n salmos ē himnos ē cantos tū iخلا' Dios. Camāxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' pixtlī'yā'tit.

¹⁷ Palh nachihuī'na'nā'tit, palh napixtlī'yā'tit, palh natlahua'yā'tit catūhuālh, catūxcuhuālh calalh tū tlahua'pā'na'ntit, calītlahua'tit ixlītlī'hui'qui Māpa'ksīni' Jesús. Camāxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios xaTāta' ixpālacata Jesús.

Pablo huanli chī natalatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'

¹⁸ Puscan cacākepa'tni'tit minkōlu'ca'n chī cāmīnī'ni' tī ta'a'ka'ī'. ¹⁹ Chī'xcuhuī'n cacāpāxquī'tit mimpuscātca'n ē līlacatejtin catā'chihuīna'ntit. Jā calāquilhni'tit. ²⁰ Lacstīn, pō'ktu quilhtamacuj cacākepa'tni'tit mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n ixpālacata chuntza' namakapāxūī'yā'tit Dios. ²¹ Xanatātana' jā ticāmakasītzī'yā'tit milacstīnca'n ē jā natamakchuya. ²² Xatastā'maka tasācua'n tzej cacākepa'tni'tit tī cāmāpa'ksīyān. Jā xmān catisqujtit a'cxni' cātalaktzī'nān. Nalīhui'lī'yā'tit pō'ktu nascujā'tit ē chuntza' lakachi'xcuhuī'yā'tit Māpa'ksīni'. ²³ Catūxcuhuālh calalh mintascujūtca'n, ū'tza' nalīhui'lī'yā'tit natlahua'kō'yā'tit hua'chi Māpa'ksīni' Jesucristo mimpatronca'n ē jā chā'tin chī'xcu'. ²⁴ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Māpa'ksīni' nacāmāxquī'yān mintatlajca'n xala' nac a'kapūn. Hui'xina'n īscujnu'nī'n Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁵ Catīxcuhuālh natlahua tū jā tze, xla' naxoko. Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze, ixlīpō'ktuca'n lacxtim na ixlacatīn Dios.

4 Hui'xina'n tī xapatrón, cacāmāxquī'tit mintasācua'ca'n tū cāmīnī'ni' ē tū xla'ca'n tatlahua. Ca'tzīyā'tit hui'lacha' nac a'kapūn tī nā cāmāpa'ksīyān.

² Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'ni'tit Dios ē skalalh catahui'latit a'cxni' tlahua'pā'na'ntit oración ē namāxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn. ³ Nā nasqui'ni'yā'tit Dios nacāxtlahua chī na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn ē na'icmāsu'yuyāuj tū jānā'j ixca'tzīcan tū iخلا' Cristo. Ū'tza' ixpālacata iclītachī'nī't quit. ⁴ Casqui'ni'tit Dios tzej na'icmāsu'yu tū iخلا' Cristo chī ixlacasqui'nca.

⁵ Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī' ē tzej calacapāstactit tū natlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n līhuan a'nan quilhtamacuj. ⁶ Matzat mojōcan nac līhua' namācanī ē tze nahuan. Nā chuntza' cuenta catlahua'tit mintachihuīnca'n ē chuntza' nakelhtīni'nā'tit chī ixlacasqui'nca.

Ā'xmān saludos

⁷ Tíquico nacāmāca'tzīnīyān chī iclīlahuī'lh ē tū ictlahuamā'lh. Xla' quintā'tinca'n ē pāxquī'can. Līlacatejtin quimāktāya ē ixpālacata Māpa'ksīni' quintā'scuja.

⁸ Ū'tza' iccālīmācā'ni'yān naca'tzīyā'tit chī iclahui'lāna'uj ē jā caticālī'a'ktuyuntit. ⁹ Onésimo natā'a'n. Xla' quintā'tinca'n tī līlacatejtin latā'kchoko ē tī pāxquī'can. Xla' xala' a'ntza'. Xla'ca'n nacātahuanikō'yān tū a'kspulanī't huā'tzā'.

¹⁰ Quintā'tachī'n Aristarco ē Marcos tī ixtā'puxni'mit Bernabé cātamacā'ni'yāchā'n saludos. Ka'lhī'yā'tittza' līmāpa'ksīn ixpālacata Marcos. Palh xla' nacāla-

ka'nāchā'n, camakamaktīni'chipitit. ¹¹ Jesús tī ka'lhī xtum ixtacuhuīni' Justo cāmacā'ni'yāchā'n saludos. Xmān ixkelhatu'tunca'n israelitas tī quintatā'scujmā'nalh natamāsu'yu chī Dios cāmāpa'ksīkō'. Xlaca'n quintamāhui'xcānīmā'nalh. ¹² Epafra cāmacā'ni'yāchā'n saludos. Xla' xala' a'ntza' ē ixtasācua' Jesucristo. Cālapāstacān ē squi'ni' Dios tzej natlā'huanā'tit na ixtej Dios ē namākentaxtūkō'yā'tit ix-talacasqui'nīn Dios. ¹³ Iccāhuaniyān xla' scujli mimpālacataca'n ē ixpālacataca'n xalanī'n nac Laodicea ē nac Hierápolis. ¹⁴ Doctor Lucas tī pāxquī'can ē Demas cāmacā'ni'yāchā'n saludos.

¹⁵ Cacālī'pini'tit saludos quintā'timīnca'n nac Laodicea ē Ninfas ē tā'timīn tī ta'a'ka'ī ē tatakēstoka na ixchic.

¹⁶ A'cxni' līkelhtahua'kakō'nī'ta'ntittza' huā'mā' carta na milacpu'na'i'tātca'n, camacapintit nac templo nac Laodicea ē nalīkelhtahua'kacan a'ntza'. Nā hui'xina'n nalīkelhtahua'kayā'tit carta tū naminācha' nac Laodicea. ¹⁷ Nahuaniyā'tit Arquipo huā'mā': "Cuenta catlahua' ē tzej camākentaxtu' tascujūt tū mila' chī ix-talacasqui'nīn Māpa'ksīni'."

¹⁸ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh quilīmān huā'mā' saludo. Caquilālacapāstacui quit ictachī'nī't. Dios cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

1 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzō'kli a'ktin carta

1 Ictzo'knumā'nauj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n xalanī'n nac Tesalónica tī a'ka't'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTā-ta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāsīcua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Tasu'yulh chī ta'a'ka'tīlh xalanī'n nac Tesalónica

2 Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n ē icorarlīyāuj mimpālacataca'n. **3** Iccālilacapāstacān pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios quinTāta'ca'n tū tlahua'tit hui'xina'n. Ū'tza' lītasu'yu chī a'ka't'yā'tit. Iccālilacapāstacān chī scujtit. Ū'tza' lītasu'yu chī pāxquī'yā'tit Dios. Iccālilacapāstacān hui'xina'n chī jā makxtekā'tit a'ka'tīni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. **4** Dios cāpāxquī'yān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n icca'tzīyāuj Dios cālacsacnī'ta'n hui'xina'n. **5** Xatze tachihuīn tū iccāquīmāsu'yuni'n hui'xina'n, ū'tza' jā xmān quintachihuīnca'n. Xa'iclimāsu'yuyāuj ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Tzej xa'icca'tzīyāuj ixlīcāna' xatze tachihuīn tū xa'icmāsu'yuyāuj. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī lacatejtin xa'iclatlā'huanāuj a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n. Xa'iclatlā'huanāuj chuntza' mimpālacataca'n.

6 Hui'xina'n quilāmaksca'tui ē chuntza' maksca'txtutit Māpa'ksīni'. Masqui līpātīni'ntit a'cxni' a'ka'tī'tit xatze tachihuīn, ixka'lhī'yā'tit tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo cāmaxquī'n tapāxuhuān. **7** Taca'tzīlh chī hui'xina'n līlatā'kchokoyā'tit, nā chuntza' talīlatā'kchoko ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīnī't nac Macedonia ē nac Acaya. **8** Chuntza' līta'a'kahuani'nī't ixtachihuīn Māpa'ksīni' mimpālacataca'n. Jā xmān nac Macedonia ē nac Acaya, calhāxcuhuālh ca'tzīcan chī hui'xina'n a'ka'tīni'yā'tit Dios. Ū'tza' jā ixlacasqui'nca iclīhuanāuj nūn a'ktin tachihuīn. **9** Ixlīpō'ktuca'n quincātahuanīyān chī hui'xina'n a'ka'tī'tit quintachihuīnca'n a'cxni' iccāquīlaklan. Huancan chī hui'xina'n lītalakaspī'tnī'tit ídolos ē stālani'tit Dios, ē chuhua'j tā'scujā'tittza' Dios tī xalakahuan ē ixlīcāna'. **10** Huancan chī hui'xina'n ka'lhīpā'na'ntittza' tī'Ska'ta' Dios tī naminācha' nac a'kapūn. Huā'mā' Dios mālacastālancuanīlh. Huā'mā' ū'tza' Jesús tī quincāmakapūtaxtūyān, ē chuntza', a'cxni' Dios naputzāna'nīkō', jā caquinticāmakapātīnīn quincuentaca'n.

Chī Pablo scujli nac Tesalónica

2 Tā'timīn, hui'xina'n ca'tzīyā'tit jā chu tlakaj iccāquīlaklan. **2** Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī quincāta-makapātīnīn ē quincātalakapalan nac Filipos a'cxni' jāna'j xa'icchā'nāuj nac Tesalónica. Masqui quincā'a'kspulan huā'mā', Dios quincāmaktāyan ē chuntza' iccāhuanin xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'lh ē jā iclacapuhuanui, masqui quincātamāmakchuyīcu'tunni'. **3** Quina'n iccāmaxquī'n talacapāstacni'. Tū iccāhuanin hui'xina'n ū'tza' ixlīcāna'. Jā tū iclacapāstacui'. Xa'iccāhuanicu'tunān ixtachihuīn Dios, ē xmān ū'tza' iccāquīlīlaklan. Jā iccāquī'a'kskāhuīn. **4** Dios quincālaktzī'n xalactze ē quincāmacamaxquī'n na'icmāsu'yuyāuj xatze tachihuīn. Ū'tza' iclīmāsu'yuyāuj chuntza' chī Dios lacasqui'n. Quina'n ā'chulā' ictlahuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' laktzī'n quilīstacna'ca'n. **5** Hui'xina'n ca'tzīyā'tit quina'n jā maktin iccāquīlīmāka'tlī'n. Nūn tū iccāquī'a'kskāhuī'maktīcu'tunni' mintumīnca'n. Huā'mā' Dios ca'tzī. **6** Jā xa'iclacasqui'nāuj caquincātalakachi'xcuhuī'n tachi'xcuhuī't, nūn hui'xina'n, nūn ā'makapitzīn, masqui quina'n ixapóstoles Cristo ē ū'tza' iclīmīnī'nī'nī'tauj caquīlīlakachi'xcuhuī'uj. **7** Līlacatzucu xa'iccātā'chihuīna'nān hua'chi chā'tin puscāt tī cāmaktaka'lha ixlacstīn. **8** Xa'iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Ū'tza' xa'iccālīmaxquī'cu'tunān jā xmān xatze tachihuīn; xa'iccāmaxquī'cu'tunān nā quilatamatca'n, chī xa'iccāpāxquī'yān. **9** Tā'timīn, hui'xina'n lacapāstacā'tit chī xa'icscujāuj ē chī xa'icpātīyāuj chī na'iclihuā'yanāuj. Quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. Ū'tza' xa'iclīscujāuj cā'cuhuīni' ē tzī'sa a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios.

10 Hui'xina'n laktzī'ntit, ē Dios nā laktzī'lh chī xa'iccātā'hui'lan hui'xina'n tī a'ka't'yā'tit. Quina'n tzeza chī'xcuhuī'n xa'icuanī'tauj. Līlacatejtin xa'iclatā'kchokoyāuj. Nūn tū xa'ictlahuayāuj tū jā līmacuan. Chuntza' jā tī chā'tin tze naquincālīmālacsu'yuyān. **11** Nā hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī chā'tin xatāta' cāmaxquī' talacapāstacni' ixcamana', chuntza' quina'n xa'iccāmaxquī'yān talacapāstacni' milīpō'ktuca'n ē xa'iccāmākö'xamāka'tlī'yān. **12** Xa'iccāhuanīyān ixlacasqui'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n jā xla' māpa'ksīni'n ē jā cā'tzēhuanī't.

13 Nā pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios chī hui'xina'n a'ka'tī'tit ixtachihuīn Dios

a'cxni' xa'iccāhuaniyān. Hui'xina'n ca'tzītīt ē a'ka'tītīt tū iccāmāsu'yuni'n, ū'tza' ixtachihuīn Dios ē jā ixtachihuīnca'n tachi'xcu'huīt. Ixlīcāna' ixtachihuīn Dios. Ū'tza' tū scuja na milīstacna'ca'n hui'xina'n tī a'ka'tīyā'tit. ¹⁴ Hui'xina'n, tā'timīn, cā'a'nani'n chu lacxtim chī cā'a'nani'lh xalanī'n nac Judea tī tatapa'ksīni' Dios ē ta'a'ka'tīni' Jesucristo. Mintā'līmacchicca'n cātaputzastālani'n hui'xina'n. Israelitas taputzastālani'lh ixtā'israelitasca'n xalanī'n nac Judea tī ta'a'ka'tī. ¹⁵ Israelitas tamaknīlh ixa'kchihuīna'nīn Dios. Tamaknīlh Māpa'ksīni' Jesús. Ē quina'n quincātaputzastālani'n. Dios jā laka'tī tū tatlahua xlaca'n. Xlaca'n tatā'lātlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huīt. ¹⁶ Xlaca'n jā quincātamakxtekān na'iccātā'chihuīna'nāuj tī jā israelitas. Quina'n iccātā'chihuīna'ncu'tunāuj ixpālacata nata'a'kapūtaxtu. Chuntza' israelitas ā'chulā' taka'lhī ixcuentaca'n. Ū'tza' nacā'līmakapātīnīn Dios.

Pablo iccālaka'mpalacu'tun xalanī'n nac Tesalónica

¹⁷ A'cxni' iccāmakxtekni' ē a'klhūhua' quilhtamacuj jā xa'iccālaktzī'nān, pō'ktu quilhtamacuj xa'iccālacapāstacān hui'xina'n ē xa'iccālaktzī'ncu'tunān. ¹⁸ Quina'n xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n hui'xina'n. Quit, Pablo, xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n maklhūhua'. Skāhuī'ni' jā quincāmakxtekni' na'ica'nāchāuj. ¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesucristo namin ē natahui'layāuj na ixlacatīn, na'iccālīpāxuhuyān ixpālacata a'ka'tīyā'tit. Mimpālacataca'n naca'tzīcan chī xa'ictā'scuja'uj Dios. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n quilāmaxquī'yāuj tapāxuhuān ē ka'tla' iclīmakca'tzīyāuj mimpālacataca'n.

3 Jā xa'icca'tzīyāuj chī ixlīlatlā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'yāuj. Ictipuhuanui xa'iclatachokouj quilīmānca'n nac Atenas, ² ē xa'iccālakmacā'ncha'n Timoteo, quintā'tinca'n. Xla' ī'scujni' Dios ē māsu'yu xatze tachihuīn tū ixta' Cristo. Iccālakmacā'ncha'n nacāmaxquī'yān talacapāstacni' ē nacāmaktāyayān ixpālacata ā'chulā' na'a'ka'tīyā'tit. ³ Huā'mā' iclāhuāuj ixpālacata jā nataxtutāya'yā'tit ixpālacata tū līpātīni'mpā'na'ntit. Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' ixta'casqui'nca napātīni'nāuj huā'tzā'. ⁴ A'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n iccāhuanin chī nalīpātīni'nāuj. Chuntza' a'kspulalh. Ū'tza' huā'mā' ca'tzīyā'tit. ⁵ Ū'tza' iclīmacā'ncha' Timoteo. Jā xa'icca'tzī chī ixlīlatlā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'. Xa'icca'tzīcu'tun palh ixa'ka'tīyā'titcus. Quit xa'icca'tzīcu'tun palh skāhuī'ni' xmān iccālīlaktzī'nī'ta'n. Chuntza' xmān xa'icscujtamaka'uj.

⁶ Chuhua'j Timoteo cālaka'nī'ta'ncha'n ē chimpālhtza'. Quincāhuaniyān chī tzej a'ka'tīyā'tit ē chī lāpāxquī'yā'tit. Nā quincāhuaniyān chī quilālacapāstacmā'nanchāuj pō'ktu quilhtamacuj ē quilāpāxquī'yāuj. Xla' quincāhuanin hui'xina'n quilālak-tzī'ncu'tunāuj chuntza' chī iccālaktzī'ncu'tunān nā quina'n. ⁷ Icca'tzīuj hui'xina'n nā tzej a'ka'tīyā'tit. Ū'tza' xa'iclipāxuhuyāuj, masqui xa'icpātīni'mā'nauj ē masqui ixquincā'a'kspulamā'n tū jā tze. ⁸ Chuhua'j iclīpāxuhuyāuj ixpālacata icca'tzīujtza' hui'xina'n nā tzej a'ka'tīyā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Chuhua'j tze na'icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacata-

ca'n. Icmāxquī'yāuj lhūhua' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata iclīpāxuhuyāuj na ixlacatīn Dios mimpālacataca'n. ¹⁰ Cā'cu'huīni' ē tzi'sa icsqui'ni'yāuj Dios ca'iccālaka'ncha'n hui'xina'n ixpālacata iccāmāsu'yuni'cu'tunān ā'macsti'na'j tū cāspu'tni'yāncus hui'xina'n chī a'ka'tīyā'tit.

¹¹ Dios, quinTāta'ca'n, ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo caquincātamakxtekni'n na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. ¹² Cacāmaktāyan Māpa'ksīni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit, ē ā'chulā' nacāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huīt, chuntza' chī quina'n iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹³ Dios cacāmāhuixcānīn ē cacāmāpānūni'kō'n ixlīpō'ktu tū jā tze na milīstacna'ca'n ē chuntza' jā tī chā'tin tze catīcālīmālacsu'yun a'cxni' natāya'yā'tit na ixlacatīn quinTāta'ca'n Dios a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē ixlīpō'ktuca'n tī ixta'.

A'ktin latamat tū Dios lacasqui'n

4 Ā'xmān iccāhuanicu'tunān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n iccāmāsu'yuni'n chī nalīlatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. Chuntza' tlahua'pā'na'ntit. Chuhua'j quina'n iccāsqi'ni'yān hui'xina'n ē iccālīmaxquī'yān talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesús: ā'chulā' chuntza' calatā'kchokotit.

² Hui'xina'n lacapāstacā'tit tū iccālīmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' Jesús. ³ Dios lacasqui'n līlacatejtīn nalatahui'la'yā'tit. Jā tika'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. ⁴ Caca'tzītīt milīpō'ktuca'n chī naputzayā'tit mimpuscātca'n chuntza' chī minī'ni' na ixlacatīn Dios ē nā na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huīt. ⁵ Jā caputzatit mimpuscātca'n chī jā tze talacapāstacni' hua'chi tatlahua chī'xcu'huī'n tī jā talakapasa Dios. ⁶ Jā tika'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilā'a'kskāhuī'yā'tit chuntza', ixpālacata chuntza' tū tze tlahuanī'yā'tit ā'chā'tin chī'xcu'. QuiMāpa'ksīni'ca'n nacāmākapātīnīn tī chuntza' tatlahua. Ū'tza' huā'mā' iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n xapūla. ⁷ Dios quincālacsacni'ta'n ē xla' jā lacasqui'n natalahuayāuj tū jā tze. Quincālacsacni'ta'n natlahuayāuj tū xatze na ixlacatīn Dios. ⁸ Tī jā natamākentaxtū huā'mā' tamāsu'yun, xlaca'n jā talakmaka'n chī'xcu'huī'n; xlaca'n talakmaka'n Dios. Dios ū'tza' tī quincāmaxquī'yān Espīritu Santo.

⁹ Hui'xina'n lāpāxquī'yā'tit lītā'timīn, ē chuntza' jā ixta'casqui'nca na'iccāhuaniyān jā tū ixpālacata huā'mā'. Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'ntza' chī nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n. ¹⁰ Chuntza' jā xmān lāpāxquī'yā'tit; hui'xina'n nā cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn xalanī'n na ixlīpō'ktu estado Macedonia. Iccāsqi'ni'yān ā'chulā' cacāpāxquī'tit. ¹¹ Nalīhui'lī'yā'tit ca'cs natahui'la'yā'tit. Jā calīmāktanū'tit tū jā mimpālacataca'n. Calīscujtit mīmacanca'n. Ū'tza' huā'mā' iccāhuaninī'ta'n pūla. ¹² Chuntza' nacātalakachi'xcu'huī'yān xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī ixtachihuīn Dios. Nā chuntza' jā tū catīcāspu'tni'n.

A'cxni' namimpala Māpa'ksīni'

¹³ Iclacasqui'nāuj caca'tzītīt, tā'timīn, tū ixlīcāna' ixpālacata tī tanīnī'ttza'. Chuntza' jā catilīpuhuanitit chī talīpuhuan xlaca'n tī jā taka'lhīmā'nalh natalakchā'n Cristo. ¹⁴ Quina'n a'ka't'yāuj Jesús nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Nā chuntza' a'ka't'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka't'ni' Jesús a'cxni' tanīlh, nā xlaca'n nacāmālacastālancuanī Dios a'cxni' namimpala Jesús.

¹⁵ Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū huanli quiMāpa'ksīni'ca'n. A'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús, quina'n tī xalakahuancus jā caticāmakxtekuī xlaca'n tī tanīnī'ttza'. ¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj Māpa'ksīni' nayu-jāchi nac a'kapūn ē palha' nalīchihuīna'n līmāpa'ksīn. Xapuxcu' ángeles nata'sa. Namakata'sacan ixlīskolī' Dios. Ū'tza' nacālīmāca'tzīnīcan mimā'lttza' Māpa'ksīni'. Xapūla natalacastālancuana'n xlaca'n tī ixta'a'ka't'ni' Cristo a'cxni' tanīlh. ¹⁷ Palaj tunca xlaca'n ē nā quina'n tī xalakahuancus, quilīpō'ktuca'n naquincātamakayāhua'yān nac poklhu'. Nalakchā'nāuj Māpa'ksīni' nac cā'ū'nī'n tālhmā'n. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāchāuj quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁸ Huā'mā' tachihuīn nalālīmāpāstaquīyā'tit. Chuntza' nalālīmākō'xamāka'tlī'yā'tit.

5 Tā'timīn, jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān hui'xina'n jā'cxni' na'a'kspula huā'mā' ē jā'cxni' namin Māpa'ksīni'. ² Hui'xina'n tzej ca'tzīyā'tit jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin Māpa'ksīni'. Xamaktin namin hua'chi chī min chā'tin ka'lhāna' tzī'sa. ³ A'cxni' natahuan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj: "Ca'cs hui'lāna'uj; jā tū catilalh", xamaktin nala lakuat. Palaj nala lakuat hua'chi a'cxni' nachini' ixtaca'tzāt chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuhuīnī chā'tin ska'ta'. Jā catitapūtaxtuni'lh lakuat. ⁴ Xlaca'n jā talakapasa Dios ē jā taca'tzī palh Jesucristo namimpala. Xamaktin natasu'yu hua'chi a'cxni' namin chā'tin ka'lhāna' tzī'sa. Hui'xina'n jā chuntza' chī xla-ca'n. Hui'xina'n, tā'timīn, lakapasā'tittza' ixtachihuīn Dios ē ka'lhīpā'na'ntit Jesucristo hasta a'cxni' namin. ⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac cā'cuhuīni' ē latlā'hua'nā'tit nac cā'xkaka. Quina'n jā'tza' xalanī'n nac cā'tzī'sni'. Jā'tza' latlā'huanāuj jā cā'pucsua'. ⁶ Hua'chi ixtalhtatanī't xlaca'n tī jā talakapasa ixtachihuīn Dios. Jā calauj chī xlaca'n. Skalalh calauj ē cuenta catlahuáuj jā natlahuayāuj tū jā tze. ⁷ Cā'tzī'sni' lhtatacan ē cā'tzī'sni' ka'chīcan. Xalanī'n nac cā'tzī'sni' hua'chi ixtalhtatanī't ē hua'chi ixtaka'chīnī't, ixpālacata jā talacapāstaca tū ixta' Dios ē jā tatlahua cuenta chī lacatejtin natalatā'kchoko. ⁸ Quina'n jā chuntza' chī xlaca'n. Quina'n xalanī'n nac cā'cuhuīni'. Tropa ka'lhī ixlū'xu' xalīcā'n tū nalītamaktāya ixlīstacna'. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalītamaktāyayāuj nac quilīstacna'ca'n. A'ka't'ni'yāuj Jesucristo ē pāxquī'nīnāuj chuntza' chī xla' quincāmāsu'yu-ni'n. Ū'tza' līlītamaktāyayāuj na quilīstacna'ca'n. Ū'tza' jā makxteka natanū na quilīstacna'ca'n tū jā tze. Tropa ka'lhī ixtā'knu' xalīcā'n tū nalītamaktāya ixa'kxāk. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalītamaktāyayāuj quintalacapās-

tacni'ca'n. Quina'n a'ka't'yāuj na'a'kapūtaxtuyāuj. Ū'tza' līlītamaktāyayāuj. Ū'tza' jā makxteka natanū tū jā tze talacapāstacni'. ⁹ Dios quincālacacni'ta'n ē jā quincāmakapātīnīncu'tunān a'cxni' naputzāna'nīkō'. Quincālacacni' naquincāmākapūtaxtūyān quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁰ Jesucristo, xla' līnīlh ixpālacata quina'n natā'tahui'layāuj xla' jā hui'lacha', palh nīnī'taujtzā' o lakahuānāujcus a'cxni' xla' namimpala. ¹¹ Ū'tza' huā'mā' calālīmāxquī'tit talacapāstacni' ē calāmāhuīxcānī'tit chuntza' chī tlahuapā'na'ntit hui'xina'n chuhua'j.

Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' tā'timīn

¹² Tā'timīn, iccālīsāhuaniyān cacālakachi'xcuhuī'tit tī tascuja na milacpu'nanca'n, tī cātamāsu'yuni'yān ē cā-tastacyāhuayān na ixlacatīn Dios.

¹³ Cacālakachi'xcuhuī'tit ē cacāpāxquī'tit ixpālacata ixtascujūtca'n. Hui'xina'n calāpāxquī'tit.

¹⁴ Iccāmaxquī'yān talacapāstacni', tā'timīn. Cacāquilhī'tit macsti'na'j tī xmān talatlā'huan ē jā tascujcu'tun. Cacāhuani'pintit tī tataxluajuani'nī't. Cacāmaktāya'tit tī jāna'j tzej ta'a'ka't'. Cacātāyani'tit ixlīpō'ktuca'n.

¹⁵ Calīhuī'lī'tit nalātlahuani'yā'tit tū tze. Nā chuntza' cacātlahuani'tit ixlīpō'ktuca'n tū tze. Jā titlahuani'yā'tit ā'chā'tin tū jā tze, masqui xla' cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze.

¹⁶ Pō'ktu quilhtamacuj capāxuhua'tit. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'tit. ¹⁸ Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios catūxcuhuālh tū nacā'a'kspulayān. Chuntza' Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús.

¹⁹ Jā camāmixīni'tit ixtaxkaket Espīritu Santo. ²⁰ Jā calakmaka'ntit tū tahuan ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ²¹ Tzej nalacapāstacā'tit palh tze o jā tze tū tahuan ē camaktīnī'ntit tū tze. ²² Camaxtektit pō'ktu tū jā tze.

²³ Chu ū'tza' Dios cacātlahuan hui'xina'n lactze. Dios ū'tza' tī quincāmākapāxuyān. Icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan jā natlahua'yā'tit tū jā tze. Cacāmaktāyan jā natanū tū jā tze na mintalacapāstacni'ca'n ē na milīstacna'ca'n hasta a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁴ Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios nacātlahuani'yān ixpālacata ū'tza' tī cālacsacni'ta'n ē ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtūkō'.

Ā'xmān tasicua'lanālanī'

²⁵ Tā'timīn, ca'orarlī'tit quimpālacataca'n.

²⁶ Cacāsalarlītīt ē cacāsko'ka'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn chuntza' chī minī'ni' chī lītā'timīn tī tātapa'ksīni' Dios.

²⁷ Iccālīmācamaxquī'yān ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' cacālīkelhtahua'ka'ni'kō'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn huā'mā' carta tū ic'tzo'kmā'lh.

²⁸ Cacāsīcua'lanātlahuan quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

2 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzō'kli a'ktin carta

1 Ictzo'knunāuj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n xalanī'n nac Tesalóni-ca tī a'ka't'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. ² Cacāsicua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo ē cacāmakapāx-uīn.

Dios nacāmakapātīnīn tī talaclē'n

³ Quina'n icca'tziyāuj hui'xina'n a'ka't'pā'na'ntit ā'chulā' ē milpō'ktuca'n lāpāxquī'pā'na'ntit ā'chulā'. Ū'tza' ixlacasquī'nca nalīmaxquī'yāuj pō'ktu quilhtamacuj tapāxcatca'tzīn Dios. Chuntza' minī'ni'. ⁴ Ū'tza' quina'n iclīka'lhīyāuj tapāxuhuān a'cxni' iccāhuanīyāuj xlaca'n tī tatapa'ksīni' Dios, chī hui'xina'n latlā'hua'nā'tit. Iccāhuanīyāuj chī hui'xina'n tzej a'ka't'yā'titcus ē jā tamakchuyīnī'ta'ntit masqui cā-talīputzastālani'yān hui'xina'n ē pātīyā'tit lhūhua' catūhuālh. ⁵ Chuntza' lītasu'yu Dios tzej ca'tzī chī nalīputzāna'nīkō'. Chuntza' lītasu'yu Dios nacālak-tzī'nān lactze ē chuntza' tzē natanū'yā'tit jā xla' māpa'ksīni'n. Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Ū'tza' līpātīni'mpā'na'ntit.

⁶ Ca'tziyāuj chī tze nalīputzāna'nī Dios. Tī cātaputza-stālani'yān hui'xina'n xlaca'n nataxoko na ixlacatīn Dios ē xla' nacāmakapātīnīn. ⁷ Dios namājaxī chī līpātīni'nāuj hasta a'cxni' natasu'yu Māpa'ksīni' Jesús. Naminācha' nac a'kapūn. Natatā'min ixāngeles tī taka'lhī lītli'huī'qui. ⁸ Jesucristo namin ē nacāmakapātīnīnkō' tī jā talakapascu'tunli Dios ē jā takexmatni'cu'tunli xatze tachihuīn ixta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Xlaca'n nacāmakapātīnīn Dios pō'ktu quilhtamacuj. Nacāmāxtumlīcan pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ē na ixtaxkaket tū māsu'yu ixlītli'huī'qui Dios. ¹⁰ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namin Māpa'ksīni', natalakachi'xcuhuī' ixtachi'xcuhuī't, ē natalē'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka't'. Nā chuntza' natlahua'yā'tit nā hui'xina'n ixpālacata a'ka't'nī'ta'ntit tū iccāhuanin.

¹¹ Ū'tza' iclī'orarlīyāuj pō'ktu quilhtamacuj mimpālacataca'n. Icsquī'ni'yāuj Dios tzej nalatā'kchokoyā'tit hui'xina'n, chuntza' chī ixlacasquī'nca natalatā'kchoko xlaca'n tī cālacsacnī't Dios, ixpālacata Dios nacālak-tzī'nān lactze hui'xina'n. Icsquī'ni'yāuj Dios cacāmak-tāyan namākentaxtūyā'tit ixlīpō'ktu xatze mintalacapāstacni'ca'n, ē pō'ktu tze tū tlahua'cu'tunā'tit ixpālacata a'ka't'nī'ta'ntittza'. Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios tzē natalahua ixpālacata ka'lhī līmāpa'ksīn. ¹² Chuntza'

nalakachi'xcuhuī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo mimpālacataca'n, ē hui'xina'n nacā-lakachi'xcuhuī'yān, ixpālacata ka'lhī talakalhu'mān quinDiosca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chi'xcu' tī ā'chulā' jā tze

2 Chuhua'j na'iccāhuanīyān, tā'timīn, tū na'a'kspula a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ē chī quina'n nalatalacxtimīyāuj na ixlacatīn. Ixpālacata huā'mā', iccāhuanīcu'tunān catūhuālh. ² Jā catamak-tekkit nacātamāmakchuyīyān mintalacapāstacni'ca'n. Jā catamakchuyī'tit a'cxni' huancan chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Palhāsā' chuntza' cāhuanin chā'tin ixa'kchihuīna' Dios o chā'tin tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Palhāsā' catīhuālh cāhuanin iccāmacā'ni'nī'ta'ncha'n a'ktin carta jā xa'ictzo'knī'tauj chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Jā ixlīcāna'. Jā chuntza' ictzo'knunī't. ³ Jā cacā-ta'a'kskāhuī'n nūn maktin. Tzamā' quilhtamacuj jāna'j catilal. Pūla lhūhua' natalakaspi'tni' Dios, ē natasu'yu chā'tin chi'xcu' tī ā'chulā' jā tzeya chi'xcu'. Xla' līhuī'lī-canī't na'a'n nac pūpātīn. ⁴ Xla' nala ixtā'lāquicīhlak-tzī'ca'n ixlīpō'ktu tī cāhuanīcan dioses ē ixlīpō'ktu tū cālaktaquilhpūtacan. Xla' natahuī'la na ixtemplo Dios ē nahuan: "Quit Dios."

⁵ ¿Chu jā lacapāstacā'tit chī xa'iccāhuanīyān pō'ktu huā'mā' a'cxni' xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n? ⁶ Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū jā makxteka natasu'yu chuhua'j tizamā' chi'xcu' tī jā tzeya chi'xcu'. Hasta a'cxni' līlacsacni' a'ktin quilhtamacuj, hasta a'cxni' natasu'yu. ⁷ Chuhua'j tzē'k līscujmā'lh ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. Chuntza' tzē'k scujmā'lh hasta namāpānūcan tī jā makxteka tasu'yu tizamā' chi'xcu' tī jā tze. ⁸ Palaj tunca natasu'yu. Ā'līstān natasu'yu Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xmān nasu'nu ē chuntza' nalīmaknī tizamā' chi'xcu' tī jā tzeya chi'xcu'. Jesucristo ka'lhī līmāpa'ksīn. Xmān natasu'yu, ē xmān chuntza' nalīmālakspūtū ixlīmāpa'ksīn tizamā' chi'xcu' tī jā tzeya chi'xcu'. ⁹ A'cxni' namin chi'xcu' tī jā tzeya chi'xcu', xla' naka'lhī ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni' ē natlahua kempālhūhua' lī'a'cnīn tū nalī'a'kskāhuī'nin. ¹⁰ Xla' quicīhca'tzan, ē nacā'a'kskāhuī' xlaca'n tī natapātīni'n nac pūpātīn. Natapātīni'n a'ntza' ixpālacata jā tamaktīni'ncu'tunli ixtachihuīn Dios tū ixlīcāna' ē tū māsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. ¹¹ Jā tamaktīni'ncu'tunli tū ixlīcāna', ē ū'tza' Dios cālīmāxteka nacā'a'kskāhuī'can. Ū'tza' talī'a'ka't' tū jā ixlīcāna'. ¹² Chuntza' Dios nacāputzāna'nīkō' ē nacāmakapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n

tī jā ta'a'ka'tīlh tū ixlīcāna' ē xmān ixtalakatī natatlahua tū jā tze.

Dios cāmākapūtāxtūcu'tun tachi'xcuhuī't

¹³ Chuhua'j, tā'timīn, ca'tziyāuj cāpāxquī'yān Māpa'ksīni'. Chuhua'j ixlacasqui'nca na'icmaxquī'yāuj pāxcatca'tzīn Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios cālacsacni' hui'xina'n a'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quilhtamacuj, ixpālacata na'a'kapūtāxtuyā'tit. Hui'xina'n a'ka'tiyā'tit tū ixlīcāna' ē Espīritu Santo lactze cātlahuan hui'xina'n, ē chuntza' Dios cālīmākapūtāxtuyān hui'xina'n. ¹⁴ Quina'n iccālē'ni'cha'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. Chuntza' cālīta'sani'n Dios. Xla' cāta'sani'n hui'xina'n ē chuntza' hui'xina'n nalakchipinā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac a'kapūn jā cā'tzēhuanī't.

¹⁵ Ū'tza' xa'nca' calitāya'tit, tā'timīn, ē jā camakxtektit tamāsu'yun tū iccāhuanin ē tū ictzo'kuī nac carta.

¹⁶ Dios quinTāta'ca'n, xla' quincāpāxquī'yān ē quincāmāhuixcāniyān pō'ktu quilhtamacuj. Xla' quincāmaxquī'yān tū ixlīcāna' ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ¹⁷ Icsqui'ni'yāuj Māpa'ksīni' Jesucristo ē Dios quinTāta'ca'n cacātamaxquī'n tako'xamāka'tlīn ē cacātamāhuixcāni ē chuntza' natlahua'yā'tit ē nahuanā'tit pō'ktu tū tze.

Pablo cāsqui'ni'lh tā'timīn catalī'orarlīlh ixpālacata

3 Chuhua'j, tā'timīn, ca'orarlī'tit quimpālacataca'n. Casqui'ntit calē'nca ixtachihuīn Dios calhāxcuahuālh ē calakachi'xcuhuī'ca chuntza' chī lakachi'xcuhuī'tit hui'xina'n. ² Nā casqui'ni'tit Dios caquincāmākapūtāxtūn na ixlīmāpa'ksīnca'n tī quiclh taca'tzan chī'xcuhuī'n tī tatlahua tū jā tze. Ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't jā ta'a'ka'tī ē ū'tza' lī'a'nan tachi'xcuhuī't tī quiclh taca'tzan. ³ Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj mākentāxtūkō'. Xla' nacāmātlī'huī'clhān ē nacāmaktaka'lhān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. ⁴ Quina'n iclīpāhuanāuj Māpa'ksīni'. Ū'tza' tī cāmaktāyayān. Ū'tza' iclīca'tziyāuj palh tlahua'pā'na'ntit tū iccāhuanin ē ā'chulā' natlahua'yā'tit. ⁵ Cacāmaktāyan

hui'xina'n Māpa'ksīni' Jesucristo ā'chulā' naca'tziyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Cacāmaktāyan natāyani'yā'tit tū cā'a'nani'yān, chuntza' chī Cristo tāyani'kō'lh.

Ixlacasqui'nca natascuja ixlīpō'ktuca'n

⁶ Chuhua'j, tā'timīn, iccālīmāpa'ksiyān ixtacuhuīni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacātapekpānūni'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī xmān talatlā'huan ē jā takexmatni' tamāsu'yun tū iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n.

⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tittza' ixlacasqui'nca naquilāmaksca'txtuyāuj chī xa'icscujāuj. Quina'n jā līlhquīitni' xa'icuanī'tauj a'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n hui'xina'n.

⁸ Iccāxokouj tī ixquincāmāhuī'yān. Xa'ictatzihuīcsāuj xa'icscujāuj cā'cuhuīni' ē tzi'sa ixpālacata quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. ⁹ Masqui xa'icka'lhīyāuj līmāpa'ksīn ixquilāmāhuī'uj, quina'n xa'icscujāuj ixpālacata xa'iclacasqui'nāuj hui'xina'n naquilāmaksca'tāuj.

¹⁰ A'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n hui'xina'n, iccāhuanin chuntza': Palh a'nan tī jā scujcu'tun, jā cahuā'yalh.

¹¹ Quincātahuaniyān makapitzīn chī hui'xina'n līlhquīitni' ē talīmaktanū tū jā ixcuentaca'n ē nūn tū tatlahua tascujūt. ¹² Xlaca'n iccāmāpa'ksiyāuj ē iccālīmaxquī'yāuj talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesucristo: Ca'cs catatahui'lal ē catascujli ē chuntza' natahuā'yan.

¹³ Tā'timīn, jā calakachipini'tit natlahua'yā'tit tū xatze.

¹⁴ Palh catīhuālh jā kexmatni'cu'tun tū ictzo'knī'tauj nac huā'mā' carta, caxa'ncalaktzī'ntit tīchu. Jā catā'talaxk-timī'tit xla'. Chuntza' nalīmāxana'n xla'. ¹⁵ Jā caquiclh-laktzī'ntit. Calīmāpa'ksī'tit hua'chi mintā'tinca'n.

Ā'xmān tasicua'lanālanī'

¹⁶ Māpa'ksīni' Jesucristo ū'tza' tī quincāmākapāx-uīyān. Cacāmākapāxuīn hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj catūxcuahuālh nacā'a'kspulayān. Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj cacātā'tahui'lan milīpō'ktuca'n.

¹⁷ Quit Pablo iclītzo'ka quimacan huā'mā' saludos. Ū'tza' huā'mā' ixlīlakapascan ixlīpō'ktu quincartas. Chuntza' iccātzo'ka. ¹⁸ QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.

ixlīmān tamacamāstā'lh nanī. Chuntza' līxokokō'lh ixlīpō'ktu tū tachi'xcu'huī't ixtamaklaclē'n Dios ē cā-makapūtaxtūlh. A'cxni' Dios lacasqui'nli a'cxni' a'kspu-lalh. ⁷ Quilacsacli chī ixa'kchihuīna' ē quilīhui'līlh chī apóstol na'iccāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' tī jā israelitas. Nā iccāmāsu'yuni' chī nalī'a'kapūtaxtucan. Ixlīcāna' tū icuaniyān. Jā ica'kskāhuī'yān.

⁸ Iclacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't calhāx-cuhuālh nac cā'quilhtamacuj natatlaha ixoracionca'n. A'cxni' tamakyāhua ixmacanca'n nata'orarlīni' Dios, cuenta catatlualh tze ixlīstacna'ca'n, ē jā natasītzī'tāya ē jā natapuhuan tū jā tze ixpālacata ā'chā'tin. ⁹ Ixlacasqui'nca tzu'ma'jan ē puscan natal-hakā' ixlū'xu'ca'n tū minī'ni' ē jā catilīmāxana'lh. Jā ixlacasqui'nca natahui'lī lhūhua' cintaj o xa'nat na ixya'jca'n; xmān tzej natako'nkxnun. Jā ka'tla' natalī-makca'tzī ixtapixnu'ca'n oro nūn perla. É jā ka'tla' natalīmakca'tzī ixlū'xu'ca'n tū xatapala xla'. ¹⁰ Ixlacasqui'nca natatlaha tū tze. Ū'tza' minī'ni' ē chuntza' natalītasu'yu ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios. ¹¹ A'ntza' jā takēstokcan natalakachi'xcu'huī' Dios, puscan ca'cs catatahui'lh natasca'ta ē nataxemata. ¹² Quit jā ic-makxteka chā'tin puscāt camāsu'yulh nūn cacāmā-pa'ksīlh chī'xcu'huī'n. Xla' ca'cs catahui'lalh ¹³ ixpālacata pūla Dios cāxtlahualh Adán ē ā'līstān tlahualh Eva. ¹⁴ Jā a'kskāhuī'ca Adán; skāhuī'ni' ā'kskāhuī'lh puscāt. Chuntza' lītuculh tū jā tze. ¹⁵ Ixtascujūt puscāt, ū'tza' cāmāsu'yuni' ixlacstīn. Palh na'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios ē ka'lhī tapāxquī'n ē palh tze ixtalacapāstacni' ē jā natlaha tū jā minī'ni' ē palh tzej latlā'huan, namakapūtaxtūcan.

Chī natalītaxtu maktaka'lhna'nīn

3 Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn: Palh chā'tin lītaxtu-cu'tun ixmaktaka'lhna'ca'n tī ta'a'ka'tī, huā'mā' chī'xcu' lacasqui'n tascujūt tū tze. ² Ixlacasqui'nca tī maktaka'lhna'n jā maktin catlahualh tū tze nalī'a'ksa'nca. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Līlacatejtin catahui'lalh. Xla' nalīhui'lī jā natlaha tū jā tze. Tzeya chī'xcu' cahuanli xla' ē tze cahuanli ixtalacapāstacni'. Tzej cacāmānūlh ā'makapitzīn na ixchic. Tzej camāsu'yulh. ³ Jā cako'tli. Jā cacātucslī ā'makapitzīn. Pō'ktu quilhtamacuj cacāpāxquī'lh. Jā palaj casītzī'lh. Jā calīpāhuanli ixtumīn. ⁴ Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic. Ixcamana' catakexmatni'lh ē catalakachi'xcu'huī'lh. ⁵ Palh chī'xcu' jāla māpa'ksīni'n na ixchic, ¿chī nacālī-maktaka'lhna' tī ta'a'ka'tīni' ixtachihuīn Dios? ⁶ Jāla catihui'līca namaktaka'lhna'n tī ā'cus a'ka'tī'lh. Ka'tla' nalī-makca'tzī ē chuntza' na'a'kspula xla' chī a'kspulanī't skāhuī'ni'. ⁷ Ixlacasqui'nca maktaka'lhna' tzeya chī'xcu' cahuanli ē hasta tī jā ta'a'ka'tī natalakachi'xcu'huī'. Chuntza' jā tū catilī'a'ksa'nca ē jā catitlajalh skāhuī'ni'.

Chī nala diácono

⁸ Diácono, ū'tza' tī namaktāyana'n nac templo. Nā ixlacasqui'nca diácono lacatejtin catahui'lh. Diácono jā catlahualh a'ktu' ixlacan ē jā caka'chīlh. Jā capuhuanli

naka'lhī tumīn tū jā ixlā'. ⁹ Tze cahuanli ixtalacapāstacni' ē tzej cakexmatli ixlīpō'ktu tū Dios quincāmāsu'yuni'n na'a'ka'tī'yāuj. ¹⁰ Ixlacasqui'nca pūla naca'tzīcan chī latlā'huan. Palh jā tū tū nalī'a'ksa'nca catūhuālh, a'cxni' tze natahui'la ixlīdiácono. ¹¹ Puscan, nā ixlacasqui'nca lacatejtin catalatā'kchokolh. Jā cata'a'ksa'nli ā'chā'tin. Jā cataka'chīlh. Pō'ktu quilhtamacuj catamākentaxtūlh ixtascujūtca'n. ¹² Chī'xcu' tī diácono caka'lhīlh xmān chā'tin ixpuscāt. Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic ē catakexmatni'lh ixlacstīn. ¹³ Tī tzej mākentaxtū ixlīdiácono, ū'tza' ixlīpō'ktuca'n talakachi'xcu'huī'. Xla' jā catijicua'nli nahuan tapa'ksīni' Jesucristo.

Tū a'ka'tī'yāuj

¹⁴ Chuntza' iclītzo'knuni'mā'n masqui icpuhuan palaj na'ica'nācha'. ¹⁵ Masqui na'ictamakapalī, chuhua'j ca'tzīya' chī ixlacasqui'nca nalītahui'layāuj quilīpō'ktuca'n tī a'ka'tī'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios tī pō'ktu quilhtamacuj huī'lh. Quina'n lītāyayāuj tū ixlīcāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁶ Ca'tzīyāuj tū a'ka'tī'yāuj, ū'tza' jāla ca'tzīkō'can. Ū'tza' huā'mā' tū a'ka'tī'yāuj:

Dios lītaxtulh chā'tin chī'xcu' tī huanican Jesús.

Espíritu Santo tzej līmāsu'yulh tze xla'.

Ángeles talaktzī'lh.

Lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhuālh makatna' nac cā'lacchicni'.

Tī xalanī'n cā'quilhtamacuj ta'a'ka'tī'lh.

Lē'nca nac a'kapūn.

Tī natataxtutāya na ixtej Dios

4 Espíritu Santo tzej huan namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ā'makapitzīn natamakxteka tū ta'a'ka'tī'lh. Natastālanī' tī ta'a'kskāhuī'ni'n ē nataxemata tū tamāsu'yumā'nalh ī'scujnu'nī'n skāhuī'ni'. ² Chī'xcu'huī'n tī tamāsu'yu chuntza' tatlaha a'ktu' ixlacanca'n ē jā tahuan tū ixlīcāna'. Jātza' tamakca'tzī palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Xlaca'n hua'chi tanīhua'nānī't tū talīmakca'tzīni'n. ³ Xlaca'n tamāsu'yu jā tze palh natataxatoka ē jā tze palh natahua' xtum līhua'. Dios quincāmaxquī'n kempālhūhua' līhua' tū nahua'yāuj. Xmān pūla namāstā'yāuj tapāxcatca'tzīn quina'n tī a'ka'tī'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. ⁴ Ixlīpō'ktu tū Dios tlahualh, ū'tza' tze ē quina'n jāla catihuanui palh jā tze. Namaktīni'nāuj ē namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Chuntza' tze ixpālacata ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān pō'ktu tze a'cxni' maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios.

Chī nala tī natā'scuja Jesucristo

⁶ Palh chuntza' nacāmāsu'yuni'ya' tā'timīn tī ta'a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios, nalītaxtuya' xatze ī'scujni' Jesucristo. Ā'chulā' na'a'ka'tī'ya' ixpālacata tū māsu'yupāt ē tū stālanī'pāt. ⁷ Jā cuenta catlaha' cuentos tū xmān xala' nac cā'quilhtamacuj tū jā tū ixtapalh. Cuenta catlaha' tū Dios lacasqui'n. ⁸ A'cxni' natalahuaya' ejercicio, ū'tza' namaktāya mimacni'. Ā'chulā'

xatze natlahuaya' ixtalacasqui'nin Dios. Ú'tza' maktāya milīstacna'ca'n tzamā' nac cā'quilhtamacuj ē nā maktāya milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ⁹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn ē ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n nata'a'ka'tī. ¹⁰ Quina'n a'ka'tī'ni'yāuj Dios tī pō'ktu huī'lh ē ū'tza' palha' līscujāuj ē cālīpātīni'nāuj tī quincātalakapalayān. Xla' ū'tza' ixMakapūtaxtūnu'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't masqui tzē nacāmakapūtaxtūcan xmān tī ta'a'ka'tī.

¹¹ Chuntza' namāpa'ksiya' ē namāsu'yu'ya' tū icmacamaxquī'yān. ¹² Jā catitamakxtekti nalīlakmaka'nca'na' milīka'hua'cha. Tzej calatā'kchoko ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī natamakscatxtuyān. Cahua'nti xmān tū tze ē catlahua' xmān tū tze. Cacāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Tzej ca'a'ka'i' ē tze calalh mintalacapāstacni'. ¹³ Līhuan jāna'j ica'nācha' natanūni'ya' nalīkelhtahua'kaya' ixtachihuīn Dios jā takēstokcan. Calī'a'kchi-huīna' ixtachihuīn Dios ē camā'su'yu'. ¹⁴ Jā tipātza'nkāya' tzamā' talakalhu'mān tū maxquī'canī'ta' a'cxni' tā'cpūhui'līn ixmacanca'n maktaka'lhna'nī'n a'cxni' huanica' tū mintascujūt nahuan.

¹⁵ Pō'ktu quilhtamacuj cuenta catlahua' huā'mā' tū ictzo'knuni'nī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj catanūni' mākentaxtūkō'ya'. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tzē natalaktzī'n lakaliyān ā'chulā' tzej tlahuapā't ixtalacasqui'nin Dios. ¹⁶ Cuenta catlahua' tū tlahua'ya' ē tū māsu'yu'ya'. Chuntza' na'a'kapūtaxtuya' ē nā nata'a'kapūtaxtu tī takexmatni'yān.

Chī natalīlatā'kchoko tī ta'a'ka'tī

5 Jā tilacaquilhnīya' chā'tin kōlu'. Xmān camaxqui' talacapāstacni' hua'chi xla' mintāta'. Tī ka'hua'chacus camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintā'tin.

² Chuntza' chā'tin puscāt tī lē'n quilhtamacuj camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintzī', ē tī tzu'ma'jātcus hua'chi mintā'tin, ē jā ticātlahuani'ya' tū jā tze xla'ca'n.

³ Nalakachi'xcuui'ya' tī nīmaka'ncanī'ttza' tī jā ka'lhī tī namaktaka'lhā. ⁴ Palh ka'lhīcus ixka'hua'cha o ixtā'nat, ixlacasqui'nca xla'ca'n natamaktaka'lhā tī nīmaka'ncanī'ttza'. Chuntza' natalīscā'ta ixtascujūtca'n ixpālacata ixtalacapasni'ca'n. Chuntza' lītasu'yu takexmatni' ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacālīxoko tī tamakastaclī. Ū'tza' nalīpāxuhua Dios. ⁵ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē ixlīmān huī'lh ē tī jā ka'lhī tī namaktaka'lhā, xla' ka'lhīmā'lh tū Dios namaxquī'. Cā'tzī'sni' ē cā'cuhiūni' jā namakxteka na'orarlīni' Dios na ixchic ē nā jā takēstokcan. ⁶ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē xmān paxialhna'n ē tlahua tū ū'tza' lacasqui'n, huā'mā' hua'chi xanīn na ixlacatīn Dios, masqui lakahuancus. ⁷ Pō'ktu tzamā' nā nacāmāsu'yuni'ya'. Chuntza' tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' jā catatlhualh tū nacālī'a'ksa'ncan. ⁸ Ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lhā ixtalacapasni'n ē ā'chulā' ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lhā tī tahui'lāna'lh na ixchic. Palh jā nacāmaktaka'lhā, ū'tza' kelhtatzē'ka tū a'ka'tī'nī't. Ā'chulā' tze ā'chā'tin tī jā a'ka'tī.

⁹ Xmān catzo'kti nac lista tī nīmaka'ncanī'ttza' palh ka'lhītza' tu'tumpu'xam cā'ta ē xmān chā'tin ixkōlu' ixka'lhīnī't. ¹⁰ Nā ixlacasqui'nca nalakapascan palh tzeya

puscāt xla' ixpālacata tlahuanī't tū tze. Palh tzej cā-makastaclī ixcamana' ē palh ixcāmāhuī' na ixchic tī tatapa'ksīni' Jesús, tzē natzo'kcan ixtacuhuīni'. Palh mākentaxtūlh catūxcuui'lh tascujūt masqui tū macsti'na'j ē palh ixcāmaktāya tī tapātīni'n, tzē natzo'kcan. Palh tī nīmaka'ncanī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj putza chī natlahua tū tze, catzo'kui'līca.

¹¹ Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta, jā caticātzo'kca. Ā'līstān nacātlaja ixtalacapāstacni'ca'n. Natataxtutāya na ixtej Dios ē chuntza' natalītamakaxtokcu'tumpala. ¹² Chuntza' nacāmakapātīnīncan ixpālacata jā tamākentaxtū chī tatzuculh. ¹³ Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta natasca'ta natalatā'kchoko a'katunu' chic ē natalhquititni'n. Ā'chulā' natala ē nata'a'ksa'nanīni' ē natatanū a'ntza' jā ix-cuentaca'n. Nā natahuan tū jā minī'ni'. ¹⁴ Ū'tza' iclīhuaniyān catatamakaxtokpāl h tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta. Cataka'lhīpāl h ixcamana'ca'n ē catamaktaka'lhli na ixchicā'n. Chuntza' tī ixtā'lāquiclhaktzī'ca'n jā taca'tzī tū nacālī'a'ksa'nan. ¹⁵ Ā'makapitzīn tī ixcānīmaka'ncanī't tataxtutāyalhtza' na ixtej Dios ē tastālani'lh skāhuī'ni'.

¹⁶ Palh chā'tin a'ka'tī ē palh huī'lh ixtalacapasni' tī nīmaka'ncanī'ttza', camaktāyālh. Chuntza' tī tatakēstoka nac templo xmān nacāmaktāya tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jā taka'lhī nūn chā'tin tī nacāmaktaka'lhā.

¹⁷ Cacālakachi'xcuui'ca tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac templo ē tzej tamāpa'ksīni'n. Ā'chulā' cacālakachi'xcuui'ca xla'ca'n ē jā ā'chā'tin. Ā'chulā' cacālakachi'xcuui'ca xla'ca'n tī ta'a'kchihuīna'n ē tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: "Jā catimākelhnu' ixbozal huācax a'cxni' lacchi'ntamā'lh trigo tū tlahuacan harina. Namakxteka' nahua'." Nā chuntza' tatzo'kni': "Tasācua' natlaja ixquilhtamacuj."

¹⁹ Xmān chā'tin jāla cati'a'ksa'nīni'lh tī māpa'ksīni'n nac templo. Ixlacasqui'nca chā'tu' o chātu'tun tī taca'tzī ixcuenta ē tī natahuan. ²⁰ Palh catīxcuui'lh xla'ca'n jā makxteku'tun tū jā tze, calacaquilhnīca na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī. Chuntza' ā'makapitzīn natajicua'n. ²¹ Icmācuentālīni'yān na ixlacatīnca'n Dios ē Jesucristo ē na ixlacatīnca'n ángeles tī Dios cālacsacnī't. Icmācuentālīni'yān namākentaxtūya' huā'mā' tū ictzo'knī't. Jā timakxteka xtum natlahua chā'tin masqui minamigo. Ixlīpō'ktuca'n lacxtim catakexmatni'lh. ²² Jā palaj na'a'cpūhui'līya' mimacan ā'chā'tin tī nalacsaca natā'scuja Dios. Pūla nalacapāstaca' palh tzej namākentaxtū ixtascujūt ixpālacata hui'x nalīpina' cuenta. Hui'x calīhui'li' natlahua'ya' xmān tū tze.

²³ Chuhua'j jātza' xmān xcān catihua'. Macsti'na'j vino ixla' uva nahua'ya' ixpālacata mimpān ē ixpālacata maklhūhua' ta'jatlatla'ya'.

²⁴ Calacapāstacti chī ixcuentaca'n makapitzīn tachi'xcuui't tzej cāca'tzīni'can masqui jā tī cālī'a'ksa'n. Ixcuentaca'n ā'makapitzīn jā tī taca'tzī hasta a'cxni' nauptzāna'nīkō'can. ²⁵ Nā chuntza' tatasu'yu ixlītze'ca'n tachi'xcuui't. Masqui jā palaj talītasu'yu ixlītze'ca'n, jāla tamātzē'ka pō'ktu quilhtamacuj.

6 Ixlipō'ktuca'n xatastā'maka tasācua' cata-lakachi'xcuhui'lh ixtēcu'ca'n ixpālacata jā tī chā'tin nalīchihuīna'n tū jā tze ixtacuhui'ni' Dios ē tū mā-su'yuyāuj. ² Xatastā'maka tasācua' jā catilakmaka'lh ixtēcu' tī a'ka'tī. Ixchā'tu'ca'n tataxtulh lītā'timīn. Ū'tza' ā'chulā' tzej nalīscuja tasācua'. Chuntza' cāmak-tāyamā'lh tī Dios cāpāxqui' ē ta'a'ka'tī ixtachihuīn. Ū'tza' huā'mā' namāsu'yuya' ē tli'hui'qui nahua'na'.

Tū nalīko'xamixa

³ Palh chā'tin xtum namāsu'yu ē jā chuntza' chī mā-su'yulh Māpa'ksīni' Jesucristo, ē palh jā māsu'yu ixla-casqui'nca stālani'can Dios, ⁴ huā'mā' chi'xcu' ka'tla' makca'tzī ē jā tū ca'tzī. Xmān lītlajacu'tun ū'tza' ixtachihuīn ē cālīta'lāhuani. Chuntza' tzucucan lālīquic'hlak-tzī'ncan ē lālīsītzī'ni'can. Tzucucan lālakapalacan ē puhuanan lacxtim jā tze ā'makapitzīn. ⁵ Talālītā'chihuīna'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jātza' talakapasa tū ixlīcāna'. Xlaca'n tapuhuan ā'chulā' ricuj natalīhuan palh natastālani' Dios. Cacātapānu'ni' xla-ca'n. ⁶ Tī stālani' Dios ē līpāxuhua, ū'tza' ricujtza' līhuan't. ⁷ A'cxni' lacatuncuhui'uj, jā tū līmiuj nac cā'quilhtamacuj ē jā tū catilē'uj a'cxni' nanīyāuj. ⁸ Palh cāka'lhīyāuj quilīhua'ca'n ē quilu'xu'ca'n, ē ū'tza' nalīpāxuhuyāuj. ⁹ Tī putza chī ricuj nalīhuan, xla' nalīlaktzī'ncan ē jāla catitlajalh. Lhūhua' catūhuālh tū cālacasqui'n hua'chi ixa'ksu'j nahuan tū nachī'pa ē jā cati'a'kapūtaxtulh. Ā'chulā' natlahua tū xmān ixtalacasqui'nīn hasta pāxcat nalīlakō' ē nasputa. ¹⁰ Ixlītzucuni' ixlīpō'ktu tū jā tze, ū'tza' ka'lhīcu'tuncan tumīn. Ā'makapitzīn ā'chulā' talacasqui'nli ixtumīnca'n ē tataxtutāyalh na ixtej Dios. Chuntza' talīpātīni'lh.

Calītāya' tū a'ka'tīya'

¹¹ Hui'x tā'tapa'ksiya' Dios. Ū'tza' calītapānu'ni' ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tze. Calīhui'li' chī tzē nalīmā-su'yuya'. Castālani' Dios. Caputza chī ā'chulā' nalī'a'ka'tīya' ē napāxqui'ni'na'. Catāyani' tū na'a'kspulayān. Calakalhu'manīni'nti. ¹² Catanūni' līpalha' ē

calītāya' tū a'ka'tīyāuj. Camaktīni' xasāsti' milatamat tū jā catilakspuṭli. Dios lacsacni' ē hui'x hua'nī'ta' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't a'ka'tīni'ni'ta' ixtachihuīn Dios. ¹³ Na ixlacatīn Dios tī cāhui'līlh ixlīpō'ktu tū a'nan, icmāpa'ksiyan. Ē na ixlacatīn Jesucristo tī māsu'yulh tū ixlīcāna' na ixlacatīn Poncio Pilato, icmāpa'ksiyan. ¹⁴ Icmāpa'ksiyan cakexpa'tni' tzej tū icmāsu'yuni'yān hasta a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā camakxtekti nalakpalīcan nūn macsti'na'j tū iclīmāpa'ksīni'ta'n. Jā tū catlahua' tū tzē nalī'a'ksa'nca'na'. ¹⁵ A'cxni' Dios nahuan, a'cxni' namimpala Jesucristo. Xasīcua'lanālanī't Dios. Xla' māpa'ksīni'n. Xla' Xapuxcu' Rey tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' ē xla' cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁶ Xmān Dios jā catispuṭli. Palha' xkaka jā hui'lacha' ē jā tī chā'tin tzē catilaktalacatzuna'jīlh. Jā tī laktzī'ni't ixpālacata jāla laktzī'ncan. Ixlīpō'ktuca'n cata-lakachi'xcuhui'lh. Cacāmāpa'ksīkō'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

¹⁷ Tī lacricujnu' nac tzamā' cā'quilhtamacuj nacāmāpa'ksiya' jā ka'tla' catamakca'tzīlh ē jā catalīpāhuanli ixtumīnca'n tū nasputa. Catalīpāhuanli Dios tī quincāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj nalīpāxuhuyāuj. ¹⁸ Nacāmāpa'ksiya' lacricujnu' catatlahualh tū tze. Tī natatlahua lhūhua' tū xatze ē nacālakalhu'man ā'makapitzīn, ū'tza' rico nalīhuan masqui jā taka'lhī ixtumīnca'n. Cacāmāxquī'lh ā'makapitzīn tū taka'lhī ē jā catatampi'lhīni'lh. ¹⁹ Chuntza' nataka'lhī ixlīricujca'n nac cā'quilhtamacuj tū namin ē nataka'lhī xasāsti' ixlamatca'n tū jā catilakspuṭli.

Pablo ā'xmān līmacamaxquī'lh Timoteo

²⁰ Timoteo, tzej cuenta catlahua' tū macamaxquī'ca'nī'ta'. Jā tikexpa'tni'ya' tī xmān chihuīna'n ē jā tū huan. Jā cuenta titlahua'ya' chī talālītā'chihuīna'n tī tapuhuan ā'chulā' taca'tzī. ²¹ Ā'makapitzīn chuntza' tatlahualh ē ū'tza' talītaxtutāyalh na ixtej Dios. Dios cāsīcua'lanātlahuani'. Amén.

2 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

1 Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Quimacamilh na'iclimāsu'yu chī natalīka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Jesús, chuntza' chī huanli Dios. ² Timoteo, ictzo'knuni'yān hui'x tī hua'chi quinka'hua'cha ē icpāxqui'yān. Casicua'lanātlahuan Dios tī xaTāta' ē Jesucristo tī Māpa'ksīni'. Tzej calatapā'tit.

Līchihuīna'nca ixpālacata Cristo

³ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios tī ictā'scuja hua'chi chī ixtatā'scuja quinapapana' ē icmakca'tzī tze quinta-lacapāstacni'. Lakaliyān a'cxni' icorarlīni' Dios, iclacapāstacān ē icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacata. ⁴ A'cxni' iclacapāstaca chī calhua'nti a'cxni' icmakxtekni', iclaktzī'ncu'tumpalayān ē na'icpāxuhua. ⁵ Iclacapāstaca chī tzej a'ka'tya'. Chuntza' chu kēxtim ta'a'ka'tnī't mināna' Loida ē mintzī' Eunice. Quit icca'tzī nā hui'x tzej a'ka'tya'.

⁶ Ū'tza' iclihuānipalayān jā tipātza'nkāya' mintascujūt tū icmāxqui'nī'ta'n a'cxni' ica'cpūhui'līn quimacan. ⁷ Espīritu Santo tū Dios quincāmaxqui'nī'ta'n, ū'tza' quincāmaktāyayān ē jā catijicua'nui. Quincāmaxqui'yān tahuixcān ē tapāxqui'n. Xla' quincāmāsu'yuni'yān chī tzē natā'lātlahuayāuj quintalacpūhuātca'n tū jā tze ē chuntza' naka'lhīyāuj tze quintalacapāstacni'ca'n. ⁸ Jā tilīmāxana'na' nalīchihuīna'na' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē jā quintilīmāxana'na' quit chī quinchī'canī't ixpālacata Jesús. Chuntza' chī Dios namātli'huī'clhān, naquintā'līpātīni'na' quit ixpālacata xatze tachihuīn. ⁹ Dios quincāmākapūtaxtūn ē quincālacsacni' ē quincālacsacxtun quina'n ixla' Dios nahuanāuj. Masqui ixpuhuanāuj palh tze tū tlahuanī'tauj, jā ū'tza' Dios quincālīlacsacni'. Xla' quincālacsacni' chuntza' chī ixtalacasqui'nīn ē quincālakalhu'mani'. A'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quilhtamacuj, a'cxni' Dios quincālakalhu'mani' ixpālacata Jesús. ¹⁰ Chuhua'j Dios quincāmāsu'yuni'n ixtalalalhu'mān ē ū'tza' līmacamilhtza' quiMākapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. Xla' skāhuī'kō'lh ixlīli'huī'qui līnīn. Quincāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli chuntza' chī quincāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

¹¹ Dios quilacsacui'līlīl quilī'apóstol ē quilī'a'kchihuīna' ē quilīmākelhtahua'kē'ni' na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā israelitas. ¹² Dios quilacsacui'līnī't, ē ū'tza' iclīpātīmā'lh tū quina'kspula. Masqui quit ic-

tachī'nī't, jā iclīmāxana'n chī ica'ka'tni' Dios ē iclīpāhuan Dios. Quit ictamacamāstā'ni'lh Dios ē icca'tzī xla' namaktaka'lhā tū icmacamaxqui'lh hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'.

¹³ Tzamā' tū quit icmāsu'yuni'yān, tzej nastālani'ya'. Jā nataxtutāya'ya' tū a'ka'tnī'ta'. Napāxqui'ni'na' chī Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān. ¹⁴ Tū macamaxqui'ca'nī'ta', ū'tza' tzej nalīmaktaka'lhā ixlīli'huī'qui Espīritu Santo tī quincātā'lahuī'lan.

¹⁵ Hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Asia quintamaxxteklī ē chā'tu' xla'ca'n cāhuanican Fige-lo ē Hermógenes. ¹⁶ Dios cacālakalhu'manli Onesiforo ē tī xalanī'n na ixchic. Maklhūhua' quilakmilh nac pūlāchī'n ē quimakapāxuīlh. Masqui quit tachī'n xla' jā quilīmāxana'lh. ¹⁷ Xmān chā'lh nac Roma ē xla' tzuculh quimputza hasta a'cxni' quimaclalh. ¹⁸ ¡Dios calakalhu'manli a'cxni' naputzāna'nīkō'! Hui'x tzej ca'tzīya' chī ixquincāmaktāyayān nac Efeso.

Xatze T'soldado Jesucristo

2 Hui'x hua'chi quinka'hua'cha, tli'huī'qui cahua'nti chuntza' chī Jesucristo quincālakalhu'manān ē quina'n tā'tapa'ksīyāuj xla'. ² Quintachihuīn tū iccāhuanin na ixlacatīnca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't ē tū hui'x kexpa'tti, pō'ktu huā'mā' nacāmāmaxqui'ya' ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n tī lactze. Chuntza' xla'ca'n tzē nā natamāsu'yuni' ā'makapitzīn huampala.

³ Hua'chi xatze soldado jā lakca'tzan ixmacni', chuntza' hui'x ixtalacasqui'nca natāyani'ya' tū na'a'kspulayān ixpālacata Jesucristo. ⁴ Tī lītanūnī't ixlīsoldado jā naka'lhī xtum ixnegocio tū namāmakchuyī ē nalīsītzī' ixcomandante. ⁵ Tī natanū a'ktin nac tatu'jnu' jāla catitlajalh ixpremio palh jā nakexmatni' tū līmāpa'ksīcanī't. ⁶ Tī hua'cu'tun tza'ktza', ixtalacasqui'nca pūla tzej nascuja nac cā'tacuxtu. ⁷ Calacapāstacti tū icuaniyān ē Māpa'ksīni' namaktāyayān ē chuntza' nakexpa'tkō'ya'.

⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calacapāstacti Jesucristo tī lacastālancuana'nli ē tī'xū'nātā'nat David chuntza' chī xatze tachihuīn tū iclī'a'kchihuīna'n. ⁹ Iclī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ē ū'tza' quilī-makapātīnīmā'lh ē quilīchī'canī't līcā'n hua'chi chā'tin maknīni'. Ixtachihuīn Dios jāla catīmāmakchuyīnīca; pō'ktu quilhtamacuj na'a'kchihuīna'ncan. ¹⁰ Ū'tza' iclīpātī ixlīpō'ktu tū quina'kspula. Iccāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tī Dios cālacsacī ē quit iclacasqui'n xla'ca'n catalī'a'kapūtaxtulh ixpālacata Jesús ē catatā'tahuī'lh Jesús jā pō'ktu quilhtamacuj xkakana'n.

¹¹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn:

Palh natā'nīyāuj Cristo, nā natā'tahui'layāuj.
¹² Masqui pātīni'nāuj nac cā'quilhtamacuj natā'mā-pa'ksīni'nāuj nac a'kapūn.
 Palh nahuanāuj jā lakapasāuj Cristo, xla' nahuan jā quincālakapasān.
¹³ Masqui quina'n jā mākentaxtūyāuj tū huanīuj, xla' mākentaxtū ixlīpō'ktu tū quincāhuanin.
 Xla' jāla a'kskāhuī'nin.

Tī tzej scuja

¹⁴ Huā'mā' tū icuanin cacāmāpāstaqui tachi'xcuhuī't ē na ixlacatīn quinDiosca'n līlacatejtīn cacāhua'ni' cata-makxteklī talālīhuani ixpālacata tachihuīn. Ū'tza' xmān cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī takexmata. Jā tū lī-macuan.
¹⁵ Hui'x catanūni' tzej nataxtu mintascujūt na ixlacatīn Dios hua'chi xatze tasācua' tī jā līmāxana'n ixtascujūt. Tzej namāsu'yu'ya' tū ixlīcāna' ixa' Dios.
¹⁶ Cacātapānu'ni' xlaca'n tī xmān talīchihuīna'n tū jā ixlacasqui'nca. Ā'chulā' natāmāmakchuyī tī tastālani' Dios.
¹⁷ Tū tamāsu'yu' xlaca'n hua'chi a'ktin tzi'tzi' tū jā catitzeyalh ē ā'chulā' namasa. Chā'tu' xlaca'n cāhuanican Himeneo ē Fileto.
¹⁸ Xlaca'n tataxtutāyālh na ixtej Dios ē tamāmakchuyīmā'nalh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī. Tahuan talacastālancuana'n litza' nīnī'n ē jātza' ā'maktin catitalacastālancuana'mpālīh.
¹⁹ Masqui chuntza' tamāsu'yu, Dios huanli nalacastālancuana'ncan ē ū'tza' jāla lakpalīcan. Chuntza' tatzo'kni': "Māpa'ksīni' cālaka-pasa tī tatā'tapa'ksī xla'." Tatzo'kni' huampala: "Ixlīpō'ktuca'n tī tahuan tatā'tapa'ksī Māpa'ksīni' Jesús, ixlacasqui'nca natalakmaka'n tū jā tze."
²⁰ A'ktin nac ka'tla' chic jā xmān a'ktin pulātu a'nan. A'nan pulātu tū ixa' oro ē a'nan pulātu tū ixa' plata ē a'nan ti'ya't pulātu. Ā'makapitzīn cāmaclacasqui'ncan xmān a'cxni' tlahuacan cā'tani' ē ti'ya't pulātu, xla' pō'ktu quilhtamacuj maclacasqui'ncan.
²¹ Tī tamakxteka tū jā tze, xlaca'n hua'chi pulātu tū ā'chulā' xatzēhuanī't ē maclacasqui'ncan xmān a'cxni' nacālākachi'xcuhuī' tī tamin. Makapūtaxtūnu' xtum nacāhui'lī xlaca'n ē chuntza' natala ixa' Dios ē natatā'scuja. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj cāxni'j natatahui'la natalakachi'xcuhuī' Māpa'ksīni'.
²² Jā cala't hui'x hua'chi ka'hua'chan tī talacasqui'n tū jā tze. Nastālani'ya' tū tze. Ā'chulā' na'a'ka'tī'ya' ē napāxqui'ni'na' hua'chi ā'makapitzīn tī tze ixtalacapāstacni'ca'n ē tī tasqui'ni' Dios cacāmaktāyālh. Līpāxuhua nacātā'tahui'la'ya' xlaca'n.
²³ Jā nacākelhtīya' tī xmān talālīhuanicu'tun. Tī tatlahua chuntza' natatzucu talālīquilhnī.
²⁴ Tī tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' jā camak-tanūlh. Xla' cacālākahu'mankō'lh ē camāsu'yulh tzej ē līlacatzucu.
²⁵ Jā calīsītzī'lh tī talālīhuani. Līlacatzucu cacāmāsu'yuni'lh palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Chuntza' palhāsā' natatalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē Dios nacāmāca'tzīnī tū ixlīcāna'.
²⁶ A'cxni' natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n, a'cxni' tzē nata'a'kapūtaxtu na ixa'ksu'j skāhuī'ni' tī hua'chi iccāchi'panī't ē chuntza' nacāmāpa'ksī.

Tū nala a'cxni' nasputkō' cā'quilhtamacuj

3 Icuaniyān a'cxni' lacatzuna'jtza' mimā'lh lakuat tū namālakspūtūkō' tzamā' cā'quilhtamacuj, a'cxni' namin quilhtamacuj tū napūpātīnī'ncan.
² Tachi'xcuhuī't jā catitalacapāstacli ā'chā'tin. Natatampi'lhīni'n ē ka'tla' natamakca'tzī. Natalakmaka'n ā'makapitzīn. Jā tze natalīchihuīna'n Dios ē jā natakexmatni' ixtāta'ca'n ē nūn ixtzī'ca'n. Jā natahuan tapāxcatca'tzīn ē jā catitalacapāstacli Dios.
³ Xlaca'n jā catitalakalhu'manli ā'makapitzīn. Jā tī chā'tin catitamā'tza'nkēna'ni'lh. Natalīchihuīna'n tū jā ixlīcāna'. Jāla catitamakxteklī ixtalacpūhuātca'n ē palaj natatlahua catūxcuhuālh tū talacasqui'n. Jā catitalaktzī'ncu'tunli tū tze.
⁴ Nata'a'kskāhuī'nin ē jā cuenta catitatlahualh tū tatlahuamā'nalh. Jā catitamakxteklī ā'chā'tin nacāmāxqui' talacapāstacni'. Xmān nataputza ixtalacpūhuātca'n xlaca'n ē jā ixtalacasqui'nīn Dios.
⁵ Nacālaktzī'ncan hua'chi ta'a'ka'tī masqui jā catitaka'lhīlh lītlī'huī'qui tū Dios māstā'.
 Cacātapānu'ni' tzamā' tachi'xcuhuī't.
⁶ Ā'makapitzīn tzamā' tatanū nac chic ē ta'a'kskāhuī' puscan tī jā cuenta tatlahua. Tzamā' puscan taka'lhī ixcountaca'n ē jā tzej talacapāstacna'n.
⁷ Chu tlakaj tasca'tcu'tunkō'. Jāla catitasca'tli tū ixlīcāna' ē chī natalī'a'kapūtaxtu.
⁸ Hua'chi xantīlhnī' Janes ē Jambres tatā'lātlahualh Moisés, chuntza' tzamā' chi'xcuhuī'n tatā'lātlahua tū ixlīcāna'. Jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jā ixlīcāna' ta'a'ka'tī.
⁹ Xlaca'n jātza' catitalhūhua'nli tī nacāstālani' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't cuenta natatlahua jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' cā'a'kspulalīh Janes ē Jambres.

Pablo macamaxquī'lh Timoteo tū ā'xmān

¹⁰ Hui'x quimaksca'tnī'ta' tū namā'su'yu'ya' ē chī nalīlatapaya'. Ca'tzīya' tū ixuī'lh quilītlahuat ē tū ica'ka'tī. Hui'x la'ktzī' chī līlacatzucu icmāsu'yulh ē chī iccāpāxquī'kō' tachi'xcuhuī't ē chī ictāyani'nī't tū quintlahuani'ca.
¹¹ Ca'tzīya' chī quimātakāhuī'canī't ē quimakapātīnīncanī't. Hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktu tū quina'kspulalīh nac cā'lacchicni' jā cāhuanican Antioquía ē Iconio ē Listra ē chī palha' icpātīnī'lh. Māpa'ksīni' Dios quimakapūtaxtūkō'lh huā'mā'.
¹² Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksīcu'tun Jesucristo ē natastālani', xlaca'n nacāmākapātīnīncan.
¹³ Tī tatlahua tū jā tze ē ta'a'kskāhuī'nīncu'tun, ā'chulā' tatlahua. Ā'chulā' nata'a'kskāhuī'nin ē xlaca'n nacā'a'kskāhuī'can.
¹⁴ Hui'x cuenta natlahua'ya' tū quimaksca'tnī'ta' ē tū ca'tzīya' ixlīcāna' ē ū'tza' nastālani'ya'. Ca'tzīya' tī tamāsu'yuni'n.
¹⁵ Hasta milīska'ta' māsū'yuni'ca'nī'ta' ixtachihuīn Dios. Ixtachihuīn Dios māsū'yuni'yān chī nalī'a'kapūtaxtuya' ixpālacata līpāhua'na' Jesucristo.
¹⁶ Dios cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuhuī't ē chuntza' chī cāmāsu'yuni'lh, chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn. Ixtachihuīn Dios tzē namāsu'yu' ē tzē nacālacaquilhnī tī jā tze. Nā ixtachihuīn Dios tzē nacāmāxqui' talacapāstacni' ē natasca'ta chī natatlahua tū xatze.
¹⁷ Chuntza'

tī tā'scuja Dios cāxni'j natahui'la natlahua catūx-cuhuālh tū tze.

4 Icmācualīni'yān na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīn Māpa'ksīni' Jesucristo tī namin hua'chi rey ē nacāputzāna'nīkō' tī xalakahuancus ē tī xanīntza'. Jesús namimpala ē naka'lhī ixlīmāpa'ksīn nac a'kapūn, ² ē ū'tza' iclīmācualīni'yān namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios pō'ktu quilhtamacuj, palh kexmatcu'tuncan o jā kexmatcu'tuncan. Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhuī't ē nacālacaquilhni'ya' tī jā tze ē nacāmaxquī'ya' talacapāstacni' tī tze. Līlacatzucu namāsu'yu'ya'. ³ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' tachi'xcuhuī't jā catitalakatīlh tū ixlīcāna'. Natamākēstoka lhūhua' mākelhtahua'kē'ni'nīn tī natamāsu'yu' xmān tū xla'ca'n natakexmatcu'tun. Chuntza' natatlahua ixtalacasqui'nīnca'n. ⁴ Natalītalakaspī'ta tū ixlīcāna' ē nastatālani' tū xmān līchihuīna'ncan. ⁵ Jā camakxtekti tū namāmakchuyīyān. Natāyani'ya' tū napātīni'na'. Tzej namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios ē tzej namākentaxtūya' mintascujūt.

⁶ Quit, palaj naquimacamāstā'can. Talacatzu-na'jīmā'lhntza' quilīnīn. ⁷ Tzej iclīmaktāyalh tū ica'ka'tī. Hua'chi icmāspūtūlh tzamā' tatu'jnu'. Jā ictaxtutāyalh na ixtej Dios. ⁸ Chuhua'j hui'lachā' tzamā' quimpremio tū naquimaxquī' Māpa'ksīni' tī tzeja juez. Xla' naquimaxquī' a'cxni' nacāputzāna'nīkō'. Jā xmān quit na'icka'lhī quimpremio. Nā nataka'lhī ixlīpō'ktuca'n xla'ca'n tī tapāxquī' Māpa'ksīni' ē taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' namimpala.

Pablo squi'ni'lh talakalhu'mān Timoteo

⁹ Calīhui'li' palaj naquilakta'na'. ¹⁰ Demas quimakxtekli ixpālacata pāxquī' tū xala' nac cā'quilhtamacuj ē a'lh

nac Tesalónica. Crescente a'lh nac Galacia ē Tito a'lh nac Dalmacia. ¹¹ Xmān Lucas quintā'lahuī'lh. Naputzaya' Marcos ē nalīta'na'. Xla' tze naquintā'scuja.

¹² Tíquico icmacā'lh nac Efeso. ¹³ A'cxni' nata'na', calī'ta' quincapote tū icmakxteknī'ta'ncha' na ixchic Carpo xala' nac Troas. Cacālī'ta' quilibros. Jā tipātza'nkāya' tzamā' quince'psnapna'.

¹⁴ Alejandro tī līscuja līcā'n quintlahuani'nī't tū jā tze. Māpa'ksīni' namakapātīnīn chī quintlahuani'nī't.

¹⁵ Hui'x cuenta catlahua' xla' ixpālacata tā'lātlahua tū māsū'yuyāuj.

¹⁶ A'cxni' pūla quilīminca na ixlacatīnca'n scujnī'n, jā tī chā'tin quimaktāyalh; ixlīpō'ktuca'n quintamakxtekli. ;Dios jā catitlahuani'lh cuenta! ¹⁷ Māpa'ksīni' quimaktāyalh ē quimāhuixcāni'lh. Chuntza' tze na'iclīmāsu'yu tzej chī nalī'a'kapūtaxtucan ē tze natakemata ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas. Hua'chi quimakapūtaxtūlh na ixquilhni' león chī quimakapūtaxtūlh ixlīmāpa'ksīnca'n scujnī'n. ¹⁸ Māpa'ksīni' naquimakapūtaxtū ixlīpō'ktu tū jā tze ē naquilē'n jā māpa'ksīni'n nac a'kapūn. ;Calakachi'xcuhuī'ca pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Saludos ē ā'xmān tasicua'lanālīn

¹⁹ Iccāmacā'ni'yācha' saludos Prisca ē Aquila ē xalanī'n na ixchic Onesíforo. ²⁰ Erasto tahuī'lh nac Corinto ē Trófimo icmakxtekli nac Mileto ixpālacata ix-ta'jatatla. ²¹ Nalīhui'līya' naquilakta'na' a'cxni' jāna'j tzu-cu lonkni'. Tamacā'ni'yāchā'n saludos Eubulo ē Pudente ē Lino ē Claudia ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tā'timīn.

²² Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'a'n ē Dios cacāsīcua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n. Amén.

Tito

Pablo tzo'knuni'lh Tito

1 Quit Pablo ē quit ixtasācua' Dios ē quit ixapóstol Jesucristo. Quilhui'līca quili'apóstol na'iccāmā-su'yuni' tī Dios cālacsacli ē na'iccāmāca'tzīnī tū ixlīcā-na'. Ē ū'tza' nacāmaktāya natatahui'la chī Dios lacasqui'n. ² Ē ū'tza' cāmāca'tzīnī chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. A'cxni' jāna'j tū ixa'nan huā'mā' cā'quilhtamacuj, Dios huanli tzē naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Dios jā makstin a'kskāhuī'nin. ³ A'cxni' chilh quilhtamacuj tū Dios līlhca-nalh, a'cxni' quincāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Ū'tza' quimacamax-quī'lh ē na'iccāmāca'tzīnī ā'makapitzīn chuntza' chī ix-talacasqui'nīn Dios quiMakapūtaxtūnu'ca'n. ⁴ Ict-zo'knuni'yān hui'x, Tito. Hui'x hua'chi quinka'hua'cha ixpālacata quit icmā'a'ka'ī'nīn. Catalakalhu'mān ē cata-sicua'lanātlahuan Dios xaTāta' ē Jesucristo quiMakapū-taxtūnu'ca'n.

Ixtascujūt Tito nac Creta

⁵ Icmakxteknī' nac Creta natlahuakō'ya' tū quit jāla ictlahuakō'lh ē nacāxtlahua'ya' tū sputacus. Nac a'katunu' cā'lacchicni' nacāputzaya' ixmaktaka'lh-na'nī'nca'n tī ta'a'ka'ī', chuntza' chī icuanin. ⁶ Chi'xcu' tī natanū līmaktaka'lhna' jā tū catitlahualh tū nalī'a'ksa'ncan. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Ixcamana' cata'a'ka'ī'nī'lh ixtachihuīn Dios ē tzej catalatā'kchokolh ē jā lacxumpīn catahuanli. ⁷ Chā'tin mak-taka'lhna' ū'tza' ī'scujni' Dios ē xapuxcu' tī ta'a'ka'ī'. Jā tū līmacuan palh a'nan tū nalī'a'ksa'ncan. Xapuxcu' jā ka'tla' camakca'tzīlh ē jā palaj casītzī'lh. Jā caka'chīlh ē jā cacātucsli ā'makapitzīn. Jā calacapāstacli xmān chī nalītlaja tumīn. ⁸ Cacāmānūlh na ixchic tī ta'a'ka'ī'nī' Dios. Calakatīlh tū xatze ē tzej calacapāstacna'nli. Ē tzeja chi'xcu' cahuanli ē catlahualh ixtalacasqui'nīn Dios. Calīhui'līlh jā natlahua tū jā tze. ⁹ Calacapāstacli tū māsuyuni'ca ē tū a'ka'ī'yāuj. Chuntza' tzē nacāmā-su'yuni' tū ixlīcāna' tī tatā'lālīhuani tū a'ka'ī'yāuj. ¹⁰ Līlhūhua' a'nan tī jā takexmatcu'tun tū iccāmā-su'yuni'lh. Na ixpu'nanca'n tī jā takexmatcu'tun lhūhua' a'nan israelitas ē jā lhūhua' tī jā israelitas. Xlaca'n tamāsu'yu tū jā ixlīcāna' ē xmān talīchihuīna'n. ¹¹ Ix-lacasqui'nca nacāquilhchī'pacan ixpālacata lhūhua' tamāmakchuyīnīn hasta ixlīpō'ktuca'n chī a'katunu' nac chic. Tamāsu'yu tū jā tze ē xmān tumīn tatla-jacu'tun.

¹² Chā'tin xala' nac Creta tī hua'chi ixa'kchihuīna'ca'n huanli: "Tī xalanī'n nac Creta pō'ktu quilhtamacuj ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chi animalhna'. Laktza' ixlīlhquititca'n ē laktza' tahuā'yan." ¹³ Ixlīcāna' chī huan-li. Ū'tza' ixlacasqui'nca palha' nacāquilhni'ya' tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Creta. Cacāhua'ni' jā nata'a'ka'ī' tī ta'a'kskāhuī'nin, ē chuntza' natacāxtlahua ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' tzej nata'a'ka'ī' tū ixlīcāna' ē jā cuenta natatlahua tū xmān cāhuani israelitas. Jā cuen-ta natatlahua ixtamāsu'yunca'n xlaca'n tī tata-lakaspi'ttāyani' tū ixlīcāna'.

¹⁵ Na ixlalatīnca'n tī ta'a'ka'ī' ē tze ixtalacapāstac-ni'ca'n, pō'ktu tze masqui jā chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Na ixlalatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī', jā tū tū tze ix-pālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jāla taca'tzī chī na-talacsaca tū xatze. ¹⁶ Xlaca'n tahuan ta'a'ka'ī'ni' Dios, ē talatlā'huan chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Lacxumpīn xlaca'n ē jā takexmata. Jāla tatlahua tū tze.

Tamāsu'yun tū ixlīcāna'

2 Hui'x, tzej cacāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' lacxtim chī māsuyuni'ca'. ² Cacāhua'ni' lakkōlu'n līlacatejtin natalatā'kchoko ē tzej natalacapāstaca tū natatlahua. Lacatejtin natalatahui'la ē tzej nata'a'ka'ī'. Nacāpāxqui' tachi'xcu'huī't ē natatāyani' chī natapātīnī'n. ³ Nā cacāhua'ni' puscan tī lē'n quilhtamacuj tzej nata-latā'kchoko. Jā catitalīchihuīna'nli ā'chā'tin ē jā catita-ka'chīlh. Natamāsu'yu tū tze. ⁴ Chuntza' puscan tī jāna'j lē'n quilhtamacuj natamaksca'txtunu'n chī natapāxqui' ixkōlu'ca'n ē ixcamana'ca'n. ⁵ Natamaksca'txtunu'n chī lacatejtin natalatahui'la. Tzeja puscan natahuan. Tzej natatlahua ixtascujūtca'n na ixchicca'n. Nata-lakalhu'man ā'makapitzīn. Natalakachi'xcu'huī' ixkōlu'ca'n. Palh chuntza' natatlahua, jā tī chā'tin nalakapala ixtachihuīn Dios.

⁶ Tzej nacāmālacapāstaquīya' camana' natasca'ta chī jā catitlahualh tū jā tze. ⁷ Tzej natalatā'kchokoya' ē chuntza' camana' natamaksca'txtuyān. Tzej camāsu'yu' tū ixlīcāna' ē jā nakelhkamāna'na'. ⁸ A'cxni' mā-su'yupāt, cuenta natlahua'ya' ē jā nahua'na' catūhuālh tū jā minī'ni'. Chuntza' minquiclhaktzi'ca'n namāxana'n ē jāla catimaclalh tū nacālī'a'ksa'nān.

⁹ Hui'xina'n tī xatastā'maka tasācua' cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcu'huī'tit mimpatronca'n. Jā cakilhtax-toktīnī'ntit. ¹⁰ Jā catitaya'tit tū ixla' mimpatronca'n. Līla-catejtin calatā'kchokotit ē jā catlahua'tit tū jā tze. Chuntza' ā'makapitzīn natalaktzī'n tze chī māsuyucan ixpālacata Dios tī quiMakapūtaxtūnu'ca'n.

¹¹ Līmāsu'yulh ixtalalaku'mān Dios chī macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān quilpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹² Huā'mā' Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān chī namakxtekāuj ixlipō'ktu tū Dios jā lakatī. Tū talacasqui'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ū'tza' jā tze ē Dios jā lakatī. Ū'tza' namakxtekāuj. Nā Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān chī līlacatejtin natahui'layāuj ē chī tzej nalacapāstacāuj ē chī namākentaxtūyāuj ixtalacasqui'nīn Dios nac cā'quilhtamacuj. ¹³ Chuntza' ixtalacasqui'nca nalatā'kchokoyāuj līhuan ka'lhīmā'nauj quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. A'cxni' namin ixquilhtamacuj Jesucristo, ka'tla' quilhtamacuj nahuan ē tzhuanī't ē natasu'yu t'xkakana' Dios. ¹⁴ Huā'mā' Jesucristo, ū'tza' tī ixa'cstu tamacamāstā'lh nanī ē chuntza' naquincālīmakapūtaxtūyān. Chuntza' xatze nahuanāuj na ixlacatīn Dios ē natapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' naputzayāuj chī nalīmakapāxuiyāuj Dios.

¹⁵ Pō'ktu huā'mā', Tito, nacāmāsu'yuni'ya' xalanī'n nac Creta. Hui'x hua'chi xapuxcu', ē ū'tza' nacālīmak-tāya'ya' tī ta'a'ka't' ē nā nacāquilhnī'ya' tī jā tamākentaxtū. Jā namakxteka' nalakmaka'nca mintachihuīn.

Ixtascujūtca'n tī ta'a'ka't'

3 Xlaca'n tī ta'a'ka't', cacāmālacapāstaqui' chī ixtalacasqui'nca natalakachi'xcuui' gobierno ē ā'makapitzīn tī tamāpa'ksīni'n. Natakexmatni' ē natalīhui'lī nacāmaktāya a'cxni' tatlahuamā'nalh tū tze. ² Cacāhua'ni' jā nata'a'ksa'n ā'chā'tin. Jā natalālīsītzi'ni'. Natalakalhu'man ē nacālakachi'xcuui' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't masqui jā ta'a'ka't'.

³ Nalacapāstacāuj chī quina'n xapūla ixuanī'tauj. Jā tzej ixtalacapāstacna'nāuj ē lacxumpīn ixuanī'tauj. Ixquincāta'a'kskāhuī'yān. Xmān ixtlahuacu'tunāuj tū quimacnica'n īsqui'n. Ixtlahuatēlhayāuj tū jā tze ē ixtlakca'tzalacanāuj. Jā ixcālaktzīncu'tunāuj ā'makapitzīn ē nūn chā'tin ixquincātalaktzī'ncu'tunān. ⁴ Dios māsu'yulh chī cālakalhu'man ē cāpāxqui' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't a'cxni' macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān. ⁵ Masqui ixtlahuayāuj tū tze, jā ū'tza' quinticālīmakapūtaxtūn Dios. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quincāpāxqui'yān ē

quincālakalhu'manān. Espiritu Santo quincāmaxqui'yān xasāsti' talacapāstacni'. Chuntza' lītasu'yu hua'chi lakche'kē'lh quintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hua'chi sāsti' tzucunī'tauj ē xasāsti' quilatamatca'n. ⁶ Dios jā lakca'tzanli a'cxni' quincāmaxqui'n Espiritu Santo. Lhūhua' quincāmaxqui'n ixpālacata tū tlhualh quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. ⁷ Dios quincālakalhu'manān ē quincāmāpānūni'n quincuentaca'n. Chuntza' tze naquincāmaxqui'yān tū quila' nahuan ē ū'tza' tū jā catilakspu'tli.

⁸ Ixlīcāna' tū icuaniyān. Ixtalacasqui'n līlacatejtin nacāhuani'ya' xlaca'n tī ta'a'ka't'ni't Dios natalīhui'lī natatlahua tū tze. Tū icuaniyān xatze ē nacāmaktāya ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't. ⁹ Cacāpānūni' tī xmān talālīkelhasqui'nī tū jā tū ixtapalh ē tī quinapapana'ca'n. Nā cacāpānūni' tī talālīsītzi'ni' ē talālīquilhnī tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. Huā'mā' jā tū līmacuaniyān. Jā tū ixtapalh.

¹⁰ Maktin maktu' calacaquilhnīyān chā'tin chī'xcu' tī cāmāpāpitzī xlaca'n tī ta'a'ka't'ni' Dios. Palh jā cuenta tlhaha chī lacaquilhnīca, catantlakaxtuca. ¹¹ Ca'tziya' ixtlakta jā tzeya chī'xcu' xla'. Masqui ca'tzī laclē'n, ā'chulā' tlhaha tū jā tze.

Tū xmān ixta' Tito

¹² A'cxni' na'icmacā'ni'yāchā'n Artemas o Tíquico, nalīhui'lī'ya' naquilakta'na' nac Nicópolis. A'ntza' na'ic-tachoko a'cxni' lonknu'n. ¹³ Cacāmaktāya' Zenas tī abogado ē Apolos ixpālacata nataka'lhī ixlipō'ktu tū tamaclacasqui'n natataya ixtejca'n. ¹⁴ Ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka't'ni' Dios catasca'tli chī natatlahua tū tze ē chī natamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka't' ē tī tamaclacasqui'n catūhuālh. Chuntza' jā xalhquitiit catitahuanli.

Saludos ē tasicua'lanālīn ā'xmān

¹⁵ Ixlipō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh huā'tzā' tamacā'ni'yān saludos. Nacāsaludarliya' ixlipō'ktuca'n quinamigosca'n tī quincāpāxqui'yān ixpālacata a'ka't'ni'yāuj Dios. Dios cacāsīcua'lanālīn milīpō'ktuca'n. Amén.

Filemón

Pablo tzo'knuni'lh Filemón

1 Quit Pablo tī ictachī'nī't xipālacata Jesucristo. Nā huī'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. Ictzo'knuni'mā'n hui'x, Filemón, tī quintā'scuja' ē icpāxquī'yān. ²Icmacā'nāuj saludos quit ē Timoteo. Iccāmacā'ni'yāuj saludos ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo ē tatakēstoka na minchic. Nā iccāmacā'ni'yāuj saludos quintā'tinca'n Apia ē Arquipo tī hua'chi quintā'soldadoca'n xipālacata Jesucristo. ³QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāasicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Chī xipāxquī'nin ē ixa'ka'tī Filemón

⁴Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' icorarlī mimpālacata. ⁵Icmaxquī' tapāxcatca'tzīn xipālacata quimāca'tzīnīcatza' tzej a'ka'tīni'ya' Māpa'ksīni' Jesús ē pāxquī'ya' xla' ē nā cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn tī tatapa'ksīni' Dios. ⁶Hui'x cāhuani'nī'ta' ē cāmāsu'yuni'nī'ta' ā'makapitzīn tū hui'x a'ka'tīya', ē ū'tza' iclīsqū'ni' Dios nacāmākexmatī xla'ca'n ixlīpō'ktu tū tze ē tū quilaca'n xipālacata Cristo. ⁷Tā'tin, iclīpāxuhua ē iclītako'xamāka'tlī' xipālacata mintapāxquī'n ē chī hui'x cāmāhuixcānī'nī'ta' xla'ca'n tī ta'a'ka'tī.

Pablo squi'nli talakalhu'mān xipālacata Onésimo

⁸Quit jā ictimāpa'ksīn masqui tzē na'icmāpa'ksīyān natlahua'ya' tū ixlacasquī'nca, xipālacata Cristo quilīhui'līlh quilī'apóstol. ⁹Xatze na'icsquī'ni'yān xipālacata mintapāxquī'n. Quit Pablo tī icsquī'ni'yān ē quit kōlu'tza'. Chuhua'j ictachī'nī't quit xipālacata Jesucristo. ¹⁰Icsquī'ni'yān xipālacata Onésimo tī icmā'a'ka'tīnīlh līhuan ictachī'nī't quit. Chuntza' lītaxtu'yācha' hua'chi quinka'hua'cha.

¹¹Masqui xapūla Onésimo jā tzej maktāyan, chuhua'j tzej quimaktāya ē nā tzej namaktāyayān. ¹²Xla' icmāspi'tni'palayān ē hua'chi xa'icmacā'ni'n pītznaj quilīstacna'. Hui'x camā'nu' na minchic. ¹³Quit xa'ic-

makxteku'tun huā'tzā' ē ixquimaktāyalh. Ixtahuī'lh hua'chi milaxkoko līhuan ictachī'nī't xipālacata xatze tachihuīn. ¹⁴Iclīhui'līlh jā tū na'ictlahua xipālacata hui'x jā ixca'tzīya' ē jā ixquimaxquī'nī'ta' talacasquī'nīn. Jā xa'iclacasquī'n līcuesa quintlahuani'ya' talakalhu'mān. ¹⁵Onésimo tamakatīni'n hui'x masqui jā makās ē chuhua'j nataspi'ta ē natachoko pō'ktu quilhtamacuj. Palhāsā' chuntza' xalītze nalītaxtu'yācha' ¹⁶xipālacata chuhua'j xla' jā xmān xatastā'maka mintasācua'. Nā xla' mintā'tin huanī't tī pāxquī'canī't. Quit icpāxquī' ē ixlacasquī'nca hui'x ā'chulā' napāxquī'ya' xipālacata xla' mintasācua' ē nā chuhua'j mintā'tin huanī't xipālacata a'ka'tī'nī'nī't Jesús.

¹⁷Chuntza' palh hui'x puhua'na' lātā'scujmā'nāuj, camā'nu' na minchic Onésimo hua'chi quit ixquimā'nu'. ¹⁸Palh tlahuani'nī'ta'n catūhuālh tū jā tze o palh makla-clē'nān catūhuālh, naquimātā'jī'ya' quit. ¹⁹Quit, Pablo, ictzo'kni'yān huā'mā': Na'icxokonuni'kō'yān, masqui tzē na'icmāpāstaquī'yān tū quilacīpini'ya'. Ū'tza' huā'mā': Quit icmā'a'ka'tī'nī'nī'ta'n tū ixla' Jesús. ²⁰Chuhua'j, tā'tin, caquintlahua'ni' huā'mā' talakalhu'mān xipālacata quina'n a'ka'tīni'yāuj Māpa'ksīni'. Naquimakapāxui'ya' chī namānū'ya' na minchic Onésimo xipālacata Jesucristo.

²¹Ictzo'knuni'mā'n ē tzej iclakapasān ē icca'tzī namākentaxtūya' tū icsquī'ni'mā'n ē ā'chulā' natlahua'ya'. ²²Nā icsquī'ni'yān naquincāxui'lī'ya' jā na'ictahuī'la. Icka'lhīmā'lh Dios nakexmata tū hui'xina'n squi'ni'pā'na'ntit a'cxni' orarlīyā'tit. Chuntza' naquimaxteka na'ica'nācha'.

Cāmacā'ni'ca saludos ē squi'ni'ca Dios cacāasicua'lanātlahualh

²³Epafras tī quintā'tachī'n xipālacata Jesucristo macā'ni'yān saludos. ²⁴Nā tamacā'ni'yān saludos Marcos ē Aristarco ē Demas ē Lucas tī quintatā'scuja.

²⁵QuiMāpa'ksīni' Jesucristo cacāasicua'lanātlahuan. Amén.

Hebreos

Dios quincälakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'

1 Lakmajtza' Dios pūlaclhūhua' cāmāca'tzīnīlh
ixa'kchihuīna'nī'n ē cāmāchihuīnīlh ixtachihuīn.
Xlaca'n maklhūhua' tatā'chihuīna'nli tī lakmakānī'n.
² Chuhua'j tzamā' quilhtamacuj tū ā'xmān, Dios
quincälakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'. Ū'tza' tī
quincāmācā'tzīnīnī'ta'n tū Dios lacasqui'n naca'tzīyāuj.
Dios līhui'līlh ī'Ska'ta' ixtēcu' nahuan ixlīpō'ktu tū a'nan.
ī'Ska'ta' Dios cāxui'līlh cā'quilhtamacuj ē tū a'nan nac
a'kapūn. Cāxui'līlh chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ ī'Ska'ta'
Dios, xla' lacxtim chī Dios, lacxtim ixlīka'tla'. Xla' ū'tza'
māpa'ksīkō' tū a'nan nac cā'quilhtamacuj ē tū tahuī'lā-
na'lh tālhmā'n nac a'kapūn, ixpālacata xla' ka'lhī
lītlī'hui'qui. Ū'tza' cāxapakō'lh quincuentaca'n. Xla'
tahuī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn.

ī'Ska'ta' Dios ka'lhī lītlī'hui'qui

⁴ ī'Ska'ta' maxquī'ca ka'tla' lītlī'hui'qui. Xla' ā'chulā'
ka'lhī lītlī'hui'qui ē jā ángeles. Dios maxquī'lh ixlītlahuat
tū ā'chulā' xaka'tla'. Ángeles jā chuntza' cāmaxquī'ca
ixlītlahuatca'n. ⁵ Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin
tī ixángeles chī huanilh ī'Ska'ta':

Hui'x quiSka'ta'.

Chuhua'j quit minTāta'.

Nā Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles:

Quit minTāta' pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x quiSka'ta' pō'ktu quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' namacamin nac cā'quilhtamacuj ī'Ska'ta' tī
ixlacsacnī't Dios huanli:

Ū'tza' catalaktaquilhpūtalh ixlīpō'ktuca'n ixángeles
Dios.

⁷ Dios līchihuīna'nli ángeles ē huanli:

Ángeles ixlacsucjnī'n Dios.

Ta'a'n jā Dios cāmacā'n.

Palaj ta'a'n hua'chi ū'ni' ē hua'chi makli'pit.

⁸ Nā Dios līchihuīna'nli ī'Ska'ta', ē huanli:

Hui'x Dios ē hui'x namāpa'ksīni'na' pō'ktu quilhta-
macuj.

Tze chī hui'x nalīmāpa'ksīni'na'.

⁹ Hui'x lakatīya' tū xatze.

Jā laktzī'ncu'tuna' tū jā tze.

Ū'tza' līlacsacnī'ta'n minDios.

Dios cā'tapāxuhuān maxquī'n lhūhua' lītlī'hui'qui.

Ā'makapitzīn jā chuntza' cāmaxquī'ca.

¹⁰ Nā Dios chihuīna'mpāl'h:

Hui'x, Māpa'ksīni', tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu cā'quilhta-
macuj xapūla.

Hui'x tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn.

¹¹ Pō'ktu huā'mā' natalaksputa.

Hui'x jā chuntza'.

Hui'x natahui'la'ya' tihua'na'.

Pō'ktu huā'mā' natala hua'chi xamasni' lu'xu'.

¹² Jātza' caticāmaclacasqui'nca, ixpālacata hui'x pō'ktu
xasāsti' nacātlahua'ya'.

Chuntza' chī chā'tin a'cxni' tamakxtu xamasni' ixlū'xu'
ē lhakā' xasāsti'.

Hui'x, jā maktin catitalakpali' ē natahui'la'ya' tihua'na'.

¹³ Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles

chuntza' chī huanilh ī'Ska'ta':

Catahui'la' nā quimpekxtūcāna'j hasta quit na'iccātla-
ja mintā'lāquiclhaktzī'nī'n.

¹⁴ Ángeles xalakahuan masqui jāla laktzī'ncan. Xlaca'n
tascuja chuntza' chī Dios cāmāpa'ksī. Dios cālak-
macamin natamaktāya tī nacāmakapūtaxtūcan.

Ixlasasqui'nca nakexmatni'yāuj tū Dios huan

2 Jesús xla' ka'tla'. Ū'tza' tzej nalīlacapāstacāuj xatze
tachihuīn tū quincātamāca'tzīnīnī'ta'n. Chuntza' jā
catitaxtutāyauj na ixtej Dios. ² Tū Dios cāmāhuanīlh án-
geles, ū'tza' ixlīcāna'. Ixlīpō'ktuca'n tī jā takexmatni'lh,
xlaca'n cāmakapātīnīnca. ³ Nā chuntza' quina'n
naquincātamakapātīnīnān palh namakxtekāuj Dios tī
quincāmāpūtaxtūyān. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo,
ū'tza' tī xapūla chihuīna'nli chī nalī'a'kapūtaxtūcan. Tī
takexmatli xlaca'n quincātamāca'tzīnīn ē quincā-
tahuanin ū'tza' tū ixlīcāna'. ⁴ Nā chuntza' Dios mā-
su'yukō'lh ixlīcāna' tū cāhuanica, ixpālacata cāmax-
quī'lh līmāpa'ksīn natatlahua kempāl'hūhua' xalaka'tla'
lī'a'cnīn. Nā cāmaxquī'ca ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo
chā'tunu' chuntza' chī Dios ixtalacasqui'nīn.

Jesucristo makapūtaxtūnu'n

⁵ Dios jā cāmacamaxquī'nī't ángeles cā'quilhtamacuj
tū līchihuīna'nāuj, ē tū xasāsti' nahuan. ⁶ Jā ángeles
caticāmacamaxquī'lh cā'quilhtamacuj. Nacāmacamax-
quī'can tachi'xcuui't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā
huancan:

Hui'x Dios cāpāstaca' tachi'xcuui't masqui jā tū ixta-
palhca'n.

Cātlahuani'ya' xlaca'n tū tze.

⁷ Hui'x cālīmāka'tli' tachi'xcuui't masqui jā hua'chi
ángeles.

Cātla'hua' cacālakachi'xcuui'tca.

Cāmacamaxquī'lh natamāpa'ksī tū hui'x tlahuanī't.

⁸ Tachi'xcuui't cāmacamaxquī'lh natamāpa'ksīkō'.

A'cxni' huancan natamāpa'ksikō', chuntza' huanicu'tun tachi'xcuhuī't natamāpa'ksikō' ixlīpō'ktu, masqui jāna'j tī laktzī'n chī tamāpa'ksīni'n. ⁹ Jesús ū'tza' tī māpa'ksīni'n. Ca'tziyāuj chī pātīni'lh Jesús. Timacsti'na'juanli chī ángeles, masqui jā makās. Chuntza' lalh ixpālacata Dios lacasqui'nli xla' nanī ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios lakalhu'manīni'n ē ū'tza' Jesús līnīlh, ē ū'tza' līlakachi'xcuhuī'can.

¹⁰ Dios tlahuakō'nī't. Xla' cāmālacatzucukō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan, chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Chuntza' minīni' Dios macamilh ī'Ska'ta' nac cā'quilhtamacuj napātīni'n, ixpālacata Dios ixlacasqui'n līhūhua' ixlacstīn natalīpūtaxtu ē nata'a'n nac a'kapūn. Jesucristo pātīni'lh quimpālacataca'n, ē chuntza' tzē naquincāmāpūtaxtūyān. ¹¹ Tī Jesús cāxapani'nī't ix-cuentaca'n, pō'ktu ixlacstīn Dios. Ixlacstīn Dios chu chā'tin tī ixtāta'ca'n chī Jesucristo. É ū'tza' Jesús cristojā līmāxana'n a'cxni' huan: "Xlaca'n quintā'timīn." ¹² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Jesús huanilh Dios:

Quit na'iclitā'chihuīna'nān quintā'timīn.

Na'icpixtlī'nī'yān jā takēstokcan.

¹³ Nā Jesús huanli:

Quit na'iclipāhuan Dios.

Nā chihuīna'impāl:

Huā'tzā' iccātā'lahuī'lh ixlacstīn tī Dios quimaxquī'lh.

¹⁴ Tzamā' lacstīn taka'lhī ixquinī'tca'n ē ixka'lhni'ca'n. Nā chuntza' Jesús lītaxtulh kēxtim. Ixka'lhī ixquinī't ē ixka'lhni'. Lacatuncuhuī'lh chī chā'tin ska'ta', ixpālacata xla' nīcu'tunli ixpālacata chuntza' tzē nalīskāhuī' skāhuī'ni' tī ka'lhī līlī'hui'qui namaknīni'n. ¹⁵ Chuntza' tzē cālīmakapūtaxtūlh xlaca'n tī pō'ktu quilhtamacuj ixtajicua'ni' līnīn. Xla' tzē cāmaktīlh ixtajicua'tca'n. ¹⁶ Jā ángeles tī cāmaktāya Jesús. Xla' cāmaktāya tachi'xcuhuī't tī ixtalakapasni' Abraham. ¹⁷ Ixtasqui'nī Jesús ixlītaxtulh kēxtim tī ixtachi'xcuhuī't Dios tī ixtā'timīn Jesús. Chuntza' xla' quincālakalhu'manān. Nā chuntza' tzē nalītaxtu xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Ū'tza' talacnūni'lh hua'chi talakalhu'mān. Chuntza' tzē quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. ¹⁸ Jesús pātīni'lh, ē chuntza' xla' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī tapātīni'mā'nalh ē tī cāmāmakahuasīcu'tun skāhuī'ni'.

Jesús lakachi'xcuhuī'can

3 Hui'xina'n, tā'timīn, Dios cālacsacnī'ta'n ē ū'tza' hui'xina'n ixlacstīn Dios līhuantit. Chuhua'j cacuentatlahua'tit Cristo Jesús. Dios macamilh Cristo Jesús ē mánūlh xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Chuntza' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī ta'a'ka'tī. ² Jesús mākentaxtūkō'lh huā'mā' tū Dios ixmacamaxquī'nī't. Nā chuntza' Moisés mākentaxtūlh na ixchic Dios tū ixmacamaxquī'nī't. ³ Minīni' ā'chulā' calakachi'xcuhuī'ca Jesús ē jā Moisés. Ā'chulā' lakachi'xcuhuī'can tī tlahua a'ktin chic, ē jā tzamā' chic. ⁴ Chī'xcuhuī'n tzē tatlahua chic. Dios, xla' tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan. ⁵ Moisés mākentaxtūkō'lh tū ixmacamaxquī'canī't na ixchic Dios. Xla' ī'scuja na ixpu'nanca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Xla' ixcāhuani tachi'xcuhuī't tū na'a'kspula. ⁶ Cristo, xla' ī'Ska'ta' Dios. Xla' pō'ktu tze tū tlahua. Ū'tza' cāmaca-

maxquī'canī't ixlīpō'ktuca'n tī ixlacstīn Dios. Nā quina'n ixlacstīn Dios, palh ū'tza' nalīpāhuanāuj tihui'lāna'uj-cus, ē līpāxuayāuj tū mimā'cha'.

Ixlacstīn Dios natalīpāxuhua tū Dios tlahuakō'lh

⁷ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli Espíritu Santo:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit chī Dios huan, jā lacxumpin calītaxtutit.

⁸ Jā lacxumpin calītaxtutit chī tī jā takexmatni'cu'tunli Dios makāstza' nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

⁹ Mintāta'ca'n xala' pūla quintalīlaktzī'ncu'tunli palh xa'iccālīpātīlh xlaca'n.

Chī xalacxumpin ixtahuanī't, ē masqui talaktzī'lh lī'a'cnīn tū xa'ictlahua quit tu'pu'xam cā'ta.

¹⁰ Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh a'cxni' icualh: "Xlaca'n jā maktin tzej talacapāstacna'n. Jā maktin takexmatli tū iclacasqui'n quit."

¹¹ Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh ē ū'tza' iclīhuanli ixlīcāna' xlaca'n jā catitachā'lh jā quit iccāhuanilh nata'a'n natajaja.

¹² Chuhua'j, tā'timīn, tzej calatā'kchokotit. Jā caxumpīni'ni'tit Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Jā tze palh jā a'ka'tyā'tit Dios ē palh natapānūni'yā'tit Dios xalakahuan. ¹³ Xatze calāhuani'tit lacxtim chuhua'j pō'ktu quilhtamacuj tihui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nūn chā'tin tzē naxumpīni'n. Palh napuhuan chā'tin natlahua tū jā tze, chu ū'tza' ta'a'kskāhuī'mā'lh, ē ā'chulā' jā kexmatni'cu'tun Dios.

¹⁴ Palh quina'n jā namakxtekāuj nalīpāhuanāuj Cristo chu kēxtim chī xapūla ixlīpāhuanāuj, chuntza' nā quila'ca'n nahuan tū ixta' Cristo. ¹⁵ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh hui'xina'n kexpa'tā'tit ixtachihuīn Dios, cakexpa'tni'tit.

Jā caxumpīni'ntit chī xlaca'n xalanī'n makāstza' tī jā ixtakexmatni'cu'tun Dios nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

¹⁶ ¿É ca'tziyā'tit tīchu takexmatli ixtachihuīn Dios ē jā takexmatni'lh? Xlaca'n ū'tunu'n tī cāmāxtulh Moisés nac Egipto. ¹⁷ ¿É ca'tziyā'tit tī ixtamakāsītzī'nī't Dios?

Dios ixcāsītzī'ni'nī't xlaca'n tī ixtatlahua tū jā tze tu'pu'xam cā'ta, ē ū'tza' talīnīlh xlaca'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹⁸ ¿É ca'tziyā'tit tīchu cālīchihuīna'nli Dios a'cxni' huanli jā catitachā'lh nac ti'ya't jā natajaja? Dios cālīchihuīna'nli xlaca'n tī taxumpīni'ni'lh Dios.

¹⁹ Chuntza' tzē līca'tziyāuj jāla tachā'lh jā ixtachā'ncu'tumā'nalh, ixpālacata jā ta'a'ka'tī'lh ixlīcāna' tū cāhuanilh Dios.

4 Quina'n, Dios quincāhuaninī'ta'n tzē nachā'nāuj jā xla' hui'lacha' ē a'ntza' jā natā'jaxāuj Dios. Ixlacasqui'nca nalacapāstacāuj chī nalīlatā'kchokoyāuj, ixpālacata lījicua' palh jā nachā'n chā'tin chī hui'xina'n. ² Quina'n kexmatni'ta'uj xatze tachihuīn chī lī'a'kapūtaxtucan. Nā xlaca'n takexmatli huā'mā' tachihuīn. Xlaca'n chu tlakaj takexmatli. Jā ta'a'ka'tī'lh palh ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn. ³ Quina'n a'ka'tyāuj, ē chuntza' nachā'nāuj jā hui'lacha' Dios ē natā'jaxāuj Dios. Dios cālīchihuīna'nli xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī'lh ē huanli:

Quit iccāsītzi'nī'lh xla'ca'n ē ū'tza' iclīhualh ixlīcāna' xla'ca'n jā catitachā'lh nac ti'ya't jā naquintā'jaxcan quit. Chuntza' huanli Dios masqui ū'tza' ixcāxtlahuanī'ttza' jā najaxcan a'cxni' tlahuakō'lh cā'quilhtamacuj. ⁴ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata ixlī'a'ktojon quilhtamacuj. Chuntza' huan:

Dios pūjaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē jā scuji.

⁵ Nā a'ntza' tatzo'kni':

Xla'ca'n jā catitachā'lh jā naquintā'jaxcan quit.

⁶ Tī takexmatli xapūla xatze tachihuīn ixpālacata chī nalī'a'kapūtaxtucan, xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'lh. Ū'tza' jā talīchā'lh xla'ca'n jā natā'jaxcan Dios. Chuntza' ā'makapitzīn natachā'n ē natatā'jaxa Dios. ⁷ Xla'ca'n jā tachā'lh, ē chuntza' Dios līlacsacli a'ktin quilhtamacuj tū māpācuhūīl chuhua'j. Ixlīhūhua' cā'ta Dios māchi-huīnīl David tī puxcu' ixuanī't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī David huanli:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit tū Dios huan, jā laxumpin cahuantit.

Ca'tziyāuj pō'ktu quilhtamacuj Dios cāta'sani'mā'lh ixlīpō'ktu tachi'xcuhūī't ē hasta chuhua'j. ⁸ Palh Josué ixcāmāxquī'lh tza' jā natajaxa, Dios jā itxilīchihuīna'nli ā'a'ktin pūjaxni'. ⁹ Ū'tza' līca'tziyāuj quina'n tī ixtachi'xcuhūī't Dios nachā'nāuj jā cāxui'līnī't napūjaxāuj chuntza' chī Dios jaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj a'cxni' cāxui'līkō'lh cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Tī natachā'n a'ntza', xla'ca'n tī tlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n ē a'ntza' natajaxa chuntza' chī Dios jaxli a'cxni' cāxui'līkō'lh cā'quilhtamacuj. ¹¹ Quina'n calīhui'līuj nachā'nāuj ē a'ntza' natā'jaxāuj Dios. Jā calauj chī xalanī'n makāstza'. Xla'ca'n jāla tachā'lh ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' tū huanli Dios.

¹² Ixtachihuīn Dios hua'chi xalakahuan ē ka'lhī lītli'huī'qui ixpālacata ū'tza' scuja na quilīstacna'ca'n. Ixtachihuīn Dios hua'chi kentin espada tū kēstītu' ē tzej sta'ya'nca', ē tū tze lakchā'nkō' quilīstacna'ca'n. Ū'tza' nalīca'tziyāuj palh jā tze quilīstacna'ca'n ē quintalacapāstacni'ca'n. ¹³ Dios pō'ktu laktzī'huī'lh. Jāla catitatzē'kni'uj Dios. Xla' lakapaskō' quilīstacna'ca'n. Quina'n nalīkelhtīnī'nāuj na ixlacatīn Dios tū tlahuayāuj chī chā'tunu' quina'n.

Dios līhui'līlh Jesucristo xapuxcu' pālej

¹⁴ Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, chā'nī'ttza' xla' jā hui'lacha' Dios. Xla' ū'tza' chā'tin xapuxcu' pālej tī chihuīna'n quimpālacataca'n. Chuntza' quina'n jā catimāxtekui a'ka'ī'nī'yāuj Jesucristo nūn macstī'na'j. ¹⁵ Jesucristo ū'tza' quimpālejca'n. Xla' quincālakahu'manān quina'n, ixpālacata nā xla' xapūla chuntza' ixlalīlaktzī'ncu'tun a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quina'n quincā'a'kspulamā'n. Xla' jā tū tlahualh tū jā tze. ¹⁶ Ū'tza' calītalacatzuna'jīuj na ixlacatīn Dios. Jā cajicua'nui. Xla' lakalhu'manī'n. Naquincāmaktāyayān a'cxni' maclacasquī'nāuj.

⁵ Chi'xcuhūī'n israelitas cālīhui'līcan xanapuxcu'nu' pālejni'. Chā'tunu' tascuja na ixlacatīn Dios ixpālacataca'n tachi'xcuhūī't. Chā'tin chi'xcu' tī xapuxcu' pālej, xla' mālacnūnī' talakalhu'mān Dios ixpālacata

nacāmāpānūnī'can ixcuentaca'n tachi'xcuhūī't.

² Huā'mā' pālej chu chi'xcu', ē chuntza' makatunu' tlahua tū jā tze. É ū'tza' līlacatzucu cālīpātī xla'ca'n tī jāna'j tzej taca'tzī ē xla'ca'n tī tatamakahuasni't. ³ Xla' makatunu' tlahua tū jā tze, ē chuntza' ixlacasquī'nca xapūla tlahua a'ktin tamacamāstā'n nalīxapacan ix-cuenta. Ā'līstān natlahua tamacamāstā'n nacāmāpānūnī'can ixcuentaca'n tachi'xcuhūī't.

⁴ Nūn chā'tin tī tze natanū ixlīmān xapuxcu' pālej. Xmān Dios ū'tza' tze nahui'lī xapuxcu' chī ixlīpālej, chuntza' chī Dios hui'līlh Aarón. ⁵ Cristo nā jā ixlīmān tanūlh līpuxcu' pālej. Dios hui'līlh ē huanilh:

Hui'x quiSka'ta' ē chuhua'j tasu'yu quit minTāta'.

⁶ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Hui'x nalītahui'la'ya' līpālej chī tihua'na'.

Chuntza' chī mānūca Melquisedec līpālej ē nā chuntza' hui'x namānūca'na'.

⁷ Jesucristo a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, xla' ixlī'orarlī ixlīpō'ktu ixlīstacna' ē ī'squī'ni' Dios hasta ix-calhuan. Dios ū'tza' tī tze nalakmātaxtū nac līnīn. Dios kexmatni'lh ixoración, ixpālacata Jesucristo xmān ixtlahuacu'tun tū ixtalacasquī'nīn Dios. ⁸ Jesucristo masqui ī'Ska'ta' Dios, xla' ixkexmatni' ē ū'tza' līpātīnī'lh. Ū'tza' xla' līca'tzī chī tapātīnī'n tī takexmatni' Dios. ⁹ Jesucristo tzej kexmatni'lh Dios hasta jā nīlh chuntza' chī ixtalacasquī'nīn Dios. Ū'tza' xla' tze nacālīmakapūtaxtū pō'ktu quilhtamacuj xla'ca'n tī takexmatni'. ¹⁰ Dios līhui'līlh xapuxcu' pālej chuntza' chī Melquisedec.

Lījicua' palh taspī'ttāyacan na ixtej Dios

¹¹ Quit līhūhua' iccāhuanicu'tunān ixpālacata Jesucristo. Jicslīhua' ixpālacata hui'xina'n jāna'j laca'ca'tziyā'tit. ¹² Maclacasquī'nā'titcus tī nacāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios tū jā xajicslīhua'. Hui'xina'n makāstza' a'ka'ī'nī'ta'ntittza', ē chuntza' hui'xina'n tzētza' ixcāmāsu'yuni'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n chī chā'tin ska'ta' tī xmāncus leche hua' ē jāna'j la tahuā'yan. ¹³ Lacstīn tī xmāncus leche tahua', xla'ca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁴ Tī xastacni'tza', xla'ca'n taca'tzītza' tū tze ē tū jā tze.

⁶ Chuhua'j ixpālacata hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntittza', jātza' icticāhuanin tū cāmāsu'yuni'n xapūla. Jātza' icticāhuanin chī lītzcucan a'ka'ī'can Cristo ē chī līlakpalīcan quintalacapāstacni'ca'n ē chī līmakxtekan tlahuacan tū jā tze, ē chī lī'a'ka'ī'can Dios. Chuhua'j jātza' icticāmāsu'yuni'n tū xalītzcuni' tū ixla' Dios. ² Jātza' icticāhuanin chī lī'a'kpacan, ē chī cālīmāhua'ca'ni'can macan, ē chī nalīlacastālanca'na'ncan, ē chī Dios nalīputzāna'n. ³ Chuhua'j, palh Dios lacasquī'n, chuntza' natlahuayāuj.

⁴ Tī tataspi'ttāyanī't na ixtej Dios, jātza' la natalī-taspī'tpala xla'ca'n. Taca'tzīnī'ttza' chī nalī'a'kapūtaxtucan ē chī Dios cālīsicua'lanātlahua ē ixcāmāxquī'nī't ixlītli'huī'qui Espīritu Santo. ⁵ Xla'ca'n taca'tzī tze ixtachihuīn Dios tū ta'a'ka'ī'nī't, ē talaktzīnī't lī'a'cnīn tū līt-lahuacan ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Huā'mā' līmāpa'ksīn nalīmāpa'ksīkō'can a'cxni' namīn xasāsti' cā'quilhtamacuj. ⁶ Xla'ca'n tataxtutāyanī't na ixtej Dios, ē chuntza'

jätza' la cälakpälipalacan chī tatlahualh xapūla. Jätza' la ixpälacata hua'chi talakmaka'nī't Jesús tī nīlh nac cruz. Hua'chi ā'maktin ixtaxtokohua'ca'pāl'h ī'Ska'ta' Dios. ⁷ Chuhua'j quit iccāhuanicu'tunān tū litalacastu'nccan. Nac cā'tacuxtu maklhūhua' la xcān. Xcān chū'hua' ti'ya't. Chuntza' līlanāna'n ē chuntza' talīhuā'yan tī tas-cuja nac cā'tacuxtu. Chuntza' līla chī ixtalacasqui'nīn Dios. ⁸ Nac ti'ya't jā staca xmān lhtucu' ē pa'lhma', tza-mā' jā tū ixtapalh. Ē nalhcuyucan. Huā'mā' ti'ya't hua'chi tī tataspi'ttāyanī't na ixtej Dios.

Dios namākentaxtū tū huan

⁹ Masqui chuntza' ictzo'ka quit, quit icca'tzī hui'xina'n jā taspi'ttāyanī'ta'ntit na ixtej Dios. Tzej tasu'yu hui'xi-na'n a'ka'ī'yā'tit. ¹⁰ Pō'ktu tū Dios tlahua, pō'ktu tze. Xla' jā catipātza'nkāl'h chī scujnī'ta'ntit ē chī pāxquī'yā'tit Dios. Chuntza' tasu'yu ixpälacata hui'xina'n cāmaktāya'nī'ta'ntit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē ticāmaktāyapā'na'ntitcus. ¹¹ Quit iclacasqui'n milīpō'ktuca'n hui'xina'n cascujtīt chuntza' tihui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nalīmaktīnī'nā'tit ixlīpō'ktu tū hui'xina'n ka'lhī'pā'na'ntit. ¹² Jā iclacasqui'n la-clhquititnī' nalītaxtuyā'tit. Iclacasqui'n nacā-maksca'tā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' tī tatāyanī'mā'nal'h. Xlaca'n tamaktīnī'mā'nal'h tū Dios cāmālacnūnī'lh.

¹³ A'cxni' Dios huanilh Abraham tū natlahuani', Dios tapācuhiūlh ixa'cstu, ixpälacata jā tī ā'chā'tin ā'chulā' xaka'tla'. ¹⁴ Dios huanli:

Ixlīcāna' na'icsicua'lanātlahuayān.

Ixlīcāna' na'icmaxquī'yān lhūhua' minatā'natna'.

¹⁵ Abraham pō'ktu quilhtamacuj ka'lhītīl ē jā lakachā'nī'lh. Chuntza' maktīnī'lh tū Dios ixuanīnī't.

¹⁶ A'cxni' chā'tin chi'xcu' huan ixlīcāna' tū xla' chihuī-na'n, xla' māpācuhiū ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē tzē namakapātīnīn palh jā namākentaxtū. Chuntza' talīko'xamixa tī ixtatā'lāquilhnī ixpälacata taca'tzī tza-mā' chi'xcu' namākentaxtū. ¹⁷ Nā Dios tapācuhiūlh ixa'cstu. Chuntza' tlahualh ixpälacata iclacasqui'n nata-ca'tzī tachi'xcu'hiū't tzamā' ixlīcāna' ē xla' namākentax-tū tū huanli. ¹⁸ Quina'n ca'tzīyāuj ixlīcāna' tū Dios huan-li, ixpälacata tapācuhiūlh ixa'cstu ē xla' jā maktin a'kskāhuī'nīn. Ū'tza' līpāxuyāuj ixpälacata Dios quincālakapāxtoknī'yān tū jā tze. Dios huanli quincā-makapūtātūnī'ta'n. Chuhua'j ca'tzīyāuj ka'lhīyāuj xas-āsti' quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ¹⁹ Ca'tzīyāuj na-ka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī, ē chuntza' jā tamakchuyīnī'ta'uj. Chuntza' ka'lhīyāuj quina'n hua'chi tū tzancstāya. Ca'tzīyāuj natanūyāuj nac a'kapūn. ²⁰ A'ntza' xapūla tanūnī't Jesús jā natanūyāuj. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpälacataca'n, ixpälacata xla' lītaxtulh xapuxcu' pālej pō'ktu quilhtamacuj chī Melquisedec.

Jesucristo līhui'līcanī't līpālej chuntza' chī ixuī'lh Melquisedec

⁷ Tzamā' Melquisedec xla' puxcu' ixuanī't nac Salem ē nā ixpālej Dios xala' nac a'kapūn. Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham a'cxni' xla' ix-taspi'tmā'lh nac lāmknīn jā iccāmknīnī't xanapux-cu'nu'. Melquisedec sicua'lanātlahualh. ² Abraham maxquī'lh tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū ixlīminī't nac lā-mknīn. Ixtacuhuīnī' Melquisedec huanicu'tun "tī xapūla xatze puxcu'." Xla' puxcu' ixuanī't nac Salem. Chuntza' ixtacuhuīnī' huanicu'tun "puxcu' tī cāmāko'xamixī tachi'xcu'hiū't." ³ Jā tatzō'kni' ix-tacuhuīnī' ixtāta' nūn ixtzī' Melquisedec. Jā tatzō'kni' nūn chā'tin ixpap. Jā tatzō'kni' a'cxni' Melquisedec la-catuncu'hiū'lh ē nūn a'cxni' nīlh. Chuntza' chī chā'tin pālej ixuanī't chī tihua'na', chuntza' chī ī'Ska'ta' Dios.

⁴ Ca'tzīcan Melquisedec, xla' chā'tin chi'xcu' xaka'tla'. Chuntza' ca'tzīcan chī Abraham, xla' quimpapca'n quina'n israelitas ē xla' maxquī'lh Melquisedec tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū tlajalh nac lāmknīn.

⁵ Ī'xū'nātā'natna' Levī tī pālejni' ixtahuanī't, xlaca'n tamaktīnī'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljaca'n ixtā'israelitas-ca'n. Chuntza' ixuī'lh līmāpa'ksīn. Tamaktīnī'lh ixtā'israelitasca'n, masqui xlaca'n nā ī'xū'nātā'natna' Abraham ixtahuanī't, ixpälacata Abraham ū'tza' ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n israelitas. ⁶ Melquisedec, masqui jā ixtal-akapasni' Levī ixuanī't, xla' maktīnī'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljaj Abraham ē ū'tza' sicua'lanātlahualh Abraham. Abraham ū'tza' tī Dios huanilh namaxquī' lhūhua' ix-natā'natna'. ⁷ Chuntza' ca'tzīcan Melquisedec ā'chulā' xaka'tla' ē jā Abraham. Ū'tza' ca'tzīcan ā'chulā' xaka'tla' tī sicua'lanātlahuana'n ē jā tī sicua'lanātlahuacan.

⁸ Ī'xū'nātā'natna' Levī tī ixtamaktīnī'n tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljaca'n israelitas, ē xlaca'n tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'hiū't. Melquisedec hua'chi xalakahuancus, ixpälacata jā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios palh nīlh. ⁹ Ī'xū'nātā'natna' Levī ixtamaktīnī'n tū ixlī'a'kcāuj ixtatljaca'n israelitas. Tzē nahuanāuj Levī xokolh a'cxni' Abraham xokoni'lh Melquisedec.

¹⁰ Chuntza' tzē nahuanāuj ixpälacata Levī ī'xū'nātā'nat Abraham ixuanī't, ē masqui jāna'j ixlacatuncu'hiū'nī't a'cxni' Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham.

¹¹ Ī'xū'nātā'natna' Levī, tī pālejni' ixtahuanī't, xlaca'n ixtascuja chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla lactze cātlahua tachi'xcu'hiū't chuntza' chī Dios lacasqui'n. Chuntza' iclacasqui'nca ā'chā'tin pālej chī Melquisedec ē jā chī Aarón. ¹² A'cxni' natatanū xalacxtuncu' pālejni', iclacasqui'nca nalakpalīcan līmāpa'ksīn. ¹³ Xasāsti' pālej, ū'tza' Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' jā ī'xū'nātā'nat Levī. Xla' ī'xū'nātā'nat Judá. Ī'xū'nātā'natna' Judá, jā ixa'nan ā'chā'tin pālej. ¹⁴ Ca'tzīkō'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesu-cristo, xla' ī'xū'nātā'nat Judá ixuanī't. Moisés, a'cxni' līchihuīna'nli pālejni', jā līchihuīna'nli Judá ē ī'xū'nātā'natna'.

¹⁵ Chuhua'j tzej ca'tzīcan tanūnī't xtum pālej. Ū'tza' huā'mā' Jesucristo. Xla' chī Melquisedec.

¹⁶ Melquisedec jā tanūlh līpālej chuntza' chī ixtahui'lat-ca'n tachi'xcuui't. Nā chuntza' Jesucristo. Xla' tanūlh līpālej ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn tū jā maktin catisputli, ixpālacata xla' natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁷ Tatzokni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Cristo:

Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj.
Hui'x chī Melquisedec.

¹⁸ Chuhua'j līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés jātza' tū ixtapalh, ixpālacata jāla lactze quincātlahuayān chī Dios lacasqui'n. ¹⁹ Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quincātlahuayān lactze. Cristo xalactze quincātlahuan ē chuntza' tzē nalīlaktalacatzuna'jīyāuj Dios.

²⁰ Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'lī Jesucristo līpālej. ²¹ Jā chuntza' huanli a'cxni' tatanūlh ā'makapitzīn pālejni'. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios jā huan:

Māpa'ksīni' Dios mālectzeyīlh
ē xla' namākentaxtū tū huan:

"Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj.
Hui'x chī Melquisedec."

²² Ixtalacāxtlahuan Jesús ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā tū xapūla. ²³ Ā'makapitzīn pālejni' lhūhua' ixtahuanī't ixpālacata ixtanītēlha ē ixtatanūtēlha ā'makapitzīn. ²⁴ Jesucristo xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē jā makxteka līpālej. Jā catitanūlh ā'chā'tin ixlakxoko. ²⁵ Ū'tza' Jesucristo tzē nacālīmakapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī tata-pa'ksīni' Dios ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' tzē natalhua ixpālacata xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu quilhtamacuj squi'ni'mā'lh Dios ixpālacataca'n tī ta'a'ka'tī.

²⁶ Jesucristo xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasqui'nca. Ixlīpō'ktu tū tlhua, pō'ktu tze. Jā tlhuanī' tū jā tze ā'chā'tin. Jā tū tlhuanī't tū jā tze. Xla' jā chī xlaca'n tī tatlhua tū jā tze. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā lakachi'xcuui'can. ²⁷ Xla' jā chī ā'makapitzīn xanapuxcu'nu' pālejni'. Xlaca'n lakalī lakalī talīlakatāya pūla tū ixpālacata ixcuentaca'n ū'tunu'n ē ā'līstān ixpālacata ā'makapitzīn. Jesucristo jā chuntza' tlhua. Xla' mālacnūlh xmān a'ktin talakalhu'mān. Xmān maktin mālacnūlh a'cxni' tamacamāstā'lh ixlīmān nac cruz. Huā'mā' talakalhu'mān natāyani' ixlīpō'ktu quilhtamacuj.

²⁸ Chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés, ixcālīhui'līcan chī'xcuui'n chī xanapuxcu'nu' pālejni'. Chī'xcuui'n ixtahuanī't, ē chuntza' ixtatlahua tū jā tze. A'cxni' maxquī'canī'ttza' huā'mā' līmāpa'ksīn, Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'lī ī'Ska'ta' līpālej. Līhui'līlh līpālej ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' pālej lītahuī'lh chī Dios ixlacasqui'n.

Jesús tlhualh xasāsti' talacāxtlahuan

8 Tū iccāhuanimā'n, ū'tza' huā'mā': Jesucristo, xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasqui'nca. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n. Xla' hui'lacha' na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn. ² Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej nac templo tū hui'lacha' nac a'kapūn. Tzamā' templo tlhualh Dios ē jā tachi'xcuui't. ³ Ixlītlahuat chā'tin xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' Dios talakalhu'mān. Nā ixtasqui'nī Jesucristo namālacnūni'

Dios talakalhu'mān. ⁴ Palh Jesucristo latlā'huancus cahuālh nac cā'quilhtamacuj, xla' jā ixlalh līpālej, ixpālacata pālejni' huā'tzā' tamālacnūni' Dios talakalhu'mān chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. ⁵ Tū pālejni' huā'tzā' tatlhua, xla' chī xmān tatlhualakamakxtu tū tlhuacan nac a'kapūn. Nā chuntza' Moisés. A'cxni' xla' ixtlahuamā'lh xako'xka' templo, Dios huanilh:

Catla'hua'kō'j chuntza' chī māsu'yuni'ca' nac sipej tū huanican Sináí.

⁶ Ā'chulā' xatze tū tlhua xapuxcu' pālej tī Jesucristo. Ā'chulā' xatze talacāxtlahuan tū Jesucristo tlhualh, ixpālacata nalīko'xamixa Dios. Huā'mā' ā'chulā' xatze, ixpālacata chuntza' chī huā'mā' talacāxtlahuan, Dios nacātlahuani' tachi'xcuui't tū ā'chulā' xatze tamālacnūn.

⁷ Xapūla talacāxtlahuan jā a'cchā'lh tū ixtasqui'nī. Ū'tza' lītlahuaca ixlī'a'ktu' talacāxtlahuan. ⁸ Dios ixca'tzī tachi'xcuui't jā tamākentaxtūlh. Tatzokni' na ixtachihuīn Dios chuntza' chī Dios huanli:

Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' quit na'ictlahua a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan.

Na'iccātā'cāxtlahua tachi'xcuui't israelitas ē ī'xū'nātā'natna' Judá.

⁹ Jā chī talacāxtlahuan tū iccātā'tlhualh ī'xū'nāpap-na'ca'n a'cxni' iccāmāxtulh nac ti'ya't jā huanican nac Egipto.

Xlaca'n jā tamākentaxtūlh talacāxtlahuan tū iccātā'tlhualh xlaca'n.

Ū'tza' iccālīmāpānūni'lh quit.

¹⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, na'iccātā'tlhua ā'a'ktin talacāxtlahuan tachi'xcuui't israelitas.

Tzamā' talacāxtlahuan chuntza' nala: Quit na'iccāmā-ca'tzīnī quilīmāpa'ksīn.

Xlaca'n natakexmatni'cu'tun.

Quit ixDiosca'n na'icuan.

Xlaca'n quintachi'xcuui't natahuan.

¹¹ Jā tī chā'tin catihuanilh ixtā'tin nūn ixtā'chic: "Ixlacasqui'nca hui'x nalakapasa' Dios."

Jā chuntza' catitalāmāsu'yuni'lh, ixpālacata ixlīpō'ktuca'n naquintalakapasa tī xalaka'tla' ē xalacstīn.

¹² Quit na'iccālīlakalhu'man xlaca'n ē na'iccāxapani' ixcuentaca'n.

Jātza' maktin ictilacapāstacli ixcuentaca'n.

¹³ Dios līchihuīna'nli ā'a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan.

Chuntza' ca'tzīcan xapūla talacāxtlahuan jātza' tū ixtapalh ē xamasni'tza' jātza' catimaclacasqui'nca.

Chī makapāxui'can Dios chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan

9 Xapūla talacāxtlahuan māsu'yu'lh chī līlaktaquilhpūtacan Dios. A'ntza' jā ixtakēstokcan nalaktaquilhpūtacan Dios, xla' ū'tza' ixtatlahuatca'n tachi'xcuui't. ² Tatlhualh a'ktin templo tū xamako'xka'. Ixka'lhī a'ktin lu'xu' tū ixmāpitzī a'ktu' cuarto. Xapūla cuarto ixuī'lh tū ixpūyāhuacan cera. Ixyālh a'ktin mesa jā ixuī'lh pāntzīn tū ixlīlakatāyacan Dios. Huā'mā' cuarto ixuanican Xatasica'lanātlahuan. ³ Na

ixchakēn lu'xu' ixiu'lh ā'a'ktin cuarto jā ixuanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan. ⁴ Huā'mā' cuarto ixuyālh a'ktin pūmacamāstā'n xa'oro jā ī'lhucuyucan siyensu. Nā a'ntza' ixiu'lh a'ktin caja ixlīmactlahuacani't oro. Na ixpūlacni' tzamā' caja ixtojōmā'lh a'ktin tla'ma'nc xa'oro tū ixpūtojōmā'lh manā. Nā nac caja ixtojōmā'lh ixpāla'c Aarōn tū ixa'kpu'nī't ē nā a'ktu' chihuix jā ixtzo'kcani't a'kcāuj līmāpa'ksīn. ⁵ Na ixkelhni' caja ixtayāna'lh chā'tu' ángeles xa'oro. Ixpekenca'n ixtalaksta'nka'nī't na ixkelhni' caja. A'ntza' jā ixmacamāstā'can cuenta na ixlacatīn Dios. Chuhua'j jā'tza' la ictilīchihuīna'nli ā'chulā'.

⁶ Chuntza' ixlacāxlakō'nī't ixlīpō'ktu. Pālejni' lakalī lakalī ixtatanū nac xapūla cuarto ē ixtatlahua tū ixtascujūtca'n. ⁷ Xmān maxpuxcu' pālej tzē ixtanū nac ā'a'ktin cuarto. Xmān maktin ixtanū a'ktin cā'ta. A'cxni' ixtanū, ixmānū ka'lhni' tū ixmālacnūni' Dios. Huā'mā' tū ixmālacnū ixpālacata chu ū'tza' ē nā tū ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. ⁸ Chuntza' Espīritu Santo quincāmāsu'yuni'yān līhuan ixlīmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū na ixlī'a'ktu' cuarto, jāna'j ixcāmāsu'yuni' Dios chī nalītanūcan nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn jā ā'chulā' tasicua'lanātlahuan. ⁹ Huā'mā' templo xako'xka' hua'chi a'ktin tlahualakamakxtu chuntza' chī a'nan chuhua'j. Masqui xlaca'n ixtamālacnū talakalhu'mān ē xatamaknīn animalh, xlaca'n jāla ixtaca'tzī palh ixlīcāna' ixcāmāpānūni'lh ixcuentaca'n. ¹⁰ Tahuī'lat tū ixtamākentaxtū, ixpālacata ū'tza' tū ixtahua' ē chu ū'tza' tū ixtalīpaxa ē chu ū'tza' tū ixtalīlakche'kē' ixplūtucan chuntza' chī ixtahui'latca'n. Tzamā' tahuī'lat ixtamākentaxtū a'cxni' Dios jāna'j ixtlahua xasāsti' talacāxtlahuan.

¹¹ Chuhua'j tlahuacani't xasāsti' talacāxtlahuan. Cristo lītanūni't xapuxcu' pālej. Xla' tlahua ixtascujūt xapuxcu' pālej nac a'ktin templo jā ā'chulā' ka'tla' ē ā'chulā' tze. Huā'mā' templo jā ixtatlahuatca'n chī'xcuhuī'n, ixpālacata jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹² Ā'makapitzīn xapuxcu' pālejni' ixtatanū na ixlī'a'ktu' cuarto ē ixtamānū ixka'lhni'ca'n chivo ē huācax. Tzamā' ka'lhni' ixtamālacnūni' Dios. Ka'lhni' tū Cristo mālacnūlh, xla' ū'tza' tū ixka'lhni'. Xmān maktin mālacnūlh. Chuhua'j tanūni'ttza' nac a'kapūn jā ā'chulā' xatze. Ū'tza' tzē nalīxoko quincuentaca'n pō'ktu quilhtamacuj. ¹³ Pālejni' xlaca'n ixtalīlacapa'lhni'nīn ixka'lhni'ca'n chivos ē huācax ē xalhca'ca'n huācax tū ixtalhcuyu. ¹⁴ Ixka'lhni' Cristo tzē natlahua tū ā'chulā' xatze ē jā ixla' animalh. Maktāyalh Espīritu Santo tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' Cristo tamacamāstā'lh ē lītaxtulh a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Tzamā' talakalhu'mān ixlīcāna' xatze. Ixka'lhni' Cristo māmānū quincuentaca'n, ē chuntza' lakpalīlh quintalacapāstacni'ca'n. Chuhua'j jā'tza' tū tū quincāmāmakchuyīyān chī xapūla ixtlahuayāuj tū jā tze. Chuntza' tzē tā'scujāuj Dios xalakahuan.

¹⁵ Cristo ū'tza' tī cāxtlahualh xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj xlaca'n tī cāta'sani'nī't, chuntza' chī Dios huanli xapūla. Cristo nīni'ttza' quimpālacataca'n, ē chuntza'

tzē nacāxapani' ixcuentaca'n tī tlahuanī't tū jā tze chuntza' chī huan līmāpa'ksīn tū xapūla talacāxtlahuan. ¹⁶ A'cxni' chā'tin chī'xcu' tzo'ka a'ktin ca'psnap ixpālacata namāstā' ixtalakalhu'mān, jāna'j tū ixtapalh a'cxni' jāna'j laksputa tzamā' chī'xcu'. ¹⁷ A'cxni' laksputa tī tlahuanī't tzamā' ca'psnap, a'cxni'cus quīlīmacuan tū ixtzo'knī't. ¹⁸ Nā chuntza' Dios a'cxni' cātā'tlahualh xapūla talacāxtlahuan tachi'xcuhuī't, ixtasqui'nī nanī lakatin animalh. ¹⁹ Moisés xapūla cāhuanilh tachi'xcuhuī't ixlīpō'ktu chuntza' chī huanli līmāpa'ksīn. Ā'līstān mā'ca'lh ixmakchi'xit borrego tū xatzu'tzo'ko na ixpekni' hisopo ē līlakmojōlh ixka'lhni' huācax ē chivo tū ixtā'mālacxtuccani't xcān. Līlaxmani'lh ca'psnap jā ixtatzo'kni' līmāpa'ksīn. Cālītlahualh ka'lhni' na ixa'kxāka'n tachi'xcuhuī't. ²⁰ Huanli Moisés: "Huā'mā' ka'lhni' māsuyū tzucunī'ttza' talacāxtlahuan tū hui'xina'n namākentaxtūyā'tit chuntza' chī māpa'ksīni'nī't Dios." ²¹ Nā chuntza' Moisés lītlahualh macsti'na'j ka'lhni' nac templo xako'xka' ē nā ixlīpō'ktu tū ixiu'lh a'ntza' tū ixmaclacasqui'ncan na ixlacatīn Dios. ²² Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, ka'lhni' pō'ktu līxapacan cuenta. Palh jā tamālacnūni' Dios ka'lhni', Dios jā cāmāspūtu'nī' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

Cristo cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't

²³ Chuntza' ixcālīche'kē'can ixka'lhni' huācax ixlīpō'ktu tū ixiu'lh nac templo xako'xka'. Tzamā' xmān hua'chi tlahualakamakxtucan tū hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn ixlacasqui'nca namālacnūni'can Dios a'ktin talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Cristo hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' ū'tza' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān. Huā'mā' talakalhu'mān ū'tza' ā'chulā' xatze. ²⁴ Cristo jā a'ntza' huī'lh nac templo tū tlahuanī't tachi'xcuhuī't. Tzamā' templo tū yālh nac cā'quilhtamacuj xmān hua'chi tlahualakamakxtucan tū hui'lacha' nac a'kapūn. Cristo tanūni't nac a'kapūn. A'ntza' huī'lh na ixlacatīn Dios. A'ntza' squi'ni' Dios quimpālacataca'n. ²⁵ Xapuxcu' pālej xala' nac cā'quilhtamacuj, xla' tanū xmān maktin a'ktin cā'ta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan. A'cxni' tanū, lē'n a'ktin talakalhu'mān tū ixka'lhni' animalh. Cristo jā chuntza' tlahualh. Jā maklīhūhua' talacnūlh. ²⁶ Palh xla' ixtalacnūlh maklīhūhua', maklīhūhua' ixnīlh a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Xla' jā maklīhūhua' nīni't. Xmān maktin milh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' lakspūtlī xapūla talacāxtlahuan. Nīlh ē chuntza' cālīmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. ²⁷ Quilīpō'ktuca'n nanīyāuj xmān maktin. Ā'līstān Dios naquīncākelhasqui'nīyān. ²⁸ Nā chuntza' Cristo, xmān maktin tlahualh talakalhu'mān ē chuntza' līxokolh ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. Jā'tza' ā'maktin catimilh pātīni'n. A'cxni' namin ixlīmaktu', nacāmākapūtātūkō' tī taka'lhīmā'nalh.

10 Dios maxquī'lh Moisés līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quīncātlahuani'yān tū Cristo quīncātlahuani'yān. Tzamā' līmāpa'ksīn hua'chi tlahualakamakxtucani't tū ā'chulā' xatze. Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, cā'ta cā'ta chu ū'tza'tza' tū

tamālacnūni' Dios talakalhu'mān. Tzamā' ta-lakalhu'mān tū mālacnūcan chuntza' chī huan tzamā' līmāpa'ksīn jāla cātlahua lactze xla'ca'n tī chuntza' talīlaktaquilhpūta Dios. ² Palh tzamā' līmāpa'ksīn ix-cāmāpānūni'lh cahuālh ixcentaca'n, xla'ca'n jātza' ixti-tamakca'tzīlh palh talaclē'ncus, ē chuntza' ixtamakx-tekli tamālacnū talakalhu'mān. ³ Tzamā' līmāpa'ksīn jāla cāmāpānūni' ixcentaca'n. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūni'can Dios, xla' x mān cāmāpāstaquī ix-centaca'n cā'ta cā'ta. ⁴ Tzamā' talakalhu'mān jā cāmāpānūni' ixcentaca'n, ixpālacata ixka'lhni'ca'n toros ē chivos jā tū līmacuan.

⁵ Ū'tza' līhuanli Cristo a'cxni' ixmimā'lh'tza' nac cā'quilhtamacuj, huanilh Dios:

Hui'x jā lacasqui'na' namālacnūni'ca'na' ixka'lhni' animalh ē nūn tū līlakatāyaca'na'.

Hui'x quincāxtlahuanī'nī'ta' a'ktin macni', ē chuntza' tzē na'ictalacnū quina'cstu.

⁶ Jā lakatīya' chī lakahui'līca'na' animalh tū lhcuycuan nac pūmacamāstā'n.

Jā lakatīya' tū tamālacnū ixpālacata ixcentaca'n.

⁷ Ū'tza' iclīhuanli: "Ē icmimā'lh ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios."

⁸ Xapūla huanli Cristo chī Dios jā lakatī chī mālacnūni'can xatamaknīn animalh ē tū līlakatāyacan ē xalakatīn animalh tū lhcuycuan nac pūmacamāstā'n, ē jā lakatī tū tamālacnū ixpālacata nacāxapani'can ixcentaca'n. Tzamā' jā līpāxuhua Dios masqui tamālacnū talakalhu'mān chuntza' chī huan līmāpa'ksīn.

⁹ Ā'līstān Cristo huanli: "Ū'tza' iclīmīnī't ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios." Dios māpānūlh talacāxtlahuan xala' makāstza' ē hui'līlh tū ā'xmān xasāsti'. ¹⁰ Jesucristo tlhualh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. X mān maktin mālacnūni'lh Dios ixmacni'. Chuntza' cālītlhualh lactze tachi'xcu'huīt pō'ktu quilhtamacuj.

¹¹ Ixlīpō'ktuca'n pālejni' tī israelitas tatlahua ixtascujūta'c'n laka'li laka'li. Maklhūhua' tamālacnū chu ū'tza'tza' talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān jā maktin caticāmāpānūni'lh ixcentaca'n tachi'xcu'huīt.

¹² Cristo x mān maktin nīlh. Chuntza' līmālacnūlh a'ktin talakalhu'mān tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palaj tunca tahuī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios, ixpālacata Cristo nā xla' māpa'ksīni'n. ¹³ A'ntza' ka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios nacātlaja ixtā'lāquiclhaktzi' ē nacāmāmākentax-tūnī tū lacasqui'n Cristo. ¹⁴ Cristo mālacnūni'nī't Dios x mān a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' cālītlhualh lactze pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ixlīpō'ktuca'n tī cāxapani'nī't ixcentaca'n. ¹⁵ Espīritu Santo nā chuntza' huan. Tatzō'kni' na ixtachiuhīn Dios chī huanli xapūla:

¹⁶ Ā'līstān na'iccātā'tlahua xla'ca'n a'ktin talacāxtlahuan, huanli Dios.

Chuntza' nala: Quit na'iccāmākexmatī quilīmāpa'ksīn.

Quit na'iccālakpalīni' ixlīstacna'ca'n ē ū'tza' na-talīmākentax-tūcū'tun.

¹⁷ Ā'līstān huanli:

Jātza' icticālacapāstacni'lh ixcentaca'n.

Jātza' icticālacapāstacni'lh tū jā tze tū tatlahualh.

¹⁸ Chuntza' Dios quincāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n. Jātza' ixlacasqui'nca namālacnūni'yāuj Dios ā'a'ktin talakalhu'mān tū naquincāmāpānūni'yān quincuenta'ca'n.

Ixlacasqui'nca nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios

¹⁹ Chuhua'j, tā'timīn, Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' chuhua'j jā tijicua'nāuj natā'chihuīna'nāuj Dios. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā sicua'lanālanī't.

²⁰ Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n, ē quincāmālaquī'ni'nī'ta'n pō'ktu quilhtamacuj jā lactanūcan nac a'kapūn. Chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios. ²¹ Cristo, ū'tza' xapuxcu' pālej. Xla' squi'ni' Dios quimpālacataca'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios. ²² Ū'tza' nalīlaktalacatzuna'jīyāuj Dios ē ū'tza' nalīmakapāxuiyāuj ixpālacata līpāhuanāuj Dios ē tlahuacu'tunāuj tū xla' lacasqui'n, ē ixpālacata ca'tzīyāuj quincuentaca'n quincāmātza'nkēna'ni'nī'ta'ntza'.

Hua'chi cālīmakche'kē'canī'ttza' quimacni'ca'n xastala'nka' xcān. ²³ Jā tilakachā'ni'yāuj nūn macsti'na'j chī ka'lhīmā'nauj. Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentax-tū tū huan. ²⁴ Nalālacapāstacāuj chā'tunu' quina'n. Nalāmaktāyayāuj. Chuntza' ā'chulā' nalāpāxqui'yāuj ē ā'chulā' natlahuayāuj tū tze.

²⁵ Makapitzīn jātza' tatā'talacxtimī tī ta'ka'k'ni' Dios. Xatze natalacxtimīyāuj. Chuntza' nalāmāhuixcāni'yāuj. Huā'mā' ū'tza' ixlacasqui'nca ixpālacata ca'tzīyā'tit hui'xina'n talacatzuna'jīmā'lh'tza' quilhtamacuj a'cxni' namimpala Cristo.

²⁶ Palh chā'tin māca'tzīnīcanī't tū ixlīcāna' ē palh lakmaka'n Jesucristo, chuntza' jā tū a'nampala tū namāpānū ixcenta. ²⁷ Najicua'n tū na'a'kspula a'cxni' Dios naputzāna'nī. Dios namakapātīnīn nac macscut jā nacālhcuycu ixtā'lāquiclhaktzi'. ²⁸ Chuntza' chī huan līmāpa'ksīn tū Dios maxqui'lh Moisés, palh chā'tu' o kelhatu'tun testigos ixtahuan palh chā'tin chi'xcu' jā ixmākentax-tū līmāpa'ksīn, ū'tza' ixtalīmaknī. Jā ixtalalalhu'man. ²⁹ Chuntza' ixcāmākapātīnīncan tī jā ixtamākentax-tū līmāpa'ksīn xala' makāstza'. Ā'chulā' namakapātīnīncan palh chā'tin lakmaka'nī't Cristo ē palh puhuanī't jā tū ixtapalh ixka'lhni' Jesucristo. Jesucristo, ū'tza' tī nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan. Catīxcu'huālh tī lakmaka'n Jesucristo namakapātīnīncan ixpālacata lakmaka'n ixEspīritu Dios tī quincālalalhu'manān.

³⁰ Ca'tzīyāuj Dios huanli: "X mān quit tzē na'iccāmakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Quit naquintaxokoni'. Quit Māpa'ksīni' ē quit na'iccāputzāna'nī quintachi'xcu'huīt." ³¹ Lījicua' palh ixpātīni'uj na ixmacan Dios xalakahuan.

³² Calacapāstactit hui'xina'n chī cā'a'kspulan xapūla a'cxni' chū'cus cātamāsu'yuni'n ixtachiuhīn Dios. Hui'xina'n ixpātīni'nā'tit a'cxni' ixcātaputzastālani'yān.

³³ Makatunu' ixcātalakapalayān ē ixcātatucsān nac cā'lhūhua'lacatīn. Chuntza' chī tapātīni'lh ā'makapitzīn chuntza' pātīni'ntit hui'xina'n. ³⁴ Ixcālalalhumā'nā'tit hui'xina'n a'cxni' ixcāmānūcan makapitzīn nac pūlāchī'n. A'cxni' lē'nca tū ixka'lhī'yā'tit, hui'xina'n jā

lilipuhuantit ixpālacata ca'tziyā'tit ka'lhī'yā'tit nac a'kapūn tū ā'chulā' xatze ē tū jā maktin catisputli.

³⁵ Chuhua'j, jā catamakchuyi'tit. Calacapāstactit namaktīni'nā'tit mintatlajca'n xala' nac a'kapūn.

³⁶ Catāyani'tit. Jā timakxtekā'tit natlahua'yā'tit tū Dios lacasqui'n. Chuntza' namaktīni'nā'tit tū Dios quincāmālacnūni'nī'ta'n. ³⁷ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Jātza' ā'makās sputa, namin tī ixlīminī ē jātza' catitanajilh.

³⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Palh tī nataxtutāya na quintej, jā tze ca'ictimakca'tzīlh.

³⁹ Quina'n jā hua'chi ā'makapitzīn tī tataxtutāya na ixtej Dios ē tatza'nkā. Quina'n līpāhuanāuj Dios ē a'kapūtax-tunī'taujtzā'.

Tzej talatlā'huan xlaca'n tī ta'a'ka'ī

11 Līpāhuanāuj Dios, ē chuntza' ca'tziyāuj namaktīni'nāuj tū ka'lhīmā'nauj. Nā ca'tziyāuj a'nan tū jāna'j maktin laktzī'nāuj. ² Tachi'xcu'huī't xalakmakās, xlaca'n ixtamakapāxui' Dios, ixpālacata xlaca'n ixtalīpāhuan Dios.

³ Nā quina'n līpāhuanāuj Dios ē chuntza' ca'tziyāuj Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē chī'chini' ē mālhcuyu' ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn. Dios chihuīna'nli ē chuntza' tlahuakō'lh. Dios cātlahualh pō'ktu tū tasu'yu, masqui xapūla jā tū ixa'nan tū tzē ixlaktzī'ncan.

⁴ Abel ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' xla' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān tū xatze ē jā chī mālacnūlh Caín. Abel ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' Dios laktzī'lh tze. Dios maktīni'lh talakalhu'mān tū Abel mālacnūni'lh. Chuntza' Abel, masqui nīnī'ttza', quincāmāsu'yuni'yān chī nalīpāhuanāuj Dios.

⁵ Nā Enoc ixlīpāhuan Dios ē ū'tza' jā līnīlh. Dios lē'lh nac a'kapūn. Jāla maclaca, ixpālacata Dios ixlē'nī't. Ixtachihuīn Dios huan a'cxni' Enoc ixlātlā'huancus nac cā'quilhtamacuj, xla' ixmakapāxui' Dios. ⁶ Nūn chā'tin tzē namakapāxui' Dios palh jā līpāhuan Dios. Tī tamin talaktaquilhpūta Dios, ixlacasqui'nca tzej nata'a'ka'ī Dios huī'lh ē cāmaktāya tī natalīputza ixlīpō'ktu ixlīstacna'ca'n.

⁷ Nā Noé ixlīpāhuan Dios ē a'ka'ī'lh ixlīcāna' chī Dios ixuaninī't namin a'ktin lakuat. Ixjicua'n, ē ū'tza' lītlahualh a'ktin barco. Chuntza' ta'a'kapūtaxtulh xalanī'n na ixchic. Noé mākentaxtūlh tū Dios ixuaninī't, ē chuntza' ixlītasu'yu ā'makapitzīn jā lactze ixtahuanī't ixpālacata xlaca'n jā ixta'a'ka'ī tū ixuanī't Dios. Noé ixlīpāhuan Dios, ē ū'tza' Dios līmāpānūni'lh ixcuenta.

⁸ Nā Abraham ixlīpāhuan Dios. Kexmatni'lh a'cxni' Dios huanilh na'a'n nac a'ktin ti'ya't tū Dios namaxquī'. Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni', masqui jā ixca'tzī jā nachā'n. ⁹ Abraham ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' xla' chā'lh jā namaxquī'can ti'ya't, chuntza' chī Dios ixuaninī't. Ixtlahuanī't ixa'cchic jā ixuī'lh hua'chi chā'tin xamini'. Nā chuntza' ixuī'lh ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac ē nā ixtā'nat tī ixuanican Jacob. Xlaca'n nā Dios

cāmaxquī'lh ti'ya't. ¹⁰ Chuntza' ixlīhuī'lh Abraham ixpālacata ixka'lhīmā'lh ixchā'lh nac cā'lacchicni' tū Dios ixtlahuanī't chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Huā'mā' cā'lacchicni' jā maktin catisputli.

¹¹ Ā'nā Sara ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' tzē līka'lhīlh chā'tin ī'ska'ta' masqui chā'lūhua'tza' ixuanī't. Masqui ixtēlakatzā'lanī'ttza' ixquilhtamacuj, Sara a'ka'ī'lh Dios namākentaxtū tū ixuanī't. ¹² Chuntza' Dios maxquī'lh chā'tin ī'ska'ta' Abraham masqui kōlu'tza' ixuanī't. Ī'xū'nātā'natna' Abraham talhūhua'nli hua'chi sta'cu ē cucujnu' tū tahuī'lāna'lh na ixquilhtūn mar. Talhūhua'nli ē jāla cāpūtle'kekō'can.

¹³ Abraham ē Isaac ē Jacob tanīlh. A'cxni' tanīlh, jāna'j ixtamakīni'n tū Dios ixmālacnūni't. Xmān ixtalaktzī'n makat. Tapāxuhualh ixpālacata ixtaca'tzī Dios nacāmākentaxtūni' tū ixcāhuaninī't. Xlaca'n tzej ixtaca'tzī ixtalatlā'huan hua'chi tejetlā'hua'ni' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁴ Chuntza' ixtalīchihuīna'n xlaca'n, ē chuntza' ixtasu'yu ixtaputzamā'nalh cā'lacchicni'.

¹⁵ Xlaca'n jā ixtalacapāstacmā'nalh ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Palh chuntza' ixtapuhuanli, ixtataspi'tli tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹⁶ Xlaca'n jā ixtalacapāstaca ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Ixtalacapāstaca ā'lacatin cā'lacchicni' jā ā'chulā' xatze ē tū huī'lacha' nac a'kapūn. Ū'tza' Dios jā cālīmāxana'n a'cxni' xlaca'n tahanan ū'tza' ixDiosca'n. Dios cāxui'līnī't a'ktin cā'lacchicni' nac a'kapūn jā xlaca'n natatahui'la.

¹⁷ Nā Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' ixa'mā'lh līmaknī Isaac tī xmān chā'tin ixka'hua'cha ixuanī't. Ixmaxquī'cu'tun hua'chi a'ktin talakalhu'mān Dios. Chuntza' Dios ixmāpa'ksīnī't ixpālacata ixlacasqui'n Abraham namāsu'yu palh ixlīcāna' ixpāxquī' Dios.

¹⁸ Abraham ixkexmatni'cu'tun Dios, masqui Dios ixuaninī't ixpālacata Isaac, Abraham nacāka'lhī lhūhua' Ī'xū'nātā'natna'. ¹⁹ Abraham ixa'mā'lh maknī Isaac chuntza' chī Dios ixuaninī't, ixpālacata ixca'tzī Dios namaxquī'pala ixlatamat. Jā makās ī'sputa ixmaknīca Isaac. Dios maxquī'palh ixlatamat.

²⁰ Ā'nā Isaac ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' cālīhuanilh ixka'hua'chan chī Dios nacāsīcua'lanātlahua. Ixcamana' ixcāhuanican Jacob ē Esau. ²¹ Nā Jacob ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' cālīhuanilh ixnatā'natna', tī ixka'hua'chan José, chī Dios nacāsīcua'lanātlahua. Chuntza' cāhuanilh a'cxni' nanī'tza'. Lītaquilhpūtalh ixpāla'c ē makapāxui'lh Dios. ²² Nā José ixlīpāhuan Dios. Chuntza' a'cxni' jātza' makās ī'sputa nanī, xla' huanli israelitas natataxtu nac Egipto. Nā huanilh José nacālē'ncan ixtalacutnu' a'cxni' natataxtu a'ntza'.

²³ Ixtāta' ē ixtzī' Moisés nā ixtalīpāhuan Dios. Puxcu' māpa'ksīni'lh nacāmāknīkō'can ixlīpō'ktu lacstīn xmān laka'hua'chan. Moisés mātze'kca a'cxni' ixlacatuncu'huī'nī'tcus. Xlaca'n talaktzī'lh tzēhuanī't ixuanī't ē tamātze'kli a'ktu'tun mālhcuyu'. Jā tajicua'ni'lh ixlīmāpa'ksīn puxcu'. ²⁴ Nā Moisés ixlīpāhuan Dios. A'cxni' chī'xcu'tza' ixuanī't, jātza' ixtahuī'lacu'tun na ixchic puxcu' xala' nac Egipto, a'ntza' jā ixmakastacnī't ixtzu'ma'jāt puxcu'. ²⁵ Moisés jātza' tahuī'lacu'tunli ā'chulā' na ixchic puxcu', ixpālacata a'ntza' ixlīpāxua-

can tū jā tze. Xla' puhuanli ā'chulā' tze nacātā'tahui'la ixtachi'xcuui't Dios masqui capātīni'lh. ²⁶ Moisés puhuanli ā'chulā' xatze kexmatni'can Cristo masqui ixlīlakmaka'nca. Puhuanli jā ka'lhī ixtapalh ixlīricujca'n xala' nac Egipto. Xla' jā lakpuhuanli tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xla' lakpuhuanli tū xala' nac a'kapūn.

²⁷ Moisés ixlīpāhuan Dios, ē xla' taxtulh nac Egipto. Jā ixjicua'ni' puxcu', masqui ixca'tzī palh ixsītzi'lh. Pō'ktu quilhtamacuj kexmatni'lh Dios. Xla' hua'chi ixlaktzi'nī't Dios, masqui jāla laktzi'ncan.

²⁸ Moisés ixlīpāhuan Dios. Chuntza' cāhuanilh israelitas natamaknī borregos ē natalītlahua macsti'na'j ixka'lhni' na ixmākelhchaca'n. Chuntza' ángel jā cāmaknīlh ixlīmaksāsti'ca'n israelitas a'cxni' cāmaknīlh ixlīmaksāsti'ca'n xalanī'n nac Egipto. ²⁹ Israelitas ixtalīpāhuan Dios. Xlaca'n tapātacutli Mar Xatzu'tzo'ko hua'chi nac cā'ti'ya'tna' jā cā'scahuahua. Xalanī'n nac Egipto tī ixtastālani', a'cxni' titapātacutcu'tunli, xlaca'n tajicsua'kō'lh.

³⁰ Israelitas ixtalīpāhuan Dios, ē chuntza' xlaca'n a'ktojon quilhtamacuj ixtatā'tamacxti'li'tlā'huan cā'lacchicni' tū ixuanican Jericó. Chuntza' lī'a'kā'lh talhta'm xachihuix tū ixlītamacxti'li'nī't cā'lacchicni'. ³¹ Cāmaknīca tī xalanī'n nac Jericó tī jā takexmatni'cu'tunli Dios. Rahab, tī pūla xamaklani' ixuanī't, xla' jā maknīca. Rahab ixlīpāhuan Dios, ē xla' ixcāmānūnī't na ixchic israelitas tī ixta'a'nī't talaktzi'hui'līni'n nac tzamā' ti'ya't. Ū'tza' jā talīmaknīlh Rahab.

³² Jā ixlacasqui'nca ā'chulā' na'iccālīhuaniyān ā'makapitzīn tī talīpāhuanli Dios. Jā icka'lhī quilhtamacuj na'iccāhuaniyān tū tatlahualh Gedeón ē Barac ē Sansón ē Jefe ē David ē Samuel ē ixa'kchihuina'nī'n Dios. ³³ Xlaca'n ixtalīpāhuan Dios. Ū'tza' talīskāhuī'lh ā'makapitzīn cā'lacchicni', ē ixtamāpa'ksi'. Ixtatlahua tū tze, ē Dios cāsicua'lanātlahualh chuntza' chī ixcāhuaninī't. Ā'makapitzīn ixcālaktamaknūcan leones. Dios cāmaktāyālh ē chuntza' jā cāhua'lh.

³⁴ Ā'makapitzīn ixcāmāpū'can nac macscut. Xlaca'n jā talhculh. Ā'makapitzīn ixcālīmaknīcu'tuncan espada. Xlaca'n ta'a'kapūtaxtulh. Masqui xlaca'n jā lactli'hui'quin ixtahuanī't, Dios cāmātlī'hui'clhli. Jā ixtajicua'n. Ixtatlahua lāmknīn ē ixtamakatzā'la ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. ³⁵ Makapitzīn puscan, Dios cāmālacastālancuanī'lh ixcamana'ca'n, tī ixtanīnī'tcus.

Ā'makapitzīn tachi'xcuui't tzej cāmakapātīnīnca has-ta jā tanīlh. Palh xlaca'n ixtakelhtatzē'kli tū ixta'a'ka'ī, jātza' ixticāmakapātīnīnca. Xlaca'n jā takelhtatzē'kli, ixpālacata ixtaca'tzī nataka'lhī ixlātamataca'n tū xatze a'cxni' Dios nacāmālacastālancuanī nīnī'n.

³⁶ Ā'makapitzīn cālākapalaca ē cāmaksno'kca. Ā'makapitzīn cāmānūca nac pūlāchī'n ē cātūpixui'līca līcā'n. ³⁷ Ā'makapitzīn cācuca'tlamaknīca. Ā'makapitzīn cālācua'ta'hui'līca. Ā'makapitzīn cālīmaknīca espada. Ā'makapitzīn ixta'a'cuantlā'huan ē ixtalhakā' ixko'xka' purecu' ē chivos. Lacxcamanīnī'n ixtahuanī't. Ixcālākmaka'ncan ē ixcāmakapātīnīncan. ³⁸ Ixtatzā'latlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't ē nac cā'kēstīnī'n. Ixtahui'lāna'lh

nac lhu'cu' ē na ixtampīn chihuix. Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ixtapuhuan jā tū ixtapalhca'n tī ixta'a'ka'ī, ē masqui ā'chulā' ixtapalhca'n. ³⁹ Tzamā' tachi'xcuui't ixtalīpāhuan Dios ē ixtamakapāxui' Dios. Masqui ixtalīpāhuan Dios, xlaca'n jā tamaktīnī'nkō'lh ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmālacnūnī'nī't. ⁴⁰ Dios ixlacasqui'n a'cxmīn ixcācātātālān, ixpālacata lactze ixtalītaxtulh chuntza' chī quina'n.

Calaktzi'lēuj Cristo

12 Quina'n ca'tziyāuj chī tzamā' chi'xcuui'n ixtalīpāhuan Dios. Masqui xlaca'n tapātīni'lh, jā tataspi'tli na ixtej Dios. Quina'n cacāmaksca'tui xlaca'n. Chuntza' camakxtekkō'uj tū quincāmāmakchuyīyān na ixtej Dios. Jātza' catlahuāuj tū jā tze, masqui jicslīhua' makxtekan. Jā calakachā'ni'uj natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios. ² Chuhua'j calaktzi'lēuj Jesucristo. Quina'n tī a'ka'ī'yāuj Jesucristo quincāmakapūtax-tūnī'ta'ntza'. Xla' naquincāmaktāyayān na'a'ka'ī'yāuj ā'chulā' tihui'lāna'ujcus. Xla' pātīni'lh a'cxni' nīlh nac cruz. Masqui lakmaka'nca ē masqui pātīni'lh, xla' pātīkō'lh ixpālacata ixca'tzī ā'līstān napāxuhua. Chuhua'j huī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn jā tā'māpa'ksīni'n Dios.

³ Capāstactit chī pātīni'lh Jesucristo ē chī ixtatā'lāhuani chi'xcuui'n tī ixtaquiclhaktzi'n. Chuntza' jā calakachipini'ntit masqui pātīni'mpā'na'ntit. Jā camakxtektit natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios.

⁴ Masqui lhūhua'tza' tū pātīnī'ta'ntit, jā ixtā'chuntza' chī tapātīni'lh ā'makapitzīn tī cāmāknīca. ⁵ Palhāsā' pātza'nkānī'ta'ntit ixtachihuīn Dios jā Dios quincāmāxquī'yān talacapāstacni' ē quincālaktzi'nān hua'chi ixlacstīn. Chuntza' huan:

Tzej calacapāstacti a'cxni' Dios cāstacyāhuayān.

Jā calakachipini' a'cxni' xla' lacaquilhnīyān.

⁶ Dios cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n tī cāpāxquī'.

Cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n tī cātlahuanī't ixlacstīn.

⁷ Catāyani'tit a'cxni' cālacaquilhnīyān. Palh Dios cālacaquilhnīyān, chuntza' lītasu'yuyā'tit ixlacstīn hui'xi-na'n. Ixlacasqui'nca chā'tin xatāta' nacālacaquilhnī ixlacstīn.

⁸ Dios cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn. Palh jā cahuālh ixcālacaquilhnīn chuntza' ixtasu'yulh hui'xina'n jā ixlīcāna' ixlacstīn Dios.

⁹ A'cxni' quincāmākastacni' quincātāta'ca'n, ixquincālacaquilhnīyān ē quina'n ixcālākachi'xcuui'yāuj. Ā'chulā' ixlacasqui'nca quina'n nakexmatni'yāuj quincātāta'ca'n Dios tī quincāmāxquī'yān quilatamatca'n tū jā catilakspulī.

¹⁰ Quincātāta'ca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n ixcācālacaquilhnīyān chuntza' chī ixtalacpuhuan. Xlaca'n ixtalacasqui'n līlācatejtin ixlātā'kchokouj nac cā'quilhtamacuj. Nā Dios quincālacaquilhnīyān, ixpālacata quincālācapāstacān. Xla' lacasqui'n quina'n lactze nahuanāuj chī xla'.

¹¹ A'cxni' quincālacaquilhnīyān, līpuhuanāuj. Masqui quincāmālakaputzīyān, ā'līstān tze lītaxtuyāuj, ē chuntza' līscā'tāuj.

Lijicua' palh jā nakexmatni'yāuj Dios

¹² Chuhua'j calāmāhuixcānī'tit ē jā cataxla'juani'tāya'tit. ¹³ Tzej catlā'hua'ntit na ixtej Dios. Chuntza' nacāmaktāya'yā'tit xlaca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'tī. Chuntza' xlaca'n jā catitatamakahuasli.

¹⁴ Līpāxuhua cacātā'tahui'la'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Catlahua'tit xmān tū tze. Palh chā'tin jā makxteku'tun tlahua tū jā tze, xla' jā catilakchā'lh Dios. ¹⁵ Dios lakalhu'manīni'n. Catamakxteknī'tit Dios nacāmaktāyayān milīpō'ktuca'n. Jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Palh chā'tin taxtutāya, cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī ta'a'ka'tī. ¹⁶ Jā ca'ka'lhī'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā calakmaka'ntit tū ixa' Dios, chī Esaú. Xla' ixa'yancu'tun, ē ū'tza' līstā'lh tū ixmakxteknī'canī't tū ixpālacata līmaksāsti' ixuanī't.

¹⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ā'līstān xla' ixlacasqui'n ixmaxquī'palaca ē jā'tza' la lakmāxtulh. Xla' ixcalhuan ixpālacata lakpalīcu'tunli tū ixtlahuanī't.

¹⁸ Hui'xina'n jā ixui'lāna'ntit a'ntza' a'cxni' Dios māstā'lh līmāpa'ksīn nac sipej jā huanican Sinaí. Israelitas xalanī'n makāstza' tatalacatzuna'jīlh nac Sinaí. Talaktzī'lh lamana' ē jā cā'pucsua' ixuanī't ē jā makli'pli'. ¹⁹ Takexmatli a'ktin līskoli' ē a'ktin tachihiuīn. A'cxni' takexmatli ixtachihiuīn Dios, xlaca'n tahuanli jā'tza' ā'chulā' cachihuīna'lh. ²⁰ Tajicua'nli a'cxni' Dios huanli nūn chā'tin tī'xa'malh sipej. Nā huanli palh lakatin animalh natāya a'ntza' ixlacasqui'nca nalīlacata'lamaknīcan chihuix. ²¹ Tī talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Nā Moisés huanli: "Icxpipimā'lh ixpālacata icjicua'n."

²² Hui'xina'n jā chuntza' ta'nī'ta'ntit nac Sinaí. Hui'xina'n pimpā'na'ntit ā'lacatin nac sipej jā huanican Siōn ē nac cā'lacchicni' jā huī'lh Dios xalakahuan. Huā'mā' cā'lacchicni' hui'lacha' nac a'kapūn ē huanican Jerusalén. A'ntza' ta'a'nan lhūhua' ángeles. ²³ A'ntza' nā hui'xina'n pimpā'na'ntit nac a'kapūn jā tatalacxtimīnī't ē tamakapāxuīmā'nal Dios tī xapūla ixlacstīn Dios, tī tatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac a'kapūn. A'ntza' jā huī'lh Dios. Ū'tza' tī nacāputzāna'nīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Nā a'ntza' tahui'lāna'ncha' ixlīstacna'ca'n tī tanīnī'ttza' ē cātluhuacanī't lactze. ²⁴ Hui'xina'n a'ka'tīnī'ta'ntit Jesucristo ū'tza' tī makapūtaxtūnu'n. Xla' tlahuanī't xasāsti' talacāxtlahuan. Ixka'lhni' Jesucristo cālīche'kē' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't. É chuntza' talakalhu'mān ixka'lhni' Jesucristo. Ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā ixka'lhni' Abel.

²⁵ Cakexpa'ttit tū huan Dios. Cāmākapātīnīnca tī jā takexmatni'lh Moisés tī Dios māchihuīnīlh. Ā'chulā' naquincātamakapātīnīnān palh jā kexmatni'cu'tunāuj Dios chī chihuīna'nācha' nac a'kapūn. ²⁶ Lakmajtza' Dios chihuīna'nli a'cxni' ixtatakēstoknī't israelitas lacatzuna'j nac Sinaí. Tī'ya't tachihiuīl. Chuhua'j Dios huan: "Quit na'icchiquipala tī'ya't ē jā xmān tī'ya't. Nā na'icchiqī a'kapūn." ²⁷ Huā'mā' huanicu'tun natasputkō' ixlīpō'ktu tū cāmālacatzucunī't. Ā'xmān natahui'la tū jāla lacachiquīcan. ²⁸ Quina'n natā'tahui'layāuj Dios jā xla' māpa'ksīni'n jā tāyani'

pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ē nalakachi'xcuhuī'yāuj ē namakapāx-uīyāuj chuntza' hua'chi chī xla' lacasqui'n. ²⁹ Ixlīcāna' Dios hua'chi a'ktin ka'tla' lamana' ixpālacata xla' nacāmakapātīnīn xlaca'n tī jā takexmatni'.

Palh tzej nalatā'kchokoyāuj, chuntza' nalīmakapāx-uīyāuj Dios

13 Calāpāxquī'tēlha'tit milīpō'ktuca'n ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. ² Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' xala' makat. Ā'makapitzīn tī chuntza' tatlahuanī't, xlaca'n tamānūnī't ángeles na ixchicca'n, masqui xapūla jā ixtaca'tzī palh xlaca'n ángeles ixtahuanī't.

³ Jā cacāpātza'nkātī tī cāchī'canī't. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi cātātā'chī'nī'ta'ntit. Jā cacāpātza'nkātī tī tapātīni'mā'nal. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi nā hui'xina'n cātā'pātīni'mpā'na'ntit.

⁴ Xatze tamakaxtokcan. Jā tze ka'lhīcan tā'lāpāxquī'n. Dios nacāmākapātīnīn xlaca'n tī chuntza' tala.

⁵ Jā xmān calacapāstactit chī nalīka'lhī'yā'tit tumīn. Līpāxuhua catahui'la'tit palh ka'lhī'yā'tit lhūhua' tumīn o palh jā lhūhua'. Dios huanī't: "Pō'ktu quilhtamacuj na'ictā'latahui'layān. Jā maktin ictimakxteknī'." ⁶ Ū'tza' jā catilījicua'nui. Tzē nahuanāuj:

Māpa'ksīni' Dios quimaktāya.

Jā ictijicua'ni'lh tū naquintatlahuani' tachi'xcuhuī't.

⁷ Cacālacapāstactit xlaca'n tī pūla cātāmāsu'yuni'n ixtachihiuīn Dios. Cacāpāstactit chī ixtalīlatlā'huan xla'ca'n, ē chuntza' catlā'hua'ntit.

⁸ Jesucristo chu ū'tza'tza' chī tihua'na'. Jā makstin talakpalī. ⁹ Jā catamakxtektit nacātāmāsu'yuni'yān xtum tamāsu'yun tū jā a'ka'tīnī'ta'ntit. Dios ū'tza' tī quincāmaktāyayān chī nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n. Tamāsu'yun ixpālacata tū hua'can, huā'mā' jā quincāmaktāyayān. Masqui ā'makapitzīn takexmatni' tzamā' tamāsu'yun, jā cāmaktāya xlaca'n.

¹⁰ Pālejni' tī tascuja na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n tzē natahua' macsti'na'j xaquīnī animalhna' tū mālacnūni'canī't Dios. Xtum talakalhu'mān tū mālacnūni'canī't Dios tū quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. Huā'mā' talakalhu'mān, ū'tza' Jesucristo. ¹¹ Xapuxcu' pālej, xla' lē'n ixka'lhni' animalh xatamāknīn hasta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan jā ixlī'a'ktu' nac cuarto. A'ntza' mālacnūni'can Dios ka'lhni' ixpālacata nacāmāpānūni' ixcentaca'n tachi'xcuhuī't. Ixmacni'ca'n animalh, tzamā' cāmāxtucan nac cā'lacchicni'. A'ntza' cālhcuycan. ¹² Nā Jesús nā māxtuca nac cā'lacchicni'. É a'ntza' nīlh. Chuntza' pātīni'lh ixpālacata iccālīmāpānūni'cu'tun ixka'lhni' ixcentaca'n tachi'xcuhuī't. ¹³ Lakmaka'nca Jesucristo a'cxni' māxtuca nac cā'lacchicni' ē xtokohua'ca'ca nac cruz. Quina'n a'ka'tīyāuj, ē chuntza' ixlacasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' quincātalakmaka'nān ixpālacata Jesucristo. ¹⁴ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tū cā'lacchicni' tū natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quina'n ka'lhīmā'nauj ā'a'ktin cā'lacchicni' tū nalaktzī'nāujcus.

¹⁵ Jätza' mälacnūni'yāuj Dios xatamaknīn animalh. Xatze camaxquī'uj tapāxcatca'tzīn Dios. Ū'tza' hua'chi talakalhu'mān. Ixlacasqui'nca namāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata Jesucristo. ¹⁶ Jā capātza'nkātīt natlahua'yā'tīt tū tze ē nalāmaktāya'yā'tīt. Ū'tza' huā'mā' tū līpāxuhua Dios.

¹⁷ Cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Catlahua'tīt tū cātahuaniyān. Xlaca'n cāmaktaka'lhān hui'xina'n ixpālacata talacasqui'n xa'nca na'a'ka'tī'yā'tīt. Xlaca'n natamaxquī' cuenta Dios chī tas-cuja. Xlaca'n cā'tapāxuhuān natascuja palh natlahua'yā'tīt tū nacātalīmāpa'ksīyān. Palh jā nacākexpa'tni'yā'tīt, natalīlīpuhuan. Ē hui'xina'n jā tū caticālīmacuani'n.

¹⁸ Calī'orarlī'tit quimpālacata. Quit icca'tzī icmākentaxtūlh tū Dios quimacamaxquī'nī't. Pō'ktu quilhtamacuj ictlahuacu'tun tū tze. ¹⁹ Iccāsqui'ni'yān calī'orarlī'tit Dios palaj naquimacā'nācha' jā hui'lāna'ntit.

Tasicua'lanālīn

²⁰ Dios ū'tza' tī quincāmakapāxuīyān. Xla' māla-castālancuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jesu-

cristo nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n. Chuntza' līcāxtlahualh talacāxtlahuan tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j xla' tihua'na' naquincā-maktaka'lhān. ²¹ Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū nacāmaktāyayān natlahua'yā'tīt ixtalacasqui'nīn. Nā quina'n caquincātlahuan lactze chuntza' chī xla' lacasqui'n. Ū'tza' lītlahua ixlītlī'huī'qui Jesucristo. Calakachi'xcuhuī'ca Jesucristo pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²² Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān līlacatzucu nakelhtahua'ka'yā'tīt tū iccātzo'knuni'mā'n nac huā'mā' ca'psnap. Jā ka'tla' tzamā' ca'psnap tū iccātzo'knuni'nī'ta'n. ²³ Iccāmāca'tzīnīcu'tunān makxtekcanī'ttza' Timoteo. Chuhua'j jätza' tachī'n. Palh xla' namin palaj, naquintā'a'n a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

²⁴ Cacāsaludarlī'tit ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' nac templo. Calāsaludarlī'tit milīpō'ktuca'n. Tā'timīn xala' nac Italia cātahuaniyān.

²⁵ Dios cacāsīcua'lanātlahuakō'n. Amén.

Santiago

Litzucua carta

1 Quit, Santiago, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ic-tā'scuja Dios ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Quit iccā-macā'ni'yān saludos milīpō'ktuca'n israelitas tī tapa'ksīni'yā'tit Dios, tī ta'a'kahuani'nī'ta'ntit.

Talacapāstacni' tū Dios māstā'

² Tā'timīn, catahui'la'tit cā'tapāxuān masqui cā'a'kspulayān lhūhua' catūhuālh ixpālacata a'ka't'yā'tit Jesucristo. ³ Ca'tziyā'tittza' a'cxni' cā'a'kspulayān huā'mā' ē palh jā maktekā'tit chī a'ka't'yā'tit, chuntza' nalīscā'tā'tit chī natāyani'yā'tit. ⁴ Pō'ktu quilhtamacuj natāyani'yā'tit, ē chuntza' nalīscā'tā'tit chī tzej nalatā'kchokoyā'tit ē chī nalīmākentaxtūkō'yā'tit ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'nīn Dios.

⁵ Palh hui'xina'n jā ca'tziyā'tit chī nalīlatā'kchokoyā'tit tzej, casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmāsu'yuni'yān. Xla' jā cā'tasīzi' māstā' tū nasqui'ni'yāu ē jā lacaquilhnīnīn. ⁶ A'cxni' hui'xina'n nasqui'ni'yā'tit Dios catūhuālh, nāpuhua'nā'tit Dios ixlīcāna' nacāmāxqui'yān. Jā maktin tipuhua'nā'tit Dios jā caticāmāxqui'n. Tī lacpuhuan Dios jā catimāstā'lh, xla' jā xmān a'ktin ixtalacapāstacni' ka'lhī. Xla' hua'chi xcān a'cxni' ū'nun ē calhāxcuhuālh mā'a'kchoko xaxiyālh xcān. ⁷ Tī lacpuhuan chuntza', Dios jā catimāxqui'lh tū squi'ni'. ⁸ Tī jā xmān a'ktin talacapāstacni' taka'lhī, xlaca'n jā maktin taca'tzi' tū natatlahua.

⁹ Hui'xina'n, tā'timīn, tī catīhuālh tachi'xcuhuī't, calīpāxuhua'tit ixpālacata Dios cālaktzī'nān jā chī catīhuālh tachi'xcuhuī't. ¹⁰ Hui'xina'n, tā'timīn, tī lacricujnu', calīpāxuhua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios laktzī'n mintumīnca'n hua'chi jā tū ixtapalh. Lacricujnu' natasputa chī a'ktin xa'nat. ¹¹ A'cxni' chī'chīni'n, xapa'lhma' xneka, ē xa'nat yuja. Ixlītzēhuanī't sputa. Nā chuntza' talīsputa lacricujnu' līhuan tatlahua ixnegocioca'n.

Chī napātīni'ncan ē natāyani'can

¹² Līpāxuhua tahui'lāna'lh xlaca'n tī līlācatejtin tapāti tū cā'a'kspula. Palh xlaca'n natatāyani', nataka'lhī xasāsti' ixlātamāca'n. Xasāsti' quilatamatca'n xla' chī talakalhu'mān tū Dios cāmālacnūni' tī tapāxqui'. ¹³ Palh chā'tin chī'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, jā capuhuanli Dios mālacpuhuanīlh tū jā tze. Dios jā maktin lacpuhuan natlahua tū jā tze. Xla' jā cāmālacpuhuanī tachi'xcuhuī't catatlahualh tū jā tze. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, xla' ixlī'a'cstu ix-

talacapāstacni' mātlahuī chuntza'. ¹⁵ Palh xla' tlahua chuntza' tū jā tze ixtalacapāstacni', chuntza' ka'lhī ix-cuenta. Ā'chulā' natlahuatēlha tū jā tze. Ū'tza' nalīnī.

¹⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuanimā'n. Jā cata'a'kskāhuī'tit, tā'timīn. ¹⁷ Pō'ktu xatze catūhuālh tū quincāmāxqui'nī'ta'n, pō'ktu Dios macamin. Tī quincāmāxqui'n pō'ktu tū tze xla' ū'tza' Dios. Xla' cātlahualh tū tamāxkakēni'n nac a'kapūn. Dios xla' chu ū'tza'tza'. Jā maktin talakpalī nūn macsti'nalj. ¹⁸ Dios quincāmāxqui'n xasāsti' quilatamatca'n chī xla' ixtalacasqui'nīn. Quincāmāxqui'n quilatamatca'n xasāsti' ixpālacata ixtachihuīn Dios tū ixlīcāna'. Chuntza' quina'n xapūla a'ka'tī'nī'tauj. Ā'līstān lhūhua' ā'makapitzīn nata'a'ka'tī. Chuntza' quina'n xalacpūla.

Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj

¹⁹ Calacapāstactit huā'mā', tā'timīn. Milīpō'ktuca'n tzej cakexpa'ttit ixtachihuīn Dios. Calacapāstacna'ntit pūla chī nachihuīna'nā'tit, ē jā nasītzī'yā'tit. ²⁰ Tasīzī' quincāmāmakchuyiyān. Chuntza' jāla tlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios. ²¹ Camāpānūkō'tit ixlīpō'ktu tū jā tze ē ixlīpō'ktu tū jā līmacuan. Calīhui'lī'tit natlahuayā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. Cuenta catlahua'tit tū ixtachihuīn Dios tū maktīni'nī'ta'ntit. Ū'tza' tū cāmāca'tzīnīn chī nacālīmakapūtaxtūyān.

²² Cakexpa'tni'tit ixtachihuīn Dios, ē jā xmān cakexpa'tmaka'ntit. Palh puhua'nā'tit xmān nakexpa'tmaka'nā'tit, mina'cstuca'n ta'a'kskāhuī'yā'tit. ²³ Tī xmān takexmata ixtachihuīn Dios ē jā tatlahua, xlaca'n chī chā'tin chī'xcu' tī laktzī'n nac espejo. ²⁴ Ixlīmān laktzī'nca'n chī lanī't ixlacan ē a'n ē palaj tunca pātza'nkā chī lanī't. ²⁵ Jā chuntza' xlaca'n tī cuenta tatlahua xatze ixtachihuīn Dios tū quincāmāca'tzīnīyān chī nalītaxtuyāuj. Palh xlaca'n jā tamāxteka takexmatni', ē palh jā tapātza'nkā tū huan, chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahua ixlīpō'ktu tū tatlahua.

²⁶ Palh chā'tin chī'xcu' huan kexmatni' Dios, ē jāla māpa'ksī ixquilhni', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'. Xla' jā ixlīcāna' kexmatni' Dios. ²⁷ Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj quina'n tī ixlīcāna' a'ka't'yāuj, ū'tza' huā'mā': cacāmāktāyauj lacstīn tī xcamanīn ē tī cānīmaka'ncanī't tī tapātīni'n. Ē ixlacasqui'nca pō'ktu quilhtamacuj namāpānūyāuj ixlīpō'ktu tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj.

Ixlacasqui'nca nacālaktzī'nāuj tachi'xcuhuī't lacxtim

2 Tā'timīn, calālaktzī'ntit lacxtim milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī a'ka'tī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesu-

cristo tī xaka'tla'. ² Na'iccāhuaniyān a'ktin tachihuīn. Chā'tu' chi'xcuhuī'n tatanū na mintemploca'n. Chā'tin xla' rico ē ka'lhī ixmakatzātzāt ixla' oro ē ixlu'xu' xatze. Ā'chā'tin xla' xcamanīn ē xla' ka'lhī masnā lu'xu'.

³ Hui'xina'n ā'chulā' lakachi'xcuhuī'yā'tit tī ka'lhī xatze ixlu'xu' ē huani'yā'tit: "Hui'x catahui'la' huā'tzā' nac xatze silla." Ē xcamanīn huani'yā'tit: "Hui'x catāyachi o catahui'la' nac piso ixlacatzuna'j na quintujan." ⁴ Palh chuntza' tlahua'yā'tit hui'xina'n, chuntza' tasu'yu puhua'nā'tit ā'makapitzīn chi'xcuhuī'n ā'chulā' lactze. Palh chuntza' tlahua'yā'tit hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tā'timīn, iccāpāxquī'yān ē iccāhuanicu'tunān huā'mā'. Dios cālacsacnī't tī lacxcamanīnīn. Masqui xcamanīn xla'ca'n, Dios cālaktzī'n chī lacricujnu', ixpālacata talīpāhuan Dios ē chuntza' natatanū jā xla' māpa'ksīni'n. Nā ixlīpō'ktuca'n tī tapāxquī' Dios ixlīpō'ktuca'n natatanū jā xla' māpa'ksīni'n. ⁶ Hui'xina'n cālakmaka'nā'tit tī lacxcamanīnīn. Cālakachi'xcuhuī'yā'tit lacricujnu'. Ū'tunu'n tī cātamakapātīnīn. Xlaca'n cātāmālacapū'yān hui'xina'n. ⁷ Ū'tunu'n lacricujnu' tī jā tze talīchihuīna'n Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. Ū'tza' tī hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit.

⁸ Ixlīmāpa'ksīn Dios tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chuntza' huan: "Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' milīmān." Palh hui'xina'n kexpa'tni'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tzej tlā'hua'mpā'na'ntit. ⁹ Palh hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit makapitzīn, ē ā'makapitzīn huampala cālakmaka'nā'tit, chuntza' tlahua'yā'tit tū jā tze, ē chuntza' hui'xina'n laclī'pinā'tit. Chuntza' huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ¹⁰ Palh chā'tin chi'xcu' nakexmatni' ixlīpō'ktu ixlīmāpa'ksīn Dios ē xmān a'ktin līmāpa'ksīn tū jā kexmatni', huā'mā' chi'xcu' laclē'n ixpālacata jā kexmatni'kō'lh līmāpa'ksīn, ē masqui xmān a'ktin līmāpa'ksīn tū jā kexmatni'lh. ¹¹ Dios huanli: "Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n." Nā chuntza' huanli: "Jā timaknīni'na'." Palh chā'tin tī maknīni'n, xla' laclē'n ē masqui jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. ¹² Dios quincāmaktāyān ē chuntza' jā quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. Chuntza' palh tlahuayāuj tū jā tze, Dios naquincāputzāna'ni'yān. Ū'tza' calīchihuīna'ntit ē calītlahua'tit tū tze. ¹³ Dios, a'cxni' naputzāna'n, jā catīcālakalhu'manli tī jā talakalhu'manli ā'makapitzīn. Xla' xmān nacālakalhu'man tī talakalhu'manli ā'makapitzīn. Tī talakalhu'manī't ā'makapitzīn, xlaca'n jā catitajicua'nli a'cxni' nacāputzāna'ni' Dios.

Chī tzej a'ka'tcan

¹⁴ Tā'timīn, palh chā'tin chi'xcu' huan līpāhuan Dios ē xla' jā tlahua tū tze, chu tlakaj līpāhuan. ¹⁵ Palh chā'tin quintā'tin spu'tni' ixlu'xu' ē jā ka'lhī tū nahua' ¹⁶ ē makapitzīn chī hui'xina'n tahuani: "Dios casicua'lanātlahuan ē camaxquī'ca' milu'xu' ē camāhuī'ca'", ē tī tahuani chuntza' jā tū tamaxquī', chuntza' jā tū līmacuan talīpāhuan Dios. ¹⁷ Palh chā'tin chi'xcu' huan līpāhuan Dios, ē jā maktāya ā'chā'tin, xla' chu tlakaj

huan līpāhuan Dios. Xla' hua'chi chā'tin xanīn ixpālacata jā tū tlahua tū tze.

¹⁸ Palh chā'tin nahuan: "Quit ica'ka'tīni' Dios, ē masqui jā ictlahua tū tze." Quit na'icucampala: ¿Chī nalītasu'yu'ya' palh līpāhua'na' Dios palh jā tlahua'ya' tū tze? Quit ictlahua xatze. Chuntza' lītasu'yu' quit iclīpāhuan Dios. ¹⁹ Hui'x puhua'na' xmān chā'tin Dios. Chuntza' tze. Nā chuntza' tapuhuan jā tze ya ū'nīn tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xlaca'n taxpipi ixpālacata tajicua'ni' Dios. ²⁰ Hui'x jā ca'tziya'. Na'icmāsu'yuni'yān chu tlakaj palh chā'tin huan līpāhuan Dios ē palh jā tlahua tū lactze. ²¹ Quixū'nāpapca'n Abraham mālacnūni'lh, chī talakalhu'mān Dios, ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh Abraham tze chi'xcu' ixpālacata tū tlahualh. ²² Chuntza' ca'tzīcan Abraham ixlīpāhuan Dios ē ū'tza' xla' lītlahualh tū lactze. A'cxni' Abraham tlahualh huā'mā' tū tze, ū'tza' lītasu'yulh Abraham ixlīpāhuan Dios. ²³ Chuntza' mākentaxtūca chī ixtatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan: "Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios xatze līlaktzī'lh Abraham." Ē Dios huanli Abraham ixamigo.

²⁴ Chuntza' hui'xina'n ca'tziyā'tittza' Dios lactze cālaktzī'n tachi'xcuhuī't jā xmān ixpālacata talīpāhuan Dios. Nā ixlacasqui'nca xlaca'n natatlahua tū lactze. Chuntza' natasu'yu' palh ixlīcāna' talīpāhuan Dios. ²⁵ Ē nā chuntza' Rahab tī maklani' ixuanī't. Xla' cāmaktēkli tātachokolh na ixchic chi'xcuhuī'n tī Josué cāmactamīlh. Cāmātzē'kli ē cāmaktāyalh natataxtu nac cā'lacchicni' nac ā'kentin tej. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tze ya puscāt Rahab. ²⁶ Quina'n hui'lāna'uj ixpālacata ka'lhīyāuj quimacni'ca'n ē quilīstacna'ca'n. Nā chuntza' quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata līpāhuanāuj Dios ē chuntza' tlahuayāuj tū lactze.

Quinquilhni'ca'n

3 Tā'timīn, jā cala'tit līmākelhtahua'kē'nī'n lhūhua' hui'xina'n. Ca'tziyā'tit hui'xina'n tī tamāsu'yu' ā'chulā' palha' nacāputzāna'ni'can. ² Quina'n quilīpō'ktuca'n makatunu' tlahuayāuj tū jā tze. Palh chā'tin chi'xcu' tze māpa'ksī' ixquilhni', chuntza' tze māpa'ksī' ixlīpō'ktu ixmacni'. Xla' tze ya chi'xcu'. ³ Cāmākalhnūyāuj freno na ixquilhni'ca'n cahuāyuj. Chuntza' tze nacāmāpa'ksīyāuj. Nata'a'n jā quina'n lacasqui'nāuj. ⁴ Nā barcos tū laka'tla', macsti'na'j tū līsakalīcan. Masqui ū'ni' xatli'huī'qui tanta'nclē'n barco, piloto tze nalē'n jā xla' lacasqui'n, masqui macsti'na'j tū līsakalīcan barco. ⁵ Chuntza' quinquilhni'ca'n. Masqui macsti'na'j quinquilhni'ca'n, lhūhua' tū tlahua. Masqui macsti'na'j macscut, tze namāquilhī't a'ktin ka'tla' cā'qui'huī'n. ⁶ Quinquilhni'ca'n hua'chi macscut, ixpālacata cālactlahua ā'makapitzīn. Quinquilhni'ca'n līchihuīna'nāuj ixlīpō'ktu tū jā tze. Ū'tza' ā'chulā' jā tze lītaxtuyāuj. Ixpālacata quinquilhni'ca'n, lāmāpasī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nac cā'quilhītamacuj. Skāhuī'ni' ū'tza' tī quincāmāhuaniyān tū jā tze. ⁷ Chi'xcuhuī'n xlaca'n tze natamāmānsujlī catūhuālh animalh ē catūhuālh spūnī'n ē catūhuālh lhūhua' ē catūhuālh animalh xala' nac mar. Ixlīpō'ktuca'n tze

cāmāmānsujlīcan. ⁸ Quinquilhni'ca'n jā tī tī tzē namā-pa'ksī. Quinquilhni'ca'n pō'ktu quilhtamacuj huan tū jā tze. Hua'chi ka'lhī veneno ixpālacata quinquilhni'ca'n cālīlactlahuayāuj ā'makapitzīn. ⁹ Quinquilhni'ca'n lī-makapāxuiyāuj Dios quinTāta'ca'n, ē nā cālī'a'ksa'nāuj ā'makapitzīn tachi'xcuui't tī Dios tlahuanit' hua'chi chī xla'. ¹⁰ Na quinquilhni'ca'n taxtu tachihuīn tū xatze ē tachihuīn tū jā tze. Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' jā tze. ¹¹ ¿Ē xmān nac a'ktin mu'sni' taxtu xcān xase'ksi' ē xcān xaxū'ni'? ¹² Tā'timīn, a'ktin xaqui'hui' a'kalhpōj jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't xīpa. Xaqui'hui' uvas jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't a'kalhpōj. Nā chuntza' a'ktin mu'sni' jā taxtuhui'lh xaxū'ni' xcān a'ntza' jāla catitaxtulh xase'ksi' xcān.

Tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios

¹³ Palhāsā' chātin chī hui'xina'n skalalh ē lhūhua' ca'tzī ē chuntza' tzē namāsu'yu. Calatā'kchokotit līlacatejtin ē chuntza' nalītasu'yu palh lakskalalhna' hui'xina'n. Jā ka'tla' timakca'tziyā'tit. ¹⁴ Palh hui'xina'n xmān lacasqui'nā'tit napuhuanca hui'xina'n skalalhna' chuntza' lītasu'yu jā skalalhna' hui'xina'n. ¹⁵ Palh chuntza' lacpuhuan chā'tin, a'ntza' lītasu'yu palh ixtalacapāstacni' xla' jā ixtala' Dios. Xmān lacapāstaca chī ixtalacapāstacni' skāhuī'ni' ē ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuui'n ixpālacata tlahuamā'lh tū lacasqui'n ixmacni'. ¹⁶ A'cxni' tachi'xcuui't talālakca'tzani' ē xmān talacasqui'n napuhuanca xlaca'n lakskalalhna', ū'tza' talālīmāpasī ē tatlaha ixlipō'ktu catūhuālh tū jā tze. ¹⁷ Na'iccāhuaniyān chī talīhuan xlaca'n tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios. Xlaca'n xmān talacapāstaca tū lactze. Ū'tza' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. Jā talālīsītzī'ni'. Līlacatzucu natalātā'chihuīna'n. Natakexmata ē natamak-tāya ā'makapitzīn. Talaktzī'n lacxtim ixlipō'ktu. Tatlaha tū tze, ixpālacata xlaca'n lactze. ¹⁸ Tī jā talālīsītzī'ni'cu'tun ā'makapitzīn, chuntza' xlaca'n tatlaha tū xatze, ē chuntza' jātza' catitatā'lāhuanicu'tunlī ā'makapitzīn.

Jā tze palh lakatiyāuj tū xala' nac cā'quilhtamacuj

4 ¿Tū ixpālacata tā'lāhuani'yā'tit hui'xina'n? Ixpālacata ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū tze, ē mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Hui'xina'n ka'lhīcu'tunā'tit catūhuālh ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, ū'tza' lālīmāknīcu'tunā'tit hui'xina'n. Hui'xina'n lālakca'tzani'yā'tit tī ka'lhī catūhuālh, ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, lālīlacatā'quī'yā'tit ē lālītucsā'tit. Jāla ka'lhī'yā'tit tū lacasqui'nā'tit hui'xina'n, ixpālacata jā squi'ni'yā'tit Dios. ³ A'cxni' squi'ni'yā'tit Dios jā cāmaxqui'yān, ixpālacata jā tzej squi'ni'yā'tit. Squi'ni'yā'tit xmān ixpālacata pāxcat līla'yā'tit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit. ⁴ Hui'xina'n chī chā'tin tī ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n, ixpālacata jātza' kexpatni'cu'tunā'tit Dios ē xmān tlahuacu'tunā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¿Ē jā ca'tziyā'tit tī talakātī lhūhua' catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n talītaxtu ixtā'lāquiclhlaktzi' Dios? Tī tatlahaacu'tun lacxtim chī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n talītaxtu ix-

tā'lāquiclhlaktzi' Dios. ⁵ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit xmān chu tlakaj tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios quincāmaxqui'nī'ta'n Espīritu Santo ē xla' lacasqui'n xmān xla' naquincāmāpa'ksiyān ē jā lacasqui'n naquincāmāpa'ksiyān ā'chā'tin. ⁶ Ū'tza' lacasqui'n Dios. Xla' quincāmaktāyāyān, ē chuntza' tzē nakexmatni'yāuj xmān Dios. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

⁷ Hui'xina'n catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksiyān. Jā catamakxtektit nacāmāpa'ksiyān skāhuī'ni'. Chuntza' skāhuī'ni' nacātzā'lani'yān. ⁸ Calātalacatzuna'jītit Dios ē xla' nā nacālātalacatzuna'jīyān. Hui'xina'n tī tlahua'yā'tit tū jā tze, jātza' catlahua'tit. Hui'xina'n tī pāxqui'yā'tit Dios ē nā tū xala' nac cā'quilhtamacuj, camāpānūni'tit tū jā tze na milīstacna'ca'n.

⁹ Calīpuhuantit ē cacalhua'ntit. Jātza' calītzī'ntit ē jātza' calīpāxua'tit tū jā tze. Calīmāxana'ntit mincuentaca'n.

¹⁰ Macstī'na'j cahuantit na ixlacatīn Dios, ē xla' nacāmāka'tlī'yān.

Jā tze palh a'ksa'nāuj quintā'tinca'n

¹¹ Tā'timīn, jā tilālīchihuīna'nā'tit tū jā tze. Palh chā'tin līchihuīna'n ā'chā'tin tū jā tze, chuntza' līlakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn tū huan: Calāpāxqui'tit. Palh chā'tin lacpuhuan tzē nahuan palh ā'chā'tin laclē'n, xla' lītaxtu chī juez. Jā lacapāstaca palh ū'tza' laclē'n, ixpālacata lakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn. ¹² Xmān chā'tin juez a'nan. Ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' quincāmaxqui'n līmāpa'ksīn ē ū'tza' nakexmatni'yāuj. Xla' tzē naquincāmāpūtax-tūyān ē nā tzē naquincāmācā'nān nac pūpātīn. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit palh hui'xina'n tzē na'a'ksa'nā'tit ā'chā'tin?

Jā ca'tziyāuj tū na'a'kspula lakalī

¹³ Na'iccāhuaniyān hui'xina'n macstī'na'j mimpālacataca'n hui'xina'n tī lāhuani'yā'tit: "Chuhua'j o lakalī na'a'nāuj nac a'ktin cā'lacchicni'. A'ntza' natachokoyāuj a'ktin cā'ta. Natamāhuana'nāuj ē nastā'nanāuj. Natlajayāuj lhūhua' tumīn." ¹⁴ Huā'mā' na'iccāhuaniyān: Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū na'a'kspula lakalī. Quina'n hua'chi poklhnu' ixpālacata poklhnu' chuhua'j tasu'yu ē ixlītzā'la laksputa. ¹⁵ Chuntza' ixuantit: "Palh Dios lacasqui'n quina'n natahui'lāyāuj ā'tzā'la ē ū'tza' huā'mā' natlahuayāuj." ¹⁶ Hui'xina'n jā kelhasqui'nī'yā'tit Dios tūchu ixtalacasqui'nīn. Xmān tlahua'yā'tit tū tlahuacu'tunā'tit. Hui'xina'n ka'tla' makca'tziyā'tit. Jā tze chuntza' tlahua'yā'tit. ¹⁷ Palh chā'tin ca'tzī tlahua tū tze, ē palh jā tlahua, chuntza' xla' līka'lhī ixcuenta.

Tū nacā'a'kspula lacricujnu'

5 Chuhua'j hui'xina'n lacricujnu' cacalhuantit ē cata'sa'tit ixpālacata lījicua' tū mimā'lh.

² Mintumīnca'n hua'chi xamasni'. Milu'xu'ca'n xatzēhuani't pō'ktu hua'chi xatalacua'. ³ Minoroca'n ē mimplataca'n hua'chi pō'ktu xasko'luni'. Xasko'luni' ix-

pālacata hui'xina'n lactampi'lhī'n ē jā maktāy-acu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n mākēxtimī'tit lhūhua' tumīn ē lacatzuna'jtza' huī'lh quilhtamacuj a'cxni' napātīni'nā'tit nac pūpātīn. ⁴ Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit tī cātā'scujnī'ta'ntit na mincā'tacuxtuca'n. Dios lacahuāna'huī'lh. Xla' ū'tza' tī māpa'ksīni'nkō' ixlīpō'ktu nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj. Xla' cālaktzī'mā'n chī a'kskāhuī'tit mintasācua'ca'n ē jā xokotit. ⁵ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj hui'xina'n lacricujnu' ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu. Līpāxūj līlatlā'huanā'tit. Hui'xina'n hua'chī lakatin pa'xni' tū makako'ntīcan ē namaknīcan. ⁶ Hui'xina'n lacricujnu' cāmālacapū'yā'tit ē cāmaknī'yā'tit tī lactze. Xlaca'n jāla tatamaktāya.

Ixlasqui'nca naka'lhīyāj hasta a'cxni' namimpala Jesucristo

⁷ Chuhua'j hui'xina'n, tā'timīn, līlacatzucu caka'lhī'tit hasta a'cxni' namin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chā'tin chī'xcu' tī tlhua ixpūxāhuat, xla' ka'lhī hasta a'cxni' nala. Xla' ka'lhī hasta nala xcān pūla ē ā'līstān huampala. ⁸ Hui'xina'n nā līlacatzucu caka'lhī'tit. Jā calakachipini'tit. Palaj namimpala Māpa'ksīni'. ⁹ Jā calāputzāna'ni'tit. Palh tlhua'yā'tit chuntza', Cristo nacāputzāna'ni'yān. Xla' ū'tza' Juez. Palaj namimpala. ¹⁰ Calacapāstactit hui'xina'n, tā'timīn, chī tapātīni'lh makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n tatāyani'lh. Chuntza' calītaxtutit. ¹¹ Ca'tzīyāj ixtapāxuhua xlaca'n tī

tatāyani'lh. Ca'tzīyā'tittza' chī lītāyani'lh Job. Ā'līstān Dios maxquī'lh lhūhua', ixpālacata lakalhu'manīni'n.

¹² Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū ixlacasqui'nca. Jā ti-hua'nā'tit "por Dios", a'cxni' nahua'nā'tit palh ixlīcāna'. Xmān "ixlīcāna" nahua'nā'tit. A'cxni' nahua'nā'tit "jā ixlīcāna", xmān "jā ixlīcāna" nahua'nā'tit. Palh jā nalahua'yā'tit chuntza', Dios nacāmakapātīnīnān.

¹³ A'cxni' nacā'a'kspulayān catūhuālh, ca'orarlā'tit hui'xina'n. A'cxni' līpāxuhua lahui'lāna'ntit, capixtlī'tit tū nalīpāxuhua Dios. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī hui'xina'n ta'jatatla, cacāmāta'satīnīni'ntit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Xlaca'n natamin ē natalī'orarlā ē natalītlahua ta'jatatlani' aceite na ixtacuhuīni' Māpa'ksīni' Jesucristo. ¹⁵ Palh xlaca'n nata'orarlī ē nata'a'ka'tī, Dios namātzeyī. Palh xla' tlhuanī't tū jā tze, Dios namāpānūni' ixcuenta. ¹⁶ Calāhuani'tit hui'xina'n palh jāla makxtekā'tit catūhuālh tū jā tze. Chuntza' nalālī'orarlī'yā'tit. Dios nacāmātzeyīyān hui'xina'n tī ta'jatatlā'yā'tit. Dios lītlahua ixlīmāpa'ksīn tū squi'ni' chā'tin chī'xcu' tī tze. ¹⁷ Dios maxquī'lh tū squi'ni'lh Elías tī ixa'kchihuīna' Dios. Xla' chā'tin chī'xcu' chī quina'n ixuanī't. Xla' squi'ni'lh Dios jā calalh xcān. A'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. ¹⁸ Squi'ni'palh Dios camilh xcān. Chuntza' lalh xcān. Chuntza' lanāna'lh nac cā'ti'ya'tna'.

¹⁹ Tā'timīn, palh chā'tin chī hui'xina'n tamakahuasa ē palh ā'chā'tin namaktāya natlā'huampala na ixtej Dios, ²⁰ chuntza' namakapūtaxtū ā'chā'tin nac līnīn ē chuntza' namātza'nkēna'ni'can ixcuenta.

1 Pedro

Pedro cātzo'knuni'lh tī ixta'a'ka't

1 Quit Pedro, ixapóstol Jesucristo. Quit ictzo'ka huā'mā' carta. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī ixtachi'xcuhuī't Dios tī cātamā'a'kahuanīn ē latlā'hua'nā'tit chī makatiyātī'n nac a'katunu' cā'lacchicni' jā huanican Ponto ē Galacia ē Capadocia ē Asia ē Bitinia. ² Dios quinTāta'ca'n cālacsacnī'ta'n makāstza' chuntza' chī puhuanli. Xla' puhuanli Espíritu Santo lactze nacātlahuayān. Xla' ixlacasqui'n hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Jesucristo. Lacasqui'nli ixka'lhni' Jesucristo nacāxapani'yān ixlīpō'ktu mincuentaca'n. Dios cacāsicua'lanātlahuan ē tzej calatapā'tit.

Ca'tziyāuj Dios naquincāsicua'lanātlahuayān

³ Namaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. Ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios mālacastālancuanīlh Jesucristo, nā chuntza' quincāmaxqui'n xasāsti' quilatamatca'n. Chuhua'j ca'tziyāuj xla' naquincāmaxqui'yān ā'chulā'. ⁴ Tū Dios naquincāmaxqui'yān, xla' māqui'canī't nac a'kapūn. A'ntza' jā tū cati'a'nani'lh. Jā chī catūhuālh tū masa ē tū lakuan ē tū xneka. ⁵ Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios, ē xla' cāmaktaka'lhān ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Xla' nacāmaktaka'lhān hasta ā'xmān quilhtamacuj. Ā'xmān quilhtamacuj natasu'yukō' ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxqui'yān a'cxni' naquincāmakapūtaxtūkō'yān.

⁶ Ū'tza' hui'xina'n līpāxuhua'yā'tit masqui jā makās līpuhuanā'tit ixpālacata lhūhua' tū pātīpā'na'ntit. ⁷ Hui'xina'n līlacatzucu tāyani'yā'tit tū pātīpā'na'ntit. Chuntza' tasu'yu palh ixlīcāna' a'ka'īyā'tit. Oro māchi'chīcan namaktīcan tū jā tze. Chuntza' tachoko pō'ktu oro. Nā chuntza' hui'xina'n. A'cxni' pātīni'nā'tit hui'xina'n namakxtekā'tit tū jā tze. Chuntza' ā'chulā' lactze nalītaxtuyā'tit. Ā'chulā' xatapalaxla' chī a'ka'īyā'tit na ixlacatīn Dios ē jā oro. Palh tzej a'ka'īyā'tit masqui pātīni'nā'tit, chuntza' nacātamāka'tlīyān ē nacātalakachi'xcuhuī'yān a'cxni' Jesucristo namimpala.

⁸ Hui'xina'n pāxqui'yā'tit Jesucristo masqui jā laktzī'nī'ta'ntit. Hui'xina'n a'ka'īyā'tit masqui chuhua'j jā laktzī'nā'tit. Ū'tza' līpāxuhua'yā'tit. Lhūhua' mintapāxuanca'n; jāla chī huanican chī līpāxuhua'yā'tit. ⁹ Pāxuhua'yā'tit ixpālacata a'kapūtaxtunī'ta'ntittza' ixpālacata a'ka'īyā'tit Jesucristo.

¹⁰ A'kchihuīna'nī'n xalanīn makās xapūla ixtahuan chī ixquincālīsicua'lanātlahuan Dios. Xlaca'n ixtaputza chī

natalīca'tzī chī lī'a'kapūtaxtucan ixpālacata ixtaca'tzīcu'tunkō'. ¹¹ IxEspíritu Cristo cāmāca'tzīnīlh palh Cristo ixpātīni'lh ē ā'līstān ixlakachi'xcuhuī'ca. Xlaca'n ixtaca'tzīcu'tun jā'cxni' ixa'kspulalh huā'mā' ē tū na'a'kspula ā'līstān. ¹² Dios cāmāca'tzīnīlh jāna'j na'a'kspula xlīmacua xlaca'n ixtalahui'lāna'lhcus. Chuhua'j a'kspulamā'lh xlīmacua hui'lāna'uj quina'n. Huā'mā' ū'tza' tū cātahuanin xlaca'n tī cātamāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. Xlaca'n ixcātalīmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixlīmāpa'ksīn Espíritu Santo tī macamincancha' nac a'kapūn. Ixlīpō'ktu huā'mā' ángeles taca'tzīcu'tun.

Dios lacasqui'n tzej nalatā'kchokoyāuj

¹³ Calacapāstactit tzmā' ē skalalh catahui'la'tit. Tzej calacapāstactit. Calacapāstactā'kchokotit chī Dios nacālīsicua'lanātlahuayān a'cxni' namin Jesucristo.

¹⁴ Cakexpa'tni'tit Dios ixpālacata hui'xina'n ixlacstīn. Jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ixtlahua'yā'tit tū jā tze talanān. ¹⁵ Lactze cahuankō'tit pō'ktu quilhtamacuj. Calacapāstactit Dios cālīta'satīn ixtachi'xcuhuī't nahuanā'tit. Xla' tze. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj xalīlācatejtīn nalīlatahui'la'yā'tit. ¹⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios: "Lactze cahuantit hui'xina'n, ixpālacata quit tze."

¹⁷ Hui'xina'n a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, hua'nā'tit: "Dios quinTāta'ca'n." Ū'tza' kēxtim quincālaktzī'nān. Xla' nacāputzāna'ni' chā'tunu' chuntza' chī talatā'kchokonī't. Ū'tza' nalījicua'ni'yā'tit Dios līhuan latlā'hua'nā'titcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁸ Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit chī ixtalatlā'huan minapapanā'ca'n. Jā tū ixtapalch chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla. Dios cāmākapūtaxtūni' ixlīpō'ktu huā'mā'. Tū xla' xokolh ixpālacata naquincāmakapūtaxtūyān, huā'mā' jā chī oro ē jā chī plata tū talakspūta. Hui'xina'n ca'tziyā'tit huā'mā'. ¹⁹ Līxokolh ixka'lhni' Cristo a'cxni' nīlh. Ixka'lhni' Cristo tapalaxla'. Cristo hua'chi lakatin purecu' ixuanī't tū xatze ē tū maknīcan ixpālacata namālacnūni'can Dios. ²⁰ A'cxni' jāna'j ixtlahuacan cā'quilhtamacuj, Dios puhuanli ixlacasqui'nca Cristo nanī ixpālacata naquincāmakapūtaxtūyān. Chuhua'j, tzmā' quilhtamacuj, Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n. ²¹ Ixpālacata Jesucristo, hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios, ixpālacata Dios mālacastālancuanīlh Jesucristo ē lakachi'xcuhuī'lh. Chuntza' hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios ē ka'lhīpā'na'ntit a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāsicua'lanātlahuakō'yān.

²² Hui'xina'n kexpa'tni'nī'ta'ntit tachihuīn tū ixlīcāna'. Ū'tza' hui'xina'n lactzetza' lītaxtutit. Chuhua'j ixlīcāna' cāpāxquī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuhua'j tzej calālīpāxquī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. ²³ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntit ixtachi-huīn Dios tū jā maktin catīspūtlī. Chuntza' xasāsti' milatamatca'n jā maktin catīspūtlī. Natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ²⁴ Chuntza' huan na ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' huā'mā':

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't hua'chi pa'lhma'.

Ixlīpō'ktu tū tzēhuanī't tū taka'lhī tachi'xcuhuī't, ū'tza' hua'chi xaxa'nat pa'lhma'.

Pa'lhma' scāca ē yuja xaxa'nat.

²⁵ Jā chuntza' ixtachihuīn Dios.

Xla' jā maktin catīspūtlī.

Ixtachihuīn Dios, ū'tza' xatze tachihuīn tū cātamā-su'yuni'nī'ta'n hui'xina'n.

2 Ū'tza' calīmaktēktit ixlīpō'ktu tū jā tze. Jātza' ca'a'kskāhuī'nintit. Jā chuntza' cahuantit chī xla-ca'n tī tatasu'yu lactze ē xmān ta'a'kskāhuī'nin ixpālacata xla'ca'n jā lactze. Jātza' quiclh calālaktzī'ntit. Jātza' cacālīchihuīna'ntit ā'makapitzīn. ² Chā'tin ska'ta' pō'ktu quilhtamacuj hua'cu'tun ixleche. Chuntza' listaca. Hui'xina'n nā chuntza' ixlacasqui'nca naca'tzīcu'tunā'tit ixtachihuīn Dios tū ixlīhua't milīstacna'ca'n. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Ca'tziyā'tittza' palh Dios pāxquī'nin.

Cristo hua'chi a'ktin chihuix tū Dios lacsacli

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj catā'latā'kchokotit Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān quilatamatca'n. Xla' hua'chi xastacna' chihuix. Dios lacsacli ixpālacata laktzī'lh hua'chi a'ktin chihuix tū tapalaxla', masqui tachi'xcuhuī't tapuhuan jā tū ixtapalh. ⁵ Hui'xina'n hua'chi a'ktin templo tū jā xala' nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' nac huā'mā' templo tū Dios tlahuamā'lh. Hui'xina'n hua'chi pālejni' ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo ē chuntza' tā'scujā'tit Dios. Hua'chi ixmālacnūnī'tit talakalhu'mān Dios ixpālacata kexpa'tni'pā'na'ntit xla'. Chuntza' līpāxuhua Dios. ⁶ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Quit iclacsacli a'ktin chihuix tū xatapalaxla'.

Chuhua'j quit icui'lī chā'tin tī hua'chi a'ktin chihuix xala' tzāstūn jā nayāhuacan templo nac Sión.

Xla'ca'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli.

⁷ Huā'mā' chihuix huanicu'tun Cristo. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntittza' ē ū'tza' līca'tziyā'tit Cristo xatapalaxla'. Tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xla'ca'n cālīchihuīna'n ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' huā'mā':

Chihuix tū talakmaka'lh tapācna'nī'n,

huā'mā' chihuix ū'tza' lītaxtulh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁸ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Huā'mā' chihuix nacāmā'a'kche'kxlanī tachi'xcuhuī't; huā'mā' chihuix nacāmāmakahuasī xla'ca'n.

Xla'ca'n ta'a'kche'kxla ixpālacata jā ta'a'ka'ī'cu'tun tī Dios macamilh ixpālacata nacāmakapūtaxtūcan. Dios

xapūla ixca'tzī tū nacā'a'nani' tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun ixtachihuīn Dios.

Quina'n ixtachi'xcuhuī't Dios

⁹ Tā'timīn, hui'xina'n jā chī xla'ca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Hui'xina'n tachi'xcuhuī't tī cālacsacnī't Dios. Nā hui'xina'n ixpālejni' quiMāpa'ksīni'ca'n Dios. Nā hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Nā hui'xina'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Dios lacasqui'n hui'xina'n nacāmāca'tzīnīyā'tit ā'makapitzīn lī'a'cnīn tū xla' tlahuanī't. Dios ū'tza' tī cā'ta'sani'nī'ta'n ē cāmāxtunī'ta'n jā cā'pucsua ē cālīmīnī'ta'n jā tzēhuanī't xkakana'n. ¹⁰ Xapūla hui'xina'n jā ixtachi'xcuhuī't Dios ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j hui'xina'n ixtachi'xcuhuī'ttza' Dios. Xapūla jā ixca'tziyā'tit palh Dios lalalhu'manīni'n. Chuhua'j ca'tziyā'tittza', ixpālacata Dios cālakalhu'manī'ta'ntza'.

Ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj Dios

¹¹ Tā'timīn, hui'xina'n latlā'hua'nā'tit chī makatiyātī'n nac cā'quilhtamacuj, ixpālacata tapa'ksiyā'tit nac a'kapūn. Chuhua'j iccāsqui'ni'yān jā titlahua'yā'tit jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Camakxtektit tzamā' talacapāstacni' tū nalactlahua chī a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo. ¹² Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Chuntza', masqui cacātalīmālacsu'yun palh tlahua'yā'tit catūhuālh tū jā tze, xla'ca'n nataca'tzī palh jā ixlīcāna'. Natalaktzī'n hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze. Chuntza' xla'ca'n natamāka'tlī' Dios a'cxni' xla' naputzāna'nī.

¹³ Cacākexpa'tni'tit ixlīpō'ktuca'n scujnī'n ixpālacata chuntza' Dios lacasqui'n. Cakexpa'tni'tit xapuxcu' cā'lacchicni'. ¹⁴ Cacākexpa'tni'tit gobernadores. Xla'ca'n Dios cāhui'līnī't natamakapātīnīn tī tlahua tū jā tze. Nā cāhui'līnī't ixpālacata xla'ca'n natamāka'tlī' tī tlahua tū tze. ¹⁵ Chuntza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' lacasqui'n hui'xina'n līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit. Chuntza' jāla catitahualh catūhuālh chī'xcuhuī'n tī jā tzej talacapāstaca ē jā taca'tzī.

¹⁶ Hui'xina'n xala' cā'lacuan ē jā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit ixlīmāpa'ksīn Moisés. Masqui ka'lhī'yā'tit talacasqui'n, jā capuhua'ntit tzē natalahua'yā'tit tū jā tze. É catlahua'tit tū Dios māpa'ksīni'n.

¹⁷ Cacālakachi'xcuhuī'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Cacāpāxquī'tit tā'timīn. Cajicua'ni'tit Dios. Calakachi'xcuhuī'tit tī ā'chulā' ka'lhī līmāpa'ksīn nac cā'lacchicni'.

Cristo pātīnī'lh ē nā quina'n napātīnī'nāuj

¹⁸ Hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit mīmpatronca'n, cacākexpa'tni'tit mīmāpa'ksīni'ca'n. Nacākexpa'tni'yā'tit palh tapāxquī'nin ē talakalhu'manīni'n ē nā palh quiclh taca'tzan. ¹⁹ Palh pātīnī'nā'tit masqui jā tū tlahuanī'ta'ntit, ē palh līpātīyā'tit ixpālacata tlahuacu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios, ū'tza' tze na ixlacatīn Dios. ²⁰ Palh tlahua'yā'tit tū jā tze, ē ū'tza' cā'talītucsān, ē masqui līlacatzucu tāyani'yā'tit, huā'mā' jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios. Palh līlacatzucu tāyani'yā'tit chī cātātucsān, masqui tlahuanī'ta'ntit

xmān tū tze, chuntza' Dios nacāsica'lanātlahuayān. ²¹ Tī cālacsacnī't Dios, xla'c'n natapātīnī'n. Cristo ū'tza' pātīnī'lh quimpālacataca'n. Quincāmāsu'yuni'n chī nalī-maksca'tāuj xla'. ²² Cristo jā tū tlhualh tū jā tze. Jā maktin kexmatca nahuan tū jā ixlīcāna'. ²³ Xla' jā ix-cālakai'palā tī ixtalakapala xla'. Jā maktin huanli namālaxxonī xla'c'n tī tamakapātīnīnli. Cristo ix-ca'tzī namin quilhtamacuj natakxonu'n. Dios nacāpūtzāna'ni' chuntza' chī ixlacasqui'nca. ²⁴ Cristo ū'tza' xokolh quincuentaca'n a'cxni' nīlh nac cruz. Xla' lacasqui'n namakxtekāuj tū jā tze, ē natlahuayāuj tū ixtalacasqui'nīn Dios. Cristo pātīnī'lh quimpālacataca'n. Chuntza' quincālīmātzeyiyān. ²⁵ Xapūla hui'xina'n ixlalā'hua'nā'tit hua'chi borregos tū ixtatza'nkānī't. Chuhua'j taspī'tnī'ta'ntit. Lakta'nī'ta'ntit Jesucristo. Xla' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n.

Chī natalīlāthui'la tī tatamakaxtoknī'ttza'

3 Nā hui'xina'n puscan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n. Chuntza', palh minkōlu'ca'n jā ta'a'ka't' ixtachihuīn Dios, xla'c'n nata'a'ka't'cu'tun a'cxni' natalaktzī'n hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Chuntza' jā ixlacasqui'nca nacāhuanican catūhuālh. ² Chi'xcu'huī'n natalaktzī'n chī ixpuscātca'n tatlahua tū tze ē talakachi'xcu'huī' Dios. Ū'tza' natalī'a'ka't'cu'tun. ³ Makapitzīn puscan, ixpālaca-ta tzēhuanī't tahuancu'tun, tzēhuanī't tacāxtlahua ixya'jca'n. Tata'a'kanū ixa'kaslihuītca'n xa'oro ē tamacatahui'la ixmacatzātzāca'n xa'oro. Talhakā' tzēhuanī't ixlū'xu'ca'n. Tzamā' catūhuālh jā ū'tza' tū tlhualh tzēhuanī't chā'tin puscāt na ixlacatīn Dios. ⁴ Palh lactzēhuanī't huancu'tunā'tit, ixlacasqui'nca naka'lhī'yā'tit xatze mintalacapāstacni'ca'n ē līpāxuhua natahui'la'yā'tit. Huā'mā' tze na ixlacatīn Dios. Ū'tza' tū lacuan nacāmāxtuyān; ū'tza' tū natāyani'. ⁵ Chuntza' lactzēhuanī't talīlal puscan xamakās tī ixtalīpāhuan Dios ē ixtakexmatni' Dios. Xla'c'n nā ixtakexmatni' ixkōlu'ca'n. ⁶ Chuntza' ixtlahua Sara makāstza'. Xla' ixkexmatni' ixkōlu' Abraham ē ixlaktzī'n chī māpa'ksīni'. Hui'xina'n hua'chi ixtzu'ma'jan Sara, palh tlhualh'yā'tit tū tze ē palh jā jicua'nā'tit. ⁷ Chuhua'j hui'xina'n chi'xcu'huī'n tī ka'lhī'yā'tit mimpuscātca'n, caca'tzītī't chī nacātā'tahui'la'yā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Puscan, xla'c'n jā lactlī'huī'quin chī hui'xina'n. Ū'tza' nacālīlakachi'xcu'huī'yā'tit. Nacālakachi'xcu'huī'yā'tit ixpālacata xla'c'n chuntza' chī hui'xina'n mak-tīnī'nī'ta'ntit talakalhu'mān tū Dios māstā'. Ū'tza' huā'mā' xasāsti' milatamatca'n tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palh chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n naca'tzī'yā'tit Dios nakexmata a'cxni' na'orarlī'yā'tit.

Makapitzīn tapātīnī'n ixpālacata tatlahua tū tze

⁸ Chuhua'j xmān huā'mā' iccāhuanicu'tunān: Kem-pātin calacapāstactit. Calālakalhu'ma'ntit. Calāpāx-quī'tit chī lītā'timīn. Calātlahuani'tit tū tze. Jā ka'tla' ca-makca'tzītī't. ⁹ Palh catīhuālh cātlahuani'yān tū jā tze, jā titlahuani'yā'tit chuntza' hui'xina'n. Palh catīhuālh

cālakai'palayān, jā tilakapala'yā'tit. Xatze casqui'ni'tit Dios xla' casica'lanātlahualh. Ū'tza' huā'mā' tū Dios lacasqui'n. Palh chuntza' tlhualh'yā'tit, Dios nacāsica'lanātlahuayān hui'xina'n. ¹⁰ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī līpāxuhua talatahui'lacu'tun, jātza' cachīhuālh catahuanli.

Jātza' cata'a'kskāhuī'nīlh.

¹¹ Catamakxtekkō'lh tū jā tze ē catatlahualh tū tze.

Catalīhuī'līlh ca'cs natalatahui'la pō'ktu quilhtamacuj.

¹² Dios cāmaktaka'lha tī lactze chi'xcu'huī'n.

Cākexmatni' ixoracionca'n.

Dios jā cāmaktāya tī tatlahua tū jā tze.

¹³ Nūn chā'tin caticātlahuani'n tū jā tze palh hui'xi-

na'n xmān tlhualh'acū'tunā'tit tū tze. ¹⁴ Palh hui'xina'n

pātīnī'nā'tit xmān ixpālacata tlhualh'yā'tit tū tze,

chuntza' Dios nacāsica'lanātlahuayān. Jā

cacājicua'ni'tit chi'xcu'huī'n. Jā catamakchuyī'tit. ¹⁵ Cala-

capāstactit Cristo ū'tza' miMāpa'ksīni'ca'n. Cakex-

pa'tni'tit xmān xla'. Skalalh natahui'la'yā'tit tzej nakel-

htīnī'nā'tit a'cxni' nacātakelhasqui'ni'yān chī a'ka't'yā'tit

Cristo. Līlacatzucu nakelhtīnī'nā'tit hui'xina'n. Cala-

capāstactit Dios cākexmatmā'n. ¹⁶ Jā titlahua'yā'tit tū jā

tze. Chuntza' nacāmāmaxani'yā'tit tī cātalakai'palayān

hui'xina'n ē tī cātalīchihuīna'nān tū jā tze ixpālacata

a'ka't'ni'yā'tit Cristo. ¹⁷ Tī tatlahua tū jā tze, xla'c'n

nacāmakapātīnīncan. Hui'xina'n jā chuntza' cahuantit

chī xla'c'n. Ā'chulā' tze palh napātīnī'nā'tit, palh

chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios, masqui jā

tlahuani'ta'ntit tū jā tze.

¹⁸ Cristo xmān maktin nīlh quimpālacataca'n.

Chuntza' līxokolh quincuentaca'n. Masqui Cristo tze,

xla' pātīnī'lh ixpālacataca'n tachi'xcu'huī't tī jā tze. Nīlh

quimpālacataca'n, ixpālacata quincāmāsu'yucu'tunni'

na ixlacatīn Dios. Masqui maknīca Jesucristo, huī'lhcus.

¹⁹ A'cxni' jāna'j ixlacastālanacuana'n Cristo, xla' a'lh jā ix-

cāchī'canī't ixlīstacna'ca'n nīnī'n. Cātasu'yuni'lh ē

cāhuanīlh palh ū'tza' Cristo. ²⁰ Xla'c'n a'cxni' ixta-

lahui'lāna'lhcus jā ta'a'ka't'ni'cu'tunli Dios. Dios līla-

catzucu ixcāka'lhīmā'lh xīmācuca Noé ixtlahuamā'lh

barco. A'cxni' lalh lakuat, xmān kelhatzeyan

tachi'xcu'huī't ta'a'kapūtaxtulh nac barco na ixkelhni'

xcān. ²¹ Chuntza' quina'n tī quincātamakapūtax-

tūnī'ta'ntza', quina'n lī'a'kpaxui xcān. A'cxni' a'kpaxāuj,

jā xmān quimacti'ya'tca'n nalīmāyujūyāuj. A'cxni'

a'kpaxāuj, chuntza' līmāsu'yuyāuj Dios xapanī'ttza'

quincuentaca'n, ixpālacata Jesucristo lacastālanqua-

na'nī'ttza, ē chuntza' a'kapūtaxtunī'taujtza'. ²² Jesu-

cristo tanūnī'ttza' nac a'kapūn ē huī'lh na ixpekxtūcā-

na'j Dios. Chuhua'j xla' cāmāpa'ksīkō' ángeles ē

ixlīpō'ktuca'n tī taka'lhī līmāpa'ksīn.

Dios cāmāxquī' catūhuālh chā'tunu' ixtachi'xcu'huī't

4 Cristo pātīnī'lh a'cxni' ixlalā'huan nac cā'quilhta-macuj. Caca'tzītī't hui'xina'n tzē nacā'a'kspulayān chuntza'. Jā cajicua'ntit. Tī tapātīnī'mā'nal, xla'c'n tamakxteknī'ttza' tatlahua tū jā tze. ² Chuhua'j jātza' catlahua'tit tū jā tze chī tachi'xcu'huī't tī tatlahua xmān

tū xla'ca'n talacasqui'n. Calatahui'la'tittza' chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Xapūla hui'xina'n makās ixtlahuapā'na'ntit tū tatlahuacu'tun tī jā ta'a'ka'ī. Ixtlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ixka'chīyā'tit. Ixtlahua'yā'tit cā'tani' ē a'ntza' ixtlahua'yā'tit tū jā tze. Ixtakēstokā'tit nako'tā'tit. Ixcātat-zokostani'yā'tit ídolos. Dios jā lakatī huā'mā'.

⁴ Chuhua'j tī jā ta'a'ka'ī, xla'ca'n talī'a'cnī chī hui'xina'n jātza' cātā'takēstokā'tit xla'ca'n palh nacātā'tlahua'yā'tit tū jā tze. Ū'tza' cātalīlakapalayān hui'xina'n. ⁵ Xla'ca'n nacāputzāna'ni' Dios. Ixlīcāna' xla' nacāputzāna'ni' tī talahui'lāna'lhcus ē tī xanīntza'. ⁶ Ū'tza' cālīmāca'tzīnīca xatze tachihuīn tī xanīntza' chuhua'j. Chuntza' masqui tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't, ixlīstacna'ca'n tze natatahui'la pō'ktu quilhtamacuj chuntza' chī Dios huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁷ Pala'j nasputkō' ixlīpō'ktu. Ū'tza' tzej calīlacapāstacna'ntit. Skalalh catahui'la'tit ē pō'ktu na'orarli'yā'tit. ⁸ Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': calāpāxqui'tit. Palh pāxqui'yāuj ā'chā'tin, mātza'nkēna'ni'yāuj tū quincāt-lahuani'ni'ta'n. ⁹ Līpāxuhua nalāmānūyā'tit na minchīca'n. ¹⁰ Dios xtum cāmaxqui'ni'ta'n chā'tunu' hui'xina'n chī tze nalītlahua'yā'tit tū cāmacamaxqui'ni'ta'n Dios. Chuntza' tze namākentaxtūyā'tit tū Dios cāmacamaxqui'ni'ta'n. Ē chuntza' nalāmaktāya'yā'tit. ¹¹ Tī ta'a'kchihuīna'n, catamāsu'yulh ixtachihuīn Dios. Tī tamaktāya ā'makapitzīn, chuntza' catamaktāyalh chuntza' chī Dios cāmaxqui'ni't. Palh hui'xina'n chuntza' tlahua'yā'tit, chuntza' nalakachi'xcuhuī'can Dios ixpālacata Jesucristo. Pō'ktu quilhtamacuj calakachi'xcuhuī'ca Dios. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ka'lhī līmāpa'ksīn. Amén.

Tapātīni'n tī ta'a'ka'ī

¹² Chuhua'j tā'timīn, jā tipuhua'nā'tit jā maktin catipātīni'ntit hui'xina'n. Caca'tzītīt chuntza' cā'a'kspula tī ta'a'ka'ī, ē jā xmān hui'xina'n pātīni'nā'tit. Chuntza' lītasu'yu palh ixlīcāna' hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. ¹³ Capāxuhua'tit chī pātīni'mpā'na'ntit chuntza' chī Cristo pātīni'lh. Chuntza' hui'xina'n napāxuhua'yā'tit a'cxni' Cristo namimpala ē nalaktzī'ncan chī xla' ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ¹⁴ A'cxni' cātalakapalayān hui'xina'n ixpālacata Cristo, napāxuhua'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo nacāmaktāyayān. Natasu'yu xla' cātā'huī'lan hui'xina'n. Natasu'yu xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Ā'makapitzīn jā tze talīchihuīna'n Cristo. Hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit xla'. ¹⁵ Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata xla'ca'n tamaknīni'ni't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata taka'lhāna'ni't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahuanī't ā'catūhuālh tū jā tze. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatanūnī't jā jā ixlītanūtca'n. Jā titlahua'yā'tit chuntza'. ¹⁶ Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit ixpālacata Cristo, jā tilīmāxana'nā'tit. Camaxqui'tit tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo.

¹⁷ Chilhtza' quilhtamacuj tū napūputzāna'ni' Dios. Xapūla nacāmakapātīnīncan ixtachi'xcuhuī't Dios. Palh quina'n naquincāmakapātīnīnān xapūla, ā'chulā' nacāmakapātīnīncan xla'ca'n tī jā ta'a'ka'ī xatze tachihuīn tū ixla' Dios. ¹⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh jicslihua' ta'a'kapūtaxtu xalactze chī'xcuhuī'n, žtū nacā'a'kspula chī'xcuhuī'n tī jā tze ē tī talakmaka'n Dios?

¹⁹ Palh ixtalacasqui'nīn Dios natapātīni'n makapitzīn ixpālacata tatlahua tū tze, catatlahualhcs tū tze. Catalīpāhuanli xmān Dios. Xla' tlahuakō'ni't ixlīpō'ktu tū a'nan ē pō'ktu quilhtamacuj cāmaktaka'lha. Xla' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan.

Cāmaxqui'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī

5 Quit iccāmaxqui'cu'tunān talacapāstacni' hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Nā quit chā'tin xapuxcu'. Quit iclaktzī'lh chī pātīni'lh Cristo. Nā quit naquilakachi'xcuhuī'can a'cxni' nalakachi'xcuhuī'can Cristo a'cxni' namimpala. ² Iccāsqui'ni'yān nacāmaktaka'lhā'tit ixlacstīn Dios tī xla' cāmacamaxqui'n. Calītlahua'tit ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'ca'n ē jā casātlahua'tit. Jā xmān titlahuayā'tit ixpālacata tlahuacu'tunā'tit tumīn. Cacāmaktaka'lhā'tit ixpālacata tā'scuju'cunā'tit Dios. ³ Jā ixtēcu'ni'n hui'xina'n tī cāmaktaka'lhā'tit. Catahui'la'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' xla'ca'n tze nacātamaksca'tāni' chī hui'xina'n. ⁴ Jesucristo ū'tza' tī xapuxcu' milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Xla' cāmaktaka'lhkō' ixlacstīn ē cuenta tlahua chī scujni'ta'ntit hui'xina'n. A'cxni' Jesucristo namimpala, Dios pō'ktu quilhtamacuj nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n.

⁵ Nā hui'xina'n ka'hua'chan, cacākepā'tni'tit xanapuxcu'nu' tī ta'a'n nac templo. Milīpō'ktuca'n hui'xina'n nalālakachi'xcuhuī'yā'tit. Jā capuhua'ntit palh ā'chulā' xalactze hui'xina'n ē jā ā'makapitzīn. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

⁶ Jā ka'tla' camakca'tzītīt. Cakexpa'tni'tit Dios. Xla' ū'tza' tī ka'lhī līlī'huī'qui. A'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalacasqui'n, hui'xina'n nacātalakachi'xcuhuī'yān chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ⁷ Pō'ktu tū cāmāmakchuyīyān, catamakxtektit Dios nacāmaktāyayān. Xla' cāmaktaka'lhān.

⁸ Skalalh calatahui'la'tit ē jā catamakxtektit nacātatlahuayān. Skāhuī'ni' tī mintā'lāquiclhaktzi'ca'n, xla' latlā'huan hua'chi lakatin león tū ta'sa ē putzatlā'huan tī nahua'. ⁹ Jā camakxtektit chī a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' calītlaja'tit skāhuī'ni'. Calacapāstactit calhāxcuhuī'lh nac cā'quilhtamacuj a'nan tā'timīn tī nā tapātīni'mā'nal. ¹⁰ Dios pāxqui'nin. Quincālacsacni'ta'n ixpālacata ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj Cristo. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāuj Dios nac a'kapūn. A'cxni' napātīni'nā'titcus ā'macsti'nal, Dios nacātlahuayān lactze hui'xina'n. Nacāmaktāyayān natāyani'yā'tit. Nacāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit.

¹¹ Dios ka'lhīkō' ixlīpō'ktu līlī'huī'qui pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Macā'nca ā'xmān saludos

¹² Quit icmātzo'knīlh Silvano huā'mā' carta tū jā laclh-mā'n. Quit tzej icca'tzī xla' chā'tin quintā'tinca'n ē tzej a'ka'ī'. Quit iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit ū'tza' ixlīcāna'. Chuhua'j jā camaxtektit chī a'ka'ī'yā'tit huā'mā' xatze tachihuīn.

¹³ Cāmacā'ni'yān saludos xla'ca'n tī xalanī'n nac templo nac Babilonia. Nā xla'ca'n Dios nā cālacsacnī't. Marcos tī hua'chi quinka'hua'cha, nā xla' cāmacā'ni'yān saludos. ¹⁴ Calāskōkatit ixpālacata hui'xina'n lāpāx-quī'yā'tit.

Tzej calatapā'tit milipō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Amén.

2 Pedro

Cāmacā'ni'ca saludos tī ixta'a'ka'ī

1 Quit Simón Pedro. Ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit chā'tin ixapóstol Jesucristo ē ū'tza' ictā'scuja. Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit nā chuntza' chī quina'n. Quina'n tzē nalīpāxuayāuj tū quincātlahuani'nī'ta'n Dios. Dios kēxtim cālaktzī'n tachi'xcuhuī't, ē chuntza' quincālaktzī'nān kēxtim ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo. ² Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit, ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tit Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī tahuanī't tī tatapa'ksīni' Dios

³ Dios, ka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē quincāmaxquī'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj natahui'layāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n, ixpālacata lakapasāuj Dios. Nā quincāmāta'satīnīn ixpālacata natā'tahui'layāuj nac a'kapūn jā xla' māpa'ksīni'n ē jā xkakana'n. ⁴ Chuntza' Dios naquincātlahuani'yān lhūhua' tū tze chuntza' chī xla' huanī't. Dios quincāmaxquī'nī'ta'n chī nalīsāstī'latā'kchokoyāuj. Quincāmaxquī'yān xasāstī' quintalacapāstacni'ca'n tū xatze chī ixtalacapāstacni' Dios. Chuntza' tzē namakxtekāuj tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tittza' xatze tachihuīn ixta' Jesucristo, ē chuntza' ixlacasqui'nca nalīhui'liyā'tit natlahua'yā'tit tū tze. É jā xmān huā'mā'. Nā ixlacasqui'nca ā'chulā' nasca'tā'tit tū ixta' Dios. ⁶ Nā ixlacasqui'nca mina'cstuca'n natatapa'ksīyā'tit. Nā ixlacasqui'nca līlacatzucu napātīni'nā'tit. Nā ixlacasqui'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁷ Nā ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yā'tit tā'timīn. É jā xmān tā'timīn. Nā ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

⁸ Ixlīpō'ktu huā'mā' ū'tza' natlahuakō'yā'tit. Palh ixlīcāna' natlahua'yā'tit, chuntza' tasu'yu palh tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Nā tasu'yu palh jā chu tlakaj lakapasā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Tī jā tatlahua tzamā' tachihuīn, xlaca'n hua'chi lakatzī'nīn ixpālacata xlaca'n jā taca'tzī. Hua'chi lakatzī'nīn ixpālacata tapātza'nkānī't palh Dios cāxapani'nī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁰ Chuntza' tā'timīn, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tzamā' tachihuīn. Chuntza' natasu'yu Dios cā'ta'satīnī'ta'n ē cālacsacnī'ta'n hui'xina'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, jā catitamakahuastit. ¹¹ Chuntza' nacātamaxquī'yān talacasqui'nīn tzē natanū'yā'tit jā pō'ktu quilhtamacuj māpa'ksīni'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī quincāmakapūtāxtūyān.

¹² Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iccālīmāpāstaquīyān tza-mā' tachihuīn, masqui hui'xina'n lakapasā'tit, ē masqui tzej a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlīcāna' tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n. ¹³ Quit icpuhuan tze na'iccāmāpāstaquīyān tzamā' tachihuīn chī ictihuī'lhcus. ¹⁴ Quit icca'tzī hua'chi palajtza' na'icnī. Chuntza' quimāca'tzīnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Quit iccāhuanicu'tunān huā'mā' tachihuīn, ixpālacata chuntza' tzē nalīlacapāstacā'tit pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' xanīntza' na'icuan.

Laktzī'nca Jesucristo chī ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁶ Quina'n iccāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n chī ka'lhī līmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chī xla' namimpala. Tū quina'n iccāmāsu'yuni'yān, jātza' tachihuīn tū tamāsu'yuni't chi'xcuhuīn tī ta'a'kskāhuī'nincu'tun. Quina'n iclīlaktzī'uj quilakastapūnca'n Jesucristo ē nā iclaktzī'uj chī ka'lhī lītlī'hui'qui. ¹⁷ A'ntza' xa'icyāna'uj a'cxni' Dios quinTāta'ca'n māka'tlī'lh Jesucristo. Mincha' a'ktin tachihuīn nac a'ktin poklhnu' xaslama. Huanli: "Ū'tza' huā'mā' quinKa'hua'cha tī icpāxquī' ē quimakapāxūī." ¹⁸ Māni' quina'n ickexmatui tzamā' tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. A'ntza' xa'ictā'hui'lāna'uj Jesucristo nac sipej. A'ntza' xtum tasu'yulh Jesucristo ixpālacata Dios māxkakēlh.

¹⁹ Ū'tza' ā'chulā' iclī'a'ka'ī'yāuj tū tatzo'kli profetasna' tī cāmātzo'knīlh Dios. Nā hui'xina'n tzej nakelhtahua'ka'yā'tit tū tatzo'kli profetasna' hasta tzej nakexpatā'tit. Huā'mā' hua'chi lāmpara tū māxkakēni'n jā cā'pucsua' hasta naxkaka ē namāxkakēni'n xaka'tla'sta'cu. ²⁰ Ixlacasqui'nca nalacapāstacā'tit tū na'iccāhuaniyān. Na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' tū tahuanli ixa'kchihuīna'nī'n Dios, tzamā' jā ixtalacapāstacni'ca'n a'kchihuīna'nī'n. ²¹ Tū ixtamāsu'yu a'kchihuīna'nī'n jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Tzamā' lactze chi'xcuhuī'n tī ixtatā'scuja Dios, xlaca'n ixtahuan tū iccāmāpāstaquī Espīritu Santo.

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlīcāna'

Judas 4-13

2 Lakmajtza' ixtatanū na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't ā'makapitzīn a'kchihuīna'nī'n tī ixta'a'kskāhuī'nin. Nā natatanū na mimpu'nanca'n ā'makapitzīn tī natamāsu'yu tū jā ixlīcāna'. Tū natamāsu'yu ū'tza' nalactlahua chī talī'a'ka'ī' makapitzīn. Tzamā' a'kskāhuī'ni'nī'n natamāsu'yu Jesucristo jā t'Ska'ta' Dios masqui xla' ū'tza' tī xokolh ixcuentaca'n. Ā'limaktin nacāmakapātīnīncan xlaca'n ixpālacata tū tatlahua. ² Chī xlaca'n natalatā'kchoko, hua'chi jā tū tū

nacālīmāmāxanīcan. Lhūhua' tī nata'a'ka'ī'cu'tun tū natamāsu'yu xla'ca'n. Nā natatlahua tū jā tze chī natatlahua tzamā' a'kskāhuī'nī'nī'n. Chuntza' natatlahua ixpālacata jā tze nalīchihuīna'ncan xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. ³ Tzamā' a'kskāhuī'nī'nī'n taka'lhīcu'tun tumīn. Ū'tza' nacātalīmāsu'yuni'yān tū jā ixlīcāna'. Dios makāstza' līhui'līnī't nacāmākapātīnīn xla'ca'n tī tatlahua chuntza'. Tzamā' a'kskāhuī'nī'nī'n nā xla'ca'n nataxoko na ixlacatīn Dios.

⁴ Dios jā cāmātzā'nkēna'ni'lh ángeles tī tatlahualh tū jā tze. Cāmāyujūlh nac pūpātīn. A'ntza' jā cā'pucsua' natatachoko chī xatachī'nī'n hasta tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namakapātīnīnī'n Dios. ⁵ Dios cāmākapātīnīnli tachi'xcu'huī't tī ixtahui'lāna'lh makās. Macamilh lakuat. Ū'tza' talīnīkō'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't nac cā'quilhtamacuj ixpālacata jā tze ya tachi'xcu'huī't ixtahuanī't. Dios cāmākapūtāxtūlh xmān kelhatzeyan tachi'xcu'huī't. Chā'tin ixuanican Noé. Xla' ixcāmāsu'yuni' tachi'xcu'huī't ixlacasqui'nca līlacatejtīn ixtalātā'kchokolh. ⁶ Dios cāmākapātīnīnli xalanī'n nac cā'lacchicni' jā ixuanican Sodoma ē nā jā ixuanican Gomorra. Dios cālhcu'yukō'lh tzamā' a'ktu' cā'lacchicni'. Chuntza' Dios līmāsu'yulh xla' cāmākapātīnīn tī jā takexmatni'cu'tun. ⁷ Dios māxtulh nac Sodoma chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Lot. Chuntza' lī'a'kapūtāxtulh. Lot tze ya chī'xcu' ixuanī't ē ixlītamakchuyī' ā'makapitzīn xalanī'n nac Sodoma jā tze ya chī'xcu'huī'n. ⁸ Lot tze ya chī'xcu' ixuanī't. É ixcātā'lahuī'lh ē ixcālaktzī'n ē ixcākexmata lakalī lakalī, ē ū'tza' līlīpuhuanli tū ixtatlahua tū jā tze. ⁹ Māpa'ksīni' Dios namakapūtāxtū chā'tin chī'xcu' tī pātīni'mā'lh palh a'ka'ī'ni' Dios. Dios, masqui jāna'j cāmākapātīnīn tī jā tze ya chī'xcu'huī'n, nacāmākapātīnīn tzamā' quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'ni'. ¹⁰ Ā'chulā' nacāmākapātīnīn tī talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē tatlahua tū jā tze chī ixtalacāpāstacni'ca'n. Xla'ca'n jā tajicua'n natatlahua tū jā tze. Tatlahua xmān tū xla'ca'n talacasqui'n. Jā tajicua'n talakapala tī taka'lhī līmāpa'ksīn. ¹¹ Jā chuntza' tatlahua ángeles masqui xla'ca'n ā'chulā' taka'lhī līmāpa'ksīn. Ángeles jā talakapala ā'chā'tin ē jā tamālacsu'yu na ixlacatīn Dios.

¹² Tzamā' chī'xcu'huī'n jā takexmata. Tatlahua tū ū'tunu'n talacasqui'n. Talakapala tū jā takexmata. Xla'ca'n hua'chi animalh xala' nac cā'qui'huī'n tū tayuja nac a'ksuj ē jāla catita'a'kapūtāxtulh. Nacāmāknīcan. Nā chuntza' tzamā' chī'xcu'huī'n nā natasputa hua'chi animalh. Dios nacāmākapātīnīn. ¹³ Chuntza' xla'ca'n natalīxoko tū talīmākapātīnīnli ā'makapitzīn. Xla'ca'n cā'cu'huīni' talakatī tako'ta ē tatlahua ā'catūhuālh tū jā tze. Līmāxana' chī xla'ca'n cātā'huā'yanān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit, līhuan xla'ca'n tapuhuan nacā'ta'a'kskāhuī'yān hui'xina'n.

¹⁴ A'cxni' xla'ca'n talaktzī'n chā'tin puscāt, tapuhuan tū jā tze. Ixlīpō'ktu ixtalacāpāstacni'ca'n jā tze. Ta'a'kskāhuī' tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'. Talacāpāstaca chī natalīka'lhī lhūhua' tumīn. Dios nacāmākapātīnīn. ¹⁵ Xla'ca'n tamakxtekni't xalacatzajua' tej ē ta'a'ktza'nkānī't. Talatlā'huan chī Balaam tī ixka'hua'cha Beor. Xla'

a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nīn. Ixlakatī tumīn. Tlahualh tū jā tze nalītlaja tumīn. ¹⁶ Balaam lacaquilhnīca. Masqui burros jā tachihuīna'n, xla' chihuīna'nli ixburro hua'chi chā'tin chī'xcu'. Quilhni'lh tū ixtlahuacu'tun. Xmān chuntza' Balaam jā makxtekca natlahua tū jā tze tū ixtlahuacu'tun.

¹⁷ Tzamā' chī'xcu'huī'n tī tamāsu'yu tū jā ixlīcāna', xmān ta'a'kskāhuī'nīn. Jā tū ixtapalhca'n. Xla'ca'n hua'chi mu'sni' tū pūtīnī't. Xla'ca'n hua'chi poklhuu' tū cāmākosū ū'ni' ē jā talē'n xcān. Dios cāxui'līnī't jā nacāmacā'n tzamā' chī'xcu'huī'n a'ntza' jā natatahui'la pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'. ¹⁸ Xla'ca'n ka'tla' tamakca'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Tū tahuan, jā tū ixtapalh. Xla'ca'n tamāsu'yu tze palh chā'tin tlahua tū lacasqui'n quimacni'ca'n tū jā tze. Chuntza' talī'a'kskāhuī' xla'ca'n tī tamakxtekma'nalhcus tū ixtatlahua a'cxni' jāna'j ixtalapakasa ixtachihuīn Dios. ¹⁹ Tahuan xla'ca'n tze natatlahua catūxcu'huālh tū talacasqui'n. Jā ixlīcāna'. Xla'ca'n chī tachi'nī'n ixpālacata jāla tamakxteka tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chī'xcu' jāla makxteka catūhuālh, chuntza' xla' hua'chi tachi'n. ²⁰ Tī talakapasni't Makapūtāxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chuntza' talīmāxtekni't tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj, ē palh xla'ca'n natatlahuapala tū jā tze ē jā'tza' la tamakxteka, chuntza' ā'chulā' natala chī ixtahuanī't xapūla. ²¹ Ā'chulā' tze palh jā ixtaca'tzīlh chī līlacatejtīn latā'kchokocan. Masqui ixtaca'tzī, tamakxtekli ixlīmāpa'ksīn Dios tū ixcāmāsu'yuni'canī't. ²² Chuntza' xla'ca'n hua'chi lakatin chichi'. Huancan:

Chichi' hua'pala ixpa'tlā'nat.

Pa'xni' a'cxni' paxnī'ttza', taspī'tpala natapī'li' nac cā'pūtlū'n.

Namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo

3 Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' carta tū iccātzo'kni'nī'ta'n. A'cxni' quit ictzo'kli a'ktu' carta, quit iccāmāpāstaquīcu'tunān tū tze ē tū ca'tziyā'tittza' hui'xina'n. ² Iclacasqui'n hui'xina'n nalacāpāstacā'tit tū ixtahuan makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Iclacasqui'n nacālacāpāstacā'tit līmāpa'ksīn tū i'xla' Makapūtāxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tzamā' līmāpa'ksīn iccāmāsu'yuni'yān quina'n apóstoles.

³ Ixlacasqui'nca nakexpatā'tit hui'xina'n tū na'ic-cāhuaniyān. A'cxni' namin tzamā' ā'xmān quilhtamacuj, nata'a'nan chī'xcu'huī'n tī natatlahuatā'kchoko ixlīpō'ktu tū jā tze tū xla'ca'n tatlahuacu'tun. É natalakmaka'n Dios. ⁴ Xla'ca'n natahuan: "Jesucristo huanli xla' nataspi'tpala. Chuhua'j, j'jāchu huī'lh? Jā minī't. Quinapapana'ca'n tanīnī'ttza'. Lacxim lamā'lh chuhua'j a'cxni' titzuculh cā'quilhtamacuj." Chuntza' natahuan xla'ca'n. ⁵ Huā'mā' jā ixlīcāna'. A'nan kempātīn tū xla'ca'n taca'tzī ē tū jā talīchihuīna'ncu'tun xla'ca'n. Ū'tza' huā'mā': makās Dios chihuīna'nli ē chuntza' talīlalh a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Cā'quilhtamacuj līlahuaca xcān ē i'xui'lh na i'xpu'nan xcān. ⁶ Cā'quilhtamacuj chī i'xui'lh xapūla, līmālakspūtūca xcān, a'cxni' lal'lh lakuat. ⁷ A'kapūn ē cā'quilhtamacuj tū tahui'lāna'lh chuhua'j, natachoko hasta tzamā' quilhtamacuj tū Dios līlacscac-

nī't. Tzamā' quilhtamacuj natalhcukō'. Ē Dios nacā-makapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī jā tze.

⁸ Tā'timīn, jā tipātza'nkāyā'tit huā'mā': Māpa'ksīni' Dios a'ktin quilhtamacuj laktzī'n chī a'ktin mil cā'ta. Nā a'ktin mil cā'ta laktzī'n chī a'ktin quilhtamacuj.

⁹ Ā'makapitzīn tapuhuan Dios tamakapālī namākentax-tū tū huanī't. Jā chuntza'. Xla' quincāka'lhīmā'n līlacatzucu ixpālacata jā lacasqui'n jā tī chā'tin napātīni'n nac pūpātīn. Xla' lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n catamakxteklī tū jā tze.

¹⁰ Namin quilhtamacuj a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xamaktin namin a'cxni' jā tī chā'tin ca'tzī namin. Xamaktin namin chī chā'tin ka'lhāna'. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalakspūta. Palha' nakexmatcan tū namacasā'nān. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu nac a'kapūn. Nalhcukō' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nān nac cā'quilhtamacuj.

¹¹ Chuhua'j, ixpālacata natalakuankō' ixlīpō'ktu, tzej calacapāstactit hui'xina'n chī nalīlatahui'la'yā'tit. Hui'xina'n natlahua'yā'tit xmān ixtalacasqui'nīn Dios.

¹² Hui'xina'n līpāxuhua calacapāstactit tzamā' quilhtamacuj. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalhcukō'. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu chuhua'j nac a'kapūn. ¹³ Dios huanī't natlahua a'ktin xasāsti' a'kapūn ē a'ktin xasāsti' cā'quilhtamacuj. A'ntza' nat-

lahuacan xmān tū tze. Ū'tza' huā'mā' ka'lhīmā'nauj, ixpālacata chuntza' huanī't Dios.

¹⁴ Chuntza', tā'timīn, līhuan ka'lhīpā'nāntit huā'mā' quilhtamacuj, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīn Dios. Nūn tū catlahua'tit tū tze nacātalī'a'ksa'nān. Jā tū catlahua'tit tū jā tze tū nacāmāxtumliyān Dios.

¹⁵ Caca'tzītīt hui'xina'n Dios līlacatzucu cāka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' jāna'j līmimpala Jesucristo. Chuntza' cātzo'knuni'n hui'xina'n quintā'tinca'n Pablo tī pāxquī'yāuj. Xla' tzo'kli chuntza' chī Dios mālacpuhuanīlh. ¹⁶ Pablo tzo'kli tzamā' a'cxni' cātzo'knuni'n hui'xina'n. Nac ā'makapitzīn ixcarta a'nān jā jicslīhua' kexmatcan. Ē a'ntza' jā jicslīhua', makapitzīn chī'xcuhuī'n jā tzej tamāsu'yu. Xlaca'n ū'tunu'n tī jā tzej takexmata ē xtum xtum ta'a'ka'ī'. Jā ixlīcāna' chī xlaca'n tamāsu'yu ixtachihiuīn Dios, ē jā xmān tū tzo'kli Pablo. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

¹⁷ Hui'xina'n, tā'timīn, ca'tzīyā'tittza' chī ta'a'kskāhuī'nincu'tun tzamā' tī jā tze ya chī'xcuhuī'n. Jā cacāta'a'kskāhuī'n hui'xina'n. Palh nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' namakxtekā'tit na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁸ Chuhua'j ā'chulā' catlahua'tit tū līpāxuhua Dios. Ā'chulā' casca'ttit ixpālacata Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca chuhua'j ē pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

1 Juan

Jesucristo quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

1 Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' carta ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n. Xla' ixuī'lhtza' a'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj. Quina'n ickexmatnī'tauj tū ixuan xla' a'cxni' ixlātlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Iclīlaktzī'nī'tauj quilakastapunca'n. Iclaktzī'nī'tauj ē iclīxa'manī'tauj quimacanca'n. ² Tī māstā' quilatamatca'n, xla' tasu'yulh huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Quina'n iclaktzī'uj. Ē iclīchihiuīna'nāuj chī iclaktzī'nī'tauj. Iccālītā'chihuīna'nān hui'xina'n ixpālacata tī māstā' quilatamatca'n. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixtā'huī'lh Dios quinTāta'ca'n. Xla' natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Xla' milh ē nā quina'n iclaktzī'uj. ³ Iccāhuaniyān tū iclaktzī'nī'tauj ē tū ickexmatnī'tauj. Chuntza' hui'xina'n tzē naca'tziyā'tit chu chā'tin nalītaxtuyāuj tū a'ka'ŷyāuj. Nā tzē naca'tziyā'tit quinTāta'ca'n Dios ē Jesucristo ī'Ska'ta' quincātā'huī'lan. ⁴ Huā'mā' iccātzo'knuni'yān hui'xina'n ixpālacata chuntza' naka'lhīyāuj tapāxuhuān.

Dios ū'tza' taxkaket

⁵ Tū quincāmāsu'yuni'n Jesucristo, ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Dios ū'tza' taxkaket. Jā cā'pucsua' a'ntza' jā huī'lh xla', ixpālacata xla' tze ē jā maktin tlahua tū jā tze. ⁶ Palh huanāuj chu chā'tin quina'n ē Dios, ē palh tlahuatlā'huanāuj tū jā tze, chuntza' tasu'yu palh a'ksa'nīni'nāuj. Tasu'yu palh jā tā'tlā'huamā'nāuj Dios. ⁷ Palh tlahuayāuj tū tze, tlā'huanāuj nac cā'taxkaket, chuntza' chī Dios huī'lh nac cā'taxkaket. Chuntza' ixlīcāna' palh chu chā'tin quina'n ē Dios. Ixka'lhni' Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, quincāxapani'kō'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n.

⁸ Palh huanāuj palh jā tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' ta'a'kskāhuī'yāuj quina'cstuca'n. Jā ixlīcāna' tū huanāuj. ⁹ Palh huaniyāuj Dios palh tlahuanī'tauj tū jā tze, xla' naquincāmāta'nkēna'ni'yān ē naquincāxapani'kō'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata Dios tze ē pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan. ¹⁰ Palh ixuáuj jā tū tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' Dios a'ksa'nīni' līmāxtuyāuj. Chuntza' ixlītasu'yulh jā a'ka'ŷyāuj ixlīcāna' tū ixtachihuīn Dios.

Cristo tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n

2 Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quilacstīn. Icchāhuaniyān jā catlahua'tit tū jā tze. Palh catīhuālh tlahua tū jā tze, ka'lhīyāuj tī tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n. Xla' ū'tza' Jesucristo. Xla' jā tlahuanī't tū

jā tze. ² Jesucristo nīlh nac cruz. Chuntza' xla' līxokolh quincuentaca'n. Jā xmān quincuentaca'n. Xla' nīlh naxoko ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

³ Palh mākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' ca'tziyāuj palh lakapasāuj Dios. ⁴ Palh chā'tin nahuan xla' lakapasa Dios, ē palh xla' jā tlahua ixlīmāpa'ksīn Dios, xla' a'ksa'nīni'n ē jā a'ka'ŷ ixtachihuīn Dios. ⁵ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, xlaca'n tzej tapāxquī Dios. Chuntza' tzē līca'tziyāuj palh quina'n chu chā'tin chī Dios. ⁶ Palh tī huan: "Quit ictā'lamā'lh Dios", ixlacasqui'nca xla' nalatā'kchoko chuntza' chī Jesucristo ixlatlā'huan.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

⁷ Tā'timīn, iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n ixpālacata a'ktin līmāpa'ksīn tū jā xasāsti'. Ū'tza' tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' chū'cus a'ka'ŷtit hui'xina'n. ⁸ Chuhua'j xasāsti' līmāpa'ksīn tū iccātzo'knuni'mā'n. Cristo mākentaxtūnī'tza' huā'mā' līmāpa'ksīn ē nā hui'xina'n mākentaxtūpā'nantit. Chuntza' hua'chi lakspu'tmā'lhtza' cā'pucsua' ē hua'chi māxkakēni'mā'lhtza' Cristo.

⁹ Tī tahuan tatlā'huan nac taxkaket ē palh jā talaktzī'ncu'tun ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huancus jā cā'pucsua'. ¹⁰ Tī tapāxquī' ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huan nac taxkaket. Chuntza' jā tamāmakahuasī ā'chā'tin. ¹¹ Tī jā talaktzī'ncu'tun ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huan nac cā'pucsua'. Jā taca'tzī jā talatlā'huan, ixpālacata a'ntza' jā cā'pucsua' jāla talacahuāna'n.

¹² Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quilacstīn, ixpālacata Dios cāmāta'nkēna'ni'nī'ta'n mincuentaca'n ixpālacata Jesucristo. ¹³ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixuī'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n tlaja'nī'tantit skāhuī'ni'. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, lacstīn, ixpālacata lakapasā'tit Dios quinTāta'ca'n. ¹⁴ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixuī'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n lactli'huī'quin. Hui'xina'n a'ka'ŷnī'tantit ixtachihuīn Dios. Tlaja'nī'tantit skāhuī'ni'.

¹⁵ Jā calakatītit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jā calakatītit tū jā xatze tū tlahua tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Tī talakatī tū xala' nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n jā tapāxquī' Dios quinTāta'ca'n. ¹⁶ Ixlīpō'ktu tū xala'

nac cā'quilhtamacuj, huā'mā' jā ixa' Dios quinTāta'ca'n. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatlahua tū jā tze tū lacasqui'n ixmacni'ca'n. Talaktzī'ncu'tun tū jā tze. Ka'tla' talīmakca'tzī tū taka'lhī. Ixlīpō'ktu tzamā' pō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Sputmā'lh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj tū talacasqui'n tachi'xcu'huī't. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, xla'ca'n natatahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj.

Namin tī na'a'kskāhuī'nin

¹⁸ Quilacstīn, sputmā'lh tzamā' quilhtamacuj. Hui'xina'n cātahuaninī'ta'n namin ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo. Chuhua'j tatasu'yuni't lhu'hua' ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo. Ū'tza' līca'tzīyāuj ixlīspu'tni'tza' tzamā' quilhtamacuj. ¹⁹ Tī ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo, xla'ca'n jā ixlīcāna'ta'a'ka'ī' chuntza' chī quina'n. Ū'tza' quincātalītaxtum-līnī'ta'n quina'n. Palh ixta'a'ka'ī'lh cahuā'lh chuntza' chī quina'n, ixquincātātā'latachokon quina'n. Tataxtumlīh. Chuntza' talītasu'yu xla'ca'n jā ta'a'ka'ī' chuntza' chī quina'n.

²⁰ Hui'xina'n, Cristo cāmaxqui'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tzīyā'tit milīpō'ktuca'n xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. ²¹ Quit iccātzō'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n ca'tzīyā'tit tū ixlīcāna'. Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū ixlīcāna'. Ca'tzīyāuj xtum tū ixlīcāna' ē nā xtum tū jā ixlīcāna'.

²² Tī ta'a'kskāhuī'nin, xla'ca'n tahuan Jesús jā ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līh ixlīmāpa'ksīni'. Tī tahuan chuntza', xla'ca'n ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo. Xla'ca'n talakmaka'n Dios quinTāta'ca'n ē nā ī'Ska'ta' talakmaka'n. ²³ Tī talakmaka'n ī'Ska'ta' Dios, quinTāta'ca'n Dios jā cātā'lahuī'lh. Tī tahuan Jesús ū'tza' Cristo, ī'Ska'ta' Dios, Dios cātā'lahuī'lh xla'ca'n.

²⁴ Hui'xina'n jā capātza'nkātīt tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla ixpālacata ixtachihuīn Dios. Palh jā napātza'nkāyā'tit tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla, chuntza' nacātā'tahuī'layān ī'Ska'ta' Dios ē Dios quinTāta'ca'n. ²⁵ Cristo huanī't xla' naquincāmaxqui'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspu'tli.

²⁶ Quit iccātzō'knuni'yān huā'mā' ixpālacata ta'a'nan ā'makapitzīn tī cā'a'kskāhuī'cu'tunān hui'xina'n. ²⁷ Cristo cāmaxqui'nī'ta'n Espīritu Santo. Espīritu Santo cātā'huī'lan hui'xina'n. Chuntza' jā maclacasqui'nā'tit hui'xina'n ā'chulā' nacātamāsu'yuni'yān tū iccāhuanimā'n. Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān ixlīpō'ktu. Tū xla' māsu'yu, ū'tza' ixlīcāna'. Xla' jā māsu'yu catūhuā'lh tū jā ixlīcāna'. Jā catalakaspi'tni'tit Cristo. Ū'tza' Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n.

²⁸ Chuhua'j quilacstīn, jā catalakaspi'tni'tit Cristo. Chuntza' jā catijicua'nui a'cxni' xla' namimpala. Jā catimāxana'nui na ixlacatīn. ²⁹ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Jesucristo xmān tlahua tū tze. Nā chuntza' naca'tzīyā'tit tī tatlahua tū tze, ixlīpō'ktuca'n xla'ca'n ixlacstīn Dios.

Quina'n ixlacstīn Dios

3 Caca'tzītīt chī Dios quincāpāxqui'yān ixpālacata huanli quina'n ixlacstīn Dios. Ixlīcāna' quina'n

ixlacstīn Dios. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xla'ca'n jā ixlacstīn Dios ē jā talakapasa Dios quinTāta'ca'n. Ū'tza' xla'ca'n jā talīkexmata palh quina'n ixlacstīn Dios.

² Tā'timīn, chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios. Jāna'j ca'tzīcan chī nalītaxtuyāuj. Tū ca'tzīyāuj, ū'tza' huā'mā': A'cxni' Cristo natasu'yu, quina'n nalītaxtuyāuj chī xla', ē nalaktzī'nāuj Cristo chī xla'. ³ Tī taka'lhīmā'nal natalaktzī'n Cristo, ixlīpō'ktuca'n xla'ca'n natamāpānū tū jā tze. Natatlahua tū tze chī Cristo.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze, xla'ca'n jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh chā'tin jā kexmatni' Dios, ū'tza' huā'mā' tū jā līmacuan. ⁵ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Cristo milh nac cā'quilhtamacuj naxapa quincuentaca'n. Xla' jā tlahuanī't nūn a'ktin tū jā tze.

⁶ Ixlīpō'ktuca'n tī cātā'lahuī'lh Cristo, xla'ca'n jā tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze, xla'ca'n jā talaktzī'nī't Cristo ē jā talakapasnī't.

⁷ Quilacstīn, jā catamakxtektit nacāta'a'kskāhuī'yān ā'makapitzīn tī cātahuaniyān tze natlahua'yā'tit tū jā tze. Tī tatlahuatā'kchoko tū tze, xla'ca'n tze chuntza' chī Cristo. ⁸ Tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze, xla'ca'n tata-pa'ksīni' skāhuī'ni', ixpālacata skāhuī'ni' pō'ktu quilhtamacuj tlahuanī't tū jā tze a'cxni' mālacatzuculh tū jā tze. ī'Ska'ta' Dios milh nac cā'quilhtamacuj namālakspu'tū tū tlahua skāhuī'ni'.

⁹ Tī ixlacstīn Dios, xla'ca'n jā tza' tatlahuatā'kchoko tū jā tze, ixpālacata Dios cāmaxqui'nī't xasāsti' ixlamatca'n. Jātza' la tatlahuatā'kchoko tū jā tze, ixpālacata ixlacstīntza' Dios. ¹⁰ Chuntza' tasu'yu tī ixlacstīn Dios ē tī ixlacstīn skāhuī'ni'. Tī jā tatlahuacu'tun tū tze ē jā tapāxqui' ixtā'timīnca'n, xla'ca'n jā ixlacstīn Dios.

Ixlacasqui'nca nalāpāxqui'yāuj

¹¹ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū cātamāsu'yuni'n xapūla ū'tza' huā'mā': nalāpāxqui'yāuj. ¹² Jā calauj chī Caín tī tapa'ksīni'lh skāhuī'ni'. Xla' maknīh ixtā'tin. ¿Chī lī-maknīh? Maknīh ixpālacata Caín tlahualh tū jā tze ē quiclhaktzī'lh ixtā'tin ixpālacata xla' ixtlahua tū tze.

¹³ Tā'timīn, palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jā cātā-laktzī'ncu'tunān, jā capuhua'ntit palh jā maktin cati'a'kspulalh huā'mā'. ¹⁴ Quina'n ca'tzīyāuj masqui hua'chi xanīn ixuanī'tauj, chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. Huā'mā' ca'tzīyāuj ixpālacata cāpāxqui'yāuj quincā'timīnca'n. Tī jā tapāxqui' ā'makapitzīn, xla'ca'n hua'chi xanīnī'ncus ē jā taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n. ¹⁵ Tī taquiclhaktzī'n ixtā'tinca'n xla'ca'n hua'chi maknīni'nī'n na ixlacatīn Dios. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit maknīni'nī'n jā taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n tū jā catilakspu'tli. ¹⁶ Cristo quincāpāxqui'yān ē māstā'lh ixlamat quimpālacataca'n. Chuntza' quincāmāsu'yuni'n chī nalāpāxqui'nīnāuj. Chuntza' quina'n tze nata-macamāstā'yāuj ē nalīniyāuj ixpālacataca'n quincā'timīnca'n palh ixlacasqui'nca. ¹⁷ Palh chā'tin ka'lhī tū maclacasqui'n ē palh laktzī'n ixtā'tin jā tū ka'lhī, ē palh xla' jā lalalhu'man, chuntza' tasu'yu jā pāxqui' Dios.

¹⁸ Quilacstīn, jā xmān nahuanāuj cāpāxqui'yāuj ā'makapitzīn. Nacāmaktāyayāuj ā'makapitzīn. Chuntza'

natasu'yu palh ixlicāna' cāpāxquī'yāuj, ē jā xmān huanāuj.

Jā catimāxana'nui na ixlalatīn Dios

¹⁹ Palh cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn, chuntza' ca'tziyāuj ixlicāna' tapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' jā tamakchuyiyāuj na ixlalatīn Dios. ²⁰ A'cxni' makca'tziyāuj na quilīstacna'ca'n tlahuanī'tauj tū jā tze, lacapāstacāuj chī Dios ā'chulā' xaka'tla' ē jā quilīstacna'ca'n. Xla' ca'tzikō' ixlīpō'ktu tū tlahuanī'tauj. ²¹ Tā'timīn, palh jā makca'tziyāuj na quilīstacna'ca'n tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' jā tū catimāxana'nui na ixlalatīn Dios. ²² Dios naquincāmaxquī'yān tū nasquī'nāuj ixpālacata kexmatni'yāuj ixlīmāpa'ksīn ē tlahuayāuj tū Dios lacasqui'n. ²³ Ixlīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': Nalīpāhuanāuj Jesucristo ī'Ska'ta' ē nalāpāxquī'yāuj chuntza' chī xla' quincāmāpa'ksīyān. ²⁴ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, cātā'lahuī'lh Dios. Xla' quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē ū'tza' līca'tziyāuj Dios quincātā'hui'lan.

Ā'makapitzīn jā talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo

4 Tā'timīn, jā cacā'a'ka'īt'it ixlīpō'ktuca'n tī tahuan talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Skalalh catahui'la'tit ē calacapāstactit palh lacxtim tū a'ka'īnī'ta'ntittza'. Chuntza' naca'tziyā'tit palh tamāsu'yumā'nalh ixtachihuīn Dios. Lhūhua' a'nān a'kskāhuī'nī'nī'n tī tahuan talīchihiuīna'n ixtachihuīn Dios. ² Na'iccāhuaniyān hui'xina'n chī nalīca'tziyā'tit palh ixlicāna' Espīritu Santo cāmāchihiuīnī. Taka'lhī Espīritu Santo tī tahuan palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā quīlacatuncuhuī'chi ē chuntza' lītachi'xcuhuī'līlh. Ixlīpō'ktuca'n tī chuntza' tahuan, xla'ca'n taka'lhī Espīritu Santo tī Dios macamilh. ³ Tī tahuan jā ixlicāna' palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā tahuan jā quīlacatuncuhuī'chi ē jā tachi'xcuhuī'līlh, xla'ca'n jā taka'lhī Espīritu Santo. Xla'ca'n xmān cātahuaniyān ixtachihuīn ixtā'lāquicīhlaktzi' Cristo. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit namin ixtā'lāquicīhlaktzi' Cristo. Chuhua'j hui'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁴ Quīlacstīn, hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Hui'xina'n cālītlaja'nī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo tzmā' a'kskāhuī'nī'nī'n. Espīritu Santo cātā'hui'lan hui'xina'n. Xla' ā'chulā' ka'lhī lītli'hui'qui ē jā skāhuī'ni' tī cāmāpa'ksī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Tzmā' a'kskāhuī'nī'nī'n xla'ca'n xalanī'n nac quīlhtamacuj. Tū tamāsu'yu nā xala' nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' talīkexmatni' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁶ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios. Tī talakapasa Dios, xla'ca'n takexmata tū cāmāsu'yuni'yāuj. Tī jā talakapasa Dios, xla'ca'n jā takexmatcu'tun tū māsu'yuyāuj. Chuntza' tze nalīca'tziyāuj tī tamāsu'yu tū ixlicāna' ē nā tī tamāsu'yu tū jā ixlicāna'.

Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

⁷ Tā'timīn, ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj. Dios quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. Tī tapāxquī'nin, xla'ca'n ixlacstīn Dios ē talakapasa Dios. ⁸ Tī jā tapāxquī'nin xla'ca'n jā talakapasa Dios. Ū'tza' ca'tziyāuj ixpālacata Dios cāpāxquī'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ⁹ Dios quincāpāxquī'yān. Huā'mā' līmāsu'yulh a'cxni' macamilh nac cā'quilhtamacuj ī'Ska'ta' tī xmān chā'tin ixuanī't. Macamilh ixpālacata nalīka'lhīyāuj xasāsti' quīlatamatca'n. ¹⁰ Chī quina'n pāxquī'yāuj Dios jā chī Dios quincāpāxquī'yān. Xla' māsu'yulh chī quincāpāxquī'yān a'cxni' macamilh ī'Ska'ta' ē ū'tza' tī xokolh quincuentaca'n.

¹¹ Tā'timīn, Dios lhūhua' quincāpāxquī'yān. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca quina'n nalāpāxquī'yāuj. ¹² Dios jā tī chā'tin laktzī'nī't. Palh lāpāxquī'yāuj, chuntza' Dios quincātā'hui'lan. Dios quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. ¹³ Quina'n ca'tziyāuj Dios quincātā'hui'lan. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo. ¹⁴ Quina'n iclaktzī'nī'tauj ī'Ska'ta' Dios. Iclīchihiuīna'nāuj Dios quincātā'ca'n macamilh ī'Ska'ta' nacāmākapūtāxtū ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁵ Tī ta'a'ka'īt' ē tahuan Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios, cātā'hui'lh Dios.

¹⁶ Quina'n ca'tziyāuj ē a'ka'īt'yāuj Dios quincāpāxquī'yān. Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't. Dios cātā'hui'lh tī tapāxquī' ā'makapitzīn. ¹⁷ Ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj Dios ixlīpō'ktu quīlīstacna'ca'n. Chuntza', huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quina'n napāxquī'nināuj chuntza' chī Cristo pāxquī'nin. Chuntza' jā catijicua'nui tzmā' quīlhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'ni' tachi'xcuhuī't. ¹⁸ Tī tapāxquī' Dios, xla'ca'n jā tajicua'ni' Dios palh nacāmākapātīnīn. Palh chā'tin pāxquī'nin, xla' jāta' ka'lhī tajicuāt. Tī tajicua'n Dios nacāmākapātīnīn, xla'ca'n jāna'j tzej tapāxquī' Dios.

¹⁹ Quina'n pāxquī'yāuj Dios ixpālacata xla' xapūla quincāpāxquī'n. ²⁰ Palh chā'tin huan: "Quit icpāxquī' Dios", ē palh jā laktzī'ncu'tun ixtā'tin, xla' jā ixlicāna' tū huan. Palh xla' jā pāxquī' ixtā'tin tī laktzī'n, xla' jāla pāxquī' Dios, ixpālacata jāla laktzī'n Dios. ²¹ Tzmā' līmāpa'ksīn tū Dios quincāmaxquī'n, ū'tza' huā'mā': Tī tapāxquī' Dios nā natapāxquī' ixtā'timīnca'n.

Namāpānūyāuj tū jā tze

5 Tī ta'a'ka'īt' Jesús ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni', xla'ca'n ixlacstīn Dios. Tī tapāxquī' Dios quincātā'ca'n, xla'ca'n nā tapāxquī' ixlacstīn Dios. ² Chuntza' palh pāxquī'yāuj Dios ē palh kexmatni'yāuj tū quincālīmāpa'ksīyān, nā nacāpāxquī'yāuj nā ixlacstīn Dios. ³ Palh pāxquī'yāuj Dios, natlahuayāuj ixlīmāpa'ksīn. Jā jicīlhua' namākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn. ⁴ Ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios tamāpānū tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. Quina'n tze namāpānūyāuj tū jā tze, ixpālacata līpāhuanāuj Dios. ⁵ Tī ta'a'ka'īt' palh Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios, xmān xla-

ca'n tzē natamāpānū tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj.

Jesucristo ū'tza' ṽSka'ta' Dios

⁶ Ca'tziyāuj Jesucristo ixlīcāna' ṽSka'ta' Dios. Chuntza' huanli Dios a'cxni' a'kpaxli Jesús. Nā a'cxni' Jesús nīlh, nā Dios māsu'yulh xla' ṽSka'ta' ixuanī't. Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni', xla' ū'tza' Jesús tī a'kpaxli ē nā nīlh nac cruz. Nā Espīritu Santo māsu'yu Jesús ū'tza' ṽSka'ta' Dios. Espīritu Santo māsu'yu xmān tū ixlīcāna'.
⁷ A'nan kelhatu'tun nac a'kapūn tī tahuan Jesucristo ū'tza' ṽSka'ta' Dios. Kelhatu'tun xlaca'n: Dios quinTā-ta'ca'n ē Espīritu Santo ē nā ū'tza' tī huanican Tachi-huīn. Chu chā'tin talītaxtu.
⁸ Nac cā'quilhtamacuj a'nan kelhatu'tun tī tamāsu'yu Jesucristo ū'tza' ṽSka'ta' Dios. Espīritu Santo chuntza' quincāmāsu'yuni'yān. Nā Dios chuntza' māsu'yulh a'cxni' Jesús a'kpaxli ē a'cxni' nīlh.
⁹ Quina'n a'ka't'yāuj tū tahuan tachi'xcuhuī't. Ā'chulā' na'a'ka't'yāuj tū huan Dios. Dios līchihuīna'n Jesús ū'tza' ṽSka'ta'.
¹⁰ Tī talīpāhuan ṽSka'ta' Dios, xlaca'n tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n ixlīcāna' tū ta'a'ka't'. Makapitzīn jā ta'a'ka't' chī Dios huanli Jesús ū'tza' ṽSka'ta'. Chuntza' xlaca'n ixlīmāxtulh Dios a'ksa'nīni' ixpālacata jā ta'a'ka't'nī't tū Dios huanli ixpālacata ṽSka'ta'.
¹¹ Ca'tzīcan ixlīcāna' tū Dios huan, ixpālacata quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catisputli, palh līpāhuanāuj ṽSka'ta'.
¹² Tī talīpāhuan ṽSka'ta' Dios, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Tī jā talīpāhuan ṽSka'ta' Dios, xlaca'n jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Māstā'ca talacapāstacni'

¹³ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n, tī līpāhua'mpā'na'ntit ṽSka'ta' Dios, naca'tziyā'tit palh ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catisputli.

¹⁴ Ca'tziyāuj Dios quincākexmatān a'cxni' orarlīyāuj, palh squi'ni'yāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios.

¹⁵ Palh ca'tziyāuj xla' quincākexmatān, chuntza' ca'tziyāuj xla' naquincāmaxquī'yān tū squi'ni'yāuj.

¹⁶ Palh chā'tin laktzī'n ā'chā'tin tī tlahuamā'lh a'ktin tū jā tze ē huā'mā' tū tzē namāspūtūnu'ni'can, chuntza' nalī'orarlī ā'chā'tin ē xla' naka'lhī xasāsti' ixlatamat.

Palh huā'mā' tū jā tze jāla māspūtūnu'ni'can, chuntza' jā iccāhuanimā'n nalī'orarlī'yā'tit tī chuntza' tlahua.

¹⁷ Ixlīpō'ktu tū jā tze talanān māstā' līnīn. Pero huī'lh talanān tū jā maktin lē'nīni'n nac cā'līnīn.

¹⁸ Ca'tziyāuj tī ixlacstīn Dios, xlaca'n jā tlahu-atā'kchoko tū jā tze. Xlaca'n cāmaktaka'lhā ṽSka'ta' Dios, ē chuntza' skāhuī'ni' jāla tū cātlahuani'.

¹⁹ Quina'n ca'tziyāuj tapa'ksīni'yāuj Dios. Ca'tziyāuj tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n cāmāpa'ksī skāhuī'ni'.

²⁰ Ca'tziyāuj ṽSka'ta' Dios minī't. Quincāmaxquī'nī'ta'n chī nalīlakapasāuj tī ixlīcāna' Dios. Chuhua'j quincātā'lahui'lan Jesucristo tī ṽSka'ta' Dios. Xla' ixlīcāna' Dios ē quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā maktin catisputli.
²¹ Quilacstīn, jā calīpāhuantit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xmān Dios nalīpāhua'nā'tit. Amén.

2 Juan

Tapāxquī'n ē tū ixlīcāna'

1 Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kni'mā'n huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, tā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī'ta'n, ē nā mincamana'. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Jā xmān quit. Nā cāpāxquī'yān hui'xina'n ixlīpō'ktuca'n tī talakapasa tū ixlīcāna'. ² Lāpāxquī'yāuj ixpālacata quilīpō'ktuca'n a'ka't'yāuj tū ixlīcāna', tū jā maktin catilakspu'tli. ³ Caquincāsicua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Jesucristo ī'Ska'ta' Dios ē caquincātalakalhu'man ē caquincāmakapāxuīn. Chuntza' quina'n tzej na'a'ka't'yāuj tū ixlīcāna' tachihuīn, ē nalāpāxquī'yāuj.

⁴ Iclīpāxualh a'cxni' icca'tzīlh makapitzīn mincamana' takexmatmā'na'lh tū ixlīcāna', chuntza' chī quincāmāpa'ksīn Dios quinTāta'ca'n. ⁵ Chuhua'j tā'tin, icuaniyān nalāpāxquī'yāuj quilīpō'ktuca'n quina'n. Huā'mā' jā xasāsti' līmāpa'ksīn. Ū'tza' tū quincātamāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' ixlītzucuni' a'ka't'uj. ⁶ Palh pāxquī'yāuj Dios, natalahuayāuj tū Dios quincālīmāpa'ksīyān. Xla' māpa'ksīni'lh nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Ū'tza' huā'mā' cātahuaninī'ta'n a'cxni' ixlītzucuni' a'ka't'tit.

Makapitzīn ixta'a'kskāhuī'nin

⁷ Chuhua'j lhūhua' a'kskāhuī'ni'nī'n talatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan jā ixlīcāna' palh la-

catuncuhuī'lh nac cā'quilhtamacuj Jesucristo tī Dios macamaxquī'lh ixlīmāpa'ksīni'. Tī tahuan huā'mā', xla-ca'n a'kskāhuī'ni'nī'n ē ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. ⁸ Cuenta catla'hua'tit jā nalakspu'ta tū līscujpā'na'ntit. Cuenta catla'hua'tit namaktīni'nā'tit ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxquī'yān chī mintatljca'n.

⁹ Tū ta'a'ka't' ā'makapitzīn jā xmān tū Cristo māsu'yulh. Nā xlaca'n tamāsu'yucu'tun ā'a'ktin tamāsu'yun. Xlaca'n jā ixlīcāna' tatā'latlā'huan Dios. Tī ta'a'ka't' xmān tū Cristo māsu'yulh, ixlīcāna' xlaca'n tatā'latlā'huan Dios quinTāta'ca'n ē ī'Ska'ta' Dios.

¹⁰ Palh cālakminān hui'xina'n ā'makapitzīn tī tamāsu'yu tū jā māsu'yulh Cristo, jā cacāmānū'tit na minchicca'n. Jā cacāhuani'tit: "Dios cacālē'ncha'n." ¹¹ Palh hui'xina'n nacāhuani'yā'tit: "Dios cacālē'ncha'n", chuntza' cātā'tlahuapā'na'ntit tū jā tze.

Macā'nca saludos

¹² Lhūhua'cus tū iccāhuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun a'ktin nac carta. Iccālaka'ncu'tunān hui'xina'n ē iccātā'chihuīna'ncu'tunān cā'lacan. Chuntza' nalīpāxuyāuj.

¹³ Tamacā'ni'yān saludos ixlacstīn mintā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī't.

3 Juan

Tzej līchihuīna'nca Gayo

1 Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, Gayo. Icpāxquī'yān hui'x.
² Tā'tin, quit icca'tzī tzej latlā'hua'na' na ixtej Dios. Icsqui'ni' Dios tzej caquītaxtuni'n ixlīpō'ktu ē jā cata'jatatla'.³ Ā'makapitzīn tā'timīn taminī't. Quin-tahuaninī't hui'x latlā'hua'na' chuntza' chī ixlīcāna' na ixlcatīn Dios. Huā'mā' iclīpāxuhualh.⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icpāxuhua a'cxni' quihuanican quincamana' talatlā'huan chuntza' chī ixlīcāna' na ixtej Dios.
⁵ Tā'tin, hui'x cāmaktāyanī'ta' tā'timīn tī tachā'nī't a'ntza' masqui jā iccālakapasa'. Chuntza' tlhua'ya' tū tze.⁶ Ā'makapitzīn tataspi'tnī't. Xlaca'n talītā'chihuīna'nli tā'timīn huā'tzā' tū mimpālacata. Cāhuanica chī hui'x cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn. Cacāmaktāyapala' a'cxni' natachā'mpala a'ntza'. Cacāma'xqui' tū nata-maclacasqui'n na ixtejca'n ixpālacata xlaca'n tatā'scujmā'nalh Dios. Cacāmaktāya' chuntza' chī Dios lacasqui'n.⁷ Xlaca'n tataxtunī't tatā'scuja Jesucristo. Jā tū tamaktīni'nli a'ktin tamaktay tī jā ta'a'ka'ī' Jesucristo.
⁸ Ū'tza' quina'n nacālīmaktāyayāuj. Chuntza' hua'chi nacātā'māsu'yuyāuj tū ixlīcāna' ixtachihuīn Dios.

Jā tze ixtalacapāstacni' Diótfrefes

⁹ Quit iccāmacā'ni'nī't a'ktin carta tī ta'a'ka'ī'. Diótfrefes, xla' tahuī'lacu'tun xalīpuxcu' a'ntza'. Ū'tza' jā ix-

quilīkexmatni'cu'tun.¹⁰ Chuntza' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'iclīchihuīna'n na milacatīnca'n ixpālacata tū tlahuamā'lh Diótfrefes. Xla' quincālī'a'ksa'nān tū jā ixlīcāna'. Nā xla' jā cāmānū na ixchic tā'timīn tī tachinācha'. Ē jā cāmāxteka natatamāknūni'nin na ixchicca'n ā'makapitzīn. Ē cālītamacxtu jā tatakēstoka.

¹¹ Tā'tin, jā cacāmaksca'tti tī tatlahua tū jā tze. Cacāmaksca'tti tī tatlahua tū tze. Tī tatlahua tū tze, xlaca'n tatapa'ksīni' Dios. Tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jā talakapasa Dios.

Tzeya chi'xcu' ixuanī't Demetrio

¹² Lhūhua' tī tahuan Demetrio tzeya chi'xcu'. Tasu'yu xla' latlā'huan chuntza' chī ixlīcāna'. Nā quit icuan līlacatejtīn latlā'huan. Hui'x ca'tzīya' quit icuan xmān tū ixlīcāna'.

Macā'nca saludos

¹³ Quit lhūhua'cus icuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun tza-mā' nac carta.¹⁴ Palaj ica'ncu'tunācha' na'iclaktzī'nān. Chuntza' nachihuīna'nāuj cā'lacan.

¹⁵ Tzej calatapa. Ixlīpō'ktuca'n mi'amigos tamacā'ni'yān saludos. Nacātā'chihuīna'na' ixlīpō'ktuca'n amigo xalanī'n a'ntza'.

Judas

Judas cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ī

1 Quit Judas, ixtā'tin Jacobo. Quit ictā'scuja Jesu-cristo. Quit iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta hui'xina'n tī Dios cāta'sani'nī'ta'n. Dios quinTāta'ca'n cāpāxquī'yān hui'xina'n. Jesucristo cāmaktaka'lh mā'n hui'xina'n. ² Ē ū'tza' tī cacāmaxquī'n tū tze latamat, chuntza' chī ixtapāxquī'n ē ixtalalahu'mān.

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlīcāna'

² Pedro 2:1-17

³ Tā'timīn, xa'iccātzo'knuni'cu'tunān hui'xina'n ixpālacata chī Dios cāmākapūtāxtūn hui'xina'n ē nā quina'n Dios quincāmākapūtāxtūn. Chuhua'j kempātin ixlacasqui'nca na'iccāhuanīyān. Ū'tza' iccālītzo'knuni'mā'n chuhua'j. Iccāhuanīyān jā ti'a'ka'ī'yā'tit tū tamāsu'yu xlaca'n tī talakpalīcu'tun tamāsu'yun tū a'ka'ī'nī'tauj. Huā'mā' tamāsu'yun ū'tza' tū cāmacamaxquī'lh ixtachi'xcu'huī't Dios ē xmān maktin. Jā maktin catitalakpalīlh huā'mā' tamāsu'yun. ⁴ Ā'makapitzīn tī jā tze ya chi'xcu'huī'n tatalacxtuclī hua'chi lactze ya chi'xcu'huī'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n tī ta'a'ka'ī'. Xlaca'n tahuan Dios lakalhu'manīnī'n, ē chuntza' chā'tin tze natlahua tū xla' tlahuacu'tun masqui jā tze. Huā'mā' jā ixlīcāna'. Ē jā ixlīcāna' tū tamāsu'yu ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo. Makās tatzō'kni' na ixtachi'huīn Dios nacāmākapātīnīncan tachi'xcu'huī't tī chuntza' tala.

⁵ Masqui hui'xina'n ca'tziyā'tittza', na'iccāmāpāstaquī'yān tū Dios tlahualh makāstza'. Dios cāmāxtulh israelitas jā huanican Egipto. Ā'līstān ā'makapitzīn jā'tza' ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' tū Dios huanli. Ū'tza' Dios cālīmaknīlh. ⁶ Nā calacapāstactit āngeles. Ā'makapitzīn xlaca'n jā ixtamākentāxtūcu'tun tū cāmacamaxquī'lh Dios, ē tataxtulh nac a'kapūn jā ixtahui'lāna'ncha'. Ū'tza' Dios cālīchī'nī't jā cā'pucsua' hasta a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj a'cxni' nacāmākapātīnīn Dios. ⁷ Nā calacapāstactit tū cā'a'nani'lh Sodoma ē Gomorra ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū ixtahui'lāna'lh lacatzuna'j. Tī xalanī'n a'ntza' nā ixtalahua tū jā tze. Ixtaka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. Ixtalātā'tahui'la chī chi'xcu'huī'n. Ū'tza' talīnīlh nac macscut tū cāmālakspūtūlh tzamā' cā'lacchicni'. Ū'tza' lī-ca'tzīcan natapātīnī'n pō'ktu quilhtamacuj nac cā'macscutnu' xlaca'n tī talakapasa ixtej Dios ē tataxtutāyanī't.

⁸ Nā chuntza' tzamā' chi'xcu'huī'n tī cātamāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlīcāna'. Xlaca'n talakahuāna'n. Tahuan palh Dios cālītā'chihuīna'n talakahuān. Ū'tza' talīpuhuan tze natatlahua tū jā tze. Talakmaka'n

ixlīmāpa'ksīn Dios. Cachīhuālh talīchihuīna'n āngeles.

⁹ Nūn Miguel, tī xapuxcu' āngeles, nūn xla' jā chuntza' tlahualh. A'cxni' xla' tā'lal skāhuī'ni' ē talālīhuanīlh ixmacni' Moisés, Miguel jā lī'a'ksanīnī'lh skāhuī'ni' tū jā tze tachihuīn. Xmān huanīlh: "Dios camākapātīnīnī'."

¹⁰ Tzamā' chi'xcu'huī'n tī cātamāsu'yuni'cu'tunān, xla-ca'n cachīhuālh talīchihuīna'n tū jā taca'tzī. Xlaca'n hua'chi animales, ixpālacata jā talacapāstaca Dios. Tatlahuakō' ixlīpō'ktu tū jā tze tū xlaca'n talacasqui'n. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

¹¹ Xlaca'n natapātīnī'n ixpālacata tatlahua chī Caín tī jā kexmatni'cu'tunli Dios. Tatlahua tū jā tze ixpālacata tatlajacu'tun tumīn. Chuntza' tlahualh Balaam. Nā xla-ca'n taxumpīnī'nli chī Coré. Xla' maknīca. Nā xlaca'n nacāmākapātīnīncan. ¹² Līmāxana' chī cā-tatā'huā'yānān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit hui'xina'n. Xlaca'n tzej tahuā'yancu'tun. Jā talacapāstaca ā'makapitzīn. Xlaca'n jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chi poklhu' tū lē'n ū'ni', ē jā lē'n xcān. Xlaca'n hua'chi qui'huī' tū jā māstā' ixtahua'ca't a'cxni' nala ixquilhtamacuj ē jā la. Scāca ē ū'tza' lītampu'lhucan. ¹³ Xlaca'n hua'chi a'cxni' staca xcān ē lē'n pa'lhxtum. Līmāxana' tū xlaca'n tatlahua. Xlaca'n hua'chi sta'cu tū jā'tza' a'mā'lh na ixtej. Dios nacāmākapātīnīn pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'.

¹⁴ Lakmajtza' Enoc cālīchihuīna'nli chi'xcu'huī'n tī jā tze. Enoc ixlīkelhatojon ixuanī't ī'xū'nātā'natna' Adán. Enoc huanli: "Māpa'ksīni' Jesús namin ē nacātā'min a'klhūhua' mil āngeles. ¹⁵ Namin nacāputzāna'ni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tī jā tze ixpālacata ixlīpō'ktu tū tatlahuanī't tū jā tze ē nā chī cachīhuālh talīchihuīna'nī't Dios." ¹⁶ Tzamā' chi'xcu'huī'n jā ixcāminī'ni' ē talē'ksa'n ā'makapitzīn. Jā līpāxuhua tahuī'lāna'lh. Chuntza' tahuī'lāna'lh chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Ka'tla' tamakca'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Līlakatit tatā'chihuīna'n ā'makapitzīn xmān ixpālacata cacāmāktāyaca ixtapuhuan.

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī

¹⁷ Hui'xina'n tā'timīn, calacapāstactit tū tahuanli xapūla ixapóstoles quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁸ Xlaca'n tahuanli: "A'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj, nata-min chi'xcu'huī'n tī jā tū catitalīlaktzī'lh tū ixla' Dios. Natatahui'la chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze." ¹⁹ Ū'tunu'n tzamā' chi'xcu'huī'n tī tamāpāpitzī tī ta'a'ka'ī'. Talatlā'huan chuntza' chī xmān ixtalacapāstacni'ca'n. Jā taka'lhī Espīritu Santo.

²⁰ Hui'xina'n tā'timīn, ā'chulā' tzej ca'a'ka'īt'it Jesu-
cristo chuntza' chī Dios quincāmāsu'yuni'nī'ta'n.
Calī'orarlī'tit ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo.

²¹ Catahui'la'tit chī Dios lacasqui'n, ē chuntza' namak-
ca'tziyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Caka'lhī'tit hasta Jesu-
cristo nacālē'nān nac a'kapūn jā natahui'la'yā'tit pō'ktu
quilhtamacuj. Xla' natlahua huā'mā' ixpālacata
cālakalhu'manān.

²² Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n tī tapuhuamā'nalh pal-
hāsā' jā ixlīcāna' tū a'ka'ī'yāuj. ²³ Hui'xina'n cacā-
makapūtaxtūtīt ā'makapitzīn nac macscut.
Cacālakalhu'ma'ntit ā'makapitzīn tī tatlahua tū jā tze. Jā
natlahua'yā'tit tū jā tze chī xlaca'n. Ē chuntza' jā caticā-
pasan chī ixtalanānca'n.

Māka'tlī'ca Dios

²⁴ Calakachi'xcuhuī'ca Dios. Xla' tzē nacāmaktāyayān
hui'xina'n. Chuntza' jā catitlahua'tit tū jā tze. Xla'
nacālē'nān jā xla' hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' līpāx-
uhua natahui'la'yā'tit ixpālacata jā tū cati'a'nalh tū
nacātalīmālacsu'yuyān hui'xina'n. ²⁵ QuinDiosca'n
xmān chā'tin Dios. Xla' ca'tzikō'. Xla' quincāmakapūtax-
tūyān ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camā-
ka'tlī'ca ē calakachi'xcuhuī'ca. Xla' cāmāpa'ksikō'
ixlīpō'ktu. Ka'lhīkō'cus līmāpa'ksīn chuhua'j ē na-
ka'lhīkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn pō'ktu quilhtamacuj.
Amén.

Apocalipsis

Jesucristo mäsuyulh tū tatzō'kni' huāmā' nac libro

1 Tatzō'kni' huāmā' nac libro tū mäsuyulh Jesucristo. Dios huanli tzamā', ixpālacata ixlacasqui'n Jesucristo ixcāmäsuyuni'lh ixtachi'xcuhuī't Dios tū palaj na'a'kspula. Nā quit, Juan, nā ictapa'ksīni' Dios. Jesucristo quilakmacamilh ixángel naquimāca'tzīnī tza-mā' tū na'a'kspula. ² Quit icmäsuyukō' ixlīpō'ktu tū iclaktzī'nī't. Ā'tzā' na'ictzō'ka tū Dios quimāca'tzīnīlh. Ū'tza' tū Jesucristo mäsuyulh.

³ Līpāxuhua tī natalīkelhtahua'ka' tzamā' tachihuīn tū tatzō'kni' nac huāmā' libro. Līpāxuhua tī takexmata ē takexmatni' huāmā' tachihuīn tū līmäsuyukō'ca tū na'a'kspula. Jātza' a'klhūhua' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspula huāmā'.

Juan cātzo'knuni'lh xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni'

⁴ Quit, Juan, iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī ixtachi'xcuhuī't Dios xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit. Dios, ū'tza' tī huī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Nā cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Espíritu Santo. Ū'tza' tī tasu'yu hua'chi a'ktojon pūmaksko na ixlacatīn laclhtahuī'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios. ⁵ Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Jesucristo, tī mäsuyū tū ixlīcāna'. Ū'tza' tī xapūla lacastālancuana'nli. Xla' cāmāpa'ksī xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' quincāpāxquī'yān ē xla' nīlh naquincāxapani'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n. ⁶ Xla' quincālacscacui'līnī'ta'n natā'māpa'ksīni'nāuj. Quincāmaxquī'nī'ta'n a'ktin quincascujūtca'n ē chuntza' nalaktaquilhpūtayāuj Dios tī ix-Tāta'. Calakachi'xcuhuī'ca Jesucristo. Xla' camāpa'ksīni'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

⁷ Nalaktzī'ncan chī xla' nayujāchi nac a'kapūn ē namin nac poklhnu'. Ixlīpō'ktuca'n natalaktzī'n. Nā natalaktzī'n pō'ktu tī taxtokohua'ca'lh nac cruz. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalīpuhuan ixpālacata. Chuntza' na'a'kspula. Amén.

⁸ Chihuīna'nli Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhikō' ixlīpō'ktu lītli'huī'qui, ē ū'tza' tī huī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Xla' huanli: "Quit hua'chi letra A tū lītzucu alfabeto ē hua'chi letra Z tū ixlī'a'ksputni', ixpālacata quit xalītzucuni' ē ixlī'a'ksputni'."

Juan lakachuyalh

⁹ Quit, Juan, mintā'tinca'n hui'xina'n. Quina'n tapa'ksīni'yāuj Jesucristo. Quit iccātā'pātīni'mā'n ē iccātā'tāyani'yān hui'xina'n ixpālacata Jesucristo. Quit quimacaminca na'ictachoko chī tachī'n nac Patmos tū pītzu'na'j ti'ya't na ixpu'nan mar. Quinchi'pacanī't ixpālacata xa'icmäsuyumā'lh ixtachihuīn Dios ē tū ixlīcāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū pūjāxcan ixpālacata Jesucristo, icmakca'tzīlh ixlītli'huī'qui Espíritu Santo. Ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn na quinchakēn. Ū'tza' hua'chi a'ktin līskoli' tū palha' macasā'nan ¹¹ ē quihuanilh:

—Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū lītzucu alfabeto, ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni'. Catzo'kti tū nalaktzī'na' ē nacāmacapini'ya' ca'psnap ixtachi'xcuhuī't Dios nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Cacāmacapi nac Efeso ē nac Esmirna ē nac Pérgamo ē nac Tiatira ē nac Sardis ē nac Filadelfia ē nac Laodicea —quihuanica.

¹² Ictalakspi'tli na'iclaktzī'n tīchu quintā'chihuīna'nli. Iccālaktzī'lh tayāna'lh a'ktojon pūmaksko tū xa'oro.

¹³ Na ixlacpu'na'i'tāt pūmaksko, ixylh chā'tin tī ixtasu'yu hua'chi chī'xcu'. Ixlu'xu' pūlh mā'n ixuanī't ē ixchā'n na ixtujan. Ixka'lhī kentin ixlīchīcān tū xa'oro na ixcu'xan. ¹⁴ Ixya'j stala'nka' ixuanī't chī ixchī'xit purecu ē chī miqui. Ixlakastapun ixtasu'yu chī xalamana't macscut. ¹⁵ Ixtujan ī'xkaka chī līcā'n tū ixcāxtlahuacanī't nac pūlhcuyn. A'cxni' ixchihuīna'n, ixmacasā'nan hua'chi lhūhua' xcān. ¹⁶ Na ixmacapekcāna'j ix-cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Na ixquilhni' taxtulh kentin espada sta'ya'nca' kēstītu'. Nā ixlacan ī'xkaka chī chī'chini' a'cxni' chī hua'chi tastu'nūt.

¹⁷ A'cxni' iclaktzī'lh quit ica'kā'lh na ixtujan chī chā'tin nīn. Xla' quilīxa'malh ixmacapekcāna'j ē quihuanilh:

—Jā cajicua'nti. Quit xapūla ē ā'xmān. ¹⁸ Quit xalakahuan. Quit xa'icnīnī't ē chuhua'j icstālancuana'nli ē na'ictahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quit icka'lhī līmāpa'ksīn līnīn ē cā'līnīn. ¹⁹ Catzo'kti tū hui'x laktzī'nī'ta' ē tū a'kspulamā'lh ē tū na'a'kspula. ²⁰ Tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon sta'cu tū hui'x la'ktzi' na quimacapekcāna'j. Nā tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Tū huanicu'tun, ū'tza' huāmā': a'ktojon sta'cu, ū'tunu'n xanapuxcu'nu' a'ktojon templo. A'ktojon pūmaksko ū'tza' quintachi'xcuhuī't nac a'ktojon cā'lacchicni'.

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Efeso

2 Nā quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Efeso tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuanīyān tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu na ix-macapekcāna'j, ē latlā'huan na ixlacpu'na'i'tātca'n a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Xla' huan: ² Quit icca'tzī ixlīpō'ktu tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī scujnī'ta'ntit ē tāyani'nī'ta'ntit ē jā jiclhua'nī'ta'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n jā cālīpātīyā'tit tī jā lactze chi'xcu'huī'n. Cuenta tlahua'yā'tit tī tahuan xlaca'n apóstoles masqui jā apóstoles. Chuntza' hui'xina'n cālīlakapasnī'ta'ntit tī xmān ta'a'kskāhuī'nin. ³ Hui'xina'n tāyani'nī'ta'ntit ē pātīni'nī'ta'ntit quimpālacata ē jā jiclhua'nī'ta'ntit. ⁴ Masqui tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu huā'mā', a'nan tū jā iclakatī chī tlahua'yā'tit hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n jā'tza' quilāpāxquī'yāuj chī xapūla. ⁵ Calacapāstacna'ntit chī tzej ixquilāpāxquī'yāuj hui'xina'n xapūla. Chuhua'j jā'tza' quilāpāxquī'yāuj chuntza'. Chuhua'j calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē catlahua'tit chī ixtlahua'yā'tit xapūla. Palh jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, quit na'iccālakminān hui'xina'n ē na'icmāpānū pūmaksko na mimpu'nanca'n. ⁶ Chuntza' chī hui'xina'n quiclh laktzī'nā'tit tū tatlaha a'makapitzīn tī cāhuanīcan nicolaítas chuntza' chī quit quiclh iclaktzī'n. ⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmakxteka natahua' ixtahua'ca't qui'huī' tū mās'tī xasāsti' latamat. Ū'tza' tū yālh jā māpa'ksīni'n Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Esmirna

8 Nā Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Esmirna tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuanīyān tī xapūla ē ā'xmān, tī nīlh ē lacastālancuana'nli. Xla' huan: ⁹ Quit icca'tzī chī līpātīni'mpā'na'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n lacxcamanī'nī'n. Masqui jā lacricujnu' hui'xina'n, ka'lhī'yā'tit tū ixtapalh. Quit icca'tzī cātālī'a'ksa'nān hui'xina'n tī tahuan xlaca'n israelitas ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni'. ¹⁰ Jā cajicua'ni'tit hui'xina'n tū nacā'a'kspulayān. Skāhuī'ni' nacāmāchī'nī'nī'nān hui'xina'n, ixpālacata xla' lacasqui'n hui'xina'n nataxtutāyayā'tit na ixtej Dios. Hui'xina'n napātīni'nā'tit a'kcāuj quilhtamacuj. Naquilā'a'ka'ni'yāuj xmān quit hasta a'cxni' nanī'yā'tit. É quit na'iccāmaxquī'yān xasāsti' latamat. ¹¹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, xlaca'n jā catīpatātīni'lh nac pūpātīn.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Pérgamo

12 Nā Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Pérgamo tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuanīyān tī ka'lhī espada sta'ya'nca' kēstītu'. Xla' huan: ¹³ Quit ic-

ca'tzī ixlīpō'ktu tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Icca'tzī hui'lā'na'ntit jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Masqui hui'lā'na'nchīpitit a'ntza', quilākexmatni'yāuj. Na mincā'lacchicni'ca'n a'ntza' huī'lh skāhuī'ni'. A'ntza' maknīca Antipas tī tzej ixmāsu'yu quimpālacata. Hui'xina'n jā makxtekni'ta'ntit chī a'ka'ni'ta'ntit. ¹⁴ Masqui chuntza' tlahua'yā'tit tū tze, a'nampala tū tlahua'yā'tit hui'xina'n ē quit jā quiminī'ni'. Makapitzīn hui'xina'n a'ka'ni'yā'tit tū ixmāsu'yu Balaam. Xla' huanilh Balac cacāmātlahuīlh israelitas tū jā tze. Balac cāhuaniilh tzē natahua' catūhuālh tū cāmaxquī'canī'ttza' ídolos. Nā cāhuaniilh tzē nataka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. ¹⁵ Nā makapitzīn chī hui'xina'n jā makxtekcu'tunā'tit tū tamāsu'yu nicolaítas tū quit iclakmaka'n. ¹⁶ Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā nalakpalī'yā'tit, quit na'iccālakmimpalayān ē na'iccātā'lātlahua xlaca'n tī ta'a'ka'ni' chī nicolaítas. Na'iccātā'lālituca tū nataxtu na quinquilhni' tū hua'chi espada. ¹⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmaxquī' macsti'na'j ixlīhua'tca'n manā tū jā lakapascan. Nā na'iccāmaxquī' chā'tunu' xlaca'n xastala'nka' chihuix jā tatzō'kni' a'ktin xasāsti' tacuhuī'ni'. Nūn chā'tin ca'tzī tzamā' tacuhuī'ni', xmān ū'tunu'n tī natamaktīni'n huā'mā' chihuix.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Tiatira

18 Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Tiatira tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuanīyān tī Ska'ta' Dios tī ka'lhī ixlakastapun chī xalamana't macscut ē ixtujan taxkaka hua'chi līcā'n tū xaslamama. Xla' huan: ¹⁹ Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī chī lāpāxquī'yā'tit ē chī quilālakachi'xcu'huī'yāuj ē chī quilātā'scujāuj ē chī tāya'ni'yā'tit. Quit icca'tzī chuhua'j hui'xina'n tlahua'yā'tit ā'chulā' xatze ē jā chī xapūla. ²⁰ Masqui chuntza' tlahua'yā'tit a'nampala catūhuālh tū tlahua'palayā'tit hui'xina'n tū jā quiminī'ni'. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n tamakxtekā'tit cāmāsu'yuni'yān puscāt tī huanīcan Jezabel. Huā'mā' puscāt cāhuanīyān xla' māsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā ixlīcāna' tū māsu'yu. Chuntza' cālī'a'kskāhuī'mā'n tū cāmāsu'yuni'yān. Ū'tza' lītlahua'yā'tit tū jā tze hui'xina'n tī quilāta'pa'ksīni'yāuj quit. É ka'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n ē hua'yā'tit tū cāmaxquī'canī't ídolos. ²¹ Quit xa'ic-ka'lhīmā'lh palh tzamā' puscāt nalakpalī ixtalacapāstacni'. Xla' jā makxtekcu'tun tū jā tze. ²² Ū'tza' quit na'iclimāxquī' a'ktin ta'jatāt tzamā' puscāt. Xla' natamā' na ixtama' ē napātīni'n. Ixtā'lāpāxquī'nī'n nā xlaca'n natapātīni'n. Chuntza' na'ictlahua palh xlaca'n jā tamakxteka tatlaha tū jā tze. ²³ Nā na'iccāmaknī ixlacstīn tzamā' puscāt. Chuntza' nataca'tzīkō' ixlīpō'ktuca'n tī quintatapa'ksīni' quit iclakapaskō' ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcu'huī'n. Quit na'iccāmaxquī'yān mintatlajca'n chā'tunu' hui'xina'n chuntza' chī tlahuanī'ta'ntit. ²⁴ Chuhua'j macsti'na'j na'iccāhuanīyān ā'makapitzīn hui'xina'n xalanī'n nac Tiatira. Na'iccāhuanīyān macsti'na'j hui'xina'n tī jā stālani'nī'ta'ntit tū māsu'yu puscāt Jezabel ē jā maksca'ni'ta'ntit tū ixtalacasqui'nīn

skāhuī'ni'. Quit jā iccāhuaniyān hui'xina'n palh catlahua'pala'tit ā'chulā' tū xatze. ²⁵ X mān iccāhuaniyān hui'xina'n jā maktin camakxtektit tū ixlicāna' hasta a'cxni' na'icmimpala quit. ²⁶ Tī tatljajana'n ē quintakexmatni' hasta a'cxni' nasputa ixlatamatca'n, quit na'iccāmaxquī' līmāpa'ksīn. Xlaca'n natamāpa'ksī ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. ²⁷ Na'iccāmaxquī' līmāpa'ksīn tū quimaxquī'nī't quinTāta'. Xlaca'n palha' natamāpa'ksī cā'lacchicni'. Natamālakspūtū tī jā takexmatcu'tun, chuntza' chī chā'tin a'cxni' pa'klha pātin tla'ma'nc hasta lacpītzun taxtu. ²⁸ Nā xlaca'n na'iccāmaxquī' tū hua'chi a'ktin mātuncuīnī' sta'cu. ²⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Sardis

3 Espīritu Santo quihuanilh:
—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Sardis tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī macā'n Espīritu Santo nac a'ktojon cā'lacchicni' ē tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Xla' huan: Quit icca'tzī tū tlaha'yā'tit hui'xina'n. Masqui huancan hui'xina'n lakahua'nā'tit, quit iccālaktzī'nān chī xanīnī'n. ² Skalalh catahui'la'tit. Ā'chulā' cakexpa'tni'tit Dios. Palh jā nakexpa'tni'yā'tit ā'chulā', hui'xina'n palhāsā' xamaktin napātza'nkāyā'tit Dios. Jā mākentaxtūnī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Dios. ³ Calacapāstactit tū cātamāsu'yuni'n ē tū kexpa'tni'ta'ntit. Cakexpa'ttit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā skalalh natahui'layā'tit, quit na'icmin xamaktin hua'chi chā'tin ka'lhāna'. Jā ca'tzīcan a'cxni' namin. Ē jā caticā'tzītī a'cxni' na'icchin quit. ⁴ X mān makapitzīn hui'xina'n tī jā makahuasni'ta'ntit. Xlaca'n naquintatā'latā'kchoko. Natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Chuntza' ixlacasqui'nca ixpālacata xlaca'n tatlahua tū xatze na ixlacatīn Dios. ⁵ Tī tatljajana'n, xlaca'n natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Quit jā iccāxapanī'lh ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Na'iclichihuīna'n na ixlacatīn quinTāta' ē na ixlacatīnca'n ixāngeles chī xlaca'n quintatapa'ksīni' quit. ⁶ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Filadelfia

⁷ Espīritu Santo quihuanilh:
—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Filadelfia tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī x mān ixlicāna' tū huan ē ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' ka'lhī llave tū ixka'lhī rey David. Tū xla' mālaquī', jāla tī namālacchō. Tū xla' mālacchō, nā jāla tī namālaquī'. Xla' huan: ⁸ Quit icca'tzī tū tlaha'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n ka'lhī'yā'titcus macsti'na'j tahuixcān. Hui'xina'n stālani'nī'ta'ntit tū iccāmāsu'yuni'n ē quilākexmatni'nī'ta'uj. Quit icmālaquī'nī't a'ktin mākelhcha na milacatīnca'n ē jā tī tzē namālacchō. ⁹ Ū'tza' huā'mā' tū na'icthlaha: Quit na'iccāmātzokostī, na milacatīnca'n, xlaca'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xlaca'n tahuan israelitas masqui jā israelitas. X mān

ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n nataca'tzī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹⁰ Quit iccāmāpa'ksīn hui'xina'n natāyani'yā'tit macsti'na'j. Hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, ē tāyani'nī'ta'ntit, ē quit na'iccāmāktāyayān a'cxni' namin tū natapūpātīni'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', naca'tzīcan tī ixlicāna' ta'a'ka'ī'. ¹¹ Quit palaj na'icmimpala. Jā camakxtektit tū maktīni'nī'ta'ntit. Chuntza' jā tī caticāmāmakchuyīn namaktīni'nā'tit mintatljajca'n. ¹² Xlaca'n tī tatljajana'n, quit na'iccātlaha hua'chi xatantūnī'n ixtemplo quinDios. Jā maktin catitaxtulh nac templo. Nac tzamā' tantūnī'n na'iccātzō'kui'lī ixtacuhuīni' quinDios ē ixtacuhuīni' ixcā'lacchicni' quinDios. Ū'tza' tū huancan Jerusalēn xasāsti' tū nayujāchi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. Ē xasāsti' quintacuhuīni' nā na'iccātzō'kui'lī nac tzamā' tantūnī'n. ¹³ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Laodicea

¹⁴ Espīritu Santo quihuanilh:
—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Laodicea tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī pō'ktu quilhtamacuj chihuīna'n tū ixlicāna'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj māsu'yu tū ixlicāna'. Ū'tza' tī mālacatzuculh ixlīpō'ktu tū Dios ixlacasqui'n na'a'nan. Xla' huan: ¹⁵ Quit icca'tzī tū tlaha'yā'tit hui'xina'n. Hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj ē jā makxteku'tunkō'yā'tit quintachihuīn. Quit iclacasqui'n nalīhui'liyā'tit naquilākexmatni'yāuj o xamaktin namakxtekkō'yā'tit quintachihuīn. ¹⁶ Hui'xina'n jā līhui'līnī'ta'ntit tū natlahua'yā'tit, ē ū'tza' iccālīmakxteku'tunān. ¹⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit: Quina'n lacricujnu'. Pō'ktu tzej quincāta'a'nī'nani'yān ē jā tū quincāspu'tni'yān. Chuntza' hua'nā'tit. Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit. Hui'xina'n hui'lā'na'ntit xatalakmaka'ni' ē cā'līlakalhu'manat hui'xina'n. Quit iccālaktzī'nān hui'xina'n chī xcamani'nī'n ē maclhpi'mpi'līn ē lakatzī'nī'n. ¹⁸ Quit iccāhuaniyān: Caquilāmaktamāhuáj oro tū xacāxlanī'ttza'. Chuntza' nalītaxtuyā'tit lacricujnu'. Nā caquilāmaktamāhuáj milu'xu'ca'n xastala'nka' tū nalhakā'yā'tit ixpālacata jā na'iccālaktzī'nān palh maclhpi'mpi'līn hui'xina'n ē chuntza' jā catimāxana'ntit. Caquilāmaktamāhuáj līcu'chu' ē nacātalīlacatlahuayān ē chuntza' tzej nalacahuāna'nā'tit. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī iccāpāxquī', quit iccālacaquilhnī ē iccāmākapātīnīn a'cxni' xlaca'n tatlahua tū jā tze. Nā lacxtim nacā'a'kspulayān palh natlahua'yā'tit tū jā tze. Tzej calacapāstactit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁰ Quit icyālīh nac mākelhcha ē ictoklhmā'lh. Palh chā'tin nakexmata quintachihuīn ē namālaquī', quit na'ictanū na ixchic. Quina'n na'ictā'huā'yānāuj. ²¹ Tī tatljajana'n, quit na'iccāmāxteka xlaca'n naquintatā'māpa'ksīni'n chuntza' chī quit icthlajana'lh ē chuhua'j ictā'māpa'ksīni'n quinTāta'. ²² Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhuī't Dios."

Chī lakachi'xcuhuī'can Dios nac a'kapūn

4 Ā'listān quit, Juan, iclaktzī'mpāl'h a'ktin ta-lakahuān. Quit iclaktzī'lh a'ktin mākelhcha laquī'yālh nac a'kapūn. Ickexmatpāl'h tachihuīn chuntza' chī ickexmatli xapūla ē tū hua'chi a'ktin līskoli'. Huā'mā' tachihuīn quihuanilh:

—Catahua'ca' huā'tzā'. Quit na'icmāsu'yuni'yān tū na'a'kspula ā'listān.

² Palaj tunca Espiritu Santo quilē'lh nac a'kapūn. Nac a'kapūn ixyālh a'ktin laclhtahuī'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios ē a'ntza' ixuī'lh chā'tin. ³ Tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh, ixlacan ī'xkaka chī a'ktin chihuix tū tzēhuanī't ē tū xkaka chī jaspe ē chī cornalina. Na ixmacni' pūtahuī'lh ixyālh a'ktin macxculi'nca't chī a'ktin chihuix xasca'yā'hua' tū huanican esmeralda ē tū xatapalaxla'.

⁴ Na ixmacni' pūtahuī'lh ixtayāna'mpāl'h pu'xamatā'ti' laclhtahuī'lh. A'ntza' ixtahuī'lāna'lh pu'xamatā'ti' lakōlu'n. Stala'nka' ixtalhakā'nca'n. Ixtacucui'lāna'lh ixcoronaca'n tū xa'oro. ⁵ Ē taxtulh nac pūtahuī'lh makli'pit ē jilini' ē tachihuīn. Na ixlacatzuna'j kentojon ka'tla' macscut ixtalamayāna'lh. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh. Xla' ū'tza' tū huanicu'tun Espiritu Santo. ⁶ Na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ixmā'lh hua'chi a'ktin mar tū hua'chi vidrio.

Na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ixtayāna'lh kelhatā'ti' na ixa'katzā'stūtā'ti'. Xlaca'n ixtaka'lhī lhūhua' ixlakastapunca'n ē chuntza' tzē ixtalaktzī'n tū ixuī'lh na ixlacatīnca'n ē tū ixuī'lh na ixchakēnca'n. ⁷ Chā'tin ixtasu'yu chī león. Ixlīchā'tu' xla' ixtasu'yu chī lakatin huācax. Ixlīkelhatu'tun huampala, xla' ixka'lhī ixlacan chī ixa' chi'xcu'. Ixlīkelhatā'ti' xla' ixtasu'yu chī lakatin pīchāhua' ixkosnū'ntlā'huan. ⁸ Chā'tunu' chī kelhatā'ti' ixtaka'lhī kenachāxanā'n ixlīkosnu'ca'n. Ixlīkosnu'ca'n pō'ktu lakastapun ixtaka'lhī na ixchakēn ē na ixlacapūn. Xlaca'n ixtapixtlī' cā'cuhuīni' ē tzi'sa. Jā maktin ixtamakxteka palh jā natahuan:

Calakachi'xcuhuī'ca Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhīkō' lītlī'hui'qui

ē ū'tza' tī huī'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj natahuī'la.

⁹ Chuntza' kelhatā'ti' ixtamakapāxui' Dios ē ixtalakachi'xcuhuī' ē ixtamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh ē tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

¹⁰ A'cxni' kelhatā'ti' ixtahuan chuntza', kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n ixtalaktatzokosta Dios a'ntza' jā ixuī'lh na ixpūtahuī'lh. Chuntza' ixtamakapāxui' Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. Ixtahuī'lī ixcoronaca'n na ixlacatīn Dios ē ixtahuan:

¹¹ QuinDiosca'n, hui'x Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca namakapāxui'ca'na' ē nalakachi'xcuhuī'ca'na'.

Nā ixlacasqui'nca naka'lhī'ya' lhūhua' lītlī'hui'qui ixpālacata hui'x cāmālacatzucunī'ta' ixlīpō'ktu.

Mintalacapāstacni' lakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan.

Ca'psnap ē Cordero

5 Quit iclaktzī'lh a'ktin ca'psnap tū ixtapāsmilīnīt. Ixchi'pahuī'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Ixtatzo'kni' na ixchakēn ē na ixpūlacni'. Ca'psnap ixpāsmilicani't ē ixlīhlcā'canī't a'ktojon sellos. ² Quit iclaktzī'lh chā'tin ángel tli'hui'qui. Palha' chihuīna'nli ē kelhasqui'nīni'lh:

—ZīTīchu ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta sellos jā lhcā'canī't ē namālakapitzi xatapāsmili ca'psnap?

³ Jā maclaca nūn chā'tin tī ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni'. Jā maclaca nūn chā'tin nac a'kapūn ē nūn nac cā'ti'ya'tna' ē nūn nac cā'linīn. ⁴ Quit xa'iclicālhuan ixpālacata jā maclaca nūn chā'tin tī ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta tzamā' ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni' tzamā' ca'psnap.

⁵ Chā'tin kōlu' quihuanilh:

—Jā cacalhua'nti. Tī ixtacuhuīni' León xala' tribu ixa' Judá ē xla' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David, xla' tlajana'nī't. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta a'ktojon sellos ē namālakapitzi ca'psnap.

⁶ Ā'listān iclaktzī'lh chā'tin tī ixtahuan Cordero tī ixyālh na ixlacpu'na'i'tātca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n tī ixtahuī'lāna'lh. Cordero ixyālh masqui ixtasu'yu xla' ixmaknīcanī'ttza'. Cordero ixka'lhī kentojon ixa'kalokot ē a'ktojon ixlakastapun. A'ktojon lakastapun ū'tza' huanicu'tun Espiritu Santo tī Dios macaminī't na ixlīpō'ktu nac cā'ti'ya'tna'.

⁷ Xatapāsmili ca'psnap ixchi'pahuī'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Tī ixtacuhuīni' Cordero laka'lh ē maktīni'lh xatapāsmili ca'psnap.

⁸ A'cxni' maktīni'lh, kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktatzokostalh Cordero. Chā'tunu' chī lakōlu'n ixtaka'lhī a'katunu' arpa. Ixtaka'lhī a'ktin copa tū xa'oro jā ixmojōcan siyentzu. Ū'tza' ixoracionca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ⁹ Xlaca'n ixtapixtlī' xasāsti' tapixtlī'n:

Hui'x minī'ni' namaktīni'na' ca'psnap ē nalacxtī'ta sell-os tū līhlcā'canī't ixpālacata hui'x līmacamāstā'na'nca'.

Minka'lhni' ū'tza' līxoko' ixcuentaca'n xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē tī tachihuīna'n xtum tachihuīn ē xalanī'n ixlīpō'ktu cā'lacchicni'.

Chuntza' xlaca'n tzē natatapa'ksīni' Dios.

¹⁰ Hui'x cālacsacui'līnī'ta' natamāpa'ksīni'n ē natatā'scuja Dios.

Xlaca'n natamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'.

¹¹ Quit iclaktzī'mpāl'h ē ickexmatli ixtachihuīnca'n a'klhūhua' millón ángeles tī ixtalītamacsti'līnī't pūtahuī'lh ē kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n. ¹² Xlaca'n palha' tahuanli:

Minī'ni' namaxquī'can lītlī'hui'qui Cordero tī maknīca.

Minī'ni' namaxquī'can ixlīpō'ktu.

Xla' ka'lhī ixlīpō'ktu talacapāstacni' ē tahuixcān.

Minī'ni' xmān ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can ē nalaktaquilhpūtan ē namāka'tlī'can.

¹³ Ē nā ickexmatli chī tachihuīna'nli ixlīpō'ktu tū Dios cāmālacatzuculh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē nac cā'linīn ē nac mar. Tahuanli:

Dios tī hui'lh na ixpūmāpa'ksīn ē nā Cordero cacālaka-taquilhpūtaca ē cacālakachi'xcuhui'ca ē cacāmakapāx-uīca.

Cataka'lhīlh lhūhua' lītli'hui'qui chī pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

¹⁴Tahuanli kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh nac a'katzā'stūtā'ti':

—¡Ē chuntza' calalh!

Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuih Dios tī hui'lh pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

A'ktojon sellos

6 Ā'līstān iclaktzī'lh a'cxni' xtī'tli Cordero chū'cus xa'a'ktojon sellos. Ickexmatli chī chihuīna'nli chā'tin chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ixtachihuīn ickexmatli chī jilini'. Quihuanilh:

—¡Cata't laktzī'na'!

²Quit iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh ixka'lhī a'ktin ixa'ksmūt. Maxquī'ca a'ktin corona. Xla' ixtasu'yu chī chā'tin tī ixtalajana'nī't ē a'mpālhl tlajana'mpala.

³Ā'līstān Cordero xtī'tpālhl ixlī'a'ktu' sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīchā'tu' chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Quihuanilh:

—¡Cata't laktzī'na'!

⁴Taxtupālhl ā'lakatin cahuāyuj xatzu'tzo'ko. Tī ixkēhuī'lh maxquī'ca līmāpa'ksīn natlahua lāta'lan nac cā'ti'ya'tna'. Maxquī'ca līmāpa'ksīn natalāmaknī tachi'xcuhui't. Maxquī'ca kentin ka'tla' espada.

⁵Ā'līstān Cordero xtī'tpālhl ixlī'a'ktu'tun sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīkelhatu'tun. Quihuanilh:

—¡Cata't laktzī'na'!

Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xapūtze'nke. Tī ixkēhuī'lh ixchi'patēlha a'ktin pūpūlhcān. ⁶Ickexmatpālhl a'ktin tachi'huīn tū taxtulh ixpu'nanca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Huanli:

—A'ktin kilo trigo ixtapalh tū tlajacan a'ktin quilhtamacuj. A'ktu'tun kilo cebada ixtapalh tū tlajacan a'ktin quilhtamacuj. Jā pāxcat catilīlaca aceite ē vino.

⁷Ā'līstān Cordero xtī'tpālhl ixlī'a'ktā'ti' sello. Ickexmatli chī huanli ixlīkelhatā'ti'. Quihuanilh:

—¡Cata't laktzī'na'!

⁸Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xasmucucu. Tī ixkēhuī'lh ixmāpācuhuīcan līnīn. Na ixchakēn ixmimā'cha' chā'tin tī ixmāpācuhuīcan Cā'līnīn. Xlaca'n cāmacamaxquī'ca lītli'hui'qui natamāpa'ksīni'n ixlī'a'ktā'ti' cā'quilhtamacuj. Cāmaxquī'ca lītli'hui'qui tzē natalīmaknīni'n espada ē tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē animalh tū tahua'nan.

⁹Ā'līstān Cordero xtī'tpālhl ixlī'a'kquitzis sello. Quit iclaktzī'lh, na ixtampīn pūmacamāstā'n, tī ixcāmaknīcanī'ttza' ixpālacata xlaca'n ixtamāsu'yunī't ixtachihuīn Dios ē jā maktin tamakxtekli. ¹⁰Xlaca'n palha' ixtachihuīna'n ē tahuanli:

—QuinDiosca'n, hui'x tze ē pō'ktu tze tū tlahuanī'ta'. Hui'x pō'ktu mākentaxtūya' tū hua'na'. ¿Jā'cxni' nacāpūtzāna'ni'ya' tachi'xcuhui't xalanī'n nac

cā'ti'ya'tna'? ¿Jā'cxni' nacāmakapātīni'na' tī quincātamaknīnī'ta'n?

¹¹Xlaca'n ixlīpō'ktuca'n cāmaxquī'ca ixtalhakā'nca'n xastala'nka'. Cāhuanica: “Caka'lhī'tit ā'macsti'na'j a'cxni' nataketzīkō' ixlīpō'ktuca'n mintā'timīnca'n tī tatā'scuja Cristo ē nacāmaknīcan chuntza' chī hui'xina'n.”

¹²Quit iclaktzī'lh chī Cordero xtī'tpālhl ixlī'a'kchāxan sello. Palha' tzuculh tachiqui ti'ya't. Chī'chini' xapūtze'nke lakō'lh chī pūtin lu'xu' xapūtze'nke ē lhtululu. Mālhcu'yu' tzu'tzo'ko lakō'lh hua'chi ka'lhni'.

¹³Sta'cu tamincha' nac a'kapūn ē tayujli nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī xastaka higos yuja a'cxni' ū'nun lacachiqui xaqui'hui'. ¹⁴A'kapūn jātza' ixtasu'yu. Chī a'ktin ka'tla' ca'psnap tū xatapāsmili. Tatapekpānūhl ixlīpō'ktu kēstīnī'n ē pītzuna'j ti'ya't na ixpu'nan mar. ¹⁵Tatatzē'kli napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē nā tī ixtamāpa'ksīni'n ē generales ē lacricujnu' ē tachi'xcuhui't tī ā'chulā' ixtasquī'nī ē pō'ktu tachi'xcuhui't tī xatastā'maka ē nā tī jā xatastā'maka. Ixlīpō'ktuca'n tatatzē'kkō'lh nac lhu'cu' ē nac cā'talhpānna' nac kēstīnī'n. ¹⁶Ixtata'sa ē ixtahuanī kēstīnī'n ē talhpānī'n:

—Cayujtit ē caquilā'a'klhta'lauj ē chuntza' tzē na'ic-tatzē'kāuj na ixlacatīn Dios tī hui'lh nā ixpūmāpa'ksīn. Caquilāmātzē'kui na ixlacatīn tī huanican Cordero ixpālacata xla' naquincāmakapātīnīnān tū ictlahuanī'tauj.

¹⁷Chilhtza' quilhtamacuj tū napūxokoni'can Dios. Nūn chā'tin tī tzē natāyani'.

Cātankāhui'līca ixsello Dios ī'xū'nātā'natna' Israel

7 Ā'līstān iccālaktzī'lh kelhatā'ti' ángeles ixtayāna'lh ixa'katzā'stūtā'ti' cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n ixtataxtok-tīmā'nalhl a'ktā'ti' ū'ni'. Chuntza' jā ixū'nun nūn macsti'na'j nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar ē nūn na ixa'kān qui'hui'. ²Iclaktzī'mpālhl ā'chā'tin ángel tī mincha' jā tā'cxtuyāchi chī'chini'. Xla' ixlē'mā'lh ixsello Dios xalakahuan. Huā'mā' ángel palha' cātā'chihuīna'nli kelhatā'ti' ángeles tī ixcāmaxquī'canī't lītli'hui'qui natahui'lī tasakā'līn nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar.

³Cāhuanilh:

—Jā tū catlahuanī'tit ti'ya't nūn nac mar ē nūn qui'hui' hasta a'cxni' na'iccātankāhui'līyāuj sello tī tata-pa'ksīni' Dios.

⁴Quihuanica chī kelhalā't ixlīpō'ktuca'n tī cātankāhui'līca ixsello Dios. Xlaca'n a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil ixtahuanī't ī'xū'nātā'natna'ca'n ixcamana' Israel. ⁵A'kacāujtu' mil ī'xū'nātā'natna' Judá tī ixtalē'ntza' sello, ē a'kacāujtu' mil ī'xū'nātā'natna' Rubén, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Gad, ⁶ē a'kacāujtu' mil i'xla' Aser, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Neftalí, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Manasés, ⁷ē a'kacāujtu' mil i'xla' Simeón, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Leví, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Isacar, ⁸ē a'kacāujtu' mil i'xla' Zabulón, ē a'kacāujtu' mil i'xla' José, ē a'kacāujtu' mil i'xla' Benjamín.

Tachi'xcuui't tī ixtalhakā'nī't xastala'nka' ixl'u'xu'ca'n

⁹ Ā'listān iccālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't ē jāla ix-cāpūtle'kecan ixpālacata ixlīlhūhua'ca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n ixlīkempālhūhua' tachiui'n. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j pūtaui'lh ē nā ixlacatīn Cordero. Ixtalhakā'nca'n stala'nka' ixuanī't. Ixtachi'patēlha ixpekni' palma. ¹⁰ Xlaca'n palha' tahuanli:

Quincāmakapūtaxtūn quinDiosca'n tī huī'lh na ix-pūmāpa'ksīn ē nā Cordero.

¹¹ Ixlīpō'ktuca'n ángeles ixtalītamacsti'li'nī't pūtaui'lh ē lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ángeles tataquilhpūtalh na ixlacatzuna'j pūtaui'lh ē tamakapāxui'lh Dios. ¹² Tahuanli:

Chuntza' calalh.

Camakapāxuīca ē camāka'tlī'ca Dios.

Xmān ū'tza' ka'lhikō' talacapāstacni'.

Camaxquī'ca tapāxcatca'tzīn ē calakachi'xcuui'ca ix-pālacata xmān ū'tza' ka'lhī ixlīpō'ktu lītli'huī'qui ē līmā-pa'ksīn.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj calalh.

¹³ Chā'tin chī lakōlu'n quinkelhasqui'nīlh:

—ĪTīchu tzamā' tī talhakā'nānī'ttza' xastala'nka'?
ĪJāchu tamincha'?

¹⁴ Quit ickelhtīlh:

—Quit jā icca'tzī. Hui'x ca'tzīya'.

Xla' quihuanilh:

—Ū'tza' tzamā' tī tatāyani'lh ka'tla' tapātīn. Xlaca'n talīche'kē'lh'tza' ixl'u'xu'ca'n ixka'lhni' Cordero. Ū'tza' stala'nka'tza' līlalh ixl'u'xu'ca'n. ¹⁵ Ū'tza' talīyāna'lh na ixlacatīn ixpūmāpa'ksīn Dios. Tatā'scuja Dios na ixtemplo cā'cuuīni' ē tzī'sa. Dios tī huī'lh nac pūtaui'lh, xla' cāmaktaka'lha xlaca'n. ¹⁶ Chuntza' xlaca'n jātza' maktin catitatzī'nclsi. Jātza' maktin catitakelhpūtīlh pō'ktu quilhtamacuj. Chī'chini' jātza' caticāmacchālē ē jātza' maktin caticājicsmāhuī'lh. ¹⁷ Jātza' tū caticā'a'kspulalh, ix-pālacata Cordero tī huī'lh na ixpu'nan pūtaui'lh, ū'tza' nacāmaktaka'lha. Nacālē'n jā taxtuhuī'lh xcān tū māstā' xasāsti' latamat. Dios nacāmāko'xamāka'tlī' ē jātza' catitacalhuanli.

Xtī'tca ixlī'a'ktojon sello

8 Cordero xtī'tli ixlī'a'ktojon sello. Ca'cs ā'huā'na'lh nac a'kapūn chī i'tāt hora. ² Ā'listān iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles tī ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Xlaca'n cāmāxquī'ca kentojon līskoli'. ³ Ā'listān chimpālh ā'chā'tin ángel ē ixlīmin a'ktin pūquilhcu tū xa'oro. Tāyalh na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Xla' maxquī'ca lhūhua' siyentzu tū namāxquī'can Dios nac pūmacamāstā'n tū xa'oro na ixlacatzuna'j pūtaui'lh. Macamāstā'lh tzamā' siyentzu ē nā ixoracionca'n ixtachi'xcuui't Dios. ⁴ Xajini' siyentzu taxtulh na ixmacan ángel ē tā'kayāhualh. Chā'lh na ixlacatīn Dios. Nā a'ntza' chā'lh ixoracionca'n ixtachi'xcuui't Dios. ⁵ Ángel chī'palh pūquilhcu ē līmātzumalh jalā'nat nac

pūmacamāstā'n ē pūxtekelh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh jili ē makli'pli ē macasā'nalh ē tachiquilh ti'ya't.

Līskoli'

⁶ Ā'listān kelhatojon ángeles tatacāxli nataskoli'.

⁷ Xapūla ángel skoli'lh. Yujli chejet ē macscut ixtā'lacxtuca ka'lhni'. Palha' mincha' nac cā'ti'ya'tna'. Ixlīquilhmactu'tun ti'ya't lhculh. Ixlīquilhmactu'tun qui'huī' lhculh. Ixlīpō'ktu seket xastaka lhculō'lh.

⁸ Ixlīchā'tu' ángel skoli'lh. Maka'nca nac mar tū hua'chi a'ktin ka'tla' sipej tū tī'lhcamā'lh. Ixlī'a'ktu'tun mar ka'lhni' lakō'lh. ⁹ Tanikō'lh ixlīquilhmactu'tun ixlīpō'ktu tū ixiuī'lh nac mar. Cāmālakuanīca ixlīquilhmactu'tun barcos.

¹⁰ Ā'listān ixlīkelhatu'tun ángel skoli'lh. Mincha' nac a'kapūn a'ktin sta'cu xaka'tla' ē ixlamatēlha chī a'ktin ka'tla' lamanat. Xla' yujli na ixlīkentu'tun ka'tla' xcān ē mu'sni'. ¹¹ Sta'cu ixtacuhuīni' Xaxū'ni'. Ixlīquilhmactu'tun xcān taxū'yankō'lh. Lhūhua' tachi'xcuui't talaknīlh a'cxni' taha'lh xaxū'ni' xcān.

¹² Ā'listān ixlīkelhatā'ti' ángel nā skoli'pālh. Lactlahuaca ixlīquilhmactu'tun chī'chini' ē nā ixlīquilhmactu'tun mālhcuyu' ē sta'cu. Cāactlahuaca ē jātza' ixtamāxkakēni'n. Jā tī'xkaka a'ktā'ti' hora cā'cuuīni'. Jā tī'xkaka a'ktā'ti' hora tzī'sa.

¹³ Ā'listān quit iclaktzī'lh ángel tī ixkosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n. Ickexmatli chī palha' huanli:

—ĪKoxatī tala ixlīpō'ktuca'n tī tahaui'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' a'cxni' nataskoli' ā'xmān kelhatu'tun ángeles!

9 Ā'listān ixlīkelhaquitzis ángel skoli'lh. Quit iclaktzī'lh a'ktin sta'cu tū mincha' nac a'kapūn ē chilh nac cā'ti'ya'tna'. Sta'cu maxquī'ca llave ixa' lhu'cu' xapūlmā'n ē tū jā ka'lhī ixtampūn. ² Sta'cu mālaquī'lh xapūlmā'n lhu'cu'. Tā'cxtuchi lhūhua' jini' hua'chi jā huī'lh lhūhua' macscut. Lhūhua' jini' tamacatalh ē ū'ni' xapūtze'nke lakō'lh. Jātza' tasu'yulh chī'chini'. ³ Tzamā' jini' tataxtulh xtu'qui' ē tachilh nac cā'ti'ya'tna'. Cāmāxquī'ca talacasqui'nīn nataxcana'n hua'chi a'caculūtl. ⁴ Cāhuanica jā tū natatlahuani' seket nūn qui'huī' ē nūn tacha'nān. Xmān tzē natamātakāhuī' tachi'xcuui't tī jā taka'lhī na ixtankānca'n sello tū ixa' Dios. ⁵ Cāmāxtekca xtu'qui' natamakapātīnīn tzamā' tachi'xcuui't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. Taxcana'lh hua'chi a'caculūtl ē chuntza' cāmākapātīnīnca. Jā cāmāxtekca natamaknī tachi'xcuui't. ⁶ A'cxni' na'a'kspula huā'mā', tachi'xcuui't nataputza ixlīnīnca'n ē jā catitamaclalh. Xlaca'n natanīcu'tun ē jāla catitanīlh.

⁷ Xtu'qui' ixtahuanī't chī cahuāyuj tacāxyāna'lh'tza' chī a'cxni' nata'a'n natalāta'la. Na ixa'kxākca'n ixtaka'lhī hua'chi coronas tū xa'oro. Ixlacanca'n chī ixlacan chā'tin chī'xcu' ixtahuanī't. ⁸ Ixya'jca'n ixtasu'yu chī ixya'j chā'tin puscāt. Ixtatzanca'n chī ixtatzan león. ⁹ Ixtacu'xahua'ca'nalh hua'chi līcā'n. Chī ixtamacasā'nān ixpekenca'n chī macasā'nān lhūhua' carreta a'cxni' ta'a'n tatu'jnuntēlha natalāta'la. ¹⁰ Ixtalīxcana'n tīstajanca'n hua'chi a'caculūtl xcana'n. Tīstajanca'n tzē ixtalīmā-

takāhuī' tachi'xcuhuī't xmān a'kquitzis mālhcuyu'.

¹¹ Xtu'qui' ixtaka'lhī chā'tin ixpuxcu'ca'n. Xla' ū'tza' ángel tī ixmacamaxqui'canī't xapūlh mā'n lhu'cu'. Huā'mā' ángel ixtacuhuīni' Abadón ixtachihuīnca'n hebreos, ē Apolión ixtachihuīnca'n griegos. Huā'mā' huanicu'tun Mālakspūtūnu'. ¹² Chuntza' a'kspulalh chū'cus lakuat. Spūtacus ā'a'ktu' lakuat.

¹³ Ixlīkelhachāxan ángel nā skoli'lh. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' ixa'katzā'stūtā'ti' pūmacamāstā'n tū xa'oro tū ixyālh na ixlacatīn Dios. ¹⁴ Huanilh ixlīkelhachāxan ángel tī ixka'lhī ixlīskoli':

—Cacāmakxtekti kelhatā'ti' ángeles tī cāchī'canī't na ixiquilhtūn ka'tla' xcān tū ixtacuhuīni' Eufrates.

¹⁵ Cāmakxtekca kelhatā'ti' ángeles. Xlaca'n ix-tacāxui'lāna'lhtza' ixpālacata ixtaka'lhīmā'nalh huā'mā' cā'ta ē huā'mā' mālhcuyu' ē huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora a'cxni' nacāmāknīcan ixlīquilhmactu'tun tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Ixuanican ixiu'lh a'ktu' ciento millón tropas kētahui'lāna'nī'n.

¹⁷ A'cxni' quit xa'iclakachuyamā'lh, iccālaktzī'lh tzamā' cahuāyuj ē nā tī ixtakētahui'lāna'lh. Ix-tacu'xahua'ca'nalh hua'chi lamanat ē xasmataka ē lh-mucucan chī azufre. Ū'tza' tū ixtalītamaktāya. Cahuāyuj ixtaka'lhī ixa'kxākca'n chī ixa' león. Tū taquilhtaxtulh pō'ktu macscut ē jini' ē azufre. ¹⁸ Tzamā' cālīmaknīca ixlīquilhmactu'tun tachi'xcuhuī't. Cālīmaknīca macscut ē jini' ē azufre tū taquilhtaxtulh cahuāyuj. ¹⁹ Cahuāyuj tzē ixtalīxcana'n ixiquilhni'ca'n ē tzē ixtalīmātakāhuī'nin tīstajanca'n. I'tstajanca'n chī lūhua' ixiuānī't ē ixtaka'lhī ixa'kxākca'n. Chuntza' tīstajanca'n tzē ixtalīmā-takāhuī'nin.

²⁰ É makapitzīn tī jā talaknīlh lakuat, xlaca'n jā tamakxtekli tamakapāxui' ídolos tū ū'tunu'n ixtatlahuanī't. Jā tamakxtekli tamakapāxui' ixlacscujnī'n skāhuī'ni' ē ídolos tū xa'oro ē plata ē bronce ē chihuix, masqui ídolos jā talacahuāna'n ē jā takexmata ē jā tatlā'huan. ²¹ Huā'mā' tachi'xcuhuī't jā tamakxtekli tamaknīni'n ē jā tamakxtekli taxantīlhni'n. Jā tamakxtekli taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n ē jā tamakxtekli taka'lhāna'n.

Ángel tī ixchi'panī't libro

10 Ā'līstān iclaktzī'mpāl h chā'tin ángel tī ixka'lhī lhūhua' lītli'hui'qui. Yujchi nac a'kapūn. Ixlītamacsti'li' a'ktin poklhuu'. Na ixa'kxāk ixlītamacsti'li' a'ktin macxculi'ncā't. Ixlacan ixmāxkakēni'n chī chī'chīni'. Ixtujanī'n ixtatasu'yu hua'chi tantūnī'n tū tīlhucyumā'lh. ² Ixchi'panī't a'ktin xamacsti'na'j libro tū ixmālakapitzicanī't. Yāhualh ixtantūpekcāna'j nac mar ē ixtantūpekxucui ixyāhuanī't nac cā'ti'ya'tna'. ³ Palha' ta'salh chī ta'sa lakatin león. A'cxni' ta'salh, takelhtīni'lh kelhatojon jilini'nī'n. ⁴ A'cxni' kelhatojon jilini'nī'n ixtachihuīna'nī'ttza', quit xa'ictzo'knuncu'tun. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Quihuanilh:

—Jā catzo'kti. Tzē'k naca'tziya' tū tahananli kelhatojon jilini'nī'n.

⁵ Ā'līstān ángel tī iclaktzī'lh ixyālh nac mar ē nac ti'ya't, xla' makayāhualh ixpekcāna'j nac a'kapūn.

⁶ Huanli ixlīcāna' por Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē tlahuanī't a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Huanli:

—Jātza' catitamakapālīh. ⁷ A'cxni' ixlīkelhatojon ángel naskoli' a'cxni' namākentaxtūcan tū ixtalacasqui'nīn Dios tū chuhua'j tzē'k huī'lh. Chuntza' Dios cāhuanilh a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza' tī ixtatā'scuja Dios.

⁸ Ā'līstān icckexmatpāl h tachihuīn xala' nac a'kapūn tū xa'ickexmatnī'ttza' pūla. Quihuanilh:

—Capit ē camaktīni' libro tū mālākapitzicanī't tū chī'payāl h ángel tī yālh nac mar ē nac ti'ya't.

⁹ Iclaka'lh ángel ē icscui'ni'lh libro xamacsti'na'j. Quihuanilh:

—Caquimakti ē cahua't. Nalīpūlakxū'ya'na' ē masqui se'ksi' chī xaxcān cera nakelhua'na'na' na minquilhni'.

¹⁰ Icmaktīni'lh xamacsti'na'j libro tū ixchī'payāl h ángel ē icua'lh. Se'ksi' icquilhmakca'tzīlh, chī ta'xcāt. A'cxni' xa'icua'nī'ttza', iclīpūlakxū'ya'nkō'lh. ¹¹ Quihuanica:

—Ixlacasqui'nca nalī'a'kchihuīna'mpala'ya' ā'maktin tū Dios huan ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' ē xalanī'n kempāl hūhua' tachihuīn ē nā napuxcu'nu'.

Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n

11 Quimaxqui'ca kentin a'ctzuna'j qui'hui' tū līpūlh-cān. Quihuanica:

—Capit ē calaclhca' ixtemplo Dios ē pūmacamāstā'n. Cacāpūtle'ke ixlīpō'ktuca'n tī tamakapāxui' Dios a'ntza'. ² Jā tilacchāya' ixtanquilhtīn templo. Jā tilhchāya' ixpālacata xla' cāmacamaxqui'canī'ttza' xala' ā'lacatin. Ū'tunu'n natalacchi'ntatēlhakō' iccā'lacchicni' Dios tu'pu'xamatu' mālhcuyu'. ³ Quit iccāka'lhī chā'tu' quina'kchihuīna'nī'n. Na'iccāmaxqui' līmāpa'ksīn ixpālacata nata'a'kchihuīna'n xlaca'n chuntza' chī iclacasqui'n ixlīpō'ktu a'ktin mil ē a'ktu' ciento ē tu'tumpu'xam quilhtamacuj. Natalhakā' xapūtze'nke lu'xu' tū nalītasu'yu chī talīpuhuan.

⁴ Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n xlaca'n kentū' xaqi'hui' oli-va ē nā a'ktu' pūmaksko tū tayāna'lh na ixlacatīn Dios tī māpa'ksīkō' cā'quilhtamacuj. ⁵ Palh tī nacāt-lahuanī'cu'tun tū jā tze, xlaca'n nataquilhtaxtu lamana' tū nacālīlhucuykō' ixtā'lāquicīlhaktzi'ca'n. Chuntza' natanī catīxcuahuālh tī nacātlahuanī'cu'tun tū jā tze. ⁶ Tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n taka'lhī lītli'hui'qui natahuan ē jā catimilh xcān a'cxni' xlaca'n ta'a'kchihuīna'mā'nalhcus ixpālacata Dios. Taka'lhī lītli'hui'qui natalakpalī xcān ē ka'lhni' nalītaxtu. Taka'lhī lītli'hui'qui natamacamin ixlīpō'ktu lakuat ē līnīn nac cā'quilhtamacuj pō'ktu a'cxni' xlaca'n natalacasqui'n.

⁷ A'cxni' natahuankō' tū natahuan ixpālacata Dios, animalh tū nataxtu xapūlh mā'n lhu'cu', xla' ū'tza' nacātā'la xlaca'n. Nacāskāhuī' ē nacāmāknī. ⁸ Ixmacni'ca'n natatamā' nac cā'tejen nac cā'lacchicni' jā quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo xtokohua'ca'ca. Ū'tza' tzē līmāpācuhuīcan huā'mā' cā'lacchicni' Sodoma ē nā Egipto masqui jā chuntza' ixtacuhuīni'. ⁹ Natamā' ixmacni'ca'n a'ktu'tun quilhtamacuj ā'i'tāt. Natalaktzī'n līlhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n ixlīpō'ktu cā'lacchicni' ē

chī kempālhūhua' tachihuīn. Jā caticāmakxtekca nacāmā'cnūcan. ¹⁰ Tī tahuī'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj, xla'ca'n natalipāxuhua a'cxni' nacālaktzī'ncan xanīn. Natatlahua cā'tani' ē natapāxuhua ē natalāmaxquī' talakalhu'mān. Chuntza' natatlahua ixpālacata jā tze tamakca'tzīlh a'cxni' tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n ix-tachihuīna'n ixpālacata Dios.

¹¹ Ālīstān chī ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj ā'i'tāt Dios cāmālacastālancuanīlh ē tatā'kaquī'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī talaktzī'lh tajicua'nli. ¹² Ālīstān tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n taxemmatli a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn. Cāhuanilh:

—Cata'ntit ā'tzā'.

Tatahua'ca'lh nac poklhu' hasta nac a'kapūn. Ixtā'lāquichlaktzī'ca'n talaktzī'lh chī tatā'kayāhualh.

¹³ Palaj tunca tzuculh tachiqui ti'ya't. Ixlīquilhmaccāuj cā'lacchicni' mālakuanīca. A'ntza' tanīlh a'ktojon mil tachi'xcuhuī't ixpālacata tachiquilh ti'ya't. Tī jā tanīlh, tajicua'nli ē tamāka'tī'lh Dios tī xala' nac a'kapūn.

¹⁴ Ixlī'a'ktu' lakuat a'kspunī't ē palaj namimpala ixlī'a'ktu'tun.

Ixlī'a'ktojon liskoli'

¹⁵ Ixlīkelhatojon ángel skoli'pālh. Palha' tzuculh tachihuīna'n makapitzīn nac a'kapūn ē ixtahuan:

Chuhua'j quinDiosca'n māpa'ksi ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

Ē nā chuntza' Cristo nā māpa'ksi.

Xla' namāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

¹⁶ Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n tī ixtahui'lāna'lh na ixpū-tahui'lhca'n na ixlacatīn Dios, xla'ca'n talaktaquilhpū-talh Dios ē tamakapāxui'lh. ¹⁷ Xla'ca'n tahuani:

Hui'x quiMāpa'ksīni'ca'n Dios ē hui'x ka'lhikō'ya' līmāpa'ksīn.

Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la'ya'.

Iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata quilāmāsu'yuni'nī'ta'uj chī ka'lhī'ya' milī'tli'huī'qui ē chī māpa'ksīni'na'.

¹⁸ Xalanī'n nac cā'lacchicni' ē nac cā'quilhtamacuj pō'ktu tasītzī'lh.

Chilhtza' quilhtamacuj tū natapūxokoni'yān hui'x tī quinDiosca'n.

Hui'x nacāputzāna'ni'ya'tza' nīnī'n.

Hui'x nacāmaxquī'ya' ixtatlajca'n xla'ca'n tī tatā'scujnī'ta'n mina'kchihuīna'nī'n ē ixlīpō'ktu mintachi'xcuhuī't

ē ixlīpō'ktuca'n tī talaktaquilhpūtayān, palh xalaka'tla' chī'xcuhuī'n o palh jā xalaka'tla'.

Chilhtza' quilhtamacuj tū hui'x nacāpūmālakspūtūya' tī tamālakspūtūcu'tun tzamā' cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Ālīstān talaquī'lh ixtemplo Dios nac a'kapūn ē ixtasu'yu nac templo a'ktin caja jā ixmojōcanī't talacāxtlahuan tū Dios ixtā'tlahuanī't ixtachi'xcuhuī't. Tzuculh makli'pa ē jililh ē ta'sakō'ca ē tachiquilh ti'ya't. Yujli laka'tla' chejet.

Puscāt ē dragón

12 Ālīstān tasu'yulh nac a'kapūn a'ktin ka'tla' līmāsu'yun. Ē chā'tin puscāt ixtalhakā'n hua'chi ixlīmāxkakēn chī'chini'. Ixyālh nac mālhcuyu'. Ixcucuī'lh a'ktin corona tū ixka'lhī a'kcāujtu' sta'cu. ² Xla' ixka'lhīni'n ē ixta'sa ixpālacata ixca'tzāna'juan ixpālacata īska'ta' ixtahui'lacu'tumā'htza'. ³ Ixlī'a'ktu' līmāsu'yun tasu'yulh nac a'kapūn. Lakatin tzu'tzo'ko animalh ka'tla' ē lījicua' ixuanī't. Huā'mā' animalh, dragón huanican. Ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixka'lhī ixcorona. ⁴ Līsakalē'lh īstajan ixlīquilhmactu'tun sta'cu ē cāmacamincha' nac cā'ti'ya'tna'. A'ntza' tūyachi dragón na ixlacatīn puscāt tī ixa'mā'lh mālacatuncuhuīni'n. Ē dragón ixua'cu'tun ska'ta' xmān chī ixtahui'lh. ⁵ Puscāt tahuī'lalh īska'ta' ka'hua'cha. Ū'tza' tī palha' namāpa'ksīni'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Palaj tunca tzamā' ska'ta' lē'ni'ca Dios jā ixui'lh na ixpūmāpa'ksīn. ⁶ Puscāt tzā'lalh, ē a'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't jā ixcāxui'līni'nī't Dios. A'ntza' tzē natachoko, ē namaktaka'lhcan a'ktin mil ē a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xam quilhtamacuj.

⁷ Ālīstān tzuculh a'ktin ka'tla' lāmknīn nac a'kapūn. Miguel tī xapuxcu' ángeles, xla' ē ixángeles tatā'lātucslī dragón ē ixángeles. ⁸ Dragón skāhuī'ca ē jātza' makxtekca natahui'layācha' nac a'kapūn ē nā ixángeles. ⁹ Tamacxtuca ka'tla' dragón. Ū'tza' tzamā' lūhua' xala' makāstza' ē ū'tza' tī cā'a'kskāhuī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' ū'tza' ixtacuhuīni' skāhuī'ni' tī huanican Satanás. Cāmacamincanča' ē chilh nac cā'ti'ya'tna' dragón ē ixángeles. ¹⁰ Ālīstān ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Chuhua'j quinDiosca'n cāmakapūxtaxtū'htza' ixtachi'xcuhuī't. Xla' ū'tza' puxcu'. Māsuyukō'nī'ttza' ixlī'tli'huī'qui. Chuhua'j Cristo namāpa'ksīni'n. Tamacxtucatzā' nac a'kapūn tī ixcāmālacsu'yu tzamā' quin-tā'timīnca'n. Xla' ixcāmālacsu'yu cā'cuhuīni' ē tzī'sa na ixlacatīn quinDiosca'n. ¹¹ Quintā'timīnca'n talīskāhuī'nī'ttza' ixka'lhni' Cordero ē ixtachihuīn Dios tū xla'ca'n talīmālactzeyīlh. Xla'ca'n jā ixtajicua'ni' līnīn tū ixpālacata ixtachihuīn Dios. ¹² Tzē'tza' natapāxuhua xla'ca'n tī tahuī'lāna'lh nac a'kapūn. Koxatī tala xla'ca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar. Skāhuī'ni' cālakyujnī'ttza' xla'ca'n. Sītzī'nī't ixpālacata xla' ca'tzītza' jātza' makās namakxtekcan nascuja —huanli.

¹³ A'cxni' dragón ca'tzīlh ixmacamincanī'ttza' nac cā'ti'ya'tna', tzuculh putzastālanī' puscāt tī mālacatuncuhuīnīlh ixka'hua'cha. ¹⁴ Puscāt maxquī'ca kentu' ixpeken chī ixa' lakatin ka'tla' pīchāhua'. Chuntza' xla' tzē nalīkosnū'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't tū ixcāxtlahuanī'canī't ē a'ntza' namaktaka'lhcan a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt. Chuntza' tzā'lanī'lh dragón. ¹⁵ Dragón quilhtaxtulh lūhua' xcān chī a'ktin ka'tla' xcān na ixchakēn puscāt. Ixlīmamakmūxtucu'tun. ¹⁶ Tī'ya't maktāyalh puscāt. Tache'kelh ē chu'hua'kō'lh xcān tū ixquilhtaxtunī't dragón. ¹⁷ Ū'tza' līsītzī'ni'lh dragón tzamā' puscāt. A'lh cātā'lātucsa ā'makapitzīn ixcamana' puscāt. Xla-

ca'n ū'tunu'n tī takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tamakxteka ixtamāsu'yun Jesucristo.

Lakatu' animalh xalako'hua'jua'

13 Ā'līstān ictāyālh na ixquiltūn mar ē iclaktzī'lh lakatin animalh tū tacutli nac mar. Ixka'lhī kencāuj ixa'kalokot ē a'ktojon ixa'kxāk. A'katunu' corona ixa'lhī na ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni' tū ixuanicu'tun xla' ixmālakchā'ni'cu'tun chī Dios. ² Huā'mā' animalh tū iclaktzī'lh, xla' ixuanī't chī misin. Ixtujanī'n chī ixla' oso ixtahuanī't. Ixquilhni' ixka'lhī chī ixquilhni' león. Dragón maxquī'lh ixlīli'hui'qui animalh tū tacutli nac mar. Chuntza' animalh ixka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ³ A'ktin ixa'kxāk animalh ixtasu'yu chī ixmā-takāhui'canī't ē ā'macsti'na'j ī'sputni'tza' ixnīlh ē chuhua'j tzevanlitza' jā ixtakāhui'nī't. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj talī'a'cnīlh animalh ē tastālani'lh. ⁴ Tamakapāxuīlh dragón ixpālacata ixmaxquī'nī'ttza' līli'hui'qui tzamā' animalh. Nā tamakapāxuīlh animalh ē ixtahuan:

—Jā tū ā'nampala ā'lakatin chī huā'mā' animalh. ĶTīchu tzē natā'lātlahua'?

⁵ Makxtekca animalh nalīchihuīna'n Dios tū jā tze tachihuīn. Makxtekca naka'lhī līli'hui'qui tu'pu'xamatu' mālhcuyu'. ⁶ Xla' jā tze tzuculh līchihuīna'n Dios ē ixtacuhuīni' ē a'kapūn ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'ncha' nac a'kapūn. ⁷ Makxtekca nacātā'lātucsa ixtachi'xcuhuī't Dios ē nacāskāhui'kō'. Makxtekca nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n ixlīpō'ktu tribus ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n pūlacihūhua' tachihuīn ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni'. ⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhuī' animalh. Xlaca'n xmān tī jā ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Huā'mā' libro māpa'ksī xmān ū'tza' Cordero tī maknīca.

⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū na'icuan. ¹⁰ Tī tachi' ā'makapitzīn, nā xlaca'n nacāchī'can. Tī talī-maknīni' ixespadaca'n, nā xlaca'n nacālimaknīcan espada. Ixlasasqui'nca ixtachi'xcuhuī't Dios natatāyani' tū nacā'a'kspula ē jā maktin natamakxteka natakexmatni' Dios.

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'mpālh ā'lakatin animalh tū tā'cx-tuchi na ixtampīn cā'ti'ya'tna'. Xla' ixka'lhī kentū' ixa'kalokot chī ixa'kalokot purecu. Chihuīna'lh chī lakatin dragón. ¹² Xla' ixka'lhīkō' ixlīmāpa'ksīn xapūla animalh na ixlacatīn. Ixlīpō'ktu ti'ya't ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac ti'ya't, xla' ixcāhuani cata-lakachi'xcuhuī'lh xapūla animalh. Xapūla animalh, xla' ū'tza' tū ixtakāhui'nī't ē tzevanli jā ixtakāhui'nī't. ¹³ Ixlīlakatu' animalh tlhualh laka'tla' lī'a'cnīn. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't xla' macamincha' macscut nac a'kapūn ē macachilh nac cā'ti'ya'tna'. ¹⁴ Xla' tzē ixtlahua lī'a'cnīn na ixlacatīn xapūla animalh, nā chuntza' cālī'a'kskāhui'lh tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Cāmātlahuīlh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu chī

xapūla animalh ixpālacata ū'tza' ixlacasqui'n nalakachi'xcuhuī'can. Xapūla animalh ū'tza' tū tzē tahui'lapālh masqui ixlīmātakāhui'canī't espada. ¹⁵ Ixlīlakatu' animalh maxquī'ca līli'hui'qui namālakahuanī' ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh. Chuntza' ídolo tzē ixchihuīna'n ē tzē ixcāmā-maknīni'ni' ixlīpō'ktuca'n tī jā talakachi'xcuhuī'lh. ¹⁶ Ídolo cāmāmacahui'līnīni'lh a'ktin sello na ixmacapekcāna'jca'n o na ixtankānca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' ixcāmātlahuī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla', ē lacricujnu' ē xcamanīni'n, ē tī ixtamakscuja ē nā tī jā ixtamakscuja. ¹⁷ Tzē ixtatamāhuana'n ē tzē ixtastā'nan xmān tī ixtaka'lhī na ixtankānca'n o na ixmacanca'n ixtacuhuīni' animalh o ixnúmero animalh. ¹⁸ Nataca'tzī tū huanicu'tun huā'mā' xmān tī xalakskalalhna'. Nataca'tzī tū huanicu'tun ixnúmero animalh. Ixnúmero xla' chī lītalacsu'yu a'ktin tacuhuīni'. Ixnúmero xla' a'kchāx- an ciento ā'tu'tumpu'xamachāxan.

Tapixtlī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't

14 Ā'līstān iclaktzī'lh tī huanican Cordero ixyālh na ixa'cpūn a'ktin sipej tū ixtacuhuīni' Sión. Xla' ix-cātā'lahuī'lh a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuhuī't. Xlaca'n ixtaka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīni' Cordero ē nā ixtacuhuīni' ixtāta'. ² Ickexmatli a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn ē ixmacasā'nan chī lhūhua' xcān ē chī a'cxni' palha' jili. Ickexmatli ixtapixtlī'nca'n arpajna'nī'n ixta'arpajna'mā'nalh. ³ Xlaca'n tī ixtapixtlī'mā'nalh ixtayāna'lh na ixlacatīn ixpūmā-pa'ksīn Dios ē na ixlacatīnca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē na ixlacatīnca'n lakōlu'n. Tū ixtapixtlī'mā'nalh xla' ū'tza' xasāsti'. Nūn chā'tin tzē ī'sca'ta, xmān a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuhuī't. Xlaca'n tī cāmākapūtāxtūcanī't ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Tzamā' tachi'xcuhuī't jā ixtaka'lhīnī't ixtā'lāpāxquī'nca'n. Lactze xlaca'n. Xlaca'n tastālani' Cordero jā a'n xla'. Xlaca'n tī xapūla cāmākapūtāxtūca na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n chī a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīn Cordero. ⁵ Xlaca'n jā maktin tahuanli nūn a'ktin tā'ksa'nīn. Xlaca'n lactze na ixlacatīn Dios.

Tū tahuanli kelhatu'tun ángeles

⁶ Ā'līstān iclaktzī'lh ā'chā'tin ángel tī ixkosnū'ntlā'huan tālh mā'n. Xla' ū'tza' ixmāca'tzīnīni'n xatze tachihuīn tū jā catisputli ē tū ixla' Jesucristo. Xla' ū'tza' ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktuca'n xalacxtuncnu' tachihuīn. ⁷ Xla' palha' huanli:

—Cajicua'ni'tit Dios ē camāka'tlī'tit xmān ū'tza'. Chih-tza' quilhtamacuj tū nacāpūputzāna'nīkō'can tachi'xcuhuī't. Camakapāxuī'tit Dios ixpālacata ū'tza' tlhualh a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu mu'sni'.

⁸ Mimpālh ā'chā'tin ángel, ixlīchā'tu', ē huanli:

—Chuhua'j sputli ixlīmāpa'ksīn xaka'tla' cā'lacchicni' tū huanican Babilonia. Xalanīn huā'mā' cā'lacchicni', xlaça'n talītalakaspī'tni'nī't Dios ē chuhua'j tamakapāx-uī ā'makapitzīn diosnu'. Nā chuntza' tamaksca'txtulh xalanīn ā'lacatin cā'lacchicni'. Ū'tza' Dios līsītzī'lh ē ū'tza' nacālīmakapātīnīncan.

⁹ Mimpāl h ixlīkelhatu'tun ángel ē palha' huanli:

—Chuhua'j Dios nacāmakapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tī talakachi'xcuui' animalh ē ixlakmāxtu, ē tī tatamakxteka nacāhui'līnī'can sello iyla' animalh na ixtankānca'n o na ixmacanca'n. ¹⁰ Dios sītzī'nī't ē nacāmakapātīnīn. Ixlīpō'ktuca'n natapātīnī'n nac azufre tū lhucumā'lh. Natapātīnī'n xlaça'n na ixlacatīnca'n ixángeles Dios ē na ixlacatīn Cordero. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj natā'kayāhua tālhmā'n xajini' a'ntza' jā natapātīnī'n pō'ktu quilhtamacuj. Xlaça'n jā maktin catitajaxli nūn tzi'sa ē nūn cā'cuhuīni'. Chuntza' natapātīnī'n tī talakachi'xcuui' animalh ē ixlakmāxtu. Chuntza' natapātīnī'n tī taka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīni' animalh. ¹² Chuntza' ixlacasqui'nca natatāyani' ixtachi'xcuui't Dios ē nā ixlacasqui'nca natakexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē nā ixlacasqui'nca jā maktin nata-makxteka nata'a'ka'tni' Jesucristo.

¹³ Ickexmatli a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Catzō'kti huā'mā: “Pō'ktu quilhtamacuj natalīpāx-uhua xlaça'n tī nata'a'ka'tni'cus Jesucristo a'cxni' natanī.” Nā Espīritu Santo huan: “Ixlīcāna' natapāx-uhua xlaça'n ixpālacata chuhua'j natajaja ē jātza' cati-tapātīnī'lh ixpālacata lactze tū tatlahualh.”

Mā'kaquī'ca ixtahua'ca't tacha'nān

¹⁴ Ā'līstān iclaktzī'lh a'ktin stala'nka' poklhnu'. Nac poklhnu' a'ntza' ixi'lh chā'tin chí'xcu' ē ixucuī'lh a'ktin corona tū xa'oro. Ixchi'panī't kentin machīta xasta'ya'nca'. ¹⁵ Taxtupāl h nac templo ā'chā'tin ángel. Palha' tā'chihuīna'nli tī ixi'lh nac poklhnu' ē huanilh:

—Namā'kaquī'ya' ixtahua'ca't tacha'nān ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napūmā'kaquī'can tacha'nān. Ca'tla'nlitza' tacha'nān nac cā'quilhtamacuj. ¹⁶ Tī ixi'lh nac poklhnu' mā'kaquī'lh tacha'nān nac cā'quilhtamacuj.

¹⁷ Ā'līstān iclaktzī'mpāl h ā'chā'tin ángel taxtulh nac templo nac a'kapūn. Nā xla' ixchi'panī't ixmachīta xasta'ya'nca'. ¹⁸ Ā'līstān mincha' nac pūmacamāstā'n ā'chā'tin huampala ángel tī ixmacamaxquī'canī't macscut. Xla' palha' ta'sani'lh ángel tī ixchi'panī't ixmachīta xasta'ya'nca' ē huanilh:

—Calīchu'cu mimachīta xamayāc uvas jā stacnī't nac cā'ti'ya'tna' ixpālacata chuhua'j pō'ktutza' xachān.

¹⁹ Ángel līchu'culh ixmachīta xamayāc uvas nac cā'ti'ya'tna'. Cāmojōlh uvas a'ntza' jā tzej nalacchi'tcan ixpālacata nataxtuni'kō' xaxcān. Chuntza' natalīca'tzī Dios sītzī'nī't ē nacāmakapātīnīn tī quiclh taca'tzan.

²⁰ Lacchī'tca uvas na ixquilhtūn cā'lacchicni'. Taxtulh lhūhua' ka'lhni' chí' a'ktin xaka'tla' xcān. Pūlhmā'n ixu-anī't ē chā'lh na ixpīxni' cahuāyuj ē a'ktu'tun ciento kilómetros ixlīlhmā'n ixuanī't

Ángeles ixtalē'n a'ktojon lakuat

15 Ā'līstān iclaktzī'mpāl h a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn nac a'kapūn. Iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles ē chā'tunu' xlaça'n ixtalē'n a'ktin lakuat. Huā'mā' lakuat, ū'tza' ā'xmān. A'cxni' nalatza' huā'mā' lakuat a'cxni' nasputa ixtasīzi' Dios.

² Ā'līstān iclaktzī'mpāl h a'ktin mar tū hua'chi vidrio. Tzu'tzo'ko ixuanī't chí'jala'nat. Nā iccālaktzī'lh tī ixtaskāhuī'nī'ttza' tzamā' animalh ixpālacata jāla cāmāquilhpūtīca na ixlacatīn ixlakmāxtu. Xlaça'n jā tatamakxtekli nacātankāhui'līcan ixnúmero tū ixtacuhuīni'. Xlaça'n ixtayāna'lh na ixquilhtūn nac mar tū hua'chi vidrio. Ixtachi'payāna'lh arpas tū ixcāmax-quī'nī't Dios. ³ Xlaça'n ixtapixtlī'yāna'lh tū ixlīpīxtlī' Moisés tī ixtā'scuja Dios. Ixtapixtlī' ixpālacata Cordero. Tū talīpīxtlī'lh, ū'tza' huā'mā':

Māpa'ksīni' quinDiosca'n, hui'x ka'lhikō'ya' ixlīpō'ktu lītlī'huī'qui.

Ka'tla' ē tzēhuanī't pō'ktu tū tlahua'ya' hui'x.

Xmān hui'x māpa'ksīkō'ya' ixlīpō'ktu cā'lacchicni'.

Pō'ktu tū tlahua'ya' tze ē ū'tza' ixlīcāna'.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natajicua'ni'yān hui'x, Māpa'ksīni'.

Ixlīpō'ktuca'n natamāka'tlī'yān.

Xmān hui'x tlahua'ya' pō'ktu tū tze.

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natamin ē natalaktaquilhpūtayān xmān hui'x, ixpālacata ixlīpō'ktuca'n talaktzī'n tū hui'x tlahua'ya' tze ixlīpō'ktu.

⁵ Ā'līstān iclaktzī'lh templo ixlaquī'yāl h nac a'kapūn. Na ixpūlacni' ixi'lacha' chihuixni' jā tatzō'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'canī't Moisés. ⁶ Tataxtulh nac templo kelhatojon ángeles tī ixtalē'mā'nal h a'ktojon lakuat. Ixlu'xu'ca'n xatze ē stala'nka' ē xatache'kē'n. Ē ixtaka'lhī ixlīchī'cānca'n tū xa'oro na ixcu'xanca'n. ⁷ Ā'līstān chā'tin ixlīkelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' cāmaxquī'lh chā'tunu' ángeles a'katunu' copa tū xa'oro. Copa ixtalītzuma ixtasīzi' Dios tū nacālīmakapātīnīn tachi'xcuui't. Dios, xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. ⁸ Templo ixlītzumakō' jini' ixpālacata ka'tla' Dios ē ka'lhī lītlī'huī'qui. Nūn chā'tin tzē ixtanū nac templo a'cxni' jāna'j ī'sputkō' a'ktojon lakuat tū ixtalē'mā'nal h kelhatojon ángeles.

Pātojon copa jā ixtojōmā'lh tū nalīmakapātīnīnī'n Dios

16 Ā'līstān ickexmatli a'ktin tachihuīn palha' tū ixtaxtumā'lh nac templo. Cāhuanilh kelhatojon ángeles:

—Capinchipitit ē capūxteketit nac cā'ti'ya'tna' a'ktojon copa tū cātamaxquī'nī'ta'n ē a'ntza' jā tatojōmā'nal h tū Dios nacālīmakapātīnīn tachi'xcuui't.

² Xapūla ángel a'lh ē pūxtekelh ixcopa nac cā'ti'ya'tna'. Cātaxtuni'lh ē cātapu'nukō'lh tzi'tzi' tū ixcāca'tzani' tī ixtaka'lhī na ixtankānca'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh.

³ Ixlīchā'tu' ángel nā pūxtekelh ixcopa nac mar. Xcān ka'lhni' taxtulh chī ixa' nīn. Ē tanīkō'lh ixlīpō'ktu tū ixa'nān nac mar.

⁴ Ixlīkelhatu'tun ángel pūxtekepāl h ixcopa nac ka'tla' xcān ē jā huī'lh mu'sni'. Ka'lhni' taxtukō'lh. ⁵ Ickexmatli chī huanli ángel tī pūxtekelh ixcopa nac xcān. Huanli:

—QuinDiosca'n, hui'x tze. Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj hui'la'. Tze chī talīxokonu'ni'n. ⁶ Xlaca'n tī cāmakapātīnīmpā't tamaknīlh mintachi'xcuhuī't ē minā'kchihuīna'nīn. Chuhua'j hui'x cālīmāko'tnīpā't ka'lhni'. Chuntza' cāminī'ni'.

⁷ Ā'līstān ickexmatpāl h a'ktin tachihuīn nac pūmacamāstān tū huanli:

—Dios Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'kō'ya' ixlīpō'ktu lītli'hui'qui. Tze hui'x chī cālīputzāna'ni'ya'.

⁸ Ixlīkelhatā'ti' ángel pūxtekelh ixcopa nac chī'chini'. Chuntza' chī'chini' cālīhcuylh tachi'xcuhuī't ixlīchi'chi. ⁹ Xlaca'n talhcukō'lh. Ē cachīhuāl h tatzculh tahuani Dios ixpālacata xla' macamilh huā'mā' lakuat ixpālacata ka'lhī lītli'hui'qui. Xlaca'n jā maktin talakpālīcu'tunli ixtalacapāstacni'ca'n. Jā maktin talaktaquilhpūtacu'tunli Dios.

¹⁰ Ā'līstān ixlīkelhaquitzis ángel pūxtekepāl h ixcopa na ixpūtahuī'lh animalh. Tzī'suanli jā ixmāpa'ksīni'n animalh. Tachi'xcuhuī't ixtaxcā' ixstī'ma'kā'tca'n ixpālacata ixtapātīni'mā'nal h. ¹¹ Cachīhuāl h talīchihuīna'nli Dios xala' nac a'kapūn ixpālacata ixtapātīni'mā'nal h chī ix-cājicsmāhuī' ixtzi'tzi'ca'n. Jā tamakxtekli natatlahua tū jā tze.

¹² Ixlīkelhachāxan ángel pūxtekelh ixcopa nac ka'tla' xcān tū huanican Eufrates. Ē tzamā' xcān pūtīlh ē chuntza' tzē tatētaxtulh napuxcu'nu' tī ixtamimā'na'ncha' jā tā'cxtuyāchi chī'chini'.

¹³ Ā'līstān iclaktzī'mpāl h tataxtulh kelhatu'tun tū jā tzeya ū'ni' na ixquilhni' dragón ē ixquilhni' animalh ē nā ixquilhni' tī jā tze a'kchihuīna'. Tzamā' jā tzeya ū'ni' ixtatasu'yu chī chachakatna'. ¹⁴ Tzamā' ū'ni' ixa' skāhuī'ni' ixtahuanī't. Xlaca'n ixtatlahua lī'a'cnīn. Tataxtulh natamākēstoka ixlīpō'ktuca'n napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' napuxcu'nu' tatzculh talātucsa tzamā' quilhtamacuj tū lacsacnī't Dios tī ka'lhīkō' lītli'hui'qui. ¹⁵ Ū'tza' huā'mā' tū huan Jesu-cristo:

—Quit na'icmin chī chā'tin ka'lhāna' ixpālacata jā tī tī taca'tzī. Līpāxuhua natatahui'la xlaca'n tī tzej natamak-taka'lha ixlu'xu'ca'n ē jā natalhtata. Chuntza' jā maklhpī'mpi'li' catitalatā'kchokolh xlaca'n ē jā catitamāx-ana'lh na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

¹⁶ Napuxcu'nu' cāmākēstokca jā ixuanican Armagedón tachihuīn hebreo.

¹⁷ Ā'līstān ixlīkelhatojon ángel pūxtekelh ixcopa nac ū'ni'. Ē chihuīna'nli chā'tin tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh nac templo nac a'kapūn. Huanli:

—Chuhua'j lakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu.

¹⁸ Ē tzuculh makli'pa ē palha' jililh ē ta'sakō'ca. Tachiquilh ti'ya't. Chī tachiquilh ti'ya't, jā maktin ixlānī't ixtā'chuntza' a'cxni' tachi'xcuhuī't tatzculh tatahui'la nac cā'quilhtamacuj. ¹⁹ Ka'tla' cā'lacchicni', jā ixuanican

Babilonia, tache'kelh ti'ya't ē lakapektu'tun taxtulh. Cā'lacchicni' xala' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj, talakuankō'lh. Dios cāpāstacli tzamā' xalanī'n nac Babilonia chī ixtatlahuanī't tū jā tze. Dios cāmakapātīnīnli ixpālacata xla' ixstīzī'nī't. ²⁰ Ixlīpō'ktu lacpītzuna'j ti'ya't nac mar talakuankō'lh. Ē nā talakuankō'lh sipejni'. Jātza' ixtatasu'yu. ²¹ Yujli chejet laka'tla'. A'ktin chejet ixtzincan tu'pu'xam kilos. Cā'a'kpūtahuī'lh tachi'xcuhuī't. Xlaca'n ā'chulā' cachīhuāl h talīchihuīna'nli Dios ixpālacata chejet chī ixtapātīmā'nal h xalījicua'ni' lakuat.

Makapātīnīnca puscāt tī xamaklani'

17 Quilakmilh chā'tin ixlīkelhatojon ángeles tī ixta-ka'lhī a'ktojon copa. Quihuanilh:

—Cata't. Na'icmāsu'yuni'yān chī namakapātīnīncan puscāt tī xamaklani' tī huī'lh jā huī'lh ka'tla' mar. ² Māpa'ksīni'nī'n xalanī'n ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatā'tlahuanī't tū jā tze huā'mā' puscāt. Tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n hua'chi ka'chīnī'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ixpālacata huā'mā' puscāt —quihuanica.

³ Ē ángel quilīlē'lh ixlītli'hui'qui Espīritu Santo nac a'ktin cā'tzaya'nca ti'ya't. A'ntza' iclaktzī'lh chā'tin puscāt ixkēhuī'lh lakatin animalh xatzu'tzo'ko. Ixlīpō'ktu na ixmacni' animalh ixtamaktzo'knī't xalako'hua'jua' tacuhuīni'. Animalh ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁴ Ē puscāt ixlhakā'nī't ixlu'xu' xasmataka ē xatzu'tzo'ko. Ixlu'xu' līcāxlalh oro ē lhūhua' tū hua'chi chihuix xalactzēhuanī't ē xatapalaxla', ē nā chihuix tū huanican perla. Ixchi'patēlha a'ktin copa tū xa'oro. Tzamā' copa ixlītzumakō' tū xalako'hua'jua' ixpālacata xla' xamaklani'. ⁵ Na ixtankān ixtatzo'knī't a'ktin tacuhuīni' tū jā ixca'tzīcan tū ixuanicu'tun. Tū ixtatzo'knī' ū'tza' huā'mā': "Xaka'tla' Babilonia, xla' ū'tza' xatzī' ixlīpō'ktuca'n puscan tī xamaklani' ē xatzī' ixlīpō'ktu tū jā tze." ⁶ Iclaktzī'lh tzamā' puscāt ixlīka'chīnī't ixka'lhni'ca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Xlaca'n cāmāknīca ixpālacata jā tamakxtekli takexmatni' Jesús. A'cxni' quit iclaktzī'lh huā'mā', ica'cnīlh. ⁷ Ángel quinkelhasqui'nīlh:

—¿Tū lī'a'cnī'ya'? Na'icuanīyān tū līlakatzē'k ixpālacata puscāt ē tzamā' animalh tū kēhuī'lh, ē tū ka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁸ Animalh tū la'ktzī', ixuī'lh xapūla, ē chuhua'j jātza' huī'lh. Xla' natā'cxtuyāchi nac xapūlmā'n lhu'cu'. Ā'līstān xla' na'a'n jā namālakuanīcan. A'cxni' nalaktzī'ncan animalh, natalī'a'cnīkō' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Natalī'a'cnī animalh tū ixuī'lh makāstza' ē jātza' huī'lh ē natahui'lapala. Natalī'a'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī jā tatzu'knī' ixtacuhuīni'ca'n nac libro a'cxni' tzuculh cāxtahuī'la cā'quilhtamacuj. Nac libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n.

⁹ Nā ángel quihuanilh:

—Chuhua'j na'icuanīyān tū huanicu'tun huā'mā' ē tū takexmata tī lakskalalh. A'ktojon ixa'kxāk animalh, xla' ū'tza' a'ktojon sipej jā tahuī'la puscāt. ¹⁰ A'ktojon

a'kxāk, ū'tza' huanicu'tun kelhatojon napuxcu'nu'. Kelhaquitzis xlaça'n jätza' tamäpa'ksini'n. Chä'tin mäpa'ksini'ncus. Chä'tin jä ä'min. Xla' a'cxni' namin, jä makäs catimäpa'ksini'lh. ¹¹ Animalh tü ixu'lh xapüla ē tü jätza' hu'lh, xla' ū'tza' ixlīkelhatzayan puxcu'. Xla' lacxim chī kelhatojon. Ä'līstān xla' namälakuanīcan.

¹² Kencāuj a'kalokot tü la'ktzi', xla' ū'tza' kelhacāuj napuxcu'nu'. Xlaça'n tī jāna'j talitzucu tamäpa'ksini'n. Xlaça'n natatä'mäpa'ksini'n animalh xmān a'ktin hora.

¹³ Tzamä' kelhacāuj napuxcu'nu' tachihuina'nī't ē natamaxquī' animalh ixlītlī'huī'quica'n ē ixlīmāpa'ksinca'n.

¹⁴ Xlaça'n natatälātlahua Cordero. Cordero nacāskāhuī' ixpälacata xla' ū'tza' Mäpa'ksini' tī cämäpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamäpa'ksini'n, ē xla' ū'tza' Xapuxcu' napuxcu'nu'. Ixtachi'xcu'huī't Cordero xlaça'n tī Dios cāta'sani'nī't ē cālacsacnī't ē takexmatni' xmān Dios.

¹⁵ Nā quihuanipalh āngel:

—Tzamä' mar, tü la'ktzi' jā lacahuahuī'lh puscāt tī xamaklani', huanicu'tun lhūhua' tachi'xcu'huī't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' tī tachihuina'n kempālhūhua' tachihuīn. ¹⁶ Kencāuj a'kalokot tü cāla'ktzi' ē tü kelhacāuj napuxcu'nu', xlaça'n ē animalh natalāquidhlaçtzi'n puscāt tī xamaklani'. Puscāt namaktīkō'can tü ka'lhī. Maklhpī'mpi'li' natamaxteka. Xlaça'n natahua' ixquinīt puscāt. É nalcuyukō'can. ¹⁷ Dios cāmālapuhuanīlh natatlahua tü Dios ixlacasqui'n. Ū'tza' xlaça'n talīchiuina'nli natamaxquī' ixlīmāpa'ksinca'n animalh hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tü Dios ixuanī't. ¹⁸ Puscāt tī la'ktzi', xla' ū'tza' xaka'tla' cā'lacchicni' tü cämäpa'ksikō' napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

Mälakuanīca Babilonia

18 Ä'līstān iclaktzī'mpālīh ā'chä'tin āngel tī ixujmā'chi nac a'kapūn. Xla' ixka'lhī lītlī'huī'qui. Māxkakēkō'lh cā'ti'ya'tna'. ² Palha' huanli:

—Chuhua'j mälakuanīkō'canī'ttza' xaka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Chuhua'j tahui'lāna'lh a'ntza' xmān tü jā tzeya ū'ni', ē ixlīpō'ktu spūni'n xalako'hua'jua'. ³ Babilonia cāmātlahuīlh tü jā tze xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Napuxcu'nu' xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatlahualh tü jā tze ixpälacata huā'mā' cā'lacchicni'. Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj rico talītaxtulh, ixpälacata xalanī'n nac Babilonia ixtaxa'ma ixtumīnca'n natatamāhua ixlīpō'ktu tü ixtalacasqui'n.

⁴ Ä'līstān ickexmatpālīh a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tü huanli:

—Cataxtutit nac Babilonia, huī'xina'n tī quin-tachi'xcu'huī't. Jā natā'tlahua'yā'tit tü jā tze xalanī'n a'ntza'. Chuntza' jā catimakpātīni'ntit huī'xina'n a'cxni' nacāmakapātīnīncan xlaça'n. ⁵ Lhūhua' ixcuentaca'n xlaça'n. Cāmākēstokui'līni'canī't ē chā'nī't nac a'kapūn. Dios cāpāstacni'nī't ixcuentaca'n. ⁶ Chuhua'j cacātlahuani'ca xlaça'n tü cātlahuani'lh ā'makapitzīn. Tzej cataxokolh hasta maktu' tü tatlahuani'lh ā'makapitzīn. Chuhua'j tzej catapātīni'lh xlaça'n hasta maktu'. ⁷ Rico ixtahuanī't ē tapāxuhualh ē ka'tla' ixtamakca'tzi'. Chuhua'j tzej catapātīni'lh ē tzej catalīpuhuanli. Xlaça'n

chī chä'tin puscāt tī huan: “Quit chä'tin reina ē icmāpa'ksini'n. Quit jā tī quinīmaka'nī't. Jā maktin iclīlīlakaputzalīh.” ⁸ Ū'tza' nalīmin lakuat. Naminkō' ixlīpō'ktu a'ktin quilhtamacuj: līnīn ē talakaputzīt ē tatzī'ncstat. Nā nalcuyukō'can huā'mā' cā'lacchicni'. Tī namacamin huā'mā' lakuat, xla' ū'tza' Dios. Xla' ka'lhī lītlī'huī'qui.

⁹ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatā'tlahualh tü jā tze xalanī'n nac Babilonia. Ū'tunu'n ixcātā'tlahua ixlīpō'ktu tü ixtalacasqui'n. Xlaça'n natalīpuhuan ē natacalhuan a'cxni' natalaktzī'n cā'lacchicni' Babilonia lhucumā'lh ē xajini' tā'kayāhuamā'lh nahuan. ¹⁰ Napuxcu'nu' natalaca'a'ntāya makat ixpälacata nā natajicua'n chī natapātīni'n xalanī'n nac Babilonia. Natalāhuani:

—jLīlakalhu'mānat Babilonia, ka'tla' cā'lacchicni'! Ixka'lhī lītlī'huī'qui. É xamaktin xokomā'lh ixlīpō'ktu tü jā tze tü tatlahuanī't a'ntza' —chuntza' natahuan.

¹¹ Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā xlaça'n natacalhuan ē natalīpuhuan tü na'a'kspula Babilonia. Natacalhuan ixpälacata jätza' catita'a'nalīh tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n. ¹² Jätza' cati'a'nalīh tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n: oro ē plata ē perlas ē xatapalaxla' chihuix ē lu'xu' tü xatze ixla' lino ē ixla' seda tü smataka ē tzu'tzo'ko. Jätza' catitamāhuaca qui'huī' tü xamu'csu. Jätza' caticāmaktamāhuaca tü cālītlahuacan marfil ē qui'huī' xatapalaxla' ē bronce ē līcā'n ē mār-mol. ¹³ Jätza' catitamāhuaca canela ē nūn tü mu'csu tü mojōni'can līhua't. Jätza' caticāmaktamāhuaca siyentzu ē mirra ē perfume ē vino ē aceite ē harina ē trigo. Jätza' caticāmaktamāhuaca huācax ē borregos ē cahuāyuj ē carretas ē tasācua'. ¹⁴ Stā'na'nī'n natahuani xalanī'n nac Babilonia:

—Cāspūtni'kō'nī'ta'n tü ixtapalīh tumīn tü ixka'lhīcu'tunā'tit. Nā cāspūtni'kō'nī'ta'n ixlīpō'ktu tü xalactze ē xatapalaxla'. Jätza' maktin catika'lhī'tit.

¹⁵ Stā'na'nī'n lacricujnu' ixtahuanī't ixpälacata ixtalāmaktamāhuana'n xalanī'n nac Babilonia. Nā xlaça'n natalaca'a'ntāya makat ixpälacata natajicua'n chī natapātīni'n xalanī'n nac Babilonia. Natalīpuhuan ē natacalhuan. ¹⁶ É natahuan:

—jLīlakalhu'mānat Babilonia! Xapūla xalanī'n a'ntza' ixtalhakā' pō'ktu lino xatze ē xasmataka lu'xu' ē xatzu'tzo'ko. Ixtaka'lhī ixlīcāxtlahuanca'n pō'ktu tü xa'oro ē chihuix xatapalaxla' ē perlas. ¹⁷ Xamaktin cāspūtni'kō'lh ixlīricoca'n —natahuan.

Ixlīpō'ktuca'n marīneros ē xanapuxcu'nu' barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tapū'a'n barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tamakscuja nac mar, ixlīpō'ktuca'n makat natalaca'a'ntāya. ¹⁸ A'cxni' natalaktzī'n chī nalcu cā'lacchicni' Babilonia ē chī nataxtu xajini', xlaça'n natahuan:

—Nūn maktin a'nani't a'ktin cā'lacchicni' chī huā'mā' ka'tla' cā'lacchicni'.

¹⁹ Natalīpuhuan ē natataya pokxni' ē nacā'a'cpūmāhua'ca'can. Natacalhuan ē palha' natahuan:

—jLīlakalhu'mānat huā'mā' xaka'tla' cā'lacchicni'! Rico ixtahuanī't xalanī'n a'ntza'. Lacricujnu' talītaxtulh ixlīpō'ktuca'n ixtēcu'nī'n barcos ixpälacata ī'stā'nancan

nac Babilonia. ¡Lilakalhu'mānat cā'lacchicni'! Xamaktin sputli.

²⁰ Nā nahuancan:

—Catalipāxualh ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac a'kapūn ixpālacata lakuanī't cā'lacchicni' Babilonia. Calipāxua'tit hui'xina'n tī ixtachi'xcuhuī't Dios ē nā hui'xina'n apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n xalanī'n nac Babilonia taxokoni'mā'nalhtza' Dios tū cātatahuanī'nī'ta'n hui'xina'n.

²¹ Ā'līstān chā'tin ángel xatli'hui'qui chi'palh a'ktin ka'tla' chihuix chī a'ktin xuā'ti' ixlīka'tla'. Mojōlh nac mar ē huanli:

—Chuntza' namāyujūcan ka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Jātza' maktin catitasu'yulh. ²² Jātza' catikexmatca a'ntza' tī tasla'knan. Jātza' catikexmatca arpa nūn līskoli'. Jātza' maktin catitasu'yulh tī tatlahua catūhuālh tascujūt. Jātza' catimacasā'nalhxuā'ti' ixpālacata jā tī tī natasquiti. ²³ Jātza' tū cati'a'nalhxuā'ti' pūmaksko tū namāxkakēni'n. Jātza' catikexmatca ixtachihuīnca'n tī tatamakaxtoknī'tcus. Stā'na'nī'n tī xapūla tamīlh nac Babilonia, xlaca'n ā'chulā' ixtaka'lhī lītlī'hui'qui ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xalanī'n nac Babilonia talī'a'kskāhuī'ninli ixlīxantīlhca'n. Cā'a'kskāhuī'ca xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj —huanli ángel.

²⁴ Chuntza' na'a'kspula Babilonia ixpālacata a'ntza' cāmknīca ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē nā cāmknīca ixtachi'xcuhuī't Dios. Nā talē'n cuenta xalanī'n nac Babilonia chī cāmknīca ixtachi'xcuhuī't Dios ixlipō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

19 Ā'līstān ickexmatli chī palha' ixtata'sa lhūhua' tachi'xcuhuī't nac a'kapūn. Ē xlaca'n ixtahuan:

¡Aleluya!

QuinDiosca'n quincāmakapūtaxtūyān.

Calakachi'xcuhuī'ca xmān ū'tza'.

Xla' ka'lhīkō' lītlī'hui'qui.

² Xla' putzāna'n chuntza' chī tū ixlīcāna'.

Tze chī xla' putzāna'n.

Xla' putzāna'nīnī't Babilonia ixpālacata xalanī'n a'ntza' tamātlahuīlh tū jā tze ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chu lacxtim chī xlaca'n.

Dios makapātīnīnī't Babilonia ixpālacata xalanī'n a'ntza' tamaknīlh tī ixtatā'scuja Dios.

³ Chihuīna'mpalaca palha' ē tahuanli:

—¡Aleluya! Xajini' nac Babilonia ta'a'kayāhuamā'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁴ Ē pu'xamatā'ti' lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayānalh, xlaca'n tatalaktzokostalhx Dios tī ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Xlaca'n tamakapāxui'lh ē tahuanli:

—¡Chuntza' calalh! ¡Aleluya!

⁵ Ē kexmatpalaca a'ktin tachihuīn na ixpūmāpa'ksīn Dios ē huanli:

Camāka'tlī'tit Dios milipō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios

ē milipō'ktuca'n hui'xina'n tī lakachi'xcuhuī'yā'tit Dios, tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'.

Tamakaxtokli tī huanican Cordero

⁶ Ickexmatpālhx chī ixtachihuīna'mā'nalhx lhūhua' tachi'xcuhuī't ē chī macasā'nalhx lhūhua' xcān, ē chī a'cxni' palha' jili ē tahuanli:

¡Aleluya!

Māpa'ksīni'ntza' quiMāpa'ksīni'ca'n quinDiosca'n tī ka'lhīkō' lītlī'hui'qui.

⁷ Līpāxuhua catahui'lauj ē cata'sauj cā'tapāxuhuān.

Camāka'tlī'uj Dios.

Chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūtamakaxtoka tī huanican Cordero.

Ixtasqui'ni' tacāxni'ttza' huī'lh.

⁸ Xatasqui'ni' makxtekcanī't nalhakā' xatze xastala'nka' lu'xu' ē xatache'kē'n.

Xatze lu'xu' huanicu'tun tze chī talatā'kchoko ixtachi'xcuhuī't Dios.

⁹ Ā'līstān ángel quihuanilh:

—Catzo'kti huā'mā: "Līpāxuhua tahui'lāna'lh tī cāhuanicanī't catamīlh nac cā'tani' i'xla' Cordero a'cxni' natamakaxtoka."

Nā quihuanilh ángel:

—Ū'tza' ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn tū i'xla' Dios.

¹⁰ Quit iclaktatzokostalhx ángel ē ictimakapāxui'cu'tunli. Xla' quihuanilh:

—Jā catla'hua' chuntza'. Quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mintā'timīn tī ta'a'ka'tī tū ixlīcāna' tū Jesús māsuyulh. Xmān Dios namakapāxui'ya'. Tī tamāsu'yu ixtachihuīn Jesucristo, ixlipō'ktuca'n xlaca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios —quihuanica.

Xastala'nka' cahuāyuj ē tī ixkēhuī'lh

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'kapūn laqui'yālh. Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh huā'mā' cahuāyuj, līmāpācuhuīca Ixlīcāna' ē Mākentax-tūnu'nkō'. Xla' tze chī putzāna'n. Tze chī lātucsa.

¹² Ixlakastapun hua'chi ixtaxkaka chī xalamana't macscut. Ixcucuī'lh lhūhua' corona na ixa'kxāk.

Ixtzo'kni'canī't a'ktin tacuhuīni'. Nūn chā'tin ixca'tzī tū ixuanicu'tun tzamā' tacuhuīni'. Xmān ū'tza' ixca'tzī.

¹³ Ixlu'xu' ixpasakō'nī't ka'lhni'. Ixtacuhuīni' Ixtachihuīn Dios ixuanī't. ¹⁴ Ixtastālani' lhūhua' ixchi'xcu' xalanī'n nac a'kapūn. Xlaca'n ixtakētahui'lāna'lh xalakstala'nka'n cahuāyuj. Ixlu'xu'ca'n xatze ē xalakstala'nka'n ē xatache'kē'n ixtahuanī't. ¹⁵ Tī ixpasakō'nī't ka'lhni' ixlu'xu', quilhtaxtulhx kentin espada tū sta'ya'nca'. Huā'mā' nacālīskāhuī' tachi'xcuhuī't nac cā'quilhtamacuj. Līpalha' nacāmāpa'ksi. Xla' nacāmakapātīnīn ixpālacata Dios tī ka'lhīkō' pō'ktu līmāpa'ksīn, xla' līsītzī' tū tatlahuanī't ū'tunu'n. Chī xlaca'n natapātīni'n hua'chi uvas natalītaxtu tū cālacchi'ntacan a'cxni' māxtuni'can xaxcān.

¹⁶ Na ixlu'xu' ē na ixchēkēn ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni': "Xapuxcu' napuxcu'nu' ē Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksi ixlipō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n."

¹⁷ Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixuī'lh nac chī'chīni'. Xla' palha' cāhuanilh ixlipō'ktuca'n spūnī'n tū ixtakosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n:

—Cata'ntit. Catakēstoktit ē cahua'tit tū Dios nacā-maxquī'yān. ¹⁸ Cata'ntit ē cahua'tit ixquinītca'n napuxcu'nu' ē xalactli'hui'quin chi'xcuhuī'n. Cahua'tit ixquinītca'n cahuāyuj ē ixquinītca'n tī ixtakētahui'lāna'lh. Cahua'tit ixquinītca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't, masqui tī ixtamakscuja ē masqui tī jā ixtamakscuja, ē masqui chi'xcuhuī'n tī xalaka'tla' ē masqui tī jā xalaka'tla' —huanli ángel.

¹⁹ Ā'līstān iclaktzī'lh chī ixtatakēstoknīt tū jā tze animalh ē napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixchi'xcuhuī'tca'n. Ixtatakēstoknīt natatā'lātucsa tī ixkēhuī'lh cahuāyuj ē ixchi'xcuhuī'n. ²⁰ Tū jā tze animalh chi'paca ē nā a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. Xla' ixtlahuanīt lī'a'cnīn na ixlacatīn huā'mā' animalh. Chuntza' ixcā'a'kskāhuī'nīt tī ixtalē'n na ixtankānca'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh. Animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin, xalakahuan cāmācā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhucyucan azufre. ²¹ Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ixtachi'xcuhuī't tū jā tze animalh, xlaca'n cālīmāknīkō'ca espada tū quilhtaxtulh na ixquilhni' tī ixkēhuī'lh cahuāyuj. Spūnī'n tzej talīka'sli ixquinītca'n.

A'ktin mil cā'ta

20 Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixuyjmā'chi nac a'kapūn. Ixlīmin ixlīmālaquī'ca'n xapūlhmā'n lhu'cu'. Nā ixlīmin ka'tla' cadena. ² Xla' chi'palh dragón. Ū'tza' lūhua' tū xala' makāstza' ē nā ū'tza' skāhuī'ni' ē nā huanican Satanás. Ángel chī'hui'līl dragón a'ktin mil cā'ta. ³ Ángel mojōl nac xapūlhmā'n lhu'cu' ē mālacchahuanūlh ē hui'līni'lh a'ktin sello nac mākelhcha. Chuntza' jātza' caticā'a'kskāhuī'lh tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj hasta a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. A'cxni' nasputa mil cā'ta, namakxtekcan. Jā makās catimakxtekca.

⁴ Ā'līstān iccālaktzī'lh makapitzīn pūtahuī'lhni' jā ixtapūmāpa'ksīni'n. Nā iccālaktzī'lh ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh a'ntza'. Xlaca'n ixcāmaxquī'canīt līmāpa'ksīn nataputzāna'n. Nā iccālaktzī'lh xlaca'n tī ixcā'a'cchu'cucanīt. Cāmāknīca ixpālacata ixtamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē tū ixlīcāna' ixa' Jesús. Xlaca'n jā ixtatatzokostani'nīt animalh, ē jā ixtalaktaquilhpūtanīt ixlakmāxtu. Jā ixtatamakxteknīt nacāhuī'līni'can sello na ixtankānca'n ē na ixmacanca'n. Iccālaktzī'lh talacastālancuana'nli ē tatā'māpa'ksīni'lh Cristo a'ktin mil cā'ta. ⁵ Xlaca'n ū'tunu'n tī xapūla talacastālancuana'nli. Ā'makapitzīn nīnī'n natalacastālancuana'n a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. ⁶ Līpāxuhua tī natalacastālancuana'n xapūla. Xlaca'n natatā'māpa'ksīni'n Dios. Xlaca'n jātza' catitanīlh ixlīmaktu' chī ā'makapitzīn. Xlaca'n natatā'scuja Dios ē Cristo. Natatā'māpa'ksīni'n Cristo a'ktin mil cā'ta.

⁷ A'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta, namakxtekcan skāhuī'ni'. Xla' nataxtu jā ixchī'canīt. ⁸ Nataxtu ē nacā'a'kskāhuī' tachi'xcuhuī't na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj. Nacā'a'kskāhuī' xalanī'n nac Gog ē Magog. Nacāmākēstoka natalātucsa. Xlaca'n lhūhua' chī cucuj tū huī'lh na ixquilhtūn mar. ⁹ Iclaktzī'lh ixchi'xcu'ca'n

Gog ē Magog na ixlīka'tla' cā'ti'ya'tna' ē tatā'tamacxti'li'lh jā ixtahui'lāna'lh ixtachi'xcuhuī't Dios ē tzamā' cā'lacchicni' tū Dios pāxquī'. Nac a'kapūn mincha' macscut ē cālhucyukō'lh ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't skāhuī'ni'. ¹⁰ Skāhuī'ni' tī ixcā'a'kskāhuī'nīt macā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhucyucan azufre. Nā a'ntza' ixcāmacā'nca'nīt tū jā tze animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. A'ntza' nacā-makapātīnīncan cā'cuhuīni' ē cā'tzi'sa pō'ktu quilhtamacuj.

Dios nacāputzāna'ni' jā huī'lh na ixpūmāpa'ksīn

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'ktin pūtahuī'lh ka'tla' ē stala'nka'. Iclaktzī'lh tī ixi'lh a'ntza'. Cā'quilhtamacuj ē a'kapūn cāmālakuanīca na ixlacatīn Dios. Jātza' tatasu'yulh. ¹² Iccālaktzī'lh nīnī'n, laka'tla' ē xalacstīn. Xlaca'n ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Cāmālakakē'ca libros. Ā'līstān mālākakē'palaca ā'a'ktin libro. Ū'tza' huā'mā' libro a'ntza' jā cātzo'kcanīt ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Cāputzāna'ni'ca nīnī'n chuntza' chī ixtalatā'kchokonīt chuntza' chī ixtatzo'kni' ixlīpō'ktu tū ixtatlahuanīt. ¹³ Ā'līstān mar cāmacamāstā'lh tī ixtanīnīt a'ntza'. Nā tachīlh xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'līnīn. Cāputzāna'ni'kō'ca ixlīpō'ktuca'n, chā'tunu' chuntza' chī ixtalatā'lhuan. ¹⁴ Ā'līstān līnīn ē cā'līnīn cāmācā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn. Huā'mā' ixlīmaktu'tza' līnīn xla'. ¹⁵ Nā cāmācā'nca nac cā'macscutnu' ixlīpō'ktuca'n tī jā ixcātzo'kni'canīt ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā tatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quilhtamacuj

21 Ā'līstān iclaktzī'lh ā'a'ktin xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quilhtamacuj. Xapūla a'kapūn ē xapūla cā'quilhtamacuj ixcāmālakuanīcanīt. Jātza' ixa'nān mar. ² Quit, Juan, iclaktzī'lh xatasīcua'lanātlahuan cā'lacchicni'. Huā'mā' cā'lacchicni' ū'tza' tū xasāsti' Jerusalén. Nā iclaktzī'lh chī ixuyjmā'chi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. Cā'lacchicni' tzej ixcāxtlahuacanīt chī chā'tin tasquī'ni' tī tzej lhakā'nān a'cxni' natā'tamakaxtoka ī'squī'nīni'. ³ Ā'līstān ickekmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Palha' huanli:

—Chuhua'j Dios cātā'lahuī'lh ixtachi'xcuhuī't. Xlaca'n natalītaxtu ixtachi'xcuhuī't. Ē xla' nalītaxtu ixDiosca'n xlaca'n. ⁴ Dios nacāmāscāquīni' ixlakaxta'jatca'n. Jātza' catitanīlh. Jātza' catitalīpahuanli. Jātza' catitacalhuanli. Jātza' catitapātīni'nli. Jātza' tū caticā'a'nani'lh nūn tū xapūla.

⁵ Ā'līstān chihuīna'nli Dios jā ixi'lh na ixpūmāpa'ksīn ē huanli:

—Chuhua'j quit na'iccāsāstī'tlahuakō' ixlīpō'ktu.

Quihuanilh:

—Huā'mā' catzo'kti. Tzamā' tachihuīn ū'tza' tū ixlīcāna' ē tzē a'ka'īcan.

⁶ Nā quihuanilh:

—Lakō'nīt'tza'. Quit chī letra A tū lītucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni', ixpālacata quit xalītzucuni'

ē xalī'a'ksptuni'. Tī takelhpūtī, quit na'iccāmāhuī' xcān xala' nac mu'sni' jā taxtu xcān tū cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Jā icticāmātā'jīlh. ⁷ Chuntza' quit na'ic-cātlahuani' ixlīpō'ktuca'n tī tatlahjana'nli. Quit ixDiosca'n na'icuan, ē xlaca'n quilacstīn natalītaxtu. ⁸ Jā chuntza' ā'makapitzīn tī jā quintalistālani' ixpālacata tajicua'n. Xlaca'n nacāmācā'n ncan nac cā'macscutnu'. Nā chuntza' tī jā ta'a'ka'ī, ē tī taquiclhca'tzan, ē tī tamaknīnī'n, ē tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xantilhnī'nī'n, ē tī talak-taquiilhpūta ídolos, ē ixlīpō'ktuca'n a'ksa'nīnī'nī'n. Xlaca'n nacāmācā'n ncan nac cā'macscutnu' jā lhcuycuan azufre. Huā'mā' ū'tza' ixlīmaktu' līnīn.

Xasāsti' Jerusalén

⁹ Ā'līstān quilakmilh chā'tin chī ixlīkelhatojon ángeles tī ixtaka'lhī ā'a'ktojon lakuat tū ā'xmān. Quihuanihl:

—Cata't, ē quit na'icmāsu'yuni'yān xatasqui'ni' tī ixpuscāt Cordero.

¹⁰ Espíritu Santo quimāsu'yuni'lh a'ktin talakahuān. Ángel quilē'lh nac a'ktin tālhmā'n sipej ka'tla'. A'ntza' quimāsu'yuni'lh cā'lacchicni' jā ixa' Dios ē jā huanican Jerusalén. Ixyujmā'chi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios.

¹¹ Cā'lacchicni' ī'xkaka. Ixlīxkaka ixlītlī'hui'qui Dios. ī'xkaka chī a'ktin chihuix tū xatapalaxla', chī a'ktin chihuix tū huanican jaspe tū xatzēhuanī't ē tū xkaka.

¹² Ixlīkelhka'tla' cā'lacchicni' ixyāl'h a'ktin talhta'm ka'tla' ē tālhmā'n. Ixa'lhī a'kcāujtu' xamākelhcha. Kelhacāujtu' ángeles ixtamaktaka'lh mā'nal' tzmā' mākelhcha. Nac mākelhcha ixcātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' ixka'hua'chan Ísrael. ¹³ Ixtayāna'lh a'ktu'tun mākelhcha nac este, ē nac norte a'ktu'tun, ē nac sur a'ktu'tun, ē nā a'ktu'tun nac oeste. ¹⁴ Ixlītzucuni' talhta'm a'kcāujtu' chihuix. Nac chihuixni' ixcātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' apóstoles, ixa' tī huanican Cordero.

¹⁵ Ángel tī ixquintā'chihuīna'nī't ixlē'mā'lh kentin chī a'ctzuna'j qui'hui' tū xa'oro. Tzmā' ixpūlac'hcā cā'lacchicni', ē xamākelhcha ē talhta'm. ¹⁶ Cā'lacchicni' a'cx-tim ixlīlmā'n ē ixlīpīka'tla'. Ángel līpūlhca'lh cā'lacchicni' ixqui'hui' tū xa'oro. Ixlīpō'ktu lhcākō'lh ē chā'lh a'ktu' mil ā'a'ktu' ciento kilómetros ixlīlmā'n. A'cx-tim ixlīpīka'tla' ē ixlītā'lh mā'n. ¹⁷ Ángel lhcā'lh talhta'm chuntza' chī talac'hcāna'n chī'xcuhuī'n. Ixlītā'lh mā'n chā'lh tu'tumpu'xamatā'ti' metros.

¹⁸ Talhta'm ixlītlahuacanī't chihuix jaspe. Cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio. ¹⁹ Ixlītzucuni' talhta'm tzēhuanī't ixuanī't ixpālacata ixlītlahuacanī't kempālhūhua' chihuix tū xatapalaxla'. Xapūla chihuix ixlītzucuni', xla' jaspe. Ixlī'a'ktu' chihuix zafiro, ē ixlī'a'ktu'tun ágata, ē ixlī'a'ktā'ti' esmeralda.

²⁰ Ixlī'a'kquitzis chihuix ónice, ē ixlī'a'kchāxan cornalina, ē ixlī'a'ktojon crisólito, ē ixlī'a'ktzeyan berilo, ē ixlī'a'kna'jās topacio, ē ixlī'a'kcāujtu' crisoprasa, ē ixlī'a'kcāujtin jacinto, ē ixlī'a'kcāujtu' amatista.

²¹ A'kcāujtu' mākelhcha xla' a'kcāujtu' chihuixni' tū cāhuanican perlas. A'katunu' mākelhcha ixtlahuacanī't a'katunu' perla. Xatej cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio.

²² Jā iclaktzī'lh nūn a'ktin templo nac cā'lacchicni', ixpālacata na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' huī'lh Dios tī ka'lhīkō' lītli'hui'qui ē nā a'ntza' huī'lh Cordero.

²³ A'ntza' jātza' tī catimaclacasqui'nli chī'chini' nūn māl-hcuycu'. Cā'lacchicni' māxkakē ī'xkakana' Dios ē nā ī'xkakana' Cordero. ²⁴ Tachi'xcuhuī't nac cā'quilhtamacuj nacāmāxkakē ī'xkakana' Dios. Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhuī' Dios. ²⁵ Xamākelhcha cā'lacchicni' natatalaquī'tāya pō'ktu quilhtamacuj. Jā maktin caticāmālacchōca ixpālacata a'ntza' jā cati'a'nal' cā'tzī'sni'. ²⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natamin natalakachi'xcuhuī'. ²⁷ Jā catitanūlh a'ntza' tū jā tze. Jā catitatanūlh tī tatlahua tū līmāxana'. Jā catitatanūlh tī tahanan tā'ksa'nīn.

Natatanū a'ntza' xmān tī cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlibro Cordero tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

22 Ā'līstān ángel quimāsu'yuni'lh a'ktin ka'tla' xcān tū xatzēhuanī't. Tzmā' xcān ū'tza' tū mās'tā' xasāsti' latamat. Ka'tla' xcān ixtaxtumā'lh na ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. ² Ka'tla' xcān ixtētaxtu ixpu'nan nac xatej cā'lacchicni'. Na ixquilhtūnī'n ka'tla' xcān ixtayāna'lh qui'hui' tū tamāstā' xasāsti' latamat. Tzmā' qui'hui' tamāstā' ixtahua'ca't makcāujtu' a'ktin cā'ta. Taha'ca' ixtahua'ca't a'katunu' mālhcuyū'. Xapa'lhma' huā'mā' qui'hui' tze cā'lmātzeyīcan tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³ Jā cati'a'nal' a'ntza' tū jā tze ixpālacata a'ntza' huī'lh ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. Natamakapāxūī Dios tī tatapa'ksīni'. ⁴ Cā'lacan natalaktzī'n Dios. Nacā-tankāhui'līcan ixtacuhuīni' Dios tī tatapa'ksīni'. ⁵ Nac huā'mā' cā'lacchicni' jā cati'a'nal' cā'tzī'sni'. Jātza' catimaclacasqui'nca pūmaksko. Jātza' catimaclacasqui'nca chī'chini'. Māpa'ksīni' Dios nacāmāxkakē ixtachi'xcuhuī't. Xlaca'n natamāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

Palaj namimpala Jesucristo

⁶ Ā'līstān ángel quihuanihl:

—Huā'mā' tachihuīn ixlīcāna'. Tzē a'ka'ī'can. Māpa'ksīni' Dios ixcāmālacapāstaquī ixa'kchihuīna'nī'n tū natahuan. Xla' macaminī't ixángel nacāmāsu'yuni' tī tatapa'ksīni' Dios tū palaj na'a'kspula.

⁷ Jesús huanli:

—Palaj na'icmin.

Līpāxuhua tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro tū māsu'yu tū na'a'kspula.

⁸ Quit, Juan, ickexmatni't ē iclaktzī'nī't ixlīpō'ktu huā'mā'. A'cxni' xa'ickexmatkō'nī't ē xa'iclaktzī'nkō'nī't, iclaktatzokostal' ángel tī ixquimāsu'yuni'nī't huā'mā'.

⁹ Xla' quihuanihl:

—Jā chuntza' catla'hua'. Jā caquilaktatzokosta. Nā quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mintā'timīn tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē ixlīpō'ktuca'n tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Xmān Dios nalaktatzokostaya'.

¹⁰ Nā quihuanihl:

—Jā ca'cs catica'tzi huā'mā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro ē tū tahanan tū na'a'kspula, ixpālacata

palaj namākentaxtūcan chuntza' chī tatzo'kni'. ¹¹ Tī tatlahua tū jā tze, catatlahualhcus. Tī tapuhuan tū jā tze, catapuhualhcus chuntza'. Tī lactze, pō'ktu quilhtamacuj catatlahualh tū tze. Tī takexmatni' Dios, pō'ktu quilhtamacuj catakexmatni'lh Dios.

¹² Nā Jesús chihuīna'mpālh:

—Palaj na'icmin. Na'icliimin tū na'iccālīxoko chā'tunu'. Na'iccāxoko tī tatlahuanī't tū tze ē nā tī tatlahuanī't tū jā tze. ¹³ Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū lītucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'kspuṭni'. Quit xalītucuni' ē xalī'a'kspuṭni'.

¹⁴ Līpāxuhua tī cāmātza'nkēna'ni'canī'ttza' ixcuentaca'n. Ū'tza' tzē natalīhua' xatahua'ca't qui'hui' tū māsā' xasāsti' latamat. Nā tzē natatanū nac cā'lacchicni'. ¹⁵ Jā cāmāxtekcān natatanū nac cā'lacchicni' tī jā ta'a'ka'īcu'tun ixtachihuīn Dios. Jā catitatanūlh xantilhini', ē nūn tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē nūn maknīni'nī'n, ē nūn tī talaktaquilhpūta ídolos, ē nūn tī ta'a'ksa'nan ixpālacata talakatī tahuan tū jā ixlīcāna'.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit, Jesús, icmacā'nī't quinángel. Xla' nacāhuanīyān ixlīpō'ktu huā'mā' hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Quit

ī'xū'nātā'nat rey David. Quit mātuncuīnī' sta'cu tū xka-ka —huanli Jesús.

¹⁷ Espíritu Santo ē ixtasqui'ni' Cordero, xla'ca'n tahuan:

—Cata'ntit.

Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata catahualh:

—Cata'ntit.

Cataminkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī takelhpūtī, ē catahua'lh xcān tū māsā' xasāsti' latamat. Cāmaxquī'can chī talakalhu'mān tī tamaktīni'ncu'tun.

¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata ixtachihuīn huā'mā' libro jā tatzo'kni' tū na'a'kspula, iccāhuani: Palh catīhuālh mālhmā'nī huā'mā' tachihuīn, Dios namakapātīnīn. Napātī lakuat tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. ¹⁹ Palh catīhuālh namāpānū macsti'na'j tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro, Dios jā catimāxtekli nahua' ixtahua'ca't qui'hui' tū māsā' xasāsti' latamat. Dios jā catimāxtekli natanū nac xatasicua'lanātlahuan cā'lacchicni' tū tzo'kcanī't nac huā'mā' libro.

²⁰ Tī huan tzamā' tachihuīn, xla' huan:

—Ixlīcāna'. Quit palaj na'icmin.

Chuntza' calalh. Cata't quiMāpa'ksīni' Jesús.

²¹ QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.